

Ebe-No-Pfuase Ishobo Onogbo

Ivbie North-Okpela-Arhe New Testament

This Bible is copyrighted by Wycliffe Bible Translators (Wycliffe.org) and is printed with permission by the Digital Bible Society (dbs.org) for non-commercial use.

This Bible is available for free download in a variety of digital formats at dbs.org/bibles.

iMatiu	4
iMaki	34
iLuku	53
ijoni	83
Ikanya.....	105
iRoma	132
1 iKoritia	145
2 iKoritia	157
iGalesha	165
Əfisha	169
iFilipia	174
iKolosha	177
1 iTəsalonia	180
2 iTəsalonia	183
1 iTimoti	185
2 iTimoti	189
iTato	192
iFilemə	194
Iburu.....	195
ijemhisi.....	205
1 iPita.....	209
2 iPita.....	213
1 ijoni.....	215
2 ijoni.....	219
3 ijoni.....	220
ijudu.....	221
Irəkhase	222

iMatiu

Unuëkpë oyi iJesu iKirisiti (iLuk 3.23-38)

1 Ona o khi akëkë shi eke abi unuëkpë oyi iJesu iKirisiti Omi iDefidi ni o khi Omi Aburaamu o li zë.

² Aburaamu o bia Aziki,
Aziki o bia iGieköpu,
iGieköpu o bia iJuda
ali inyoghuo öli nya.
³ iJuda o bia iPërezi
ali iZëra, ökpotoso ni o bia wë,
a lu iTama.

iPërezi o bia Eziröni.
Eziröni o bia iRamu.

⁴ iRamu o bia Aminadabu.
Aminadabu o bia iNashöni,
iNashöni o bia iSalimöni.

⁵ iSalimöni o bia iBoazi,
ökpotoso ni o bia iBoazi,
a lu iRe-abu.

iBoazi o bia Obëdi
ni a lu inyöli iRutu.

Obëdi o bia iJese.
⁶ iJese o bia iDefidi
ni o khi oghie.

iDefidi o bia iSolomoni
ni inyöli o kpe khi ughue Uraya.

⁷ iSolomoni o bia iReobuamu.
iReobuamu o bia Abija.

Abija o bia Asa.

⁸ Asa o bia iJeoshafati.
iJeoshafati o bia iJeoramü,
iJeoramü o bia Uzaya.

⁹ Uzaya o bia iJotamu.
iJotamu o bia Aazi.

Aazi o bia Ezekaya.

¹⁰ Ezekaya o bia iManasë,
iManasë o bia Amöni.

Amöni o bia iJosaya.
¹¹ iJosaya o bia iJekonaya

ali inyoghuo öli nya
ëghëghë ni a rö muno
ëgbö iZirëni ighumha je iBabilö. †

¹² Abi e ke rö röte iBabilö jele,
iJekonaya o bia iShalitiëni.

iShalitiëni o bia iZerubabeli.

¹³ iZerubabeli o bia Abiudu.

Abiudu o bia Eliakimu.

Eliakimu o bia Azori.

¹⁴ Azori o bia iZadöki.

iZadöki o bia Akimu.

Akimu o bia Eliudu.

¹⁵ Eliudu o bia Eliaza.

Eliaza o bia iMataani.

iMataani o bia iGieköpu.

¹⁶ iGieköpu o bia iJosëfu,

ni o rue iMeli inyi iJesu shi

ni a lu iKirisiti.

¹⁷ Rote ëghëghë Aburaamu bhale ëghëghë iDefidi, e khi agbhotu igbëne. Ke röte ëghëghë iDefidi bhale ëghëghë ni a rö muno ëgbö iZirëni ighumha je iBabilö, e khi agbhotu igbëne. Ke röte ëghëghë iBabilö bhale ëghëghë ni a rö bia iJesu iKirisiti, e gbo li khi agbhotu igbëne ghö.

Abi a li bia iJesu iKirisiti (iLuk 2.1-7)

¹⁸ Abi a li bia iJesu iKirisiti na. Neni iMeli inyöli o ngeli na iJosëfu ni öp gue öli. A bhale ya ë khi iMeli öp më ömö ni o röte öbö oyi Ayëmhe-nö-pfuasë bhale.

^{††19} Itobö khi iJosëfu ughuöli, o khi ögbö ni o gue an-geli, öp sali shi udu khi löli ya kuegbe-a ri imeli shi eke, ini löli khi yëghë ölia ukpëloe agbö.

²⁰ Abi o lii sa ona shi udu, agëni o bhale deba li alo ëlena, öp li, "iJosëfu omi iDefidi, khi ke zë ni ulishi o mu ë abi u li ya rue iMeli shi ughue, irari khi ömö ni öp më, öbö oyi Ayëmhe-nö-pfuasë o te bhale. ²¹ Ö ya bia ömö ömöse, eva ni u ya lu öni ömö khi iJesu, irari khi o ya mie ëgbö eyöli olamhe pfuesë." ‡

²² Eri a më enana ni a rö bhë ya ë khi ingmemhi ni Eshinëgba o röte unu oyi ömekëguele ngme, ni e bhale ya tsë. Ni öp, ²³ "Ghe khe! Ömueshi ni öa lë deba ömöse ghue o ya ke më ömö, o bia ömö ömöse, eva öyöli a ya ke lu iManuëni." ‡ Abi ona o ngme khi, "Eshinëgba o nu awa la."

²⁴ Abi iJosëfu o rö guale, o riële emini Önömhue o mhëse na li o riële, o rue iMeli ughue abi Eshinëgba o gueyë öli. ²⁵ Eri-tse khi iJosëfu öa tigbe lë deba iMeli, ramhi ni o rö bia öni ömö ömöse. iJosëfu o lu eva oyi öni ömö, iJesu. ‡

† Li zë 2 Ighie 24.14-15; 2 Okhe 36.10; iJere 27.20

†† Li zë iLuk 1.27 ‡ Li zë iLuk 1.31 †† Li zë Aza 7.14; 8.8,10
‡ Li zë iLuk 2.21

Epfese ni e rōte obini ovō o te ẹ ngale bhale

2 Ẽoli ni a lu iBẹtilẹmu obini eke ijudia a bia ijesu shi, ẹghẹghẹ ni oghie ni a lu Erōdu ọ rọ khi oghie. Emọse elẹsingme eghuo e rōte obini ovō o te ẹ ngale bhale eke iJerusalemu. ² Ee mhila, ee liẹ, “Obo a bia ọni ọmọ ni ọ ya khi oghie ọyi ẹgbọ iju shi? Irari khi anye she mẹ ukpẹtata oyọli obini ovō o te ẹ ngale, lọli o zẹ khi anye bhale ni anye ya ga li.”

³ Abi ọni oghie Erōdu ọ rọ suọ ona, egbe ẹa ke sheshe lọli ali ẹgbọ kpa ni e la iJerusalemu. ⁴ Ọ luno ighie eyi ekpodalo-ugamhi nya ali esesẹ Ishi eyi iMosisi kugbe. Ọ mhila wẹ, ọọ wẹ, “Obo ẹ khi a ya bia iKirisiti Ọmiepfuese shi?” ⁵ E gueyẹ ọli, “Ẽoli iBẹtilẹmu na eke ijudia lọ.” “Irari khi ighọ emekẹguele e kẹkẹ shi eke khi:

⁶ “iBẹtilẹmu na eke ijudia,
yeyẹ u ga khi ọni ọ mu ẹloe nẹ nya
elemhi ẹoli eniẹmhi
ni e la eke ijudia.
Ayẹ oghie ọ te ya lasela,
ni ọ ya ri ẹgbọ iZireni
khasẹ ode.” †

⁷ Ighọ oghie Erōdu ọ lu eni emọse eghọ ochi, ọ mhila wẹ, “Eghẹghẹ onoghuo a rọ mẹ oni ukpẹtata?” ⁸ Ighọ ọ ghie wẹ je iBẹtilẹmu, ọọ wẹ, “A ke lẹ, a kuegbe-a ya nono ọli. A kha da mẹ ọli ne, a nyenẹ egbe bhale ya gueyẹ mhẹ ni mhi li ya ga li.”

⁹ Abi e rọ suọ abi Erōdu ọ ngme se, e te aghọ fiẹ lasela. Ighọ e gbo mẹ oni ukpẹtata ni e kpẹ mẹ obini ovō o te ẹ ngale. O rẹ wẹ khasẹ ode ya ramhi ni o rọ migha ukhomhi oni owa ni ọni ọmọ ọ la. ¹⁰ Egbe e mema mu wẹ abi e rọ mẹ oni ukpẹtata. ¹¹ Ighọ e lo elemhi oni owa. Abi e rọ mẹ ọni ọmọ ali inyọli iMeli, e wugha e ga li. E khueghie ẹkuẹ ni e tsua-a, e rue igolu ali afu ituale ali oili ituale ni ẹẹ pfie ni e ghalẹ somhi ọli opfa. ¹² Ighọ Ẽshinẹgba ọ tse agua yẹ wẹ alo ẹlena e khi gbo nyenẹ egbe ukhokho deba ọni oghie. Itobọ ighọ e rōte ode olese ya je apfẹ.

A rue ijesu na je eke ijipiti

¹³ Abi eni emọse e rọ je se, aḡeni ọyi Ọnọmhue ọ gueyẹ iJosefu alo ẹlena, ọọ li, “Erōdu ọọ nono ọni ọmọ ọna ni luẹ gbe ọli-a. Rue ọli ali inyọli na je eke ijipiti. La aghọ ramhi ẹghẹghẹ ni mhi rọ ya gueyẹ u rōte aghọ vu.” ¹⁴ Obili o bi, iJosefu ọ rue ọni ọmọ ali inyọli na je eke ijipiti. ¹⁵ Oobọ ọ la ramhi ni oghie Erōdu ọ rọ ghu-a. Eri Ẽshinẹgba ọ riẹlẹ ona ni a rọ bhale ya ẹ khi emini ọmekeguele ọ ngme khi o bhale ya tse. Ni ọọ, “Eke ijipiti mhi te lu omi mhẹ.” ††

Erōdu ọ shi ushi a gbolo eniyẹ enikeke-a

¹⁶ Abi Erōdu ọ rọ mẹ khi eni emọse ni e rōte obini ovō o te ẹ ngale bhale eghọ khi e di luẹ, Elemhi ee bi ọ egbegbọ. Ọ shi ushi a gbolo eniyẹ emọse enikeke ni e la ẹoli iBẹtilẹmu ali ẹoli ni e la gasẹ ọli-a nya. Eniyẹ rōte

† Li zẹ iMika 5.2 †† Li zẹ Osia 11.1

ikpe eva tiemhi eke, abi eni epfese e gueyẹ ọni oghie ẹghẹghẹ ni e rọ mẹ oni ukpẹtata.

¹⁷ Abi a li mẹ ọli ena, o ri unḡmemhi ni ọmekeguele iJeremaya ọ ngme bhale ya tse.

¹⁸ “A suọ okokokhue
eke iRama, ‡
ni o khi oyi eviẹ,
ali eviẹ oya.
iReche ọọ viẹ imi ọli,
Áá yese ọli,
ọa zẹ yese, irari
khi imi ọli e ghulo-a.”

IJosefu ali apfọli e rōte eke ijipiti jele apfẹ

¹⁹ Erōdu ọ ghu-a se, aḡeni ọyi Ẽshinẹgba ọ bhale deba iJosefu alo ẹlena obini eke ijipiti. ²⁰ Ọọ, “iJosefu, vule, rue omiẹ ali ughue, a ke je eke iZireni irari khi eni ẹẹ nono ni wewẹ e gbe ọni ọmọ-a, e she ghuloa.”

²¹ Ighọ iJosefu ọ vule, ọ rue ọni ọmọ ali inyọli, ọ nyenẹ egbe je eke iZireni. ²² Eri-tse khi abi iJosefu ọ rọ suọ khi Achelus ọ ke shitọ ukpẹkhomhi oyi itali shi eke ijudia, ulishi o mu ọli ọa gbudu je oobọ, ọ ri ochoghọ ya je obini eke iGalili abi aḡeni ọ she kpẹ tse agua yẹ ọli. ²³ Ọ ri iNazarẹti mele apfẹ oyọli-a. Irarighọ, unḡmemhi ni emekẹguele e ngme, o bhale ya tse. Ni ọọ. “A ya ke lu ọli ọngi iNazarẹti.” ††

Ijoni Ọni ọọ batazi ẹgbọ ọọ tse abọ

(iMak 1.1-8; iLuk 3.1-18; ijon 1.19-28)

3 Ikpe ni e bu e dọse, ijoni Ọni ọọ batazi ẹgbọ ọ lasele shi elemhi ọdagbe ifufu na eke ijudia, ọọ tse abọ. ² Ọọ liẹ, “A rōte olamhẹ eyẹ ẹ mu pfi irari khi Eghiele oyi Ẽshinẹgba o she ti bhale.” ††† Ingme oyi ijoni ọna, Azaya ọmekeguele ọọ ngme abi ọ rọ liẹ, “Ogbọ ọghuo ọ la elemhi ọdagbe ifufu ẹ tsesẹ, ọọ liẹ, ‘Bẹ ode-a na Ọnọmhue rōte, bẹ ọli sheshe.’” †††

⁴ Itsua ni ijoni ọ rọ sọ, iriria akphẹrẹ a rọ do wẹ. Ọ ri ọgbenẹ ẹkuẹ ẹlamhi mu oku. Initso ali oribo e khi emi-nale eyọli. †††

⁵ iJerusalemu ali eke ijudia ali ẹdẹli ni e mama okẹ ijodani nya ẹgbọ e rōte e bhale ni e suọ unḡmemhi oyọli. ⁶ Ọ la elemhi okẹ ijodani batazi ẹgbọ, ee zonọ olamhẹ eyewẹ lasela.

⁷ Abi ijoni ọ rọ mẹ khi ẹgbọ otu iFarisi ali iSadusi ni e bu e bhale deba li ọ batazi wewẹ, ọọ wẹ, “Ẽẹ enyẹ ali imi enyẹ! Ọghuo ọ tse agua yẹ ẹ, a na, khi anasemhẹ ọọ bhale ni Ẽshinẹgba ọ ya ghie ghi ẹ? ⁸ A ke ngeli ingeli eni e ya rọkhasẹ khi a she mu pfi. ⁹ A khi ke sa khi a ya na pfue anasemhẹ ini a da liẹ, ‘Aburaamu ọ khi itita anye.’ Itobọ khi Ẽshinẹgba ọ dobẹ ya rōte echẹ ena wolọ eniyẹ lasela na Aburaamu. ¹⁰ A she tọ uze sọ udi ọara. Ọara ni ọa da mọ umomhi onete ne, a ya khi ọli pfilo erali. ¹¹††

‡ Li zẹ ijere 31.15 †† Li zẹ iMak 1.24; iLuk 2.39; ijon 1.45 ††
Li zẹ iMat 4.17; iMak 1.15 ††† Li zẹ Aza 40.3 ††† Li zẹ 2 Ighie 1.8
§ Li zẹ iMat 12.34; 23.33 †† Li zẹ ijon 8.33 ††† Li zẹ iMat 7.19

¹¹ “Ame mhi ro o batazi e memena, irari khi a she mu pfi. Ogboses ni oo bhale ikpukhokho oyemhe, o fu doses mhe. Mhi a fe fute oni o tsua eku e oyoli eke. Loli o ya ri Ayemhe-no-pfuase ali erali batazi e. ¹² O mu ukpokpo ni a to akhuli ni o ze eafia so mhue obo oyoli, ni o ro ya ke ghiaghiye we, o pfi efue ado-a, ashini a la kpishi we. Oo ti we gbili shi ashini a ri eminale e shi, eni efue we egho, o ya ri erali ni ea ya pfua ghue tose we-a.”

Abi ijesu o li batazi

(iMak 1.9-11; iLuk 3.21-22)

¹³ Ijesu o ya rote eke iGalili bhale oke ijodani ni ijoni o batazi lue. ¹⁴ Ijoni, oo nono ni loli khu ijesu oni ibatizi, oo ijesu, “Yeye u kha batazi mhe, se u ke gbo li bhale deba mhe mhi batazi e?”

¹⁵ Ijesu o soli o, oo li, “Iiye. Kie ze ni awa lina ri ele oli egheghe ona, ni awa me asha ri ogghemhe oyi Eshinegba gbe akanya pfo.” Ijoni o lama shi oli o.

¹⁶ A batazi ijesu se, khi o lese na rote elemhi oke ngale eso egele, o me khi idane o khueghie a. Igho o me khi Ayemhe oyi Eshinegba o li abi anekhukhu tiemhile bhale ya ma li egbe. ¹⁷ A suo khi uruli o rote idane ngme, oo li, “Omimhe ni mhi nono ingme oyoli na, ni o ri egbe e mu mhe.” †

Imufe oyi ijesu

(iMak 1.12-13; iLuk 4.1-13)

4 Ayemhe o rue ijesu je odagbe ifufu ni Okphaghiye o me asha mu oli fe. †² Abi ijesu o ro pfi azumhi ogbele egbhueva se, okiamhi oo gbe oli. ³ Igho Okphaghiye o bhale deba li, oo li, “Ini o khia khi Omi Eshinegba u khi, nu eni eche ena ngme ni e mele eminale-a ne ni u le.”

⁴ Ijesu oo li, “Ebe-no-pfuase o ngme ghoo khi:

“‘Oa khi eminale tse,
o ri agbo a na ogbo,
ama ungmehi ni
o rote Eshinegba unu lasela kpa.’” ‡

⁵ Igho Okphaghiye o rue ijesu je iJerusalemu, eoli no pfuase. O rue oli ya nga apfiemhi ashini o yagha ne shi Owa Oyi Eshinegba ya migha. ⁶ Oo ijesu, “Ini o khi Omi Eshinegba u khi, rote ukhomhi ana ji ya tiemhi ekekhe.” Irari khi Ebe-no-pfuase o ngme oli khi:

“‘Eshinegba o ya
ri unu na igeni eyoli
e ri eloe shi e egbe
e kpe abo mue,
Ini u khi khi owe
shi eche.’” ††

⁷ Ijesu oo li, “A gbo li keke o shi Ebe-no-pfuase khi, ‘Khi mu Eshinegba Onomhue oye fe bino.’” ††

⁸ Igho Okphaghiye o rue ijesu nga ukhomhi ute ni o lolo yagha, o ga ri eghiele ni e la agbo ona nya ali

isomhotse oyewe khasa oli. ⁹ Oo li, “Ena nya mhi ya ro ne ini u lese nyese ukhomhi ga mhe.”

¹⁰ Ijesu oo li, “Vu mhe alo-a, Okphaghiye! Ebe-no-pfuase oo liye,

“‘Nyese ukhomhi na
Eshinegba Onomhue oye,
loughuo kpe wa ke ga.’” †††

¹¹ Igho Okphaghiye o ze ijesu obo, igeni e bhale ya kpaghiye oli obo.

Ijesu o rote iGalili gba ikanya eyoli eke le

(iMak 1.14-15; iLuk 4.14-15)

¹² Abi ijesu o ro suo khi a mu ijoni shi owa ighumha, o nyene egbe je edeli iGalili. ††¹³ Oa migha iNazareti, o je iKapanomu, edeli ni o la ukiye oke iGalili ni o la eke iZebulo ali iNafutali. ¹⁴ Eri a me ena ni a ro bhale ya e khi ungmehi ni Azaya omekeguele o ngme, o bhale ya tse, ni o la liye,

¹⁵ “Ee eke iZebulo
ali eke iNafutali,
ni a la ini a da oke ijodani lase,
iGalili, ni egbo
ijeta † e ngeli, ni o la ode ni o je oke oniemhi.

¹⁶ Egbo ni e la alo ebili
e ya me akpa oniemhi.

Oni akpa oo ngale na
egbo ni o li abine khi
eghuli o ti mama we.” †††

¹⁷ Rote agho vu ijesu o rote tse abo kia guele, “Og-bogbo o mu pfi, irari khi Eghiele oyi Eshinegba o she ramhi.” ††

Ijesu o lu egbifele aane e deba lue

(iMak 1.16-20; iLuk 5.1-11)

¹⁸ Abi ijesu o li kia epfepfe oke oniemhi iGalili, igho o me iPita ali Aduru, ogbo ali inyoghuo ni e khi egbifele khi e ri aga a gbe ifele oni oke-no-khishi. ¹⁹ Ijesu oo we, “A bhale deba mhe khi mhi ya sese e abi a ke liye ke lu egbo bhale, ocho ni a ro o gbe ifele.” ²⁰ Aghoagho e ze aga eyewe obo, e deba li.

²¹ O ke le, o me ogbo ali inyoghuo, ijemhisi ali ijoni imi iZebedi khi e nu itawe la elemhi oko oke ni e lo, e riye aga oyewe e riye. Ijesu o lu we e bhale.

²² Aghoagho e lase oko-oke le, e pfi itawe shi agho, e deba li vu.

Ijesu o ri eni ee ghua ze

(iLuk 6.17-19)

²³ Ijesu o kia asha kpa eke iGalili o la owa ugamhi eyewe sese we usomhi onete oyi iloghie, ali o ri egbo ni e mhue ighuamhi ododa ze. ²⁴ Igho a li suo eko oli ushishi iSiria ogho nya, ya ramhi khi egbo e tsua eni mhue ighuamhi ali anasemhe ododa, ghe eni e mhue ayemhe okphaghiye ali ughuamhi ni oo mu ogbo pfi

† Li ze Igbae 22.2; Iwolo 2.7; Aza 42.1; iMat 12.18; 17.5; iMak 1.11; iLuk 9.35 †† Li ze Iburu 2.18; 4.15 ‡ Li ze iDeut 8.3 †† Li ze Iwolo 91.11,12 †† Li ze iDeut 6.16

††† Li ze iDeut 6.13 ††† Li ze iMat 14.3; iMak 6.17; iLuk 3.19-20 § Li ze ijon 2.12 †† Egbo ijeta khi egbo ni e la eke agbo ona nya ni ea khi egbo iZireni. ††† Li ze Aza 9.1-2 †† Li ze iMat 3.2

gbe ali eni e guoḡho-a bhale deba ijesu. O ga rewe ze nya. ²⁵ Igho ebubu eḡbo e roṭe iGalili ali eoli iDikapoli ali iJerusalemu, eke ijudia ali eḡbo ni e la ukiēkie obinokpoṭe oyi oke ijodani, e deba li.

Oseṣe ni ijesu o la esọ ute seṣe

5 Abi ijesu o ro me oni olele eḡbo, o ti nga esọ ute denē, o shito. Eniye odukhokho eyoli e bhale ya shito gasẹ oḷi. ² Oo seṣe we, oo lie, ³ "Ikhivose o khi oyi eḡbo ni e lese khi Eshineḡba o mhuē emhikpa, wewe e mholi obo shi Eghiele oyi Eshineḡba. ⁴ Ikhivose o khi na eḡbo ni eḡ viē, † Eshineḡba o ya yese we. ⁵ Ikhivose o khi oyi eḡbo ni e ti eḡbewe tiemhile, †† Eshineḡba o ya ri eḡbo ona nya na we. ⁶ Ikhivose o khi oyi eḡbo ni okiamhi ali okiamē igue-ngeli oo gbe, ‡ Eshineḡba o ya ri emini e nono na we. ⁷ Ikhivose o khi oyi eḡbo ni e mholi ilelemhi na eḡboṣe, Eshineḡba o ya mholi ilelemhi na we. ⁸ Ikhivose o khi oyi eḡbo ni e mholi udu no pfaṣe, †† e ya me Eshineḡba. ⁹ Ikhivose o khi oyi eḡbo ni eḡ dua ini opomhe o la o, Eshineḡba o ya lu we imiḷi. ¹⁰ Ikhivose o khi oyi eḡbo ni a mu okholi vule shi o irari khi e da riḷe emini Eshineḡba o nono, †† wewe e mholi obo shi eghiele oyi Eshineḡba. ¹¹ "Ikhivose o khi ne, ini eḡbo e mu okholi vule shi e o, eḡ kie iwali eḡbholi ododa me irari khi u mie mhe suo. †††¹² Ze ni u ke ghele, egbe eḡ muē, irari khi eleli oye ni o la iloghie oo gbēdi gba. Ina e li mu okholi vule shi emekeḡuele o ni e kpe bhale khe. †††

Ugbheli ali akpa oyi agbo a khi

(iMak 1.16-20; iLuk 5.1-11)

¹³ "Eri a li abi ugbheli shi agbo o. Ini ugbheli o wase oviḷo oyoli-a, aa ke tigbe mholi abi a li ya roli gbo mele ugbheli-a. Aa ke roli ya li emhikhoghuo dose a ku oḷi kua ni a ri awe lighi oḷi eke.

¹⁴ "Eri a li abi akpa shi agbo o. Owa ni a to shi ukhomhi ute o ya sheli. ¹⁵ Aa me oḡbo ni o ya ri akpa ru se, o khukhu oḷi shi atalabi. Eri o ya ri ochoghō rue oḷi nga asha na keghe, ni o ke me eke ni eḡbo ni e la oni owa e ke me eke. ¹⁶ Ligho ze ni akpa oye o ke ge khaṣe eḡbo, ni e ro me ikanya enete eye ni e me asha kueghie Eshineḡba ni o la iloghie. ¹⁷††

Oseṣe abi ishi eyi iMosisi o ngme

¹⁷ "A khi dabi khi eri mhi bhale ya shishi Ishi eyi iMosisi eke-a, a khi a dabi khi eri mhi bhale ya shishi emini emekeḡuele e seṣe-a. Iye! Eri mhi bhale ya re we tse. ¹⁸ Ze mhe gueye khi eke ali ukhuli e kha da kie la o ne, ukpamhi ingme okhoghuo o ya wa Ishi eyi iMosisi-a, ini emini e keke we shi eke shi nya ea li bhale ya tse. ¹⁹†† Itobo iḡho, onini o da gbe ushi ni o ga she ne a nya, ni o gbolo e seṣe eḡbo e li ligho ne, loḷi o ga ya she ne nya Eghiele oyi Eshineḡba, onini o da riḷe we ni o gbolo e seṣe eḡbo eni ishi eyi Eshineḡba ne, o ya khi onofunē Eghiele oyi Eshineḡba. ²⁰ Mhi gueye e khi ini igue-ngeli oye o da dose igue-ngeli oyi esese Ishi eyi iMosisi ali eḡbo iFarisi ne, aa ya lo Eghiele oyi Eshineḡba.

Oseṣe oyi ingme elemhi ibibi

(iLuk 12.57-59)

²¹ "A suo khi eḡheḡhe ni o dose khi a gueye eni eḡbhali, eḡ, 'Khi gbe ugbeli, onini o da ligho ne, a ya ri oḷi gue ezo.' ²²†† Ama memena mhi gueye e khi oni o da mhuē ofu deba inyoghuo oḷi ne, a ya roli gue ezo. Oni o da lie inyoghuo oḷi, 'Yeḡe oḡbo afue ona!' A ya rue oḷi bhale deba enighie. Oni o da lu inyoghuo oḷi, 'Yeḡe oyeḡhe ona!' O ya la okhena erali na ilimhi iriere.

²³ "Ini u mhuē isomhopfa ni u wa nono ni u ro ghi Eshineḡba ukhomhi atete, ni u ro da sato khi inyoghuo e o mhuē ofu ne shi emini u riḷe oḷi ne, ²⁴ ze oni isomhopfa oḡho obo shi odalo atete, u je apfe ni yeḡe ali oni inyoghuo e ni a ro riḷe, u tigbe bhale ya ri isomhopfa oye na Eshineḡba.

²⁵ "Ini oḡe e o rue e le ikotu, nyanya lema li abi a li la ode e le eḡho neni a ramhi aḡho. Ini oḡa khi iḡho, o ya rue e na osḡ-ezo, oni osḡ-ezo o rue e na oḡbanelemhi, o rue e ya khukhu shi owa ighumha. ²⁶ Abi o li mhi li gue oḷi e ye e khi, waa ya roṭe aḡho lasele ini u waa li ze oko na fiḡ pfo nya.

Oseṣe ingme okia

²⁷ "A suo eḡheḡhe ni o dose khi a lie, 'Khi kia okia.' ²⁸†† Ama memena mhi gueye e khi onini o da ri oḡhuemhe itsebo bino okpotso ne, o she kia okia deba oni okpotso elemhi usamhi udu oyoli. ²⁹ Irarigho, ini o khia khi eloe na obita oye o ya ze ni u lo owa ere, wuonyo li pfia, irari khi o ti ne ini egbe ea gba ne ya lo iloghie, dose khi yeḡe nya u lo ilimhi iriere. ³⁰††† Ini o

§ Li ze iJon 8.12; 9.5 † Li ze iMak 4.21; iLuk 8.16; 11.33 †† Li ze iPit 2.12 †† Li ze iLuk 16.17 ††† Li ze Okiali 20.13; iDeut 5.17 † Li ze Okiali 20.14; iDeut 5.18 † Li ze iMat 18.9; iMak 9.47

† Li ze Aza 61.2 †† Li ze Iwolo 37.11 ‡ Li ze Aza 55.1-2 †† Li ze Iwolo 24.3-4 †† Li ze iPit 3.14 ††† Li ze iPit 4.14 ††† Li ze 2 Okhe 36.16; Ika 7.52

khia khi obita oye o ya ze ni u pfido ya lo owa ere, khi oli pfia. O tine ni u ze obo oghuo ya lo iloghie dose khi yeye nya u lo ilimhi iriere. †

Osese ipfa ughue-a

(iMat 19.9; iMak 10.11-12; iLuk 16.18)

³¹ "A li ngme oli shi Ishi eyi iMosisi khi, 'Omose o kha khu ughue oli, o nya ebe ipfa ughue-a na li.' †³² Ama memena mhi gue e ye e khi, oni o da khu ughue oli ni o khia khi o a khi eri o kia okia ne, o she yese oni okpotso mele okiokia-a. Omose ni o rue oni okpotso ogho, eri o li kia okia. ‡

Osese irona

³³ "A gbo li suo khi a gueye egbo ena elele, 'A khi da irona ni a ro nga, ama emini u romhi Onomhue ro nga, khi da o, ligho roli tse.' †³⁴ Emini mhi ke gue e ye e mena khi, khi ga romhi isheli kpa. Khi romhi idane irari khi oobokpekhomhi oyi Eshinegba o la. †³⁵ Khi gbo li romhi ekekhe, irari khi loli khi akphawe-nga oyi Eshinegba. Wexhi ijerusalemu, irari khi loli o khi eoli oyi Oghie no fune. †³⁶ Khi ga ri ukhomhi oye romhi ishe, irari khi waa ya dobe ri etsui oghuo kpe bishi a we khi eri u dobe roli ya pfuase-a. ³⁷ Ungmemhi oye o lese migha shi ii, okekhi iye, emini o da dose igho ne, obo oyi Okphaghie o te bhale.

Khi ri onobe fali ota onobe

(iLuk 6.29-30)

³⁸ "A suo khi a kpe ngme oli, khi, 'A ri ukpeloe fata ukpeloe, ali ekoli o fata ekoli.' †³⁹ Ama mena, mhi gueye e, a khi rielle ogbo to o ini o rielle e onobe. Ini ogbo, o lase e eso obita nyene ona ogobo na li gbo lase. ⁴⁰ Ini ogbo oo nono ni loli lue ezo, ni loli ro mie e awulu oye, bie gbo gueghie oni u so kpoke ma o nali. ⁴¹ Ini ogbo o ri itoto lie u tsua itsua na lue imali oghuo, tsua we imali eva. ⁴² Ini ogbo o mhila e emhi, rona li. Ngmomhi na oni o ye ongmomhi deba e.

Mholi inono na ebe e

(iLuk 6.27-28,32-36)

⁴³ "A she suo khi a lie, 'Nono ingme oyi onuzi-ava oye, u ke biselemhi obe e.' †⁴⁴ Ama mhi gueye e. Nono ingme oyi obe e, u gbo so iromhi na eni mu okholi vule shi e o. ⁴⁵ U kha lina, eri u wa ngeli abi ite na iloghie. Irari khi loli o ri ovo oyoli e to na egbo okholo ali egbo enete. Igho o gbo lie ruese am e na egbo okholo abi o lie ruese oli na egbo enete. ⁴⁶ Se u ke li ya me asha mhue eleli obo oyi Eshinegba ini u lese nono egbo ni e nono ingme oye? Egbegbi emionoga e lili e ligho. ⁴⁷ Ini o khia khi inyoghuo e tse u lese e tse, ighe ikhoda ni o la yeye ali eni ea miesuo o? Eni ea miesuo e lili e ligho.

† Li ze iMat 18.8; iMak 9.43 †† Li ze iDeut 24.1-4; iMat 19.7; iMak 10.4 ‡ Li ze iMat 19.9; iMak 10.11-12; iLuk 16.18; 1 iKori 7.10-11 †† Li ze iLev 19.12; iNoba 30.2; iDeut 23.21 †† Li ze iJem 5.12; Aza 66.1; iMat 23.22 ††† Li ze Aza 66.1; Iwolo 48.2 ††† Li ze Okiali 21.24; iLev 24.20; iDeut 19.21 § Li ze iLev 19.18

⁴⁸ Itobo ona, ze ni u gba pfo abi Ite na iloghie o li gba pfo." †

Osese isomhopfa

6 "Gue kia ini u khi rielle igue-ngeli abamemhe ukpeloe egbo. Ini u wa a ligho, wa a ya mhue eleli obo oyi Eshinegba Ita ni o la iloghie. ††

² "Ini u ri isomhopfa na egbo ni ea mhue, khi roli pfi akala ke kiakia, abi eni ea miesuo ee li elemhi owa ugamhi ali ifuapfe. Eri e ligho ni egbo e ba kueghie we. Abi o li mhi li gue e ye e, khi, e she mie eleli eyewe se. ³ Ama rona oni o la omunu, khi ze ni ogboese o lese. ⁴ Egheghe agho o khi emhi osheli, ni Ite ni o la iloghie ni oo me emini u rielle elemhi osheli, o ri eleli ne.

Osese abi a lie so iromhi

(iLuk 11.2-4)

⁵ "Yeye o ye ini u ya so iromhi khi ya rielle oli abi eri ugamhi ku alo ni ee migha epfe ode ali elemhi owa ugamhi ini egbo e ba ke me we. Abi o li mhi lie gue oli e ye e khi e she mhue eleli oyewe gba se. †⁶ Ama ini u ya so iromhi, lo elemhi owa oye, u khukhu ode, u so iromhi ghi Ita e ni o la osheli, Ite ni o la osheli ni oo me emini a li osheli, o ya ri eleli gba ne. ⁷ Ini u ya so iromhi, khi ke rielle ungmomhi oghuo ngme itingmingme, abi eni ea miesuo ee li. Eri ee dabi khi ingmemhi ni e bu dose Eshinegba oyewe o ro suo we. ⁸ Khi li abi wewe. Itobo khi Ite o she kpe lese emini u wa nono neni u mhila li.

⁹ "U kha so iromhi, ke lie:

"Ita anye ni o la iloghie,
anye ri ufumhi na
eva oye no pfuase,
¹⁰ ze ni Omhese oye o bhale.
Ze ni a rielle ogghemhe oye
eke agbo abi a lie rielle oli
obini iloghie.

¹¹ Ri eminale ona

ogbe-namo na anye.

¹² Gbe olamhe kua na anye,

abi anye lie gbe kua

na egbo ni e lamhe shi anye o.

¹³ 'Khi ze ni anye

de pfilo imufe,

mie anye pfuese obo oyi okphaghie.'

¹⁴ U kha gbekua na eni e lamhe shi e o, Ite na iloghie o ya li gbekua ne. ¹⁵ Ama ini u wa a gbekua na eni e lamhe shi e o, Ite na iloghie o ya li gbekua ne. ††

Abi a lie pfi azumhi

¹⁶ "U kha pfi azumhi, khi wushe alo-a shi ukhomhi abi eni ea miesuo ee li. Eri ee nyene alo ze shi ukhomhi ini egbo e ba lese khi ee pfi azumhi. Abi o li mhi li gue e ye e, e she mhue eleli oyewe se. ¹⁷ Ama u kha pfi azumhi, ri oili shishi ukhomhi ro dala egbe-a, u pfiono

† Li ze iLev 19.2; iDeut 18.13 ††† Li ze iMat 23.5 † Li ze iLuk 18.10-14 ††† Li ze iMak 11.25-26

itsu-a shi ukhomhi, ¹⁸ ini ẹgbọ e khi lẹsẹ khi azumhi wa pfi. Ama ọni Itẹ ni ọọ mẹ osheli nya ọ ya ri eleli nẹ gbodojo.

Ẹpfue ena obini iloghie (iLuk 12.33-34)

¹⁹ “Khi ti ẹpfue ma leghe na egbe ẹ shi elemhi agbọ ona, ni ifu e la le emhi, ni emhi e la mu ọghuọghuọ-a, ali ni ighiatọ e la dobe ẹ do. ²⁰ Ochoghọ ti ẹpfue ma iloghie ni ifu ẹa dobe la le emhi, ali ni emhi ẹa la mu ọghuọghuọ-a wẹkhi ighiatọ e dobe la do. ²¹ Irari khi asha ni ẹpfue oye o la aghọ udu oye ọọ la.

Ákpá oyi idiegbe (iLuk 11.34-36)

²² “Ikpamhi alo e khi ákpá ni idiegbe o mhuẹ. Ini ukpẹloẹ oye o dala, egbe eyẹ nya o khi ákpá. ²³ Ama ini alo eyẹ ẹa ti, idiegbe eyẹ nya e khi alo ebili. Ini a ke bhale ya ẹ khi ákpá ni o la idiegbe oye o khi obili, sẹ oni obili o ke bẹshi liẹ gba ramhi shi idiegbe oye!

Ẹshinẹgba ali ẹpfue (iLuk 16.13; 12.22-31)

²⁴ “Ọgbọkọghuọ ọa dobe ya ga ega ava. Eri ọ ya nono ingme oyi ọghuọ, elemhi ọnọkpọle ẹẹ bi ọli. Ọ ya ke suọ esọ na ọghuọ, ọ ri ukpẹloẹ gbe ọnọkpọle. Ọgbọ ọa ya dobe ga Ẹshinẹgba ali ukpaghọlọ utoghuo.

²⁵ “Onana o zẹ ni mhi rọ gueyẹ u khi ke sa usamhi emini a le ali emini a da, wẹkhi usamhi egbe ẹ emini u ya sọ. Agbọ oye ọa fu dọsẹ eminale? Abi khi eri idiegbe oye ọa fu dọsẹ ode? ²⁶ A bino ipfeli ni e la idane, ẹa rọ kọ wẹkhi eri ẹẹ khiẹsẹ tima shi aka. Ama eri Itẹ na iloghie ọ kie ri ẹloẹ ẹ khu wẹ. Aa mu ẹloẹ dọsẹ wẹ?

²⁷ Ọngẹẹ ọnọghuọ ọ dobe ya ri isamhi ali ayele khi iwakati oghuọ kpe ma agbọ oyọli?

²⁸ “Elọ o zẹ ni a rọ ọ sa usamhi ode ni a rọ ọ ku egbe? A bino idodo ni e la ifui ebuli, khi ẹa ya gbe akanya wẹkhi eri ẹ fia ide zu egbewẹ. ²⁹ Ama mhi gueyẹ ẹ khi ashini Oghie iSolomoni ọ mhuẹ ufumhi ramhi, ọa khuẹ akhuẹ ramhi udodo okhọghuọ ena. ³⁰ Ini Ẹshinẹgba ọ lina ri ide ku ebuli tẹ, ni o kha la ọ amo, akọ o to-a, sẹ ọa kẹ liẹ li ri ode ku ẹ? Ẹẹ ẹgbọ ni irudunga oye ọ she. ³¹ Itobọ ighọ khi ke yele obini u ya mẹ eminale le ali obini u te ya mẹ da, ali obini u te ya mẹ ide ku egbe. ³² Emhi enana eni ẹa miesuọ e na khu, ama Itẹ na iloghie ọ lẹsẹ khi a kha mhọli emhi eghọghọ kpa. ³³ Ochoghọ kpe zẹ ni Ẹshinẹgba ọ mhẹsẹ shi agbọ oye ne, ni u ri eni omhẹsẹ gbe akanya, khi ọ ya ri emhi enekpọle nya ma ọ nẹ. ³⁴ Irarighọ, khi ke zẹ ni ayele akọ o nasẹ udu amo, akọ o ya sa usamhi egbọli. Ogbele ọgbọgbọ o mhuẹ anasẹmhẹ oyọli.”

Igue ẹgbọ ẹzo (iLuk 6.37-38,41-42)

7 “A khi gue ẹgbọ ẹzo, ini Ẹshinẹgba ọ khi gue ẹ ẹzo. ² Irari khi abi u li gue ẹgbọsẹ ẹzo, ighọ Ẹsh-

† Li zẹ iJem 5.2-3 †† Li zẹ 1 Ighie 10.4-7; 2 Okhẹ 9.3-6

inẹgba ọ li ya gue ẹzo oye. Emini u rọ mhẹsẹ na ọgbọsẹ a li rọ ya mhẹsẹ nẹ. †

³ “Elọ o zẹ ni u rọ mẹ uku ni o la inyọghuọ ẹ ẹloẹ ni u waa rọ mẹ ufolo ọara ni o pfida ẹ ẹloẹ? ⁴ Sẹ u ke liẹ gueyẹ inyọghuọ ẹ, ‘Zẹ ni mhi rue ẹ uku ẹloẹ le,’ ni yeyẹ oye wa a rọ mẹ ufolo ọara ni o pfida ẹ ẹloẹ? ⁵ Yeyẹ ọ ri ugamhi ku alo, kpe rue ufolo ọara ni o pfida ẹ ẹloẹ-a ne neni u tigbe ya mekẹ rue oni o la oyi inyọghuọ ẹ ọ-a.

⁶ “Khi ri emhi ipfuasẹ na ewa. Khi pfi emini o mu ẹloẹ abi igolu ghi igulu. Eri e ya wu wẹ ekẹ-a, e sọ alo okhọli ghue ẹ.

Mhila, u nono, u kpheli (iLuk 11.9-13)

⁷ “Mhila khi a ya rọ nẹ. Nono khi u ya mẹ rue, kpheli obọ ode khi a ya khueghie-a nẹ. ⁸ Irari khi ọni ọ mhila, lọli a rọ ọ na. Ọgbọ ni ọ nono lọli ọ mẹ ẹ rue. Ọni ọ kpheli obọ ode, lọli a khueghie-a a na.

⁹ “Ọngẹẹ ọnọghuọ ọ bia ni omiọli ọ ya mhila li ibuledi ni ọ ya rue ẹcheli na li? ¹⁰ Ọ kha mhila ẹ afele, ẹnyẹ u ya rue na li? ¹¹ Ini ẹẹ ni a khi ẹgbọ ebe a lẹsẹ abi a li ri eminete ẹ na imi ẹ, sẹ Ita ni ọ la iloghie ọ ke bẹshi li ya ri eminete na ẹgbọ ni e mhila li? ¹² Irarighọ, abi u nono ni ọgbọ li riẹle deba ẹ, yeyẹ li lighọ riẹle deba li. Irari khi emini Ushi oyi iMosisi ali emekẹguele e sẹsẹ nya na. ††

Ode unuẹkpẹ na pfi ali ona gbada (iLuk 13.24)

¹³ “Rọ te ode unuẹkpẹ na pfi lo. Irari khi ode unuẹkpẹ na gbada ali ode agbala na gbada o khi ode ni o je owa erẹ, ebubu ẹgbọ e rọte ọ. ¹⁴ Ode ni o je iloghie eri oo riele, ode unuẹkpẹ ni a te ẹ je ọ, oo pfi, ama ikuku ẹgbọ e rọte ọ.

Ọara ali ikpamhi eyọli (iLuk 6.43-44)

¹⁵ “A bẹ ekẹ ma emekẹguele ẹgbhọli. Eri e ri ẹkuẹ os-umha ku egbe, ama elemhi udu oyewẹ, idumhi ni ẹ nyanọ ọgbọ le e khi. ¹⁶ Angeli oyewẹ o rẹ wẹ ẹ khase emini e khi. Ọkphekpe ọa ya mọ udumhi olomu, wẹ khi eri ọọ mọ udumhi ọkhua eni. ¹⁷ Ọara onete ọọ mọ udumhi onete. Ọara ni ọa ti ọọ mọ udumhi ni ọa ti. ¹⁸ Ọara onete ọa ya mọ udumhi ni ọa ti, wẹkhi eri ọara ni ọa ti o dobe ya mọ udumhi onete. ¹⁹ Ọara kpa ni ọa da mọ udumhi onete ne, eri a ya khi ọli pfia, a tose ọli a. ††† Itobọ ighọ emini emekẹguele ẹgbhọli ẹẹ riẹle, u te ẹ lẹsẹ wẹ. †††

Mhi aa lẹsẹ ọni u khi (iLuk 13.25-27)

²¹ “Ọa khi ọgbọkpa ni ọọ lu mhẹ, ‘Ọnọmhuẹ, Ọnọmhuẹ’ ọ ya lo eghiele oyi Ẹshinẹgba, ama ẹgbọ ni ẹ riẹle ọghuẹmhẹ oyi Itamhẹ ni ọ la iloghie. ²² Ini ẹle

‡ Li zẹ iMak 4.24 †† Li zẹ iLuk 6.31 †† Li zẹ iMat 3.10; iLuk 3.9 ††† Li zẹ iMat 12.33

iguęzọ o ramhi, ebubu ęgbọ e ya lię mhę, 'Ọnọmhue, Ọnọmhue, anye ęę she ri eva oyę mę ekę guele, anye ri eva oyę khu ęgbọ iyemhę ebe egbe-a, anye gbo gbe ikanya ọnyaloa ọdọda?' ²³ ęghęghę aghọ mhi ya gueyę wę gboo, 'Mhi aa lęsę ę. A vu mhę ana le pia, ęę ęgbọ ọkhọlọ ena.' †

Ęgbọ ava ni e tọ owa (iLuk 6.47-49)

²⁴ "Ọgbọkpa ni ọ da suọ ungmehi oyemhę ni ọ da rọli gbe akanya ne, eri ọ li abi ọgbọ ọlesingme ni ọ tọ owa nga ukhomhi ęchę. ²⁵ Ini amę o rię ruę, ni ochikpho o rọ tu, khi akpekpeli o rię li gbe oni owa oghọ, ọa o ya de, irari khi ukhomhi ęchę a tọ li nga. ²⁶ Ama ọgbọ ni ọ da suọ ungmehi oyemhę ni ọ da rọli gbe akanya ne eri ọ li abi oyęghę ni ọ tọ owa nga ekhashę. ²⁷ Amę o kha ruę, ni ochikpho o rọ tu, ni akpekpeli o rọ li gbe oni owa oghọ, oni owa o de kua, o de udemhi ọsanabe."

²⁸ Abi ijesu ọ rọ ngme se, osęsę oyọli o ri abọ sha eni e legba. ²⁹ Irari khi eri ọ sęsę ęgbọ abi ọgbọ ni ọ lęsę emini ọọ sęsę. ††

Ọmọse ashọmha (iMak 1.40-45; iLuk 5.12-16)

8 Abi ijesu ọ rọte ukhomhi ute tiemhile, ebubu ęgbọ e bhale deba li. ² Ighọ ọmọse ashọmha ọghuo ọ bhale ya wugha ijesu odalo, ọọ li, "Ọnọmhue, ini o ghọle ę, u dobe ya rę mhę ze." ³ Ijesu ọ nise obọ-a ti ọli, ọọ li. "O ghọle mhę, khi ọni ọ ze." Aghọaghọ ọni ọmọse ọ ze. ⁴ Ijesu ọọ li, "Khi gueyę ọgbọkhọghuo, ama ka ri egbe ę khasę ekpodalo-ugamhi eyi ęshinęgba, ni u rięlę iluasobo ni iMosisi ọọ a ke rięlę ini a ri ọni efafe mu pfuase." †

Irudunga ni ọkhọli-okhue ọ rọkhasę (iLuk 7.1-10)

⁵ Abi ijesu ọ rọ lo iKapanọmu le, ọkhọli-okhue ni ọ mhęsę na ekhọli-okhue egbhueshe oyi iRomu ọghuo ọ bhale ya lema li ikpaghiobọ. ⁶ Ọọ li, "Ọnọmhue, ọni ọọ ga mhę ọ ga yęshi apfę ę ghu-a egbegbọ. Eri ọ guọghọ a."

⁷ Ijesu ọọ li, "Mhi ya bhale ya rọli ze."

⁸ Ọni ọkhọli-okhue ọọ li, "Ọnọmhue, iye, lęsę ngme oni ungmehi tse, khi ọni ọọ ga mhę ọ ya ze. Irari khi mhia fu tę ni u wa bhale apfę oyemhę. ⁹ Mhęmhę oyemhę, mhi li mhọli ekhọli-okhue eni e fu dọsę mhę, mhi li mhue elese ni mhia mhęsę na. Mhi kha gueyę ọna ọ ke lę, ọọ lę, mhie ọlese ọ bhale, ọ bhale. Mhi khę ọni ọọ ga mhę ọ li ona, ọ li ọli."

¹⁰ Abi ijesu ọ rọ suọ emini ọni ọmọse ọ ngme, abọ e sha li. Ọọ eni ę deba li, "Abi o li mhi li gue ọli ę yę ę ena khi mhia mę irudunga onabi onana ghue ekę iZiręni.

¹¹ Mhi gueyę ę khi ebubu ęgbọ e ya rọte obini ovọ o te ę ngale ali obini ovọ o te ę lo eko, bhale ya nu Aburaa-mu ali Aziki ali iGiekọpu shitọ ukue na eghiele na

† Li zę Iwolo 6.8 †† Li zę iMak 1.22; iLuk 4.32 † Li zę iLęv 14.1-32

iloghie ††. ¹² Ama ęgbọ ni ę kha lą iloghie, a ya pfi wę je ekę alo ebili ni e la ke vię, ęę le akọ akọ." ††¹³ Ijesu ọọ ọni ọkhọli-okhue ọghọ, "Ke je khi o ya lighọ nę abi u li mhọli irudunga eghọ." Ighọ ọni ọọ ga li ọ ze oni ęghęghę ni ijesu ọ la ngme ọli ighọ tee.

Ijesu ọ ri ebubu ęgbọ ze (iMak 1.29-34; iLuk 4.38-41)

¹⁴ Abi ijesu ọ rọ bhale apfę oyi iPita, ọ mę khi ọọ iPita ni ọkpotoso ọ yęshi khi ọọ ghu ughuamhi iba. ¹⁵ Ijesu ọ ri obọ ti ọli, eni iba e lase ọli egbe le. Ọ vule ọ feli ọli epfese.

¹⁶ Abi ọgbọmhi o rọ mu ekę, ebubu ęgbọ e wolọ eni e mhọli ayemhę ebe ọdọda bhale ghi ijesu. Ighọ ijesu ọ ri ungmehi unu khu wę eni ayemhę ebe eghọ egbe ku a. Ọ gbo ri eni ęę ghua nya ze. ¹⁷ Eri a mę enana ni ungmehi ni Azaya ọmekęguele ọ ngme o bhale ya tse; Ni ọọ, "Lọlighuo ọ mie awa umha-ze, ọ tsua ighuamhi eyawa ya kua." †††

Emini ideba-ijesu-kia o ya mie ọgbọ ọ rọ (iLuk 9.57-62)

¹⁸ Ijesu ọ mę olele ęgbọ ni e le gasę ọli, ọọ e zę ni wewę e da je ukiękię obini o kpọle oyi okę onięmhi iGalili. ¹⁹ Osęsę Ishi eyi iMosisi ọghuo ọ bhale deba li ọọ li, "Osęsę, mhi ya debę ke je obiobini wa je kpa."

²⁰ Ijesu ọ sọli ọ, ọọ li. "Inyakọ e mhọli esę, ipfeli e mhọli eko, ama Omi Ọgbọ ọa mhọli ashini ọ de ukhomhi ę gbe."

²¹ Ọmọse olese ni ọ khi ọmọ odukhokho oyọli, ọ lu ọli, ọọ li, "Osęsę, zę mhę kpę je apfę ya ri itamhę ni ọ ghu-a tọ ne."

²² Ijesu ọ sọli ọ, ọọ li "Ke deba mhę, zę ni eni e ghu-a e ri eni e ghu-a tọ."

Ijesu ọ pfọmhise akpekpeli ukhomhi okę onięmhi (iMak 4.35-41; iLuk 8.22-25)

²³ Ijesu ọ lo elemhi ọkọ-okę onięmhi, eniye odukhokho eyọli e li lo deba li. ²⁴ Utoghuo-kpe, akpekpeli onięmhi oo li oni ukhomhi okę onięmhi. Ukuku emhi o kpọle dęnę ni oni ọkọ-okę onięmhi ọa rọ ku luę. Ama ijesu ọọ lęsę-a ²⁵ Eniye odukhokho eyọli e ya guise ọli le, ę ọli, "Ọnọmhue, tsumhi anye! Awa ya pfua!"

²⁶ Ọọ wę, "Elọ o zę ni a rọ lina na ulishi, Eri irudunga oyeę oo na bęshi shę?" Ighọ ọ vule nu oni akpekpeli ngme, oni okę o de ma.

²⁷ Abọ e sha ęgbọ nya ni e la aghọ, e mhila, "Ọgbọ nabisę ọnana ọ khi, egbegbi ozughu oyi okę onięmhi ali akpekpeli e ga suọ esọ ọ na li."

†† Li zę iLuk 13.29 †† Li zę iMat 22.13; 25.30; iLuk 13.28 ††† Li zę Aza 53.4

Ijesu ọ ri emọse ava eni e mhọli ayemhẹ ebe ze
(iMak 5.1-20; iLuk 8.26-39)

²⁸ Abi ijesu ọ rọ da je ukiękię obini o kpọle oyi okẹ onięmhi iGalili obini iGadara, emọse ava ni e rọte atalimhi lasele e bhale deba li. Eni emọse ava ena e mhọli ayemhẹ ebe ni e yẹsẹ wẹ ngme ni o rewẹ nono ingme. Egbọ ẹa ke gbudu rọte oni ode dọsẹ. ²⁹ Eni ayemhẹ ebe eghọ ni e la eni emọse egbe, e tsẹsẹ utoghuokpe, ẹ ọli, "Elọ e ku anye ali yeyẹ gbe, yeyẹ Omi Ẹshinẹgba? Eri u bhale ya nasẹ anye neni oni eghẹghẹ o ramhi?"

³⁰ Igulu ni e bu é la epfẹ aghọ le eminale. ³¹ Ighọ eni ayemhẹ ebe eghọ e lema ijesu, ẹ ọli, "Ini u khu anye ya fiẹ, khu anye ya lo eni igulu eghọ egbe."

³² Ighọ ijesu ọọ, "A ke vu!" Ighọ e lasele ya lo eni igulu egbe. Eni igulu nya e na ya tiemhi esesọ oni ute, ya lo oni okẹ, e ghulọa. ³³ Emọse ni e ri eni igulu u kia, e na kua, e je ifui apfẹ ya guele emini a mẹ ali emini eni emọse ni e mhọli ayemhẹ ebe e mẹ. ³⁴ Ighọ egbọ ni e la oni ẹoli nya e fiẹ lasele deba ijesu. Abi e rọ mẹ ọli, e lema li ọ kpẹkpẹ ọ lase wẹwẹ ekẹ le.

Ijesu ọ ri ọmọse ni ọ guoghọ-a ze
(iMak 2.1-12; iLuk 5.17-26)

9 Ijesu ọ lo ọkọ-okẹ onięmhi, ọ da oni okẹ iGalili mu egbe pfi je ukiękię obini o kpọle, ọ bhale apfẹ oyọli obini iKapanomu. ² Emọse eghọ e tsua ọmọse ni ọ guoghọ-a shi iya bhale. Abi ijesu ọ rọ mẹ irudunga oyewẹ, ọọ oni ọmọse ni ọ guoghọ-a, "Ri obọ shi udu, omimhẹ, a she ri olamhẹ topfa ẹ."

³ Ighọ esesẹ Ishi eyi iMosisi eghuo e nu egbe wẹ ngme, e liẹ, "Ọni ọmọse ọna ọ pfi unu-a!"

⁴ Ijesu ọ lẹsẹ usamhi ni ẹ sa, ọ mhila wẹ, "Elọ o zẹ ni a rọ sa isamhi ebe udu?" ⁵ Onoghuo o kelẹ mhẹ ya ngme oni ọmọse nẹ? Ni mhi liẹ, 'A she gbe olamhẹ kua nẹ,' Ali 'Vule ke kia?' ⁶ Ama, ni a rọ lẹsẹ khi Omi Ọgbọ ọ mhuẹ afu elemhi ekẹ agbọ ni ọ rọ gbe olamhẹ kua na ọgbọ." Ighọ, ọọ oni ọmọse ni ọ guoghọ-a, "Vule, rue iya oyẹ u ke je apfẹ."

⁷ Ighọ oni ọmọse ọ vule ọọ je apfẹ. ⁸ Abi eni ebubu egbọ e rọ mẹ ona, abọ e sha wẹ. E kuẹghię Ẹshinẹgba ni ọ ri afu onana na egbọ.

Ijesu ọ lu iMatiu ọ deba luẹ
(iMak 2.13-17; iLuk 5.27-32)

⁹ Abi ijesu ọ rọte aghọ je odalo, ọ mẹ khi ọmionoga ọghuo ni a lu iMatiu, ọ shitọ okholo ni a la miono oga. Ọọ li, "Deba mhẹ." Ighọ ọ vule deba li.

¹⁰ Abi ijesu ọ rọ la owa oyi iMatiu le eminale, emionoga eni e bu elese ali ena olamhẹ e bhale ya ku ma wẹ ọ, e ga nu ọli ali eniyẹ odukhokho eyọli le eminale.

¹¹ Abi egbọ iFarisi eghuo e rọ mẹ ona, e mhila eniyẹ odukhokho eyọli, ẹẹ, "Elọ o zẹ ni ọsẹsẹ oyẹ ẹ ọ rọ nu emionoga ali ena olamhẹ ẹ le eminale?" [†]

¹² Ijesu ọ suọ ona, ọọ wẹ, "Ọni ọ toto ọa mhuẹ emini ọ ri ọbo ẹ li, ama oni ọ́to ọọ ye apfẹ ọbo. ¹³ A ka wẹ-

† Li zẹ iLuk 15.1-2

na emini a ri ona ngme, ikhi, 'Ọa khi iluasobo e ghọle mhẹ, ama isomhelemhi' Ọa khi egbọ eni e pfuasẹ ne mhi bhale ya lu e mu pfi, ama egbọ ena olamhẹ." ^{††}

Omhila oyi ingme azumhi
(iMak 2.18-22; iLuk 5.33-39)

¹⁴ Eniyẹ odukhokho eyi ijọni Ọni ọọ batazi egbọ, e bhale deba ijesu, e mhila li, "Elọ o fẹ zẹ khi anye ali egbọ iFarisi, khi anye ẹ pfi azumhi ni eniyẹ odukhokho eyẹ ẹa rọ pfi?"

¹⁵ Ijesu ọọ wẹ, "Emọle ọmọse ni ọọ rue ọmueshi ọnọgbọ e famhi ya mhuẹ iyese udu-a ini ọni ọọ rue ọmueshi ọ kie la wẹ iteva? Eghẹghẹ ọọ bhale ni a rọ ya rue ọni ọmọse ni ọọ rue ọmueshi ọnọgbọ iteva oyewẹ vu, eghẹghẹ aghọ e rọ tigbe ya ke pfi azumhi.

¹⁶ "Ọgbọ ọa ya gbẹla ode onogbọ toma onodiọ, ini a mẹ ghọ, onodiọ oghọ o ya nyanọ-a toma onogbọ, o fia esẹ ni o ke fu nẹ shi ọ. ¹⁷ U kẹ neta khi eri ọgbọ ọ ya ku onyọ onogbọ kulo akpaba ẹkuẹ ẹlamhi onodiọ, [‡] ini a mẹ ghọ, eri oni akpaba o ya wẹ-a, oni onyọ o ku kua, oni akpaba onyọ o li opfu-a. Onyọ onogbọ a ku ẹ shi akpaba onogbọ, eghẹghẹ aghọ, oni onyọ ali oni akpaba onyọ e ga migha."

Ọmọ ọmueshi ni ọ ghu-a ali ọkpotso ni ọa ze
(iMak 5.21-43; iLuk 8.40-56)

¹⁸ Abi oni ungmehi o kie la ijesu unu, ọkhẹmhuẹ iju ọghuo ọ bhale ya wugha li odalo, ọọ li, "Kpẹkpẹ bhale ya ri obọ ti omimhẹ ni ọ lẹsẹ ghu-a, ni ọ guale." ¹⁹ Ighọ ijesu ọ vule deba li vu, eniyẹ odukhokho eyọli e li deba li.

²⁰ Ighọ ọkpotso ọghuo ni ọlia e she ku ọli egbe ramhi ikpe igbẹva ọ rọte ukhokho ti mama ijesu, ọ ri obọ ti ọli esọ ode. ²¹ Itobọ khi ọ she ngme ọli shi udu khi, "Mhi kha da lẹsẹ ri obọ ti ijesu ode tsẹ ne, mhi ya ze."

²² Ighọ ijesu ọ mu egbe nyenẹ, ọ mẹ ọli, ọọ li, "Kpotso khi ke zẹ ni ulishi o muẹ irudunga ni u mhuẹ o she rẹ ze." Aghọaghọ oni ọkpotso ọ ze.

²³ Abi ijesu ọ rọ ramhi owa oyi oni ọkhẹmhuẹ, ọ bhale ya ẹ khi egbọ e la aghọ. Ee viẹ oni ọmueshi ni ọ ghu-a eghọ. Aghọ oo li nyoghoo. ²⁴ Ọ gueyẹ ọgbọkpa ọ lase aghọ le, khi oni ọmueshi ọa ghu ne khi eri ọ lẹsẹ-a. Eni egbọ e suọ ungmehi ni ọ ngme, ee gia li. ²⁵ Eni egbọ e fiẹ je olase se, ijesu ọ lo elemhi oni owa, ọ mu oni ọmueshi obọ, oni ọmueshi ọ vule. ²⁶ Okeke oni ingme ona o gbhiaku asha kpa oni ẹdẹli.

Ijesu ọ khueghie ezalo ava alo-a

²⁷ Ijesu ọ ke rọte aghọ vu je odalo, ezalo ava e deba li. Ee tsẹsẹ lema li, e liẹ ọli, "Mhuẹ isomhelemhi na anye, omi iDefidi."

²⁸ Abi ijesu ọ rọ lo elemhi oni owa, eni ezalo ava e bhale deba li. Ọ mhila wẹ, "A miesuọ khi mhi ya dobe rẹ ẹ ze?"

Ẹ kẹ ọli, "Gueguegue."

†† Li zẹ iMat 12.7; Osia 6.6 ‡ Akpaba oyi ẹkuẹ ẹlamhi egbọ iju e ku onyọ ọ shi.

²⁹ Igho ijesu o ri obo ti we alo, oo we, "Alo eye e e khueghie-a abi a mhuē irudunga." ³⁰ Ikpamhi alo eyewe e khueghie-a. Ijesu o tse agua ye we e khi gueye ogbokhoghuo emini a me. ³¹ Ama asha ni e ramhi kpa, eri e gueye egbo, e gue ingme oyi ijesu ye egbo asha kpa.

Ijesu o ri ungmene ze

³² Eni emose e vu, a tsua omose oghuo ni o mhuē ayemhe ebe bhale, ni o a li ngme unu. ³³ Ijesu o khu oli oni ayemhe ebe ogho egbe ya lase, oni omose o ngme. Abo e sha ogbokpa e lie, "Anye ea kpe me ingme onana ghue eke iZireni."

³⁴ Ama egbo iFarisi e lie khi oghie oyi iyemhe ebe o ri ekpabo na li. Loli o ze ni o ro dobe e khu egbo ayemhe ebe egbe-a. †

Egbikanya eyi Eshinegba ea bu

³⁵ Ijesu o kia la eoli khi eoli sese ungmeme oyi Eshinegba elemhi owa ugamhi eyewe, o tse abo usomhi onete oyi Eghiele oyi Eshinegba. O ri egbo ni e mhuē ighuamhi khi ighuamhi i ze. †³⁶ Abi o ro me eni ebubu egbo, elemhi we e lala li irari khi udu oyewe o sheshe itobo khi ea mholi oni oo kpaghie we obo, abi isumha ni ea mhuē orewekia. ³⁷ O gueye eniye odukhokho eyoli, "Oni ikhiese oo gbēdi gba, ama khi eni e khiese we, ea bu." ³⁸ "A so iromhi, ni Eshinegba oni o mhuē ikhiese, ni o ghie eni e ya khiese oni ikhiese fie lasele." ‡

Ijesu o ghie ighiosomhi na kee ogbava eyoli fie

(iMak 3.13-19; iLuk 6.12-16)

10 Ijesu o lu eniye odukhokho ogbava eyoli kugbe. O ri afu na we, e ke ya khu iyemhe ebe ododa egbo egbe-a, e gbo ri egbo ni e mhuē ighuamhi ododa ke ze.

² Eva eyi eni ighiosomhi na kee ogbava na. Oni odode khi ISamo ni a gbolo o lu iPita, ali inyoghuo oli, Aduru. Ijemhisi ali inyoghuo oli ni a lu ijoni ni e khi imi iZebedi. ³ IFilipu ali iBatolomiu. ITomosi ali iMatiu ni e khi emionoga. Ijemhisi omi Afeusi ali iTadiusi. ⁴ ISamo ni ingme o ghō mu egbe ali iJudasi Isikaroti ni o ri ijesu de.

Usomhi ni a ghie eni etuogbava

(iMak 6.7-13; iLuk 9.1-6)

⁵ Ijesu o ghie eniye odukhokho ogbava ena fie, o tse agua yewe, oo we, "A khi je eoli oyi egbo ijeta wekhi eoli na eke iSameria. ⁶ Ochoghō a le deba egbo iZireni ni e li abi isumha ni e waa. ⁷ Abi a lie ke le, a ke tse abo usomhi ona-yewe, a lie we, 'Eghiele oyi Eshinegba o she ti bhale.' ⁸ A ri egbo ni e mhuē ighuamhi ze, a ri eni e mhuē efafe ze, a guise eni e ghu-a le, eni e mhuē ayemhe ebe, a khu we ewe egbe lasele. Afue a ri eni

† Li ze iMat 10.25; 12.24; iMak 3.22; iLuk 11.15 †† Li ze iMat 4.23; iMak 1.39; iLuk 4.44 ‡ Li ze iNoba 27.17; 1 Ighie 22.17; 2 Okhe 18.16; Ezik 34.5; iMak 6.34 †† Li ze iLuk 10.2

ekpabo ena na e, a re we kpaghie egbo obo afue, a khi mie ifata shi o. ⁹ Abi a lie le ena, a khi tsua ukpagho okhoghuo shi omō-emhi. ¹⁰ A khi tsua ekuē pfi so, wekhi itsua na ro so elese, wekhi ekuē ni a so, wekhi ukpokpo na ro a to okpo, irari khi asha ni ogbo o la gbe agho o te e le. ‡

¹¹ "Eoli oni a da bhale kpa, a kushi ayi ogbo no da kpe abo mie e, ramhi eghēghē ni a ya rote agho vu. ¹² Neni a ya so ukhomhi owa okhoghuo, a kpe lie, 'Opfomhe o la oni owa ona.' ¹³ Ini egbo ne la oni owa e kpe abo mie e, opfomhe oyee o ka nu we la, ama, ini ea mie e, opfomhe oyee o gbo nyene deba e. ¹⁴ Ini a bhale eoli, khi egbo ne la oni eoli ea da kpe abo mie e ne, a kpe abo o-a na we ini a te o fie lase. ††¹⁵ Ogbele iguezo, mhi gueye e khi Eshinegba o ya mholi isomhelemhi na egbo iSodomu ali iGomora dose oni eoli ogho. †††¹⁶ A sato khi eri mhi ghie e fie lase abi isumha ne la ifuabo idumhi. Irarigho, a ze ni a lese ingme abi enye, ama a mhuē ikuegbe-a abi anekhukhu. ††

Okholi ni a ya mu vule shi e o

(iMak 13.9-13; iLuk 21.12-17)

¹⁷ "A mu egbe e tsuke, irari khi egbo e ya mu e bhale ikotu, odalo egbhali ni ee so ezō. E gbe e itali elemhi owa ugamhi eyewe. ¹⁸ E ya ri itobo eva ayemhe muno e bhale deba igovuno ali enighie, ni a gue usomhi onete ayemhe ye we. A gbo pfi otselē ayemhe ye egbo iju ali egbo ijeta. ¹⁹ A khi yele abi a ya ngme ali abi a ya so we, ini e muno e bhale agbala ezō. Irari khi emini a ya ngme o ya bhale unu oyē e eghēghē ni a nono oli shi. ²⁰ Irari khi ingmemhi ni a ya ngme, ea ya khi eye e. Ayemhe-no-pfuase oyi Eshinegba ni o khi ita e, o ya ri ungmeme ni a ke ngme shi e unu. ††

²¹ "Eghēghē na ngme ena, egbo e ya ri inyoghuo we bhale ni a gbe-a, ita eniye e wolō imi we bhale na gbolo-a, igho eniye e li ya rue itawē bhale na gbe-a. ††²² Egbo kpa e ya ke biselemhi e shi irari ayemhe. Ama ogbo ni o da mu irudunga oyoli mhuē ramhi ukpese ne, loli a ya mie pfuese. †††²³ Ini a la asheghuo mu okholi vule shi e o, a na je eoli olese. Mhi ze e lese khi, aa ya gbe akanya ona pfo ne eke iZireni neni Omi Ogbo o nyene egbe e bhale.

²⁴ "Omō odukhokho o lese dose oga oyoli, wekhi eri oni oo ga ogbo o ya fu dose oga oyoli. ††²⁵ Omō odukhokho o dobe ya li abi oga oyoli, oni oo ga ogbo o ya dobe li abi oga oyoli. Ini a lu odapfe iBezebo, see a ke beshi e lu eni e la oni omhuē-apfe oyoli. ††

Oni a ya ke na ulishi oyoli

(iLuk 12.2-7)

²⁶ "Itobo igho a khi ze ni ulishi o mu e irari khi aa me emini a gba khukhu ni o ya khueghie a, wekhi eri a

‡† Li ze 1 iKori 9.14; 1 iTimo 5.18 ††† Li ze Ika 13.51 ††† Li ze iMat 11.24; Igbae 19.24-28 ‡ Li ze iLuk 10.4-12 †† Li ze iLuk 10.3 ††† Li ze iMak 13.9-11; iLuk 12.11-12; 21.12-15 †† Li ze iMak 13.12; iLuk 21.16 ††† Li ze iMat 24.9,13; iMak 13.13; iLuk 21.17 †† Li ze iLuk 6.40; ijon 13.16; 15.20 †† Li ze iMat 9.34; 12.24; iMak 3.22; iLuk 11.15

mẹ emini o sheli ni ọa ya lasele. ¹²⁷ Emini mhi gueye ẹ ẹliyoşẹ a ngme ọli lasele ini ogbe o gbe-a. Ungmemhi ni a bẹna gueye ẹ, a la ukhomhi owa ngme ọli lase ni ẹgbọ e suọ gboo. ²⁸ A khi na ulishi ẹgbọ ni o khia khi idiegbe e lẹşẹ doḅẹ ya gbe-a, ni ẹa doḅẹ ya pfuse ọgbọ ayemhẹ-a. Ama a na ulishi oyi Ẹshinẹgba nọ kha gbe-a se ọ gbo mhuẹ ekpabọ rọ ya pfuse ayemhẹ-a el-emhi ilimhi iriẹriẹ. ²⁹ U lẹşẹ khi ukpaghwo a ri ipfeli otuava dẹ? Ama aa mẹ ọngẹwẹ ni ọ ya ghu-a ni Ẹshinẹgba ọa ya lẹşẹ. ³⁰ Ẹshinẹgba ọ she leli egbegbi itsu ni e la ẹ ukhomhi nya. ³¹ Itobọ ighọ, a khi zẹ ni ulishi o mu ẹ, irari khi a mu ẹloẹ dọşẹ ipfeli ni e bububu.

Eni e migha na ijesu ali eni e kie ọli

(iLuk 12.8-9)

³² “Ogbọ ni ọ da gue ungmehi oyemhẹ ye ẹgbọ ne, mhi ya li gue ingme oyọli ye Itamhẹ ni ọ la iloghie. ³³ Ama ọnini ọ da la ukpẹloẹ ẹgbọ kie mhẹ, mhi ya li kie ọli ukpẹloẹ oyi Itamhẹ na obini iloghie. ††

Ijesu ọa ri opfomhẹ bhale ama okemhi

(iLuk 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ “A khi sa khi opfomhẹ mhi rọ bhale ekẹ agbọ. Mhi aa rọ opfomhẹ bhale, ama ọgbhoro. ³⁵ Eri mhi bhale ya to okhwe na

“ ‘Omọşẹ ali itali,
okpotso ali inyọli,
osamọ ali inyodoli.

³⁶ Unuekpẹ oyi ọgbọ,
ebe ọli e la.’ †

³⁷ “Ogbọ ni ọ da nono ingme oyi ita okekhi inyọ dọşẹ ingme oyemhẹ ne, ọa ya doḅẹ khi omọ odukhokho oyemhẹ. Ogbọ ni ọ da nono ingme oyi omi ọli dọşẹ mhẹ ne, ọa ya doḅẹ khi omọ odukhokho oyemhẹ.

³⁸ Ogbọ ni ọa da kpha apfida oyọli tsua ni ọ ke deba ẹtẹ-awẹ oyemhẹ ne, ọa ya doḅẹ khi omọ odukhokho oyemhẹ. ^{††39} Ọni ọ da mu agbọ oyọli mhuẹ gagaga ne, o mema ya de ọli obọ-a, ama ọni rue agbọ oyọli obọ-a shi ekẹ itobọ oyemhẹ ne, ọ ya mẹ eleli agbọ oyọli. ††

Eleli

(iMak 9.41)

⁴⁰ “Ogbọ ni ọ da kpe abọ mie ẹ ne, mhẹmhẹ ọ kpe abọ mie. Ọni ọ da kpe abọ mie mhẹ, ọni ọ ghie mhẹ ọ kpe abọ mie. ^{††41} Ogbọ ni ọ da kpe abọ mie omekẹguele oyi Ẹshinẹgba ne, ọ ya mhuẹ isomhopfa onayi omekẹguele. Ọni ọ da kpe abọ mie ọgbọ ni ọ pfuase ne irari khi ọ da khi ọgbọ ni ọ pfuase, ọ ya mhuẹ eleli oyi ọgbọ ni ọ pfuase. ⁴² Ini ọgbọkhoghwo ọ diẹ amẹ ni e pfomhẹ na ẹgbọ eni ẹa mu ẹloẹ ena da ne, irari khi e da khi eniyẹ odukhokho eyemhẹ, mhi gue ọ ye ẹ guẹguẹguẹ khi eleli oyọli ọa ya de ọli obọ a.”

Ijesu ali ijoni Ọni ọọ batazi ẹgbọ

(iLuk 7.18-35)

11 Abi ijesu ọ rọ gueye eniyẹ odukhokho ogbava eyọli emini e ya riẹlẹ se, ọ je ẹoli ni e la ekẹ iGalili ya şeşẹ, ọ gbolo tse abọ oni usomhi onete.

² Abi ijoni Ọni ọọ batazi ẹgbọ ọ rọ la owa ighumha suọ ikanya ni iKirisiti ọọ gbe, ọ ghie eniyẹ odukhokho eyọli ghi ọli, ³ E lẹ ya lina mhila li. “Yeye u khi ọni ijoni ọ ngme khi ọ ya bhale, abi anye ri ẹloẹ shi ekẹ ke khẹ ọgbọ ọlẹşẹ?”

⁴ Ijesu ọ sọ wẹ ọ, ọọ wẹ, “A nyenẹ egbe ya gueye ijoni emini a suọ ni a mẹ. ⁵ Ezalo ẹẹ khueghie alo-a, eni e guogho awẹ-a, e vule ẹẹ kia, a ri eni e mhuẹ ighuamhi ẹkuẹ idiegbe ọdọda ze, elesọ ẹẹ suọ esọ, ẹgbọ ni e ghu-a, a guise wẹ le. A gbolo ẹ tse abọ usomhi onete ye ẹgbọ eni ẹa mhuẹ. ^{††6} Ikhivọşẹ o khi na ọgbọ ni ọa mhọli akhokhomhẹ shi ingme oyemhẹ!”

⁷ Eniyẹ odukhokho eyi ijoni ee vu se, ijesu ọọ ngme ingme oyi ijoni khaşẹ eni e legba. Ọ mhila wẹ, ọọ. “Abi a rọ fiẹ je ọdagbe ifufu ni a rọ ya bino ijoni, ọgbọ nabise a dabi khi a ya mẹ? Ebuli ifulo ni akpekpeli ọ pfi ẹ nga pfi ẹ tiemhi a dabi khi a ya mẹ? ⁸ Ini ọa khi ighọ şhọ, elọ a dabi khi a ya mẹ abi a rọ fe fiẹ lase? Omọşẹ ni ọ sọ itsua eni e somhi otse a sa khi a ya mẹ? Iiye o! Ẹgbọ eni ẹẹ sọ itsua eni e somhotse, apfẹ oyi oghie ẹẹ la. ⁹ Elọ a fe fiẹ lase khi a ya mẹ şhọ? Omekẹguele? Guẹguẹguẹ, ama mhi gueye ẹ, ọni ọ gbo fu dọşẹ omekẹguele a mẹ. ¹⁰ Ijoni ọ khi ọni ọgbọ ni Ebe-nopfuase o ngme ingme oyọli, ni Ẹshinẹgba ọ la liẹ, “ ‘Mhi ya kpẹ ghie aghiusomhi oyemhẹ ralo nẹ, ni ọ ya khueghie ode-a nẹ.’ [§]

¹¹ Abi o li mhi li gue ọli ye ẹ khi, ijoni ọ fu dọşẹ ọgbokpa ni ọ la agbọ ona ghue, ama, ọgbọ ni ọ ga kpokẹ nya obini Eghiele oyi Ẹshinẹgba, ọ fu dọşẹ ọli. ¹² Rọte ẹghẹghẹ oyi ijoni Ọni ọọ batazi ẹgbọ ya ramhi ogbe na amo, Ẹshinẹgba ọ te ẹ ri ikakabọ mhọli omhẹşẹ oyọli shi agbọ oyi ẹgbọ, ama ikakabọ ẹgbọ e ke rọ ọ lo ọ.

¹³ Irari khi emekẹguele nya ali Ishi eyi iMosisi, e mẹ guele shi ekẹ ramhi ẹghẹghẹ oyi ijoni. ^{††14} Ini a ya lama shi ọ, ijoni ọ khi ọni Elaja ni ẹ khi ọ ya nyenẹ egbe bhale. ^{††15} A mhọli esọ, a suọ emini mhia gueye ẹ, ni a rọli gbe akanya.

¹⁶ “Elọ mhi ri agbhotu ona ya khokho? Eri e li abi ikuku eniyẹ ni e shitọ epfepfẹ oki ni e lu egbe wẹ,

¹⁷ “ ‘Anye pfi ofele na ẹ,

aa lama gbe ishimhi,

anye to uwolo

ni a rọ viẹ olimhi shi ẹ ọ,

ama aa lama viẹ.’

¹⁸ Abi ijoni ọ rọ bhale, eri ọọ pfi azumhi, ọa lama da onyọ, irarighọ ẹgbọ e liẹ khi, ‘Ayemhẹ Okphaghie oo nase ọli.’ ¹⁹ Ama Omi Ogbọ ọ ke bhale, ọọ le ọọ da, ẹgbọ kpa e kẹ liẹ khi, ‘Ogbọ unu-emhi ali ọdonyọ ọ khi, ni ọ nu emionoga ali ena olamhẹ ẹ mu omọle.’ Emini Ẹshinẹgba ọọ riẹlẹ, o ri ilẹşingme oyọli ẹ khaşẹ.”

† Li zẹ iMak 4.22; iLuk 8.17 †† Li zẹ 2 iTimo 2.12 † Li zẹ iMi-ka 7.6 †† Li zẹ iMat 16.24; iMak 8.34; iLuk 9.23 †† Li zẹ iMat 16.25; iMak 8.35; iLuk 9.24; 17.33; ijon 12.25 ††† Li zẹ iMak 9.37; iLuk 9.48; 10.16; ijon 13.20

††† Li zẹ Aza 35.5-6; 61.1 § Li zẹ iMala 3.1 †† Li zẹ iLuk 16.16 ††† Li zẹ iMala 4.5; iMat 17.10-13; iMak 9.11-13

Emini ɛoli ni ɛa lama mu pfi ɛɛ mɛ

(iLuk 10.13-15)

²⁰ Igho ijesu o li ze emuebe na egbo ni e la ɛoli ni o la gbe ikanya onyaloa ebubu eyoli, itobo khi ɛa mu pfi, o o li. ²¹ "Epfua o khi ne, iKorazi! Epfua o khi ne, iBetsaida! Irari khi ini ikanya onyaloa ni a gbe ifui ɛoli eye e khi a li gbe we iTai ali iSidoni lo, e kha she vie osoli na egbewe shi olamhe eyewe, e te olamhe eyewe mu pfi agboagbo. ²² Ama mhi gueye e khi, o ya somhi iTai ali iSidoni egbe dose e, ogbele iso-ezo ²³ Yeye iKapanomu, eri a nono ni a ya yase e nga idane ramhi irarogbe? Iiye o! Eri a ya pfi e tiemhi ooke ilimhi irierie. Irari khi ini onyaloa ni a gbe khasa e khi a gbe we eke iSodomu lo, o kha la o ramhi amo. ²⁴ Ama mhi gueye e khi o ya somhi iSodomu egbe dose e, ogbele iso-ezo." †

Bhale deba mhe ni u mholi iyemhe

(iLuk 10.21-22)

²⁵ Eghenge agho ijesu o lie, "Ita, Onomhue, ni o mhue eke ali ukhuli, mhi tse uwegbe khi emini u ro sheli na eguebe, ali eni e fialo-a, khi u rewe khasa egbo ni ɛa mu eloe. ²⁶ Igho, Ita, ina o li ghole e shi.

²⁷ "Itamhe o she ri emhikpa nga mhe obo. Ogbohoghuo o la o, ni o lese oni Omoo, se ni Ita. Ogbohoghuo o la o ni o lese Ita se ni oni Omoo, ali eni oni Omoo o lama ri oni Ita khasa. †

²⁸ "A bhale deba mhe, ee nya ni a tsua itsua ni ee khose e, mhi ya ri iyemhe na e. ²⁹ A ri egbe mie emini mhie a ke riela, a rote obo oyemhe wena, itobo khi mhii pfomhe gba, ali khi udu oyemhe o mholi iriegbe-tiemhile, ni a mhue iyemhe. ³⁰ Irari khi emini mhia lie a riela oni o ze e riela yeghele lo, ali khi eri itsua oyemhe ee fue."

Ijesu o khi Onomhue oyi ele iyemhe

(iMak 2.23-28; iLuk 6.1-5)

12 Eghenge ni a ngme ena, ijesu o rote ifui ishemhi iakpa dose ele iyemhe. Okiamhi oo gbe eniye odukhokho eyoli. Igho e li be eni iakpa, e le we. ¹ Abi egbo iFarisi e ro me ona, e oli, "Ghe khe! Eniye odukhokho eye ee riela emini Ishi eyi iMosisi o la lama shi a riela ele iyemhe."

³ O so we o, oo, "Aa she kpe ze emini iDefidi o riela abi okiamhi o ro gbe oli ali apoli? ⁴ Eri o lo elemhi owa oyi Eshinenga, loli ali apoli, e ya rue ibuledi oni o pfuase le, ni ushi o la lama shi e le. Oni ibuledi ona, ekpodalo-ugamhi eyi Eshinenga tse, e lese le oli. ⁵ Abi khi aa rote ebe ushi iMosisi ze oli khi ekpodalo-ugamhi eyi Eshinenga ni e la Owa Oyi Eshinenga, ee gbe ushi-a ogbele iyemhe, ama ogbo o ro mu ota so we? ⁶ Ama mhi gueye e khi ogbo ni o fu dose Owa Oyi Eshinenga o la ana. ⁷ Ini a lese emini a ri oni ung-

† Li ze Aza 23.1-18; Ezik 26.1--28.26; iJofe 3.4-8; Emoo 1.9-10; iZaka 9.2-4 †† Li ze Aza 14.13-15; Igbae 19.24-28 † Li ze iMat 10.15; iLuk 10.12 †† Li ze iJon 3.35; 1.18; 10.15 †† Li ze ijere 6.16 ††† Li ze iDeut 23.25 ††† Li ze iLev 24.9 † Li ze iSam 21.1-6 †† Li ze iNoba 28.9-10

memhi ona ngme shi Ebe-no-pfuase lo, ni oo, 'Ilemhi o ghole mhe, o a khi iluasobo,' aa kha ke pfa ezo mu eni ɛa lue. ⁸ Irari khi mhemhe Omi Ogbo mhi khi Onomhue oyi ogbele iyemhe."

Ijesu o ri omose ni obo oyoli o cheghela-a ze

(iMak 3.1-6; iLuk 6.6-11)

⁹ Abi ijesu o rote agho vu, o lo elemhi owa ugamhi oyewe. ¹⁰ Igho omose oghuo ni o cheghela obo oghuo-a, o la akaghoo. Egbo oghuo e la agho ni e nono ni wewe e mu ingme shi ijesu egbe, igho e mhila li. E oli, "O fe ti ni a ri ogbo ze ele iyemhe?"

¹¹ Ijesu oo we, "Ini ongee o fe mholi osumha, ni o ro de pfilo ateke ele iyemhe, wa a ya fe mu oli o lasele? ¹² Ogbo o mu eloe dose osumha! Irarigho, Ishi eyi iMosisi o lama shi o, ogbo o riela onete ogbele iyemhe."

¹³ Igho oo oni omose ni o cheghela obo oghuo a egho, "Nise obo oyee-a." Igho o nise oli-a. Oni obo o na ya to abi onokpole ¹⁴ Igho eni egbo iFarisi e fie ya ye ugbamhi abi e li ya gbe ijesu-a.

Oni oo ga ni Eshinenga o ze

¹⁵ Abi ijesu o ke ro lese ugbamhi ni e gba, o rote agho vu je oboese, ebubu egbo e deba li. O ri eni e mholi umha-ze nya ze. ¹⁶ O tse agua ye we e khi gueye egbo oni loli khi. ¹⁷ Eri a ri ona ri ungmehi ni Azaya omekeguale o ngme bhale ya tse, ni o la lie,

¹⁸ "Oni oo ga oyemhe

ni mhi ze na,

oni mhi nono ingme oyoli,

ni o ri egbe e mu mhe,

mhi ya ri Ayemhe oyemhe

shi oli egbe,

o ya ri igue-so-ezo oyemhe

khasa ishishi nya.

¹⁹ Oa ya nu egbo wola

wexhi eri o ya tse

ni ogbo suo ifui apfe.

²⁰ O ya kuegbe-a

nu eni ɛa mhue ekpabo ngeli,

abi a li kuegbe-a mu okpa

ni akpekpeli o pfigbe vule.

O ya le elemhi

eni ee nono ikpaghiobo,

abi ogbhali o la lie la apfe

ni amee o gbe erali

ni o la umutse pfuse-a,

ya ramhi ni o ro

ri igue-so-ezo leghie.

²¹ Itobo igho egbo ijeta nya

e ro regbenga eva oyoli." ††

Ijesu ali iBezebọ

(iMak 3.20-30; iLuk 11.14-23)

²² Ighọ ẹgbọ eghuo e rue ọmọse ọghuo ni ọ mhọli ayemhẹ obe bhale ghi ijesu. Ọ zalo ọ gbo khi ungmenu. Ijesu ọ ri ọni ọmọse ze. Ọọ ngme, ọ gbolo ẹ me eke. ²³ Ighọ abọ e sha eni ẹgbọ nya, e mhila, e liẹ, "Abi khi ijesu ọna ọ khi Ọni Ọmiepfuese omi iDefidi ni ẹ khi ọ ya bhale?"

²⁴ Abi ẹgbọ iFarisi e rọ suọ ona, e ke, "Ekpabọ eyi iBezebọ ni ọ khi oghie oyi iyemhẹ ebe nya, ọ rọ khu ẹgbọ iyemhẹ ebe egbe lasese." †

²⁵ Ijesu ọ she lẹsẹ usamhi oyewẹ, ọọ wẹ, "Eghiele ni o da kemhi shi iku-iku ni o nu egbewẹ ẹ khọli ne, eri o ya pfua. Ighọ khi ẹoli ali unuẹkpẹ ni e kemhi egbe nu egbewẹ ẹ khọli, ẹa dobe ya migha. ²⁶ Ini Ọkphaghie ọọ khu Ọkphaghie lase, ọ she kemhi egbọli. Sẹ ẹghiele oyọli o ke li dobe ya migha? ²⁷ Ini mhi ri ekpabọ eyi iBezebọ ẹẹ khu ẹgbọ ayemhẹ ebe egbe a, ekpabọ eyi ọghuo ẹgbọ eyẹ e e rọ khu wẹ kua? Emini eni ẹẹ deba ẹ ẹẹ riẹlẹ o rọkhasẹ khi aa rọte ode. ²⁸ Ama ini o khia khi Ayemhẹ oyi Ẹshinegba mhi rọ ọ khu ayemhẹ ebe kua, lọli o rọkhasẹ khi Ẹshinegba ọ she ẹ mhẹsẹ shi ẹ egbe.

²⁹ "Ọghuo ọ fe lẹsẹ ya vule, ọ dọsẹ lo apfẹ oyi ọmọse akama ya tsua li itsua vu. Ọa khi eri ọ kpẹ ya gẹ ọli shi eke? Ọ tigbe dobe tsua li itsua owa?"

³⁰ "Ọni ọa da nu mhẹ la ne, eri ọ biselemhi mhẹ, ali khi ọni ọa da nu mhẹ ti ẹ gbili ne, eri ọ miatse ku a. ^{††31} Irarighọ, mhi gueye ẹ khi, a ya ri olamhẹ ali ungmehi ipfiunu-a nya topfa ọgbọ, ama aa ya tigbe ri ungmehi ipfiunu-a ni a ngme deba Ayemhẹ-nọ-pfuasẹ topfa ọgbọ. ³² A ya dobe rọ topfa ọnini ọ da pfi unu-a deba Omi Ọgbọ, ama aa ya rọ topfa ọni ọ da pfi unu-a deba Ayemhẹ-nọ-pfuasẹ, elemhi agbọ ni a la memena, ghe agbọ ni o ke ẹ bhale. ‡

Udumhi ọọra a te ẹ lẹsẹ ọọra

(iLuk 6.43-45)

³³ "Ri ẹloe khu ọara, o ya mọ umomhi onete, ini u waa ri ẹloe khu ọara, o mọ umomhi ni ọa ti. Irari khi umomhi oyi ọara a te ẹ lẹsẹ emini oni ọara o khi. ^{††34} Sẹ ẹẹ ẹgbọ ebe ni a khọlọ abi ẹnye afue, a liẹ ngme ungmehi onete unu? Usamhi ni e vọ ọgbọ udu o rọli ẹẹ ngme ungmehi rọte unu lasese. ^{††35} Udu onete ọgbọ onete ọ te ẹ ngme ungmehi onete lasese. Ighọ ungmehi obe o li rọte udu oyi ọgbọbe ẹ lasese. ³⁶ Ama a lẹsẹ khi ọgbọgbọ ọ ya zọnọ abi ọ li ngme ungmehi afue unu lasese ogbẹlẹ isọ-ẹzọ. ³⁷ Irari khi ungmehi unu oye a rọ ya pfa ẹzọ nẹ, ungmehi unu oye a gbo rọ ya pfa ẹzọ mu ẹ."

Irọkhasẹ oyi ijona

(iMak 8.11-12; iLuk 11.29-32)

³⁸ Ighọ ẹgbọ iFarisi ali esesẹ Ishi eyi iMosisi eghuo ẹẹ ijesu, "Ọsẹsẹ, ri ọlẹlẹ ọnyalọa oghuo khasẹ anye." ††

³⁹ Ọ sọ wẹ ọ, ọọ, "Ẹẹ ẹgbọ ọkhọlọ ni aa ri igesikia ga Ẹshinegba." Áá mhila mhẹ ọlẹlẹ ọnyalọa? Ọgbọkhọghuo ọa ya ri ọlẹlẹ okhọghuo khasẹ ẹ, sẹ ni onabi a rọkhasẹ oyi ijona ọmekeguele. ^{††40} Irari khi abi ijona ọ li la elemhi oyi afẹlẹ ogbẹlẹ esẹ ẹlẹ ọguota ali ẹlẹ iyosẹ, ighọ Omi Ọgbọ ọ li ya li la elemhi eke ogbẹlẹ esẹ, ẹlẹ ọguota ali ẹlẹ iyosẹ. ⁵⁴¹ Ẹgbọ iNineve e ya mu ezọ vule shi ẹ ẹgbọ agbhotu ona ọ ogbẹlẹ iguezọ, irari khi e mu nyenẹ abi ijona ọ rọ tse abọ ungmehi oyi Ẹshinegba ye wẹ. Ama memena, ọni ọ ga fu dọsẹ ijona ọ la akana, ama aa lama mu pfi. ^{5†}

Abi ayemhẹ obe o liẹ kia

(iLuk 11.24-26)

⁴² Oghie-ọkpotoso oyi eke iSheba ọ ya mu ezọ vule shi ẹ ẹgbọ agbhotu ona ọ ogbẹlẹ iguezọ, ọ pfa ezọ mu wẹ. Itobọ khi ọọ rọte obini odonue bhale ya ri esọ kpẹ osesẹ ilẹsingme oyi iSolomoni. Ama memena ọni ọ fu dọsẹ iSolomoni ọ la akana, ama aa lama pfi esọ shi ọli ọ. ^{5††}

⁴³ "Ini ayemhẹ ebe o rọte ọgbọ egbe lasese, eri ọ kpẹ je eke okhakha ya dudu kia nono ashini ọ je ya yemhẹ-a. Ama ini ọa mẹ, ⁴⁴ ọ gueye egbọli, 'Mhi ya nyenẹ egbe ukhokho je owa ni mhi kpẹ te vu.' Ini ọ nyenẹ egbe bhale aghọ ni ọ rọ ya ẹ khi aghọ o gboo, khi asha kpa oo pfuasẹ nguẹnẹ. ⁴⁵ Ẹghẹghẹ aghọ, ọ fiẹ je olase ya rue ayemhẹ ebe ishilua elese ni e khọlọ dọsẹ ọli bhale ya lo aghọ, e la aghọ. Ẹghẹghẹ aghọ, ikpukhokho oyi ọni ọgbọ ọghọ o ke ya khọlọ dọsẹ abi o kpẹ li. Ighọ o ya li ẹ egbe ẹẹ ẹgbọ ọkhọlọ ena."

Inyo ijesu ali inyoghuo ijesu

(iMak 3.31-35; iLuk 8.19-21)

⁴⁶ Ijesu ọ kie ghọ nu eni ebubu ẹgbọ ọ ngme, inyọli ali inyoghuo ọli e bhale. E migha olase, e nono ni wewẹ e nu ọli ngme. ⁴⁷ Ọgbọghuo aghọ, ọọ li, "Inye ali inyoghuo ẹ, e migha olase, ẹẹ nono ni wewẹ e nu ẹ ngme."

⁴⁸ Ijesu ọ solọ ọ, ọọ, "Eghuo e khi inyemhẹ ali inyoghuo-mhẹ?" ⁴⁹ Ọ nise obọ ghue eniyẹ odukhokho eyọli, ọọ, "Enana e khi inyemhẹ ali inyoghuo-mhẹ. ⁵⁰ Ọnini ọ da ri ungmehi oyi Itamhẹ na iloghie gbe akanya, lọli ọ khi inyoghuo-mhẹ ọni ọmọse ali ọni ọkpotoso ali inyemhẹ."

Okhẹ irọkhokhọ oyi ọghiale ni ọ kọ ikpamhemhi

(iMak 4.1-9; iLuk 8.4-8)

13 Ẹlẹ ni a ngme ena, ijesu ọ fiẹ owa ya lase, ọ shitọ epfẹ okẹ oniẹmhi. ² Ebubu ẹgbọ e le gase ọli ramhi ni ọ rọ vu ya lo ọkọ-okẹ oniẹmhi shitọ, eni

† Li zẹ iMat 9.34; 10.25 †† Li zẹ iMak 9.40 ‡ Li zẹ iLuk 12.10
†† Li zẹ iMat 7.20; iLuk 6.44 ††† Li zẹ iMat 3.7; 23.33; 15.18; iLuk 3.7; 6.45

††† Li zẹ iMat 16.1; iMak 8.11; iLuk 11.16 †††† Li zẹ ijona 1.17--2.10; iMat 16.4; iMak 8.12 § Li zẹ ijona 1.17 §† Li zẹ ijona 3.5 §†† Li zẹ 1 Ighie 10.1-10; 2 Okhẹ 9.1-12

egbo nya e migha egele oni okẹ oniēmhi. ¹³ Ọ ri okhẹ irọkhọkhọ gue emhi ebubu u yẹ wẹ, ọọ wẹ, “A ghe! Ọghiale ọghuo ọ je ishemhi ya ku ikpamhi emhi. ⁴ Abi ọ li i ku eni ikpamhi emhi egho, eghuo ọ e de kua epfe ode. Ipfele e bhale ya sanọ wẹ le. ⁵ Eghuo ọ, e de nga ukhomhi okpegbhe, ni ọa mhuẹ ekẹ ni e bu. E nyanya zẹ. Ama itobọ khi oni ekẹ ọa mhuẹ ẹlamhi ni e pfi imhili lo, ⁶ ovọ o gbolo wẹ-a. E khakha-a, irari khi ẹa mẹ asha pfi imhili lo ekẹ egbegbo. ⁷ Ikpamhi eghuo ọ, e de kulo ashini igba e la. Eni igba e zẹ, e tonon wẹ gbolon-a. ⁸ Ama ikpamhi eghuo, e de shi egbegbi ekẹ, e fu, e nyese ekhe. Eghuo e ri imomhi asha egbhueshe lasela, elese e ri asha egbhueshe lasela, enekpole, asha uye ali igbe. Eghẹghẹ agho e ke ya bu dose emini a kpe ro ko. ⁹ A zẹ eso, a suọ emini mhia gueye ẹ, ni a ọli gbe akanya.”

Emini oni okhẹ irọkhọkhọ o migha shi

(iMak 4.10-12; iLuk 8.9-10)

¹⁰ Eniye odukhokho eyoli e bhale deba li, e mhila li, “Elo o zẹ ni u ro ri okhẹ irọkhọkhọ ọ sese eni egbo?”

¹¹ Ijesu ọọ wẹ, a she mhọli ilese oyi osheli abi Eshinẹgba ọ she mhọli omhesẹ shi ẹ egbe, ama a roli sheli wẹ. ¹² Onini ọ da kpe mhọli, a ya ro ma ọ na li, ọ mhọli gbeku ọ. Ama oni ọa mhuẹ, a ya mie ọli oni ọ kpe mhuẹ. ¹³ Emini o zẹ ni mhi ro ri okhẹ irọkhọkhọ nu wẹ ngme khi.

Ini e riẹ bino,
 ẹa ya mẹ ekẹ,
 ini e riẹ ri eso shi ekẹ,
 ọa ya lo wẹ eso.
¹⁴ Loli o zẹ khi ungmehi
 ni omekeguele Azaya
 ọ ngme o tse shi wẹ egbe
 ni ọ la liẹ.
 “A ya ri eso shi ekẹ khue,
 ama ọa ya tigbe lo ẹ eso,
 a fele ofeli khue,
 aa mẹ emhikhoghuo.
¹⁵ Udu oyewe o bi obili-a.
 Itobọ khi eri
 eso eyewe e zuse,
 e gbo guese alo.
 Ini ọa khi igho,
 e kha ri alo eyewe
 ke mẹ ekẹ,
 eso eyewe e kha suọ,
 udu oyewe o kha
 mhọli ilẹsingme,
 ee kha mu pfi
 bhale deba mhe,
 mhi rewe ze.”
 “Eni egbo e ya ri eso
 shi ekẹ khue,
 ama ọa ya tigbe lo wẹ eso,
 e fele ofeli khue,

ama ẹa mẹ emhikhoghuo.” †

¹⁶ Ama oyewe ọa khi igho. A mẹ afa gba. A ri alo eyewe mẹ ekẹ, a ri eso eyewe suọ. ¹⁷ Abi o li mhi li gue ọli yewe khi, emekeguele ebubu ali egbo eyi Eshinẹgba ebubu, e li dua ini wewe e mẹ emini a mẹ ali ini wewe e suọ emini a suọ, ama ẹa dobe. ††

Emini okhẹ irọkhọkhọ oyi ọghiale o ngme

(iMak 4.13-20; iLuk 8.11-15)

¹⁸ Ijesu ọọ. “A ri eso shi ekẹ, ni e suọ emini oni okhẹ irọkhọkhọ o ngme. ¹⁹ Ogbọ ni suọ ungmehi omhesẹ ni Eshinẹgba ọ mhọli shi agbo oyi egbo, ni ọa lo ọli eso ne, loli ọ li abi ikpamhi emini e de kua epfe ode. Eri okphaghie ọọ bhale ya sanọ li wewe udu kua. ²⁰ Eni e zẹ nga ukhomhi okpegbhe, eri e li abi ogbo ni ọ kha suọ ungmehi, ọ ga ri oghẹle mie ọli. ²¹ Ama ọa tiemhi ọli udu, itobọ igho, ọa migha tese. Irarigho, ini omunu o bhale ali ni a ro mu okhọli vule shi ọli ọ shi itobọ oni ungmehi, ọ de ode a aghoagho. ²² Ikpamhi ni e zẹ shi ifu igba, wewe e li abi ogbo ni ọ kha suọ ungmehi oyi Eshinẹgba, inase-udu shi ingme agbo ali oghuemhe oyi epfue, e tonon oni ungmehi abi igba, ọa dobe mo umomhi. ²³ Ikpamhi ni e zẹ shi egbegbi ekẹ, e li abi ogbo ni ọ kha suọ ungmehi oyi Eshinẹgba o lo ọli eso. O mo umomhi. Eghuo e kha mo imomhi egbhueshe, elese mo egbhueshe, eghuo ọ uye ali igbe.”

Okhẹ irọkhọkhọ oyi ebuli ofaghue ali ado

²⁴ Ijesu ọ gbo zẹ okhẹ irọkhọkhọ olese khasẹ wẹ, ọọ wẹ, “Eri omhesẹ oyi Eghiele oyi Eshinẹgba o li abi omose oghuo ni ọ ko ado enete shi ishemhi oyoli.” ²⁵ Elijose, khi egbokpa e ya lese-a, obe ọli ọ bhale ya ko ebuli ofaghue solọ shi ọli ọ, ọ vu. ²⁶ Eni ado e zẹ khi e fu khi e ri itsagha lasela, eni ebuli ofaghue e li zẹ lasela.

²⁷ “Igho eni ẹẹ ga eyi oni omose e bhale ya gueye ọli, ẹẹ ọli, ‘Oga egbegbi ado ni u ko shi ishemhi oye, ebuli ofaghue e nu wẹ zẹ lasela kia solọ shi wẹ?’

²⁸ “Obe mhe ọ riẹle ona.

“Eni ẹẹ ga e mhila li, ‘Wa a nono ni anye vuolo eni ebuli ọ kua?’ ²⁹ Oọ wẹ, Iyee! Irari khi ini a vuolo eni ebuli-a, a ya do obọ vuolo eni ado ma eni ebuli. ³⁰ A zẹ ni e ga fu kugbe ya ramhi egheghe ikhiesẹ. Eghẹghẹ agho, mhi ya gueye eni ẹẹ khiesẹ, e kpe vuolo eni ebuli-a, e ge wẹ ikhuli, e tose wẹ-a, e tigbe khiesẹ eni egbegbi ado shi aka na mhe.”

Okhẹ irọkhọkhọ oyi ukpamhi ọara imositadi

(iMak 4.30-32; iLuk 13.18-19)

³¹ Ijesu ọ zẹ okhẹ irọkhọkhọ olese khasẹ wẹ. Oọ wẹ, “Eri omhesẹ ni Eshinẹgba ọ mhọli shi agbo oyi egbo o li abi ukpamhi ọara ni a lu imositadi ni omose oghuo ọ ro ya ko ishemhi oyoli. ³² Ukpamhi ọli, o khi oghuo ikpamhi ẹra ni e she ne nya, ama ini o fu vule, loli o ke

† Li zẹ iLuk 5.1-3 †† Li zẹ iMat 25.29; iMak 4.25; iLuk 8.18; 19.26

‡ Li zẹ Aza 6.9-10 †† Li zẹ iLuk 10.23-24; iJon 8.56; Iburu 11.13; 1 iPit 1.10-12 †† Li zẹ iMat 19.23; 1 iTimo 6.9-10, 17

fu dōse emini a kọ shi oni ishemhi nya. O mele ọara oni ofunẹ a. Ipfeli e bhale ya ku eko shi iguabo eyọli.”

Okhẹ irọkhọkhọ oyi ifuma
(iLuk 13.20-21)

³³ Ijesu ọ gbo zẹ okhẹ irọkhọkhọ olese khasẹ wẹ, ọọ wẹ, “Eri omhẹsẹ ni Ẹshinẹgba ọ mhọli shi agbọ oyi ẹgbọ o li abi ifuma ni ọkpotoso ọ rọ ma ifulawa ni o bu wushe, ni o rọli fuma shi ọ.” †

³⁴ Okhẹ irọkhọkhọ ijesu ọ rọ gue ingme ena yewẹ. Ọa tigbe gue ingme okhọghuo yewẹ ni ọa khi okhẹ irọkhọkhọ. ³⁵ Eri ona o ya tse shi ungmemhi ni ọmekẹguele ọ ngme. Ni ọọ,

“Okhẹ irọkhọkhọ
mhi rọ ya nu wẹ ngme.
Mhi ya gue ingme
ni a rọte igbaekẹle
oyi agbọ rọ sheli yẹ wẹ.” ††

³⁶ Abi ijesu ọ rọ zẹ eni ebubu ẹgbọ obọ, ni ọ rọ ya lo elemhi owa, eniyẹ odukhokho eyọli e bhale deba li. Ẹẹ ọli, “Gueyẹ anye emini okhẹ irọkhọkhọ oyi ebuli ọfaghue oghọ o ngme.”

³⁷ Ijesu ọọ, “Ogbọ ni ọ ri eni egbegbi ikpamhi emhi ẹkọmhi kọ, ọ khi Omi Ogbọ. ³⁸ Oni ishemhi o khi oni agbọ ona, eni ikpamhi ado enete eghọ e khi ẹgbọ ni e ya ri egbewẹ na Eghiele oyi Ẹshinẹgba. Eni ebuli ọfaghue e khi ẹgbọ eyi Ọkphaghie. ³⁹ Ọkphaghie ọ khi Ọbe ni ọ ri eni ebuli kọ ifu ishemhi. Oni ẹghẹghẹ ikhiẹsẹ o khi ikpukhokho agbọ, eni eni ẹẹ ga eghọ e khi igeni eyi Ẹshinẹgba.

⁴⁰ “Ẹzẹzẹ abi a li ti eni ebuli gbili tose-a eghọ, ighọ ikpukhokho agbọ o ya li. ⁴¹ Omi Ogbọ ọ ya ghie igeni eyọli ya wolọ ẹgbọ ni e yesẹ ẹgbọ pfido ali eni e li ọkhọlọ elemhi eghiele oyọli lasele. ⁴² A ya pfi wẹ kulo elemhi avuerẹ, aghọ ẹgbọ e la ya ke viẹ ẹ le akọ akọ. ⁴³ Ẹghẹghẹ aghọ ẹgbọ eyi Ẹshinẹgba e ya ke gẹ abi ovọ elemhi agbọ onogbọ oyi Ẹshinẹgba. A mhọli esọ, a suọ emini mhia gueyẹ ẹ ni a rọli gbe akanya.”

Okhẹ irọkhọkhọ oyi ẹpfue ni a rọ sheli

⁴⁴ “Eri omhẹsẹ ni Ẹshinẹgba ọ mhọli shi agbọ oyi ẹgbọ o li abi ẹpfue ni a rọ sheli ifui ishemhi, ni ọmọsẹ ọ tọnọ ekẹ mẹ rue, ni ọ nyanya gbo rọli sheli. Egbe e mu ọli, ọ ya ri emini ọ mhọli nya dẹ, ọ ya dẹ oni ishemhi oghọ.

⁴⁵ “Eri omhẹsẹ ni Ẹshinẹgba ọ mhọli shi agbọ oyi ẹgbọ o li abi ọmọsẹ ni ọ nònò ugbhẹ-ema. ⁴⁶ Ini ọ mẹ oni o lo mu ẹloe, ọ je apfẹ ya ri emini ọ mhọli nya dẹ, ọ dẹ ọli.

Okhẹ irọkhọkhọ oyi aga

⁴⁷ “Eri omhẹsẹ ni Ẹshinẹgba mhọli shi agbọ oyi ẹgbọ o gbo li abi aga ni egbifẹlẹ e pfi lo okẹ oniẹmhi ni o khishi, e muno ifẹlẹ ọdọda. ⁴⁸ Abi oni aga o rọ vọ, e ti ọli ngale egele. Ighọ, e shitọ e sanọ ifẹlẹ eni e khi egbewewẹ ọ kulo ughughu, e tsua eni ẹa ti kua. ⁴⁹ Ighọ

† Li zẹ iLuk 13.20-21; iGal 5.9; Igbae 18.6 †† Li zẹ Iwolo 78.2

o ya li ogbẹlẹ ni o kpe ukhokho. Igeni eyi Ẹshinẹgba e ya sanọ ẹgbọ ọkhọlọ ifuabo ẹgbọ eni e pfuasẹ lasele. ⁵⁰ E pfi ẹgbọ ọkhọlọ eghọ kulo owa erẹ, ni e la ke viẹ, ẹẹ le akọ akọ.

⁵¹ “Eni ingmemhi ena nya e she lo ẹ esọ?” Ẹ ọli, “Ii.”

⁵² Ọọ wẹ, “Irarighọ, eri ọsẹsẹ ushi nya ni ọ mele ọmọ odukhokho-a, ni ọ da mie Eghiele oyi Ẹshinẹgba shi udu, ọ li abi ọgbọ ni ọ mhọli owa, ni ọ rọte elemhi owa ni ọ ri itsua shi ẹ rue ẹpfue onogbọ ali onodiọ lasele.”

Ẹdẹli eyi ijesu e kie ọli
(iMak 6.1-6; iLuk 4.16-30)

⁵³ Abi ijesu ọ rọ zẹ eni okhẹ irọkhọkhọ ena se, Ọ lase aghọ le. ⁵⁴ Ọ nyenẹ egbe je ẹoli oyọli. Ọ la owa ugamhi sẹsẹ, ẹgbọ ni e suọ ọli, abọ e sha wẹ. E mhila, e liẹ, “Obo ọ te mhue ilẹsingme enana, obo ọ te mẹ ikanya ọshabọ ena a gbe?” ⁵⁵ “Ọa she khi omi ikapita na? Ọa khi iMeli ọ khi inyọli, ijemhisi ali iJosefu ali iSamọ ali ijudasi ẹa she khi inyoghuo ọli? ⁵⁶ Ena ẹa khi inyoghuo ọli eni ikpotso ni e ga nu awa la ana ena? Mhiẹ, Obo ọ te mẹ enana nya?” ⁵⁷ Irarighọ, ọ ri elemhi bi wẹ. †

Ighọ ijesu ọọ wẹ, “Aa mẹ ashini aa la mu ekpẹ na ọmekẹguele, sẹ ni apfẹ oyọli ali unuekpẹ oyọli tse aa la mu ekpẹ na li.”

⁵⁸ Itobọ khi ẹa mhue irudunga, ọa la aghọ gbe ikanya ọnyaloa ni e bu.

Eghuli oyi ijoni Ọni ọọ batazi
(iMak 6.14-29; iLuk 9.7-9)

14 Ẹghẹghẹ aghọ, Erọdu oghie ekẹ iGalili ọ suọ eko ijesu. ² Ọ gueyẹ eni ẹ ga li, ọọ, “Ijoni Ọni ọọ batazi na, ni ọ nyenẹ egbe bhale agbọ. Lọli o zẹ ni ọ rọ lighọ mhọli afu rọ ọ gbe ikanya ọnyaloa enana.”

³ Irari khi Erọdu ọ ke kpe ghie ya mu ijoni. Ọọ, a ri iwẹghẹ gẹ ọli, a mu ọli pfilo owa ighumha shi itobọ ingme oyi Ẹrodias iughue iFilipu inyoghuo ọni Erọdu.

⁴ Eri ijoni ọ ke gueyẹ Erọdu khi ushi oyi ẹgbọ iju ọa lama shi ọ ni ọ rọ rue ughue inyoghuo ọli iFilipu shi. ††
⁵ Oni ẹghẹghẹ Erọdu ọ nono ni lọli gbe ijoni-a shi oni ingme, ama ulishi oyi ẹgbọ iju oo mu ọli irari khi ọ lẹsẹ khi ẹgbọ kpa e lẹsẹ khi ọmekẹguele ijoni ọ khi.

⁶ Ama, ẹlẹ ni Erọdu ọ ghẹlẹ shi ogbẹlẹ ni a rọ bia li, omi Ẹrodias ọ gbe ishimhi khasẹ wẹ ni o ri egbe mu ọni Erọdu dọsẹ. ⁷ O ri ọni Erọdu romhi ishe, ọ neta ọmọsẹ gueyẹ ọni ọmueshi khi lọli ya ri emiemini ọ mhila luẹ na li. ⁸ Ighọ inyọli ọ ya sẹsẹ ọni ọmueshi, ọ ka gueyẹ itali ọ khi ijoni ukhomhi shi ukpẹko na luẹ.

⁹ Abi ọ rọ ngme ọli ghọ, egbe pfọ ọni oghie-a. Ama irari ishe ni ọ romhi ali apfọli ni e nu ọli shitọ, ọọ a ri emini ọ mhila na li. ¹⁰ Ighọ ọ ghie ya khi ijoni ukhomhi ọ elemhi owa ighumha. ¹¹ A khi oni ukhomhi shi ukpẹko a ri ọli na ọni ọmueshi, ọni ọmueshi ọ tsua li ghi inyọli. ¹² Eniyẹ odukhokho eyi ijoni e bhale ya tsua ekuli oyọli rọ ya tọ. E vu ya gueyẹ ijesu.

† Li zẹ Ijón 4.44 †† Li zẹ iLẹv 18.16; 20.21 †† Li zẹ iLuk 3.19-20

Ijesu o ri eminale na egbo agbele ishe le

(iMak 6.30-44; iLuk 9.10-17; iJon 6.1-14)

¹³ Abi ijesu o ro su o emini a me, o fi e agho lase. O lo oko-ok e oni emhi je asha ni o da-ya ya shito. Abi eni egbo e ro su ona e ri awe kia le deba li. ¹⁴ Abi ijesu o rote oni oko-ok e oni emhi fi e lase, ni o ro me eni ebubu egbo egho, elemhi we e ala li, eni ea ze, o re we ze.

¹⁵ Ogbomhi o mu eke, eniye odukhokho e bhale, ee oli, "Waa ke ze egbo ena ke je, irari khi oola o nuata shi apfe, ni e je ifu eoli ya de emhi le."

¹⁶ Ijesu oo we, "Oa ti ni e ligho vu tse, a nono eminale na we le."

¹⁷ Ee ijesu, "Ibuledi ishe ali ifele ava e khi emini awa lese mhue shi ana."

¹⁸ Ijesu oo we, "A rue we bhale ghi mhe ghue." ¹⁹ Oo, ogbogbo o shito ukhomhi ebuli. O rue eni ifele ava ali ibuledi ishe egho, o tsua we idane o ri ikphemhi na Eshinegba. O kholo eni ibuledi-a, o re we na eniye odukhokho eyoli. Eni eniye odukhokho eyoli e kemhi we na we. ²⁰ Ogbogbo o le, o khue, e kpole. Igho eniye odukhokho eyoli e sano eni e kpole vo ighughu igbeva tsululu. ²¹ Emose agbele ishe (5,0000) e le eni eminale, ini aa leli ikpotso ali eniye ma o.

Ijesu o la ukhomhi ok e kia

(iMak 6.45-52; iJon 6.15-21)

²² Aghoagho ijesu o gueye eniye odukhokho eyoli e lo oko-ok e da je ukiekie ok e obini o kpole, o gueye eni ebubu egbo, ogbogbo o ke je. ²³ O vese eni egbo kua se, o je ukhomhi ute ya so iromhi. Ogbomhi o mu eke, ijesu lighuo o kie la oobo. ²⁴ Eghoghe ni a ngme ena, oni oko-ok e o she rote eke lo oni ok e kia nuata. Igho akpepeli oni emhi oo zughuse oni ok e, ni o tsua oni oko-ok e ya nga ya tiemhi.

²⁵ Ele uzogbe neni ogbe o gbe-a, ijesu bhale deba we, o la oni ukhomhi ok e e kia. ²⁶ Abi eni eniye odukhokho e ro me oli khi o la ukhomhi oni ok e e kia, e yila. E tse, e lie, "Ayemhe olimi lo!"

²⁷ Ijesu o nyanya nu we ngme oo, "A mholi udu, mhemhe lo, a khi ke na ulishi."

²⁸ IPita oo, "Onomhue ini yeye lo igesikia, we we mhe mhi bhale deb e oni ukhomhi ok e." ²⁹ Ijesu oo li, "Bhale." Igho iPita o fi e oni oko-ok e lasese, oo kia ukhomhi ok e, oo le deba ijesu. ³⁰ Ama abi o ke ro me abi oni ukpokpomhi akpepeli o li pfiole, ulishi o mu oli, oo tiemhi elemhi oni ok e. O tse, oo, "Onomhue tsumhi mhe!"

³¹ Igho ijesu o nise obo-a o mu oli. Oo li, "Elo o ze ni irudonga oye o ro na she. Elo o ze ni u ro mhue akhokhomhe?"

³² Igho e ga ya lo elemhi oni oko-ok e, oni akpepeli o pfomhe. ³³ Igho eniye odukhokho eyoli e nyese ukhomhi na li ee oli, "Igesikia lo khi, Omi Eshinegba u khi."

Ijesu o la iGenesareti ri oni oo ghua ze

(iMak 6.53-56)

³⁴ Abi e ke ro da oni ok e ni o khishi, e bhale eke iGenesareti. ³⁵ Abi egbo ni e la oni eke e ro lese khi ijesu lo, e ghie ghi egbo ni e la eoli i kia gas e oni eoli nya. Egbo e tsua egbo eyewe nya ni ee ghua ghi oli. ³⁶ E lema li o kpepe o lese ze ni eni e ghua e ri obo ti eso awulu ni o so. Egbo nya ni e ri obo ti oli, e ze.

Osese ipfuase na ekelemhi

(iMak 7.1-13)

15 Igho egbo iFarisi ali esese Ishi eyi iMosisi eghuo e te iJerusalemu bhale ya mhila ijesu, ee, ² "Elo o ze khi eniye odukhokho eye ea ya ri osese ni ititawa e ro shi eke gbe akanya? Ea ya kpe abo-a neni e le eminale!"

³ Ijesu oo we, "Elo o ze ni a ro ri itobo ushi oye e gbe ushi oyi Eshinegba-a? ⁴ Irari khi Eshinegba oo lie, 'Ogb o ke ri ekpe na itali ali inyoli,' ali khi, 'Onini o da ku itse na itali okekhi inyoli ne, a gbe oli-a.' ⁵ Ama abi ee ke ngme khi, ini ogbo o mholi ikpagho ni o kha ro na itali okekhi inyoli, ni o ke ro lie khi eni ikpagho egho khi loli mu udu pfi, khi Eshinegba loli ke ri eni ikpagho ya na. ⁶ Khi o gue kia ini oa ke rie ri ikpagho na itali ali inyoli. Ina a li ri eloe e gbe ushi oyi Eshinegba ni a ba me asha ke deba osese oye e. ⁷ Ee e ri ugamhi ku alo! Azaya Omekeguele o kpe lina ngme oli shi e egbe ni o re,

⁸ "Eni egbo ena, unu e ro mu ekpe e na mhe, ama udu oyewe o nuata shi mhe o.

⁹ Afue e mema ga mhe, irari khi osese oyi egbo ee sese egbo, abine khi ishi eyemhe lo." ††

Emini e ri ogbo oo khi oni oa pfuase

(iMak 7.14-23)

¹⁰ Ijesu o lu egbo ni e legba, oo we, "A ri eso shi mhe eke, ni a mhue ilisingme. ¹¹ Oa khi emini ogbo o rote unu le tiemhi elemhi e roli e khi oni oa pfuase, ama emini e te oli unu ya fi e ri ogbo khi oni oa pfuase."

¹² Igho eniye odukhokho eyoli e bhale deba li e mhila li, ee oli, "U li lese khi ingmemhi ni u ngme amo khi, o ri elemhi e bi egbo iFarisi?"

¹³ Ijesu oo we, "Oara ni Itamhe na iloghie oa da ro ko ne, a ya vu oli eke-a." ¹⁴ A khi ze ni ingme oyewe o nase e udu. Ezalo ni eri ezalo e kia e khi. Ini ozalo o mu ozalo onabi loli obo ro o kia, eri wewe ava e ga de ya pfilo ateke. †

¹⁵ IPita oo ijesu, "Gueye anye abi oni okhe irokhokho ena e ngme."

¹⁶ Ijesu oo we "Aa kie lese emini mhia ngme?" ¹⁷ A lese khi emini o da te unu ya tiemhi elemhi khi eri a ne oli e kua? ¹⁸ Ama emini o da te unu lasese ne, elemhi udu o te lasese. Ena e khi emini e dobe ri ogbo o khi oni oa pfuase. ††¹⁹ Irari khi elemhi udu isamhi ebe e te

† Li ze Okiali 20.12; 21.17; iLev 20.9; iDeut 5.16 †† Li ze Aza 29.13 † Li ze iLuk 6.39 †† Li ze iMat 12.34

ẹ lasele. Usamhi abi a liẹ gbe ugbeli, ali abi a liẹ kia okia, abi liẹ do ighiatọ ni a rọ na eta ali iku itsebo ali iyese ogbo-a, ali ni a rọ o pfi otselẹ egbhue. †²⁰ Emhi enana e ri ogbo o khi oni ọa pfuase. Ama ini ogbo o le eminale ni ọa rọ kpe abo, ọa ri ogbo khi oni ọa pfuase.

Irudunga oyi okpotso ongi iKena (iMak 7.24-30)

²¹ Ijesu o te agho vu, o bhale eke iTai ali iSidoni.
²² Okpotso ongi iKena ni o la ukiẹkie eke ogho o bhale deba ijesu o lema li, oo li, "Onomhue Omi iDefidi kpekpe mhọli ilelemhi na mhe. Omimhe ni omueshi o mhue ayemhe okphaghie. Oo ze mu oli gba memena."
²³ Ama ijesu ọa so oli o. Eniyẹ odukhokho eyi ijesu, ẹ ijesu o khu oni okpotso khi oo kpe okeke deba ewe.
²⁴ Ijesu oo we, "Isumha eyi iZireni ni e waa, a ghie mhe ghi tse."
²⁵ Oni okpotso o suo ona, o bhale ya de wugha odalo oyi ijesu, oo li, "Onomhue kpekpe kpaghie mhe obo."
²⁶ Ijesu oo li, "Oa ti ni a rue eminale oyi eniyẹ pfi ghi ewa."
²⁷ Oni okpotso oo, "Igho lo guẹguẹguẹ, Onomhue. Ama ewa ee le eminale ni o rote ukhomhi itebu oyi oni o mhọli we de kua eke."
²⁸ Ijesu oo oni okpotso, "Egbegbo u mhue irudunga, a ya ri emini u nono ne." Aghoaghọ omi oli o ze.
²⁹ Ijesu o te agho vu, o rote okẹ oniẹmhi iGalili le. O nga ukhomhi ute ya shito. ³⁰ Ebubu egbo e bhale deba li agho, e tsua egbo ni e guoghọ awe-a, ali eni e ze alo ali eni e le esọ, ali eni e ki shi, ali ingmenu ali ebubu egbo ni e mhue ighuamhi ododa bhale ya shi ufuẹge oyi ijesu. O ri wewe nya ze. ³¹ Abo e sha egbo abi e ro me khi ingmenu ee ngme, egbo ni e guoghọ a, e vule kia, eni e ze alo e me eke, igho, ee kuẹghie Eshinegba oyi iZireni.

Ijesu o ri eminale na egbo agbele ene le (iMak 8.1-10)

³² Ijesu o lu eniyẹ odukhokho eyoli, o o we, "Elemhi egbo ena e ga lala mhe irari khi ele-esẹ na ni e te nu mhe la akana. E a me eminale le. Mhi aa nono ni mhi gweye we e ri elemhi ofue ke je, ini ubi o khi rue we shi ode."
³³ Eniyẹ odukhokho eyoli e mhila li, "Obo a te ya me eminale ni ebubu egbo ena e ya le ifu oyemhi ni awa la ena?"
³⁴ Ijesu o mhila we, "Ibulẹdi ingme a mhọli shi agho?" E oli "Iruli ishilua ali ikuku ifele."
³⁵ Igho ijesu oo eni egbo e shito ekekhe. ³⁶ Igho o rue eni ibulẹdi egho ali eni ifele o kphemhi na Eshinegba shi o. O khi we a, o rewe na eniyẹ odukhokho eyoli e kemhi we na eni egbo. ³⁷ Ogbokpa o le, o khue. Eniyẹ odukhokho eyoli e sanọ eni e le kpole shi ighughu ishilua e vo tsuulu. ³⁸ Emose agbele ene 4,000 e le eni eminale. Ini ogbo ọa leli ikpotso ali eniyẹ ma o. ³⁹ Ijesu o vese eni ebubu egbo kua se, o lo oko-okẹ oniẹmhi je ukiẹkie eke iMagidaleni.

† Li ze iGal 5.19-21; 1 iKori 6.9-10; iRom 14.14

E mhila ijesu o ri oledẹ khase ewe (iMak 8.11-13; iLuk 12.54-56)

16 Egbo iFarisi ali iSadusi eghuo e bhale deba ijesu e ya mu oli fe. E mhila li o ri oledẹ ni o te iloghie bhale khase we. †² Ijesu oo we, "Ini ogbomhi oo mu eke, a guele khi, 'Ogbe-namo o ma ti irari khi idane o yile-a.' ³ Ele uzogbe, a guele khi, 'Ame o ya rue amo irari khi idane oo yile, o gbo bishi-a.' A guẹ bino irarogbe guele abi ogbe o ya li, ama aa dobe ẹ guele emini eghẹghẹ ni a la memena o ngme. ⁴ Eẹ egbo ebe na agbhotu ona ni aa ri igesikia ga Eshinegba! A mhila mhe oledẹ? Aa ya ri okhoghuo khase e, se ni onayi ijona omekeguele." †
 Igho ijesu o pfi we shi agho vu.

Oyese oyi egbo iFarisi ali iSadusi (iMak 8.14-21)

⁵ Abi eniyẹ odukhokho eyoli e ro da oni okẹ oniẹmhi ni o khi shi je egele ukiẹkie obini o kpole se, e sato khi wewe ẹa yelele tsua ibuledi. ⁶ Ijesu oo we a mhue egbe ẹ shi angeli oyi egbo iFarisi ali iSadusi ni o li abi afuma oyi oyese. †
⁷ Eni eniyẹ odukhokho e nu egbewe ngme oli khi ito- bo khi wewe ẹa tsua ibuledi bhale ijesu o ro ngme ona.
⁸ Ijesu o suo emini e ngme, oo we, "Eni ẹa mhọli irudunga ena, elo o ze ni a ro gue ezọ eminale? ⁹ Aa kie lese ingme? Aa sato abi mhi ro kemhi ibuledi ishe na egbo agbele ishe, ighughu ingme a sanọ eni e le kpole vo? †¹⁰ Ali ibuledi ishilua ni mhi ro na egbo agbele ene le, ighughu ingme a sanọ eni e le kpole vo? †¹¹ Elo o ze khi aa kie lese khi ọa khi ingme ibuledi mhi nu ẹ gue? Ama, mhiẹ a mu egbe ẹ shi oyese oyi egbo iFarisi ali iSadusi ni o li abi ifuma." ¹² Lolẹ eniyẹ odukhokho eyoli e ro tigbe lese khi, ọa khi ingme ifuma ni a ro nye ibuledi o nu we ngme ẹ shi, ama ingme osese egbhọli oyi egbo iFarisi ali iSadusi oo ngme.

IPita o guele oni ijesu o khi (iMak 8.27-30; iLuk 9.18-21)

¹³ Abi ijesu o ro bhale eke iSizeria iFilipi, o mhila eniyẹ odukhokho eyoli, oo we, "Oghuo egbo e famhi ẹ liẹ khi Omi Ogbọ o khi?"
¹⁴ Eẹ ijesu, "Eri egbo eghuo ẹ khi ijoni Oni oo batazi egbo u khi, eghuo ẹ lu ẹ, Elaja, eghuo o ẹ khi, ijere-maya u khi, eghuo ẹ khi, ooghuo emekẹguele u khi." †
¹⁵ Ijesu oo we, "Eẹ oye ẹ, oghuo ẹ khi mhi khi?"
¹⁶ ISamọ iPita o ro oli, "Yeye u khi oni iKirisiti Omi Eshinegba ni o la o." †
¹⁷ Ijesu oo li, "Oni a khi vose na u khi, iSamọ omi ijona. Ọa khi ogbo o ri igesikia ona khase e, obo oyi Itamhe na iloghie o te bhale. ¹⁸ Mhi gweye, yeye iPita,

†† Li ze iMat 12.38; iLuk 11.16 † Li ze iMat 12.39; iLuk 11.29
 †† Li ze iLuk 12.1 †† Li ze iMat 14.17-21 ††† Li ze iMat 15.34-38 ††† Li ze iMat 14.1-2; iMak 6.14-15; iLuk 9.7-8 § Li ze ijon 6.68-69

(ni u khi ẹchẹ). Oni ungmehi ni u ngme ena mhi ya ma Igbaa oyemhẹ ni e mie mhẹ suọ nga, ekpabọ oyi eghuli ọa doḅẹ ya mu ọli ọ le. ¹⁹ Mhi ya rue okpẹ oyi eghiele oyi Ẹshinegba ne, emiemini u waa da lama shi elemhi agbọ ona ne, Ẹshinegba ọa ya li lama shi ọ obi-ni iloghie, emini u da lama shi elemhi agbọ ona ne, ọ ya lama shi ọ obi-ni iloghie.” †

²⁰ Ijesu ọ gueye eniye odukhokho eyọli e khi gueye ẹgbọ khi lọli khi ọni iKirisiti.

Ijesu ọ gue ingme eghuli oyọli le shi eke

(iMak 8.31-9.1; iLuk 9.22-27)

²¹ Rọte ẹghẹghẹ aghọ vu ijesu ọ te gueye eniye odukhokho eyọli, ọọ, liẹ, “Mhi mema ya je eke ijerusalemu ni mhi la ya me osoli ebubu abọ eyi eni egbhali ali ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali esese Ishi eyi iMosisi. A mema ya gbe mhe-a, ama ele nuzi-esẹ a ya guise mhe le bhale agbọ.”

²² Ighọ iPita ọ lu ọli fiẹ je olase ọ liẹ ọli ọ khi ke gbo ngme ghọ, “Ẹshinegba ọ bighi ọli ku a, oghọ ọa ya tse shi ẹ egbe!”

²³ Ijesu ọ mu egbe pfi ọọ iPita, “Vu mhe ana, ọkphaghie! Ọzuode u khi shi mhe ọ, irari khi waa ya sa isamhi ni e rọte obọ oyi Ẹshinegba bhale, ama usamhi oyi agbọ.”

²⁴ Ighọ ijesu ọ gueye eniye odukhokho eyọli, ọọ wẹ, “Ini ọgbọ ọ da nono ni lọli deba mhe ne ọ mema ya kie egbọli ọ tsua apfida oyọli ọọ deba mhe. †²⁵ Irari khi ọgbọ ni ọ da dua ni lọli tsumhi ayemhẹ oyọli ne, agbọ onabi oyi Ẹshinegba o ya de ọli obọ-a, ama ọgbọ ni ọ da ri itobọ oyemhẹ rue ayemhẹ oyọli pfi-a ne, ọ ya tsumhi ọli. †²⁶ Ighe eleli ni ọgbọ ọ ya me ini ọ le ugu agbọ ona nya, ni ayemhẹ oyọli o rọ de ọli obọ-a? Abi khi elọ ọgbọ ọ doḅẹ rọ ya fali ota rọ to ayemhẹ oyọli. †²⁷ Irari khi Omi Ọgbọ ọ ya bhale elemhi ufumhi oyi Ẹshinegba lọli ali igeni eyọli, ẹghẹghẹ aghọ ọ ya ri eleli na ọgbogbọ abi ọ li gbe. †²⁸ Mhi gueye ẹ khi ẹgbọ eghuo e la ana memena ni ẹa ya ghu ne, ni e rọ ya me khi Omi Ọgbọ ọọ bhale abi oghie.”

Imamachi oyi ijesu

(iMak 9.2-13; iLuk 9.28-36)

17 Ogbẹle-esesa o doḅẹ se, ijesu ọ rue iPita ali ijemhisi ali ijoni ikhi inyoghuo ijemhisi, weweghuo kpe e ya nga ukhomhi ute ni o yagha. ² Ọ la aghọ mu mela-a ukpeloe wẹ. Alo eyọli e ge abi ovo, it-sua ni ọ sọ e ge abi ákpá. ³ O li denẹ, ghe khe, e me khi iMosisi ali Elaja khi e nu ijesu ẹ ngme.

⁴ Ighọ iPita ọọ ijesu, “Ọnọmhuẹ, o ma gue ti khi anye la ana! Ini o ghọle ẹ, mhi ya tọ okholo esẹ, oghuo ọ o khi o ye, olese ọ o khi oyi iMosisi, onokpọle o khi oyi Elaja.”

⁵ Abi ọ kie li ngme, ighọ otughunu ni o ge nyanyanya o bhale ya khukhu wẹ-a. E suọ khi uruli o rọte oni

† Li ze iMat 18.18; ijon 20.23 †† Li ze iMat 10.38; iLuk 14.27
‡ Li ze iMat 10.39; iLuk 17.33; ijon 12.25 †† Li ze iMat 25.31;
iWolo 62.12; iRom 2.6

otughunu liẹ, “Omimhẹ ni mhi nono ingme oyọli na, ni ọ ri egbe ẹ mu mhẹ. A suọ emini ọ gueye ẹ.” †† ††

⁶ Abi eni eniye odukhokho e rọ suọ ona, e de yeshi ta alo rughu, ulishi oo mu wẹ. ⁷ Ighọ ijesu ọ bhale ya ri obọ ti wẹ, ọọ wẹ, “A vule, a khi ke ze ni ulishi o mu ẹ.”

⁸ Abi e ke rọ yase alo eke, ẹa ke me ọgbokhoghuo aghọ se ni ijesu lolighuo kpe.

⁹ Abi e rọ tiemhi oni ute le, ijesu ọ tse agua ye wẹ, ọọ. “A khi gueye ọgbokhoghuo emini a me, ini aa li rọte eghuli guise Omi Ọgbọ le.”

¹⁰ Eni eniye odukhokho eyọli e mhila li, ẹẹ, “Elọ o ze khi esese Ishi eyi iMosisi ẹ liẹ khi Elaja ọ mema kpe ya bhale?” ††

¹¹ Ijesu ọọ wẹ, “Elaja ọ mema kpe ya te ode bhale ya mu egbe emhikpa shi eke. ¹² Ama mhi gue ẹ ye ẹ khi Elaja ọ she bhale ama ẹgbọ ẹa lama khi lọli ọ khi, e li ọli abi o ghọle wẹ. Ighọ e ya li na Omi Ọgbọ osoli.”

¹³ Ighọ eniye odukhokho eyọli e tigbe lese khi ingme oyi ijoni Ọni ọọ batazi ẹgbọ ọọ ngme.

Ijesu ọ ri omọ ze

(iMak 9.14-29; iLuk 9.37-43a)

¹⁴ Abi e rọ nyene egbe bhale deba eni ebubu ẹgbọ, omose oghuo ọ bhale ya wugha odalo oyi ijesu. ¹⁵ Ọọ, “Ọnọmhuẹ, kpekpe le elemhi omi mhe ni ọ mhuẹ ughuamhi ni ọ mu ọgbọ pfi gbe. O ma nase ọli gba. Isheghuo o mu ọli ẹ pfilo erali, isheghuo ọ de pfilo okẹ. ¹⁶ Eri mhi rue ọli ghi eniye odukhokho eye, ẹa doḅẹ rọli ze.”

¹⁷ Ijesu ọọ, “Ashi mhi beshi ri abọ mu udu na ẹ ya ramhi, ẹẹ ẹgbọ ni ẹa mhuẹ irudunga ali iwali ẹgbọ, ele ingme mhi ke beshi ri abọ mu udu na ẹ ya ramhi? A rue oni omọ ghi mhe ana.” ¹⁸ Ighọ ijesu ọ mhese na oni ayemhẹ ọkphaghie oghọ, o te ọli egbe fiẹ ya lase, oni omọ ọ ze aghoaghọ.

¹⁹ Ighọ eniye odukhokho e bhale deba ijesu abi o rọ kpe lolighuo le, e mhila li, ẹẹ ọli. “Elọ o fe ze khi anye ẹa doḅẹ khu oni ayemhẹ ọkphaghie ya lase?”

²⁰ Ijesu ọọ wẹ, “Itobọ khi irudunga oye ẹ oo she lọ. Mhi gueye ẹ khi ini a mhuẹ irudunga ni o she abi ukpamhi ọara imositadi, a ya doḅẹ gueye ute ona, ẹẹ ọli, ‘Vu ana lasele je oobọ.’ O lighọ ne abi u ngme. Aa me emini ọa ya ze ẹ ke li.” ²¹ [Ama ode ni a te doḅẹ khu ayemhẹ obe onana fiẹ lase khi, ode iromhi isoso ali azumhi ipfipfi.] ††

Ijesu ọ gbo gue ingme eghuli oyọli le shi eke

(iMak 9.30-32; iLuk 9.43b-45)

²² Abi eniye odukhokho eyọli e rọ bhale iGalili, ijesu ọọ wẹ, “Eghẹghẹ o she ramhi ni a rọ ya ri Omi Ọgbọ na ẹgbọ de. ²³ E ya gbe ọli-a, ama ẹlenuzi-esẹ a ya guise ọli le bhale agbọ.” Oni ungmehi o ri egbe pfo wẹ-a.

†† Li ze Igbae 22.2; iDeut 18.15; iWolo 2.7; Aza 42.1; iMat 3.17; 12.18; iMak 1.11; iLuk 3.22 ††† Li ze 2 iPit 1.17-18 ††† Li ze iMala 4.5 § Li ze iMat 11.14 †† Li ze iMat 21.21; iMak 11.23; iKori 13.2

E mhila ijesu oga oyi Owa ugamhi

²⁴ Abi ijesu ali eniye odukhokho eyoli e ro nyene egbe jele iKapanomu, emionoga na Owa oyi Eshinegba e bhale deba iPita, e mhila li, "Osesey oye o li fe ze oga oyi Owa oyi Eshinegba?" †

²⁵ IPita oo we, "Ee."

Abi iPita o ro lo elemhi owa le ya mhila ijesu, ijesu o kpe ngme. Oo, "ISamo, eghuo u fe sa khi enighie ena agbo ona e famhie mie oga? Emo-ekwe abi epfese?"

²⁶ IPita oo, "Epfese."

Ijesu o li, "O ti sho! Ogho o rokhase khi omo ekwe oga khi oni oo ze oga." ²⁷ "Ama ini awa khi lue na we, je okwe ya pfi ugba oye pfilo. Afele ni u tode ya mu, khueghie oli unu-a, u ya me oli ukpago unu rue. Rue oli ni u roli ya ze oni oga oyemhe ali oye." †

Oghuo o fune shi Eghiele oyi Eshinegba

(iMak 9.33-37; iLuk 9.46-48)

18 Eghieghie agho, eni eniye odukhokho e bhale deba ijesu, e mhila li, "Oghuo o fe fune shi Eghiele oyi Eshinegba?" †² Igho ijesu o lu ukuku omo bhale migha we odalo. ³ Oo we, "Abi o li mhi li gue oli e ye e, khi, ini aa li mu pfi na li abi ikuku eniye, aa ya lo Eghiele oyi Eshinegba. ⁴ Ogho ni o ga fune shi Eghiele oyi Eshinegba khi, oni o ri egboli tiemhile abi ukuku omo onana.

⁵ "Oni o da ri irari eva oyemhe mie omo onana ne, mhemhe o mie. ⁶ Ama ini oghokhoghuo o yese enana ni e mie mhe suo pfi, ini a bie mu iko zu ogho oghoghohu uruli tsua pfilo elemhi okwe oniemi, o ti ne.

⁷ "O maa kholo mu egbo ni e yese egbo o lamhe. Ogho oga dobe ya na pfue imufe oyi olamhe. Ama o ma kholo egbo ni e ze khi a me eni imufe eghoghohu egbe. ⁸ Ini obo oye, okekhi owe oye, o ze ni u lamhe, khi oli pfi-a. Irari khi o ti ne ini ogho o khi okhomhi ya lo agbo na agboagbo, ni abo ali awe e gba pfo nali ya lo owa ere. ⁹ Ini o khia khi eloe oye o ze e lamhe, vuonyo li pfi. O ti ne u ri ukploe oghuo ya lo iloghie, ni alo e ro gba ne, pfi e ya lo ilimhi iriere. †

Okhe irokhokho oyi osumha ni o wa

(iLuk 15.3-7)

¹⁰ "A khi ze ni a ri eloe gbe eni ea mu eloe enana, irari khi eri igeni eyewe na iloghie e migha odalo oyi Itamhe eghieghie. ¹¹ [Eri mhemhe Omi Ogho mhi bhale ya tsumhi eni e wa-a.]

¹² "Se a sa shi o? Ini ogho o mhu e isumha egbhueshe ni oghuo o, o ro wa-a. Oga khi eri o ya ze oghuo oga la egbhueshe egho obo, o ya nono oghuo ni o wa a egho? ¹³ Ini o me oli, mhi gue e ye e khi egbe e ya mu oli shi oghuo ogho dose oghuo oga la egbhueshe enekpole ni ea waa. ¹⁴ Igho Ita e na iloghie oga li nono eni ea mu eloe enana ni e wa-a.

† Li ze Okiali 30.13; 38.26 †† Li ze iLuk 22.24 † Li ze iMak 10.15; iLuk 18.17; 1 iPit 2.2 †† Li ze iMat 5.30 †† Li ze iMat 5.29

Inyoghuo e ni o pfi do ne

¹⁵ "Ini inyoghuo e o lue ne, le deba li ka gueye oli emini o li. Ama ze ni o khi ye ye ali loighuo kpe. Ini o ri eso shi e ekwe, u she gbo sheshe oli shi ode. ††¹⁶ Ama ini oga ri eso shi e ekwe, lu ogho oghuo abi ava elese, eghieghie agho ni e khi otsele abi Ebe-no-pfuase o ngme. ††¹⁷ Ini oga ri eso shi e o, le ya gue eni ingme nya ye ena igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suo. Ini oga gbo da ri eso shi igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suo o ne, a ti kia nali. A rue oli shi ogho ni oga miesuo ali omionoga ogho okhlo.

¹⁸ "Abi o li mhi li gue oli e ye e khi emiemini aa da lama shi oni agbo ona ne, aa ya li lama shi o na e obini iloghie. Ali khi emiemini a da lama shi agbo ona ne, a ya lama shi o na e obini iloghie. †

¹⁹ "Mhi gbo gueye e khi ini ee otuava a da lama shi emikhoghuo agbo ona ni a ro so iromhi shi o ne, Itamhe ni o la iloghie o ya rielle oli na e. ²⁰ Irari khi asha ni egbo ava o khi aase e da lona kugbe irari eva oyemhe ne, mhi nu we la agho."

Okhe irokhokho oni oga ya gbe kua na ogho

²¹ IPita o bhale deba ijesu, o mhila li, "Iti-ingme inyoghuo-mhe o fe ya lue na mhe ramhi ni mhi ro ya gbe kua nali? Iti ishilia?"

²² Ijesu oo li, "Iye, oga khi iti ishilia tse, ama iti egbhueshe ali igbe asha ishilia. ††

²³ "Irari khi eri Eghiele oyi Eshinegba o li abi oghie oghuo ni oo eni ee ga eyoli e bhale ya rokhase lue abi e li gbe akanya. ²⁴ Abi o ro gho bino na we abi e li gbe na li, a rue omo oghuo ni o lo oli ekpa idududu bhale. ²⁵ Abi oni omo oga ro dobe fali eni ikpago, oni oghie oo e mu oli ali ughue oli ali imi oli ya de ni o ro fali eni ota.

²⁶ "Oni oo ga ogho o de ya wugha odalo oyi oni oghie, oo li, 'Kpekpe, rabomudu na mhe, mhi ya fali e eni ikpago nya.' ²⁷ Igho oni oghie o ya mhu e isomhelemhi na li, o gbe eni ota kua na li, o ze oli vu.

²⁸ "Ama abi oni oo ga o ro fie lase, o me oni oo ga nabi loli ni o lo oli ikuku ikpago. Igho, o khi awulu shi oli uruli, oo li, 'Fali mhe ota ni u lo mhe!'

²⁹ "Onuzava oyoli ogho, o de ya wugha, oo lema li, oo li, 'Kpekpe rabomudu na mhe, mhi ya fali e.'

³⁰ "Ama oga lama na li. Oo a mu oli ya shi owa ighumha ya ramhi ni o ro ya fali eni ota. ³¹ Abi eni ee ga enekpole e ro me emini o li, elemhi ee bi we. E le ya gue eni ingme nya ye oni oghie ogho.

³² "Igho oni oghie o ghie ya lu oni oo ga ogho, oo li, 'Ye ye oni oo ga ona okhlo ona, mhemhe mhi gbe ikpokpomhi ikpago ni u lo mhe kua ne irari khi u lema mhe, ³³ waa khi oni o kha li mhu e isomhelemhi na onuzi-ava oye abi mhi mhu e isomhelemhi ne?'

³⁴ Igho elemhi e bi oni oghie, o mu oli ya shi owa

††† Li ze iLuk 17.3 ††† Li ze iDeut 19.15 † Li ze iMat 16.19; ijon 20.23 † Li ze Igbae 4.24 †† Li ze iLuk 17.3-4

ighumha ni a nali osue ya ramhi ni o ro ya fali eni ota ni o lo nya.

³⁵ "Ina Itamhe na iloghie o li ya li e ini aa rote ekelemhi udu gbekua na inyoghuo e."

Ipfa-ughue-a
(iMak 10.1-12)

19 Abi ijesu o ro ngme se, o te eke iGalili vu je eke ijudia ukiēkiē oke ijodani, ² Ebulu egbo e ve deba li. O rewe la agho ze.

³ Egbo iFarisi eghuo e bhale ya mu oli fe ni e ba me asha mu ingme ma li obo. E mhila li, "Ushi oyawa o fe lama shi o omose o ri itobo emhikhoghuo khu ughue oli?"

⁴ Ijesu o mhila we, "Aa ze abi Ebe-no-pfuase o ngme khi eri Eshinegba ni o ma egbo te igbaekele, o ma egbo omose ali okpotso? ⁵ Eshinegba o gbolo e, 'Itobo ona omose o ya ze itali ali inyoli obo, o to ma ughue-oli o, wewe ava e mele ogbo oghuo-a.' ⁶ Eghēghē agho e ke khi ava ama oghuo. Itobo ona, emini Eshinegba o she to ma, ogbo khi vase oli-a." ^{††}

⁷ Eni egbo iFarisi e mhila ijesu, "Elo o ze khi Ushi oyi iMosisi o lama ogbo o nya ebe ipfa-ughue-a mhōli ughue oli obo, o khu oli?" [‡]

⁸ Ijesu o we, "Itobo khi aa gbe udu o ze ni Ushi oyi iMosisi o ro lama li na e, ama o kpe te igbaekele ligho. ⁹ Mhi gueye e khi onini o khu ughue oli ni o ro khi itobo okia, ni o ro ya rue okpotso olese ne, o she kia okia." ^{‡‡}

¹⁰ Eniye odukhokho eyi ijesu ee, ini o khia khi ina o bie khi iteva omose ali ughue oli, o bie ti ne ogbo khi rue okpotso shi.

¹¹ Ijesu o we, "Oa khi ogbokpa oni osese ona o go lu, se ni eni Eshinegba o ri oni afu na e khi rue okpotso. ¹² Irari khi emhi ebubu ee ze khi ebubu egbo ea ya rue okpotso, eghuo, itobo khi igho Eshinegba o ma we, eghuo, itobo khi egbo e re we khi igho, elese e ri egbewe mele owali-a ni e me asha ga Eshinegba egbegbo. Ogbo ni o dobe ya ri egbe mie oni osese, o ri egbe mie."

Ijesu o lema na eniye enikeke
(iMak 10.13-16; iLuk 18.15-17)

¹³ Eghēghē agho, egbo eghuo e wolō eniye enikeke bhale ghi ijesu ini o ri obo nga we ukhomhi, ni o so iromhi na we. Ama eniye odukhokho eyoli ee khu we, e ti je ukhokho.

¹⁴ Ijesu o we "A ze ni ikuku eniye e bhale deba mhe, a khi ke khu we irari khi wewe enana e mhōli agbo oyi Eshinegba." ¹⁵ O ri obo nga we ukhomhi se, o rote agho vu.

Ozeo ni lolo pfue

(iMak 10.17-31; iLuk 18.18-30)

¹⁶ Ozeo oghuo o bhale ya mhila ijesu, oo, "Osese onete, elo mhi fe ya li ni mhi ro ya mhōli agbo onabi oyi Eshinegba?"

¹⁷ Ijesu oo li, "Elo o ze ni u ro o lu mhe onete? Eshinegba lueghuo kpe o lese ti. Ini u wa nono ni u mhōli agbo onabi oyoli, ri ishi eyoli gbe akanya."

¹⁸ O mhila ijesu, "Ishi eneghuo o?" ^{‡‡}

Ijesu oo li, "Khi gbe ugbeli, khi kia okia, khi do ughiatō, khi pfi otsele egbhue mu ogbo. ¹⁹ Mu ekpe na ite ali inye, gbo ze ni, u nono ingme oyi onuzava oye abi u li nono egbe e." ^{‡‡‡}

²⁰ Oni ozeo oo ijesu, "Te eke vu mhi te ri eni u ga ngme ena nya a gbe akanya, onoghuo o ke kpo mhe le?"

²¹ Ijesu oo li, "Ini u wa nono ni u gba pfo, le ya ri itsua ni u mhōli nya de u kemhi eni ikpagho na egbo ni ea mhōli, ni u mhōli epfue shi obini iloghie. U tigbe bhale ke ya deba mhe kia."

²² Abi oni ozeo o ro suo ona, egbe e pfo li-a itobo khi oo pfue gba.

²³ Ijesu oo eniye odukhokho eyoli, "Mhi gue oli e ye e khi, o ma munu ni egbo ni e pfue e ze ni Eshinegba o mhesē na we. ²⁴ Mhi gbo gueye e khi, ni ogbo ni o pfue o ro lo eghiele oyi Eshinegba, o ya munu dose, ni ogbo ke dua ni loli ri akphere rote ese asuge ya fie."

²⁵ Abi eniye odukhokho eyi ijesu e ro suo ona, abo e sha we, e mhila li, "Oghuo o ke dobe ya lo Eghiele oyi Eshinegba shō?"

²⁶ Ijesu o bino we, oo, "Ini a ri oyi ogbo ngme, ona o ya munu, ama obo oyi Eshinegba, emhikpa o ze oli e riele."

²⁷ IPita o mhila ijesu, oo li, "Anye ni anye ze emhikpa obo bhale deba e ena, elo anye ya me o rue?"

²⁸ Ijesu oo we, "Abi o li mhi li gue oli e ye e khi ini Omi Ogbo o da shito ukpekhomhi ufumhi oyoli eghēghē agbo Onogbo, ee ogbava ni a deba mhe a ya nu mhe shito ikpekhomhi igbeva, a mhesē e na edeli igbeva eyi iZireni. ^{‡‡‡} Ogbo kpa ni o da ze owa oyoli obo, okekhi inyoghuo oli, ni o ze itali ali inyoli obo ali inyoghuo oli ali imioli ali epfue eyoli obo shi itobo oyemhe ne, o ya mhuē epfue eghoghō asha egbhueshe, o gbo mhuē agbo onabi oyi Eshinegba. ³⁰ Ama egbo eghuo ni e ralo e ya kpukhokho eni e kpe ukhokho, e ya ralo." [§]

Okhe irokhokho oyi egbikanya na elemhi ogba ipfonu

20 "Eri Eghiele oyi Eshinegba o li abi omose oghuo ni o fie lase ya wolō egbo eluzogbe je ogba ipfonu oyoli ya gbe akanya. ² O lama khi loli ya fali ogbogbo ingme ni a mie ogbele. O rewe je ogba era ipfonu oyoli ya gbe akanya.

† Li ze Igbae 1.27; 5.2 †† Li ze Igbae 2.24 ‡ Li ze iDeut 24.1-4; iMat 5.31 †† Li ze iMat 5.32; 1 iKori 7.10, 11

‡‡ Li ze Okiali 20.13-16; iDeut 5.17-20 ‡‡† Li ze Okiali 20.12; iDeut 5.16; iLev 19.18 ‡‡‡ Li ze iMat 25.31; iLuk 22.30 § Li ze iMat 20.16; iLuk 13.30

³“Elemhi agogo itili eluzogbe, o fię lasele, o me khi emose eghuo e migha elemhi oki ni ęa mhuę oni ęę gbe. ⁴Oo we, ‘A je ogba ęęra ipfonu oyemhe ya gbe akanya khi mhi ya fali ę emini o ti.’ ⁵Igho e vu.

“Elemhi agogo igbeva ele oguota ali agogo ese ele ogbomhi, o gbo ligho ya wolo emose elese. ⁶Agogo ishe o she ramhi, o gbo bhale ya ę emose elese ni ęa li gbe okhoghuo. O mhila we, o we, ‘Elọ o ze ni a ro migha ana amo kpa pfuse eghęghę-a, ni aa ro gbe okhoghuo?’

⁷“E ęli, ‘Irari khi ogbokhoghuo ęa lu anye shi akanya lo.’

“Oo we, ‘A je ogba ipfonu oyemhe ya gbe akanya.’

⁸“Ogbomhi o ke mu eke, oni o mhuę ogba ogho, o lu oni o ri eębo ę gbe akanya na li, oo, ‘Lu eni e gbe akanya ni u fali ogbogbo ota. O kpe rote eębo ni e kpe ukhokho bhale fali ota ya ramhi eni e kpe bhale.’ [†]

⁹“O fali eębo ni e te agogo ishe elogbomhi gba akanya le ukpaghuo. ¹⁰Abi eni e te odode gba akanya le e ro bhale ya mie ifata, e dabi khi ikpaghọ eyewe e ya bu dose eni e kpe ukhokho bhale oni akanya. Ama a ga fali we abizize. ¹¹E mie ifata se, ee wolọ oni o mhuę ishemi. ¹²E ęli, ‘Emose ena ni a kpukhokho mie, iwakati oghuo e lese gbe akanya, ama rote ele uzogbe fiefie anye te ri ukhomhi shi ovo ya ramhi ogbomhi. Ama u ya fali anye abizize!’

¹³“Omhuę-ishiemhi o ro otuoghuo elemhi we, ‘Omhuę, mhi aa lięle. ęa khi ukpaghuo-ghuo a lama na mhe shi akanya ogbele? ¹⁴A mo ikpaghọ eye ę ni a ke je apfe. Onoghuo o de ę shi o ini mhi fali omose ni mhi kpukhokho mie abi mhi fali ę. ¹⁵Abi khi mhia dobe ya li ikpaghọ eyemhe abi o ghole mhe? Eri a ke kpe ofuma irari khi mhi da khi ogbo ni o somhopfa?’

¹⁶“Ama eębo eghuo ni e ralo e ya kpukhokho eni e kpe ukhokho e ya ralo.” ^{††}

Ijesu o gbo gue ingme eghuli oyoli le shi eke

(iMak 10.32-34; iLuk 18.31-34)

¹⁷Abi ijesu o ro o nga ijerusalemu, o lu eniye odukhokho eyoli je asheghuo ya gueye, oo we.

¹⁸“Ijerusalemu ni awa je ena, a ya la oobo ri Omi Ogbo na ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali esese Ishi eyi iMosisi de, agho e la ya pfa ezọ igbe-a mu ęli. ¹⁹E tigbe rue ęli na eębo ięta, e roli li egia, e gbe ęli ite, e ta li ma apfi-da, ama elenuzi-ese, a guise ęli le bhale agbo.”

Emini ughue iZebedi oo ijesu o rięle na luę

(iMak 10.35-45)

²⁰Igho ughue iZebedi o rue imi ęli ava bhale deba ijesu, o wugha li odalo, oo li o kpekpe o somhi luę op-fa.

²¹Ijesu o mhila li, “Elọ wa nono.”

Oo li, “Lama na mhe khi imimhe aava ena, khi oghuo o kha shito ę obo ita, onokpole o shito ę ogobo eghiele oye.”

[†] Li ze iLev 19.13; iDeut 24.15 ^{††} Li ze iMat 19.30; iMak 10.31; iLuk 13.30

²²Ijesu oo we, “Aa lese emini a mhila. A ya dobe da uko osoli ni mhi ya da?”

E ęli, “Anye ya dobe.”

²³Ijesu oo, “A rote uko ni mhi te da ya da, ama, ęa khi mhemhe mhi ya ze oni o ya shito mhe obo ita ali ogobo. Eni Ita o rięle we shi na e mholi we.”

²⁴Abi eniye odukhokho ogbe enekpole e ro suo, e pfaa na ogbo ali inyoghuo egho. ²⁵Igho ijesu o lu we tigbili, oo we, “A lese khi ighie eyi eębo ięta eri ęę jili eębo eyewe. Eni e kpeda e ri omhese ri itoto ę sha we ma. ²⁶Ama, ęa khi igho iteva oye ę. Oni o da nono ni loli fu ne, o khi oni oo ga enekpole. ^{†27}Ini ongeę oo nono ni loli khi onodode, o mele oni oo ga oyi enekpole a. ^{†28}Ezeze abi Omi Ogbo, ęa li bhale ni a ke ga li, ama o bhale ni o ro ga eębo ali ni o gbo ri agbo oyoli mie ebubu pfuese.”

Ijesu o ri ezalo aava ze

(iMak 10.46-52; iLuk 18.35-43)

²⁹Ijesu ali eniye odukhokho eyoli e rote ijeriko vu, ebubu eębo e ve deba li. ³⁰Emose ezalo aava e shito epfe-ode. Abi e suo khi ijesu o rote agho dose. E tseşe, e lię. “Onomhuę, Omi iDefidi, le elemhi anye.”

³¹Oni ebubu eębo e dese we, e khukhu unu, ama e kiele tseşe leghe, e lię, “Onomhuę, Omi iDefidi kpekpe le elemhi anye.”

³²Igho ijesu o migha, o lu we, oo we, “Elọ a nono ni mhi rięle na ę?”

³³E ęli. “Onomhuę, kpekpe anye ę nono ni u khueghie anye alo-a.”

³⁴Ijesu o mhuę ilelemhi na we, o ri obo ti we alo, eni alo e khueghie-a, e deba li.

Eębo e ri ufumhi na ijesu abi o ro lo elemhi ijerusalemu

(iMak 11.1-11; iLuk 19.28-40; ijon 12.12-19)

21 Abi ijesu ali eniye odukhokho eyoli e li ti i mama ijerusalemu, e bhale ikuku ęoli na lui iBetifagi ni o la Ute ęęra Olivu. Ijesu o la agho ghie eniye odukhokho eyoli aava je ęoli ni o la odalo. ²Oo we, “A je ęoli ni a fe odalo oyeę ena, khi a ya me akphere ali omiqli. A taghie we-a, a mu we ghi mhe ana. ³Ini og-bokhoghuo o mhila ę emhikhoghuo, a gueye ęli khi Onomhuę o ya rewe rięle emhi, o gbo ya nyene we bhale lena.”

⁴Eri a me enana ni a ro bhale ya ę khi ungmehi ni emekeguele e ngme, ni e bhale ya tse. Ni oo

⁵“A gueye edeli iZayo, ^{††}

‘A bino khi oghie oye ę oo bhale deba ę.

O mholi ikuegbe-a, o nga ozele akphere, ikhi Omi akphere.’”

⁶Igho eniye odukhokho eyi ijesu e ye abi o ghie we.

⁷Igho e rue oni akphere ali omi ęli bhale, e banọ ide eyewe egbe nga li egbe, ijesu o nga li shito. ⁸Ebubu eębo e queghie itsua eyewe naghie-a shi ode, eghuo e

[†] Li ze iLuk 22.25-26 ^{††} Li ze iMat 23.11; iMak 9.35; iLuk 22.26 ^{†††} Li ze iZaka 9.9

kholo eyamhi naghię-a shi ode. ⁹Eni eębo ni e ralo ali eni e kpe ukhokho e tsesę, e kuęghię ęli, e lię, "Tsumhi anye, Tsumhi anye, Omi iDefidi!" "Ikhivose khi ęni ę ri eva oyi ęnomhuę bhale." "Ikuęghię khi oyi Eshineęba. "Tsumhi anye." †

¹⁰Abi ijesu ę rọ lo elemhi ijerusalemu, oni eđeli nya o wushe-a, eębo e mhila, e lię, "Oghuo ęni ęmose onana ę fe khi?"

¹¹Eni eębo ni e nu ęli kia e gueye we, eę "Ona khi ijesu ęni ęmekęguele ęnge iNazaręti na eke iGalili, ni a shobọ na awa khi ęọ bhale, ikhi ęni awa migha khe." ††

Ijesu ę lo elemhi Owa Oyi Eshineęba

(iMak 11.15-19; iLuk 19.45-48; ijon 2.13-22)

¹²Ijesu ę lo elemhi Owa Oyi Eshineęba. ę khu eębo ni e la elemhi ęli ę du oki kua. ę ghino we abọ itebu ni e la ngmomhi ikpaghọ kua, ali ibęchi oyi eni e ri in-ekkhukhu u ę de. ¹³ęọ we "A she keke ęli shi Ebe-nopfuase, 'Owa oyemhe, owa ni a la lema o khi,' ama a she rọli mele owa oyi ighiatọ-a." †

¹⁴Ezalo ali eni e guęghọ awę-a e bhale deba li obini Owa Oyi Eshineęba, ę ręwe ze nya. ¹⁵Abi ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali esesę Ishi eyi iMosisi e rọ me khi ijesu ęọ gbe ikanya ęnyaloa ędoda, elemhi Owa oyi Eshineęba, ali khi eniyę e la akaghọ tsesę leghe kuęghię ęli, e lię, "Ikuęghię o khi oyi Omi iDefidi," elemhi e bi we.

¹⁶Ighọ e mhila ijesu, ę ęli "Wa a suọ abi eniyę eę ngme e?"

Ijesu ęọ, "Mhi suọ." ę mhila we, "Aa kpe suọ abi Ebe-nopfuase o ngme ni ę.

"U she ri eniyę ali emofę kuęghię ikuęghię ni o gba pfo' " ††

¹⁷Ijesu ę te aghọ vu je iBetani. ę gbhe aghọ ni ogbe o gbe.

Ijesu ę ku itse na ękhua-eni

(iMak 11.12-14,20-24)

¹⁸Ęle uzogbe abi ę ke rọ nyeneę egbe ukhokho je ijerusalemu, okiamhi o gbe ęli. ¹⁹Ighọ ę me ękhua-eni epfe ode, ę le ya bino ęli, ama ęa me udumhi okhọghuo ukhomhi ę, se ni ebebe. Ighọ ęọ oni ęara oghọ "Wa gbo ya mọ udumhi ghue!" Aghọaghọ oni ęara o ku ebe-a.

²⁰Abi eni eniyę odukhokho eyọli e rọ me ęli, abọ e sha we. E mhila li, eę. "Se o li kia khi oni ękhua o rọ ghọ nyanya ku ebe-a?"

²¹Ijesu ęọ we, "Mhi gueye ę khi, ini a mhue irudunga ni aa rọ mhue akhokhomhe, a ya dobe li emini mhi li oni ękhua ona. ęa khi onana tse, a ya lię oni ute ona, 'Vu ya de pfilo okę onięmhi,' oni ute o suọ na e. ††† Irari khi ini a mhue irudunga, emiemini a sọ iromhi mhila a ya mhọli ęli."

† Li ze iwolo 118.25,26 †† Li ze ijon 6.14; 7.40; Ika 3.22; iMak 6.15; iLuk 13.33 † Li ze Aza 56.7; ijere 7.11 †† Li ze iwolo 8.2 ††† Li ze iMat 17.20; 1 iKori 13.2

A mhila ijesu obini ę te mhọli afu

(iMak 11.27-33; iLuk 20.1-8)

²³Ijesu ę lo elemhi apfe oyi Owa oyi Eshineęba le, ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali eni egbhali e mhila li, "Afu eyi ęghuo u rọ gbe ikanya enana? ęghuo ę ri afu ne?"

²⁴Ijesu ęọ we, "Mhemhe mhi ya li mhila ę ogbo oghuo, ini a da gbaghię ęlia ne, mhi ya gueye ę ęni ę ri afu ona na mhe. ²⁵Mhie i, ibatazi ni ijoni ęọ batazi na eębo, ęghuo ę ri afu na li ę ke batazi eębo? Eębo e ri ęli na li abi khi Eshineęba lo?"

E nu egbewe khako, e lię, "Ini awa ę khi 'Obọ oyi Eshineęba o te bhale,' ę ya mhila awa, 'Elo o ze ni aa rọ mie ęli suọ?' ²⁶Ama ini awa ę khi, 'Obọ oyi ęgbọ o te bhale,' ulishi apfowa ęọ mu awa, irari khi ęgbokpa o lese khi ęmekęguele ijoni ę khi."

²⁷Itobọ ighọ e ke ijesu "Anye aa lese." Ijesu ęọ we "Mhemhe mhi aa li ya gueye ę obini mhi te me afu."

Okhe irokhokho oyi eniyę aava

²⁸"Se a me ona shi? ęmose ęghuo ę mhue eniyę emose aava. ę bhale deba ęni ęgbhali, ęọ li, 'ęmọ ke le ogba ipfonu amo ni u ya gbe akanya.'

²⁹"ęọ itali, 'Mhi a ya ye.' Ama o li denę, ę mu udu pfi, ęọ le oni ogba ipfonu.

³⁰"ęni itawe ę gbo le deba ęnikeke, ę gbo ngme ęli abi ę kpe ngme ęni ęgbhali. ęni ikeke ęghọ ę lama khi loyi ya ye, ama ęa tigbe ye.

³¹"ęnoęghuo eniyę aava ena ę rięle emini itawe ę nono?"

Ęę ijesu, "ęni ęgbhali."

Ijesu ęọ we, "Abi o li mhi li gue ęli ę ye ę khi emionoga ali idegbe e she pfi ę shi ana kpe lo Eghiele oyi Eshineęba. ³²Irari khi abi ijoni ęni ęọ batazi eębo ęọ bhale ya sesę ę ode ni a ya rọte, ni aa lama mie ęli suọ. Ama emionoga ali idegbe e mie ęli suọ, e mu pfi. Abi a tseku ri ęloe oyęę me, aa kie mu udu pfi ni a miesuọ. †††

Okhe irokhokho oyi eni a mie shi ogba ipfonu

(iMak 12.1-12; iLuk 20.9-19)

³³"A suọ okhe irokhokho olese. ęmhue-apfe ęghuo ę ya laọ ni ę gua ogba ipfonu shi ukhokho apfe oyọli. ę khi ogba gasę ęli, ę rięle ashini a la nye onyọ shi ę, ę gbo tọ owa ni o yagha ni a la khe-ekhe shi ę. ę rọli na eębo e ke ri ęloe khu ęli, ę vu ęli oboese. †††† Abi eęheęhe ikhięse o rọ ramhi, ę ghie eni eę ga eyọli ghi eni eębo, e ka mie we eni e khi eyelue ghi lue.

³⁵"Eni eębo ni ę rọ shi oni ogba oghọ, e mu eni eni eę ga eyọli, e gbe oghuo, e gbe ęghuo-a, e tono ęnokpọle eche. ³⁶Ighọ ęni ęmose ę gbo ghie eni eę ga elese ghi we ni e ke bu doęę eni ę kpe ghi. Ighọ eni e la oni ogba e li we abi e kpe li eghọ. ³⁷Ikpukhokho ę, ę ghie omi ęli ghi we. ęọ, 'E ya mu ekpe na li.'

††† Li ze iLuk 3.12; 7.29-30 ††† Li ze Aza 5.1-2

³⁸ “Ama abi eni e la oni ogba e rọ mę khi ọni omi ọli ọọ bhale, e lu egbewe ọchi, eę egbe, ‘Awa gbe ọni omi ọli-a, ni awa le ugu oyọli.’ ³⁹ Ighọ e mu ọli e rue ọli je olase oni ogba, e gbe ọli-a.”

⁴⁰ “Irarighọ, ini ọni ọ mhuę oni ogba ipfonu oghọ ọ fe bhale, se eę a sa khi ọ ya li eni egbọ eghọ?”

⁴¹ Eę ijesu, “Eri ọ ya gbolo eni egbọ ọkhọlọ eghọ-a, ọ ri oni ogba na egbọ elese, eni e ya ke ri eni e khi eyọli ghi ọli.”

⁴² Ijesu ọọ wẹ, “Eę a kpẹ zẹ ọli abi a li kẹkẹ ọli shi Ebe-no-pfuasẹ khi:

“ ‘Eche ni itsọna e kie pfi,
lọli o ke ya mele egbegbi eche
ni o kẹ mu ẹloe nẹ nya-a.
Ọnọmhuę ọ lighọ rięlẹ ona,
óó ti anye ẹloe gba’ ” †

⁴³ “Irarighọ, ighọ a li ya mie e Eghiele oyi Eshinęgba obọ, a rue ọli na egbọ ni e rięlẹ emini Eshinęgba ọọ a ke rięlẹ. ⁴⁴ Ogbọ ni ọ da ya de nga oni eche ne, ọ ya guọghọ-a, ama ogbọ ni oni eche o da de nga egbe ne ọ ya mhele-a abi ifufu.”

⁴⁵ Abi ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali egbọ iFarisi e rọ suọ oni okhẹ irọkhọkhọ ona, e lẹse khi wẹwẹ ijesu ọ nu ngme. ⁴⁶ E nono ode ni wẹwẹ e tẹ mu ọli ya khukhu, ama ulishi o mu wẹ irari khi egbọ e lẹse khi omekeęuele ijesu ọ khi.

Okhẹ irọkhọkhọ oyi ukue ni á lá rue ọmueshi
(iLuk 14.15-24)

22 Ijesu ọ gbo ri okhẹ irọkhọkhọ ona nu wẹ ngme, ọọ, ² Eri Eghiele oyi Eshinęgba o li abi oghie oghuo ni ọ gbhẹ ukue na omiọli ni ọọ rue ọmueshi. ³ O ghie eni eę ga eyọli e ka gueye egbọ ni ọ gbhẹ oni ukue na e bhale, ama ẹa lama ye.

⁴ “Ighọ ọ gbo ghie eni eę ga elese, ọọ wẹ, ‘A ka gueye eni a lu shi oni ukue khi mhi she nye ekhe shi ekẹ. Mhi she gbolo ena-a, ena ni e mhuę ila, shi elamhako eyemhẹ, a she mu egbe emhikpa shi ekẹ. A bhale oni ukue ikhuęse ọmueshi.’

⁵ “Ama eni egbọ ẹa pfi esọ shi, e vu asha. Oghuo ọ vu ishemhi, ọlese ọ vu oki. ⁶ Eghuo ọ ni a lu shi oni ukue e mu eni eni eę ga eghọ, e gbe wẹ, e gbolo wẹ-a. ⁷ Ighọ elemhi e bi ọni oghie, ọ ghie ekhọli-okhuę eyọli, e ka gbolo eni egbọ ni e gbolo eni eę ga eyọli-a, e tose wẹ apfe-a.

⁸ “Ighọ ọni oghie ọ luno eni eni eę ga eyọli, ọọ wẹ, ‘A she mu egbe ukue oyemhẹ shi ekẹ se, ama egbọ ni mhi lu shi ọ, ẹa khi eni a kha lu shi ọ. ⁹ Mena, a ke je ifu ẹoli ikpe ni ebubu egbọ e legba, ogbokpa ni a da mę ne, a lu ọli bhale oni ukue.’ ¹⁰ Ighọ eni eni eę ga e lo ifu ẹoli e luno egbọ ni e mę kpa tigbili, ghe egbọ enete ali ikhiakhiamhi egbọ. Oni ashini a gbhẹ oni ukue shi o vọ egbọ.

¹¹ “Ama abi ọni oghie ọ rọ bhale ya bino eni egbọ, ọ mę khi ọmose oghuo ọ la aghọ ni ọa sọ itsua ukue ni a rọ khuęse ọmueshi ye ughue. ¹² Ọni oghie ọ mhila li,

† Li zẹ Iwolo 118.22-23

‘Ọmuę se u li lo ana le ni u wa rọ sọ itsua oyi ukue ni a rọ khuęse ọmueshi,’ Ọni ọmose ọa dobe sọli ọ.

¹³ “Ighọ ọni oghie ọ gueye eni eni eę ga eghọ, ‘A mu ọli ge abọ ali awẹ, a tsua li pfi je olase alo ebili ni a la vie, ni a la le akọ akọ.’ ††

¹⁴ “Ogbokpa a lu ama ikuku wẹ ni e mie oni ulumhi, a zẹ.”

A mhila ijesu ini a ke zẹ oga na iSiza
(iMak 12.13-17; iLuk 20.20-26)

¹⁵ Ighọ egbọ iFarisi e fię ya gba abi e li ya ri omhila mę asha mu ijesu. ¹⁶ E ghie eniye odukhokho eyewẹ ali eniye odukhokho eyi Erọdu deba ijesu, e ọli, “Ọsese, anye lẹse khi ogbọ igesikia u khi, u gbolo e sese igesikia oyi oghuemhẹ oyi Eshinęgba. Wa a ya na ulishi oyi ogbokhọghuo, itobọ khi egbolię ọa la ọnini ogbọ ọ khi. ¹⁷ Gueye anye, se o fe li udu oyẹ? Abi ushi oyawa o ngme, o fe ti ni awa zẹ oga na oghie iSiza abi khi ọa ti?”

¹⁸ Ijesu ọ lẹse ugbamhi obe ni e gba, ọọ wẹ, “Eę eri ugamhi ku alo, elo o zẹ ni a rọ nono ni a di mhe mu?” ¹⁹ A rue ukpaghuo ni a rọ zẹ oga khasẹ mhe ghue!” Ighọ e rue ukpaghuo bhale ghi ọli. ²⁰ O mhila wẹ “Alo eyi oghuo na? Eva oyi oghuo na?”

²¹ E ọli “Eyi iSiza.”

Ighọ ijesu ọọ wẹ, “Irarighọ, a ri oni o khi oyi iSiza na iSiza a ri oyi Eshinęgba na Eshinęgba.”

²² Abi e rọ suọ ona, abọ e sha wẹ, e zẹ ọli obọ, e vu.

Ingme ughue iruerue ali irote eghuli guale
(iMak 12.18-27; iLuk 20.27-40)

²³ Oni ogbele ẹlẹghọ, egbọ iSadusi ni e khi iteghuli guale ọa la ọ, e bhale deba ijesu ya mhila li ogbọ. ²⁴ E ọli “Ọsese, iMosisi ọ gueye anye khi, ini ọmose ọ ghu-a ni ọa rọ bia eniye, inyoghuo ọli ọ rue ọni ọsamhi olimhi ni ọ bia eniye na li na inyoghuo ọli ni ọ ghu-a oghọ. ²⁵ Mena inyoghuo etuoshilua e ke nu anye la ana. Ọni ogbhali ọ rue ọkpotoso ọ ghua, abi ọa rọ bia eniye, ọ zẹ ọni ọkpotoso obọ na inyoghuo. ²⁶ Ighọ eghuli o li gbe inyoghuo ọli ọnuzava ali ọnuzasẹ ya ramhi ọnuzi-oshilua ẹa ga bia ọmọ ọkhọghuo na ọni ọkpotoso. ²⁷ Ikpukhokho ọ ọni ọkpotoso ọ ghu a. ²⁸ Mena, ogbele iteghuli guale, ughue oghuo ọ fe ya khi elemhi ewẹ nya, aborokhia khi wẹwẹ oshilua e ga rue ọli shi?”

²⁹ Ijesu ọọ wẹ, “Eri a da ode! Itobọ khi aa lẹse ungmemhi oyi Eshinęgba ali itoto eyọli lo. ³⁰ Irari khi ini egbọ e rọte eghuli guale, ẹa ke ya rue ikpotso, wẹ khi ikpotso e ke ya ke ngeli na emose, eri e ke ya li abi igeni na iloghie. ³¹ Ama oyi ingme ite-eghuli-guale oyi egbọ ni e ghu-a ne, eri aa suọ abi Eshinęgba ọ ngme e. ³² O khi, ‘Mhemhẹ mhi khi Eshinęgba oyi Aburaamu ali Eshinęgba oyi Aziki, ali Eshinęgba oyi iGiekopu.’ Eshinęgba oyi egbọ ni e la agbọ ọ khi, ọa khi Eshinęgba oyi egbọ ni e ghua.” ††

†† Li zẹ iMat 8.12; 25.30; iLuk 13.28 † Li zẹ Ika 23.8 †† Li zẹ iDeut 25.5 †† Li zẹ Okiali 3.6

³³ Abi eni ebubu ẹgbọ e rọ suọ ona, abọ e sha wẹ shi osesẹ ni ọ sesẹ.

Ushi ni o ga funẹ nya
(iMak 12.28-34; iLuk 10.25-28)

³⁴ Abi ẹgbọ iFarisi e rọ suọ khi iJesu ọ pfi ẹgbọ iSadusi okpẹ unu, e le gba. ³⁵ Ọghuo ọ elemhi wẹ ni ọ khi osesẹ ushi ọ rọshẹka ni lọli dobe ri ushi mu iJesu. Ọ mhila li ogbo.

³⁶ Ọọ li, "Ọsesẹ, Ushi onoghuo o ga funẹ nya elemhi Ishi eyi iMosisi?" ³⁷ IJesu ọọ li, " Ri udu oyẹ nya ali ayemhẹ oyẹ nya ali usamhi udu oyẹ nya nono ingme oyi Ọnọmhuẹ Ẹshinẹgba oyẹ." ³⁸ Onana o khi ushi onodode ali oni o ga fu nẹ nya. ³⁹ Eri onuzi-eva o gbo li abi lọli, ni ọọ li, "Nono ingme oyi ọgbọ ọlese abi u li nono ingme egbe ẹ." ⁴⁰ Ishi eva ena elemhi Ishi eyi iMosisi ali emekeguele nya, e te zẹ." †

Omi ọghuo Ọmiepfuese ọ khi
(iMak 12.35-37; iLuk 20.41-44)

⁴¹ Abi ẹgbọ iFarisi e kie li la aghọ eghọ, iJesu ọ mhila wẹ. ⁴² "Sẹ a khọkhọ shi Ọmiepfuese ọ? Omi ọghuo ọ fe khi?"

Ẹ ọli "Omi iDefidi."

⁴³ IJesu ọọ wẹ, "Elọ o ke ze khi iDefidi ọ rọte elemhi ayemhẹ lu ọli, 'Ọnọmhuẹ?' Irari khi iDefidi ọ liẹ,

⁴⁴ " 'Ọnọmhuẹ gueyẹ Ọnọmhuẹ oyemhẹ.

Shitọ mhẹ ukiẹkiẹ obita ramhi

ni mhi rọ ya ri ebe ẹ

shi ẹ ufu ẹkowẹ." ††

⁴⁵ "Ini iDefidi ọ lu ọli 'Ọnọmhuẹ,' sẹẹ oni Ọmiepfuese ọ ke gbolo ẹ khi omiomi iDefidi?" ⁴⁶ Ọngewẹ ọa dobe gbaghiẹ oni ogbo-a. Rọte ẹlẹghọ vu ọgbọ okhọghuo ọa ke gbo gbudu mhila li ogbo okhọghuo.

A mhue ẹgbhẹ shi esesẹ Ishi eyi iMosisi ali iFarisi egbe
(iMak 12.38-39; iLuk 11.43,46; 20.45-46)

23 Ighọ iJesu ọ nu ẹgbọ ni e ri esọ shi ọli eke ali eniyẹ odukhokho eyọli i ngme. ² Ọọ wẹ, "Esesẹ Ishi eyi iMosisi ali ẹgbọ iFarisi a ri afu na ni e ke guele abi Ushi oyi iMosisi o ngme. ³ Irarighọ, a mema ya suọ esọ na wẹ, a li abi e gueyẹ ẹ a ke li, ama a khi khọnya wẹ ngeli ingeli enabi eyewẹ. Irari khi wewẹ ẹa ri emini ẹẹ sẹsẹ ẹgbọ gbe akanya. ⁴ Eri ẹ gẹ itsua ni e khọ na ẹgbọ tsua. Ama wewẹ oyewẹ ẹa lama ri umiesobọ da wẹ ọ kpaghie wẹ tsua eni itsua.

⁵ "Emhikpa e ri abamemhẹ ẹ riẹlẹ. E ri ọgbenẹ ni a fia ọtsuotsuọ shi mu alukpo ali abọ. E pfi emini a rọte ebe-no-pfuasẹ kẹkẹ emhi shi lo eni ọtsuotsuọ. E gbo fia emhi na yayagha na dọlọdọlọ shi esọ iwulu ni ẹẹ sọ. ⁶ Ashini o mhue ekpẹ ukue ali ikpẹkhomhi ni e funẹ ọọ ghọle wẹ ini e bhale owa ugamhi. ⁷ E ma nono ni a ke tse wẹ otse ekpẹ atuoki, ali ni a gbo ke lu wẹ, 'Ọsesẹ.'

⁸ "Ama ẹẹ oyẹ ẹ a khi lama ni ẹgbọ e lu ẹ 'Osese,' irari khi Ọga ọghuo ọ ga mhọli ẹ nya, a gbo khi inyoghuo.

⁹ A khi lu ọgbọkhọghuo agbo ona 'Ita,' irari khi Ita ọghuo kpe a mhue, iloghie ọ la. ¹⁰ Wẹ khi a zẹ ni ọgbọ ọ lu ẹ 'Osese,' irari khi Ọsesẹ ọghuo kpe a mhue ni ọ khi iKirisiti. ¹¹ Oni ọ ga funẹ elemhi ẹ, ọ mema mele oni ọọ ga oyẹ a. ¹² Onini ọ da ya ti egbọli nga ne, a ya ti ọli tiemhile. Ama onini ọ da ti egbọli tiemhile ne, a ya ti ọli nga. ¹³

¹³ "O ma khọlọ ẹ egbe, ẹẹ esesẹ Ishi eyi iMosisi ali ẹgbọ iFarisi erugamhi-ku-alo, ni e pfi okpẹ odẹ iloghie zuse ẹgbọ shi olase. Ẹẹ oyẹ na, aa lama lo elemhi ọ wẹkhi eri a zẹ ni eni ẹ nono ni wewẹ e lo, ni e mẹ asha le. ¹⁴ [O ma khọlọ ẹ egbe, ẹẹ esesẹ Ishi eyi iMosisi ali ẹgbọ iFarisi! Ẹẹ eri-ugamhi ku alo! Eri a li esamhi olimhi le, ni a ri abamemhẹ a sọ iromhi ni o nuata. Ito-bọ ighọ a ya na ẹ osoli egbegbo.]

¹⁵ "O ma khọlọ ẹ egbe, ẹẹ esesẹ Ishi eyi iMosisi ali ẹgbọ iFarisi erugamhi-ku-alo! A ga rọshẹka kia eke ali ukhomhi okẹ ye obini odonue ya nono ọgbọ mu pfi lama shi osesẹ oyẹ. O kha da tse na ẹ se, osoli ni oni ọgbọ ọghọ ọ ke ya mẹ ilimhi iriẹriẹ, o ke fu dose oni ẹẹ a ya mẹ agbhagbhamhi eva.

¹⁶ "O ma khọlọ ẹ egbe irari khi ezalo a khi ni a sesẹ ẹgbọ. Ẹẹ ni a sesẹ khi, 'Ini ọgbọ ọ romhi Owa Oyi Ẹshinẹgba ọa mhue abi o ngme, ama ini ọ romhi igolu ni o la ukhomhi oni Owa Oyi Ẹshinẹgba, oni ishe o ya mu ọli.' ¹⁷ Ẹẹ eyeghẹ, ezalo, onoghuo o fe funẹ? Igolu abi Owa oyi Ẹshinẹgba ni o ri oni igolu rọ khi oni o pfuasẹ? ¹⁸ A gbolo ẹ sesẹ ẹgbọ khi ini ọgbọ ọ romhi atẹtẹ khi ọa mhue abi o ngme, ama ọ khada romhi emini a rọ luasẹ oni atẹtẹ, oni ishe o ya mu ọli. ¹⁹ Ẹẹ ezalo, onoghuo o fe funẹ? Emini a rọ luasẹ obo ni o la ukhomhi oni atẹtẹ abi oni atẹtẹ ni o ri oni iluasobo khi oni o pfuasẹ? ²⁰ Itobọ ighọ, ini ọgbọ ọ da romhi atẹtẹ ne, oni atẹtẹ ali emini o la ukhomhi ọli nya ọ romhi eghọ. ²¹ Ini ọgbọ ọ romhi Owa Oyi Ẹshinẹgba, oni Owa Oyi Ẹshinẹgba ali Ẹshinẹgba ni ọ la ọ ọ romhi eghọ. ²² Ini ọgbọ ọ romhi iloghie, ukpẹkhomhi oyi Ẹshinẹgba ali oni ọ shitọ ọ ọ romhi eghọ. ⁵

²³ "O ma a khọlọ ẹ egbe, ẹẹ esesẹ Ishi eyi iMosisi ali ẹgbọ iFarisi. Ẹẹ erugamhi-ku-alo. Aa zẹ aze-oghuo-igbe oyi ebe akhọkhọ ali okphasa, ama a ri ẹloe ẹ gbe emini e mu ẹloe shi elemhi ishi, nabi, umha gbe azẹba ali isomhelemhi ali igbe akanya te ode igesikia. Enana khi egbegbi emini a kha riẹlẹ, aa kha pfi enana shi eke ni aa riẹlẹ wẹ. ²⁴ Ẹẹ ezalo ni a ri ẹgbọ ọ kia, a pfiolo akia onyọ-a, ama a to akpherẹ lue.

²⁵ "O ma a khọlọ ẹ egbe, ẹẹ esesẹ Ishi eyi iMosisi ali ẹgbọ iFarisi, erugamhi-ku-alo. A kpe ukhokho iko ali itasa-a, ama emini a ri emhi itoegbe ali ufa mie e vọ el-emhi wẹ. ²⁶ Ẹgbọ iFarisi ezalo! A kpẹ ke kpe elemhi uko ali utasa-a ne, ẹghẹghẹ aghọ ikhokho wẹ e li pfuasẹ.

²⁷ "O ma a khọlọ ẹ egbe, esesẹ Ishi eyi iMosisi ali ẹgbọ iFarisi, erugamhi-ku-alo. Eri a li abi uji ni a ri ẹtseli

† Li zẹ iDeut 6.5 †† Li zẹ iLev 19.18 † Li zẹ iLuk 10.25-28
†† Li zẹ iWolu 110.1; Ika 2.34-35; Iburu 1.13; 10.13 †† Li zẹ iMat 6.1; iNoba 15.38; iDeut 6.8

††† Li zẹ iMat 20.26-27; iMak 9.35; 10.43-44; iLuk 22.26 ††† Li zẹ iLuk 14.11; 18.14 § Li zẹ Aza 66.1; iMat 5.34 §† Li zẹ iLev 27.30

opfopfo gbolo-a, ni o te odati oti ti eloe, ama elemhi we, e vo igua egbo ni e ghu-a ni e ke-a. ¹²⁸Igho a lili e li, eri a rote odati idiegbe ga li abi egbegbi egbo, ama okhola ali irugamhi ku alo, o vo e elemhi.

Ijesu o gue anasemhe oyewe le shi eke
(iLuk 11.47-51)

²⁹“O ma a khola e egbe ee esese Ishi eyi iMosisi ali egbo iFarisi, erugamhi-ku-alo! A ga to iji na emekeguele a riela iji eyi eni e gue ngeli somhotse. ³⁰A gbolo o lie, ‘Ini anye la agbo eghenge oyi itita anye lo, anye a kha nu we mhola oba shi emekeguele igbolo-a.’ ³¹Eri a ri ona pfi otsela mu egbe e khi a lama shi o khi imimi eni e gbolo emekeguele-a, a khi. ³²A ke je odalo, ni a pfuse gbe ikanya ni ititae e gbaekela gbe. ³³“Ee enye ali imi enye, se a dabi khi a li ya na pfue ilimhi iriere ni oo bhale? ^{††34}Itobo igho mhi ya gueye e khi mhi ya ghie emekeguele ghi e ali egbo ni e fialo-a ali esese ni e bu, a ya gbolo eghuo o-a, a tanu we ma apfida, elese a gbe we ite elemhi owa ugamhi eye e, a khu we te eloi oghuo ya je olese. ³⁵Itobo igho a ya ri oia eyi egbo eni e pfuse nya ni a gbolo-a shi eke agbo ona mu ota so e, rote idiegbe oyi Ebeli ni o mhue abi o li vu, ya ramhi idiegbe oyi iZakaraya omi iBerakaya ni a gbe-a shi agadamhi eva atete ali Owa Oyi Eshinegba. ^{‡36}Abi o li mhi li gue oli e ye e khi, osoli ni a ya me shi ugbeli ni a gbe idiegbe oyi egbo egho, egbo na agbhotu ona oni osoli o ya de rughu.”

Inono ni ijesu o mhue na ijerusalemu
(iLuk 13.34-35)

³⁷Ijesu o ro lie, “Eekhue-oo! Ijerusalemu, ijerusalemu! A gbolo emekeguele-a, a tono eni Eshinegba o ghie ghi e eche gbolo-a. Iti-ingmi-ingme mhi she roshaka ni mhi kolo egbo eye e kugbe, abi okhokho o lie kolo imioli shi ifui ipfua, ama aa lama na mhe. ³⁸Ghe i! Eshinegba o ya te Owa oyi Eshinegba oye e vu, o mele afue a. ^{‡39}Mhi gueye e khi rote memena vu, khi aa ke gbolo ya me mhe ya ramhi ni eghenge ni a ro ya ke lie, ‘Oghela o khi ni oni o ri eva oyi Onomhue bhale.’” [‡]

Olele oyi ikpukhokho agbo
(iMak 13.1-2; iLuk 21.5-6)

24 Abi ijesu o rote oni Owa oyi Eshinegba fie laselle, eniye odukhokho eyoli e roli khasa egbe oyi oni owa. ²Ijesu o ro we, “A ga me emhi enana nya, ama mhi gue a ye e khi aa me echeli ni a ro nga egbe egbe ro to oni owa ona ni aa ya che kua.”

Ozughu ali imu-okhola vule
(iMak 13.3-13; iLuk 21.7-19)

³Abi ijesu o li shito ukhomhi Ute era Olivu, eniye odukhokho eyoli e bhale ya ye oli ochi, ee oli. “Gueye anye eghenge ni eni ingme enana e ro bhale ya tse, ali

† Li ze Ika 23.3 †† Li ze iMat 3.7; 12.34; iLuk 3.7 ‡ Li ze Igbae 4.8; Iburu 11.4; iZaka 1.1; 2 Okhe 24.21 †† Li ze ijere 22.5 †† Li ze iwolo 118.26

emini a ya ke me ni anye ro ya lese khi a she ramhi ukpese agbo.”

⁴Ijesu o so we o, oo. “A ke tokpe eke ini ogboghghuo o khi di e. ⁵Irari khi ebubu egbo e ya ri eva oyemhe bhale, ee lie ‘Mhemhe mhi khi oni iKirisiti,’ ee di ebubu egbo. ⁶A ya suo eko okhola ali okeke okhola. Ama a khi ze ni ulishi o mu e. A mema ya me emhi eghoghho, ama ukpese agbo o kie ramhi ne. ⁷Ushishi e ya mu okhola vule shi ushishi o, egbo e mu egbe iku iku nu egbe e khola. Ukpokpomhi okiamhi o ya ke pfi, eke e ya ke dekule asha khi asha. ⁸Eri enana nya e ya li abi khi oku o lese to okpotso ni o ya bia.

⁹“Eghenge agho a ya mu e na we ni e nase e, a gbolo e-a. Egbo na agbo nya e ya ke biselemhi e, itobo khi a khi egbo eyemhe. ^{††10}Eghenge agho ebubu egbo e ya de irudunga lasela, e ri egbe e de, ee biselemhi egbe. ¹¹Eghenge agho ebubu emekeguele eyi eghola e ya lasela, ee di ebubu egbo. ¹²Irari khi okhola o ya gba eke dose, imhue-inono na egbe o ke lolo e la o. ¹³Ama ogbo ni o da migha irudunga oyoli gbagbagba ramhi ukpese, o ya khi oni a mie pfuese. ^{††14}A ya she ri oni usomhi onete oyi oni Eghiele oyi Eshinegba onana, tse abo gasa agbo kpa, ni o khi otsela na ishishi nya, eghenge agho ukpese agbo o tigbe ramhi.

Ighuighue

(iMak 13.14-23; iLuk 21.20-24)

¹⁵“Irarigho, a kha da me emhi obe ni o vese egbo o kua khi ighuighue ni oo vese egbo kua, ni oo pfi ebemulishi, khi o da ya migha ashini o pfuse ne,’ ezeze abi emekeguele iDani e o gue oli le ne, oni oo ze ebe o lese emini o ze. ¹⁶Eghenge agho, egbo ni e la eke ijudia e na ya nga ukhomhi ite. ¹⁷Ogbo ni o la ukhomhi owa o khi tiemhile ya rue emhikhoghghuo elemhi owa. ¹⁸Ogbo ni o la ishemhi o khi jele apfe ya rue awulu oyoli apfe. ¹⁹O ma khola ikpotso ni e me egbe ali eni e ri emofe shi egbe. ²⁰A lema Eshinegba o khi ze ni ele namhi oye e o khi eghenge orue wekhi ogbele iyemhe. ²¹Irari khi osoli oniemhi o ya lasela o. Osoli ni ogbo aa kpe me ghue rote igbaekela agbo ya ramhi ogbe ni amo, wekhi eri a ke gbolo ya me oghoghho ghue. ²²Ini aa rote eni ogbele eni a ngme ena khi-a, ogboghghuo o ya pfue o. Ama itobo oyi egbo ni Eshinegba o ze, o ya khi eni ogbele-a. ²³Eghenge agho, ini ogboghghuo oo u, ‘Bino, ghe oni iKirisiti!’ Okekha khi eri o li, ‘Ghe oli oobo khe,’ khi mie oli suo. ²⁴Irari khi iromhi emiepfuese ali emekeguele eyi eghola e ya lasela, ee ri olele niemhi e khasa, ali ee gbe ikanya onyaloa ro ke di egbegbi eni Eshinegba o ze, ini o ya ze li lo. ²⁵A ghe i, eri mhi gue onana ye e shi eke neni oni eghenge o ya ramhi.

²⁶“Igho, ini ogboghghuo o gueye e, ‘Ghe oli oobo, obini odagbe ifufu,’ a khi je oobo. Okekha khi eri oo, ‘Ghe oli ana, elemhi owa aza,’ a khi mie oli suo. ²⁷Irari khi eri inyenegbe bhale oyi Omi Ogbo o ya li abi akphala o lie nyamhise alo nyaa, o rote udi ukhuli ge

††† Li ze iMat 10.22 ††† Li ze iMat 10.22 § Li ze iDan 9.27; 11.31; 12.11 †† Li ze iLuk 17.31 ††† Li ze iDan 12.1; Iro 7.14

ya je udi ukhuli, rōte obini ovō o te ẹ ngale ya je obini o te ẹ lo eko. ^{†28} Itobō khi ashini elamhako ọ kẹ-a shi agho ighuli ẹẹ legba. ^{††}

Inyenegbe bhale oyi Omi Ogbō (iMak 13.24-27; iLuk 21.25-28)

²⁹ “Eghẹghẹ osoli ogho o kha da lẹsẹ dọsẹ tee,
“ ‘Ovō o ya bishi alo-a,
uki ọa kẹ ge
ikpẹtata e deno ukhuli kule,
ekpabọ ena ukhuli ẹẹ nighise.’ [‡]

³⁰ “Eghẹghẹ agho, ọlẹlẹ irọkhasẹ oyi Omi Ogbō o ya lasẹle shi ukhomhi idane. Egbō ni e la agbō ona nya, e ya ke viẹ oya abi Omi Ogbō o li rōte irarogbe ẹ tiemhile elemhi ekpabọ ali ukpokpomhi ufumhi.

^{†31} Eghẹghẹ agho akala onofunẹ o ya de. Omi Ogbō o ghie igeni eyọli je iguabọ enenene na ekẹ agbō nya, e ka ti egbō eyọli ni o zẹ gbili. ^{‡‡}

Owẹna ni a te ọra ọkhua-eni wẹna (iMak 13.28-31; iLuk 21.29-33)

³² “A zẹ ni ọara ọkhua o sẹsẹ ẹ ingme. Ini iguabọ eyọli e da tsotsoghọ ne, ni o rọ ta ebe, a lẹsẹ khi okasẹ o she ramhi. ³³ Igho ini a da mẹ emini mhi gue ẹ yẹ ena ne, a lẹsẹ khi oni eghẹghẹ o she ti ramhi ana. ³⁴ Abi o li mhi li gue ẹ yẹ ẹ khi agbhotu ona ọa ya dọsẹ ne, ni emhi ena nya e rọ bhale ya tse. ³⁵ Ekẹ ali ukhuli e ya dọsẹ, ama ingmemhi eyemhẹ, ẹa ya de kua.

Ogbō ọa lẹsẹ oni ogbẹlẹ wẹkhi oni eghẹghẹ (iMak 13.32-37; iLuk 17.26-30,34-36)

³⁶ “Ogbokhoghuo ọa lẹsẹ oni ogbẹlẹ wẹkhi oni eghẹghẹ. Egbegbi igeni na iloghie ẹa lẹsẹ wẹkhi Omi Ogbō o lẹsẹ, sẹ ni Ita lólighuo tse. ³⁷ Abi o ke li eghẹghẹ oyi iNoa, igho ibhale oyi Omi Ogbō o ya li. ^{††38} Neni a mẹ ogbẹlẹ oyi ochikpho oniēmhi, eri egbō e le, e da, eghuo e wolọ ikpotso, a ri ikpotso ye ughuẹ, ya ramhi ogbẹlẹ ni iNoa o rọ mu ọkọ-okẹ oniēmhi nga, ³⁹ Ama ẹa kie lẹsẹ emini a ya mẹ ramhi ni ochikpho o rọ bhale ya tsua wẹ kua nya. Igho ibhale oyi Omi Ogbō o ya li. ^{††40} Emọse aava e ya la ishemhi ke gbe akanya, a rue oghuo vu, a zẹ oni o kpọle obọ. ⁴¹ Ikpotso aava e ya la iko ke mħeli emhi, a rue oghuo vu, a zẹ oni o kpọle obọ.

⁴² “A ri ukpẹloẹ shi ekẹ irari khi aa lẹsẹ ẹlẹ ni Ọnọmhuẹ oyẹ ẹ o ya bhale. ⁴³ A lẹsẹ khi ini ọmhuẹ-afpẹ o lẹsẹ eghẹghẹ ni ighiatọ e rọ ya do ọli lọ, eri o ya shitọ ni ogbe o gbe-a. Ọa ya zẹ ni ighiatọ e gbe ọli ode-a lo owa le. ⁴⁴ Itobō igho, a mema ya mu egbe shi ekẹ, irari khi eghẹghẹ ni aa sa shi, Omi Ogbō o rọ ya bhale.

Oni o guẹ ẹẹ ga ali oni ọa guẹ ẹẹ ga (iLuk 12.41-48)

⁴⁵ “Oghuo o fẹ khi oni ọọ ga ni ri egbe ẹ nga ni o lẹsẹ ingme. Ni ọga oyọli o zẹ kpẹda na eni ẹẹ ga eyọli, o ri ẹloẹ khu ọmhoapfẹ oyọli, ni o ke ri emhi na wẹ le shi eghẹghẹ? ⁴⁶ Oghẹlẹ o khi na oni ọọ ga ogho ini ọga oyọli o jele ya ẹ khi ọọ riẹlẹ emini o mhẹsẹ na li. ⁴⁷ Abi o li mhi li gue ẹ yẹ ẹ khi ọga oyọli o ya ri emini o mħoli nya nga li obọ. ⁴⁸ Ama ini o khi oni ọọ ga ni ọa ya suọ esọ lọ, eri o ya ke gueyẹ egbọli, ‘Ọga oyemhẹ o ya la oobọ tẹsẹ,’ ⁴⁹ Oọ gbe eni ẹẹ ga ni e kpọle, o le, o deba edonyo a da onyo kia kia. ⁵⁰ Oga oyi oni ọọ ga ogho o ya jele apfẹ ogbẹlẹ ali eghẹghẹ ni oni ọọ ga ogho ọa sa shi. ⁵¹ Oni ọga oyọli ogho o ya nasẹ ọli agbọagbọ, o rọli je asha ni a ri erugamhi-ku-alo shi. Agho o la ke viẹ o le akọ akọ.” [§]

Okhẹ irọkhokhọ imueshi ogbe ni ẹa mẹ ọmọsẹ ghue

25 “Eghẹghẹ ni a ngme ena, eri Eghiele oyi Eshinẹgba o ya li abi imueshi etuogbe ni ẹa mẹ ọmọsẹ ghue, ni e ya rue ikpa eyewẹ, ni e vu ya a lu ọmọsẹ oni ọọ rue ọmueshi ọnọgbọ ode. ^{§†2} Imueshi oshe elemhi wẹ e khi eyeghẹ, oshe eni e kpọle e khi elẹsingme. ³ Eyeghẹ ni e la o, e wolọ ikpa eyewẹ ama ẹa sato tsua oili olese shi emhi. ⁴ Elẹsingme ni e la o, e wolọ ikpa, gbo diẹ oili olese shi emhi. ⁵ Abi oni ọmọsẹ ni ọọ rue ọmueshi egho ọa rọ kelẹ ẹ bhale, eni imueshi nya e ri ukhomhi bọ, olesẹ o dọwẹ rue.

⁶ “Abi itsotsogbiẹ rọ mu ekẹ, uruli o de leghe, ọọ, ‘A ghe khẹ! Oni ọọ rue ọmueshi o she ẹ bhale o! A vule ni a ya lu ọli ode!’

⁷ “Igho eni imueshi e ti vule, e ti ikpa eyewẹ ngale. ⁸ Ama ikpa eyi eyeghẹ ni e la o, e ẹa ke dobẹ lala. E lẹ deba eni e khi elẹsingme, ẹẹ wẹ, ‘A kpekpe a te oili oyeẹ diẹ na anye irari khi ikpa eyanye e she ẹ pfua.’

⁹ “Igho imueshi elẹsingme egho, ẹẹ wẹ, ‘Tiye e! Oni anye mhuẹ ena ọa ya lo anye ni o gbolo lo ẹ o. A lẹ deba eni e ri oili ẹ dẹ ya dẹ.’

¹⁰ “Igho eni imueshi eyeghẹ oshe egho, e le deba eni e rọ dẹ ya a dẹ. Abi e rọ vu ya dẹ oni oili, oni ọọ rue ọmueshi o lole. Eni imueshi oshe ni e mu egbe oili olese egho e deba li lo elemhi owa ukue. A khukhu ode.

¹¹ “O ke li dẹnẹ, enekpọle e bhale, ẹ ya kpheli ode, e liẹ, ‘Ọga! Ọga! Khueghie ode-a na anye.’

¹² “Ama oni ọọ rue ọmueshi ogho, ọọ wẹ, ‘Abi o li mhi li gue ẹ yẹ ẹ, mhi aa lẹsẹ ẹ.’ ^{§††}

¹³ “Irarigho, a ri ẹloẹ shi ekẹ, itobō khi aa lẹsẹ oni ogbẹlẹ wẹ khi oni eghẹghẹ.

Okhẹ irọkhokhọ oyi eni ẹẹ ga etuase (iLuk 19.11-27)

¹⁴ “Eghẹghẹ agho, eri Eghiele oyi Eshinẹgba o ya li abi ọmọsẹ oghuo ni ọọ vu asha, ni o lu eni ẹẹ ga eyọli,

[§] Li zẹ iLuk 12.39-46; 1 iTeṣa 5.2; Irọ 3.3; 16.15; 2 iPit 3.10 ^{§†} Li zẹ iLuk 12.35 ^{§††} Li zẹ iLuk 13.25

† Li zẹ iLuk 17.23-24 †† Li zẹ iLuk 17.37 ‡ Li zẹ Irọ 8.12; Aza 13.10; Ezik 32.7; ijọe 2.10-11,31; 3.15; iZef 1.15; Aza 13.10; 34.4; Irọ 6.12-13 †† Li zẹ iDan 7.13; iZaka 12.10-14; Irọ 1.7 †† Li zẹ 1 iKọri 15.52; 1 iTeṣa 4.16; Aza 27.13; iZaka 9.14 ††† Li zẹ Igbae 6.5-8 ††† Li zẹ Igbae 7.6-24

o ri epfue eyoli nga we obo. ¹⁵ O kemhi ikpagho na ogbogbo abi e li mhuē afu ramhi. O ri ikpeshe na oghuo, o ri ikpeva na olese. O ri ukpaghuo na onokpole. O vu eyoli. ¹⁶ Oni oga o lese vu se, oni o mie ikpeshe egho, o nyanya ya ri ikpeshe eyoli du oki, o me eleli ikpeshe elese nga o. ¹⁷ Igho oni o mhuē ikpeva egho, o li ri eyoli du oki, o li me eleli ikpeva elese nga o. ¹⁸ Ama oni a ri ukpaghuo na egho, o vu ya to oni ukpagho ekē so.

¹⁹ "O tēse, oni oga oyewe o jele. O lu we ogbogbo o bhale ya guele abi o li gbe. ²⁰ Oni oga ni o mhuē ikpeshe egho, o bhale deba oga oyoli, oo, 'Oga, ikpeshe u ro na mhe, ama mhi she roli du oki, mhi me ikpeshe eleli.'

²¹ "Oni Oga oyoli oo li, 'Mu akanya, yeye oni oga onete ni o mhuē igesikia! U she ri igesikia khasē shi ukuku emini mhi ro ngeē obo, mhi ya ri emini e bu ngeē obo. Bhale ni awa ga la oghēle!'

²² "Igho oni a ri ikpeva na egho, oo li, 'Oga, ikpeva u ro na mhe, mhi she me eleli ikpeva.'

²³ "Oni oga oyoli oo li, 'Mu akanya, yeye oni oga onete ni o mhuē igesikia! U she ri igesikia khasē shi ukuku emini mhi ro ngeē obo. Mhi ya ri emini e bu ngeē obo. Bhale ni awa ga la oghēle!'

²⁴ "Igho oni o mie ukpaghuo egho o bhale, oo li, 'Oga, mhi lese khi uwali ogbo u khi; khi ashini u waa gua shi wa je ya khiēse, ali khi ashini u waa ri ukpamhi ko, u je ya tima. ²⁵ Itobo igho eri ulishi oye oo mu mhe, lolu o ze ni mhi ro ya to ikpagho eye ekē so. Ghe ikpagho eye emhikhoghuo ēa li we.'

²⁶ "Oni oga oyoli, o soli o, oo li, 'Yeye ogbo okhoro owaza ona. U lese khi eri mhia khiēse emini mhi aa roko, mhi gbo rote asha ni mhi aa pfi ukpamhi shi e khiēse. ²⁷ Abi o ro khi igho, wa a ke ri ikpagho eyemhe shi ilu ikpagho, mhi kha jele, mhi kha bhale ya e khi e gbe nga o.

²⁸ "A mie oli oni ukpagho, a ri oli na oni o mhuē ikpeshe. ²⁹ Irari khi ogbo ni o mhuē, a ya ro ma o na li, o mhuē gbeku o, ama oni oga mhuē kpa, ukuku ni o kpe mhuē a ya mie oli lue. ³⁰ Ama oni ukhiamhi oni oga onana, a mu oli pfi lase ya pfia alo ebili, agho o la ke vie oo le ako ako.' ††

Iguēzo ni o kpukhoko

³¹ "Ini Omi Ogbo o bhale abi Oghie Onomhuē, ni igeni eyoli nya e ro nu oli bhe, o ya shito eghiele oyoli. ³² Egho ni e la agbo nya a ya tigbili odalo oyoli. Eghēghē agho o khi we-a asha eva, abi orisumha-kia o lie vase isumha ali elamhi-a. ³³ O ya wolo ogbo ni e pfuase je ukiēkiē obita. Enekpole e la obogobo.

³⁴ "Igho oni oghie o ya gueye ogbo ni e la li obō obita, oo we, 'A bhale ni a ke li agbo elemhi iloghie ni Itamhe o riele na e rote eghēghē ni agbo o te gba ekē le. Eē ni Eshinegba o khi vose na. ³⁵ Irari khi abi okiamhi o ro gbe mhe, a ri emhi na mhe le, okiamē o gbe mhe, a di amē na mhe da. Abi mhi ro khi opfese, a mie mhe shi owa oyeē. ³⁶ Abi mhi ro la irumheba a ri itsua na

† Li ze iMat 13.12; iMak 4.25; iLuk 8.18 †† Li ze iMat 8.12; 22.13; iLuk 13.28 ‡ Li ze iMat 16.27; 19.28

mhe so. Mhii ghua, a ri eloe khu mhe. Mhi la owa ighumha, a bhale ya bino mhe.'

³⁷ "Igho eni egbo ni e pfuase egho e ya mhila mhe, e mhe, 'Onomhuē, eghēghē onoghuo anye ro me khi okiamhi oo gbe e ni anye ro ri eminale ne le, ni okiamē o ro gbe e ni anye ro ro ne da? ³⁸ Eghēghē onoghuo u ro khi opfese ni anye ro mie lo owa le. Eghēghē onoghuo u ro bano-a ni anye ro ri itsua ne so?

³⁹ Eghēghē onoghuo u ro ghua ni u ro la owa ighumha ni anye ro bhale ya bino e?'

⁴⁰ "Oni oghie o ya so we o, o we, 'Abi o li mhi li gue e ye e egho khi, emiemini u da riele na egbo ni e khi Inyoghmo-mhe ni e miesuo ni ēa mu eloe ena ne, mhemhe u riele oli na.'

⁴¹ "Eghēghē agho oni oghie o ya gueye ogbo ni e la li ukiēkiē obō ogobo, 'A vu mhe ana le, eē ni a pfi unu na, a ke je owa ere ni Eshinegba o riele na okphaghiē ali igeni eyoli. ⁴² Irari khi abi okiamhi o re gbe mhe, aa ri emhi na mhe le. Abi okiamē o re gbe mhe, aa bo amē na mhe da. ⁴³ Abi mhi ro khi opfese, aa lama ni mhi lo e apfe le. Abi mhi ro la irumheba, aa bo ide na mhe so. Mhi ghua, aa ri eloe khu mhe. Mhi la owa ighumha aa bhale ya bino mhe.'

⁴⁴ "Eghēghē agho e ya lie mhe, 'Onomhuē, obo anye la me khi okiamhi o gbe e, ni u ro khi opfese, ni u ro la irumheba, ni u ro o ghua, ni u ro la owa ighumha ni anye aa ro kpaghiē obō?'

⁴⁵ "Oni oghie o ya so we o, o we, 'Abi o li mhi li gue e ye e egho khi, emiemini wa a da riele na egbo ena ni ēa mu eloe ni e mie mhe suo ne, mhemhe wa a riele oli na.'

⁴⁶ "Eghēghē agho, e vu ya lo osoli na agboagbo, ama eni e gue ngeli, e je agbo na agboagbo." ††

Ugbamhi ni a gba khe ijesu

(iMak 14.1-2; iLuk 22.1-2; ijon 11.45-53)

26 Abi ijesu o li sese emhi ena se, oo eniye odukhoko eyoli, ² "A lese khi akopfua khi ukpe iPasova. A ya mu Omi Ogbo, a gbe oli-a shi apfida." ††

³ Eghēghē agho, ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali eni egbhalie ya lona agbala oyi iKefasi ni o khi Oga oyi ekpodalo ugamhi nya. ⁴ E la agho gba ugbamhi abi e li ya bēna mu ijesu ya gbe-a. ⁵ E gueye egbe khi, oga ya khi eghēghē oyi oni imu, ini ogbo khi ri itobo igho tsua onyaghu lasele.

A la iBetani ku oili shi ijesu egbe

(iMak 14.3-9; ijon 12.1-8)

⁶ Ijesu o bhale iBetani, ikhi owa oyi omose oghuo ni a lu iSamō ni efafe e kpe mu. ⁷ Abi ijesu o li la agho le eminale, okpotso oghuo o tsua ituale ni o lolo ghale shi ukoko alabasita ni a ri eche riele bhale. O ya ku oli shi ijesu ukhomhi. †††

⁸ Abi eniye odukhoko eyi ijesu e ro me ona, e lie, "Elo o ze ni a ro na pfueche oni ituale kua shi afue?" El-emhi e bi we.

†† Li ze iDan 12.2; ijon 5.29 ††† Li ze Okiali 12.1-27 ††† Li ze iLuk 7.37-38

⁹“A kha ri ituale ona de ghalẹ lo, a kemhi eni ikpagho na eni ẹa mhuẹ.”

¹⁰Ijesu o lesẹ emini e ngme, o mhila we, o we, “Elo o ze ni a ro nyama oni okpotso ona? Emini o somhi otse o riẹle na mhe. ¹¹Egheghe kpa eni ẹa mhuẹ e ro a la ẹ ifuabo. Ama aa ya ke me mhe egheghe kpa. ¹²Emini o ze ni okpotso ona o ro ku ituale ona shi mhe egbe khi, ni o ro mu mhe egbe khe iroto oyemhe. ¹³Mhi gueye ẹ khi ashiashini a da la tse abo usomhi onete ona eke agbo ona ne, a ya ngme emini oni okpotso ona o riẹle ro sato ọli egbe.”

Ijudasi o lama khi ọli ya ri ijesu de
(iMak 14.10-11; iLuk 22.3-6)

¹⁴Igho oghuo eniye odukhokho ogbava eyi ijesu ni a lu ijudasi na Isikaroti, o fiẹ deba ighie eyi ekpodalougamhi. ¹⁵O mhila we, “Ingme a ya ro na mhe ini mhi ri ode khasẹ ẹ ni a te ya mu ọli?” Igho e leli ikpaghuoghuo uye ali igbe na li. ¹⁶Rote agho vu, eri ijudasi o ke ri ukpeloe shi eke nono ode ni o te ya ri ijesu na we.

Eminale ogbomhi oyi Onomhuẹ
(iMak 14.12-21; iLuk 22.7-13,21-23; iJon 13.21-30)

¹⁷Ogbele onodode oyi oni ukpe na ibuledi ni aa ri ifuma wushe o ramhi, eniye odukhokho eyi ijesu e bhale deba li, e mhila li, ẹ ọli, “Obo wa nono ni anye mu egbe shi ni u la le eminale iPasova?”

¹⁸O o we “A le deba omose oghuo ni o la elemhi oni ẹoli, a ka gueye ọli khi, “Osese o khi egheghe oyemhe o she ti ramhi, owa oye, mhemhe ali eniye odukhokho eyemhe anye la le eminale iPasova.” ¹⁹Igho eni eniye odukhokho eyi ijesu e riẹle abi o li ghie we. E ya mu egbe oni eminale shi agho. ²⁰Abi ogbomhi o ro mu eke, ijesu ali eniye odukhokho ogbava eyoli ee shito shi eminale. ²¹Abi e ro le oni eminale, ijesu o o we, “Oghuo elemhi ẹ o ya remhe de.”

²²Igho egbe e pfo we a. Oghuo oghuo o mhila li “Onomhuẹ she khi ọa khi mhemhe we khi o khi?”

²³Ijesu o o we, “Oghuo ẹ ni o nu mhe ẹ so obo utasa, o ya re mhe de. ²⁴Omi ogbo o ya ghu-a abi a keke nali. Ama o ma kholo omose ni o ri Omi Ogbo ya de egbe. O kha bie ti ne ini ogbo aa bie bia li.”

²⁵Ijudasi ni o ya roli de o o li, “Osese, she khi ọa khi mhemhe we khi o khi?” Ijesu o o li, “Ti, yeye lo.”

Eminale ogbomhi oyi Onomhuẹ
(iMak 14.22-26; iLuk 22.14-20; 1 iKori 11.23-25)

²⁶Abi e li le egho, ijesu o rue ibuledi, o kphemhi, o khi ọli a, o roli na eniye odukhokho eyoli, o o we, “A mo, a le khi idiegbe oyemhe na.”

²⁷Igho o gbo li rue uko, o kphemhi, o roli na we, o we, “Eẹ nya a rote o da. ²⁸Olia eyemhe ni a ku ro luase obo na egbokpa a na, ni o gbe olamhe kua na we. Olia ena Eshinegba o ro nu egbo eyoli mhuẹ ishobo.

²⁹Mhi gueye ẹ khi mhi a ke gbo rote oni ukpamhi ọara upfonu onana ya da rote memena vu. Seẹ ni ẹle

† Li ze iDeut 15.11 †† Li ze iZaka 11.12 ‡ Li ze iwolo 41.9
†† Li ze Okiali 24.8; ijere 31.31-34

ni mhi ke ya nu ẹ da li ode onogbo Iloghie oyi Itamhe.”

³⁰Abi e ro to uwolo se, e vu ya je ute ẹera Olivu.

Ijesu o guele shi eke khi iPita o ya kie lue
(iMak 14.27-31; iLuk 22.31-34; iJon 13.36-38)

³¹Abi e li le egho, ijesu o o we, “Amiose ena, ẹẹ nya a ya mhuẹ akhokhomhe shi mhe egbe, a na tsua mhe pfia, irari khi ebe o ngme ọli khi.

“Mhi ya ri emhi li

orisumhafia,

eni isumha

e ya gbhiaku-a.’ ††

³²“Ama ini mhi rote eghuli guale, mhi ya ralo na ẹ iGalili.” †††

³³IPita o o li, “Ini egbo nya e tseku mhuẹ akhokhomhe shi ẹ egbe, mhemhe mhi aa ya mhuẹ.”

³⁴Ijesu o o li, “Abi o li mhi li gue ọli ẹ ye, khi amiose ena, neni okpa o gbieghe, itese u ya lie khi waa lese mhe.”

³⁵IPita o o li, “Mhi aa ya ngme gho ini o tseku khia khi oni mhi ya nu ẹ ghu-a lo, mhi aa ya lie khi mhi aa lese.”
Eniye odukhokho enekpole nya e li ngme gho.

Ijesu o la iGetisemani lema
(iMak 14.32-42; iLuk 22.39-46)

³⁶Igho ijesu o lu eniye odukhokho eyoli, e je ashini a lu iGetisemani, o o we, “A shito ana khi mhi ya je oobo ya so iromhi.” ³⁷O rue iPita ali imi iZebedi aava ma egbe. O vie osoli, egbe ẹa ke sheshe ọli. ³⁸O o we, “Udu oyemhe o vo osoli ramhi khi mhi ya ghua. A shito ana, a nu mhe ke tokpe.”

³⁹O ti le denẹ, o de yeshi to alo mu eke o so iromhi. O o, “Ita, ini o ya tse lo, ze ni u mie mhe uko osoli ona. Ama ọa khi abi o li ghole mhe, ama abi o li ghole ẹ.”

⁴⁰O nyene egbe bhale deba eni eniye odukhokho, o me khi ẹẹ lese. O o we, “Aa dobe nu mhe tokpe ukuku egheghe tse?” ⁴¹“A ke tokpe, a so iromhi ini a khi de pfilo imufe. Ayemhe o mu egbe, ama o lese idiegbe.”

⁴²O gbo vu utonuzi-eva, o ya lema, o o, “Itamhe, ini o khia khi ọa ze li ni uko osoli ona o dose, see khi mhi da li, ze ni oghuemhe oye o tse.”

⁴³O gbo nyene egbe ukhokho bhale, o me khi e lese ẹa ke dobe kueghie alo-a. ⁴⁴Igho o ze we obo shi agho. O gbo ya lema utonuzi-ese, o gbo ngme abi o kpe ngme.

⁴⁵Igho o nyene egbe ukhokho bhale deba eni eniye odukhokho, o o we, “Eri a kiele ẹ lese-a, a kiele ẹ yemhe-a? A bino khi egheghe o she ramhi khi a she ri Omi Ogbo na egbo olamhe de. ⁴⁶A vule ni awa vu! Oni o remhe ẹ de o o bhale!”

A mu ijesu

(iMak 14.43-50; iLuk 22.47-53; iJon 18.3-12)

⁴⁷Ijesu o kie ligho ngme, ijudasi ni o khi oghuo eni eniye odukhokho ogbava, o bhale. Ebubu egbo ni e tsua epia ali itakobi e nu ọli bhale, eni ighie eyi ekpo-

dalo-ugamhi ali eni egbhali e ghie. ⁴⁸ Oni o roli de o she ri oḷeḷe na eni egbo, oḷo we, "Oni mhi da ya pfipfi egbe ne, loḷi lo, a mu oḷi." ⁴⁹ Oni ijudasi o le deba ijesu, oḷo li, "Opfomhe o ka nu e la Osese," o pfipfi oḷi egbe.

⁵⁰ Ijesu oḷo li, "Omue, nyanya rielle emini u bhale shi."

Igho eni emose e fie lasele, e mu oḷi. ⁵¹ Ghe i, abi a ro me na, oghuo eni e nu ijesu kia, o ji itakobi emhi lasele. O khi oni oḷo ga oyi Oga ekpodalo ugamhi esoa.

⁵² Ijesu oḷo li, "Rue itakobi oye shi irari khi oni o ji itakobi, o ya li ghu eghuli itakobi. ⁵³ Eri u dabi khi mhi aa doḷe ya mhila Itamhe ikpaghiobo, aghoagho o ri igeni ni e doḷe agbhagbhamhi igbeva ghi mhe. ⁵⁴ Ama, se Ebe-no-pfuase o ke li bhale ya tse, ni oḷo khi a mema lina me oḷi?"

⁵⁵ Igho ijesu oḷo eni ebubu egbo egho, "Eri mhi ri egbo e pfi ozughu ni a ro tsua igbhoro ali itakobi bhale ya mu mhe? Ele kpa mhi ro shito Owa oyi Eshinegba e sese, ama aa mu mhe. ⁵⁶ Ama eri a me ena nya ni a bhale ya e khi emini emekeguele e ngme shi ebe o bhale ya tse." Igho eniye odukhokho nya e ze oḷi obo, e na kua.

Igbe enighie ni a lu iSaediri e ri ijesu gue ezo

(iMak 14.53-65; iLuk 22.54-55,63-71; iJon 18.13-14,19-24)

⁵⁷ Eni e mu ijesu e rue oḷi je apfe oyi iKefasi ni o khi Oga oyi ekpodalo ugamhi, ashini eni e sese ishi ali eni egbhali e legbe. ⁵⁸ Ama iPita o tapfia a deba we. O deba we lo ramhi atukpapfe oyi Oga oyi ekpodalo ugamhi. O lo se, o nu eni ee khe ekhe shito, ni o me abi oni ingme o ke li ya kia.

⁵⁹ Ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali eni iSaediri nya, e nono otsele egbhali ni e ya mu mhali ijesu obo ni e ba me asha gbe oḷi-a. ⁶⁰ Ama ea me okhoghuo, abi ebubu egbo e tseku fie lasele ya pfi otsele egbhali.

Ikpukhokho o, emose aava e fie lasele. ⁶¹ E li "Omose ona do, 'Mhi ya doḷe guogho Owa Oyi Eshinegba-a, mhi gbo rielle oḷi to ogbele ese.' " †

⁶² Oga oyi ekpodalo ugamhi o vule, oḷo ijesu, "Waa bie mhuḷe emini u ya ngme shi ezo ni a gue e shi e egbe ena?" ⁶³ Ama ijesu tsaghi-a.

Igho Oga oyi ekpodalo ugamhi o gbo vule migha, oḷo ijesu, "Mhi ri eva oyi Eshinegba ni o la o re romhi ishe, gueye anye, ini yeye u khi Omiepfuese Omi Eshinegba."

⁶⁴ Ijesu oḷo li, "Igho o khi abi u ngme. Ama mhi gueye ee nya khi, rote memena vu, a ya me khi Omi Ogb o shito obita oyi Eshinegba ni o fune nya, o la elemhi otughunu te irarogbe e bhale." ‡

⁶⁵ Igho, Oga oyi ekpodalo ugamhi o nyan o awulu a shi egboli uruli. Oo, "O she pfi unu-a! Otsele olese awa ke gbolo e nono? Ee a she suo oni ungmehi ipfiunu-a ni o ngme. ⁶⁶ Se a sa shi o?"

E oḷi "O she lue, o mema ya ghua." ††

⁶⁷ Igho e tono ete ku ijesu alo, e ri ekpa gbe oḷi. Eghuo, e lase oḷi esoa. ††† E lie oḷi "Me eke na anye ghue

yeye Omiepfuese. Gueye anye ghue oni o ri emhi gbe e."

IPita o kie ijesu

(iMak 14.66-72; iLuk 22.56-62; iJon 18.15-18,25-27)

⁶⁹ IPita o shito olase, omueshi oghuo oyi Oga oyi ekpodalo ugamhi o bhale deba li, oḷo li, "Yeye, u li nu ijesu onge iGalili kia." ⁷⁰ IPita o tia li ukpeloe we nya, oḷo li, "Mhi aa fe lese emini a ngme."

⁷¹ O ke rote agho fie je unu ode unuekpe ni a rote e lo oni apfe le, okpotso oni oḷo ga olese o gbo me oḷi, o gueye emose ni e la agho, oḷo "Omose ona o nu ijesu na iNazareti kia."

⁷² Igho iPita o gbo tia li. Utona, o romhise ma o, oḷo, "Mhi romhi ishe, khi mhi aa lese oni omose ogho!"

⁷³ O ke li den, emose ni e migha agho e bhale deba iPita, e oḷi, "Igesikia lo khi otuoghuo elemhi we u khi. Ungmemhi oye o she ngmasa le."

⁷⁴ Igho o li se egboli isheli, oḷo romhi isheli. O lie, "Mhi aa ga lese oni omose!"

Utoghuokpe okpa o gbieghe. ⁷⁵ Igho iPita o sato ungmehi ni ijesu o gueye oḷi ni o re oḷi, "Neni okpa o ya gbieghe, itese u ya lie khi waa lese mhe." O fie je olase ya vie oya.

A mu ijesu ghi iPaleti

(iMak 15.1; iLuk 23.1-2; iJon 18.28-32)

27 Ogbe o gbe-a ogbeakolo, ighie eyi ekpodalo-ugamhi nya ali egbhali e mhese abi e li ya gbe ijesu-a. ² E ge oḷi, e rue oḷi vu ghi iPaleti ni o khi igovuno.

Ijudasi o gbe egboli-a

(Ika 1.18-19)

³ Abi ijudasi ni o roli de, o ro suo khi a pfa ezo mu oḷi khi a ya gbe oḷi-a, o ri egbe pfo li-a, o nyene egbe rue ikpaghuo uye ali igbe egho ghi ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali eni egbhali. ⁴ Oo we, "Mhi she lamhe, irari khi mhi she ri ogb o ni o mhali olamhe okhoghuo de," E oḷi, "Egbole oyi anye onoghuo o ke la ogho? Yeye u lese."

⁵ Igho ijudasi o ku eni ikpagho kua eke elemhi Owa oyi Eshinegba, o vu ya soli egboli-a.

⁶ Igho ighie eyi ekpodalo-ugamhi e sano eni ikpagho eke, e oḷi, "Ikpagho oḷia na, awa aa ya ku we ma ikpagho ugamhi." ⁷ E gba ugbamhi nga eni ikpagho se, e rewe ya de eke onayi oni oḷo ma ekhe, ni a ri ilimhi epfese ke to agho. ⁸ Loḷi o ze ni a ro lu oḷi Eke Oḷia ramhi ogbe na amo. ††† Igho ungmehi ni emekeguele ni a lu ijeremaya o ngme, o li bhale ya tse. Ni oḷo, "E rue ikpaghuo uye ali igbe ni e khi ikpagho ni egbo iZireni e lama fali shi oḷi egbe. ¹⁰ E rue eni ikpagho ya de eke eme onayi eni ee ma ekhe, abi Eshinegba o mhese na mhe mhi ngme." †††

† Li ze iLuk 19.47; 21.37 †† Li ze iJon 2.19 † Li ze iDan 7.13
†† Li ze iLev 24.16 ††† Li ze Aza 50.6

††† Li ze Ika 1.18-19 ††† Li ze iZaka 11.12-13; ijere 19.1-13; 32.6-9

IPaleti ọ mhila ijesu ogbo
(iMak 15.2-5; iLuk 23.3-5; iJon 18.33-38)

¹¹ Ijesu ọ migha odalo oyi igovunọ iRomu, ọni igovunọ ọ mhila li, "Yeyẹ u khi oghie oyi egbo iju?" Ijesu ọọ li, "Ii, Ighọ o khi abi u ngme."

¹² Ama ọa mhọli emini ọ sọ shi ingme ni ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali egbhali e ngme shi ọli egbe.

¹³ Ighọ iPaleti ọ mhila li, ọọ. "Wa a suọ emini a ngme shi ẹ egbe?" ¹⁴ Ama ijesu ọa lama sọ ọli abikhoghhuo, o ga lolo ri abọ sha ọni igovunọ.

A pfa ẹzọ igbe-a mu ijesu
(iMak 15.6-15; iLuk 23.13-25; iJon 18.39--19.16)

¹⁵ Ini a da li ukpe iPasova, eri igovunọ ọọ rue ogbo ogghuo ni a mu shi owa ighumha obọ-a na egbo iju. Ikhi ọni e zẹ, a rue igha le na wẹwẹ. ¹⁶ Eghẹghẹ aghọ, a mẹ ọmọse ni a mema lẹsẹ shi ukhiakhiamhi ogbo, ni aa khẹna, ni a mu shi owa ighumha, ni a lu iBarabasi.

¹⁷ Ighọ abi eni egbo e rọ le gba, iPaleti ọ mhila wẹ, "Ọnoghuo elemhi egbo aava ena a nono ni mhi wolọ abọ-a na ẹ? IBarabasi abi ijesu ni a lu Ọmiepfuese?"

¹⁸ Irari khi ọ she lẹsẹ khi itobọ khi ighie eyi egbo iju ẹẹ biselemhi ijesu e rọ mu ọli ghi luẹ.

¹⁹ Abi iPaleti ọ li shi to ukpekhomhi ẹzọ oyọli, ughue ọli ọ ghie usomhi ghi ọli, ọọ. "Khi mhue emini u li ọmọse ni ọa mhue emini ọ li eghọ. Irari khi mhii mẹ osoli elemhi ẹlena ooyosẹ shi ingme oyọli."

²⁰ Ama ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali eni egbhali, e tanọ shi eni ebubu egbo elemhi, e liẹ iPaleti ọ rue iBarabasi obọ-a, ama a gbe ijesu-a.

²¹ Ighọ igovunọ ọ mhila wẹ, "Elemhi aava ena, onoghuo ọ, a nono ni mhi rue obọ-a?" Wẹwẹ nya ẹẹ. "IBarabasi!"

²² Ọ mhila wẹ, "Sẹ mhi ya li ijesu ni a lu Ọmiepfuese ọna shọ?"

Wẹwẹ nya ẹẹ, "A ka ta li ma apfida!"

²³ Ama iPaleti ọ mhila wẹ, "Elọ o zẹ, onobe onoghuo ọ riẹlẹ?"

Ama e kie tsesẹ leghe "A ta li ma apfida!"

²⁴ Abi iPaleti ọ rọ mẹ khi lọli ẹa mhọli emini lọli ke ya li ọ, khi onyaghu o tigbe te ọ lasele, ọ diẹ amẹ, ọ kpe abọ-a ukpelo wẹ nya, ọọ wẹ "Mhi aa mhue obọ shi eghuli oyi ọmọse ọna o! Obọ oyẹẹ o la o!" †

²⁵ Eni egbo nya ẹ li, "Ọlia eyọli e la ukhomhi oyanye ali oyi eniyẹ eyanye."

²⁶ Ighọ ọọ rue iBarabasi obọ-a na wẹ. Ọọ a gbe ijesu itali, ọ rue ọli na ekhọli-okhue eyi iRomu e ka ta li ma apfida.

Eni ekhọli-okhue e ri ijesu li egia
(iMak 15.16-20; iJon 19.2-3)

²⁷ Ighọ ekhọli-okhue eyi iPaleti e rue ijesu lo elemhi agbala oyọli, ọ rue eni ekhọli-okhue nya le gasẹ ọli.

²⁸ Ighọ e gueghie ọli itsua ni ọ sọ, e ri itsua oyilẹ sọ li.

²⁹ E ri igba do arula rughu ọli. E ri ukpokpo mhọli ọli

† Li zẹ iDeut 21.6-9

obọ ita, e wugha li odalo, e ri ọli li egia. E liẹ ọli, "Esh-inẹgba ọ zẹ ni u to agbo yeyẹ oghie iju." ³⁰ E to etẹ ku ọli, e mie ọli oni ukpokpo gbe ọli ukhomhi. ³¹ E ri ọli li egia se, e gueghie ọli itsua eyilẹ ni e rọ sọ li eghọ, e tigbe ri itsua eyọli sọ li. E rue ọli je obini a la ya gbọli-a.

A ta ijesu ma apfida gbe-a
(iMak 15.21-32; iLuk 23.26-43; iJon 19.17-27)

³² Abi e li lẹ eghọ, wẹwẹ ali ọmọse ni a lu iSamọ ọngi iZireni e ya lona, e ri itoto mu ọli ọ tsua apfida oyi ijesu. ³³ E bhale asha ni a lu iGogota. Abi iGogota o ngme khi "Asha ugua ukhomhi ogbo." ³⁴ Aghọ e la ri onyọ ni a ri emhi oyala shi na ijesu da, ama ọ to unu ọ bino, ọa lama da li. ^{†35} E ta li ma apfida se, e pfi onolo rọ kemhi itsua ni ọ sọ mhọli egbe abọ. Onana o ri emini ọmekẹguele ọ ngme bhale ya tse, ni ọọ. "E kemhi iwulu eyemhẹ, e pfi onolo shi ide eyemhẹ." ^{†36} E riẹlẹ se, e shi to, e khẹ ọli ekhẹ. ³⁷ E kẹkẹ emini a gue shi ọli egbe shi upẹpẹ ọara rọ kphase kpeda nali. Emini a kẹkẹ shi ọ khi, Ọna khi ijesu, Oghie egbo iju. ³⁸ Ighọ e gbe ighi-atọ aava ma li egbe. Ogghuo ọ la ukiẹkiẹ obita, ọnọkpọle ọ la li ukiẹkiẹ ogobo. ³⁹ Egbo ni ee dọsẹ, e pfi itsue ọdọda manya ijesu. ^{†40} E liẹ "Yeyẹ ni u ya guoghọ Owa Oyi Eshinẹgba-a, ogbẹlẹ nuzi-esẹ u gbo toli pfo. Tsumhi egbe ẹ! Rọte ukhomhi apfida ona tiemhile shọ, ini Omi Eshinẹgba u khi."

⁴¹ Ina ighie eyi ekpodalo-ugamhi, ali esesẹ Ishi eyi iMosisi ali egbhali e gbo li tsue ọli. ⁴² E liẹ, "Ọ tsumhi egboese," "Ama ọa do bẹ tsumhi egbọli! Ọa khi lọli khi oghie oyi iZireni? Ini ọ da te ukhomhi apfida onana tiemhile ne, anye ya mie ọli suọ. ⁴³ Eri ọ ri egbe da Esh-inẹgba o gbo liẹ khi, 'Omi Eshinẹgba mhi khi.' Awa ke bino ini Eshinẹgba ọ ya tsumhi ọli mena." ^{†44} Ighọ khi ighiatọ ni a ta ma apfida e li tsue ọli.

Eghuli oyi ijesu
(iMak 15.33-41; iLuk 23.44-49; iJon 19.28-30)

⁴⁵ Ọguota o mu ekẹ obili o tode bi asha kpa elemhi iwakati esẹ. ⁴⁶ Agogo esẹ o de te, ijesu ọ viẹ lasele leghe ọọ "Eloi, Eloi, Lama Sabachi tani?" Abi ona o ngme khi "Eshinẹgba oyemhẹ, Eshinẹgba oyemhẹ, elọ o zẹ ni u rọ pfi mhẹ esọ a?" ^{††}

⁴⁷ Egbo eghuo ni e la aghọ e suọ ona, e liẹ li, "Elaja ọọ lu."

⁴⁸ Aghọaghọ, ogghuo ọ, ọ na ya rue isoso, ọ sọ li onyọ ni o khẹ-a, ọ gẹnọ li shi ukpokpo nise a ji ijesu unu ni ọ da. ^{††49} Ama enekpọle ẹ ọli, "Migha, zẹ ọli obọ ni awa mẹ ini Elaja ọ ya bhale ya tsumhi ọli."

⁵⁰ Ighọ ijesu ọ gbo viẹ leghe, ọ ghu-a.

⁵¹ Eghẹghẹ aghọ tee, ode ugbakpi, ni a rọ ta pfa ode-a ni o la elemhi Owa Oyi Eshinẹgba o te ododẹ rọte idane kiẹsẹ-a ya tiemhi ekẹ. Ekẹ agbo o nighise, echẹ e venọ-a. ^{§52} Iji e khueghie-a, ebubu egbo ni e pfuasẹ ni eghulọa e guale bhale agbo. ⁵³ E fiẹnọ iji lasele. Abi ije-

†† Li zẹ Iwolo 69.21 † Li zẹ Iwolo 22.18 †† Li zẹ Iwolo 22.7; 109.25 †† Li zẹ Iwolo 22.8 ††† Li zẹ Iwolo 22.1 ††† Li zẹ Iwolo 69.21 § Li zẹ Okiali 26.31-33

su o rō rōte eghuli guale se, e je elemhi ẹoli no pfuase, e ri egbe khase ebubu ẹgbō.

⁵⁴ Abi ekhōli-okhue ni a zẹ e ke khẹ ijesu ekhẹ e rō mẹ abi ekẹ o li nighise ali emhi elese ni e mẹ nya, ulishi oo mu wẹ, e liẹ li, "Egbegbō lō khi Omi Ẽshinegba ọmose ọna ọ khi."

⁵⁵ Ikpotso ebubu e la agho ni e ta pfi-a fẹ. Eri e deba ijesu rōte iGalili bhale ni wẹwẹ e ri ukpeloeh khu ọli.

⁵⁶ Eghuo ọ khi, iMeli ọngi iMagidaleni, iMeli inyi ijemhisi ali iJosefu, ali inyi ijemhisi ali ijoni.

Abi a ri ijesu tọ

(iMak 15.42-47; iLuk 23.50-56; ijon 19.38-42)

⁵⁷ Abi ogbomhi o rō mu ekẹ, ọmose ni ọ pfue ọngi Arimatia ni a lu iJosefu ni ọ li khi ọghuo eniye odukhokho eyi ijesu, ⁵⁸ ọ lẹ deba iPaleti ya mhila li olimhi oyi ijesu, ọ rōli na luẹ ya tọ. iPaleti ọ ri unu bhale e ka rue ọli na iJosefu. ⁵⁹ Igho iJosefu ọ rue ọli, ọ ri ode onogbō no pfuase khuli ọli. ⁶⁰ Ọ ri ọli tọ uji onogbō oyoli ni a lẹsẹ tọ shi elemhi ẹchẹ. Ọ gheghele ẹchẹ oniemi khukhu oni uji unu, ọ vu je apfẹ. ⁶¹ Igho iMeli ọngi iMagidaleni ali iMeli ọnọkpole e shitọ sọ alo ghue oni uji.

Ekhekhe ni e la oni uji

⁶² Ogbeakolo, ni o khi ẹlẹ Iyemhea oyi ẹgbō iju, ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali ẹgbō iFarisi e bhale deba iPaleti, ẹ ọli, ⁶³ "Ọga, anye sa ya to khi abi ọni ọloegbhue ọgho ọ rō la agbō ọ liẹ khi, 'Mhi ya guale ẹlẹ-esẹ.' ⁶⁴ Mena ri unu bhale a ke ya khẹ agho ekhẹ ramhi ẹlẹ nuzi-esẹ, ini eniye odukhokho eyoli e khi bẹna ya tsua olimhi oyoli, ni e ke gueye ẹgbō khi a she te eghuli guise ọli le. Ẽgbhōli oni o ya kpukhokho ona, loli o ke ya khọlọ dọsẹ oni odode."

⁶⁵ iPaleti ọọ wẹ, "A rue ekhe-khẹ, a zẹ ni ẹ khẹ ekhẹ agho. A lolo khukhu ọli abi o ti ẹ ẹloeh shi."

⁶⁶ Igho e ya khukhu oni uji egbegbō, e zuse ọli, e zẹ ekhe-khẹ shi agho.

Irote eghuli guale oyi ijesu

(iMak 16.1-10; iLuk 24.1-12; ijon 20.1-10)

28 Ogbe o ya gbe khi ẹlẹ Iyemhea o dọsẹ ni o khi ẹlẹ ni odode elemhi ẹfo uka, iMeli ọngi iMagidaleni ali iMeli ọnọkpole e lẹ ya bino oni uji.

² Utoghokpe ekẹ o nighise, irari khi agheni oyi Onomhue ọ rōte idane tiemhile. Ọ gheghele oni ẹchẹ

† Li zẹ iMat 16.21; 17.23; 20.19; iMak 8.31; 9.31; 10.33-34; iLuk 9.22; 18.31-33

ni o khukhu oni unu uji ode-a. Ọ shitọ nga ọ. ³ Ọ li abi erali akphala. Itsua ni ọ sọ e pfuase pepẹpe abi otughunu opfopfo. ⁴ Ulishi o mu eni e la agho khẹ ekhẹ, ee guo, ubi o rue wẹ pfi gbe.

⁵ Oni agheni ọọ eni ikpotso, "A khi zẹ ni ulishi o mu ẹ irari khi mhi lẹsẹ khi ijesu ni a gbe-a shi apfida a nono.

⁶ Ọa la akana, ọ she te eghuli guale abi ọ kie kpẹ ngme. A bhale ya bino ashini a ri ọli yeshi. ⁷ A nyanya ke lẹ memena, a ka gueye eniye odukhokho eyoli khi. 'A she te eghuli guise ọli le, khi mena, ọọ kia khẹ ẹ, ọ je elemhi iGalili. Oobọ a ya mẹ ọli.' Ghe i, a khi yele-a abi mhi gueye ẹ."

⁸ Igho eni ikpotso e nyanya rōte oni uji vu, ulishi o mu wẹ ama oghelẹ o vọ wẹ elemhi, e na ya gueye eniye odukhokho eyoli. ⁹ Utoghokpe ijesu ọ bhale deba wẹ, ọọ. "Opfomhẹ o ka nu ẹ la." E bhale deba li, e mu ọli awẹ, e nyese ukhomhi ga li. ¹⁰ Ijesu ọọ wẹ, "A khi zẹ ni ulishi o mu ẹ, ama a ka gueye Inyoghwo-mhẹ e ke je iGalili. Agho e te ya mẹ mhẹ."

Emini ekhe-khẹ e guele

¹¹ Abi eni ikpotso e rō vu se, eni ekhōli-okhue ni e khẹ oni uji ekhẹ, e vu ya gueye ighie eyi ekpodalo-ugamhi emini a ga mẹ nya. ¹² Igho ighie eyi ekpodalo-ugamhi e lẹ deba eni egbhali e lona ye ugbamhi abi e ke ya li. E gba, e ri ikpokpomhi ikpagho na eni ekhōli-okhue egho. ¹³ Ẽẹ wẹ. "A liẹ khi, 'Eniye odukhokho eyoli e bhale ya tsua li vu abi obili o rō bi ni anye rō lese.'"

¹⁴ Ini igovunọ ọ suọ ona, anye ya pfa ẹ shi ekẹ, a khi zẹ ni emhikhoghwo o nase ẹ udu." ¹⁵ Igho eni ekhōli-okhue e mie wẹ eni ikpagho e li abi e sese wẹ. Eri ingme emini e riele o gbhiaku asha kpa ifuabọ ẹgbō iju. Ramhi ogbe-namo, eri a kiele ẹ zẹ oni okhẹ ona.

Usomhi ni o funẹ ni ijesu ọ ghie

(iMak 16.14-18; iLuk 24.36-49; ijon 20.19-23; Ika 1.6-8)

¹⁶ Igho eniye odukhokho ogbaghuo eyoli e je iGalili deba ijesu ukhomhi ute ni ọ sese wẹ. ¹⁷ Abi e rō mẹ ọli, e nyese egbe ga li, ama eghuo ọ e kiele khokho ọli. ¹⁸ Igho ijesu ọ kia ti mama wẹ, ọọ. "A she rue afu nya na agbō ona ali iloghie na mhẹ. ¹⁹ Irarigho, a fiẹ lase je asha kha asha, a ke ya ri ẹgbō mele eniye odukhokho eyemhẹ-a, a ri eva oyi Ita, ali oyi Omọ ali oyi Ayemhẹ-nọ-pfuase batazi. ²⁰ A sese wẹ, e ke ri emhi nya ni mhi mhese na ẹ gbe akanya. A ghe i, mhi nu ẹ la ramhi ukpese agbō."

†† Li zẹ iMat 26.32; iMak 14.28; 1 iKori 15.5; ijon 21.1-23 ‡ Li zẹ iMat 11.27; iLuk 10.22; iFili 2.9; Ẽfi 1.20-22 †† Li zẹ Ika 1.8

iMaki

Itsabọ oyi ijọni Ọni ọọ batazi ẹgbọ

(iMat 3.1-12; iLuk 3.1-18; ijọn 1.19-28)

1 Ona o khi igbaekẹle oyi usomhi onete oyi ijesu iKirisiti Omi Ẹshinẹgba. ² A kẹkẹ ọli shi Ebe-nopfuasẹ ni ọmekẹguele oyọli ni a lu Azaya ọ kẹkẹ. Ni Ẹshinẹgba ọ la liẹ,
 “Mhi ya ghie aghiusomhi
 oyemhẹ ralo nẹ.
 Ọni ọ ya bẹ ode
 shi ekẹ khẹ.” †
³ “Ogbọ ọ la ọdagbe
 ẹ pfiẹ okokokhuẹ. Ọọ liẹ,
 ‘A riẹlẹ ode
 shi ekẹ khẹ Ọnomhuẹ,
 ni ọọ bhale.
 Riẹlẹ oni ode sheshe
 ni ọ rọte.’” ††
⁴ Ighọ Ijọni ọ li bhale, ọọ batazi ẹgbọ obini ọdagbe ifufu, ọọ tse abọ, ọọ liẹ, “A mu pfi lase olamhẹ eyẹ ẹ le bhale deba Ẹshinẹgba ini a ri olamhẹ topfa ẹ.” ⁵ Ighọ ẹgbọ e rọte ekẹ ijudia ali ẹoli iJerusalemu lẹ deba Ijọni. Ee zọnọ olamhẹ eyẹwẹ yẹ ọli. Ọ la okẹ ijodani batazi ẹgbọ. ⁶ Ode ni a ri iriria eyi alakumi do, ijọni ọ rọ fia itsua sọ. Ọ ri ẹkuẹ riẹlẹ ọgbenẹ mu oku. Initso ali oribo e khi eminale eyọli. ⁷ Abọ ni ọọ tse gueyẹ agbọ khi: “Ọmọse ni ọ ke ya bhale ẹlẹlese ode ukhokho oyemhẹ, ọ fu dọsẹ mhẹ, ọ mhọli ekpabọ dọsẹ mhẹ. Mhi aa fu ramhi ọni ọọ taghiẹ uli ni o la ekuẹ ni ọ sọ-a. ⁸ Amẹ mhi rọ batazi ẹ memena, ama Ayemhẹ-nọ-pfuasẹ ọ ke rọ ya batazi ẹ.”

Ibatazi ali imufẹ oyi ijesu

(iMat 3.13-4.11; iLuk 3.21-22; 4.1-13)

⁹ Ọa te aghọ tẹsẹ ne, ni ijesu ọ rọ rọte iNazarẹti ni o la ekẹ iGalili bhale ni ijọni ọ la okẹ ijodani batazi ọli.
¹⁰ Abi ijesu ọ rọ lẹsẹ rọte elemhi okẹ ji egbe ngale te, ọ mẹ khi idane ọ khueghie. Ayemhẹ oyi Ẹshinẹgba ọ li abi anekhukhu rọte idane tiemhile ya ma li egbe. ¹¹ A suọ khi uruli o rọte idane ngme tiemhile, ọọ, “Omimhẹ ni mhi nono ingme oyọli u khi. U ma ri egbe ẹ mu mhẹ gba.” ††
¹² Utoghukpe, Ayemhẹ oyi Ẹshinẹgba o rue ijesu je ọdagbe. ¹³ Ogbelẹ egbhueva ọ la oobọ. Ọkphaghie, ni ọ khi oghie ayemhẹ ebe, ọ mu ọli fẹ. Ijesu ọ nu

† Li zẹ iMala 3.1 †† Li zẹ Aza 40.3 ‡ Li zẹ 2 Ighie 1.8 †† Li zẹ Igbae 22.2; Iwolo 2.7; Aza 42.1; iMat 3.17; 12.18; iMak 9.7; iLuk 3.22

elamhakọ la oobọ, ama igeni eyi Ẹshinẹgba e ri ukpẹloe e khu ọli.

Eniyẹ odukhokho eni odode ni ijesu ọ zẹ

(iMat 4.12-22; iLuk 4.14-15; 5.1-11)

¹⁴ Abi a rọ mu ijọni shi owa ighumha se, ijesu ọ je iGalili ya tse abọ usomhi onete oyi Ẹshinẹgba. ¹⁵ Ọọ liẹ, “Oni ẹghẹghẹ o she bhale, Eghiele oyi Ẹshinẹgba o she ti mama awa. A mu pfi lase olamhẹ eyẹ ẹ le, ni a mie oni usomhi onete suọ.” ††

¹⁶ Abi ijesu ọ rọte epfepfẹ okẹ oniẹmhi oni o khi shi, na lui iGalili kia lẹ, ọ mẹ iSamọ ali inyoghuo ọli Aduru. Egbifẹlẹ e khi. E pfi aga lo elemhi oni okẹ, ee gbe ifẹlẹ. ¹⁷ Ijesu ọọ wẹ, “A deba mhẹ, mhi ya sẹsẹ e abi a ke liẹ ke ti ẹgbọ gbili.” ¹⁸ Aghọaghọ e ku iga eyẹwẹ shi ekẹ, ẹ deba li.

¹⁹ Ọ ke te aghọ je odalo dẹnẹ, ọ gbo mẹ inyoghuo et-uava, ijemhisi ali ijọni imi iZebedi e la elemhi ọkọ-okẹ oniẹmhi, e zu iga eyẹwẹ. ²⁰ Abi ijesu ọ rọ lẹsẹ mẹ wẹ, o lu wẹ e deba luẹ, aghọaghọ e pfi itawẹ ali ẹgbọ ni e nu wẹ ye shi elemhi ọkọ-okẹ oniẹmhi, e deba li vu.

Ijesu ọ khu ọmọse ayemhẹ ebe egbe-a

(iLuk 4.31-37)

²¹ Ijesu ali eniyẹ odukhokho eyọli e bhale ẹoli iKapannomu. Ogbelẹ iyemhẹa ni o ke deba li, ijesu ọ dọsẹ lo elemhi owa ugamhi, ọ la aghọ sẹsẹ. ²² O ri abọ sha ẹgbọ ni e ri esọ kpe abi ọ li sẹsẹ, itobọ khi eri ọ sẹsẹ ẹgbọ abi ọgbọ ni ọ lẹsẹ emini ọọ sẹsẹ, osẹsẹ oyọli o kiọda shi oyi eni e sẹsẹ Ishi eyi iMosisi. †††

²³ Utoghuko kpe ọmọse ni ayemhẹ ebe o la egbe, ọ lo elemhi oni owa ugamhi le. Ọ tsesẹ gbaa! Ọọ, ²⁴ “Elo wa nono anye egbe, ijesu na iNazarẹti? Eri u bhale ya pfuse anye-a? Mhi ga lẹsẹ ọni u khi. Ọni Ọ pfuasẹ ọyi Ẹshinẹgba u khi.”

²⁵ Ijesu ọ dese oni ayemhẹ obe, ọọ li, “Guese unu pia, te ọli egbe lase le.” ²⁶ Oni ayemhẹ obe o nighise ọni ọmọse, o mu ọli pfi gbe. Ọ pfiẹ okokokhuẹ, o rọte ọni ọmọse egbe ya lase.

²⁷ O ga ri abọ sha ẹgbọ nya. E mhila egbe wẹ, “Onoghuo na? Osẹsẹ onogbọ ni o mhọli ekpabọ! Eri ọ ga nu ayemhẹ ebe ẹ ngme, e ga suọ esọ na li.”

²⁸ Aghọaghọ ingme oyi ijesu o gbe ekẹ-a asha kpa ekẹ iGalili.

†† Li zẹ iMat 3.2 ††† Li zẹ iMat 7.28-29

Ijesu o ri ebubu eḡbo ze

(iMat 8.14-17; iLuk 4.38-41)

²⁹ Ijesu ali eniyē odukhokho eyōli, ghe ijemhisi ali ijōni, e ga rōte owa ugamhi fiē lasele, e ya je apfē oyi iSamō ali Aduru ³⁰ Oḡo iSamō oni oḡpotso, o yēshi ghua ughuamhi iba. Ijesu o lēšē ramhi agho, a gue ingme oyōli yē ijesu. ³¹ Igho o lo deba li, o mu oḡli obo, o mu oḡli ukpho vule. Igho eni iba e lase oḡli egbe le. O feli wē epfēse.

³² Elogbomhi eḡeḡho khi ovo oḡo tiemhi eko, eḡbo e tsua eni eā ze, ali eni iyemhē oḡphaghie e yēšē ngme bhale ghi ijesu. ³³ Eḡbo nya ni e la oni eoli e le gba oda-lo oni owa. ³⁴ Ijesu o ri eni e ghua, ighuamhi khi ighuamhi, ze. O khu ayemhē ebe ebubu eḡbo egbe a, ama oā ze ni eni ayemhē ebe egho e ngme emhikhoghūo unu lasele, itobō khi e lēšē oni o khi.

Ijesu o la iGalili tse abo usomhi onete

(iLuk 4.42-44)

³⁵ Oḡbiē-fiefie oḡbeakolo khi obili oā pfo oḡbe ne, ijesu o fiē lase je ashini o da-ya, o ya so iromhi. ³⁶ ISamō ali apfōli ni e kpole, e vu ya nono oḡli. ³⁷ Abi e rō mē oḡli, eḡ oḡli, "Eḡbo kpa eḡ nono e."

³⁸ Ijesu oḡo wē, "Awa mema ya je eoli oboese, ikhi apfē eni e timama akana, ni mhi li la oobō tse abo, irari khi ona o zē ni mhi rō bhale." ³⁹ Igho o kia gase ekē iGalili nya tse abo. O la owa ugamhi eyewē tse abo. O khu eḡbo ayemhē ebe egbe ku-a. †

Ijesu o ri oni efafe e mu ze

(iMat 8.1-4; iLuk 5.12-16)

⁴⁰ Oḡmōse ni efafe e mu o bhale deba ijesu. O wugha li odalo, oḡo lema li, oḡo, "Ini o ḡhōle e, u doḡe ya remhē ze, u remhē khi oni o pfuasē."

⁴¹ Igho elemhi oḡli, ee ala ijesu, o nise obo-a ti oni oḡmōse, oḡo li, "O ḡhōle mhē, khi oni o pfuasē."

⁴² Aghoaghō eni efafe e lase oḡli egbe le, o ze, o khi oni o pfuasē.

⁴³ Ijesu o gueyē oḡli, o ke vu. O lolo tse agua ye oḡli, ⁴⁴ oḡo li, "Khi gue ingme ona yē oḡbōkhoghūo, ama lē ya ri egbe e khasē ekpodalo-ugamhi eyi Eshinēgba, ni e tē oḡkpe ne, ni u luasē obo ni iMosisi oḡo a ke luasē, ini a ri oḡbo lina ze. Ishēgho, ni o khi oḡsēlē na wē khi u she ze." ††

⁴⁵ Eri oni oḡmōse o ri ochoghō ngme oḡli kiakiala gboo, o miatsē oni ingme onete ku asha kpa. Itobō ona, ijesu oā ke doḡe lo eoli okhoghūo le gboo. Eri o ke la oḡdagbe obini o da-ya. Abi o riē khi igho, eri eḡbo nya e kie rōte asha kpa e bhale deba li.

Ijesu o ri oḡmōse ni o guoghō-a ze

(iMat 9.1-8; iLuk 5.17-26)

2 Ikuku oḡbeḡe e doḡe, ijesu o gbo lo elemhi iKapamōmu, eni eḡbo e suō khi o she bhale apfē. ² Ebubu eḡbo e le gba ramhi ni oḡbo a ke mē

ashikhoghūo ni o kpole, ya ramhi olase unu-ode. Ijesu o tse abo oni usomhi yē wē. ³ Igho emōse aane e tsua oḡmōse ni o guoghō-a adigege shi iya bhale ghi ijesu.

⁴ Abi eni emōse eā rō mē asha tsua li lole ashini ijesu o la, itobō eḡbo ni e ḡho bu doḡe, e nga ukhomhi oni owa rōte ashini ijesu o la gbese ekpha-a. Abi e rō gbese oḡlia se, e ri ili ri oni oḡmōse tiemhile, abi o kie li yēshi iya. ⁵ Abi ijesu o rō mē irudunga oyewē, oḡo oni oḡmōse ni o guoghō-a, "Omimhē, a she ri olamhē topfa e."

⁶ Ama eni e sēsē Ishi eyi iMosisi ni e shitō akaghō, e sa o udu oyewē, e liē, ⁷ "Elo o zē ni oni oḡbo ona o rō ngme ungmehi onana unu. Eri o pfi unu-a! A li mē oni o doḡe ya gbe olamhē kua na oḡbo? Oā khi Eshinēgba luēghuo?"

⁸ Aghoaghō ijesu o she lēšē elemhi ayemhē oyōli emini e sa shi elemhi udu oyewē, oḡo wē, "Elo o zē ni a rō sa usamhi onana. ⁹ Onoghūo o keḡe nē, ni a rō liē oni oḡmōse ni o guoghō-a, 'A ri olamhē topfa e,' abi khi 'Vule, rue iya oyē ni u ke kia?' ¹⁰ Mhi ya rō li khasē e khi Omi Oḡbo o mḡoli ekpabō elemhi agbo ona ni o rō gbe olamhē kua na oḡbo." Igho o gueyē oni oḡmōse ni o guoghō-a egho, ¹¹ "Mhiē yē u vule, u rue iya oyē, u ke je apfē."

¹² Oni oḡmōse o vule, o rue iya oyōli, o la akpewē nya kia vu. O ri abo sha eḡbo kpa. Ee kuēghie Eshinēgba, e liē, "Anye eā kpē mē onana ghue oo!"

Ijesu o lu iLēvi

(iMat 9.9-13; iLuk 5.27-32)

¹³ Ijesu o gbo je epfē okē oniēmhi ni o khishi. Ebubu eḡbo e bhale deba li, o sēsē wē. ¹⁴ Abi o kia lē, o mē omionoga iLiva omi Afeusi khi o shitō okholo eyi eni e mie oga. Ijesu oḡo li, "Deba mhē." Igho o vule deba li.

¹⁵ Abi ijesu o la ayi iLēvi le eminale eḡlogbomhi, emionoga ni e bu ali eḡbo ena olamhē e li nu oḡli ali eniyē odukhokho eyōli le emhi, irari khi eḡbo ni e bu e deba li. ¹⁶ Abi eḡbo eni eḡ sēsē ishi na lui iFarisi e rō mē khi ijesu o nu eḡbushia ali emionoga e le eminale, e mhila eniyē odukhokho eyōli, "Elo o zē ni o rō nu emionoga ali eḡbushia e le eminale?"

¹⁷ Ijesu o suō onana, oḡo wē, "Eḡbo ni e ze eā mhue emini e ri oḡo li. Oni oḡo to, o ye apfē obo. Oā khi eni e pfuasē ne mhi bhale ya lu, ama eḡbushia."

Omhila ingme azumhi

(iMat 9.14-17; iLuk 5.33-39)

¹⁸ Eḡheḡhe oghuo eniyē odukhokho eyi ijōni Oni oḡo batazi eḡbo ali eḡbo iFarisi ee pfi azumhi. Eḡbo eghuo e bhale ya mhila ijesu, e oḡli, "Elo o zē ni eniyē odukhokho eyi ijōni ali enayi eḡbo iFarisi e rō pfi azumhi ni eyē eā rō pfi?"

¹⁹ Ijesu o so wē o, oḡo wē, "Sē epfēse eyi oḡmōse ni o rue omueshi onoghō e liē ke pfi azumhi ini oni oḡmōse o kie nu wē shitō? Eā mē asha pfi azumhi ini o kie nu wē shitō. ²⁰ Ama eḡheḡhe o ya bhale ni a rō rue oni oḡo oni omueshi vu. Eḡheḡhe agho, e rō tigbe ya ke pfi azumhi.

† Li zē iMat 4.23; 9.35 †† Li zē iLēv 14.1-32

²¹ “Ogbọ a ya khi ode onogbọ gbẹla ma ode onodiọ. Ini u lighọ, eri oni ode onogbọ o ya nyanọ oni ode onodiọ-a. O ke nyanọ-a dọsẹ abi o kpẹ li. ²² Ali khi ọgbọ ọa ya ku onyọ onogbọ shi akpaba onodiọ. [Ikhi akpaba ni ẹgbọ iju e ku onyọ shi.] Ini u lighọ, eri oni onyọ o ya yẹsẹ oni akpaba-a. Oni onyọ ali oni akpaba e ga li opfu-a. Akpaba onogbọ a ku onyọ onogbọ ẹ lo.”

Ọnọmhuẹ oyi ogbẹlẹ iyemhẹa

(iMat 12.1-8; iLuk 6.1-5)

²³ Ogbẹlẹghuo ẹlẹ iyemhẹa oyi ẹgbọ iju, ijesu ọ rọte ifui ishemhi iakpa kia dọsẹ. Eniyẹ odukhokho eyọli e li nu ọli kia. Ighọ e li bẹ eni iakpa. ²⁴ Ighọ iFarisi e mhila ijesu, “Elo ọ zẹ khi eniyẹ odukhokho eyẹ ẹẹ riẹlẹ emini a ghuẹ ẹlẹ iyemhẹa?”

²⁵ Ijesu ọ sọ wẹ ọ, ọọ, “Aa kpẹ mẹ ọli zẹ Ebe-nopfuasẹ emini Oghie iDefidi ọ riẹlẹ abi okiamhi o rọ gbe ọli ali eni e nu ọli kia? ²⁶ Ẹghẹghẹ ni Abiata ọ rọ khi Ọkpada na ekpodalo-ugamhi eyi Ẹshinẹgba, ni Oghie iDefidi ọ rọ lo Owa oyi Ẹshinẹgba ya rue ibulẹdi ni a rọọ ga Ẹshinẹgba le, ọ kholo na eni e nu ọli kia le. Ibulẹdi ona ighie eyi ekpodalo-ugamhi tsẹ, ushi o lama e ke le wẹ.” †† ‡

²⁷ Ighọ ọọ wẹ, “Eri a ma ogbẹlẹ iyemhẹa na ogbọ, aa ma ogbọ na ogbẹlẹ iyemhẹa. ²⁸ Itobọ ighọ, Omi Ọgbọ ọ khi Ọnọmhuẹ, li shi oyi ogbẹlẹ iyemhẹa.”

Ọmọsẹ ni ọ ghu obọ oghuo-a

(iMat 12.9-14; iLuk 6.6-11)

3 Ẹlẹlese khi ijesu ọ gbo je owa ugamhi, ọmọsẹ ni obọ oyọli oghuo o ghua, ọ la akaghọ. ² Ẹgbọ eghuo e nono ashini e te ya mẹ asha gue ingme shi ijesu egbe. E ri ukpẹloẹ shi ọli egbe ini ọ ya ri ọgbọ ze ẹlẹ iyemhẹa. ³ Ijesu ọọ ọni ọmọsẹ ni ọ ghu obọ-a, “Vule migha odalo oyi ẹgbọ kpa.”

⁴ Ijesu ọ mhila wẹ, “Onoghuo o gbe akanya elemhi ushi oyawa nẹ ẹlẹ Iyemhẹa? Ni a rọ riẹlẹ onete abi ni a rọ riẹlẹ onobe? Ni a rọ tsumhi agbọ oyi ọgbọ abi ni a rọ pfuse ọlia?” Ama e tsaghie a.

⁵ Ighọ ijesu ọ ri elemhi ibibi bino wẹ gasẹ, udu oyọli o yese-a shi udu obe ni e mhuẹ. Ọọ, “Nọmọsẹ nise obọ-a.” Ọ nise ọli-a. Ighọ obọ oyọli o gbo li abi o kpẹ te ekẹ li ⁶ Ighọ ẹgbọ iFarisi e fiẹ deba eniyẹ odukhokho eyi Erọdu, e ya gba ugbamhi abi e li ya gbe ijesu-a.

Ebubu ẹgbọ e deba ijesu

⁷ Ighọ ijesu ali eniyẹ odukhokho eyọli e lase wẹ iteva le ya je okẹ na iGalili. Ebubu ẹgbọ e rọte iGalili deba ijesu. ⁸ Abi e rọ suọ emini ọ riẹlẹ, ebubu ẹgbọ e bhale deba li, rọte ekẹ iJudia ali iJerusalemu, ali Idumia ali ekẹ ni o kpe obọ na iJodani ali epfepfẹ iTirẹ ali iSidoni. ⁹ Itobọ khi eni ẹgbọ e bu dọsẹ, ijesu ọ gueyẹ eniyẹ odukhokho eyọli e nono ọkọ-okẹ oni ikeke ni lọli lo ọ ini ẹgbọ e khi sha mu luẹ. ¹⁰ Itobọ khi ọ she kpẹ ri ebubu ẹgbọ ze, ẹgbọ eni ẹa ze, e mise egbe ini e mẹ asha ramhi ọli egbe ri obọ ti ọli. ††† Ẹghẹghẹ kpa ni ẹg-

bọ ni ayemhẹ ebe e yẹsẹ ẹ ngme e rọ da mẹ ijesu ne, e de ya yẹshi ekẹ odalo oyọli. Ẹẹ tsẹsẹ, ẹẹ liẹ, “Omi Ẹshinẹgba u khi.”

¹² Ama, ọ tse agua yẹ eni ayemhẹ ebe eghọ e khi gue ọni lọli khi le.

Ijesu ọ zẹ ighiusomhi na kẹ ogbava

(iMat 10.1-4; iLuk 6.12-16)

¹³ Ijesu ọ nga ukhomhi ute, ọ lu emọsẹ ni e ghọle ọli. E bhale deba li. ¹⁴ Ọ ya zẹ ẹgbọ ogbava kẹ, ọ lu wẹ ighiusomhi na kẹ. Ọ zẹ wẹ ni e nu luẹ ke kia, ali ni luẹ mẹ wẹ ke ghie usomhi fiẹ ke tse abọ usomhi onete, ¹⁵ ali ni e gbo mhuẹ ekpabọ ni e rọ ke khu ẹgbọ ayemhẹ ebe egbe kua. ¹⁶ Ena e khi otuogbava ni ọ zẹ. ISamọ, ọni ijesu ọ lu iPita. ¹⁷ IJemhisi ali inyoghuo-ọli iJoni imi iZebedi (eni ijesu ọ ri akiseva iBonajisi na. Ni o migha shi Imi Akphala), ¹⁸ Ali Aduru, iFilipu, iBatolomiu, iTomọsi, iJemhisi omi Afeusi, ali iTadiusi, iSamọ [ọni ije-odalo oyi ẹdẹli iju oo ghọ mu egbe.]

¹⁹ Ali iJudasi Isikarọti ọni ọ ri ijesu dẹ.

Ijesu ali iBezebọ

(iMat 12.22-32; iLuk 11.14-23; 12.10)

²⁰ Ijesu ọ nyene egbe je apfe. Ighọ ebubu ẹgbọ e gbo tigbili ramhi khi ijesu ali eniyẹ odukhokho eyọli ẹa mẹ asha, wẹ khi eminale e ya le. ²¹ Abi apfe ọ e rọ suọ ona, E nono khi wẹwẹ e ya mu ọli je apfe. Irari khi eri e liẹ, “Ujili o she ẹ kpha li.”

²² Eni ẹẹ sẹsẹ ishi ni e rọte iJerusalemu tiemhie, e liẹ, “Ayemhẹ iBezebọ ni ọ khi Ọkphaghie o la li egbe yẹsẹ ọli ẹ ngme! Lọli ọ khi oghie oyi iyemhẹ ebe ni ọ ri ekpabọ na li ni ọ rọ ke khu ẹgbọ iyemhẹ ebe egbe kua.” †

²³ Ighọ ijesu ọ lu wẹ, ọ ri okhẹ irọkhokhọ nu wẹ ngme, Ọọ wẹ, “Sẹ ọkphaghie ọ liẹ ke khu ọkphaghie? ²⁴ Ini ushishi e kemhi egbe wẹ shi ikui-iku ni e rọ nu egbe wẹ ẹ khọli, eri oni ushishi ọọ de. ²⁵ Ini omhuẹ-apfe o kemhi shi ikui-iku ni e rọ nu egbewẹ ẹ khọli, eri oni omhuẹ-apfe o ya de. ²⁶ Ini ọkphaghie ọ mu okhọli vule shi egbọli ọ, ọa ya tọ, eri ọ ya de, ukpẹsẹ oyọli o she ramhi.

²⁷ “Ogbọ ọkhoghuo ọa la ọ ni ọ dobe ya lo owa oyi ọmọsẹ-akama ya ti ọli itsua ekẹ-a ini ọa kpẹ mu ọni ọmọsẹ-akama gẹ shi ekẹ. Ẹghẹghẹ aghọ, ọ tigbe dobe ti ọli itsua ekẹ-a.

²⁸ “Egbegbi ingme mhi gueyẹ ẹ, khi, aa mẹ olamhẹ ni ogbọ ọ lamhẹ ali ungmehi ipfiunu-a ni ogbọ ya ngme, ni aa dobe rọ ya gbekua na li. ²⁹ Ama ọni ọ da ngme ungmehi ipfiunu-a deba Ayemhẹ-nọ-pfuasẹ ne, aa ya rọ topfa li, irari khi olamhẹ ona agbọagbọ ọ pfi obọ lo.” ††

³⁰ Itobọ khi ẹ ọli khi, “Ọ mhọli ayemhẹ ebe,” ọ rọ ngme ona.

† Li zẹ iDeut 23.25 †† Li zẹ iLev 24.9 †† Li zẹ 1 iSam 21.1-6

†† Li zẹ iMak 4.1; iLuk 5.1-3 †† Li zẹ iMat 9.34; 10.25 ††† Li zẹ iLuk 12.10

Inyọ ijesu ali inyoghuo ọli eni emọse

(iMat 12.46-50; iLuk 8.19-21)

³¹ Ighọ inyọ ijesu ali inyoghuo ọli ee bhale. E migha oolase. E ghie ọgbọ ọ ka lu ijesu ghi ewe. ³² Ebubu egbo e shito gasẹ ọli. E bhale ya gueye ọli khi inyọli ali inyoghuo ọli e la oolase, khi e nono ni wewe e me ọli.

³³ Ọ mhila we, "Eghuo e khi inyemhe ali Inyoghuo-mhe?"

³⁴ Ighọ ọ bino eni e shito gasẹ ọli, ọọ, "Enana e khi inyemhe ali Inyoghuo-mhe! ³⁵ Ọnini ọ da riye emini e ghọle Eshinẹgba, ọ khi Inyoghuo-mhe onomose ali onokpotso ali inyemhe."

Okhe irokhokho oyi oni ọ ko ikpamhi emhi

(iMat 13.1-9; iLuk 8.4-8)

4 Ijesu ọ ke gbo la epfe okẹ ni o khi shi na iGalili sese. Egbọ ni e le gasẹ ọli e bu dose ramhi ni ọ ro ya lo elemhi oko-okẹ shito. Oni oko-okẹ o la elemhi oni okẹ. Eni egbo e ke migha egele eseso oni okẹ. ¹² Emhi ebubu ọ ri okhe irokhokho ọ sese we. Ọọ we. ³ "A ghe i! Ọghiale ọ ya la ọ. Ọ fiye ya ko iakpa. ⁴ Abi ọ li kia miatse eni iakpa, ikpamhi eghuo ọ e de kua ode, igho ipfeli e bhale ya sanọ we le. ⁵ Eghuo ọ, e de kushi eke ni o khi okpegbhe, ni eke ẹa lolo la. Igho e nyanya ze, e fu, ama oni eke ọa limhi. ⁶ Ama abi ovo o ro to, o tose we a, e khakha, itobo khi ẹa me eke ni o limhi pfi imhili lo. ⁷ Ikpamhi emhi elese e de kulo ifui igba. Igho igba e ze lasese tono eni iakpa abi e ro fu vule. Itobo igho, ẹa ke dobe ni e fu nyanọ ekhe lasese. ⁸ Ama ikpamhi eghuo, e de shi eke onete. Eni ikpamhemhi e ze, e fu, e nyanọ ekhe lasese. Eghuo ọ, e mhuẹ ikpamhi uye ali igbe, eghuo ọ, e mhuẹ ikpamhi egbhuẹse, elese e mhuẹ egbhuẹshe."

⁹ Igho ijesu, ọọ, "Oni ọ mholi eso, ọ suọ."

Emini o ze ni a ro ze oni okhe irokhokho

(iMat 13.10-17; iLuk 8.9-10)

¹⁰ Abi ijesu lolighuo ọ ro shito, eniye odukhokho ogbava eyoli ali egboese ni e li suọ abi ọ ro ngme, e bhale deba li, ọ gueye we emini ọ ri oni okhe irokhokho ngme. ¹¹ Ọọ we, "A she ri osheli oyi Eghiele oyi Eshinẹgba na ẹ. Ama okhe irokhokho a ro gue ungmemhi nya ye egboese. ¹² Ni a bhale ya ẹ khi,

"E kha riye nya alo-a shi eke ẹa tigbe ya me emhikhoghuo, ali e kha riye ku eso a shi eke, ọa ya lo we eso. Irari khi ini ọa khi igho, e dobe me eke, e suọ eso, e mu pfi deba Eshinẹgba, ọ ro topfa we." ††

Ijesu ọ guele emini oni okhe irokhokho o ngme

(iMat 13.18-23; iLuk 8.11-15)

¹³ Ijesu ọ mhila we, ọọ we, "Aa lese emini a ri okhe irokhokho ona ngme? Se a li tigbe ya lese emini a ri okhe irokhokho okhoghuo ngme sho? ¹⁴ Eni iakpa ni oni oghiale ọ miatse ẹ ku, e migha shi ungmemhi oyi Eshinẹgba. ¹⁵ Eri ikpamhi iakpa ni e de shi ode e li abi egbo eghuo ni e kha da lese suọ oni ungmemhi ne, Ọkphaghie ọ bhale ya rue we luẹ udu le. ¹⁶ Ikpamhi emhi ni e de shi eke ni o li echeche, e li abi egbo ni e kha da lese suọ oni ungmemhi ne, e ri udu oghelẹ mie ọli. ¹⁷ Ama, ọa ya tiemhi we eke elemhi. Ẹa dobe migha tese, itobo khi ọa pfi imhili lo eke. Itobo igho, ini omunu o bhale ali ni a ro mu okholi vule shi we ọ rote oni ungmemhi ni e suọ, e kele de ode-a. ¹⁸ Ikpamhi emhi ni e de pfilo ifui igba eri e li abi egbo ni e kha suọ oni ungmemhi, ¹⁹ isamhi ingme agbo ona, ali oghuemhe epfue, ali oghuemhe khi oghuemhe e lu guese oni ungmemhi-a, ẹe tono ọli igba, itobo igho ọa mo imomhi. ²⁰ Ama ikpamhi emhi ni e de shi eke onete, e li abi egbo ni e suọ ungmemhi, e mie ọli suọ, e mo imomhi enete. Eghuo e mhuẹ ikpamhi uye ali igbe, eghuo e mhuẹ egbhuẹse. Eghuo, e mhuẹ egbhuẹshe."

Ákpá ni a ro nga ukhomhi asha

(iLuk 8.16-18)

²¹ Ijesu ọ gbolo ẹ we "Ogbokhoghuo ọọ ya ri ákpá ru lasese, ọ ya rue atalabi guese ọli mu eke, wekhi eri ọ ke ya rue ọli ya sheli ufui ukpho? ²² Emiemini a ro sheli, o ya lasese gbo alo gbugbugbu. Aa me emhi osheli ni aa ya khueghie a. ²³ Ọnini ọ mholi eso, ọ ri eso shi eke ni ọ suọ."

²⁴ Ọ gbolo ẹ we, "Emiemini u da suọ kpa, sa ọ bie! Emiemini u da ro shi ushi ro gue egboese ezọ, Eshinẹgba ọ li ya roli gue ẹ ezọ. Oye o gbo ya ze ne. ²⁵ Ọni ọ kpe mholi ne, a ya gbo ro ma ọ na li, ama oni ọa mholi a ya mie ọli ukuku ni ọ gbo mholi." ††

Okhe irokhokho oyi ikpamhi emhi ni ọọ ze

²⁶ Ijesu ọ gbolo ẹ, "Abi Eghiele oyi Eshinẹgba o li na. Eri o li abi ini omose ọ miatse ikpamhi iakpa kia ku shi eke. ²⁷ Obili o kha bi, ọ ya lese a, ogbe o kha gbe ọ guale, ama eni ikpamhi emhi ẹe ze lasese, ẹe fu vule. Ama ọa ya lese abi o li kia. ²⁸ Eke lolighuo ọ lese abi o li ri emhi ekomhi ẹe bie. Oni odode, o kha ze ukhuli, o ke fu vule, o nyanọ ifele, o ya ri umomhi lasese. ²⁹ Eni iakpa e kha da bie ne, oni ọ gua we ọ rue agaga ya gbe we, itobo khi eghẹghẹ ikhise o ramhi." †††

Okhe irokhokho oyi ukpamhi ọra imositadi

(iMat 13.31-32,34; iLuk 13.18-19)

³⁰ Ijesu ọ gbolo ẹ we, "Elo awa mema ri Eghiele oyi Eshinẹgba ya khokho? Okhe irokhokho onoghuo awa

† Li ze iLuk 5.1-3 †† Li ze Aza 6.9,10

‡ Li ze iMat 5.15; iLuk 11.33 †† Li ze iMat 10.26; iLuk 12.2

††† Li ze iMat 13.12; 25.29; iLuk 19.26 ††† Li ze iJoẹ 3.13

mema ya zẹ rọli lo ẹgbọ esọ ẹghọ o? ³¹ Eri o li abi ukpamhi ọara imositadi ni ukpamhi ọli o shẹ nẹ nya agbọ ona, ni ọgbọ ọ rọ kọ ekẹ. ³² Ini a rọli kọ, o zẹ, o fu vule, o mele unyanọ ni o funẹ a shi ishemhi, ni o mhọli iguabọ eniẹmhi, ni ipfeli ẹ bhale ya ku eko shi."

³³ Okhẹ irọkhọkhọ enana ijesu ọ rọ nu wẹ ngme oni ungmehi, ramhi ashini o lo wẹ esọ ramhi. ³⁴ Aa mẹ ungmehi ni ọ nu wẹ ngme, ni ọ ri okhẹ irọkhọkhọ nu wẹ ngme. Ama ini o de tẹ ọli ali eniyẹ odukhokho eyọli, ọ rọ ri emini ọ nu wẹ ngme nya a lo wẹ esọ.

Ijesu ọ p̄fomhise akpekpeli

(iMat 8.23-27; iLuk 8.22-25)

³⁵ Ẹlẹ ogbomhi ẹlẹghọ, ijesu ọọ eniyẹ odukhokho eyọli, "Awa da je ukiẹkiẹ okẹ obini o kpọle." ³⁶ Ighọ e zẹ ẹgbọ ni e legba obọ shi aghọ, eni eniyẹ odukhokho e ya lo elemhi ọkọ-okẹ oni ikeke ni ijesu ọ she lo shitọ. E gua li vu. Ọkọ-okẹ elese e li deba wẹ vu.

³⁷ Utoghuokpe, akpekpeli oniẹmhi oo li, oo zughuse oni okẹ, ni amẹ e fiase kulo elemhi oni ọkọ-okẹ, ramhi ni o rọ vọ amẹ. Ukukuọ o kpọle ni ọ rọ kuluẹ. ³⁸ Ijesu ọ la ukhokho oni ọkọ-okẹ oniẹmhi, ọ lese-a ri ukhomhi nga akpẹsukhomhi. Ighọ eniyẹ odukhokho eyọli e guise ọli le. Ẹ ọli, "Ọsẹsẹ, wa bie ga liẹ ini awa ghọ ghua?"

³⁹ Ighọ ijesu ọ ti vule, ọ dese oni akpekpeli, ọọ li, "Li tsuke." Ighọ oni akpekpeli ọ p̄fomhẹ te. Asha kpa o p̄fomhẹ tsuke.

⁴⁰ Ighọ ijesu ọọ eniyẹ odukhokho eyọli, "Elọ o zẹ ni a rọ lighọ ọ na ulishi. Eri aa kie mhọli irudunga?"

⁴¹ Ulishi oo mu wẹ, e mhila egbe wẹ, "Ọghuo ọna ọ khi? Ghe akpekpeli ali izughuse okẹ e ga suọ esọ a na li."

Ijesu ọ ri ọmọsẹ ni ayẹmhẹ ebe o la egbe ze

(iMat 8.28-34; iLuk 8.26-39)

5 Ijesu ali eniyẹ odukhokho eyọli e da okẹ iGalili je ukiẹkiẹ ekẹ iGerasẹnẹsi. ² Abi ijesu ọ lẹsẹ rọte elemhi ọkọ-okẹ lasele, ọmọsẹ ni ọ mhọli ayẹmhẹ ebe, ọ rọte atalimhi ni o la aghọ bhale deba ijesu. ³ Ifui atalimhi ọni ọmọsẹ ọọ la. Ogbọkhoghọ ọa ke dobe ri iwẹghẹ gẹ ọli. ⁴ Ẹghẹghẹ kpa, a rọ ri iwẹghẹ gẹ ọli abọ ali awẹ, ama eri ọọ kphuru wẹ a, ọ taghiẹ wẹ a, ọ shashe wẹ a. Ogbọkhoghọ ọa dobe mu ọli. ⁵ Nobinogbe ọ rọ la ifui atalimhi ali ikhomhi ite dudu gasẹ. Ọọ pfi okokokhuẹ. Ọ ri echẹ fianọ egbeọli.

⁶ Abi ọ lẹsẹ ta pfi mẹ ijesu te, ọ na bhale ya wugha li odalo. ⁷ Ọ tsẹsẹ leghe, ọọ, "Ijesu Omi Ẹshinẹgba ni ọ Yagha Ne Nyaa, elọ wa nono mhẹ egbe? Mhi ri Ẹshinẹgba lema ẹ khi na mhẹ osoli!" ⁸ Itobọ emini ọ rọ ngme na khi, ijesu ọ she kpẹ gueyẹ ọli, "Yeyẹ ayẹmhẹ obe, lase ọni ọmọsẹ ọna egbe le."

⁹ Ighọ ijesu ọ mhila li, "Sẹ a lui eva oye?" Ọọ, "Eva oyẹmhẹ o khi Olele ẹgbọ, itobọ khi anye bu gba." ¹⁰ Ọ gbo lema ijesu ọ kpẹkpẹ, ọ khi khu ẹwẹ oni ekẹ ya lase.

¹¹ Igulu ni e bububu e la epfẹ ute ni o la aghọ le eminale. ¹² Eni ayẹmhẹ e lema ijesu, "Khu anye ya lo igulu

ẹghọ, zẹ ni anye ya lo wẹ egbe." ¹³ Ijesu ọ ri ẹghẹghẹ na wẹ, e ka lo eni igulu egbe. Ighọ e rọte ọni ọmọsẹ egbe lasele e ya lo eni igulu egbe. Eni igulu ni e ramhi agbẹlẹ eva, e rọte egele na ya kulo oni okẹ, e ghuloa nya.

¹⁴ Eni e ri ukpẹloẹ ẹ khu eni igulu e na je ifui apfẹ ali ẹoli nya ni e la oni ekẹ ya guele emini a mẹ. Ighọ ẹgbọ e bhale ya bino emini a mẹ. ¹⁵ Abi eni ẹgbọ e rọ bhale deba ijesu, e mẹ ọni ọmọsẹ ni ayẹmhẹ ebe ni e bu e kpẹ la egbe, khi ọ shitọ aghọ, ọ ri itsua sọ, ẹgbhali eyọli e she gba na li. Ulishi oo mu wẹ. ¹⁶ Eni e mẹ emini a mẹ e gueyẹ ẹgbọ emini ọni ọmọsẹ ni ayẹmhẹ obe e la egbe ọ mẹ egbe ali emini e li eni igulu. ¹⁷ Ighọ, e gueyẹ ijesu ọ lase wẹwẹ ekẹ le.

¹⁸ Abi ijesu ọ lo elemhi ọkọ-okẹ oniẹmhi khi ọọ ke vu, ọni ọmọsẹ ni ayẹmhẹ ebe e kpẹ la egbe, ọ lema ijesu ọ zẹ ni lọli deba li vu. ¹⁹ Ama ijesu ọa lama na li. Ọ ri ochoghọ liẹ ọli, "Ke je apfẹ ni u ya gueyẹ ẹgbọ ena un-uekpẹ oye emini Ọnọmhuẹ ọ riẹlẹ nẹ, ali abi ọ li lẹ elemhi ẹ." ²⁰ Ighọ ọni ọmọsẹ ọ lui ifui ẹoli igbe ọdọda ena ekẹ iDikapolisi. Ọ kia gueyẹ ẹgbọ abi ijesu ọ li riẹlẹ na luẹ. Ọ ri abọ sha ẹgbọ nya.

Ọmueshi ni ọ ghu-a ali ọkpotoso ni ọlia ee ku egbe

(iMat 9.18-26; iLuk 8.40-56)

²¹ Abi ijesu ọ rọ gbo nyenẹ egbe da je ukiẹkiẹ okẹ obini o kpọle, ẹgbọ e le gasẹ ọli. ²² Ọmọsẹ ọghuo ni a lu ijarọsi, ni ọ khi ọtuọghuo eni ẹ mhẹsẹ shi owa ugamhi, ọ bhale akaghọ. Abi ọọ mẹ ijesu te, ọ de ya wugha li odalo. ²³ Ọ mema lolo lema li, ọọ li, "Omimhẹ ọni ọmueshi ọ ma ghua gba memena, kpẹkpẹ bhale ya ri obọ ti ọ li egbe ni ọ ze, ini ọ khi ghua." ²⁴ Ighọ ijesu ọ deba li vu.

Ighọ ebubu ẹgbọ e deba li e vẹ mu ọli. ²⁵ Ọkpotoso ọghuo ọ la aghọ ni ọ she ku ọlia ishito egbe ramhi ikpe igbeva. ²⁶ Ọ she mẹ osoli obọ oyi ebubu ẹgbọ abi ọ rọ kia dua oni ughuamhi. Ọ she ri epfue eyọli nya dua ọ, ama ọa pfo, oo ga khọlọ ọli egbe. ²⁷ Abi ọ rọ suọ ingme oyi ijesu, ighọ ọ te ifuabọ oyi ẹgbọ ri obọ ti ọli awulu ni ọ sọ. ²⁸ Ọ rọ li shi udu khi, "Ini mhi da mẹ asha ri obọ ti ọli awulu ne, mhi ya ze."

²⁹ Abi ọ ri obọ ti ọli awulu te, eni ọlia ni e ku ọli egbe, e khakha utoghuo kpe. Aghọaghọ ọ lẹsẹ khi emini o yẹsẹ luẹ ẹ ngme, khi o pfo.

³⁰ Aghọaghọ, ijesu ọ lẹsẹ khi itoto o she rọte luẹ egbe ya lase. Ighọ ọ migha, ọ mu egbe pfi iteva ẹgbọ ni e sha mu ọ. Ọ mhila wẹ, ọọ. "Ọghuo ọ ri obọ ti mhẹ awulu?"

³¹ Eniyẹ odukhokho eyọli ẹẹ ọli, u ga mẹ abi ẹgbọ e liẹ vẹ mu ẹ, u kiele ẹ mhila, "Ọghuo ọ ri obọ ti mhẹ?"

³² Ama, ijesu ọ kie bino gasẹ ini ọ mẹ ọni ọ ri obọ ti ọ.

³³ Abi ọni ọkpotoso ọ rọ mẹ abi o ke li ọli egbe, ọ bhale odalo oyi ijesu ya wugha, ulishi o mema mu ọli, ọ gue igesikia le abi o ga li kia nya. ³⁴ Ijesu ọọ ọni ọkpotoso, "Omi mhẹ, irudunga oye o she mie ẹ pfuese. Ri opfomhẹ ke je, anasẹmhẹ oye o she pfo."

³⁵ Abi ijesu o kie li ngme, emose eghuo, e rote owa oyi ijarosi bhale. Ee ijarosi, "Omi e o she ghua, khi ke yese Ose se ngme."

³⁶ Ijesu o a fe ri es o shi emini e ngme, o o oni omose "Khi ze ni ulishi o mu e, ama lese mholi irudunga."

³⁷ Oa ze ni ogbokhoghuo o deba li se ni iPita, ali ijemhisi ali ijoni inyoghuo ijemhisi. ³⁸ Abi e ro bhale owa oyi ijarosi, ijesu o me abi egbo e li i kpe okeke, ni e li i vie gbii. ³⁹ Igho, o lo elemhi oni owa, o o, "Elo o pfi onyaghu onana? Elo o re e vie? Oni om o o a ghu, eri o lese a."

⁴⁰ Ama eni egbo e gia li. Abi o ro khu we fe se, o rue ita ali inyo oni omueshi ali eniye odukhokho otuase egbo mhue obo je ashini oni om o o yeshi.

⁴¹ Ijesu o mu oli obo, o o oni omueshi, "Talita kumi." Emini a ri ona ngme khi, "Onomueshi, mhie ye u vule."

⁴² Utoghuo kpe, oni omueshi o vule, o kia gas e. [Om o ikpe igbeva o khi.] Abi a ro me ona, o ri abo sha we.

⁴³ Ama ijesu o lolo tse agua ye we e khi gueye og-bokhoghuo. O o we, "A ri emhi na li le."

A ri ukpeloe gbe ijesu obini iNazareti

(iMat 13.53-58; iLuk 4.16-30)

6 Ijesu o rote agho vu je eoli oyoli, eniye odukhokho eyoli e deba li. ² Ogbel e iyemhea oyi egbo iju o ramhi, o o sese elemhi owa ugamhi. O ri abo sha ebubu egbo eni e ri es o shi oli o.

E mhila egbe, "Obo oni omose ona o rote me eni emhi enana? Ilesingme nabi onoghuo na ni a ro na li, ni o gbo ro gbe ikanya onyaloa? ³ Ona o a she khi ikapita, omi iMeli, ni o gbo khi inyoghuo ijemhisi ali ijosisi ali iJudasi ali iSam o? Ena ea khi inyoghuo oli eni imueshi, ni e ga li nu awa la akana enana?" O ri elemhi bi we.

⁴ Ama ijesu o o, "Ashakpa a la mu ekpe na omekeguele, se ni apfe oyoli ali unuekpe oyoli aa la mu ekpe na li." [†]

⁵ Oa dobe la akagh o gbe akanya onyaloa okhoghuo, se ni ikuku egbo ni ea ze ni o ro ze abi o ro ri obo ti we.

⁶ Umha-mholi irudunga oyewe o ri abo sha ijesu.

Igho ijesu o kia rote eoli je eoli sese eni egbo.

Ijesu o ghie eniye odukhokho otuogbava fie

(iMat 10.5-15; iLuk 9.1-6)

⁷ O lu eniye odukhokho etuogbava eyoli tigbili, o ghie we kva-ava fie, o ri ekpabo na we ni e ro mhue itoto ro khu ayemhe ebe.

⁸ O gueye we, "Ini a le, a lese rue orokpo mhue obo, a khi tsua eminale, wekhi akpaba ni a pfi e so, wekhi ukpagh o. ⁹ A so eku e, ama a khi tsua awulu olese ma oni a ro so. ¹⁰ O gbolo e we, a kha da lo apfe okhoghuo le ni e ro da mie e, a la akagh o ramhi ni a ro ya rote oni eoli vu. ¹¹ Ini o kha khi a bhale eoli okhoghuo khi eni egbo ea mie e, ni ea ro gbo ri es o shi emini a ngme, a rote agho vu. A kpe abo o-a na we, a rote agho vu. Eri ona o ya khi otsela shi we egbe." ^{†† ‡}

¹² Igho e fie ya tse abo gas e, e lie egbo e rote olamhe oyewe mu pfi. ¹³ E khu ebubu egbo ayemhe ebe egbe-a, e ri oili to eni ee ghua ebubu egbe, e rewe ze. ^{††}

Eghuli oyi ijoni Oni o o batazi

(iMat 14.1-12; iLuk 9.7-9)

¹⁴ Egh egh e ana, oghie Erodu o li suo eko eni ingme ena nya, itobo khi eva oyi ijesu o she gas e asha kpa. Egbo eghuo e lie khi ijoni Oni o o batazi lo ni o nyene egbe bhale agbo, loli o ze ni o ro ligho mholi ekpabo ro gbe ikanya onyaloa.

¹⁵ Egbo eghuo e lie khi, "Elaja Omekeguele o khi." Elese e khi, "Omekeguele nabi emekeguele ena elele o khi." ^{††}

¹⁶ Ama abi Erodu o ro suo ona, o ke, "Ijoni, ni mhi khi ukhomhi o, a rote eghuli guise le!"

¹⁷ Itobo khi Erodu o o ke mhese a mu ijoni ge pfilo owa ighumha. Ini egbe e ba mu Erodiasi. Eri Erodu o mie iFilipu inyoghuo oli Erodiasi. ¹⁸ Egh egh e kpa Ijoni o ro gueye Erodu khi, o a ti ni o rue ughue inyoghuo oli shi. ^{†††}

¹⁹ Itobo ona, oni Erodiasi o o biselemhi ijoni, o o nono ode ni o te ya gbe oli-a, ama o dobe. ²⁰ A gbo bhale ya e khi Erodu o o na ulishi ijoni itobo khi o lese khi ijoni khi ogbo onete ali ogbo o ni o pfuase o khi. O ri irarigho ri ukpeloe e khu oli. O ma nono ni loli ri es o ke shi ungmehi oyi ijoni, ini o ri rie kha khi ingmemhi eyoli e ma yese oli udu-a egh egh e kpa ni o ro suo li.

²¹ Ikpukhokho o, Erodiasi o me ashini ni o te ya mu ota so ijoni. Igho eghuo ni o ikhi ogbele ni Erodu o ro mholi ukue ni o ro yelege ogbele ni a ro bia li le. O ya luno idenom o eyoli ali egbo eni mu eloe ali egbo igometi ali eni ee gbe ikanya igometi ni e la eke iJudia shi oni ukue. ²² Abi om o omueshi omi Erodiasi o ro fie lasela gbe ishimhi, o mema ti Erodu ali egbo eni e bhale ya bino oli eloe.

Igho oni oghie o o oni omueshi, "Mhila mhe emiemi-ni o ga ghole e, mhi ya roli ne." ²³ O romhi isheli khas e oni omueshi, "Emiemi u mhila, mhi ya roli ne, o kha rie khi agbekhi-eva eghiele oyemhe."

²⁴ Igho oni omueshi o fie ya mhila inyo li, "Elo mhi ya mhila?"

Inyoli o o li, "Ukhomhi oyi ijoni Oni o o batazi egbo wa mhila."

²⁵ Aghoagh o oni omueshi o nyanya na ya lo deba oghie, o mhila li, "Ukhomhi oyi ijoni Oni o o batazi egbo mhia nono ni u khi shi ukpeko na mhe memena."

²⁶ Udu o tode yese oghie a. Ama itobo ekha ni o tse ukpeloe oyi epfe se ni o lu shi oni ukue, o a ke dobe ti da oni ekha. ²⁷ Aghoagh o o ghie eni ee gbolo egbo-a e ka pfa ijoni ukhomhi o bhale. Eni emose e je owa ighumha ya khi ijoni ukhomhi o. ²⁸ E rue oli shi ukpeko bhe. Igho oghie o kpha li na oni omueshi. Oni omueshi o kpha li na inyo li. ²⁹ Abi eniye odukhokho eyi ijoni e ro suo ona, e bhale ya tsua etuli oyoli ya ro to.

† Li ze ijon 4.44 †† Li ze Ika 13.51 ‡ Li ze iLuk 10.4-11

†† Li ze ijem 5.14 ††† Li ze iMat 16.14; iMak 8.28; iLuk 9.19

††† Li ze iLuk 3.19-20

Ijesu o ri eminale na egbo agbele ishe le

(iMat 14.13-21; iLuk 9.10-17; iJon 6.1-14)

³⁰ Eni ighiusomhi na kee e jele, e le gashe oli, e gueye oli emini e rielle ali emini e sese nya. ³¹ Igho, itobo ebubu egbo, ni ee bhale ni ee vu, ijesu ali eniye odukhokho eyoli ea me asha le eminale. Ijesu oo we, "A bhale ni awa je ashini awa-eghuo tse awa ya la, ni a yemhe-a ukuku o."

³² Igho weweghuo tse ee lo oko-okere oniemi ya je ashini o da-ya. ³³ Ama ebubu egbo ni e me we abi e ro vu, e lese khi wewe lo. Igho eni egbo e rote eoli nya ri awe na ya ralo ashini ijesu ali eniye odukhokho eyoli e je. ³⁴ Abi ijesu o ro ramhi agho, o me abi eni egbo e bu, elemhi we e lala li. Itobo khi eri e li abi isumha ni ea mholi oni o re we e kia. Igho o li sese we emhi ebubu. †

³⁵ Eghoghe ana, ogbe o she vu. Igho eniye odukhokho eyi ijesu e bhale deba li, e ke oli, "Aborokhia khi oola oo nuata shi apfe ena, ni eghoghe o ro she vu dose ena, ³⁶ waa ke gueye eni egbo ena e kia je ifui apfe ya nono emhi de le."

³⁷ Ama, ijesu oo we, "A ri emhi na we le."

E mhila li, "Ifata eyi ogbele elele eyi ogbo e ya lo ni a ro de ibuledi ghi we le?"

³⁸ Igho ijesu o mhila we, "Iruli ibuledi ingme a mholi shi agho? A ka bino ghue."

Abi e ro bino se, e oli, "Iruli we ishe ali ifele aava."

³⁹ Igho ijesu oo we e rielle eni egbo shito ikui-iku, ukhomhi ebuli. ⁴⁰ E shito ikui-iku, egbo egbhueshi-she ali egbhue-eveva ali ogbogbe. ⁴¹ Igho ijesu oo rue eni ibuledi ishe ali ifele aava egho, o bino idane, o tse Eshinegba uwegbe. O gbe eni ibuledi khia, o ro na eniye odukhokho eyoli e ke kemhi na egbo. O gbo kemhi eni ifele aava na we nya. ⁴² Ogbokpa o le, o khue. ⁴³ Iku we ni eniye odukhokho eyoli e sanogere, e vo ighughu igbeva. ⁴⁴ Emose agbele ishe, e le eni eminale.

Ijesu o kia ukhomhi okere

(iMat 14.22-23; iJon 6.15-21)

⁴⁵ Aghogho o ro omogere odukhokho eyoli lo oko-okere oniemi, e ka ralo iBetsaida ya migha khe luwe ukielie obinokpole. Igho o gueye oni ukpokpomhi ebubu egbo e ke je apfe. ⁴⁶ Abi o ro tse we okhila se nya, o nga ukhomhi ute ya so iromhi.

⁴⁷ Ogbomhi o mu eke, oni oko-okere oniemi o kia ramhi iteva oni okere, o ke kpe ijesu lolighuo tse le shi eke. ⁴⁸ O me khi akpekpeli oo nase eniye odukhokho eyoli. O ramhi itsotso ogbie, iteteve elemhi agogo ese ali agogo esesa, oo kia ukhomhi oni okere le deba we. O she kia ya dose we. ⁴⁹ Ama abi e me ijesu khi oo kia ukhomhi amere, e dabi khi ayemhe olimhi lo, e tsesere leghe. ⁵⁰ Itobo khi eri wewe nya e yila abi e ro me oli.

Aghogho o nu we ngme, oo we, "A mholi udu! Mhemhe lo! A khi ke na ulishi." ⁵¹ O lo elemhi oko-okere oniemi deba we, oni akpekpeli o pfohmere. O ri abo sha eni eniye odukhokho, ⁵² itobo khi ea kie dore lese

udi ingme eminale ni o kpe ro na egbo agbele ishe le; a toto we udu.

Ijesu o la iGenesareti ri egbo ze

(iMat 14.34-36)

⁵³ Abi e ro da oni okere se, e lasere shi iGenesareti, e mu oni okere-okere oniemi zu agho. ⁵⁴ Abi e lese rote oko-okere oniemi tiemhie, egbo e she lese khi ijesu lo. ⁵⁵ Igho eni egbo e nyanya kia gashe oni eke nya, ashishini e da suo khi o da la ne, e tsua eni ee ghua shi iya bhale agho. ⁵⁶ Obiobini ijesu o da je ne, o ke khi eoli ni e gbedi, o ke khi enikeke o, ghe ifui ishemhi o, eri ee tsua eni ee ghua bhale agbagbajighana atuoki. E lema ijesu o lese ze ni eni ee ghua e ri obo ti o eso awulu ni o ro so tse. Eni e da ri obo ti oli nya e ze.

Osesere oyi ipfuese ni o te ekelemhi lasere

(iMat 15.1-9)

7 IFarisi ali esere Ishi eyi iMosisi eghuo ni e rote iJerusalemu bhale, e le gashe ijesu. ² E me khi eniye odukhokho eyoli eghuo e ri abo ni ea pfuese ni aa kpe-a a le eminale. [Emini a ri ona ngme khi ea kpe abo-a abi egbo iFarisi ee a ke li.]

³ Irari khi iFarisi ali egbo iju eni e kpole nya ea ya le eminale ini ea li kpe abo-a. Abi ititawe e sese we na, ni e ro gbe akanya. ⁴ Ini e rote oki jele khi ea li kpe egbe a, ea ya le eminale. E gbo mholi ighuighue ebubu elese ni e gbolo e ghue, Ighuighue abi a lie kpe iko, ekhe, itasa ali igege-a.

⁵ Irarigho, eni iFarisi ali esere Ishi eyi iMosisi e mhila ijesu, "Elo o ze khi eniye odukhokho eye ea ri ishi ni itita awa e ro shi eke gbe akanya, ni e ro ri abo eni ea pfuese e le eminale?"

⁶ Ijesu oo we, "Igesikia Azaya o ngme abi o ro ngme ungmehi oyi Eshinegba ni o go lu ee ni a di egbe e. Oni a kere shi eke khi,

" 'Ungmemhi unu egbo ena e ro ri ekere e na mhe, ama udu oyewe o nuata shi mhe o.

⁷ Ugamhi afue ee ga mhe, ushi eni egbo e ro shi eke, ee sese egbo.' ††

⁸ A she pfi ishi eyi Eshinegba shi eke, a ri osere eyi egbo e gbe akanya." ⁹ O gbolo e we, "A ga lese ode ni a te ri ishi eyi Eshinegba shi ukhokho obo, ini a ba me asha ri osere eye e gbe akanya. ¹⁰ Itobo khi iMosisi oo lie, 'Mu ekere na ite ali inye.' O gbolo e, 'Onini o da ku itse ni itali okekhi inyoli ne, a gbe oia.' ¹¹ Ama ee a sese egbo khi ini ogbo o gueye itali okekhi inyoli, khi emini loli kha kpe ro kpaghie itali ali inyoli obo khi Ikobani o ke khi, khi oa mhuere abi o ngme. Khi ushi oa mu oli ini o ke ri rie ri emhikhoghuo na itali ali inyoli li. (Emini a ro somhi Eshinegba opfa se, aa lui Ikobani). ¹³ Eri a ri osere ona a shishi ungmehi oyi Eshinegba eke a. A

† Li ze iNoba 27.17; 1 Ighie 22.17; 2 Okhe 18.16; Ezik 34.5; iMat 9.36

†† Li ze Aza 29.13 † Li ze Okiali 20.12; iDeut 5.16; Okiali 21.17; iLev 20.9

gbo mhọli emhi elese eghoghọ ebubu ni a gbolo ẹ rielẹ.”

Emini e ri ọgbọ khi ọni ọa pfuase
(iMat 15.10-20)

¹⁴ Ijesu ọ gbo lu eni ebubu ẹgbọ gbili, ọ́ọ wẹ, “A ku esọ a shi mhẹ ọ, ni ona o lo ẹ esọ. ¹⁵ Emhikhoghuo ọa la ọ ni ọgbọ le, ni o ri ọgbọ khi ọna umha pfuase. Sẹ ni emini o rọte ọgbọ ekelemhi lasese, o ri ọgbọ ọ khi ọni ọa pfuase odalo oyi Ẹshinegba.” ¹⁶ [Ọni ọ mhọli esọ, ọ rọ suọ.]

¹⁷ Abi ijesu ọ rọ pfi eni ebubu ẹgbọ shi aghọ ni ọ rọ ya lo owa se, eniyẹ odukhokho eyọli e bhale deba li, e mhila li emini oni ungmehi o ngme. ¹⁸ Ọ mhila wẹ, “Aa kie lẹsẹ udi emini mhia ngme? Ọa kie lo ẹ esọ khi emhikhoghuo ni o rọte odato lo ọgbọ elemhi khi ọa ya ri ọli khi ọni ọa pfuase odalo oyi Ẹshinegba?” ¹⁹ Irari khi ọni emhi ọa ya je ọli udu, ama ekẹ elemhi ọọ tiemhi, o gbo rọte idiegbe ya fiẹ lase.” Eri ijesu ọ ri ona guele khi eminale ni a le nya, khi e ti.

²⁰ Ijesu ọ gbo liẹ. “Emini o rọte ọgbọ ekelemhi udu lasese, o ri ọgbọ ọ khi ọna umha-pfuase. ²¹ Itobọ khi rọte ekelemhi udu oyi ọgbọ, isamhi ebe e rọte ẹ lasese, enabi, itsebo, ighiatọ, ọgbọ ugbeli, okia, ²² emhi ituegbe, ọbe imumu, ikpamhika, efiala, ubogbo, iyese-egbe eva a, umha-mhọli ekpe, iditse. ²³ Ekelemhi udu eni ingeli ena nya e rọte ẹ lasese ni e ri ọgbọ ọ khi ọna umha-pfuase odalo oyi Ẹshinegba.”

Imiesuọ oyi ọkpotso ọghuo
(iMat 15.21-28)

²⁴ Ighọ ijesu ọ rọte aghọ vu, ọ je ukiẹkiẹ ekẹ iTai. Ọ lo owa oghuo, ọa nono ni ọgbokhoghuo ọ lẹsẹ khi lọli la akaghọ. Ama ọa dobe ri egbe ọli sheli. ²⁵ Abi ọkpotso ọghuo ni ayemhẹ ebe o la omi ọli ọni ọmueshi egbe, ọ rọ suọ eko ijesu, ọ nyanya bhale ya de wugha li odalo. ²⁶ Ọngi ijẹta ọni ọkpotso ọ khi, a bia li shi ekẹ iFonisha ni o la iSiria. Ọ lema ijesu ọ khu oni ayemhẹ ebe omi ọli egbe a.

²⁷ Ijesu ọ́ọ li, “Zẹ ni eniyẹ e kpẹ le eminale ne, ọa ti ni eminale ni a kha rọ na eniyẹ le, ni a pfi ọli ghi ewa.”

²⁸ Ọni ọkpotso ọ́ọ, “Gueguegue Ọnomhue! Ama ewa e kiele la ifui itebu ẹ sanọ eminale ni eniyẹ kesẹ le le.”

²⁹ Ijesu ọ́ọ ọli, “Itobọ oni ungmehi ni u rọ sọ mhẹ ọ ena, ke je, u ya bhale ya ẹ khi ọni ayemhẹ ebe, o she rọte omi ẹ egbe ya lase.”

³⁰ Ighọ, ọli je apfẹ, ọ ya ẹ khi omi ọli o yeshi ukpho khi ọni ayemhẹ ebe o she rọte ọli egbe vu.

Ijesu ọ ri ungmehi ni ọ gbo lesọ ze

³¹ Ighọ ijesu ọ rọte ukiẹkiẹ obini iTai vu, ọ rọte iSidoni ya tiemhi okẹ iGalili, ọ je ekẹ iDikapolisi ³² Oobọ ẹgbọ eghuo e la tsua ọmose oghuo ni ọ khi ọlesọ, ni ọ gbo khi ungmehi, bhale ghi ijesu. E lema li ọ kpẹkpẹ ọ lẹsẹ ri obọ nga li egbe.

³³ Ighọ ijesu ọ rue lólighuo fiẹ iteva oyi eni ebubu ẹgbọ, ọ ri imiesabọ shi ọni ọmose esọ, ọ to etẹ, ọ ri obọ ti

ọni ọmose ẹlẹmhi. ³⁴ Ighọ ijesu ọ bino idane, ọ tu ekperumhẹ-a, ọ́ọ ọni ọmose “Efata!” Emini a ri ona ngme khi, “Khueghie-a!” ³⁵ Utoghuo kpe esọ eyi ọni ọmose e khueghie a, ẹlẹmhi oyọli o taghie-a, ọ ngme lasese gboo.

³⁶ Ighọ ijesu ọ tse agua yẹ wẹ e khi gueyẹ ọgbokhoghuo. Ama abi ọ dobe tse agua yẹ wẹ kpa, ighọ e dobe ngme oni ingme. ³⁷ O ri abọ sha ẹgbọ eni e suọ nya. E liẹ, “Ọ ma guẹ rielẹ emhikpa,” e gbo liẹ, “Ọ ri eni e le esọ ọ suọ esọ, ọ khueghie ingmenu unu a, ẹ ẹ ngme.”

Ijesu ọ ri eminale na ẹgbọ agbelẹ asha ene le
(iMat 15.32-39)

8 Ọa rọte aghọ tẹsẹ ni ebubu ẹgbọ elese e rọ legba. Abi eni ẹgbọ ẹa rọ mẹ emhi le, ijesu ọ lu eniyẹ odukhokho eyọli, ọ́ọ wẹ, ² “Elemhi ẹgbọ ena ẹ ẹ ala mhẹ, ọ she gba ẹlẹ esẹ ni e te nu mhẹ la ana ni ẹa te mẹ emhikhoghuo le. ³ Ini mhie e ri okiamhi ke je apfẹ mena, ubi o ya rue wẹ shi ode, itobọ khi eghuo ọ, e rọte odonue bhale.”

⁴ Eniyẹ odukhokho eyọli e mhila li, “Obo u sa khi a te ya mẹ eminale ni e bu ifu ọdagbe ona, ni e ya khuese ẹgbọ ena nya?”

⁵ Ijesu ọ mhila wẹ, “Ibulẹdi ingmẹ a mhọli?”

Ẹ ọli “Ishilua.”

⁶ Ọ gueyẹ eni ebubu ẹgbọ e shitọ ekẹ. Ighọ ọ rue eni ibulẹdi ishilua eghọ, ọ kphẹmhi na Ẹshinegba, ọ khi wẹ-a, ọ rue wẹ na eniyẹ odukhokho eyọli e ke kemhi wẹ na eni ẹgbọ. Ighọ eniyẹ odukhokho eyọli e li kemhi na wẹ. ⁷ E gbo mhọli ikuku imi ifelẹ shi aghọ. Ọ gbo kphẹmhi na Ẹshinegba shi ọ. Ọ rẹwẹ na eniyẹ odukhokho eyọli e gbo li kemhi wẹ. ⁸ Eni ẹgbọ e le, e khue. E le se, eni eniyẹ odukhokho e sanọ iku wẹ ni e le kpọle vọ ighughu ishilua. ⁹ Ẹgbọ agbelẹ asha ene e khi. Ijesu ọ́ọ eni ẹgbọ e ke je. ¹⁰ Lọli ali eniyẹ odukhokho eyọli e lo ọkọ-okẹ oniẹmhi e je ukiẹkiẹ obini iDalamanuta.

Ẹgbọ iFarisi e mhila irokhase
(iMat 12.38-42; 16.1-4)

¹¹ Ẹgbọ iFarisi e bhale, e mhila ijesu ogbo ni e rọ mu ọli fẹ. Ẹ ọli ọ ri irokhase ni o rọte iloghie bhale khase ewẹ ni wewẹ e lẹsẹ khi Ẹshinegba ọ ghie ọli. ¹² Ijesu ọ tu ekperumhẹ-a, ọ́ọ, “Elọ o zẹ ni ẹ ẹgbọ a rọ mhila irokhase ọnyaloo? Abi o li mhi li gue ọli ẹ yẹ ẹ khi, aa ya mẹ irokhase ọnyaloo okhoghuo.” ¹³ Ighọ ọ pfi wẹ shi aghọ vu, ọ nyenẹ egbe ukhokho gbo ya lo ọkọ-okẹ oniẹmhi, ọ da je ukiẹkiẹ obinuzeva.

Oyese oyi iFarisi ali Erọdu ni o li abi ifuma
(iMat 16.5-12)

¹⁴ Eniyẹ odukhokho eyọli ẹa sato tsua ibulẹdi ni e bu, sẹ ni uruli oghuo ni e mhue shi oni ọkọ-okẹ oniẹmhi.

¹⁵ Ijesu ọ tse agua yẹ wẹ, ọ́ọ wẹ, “A mhue ẹgbhẹ shi ifuma eyi iFarisi ali Erọdu.” †

† Li zẹ iMat 12.38; iLuk 11.16 †† Li zẹ iMat 12.39; iLuk 11.29
‡ Li zẹ iLuk 12.1

¹⁶ Eniye odukhokho eyoli e nu egbewe ngme, e lie, "Itobo khi awa a mhuē ibuledi o ro ngme ona." ¹⁷ Ijesu o lese emini e ngme. O mhila we, "Elo o ze ni a ro gue ezō khi aa mhōli ibuledi? Eri aa ya me eke abi khi eri o a kie lo e eso? Eri udu oyeē o na khukhu?" ¹⁸ A mhōli alo, aa rewe a me eke? A gbo mhuē eso aa rewe e suo? Aa sato? ¹⁹ Abi mhi ro kholo ibuledi ishe-a na egbo agbele asha ishe, ighughu ingme a sanō iku we eke vō?" Ee oli, "Igbēva!" ²⁰ "Abi mhi ro gbo kemhi ibuledi ishilia na egbo agbele asha ene, ighughu ingme a sanō iku we vō?"

E oli "Ishilia."

²¹ Oo, "Eri emini mhia ngme o a kie lo e eso?"

Ijesu o la obini iBētisaida khueghie ozalo alo a

²² E bhale iBētisaida. Egbo eghuo e tsua omose ozalo bhale ghi ijesu, E oli o kpekpe o ri obō ti oli. ²³ Igho ijesu o mu oni omose ozalo obō-obō ya fiē ifui oni apfe. O to ete shi obō ro shishi oli alo-a. Ijesu o mhila li ini o me emhikhoghuo.

²⁴ Oni omose o bino idane, oo "Mhia me egbo khi e li abi eera a kia gasē." ²⁵ Igho ijesu o gbo ri abō shi oni omose alo. Alo eyoli e tigbe khueghie-a, o me eke gboo. ²⁶ Ijesu oo ke je, o oli, "Khi gbo je elemhi ifui oli."

IPita o guele oni ijesu o khi

(iMat 16.13-20; iLuk 9.18-21)

²⁷ Igho ijesu ali eniye odukhokho eyoli e vu je ikuku eoli ni e la gasē iSizeria iFilipi. Abi e li le, o mhila we, "Oghuo egbo e famhi e lie khi mhi khi?"

²⁸ E oli, "Eri eghuo e khi ijoni ni oo batazi egbo u khi; eghuo e khi Elaja u khi; elese e khi otuoghuo emekeguele na ele u khi." ††

²⁹ O ke mhila we, "Ama, oghuo ee oyeē a lie khi mhi khi?" ‡

IPita o so li o, oo li, "Yeē u khi iKirisiti ni o khi Omiepfuese?"

³⁰ Ijesu o tse agua ye we e khi gueye ogboghoghuo oni loli khi.

Ijesu o guele shi eke khi loli ya ghua

(iMat 16.21-28; iLuk 9.22-27)

³¹ Igho o sese eniye odukhokho eyoli khi Omi Ogbo o mema ya me osoli egbegbo. Eni egbhali, ali ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali eni e sese ishi, e ya kie oli. A ya gbe loli-a, ama ele onuzi-esē, o gbo ya guale. ³² O ngme ona lasēle gboo. Igho iPita o lu oli ochi, oo li o khi ke ngme ungmehi onana ghue.

³³ Ama abi ijesu o ro nyene alo ukhokho bino eniye odukhokho eyoli, o dese iPita. Oo li, "Vu mhe odalo le yeē Okphaghie. Wa mhōli ingme Eshinegba shi udu, ama emhi agbo."

³⁴ Igho o lu eni ebubu egbo ali eniye odukhokho eyoli, oo we, "Ini ogboghoghuo oo nono ni loli bhale

deba mhe, o mema ya kie egboli, o rue apfida oyoli, oo deba mhe. ³⁵ Itobo khi onini o da dua ni loli tsumhi agbo oyoli ne, o ya de oli obō a, ama oni o da ri irari oyemhe ali irari oyi usomhi onete oyi Eshinegba rue agbo oyoli pfia, o ya tsumhi oli. ³⁶ Eleli onoghuo ogbo o ya me ini o mhōli agbo nya khi ayemhe oyoli o li opfu-a? ³⁷ Elo ogbo o ya ro ooghie ayemhe oyoli? ³⁸ Ini omama oyemhe ali omama oyi ingme oyemhe o da mu ogboghoghuo elemhi agbo ichimhi ali agbo okhōlo ona ne, omama oyi onogbo o ya li mu Omi Ogbo elegho ini o bhale elemhi ufumhi oyi Itali ali oyi igeni ni e pfuase."

9 O gbolo e we, "Mhi gue igesikia ye e khi, egbo eghuo e migha ana, ni ea ya ghu ne, ni e ro me khi Eghiele oyi Eshinegba o bhale, elemhi ekpabo."

Imamachi oyi ijesu

(iMat 17.1-13; iLuk 9.28-36)

² Abi ele-esesa e ro dose, ijesu o rue iPita, ali ijemhisi ali ijoni, ya nga ute oniemhi ni o yagha, asha ni weweghuo kpe e la. Igho e me khi ijesu o mu melaa.

³ Itsua ni o ro so, e pfuase-a, e ge pepēpē. E tode pfuase dose utsakolo, e dose abi ogboghoghuo o a tigbe dobe ya li pfue we-a pfuase ramhi agbo ona.

⁴ Igho eni eniye odukhokho aase eyoli e me khi Elaja ali iMosisi e lasēle nu ijesu gheta.

⁵ IPita oo ijesu, "Osese, o gue ti khi awa la akana. Zobe ni ane to ikholo ese shi ana. Oghuo o o kha khi oye, oghuo o khi oyi iMosisi, onokpole o khi oyi Elaja." ⁶ Oa ke lese emini o ke ya ngme, itobo khi eri loli ali enekpole e yila dose.

⁷ Igho otughunu o lasēle ya guese we-a, Eshinegba o rote elemhi oni otughunu ngme, oo, "Omimhe ni Omose na, ni mhi nono ingme oyoli egbegbo. A ke suo eso na li." †††

⁸ Utoghokpe khi e ke pfi alo bino, ea ke me ogboghoghuo se ni ijesu lolighuo.

⁹ Abi e li rote oni ukhomhi ute e tiemhi le, ijesu o gueye we e khi gueye ogboghoghuo emini e me ini Omi Ogbo o a li rote eghuli guale. ¹⁰ E ri oni ungmehi gbe akanya, ama e nu egbewe gheta emini irote eghuli guale o ngme.

¹¹ Igho e mhila ijesu, "Elo o ze ni eni e sese e ro lie khi Elaja o kpe ya bhale?" §

¹² Ijesu oo, "Egbegbo lo khi Elaja o kpe ya bhale, o ya bhale ya mu ege emhi nya shi eke. Elo o mema ze ni Ebe-no-pfuase o roo khi Omi Ogbo o mema me osue egbegbo, a gbo kie oli?" ¹³ Ama a ghe i, Elaja o she bhale, e riēle emini o ghole we deba li ezeze abi a li keke ingme oyoli shi Ebe-no-pfuase.

Iroze oyi ozēo no mhuē ayemhe obe

(iMat 17.14-21; iLuk 9.37-43)

¹⁴ Abi e ke ro ya kugbe eniye odukhokho ni e kpole o, e me khi ebubu egbo o le gasē we, esese Ishi eyi iMo-

† Li ze iJere 5.21; Ezik 12.2; iMak 4.12 †† Li ze iMak 6.14-15; iLuk 9.7-8 ‡ Li ze ijon 6.68-69

†† Li ze iMat 10.38; iLuk 14.27 †† Li ze iMat 10.39; iLuk 17.33; ijon 12.25 ††† Li ze iMat 3.17; iMak 1.11; iLuk 3.22 ††† Li ze 2 iP-it 1.17-18 § Li ze iMala 4.5; iMat 11.14

sisi e nu wẹ la akaghọ khakọ. ¹⁵ Abi eni ẹgbọ e lẹsẹ mẹ ijesu te, abọ e sha wẹ egbegbọ. E na ya tse ọli.

¹⁶ Ọ mhila wẹ, "Elọ o khi ni a nu wẹ khakọ ọ shi?"

¹⁷ Ọmọse ọghuo ọ rọte elemhi eni ebubu ẹgbọ ya rue unu, ọ́, "Ọsẹsẹ, omimhẹ ọni ọmọse mhi rọ bhale ghi ẹ, ayemhẹ obe ọ nasẹ ọli, ni ọa ke zẹ ọli ẹ ngme.

¹⁸ Ini oni ughuamhi o da tsua rughu ọli ne, eri o pfi ọli ẹ gbe, ọọ chi ofulu unu, ọọ le akọ unu, ọ zese a. Mhi gueyẹ eniyẹ odukhokho eyẹ e khu ọli oni ayemhẹ egbe-a, ama ẹa dobe."

¹⁹ Ijesu ọọ, "Ẹẹ ẹgbọ ni ẹa mhọli irudunga ena, ẹlẹ-ingme mhi ke mhọli rọ nu ẹ ya la akana, ẹlẹ-ingme mhi beshi ya la onana ramhi, Mu ọni ọmọ ghi mhẹ!"

²⁰ Ighọ e mu ọni ọmọ bhale. Abi oni ayemhẹ o rọ mẹ ijesu tee, o de rughu ọni ọmọ, o pfi ọni ọmọ gbe, ọọ kpi abọ ali awe-a, oo wu ọli ekẹ, ọọ chi ofulu unu.

²¹ Ijesu ọ mhila ita ọni ọmọ, "Aelẹ ọ te lina?"

Ọọ, "Abi ọ te khi ọmọ." ²² "O she lina mu ọli pfi lo elemhi erali ali elemhi okẹ itingmingmẹ abi o kha gbe ọli-a. Ini u mhọli emini u dobe ya riẹlẹ, kpekpe lẹ elemhi anye ni u kpaghie anye obọ."

²³ Ijesu ọ́, "Eri u wẹ ini mhi dobe? Emhikpa ọọ tse na ọni ọ da mhọli irudunga."

²⁴ Aghọaghọ ita ọni ọmọ ọ nyanya liẹ, "Mhi miesuo ukuku, kpaghie mhẹ obọ ni mhi gbo miesuo shi ọ egbegbọ."

²⁵ Abi ijesu ọ rọ mẹ khi eni ebubu ẹgbọ e na bhale ashini oni ingme o de shi, ọ tsesẹ ku oni ayemhẹ obe. "Yeyẹ ayemhẹ ungmẹ ali ilesọ, rọte ọli egbe ya lasele, khi gbo nyene egbe bhale ọ ghue."

²⁶ Oni ayemhẹ o tsesẹ, ri itoto nighise ọni ọmọ, ọ rọte ọli egbe ya fiẹ. Ọni ọmọ ọ ke li abi ọni ghua. Ẹgbọ e liẹ, "Ọ she ghua." ²⁷ Ama, ijesu ọ mu ọni ọmọ obọ vule migha. Ọ migha.

²⁸ Abi ijesu ọ rọ lo elemhi owa se, eniyẹ odukhokho eyọli e bẹna mhila li, "Elọ o zẹ ni anye aa rọ dobe khu ọli oni ayemhẹ egbe-a?"

²⁹ Ijesu ọ sọ wẹ ọ, ọọ wẹ, "Iromhi isosọ ali azumhi tse o dobe a khu onana."

Ijesu ọ gbo ngme ingme eghuli oyọli

(iMat 17.22-23; iLuk 9.43-45)

³⁰ Ijesu ali eniyẹ odukhokho eyọli e rọte aghọ vu, e rọte iGalili doşẹ, ọa nono ni ọgbokhọghuo ọ lẹsẹ ashini ni wewẹ e la, ³¹ Itobọ khi ọ sẹsẹ eniyẹ odukhokho eyọli, ọọ yẹ, "A ya ri Omi Ọgbọ na ẹgbọ de. E gbe ọli-a. Ẹlẹ nuzi-esẹ ọ gbo guale." ³² Ama emini ọ ngme ọa lo wẹ esọ, ulishi o mu wẹ abi e li ya mhila li emini ọ rọli ngme.

Oni ọ fu nẹ nya

(iMat 18.1-5; iLuk 9.46-48)

³³ E bhale ẹoli iKapanomu. Abi ọ rọ la elemhi owa, ọ mhila wẹ, "Elọ a khakọ shi amo abi a rọ la ode?"

³⁴ Ama e tsaghie-a, itobọ khi ọni ọ kpada nya elemhi wẹ e la ode khakọ shi. †

† Li zẹ iLuk 22.24

³⁵ Ijesu ọ shito, ọ lu eniyẹ odukhokho ogbava eyọli, ọ́ wẹ, "Ini ọgbokhọghuo ọọ nono ni lọli khi ọni odode, ọ kpe ya ri egbọli khi ọni ọ kpukhokho nya, ali ọni ọ ga ẹgbọ nya." ††

³⁶ Ọ mu ukuku ọmọ vule migha wẹ iteva. Ọ mu ọli shi abọ, ọ́ wẹ, ³⁷ "Ọnini ọ ri itobọ oyemhẹ mie ọtuoghuo ikuku eniyẹ enana ne, mhẹmhẹ ọ mie. Ọnini ọ da mie mhẹ ne, ọni ọ ghie mhẹ ọ mie, ọa khi mhẹmhẹ." ‡

Oni ọa da khi ọbe awa ne oyi awa ọ khi

(iLuk 9.49-50)

³⁸ Ijoni ọ́, "Ọsẹsẹ, anye mẹ ọmọse ọghuo ni ọ ri eva oye khu ayemhẹ ebe kua. Ama anye gueyẹ ọli ọ khi gbo lighọ, itobọ khi ọa khi ọghuo elemhi awa."

³⁹ Ijesu ọ wẹ, "A khi ke khu ọli ọ, itobọ khi ọni ọ ri eva oyemhẹ gbe akanya ọnyalọa, ọa tigbe ẹ vule ke ngme onobe oyemhẹ. ⁴⁰ Itobọ khi ọni ọa khi obe awa, oyawa ọ khi." †††† Abi o li mhi li gue ọli ẹ yẹ ẹ khi, ọnini ọ da die uko amẹ na ẹ da irari eva oyemhẹ ne, ali irari khi ọnayi iKirisiti a khi, ọ ya mẹ eleli ọ. ††

A mu egbe ẹ shi emini e yese ọgbọ ọ lamhẹ

(iMat 18.6-9; iLuk 17.1-2)

⁴² "Ini ọgbokhọghuo ọ yese ikuku eniyẹ enana ni e mie mhẹ suo lamhẹ, o bie tine ni a gẹ ẹchẹ iko oniemi shi ọgbọ ọghọghọ uruli tsua pfilo elemhi okẹ oniemi. ⁴³ Ini obọ oye o rẹ ya lamhẹ, khi ọli pfia. O ti ẹ egbe nẹ ini u waa mhọli obọ ya lo iloghie na agbọagbọ, ni u rọ tsua abọ eve-eva eyẹ ya lo ilimhi iriẹriẹ, ashini erali ẹa tigbe ẹ pfo-a ghue. †††† [Akaghọ ikpatsọ ni ẹ le wẹ ni ẹa tigbe ẹ ghu e la, ali ashini erali ni ẹ toşẹ wẹ-a, ẹa tigbe ẹ pfu ghue.] ⁴⁵ Ini owe oye o rẹ ya lamhẹ, khi ọli pfia, o ti ẹ egbe nẹ ini u waa mhọli awe rọ lo iloghie na agbọagbọ ni u rọ mhọli awe eve-eva, ni u rọ ya lo ilimhi iriẹriẹ. ⁴⁶ Akaghọ ikpatsọ ni ẹ le wẹ ni ẹa tigbe ẹ ghu e la, ali ashini erali ni ẹ toşẹ wẹ-a, ẹa tigbe ẹ pfu ghue. ⁴⁷ Ini ukpeloe oye o rẹ ẹ lamhẹ, vuonyo li pfia, o ti ẹ egbe nẹ ini u ri ukpeloe oghuo lo Eghiele oyi Ẹshinegba, ocho ni u rọ ya mhọli ikpamhi alo eva, a pfi ẹ ya lo ilimhi iriẹriẹ. ††††† Akaghọ,

"Ikpatsọ ni ẹ le wẹ

ni ẹa tigbe ẹ ghu e la,

ali ashini erali ni ẹ toşẹ wẹ-a,

ẹa tigbe ẹ pfu ghue." §

⁴⁹ "Erali a rọ nye ọgbogbọ-a, a rọli khi ọni ọ pfuasẹ abi a li ri ugbheli ẹ ri iluasobo khi pfuasẹ.

⁵⁰ "Ugbheli o ma ti, ama ini oviọlọ oyọli o kala, sẹ o ke li zẹ gbolo rọ ya mele ugbheli-a?

"A zẹ ni a mhọli ugbheli shi agbọ oye ẹ. A nu egbe ke ngeli angeli opfomhẹ." §†

†† Li zẹ iMat 20.26-27; 23.11; iMak 10.43-44; iLuk 22.26 † Li zẹ iMat 10.40; iLuk 10.16; iJon 13.20 †† Li zẹ iMat 12.30; iLuk 11.23

‡† Li zẹ iMat 10.42 ††† Li zẹ iMat 5.30 †††† Li zẹ iMat 5.29 §

Li zẹ Aza 66.24 §† Li zẹ iMat 5.13; iLuk 14.34-35

Ijesu o ngme shi ingme ipfughue-a

(iMat 19.1-12; iLuk 16.18)

10 Ijesu o rōte agho vu je eke ijudia, ini a da ijodani. Igho egbo ni e bu e gbo ve ngale deba li, o sese we abi o kpe li.

² Egbo iFarisi eghuo e bhale ya mu oli fe, e mhila li, "Ushi oyawa o lama, omose o khu ughue oyoli?"

³ Oo, "Elo iMosisi o gueye e a ke li?"

⁴ E ke, "Eri iMosisi o lama omose o keke ebe ni a ro pfa ughue-a mholi ughue oli obo, o khu oli." †

⁵ Ijesu oo we, "Itobo khi udu oye o gbe, iMosisi o ro ligho keke oni ushi na e. ⁶ 'Ama omose ali okpotso, Eshinegba o rōte igbaekele agbo ma we.' †† 'Onana o ze ni omose o ro o pfi itali ali inyoli shi eke, o ya toma ughue oli o. ⁸ Wewe aava e mele idiegbe oghuo a.' Eghenge agho ea ke khi etuava, ama oghuo.

⁹ Irarigho, emini Eshinegba o da toma ne, ogbokhoghuo o khi vase we a."

¹⁰ Abi e ro gbo la elemhi owa, eniye odukhokho eyi ijesu e mhila li ogbo ona. ¹¹ Ijesu oo we, "Onini o da khu ughue oli ni o ya rue okpotso olese ne, eri o kia okia shi oni ughue oli o. ¹² Ini oni okpotso o lase ayi odoli le khi o ya ngeli na omose olese, eri o kia okia." ††

Ijesu ali eniye enikeke

(iMat 19.13-15; iLuk 18.15-17)

¹³ Egbo eghuo e mu eniye bhale deba ijesu ni o ri obo ti we, ama eniye odukhokho eyoli ee khu we.

¹⁴ Abi ijesu o ro me gho, o ri elemhi bi oli. Oo we, "A ze ni ikuku eniye e bhale deba mhe. A khi ke khu we, itobo khi enabi wewe e li mholi obo shi Eghiele oyi Eshinegba. ¹⁵ Ze mhe gue igesikia ye e khi oni oa da rue Eghiele oyi Eshinegba abi eniye enikeke ne, oa tigbe ya lo iloghie." ††† O muno eniye shi egbe, o ri obo nga we ukhomhi, o so iromhi na we.

Ozele-omose ni o lolo pfue

(iMat 19.16-30; iLuk 18.18-30)

¹⁷ Abi ijesu o ke rue okiali eke khi o vu, omose oghuo o na bhale ya wugha li odalo, oo li, "Osese nete! Elo mhi ya ri ele ni mhi ro ya mhue agbo na agboagbo?"

¹⁸ Ijesu o li, "Elo e ze ni u ro o lu mhe onoti. Ogbohoghuo oa la o ni o ti, se ni Eshinegba. ¹⁹ Ni mhi ro so e ogbo ni u mhila mhe, u lese ushi ni Eshinegba o ro shi eke. Ni o le, 'A khi gbe ugbeli, a khi kia okia, a khi do ughiat, a khi pfi otsela egbholi mu ogbo, a khi li ogbo le, mu ekpe na ita e ali inye e.'" †††

²⁰ Oni ozele oo, "Osese, abi a te bia mhe mhi te ri ena nya a gbe akanya."

²¹ Ijesu o ri loe inono bino oli, oo li, "Emhi oghuo tse o kpe e le ni waa ri ele ne. Je ya ri emini u mholi nya de ni u kemhi we na eni ea mholi emhi, eghenge agho ni u mholi epfue shi obini iloghie, u tigbe bhale ya deba mhe ke kia."

† Li ze iDeut 24.1-4; iMat 5.31 †† Li ze Igbae 1.27; 5.2 † Li ze Igbae 2.24 †† Li ze iMat 5.32; 1 iKori 7.10-11 †† Li ze iMat 18.3 ††† Li ze Okiali 20.12-16; iDeut 5.16-20

²² Abi oni omose o ro suo ona, alo eyoli e yese a, o ri iyeseudu-a ya vu, itobo khi o mholi epfue eniemhi.

²³ Ijesu o bino gasa kpa, oo eniye odukhokho eyoli, "O ma mu ogbo ni o pfue unu ni o ro lo Eghiele oyi Eshinegba."

²⁴ Ingmemhi eyoli e ri abo sha eniye odukhokho eyoli. Ama ijesu o gbolo e, "Eniye eyemhe, o ma mu eni e ri egbe da epfue oyewe unu ni e ro lo Eghiele oyi Eshinegba. ²⁵ Ni ogbo ni o pfue o ro lo Eghiele oyi Eshinegba, o ya munu dose, ni ogbo ke dua ni loli ri alaku-mi rōte ese asuge ya fie."

²⁶ Ona o ke ri abo sha eniye odukhokho eyoli ne, e ro mhila egbe, "Oghuo o dobe ya lo o sho?"

²⁷ Ijesu o pfi ukpelo bino we, oo, "Ona oa ze ogbo ya li ama emhikpa o ze Eshinegba a li."

²⁸ IPita oo ijesu, "Emhinya anye tsua kua bhale deba e."

²⁹ Ijesu oo we, egbegbi-ingme mhi gue e ye e khi oni ni o da pfi apfe oli shi eke, ali inyoghuo oli eni emose ali eni ikpotso, ali ita ali inyo, ni o pfi eniye ali ishemhi, ghe owolo shi eke irari oyemhe ali usomhi onete oyi Eshinegba, ³⁰ a ya somhi oli opfa. Elemhi agbo ona, a ya khivose na li asha egbhueshe, ikhivose owa ali ikhivose inyoghuo, ali inyo ali eniye ali ishemhi, ali anasemhe. O ya mhue agbo na agboagbo, elemhi agbo ni o ke e bhale. ³¹ Ama egbo eghuo ni e ralo, e ya kpe ukhokho. Eni e kpe ukhokho amo, e ya khi eni odode. †††

Ijesu o gbo ngme ingme eghuli oyoli utonuzi-ese

(iMat 20.17-19; iLuk 18.31-34)

³² Abi ijesu o ro tsua we le iJerusalemu, ni o ro ralo na we, eni ingme e pfuse ghagha a shi eniye odukhokho eyi ijesu udu. Ulishi o mu egbo ni e deba we. Igho ijesu o gbo li rue eniye odukhokho ogbava eyoli ye ochi, o gueye we emini loli ya me ini wewe e ramhi iJerusalemu. ³³ Oo, "IJerusalemu awa je ena, a ya la oobo rue Omi ogbo na ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali eni e sese ishi de, a ri oli na we mu. E pfa ez o igbe-a mu oli, e ghi oli abo ghi egbo ijeta. ³⁴ E ya roli ke li egia, e tono ete ku oli, e gbe oli ite, e tigbe gbe oli-a. Ama ele nuzi-ese, o ya rōte eghuli guale."

Emini ijemhisi ali ijoni e mhila ijesu o ri ele na ewe

(iMat 20.20-28)

³⁵ Igho ijemhisi ali ijoni imi iZebedi e bhale deba ijesu, e oli, "Osese, anye e nono ni u ri ele emini anye ya mhile ena na anye."

³⁶ Ijesu oo we, "Elo a nono ni mhi ri ele na e?"

³⁷ E ke, anye e nono, ini u da shito ukpekhomhi oye obini Eghiele oniemhi oye ne, ni u ze ni otuoghuo anye o kha shito e uki kie obita, onokpole o shito e obogbo.

³⁸ Ijesu oo we, "Aa lese emini aa mhila. Uko ni mhi rōte da, a dobe ya rōte o da, abi khi eri a dobe ya mie ibatizi onabi mhi mie?" †

††† Li ze iMat 20.16; iLuk 13.30 † Li ze iLuk 12.50

³⁹ E kẹ, "Anye ya doḅe." Ijesu ọọ wẹ, "A doḅe ri uko ni mhi rọ da ya da, a gbo doḅe mie ibatizi onabi mhi mie, ⁴⁰ ama mhia mholi afu ni a rọ ri ọgbọ ọ shito mama mhẹ ukiẹkiẹ obita ali obogobọ ukpekhomhi oghie obini iloghie. Eshinegba ọ ri asha eghoghọ ya na ẹgbọ ni ọ rẹ wẹ shi aghọ khẹ."

⁴¹ Abi eniyẹ odukhokho etuogbe enekpọle e rọ suọ ingmemhi ena, e nu ijemhisi ali ijoni i wola shi ọ.

⁴² Ighọ ijesu ọ lu wẹ tigbili, ọọ wẹ, "A lẹsẹ khi eni ẹ lu egbewẹ ighie eyi ẹgbọ eni ẹa ya ga Eshinegba, khi eri ẹ li wẹ abi o ghọle wẹ, ighọ eni e kpeda omhẹsẹ e li ẹ mhẹsẹ na wẹ. ⁴³ Ama, a khi li abi wẹwẹ. Ama ọnini ọ nono ni loli khi ọniemhi elemhi ẹ, ọ khi ọni ọ ga ẹẹ nya. ⁴⁴ Ọnini ọ nono ni loli khi ọnodode, ọọ mema kpẹ ri egboli khi oghumha oyi ẹgbọ kpa. ⁴⁵ Itobọ khi Omi Ọgbọ ọa bhale ni a ke ga li, ama eri ọ bhale ya ga ali ni ọ gbo ri agbọ oyọli bhale ni a rọ luasẹ obo na ebubu ẹgbọ."

Ijesu ọ ri iBatimeusi ọtasẹ-alo-a ze

(iMat 20.29-34; iLuk 18.35-43)

⁴⁶ Ighọ e bhale ijeriko. Abi ijesu ali eniyẹ odukhokho eyọli ali ebubu ẹgbọ ni e deba li, e rọ rọte oni ẹoli vu, ọmọsẹ oghuo ni ọ tasẹ alo-a na lui iBatimeusi (omi iTimeusi a ri iBatimeusi ngme) ọ shito epfẹ odẹ mhila omhila. ⁴⁷ Abi ọ rọ suọ khi ijesu ọna iNazarẹti lọ, ọọ tsesẹ leghe, ọọ liẹ, "Ijesu omi iDefidi, kpẹkpẹ, lẹ elemhi mhẹ."

⁴⁸ Ebubu ẹgbọ e tsesẹ ku ọli, ẹẹ ọli ọ zẹ ni a suọ esọ. Ama eena ọ mema lolo pfi okokokhuẹ lu ọli nẹ, "Omi iDefidi lẹ elemhi mhẹ!"

⁴⁹ Ijesu ọ migha, ọọ, "A lu ọli na mhẹ." Ighọ e lu ọni ọtasalo-a, ẹ ọli, "Ke ghele, vule, khi ọọ lu ẹ." ⁵⁰ Ọ rue awulu nọ ọ sọ pfi a, ọ ti vule pia bhale deba ijesu.

⁵¹ Ijesu ọ mhila li, "Elọ wa nono ni mhi riẹle nẹ?"

Ọni ọmọsẹ ni ọ tasẹ alo-a, ọọ, "Osẹsẹ, mhia nono ni mhi gbo ke mẹ eke."

⁵² Ijesu ọọ, "Ke lẹ, khi irudunga oye o she rẹ ze." Aghoagho, ọọ mẹ eke, ọ deba ijesu rọte odẹ vu.

Ẹgbọ e ri ufumhi na ijesu abi ọ rọ lo iJerusalemu

(iMat 21.1-11; iLuk 19.28-40; iJon 12.12-19)

11 Abi e rọ ti ramhi iJerusalemu ni e rọ bhale iBetifagi ali iBetani Udi Ute Olivu, ijesu ọ ghie etuava elemhi eniyẹ odukhokho eyọli, ² Ọọ wẹ, "A je ẹoli ni o la odalo oobọ eghọ. A kha lẹsẹ lo oni ẹoli le, a ya mẹ omi akphẹrẹ ni a muzu, ni ọgbokhoghuo ọa nga shito ghue. A taghiẹ ọli bhale ana. ³ Ini ọgbokhoghuo ọ mhila ẹ, 'Elọ o ze ni a rọ taghiẹ ọli? A gueye ọli khi, Ọnomhuẹ ọọ nono ni loli ri ọli riẹle emhi, ali khi ọ gbo rọli bhale ya shi eke lẹna.'" ⁴ Ighọ ee bhale ya ẹ ọni ozele akphẹrẹ ni a muzu shi ifui apfẹ epfẹ odẹ. Abi e li taghiẹ ọli-a, ⁵ ẹgbọ eghuo ni e migha akagho e mhila wẹ, "Elọ a la akagho a riẹle ni a rọ taghiẹ ọni omi akphẹrẹ ọgho-a?" ⁶ E sọ wẹ ọ abi ijesu ọọ e li sọ wẹ ọ. Ighọ eni ẹgbọ e zẹ wẹ vu. ⁷ Abi e rọ mu ọni ozele akphẹrẹ bhale ghi ijesu se, e banọ ide

egbe-a pfino nga ọni ozele akphẹrẹ ukhokho. Ighọ, ijesu ọ nga li shito. ⁸ Ebubu ẹgbọ elese e li ba ide rọ ku odẹ, eghuo, e nyanọ eyamhi ku odẹ. ⁹ Ẹgbọ ni e ralo ali eni e deba li e gbe ukua, e tsesẹ, e liẹ, "Okuekhoogo! Oolo!"

Eshinegba ọ ka khivose

na ọni ọ ri eva oyi

Ọnomhuẹ bhale! †

¹⁰ "Eshinegba ọ ka khivose

shi Eghiele oyi oghie iDefidi

ita awa ni ọọ bhale."

"Ikuẹghie o khi oyi Eshinegba!"

¹¹ Abi ijesu ọ rọ ramhi iJerusalemu, ọ dọsẹ ya lo el-emhi Owa oyi Eshinegba. Ọ bino emhi nya gasẹ, ama aborokhia khi obili o she bi dọsẹ, loli ali eniyẹ odukhokho ogbava eyọli e je iBetani.

Ijesu ọ pfi unu na ọora ọkhua-eni

(iMat 21.18-19)

¹² Ogbeakọlo abi e li rọte ẹoli iBetani fiẹ, okiamhi oo gbe ijesu. ¹³ Ighọ ọ tapfia mẹ ọara ọkhua-eni ni o gue ta ebe. Ọ lẹ ya bino ini o she mọ udumhi. Abi ọ rọ ramhi aghọ ọa mẹ emhikhoghuo ọ, sẹ ni ebe, itobọ khi ọa ramhi eghẹghẹ ni ọkhua-eni e rọ mọ ne. ¹⁴ Ighọ ọọ oni ọkhua-eni, "Ọgbokhoghuo ọa ke gbo rọte ẹ ukhomhi ya pfa udumhi ghue."

Eniyẹ odukhokho eyọli e suọ khi ọ ngme na.

Ijesu ọ je Owa oyi Eshinegba

(iMat 21.12-17; iLuk 19.45-48; iJon 2.13-22)

¹⁵ Abi e ke rọ ramhi iJerusalemu, ijesu ọ lo Owa oyi Eshinegba, ọ vesẹ eni e la akagho du oki kua. Ọ kpha okphẹ oyi eni e pfa ikpagho ali eni e ri inekhukhu de kua. ¹⁶ Ọa zẹ ni ọgbokhoghuo ọ tsua itsua-oki rọte el-emhi apfẹ oni Owa oyi Eshinegba dọsẹ. ¹⁷ Abi ọ ke rọ sẹsẹ ẹgbọ, ọ rọ liẹ, "A she kpẹ kẹkẹ ọli shi Ebe-nofuase khi,

" 'Owa iromhi oyi ishishi nya,

a ya ke lu Owa oyemhẹ,'

Ama ẹẹ, a she rọli mele owa ighiatọ a." ††

¹⁸ Abi ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali eni ẹ sẹsẹ ishi e rọ suọ ona, ee dua odẹ ni e te mẹ asha ya gbe ijesu a. Ama ulishi oyi ijesu ọọ mu wẹ, itobọ khi eri osẹsẹ oyọli o ri abọ sha ẹgbọ kpa.

¹⁹ Ogbomhi o mu eke, ijesu ali eniyẹ odukhokho eyọli e rọte oni ẹoli ya fiẹ.

Ilesingme ni a rọte ọkhua-eni ni o ku ebe a rue

(iMat 21.20-22)

²⁰ Eluzogbe oogbeakọlo khi e rọte oni odẹ dọsẹ, e mẹ khi oni ọara ọkhua-eni o khakha ya ramhi imhili.

²¹ IPita ọ sato, ọọ ijesu, "Osẹsẹ, bino khẹ! Ọara ọkhua-eni ni u pfi unu na o she khakha-a."

²² Ijesu ọ sọ li ọ, ọọ, "Mholi irudunga na Eshinegba."

²³ "Egbegbi-ingme mhi gue ẹ ye ẹ khi ọnini ọ gueye oni ute ona, 'Rọ te akana lasẹle ya je elemhi okẹ ọniemhi,'

† Li zẹ iLuk 22.25-26 †† Li zẹ iMat 23.11; iMak 9.35; iLuk 22.26

‡ Li zẹ Iwolo 118.25-26 †† Li zẹ Aza 56.7; ijere 7.11

ni ọa rọ da mhọli akhọkhomhẹ shi udu shi emini ọ ngme ne, ni ọ rọ mhọli miesuọ khi emini lọli ngme o ya bhale ya tse, oo ya lighọ na li. ¹²⁴ Irarighọ, emiemini u sọ iromhi mhila, miesuọ khi u she mhọli ọli, oye o ke khi. ²⁵ U kha da migha a lema, ni u rọ ri ingme oyi ọgbọ shi elemhi, nyanya rọ topfa li. Ini itẹ ni ọ la iloghie ọ ri olamhẹ eyẹ li topfa ẹ." ²⁶ "Ama ini u waa da rọ topfa ọgbọese ne, itẹ na iloghie ọa ya li ri olamhẹ eyẹ topfa ẹ." ††

A mhila ijesu oni ọ ri afu na li
(iMat 21.23-27; iLuk 20.1-8)

²⁷ Ighọ ee gbo lo iJerusalemu le. Abi ijesu ọ li kia elemhi apfe Owa oyi ẹshinẹgba gase, ighie eyi ekpoda-lo-ugamhi ali eni ẹ sese ishi ali egbhali e bhale deba li. ²⁸ E mhila li, "Ọghuo ọ ri afu ne ni u rọ riẹle eni emhi enana nya, ọghuo ọ ri unu ne u ke riẹle ena." ²⁹ Ijesu ọ sọ wẹ ọ, Ọ́, "Mhi ya mhila ẹ ọgbọ ọghuo. A sọ mhẹ ọ, ni mhi tigbe gueye ẹ oni ọ ri afu na mhẹ mhi ke riẹle emhi ena. ³⁰ Ọghuo ọ fe ri itoto na ijoni ọ ke batazi ẹgbọ abi ẹgbọ?" ³¹ Ighọ, e ya ye egbe ochi, e nu egbe wẹ ngme ọli khi, "Awa khe 'Rote iloghie' lo, ọ ya mhila awa, 'Elo o zẹ ni aa rọ mie ọli suọ?' ³² Ama ini awa ke, 'Obọ oyi ẹgbọ.'" Ulishi oyi ẹgbọ o mu wẹ, itobọ khi ọgbọkpa ọ lese khi ọmekẹguele ijoni ọ khi. ³³ Ighọ ẹẹ ijesu, "Anye ẹa lese." Ighọ ijesu ọọ wẹ, "Mhi aa ya li gueye ẹ oni ọ ri afu na mhẹ mhi rọ ke riẹle eni emhi ena."

Okhẹ irọkhokhọ oyi eni e ngmomhi shi ogba ẹera ipfonu
(iMat 21.33-46; iLuk 20.9-19)

12 Ighọ ijesu ọ ke ri okhẹ irọkhokhọ sese wẹ. Ọọ, "Omose ọghuo ọ ke ya gua ogba ẹera ipfonu. Ọ ma ugbe gase oni ogba. Ọ tọ ese shi ọ, ni a mino amẹ ikpamhi eni ẹera kulo. Ọ gbo tọ owa ni o yagha ni a la khe-ekhe shi ọ. Ighọ ọ ya ri oni ogba nga eghiale ọghuo obọ e nu lọli ri ukpelo ke khu. Ọ vu asha obini odonu. ¹² Eghẹghẹ ikhiẹse o ramhi, oni omose ọ ghie ọghumha ọyọli ghi eni ọ ri ogba nga obọ, ọ le ya mie wẹ idumhi emhi ni a kọ shi oni ogba bhale ghi luẹ. ³ Ama e mu ọli, e gbe ọli, e khu ọli. Ọ pfinu abọ efue ya je. ⁴ Ọ gbo ghie ọghumha ọyọli ọlese ghi wẹ, E pfi emhi shi ọli ukhomhi, e yeghe ọli-a ⁵ Ọ gbo ghie ọlese, e gbe onana-a. Ọ ghie elese ni e bu, e gbe ọghuo itali, e gbolu ọghuo-a. ⁶ "O kpọli ọghuo le ni ọa ghie ne, ikhi omi ọli ni ọ lolo nono ingme ọyọli. Lọli ọ kpukhokho ghie. Ọ sa, ọọ, 'E ya mu ekpe na omi mhẹ.' ⁷ "Ama eni e la oni ogba, ẹẹ egbewẹ. 'Ona ọ ya le ugu oni ogba ona, a bhale ni awa gbe ọli-a. Eghẹghẹ agho ni oni ugu o mele oyawa-a.' ⁸ Ighọ e mu ọli, e gbe ọli-a, e pfi ọli rọte oni ogba ya lase.

⁹ "Sẹ oni ọ mhọli oni ogba ona ọ fe ya li? Eri ọ bhale ya gbolu eni ẹgbọ ni ọ ri oni ogba nga obọ-a, ọ rue oni ogba na ẹgbọese. ¹⁰ Aa she zẹ ọli Ebe-no-pfuase khi. "Eche ni itsona e kie pfi, lọli o ke ya mele egbegbi eche ni o ke mu ẹloe ne nya-a. ¹¹ Onomhue ọ lighọ riẹle ona, ọ́ ti anye ẹloe gba' " †† ¹² Ighọ egbhali eyi ẹgbọ iju, e nono ode ni e te ya mu ijesu, itobọ khi e lese khi wewe ọ ri oni okhẹ irọkhokhọ ona nu ngme. Ama e na ulishi oyi ebubu ẹgbọ ni e la aghọ, e zẹ ọli obọ, e vu.

Ingme ize oga na iSiza
(iMat 22.15-22; iLuk 20.20-26)

¹³ Ighọ e tigbe ya nyene egbe ya ghie iFarisi eghuo ali eniye odukhokho eyi Erọdu ghi ijesu, ni e mẹ asha rọte emini ọ ya ngme ri ingme de ọli. ¹⁴ Ighọ e bhale deba ijesu, ẹẹ ọli, "Osese, anye lese khi u ma ngme igesikia, khi emiemini ẹgbọ ẹẹ ngme ali emiemini ọgbọ ọ khi ọa ya mu ẹ ẹloe, ama ode oyi ẹshinẹgba wa sese ni o te ode igesikia. Mhie i, o famhi ti abi khi ọa ti elemhi ushi, ni a rọ zẹ oga na oghie iSiza?" ¹⁵ Anye ke zẹ, abi anye khi zẹ?" Ama ijesu ọ she mẹ ikpamhika oyewe. Ọ́ wẹ, "Elo o zẹ ni a rọ nono ni a di mhẹ mu? A rue ukpamhi anini bhale ghue ni mhi bino." ¹⁶ E rue ọghuo bhale ghi ọli, ọọ wẹ, "Alo ali eva eyi ọghuo na ni a mu shi ọ ena?" Ẹẹ ọli, "Eyi iSiza lo." ¹⁷ Ijesu ọ́ wẹ, "A ri emini o khi oyi iSiza na iSiza, a ri emini o khi oyi ẹshinẹgba na ẹshinẹgba." Ighọ ingme oyi ijesu o sha wẹ abọ.

Ingme iteghuli-guale
(iMat 22.23-33; iLuk 20.27-40)

¹⁸ Ighọ ẹgbọ ena otu na lui iSadusi ni ẹẹ sese khi iteghuli-guale ọa ya la ikpukhokho agbọ, e bhale deba ijesu ya mhila li ogbọ. ¹⁹ Ẹẹ ọli, "Osese, iMosisi ọ kẹkẹ ọli shi ebe ushi na awa khi, 'Ini omose ọ ghu-a pfi ughue ọli shi agbọ, ni ọa rọ bia omọ na li, inyoghuo oni omose ọ mema rue oni osamhi-olimhi ughue ni ọ bia eniye na oni ọkpoto na inyoghuo ọli ni ọ ghu-a ogbọ' ²⁰ Eghẹghẹ ọghuo ó ya la ọ, a mẹ emose oshilua ni e khi inyoghuo. Oni ogbhali ọ rue ọkpoto. Oni omose ya ghua, ọa bia omọ na oni ọkpoto. ²¹ Inyoghuo ọli ni ọọ deba li ọ ke rue oni ọkpoto, ọ gbo ghua, ọa bia omọ. Ighọ o gbo li inyoghuo ọli onuzase. ²² Ighọ o gbo li khi eni inyoghuo oni omose ni e kpole nya. Eni inyoghuo oshilua nya e ga rue oni ọkpoto ughue ni ẹa bia omọ okhoghua na li. Ikpukhokho ọ, oni ọkpoto ọ li ghua. ²³ Ini ogbele iguale o ramhi, ni eni e ghu-a nya e rọ guale, ọghuo ọ famhi ya khi ughue oni ọkpoto? Aborokhia khi wewe oshilua nya e ga rue ọli ughue eghọ." ²⁴ Ijesu ọ sọ wẹ ọ, Ọ́, "Wa a mẹ khi eri a da ode khi aa lese emhikhoghuo elemhi Ebe-no-pfuase, wẹkhi eri

† Li zẹ iMat 17.20; 1 iKori 13.2 †† Li zẹ iMat 6.14-15 † Li zẹ Aza 5.1-2

†† Li zẹ Iwolo 118.22-23 †† Li zẹ Ika 23.8 ††† Li zẹ iDeut 25.5

a leşe emhikhoghhuo elemhi ekpabọ oyi Ɛshinegba.
²⁵ Ini eni e ghu-a e guale, ẹa kẹ ke rue ughuẹ wẹkhi eri a ke rẹ wẹ kẹ yẹ ughuẹ. Eri e kẹ li abi igeni ena iloghie.
²⁶ Ama ingme iguale oyi eni e ghua, aa she kpẹ zẹ ọli ebe ni iMosisi ọ kẹkẹ ni ọ ngme ingme ebuli ni oo to shi? Abi Ɛshinegba ọ gueye iMosisi khi, 'Mhemhe mhi khi Ɛshinegba oyi Aburaamu ali Ɛshinegba oyi Aziki, ali Ɛshinegba oyi iGiekọpu.' ^{†27} Ɛshinegba oyi eni e la agbọ ọ khi, ọa khi oyi eni e ghua. Eri a ga da ode pfo nya." Emini a ri ona ngme khi, ẹgbọ eni ghu-a eghuo e kie mhọli agbọ.

Ushi ni o funẹ nya

(iMat 22.34-40; iLuk 10.25-28)

²⁸ Ọtuoghhuo eni ẹ sẹsẹ ishi, ọ la aghọ suọ abi e rọ khakọ, ọ mẹ khi ijesu ọ ga guẹ sọ ẹgbọ iSadusi ogbọ ni e mhila li, ọ mhila li, "Elemhi ishi nya, onoghhuo o ga funẹ nya?"

²⁹ Ijesu ọ sọ li ọ, ọ́, "Oni o mu ẹlo e ne nya na, 'Ku esọ-a yeye iZireni, Ọnọmhuẹ Ɛshinegba oyawa, lo-lighuo kpe ọ khi Ọnọmhuẹ.' ³⁰ Nono ingme oyi Ɛshinegba Ọnọmhuẹ oyẹ, ri udu oyẹ nya ali agbọ oyẹ nya, ghe isamhi ali ekpabọ eyẹ nya nono ingme oyi Ɛshinegba.' ^{†31} Onuzi-eva ni o gbo lolo mu ẹlo e khi, 'Nono ingme oyi ọnuzava oyẹ abi u li nono ingme egbe ẹ.' Ushi olese okhoghhuo ọa ke la ọ ni o gbo mu ẹlo e dọsẹ ena." †

³² Ọni ọmọsẹ ọ́, "U ga guẹ ngme, Ọsẹsẹ. Igesikia u ngme ni u wẹ khi Ɛshinegba oghuo ọ khi, ali khi ọlese ọa ke la ọ, sẹ ni lọlighuo." ^{†33} Ali khi awa ri udu oyi awa nya, ali isamhi eyi awa ali ekpabọ eyi awa nono ingme oyi Ɛshinegba. Ali awa nono ingme oyi ọnuzava oyawa abi awa li nono ingme egbe awa. Ni awa rọ ri ishi eva ena gbe akanya, o ghọle Ɛshinegba dọsẹ ni awa ya ri iluasobo ali isomhopfa ọdọda bhale ghi ọli." ††

³⁴ Abi ijesu ọ rọ mẹ ilẹsingme ni ọ rọ sọ luẹ ọ, ijesu ọ́ li, "Wa a ga nuata shi Eghiele oyi Ɛshinegba."

Rọte aghọ vu ọgbọ okhoghhuo ọa ke gbolo mhila li ogbọ okhoghhuo. †††

Omi ọni Ọmiepfuese ọ khi

(iMat 22.41-46; iLuk 20.41-44)

³⁵ Abi ijesu ọ rọ la elemhi apẹ ni o la Owa oyi Ɛshinegba sẹsẹ ẹgbọ, ọ mhila wẹ ogbọ. Ọ́, Elọ o zẹ ni esẹsẹ Ishi eyi iMosisi e rọ liẹ khi omi iDefidi Ọmiepfuese ọ khi? ³⁶ Abi Ayemhe-no-pfuasẹ o rọ kpha iDefidi sọ, ọ rọ rọte unu oyọli liẹ.

"Ɛshinegba ọ́, Ọnọmhuẹ oyemhe.

Shitọ mama mhe

ramhi eghẹghe

ni mhi rọ ya ri ebe ẹ

shi ẹ ufui ẹkoawẹ." †††

³⁷ Ini iDefidi ọ rọte unu oyi lọlighuo lu ọli Ọnọmhuẹ, sẹ ọni Ọnọmhuẹ oyọli ọ ke gbo liẹ khi omi ọli?

Ebubu ẹgbọ e ku esọ a shi eke shi emini ọ ngme, ni o ri egbe mu wẹ.

Ijesu ọ tse agua yẹ eniyẹ odukhokho eyọli shi esẹsẹ Ishi eyi iMosisi egbe

(iMat 23.1-36; iLuk 20.45-47)

³⁸ Ijesu ọ sẹsẹ wẹ, Ọ́, wẹ, "A mu egbe ẹ shi esẹsẹ Ishi eyi iMosisi egbe. Itsua na dọlọdọlọ e ma ghọle wẹ e iso ke kia ifui oki, ni ẹgbọ e ke tse wẹ otse ekpe. ³⁹ E ma nono ni wewẹ e shitọ ukpẹkhomhi ni ọ mu ẹlo e elemhi owa ugamhi oyi awa ali ashini o mu ẹlo e elemhi ilegba, ni a la le, ni a la da. ⁴⁰ Itoto e rọ li esamhi-olimhi ẹ le. Iromhi ni e nuẹ, eyi abamemhe, ẹ sọ. Ɛshinegba, ọ ya na wẹ osoli oniemi to ọ."

Irona ni ọsamhi-olimhi ọ rọ na Ɛshinegba

(iLuk 21.1-4)

⁴¹ Abi ijesu ọ rọ shitọ ti mama oni akpati ni a pfi ukpaghọlọ irona a lo elemhi Owa oyi Ɛshinegba, ọ́ bino ẹgbọ abi e li pfi ikpaghọ lo ọ. Ɛgbọ ni e pfue ebubu e pfi ikpokpomhi ikpaghọ lo. ⁴² Ighọ ọsamhi-olimhi ni ọa mhuẹ emhikhoghhuo, ọ li ya pfi anini eva lo.

⁴³ Ighọ ijesu ọ lu eniyẹ odukhokho eyọli, Ọ́, wẹ, "Igesikia mhi gue ẹ yẹ ẹ, khi ọni ọsamhi-olimhi ni ọa mhọli emhikhoghhuo ọna, lọli ọ ri irona ni o funẹ nya bhale dọsẹ ẹgbọ enekpọle nya ⁴⁴ Itobọ khi eri eni e pfue e rọte ẹpfue ni e mhuẹ mu ẹpfiẹ rọ riẹlẹ irona. Ama ọni ọsamhi-olimhi ọna, rọte elemhi umhamẹ oyọli, ọ kie rue emini ọ mhọli nya ni ọ kha rọ ke le, riẹlẹ irona."

Ijesu ọ guele emini a ya ke mẹ ikpukhokho agbọ

(iMat 24.1-2; iLuk 21.5-6)

13 Abi ijesu ọ rọte elemhi Owa oyi Ɛshinegba fiẹ lasete tee, ọmọ odukhokho oyọli oghuo, ọ́ li, "Bino ghue, Ọsẹsẹ! Ghe abi ukpokpomhi owa ona ali echẹ ni a rọ ma li e li somhi otse khe!"

² Ijesu ọ sọ li ọ, ọ́, "Wa mẹ ukpokpomhi owa ona. Eghẹghe o ya bhale ni echẹli okhoghhuo ọa ke rọ ya migha ukhomhi okhoghhuo. Wewẹ nya e ya de kua."

Ozughu ali Imu-okhọli vule

(iMat 24.3-14; iLuk 21.7-19)

³ Abi ijesu ọ li shitọ ukhomhi Ute ẹera Olivu, ni o sọ alo ghue oni Owa oyi Ɛshinegba, iPita ali ijemhisi ali ijoni ali Aduru e bẹna bhale ya mhila li, ⁴ Ɛ ọli, "Gueye anye, eghẹghe ni a rọ ya ke mẹ eni ingme enana. Elọ a ya ke mẹ ni a rọ ya leşe khi oni eghẹghe ni eni emhi ena e rọ ya tse khi o she ramhi?" ⁵ Ighọ ijesu ọ́ wẹ, "A kwegbe-a ke tọkpẹ, ini ọgbọkhoghhuo ọ khi di ẹ.

⁶ Ebubu ẹgbọ e ya ri eva oyemhe bhale deba ẹ, ẹ liẹ khi, 'Mhemhe mhi khi lọli,' ẹẹ di ebubu ẹgbọ. ⁷ Ini a suọ khi a khọli, o ke khi eri a suọ eko ingme okhọli obini odonue, a khi ze ni o nighise ẹ udu. Emhi eghoghọ e mema bhale ya tse, ama ukpẹsẹ agbọ ọa kie ramhi.

⁸ Ishishi ali ishishi e ya mu okhọli vule shi egbe ọ, eghiele ali eghiele e ya li mu okhọli vule shi egbe wẹ ọ. Eke ọ ya la asha kpa ke nighise, ẹẹ kulẹ. Okiamhi

† Li zẹ Okiali 3.6 †† Li zẹ iDeut 6.4-5 † Li zẹ iLev 19.18 ††
 Li zẹ iDeut 4.35 †† Li zẹ Osi 6.6 ††† Li zẹ iLuk 10.25-28 ††† Li zẹ Iwolo 110.1

oniemhi ọọ pfi. Igbaekẹle osoli na abi ọọ li ọkpotoso ni oku o lẹsẹ belẹ ẹ to egbe.

⁹“A ri ukpẹlooe shi ekẹ lolo ke ọtkpẹ. A ya mu ẹ je owa ni a la gue ẹzọ. A la elemhi Owa ugamhi gbe ẹ. A ya ri itobọ oyemhẹ mu ẹ bhale odalo oyi enighie ali eni ẹ mhẹse ni a rọ gue usomhi onete oyi Ẹshinẹgba ye wẹ. ¹⁰Ama neni ukpẹse agbọ o ya ramhi, a mema she ya tse abọ oni usomhi onete oyi Ẹshinẹgba ye ẹgbọ na ishishi nya. ¹¹Ini a da mu e bhale khi a rẹ ẹ gue ẹzọ, khi zẹ ni udu o nasẹ ẹ shi emini u ya ngme. Ama lẹsẹ ngme emiemini Ẹshinẹgba o ya rọ nẹ oni ẹghẹghẹ aghọ, itobọ khi ọa khi yeyẹ wa ngme, ama Ayemhẹ-nọ-pfuase. †

¹²“Ẹgbọ e ya ri inyoghuo wẹ bhale na gbolo-a, ita e li ri imi wẹ li bhale ni a li gbolo-a. Ẹghẹghẹ aghọ, eniyẹ e ya ke sọ alo okhọli ghue eni e bia wẹ ọ, e gbolo wẹ-a. ¹³Ẹgbọ nya e ya ri itobọ oyemhẹ ke biselemhi ẹ, ama ọni ọ ri egbe mie ya ramhi ukpẹse, a ya mie pfuase. ††

Emhi obe ni ọọ vesẹ ẹgbọ kua (iMat 24.15-28; iLuk 21.20-24)

¹⁴“Ama, a kha da mẹ emini ẹ pfi oyese, ashini aa kha mẹ ọli, ikhi oni ọ vesẹ ẹgbọ kua, ẹghẹghẹ aghọ ọni ọ zẹ ebe ọ lẹsẹ abi a ri emini ọ zẹ ngme. Eni e la ekẹ iljudia e na nga ikhomhi ite. ¹⁵Ọni ọ la ukhomhi owa ne ọ khi tiemhile elemhi owa ya rue emhikhoghuo. ¹⁶Ọni ọ la ifui ishemhi ọ khi na bhale apfẹ ya rue awulu oyọli. ¹⁷O ma ze mu ikpotso ni ẹ mẹ ali eni e mhọli eniyẹ ni ẹ nye ẹnyle shi egbe ẹghẹghẹ aghọ. ¹⁸Lema Ẹshinẹgba ọ khi bie zẹ ni o de shi ẹghẹghẹ ni ulili oniemi o la gbe ẹgbọ elemhi ukpe. ¹⁹Itobọ khi onana o ya khi osoli ni o khọlo ne nya rọte ẹghẹghẹ ni Ẹshinẹgba ọ te ma agbọ. Ọgbọ a ke gbo ya mẹ osoli uza onana ghue ekẹ agbọ. ²⁰Ini Ẹshinẹgba ọa li rọte ogbelẹ osoli ni a ngme ena khi-a, ọgbọkhoghuo ọa ya dobe ji ukhomhi ọ le. Ama irari oyi ẹgbọ eyọli ni ọ zẹ ọda kẹ, ọ rọ rọte eni ogbelẹ osoli ena khi-a. ²¹Ẹghẹghẹ aghọ ini ọgbọkhoghuo ọ gueye, ‘Ghekhe, ghe Ọmiepfuese!’ Okekha khi eri ọ ye, ‘Ghe ọli oobọ kẹ!’ Khi mie ọli suo. ²²Itobọ khi iromhi emiepfuese ali emekeguele e ya lasele. E ya ke riẹlẹ ọlẹlẹ ali ikanya ọnyaloa ọdoda rọ ke di ẹgbọ. Ni o kha khi ini ọa gue kia, e ga li ya di egbegbi eni Ẹshinẹgba ọ zẹ ọda kẹ. ²³Irarighọ, a ga lolo kuegbe-a ke tọ ẹloee ekẹ. Mhi she gue emhi nya ye ẹ shi ekẹ se neni oni ẹghẹghẹ o ya ramhi.

Inyenegbe bhale oyi Omi Ọgbọ (iMat 24.29-31; iLuk 21.25-28)

²⁴“Ini ẹghẹghẹ osoli ona o ga dọsẹ se nya,
“Ovọ o ya bishi alo-a,
uki ọa ke dobe gẹ, ††
²⁵Ikpẹtata e deno ukhuli kule,
ukhuli ali ekpabọ
ni e la irarogbe ẹ mhẹse
e ya ke nighise.’ †††

† Li zẹ iMat 10.17-20; iLuk 12.11-12 †† Li zẹ iMat 10.22 † Li zẹ iDan 9.27; 11.31; 12.11 †† Li zẹ iLuk 17.31 †† Li zẹ iDan 12.1;

²⁶“Ẹghẹghẹ aghọ, ẹgbọ nya e ya mẹ khi Omi Ọgbọ ọ kia elemhi otughunu ẹ bhale, elemhi ekpabọ ali ufumhi ni ọ gẹ nyanyanya. ²⁷Ẹghẹghẹ aghọ, ọ ya ghie igeni eyọli e te asha kpa, ikhi ukpẹse agbọ nya, ti ẹgbọ eyọli ni ọ zẹ ọda kẹ gbili.

Osẹse oyi oni ọora ọkhua-eni (iMat 24.32-35; iLuk 21.29-33)

²⁸“Bino abi ọkhua-eni o li ẹ te. O kha da kpẹse ukhuli, ni o rọ ke ta ebe ne, lẹsẹ khi okasẹ o kelẹ ya le. ²⁹A kha da gbo li lighọ mẹ khi eni emhi ena khi a da mẹ wẹ ne, lẹsẹ khi ẹghẹghẹ o she ramhi. ³⁰Abi o li mhi li gue ọli e ye ẹ khi, ẹgbọ eghuo ni e la agbọ memena ẹa ya ghu ne, ni eni emhi ena nya e rọ bhale ya tse. ³¹Ekẹ ali ukhuli e ya dọsẹ, ama ingmemhi eyemhẹ ẹa ya tigbe dọsẹ ghue.

Ọgbọkhoghuo ọa lẹsẹ oni ogbelẹ wẹ ọni ẹghẹghẹ (iMat 24.36-44)

³²“Ọgbọkhoghuo ọa lẹsẹ oni ogbelẹ wẹkhi oni ẹghẹghẹ. Ghe egbegbi igeni ena iloghie ali mhẹmhe Omi ọli, sẹ ni Itamhẹ lolighuo. ³³A ri ukpẹlooe shi ekẹ ke ọtkpẹ, itobọ khi waa lẹsẹ ẹghẹghẹ ni ọ la ya bhale. ³⁴Eri ona o li abi ọmose ni ọ vu asha obini odonue, ni ọ ri ighumha eyọli shi apfẹ e ri ukpẹlooe khu shi na luẹ. Ọ gueye ọgbọgbọ akanya ni ọ ya gbe. Ọ gueye ọni ọ khẹ ekhẹ ọ ke khẹ ekhẹ apfẹ. ³⁵“Irarighọ, ke khẹ ekhẹ, itobọ khi waa lẹsẹ ẹghẹghẹ ni ọga ọ rọ ya jele. Ini ẹlogbomhi lọ o, okekhi itsotso ogbiẹ lọ o, okekhi ẹghẹghẹ obili-atso lọ o, abi khi ogbiẹ-fiefie lo. ³⁶Ini ọ bhale guo, khi zẹ ni ọ bhale ya ẹ khi u wa lẹsẹ a. ³⁷Abi mhi li gue ọli ye ẹ ena mhi li gbo gueye ọgbọkpa. ‘A ke khẹ ekhẹ!’ ”

Ugbamhi ni a gba khẹ ijesu (iMat 26.1-5; iLuk 22.1-2; iJón 11.45-53)

14 O ke kpe ogbelẹ eva le ni a rọ ya li ukpe iPasova ali ukpe ni a la le ibuledi ni aa ri ifuma shi nye, ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali esesẹ Ishi eyi iMosisi, ee nono ode ni e te ya bẹna mu ijesu gbe-a. ²Ẹ egbe, “Awa khi riẹlẹ ọli ini a li imu, onyaghu ọa ya lasele shi ọ.”

A la iBẹtani ku oili shi ijesu egbe (iMat 26.6-13; iJón 12.1-8)

³Abi ijesu ọ rọ la ẹoli iBẹtani, owa oyi iSamọ ni efafe e kpẹ mu shitọ le eminale, ọkpotoso ọghuo ọ rue ukoko ituale ni o lolo ghalẹ, ni o pfie lasele. Ọ gbe oni ukoko a, ọ ku oni ituale shi ijesu ukhomhi. ⁴Ẹgbọ eghuo ni e la aghọ, e ri elemhi ibibi liẹ egbe, “Elọ o zẹ ni a rọ na pfuechẹ oni ituale kua shi afue?” ⁵A kha ri ọli dẹ ramhi ifata ukpe ali emhi, a kemhi eni ikpaghọ na eni ẹa mhuẹ. E shi ọni ọkpotoso unu egbegbọ.

Irọ 7.14 ††† Li zẹ Aza 13.10; Ezik 32.7; iJọe 2.10,31; 3.15; Irọ 6.12 ††† Li zẹ Aza 34.4; iJọe 2.10; Irọ 6.13 § Li zẹ iDan 7.13; Irọ 1.7 §† Li zẹ iMat 24.36 §†† Li zẹ iLuk 12.36-38 §† Li zẹ Okiali 12.1-27 §†† Li zẹ iLuk 7.37-38

⁶ Ama ijesu óó wẹ, “A zẹ ọli obọ. E lẹ a yẹsẹ ọli ẹ ngme shi? Egbegbi emini o ti ni o somhi otse ọ riẹlẹ na mhẹ. ⁷ Eghẹghẹ kpa eni ẹa mhuẹ e rọ nu ẹ la ana, ẹghẹghẹ ni o ghọle ẹ kpa a kpaghiẹ wẹ obọ. Ama aa ya mẹ mhẹ ẹghẹghẹ kpa. ⁸ Emini ọ dobẹ ya riẹlẹ ọ riẹlẹ eghọ. Eri ọ ku ituale ku mhẹ egbe shi ekẹ khẹ ẹghẹghẹ irọtọ oyemhẹ. ⁹ Igẹsikia mhi gue ẹ yẹ ẹ khi, ashashini a da la tse abọ usomhi onete ekẹ agbọ ona nya ne, a ya yelemini ọkpotoso ọna ọ riẹlẹ le.”

Ijudasi ọ lama khi lọli ya ri ijesu dẹ
(iMat 26.14-16; iLuk 22.3-6)

¹⁰ Eghẹghẹ aghọ ijudasi Isikaroti, ni ọ khi ọtuoghwo eniyẹ odukhokho ogbava, ọ lẹ deba ighie eyi ekpoda-lo-ugamhi, ni ọ ya ri ijesu na wẹ dẹ. ¹¹ Onana ni ọ gueyẹ wẹ, o ga ghọle wẹ. E shobọ khi wẹwẹ e ya ri ikpaghọ na li. Ighọ ijudasi ọ li nono ẹghẹghẹ ni ọ ti ni ọ rọ ya mẹ asha ri ijesu na wẹ.

Ijesu ọ nu eniyẹ odukhokho eyọli le Eminale iPasova
(iMat 26.17-25; iLuk 22.7-14,21-23; iJon 13.21-30)

¹² Ogbelẹ ni ododẹ ni a li oni ukpe ni a la le ibuledi ni aa ri ifuma shi nye o ramhi, ni o khi ogbelẹ ni a rọ gbe ozele Osumha oyi oni iPasova-a, eniyẹ odukhokho eyi ijesu e mhila li “Ashi o ghọle ẹ ni anye mu egbe shi ekẹ nẹ, ni u la le eminale iPasova?”

¹³ Ighọ, ọ ghie eniyẹ odukhokho etuava eyọli, óó wẹ, “A lo ifuapfẹ, omọsẹ ni ọ tsua ubene amẹ, ọ ya lona ẹ odẹ. A deba li je apfẹ. ¹⁴ A gueyẹ oni ọ mhọli apfẹ ni ọ ya lo, khi, ‘Osẹsẹ ọọ, anye mhilẹ u ri anye khasẹ elemhi owa ni lọli ali eniyẹ odukhokho eyelue wẹwẹ e la ya le eminale iPasova?’ ¹⁵ Ọ ya rẹ ẹ khasẹ agbala ni emhi nya e gba shi ukhomhi owa atonga, a muno egbe shi akaghọ na awa.”

¹⁶ Eni eniyẹ odukhokho e vu, e lo ifui apfẹ, e ya mẹ eni emhi tee abi ijesu ọ gue ọli yẹ wẹ. Ighọ e mu egbe oni eminale iPasova.

¹⁷ Ogbomhi o mu ekẹ, ijesu ali eni eniyẹ odukhokho ogbava e bhale. ¹⁸ Abi e li shitọ gasẹ itebu le eminale, ijesu óó wẹ, “Egbegbi-ingme mhi gue ẹ yẹ ẹ khi ọtuoghwo elemhi ẹ ọ ya rẹ mhẹ dẹ. Oni ọ nu mhẹ le emhi memena.” ††

¹⁹ Udu o yese wẹ-a, ọtuoghwo-oghwo ọọ mhila li, “She khi ọa khi mhẹmhẹ o khi?”

²⁰ Ọ sọ wẹ ọ, óó wẹ, “Ọtuoghwo elemhi ẹẹ ogbava ọ ya khi, oni ọ ga ri ibuledi nu mhẹ ẹ sọmhi elemhi utasa memena. ²¹ Eri Omi Ogbo ọ ya ghu-a abi a li kẹkẹ ọli shi ekẹ na li. Eri-tse khi, o maa khọlọ oni ọ ya rọli dẹ egbe! O kha ga ti nẹ, ini ogbo ọa bie bia li lọ!”

Eminale oyi Onomhuẹ
(iMat 26.26-30; iLuk 22.14-20; 1 iKori 11.23-25)

²² Abi e li le eminale eghọ, ijesu ọ rue ibuledi, ọ kphẹmhi, ọ khi ọli a, ọ rọ na eniyẹ odukhokho eyọli, óó, “A mọ le; Idiegbe oyemhẹ na.”

† Li zẹ iDeut 15.11 †† Li zẹ iWolo 41.9

²³ Ighọ ọ gbo sọ onyọ shi uko, ọ kphẹmhi, ọ rọli na wẹ, wẹwẹ nya e ga te ọ da.

²⁴ Ijesu óó wẹ, “Ọlia eyemhẹ na ni e migha shi ish-iobọ onogbo, ni a ku kua na ebubu ẹgbọ. ²⁵ Mhi gue igẹsikia yẹ ẹ khi mhi aa ke gbo ya rọte onyọ upfonu ona da, sẹ ni obini Eghiele oyi Eshinẹgba, ni mhi la da onyọ onogbo.” ²⁶ Abi e rọ to uwolo se, e fiẹ lasele, e je Ute Ẹrera olivu.

Ijesu ọ guele shi ekẹ khi iPita ọ ya kie lue
(iMat 26.31-35; iLuk 22.31-34; iJon 13.36-38)

²⁷ Ijesu óó wẹ, “Ẹẹ nya, a ya na kua, a zẹ mhẹmhẹ-ghuo obọ, irari khi a she kẹkẹ ọli shi Ebe-no-pfuase khi.

“ ‘Mhi ya ri emhi li orisumhafia, isumha e ya vẹ kua.’ ††

²⁸ “Ama ini a guise mhẹ le se, mhi ya ralo khẹ ẹ iGalili.” ††

²⁹ iPita ọọ li, “Ini ẹgbọ nya e ririẹ kie ẹ, mhi aa ya kie ẹ.”

³⁰ Ijesu óó iPita, “Mhi gueyẹ khi, neni ọkpa ọọ gbiẹghẹ iteva amiọsẹ, u ya kie mhẹ itesẹ.” ³¹ iPita ọ kie gema ọ gue gagaga, ọ liẹ, “Ini o ri riekhia khi oni mhi la nu ẹ ghu-a lọ, mhi aa ya tigbe kie-ẹ.” Enekpole nya e li ngme ghọ.

Ijesu ọ la iGẹtisemani sọ iromhi
(iMat 26.36-46; iLuk 22.39-46)

³² E je ashini a lu iGẹtisemani, ijesu ọọ eniyẹ odukhokho eyọli, “A shitọ ana ni mhi ya sọ iromhi bhale.” ³³ Ọ rue iPita ali iJon ali ijemhisi ma egbe vu. Iyesudu-a ali anasẹmhẹ e bhale na li. ³⁴ Ọ wẹ, “Oya ni o la mhẹ udu memena o gba a. O ga nono ni luẹ gbe mhẹ. A migha akana khẹ mhẹ, a ke tọkpẹ.”

³⁵ Ọ ti je odalo dẹnẹ, ọ de ya yeshi ekẹ, ọọ sọ iromhi ini o ya zẹ riẹlẹ ni oni ẹghẹghẹ ona o dọsẹ luẹ. ³⁶ Óó, “Itamhẹ, Itamhẹ, emhikpa o zẹ ẹ riẹlẹ. Rue mhẹ oni uko osoli ona odalo le. Eri-tse khi, ọa khi abi o ghọle mhẹ, sẹ ẹ ni abi o li ghọle ẹ.”

³⁷ Abi ọ nyenẹ egbe bhale, ọ mẹ khi eni eniyẹ odukhokho e lese-a. Ọọ iPita, “ISamọ, eri u lese-a? Aa dobẹ nu mhẹ tọkpẹ ukuku ẹghẹghẹ tse? ³⁸ Ri ukpẹloe shi ekẹ gboo ke sọ iromhi ini u khi de ini u mhọli imufẹ. Ayemhẹ oyẹ o mu egbe ni o rọ riẹlẹ, eri-tse khi, idiegbe oyẹ ọa dobẹ.”

³⁹ Ighọ ọ gbo vu ya sọ iromhi enabi ọ kpẹ sọ. ⁴⁰ Abi ọ rọ nyenẹ egbe bhale, ọ gbo bhale ya ẹ wẹ khi e lese-a, irari khi olesẹ o la wẹ alo, ẹa lese abi e ke ya ngme ọli.

⁴¹ Abi ọ rọ nyenẹ egbe bhale utonuzesẹ, óó wẹ, “Olesẹ a kie la, ni a yemhẹ-a? Olesẹ oghọ o she bu ẹ! Oni ẹghẹghẹ o she ramhi. A bino khẹ khi, a ri Omi Ogbo na ena olamhẹ dẹ. ⁴² A vule ni awa vu! Oni ọ remhẹ dẹ óó bhale ena!”

‡ Li zẹ Okiali 24.8; ijere 31.31-34 †† Li zẹ iZaka 13.7 †† Li zẹ iMat 28.16

A mu ijesu

(iMat 26.47-56; iLuk 22.47-53; iJon 18.3-12)

⁴³ Abi ọ li ngme, iJudasi, ni ọ khi ọtuoghwo elemhi eni eniye odukhokho ogbava ọ bhale. Egbọ ni e tsua itsua okhọli ali itakobi ali ikpokpo, ni ighie eyi ekpodalo-ugamhi, ali esesẹ Ishi eyi iMosisi ali egbhali e ghie, e nu ọli bhale.

⁴⁴ Oni ọ roli de ọ she kpe gueye eni e nu ọli kia, ọọ we, "Oni mhi da pfpfi ekphamhi ne, loli ọ khi oni a nono. A mu ọli, a khe ọli ekhe rue vu." ⁴⁵ Abi e ro lese lole, iJudasi ọ le deba ijesu, ọọ, "Osesẹ." Ọ pfpfi ọli ekphamhi. ⁴⁶ Eni emose e mu ijesu. ⁴⁷ Igho ọtuoghwo eni e migha epfe-aghọ ọ ji itakobi oyoli emhi lasela, ọ be oghumha oyi Ọga oyi ekpodalo ugamhi esọ-a.

⁴⁸ Ijesu ọọ we, "Okhọli mhi tsua, ni a ro lina tsua itsua okhọli ali itakobi ali ikpokpo bhale ya mu mhe?" ⁴⁹ Ogbele kpa mhi ro nu e la, mhi la Owa oyi Eshinegba e sesẹ. Aa mu mhe. Eri a me emhi ena ni emini a keke shi Ebe-no-pfuase o bhale ya tse." ⁵⁰ Igho eniye odukhokho eyoli nya ni e deba li e ve kua, o kpe lo-lighuo le.

⁵¹ Ozeo oghuo ni ọ so awulu ona yeyeye, ọọ deba ijesu. Abi e ro to obo so li, khi wewe e ya mu ọli, ⁵² ọ nyanọ awulu-a mhuẹ we abo, ọ ri irumheba na vu.

Otu iSaediri e ri ijesu gue ezọ

(iMat 26.57-68; iLuk 22.54-55,63-71; iJon 18.13-14,19-24)

⁵³ E mu ijesu bhale owa oyi Ọga oyi ekpodalo ugamhi, ighie eyi ekpodalo-ugamhi nya, ali egbhali ali ekekebe ali esesẹ Ishi eyi iMosisi nya e le gba. ⁵⁴ IPita ọ tapfia deba li ukhu-khokho, ya ramhi elemhi apfe oyi Ọga oyi ekpodalo ugamhi. Ọ nu eni e khe ekhe shito khasẹ erali.

⁵⁵ Eni ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali oni igbaa oyi iSaediri nya, e nono emhi ushi ni e ya mu mholi ijesu obo, ni e ba me asha gbe ọli-a. Eja me emhikhoghwo. ⁵⁶ Ebubu egbo e pfi otsela eyi egbhali mu ọli, eni otsela nya, eja de shi oghuo.

⁵⁷ Ikpukhokho, egbo eghuo e vule pfi otsela egbhali ona mu ijesu. Ee, ⁵⁸ "Anye suo khi ọọ liẹ khi, 'Mhi ya guoghọ Owa oyi Eshinegba onana ni egbo e ri abo ma-a, ele-ese mhi to olese ni egbo eja ri abo ma.'" ⁵⁹ Abi e riẹ kie ngme ona, otsela eyewe eja kie de shi oghuo.

⁶⁰ Igho Ọga oyi ekpodalo ugamhi ọ vule migha odalo oyewe nya, ọ mhila ijesu. "Waa bie ya so we ọ? Ezọ elo na ni egbo ena ee gue shi e egbe?" ⁶¹ Ama ijesu ọ tsaghiẹ a, ọ so we ọ. Ọga oyi ekpodalo ugamhi, ọ gbo mhila li, "Yeye u khi Omiepfuese, Omi Eshinegba ọna Kuẹghie?"

⁶² Ijesu ọọ li, "Loli mhi khi. Ee nya a ya me khi Omi Ogbo ọ shito obita oyi Eshinegba ni ọ fune, ali khi ọ la otughunu rote irarogbe e tiemhie." †

⁶³ Ọga oyi ekpodalo ugamhi ọ nyanọ itsua shi egbali uruli abi ọ li yila. Ọọ, "Awa ke gbo nono otsela olese."

⁶⁴ Ee nya a she suo abi ọ pfi unu-a deba Eshinegba. Se a so shi ọ?"

Wewe nya e pfa ezọ mu ọli khi oni a gbe-a ọ khi. ⁶⁵ Egbọ eghuo ọ, e tono ete ku ọli. E ri emhi genọ ọli alo. E pfi ọli emhi, e ọli, "Me eke guele, gueye anye oni ọ pfi e emhi?" Eni e khe ekhe e mu ọli, e lase ọli esọ.

IPita ọ khi loli eja lese ijesu

(iMat 26.69-75; iLuk 22.56-62; iJon 18.15-18,25-27)

⁶⁶ Abi iPita ọ kie shito elemhi apfe egho, omueshi oghuo ni ọ khi oni ọọ ga oyi Ọga oyi ekpodalo ugamhi ọ bhale. ⁶⁷ Ọ me iPita abi ọ rokhasẹ erali, ọ toli okpe tsuke.

Ọọ li, "Yeye u li nu ijesu na iNazareti i kia."

⁶⁸ Ama iPita ọ tia. Ọọ, "Mhi a lese emini wa ngme." Ọ lase agho le je ode ni a te e lo elemhi apfe. [Igho okpa ọ gbieghẹ.]

⁶⁹ Abi oni omueshi ni ọ ga ogbo ogho ọ ro gbo me iPita agho, ọ gbo riẹle eni ingmemhi ngme khasẹ eni e migha epfe agho. Ọọ, "Otuoghwo elemhi we, oni omose ọna ọ khi." ⁷⁰ IPita ọ gbo tia.

Oo li denẹ, eni e migha epfe agho e ke iPita, "Igesikia lo khi ọtuoghwo elemhi we u khi, irari khi onge iGalili u khi."

⁷¹ Igho ọ li se egbali isheli, ọ romhi eni isheli. Ọ liẹ, "Mhi aa ga lese omose ọna ni a ngme ena."

⁷² Utoghukpe, okpa ọ gbieghẹ utonuzi-eva. IPita ọ sato emini ijesu ọ gueye ọli khi, "Neni okpa ọ ya gbieghẹ utonuzi-eva, u ya kie mhe itese." Igho ọ gbe akhe evie a.

A rue ijesu bhale odalo oyi iPaleti

(iMat 27.1-2,11-14; iLuk 23.1-5; iJon 18.28-38)

15 Euzogbe fiefie, ighie eyi ekpodalo-ugamhi, ali egbhali ali esesẹ Ishi eyi iMosisi ali igbaa eyi iSaediri nya, e ye ugbamhi. E ge ijesu rue vu ghi iPaleti.

² Oni iPaleti ọ mhila ijesu ogbo, ọọ li, "Oghie oyi egbo iju u khi?"

Ijesu ọọ, "Eee! Igho lo abi u ngme ọli."

³ Eni ighie eyi ekpodalo-ugamhi eyi Eshinegba e ga gue ezọ emhi ebubu shi ijesu egbe. ⁴ Igho iPaleti ọ gbo mhila li ogbo, ọọ, "Wa ya pfunu, u suo iwali ezọ ni e gue e shi e egbe?"

⁵ Ama ijesu ọ so li ọ. O ri abo sha iPaleti.

A pfa ezọ mu ijesu a ka gbe ọli a

(iMat 27.15-26; iLuk 23.13-25; iJon 18.39--19.16)

⁶ Abi áá li ini o lina ramhi eghẹghẹ ukpe iPasova, eri iPaleti ọ rue ogbo oghuo owa ighumha lasela na we abi o ghole we shi. ⁷ Eghẹghẹ agho omose oghuo ni a lu iBarabasi ọ la owa ighumha, ni ọ khi oghuo egbo ni a mu. Eri a mu ọli shi ugbeli ni ọ gbe eghẹghẹ ni a ro me onyaghu. ⁸ Abi eni egbo e ro bhale gbii ya mhila iPaleti ọ riẹle emini ọ kie kpe riẹle na we, ⁹ iPaleti ọ mhila we, ọọ, "A nono ni mhi rue oghie iju abo a na e?"

† Li ze iLuk 19.47; 21.37†† Li ze iJon 2.19‡ Li ze iDan 7.13

†† Li ze iLev 24.16

¹⁰ Ọ ga lẹsẹ gboo khi itobọ ibiselemhi, ighie eyi ekpodalo-ugamhi e rọ mu ijesu ghi luẹ. ¹¹ Ama ighie eyi ekpodalo-ugamhi e sẹsẹ ẹgbọ e gueyẹ iPaleti ọ ri ochoghọ wolo iBarabasi obọ a na ẹwẹ.

¹² iPaleti ọ mhila wẹ, ọ́, “Elo mhi kẹ li ọni a lu oghie iju shọ?”

¹³ E tsẹsẹ leghe, “A ta li ma ọara apfida.”

¹⁴ iPaleti ọ mhila wẹ, ọ́, “Elo o zẹ, umha-guẹkia onoghwo ọ riẹlẹ?” Ama eena e tsẹsẹ nẹ, “A ta li ma ọara apfida!”

¹⁵ Ni ọ rọ riẹlẹ emini oo ghọle eni ẹgbọ, ọ wolo iBarabasi abọ-a na wẹ. Ọ́ e gbe ijesu itẹ, ọ rue ọli na wẹ e ka ta li ma ọara apfida.

Ekhọli-okhuẹ e ri ijesu li egia

(iMat 27.27-31; iJon 19.2-3)

¹⁶ Eni ekhọli-okhuẹ e rue ijesu lo elemhi apfẹ agbala oyi igovunọ. E lu ekhọli-okhuẹ apfẹwẹ eni e kpọle. ¹⁷ E ri awulu ichẹ ni o khi ẹgholi ibulu, sọ li, e ri igba do arula rughu ọli ukhomhi. ¹⁸ E liẹ ọli, “A da abọ na oghie oyi ẹgbọ iju!” ¹⁹ E pfino ọli ukpokpo ukhomhi iti ingmingmẹ, e tono etẹ ku ọli. E de ya wugha li odalo, e nyẹsẹ ukhomhi na li. ²⁰ Abi e rọ lighọ ri ijesu li egia se nya, e gueghie ọli oni awulu ichẹ ni o khi ẹgholi ibulu oghọ, e nyenẹ egbe ri itsua eyọli sọ li. Ighọ e rue ọli vu ya tama ọara apfida.

A ta ijesu ma apfida

(iMat 27.32-44; iLuk 23.26-43; iJon 19.17-27)

²¹ Abi e rọ lẹ, e ya ẹ ọmọsẹ oghuo ni a lu iSamọ ni ọ rọte odẹ oyọli dọsẹ, ni ọ rọte asha jele. Ighọ eni ekhọli-okhuẹ e ri itoto mu ọli ọ tsua ọara apfida oyi ijesu. ISamọ ọngi iZireni ọ khi, ọ gbo khi ita Alẹzada ali iRufosi. ²² E rue ijesu bhale ashini a lu iGogọta. [Ugua ukhomhi olimhi a ri iGogọta ngme] ²³ A ri onyọ ni a ku ikhumhi na lui Imari shi na li ọ rọ da, ama ọa lama da li. ²⁴ E ta li ma ọara apfida. E kemhi itsua ni ọ sọ mhọli egbe abọ. E ti ebe rọ kemhi eni ide eyọli, ni e lẹsẹ oni o ya tẹ ọgbogbo. ^{††}

²⁵ Eghẹghẹ agogo itili ẹluzogbe a rọ ta li ma ọara apfida. ²⁶ Emini e kẹkẹ rọ kphase oni ọara apfida kpeda na li khi. Oghie Oyi ẹgbọ iju. ²⁷ E li gbo ta ighiatọ etua-va ma ọara apfida mama li, ọtuoghwo ọ la li obọ-ita, ọnọkpọle ọ la li obogobo. ²⁸ Ona o ri emini a kẹkẹ shi Ebe-no-pfuasẹ bhale ya tẹ, ni ọ́, “A leli ọli ma ighiatọ.” ²⁹ ẹgbọ eni e te epfẹ aghọ dọsẹ, e pfi itsue manya ijesu, ee nighise ukhomhi, e liẹ, “Ebanẹkẹ! Yeyẹ ni u ya guoghọ Owa oyi ẹshinẹgba-a, u gbo riẹlẹ ọ tọ ogbẹlẹ esẹ. ³⁰ Rọ te ọara apfida tiemhie shọ ya mie egbe ẹ pfuese.”

³¹ Ighọ ighie eyi ekpodalo-ugamhi, ali esẹsẹ Ishi eyi iMosisi e li ri ijesu li egia, e liẹ egbe wẹ. “Ọ mie ẹgbọsẹ pfuese, ama ọa dobe mie egbọli pfuese. ³² A zẹ ni ọni Ọmiepfuese ọna, ikhi oghie iZireni, ni ọ rọte ọara apfida tiemhie ni awa mẹ, ni awa mie ọli suo.” Eni a li ta ma ọara apfida mama li, e ga li nu wẹ tsue ọli.

Eghuli oyi ijesu

(iMat 27.45-56; iLuk 23.44-49; iJon 19.28-30)

³³ Agogo igbeva ọguota, obili o bi oni eke a nya. El-emhi iwakati esẹ oni obili o la ogbe ramhi. ³⁴ Agogo esẹ o ramhi, ijesu ọ tsẹsẹ leghe, ọ ri unu ẹoli oyẹwẹ liẹ, “Eloi, Eloi, Lama Sabachi tani?” Emini a ri ona ngme khi, “Ẹshinẹgba oyemhẹ, Ẹshinẹgba oyemhẹ, elo o zẹ ni u rọ tsua mhẹ pfia.” [‡]

³⁵ Abi ẹgbọ eghuo ni e migha epfẹ aghọ e rọ suo khi ọ ngme na, e kẹ, “Ri esọ shi eke khi ọ lui Elaja.”

³⁶ Ọmọsẹ oghuo elemhi eni ẹgbọ ọ na ya rue isoso sọ li onyọ ni okhẹ a, ọ gẹ ọli shi ukpokpo rọli kpẹ ijesu unu ọ rọ da. Ọni ọmọsẹ ọ kẹ. “A zẹ ọli obọ, ni awa mẹ ini Elaja ọ ya bhale ya rue ọli ukhomhi ọara apfida tiemhie.” ^{‡‡}

³⁷ Ijesu ọ tsẹsẹ leghe, ọ ghua.

³⁸ Ukpokpomhi ode ugbakpi ni a rọ pfa odẹ-a shi el-emhi Owa Oyi Ẹshinẹgba, o rọte idane kiẹsẹ-a asha eva ya to eke. ³⁹ Abi ọkhọli-okhuẹ ọniemhi ni ọ migha odalo oni ọara apfida ọ rọ suo abi ijesu ọ tsẹsẹ leghe, ni ọ rọ mẹ abi ọ li ghua, ọ́, “Egbegbo lọ khi, Omi Ẹshinẹgba ọmọsẹ ọna ọ khi.”

⁴⁰ Ikpotoso eghuo e ta pfia bino, iMeli ọnge iMagidalen, ali iMeli inyi ijemhisi ọni ọ kpọkẹ, ni ọ gbo khi inyi ijosisi ali iSalomẹ. ⁴¹ Ikpotoso ena e mema deba ijesu ni e ri ukpẹloe khu ọli obini iGalili. Ikpotoso elese ni e deba ijesu bhale iJerusalemu e li ga migha aghọ. [§]

Irotọ oyi ijesu

(iMat 27.57-61; iLuk 23.50-56; iJon 19.38-42)

⁴² Ogbomhi o she mu eke ẹlẹghọ ni o khi ẹlẹ ni a rọ mu egbe khẹ ẹlẹ iyemhẹa oyi ẹgbọ iju. ⁴³ IJosefu ọnge Arimatia, ni ọ khi oghuo eni ẹ mhẹsẹ, ni ọ khi ọgbọ ni ọ li mu ẹlo. Eri ọ bie kpẹ ri ẹlo shi eke khẹ Eghiele oyi Ẹshinẹgba. Ọ gbe udu lẹ ya gueyẹ iPaleti o rue olimhi oyi ijesu na luẹ ya tọ. ⁴⁴ O ga sha iPaleti abọ khi ijesu ọ she gbhẹ ghọ kelẹ ghua. Ọ lui ọni ọkhọli-okhuẹ ọniemhi oghọ mhila ini ijesu ọ she gbhẹ ghua. ⁴⁵ Abi iPaleti ọ rọ rọte unu oyi ọni ọkhọli-okhuẹ ọniemhi oghọ suo khi ighọ o khi egbegbo, ọ tsua olimhi oyi ijesu na ijosefu. ⁴⁶ Ighọ ijosefu ọ dẹ ide, ọ rue ọni olimhi tiemhile ọara, ọ khuli ọli, ọ ri ọli tọ uji ni a tọ shi echẹ. Ọ gheghele echẹ ọniemhi guese oni uji. ⁴⁷ IMeli ọnge iMagidalen, ali iMeli inyo ijosisi e mẹ ashini a ri ọli tọ.

Irotẹ eghuli guale oyi ijesu

(iMat 28.1-8; iLuk 24.1-12; iJon 20.1-10)

16 Abi ẹlẹ iyemhẹa o rọ dọsẹ se, iMeli ọnge iMagidalen, ali iSalomẹ, ali iMeli inyi ijemhisi, e dẹ afu ituale ni ẹẹ pfie mhue obọ ni wẹwẹ e ya khakha li shi idiegbe olimhi oyi ijesu. ² Ogbiẹ-fiefie ni o khi uka, khi ovọ o lẹsẹ ngale, e je atalimhi ni a rọli tọ. ³ Ighọ e mhi-la egbe wẹ, “Oghuo ọ ya gheghele echẹ unu oni atalimhi-a na awa?”

† Li zẹ iRom 16.13 †† Li zẹ iwolo 22.18 ‡ Li zẹ Aza 53.12
†† Li zẹ iwolo 22.7; 109.25; iMak 14.58; iJon 2.19

‡‡ Li zẹ iwolo 22.1 ‡‡‡ Li zẹ iwolo 69.21 ‡‡‡ Li zẹ Okiali
26.31-33 § Li zẹ iLuk 8.2-3

⁴ Ama abi e ke rọ yase alo eke bino, e me khi a she gheghele oni eche ni o gho gbēdi unu oni atalimhi-a a. ⁵ Abi e rọ lo oni uji, e me ozeo ni o so itsua epfopfo na dogo, khi o shito epe obita. O sha we abo.

⁶ O o we, "Abo e khi sha e." "Ijesu onge iNazareti oni a ta ma oara apfida a nono? O she te eghuli guale. Oa la akana. Ghe ashini a roli to. ⁷ Ama a ke vu, a ka gueye eniye odukhokho eyoli ali iPita khi, 'O she ralo iGalili e khe e. A ya bhale ya e oli shi agho abi o kie kpe gueye e.'" †

⁸ Eni ikpotso e lasele, e na ya je apfe. Abo e sha we, ulishi oo mu we, e nu ogbokhoghuo ngme irari khi ulishi o mu we.

[Ebe eni odode eghuo eni a rote keke oni Usomhi Onete ona, e a mholi odada 9-20 oyi ukhomhi 16 ona.]

Ijesu o ri egboli khashe iMeli ongi iMagidaleni

(iMat 28.9-10; iJon 20.11-18)

⁹ Abi ijesu o rọ rote eghuli guale ele uka se, o ri egbe oli kpe khashe iMeli onge iMagidaleni, oni ijesu o khu ayemhe ebe ishilua rote egbe ya fie. ¹⁰ O vu ya gueye apfe ijesu ni ee vie. ¹¹ Abi e rọ suọ khi ijesu o she guale khi o la agbo ali khi iMeli ongi iMagidaleni o me oli, e a mie shi oli o.

Ijesu o ri egboli khashe eniye odukhokho aava

(iLuk 24.13-35)

¹² Abi a rọ me ona se, ijesu o rote ode ododa ri egboli khashe ewe aava abi e li lo elemhi oni eoli. ¹³ E nyene

† Li ze iMat 26.32; iMak 14.28

egbe jele, e gbo gueye eniye odukhokho ni e kpole, ama, e a gbo li mie shi we o.

Ijesu o ri egboli khashe eniye odukhokho ogbaghuo

(iMat 28.16-20; iLuk 24.36-49; iJon 20.19-23; Ika 1.6-8)

¹⁴ Ikpukhokho, ijesu o ri egboli khashe eniye odukhokho ogbaghuo abi e rọ le eminale. O dese we shi umha-mholi irudunga oyewe, ali umha-nono ni e mie shi emini eni e me lue e ngme abi o rọ guale se.

¹⁵ O o we, "A lo elemhi eke agbo nya, a ke gue usomhi onete oyemhe ye ogbokpa. ††¹⁶ Onini o da mie e suọ, ni a da batazi ne, o ya mholi imiepfuese, ama oni o da miesuọ, a she pfa ezọ mu oli. ¹⁷ O lele ona o ya ke deba eni e miesuọ, e ya ri eva oyemhe khu ayemhe ebe kua, e ya ngme emue onogbo unu. ¹⁸ E ya ri abo eyewe mu enye eke, ini e rie rue ikhumhi ni o o gbe ogbo da, o a ya li we abikhoghuo. E kha ri abo nga eni e ghua egbe, e ya toto."

A rue ijesu nga obini iloghie

(iLuk 24.50-53; Ika 1.9-11)

¹⁹ Abi ijesu Onomhue o rọ nu we ngme se, a rue oli nga idane iloghie. O shito ukiekie obita oyi Eshinegba. ‡²⁰ Igho eniye odukhokho eyi ijesu e li fie ya tse abo oni usomhi onete gashe asha kpa. Igho Onomhue o re we gbe ikanya, o ri ikanya onyaloa ni e gbe ri ungmehi oyoli tse.

†† Li ze Ika 1.8 ‡ Li ze Ika 1.9-11

iLuku

Iròkhase

1 Ebubu ẹgbọ e she rọshẹka kẹkẹ emini e bhale ya tse nya ẹghẹghẹ oyi anye. ² Ẹzẹzẹ abi ẹgbọ eni ẹ gue ungmehi oyi Ẹshinẹgba le, ni e rọte igbaekẹle ri ẹloe me wẹ abi e li de, ighọ e li gue wẹ yẹ anye, ni anye rọ lighọ kẹkẹ wẹ. ³ Aboròkhia khi eni ingme ena, khi rọte igbaekẹle mhi te tọwẹ ọkpẹ, lọli o rọ ti mhe ẹloe, ni mhi kuegbe-a kẹkẹ abi e li de ghi ẹ, yeyẹ iTiofilosì ni a ri ekpẹ ẹ na, ⁴ Ishẹghọ ni u rọ ya lẹsẹ egbegbi ingme ni e la emini a sẹsẹ ẹ.

A guele shi ekẹ khi, a ya bia ijọni

⁵ Ọkpodalo-ugamhi oyi Ẹshinẹgba ọghuo ni a lu iZakaraya ọ ya la ọ ẹghẹghẹ oyi oghie ni a lu Erọdu ni ọ mhuẹ ekẹ ijudia. Ọni iZakaraya ọ khi ọtuọghuo igbhogbho ekpodalo-ugamhi eyi Ẹshinẹgba ni Abija ọ li la. A lu ughuẹ ọli Enizabẹti ni ọ khi omiomi Erọni. ¹⁶ Ọni ọmọse ọna ali ughuẹ ọli, e khi ẹgbọ ni e pfuasẹ shi odalo oyi Ẹshinẹgba, ni e ri ishi eyi Ẹshinẹgba á gbe akanya. ⁷ Ẹa bia ọmọ itobọ khi Enizabẹti aga ọ khi. Wẹwẹ ava-ava e she womhẹ.

⁸ Ẹlẹghuo, khi ugamhi o tẹ iku ẹgbọ ekpodalo-ugamhi eyi Ẹshinẹgba ni iZakaraya ọ la, ⁹ obọ o mu iZakaraya khi lọli ọ ya lo Owa oyi Ẹshinẹgba ya toşẹ ituale afu ẹera ukhomhi atẹtẹ. Ighọ eni igbhogbho ekpodalo-ugamhi eyi Ẹshinẹgba e kie kpẹ ẹ li. ¹⁰ Abi ẹghẹghẹ ni a rọ ọ toşẹ eni ituale o rọ ramhi, eni ẹgbọ ni e bhale shi oni ugamhi, e legba atukpapfẹ, e sọ iromhi.

¹¹ Ighọ aḡeni oyi Ẹshinẹgba ọ bhale ya migha ukiekie obọ ita oni adido ni a la toşẹ ituale. ¹² Abi iZakaraya ọ rọ me ọni aḡeni, ọ yila, ulishi oo mu ọli. ¹³ Ama ọni aḡeni ọọ li, “Khi zẹ ni ulishi o muẹ, Ẹshinẹgba ọ she suọ iromhi ni u sọ. Ughuẹ Enizabẹti, o ya bia ọmọ nẹ. Ijọni khi eva ni u ya lu ọli. ¹⁴ Ọni ọmọ, ọ ya ri oghẹlẹ ali iregbemu ghi ẹ. Ebubu ẹgbọ e ya ghẹlẹ shi ubiamhi oyọli. ¹⁵ Irari khi ọ ya fu shi odalo oyi Ẹshinẹgba. Ọ khi tigbe da onyọ ni o toto ghue. Rọte ẹlẹ ni a te ya bia li, ọ te ya mhuẹ Ayemhẹ-nọ-pfuasẹ. ¹⁶ Ẹgbọ iZirẹni ebubu ọ ya mu pfi bhale deba Ẹshinẹgba Ọnọmhuẹ oyewẹ. ¹⁷ Ọnọmhuẹ ọ ya ghie ọli ralo, ọ mhuẹ ekpabọ ali ayemhẹ enabi eyi Elaja. Ọ ya mu udu oyi eni e khi ita pfi ni e ke nono ingme oyi imi wẹ. Ẹgbọ eni ẹa kpẹ ẹ suọ esọ na Ẹshinẹgba, ẹẹ suọ esọ na Ẹshinẹgba abi egbegbi ẹgbọ ẹẹ li. Ọ gbo mu ẹgbọ egbe shi ekẹ khe Ẹshinẹgba.” †

¹⁸ IZakaraya ọ rọ mhila ọni aḡeni, “Sẹe o li ya khuese mhẹ khi igesikia u ngme? Irari khi mhemhẹ ali ughuemhẹ anye she womhẹ.”

¹⁹ Ọni aḡeni ọọ li, eva oyemhẹ khi iGbulẹni. Mhemhẹ mhia migha odalo oyi Ẹshinẹgba. Lọli ọ ghie mhẹ mhi ka nu ẹ ngme, mhi gue oni usomhi onete ona yẹ. ²⁰ Ama ungmehi u kẹ ya melea ramhi ẹghẹghẹ ni oni ungmehi ona o rọ bhale ya tse, itobọ khi u waa mie emini mhi gueyẹ suọ ni ó bhale ya tse shi ẹghẹghẹ oyọli.

²¹ Ẹghẹghẹ ni a ngme ena, ẹgbọ e kie migha olase khẹ iZakaraya. Abọ e sha wẹ, irari khi ọ she ke tẹşẹ oni elemhi Owa oyi Ẹshinẹgba dọşẹ. ²² Abi ọ ke rọ lasele ọa ke ngme unu. Eni ẹgbọ e te ododẹ lẹşẹ khi imekẹ ọ me oni elemhi Owa oyi Ẹshinẹgba irari khi obọ ọ ke rọ nu wẹ ngme.

²³ Abi ogbẹlẹ ni iZakaraya ọ rọ ya ga oni ugamhi e rọ gba, ọ je apfẹ. ²⁴ Ighọ, ughuẹli Enizabẹti ọọ me. Ọ la ufui owa iki ishe, ọa ke lasele ni ẹgbọ e me. ²⁵ Ọni ọkpotoso ọọ, “Ẹshinẹgba ọ she riẹlẹ onana na mhẹ. Ọ mhuẹ isomhelemhi na mhẹ, Ọ rue mhẹ omama egbe le ukpẹloe oyi ẹgbọ.”

Aḡeni ọ guele abi a liẹ bia ijesu

²⁶ Uki onuzi-esesa o gba ni Enizabẹti ọ te e me, Ẹshinẹgba ọ ghie aḡeni ni a lu iGbulẹni bhale ẹoli iN-azarẹti ni o la ekẹ iGalili. ²⁷ Ọni aḡeni ọ bhale deba ọmueshi ni ọa lẹşẹ ọmọse ne ni a lu iMeli ni ọmọse ni a lu ijosefu ọọ gue. Unuekpẹ oyi iDefidi ijosefu ọ khi. ²⁸ Ọni aḡeni ọ bhale deba iMeli. Ọ tşẹ ọli, ọọ li, “Moo mueshi! Ẹshinẹgba ọ she khivose nẹ! Ẹshinẹgba ọ nuẹ la!”

²⁹ Oni otşẹ ona o ri abọ sha iMeli irari khi ọa lẹşẹ emini otşẹ onana o ngme. Egbe ẹa ke sheshe ọli. ³⁰ Ama ọni aḡeni ọọ li, “Khi ke zẹ ni ulishi o muẹ, irari khi Ẹshinẹgba ọ she mhọli isomhelemhi nẹ.” ³¹ U ya ke me, u bia ọmọ ọmọse, ijesu wa lu eva oyọli. ³² Ọgbọ ọniemhi ọ ya khi, Omi Ẹshinẹgba nọ Yagha nẹ Nya a ya ke lu ọli. Ẹshinẹgba ọ ya rue ukpẹkhomhi eghiele oyi itali iDefidi na li. ³³ Ọ ya mhuẹ omhẹşẹ shi ọmhuẹ-apfẹ oyi iGiekọpu agbọagbọ. Eghiele oyọli ọa ya mhuẹ ukpẹşẹ. ³⁴

³⁴ IMeli ọ mhila ọni aḡeni, ọọ, “Sẹ ingme ni u ngme ena e li bhale ya tşẹ? Irari khi mhi aa lẹşẹ ọmọse ghue.” ³⁵ Ọni aḡeni ọọ li, “Ayemhẹ-nọ-pfuasẹ ọ ya bhale debẹ, ẹghẹghẹ aghọ ekpabọ eyi Ẹshinẹgba nọ

† Li zẹ 1 Okhẹ 24.10 †† Li zẹ iNọba 6.3 † Li zẹ iMala 4.5

†† Li zẹ iDan 8.16; 9.21; iMat 18.10 †† Li zẹ iMat 1.18 ††† Li zẹ iMat 1.21 ††† Li zẹ 2 iSam 7.12,13,16; Aza 9.7

Yagha ne Nya e ya tsua rughue, omọ ni u ya bia, oni o pfuase Omi Eshinegba a ya ke lu oli. ³⁶ Enizabeti in-yoghuae ni a kpe e lu aga, o she lie me umemhi, iki esa o la memena, abi o tseku khia khi o she womhe egho, o ya bia omọ. ³⁷ Irari khi aa me emini Eshinegba o a dobe e riyele." †

³⁸ IMeli oo li, "Eshinegba o mhue mhe. O ka a tse na mhe abi u li ngme oli." Igho oni ajeni o li vu.

IMeli o ya fele Enizabeti

³⁹ Egheghe ana iMeli o nyanya muno egbe, o je eoli ni e la epfepfe ute ena eke ijudia. ⁴⁰ O ramhi apfe oyi iZakaraya, o tse Enizabeti. ⁴¹ Abi Enizabeti o ro su o tse oyi iMeli, omọ ni o la li elemhi o mu egbe nyene. Ayemhe-no-pfuase o bhale deba li. ⁴² Enizabeti o khueghie unu a leghe, oo li, "Oni a khivose na u khi elemhi ikpotso. Oni a khivose na omọ ni u ya bia o khi. ⁴³ Oghuo mhi khi, ni inyo Onomhue oyemhe o ko ya fele? ⁴⁴ Abi mhi ro lese su o tse oye, omọ ni o la mhe elemhi o ri oghel mu egbe nyene. ⁴⁵ Ikhivose o khi na ogho ni o mie ungmehi ni Eshinegba o ngme khi o ya roli tse."

Uwolo ikuęghie ni iMeli o to

⁴⁶ IMeli oo,

"Mhi ri ayemhe oyemhe
kuęghie Eshinegba.

⁴⁷ Mhi rote elemhi ayemhe oyemhe
kuęghie Eshinegba Omiepfuese oyemhe.

⁴⁸ Irari khi o yele mhe
ni mhia mu eloe le.

Rote ana vu,
egbo kpa, e ya ke e lu mhe,
Oni a khi vose na. ††

⁴⁹ Ipfuase o khi
eva oyi Eshinegba no fune,
Irari khi o riyele
eminiemhi na mhe.

⁵⁰ O mhue isomhelemhi
na egbo nya ni e na ulishi oyoli
rote agbhotu ya je agbhotu.

⁵¹ O ri abo eyoli
gbe ikanya onyaloa,
o vese egbo ni e mhue itiegbenga
elemhi isamhi udu eyewe kua.

⁵² O ti ighie tiemhile eke, ‡
ama o yase egbo ni
e ti egbewe tiemhie nga idane.

⁵³ O ri eminete na egbo ni
okiamhi o o gbe le.

Ama eni e pfue,
o ku we pfue abo-a.

⁵⁴ O she ri ishiobon ni o shi
na itawa tse.

O bhale ya kpaghie egbo iZireni

eni ee ga li obo.

⁵⁵ Abi o li shi ishobo
na agboagbo na Aburaamu
ali imimi oli, ††

ni o gbo li nu
ititawa ngme oli agboagbo." ††

⁵⁶ IMeli o nu Enizabeti la iki ese neni o je apfe.

Abi a li bia ijoni Oni oo batazi egbo

⁵⁷ Egheghe o ramhi ni Enizabeti o ro ya bia, o ya bia omọ omose. ⁵⁸ Idogbapfe ali egbo eyoli e su o abi Eshinegba oo somhi elemhi oli. E nu oli ghele. ⁵⁹ Ogbel-elele o ramhi ni a ro ya shele oni omọ a, ee nono ni e lu oli iZakaraya ni o khi eva oyi ita li. ††⁶⁰ Inyoli oo we,
"Iye! Eva oyoli khi ijoni."

⁶¹ Eni egbo e oli, "Ogbokhoghuo o a la unuekpe oye
ni o kpe le eva onana ghue."

⁶² Igho e ri abo nu ita oni omọ ngme ro mhila li abi a ya ke lu oni omọ. ⁶³ O o we, e rue emini a keke emhi e shi ali ugba na lue. O keke khi, "Eva oyoli khi ijoni." O ri abo sha we nya. ⁶⁴ Utoghuokpe, unu oyoli o khueghie-a, oo ngme, oo kueghie Eshinegba. ⁶⁵ Ulishi oo mu idogbapfe egho nya. Oni ungmehi egbo nya e ke ngme asha kpa eke ijudia. ⁶⁶ O ri abo sha ogbokpa ni o su o oni ungmehi. Ee mhila, "Omọ nabi se ona o ya khi?" Irari khi obo oyi Eshinegba o nu oli la.

Uwolo ikuęghie ni iZakaraya o to

⁶⁷ Ayemhe-no-pfuase o tiemhile shi iZakaraya ita oni omọ o. O o ngme ungmehi aguele, oo lie,

⁶⁸ "Ikuęghie o khi na
Eshinegba Onomhue oyi iZireni,
itobo khi o she
bhale ya pfa
egbo iZireni eyoli shi eke.

⁶⁹ O rote unuekpe
oyi iDefidi, omọ oyoli,
mu adenomọ Omiepfuese
vule na anye.

⁷⁰ Abi o li rote
unu emekeguele
ni e pfuase eyoli
ena elele shobo,

⁷¹ khi lolu ya tsumhi awa
obo oyi ebe awa
ali eni e biselemhi awa.

⁷² Ali khi lolu ya somhelemhi itita awa,
ni sato ishobo oyoli ni o shi na we,

⁷³ ikhi isheli ni o romhi
shi emini o gueye ita awa Aburaamu,

⁷⁴ khi lolu ya rue awa
obo oyi ebe awa le,

ini awa khi ri
ulishi ga lue

⁷⁵ elemhi ipfuase ali ingeli enete,
agboagbo kpa.

† Li ze Igbae 18.14 †† Li ze 1 iSam 1.11 ‡ Li ze iJobu 5.11; 12.19

†† Li ze Igbae 17.7 ††† Li ze 1 iSam 2.1-10 †††† Li ze iLev 12.3

⁷⁶ Yeye omimhe,
a ya luę ọmekęguele oyi
Eshinęba nọ Yagha ne Nya; †
irari khi u ya ralo
ya be ode-a khe Onomhue.
⁷⁷ Ni u rọ gueye egbọ eyoli khi
rote igbe-olamhe-kua na we,
e te ya mhọli imiepfuese.
⁷⁸ Irari khi Eshinęba oyawa
ọọ mhọli ilelemhi,
ọ ya ze ni ovo
imiepfuese oyoli
o te idane ngale shi awa ọ.
⁷⁹ Ali ni o rote idane ge
nga eni e la alo ebili egbe
ali eni e la okhena eghuli. ††
Ni ọ ri awa te ode opfomhe.”
⁸⁰ Igho oni omọ ọ lii fu, ọ lese ingme. Ọ la ifui odagbe
ifufu ramhi eghęghę ni ọ rọ lasele tse abo ungmemhi
oyi Eshinęba ye egbọ iZireni.

Ubiamhi oyi ijesu

(iMat 1.18-25)

2 Eghęghę agho, Oghie Ogositosi iSiza ọ shi ushi a
ka leli egbọ ni e la ishishi ni igomęti iRomu e
mhęse shi nya. ² Ona o ya khi ileli egbọ oni odode ni a
kpę me eghęghę ni iKuirinusi ọ rọ khi igovunọ shi eke
iSiria. ³ Ogbogbo ọ je apfe oyoli ya keke eva shi eke.
⁴ Ijosefu ọ te ęoli iNazaręti ona eke iGalili li je
iBetilemu ona eke iJudia apfe oyi itali ni a bia oghie ni
a lu iDefidi shi, oni ijosefu ọ khi unuekpę oyi iDefidi.
⁵ Ọ rue iMeli ni ọọ gue ughue mhuę obo je oobo li ya
keke eva shi eke. Oni iMeli ọ she me. ⁶ Abi e rọ la oobo,
oku oo to iMeli. ⁷ Ọ bia omọ omose ni ọ khi omodioli.
Ọ ri ide gęno li yeshi ukpeko ni a ri eminale ę shi na
elamhako le. Ogba ni a so elamhako shi ọ bia li shi, ito-
bo khi ęa me asha kushi ashini egbọ e ku a shi.

Igeni e gueye erisumha-kia khi a bia ijesu

⁸ Eni e ri elamhako ę kia eghuo, e la oni ukiękie oni
ęoli ri ęloe e khu elamhako eyewe ęliyose. ⁹ Igho aęeni
oyi Eshinęba ọ bhale deba we agho, ufumhi oyi Esh-
inęba o ge nyanyanya gasę we, ulishi o mu we eg-
begbo. ¹⁰ Oni aęeni ọọ we, “A khi ze ni ulishi o mu ę,
irari khi usomhi onete ni o ri oghęle onięmhi ya ghi
ogbokpa mhi rọ bhale ghi ę. ¹¹ Irari khi ogbe ni amo
ena, a she bia omiepfuese shi ęoli oyi iDefidi na ę.
IKirisiti Onomhue lo. ¹² Emini o ya rokhasę ę khi, a ya
me khi a ri ide gęno omofę shi ukpeko ni a ri eminale ę
shi na elamhako le.” ¹³ Udemhija, igeni ebubu e lasele,
e bhale ya ku ma oni aęeni, ee to uwolo kuęghię Esh-
inęba. E lię, ¹⁴ “Ufumhi o khi oyi Eshinęba ni ọ la obi-
ni o yagha ne. Opfomhe o la eke agbo na ni ọ mhue
isomhelemhi na.” ¹⁵ Abi eni igeni e rọ pfi eni e ri
isumha ę kia shi agho nga idane se, e gueye egbewe,

“Awa je eke iBetilemu ya ri ęloe me onana ni Eshinę-
ba ọ bhale ya gueye awa.”

¹⁶ Igho e nyanya rote agho vu ya je oobo. E bhale ya
ę ijosefu ali iMeli ali oni omọ khi a roli yeshi ukpeko ni
a ri eminale ę shi na elamhako le. ¹⁷ Abi eni e ri
elamhako ę kia e rọ me oli se, ee gueye egbọ kpa emi-
ni oni aęeni ọ gueye we idiegbe oyi oni omọ. ¹⁸ Egbọ
nya ni e suọ emini eni e ri elamhako ę kia egho e
ngme, o ri abo sha we. ¹⁹ Ama iMeli ọ ri ingme enana
nya shi udu, ọ sa ọ, ọ to ęloe eke. ²⁰ Eni e ri elamhako ę
kia ee je apfe, e to uwolo kuęghię Eshinęba irari ung-
memhi ni e suọ ni e gbo ri ęloe me, abi a li gue oli
yewe te, igho e li ri ęloe me oli.

A lu Ijesu eva

²¹ Efe eleli o ramhi ni a rọ ya shele oli a, a lu oli eva
ijesu, ni o khi eva ni aęeni oyi Eshinęba ọ lu oli neni a
me umemhi oyoli. †

A ri Ijesu lo Owa ugamhi

²² Abi eghęghę iropfuase oyi ijosefu ali iMeli o rọ
ramhi abi Ushi oyi iMosisi o ngme, ijosefu ali iMeli e
rue oni omọ bhale iJerusalemu deba Eshinęba. ²³ Abi
o li la ushi oyi Eshinęba khi, “Omọ odode ni ọ
khueghie okpotso elemhi a, ọ khada khi omose ne, a ri
oni omọ ke nga Eshinęba obo. ††²⁴ A rue ipfeli in-
ekukhu aava rọ rięle iluasobo na li abi Ishi eyi iMosisi
o ngme. ††²⁵ Omose oghuo ọ la ọ ni a lu iSamọ ni ọ la
eke iJerusalemu, Ayemhe-no-pfuase o la li egbe. Ọ khi
ogbo ni ọ gue ngeli ni ọ migha khe Omiepfuese ni ọ ya
mie egbọ iZireni pfuese. ²⁶ Ayemhe-no-pfuase ọ she
kpę gueye oli khi ọa ya ghu-a neni ọ rọ ya me iKirisiti
ni Eshinęba ọ shobo khi lolu ya rọ bhale. ²⁷ Ayemhe-
no-pfuase ọ kpha li so, ọ rue oli lo elemhi apfe na owa
oyi Eshinęba abi ita ijesu ali inyoli e rọ rue ijesu bhale
ni a rọ rięle na li abi Ishi eyi iMosisi o ngme. ²⁸ ISamọ ọ
mu oni omọ shi abo, ọ kuęghię Eshinęba, ọọ,

²⁹ “Ita ni ọ funę,

abi u li shobo na mhe,
ze ni u roli tse na mhe
ni mhi ghu shi opfomhe.

³⁰ Irari khi alo eyemhe,
e she me Omiepfuese
ni u ghie bhale.

³¹ Ni u she rọ ghi agbo nya.

³² Ákpá ni o ri
oghuemhe oyi Eshinęba
a khase egbọ ięeta na alo ebili, †††
ni o ri ufumhi ę na
iZireni egbọ eye.”

³³ Abo e sha ita ali inyọ oni omọ abi e rọ suọ khi a
ngme eni ingmemhi ena shi oni omọ egbe. ³⁴ ISamọ ọ
so iromhi na we, ọọ iMeli, “Eri ibhale oyi omọ onana ó
ya ri ebubu egbọ de, ọ ri ebubu vule eke iZireni, ọ gbo
khi irokhasę ni egbọ e ya ke ngme emini ęa ti shi egbe.

† Li ze iMala 3.1 †† Li ze Aza 9.2

‡ Li ze iLev 12.3; iLuk 1.31 †† Li ze Okiali 13.2,12 †† Li ze
iLev 12.6-8 ††† Li ze Aza 42.6; 49.6; 52.10

³⁵ Ni a rọ bhale ya ẹ khi osheli oyi isamhi eyi ebubu ẹgbọ e khueghie-a, yeyẹ oyẹ u ya mẹ oya abi ọni a sọ ọgbhọrọ udu.”

³⁶ Ọkpotoso ọghuo ni ọ khi ọmekẹguele ni a lu Ana, omi iFanuẹli na unuẹkpẹ oyi Asha, ọ li la akaghọ. Ikpe ishilua ọ nu ọdọli la ughuẹ ni ọni ọdọli ọ rọ ghua.

³⁷ Ọni ọkpotoso ọna ọa gbo ye ughuẹ ramhi ni ọ rọ gbe ikpe egbuẹne ali ene. Ọa gbo tigbe rọte Owa oyi Ẹshinẹgba vu. Ọọ pfi azumhi ẹlẹ ọguota ali ẹlẹ iyosẹ. ³⁸ Abi ọ rọ lole deba ijosefu ali iMeli oni ẹghẹghẹ, ọ kuẹghie Ẹshinẹgba, Ọ gue ingme oyi ọni ọmọ yẹ ẹgbọ kpa ni e la aghọ ni e migha khẹ ipfasheke oyi iJerusalemu.

³⁹ Abi ijosefu ali iMeli e rọ riẹlẹ abi Ishi eyi iMosisi o ngme se, ee je apfẹ oyewẹ obini iNazarẹti na ekẹ iGalili. ⁴⁰ Ọni ọmọ ọọ fu, ọ mhue ekpabọ, ọ mhọli ilẹsingme khi ilẹsingme, ekpabọ oyi Ẹshinẹgba o la li egbe.

Ijesu ọ bhale Owa ugamhi abi ozele

⁴¹ Ukpe kpa ita ijesu ali inyọli e rọ je iJerusalemu ya li ukpe iPasova. ⁴² Abi ijesu ọ ke rọ gbe ikpe igbeva, e ye shi ukpe iPasova oyewẹ abi e kie kpẹ ẹ li. ⁴³ Oni ukpe o pfo li se, itali ali inyọli ee je apfẹ, ama ijesu ọ kie la iJerusalemu, itali ali inyọli ẹa lẹsẹ khi ọ kie la ukhokho. ⁴⁴ E dabi khi ọ nu wewẹ kia. E she kia ẹlẹghuo gbada ẹa mẹ ọli, e nono ọli ifuabọ apfẹwẹ ali emọle wẹ ni e ga kia. ⁴⁵ Abi e rọ mẹ khi wewẹ ẹa mẹ ọli, e nyenẹ egbe ukhokho je iJerusalemu ya nono ọli. ⁴⁶ Ẹlẹ nuzi-esẹ, e tigbe mẹ ọli khi ọ la owa ugamhi nu esesẹ Ishi eyi iMosisi shitọ, ọ ku esọ-a a shi emini e sesẹ, ọ mhila wẹ omhila. ⁴⁷ Ilẹsingme oyọli ali abi ọ li i gbaghiẹ ogbọ-a, o ri abọ sha ogbọkpa ni ọ suọ li. ⁴⁸ Abi itali ali inyọli e rọ mẹ ọli, abọ e sha wẹ. Inyọli ọọ li, “Ọmọ elọ o zẹ ni u rọ li anye na? Odẹ o she nuẹ ni anye te ẹ nono ẹ.”

⁴⁹ Ijesu ọ mhila li, “Elọ o zẹ ni a rọ nono mhẹ? Aa lẹsẹ khi mhi mema ya la owa oyi itamhẹ?” ⁵⁰ Ama ọa ye wẹ abi ọ li sọ wẹ ọ. ⁵¹ Ighọ ọ li deba wẹ je iNazarẹti, ọ ri ungmehi oyi itali ali inyọli gbe akanya. Ama inyọli ọ genọ ingme ena nya shi udu. ⁵² Ighọ ijesu ọọ womhelo elemhi ẹgbhali ali idiegbe, ẹgbọ ali Ẹshinẹgba e nono ingme oyọli. †

Itsabọ oyi Ijoni Ọni ọọ batazi ẹgbọ

(iMat 3.1-12; iMak 1.1-8; ijon 1.19-28)

3 Abi o rọ gbe ikpe igbeshe ni oghie iSiza ni a lu iTiberusi ọ rọ khi oghie, oni ẹghẹghẹ iPọtiusi iPaleti ọ rọ li khi igovunọ shi ekẹ iGalili ali ekẹ ijudia. Ẹghẹghẹ aghọ Erọdu ọ rọ ọ mhẹsẹ shi ekẹ iGalili. Inyoghuo ọli, ikhi iFilipu ọ mhẹsẹ ẹ shi ekẹ Iturea ali ekẹ iTirakonitisi. Oghie iLisaniasi, ọ mhẹsẹ shi ekẹ Abilini. ² Ẹghẹghẹ ni Anasi ali iKefasi e rọ khi eni e kpeda nya na ekpodalo-ugamhi eyi Ẹshinẹgba, Oni ẹghẹghẹ ungmehi oyi Ẹshinẹgba o rọ bhale deba ijoni omi iZakaraya, elemhi ifu ọdagbe ifufu. ³ Ọ rọ tse abọ ekẹ ijodani nya kiakia. Ọ liẹ, “A mu nyenẹ rọte olamhẹ eyẹ

lasele ni a batazi ni a rọ gbe olamhẹ eyẹ ẹ kua na ẹ.

⁴ Abi a li kekẹ ọli shi ebe Azaya ọmekẹguele, ni ọ rẹ, “A ya suọ khi ogbọ ọ la ifu ọdagbe ifufu ẹ tsesẹ.

Ọọ liẹ,

riẹlẹ odẹ shi ekẹ

khẹ Ọnọmhue,

‘Bẹ odẹ ni o sheshe

na Ọnọmhue’

⁵ A ka tsua ekẹ suli

igbilimhi ekẹ nya,

a gbomọ ute ogbogbọ tiemhie ekẹ,

e mele ugbereke-a.

A ka ri odẹ na genẹ-genẹ

mele eni sheshe-a,

ena fuonyo-fuonyo,

a ku wẹ gbe lẹghẹ.

⁶ Ogbokpa ọ ya mẹ

Imiepfuese oyi Ẹshinẹgba.” ††

⁷ Ebubu ẹgbọ e fiẹ bhale deba ijoni ni ọ batazi wẹ, ijoni ọ rẹ wẹ, “Ẹẹ enyẹ ifue, ọghuo ọ tse agua yẹ ẹ a na, khi ẹghẹghẹ ofu oyi Ẹshinẹgba ọọ bhale? ††† A ke ngeli angeli imu-nyenẹ, a khi ke liẹ, ‘Aburaamu ọ khi ita anye.’ Irari khi abi o li mhi li gue ọli ẹ yẹ ẹ khi, Ẹshinẹgba ọ dobẹ ya rọte echẹ ena wolọ eniyẹ lasele na Aburaamu. †††† A she rue uze shi ekẹ ni a rọ ya rọte imhili ẹra te eni ẹra gbe, ọra kpa ni ọa da mọ udumhi onete ne, eri a ya tọli gbe, a toşẹ ọlia.” ††††† Eni ẹgbọ e mhila ijoni, “Sẹ anye ke li ya kia mena?” ¹¹ Ijoni ọọ wẹ, “Ọni ọ mhue iwulu eva ọ ka rue oghuo ọ na ogbọ ni ọa mhue. Ọni ọ mhue eminale ọ ka kemhi na ọni ọa mhue.” ¹² Emionoga eghuo e li bhale deba li ni a batazi wẹ. Ẹẹ ọli, “Ọsẹsẹ, sẹ anye li ya kia?” ¹³ Ọọ wẹ, “A khi ke miono oga doşẹ ingmẹ ni ẹẹ a ke miono.” ¹⁴ Ekholi-okhue eghuo e mhila li, “Sẹ anye li ya kia?” Ọọ wẹ, “A khi ri itoto rue ikpaghọ ni ẹa khi e yẹ ẹ, a khi ke gbo gue ingme ni ẹa la ogbọ egbe shi ọli egbe. A zẹ ni ifata eyẹ ẹ e bu ẹ.”

¹⁵ Egbe e mu eni ẹgbọ, e ri udu oyewẹ khokho ini ijoni ọ khi ọni Ọmiepfuese ni áá ngme. ¹⁶ Ama ijoni ọọ wẹ, “Amẹ mhi rọ batazi ẹ, ama ogbọ ọọ bhale ni ọ toto doşẹ mhẹ, ẹkuẹ ni ọ sọ shi owe, mhi aa fu tẹ ni mhia taghiẹ ọli-a. Ọ ya ri Ayemhẹ-no-pfuasẹ ali erali batazi ẹ. ¹⁷ Ọ mu ukpokpo ni a tọ akhuli ni o zẹ epfia sọ oyọli mhue obọ. Lọli ọ rọ la ashini a la kpishi ado a ke pfie ado-a. Ọọ ti egbegbi ado ni e la ọ ọ gbili, ọ sọ wẹ ẹ shi ikpulu tsua ya shi owa eminale. Ama ọ ya ri erali ni ẹa ya a pfu ghue toşẹ efuẹwẹ-a.” ¹⁸ Odẹ ebubu ijoni ọ te tse abọ ungmehi oyi Ẹshinẹgba yẹ wẹ, ọọ liẹ wẹ e mu ingeli eyewẹ pfi.

¹⁹ Ijoni ọ gue emhi ebubu yẹ oghie Erọdu ni ọọ riẹlẹ ni ẹa ti, ali ọ gbo gueyẹ ọli khi ọa guẹ kia ni ọ rue Ẹrodiasi ni ọ khi ughuẹ iFilipu inyoghuo ọli shi. ²⁰ Itobọ ona, Erọdu ọ riẹlẹ ingmobe ni o rue nga ọ, ọ ya mu ijoni shi owa ighumha. ††

† Li zẹ iMat 2.23 †† Li zẹ Okiali 12.1-27; iDeut 16.1-8 †† Li zẹ 1 iSam 2.26; Ekpi 3.4

†† Li zẹ Aza 40.3-5 †† Li zẹ iMat 12.34; 23.33 ††† Li zẹ ijon 8.33 ††† Li zẹ iMat 7.19 § Li zẹ iLuk 7.29

Ibatizi oyi ijesu
(iMat 3.13-17; iMak 1.9-11)

²¹ Abi iJoni o ro batazi eni egbo o se, o li batazi ijesu. Abi ijesu o li so iromhi, idane o khueghie-a. ²² Ayemhe-
no-pfuase o li abi anekhukhu rote idane tiemhile shi
oli egbe. Uruli o rote idane ngme, oo, "Omimhe u khi.
Mhi i nono ingme oye gba, irari khi u ma ri egbe e mu
mhe." †

Unuekpè oyi ijesu
(iMat 1.1-17)

²³ Ikpe uye ali igbe ijesu o gbe ni o ro gbe ikanya
eyoli eke le. O khi omi omose ni a lu iJosefu abi egbo e
kie li khokho li shi, iJosefu
ni o khi omi Eli.
²⁴ Omi iMatati
ni o khi omi iLevi,
ni o khi omi iMelki,
ni o khi omi ijana, omi iJosefu.
²⁵ Ni o khi Omi iMatatiasi,
omi Emosi, omi iNaumu,
omi Esili, omi iNagai,
²⁶ Omi iMaati
omi iMatatiasi, omi iSemeini,
omi iJosechi, omi ijoda,
²⁷ Omi iJoana, omi iResa,
omi iZerubabeli,
omi iShaliteli, omi iNeri.
²⁸ Omi iMelki,
omi Adi, omi iKosamu,
omi Emadamu, omi Eri,
²⁹ omi iJoshua, omi Eliaza,
omi iJorimu,
omi iMatati, omi iLevi,
³⁰ omi iSamu,
omi iJuda, omi iJosefu,
omi iJonamu, omi Eliakimu.
³¹ Omi iMelea, omi iMena
omi iMatata, omi iNatani,
omi iDefidi,
³² omi iJese,
omi Obedi, omi iBoazi,
omi iSamu, omi iNashoni,
³³ omi Aminadabu,
omi Adimi, omi Ani,
omi Ezironi, omi iPerèzi,
omi iJuda,
³⁴ Omi iGiekopu,
omi Aziki, omi Aburaamu,
omi iTera, omi iNaò.
³⁵ Omi iSerugu, omi iReu,
omi iPèlegi, omi Eba,
omi iShela,
³⁶ omi iKenani,
omi Afazadi, omi iShemu,

† Li ze iMat 14.3-4; iMak 6.17-18 † Li ze Igbae 22.2; Iwolo
2.7; Aza 42.1; iMat 3.17; iMak 1.11; iLuk 9.35

omi iNoa, omi iLameki,
³⁷ Omi iMetusela, omi Enoki,
omi iJarèdi, omi iMaalalèli,
omi iKena,
³⁸ omi Enoshi,
omi iSeti, omi Adamu,
Omi Eshinegba.

Imufe oyi ijesu
(iMat 4.1-11; iMak 1.12-13)

4 Ijesu o rote oke ijodani jele, Ayemhe-no-pfuase o
voli egbe. Oni Ayemhe o rue oli je odagbe ifufu,
² Okphaghie o la oobo mu oli fe elemhi ogbele egb-
hueva. Oa le emhikhoghuo ogbele ingme ni a ngme
ena. Ikpukhokho o okiamhi oo gbe oli.
³ Okphaghie oo li, "Ini u lese khi Omi Eshinegba u
khi, wee oni eche ona o mele ibuledi-a."
⁴ Ama ijesu oo li, "A she keke oli shi Ebe-no-pfuase
khi oa khi eminale tse o ri agbo a na ogbo." ††
⁵ Igho okphaghie o rue oli nga ashini o yagha egbeg-
bo, o ri eghiele na agbo nya kase oli. ⁶ Oo li, "Mhi ya ri
itoto ali epfue ni e la agbo nya ne, irari khi a she rewe
na mhe, oni o ghole mhe mhi ya rue we na. ⁷ Irarigho,
lese nyese ukhomhi na mhe tse, eye ena nya e ke ya
khi."
⁸ Ijesu o ro oli, "A she keke oli shi ebe no pfuese. Ke
ga Onomhue Eshinegba oye, lolighuo kpe u ya ke ga."
‡
⁹ Oni okphaghie o ke rue oli bhale iJerusalemu, o roli
migha ashini o yagha ne ukhomhi owa ugamhi oyi
Eshinegba, oo li, "Ini Omi Eshinegba u khi, te akana ji
tiemhi." ¹⁰ Irari khi a she keke oli shi Ebe-no-pfuase khi,
"Eshinegba o ya ghie igeni eyoli,
e ka kpe abo rue." ††
¹¹ E ya ri abo tsua e idane,
ini u khi khi owe shi eche." ††
¹² Ijesu o oli, "A she keke oli shi Ebe-no-pfuase, 'Khi
mu Onomhue Eshinegba oye fe bino.'" †††¹³ Oni
okphaghie o mu ijesu fe se, o ze oli obo ne, o ke migha
khe egheghe olese.

Ijesu o rote iGalili gba akanya oyoli eke le
(iMat 4.12-17; iMak 1.14-15)

¹⁴ Ijesu o nyene egbe bhale iGalili, ekpabo eyi
Ayemhe-no-pfuase e roli gbe ikanya. A suo eko ingme
oyoli asha khi asha. ¹⁵ O la owa ugamhi oyewe sese.
Wewe nya e kuèghie oli.

Egbo iNazareti e kie ijesu
(iMat 13.53-58; iMak 6.1-6)

¹⁶ O je eke iNazareti obini o la fu vule, igho ogbele
iyemhea, o lo owa ugamhi abi o kie kpe e li. Igho o
vule migha a ze ebe. ¹⁷ A rue ebe oyi Omekeguele Aza-
ya mholi oli obo. O naghie oli-a, O me ashini a keke oli
shi khi.

¹⁸ "Ayemhe oyi Eshinegba

†† Li ze iDeut 8.3 † Li ze iDeut 6.13 †† Li ze Iwolo 91.11
‡† Li ze Iwolo 91.12 ††† Li ze iDeut 6.16

o la mhe o,
irari khi o she ze mhe
ni mhi ke gue usomhi onete
oyi Eshinegba ye
eni ea mhuē.
O ghie mhe mhi
guele khi mhi
ya rue eni a mu
shi owa ighumha lasele,
ni mhi khueghie ezalo alo-a,
mhi pfuese eni a na osoli.
¹⁹ Ni mhi ro gue le khi
isomhelemhi oyi Eshinegba
o she ramhi." †

²⁰ O ze se, o khili oni ebe, o rue oli na oni o ri eloe a
khu oni ugamhi, O shito, igho ogbokpa ni o la oni owa
ugamhi o woloo alo shi oli egbe. ²¹ Igho oli gueye we,
"Ama, emini mhi ze lena o bhale ya tse shi e esō."
²² Ogbokpa o ngme onete oyoli. Abi e ro bhale ya e in-
gmemhi onyaloa ni e rote oli unu u lasele, e mhila,
"Ona o she khi omi iJosefu?" ²³ Ijesu oo we mhi lese
khi a ya ri ekpita lie mhe, "Obo, ri egbe e ze. 'A ya gbo
lie mhe la akana gbe ikanya onyaloa ni u gbe obini iKa-
panomu.'" ²⁴ "Abi o li mhi li gue oli e ye e khi, aa mu
ekpe e na omekeguele eoli oyoli. ²⁵ Mhi gueye e khi
esamhi-olimhi ebubu e la ekē iZireni eghēghē oyi Ela-
ja, ni amē o ro mu ikpe esē ali ukhukhui ni
ukpokpomhi okiamhi o ro pfi oni ekē nya. ²⁶ Abi o
tseku khi igho, aa ghie Elaja ghi ongewe okhoghuo, se
ni osamhi-olimhi na iZarifati ni o la ekē iSidoni.
²⁷ Ebubu egbo ni efafe e mu e gbo la ekē iZireni
eghēghē oyi Elasha Omekeguele, ni o ro khia khi aa
mē ongewe okhoghuo ni a ro ze, se ni iNamani ongi
iSiria." ²⁸ Igho elemhi e li bi eni e la elemhi oni owa
ugamhi nya abi e ro suo ungmemehi ona. ²⁹ Igho e vule
khu oli oni eoli ya fie. E rue oli bhale esesō ute oyi oni
eoli, ni wewe e ba pfi oli ya tiemhi. ³⁰ Ama o rote we
ifuabō ya lase, o vu.

Ijesu o khu omose oghuo ayemhe okphaghie egbe-a
(iMak 1.21-28)

³¹ Igho ijesu o tiemhi eoli iKapanomu ni o la iGalili ele
iyemhea, o sese eni egbo. ³² Emini o sese we e ri abo
sha we, irari khi ekpabo e la ungmemehi oyoli.
³³ Omose oghuo o la oni elemhi owa ugamhi ni o
mhuē ayemhe okphaghie. O tsesē leghe. ³⁴ "Ghi e! Elo
wa nono anye egbe, ijesu na iNazareti? Eri u bhale ya
pfuse anye-a? Mhi lese oni u khi, yeye u khi oni o
pfuase oyi Eshinegba."

³⁵ Igho ijesu o tsesē ku oli, "Khukhu unu, rote oli
egbe lasele." Igho oni ayemhe okphaghie o mu oni
omose pfi ekē kpō ukpeloē oyi eni egbo nya, o lase oli
egbe le, ama o kuale oli utse.

³⁶ Oni ingme o ri abo sha eni egbo, e mhila egbe,
"Obo áá mē osesē onana? Itobo khi afu ali ekpabo o

roo mhesē na iyemhe okphaghie, eni iyemhe e suo
esō na li, e na ya lase!" ³⁷ Igho eva oyoli o gbhiaku
ashakpa.

Ijesu o ri ebubu egbo ze
(iMat 8.14-17; iMak 1.29-34)

³⁸ Ijesu o te oni owa ugamhi fie, o je owa oyi iSamō, o
bhale ya e khi iba ne fune ee to ogō iSamō oni okpot-
so. E gueye ijesu o kpaghie oni okpotso obō. ³⁹ Igho
ijesu o nyese egbe ti mama li, o khu eni iba, igho eni
iba e lase oli egbe le. Aghoaghō oni okpotso o vule, oo
feli we epfese. ⁴⁰ Abi ogbomhi o ke ro mu ekē, a tsua
ebubu egbo ni e mhōli ighuamhi ododa bhale ghi ije-
su, o ri obō nga we ukhomhi, o rēwe ze nya. ⁴¹ Iyemhe
ebe e gbo li rote ebubu egbo egbe ya lase, eni iyemhe
e tsesē, e lie, "Omi Eshinegba u khi oo!" Ama ijesu o
dese we, o a ze ni e ngme, irari khi e lese oli khi Omiep-
fuese o khi.

Ijesu o tse abo elemhi owa ugamhi
(iMak 1.35-39)

⁴² Ogbe o gbe-a, ijesu o te oni eoli je ashini o da-ya,
eni egbo ee nono oli. Abi e ro mē oli, ea ke ze oli vu.
⁴³ Ama o gueye we, "Mhi mema ya gue ungmemehi
onete oyi Eghiele oyi Eshinegba ye eoli eni e kpole, ito-
bo khi emini o ze ni Eshinegba o ro ghie mhe bhale
na." ⁴⁴ Igho o kiele tse abo kia eni owa ugamhi ni e la
ekē iJudia gasē.

Ijesu o lu eniye odukhokho eni odode
(iMat 4.18-22; iMak 1.16-20)

5 Ogbeleghuo khi ijesu o nu egbo migha ukiekie
oke ni o khishi na iGenesareti, eni egbo e le gasē
oli ri esō o shi ungmemehi oyi Eshinegba ² O mē oko-
oke eva epfepfe oni oke, ni egbo eni e gbe ifele e ze
obō shi agho. Eni egbo ee yeghe iga ni e roo gbe ifele-
a. ³ Ijesu o lo elemhi oghuo ni o khi oyi iSamō, oo
iSamō o gua li ti lase oni egele oni oke denē. Igho o
shito oni oko-oke oniemhi, oo sese we. ⁴ Abi o ro sese
we se, oo iSamō, "Pfi aga lo ashini o limhi ni o mu
ifele." ⁵ ISamō oo li, "Oga, a-ooyose anye te e roshēka
ini anye mu ifele, anye a mu emhikhoghuo. Ama itobo
khi u ngme ghō, mhi ya pfi aga lo." ⁶ Abi e ro pfi aga lo
oni oke, e mu ifele ni e bububu, ni o ri aga eyewe
kphuru-a. ⁷ Igho e ri obō lu apfewe ni e ga ro gbe
ifele, ee e bhale ya kpaghie wewe obō. E muno eni
ifele kulo oko-oke eni e kpole. Eni oko-oke e vō ifele ya
ramhi unu, ni eni ifele e ro khose eni oko-oke ramhi ni
e ro tiemhi udi oke. ⁸ Abi iSamō iPita o ro mē ona, o de
ya yeshi awe eyi ijesu, oo li, "Kpekpe ke vu ni u ze mhe
obō, irari khi ona olamhe mhi khi." ⁹ Abō e sha li ali eg-
bo ni e nu oli la agho, itobo ifele ebubu ni e mu.
¹⁰ Igho abo e li sha ijemhisi ali ijoni imi iZebedi, ni e khi
enuzava eyi iPita. Igho ijesu oo iSamō, "Khi ke na ul-
ishi. Rote amo vu, egbo u ke e ke muno." ¹¹ Igho e tialo
oko-oke oniemhi eyewe ngale egele.

† Li ze Aza 61.1-2 †† Li ze iJon 4.44 ‡ Li ze 1 Ighie 17.1
‡† Li ze 1 Ighie 17.8-16 ‡† Li ze 2 Ighie 5.1-14 ‡†† Li ze iMat
7.28-29

‡‡† Li ze iMat 13.1-2; iMak 3.9-10; 4.1 S Li ze iJon 21.3 S† Li
ze iJon 21.6

Ijesu o ri omose ni efafe e mu toto

(iMat 8.1-4; iMak 1.40-45)

¹² Abi ijesu o ro la eoli oghuo, omose oghuo ni efafe e mu o bhale deba li. Abi oni omose o ro me ijesu, o de ya yeshi oli odalo, o lema li, oo li, "Onomhue, ini o ghole e, u dobe ya remhe ze." ¹³ Ijesu o nise obo-a ro ti oni omose, oo li, "O ghole mhe, khi oni o ze." Aghoaghoo eni efafe e lase oli egbe le. ¹⁴ Igho ijesu o tse agua ye oli, oo li, "Khi gueye ogbokhoghuo, eri-tse ka ri egbe e khaso okpodalo-ugamhi ni u riye iluasobo ikhue-pfuase ni iMosisi o mhese na e, eghoghe agho ni o khi otsela na we." ¹⁵ Igho ingme oyoli oo gbhiaku shi o. Ebubu egbo e bhale deba li ni e ro me asha suo ungmehi oyoli ali ni o gbo rewe ze elemhi iwali ighuamhi ododa. ¹⁶ Ama eri ijesu oo bi egbe-a je ashini o da-ya, o ya so iromhi.

Ijesu o ro omose ni o ghu abo ali awe-a toto

(iMat 9.1-8; iMak 2.1-12)

¹⁷ Elegehuo abi ijesu o li sese, egbo iFarisi ali eni ee sese Ishi eyi iMosisi ni e te eoli iGalili ali eke iJudia ali iJerusalemu bhale, e shito agho. Igho Eshinegba o li ri ekpabo na li ro ri eni ee ghua toto. ¹⁸ Egbo ni e tsua omose oghuo ni o ghu abo ali awe a bhale, e nono abi e li ya roli lo oni owa bhale odalo oyi ijesu. ¹⁹ Abi e ke ro me khi wewe ea me asha, itobo khi egbo e bu dose, e nga ukhomhi oni owa, e ri ili ge oli abi o yeshi iya egho, e rote ekpha roli tiemhile shi iteva egbo, e ro li shi odalo oyi ijesu. ²⁰ Abi ijesu o ro me abi irudunga oyewe oo fu, oo oni omose, "Omuo, a she gbe olamhe eye kua ne." ²¹ Eni egbo iFarisi ee sa udu oyewe, e lie, "Oghuo oni ogbo ona o khi ni oo pfi unu-a, oghuo o dobe e gbe olamhe kua, see ni Eshinegba lolighuo?" ²² Ijesu o lese emini e sa, o mhila we, "Elo o ze ni a ro sa isamhi enana a shi udu oyee. ²³ Onoghuo o ya keke ogbo ngme ne? 'A she gbe olamhe kua ne,' ali, 'Vule ke kia,' ²⁴ Emini o ze ni a ro me na khi ni a ro lese lo khi Omi Ogbo o mholi afu shi elemhi agbo ni a ro gbe olamhe kua." Oo oni omose ni o ghu abo ali awe-a egho, "Mhie u vule, rue iya oye, ni u ke je apfe." ²⁵ Uto-ghuo kpe o vule migha odalo oyewe, o rue iya ni o ro yeshi mhue obo, o je apfe, oo kuoghi Eshinegba. ²⁶ Abo e sha eni egbo nya, ee kuoghi Eshinegba. Abo e sha we, ulishi o mu we, ee lie, "Awa me oshabo amo."

Ijesu o lu iLiva o deba lue

(iMat 9.9-13; iMak 2.13-17)

²⁷ Onana o dose se, o fie lase, o me omionoga ni a lu iLiva khi o shito elemhi okholo oyoli ni o la mie oga, ijesu oo li, "Deba mhe." ²⁸ Igho iLiva o vule, o ze emini oo riye obo, o deba li.

²⁹ Igho iLiva o nye ekhe, o lu ukpokpomhi ukue na ijesu shi apfe oyoli. Emionoga ebubu ali egbo elese ni e bu e li bhale shi oni ukue, e nu we le emhi. ³⁰ Ama egbo iFarisi ali eni e sese ishi ee wolo khaso eniye

† Li ze iLev 14.1-32

odukhokho eyi ijesu, ee lie, "Elo o ze ni o ro nu emionoga ali ena olamhe ee le eminale?" ^{††}

³¹ Ijesu o so we o, oo we, "Oni oo to, oo ye apfe obo.

³² Mhi aa bhale ni mhi ro ya lu egbo ni e pfuase ne, ama ena olamhe mhi bhale ya lu, ni e ro mhue imiepfuese."

A mhila ijesu ogbo ingme azumhi

(iMat 9.14-17; iMak 2.18-22)

³³ Egbo eghuo e mhila ijesu, "Elo o ze khi eniye odukhokho eyi ijoni ali eniye odukhokho eyi iFarisi e pfi azumhi, ni eye e ro le ni e ro da?" ³⁴ Ijesu o so we o, "A lie me ghoo khi a ri epfese ni e nu odoo omueshi onogbo shito o pfi azumhi, ini oni odoo omueshi o nu we la agho?" ³⁵ Ama khi eghoghe oo bhale ni a ro ya rue odoo omueshi iteva oyewe le, eghoghe agho, e ya pfi azumhi."

³⁶ O ze okhe irokhokho onana khaso we, oo, "Og-bokhoghuo oa ya khi ode onogbo ya gbela ma ode onodio, ini o ligho, eri o mema ya khi oni ode onogbo-a shi afue. Ini a gbela ode onogbo ma onodio, ea ya li abeghuo. ³⁷ Wekhi eri ogbo o ya ku onyo onogbo shi akpaba oyi ekuo-alamhi onodio, ini ogbo o li ghoo, eri oni akpaba o ya nyanoo-a, oni onyo o ku kua, oni akpaba o li opfu-a. [Akpaba ekuo-alamhi egbo iju e ku onyo o shi.] ³⁸ Onyo onogbo a ku e shi akpaba onogbo. ³⁹ Aa me ogbo ni o ya da onyo onodio se, ni o tigbe ya mhila onyo onogbo, irari khi o ya lie khi onodio o ti ne."

Ingme ogbele iyemhea oyi egbo iju

(iMat 12.1-8; iMak 2.23-28)

6 Ogbele iyemhea, ijesu ali eniye odukhokho eyoli e rote ifu ishemhi iakpa dose, e be eni iakpa mhue abo, e kphali ikpamhi we le. ^{†2} Egbo iFarisi eghuo, e mhila we, "Elo o ze ni a ro gbe ushi ona ogbele iyemhea-a?" ³ Ijesu o so we o, oo we, "Aa kpe ze emini iDefidi o riye abi okiamhi o ro gbe oli ali apfeli? ⁴ Abi o li lo Owa oyi Eshinegba ya rue ibuledi ni a ro o ga Eshinegba le, ni o gbo ro na apfeli le. Eri a ghue oni ibuledi ogho, se ni ekpodalo-ugamhi eyi Eshinegba tse ee le oli." ^{††} ^{††5} Lolli ijesu o ro oo we, "Onomhue oyi ogbele iyemhea Omi Ogbo o khi."

Omose ni o ghu obo-a

(iMat 12.9-14; iMak 3.1-6)

⁶ Igho eleele ni o khi ogbele iyemhea, ijesu o la el-emhi owa ugamhi sese egbo. Omose oghuo o la agho ni obo ita oyoli o ghua. ⁷ Eni egbo iFarisi ali esese Ishi eyi iMosisi e nono emini wewe e ro ya mu umhaguokia shi ijesu obo. Igho e li to oli okpe ini o ya ri ogbo ze ogbele iyemhea oyi egbo iju. ⁸ Ijesu o lese isamhi eyewe oo oni omose ni o ghu obo oghuo-a egho, "Vule migha ana, ni ogbokpa o lolo ke me." Igho oni omose o vule migha we iteva. ⁹ Ijesu oo, "Mhie i, onoghuo ushi oyi awa o lama shi ogbo o riye ogbele

†† Li ze iLuk 15.1-2 † Li ze iDeut 23.25 †† Li ze iLev 24.9

‡† Li ze iSam 21.1-6

iyemhẹa? Ni a rọ riẹle onete abi ni a rọ riẹle onobe, ni a rọ tsumhi agbọ oyi ogbọ, abi ni a rọ pfuse ọli-a?"

¹⁰ Ọ bino wẹ gasẹ nya, ọọ oni ọmọse ọ nise obọ-a. Ọ lighọ. Oni obọ o nise a. ¹¹ Ama elemhi e bi wẹ egbegbọ, e gba ugbamhi abi e ya li ijesu.

Ijesu ọ zẹ ighiusomhi na keẹ ogbava

(iMat 10.1-4; iMak 3.13-19)

¹² Ogbẹlẹghuo, ijesu ọ nga ute ya sọ iromhi. Ọ la aghọ ẹliyosẹ ẹlẹghọ nya ọọ sọ iromhi lema Ẹshinẹgba ¹³ Abi ogbe o rọ gbe-a, ọ luno eniyẹ odukhokho eyọli, o zẹ ogbava elemhi wẹ, ọ lu wẹ ighiusomhi na keẹ ¹⁴ ISamọ, ni ọ lu iPita ali inyoghuo Aduru, ijemhisi, ijoni, iFilipu ali iBatolomiu. ¹⁵ IMatiu ali iTomọsi, ijemhisi omi Afeusi, ali iSamọ, ni e lu iZiloti. ¹⁶ Ijudasi omi ijemhisi, ali ijudasi Isikaroti ni ọ ri ijesu dẹ.

Ijesu ọ sẹsẹ, ọ gbo ri egbọ ze

(iMat 4.23-25)

¹⁷ Abi ijesu ali eniyẹ odukhokho eyọli e rọ rọte oni ute tiemhile, ọ migha ugbereke, eniyẹ odukhokho eyọli ebubu e la aghọ. Ebubu egbọ e la aghọ ni e rọte ukiẹkiẹ eke ijudia nya ali ẹoli iJerusalemu ali ẹoli iSidoni ali ẹoli iTai ni e ngeli epfepfe oke oniẹmhi bhale. ¹⁸ Eri e bhale ya suọ ingmemhi eyọli ali ni ọ gbo rẹ wẹ ze elemhi ighuamhi ọdoda. Eni ayemhẹ ebe e nasẹ e li bhale, ọ rẹwẹ ze. ¹⁹ Eni egbọ nya e rọshẹka ri obọ ti ọli, irari khi itoto e te ọli egbe lasẹle, o rẹ wẹ nya ze.

Oghẹle ali oya

(iMat 5.1-12)

²⁰ Ijesu ọ bino eniyẹ odukhokho eyọli, ọọ wẹ, "Ikhivọsẹ o khi na ẹẹ ni aa pfue,

irari khi ẹẹ a mhọli
Eghiele oyi Ẹshinẹgba.

²¹ Ikhivọsẹ o khi na
eni okiamhi ọ gbe memena
irari khi a ya mẹ le khue.

Ikhivọsẹ o khi na ẹẹ
ni a viẹ memena,
irari khi a ya gia.

²² Ikhivọsẹ o khi na ẹ,
ini egbọ ẹ biselemhi ẹ,
ni e rọ kie ẹ, ni e rọ tsue ẹ,
ni e rọ kie ẹ khi egbọ ebe a khi,
itobọ oyi Omi Ogbọ. †

²³ "A ke ghele ini a da mẹ ghọ. A gbe ishimhi irari khi a ri eleli ni o funẹ shi iloghie ẹ khẹ ẹ. Irari khi ighọ eni e bia wẹ e li nasẹ emekẹguele eyi Ẹshinẹgba ẹghẹghẹ oyẹwẹ. ††

²⁴ "Ama, o ma khọlọ ẹ egbe,
ikhi ẹẹ ni a mhuẹ ẹpfue memena,
irari khi a she mie
eleli oyẹ se.

²⁵ O ma khọlọ ẹ egbe,

ikhi ẹẹ ni a she le khue memena,
irari khi okiamhi o ya gbe ẹ.

O ma khọlọ ẹ egbe,
ikhi, ẹẹ ni a gia memena,
irari khi a ya viẹ ẹ viẹ oya.

²⁶ O ma khọlọ ẹ egbe,
ikhi ẹẹ ni egbọ ẹẹ ngme onete oyẹẹ,
irari khi ighọ eni e bia wẹ
e li ngme onete oyi
emekẹguele eyi egbhọli.

Awa mhọli inono na obe awa

(iMat 5.38-48; 7.12a)

²⁷ "Mhi gueye ẹ, ẹẹ ni a suọ mhe, a nono ingme oyi obe ẹẹ. A ke riẹle onete na egbọ ni ẹẹ biselemhi ẹ. ²⁸ A ke sọ iromhi na egbọ ni ẹẹ tsue ẹ, a sọ iromhi ke na egbọ ni ẹa gue ẹ ngeli deba ẹ. ²⁹ Ini ogbọ ọ lase ukiẹkiẹ esọ oghuo, nyenẹ oni o kpọle gbo na li lase. Ini ogbọ ọ ri itoto mhiẹ awulu, gbo zẹ ni ọ rue oni u sọ kpọkẹ ma ọ. ³⁰ Ke ri emini ogbọkpa ọ mhila ẹ na li, ini ogbọ ọ rue ẹ emhi, zẹ ọli obọ na li, khi gbo mhila li luẹ. ³¹ Ngeli ke deba ogbọ abi u liẹ nono ni a li ngeli deba ẹ. †

³² "Ini o khia khi egbọ ni e nono ingme oyẹ u lesẹ a nono ingme oyẹwẹ, ighe ikhivọsẹ ni o la ọ ne? Irari khi ena olamhẹ e lili ẹ nono ingme oyi egbọ ni e nono ingme oyẹwẹ to ọ. ³³ Ini o khia khi eni e riẹle onete nẹ u lesẹ li ẹ riẹle na, ighe ikhivọsẹ ni o ke la ọ ne? Egbegbi ena olamhẹ e lili ẹ lighọ. ³⁴ Ini o khia khi eni e ngmomhi ẹ nẹ u lesẹ li ngmomhi ẹ na, ighe ikhivọsẹ ni o la ọ ne? Irari khi ena olamhẹ e li ngmomhi ẹ na egbewẹ. ³⁵ Ama zẹ ni u nono ingme obe ẹ, ke riẹle onete na wẹ. Ke ngmomhi na wẹ, khi ngmomhi na wẹ ni u ke ri ẹloe shi eke khi e ya fali ẹ ota to ọ. Ẹghẹghẹ aghọ ikhivọsẹ oyẹ o ya gbẹdi, u khi omi Ẹshinẹgba nọ Yagha nẹ Nya. Irari khi lọli ọọ somhi elemhi eni ẹa lesẹ obode ali ena ọkhọlọ. ³⁶ Khi ọna ilẹlemhi, ẹzẹzẹ abi Ita ẹ ọ li khi ọna ilẹlemhi.

Igue egboese ẹzo

(iMat 7.1-5)

³⁷ "Khi gue ogbọ ẹzo ini a khi li gue yeyẹ ẹzo, khi ri unu pfuẹchẹ ogbọ-a, ini a khi li ri unu pfuẹchẹ-a. Gbekua na ọnuzava oyẹ, ni Ẹshinẹgba ọ li gbe kua nẹ. ³⁸ Rona khi a ya rọ nẹ. Ukiẹkiẹ onete, oni a lolo mimi, ni a jighise ni o tsua kua, a ya rọ somhiẹ opfa. Irari khi ukiẹkiẹ ni u rọ mhẹsẹ na egbọ, Ẹshinẹgba ọ li rọ ya mhẹsẹ nẹ."

³⁹ Ọ gbo zẹ okhẹ irokhokhọ ona khase wẹ, ọọ wẹ, "Ọzalo ọ fe dobe ya ri ọzalo nabi luẹ ke kia? Eri wẹwẹ aava e ya de pfilo uchokẹ. ††⁴⁰ Ọmọ ni ọ la owẹna ọa ya fu doşẹ oni ọọ sẹsẹ ọli, Eri-tşẹ ini ọmọ ni ọọ ye owẹna ọ ye owẹna oyọli se, ọ ya li abi oni ọ sẹsẹ ọli. ††

⁴¹ "Elo ọ zẹ ni u rọọ mẹ uku ni o la inyoghue ẹloe ni u waa rọ mekẹ mẹ ufolo ọara ni o pfida ẹloe oyẹ? ⁴² Sẹ u liẹ liẹ inyoghue, 'Inyoghuo zẹ ni mhi rue ẹ uku ẹloe a,'

† Li zẹ 1 iPit 4.14; ijon 9.22; 16.2 †† Li zẹ 2 Okhẹ 36.16; Ika 7.52

‡ Li zẹ iMat 7.12 †† Li zẹ iMat 15.14 †† Li zẹ iMat 10.24-25; ijon 13.16; 15.20

ni yeyē oyē waa rō mē ufolo ɔara ni o pfi da ɛloe oyē? Yeyē ɔgbō ɔrugamhi ku alo, kpē todē rue ufolo ɔara ni o la ɛloe oyē-a ni u tigbe mekē gboo rue uku ni o la in-ɔghuē ɛloe a.

Qɔra ali ikpamhi eyoli

(iMat 7.16-20; 12.33-35)

⁴³ “Qara ni ɔa ti ɔa doɓē ya mō ukpamhi onete, u ke ya liē khi eri ɔara onete o ya mō ukpamhi ni ɔa ti. ⁴⁴ Ik-pamhi ni ɔara ɔɔ mō, a rō ɔ lēɓē ɔara ni o khi. Aa rōte ɔkphekphē ɛ pfanō ɔkhua-eni. ^{†45} Eri ɔgbō onete ɔ rōte emini o ti ni ɔ rōshi udu ɛ rue emini e ti lasele, Ama ɔgbō ɔbe, ɔ rōte udu obe oyoli rue emhi obe ni ɔ rōshi udu ɛ lasele. Irari khi isamhi ebubu ni e la ɔgbō udu, ɔ te ɛ ngme ungmemhi lasele. ^{††}

Qgbō ɔtsēgbhē ali oyēghe

(iMat 7.24-27)

⁴⁶ “Elo o zē ni a rō lu mhē, ‘Qnōmhue, Qnōmhue,’ ni aa rō ri emini mhia ngme gbe akanya? ⁴⁷ Mhi ya rōkhasē ɛ abi ɔgbō ni ɔ bhale deba mhē, ni ɔ ri esō ɛ shi mhē ekē, ni ɔ gbo ri ingmemhi eyemhē a gbe ikanya ɔ li. ⁴⁸ Eri ɔ li abi ɔgbō ni ɔ tō owa, ɔ tōnō ekē-a limhi, ni ɔ ri owa gbe ukhomhi eche. Abi ukpokpomhi amē o rō rue, ochikpho o ri itoto ghi oni owa abō, ama ɔa doɓē nighise ɔli, irari khi eri a tōli egbegbō. ⁴⁹ Ama ɔgbō ni ɔɔ suō ungmemhi oyemhē ni ɔa rō li gbe akanya, eri ɔ li abi ɔgbō ni ɔ tō owa nga ekhasē. Abi amē o rō rue, ochikpho o ri itoto tsua oni owa, oni owa o de, o khi oyese oniēmhi.”

Irudunga oyi ɔkhōli-okhuē oyi iRomu

(iMat 8.5-13)

7 Abi ijesu ɔ rō ngme enana nya shi esō eyi eni ɛgbō se, ɔ lo elemhi ɛoli iKapanomu. ² Oobō a mē ɔmōse ni ɔɔ ga ɔkhōli-okhuē oniēmhi, ni ingme oyoli o lolo mu ɔga oyoli egbe. Oni ɔmōse ɔɔ ghu ughuamhi ni o rōli ramhi eghuli. ³ Abi oni ɔkhōli-okhuē ɔnɔfunē ɔ rō suō eko ijesu, ɔ ghie egbhali eyi ɛgbō iju ghi ɔli, ɔ bhale ya ri oni ɔɔ ga oyelue ze. ⁴ Abi e rō bhale deba ijesu, e lema li egbegbō, ɛɛ ijesu, “Qni ɔmōse ɔna, ɔ khi oni u kha kpaghiē obō. ⁵ Irari khi ɔ ma nono ingme oyi ɛgbō eyi anye gba, ɔ gbo tō owa ugamhi na anye.” ⁶ Ighō ijesu ɔ deba wē vu. ɔ she kia a ramhi owa oyi oni ɔkhōli-okhuē ni ɔ rō ghie emole ɔli e liē ijesu, “Khi ke nasē egbe ɛ, mhia somhi ramhi ni u wa lo owa oyemhē le. ⁷ Lōli o zē ni mhi rō bino khi mhi-aa ti ramhi ni mhi a bhale deba ɛ. Lēɓē ngme oni ungmemhi khi oni ɔɔ ga mhē ɔ ya ze. ⁸ Irari khi mhēmhē oyemhē, ɔna omhēsē mhi li khi, ni ekhōli-okhuē e li kpōkē na. Mhia mhēsē na ɔna, ‘Vu,’ ɔ vu. Mhi mhēsē na ɔghō, ‘Bhale,’ ɔ bhale. Mhi gueyē oghumha oyemhē, ‘Riēlē ona,’ ɔ riēlē ɔli.”

⁹ Abi ijesu ɔ rō suō oni ungmemhi ona, abō e sha li. ɔ nyenē alo ukhokho bino ebubu ɛgbō ni e deba li, ɔɔ wē, “Mhi gueyē ɛ khi mhia kie kpē mē irudunga ni o na

fu ghue, mhia kpe mē ɔli ekē iZireni ne.” ¹⁰ Ighō eni a kpē ghie, e nyenē egbe je apfē oyi oni ɔkhōli-okhuē nō funē, e bhale ya ɛ khi oni ɔɔ ga li ɔ she ze.

Ijesu ɔ rōte eghuli guise omi Qsamhi-olimhi le

¹¹ Oo li dēnē, ijesu ɔ te aghō vu, ɔ je ɛoli ni a lu iNei, eniyē odukhokho eyoli ali ebubu ɛgbō elese e deba li. ¹² Abi ɔ li ti ramhi odē unuēkpē ni a te ɛ lo oni ɛoli le, ɔ mē khi a tsua ɔgbō ni ɔ ghu-a a lasele. Lōlighuo kpe inyoli ɔ mē bia. Oni ɔkpotoso ɔ gbo khi ɔsamhi-olimhi. Ebubu ɛgbō e rōte oni ɛoli vē deba li. ¹³ Abi Qnōmhue ɔ rō mē oni ɔkpotoso, ɔ mhue ilēlemhi na li. Elemhi ɔ e ala li, ɔɔ li, “Khi ke viē.” ¹⁴ Ighō ɔ vu ya ri obō ti oni ak-pati olimhi, ɛgbō ni e tsua li e mu migha, ijesu ɔ, “Qni ɔzēo mhiē yē vule.” ¹⁵ Ighō oni ɔmōse ni ɔ ghu-a eghō ɔ vule shitō, ɔɔ ngme. Ijesu ɔ mu ɔli obō na inyoli. ¹⁶ Ulishi o mu eni ɛgbō nya, e kueghie Eshinegba, e liē, “Qmekēguele oniēmhi ɔ she bhale iteva oyi awa. Esh-inegba ɔ she bhale ya kpaghiē ɛgbō eyoli obō.” ¹⁷ In-gme oyi ijesu o gbhiaku ekē ijudia nya ali ɛoli ni e la gasē ɔli.

Ijōni Oni ɔɔ batazi ɔ ghie usomhi ghi ijesu

(iMat 11.2-19)

¹⁸ Abi eniyē odukhokho eyi ijōni e rō gue eni ingme enana nya yē ijōni, ɔ lu aava elemhi wē. ¹⁹ ɔ ghie wē e ka mhila ijesu, “Yeyē u khi oni ɔ ya bhale abi anye ri ɛloe shi ekē ke khē ɔlese?” ²⁰ Abi e rō bhale deba ijesu, ɛ ɔli, “Ijōni Oni ɔɔ batazi ɛgbō ɔ ghie anye ghi ɛ, anye ka mhila ɛ, ‘Yeyē u khi oni ɔ ya bhale abi anye ri ɛloe shi ekē ke khē ɔgbōese?’ ” ²¹ Eghēghe aghō te ijesu ɔ ri ebubu ɛgbō ni e mhue ighuamhi ali iyemhē ɔkphaghie ze. ɔ khueghie ebubu ezalo alo-a. ²² ɔ rō gueyē eniyē odukhokho eyi ijōni, “A nyenē egbe ukhokho ya gueyē ijōni emini a mē, ni a gbo ri esō suō. Ezalo ɛɛ mē ekē, eni e guogho awē-a, ɛɛ kia, eni efafe e mu e ze, elesō e suō esō. Eni e ghu-a e guale. A kiele ɛ tse abō usomhi onete oyi iloghie yē ɛgbō ni ɛa mhue.

^{‡23} Oghelē o khi ni ɔgbō ni ɔa da de odē-a itobō khi ɔa mhue akhokhomhē shi mhē ɔ.” ²⁴ Abi eniyē odukhokho eyi ijōni e rō vu se, ijesu ɔ gue ingme oyi ijōni yē eni ɛgbō, ɔɔ wē, “Abi a rō fē fiē je ɔdagbe ifufu ya bino ɔli, ɔgbō ɔnabi ɔnoghūo a dabi khi a ya mē? ɔgbō oyēghe ni ɔ li abi ebuli ifulō ni akpekpeli o kha pfi je ana, o pfi ɔli ɛ je oobō a dabi khi a ya mē oobō? ²⁵ Ini ɔa khi ɔgbō ɔghogho a dabi khi a ya mē oobō, ɔnabi isē a ke nono je oobō shō? ɔmōse ni ɔ sō itsua ni e somhi otse? ɛgbō ni ɛ sō itsua ni e somhi otse, apfē oyi oghie ɛ la. ²⁶ ɔgbō nabisē a dabi khi a je oobō ya mē? ɔmekēguele? Abi o li mhi li gue ɔli ɛ yē ɛ khi oni ɔ dōɓē ɔmekēguele lō. ²⁷ ɔnana a kēkē ingme oyoli kpē shi ekē, ni ɛɛ,

“ ‘Ghe khē, mhi ya ghie aghiusomhi oyemhē ralo nē, ni ɔ ya khueghie odē-a shi ekē khē.’ ^{‡†}

† Li zē iMat 12.33 †† Li zē iMat 12.34

‡ Li zē Aza 35.5-6; 61.1 †† Li zē iMala 3.1

²⁸ “Mhi gueye ẹ khi aa me ogbo ni a bia bhale eke agbo ona ni o fu dose ijoni, eri-tse khi oni o ga she ne nya shi Eghiele oyi Eshinegba o fu dose oli.”

²⁹ Egbọ nya, li shi emionoga, abi e ro suọ ingmemhi eyi Ijesu, e mie shi o khi ode oyi Eshinegba o gbe akanya, irari khi ijoni o she batazi we. ³⁰ Egbọ iFarisi ali eni e lese emhi ingme ushi e kie ugbamhi ni Eshinegba o gba na we, irari khi ẹa lama ni ijoni o batazi we.

³¹ Agho Ijesu o re, elo mhi fe ri egbo ena agbhotu ona ya khokho, se e fe ga li ena? ³² Eri e li abi eniye ni e shito oki ni e nu egbe e ngme ni e lie,

“Anye pfi ofele na e,
ama aa lama gbe ishimhi,
anye vie evie olimhi khasẹ e,
ama aa lama nu anye vie.’

³³ Itobọ khi abi ijoni Oni oo batazi egbo o ro bhale, ọa li le emhi wekhi eri o da onyo, eri e khi, ‘Ayemhe okphaghie o mhuẹ.’ ³⁴ Omi ogbo o bhale, oo le, oo da, a ke lie khi, ‘Ogbo unu-emhi ali ogbo odonyo o khi, ali khi oni o nu emionoga ali egbo ena olamhe e mu omole o khi.’ ³⁵ Eri egbhali oyi Eshinegba o rote obọ oyi egbo ni e miesuo ri egboli khasẹ.”

Okpotso ọna olamhe o ku ituale ni oo pfi shi Ijesu awe

³⁶ Ogbo iFarisi oghuo oo Ijesu o bhale ka ko fele lue ni o nu lue le eminale. Igho o je owa oyi oni iFarisi, o shito, o le emhi. ³⁷ Igho okpotso oghuo, ongi oni eoli ni o la agbo olamhe, o suọ khi Ijesu o la oni owa oyi ogbo iFarisi ogho. O de akanama ituale ni o ghale. ³⁸ O bhale, o de ya wugha Ijesu idi awe. Oo vie ku amevie shi oli awe. O ri itsu ni e la li ukhomhi shishi oli wewe-a, o pfpfi oli awe. O gbo ku ituale ni oo pfi shi oli awe. ³⁹ Abi oni iFarisi ni o lu Ijesu bhale apfe oyoli ya mu oli epfese, o ro me onana, o la eke elemhi udu lie, ini omekeguele oyi Eshinegba omose ọna o kha khi lo, o kha lese uwali okpotso ni ọna o khi ni o ri egbe a ti oli ena, khi ọna olamhe o khi. ⁴⁰ Ijesu oo, “ISamo mhi mhuẹ emini mhi ya gue ye.”

ISamo oo li, “Gueye mhe, Osese.” ⁴¹ Ijesu oo li, “Omose oghuo o la ni egbo aava e lo oli ota, oghuo o, o lo oli eka eva ali ukhukhui, oni o kpole o lo oli ipomhi uye ali ishe. ⁴² Abi ẹa ke ro dobe fali oli ewe, o gbe eni ota kua na we. Mena gueye mhe oni o ya nono ingme oyi oli ne elemhi wewe ava-ava?” ⁴³ ISamo oo li, khi oni o lo ikpagho eni e bu ne lo. Ijesu oo li, “U gue so.” ⁴⁴ Ijesu o nyene alo ghue oni okpotso, oo iSamo “Wa me oni okpotso ọna, abi mhi ro bhale owa oye wa die ame na mhe ro kpe awe-a, eri oni okpotso onana o ri amevie eyoli kpe mhe awe-a, o ri itsu ni e la li ukhomhi shishi we-a. ⁴⁵ Waa pfpfi mhe unu egbe, rote eghẹghẹ ni mhi te lo ana le, oni okpotso ọna o te pfpfi mhe unu awe ramhi memena. ⁴⁶ Waa ku oili shi mhe ukhomhi, oni okpotso ọna, o she ku ituale ni o pfi shi mhe awe. ⁴⁷ Itobọ igho mhi gue e ye e khi a she gbe olamhe eyoli ni e bububu kua na li, irari khi oni o nono

† Li ze iMat 21.32; iLuk 3.12 †† Li ze iMat 26.7; iMak 14.3; ijon 12.3

emini e bu o khi. Oni a gbe ukukuọ kua na, ukukuọ o nono.” ⁴⁸ O gueye oni okpotso, “A she gbe olamhe eye kua ne.” ⁴⁹ Egbọ ni e nu oli shito e mhila egbewe “Oghuo onana oo dabi khi loli khi ni oo gbe olamhe kua na ogbo.”

⁵⁰ Ijesu o gueye oni okpotso “Irudunga oye o she mie e pfuese, ri opfomhe ke je.”

Ikpotoso ni e kpaghie Ijesu obọ

8 Ona o dose, Ijesu o kia rote eoli je eoli. Oo gue usomhi onete oyi Eghiele oyi Eshinegba le. Eniye odukhokho ogbava eyoli e nu oli kia. ² Ikpotso eghuo ni e kpe mhuẹ ayemhe okphaghie ali iwali ighuamhi ni o ro ze, e li la agho: IMeli ongi iMagidaleni ni ayemhe ishilia e rote egbe lasele; ³ IJoana ni o khi ughue iChuzo ni o gbe akanya na oghie Erudu; ISuzana ali ikpotso elese ghọ, e ga la akaghọ. Enana e rote ekuẹ oyewe e kpaghie Ijesu ali eniye odukhokho eyi oli obọ. †

Okhe irokhokho oyi oghiale

(iMat 13.1-9; iMak 4.1-9)

⁴ Abi ebubu egbo e ro rote eoli ododa bhale ya lona kugbe, ni e ro le gasẹ Ijesu, Ijesu o ze okhe irokhokho khasẹ we, oo we, ⁵ “Oghiale o ya ri ikpamhi emhi ko. Abi o ro ku eni ikpamhi emhi kia ko, eghuo o e ku shi epfepfe ode. Eghuo o egbo e ri awe muno we. Ipfele e bhale ya sanọ we le. ⁶ Eghuo o e de ku nga eche, abi e ro ze ngale, e khakha. Itobọ khi ẹa me asha lolo pfi imhili lo eke. ⁷ Ikpamhi eghuo o e de shi ifu igba, eni igba e tono we. ⁸ Igho eghuo o e ku shi eke onete, e fu, e mo ikpamhi agbhagbhamhi egbhueshe. Abi o ro ngme ona se, oo li, Oni o mhọli esọ o ro suọ.”

Emini o ze ni o ro ze oni okhe irokhokho

(iMat 13.10-23; iMak 4.10-20)

⁹ Eniye odukhokho eyoli e mhila li emini a ri oni okhe irokhokho ngme. ¹⁰ Oo we, “A she khueghie osheli ni o la Eghiele oyi Eshinegba-a khasẹ e. Ama aa roli khasẹ egbo ni e kpole. Loli o ze ni mhi ro ri okhe irokhokho nu we e ngme.

“Irari khi ini e ririe e fe,
ẹa ya me eke,
ee suọ, ọa lo we esọ.’ ††

Emini okhe irokhokho oyi oghiale ogho o ngme

(iMat 13.18-23; iMak 4.13-20)

¹¹ “Emini a ri oni okhe irokhokho ngme na. Oni ukpamhi emhi ogho, ungmehi oyi Eshinegba lo. ¹² Eni e de kua epfepfe ode egho, e khi egbo ni e kha suọ ungmehi oyi Eshinegba, okphaghie o bhale ya sanọ we oni ungmehi udu-a, ini e khi miesuo, ni e ba mhuẹ imiepfuese. ¹³ Eni e ze nga okpegbhe e to eoli egbo ni e miesuo, ni e khia khi abi imufe o ro bhale ẹa ke dobe migha, e de ode-a. ¹⁴ Ikpamhi ni e ze shi ifu igba, wewe

‡ Li ze iMat 27.55-56; iMak 15.40-41; iLuk 23.49 †† Li ze Aza 6.9-10

e khi ẹgbọ ni e suọ oni ungmehi ama ẹa doḅe migha shi ọ, isamhi eyi emhi agbọ ali anasemhe ali ẹpfue ni o la agbọ ali oghuemhe ni o la ọ, ọa zẹ ni e mhuẹ iwomhelo shi irudunga. ¹⁵ Ikpamhi ni e zẹ shi ekẹ onete ni e mọ ikpamhi, wẹwẹ e khi egbegbi ẹgbọ ali udu onete ni e kha suọ oni ungmehi, e mu ọli shi, e kha ri egbe mie o ri emini a rọ kọ ọ zẹ lasele.

Ákpá ni a rọ ru nga ukhomhi emhi

(iMak 4.21-25)

¹⁶ “Aa mẹ ogbọ ni ọ ri ákpá ya ru, ni ọ ya rue ọli sheli elemhi ukoko, wẹkhi ufu ukpho. Eri ọ ri ochoghọ ya rue ọli nga asha na keghe ni eni ẹẹ lo le e ke mẹ ekẹ, ẹẹ mẹ oni ákpá. ¹⁷ Irari khi aa mẹ emiemini a rọ sheli ni aa ya rọ lasele gboo, wẹkhi eri a mẹ emini a khukhu shi elemhi, ni aa ya khueghie-a gboo. ¹⁸ Itobọ ighọ mhuẹ ẹgbhe shi emini u wa suọ. Oni ọ mhuẹ, a ya rọ ma li ọ. Ama oni ọa mhuẹ a ya gbo mie ọli ukuku ọli ni ọ sa khi lọli mhuẹ.” †

Inyoghuo ijesu ali inyi ijesu

(iMat 12.46-50; iMak 3.31-35)

¹⁹ Ighọ inyọli ali inyoghuo ọli e bhale deba li, ama ẹa mẹ asha ramhi ọli egbe, irari ebubu ẹgbọ ni e le gasẹ ọli. ²⁰ Ogbọ ọ ya gueye ijesu, ọọ li, “Inye ali inyoghue, e migha olase, ẹẹ nono ni wẹwẹ e mẹ.” ²¹ Ijesu ọọ wẹ, “Inyemhe ali inyoghuo-mhe wẹwẹ e khi ẹgbọ ena ni ẹẹ suọ ungmehi oyi Ẹshinẹgba, ni e gbo rọli ẹ gbe akanya.”

Ijesu ọ mu akpepeli migha

(iMat 8.23-27; iMak 4.35-41)

²² Ẹlẹghuo ijesu ọọ eniyẹ odukhokho eyọli, “A bhale ni awa da je ukiẹkiẹ obinokpọle oyi okẹ ni o khishi.” E lo okọ-okẹ e lẹ. ²³ Abi e li lẹ, ijesu ọ lesẹa. Utoghukpe ukpokpomhi akpepeli o lo oni okọ-okẹ le ya ramhi khi oni okọ-okẹ o ku ya luẹ, wẹwẹ nya e la okhena. ²⁴ Eniyẹ odukhokho eyọli e bhale ya guise ọli le. Ẹẹ ọli “Onomhuẹ, Onomhuẹ okẹ o ya ku awa luẹ.” Ọ vule, ọ nu oni akpepeli ali okẹ ni o zughuse ngme. Oni akpepeli o mu migha. Okẹ ni o zughuse egho o de-ma, asha kpa oo tsukẹ. ²⁵ Ọ mhila eniyẹ odukhokho eyọli, “Ighe irudunga oyeẹ?” E ri ulishi ali ọshabọ mhila egbewẹ, “Oghuo onana ọ fẹ ga khi ena? Irari khi ọọ mhẹse na akpepeli ali okẹ, e suọ na li.”

Ijesu ọ ri omose nọ mhuẹ ayemhe okphaghie toto

(iMat 8.28-34; iMak 5.1-20)

²⁶ E kia ramhi ekẹ iGerasenesi ni o gbe okẹ ni o khishi na iGalili khi-a. ²⁷ Abi Ijesu ọọ da tiemhile ekẹ, Omose ongi oni ẹoli, ni ọ mhọli ayemhe okphaghie ni o she tesẹ ni ọa te kẹ sọ awulu, wẹkhi eri ọ ke la owa ghue, ama atalimhi ọ ke la, ọ bhale ya ọ. ²⁸ Abi ọ rọ mẹ ijesu, ọ de yeshi ọli awẹ, ọ tsesẹ leghe, ọ lie, “Elo u remhe ya li, ijesu Omi Ẹshinẹgba onofunẹ, kpẹkpẹ khi nase

mhe.” ²⁹ Eri ọ ngme ona irari khi ijesu ọ she mhẹse na oni ayemhe okphaghie ogho o rọte ọli egbe lasele. Iti-ingmi-ingme oni ayemhe o she mu ọli, ni o khia khi ini a riẹ mu ọli ri iwẹghẹ shi ọli abọ ali awẹ, ọ pfanọ eni iwẹghẹ-a, oni ayemhe okphaghie o tsua li je ọdagbe ifufu. ³⁰ Ijesu ọ mhila li, “Sẹ a lu eva oye?” Oni ayemhe ọọ li, eva oyemhe khi, “ILigioni,” irari khi ayemhe okphaghie ebubu e she lo ọli egbe. ³¹ Eni ayemhe okphaghie e lema ijesu ọ khi khu wẹwẹ je ilimhi na ningolọ.

³² Igulu ebubu e la epfẹ ute le eminale. Igho eni ayemhe e lema li ọ kpẹkpẹ ọ zẹ ni wẹwẹ e ya lo eni igulu egbe. Igho ọ zẹ ni e ya lo eni igulu egho. ³³ Eni ayemhe okphaghie egho e rọte egbe oyi oni omose lasele, e ya lo elemhi eni igulu egho. Eni igulu e rọte oni epfẹ ute na ya kulo okẹ ni o khishi egho, okẹ o gbe wẹ. ³⁴ Abi eni e ri eni igulu ẹ kia e rọ mẹ emini a mẹ, e na je ifu apfẹ ya gueye ẹgbọ emini a mẹ. ³⁵ Ẹgbọ e lẹ ya bino emini a mẹ. Abi e rọ bhale deba ijesu, e bhale ya ẹ khi oni omose ni iyemhe okphaghie e te egbe lase khi ọ shitọ ufuẹgẹ oyi ijesu. Ọ ga pfomhe, ọ ku egbe-a shitọ, ulishi o mu wẹ. ³⁶ Ẹgbọ ni e mẹ oni ingme e gueye ẹgbọ elese abi oni omose ọ li kia ni ọ rọ ze. ³⁷ Igho eni ẹgbọ iGerasenesi e gueye ijesu ọ lase ewẹ ekẹ le, irari khi ulishi o mu wẹ. Ijesu ọ lo okọ-okẹ ọ vu. ³⁸ Oni omose ni eni iyemhe okphaghie e rọte egbe lasele ọọ ijesu, “Kpẹkpẹ zẹ ni mhi deba ẹ vu.” Ama ijesu ọọ li, ọ ke vu. ³⁹ Nyenẹ egbe je apfẹ ni u ya guele emini Ẹshinẹgba ọ riẹlẹ nẹ. Igho oni omose ọ vu ya gueye ẹgbọ ni e la oni ẹoli ogho nya, emini ijesu ọ riẹlẹ na li.

Omi ijarusi ali okpotso ni ọ ri obọ ti ijesu awulu

(iMat 9.18-26; iMak 5.21-43)

⁴⁰ Abi ijesu ọ rọ nyenẹ egbe je ukiẹkiẹ okẹ ni o kpọle, ẹgbọ e tse ọli ọ mu awẹ itobọ khi o she tesẹ ni e te migha a khe ọli. ⁴¹ Igho omose oghuo ni a lu ijarusi ni ọ khi ogbọ oni ọ mhẹse shi owa ugamhi oyi ẹgbọ iju, ọ de ya wugha ijesu awẹ. Ọọ lema li ọ kpẹkpẹ ọ bhale apfẹ oyelue. ⁴² Irari khi omọ omueshi oghuo kpe ni ọ mẹ bia ni ọ lesẹ gbe ikpe igbeva ọ ya ghua. Abi ijesu ọ li lẹ, ẹgbọ e le gasẹ ọli, e ma mu ọli ashakpa. ⁴³ Okpotso oghuo ọ la ifuabọ wẹ ni ọ she ku ọlia egbe elemhi ikpe igbeva. Ọ she ga pfuse emini ọ mhuẹ-a nya na idokita, ama aa mẹ oni ọ doḅe dua ọli egbe. ⁴⁴ Igho ọ rọte ifuabọ oyi eni ẹgbọ lase bẹna ya ri obọ ti esọ ode ni ijesu ọ sọ, ọlia ni e ku ọli egbe e pfa tee.

⁴⁵ Ijesu ọ mhila, “Oghuo ọ ri obọ ti mhe?”

Ogbokpa ọ tia. IPita ọọ li, “Onomhuẹ, ebubu ẹgbọ e le gasẹ ni e ma mu e.”

⁴⁶ Ama ijesu ọ li, “Ogbọ ọ ri obọ ti mhe, mhi lesẹ khi itoto e she rọte mhe egbe ya lase, lọli mhi rọ lesẹ.”

⁴⁷ Oni okpotso ọ mẹ khi lọli a doḅe ya vu ni a rọ ya mẹ luẹ, ọ ri ulishi fiẹ lasele, ọ de ya wugha odalo oyi ijesu. Ukpeloe oyi eni ẹgbokpa, ọ gueye ijesu emini o zẹ ni lọli rọ ri obọ ti ọli ali abi lọli ze utoghukpe. ⁴⁸ Igho ijesu ọ li, “Omi mhe ke je khi irudunga oye o she rẹ ze. Ri opfomhe ke je apfẹ oye.”

† Li zẹ iMat 5.15; iLuk 11.33 †† Li zẹ iMat 10.26; iLuk 12.2 ‡ Li zẹ iMat 25.29; iLuk 19.26

⁴⁹ Ijesu o kie ligho ngme, ogbo o rote owa oyi ijarusi ni o khi oni o mheshe elemhi owa ugamhi bhale. Oo li, "Omi e o she ghua-a. Khi ke bie nase osese." ⁵⁰ Abi ijesu o ro suo ona, o gueye ijarusi, "Khi ze ni ulishi o mu e. Lese miesuo tse khi o ya toto."

⁵¹ Abi o ke ro ramhi apfe oyi ijarusi, oa ze ni og-bokhoghuo o nu lu e lo agho, see ni iPita ali ijoni ali ijemhisi ali inyo oni omoo ali itali. ⁵² Ogbokpa e she kie kpe vie evie oyi oni omoo. Ijesu oo we, "A khi ke vie irari khi oni omoo oa ghu, eri o lese a."

⁵³ Wewe nya ee gia ijesu, irari khi e lese khi oni omoo o she ghua. ⁵⁴ Ama ijesu o mu oli oboo o lu oli leghe, "Omimhe, vule." ⁵⁵ Ayemhe oyoli o nyene egbe bhale deba li. O vule migha utoghuokpe. Igho ijesu oo we, "A ri eminale na oni omoo le." ⁵⁶ Aboo e sha ita ali inyoli. Ijesu o gueye we e khi gueye ogbokhoghuo emini a me.

Ijesu o ghie eniye odukhokho ogbava fie

(iMat 10.5-15; iMak 6.7-13)

9 Ijesu o lu eniye odukhokho ogbava eyoli kugbe, o ri itoto ali afu na we ni e ro ke khu egbo iyemhe ni ea ti egbe lasela, ali ni e gbo ri egbo ni e mhu e ighuamhi ododa toto. ² O ghie we fie e ke ya tse aboo ungmehi oyi Eghiele oyi Eshinegba kiakia ali ni e gbo ke ri egbo ze. ³ Oo we, "A khi tsua emhikhoghuo abi a lie le ena, a khi tsua ukpokpo wekhi akpaba wekhi eminale wekhi ikpagho wekhi iku itsua e va ni a so. ⁴ Owa ni a da lo ne, a la agho ramhi ni a ro ya te oni eoli vu. ⁵ Ini egbo ea da mie e ne, a kpishi itutu ni e la e awe-a shi oni eke ini a rote oni eoli e vu, ni o khi otsela ni a ya pfi mu we." ¹⁶ Igho eni eniye odukhokho e vu, rote eoli je eoli. E ri usomhi onete oyi Eshinegba tse aboo kiakia. E ri egbo o toto ashakpa.

Oghie Erudu oo khokho oni ijesu o khi

(iMat 14.1-12; iMak 6.14-29)

⁷ Igho Erudu ni o khi oghie shi eke iGalili o suo ikanya onyaloa ni ijesu oo gbe. Aboo e sha li itoboo khi egbo eghuo e lie khi ijoni Oni oo batazi egbo lo ni o rote eghuli guale. ⁸ Eghuo e khi Elaja o khi ni o bhale, eghuo elese e lie khi oghuo omekeguele enedio o khi ni o nyene egbe bhale agbo. ¹⁹ Ama, Erudu oo, "Mhemhe mhi khi ijoni ukhomhi o. Oghuo onana o khi ni mhia suo eko?" Oo dua abi o li ya me oli.

Ijesu o ri eminale na egbo agbele ishe (5,000) le

(iMat 14.13-21; iMak 6.30-44; iJon 6.1-14)

¹⁰ Abi eni ighiusomhi na kee e ro jele, e gueye ijesu abi e li kia. Igho o rue we vu je epfe eoli na lu iBetisaida, ¹¹ Ama eni ebubu egbo e suo obini o je, e deba li. O mie we, o gue ungmehi Eghiele oyi Eshinegba ye we, o ri eni e mhu e ighuamhi toto.

¹² O te agho li dena abi ogbomhi o ke ro mu eke, eniye odukhokho ogbava e bhale deba li, ee oli. "Gueye eni egbo e vu je eoli ni e ti mama ana ni e ya

nono ashini e ya ku shi ali eminale ni e ya le, irari khi ifui odagbe ifufu awa la."

¹³ O so we o, oo we, "A ri eminale na we le."

E oli, "Ibuledi e va ali ifele aava e lese la ana, se ni awa vu ya de eminale ghi we." ¹⁴ Irari khi emose agbele asha ishe e la agho.

Ama oo eni eniye odukhokho, "A re we shito ikui-iku egbo egbhueva ali igbigbe." ¹⁵ Eni eniye odukhokho e li ghoo, ogbokpa o shito. ¹⁶ Ijesu o rue eni ibuledi ishe ali ifele aava egho, o bino idane, o kphemhi shi eni eminale, o kholo we a. O rue we na eniye odukhokho eyoli ni e kemhi we na eni egbo. ¹⁷ Igho wewe nya e le, e khue. Eni eniye odukhokho e woloo eni e le kpole shi ighughu igbeva.

IPita o guele oni ijesu o khi

(iMat 16.13-19; iMak 8.27-29)

¹⁸ Eleghuo khi ijesu o la ashini o da-ya e so iromhi, eniye odukhokho eyoli e nu oli la agho, o mhila we, "Oghuo egbo e fe e lie khi mhi khi?"

¹⁹ E oli, "Egbo eghuo e khi ijoni Oni oo batazi egbo u khi, elese e lie Elaja, elese ghoo e khi omekeguele onodio u khi ni u nyene egbe bhale agbo." †

²⁰ O ro mhila we "Oghuo ee e khi mhi khi?"

IPita oo li, "Yeye u khi Omiepfuese onayi Eshinegba." ††

Ijesu o gue ingme osoli, ali eghuli, ali iguale oyoli le

(iMat 16.20-28; iMak 8.30--9.1)

²¹ Ijesu o tse agua ye we e khi gueye ogbokhoghuo. ²² Igho, Oo we, "Omi Ogboo o mema ya me osue emhi ebubu. Eni eghali ali ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali esese Ishi eyi iMosisi, e kie oli. E mema ya gbe oli-a, ama elenuzi-esee, o ya guale."

²³ Igho o gueye we nya, "Ini ogbokhoghuo o nono ni loli khi omoo odukhokho oyemhe, o mema ya kie egboli, o rue apfida oyoli ogbele kpa, oo deba mhe.

‡²⁴ Itoboo khi oni o da nono ni loli tsumhi agbo oyoli ne, o ya wasa oli-a, ama oni o da wasa agbo oyi oli-a ne shi itoboo oyemhe, o ya tsumhi oli. ‡²⁵ Igho eleli ni ogbo o ya me ini o mhu e agbo ona nya ni o ro wasa ayemhe oyoli-a? ²⁶ Ini ogbo o da na omama mhe ali ungmehi oyemhe ne, Mhemhe Omi Ogboo mhi li ya na omama oyi oni ogbo, ini mhi bhale elemhi ufumhi oyemhe, ali ufumhi oyi Ita ali oyi igeni ni e pfuase ²⁷ Mhi gue oli e ye e abi o li, khi, egbo eghuo e la ana ni ea ya ghu ne, neni e ro ya me oni Eghiele oyi Eshinegba."

Ijesu o mu imamachi

(iMat 17.1-8; iMak 9.2-8)

²⁸ Abi ogbele nuzi eleli o ro gba abi ijesu o te ngme eni ingme, o rue iPita ali ijoni ali ijemhisi nga ute ya lema. ²⁹ Abi o li so iromhi egho, alo eyoli e mu nyene, itsua ni o so e ge nyanyanya abi akpa. ³⁰ Igho Emose

† Li ze iLuk 10.4-11; Ika 13.51 †† Li ze iMat 16.14; iMak 8.28; iLuk 9.19

‡ Li ze iMat 14.1-2; iMak 6.14-15; iLuk 9.7-8 †† Li ze iJon 6.68-69 †† Li ze iMat 10.38; iLuk 14.27 ††† Li ze iMat 10.39; iLuk 17.33; iJon 12.25

aava, iMosisi ali Elaja, ³¹ e li lasese e ge nyanyanya, e nu ijesu u ngme, e gheta eghuli ni ijesu o ya ghu obini ijerusalemu. ³² Olese o mema re IPita ali apfoli. Abi e ro gualle ni olese o ro kala we alo-a, e me ufumhi oyi ijesu ali emose aava ni e nu oli migha. ³³ Abi eni emose aava e li vu, iPita odo ijesu, "Oga, oo ga guet ti khi anye la akana. Ze ni anye tono okhoho ese, oghuo oye, oghuo oyi iMosisi, onokpole oyi Elaja." Eri o li ngme tse, oga lese emini o ngme.

³⁴ O kie ligho ngme, otughunu o bhale ya khukhu we-a. Ulishi o mu we abi e ro lo elemhi oni otughunu. ³⁵ Igho uruli o rote oni otughunu ngme, oo, "Omimhe na ni mhi ze, a ri eshi emini o ngme." † †³⁶ Abi oni uruli o ro ngme se, e me khi ijesu luoghuo o ke migha. Eni eniye odukhokho e ri ingme ona shi udu, oga gueye ogboghoghuo emini e me eghenge agho.

Ijesu o ri ozeo ni ughuamhi o mu ze

(iMat 17.14-18; iMak 9.14-27)

³⁷ Ogbeakolo abi e rote ukhomhi ute tiemhile, ebubu egbo e bhale deba li. ³⁸ Igho omo oghuo o rote elemhi eni ebubu egbo tsesse leghe, o li "Osesse, kpekpe bino omimhe, loli o khi omo oghuo kpe ni mhi me bia. ³⁹ Ayemhe obe o tsua mu oli, eri oo mu oli pfi eke, oo kpi awe-a, o roli e chi ofulu unu. Oga gano ni loli rue oli obo-a kpa. Eri oo nono ni loli pfuse oli ayemhe-a. ⁴⁰ Mhi she lema eniye odukhokho eye e khu oli oni ayemhe egbe-a, oga dobe."

⁴¹ Ijesu oo we, "Ee egbo ni aa mhu e irudunga wekhi ilese. Ele ingme mhi dobe ya ri egbe mie umhalese oye e ramhi? Ele ingme mhi ke nu e ya la akana?" Oo oni omo, "Rue omie bhale ana ghi mhe."

⁴² Abi oni omo o li bhale, oni ayemhe okphaghe o mu oli pfi eke jighise, oo chi ofulu unu. Igho ijesu o dese oni ayemhe okphaghe, o ri oni omo ze. O rue oli na itali. ⁴³ Abi e sha eni egbo nya shi ekpabo oyi Eshinegba ni e fune.

Ijesu o gbo gue ingme eghuli oyoli le shi eke

(iMat 17.22-23; iMak 9.30-32)

Abi e kie ligho sha eni egbo shi emini ijesu o riye, ijesu odo eniye odukhokho eyoli, ⁴⁴ "A ri eshi eke shi ingme ni mhi ya gueye e ena. A ya ri Omi Ogbi na egbo de." ⁴⁵ Eri-tse khi eni eniye odukhokho oga lese abi oni ungmehi o ngme. Irari khi eri a roli sheli we ini e khi lese emini a roli ngme. Ama ulishi oo mu we shi abi e li mhila li.

Oghuo o fune

(iMat 18.1-5; iMak 9.33-37)

⁴⁶ Ekha o bhale iteva oyi eniye odukhokho eyoli shi oni o ya fune elemhi we. ⁴⁷ Ijesu o lese emini ee sa udu oyewe, o rue ukuku omo lasese migha we iteva. ⁴⁸ Odo we, "Onini o da ri eva oyemhe mie omo ona ne, mheme o mie. Onini o da mie mhe ne, oni o ghie

† Li ze Aza 42.1; iMat 3.17; 12.18; iMak 1.11; iLuk 3.22 †† Li ze 2 iPit 1.17-18 ‡ Li ze iLuk 22.24

mhe o mie. Irari khi onini o da ri egbo tiemhie-ek e ne elemhi e, loli o khi oni o fune nya." †

Oni oga da khi obo awa ne oyi awa o khi

(iMak 9.38-40)

⁴⁹ Ijoni odo, "Oga, anye me omo se ni o ri eva oye e khu ayemhe okphaghe lase, anye nono ni anye gueye oli o khi ke ligho irari khi oga ya debe abi anye li e debe." ⁵⁰ Ijesu oo we, "A khi ke ligho, irari khi ogbo ni oga da khi obo awa ne, onayi awa o khi."

Egbo iSameria oga lama mie ijesu

⁵¹ Abi eghenge o ro ramhi ni a ro ya rue ijesu je iloghie, o mholi oli shi udu khi loli ya je ijerusalemu. ⁵² O ghie ighiosomhi ralo, ni e lo elemhi eoli nikeke na elemhi iSameria ni e ya mu egbe emhikpa shi eke khe oli. ⁵³ Ama eni egbo iSameria oga lama mie oli irari khi e lese khi ijerusalemu oo je. ⁵⁴ Abi eniye odukhokho eyoli ikhi ijemhisi ali ijoni e ro me gh, e oli, "Onomhu e, waa ke ze ni anye lu erali rote idane tiemhie ro tose we a nya?" †

⁵⁵ Ijesu o nyene alo ukhokho, o dese we, oo we, aa lese ayemhe ni a mhu e. Oga khi eri omi ogbo o bhale ya yese egbo agbo-a, ama eri o bhale ya tsumhi we. ⁵⁶ Igho ijesu ali eniye odukhokho eyoli e vu je eoli olese.

Emini ideba-ijesu-kia o ya mie ogbo o rue

(iMat 8.19-22)

⁵⁷ Abi e li lese egho, omo se oghuo odo ijesu, "Oga mhi ya ke debe je obiobini wa je kpa."

⁵⁸ Ijesu odo li, "Inyak o e mhu e ese, ipfeli e mhu e eko, ama Omi Ogbi oga mhu e ashini o do ukhomhi e gbe." ⁵⁹ Ijesu o gueye omo se olese, "Deba mhe." Oni ogbo odo li, "Oga, kpe ze ni mhi ya ri itamhe to."

⁶⁰ Ijesu odo li, "Zobe ni eni e ghu-a e ri eni e ghu-a to. Yeye fi e ke ya gue ungmehi Eghiele oyi Eshinegba le." ⁶¹ Olese odo li, "Oga mhi ya debe, kpe ze ni mhi ya tse apfemhe, okhila." ††

⁶² Ijesu odo li, "Ogbo ni o da ri obo nga egba ni oo she e gua ese, ni o da bino ukhokho ne, oga te ni o lo Eghiele oyi Eshinegba."

Ijesu o ghie egbo egbhuese etuogbava fie

10 Ona o dose se, Onomhu e o ze egbo egbhuese etuogbava, o mu we ava-ava, o e ralo na lue ni e kia je ikpe ni oo nono ni loli kia ramhi. ² Oo we, "Ikhi ese oniemhi o la o, eri-tse eni e khise we oga bu. Itobo igho, a so lema ita oni o mhu e okhi ese, ni o ghie eni e khise bhale ishemhi oyoli. ††† A ke le! Eri mhia ghie e abine isumha ne la ifuabo idumhi. ⁵⁴ A khi tsua eku e ukpago we khi akpulu we khi eku e, a khi tse egbo odo.

†† Li ze iMat 10.40; iLuk 10.16; iJon 13.20 †† Li ze 2 Ighie 1.9-16 ††† Li ze 1 Ighie 19.20 ††† Li ze iMat 9.37-38 § Li ze iMat 10.16

⁵“Ini a lo owa okhoghuo, a kpẹ to dẹ liẹ ‘Opfomhẹ o ka la oni owa ona.’ ⁶Ini ogbọ opfomhẹ o la agho, opfomhẹ oye ẹ o deba li, ini aa mẹ, opfomhẹ oye ẹ o nyenẹ egbe deba ẹ. ⁷Apfẹ okhoghuo ni a da lo ne, a la agho le, a la agho da emiemini e da ro ya na ẹ. Irari khi o ti ni ogbakanya o mie ifata. A khi ke kia te owa da je owa. †

⁸“Ini a da lo ẹoli le ni e ro da mie ẹ ne, a le emini e roshi ekẹ na ẹ. ⁹A ri eni ẹẹ ghua ni e la agho ze, a gueye wẹ, ‘Eghiele oyi Ẹshinẹgba o she ti mama ẹ.’ ¹⁰Ẹoli ni a bhale kpa ni ẹa da mie ẹ, a je ifu apfẹ ya liẹ, ¹¹‘Itutu oyi ekẹ oye ni e la anye awẹ, anye she kpishi wẹ shi ekẹ na ẹ, ni e ya pfi otselẹ mu ẹ. Ama ẹẹ oye ẹ, a lẹsẹ khi Eghiele oyi Ẹshinẹgba o she ti mama ẹ.’ ††
¹²Mhi gueye ẹ khi ogbẹlẹ isọ-ẹzọ khi o ya somhi iSodomu egbe dọsẹ oni ẹoli ogho. ††

Ẹoli ni ẹa miesuo (iMat 11.20-24)

¹³“O ma kholo ẹ egbe, ikhi ẹẹ ẹgbọ iKorazi! O ma kholo ẹ egbe, ẹẹ ẹgbọ iBētisaida! Irari khi ini ikanya onyaloa ni a la elemhi ẹ gbe khi a la ekẹ iTai ali iSidoni li gbe wẹ lo, e kha mu nyenẹ agboagbo. E sọ ide eviẹ, e shitọ ukhomhi emuẹ. ††¹⁴Eri-tse khi Ẹshinẹgba o ya mhue isomhelemhi na ẹgbọ iTirẹ ali ẹgbọ iSodomu dọsẹ ẹ ogbẹlẹ iguezo. ¹⁵Ẹẹ ẹgbọ iKapanomu, eri a dabi khi a ya ti ẹ nga idane? Iye! Eri a ya ti ẹ tiemhi il-imhi irirẹ. †††

¹⁶“Oo wẹ, oni o da ri esọ shi ẹ o ne, mhẹmẹ o ri esọ shi o. Oni o da kie ẹ, mhẹmẹ o kie. Oni o da kie mhẹ ne, oni o ghie mhẹ o kie.” †††

Ijele oyi ẹgbọ egbhuesẹ etuogbava

¹⁷Igho eni ẹgbọ egbhuesẹ etuogbava egbo e ri oghelẹ jele. Ẹẹ oli, “Onomhẹ, eri egbegbi iyemhẹ okphaghie e ri irari eva oye nyese ukhomhi na anye.”

¹⁸Ijesu oo wẹ, “Mhi mẹ khi okphaghie o rote idane de pfile abi erali akphala. ¹⁹A ghe khẹ! Mhi she ri afu na ẹ, ni a ro lighi enye ali ikpi dọsẹ, ali ni a gbo mu ito-to ali ekpabọ alo ebili nyaa o le. Emhikhoghuo ẹa ya li ẹ. ²⁰A khi ghelẹ khi okphaghie o ri irari eva oyemhẹ nyese ukhomhi na ẹ, ama a ke ghelẹ khi a kekẹ eva oye ẹ shi iloghie.”

Ijesu o ghele (iMat 11.25-27; 13.16-17)

²¹Ẹghẹghẹ agho, oghelẹ o te elemhi Ayemhẹ-nọ-pfuaşẹ vọ ijesu egbe, oo li, “Mhi tse uwegbe, Ita ni o mhue ekẹ ali ukhuli. Irari khi u she ri emhi ena sheli ẹgbọ ni e fia alo-a ali eni e mema wena ebe. Ama u rẹwẹ khase ikuku eniyẹ. Igho lo Ita, irari khi abi o li ghole ẹ shi ghọ.

²²“Itamhẹ o she ri emhikpa shi mhẹ obọ. Aa mẹ ogbo ni o lẹsẹ oni omọ o khi, se ni Ita. Aa mẹ ogbo ni o lẹsẹ oni Ita o khi, se ni omọ. Eni e ghole oni omọ o ri Ita a khase.” ††

²³Igho o nyenẹ alo ghue eniyẹ odukhokho eyoli, o bẹna nu wẹ ngme, oo wẹ, “Ikhivose o khi na ikpalo ni e mẹ emini ẹẹ a mẹ. ²⁴Mhi gueye ẹ khi emekẹguele ali ighie ebubu e nono ni wewe e mẹ emini ẹẹ a mẹ ali ni e suo emini a suo ena, ama ẹa dọbẹ.”

Ekpita oyi ongi iSamarita onete

²⁵Igho osese Ishi eyi iMosisi oghuo o vule ya mu ijesu fe bino. O mhila li, “Elo mhi fe ya li ni mhi ro ya mhue agbo na agboagbo?” ²⁶Ijesu o li, “Elo a kekẹ shi ebe Ishi eyi iMosisi? Se u liẹ ze emini a kekẹ shi o?”

²⁷O ijesu, “Rote ekelemhi udu oye nya ali ayemhẹ oye nya ali ekpabọ eyẹ nya ali isamhi eyẹ nya nono ingme oyi Ẹshinẹgba. U gbo nono ingme oyi onuzava oyi ẹ abi u nono ingme egbe ẹ.” †††

²⁸Ijesu oo li, “U ga gue gbaghie-a. Lina ke ngeli khi u ya mhue agbo ona agboagbo.” ††††

²⁹Eri oni osese Ishi eyi iMosisi ona o nono ni lolu rokhase khi lolu lẹsẹ enana nya. O mhila ijesu, “Oghuo o fe khi onuzava oyemhẹ?”

³⁰Ijesu o lina so oli o, “Omose oghuo o ke rote ẹoli iJerusalemu tiemhi ẹoli iJeriko. Igho o de ya pfilo ighiatọ abọ. E gbe oli banọ-a, e kesẹ ukuku ayemhẹ shi oli o, e mie oli emini o mhue nya. ³¹A bhale ya ẹ khi okpodalo-ugamhi oyi Ẹshinẹgba o rote oni ode ẹ dọsẹ. Abi o ro mẹ oni omose ni ighiatọ e gbe egbo, o da je ukiekie ode ni o kpole ya dọsẹ vu. ³²Igho oni o la Owa oyi Ẹshinẹgba gbe akanya oghuo, eni a lu iLivaiti, o ramhi agho, o mẹ oli, o li rote ukiekie ode ni o kpole ya dọsẹ.

³³Omose ongi iSameria oghuo ni o le asha, o ramhi ashini oni omose o la. O mẹ oli, elemhi oli e lala li. ³⁴O le deba li, o ku oili ali onyo shi oli ikpe ni o kualitise. O ri ide genọ li ewe. O tsua li nga akphere oyoli, o tsua li bhale owa ni a ku ẹ shi, oo gueye wẹ e ri eloe khu oli. ††³⁵Ogbeakolo o ri ifata ogbẹlẹ eva na oni o mhue oni ashini a ku ẹ shi. O oli, ‘Kpekpe ri eloe khu omose ona. Ingme ni o ke ya gbe nya, ini mhia jele mhi ya fali ẹ wẹ.’

³⁶“Oghuo o elemhi ẹgbọ aase ena u sa khi o khi onuzava oyi oni omose ona ni ighiatọ e gbe?” ³⁷Oni osese ushi oo li, “Oni o mhue ilelemhi na li.”

Igho ijesu oo li, “Li ligho ke ngeli.”

Ijesu o je apfẹ oyi iMata ali iMeli

³⁸Abi ijesu ali eniyẹ odukhokho eyoli e li le, e bhale ẹoli oyi okpotso ni a lu iMata. Oni iMata o mie oli shi owa. ³⁹Oni iMata o mhue inyoghuo okpotso ni a lu iMeli ni o shitọ kpesẹ ijesu ri esọ shi emini o sese.

⁴⁰Abi a li ya mu ijesu epfese, o zu iMata alo, ọa mẹ asha ri esọ shi emini ijesu o sese. Igho o bhale deba ijesu, oo li, “Wa mẹ khi inyoghuo-mhẹ o zobe ikanya

† Li ze 1 iKori 9.14; 1 iTimo 5.18 †† Li ze Ika 13.51 † Li ze iMat 10.7-14; iMak 6.8-11; iLuk 9.3-5 †† Li ze Igbae 19.24-28; iMat 11.24; 10.15 †† Li ze Aza 23.1-18; Ezik 26.1--28.26; iJoẹ 3.4-8; Emo 1.9-10; iZaka 9.2-4 ††† Li ze Aza 14.13-15 ††† Li ze iMat 10.40; iMak 9.37; iLuk 9.48; iJon 13.20 § Li ze Iwolo 91.13

† Li ze iJon 3.35; 10.15 †† Li ze iLev 19.18; iDeut 6.5 † Li ze iLev 18.5 †† Li ze iMat 22.35-40; iMak 12.28-34 † Li ze 2 Okhẹ 28.15 † Li ze iJon 11.1

nya na mhemhe-ghuo a gbe? We o bhale ya kpaghie mhe obo." ⁴¹ Onomhue oo li, "IMata, iMata, u ma kphakpha egbe ke nase egbe e shi itobo emhi ebubu. ⁴² Ama emhi oghuo o mema mu egbe. IMeli o she ze oni o tine ni o lao, ogbo oa ya mie oli lue."

Ijesu o sese abi a lie so iromhi

(iMat 6.9-13; 7.7-11)

11 Ogbeleghuo, ijesu o la asheghuo o so iromhi, Abi o ro so se, omoo odukhokho oyoli oghuo, oo li, "Onomhue, sese anye abi a lie so iromhi abi ijoni o li sese eniye odukhokho eyoli."

² Ijesu oo we, "U kha so iromhi, ke lie:

"Ita anye ni o la iloghie,
anye ri ufumhi
na eva oye no pfuase,
Ze ni eghiele oye o bhale.

Ze ni a riele
oghuemhe oye eke agbo
abi o li shi obini iloghie.

³ Ri eminale ona ogbe-namo
na anye le.

⁴ Gbe olamhe kua na anye,
abi anye li e gbe kua na
egbo ni e lamhe shi anye o.
Khi ze ni anye de pfilo imufe,
ama tsumhi anye
obo oyi okphaghie."

⁵ Ijesu oo we, "Ini o khia khi onge e o mhuo omole ni o ro le deba omole oli itsotso ogbie, ni o re oli, 'Omue kpekpe ngmomhi irui ibuledi ese na mhe, ⁶ Irari khi omole mhe ni o la asha o bhale ya kushi na mhe, ama mhia mhuo emini mhi ya ro feli oli epfese."

⁷ "Ini oni omole o, o rote elemhi owa lie oli, 'Khi ke nase mhe ghue irari khi mhi she pfi okpe ode, mhemhe ali imimhe anye she yeshi, mhia ke ya dobe vule ya rue emhi okhoghuo ne.' ⁸ Mhi gueye e khi ini omole oli oa tseku ri itobo khi wewe e khi omole vule ya rue emini oo mhila li na li, ama itobo khi o mema kie le e mhila li tse, o mema ya vule ya rue emiemi ni o nono na li.

⁹ "Mhi gue e ye e: Mhila khi a ya ro ne, nono khi u ya me, kpheli obo ode khi a ya khueghie-a ne. ¹⁰ Irari khi oni o mhila loli a ro o na, oni o nono loli oo me, oni o kpheli obo ode loli a khueghie-a a na.

¹¹ "Ee ni a khi ita, oghuo elemhi e omioli o ya mhila li afele ni o ya rue enye na li, ocho ni o kha ro ri afele na li? ¹² O ke khia khi ini o mhila li ekeli, ni u ya rue okpi na li? ¹³ Ini ee ni a khi egbo ebe a lese abi a lie ri egbegbi emhi somhi imie opfa, se Ita e ni o la iloghie oa ke li ya ri Ayemhe-no-pfuase na eni e mhila li?"

Ijesu ali Okphaghie

(iMat 12.22-30; iMak 3.20-27)

¹⁴ Ele oghuo khi ijesu o khu ayemhe okphaghie ungmenu fie, o khu oni ayemhe fie lase, oni ungmenu oo ngme. Oni ingme o ri abo sha egbo ni e la agho.

¹⁵ Ama egbo eghuo e, "Ekpabo ebe oyi iBezeb o ni o khi

oghie oyi iyemhe ebe, o ro a khu iyemhe ebe fie lase." [†]

¹⁶ Eghuo o, e mu oli fe bino, e oli o riele onyaloa ni o ri wewe ya mie shi oli o khi Eshinegba o mie shi oli o. ^{††}

¹⁷ Ama ijesu o she lese usamhi oyewe, o, "Eghiele ni o da kemhi egboli o ya de, omhue-apfe ni o da kemhi egboli o ya de. ¹⁸ Ini Okphaghie o kemhi egboli, se eghiele oyoli o li ya migha? Eri mhi a ngme ona itobo khi e khi ekpabo oyi iBezeb o mhi ro o khu iyemhe okphaghie kua. ¹⁹ Mena ini mhi ri ekpabo eyi iBezeb o o khu iyemhe okphaghie kua, ekpabo onoghuo eniye eyi ee e ro a khu we kua? Eniye eyi ee e ya gue e ez o itobo ungmehi ni a ngme ena. ²⁰ Ama ini o khia khi ekpabo oyi Eshinegba mhi ro e khu iyemhe okphaghie kua, ogho o rokhas e khi Eghiele oyi Eshinegba o she bhale e iteva.

²¹ "Omose ni o mhuo ekpabo o kha ri itsua okholi gban o egbe egbegbo ni o roo khe owa oyoli ekhe, itsua eyoli e ya mhuo akhukhu. ²² Ama omose ni o toto dose oli o kha tsua okholi mu oli ni o ro ne oli abo, eri oo miono oli itsua okhue nya ni o regbenga. O tsua oli epfue ni o mhuo shi oni owa vu ya kemhi.

²³ "Oni oa da ku ma mhe o ne, obe mhe o khi. Ogbo ni oa da mu ma mhe o ti egbo gbili ne, eri oo vese egbo kua. [‡]

Abi ayemhe o lie kia

(iMat 12.43-45)

²⁴ "Ini ayemhe okphaghie o rote ogbo egbe ya fie, eri o kpe a kia je ifu odagbe ifufu ni amee ea la ya nono ashini o kpe je ya yemhe-a, ama ini oa me asha, o egbelue, 'Mhi gbo lo a je owa ni mhi kpe te vu.' ²⁵ Ini o bhale o ni o ro bhale ya e khi, a ga fuomhi oni owa muene, emhikpa o ga gue la ayoli kuete. ²⁶ Igho, o vu ya wol o iyemhe oshilua elese ni e kholo dose loli, e bhale ya la oni omose egbe, ikpukhokho oyi oni omose o ke kholo dose abi o kpe li."

²⁷ Abi ijesu o li ngme oni ungmehi ona, okpotso oghuo o rote oni elemhi ebubu egbo tses leghe oo, "Oni a khi vose na okpotso ni o bia e, ni o kuete, o khi."

²⁸ Ijesu oo li, "Egbo ni e suo ungmehi oyi Eshinegba ni e ro oli gbe akanya, wewe e mema mhuo ikhivose ne."

Olele oyi ijona

(iMat 12.38-42)

²⁹ Abi eni egbo e ke li bua shi o, ijesu oo, "Egbo ebe, egbo agbhotu onana e khi. E mhila olele onyaloa, ama aa ya me onyaloa okhoghuo, se ni olele oyi ijona omekeguele. ^{††30} Abi ijona o khi olele na egbo iNineve, igho Omi ogbo o gbo li ya khi olele na egbo ena agbhotu ona. ^{††31} Oghie-okpotso oyi eke iSheba o ya shito ukpekhomhi ez o ya gue agbhotu ona ez o, o pfa ez o mu we, irari khi o ke rote eke odonue bhale ya ri eso suo ungmehi egbhali oyi oghie iSolomoni, ama ogbo ni o fu dose iSolomoni o la akana. ^{††32} Egbo iNineve e

[†] Li ze iMat 9.34; 10.25 ^{††} Li ze iMat 12.38; 16.1; iMak 8.11

[‡] Li ze iMak 9.40 ^{††} Li ze iMat 16.4; iMak 8.12 ^{††} Li ze ijona

3.4 ^{†††} Li ze 1 Ighie 10.1-10; 2 Okhe 9.1-12

ya mu ẹzọ vule shi agbhotu ona ọ, e pfa ẹzọ mu wẹ irari khi e mu pfi abi ijona ọ rọ ya ri ungmehi oyi Ẹshinẹgba tse abọ yẹ wẹ, memena ọgbọ ni ọ fu dọsẹ ijona ọ la akana. †

Egbegbi ákpá

(iMat 5.15; 6.22,23)

³³ “Aa mẹ ọgbọ ni ọ ya ri ákpá ru ni ọ ya ri ọli sheli, eri ọ ri ochoghọ ya rue ọli nga ashini o yagha, ni a bhale ya ẹ khi ẹgbọ ni ẹẹ lole ẹ mẹ eke. †³⁴ Ikpamhalo eye e khi ákpá oyi idiegbe oye. Ini ikpamhalo eye ẹẹ mẹ eke egbegbọ, idiegbe oye nya o khili ákpá. Ama ini u tase alo-a, idiegbe oye nya o khili alo ebili. ³⁵ Itobọ ona khi zẹ ni ákpá oye o khi alo ebili. ³⁶ Ini idiegbe oye e khili ákpá ni obili ọa rọ la ashikhoghuo ọ, eri o ya ke gẹ nyanyanya abinẹ khi ákpá o nga ọgbọ egbe.”

Epfua esesa

(iMat 23.1-36; iMak 12.38-40)

³⁷ Abi ijesu ọ rọ ngme se, iFarisi ọghuo ọ lu ọli ọ bhale ya nu luẹ le eminale. Ọ lo deba li ya shitọ shi oni eminale. ³⁸ Ama abọ e sha ọni iFarisi abi ọ rọ mẹ khi ijesu ọa kpe abọ a neni ọ le emhi. ³⁹ Ighọ Ọnọmhuẹ ọọ li, “Wa mẹ mena khi ẹẹ ẹgbọ iFarisi khi eri a kpe ukhokho uko ali itasa eye-a, ama elemhi oye ọ vọ emhi ituegbe ali ọkhọlo. ⁴⁰ Ẹẹ ẹgbọ eyeghe! Ọa khi Ẹshinẹgba ni ọ riẹlẹ ukhokho ọ ọ gbolo ẹ riẹlẹ elemhi ọ? ⁴¹ Ama a rue emini e la elemhi uko ali utasa na ẹgbọ ni ẹa mhuẹ, ẹghẹghẹ aghọ emhikpa e ya pfuase na ẹ.

⁴² “O ma a khọlo ẹẹ ẹgbọ iFarisi egbe gba, itobọ khi a guẹ zẹ aze-oghuo-igbe ebe akhokho, ali ebe alagho ali ebe elese ni a rọte ogba ẹ khiesẹ, emini ẹa lolo mu ẹloe. Ama iguẹ-sọ-ẹzọ ali inono onayi Ẹshinẹgba, a ri obọ gbe wẹ shi. Ena e khi emini a kha mema ke riẹlẹ, ma eni a riẹlẹ eghọ. ‡

⁴³ “O ma a khọlo ẹẹ ẹgbọ iFarisi egbe gba, irari khi ukpẹkhomhi ni o yagha a nono elemhi owa ugamhi ali otse ekpe elemhi oki.

⁴⁴ “O ma a khọlo ẹ egbe irari khi eri a li abi uji oyi ẹgbọ ni ọgbọ ọa shi ọlẹlẹ shi ni ẹgbọ e lighi ẹ dọsẹ, ni ẹa lẹsẹ.”

⁴⁵ Ọsẹsẹ ushi ọghuo ọ solì ọ, ọọ, “Ọsẹsẹ, ini u wa ngme enana, eri u li ri anye ma ọ mẹ bie.”

⁴⁶ Ijesu ọ solì ọ, ọọ, “O ma a khọlo ẹẹ ni a sẹsẹ Ishi eyi iMosisi egbe, irari khi eri a sọ itsua ni ẹgbọ ẹa dọbẹ ya tsua na wẹ tsua, ama ẹẹ aa lama ya tsua ugegemo.”

⁴⁷ “O ma a khọlo ẹ egbe irari khi ẹẹ a manọ iji na emekẹguele ni itita ẹ e gbolo-a. ⁴⁸ Eri a pfi ọtselẹ shi ọ, a gbo mu ma emini ititae e riẹlẹ irari khi wẹwẹ e gbolo emekẹguele eyi Ẹshinẹgba a, ẹẹ a manọ iji na wẹ.

⁴⁹ Itobọ ona, rọte ilẹsingme oyi Ẹshinẹgba, ọ rọ liẹ, ‘Mhi ya ghie emekẹguele ali ighiusomhi na keẹ ghi wẹ, e ya gbolo eghuo ọ-a, e mu okhọli vule shi elese ọ.’

⁵⁰ Itobọ ighọ Ẹshinẹgba ọ ya mu ota sọ ẹgbọ ena agbhotu ona, shi ọlia eyi emekẹguele nya, rọte ẹghẹghẹ ni agbọ ona o te gba eke le. ⁵¹ Rọte ọlia eyi Ebeli ya ramhi

† Li zẹ ijona 3.5 †† Li zẹ iMat 5.15; iMak 4.21; iLuk 8.16 ‡ Li zẹ iLẹv 27.30

ọlia eyi iZakaraya ni a gbe-a shi iteva Owa oyi Ẹshinẹgba ali atẹtẹ. Ighọ lọ! Mhi gueyẹ ẹ khi a ya na ẹ osue to ọ. ††

⁵² “O ma khọlo ẹẹ ni a lẹsẹ Ishi eyi iMosisi pfo egbe, irari khi a she rue okpe ni a rọ ẹ khueghie ode ilẹsingme sheli. Ẹẹ na, aa lama lo, ẹgbọ ni ẹ nono ni wẹwẹ e lo, aa zẹ ni e mẹ asha dọsẹ lo.”

⁵³ Abi ijesu ọ rọ rọte aghọ vu, ẹgbọ iFarisi ali esesẹ Ishi eyi iMosisi e mu okhọli vule shi ọli ọ egbegbọ. E ri omhila ọdoda a khi ọli ode. ⁵⁴ Ini e ba mẹ asha mu ungmehi mhọli ọli obọ.

Ijesu ọ tse agua shi iri-ugamhi-kualo

(iMat 10.26-27)

12 Ẹghẹghẹ ana ebubu ẹgbọ agbẹlẹ agbẹlẹ e legba, ni o ramhi ni e rọ lighi egbewẹ, ijesu ọ nu eniyẹ odukhokho eyọli ngme, ọọ wẹ. “A mu egbe ẹ shi iri-ugamhi ku alo oyi ẹgbọ iFarisi ni o li abi ifuma ni a rọ ma ibulẹdi ẹ nye.” †† Irari khi aa mẹ emini a rọ sheli ni ọa ya lasele, wẹkhi eri a mẹ emini a khukhu ni ọa ya khueghie-a. ³ Ungmehi ni u ngme ẹliyosẹ a ya suọ ọli ẹlẹ ọguota. Emini u nyesẹ ọgbọ esọ gueyẹ elemhi owa aza, a ya suọ ọli eko ukhomhi owa. †††

Ọni a ya na ulishi

(iMat 10.28-31)

⁴ Emọle mhe, abi o la mhi li gue ọli ẹ yẹ ẹ, a khi na ulishi ẹgbọ ni o khia khi idiegbe e lẹsẹ dọbẹ ya gbe-a, ini e gbe idiegbe-a, ẹa ke mhuẹ emhi olese ni e ke dọbẹ ya li. ⁵ Ama mhi ya gueyẹ ẹ ọni a ya na ulishi. A na ulishi Ẹshinẹgba ni ọ mhuẹ itoto ni ọ kha gbe ọgbọ se, ọ gbo pfi ọli lo ilimhi iriẹriẹ. Abi o li mhi li gue ọli ẹ yẹ ẹ, a na ulishi oyọli. ⁶ Ọa khi ikọbọ eva a ri ipfeli isuesue oshe ẹ dẹ? Ama abi o riẹ khi ighọ, Ẹshinẹgba ọa yele ọngewẹ ọkhoghuo a. ⁷ Egbegbọ lọ khi, Ẹshinẹgba ọ she leli itsu ni e la ẹ ukhomhi nya. Itobọ ighọ a khi zẹ ni ulishi o mu ẹ, irari khi a mu ẹloe dọsẹ ipfeli isuesue ebubu.

Eni e migha na ijesu ali eni e kie ọli

(iMat 10.32,33; 12.32; 10.19,20)

⁸ Abi o li mhi li gue ọli ẹ yẹ ẹ khi, ọni ọ da lama gue ingme oyemhe yẹ ẹgbọ ne, Omi ọgbọ ọ li ya gue ingme oyọli yẹ igeni eyi Ẹshinẹgba. ⁹ Ama ọni ọ da kie mhe ukpẹloe ẹgbọ, mhi ya li kie ọli ukpẹloe igeni eyi Ẹshinẹgba. ¹⁰ Ọgbọ ni ọ da zẹ ẹmuẹbe na Omi ọgbọ ne, a ya gbekua na li. Ama ọgbọ ni ọ da pfi unu-a deba Ayemhe-ọ-pfuase, ọgbọ a ya gbekua na li. †††

¹¹ Ini a rue ẹ bhale owa ugamhi oyi ẹgbọ iju ali ẹgbọ eni ẹẹ mhese ali enighie, a khi zẹ ni a yele abi a ya ngme, ali abi a li ya pfa egbe ẹ shi eke. ¹² Irari khi Ayemhe-ọ-pfuase ọ ya sese ẹ abi a ya ngme oni ẹghẹghẹ. †

†† Li zẹ Igbae 4.8; 2 Okhe 24.20-21 ††† Li zẹ iMat 16.6; iMak 8.15 †††† Li zẹ iMak 4.22; iLuk 8.17 †††† Li zẹ iMat 12.32; iMak 3.29 † Li zẹ iMat 10.19-20; iMak 13.11; iLuk 21.14-15

Okhe irokhokho oyi oyeghe

¹³ Ogbo oghuo elemhi eni ebubu egbo o lu ijesu, oo li, "Osesē kpekpe gueye inyoghuo-mhe ni o kemhi ugu na mhe." ¹⁴ Ijesu o so oli o, oo, "Oghuo o zemhe shi oni o re e a gue ezō ali oni oo kemhi ugu na egbo?" ¹⁵ Igho o gueye we nya, "A mu egbe e shi emhi ituegbe, irari khi agbo oyi ogbo o migha nga ukhomhi epfue ni o mhuē."

¹⁶ O ze okhe irokhokho ona khasē we, oo we, "Eke oyi omose ni o pfue oghuo, o lolo ti emhi na li. ¹⁷ Oni omose o shitō sa, Oo, 'Se mhi li ya kia egho? Mhi a me asha ke ri emhi ya shi aka oyemhe.'

¹⁸ "Igho oo, 'Emini mhi ya riēle na. Mhi ya guoghō aka oyemhe-a, mhi ya to aka onofunē olese ni mhi ro so iakpa ali itsua elese shi. ¹⁹ Eghēghe agho mhiē egbemhe, Omue u ze ukhomhi onete gba e! Irari khi u mhuē epfue ni e bububu, ni e ya tsua-e ramhi ikpe ebubu. Ka yemhe-a, ke le, ke da. Wa li agbo abi o ghole e.'"

²⁰ "Ama Eshinegba oo li, 'Ye ye oyeghe! U ya ghu-a amiōse; mena oghuo o ke ya mholi eni ugu ni u she ti ma na egbe e?'

²¹ "Igho o ya li ogbokpa egbe ni o da ti epfue ma na egboli, ni o mhuē epfue oyi emini o mu Eshinegba oloe."

A khi ke sa usamhi agbo

(iMat 6.25-34)

²² Igho ijesu o gueye eniye odukhokho eyoli, oo we, "Irarigho, a khi ze ni usamhi emini a ya le ali usamhi emini a ya da, o nase e, wekhi usamhi idiegbe oye emini u wa so. ²³ Agbo oye o mu egbe dose eminale, idiegbe oye o gbo mu egbe dose ode ni a so e shi o.

²⁴ A bino ipfeli na ukhomhi idane, ea ro ko wekhi eri ee kiese, ea mhuē ashini e tsua eminale a shi wekhi eri e mhuē aka, ama eri Eshinegba o ro na we a le. A mu oloe dose we! ²⁵ Ongēe onoghuo o ya dobe ri irari inyama-egbe oyoli khi ogbele oghuo ma agbo oyoli?

²⁶ Aborokhia khi u wa ya dobe riēle ukuku emhi onana, elo o ze ni u ro a nase egbe e shi emini e kpole?

²⁷ "Sa o bino abi ebuli idodo e li e fu. E a ya gbe akanya wekhi eri ee do ide. Ama mhi gue a ye e khi egbegbi iSolomoni ni o tseku ligho mhuē itsua ni e somhi otse, o k hue akhue nabi ebuli okhoghuo o k hue. ²⁸ E e ni a mhuē ukuku irudunga, ini o kha khi igho Eshinegba o ri ide ku ebuli egbe, ni e kha la o amo, ak o a tose we-a, se u ke lie sa khi o ya li ri egbegbi itsua so e?

²⁹ "Irarigho, a khi ke sa emini a ya le ali emini a ya so; a khi ze ni o nase e udu. ³⁰ Irari khi egbo ena agbo ona nya, we we e na khu emhi enana, ama Ita e ni o la iloghie o lese khi e to e. ³¹ Ochoghō emiemini u wa riēle nya, ze ni Eghiele oyi Eshinegba o khi onodode, emhi elese ni u wa nono nya, o ya rewe ma o ne.

† Li ze 1 Ighie 10.4-7; 2 Okhe 9.3-6

Epfue na obini iloghie

(iMat 6.19-21)

³² "A khi ze ni ulishi o mu e, ee ikuku isumha, irari khi oghuemhe oyi Ita e o khi ni o ro ri oni eghiele na e. ³³ A ri emhikpa ni a mhuē de, a kemhi eni ikpagho na eni ea mhuē. A ze ni a mhuē ekuē ukpagho ni o ya khakha, ali ni a gbo mhuē epfue shi iloghie ni o ya pfo wekhi oghiatō o me asha a ti bhale o, wekhi ifu e me asha a towe, ³⁴ Irari khi ashini epfue oye o la, agho udu oye oo la.

A mu egbe shi eke khe ibhale oyi Onomhue

³⁵ "A mu egbe shi ugamhi, a ze ni ikpa eye e e ke ge. ³⁶ Abi eni e ga ogbo e migha khe ijele oyi oni o mhuē we ni o ye ukue ni a ro a rue okpotso, ini oo bhale ni o ro kpheli obode, e nyanya khueghie ode a na li aghoaghō. ³⁷ O ma ti eni e ga ogbo egho egbe ini oni o mhuē we o bhale ya e khi e mu egbe migha khe lue. Abi o la mhi gue a ye e khi, o ya mu egbe akanya, o lu we, o nu we shitō, o ri eminale na we le. ³⁸ Oghēle o ya khi na eni eni ee ga egho ini oni o mhuē we o bhale ya e khi e mu egbe shi eke ini o tseku khi itsotso ogbie, o ke khi ini ogbe o ya gbe o ro bhale. ³⁹ A lese ona khi ini oni o mhuē apfe o lese eghēghe ni oghiatō o ro o bhale oli owa ya do lo, o a kha ze ni o lo oli owa ya do. ⁴⁰ E e oye e a ke mu egbe, irari khi Omi ogbo o dobe ya bhale eghēghe ni aa sa shi." †

Oni o gue ee ga ali oni o gue ee ga

(iMat 24.45-51)

⁴¹ IPita o mhila li, oo, "Onomhue anye u kpe ekpita ona ye abi ogbokpa?"

⁴² Onomhue oo li, "Oghuo o fe khi oni oreluokhu, ni o mholi ileasingme, ni oo gbe akanya te ode igesikia, ni oga oyoli o ri apfe nga obode, ni o gueye oli o ri eminale na eni e ga li ke le shi eghēghe? ⁴³ Ikhivose o khi na oni o ga ogbo ogho, ini oga oyoli o bhale ya e oli shi igue-riēle. ⁴⁴ Mhi gue a ye e khi eri o ya ri emini o mhuē nya nga oli obode. ⁴⁵ Ama ini oni oo ga ogbo ogho o la udu oyoli lie, 'Oga oyemhe o she tese e dose,' ni o ro gbe eni ee ga eni ikpotso ali eni emose ni a ro shi oli obode, oo le, oo da, onyo oo gbe oli. ⁴⁶ Eri oni oga oyoli o ya bhale ele ni o sa shi ni o ri oloe shi eke e khe oli, ikhi eghēghe ni o sa shi. Oni oga oyoli o gbe oli, o kuale oli utse, o ghie oli abo pfilo deba egbo umha-sueso.

⁴⁷ "Ama oni oo ga ogbo ogho, ni o lese oghuemhe oyi oga oyoli, ni o mu egbe ni o ro riēle oghuemhe oyoli, a ya gbe oli itali, a nali osoli egbegbo. ⁴⁸ Ama oni o ga ogbo ni o lese oghuemhe oyi oga oyoli ni oo riēle emini o ye ni a gbe oli shi, a ya gbe oli ukuku. Irari khi oni a ri emini e bu na, emini e bu a ya mhila li. Oni a ri emini e lolo bu nga obode, emini e lolo bu a ya mhila li.

†† Li ze iMat 25.1-13 † Li ze iMak 13.34-36 †† Li ze iMat 24.43-44

Ijesu ọa ri opfomhẹ bhale ama okemhi

(iMat 10.34-36)

⁴⁹ "Erali mhi bhale ya pfi shi eke agbo ona. Abi a khexhi e she a lala. ⁵⁰ Mhi mhue ibatizi ni mhi ya mie shi egbe. Egbe ẹa ke sheshe mhẹ ne ini mhia li mie ọli se. ^{†51} Eri a dabi khi opfomhẹ mhi rọ bhale eke agbo? Iiye! Okemhi mhi rọ bhale. ⁵² Rọte memena vu, ẹgbọ oshe ni e la omhue-apfẹ oghuo e ya kemhi egbe. Aase ọ e mu okhọli vule shi aava ọ, aava ọ e mu okhọli vule shi aase ọ. ⁵³ Ita ali omiọli onomose e ya mu okhue vule shi egbe wẹ ọ. Inyo ali omiọli onokpotso e mu okhue vule shi egbe wẹ ọ. Inyodọ ali osami ọli, e ya mu okhue vule shi egbe wẹ ọ." ††

Ilese emini eghẹghẹ o ngme

(iMat 16.2,3)

⁵⁴ Ijesu ọ gueye eni ẹgbọ nya, ọọ, "Ini a da mẹ khi otughunu o gbe shi obini ovọ o te ẹ tiemhi eko ne, aghoaghọ a liẹ khi amẹ o ya rue, amẹ o rue esheshighọ. ⁵⁵ Ini akpekpeli o rọte ukiẹkiẹ ogobọ ini a sọ alo ghue obini ovọ o te ẹ lo eko ẹ li ne, ẹ khi ogbe o ya nye amo, esheshighọ o lighọ. ⁵⁶ Eẹ erugamhi-ku-alo, a lese abi a liẹ bino abi eke ali ukhui o ngme, a guele abi ogbe o ya li. Elo o zẹ khi aa lese abi eghẹghẹ o ngme memena?

Yeye ali obe ẹ a rọ nu egbe riẹle

(iMat 5.25-26)

⁵⁷ "Elo o zẹ khi a gueye egbe ẹ emini o te odẹ ni a ke riẹle ọli? ⁵⁸ Abi yeye ali oni ọ luẹ ezọ a liẹ ke lẹ ikotu, rọshẹka ni a rọ riẹle neni a ramhi ikotu. Ini ọa khi ighọ, eri ọ ya ti ẹ bhale ufuẹge oyi osọ-ezọ, oni osọ-ezọ ọ muẹ ghi oni ọ omhese, oni ọ mhese eghọ muẹ ya pfilo owa ighumha. ⁵⁹ Mhi gueye ẹ khi u wa ya tigbe lase aghọ le, ini u wa li fali oko ni a ya fiẹ pfo nya."

Ini eẹ aa li mupfi eri a li ya pfua

13 Eghẹghẹ aghọ, ẹgbọ eghuo ni e la aghọ e gueye ijesu abi oghie iPaleti ọ ku ọlia eyi ẹgbọ iGalili eghuo ni ọ gbolo-a ma ọlia eyi elamhako ni a rọ luase obo. ² Ijesu ọọ wẹ, "Eri a dabi khi olamhẹ eyi eni ẹgbọ iGalili eghọ e dosẹ olamhẹ eyi ẹgbọ iGalili ni e kpọle, ni o zẹ khi e ghọ na wẹ osue? ³ Iiye! Aa khi ighọ, ini eẹ aa li mupfi, ighọ eẹ a ya li pfua. ⁴ Abi khi eri a dabi khi ẹgbọ ogbalale ni owa atonga ni o la eke iSiloamu o de mu gbolo-a eghọ, khi olamhẹ eyewẹ e khọlo dosẹ eyi ẹgbọ ni e kpọle ni e la iJerusalemu? ⁵ Iiye! Mhi gue ẹ yẹ ẹ khi ini eẹ aa li mu pfi, ighọ a li ya pfua."

⁶ Aghọ ijesu ọ la zẹ okhẹ irọkhokhọ oyi ọara okhua-eni ni ọa ya mọ. Ọọ wẹ, "Omose oghuo ọ kọ okhua-eni shi ogba upfonu. Ọ je ọ ya bino ini lọli mẹ udumhi ọ pfa, ama ọa mẹ emhikhoghuo ọ. ⁷ Ọ gueye omose ni ọ ri eloe a khu oni ogba upfonu, ọọ li, 'Oonokpe-esẹ na ni mhi te ẹ kiasẹ oni ọara ona ini mhi mẹ udumhi ọ,

mhia mẹ okhoghuo. Ka khi ọli-a, elo o zẹ ni o rọ le eke shi afue?'

⁸ "Oni omose ọ lema oni ọ mhue oni ogba ipfonu, ọọ li, 'Ọga kpekpe zẹ ọli obọ ukpe ona bino ni mhi gua gasẹ udi ọli, ni mhi ku ifatalaza shi ọ bino. ⁹ O kha mọ idumhi ishukpe, o ti, ama ini ọa ke mọ, u khi ọli-a.' "

Ijesu ọ ri okpotso ni ọ guoghọ-a ze ele iyemhẹa.

¹⁰ Eẹ iyemhẹa, ijesu ọ la owa ugamhi u sese ẹgbọ. ¹¹ Okpotso oghuo ọ la aghọ ni o khia khi o gbe ikpe igbelele ni ayemhẹ okphaghie o te mu ọli gonọ-a. Eri ọ ke nyese, ọa ke dobe ẹ vule migha. ¹² Abi ijesu ọ rọ mẹ ọli, ọ lu ọli lasele, ọọ li, "Kpotso, ughuamhi oye o she pfo." ¹³ Ọ ri abọ nga ọli egbe, aghoaghọ oni okpotso ọ vule migha, ọ kuẹghie Eshinegba. ¹⁴ Elemhi e bi oni ọ mhese shi oni owa ugamhi khi ijesu ọ ri oni okpotso ze ele iyemhẹa. Oni omose ọọ ẹgbọ ni e le gba, "Ogbẹle esesa e la ẹfo uka ni awa rọ ọ gbe ikanya, a ke bhale eni ogbẹle esesa eghọ ni a la ọ rẹ ẹ ke ze, ama a khi ke bhale ele iyemhẹa." ^{†15} Onomhue ọ sọ li ọ, ọọ, "Eẹ ẹgbọ eri ugamhi ku alo, ọa khi eri a taghie ichi ali ikphere eye-a shi ashini a genọ wẹ shi, a rue wẹ je okẹ ya da amẹ ele iyemhẹa?" ¹⁶ Elo o ke zẹ ni okpotso ọna ni ọ li khi omiomi Aburaamu ni okphaghie ọ she genọ ikpe igbelele, ni aa rọ li ya taghie ọli-a ele iyemhẹa? ¹⁷ Abi ijesu ọ rọ ngme ona se, omama o mu ẹgbọ ni e mu okhọli vule shi ọli ọ, ama ikanya onyaloa nya ni ọ gbe o ri egbe e mu eni ẹgbọ.

Okhẹ irọkhokhọ oyi ukpamhi ọara iMositadi

(iMat 13.31-32; iMak 4.30-32)

¹⁸ Ijesu ọ mhila wẹ, ọọ, "Sẹ Eghiele oyi Eshinegba o fe li? Elo mhi fe ya ri ọli khokhọ? ¹⁹ Eri o li abi ukpamhi ọara iMositadi ni ogbo ọ rue ya kọ ogba. Oo fu, o mele ukpokpomhi ọara ni ipfeli e ku eko shi iguabọ eyọli a."

Okhẹ irọkhokhọ oyi ifuma

(iMat 13.33)

²⁰ Ọ gbo rọ mhila wẹ, "Elo mhi fe ya ri Eghiele oyi Eshinegba khokhọ? ²¹ Eri o li abi ifuma ni okpotso ọ rọ ma italabi ifulawa esẹ wushe ni o fuma shio."

Ode na pfi

(iMat 7.13,14,21-23)

²² Eghẹghẹ aghọ, ijesu ọ kiakia ẹoli khi ẹoli, ọ sese ẹgbọ abi ọ li je iJerusalemu. ²³ Ogbọ oghuo ọ mhila li, ọọ, "Onomhue, ikuku ẹgbọ tse Eshinegba ọ ya mie pfuese?"

Ijesu ọọ wẹ, ²⁴ "A rọshẹka ni a rọte unu-ode na pfi lo. Mhi gue a yẹ ẹ khi ebubu ẹgbọ e ya rọshẹka ni wewẹ e lo, ama, ẹa ya dobe. ²⁵ Itobọ khi ini oni ọ mhue owa ọ da vule ya pfi okpe ode ne, eri a mema migha olase ke kpheli ode shi afue, a lema, a liẹ, 'Ọga kpekpe khueghie ode a na anye.'

"Ama ọ sọ wẹ ọ, ọọ, 'Mhi aa lese ẹ wẹkhi eri mhi lese obini a te bhale.'

† Li zẹ iMak 10.38 †† Li zẹ iMika 7.6

‡ Li zẹ Okiali 20.9-10; iDeut 5.13-14

²⁶ “Egheghe agho, a ya lie, ‘Anye nu e le, anye nu e da, u gbo la ifu apfe eyi anye e sese.’

²⁷ “Ama o ya gbo lie, ‘Mhia lese obini a te bhale. Ee nya a vu mhe ana lasese, ee egbo okhola.’ ¹²⁸ Agho egbo e la ke vie, ee gbe akọ akọ, ini a me Aburaamu ali Aziki ali iGiekopu ali emekeguele obini Eghiele oyi Eshinegba ama a khu e ya lase. ²⁹ Egheghe agho egbo e ya rote obini ovo o te e ngale ali obini ovo o te e lo eko, ali ukiękię obita ali ukiękię ogobo ini a so alo ghue obini ovo o te e lo eko bhale, e ya shito shi ukue na Eghiele oyi Eshinegba. ^{†30} A bino khi a ya me egbo eghuo ni e kpe kpe ukhokho e ya kpe odalo, egbo ni e kpe kpe odalo e ya ke kpe ukhokho.” †

Ingme oyi iJerusalemu o to iJesu egbe

(iMat 23.37-39)

³¹ Egheghe agho egbo iFarisi eghuo e bhale deba ijesu, e oli, “Vu ana lasese irari khi oghie Erudu o nono ni lolu gbe-a.”

³² Ijesu oo we, “A ka gueye oni anyako ogho, ‘Khi mhi ya khu ayemhe okphaghię egbo egbe lasese ali mhi gbo ri egbo ya ze amo ali akọ, ama akopfua mhi ya gbe akanya oyemhe pfo.’ ³³ Abibi o rie li, mhi mema ya ti okiali ke je odalo, amo ali akọ ali akopfua, irari khi emekeguele okhoghuo o a khi oni o me asha a ghu shi eoli oboese se ni iJerusalemu.

³⁴ “Eekhue-oo! IJerusalemu, iJerusalemu. Ee ni a gbolo emekeguele-a, ni a gbolo e tono ni a ghie ghi e echę, iti-ingme o ghole mhe ni mhi kono imię kugbe, abi okhokho o lie kono imi oli shi ifu ipfua, ama o a ghole e! ³⁵ A bino khi apfe oye e khi ikpukpu igbe e ke khi. Khi ogbo o a ke la o, mhi gue a ye e khi aa ke ya me mhe, se ini oni egheghe o ramhi ni a ke ro a lie, ‘Eshinegba o khi vose na oni o ri eva oyi Onomhue bhale.’” †

Ijesu o gbo ri ogbo ze ele iyemhea

14 Ogbeleghuo ele iyemhea, ijesu o je apfe oyi okhemhue iFarisi oghuo ya le eminale, egbo e ri eloe mema shi oli egbe ni e me emini o ya li. ² Itobo khi omose oghuo o la agho ni o fumhi abo ali awe.

³ Ijesu o mhila ni iFarisi ali ni e sese Ishi eyi iMosisi, “O fe ti elemhi Ishi eyi iMosisi ni ogbo o ro ri ogbo ze ele iyemhea, abi khi o a ti?” ⁴ Ama ea pfa shi oli eke. Igho o pfi obo rue oni omose, o roli ze, o rue oli obo-a, oli o ke je.

⁵ O mhila we, oo we, “Ongęe onoghuo o ya mholi omọ, o ke khi ena ni o ya de pfilo ilija ni o a ya nyanya mu oli o lasese, ini o riękhi ele iyemhea?” ^{†6} E a me so shi oli o.

Ijesu o sese osese iregbe-tiemhi eke

⁷ Ijesu o me abi egbo ni a lu bhale oni ukue, e li ya shito ashini o mhue ekpe shi oni ukue, o ze okhe

† Li ze iwolo 6.8 †† Li ze iMat 8.11-12; 22.13; 25.30 † Li ze iMat 19.30; 20.16; iMak 10.31 †† Li ze iwolo 118.26; ijere 22.5 †† Li ze iMat 12.11

irokhokho khasę we, oo we, ⁸ “Ini ogbo o lu e bhale ukue ni a la rue omueshi khi kpe tode ya shito ashini o mhue ekpe, itobo khi, otse a she li kpe lu ogbo ni o mu eloe dose li shi oni ukue. ⁹ Ini a me ghọ, oni o lu e shi ukue, o ya bhale deba e, oo, ‘Kpekpe vule ni omose ona o shito.’ Egheghe agho u ri omama ya shito ukpekhomhi onikeke. ¹⁰ Ama ini a lu e shi ukue, kpe ya rue ukpekhomhi onikeke shito na ro bhale ya e khi oni o luę shi oni ukue o bhale deba e, oo ‘Omue, vule je ukpekhomhi ni o yagha.’ Egheghe agho u mhue ekpe shi ukpeloe oyi ogbokpa ni o ga la oni ukue. ^{††11} Irari khi oni o da ti egboli nga, a ya ti oli tiemhi, ama oni o da ti egboli tiemhi, a ya ti oli nga.” ††

¹² Igho ijesu o gueye oni o lu oli shi oni ukue, “Ini u ya nye ekhe fele egbo, khi lese lu emole e, ali inyoghuo e, ali egbo eye ali ni e pfee tse, irari khi e li dobe e ghie lu e shi ekhe ni e nye elelese, ni o li abine khi e she fali e ota to o. ¹³ Ama ini u mholi ukue, luno egbo ni ea mholi ali egbo ni ea mholi awe e kia ali ni e guoghọ awe-a ali ezalo. ¹⁴ Egheghe agho u mholi ikhivose. Itobo khi ea ya dobe fali e oru to o. U ya me elele ogbele ite-eghuli-guale oyi egbo ni e pfuase.”

Okhe irokhokho oyi ukue Oniemhi

(iMat 22.1-10)

¹⁵ Abi omose oghuo ni e ga shito shi ni ekhe, o ro suo abi ijesu o ngme, oo li, “Oghęe o ya khi na ogbo ni o ya la ukue na Eghiele oyi Eshinegba le emhi.” ¹⁶ Ijesu o so oli o, oo li, “Omose oghuo o mu egbe ni o ro ya mhue ukue oniemhi. O lu ebubu egbo shi oni ukue.

¹⁷ Egheghe oni ukue o ramhi, o ghie oni oo ga li ghi egbo ni o lu shi oni ukue, o oli o ka gueye we, o lie, ‘A bhale khi mhi she mu egbe se.’

¹⁸ “Ama ogbogbo o guele emini o ze khi lolu a ya me asha bhale. Oni odode oo li, ‘Mhi lese de eke ishemhi, mhi ya le ya bino oli. Kpekpe khi wola.’

¹⁹ “Olese oo li, ‘Mhi lese de ena agbhagbhamhi ishe ni a ge toma aava aava kugbe, ni a ro gua ishemhi. Mhi ya le ya rewe gbe akanya bino. Kpekpe khi wola.’

²⁰ “Igho olese oo, ‘Mhi lese rue okpotso mhi aa ya me asha bhale.’

²¹ “Igho oni oo ga ni a ghie egho, o nyene egbe ukhokho ya gueye oga oyoli, abi ni egbo e ngme nya. Igho elemhi e li bi oni odapfe. Oo oni o ga li, ‘Nyanya fie je olase, ka kia ode ni e je ifu apfe nya, wolọ egbo ni ea mhue. Eni e ghu abo ali awe-a ali ezalo ali ni ea dobe a kia bhale.’

²² “Igho oni oo ga ogbo o bhale, oo ‘Oga mhi she ye usomhi ni u ghie mhe, ama owa o a kie vo egbo ne.’

²³ “Igho oni oga o gueye oni oo ga ogbo ogho, oo, ‘Je ode ali ifu apfe ya lu we lole ni owa oyemhe o vo.

²⁴ Mhi gueye e khi ogbokhoghuo o a la egbo ni mhi ri ebe ghi ni o ya ri unu mu eminale ni mhi nye.’”

††† Li ze Ekpi 25.6-7 ††† Li ze iMat 23.12; iLuk 18.14

Emini o ya gbe ẹ, ni u rọ khi ọmọ odukhokho

(iMat 10.37,38)

²⁵ Ebubu ẹgbọ e deba ijesu lẹ ijerusalemu, ijesu ọ nyenẹ alo gueyẹ wẹ, ọọ wẹ, ²⁶ "Ini ọgbọ ọkhoghwo ọ da nono ni lọli bhale deba mhẹ ni ọa rọ da kie itali ali inyọli ali ughuẹ ọli ali imiọli, ali inyoghwo ọli, ali agbọ oyọli ne, ọa ya dobe khili ọmọ odukhokho oyemhẹ. ^{†27} Ọgbọ ni ọa da tsua apfida oyọli ke deba mhẹ ne, ọa ya dobe khi ọmọ odukhokho oyemhẹ. ^{††}

²⁸ "Ọngẹẹ ọnoghwo ọ ya tọ owa atonga ni ọa ya kpẹ tode shitọ ta ingme ni o ya gbe ọli, ni ọ mẹ ini lọli ya mhue ikpaghọ tọ li pfo? ²⁹ Ini ọa khi ighọ, ọ kha ri ọli gbe ni ọa ke rọ dobe tọ li pfo, eri ẹgbokpa ni e da mẹ oni owa e ri oni ọmose ya ke li egia. ³⁰ E liẹ, 'Ọmose ọna ọọ tọ owa ama ọa ke dobe tọ li pfo.'

³¹ "Oghie ọnoghwo ọọ nono ni lọli ri okhuẹ ghie oghie ọlese ni ọa kpẹ tode ya shitọ sa bino ini lọli ya dobe ri ẹgbọ agbele igbe 10,000 ya nu oni oghie ọgho ni ọ mhue ẹgbọ agbele uye 20,000 khọli? ³² Ini ọ mẹ khi lọli aa ya tẹ ọli ọ, eri ọ ya nyanya ghie ẹgbọ ghi oni oghie abi ọa li ramhi ọli egbe ne, ọọ li zẹ ni wẹwẹ e rọ riẹlẹ.

³³ "Ighọ khi ọgbọ ni ọa rue emhikpa ni ọ mhue obọ-a, ọa ya dobe khi ọmọ odukhokho oyemhẹ.

Ugbheli

(iMat 5.13; iMak 9.50)

³⁴ "Ugbheli o ma ti gba, ama ini ugbheli ọa ke mhue iviọlọ oyọli, sẹ a ka gbo dobe ya ri ọli ke gbo mhue iviọlọ oyi ugbheli? ³⁵ Ẹghẹghẹ aghọ aa ke ri ọli ya riẹlẹ emhi okhoghwo, wẹkhi eri a ya ku ọli shi eke ni o ri eke woghọ, ama eri a ke ya ku ọli kua.

"Oni ọ mhue esọ ọ rọ suọ."

Okhẹ irọkhokhọ oyi osumha ni ọ wa-a

(iMat 18.12-14)

15 Ighọ ebubu emionoga ali ena olamhẹ e bhale ti mama ijesu ni e rọ suọ ingmemhi ni ọ ngme. ² Ama ẹgbọ iFarisi ali esesẹ Ishi eyi iMosisi ẹ, "Oni ọmose ọna ọ kpe abọ ẹ mie ẹgbọ olamhẹ, ọ gbo nu wẹ ẹ le eminale." ³ Ighọ ijesu ọ zẹ okhẹ irọkhokhọ khasẹ wẹ, ọ, ⁴ "Ini o khia khi ọngẹ ẹ ọ mhue isumha egbhueshe, ni a rọ bhale ya ẹ khi ọghuo ọ wa ọ a, sẹ ọ ya li? Aa khi eri ọ ya zẹ ọghuo ọa la egbhueshe eni e kpọle obọ shi ifu ọdagbe ifufu, ọ vu ya nono ọghuo ni ọ wa eghọ, ramhi ni ọ rọ ya mẹ ọli mu? ⁵ Ini ọ mẹ ọli, egbe ẹẹ mu ọli, ọ mu ọli ta ike. ⁶ Ini ọ ramhi apfẹ, ọ luno emole ọli ali idogbapfẹ eyọli, ọọ wẹ, 'A bhale ya nu mhẹ ghele irari khi osumha oyemhẹ ni ọ wa, mhi she mẹ ọli mu.' ⁷ Mhi gueyẹ ẹ khi ini ọgbọ olamhẹ ọ mu pfi, oghẹlẹ o la iloghie dọsẹ ọgbọ ọghuo ọa la egbhueshe ni e she pfuasẹ ni ẹa ke nono imupfi.

Ukpaghọ ni o waa

⁸ "Ini o khia khi ọkpotoso ọ mhọli ikpẹkhuli igbe, ni ọ rọ wasẹ oghuo ọ-a, sẹ ọ ya li? Ọa khi eri ọ ya ri ọkpá ru, ọ fuomhi owa nguẹnẹ, ọ kuegbe-a nono ọli ramhi ni ọ rọ ya mẹ ọli rue? ⁹ Ini ọ mẹ ọli rue, ọ luno emole ọli ali idogbapfẹ eyọli, ọọ wẹ, 'A bhale ya nu mhẹ ghele irari khi ukpẹkhuli oni o wa mhẹ-a, mhi she mẹ ọli rue.'

¹⁰ Mhi gueyẹ ẹ khi ighọ igeni eyi Ẹshinẹgba e liẹ ghele ini ọgbọ olamhẹ ọghuo ọ mu pfi."

Ọmọ oni ọ wa-a

¹¹ Ijesu ọ gbo zẹ okhẹ irọkhokhọ ona khasẹ wẹ, ọọ wẹ, "Ọmose ọghuo ọ ya laọ ni ọ mhue eniyẹ emose aava. ¹² Ọnikeke ni ọ laọ, ọọ itali, 'Itamhẹ, kemhi ugu ni o ya khi oyemhẹ na mhẹ.' Ighọ oni itali ọ kemhi oni ugu na wẹ. ¹³ Ọa tẹsẹ ne, oni ọmọ ọghọ ọ tsua ugu eyọli. Ọ vu je ẹoli odonuẹ oboese, ọ ya pfuse ẹpfue eghọ kua.

¹⁴ Ọ pfuse ẹpfue eghọ nya kua se, ukpokpomhi okiamhi o lo oni ushishi ọghọ nya le. Oyemhẹ o gbe ọli.

¹⁵ Ighọ ọ lẹ deba ọmose ni ọ khi ọmọ eke aghọ. Ọ ri egbọli mele oni ọọ ga oni ọmose-a. Ọ ghie ọli je ishemhi oyọli ni ọ ri eminale na igulu eyọli ke le. ¹⁶ Ọ nono ini lọli mẹ asha ke le eminale ni eni igulu e le kpọle. Ama ọgbokhoghwo ọa bọ eminale na li. ¹⁷ Abi ẹgbhali eyọli e rọ tiemhile, ọ mhila egbọli, 'Ọa khi eri ighumha eyi itamhẹ nya e mẹ eminale a le, e kesẹ shi, ni mhi rọ la ana ri egbe na okiamhi a gbe ya ghua!

¹⁸ Mhi nyenẹ egbe ya je apfẹ deba itamhẹ, ni mhi ya liẹ ọli, Ita mhi she lamhẹ na Ẹshinẹgba ali yeyẹ. ¹⁹ Mhia ke tẹ oni abi a lu omiẹ, rue mhẹ abi oghumha ọghuo oyẹ.'

²⁰ Ighọ ọ vu ya je deba itali. Ama abi ọ li bhale ni ọ kie nuata shi apfẹ eghọ, itali ọ mẹ ọli, ọ mhue ilẹlemhi na li. Ọ na ya mu ọli, ọ pfi abọ gege ọli uruli, ọ pfi ọli ẹlẹmhi egbe. ²¹ Oni ọmọ ọọ itali, 'Itẹ, mhi she lamhẹ shi Ẹshinẹgba ali yeyẹ ọ, mhia ke tẹ ni a lu omiẹ, ke riẹlẹ mhẹ abi eni ẹẹ ga ẹ ọtuoghwo.'

²² Ama itali ọ luno eni ẹẹ ga li, ọọ, 'Okuekhoogo! A nyanya a rue egbegbi itsua ni e somhi otse nya bhale sọ li. A rue ukhui shi ọli obọ, ni a ri ekuẹ sọ li. ²³ A mu ẹna ni ọ khọbọ bhale ni a gbe ọli-a ni awa mhue ukue ke ghele gbii. ²⁴ Irari khi eri omimhẹ ọna ọ kpẹ ghu-a ama ọ she guale. Eri ọ kpẹ wa ama a she mẹ ọli rue.' Ighọ e lu ukue, e ghele gbii. ²⁵ Ẹghẹghẹ aghọ omiọli ọnoghbali ni ọ kpẹ la ifui ishemhi ọ rọte ishemhi jele. Abi ọ rọ ti mama apfẹ, ọ suọ eko ebọla ali ishimhi. ²⁶ Oni omiọli ọghọ ọ lu oni ọọ ga oyi itali ọghuo, ọ mhila li, ọ, 'Elọ a mẹ?' ²⁷ Oni ọọ ga ọọ li, 'Inyoghwo ẹ ọ jele, ni itẹ ọ rọ gbe ẹna ni ọ gbẹdi ọghuo-a. Irari khi ọ jele shi itoto ali oghẹlẹ.' ²⁸ Ighọ elemhi e bi oni inyoghwo ọli ọnoghbali ọghọ, ọa ke lama lo owa le. Ighọ itali ọ lẹ deba li, ọ lema li ọ lo le.

²⁹ Ama ọọ itali, 'Bino oonokpe-ingme ni mhi te la ana a gẹ, ni mhia a tigbe da ushi oyẹ okhoghwo ghue, ama agbọagbọ wa tigbe mu ẹlamhi ọkhoghwo na mhẹ ghue, ni emole mhẹ e li nu mhẹ ghele. ³⁰ Ama abi omiẹ ọna ni ọ tsua itsua ẹpfue eyẹ ya pfuẹchẹ kua na idegbe ọ rọ jele, u ya gbe ẹna ni ọ gbẹdi-a na li.' ³¹ Itali

† Li zẹ iMat 10.37 †† Li zẹ iMat 10.38; 16.24; iMak 8.34; iLuk 9.23 † Li zẹ iLuk 5.29-30

o o li, 'Omimhe, eghēghe kpa u te nu mhe la akana, emhikpa ni mhi mhuē eyē e khi. ³² Ama o ti ni awa ghele, irari khi eri inyoghue ona o kpe ghua, ama o she nyene egbe bhale agbo; eri o kpe wa ama a she me oli rue.' "

Okhe irōkhokho oyi orelōekhu ona ikpamhika

16 Ijesu o ze okhe irōkhokho khasē eniyē odukhokho eyōli, o o we, "Omoṣe oghuo ni o pfue o la o, o mhuē orelōekhu epfue enayōli. A gueyē oni omoṣe khi oni orelōekhu o pfuse luē epfue-a.

² Igho o lu oli, o mhila li, 'Elo ona o khi ni mhi a suo idiegbe oye? Rokhasē mhe ghue abi u li gbe akanya oye irari khi waa ke gbolo ya khi orelōekhu oyemhe.'

³ Igho oni orelōekhu o sa o, 'Se mhi li ya kia abi oga oyemhe o ro ya khu mhe akanya ena? Mhi aa mhuē itoto ni mhi ro doḅe ya gua ishemhi. Omama omhila kia-kia o o mu mhe. ⁴ Mhi leṣe abi mhi ya li ini eḅo e zemhe lo apfe oyewe le ini a khu mhe akanya.'

⁵ "Igho o lu eḅo ni e lo oga oyōli ota. O mhila onodode, 'Ingme u lo oga oyemhe?'

⁶ "O o li, 'Igalō oili olivu egbhueshe asha elele.' Oni orelōekhu o o li, 'Mo ebe, shito khi we-a, ni u keke igalō egbhueshe asha ene.' ⁷ O mhila onuzava, 'Ingme yeye u lo?'

"O o li, 'Ikpulu ado agbele.'

"O o li, mo ebe shito khi we-a ni u keke egbhueshe asha eleli.'

⁸ "Oni oga ogho o kuēghie oni orelōekhu ona ikpamhika ogho, irari khi o riele ingme ikpamhika ni o li abi ileṣingme. Irari khi eḅo ena agbo ona e leṣe abi e li ri ikpamhika nu egbe e ngeli doṣe abi eḅo ni e khi ena akpa e li. ⁹ Mhi gue oli e ye e, a ri epfue ni a mhuē mu emole shi agbo ona ni a ro bhale ya e khi ini e pfo, a ya ze e lo iloghie.

¹⁰ "Ogho ni a da doḅe ri egbe e nga shi ukuku emhi ni a ro nga li obō ne, o ya ze regbenga shi eminiemhi, ini a roli nga oli obō. Oni o da ze ri egbe e da shi ukuku emhi ne, o ya ze ri egbe da shi eminiemhi.

¹¹ Ini u wa ze ni a regbenga shi epfue na agbo ni a ro shi e obō, se a li ya ri egbegbi epfue nge obō? ¹² Ini o khia khi u wa ze ri egbe e nga shi epfue oyi oghoese, oghuo o ya ri oye ne?

¹³ "Aa me oni o o ga ogho ni o doḅe ya ke ga ega aava utoghuo. Eri o ya nono ingme oyi oghuo, o nono ingme oyi onokpōle. O o suo esō na oghuo doṣe onokpōle. Wa doḅe ya ke ga Ḃshineḅba u gbolo e ga ukpago. " †

Oseṣe eyi ijesu eghuo

(iMat 11.12,13; 5.31,32; iMak 10.11,12)

¹⁴ Abi eḅo iFarisi ni e nono ingme ukpago doṣe e ro suo ona, e do ijesu okonyo. ¹⁵ Ijesu o o we, "Eri a ngeli ukpelo agbo ni a ro ke khasē khi ini angeli oyewe o migha shi ipfuase a khi, ama Ḃshineḅba o leṣe

usamhi udu oye. Emini eḅo eḅe bino khi oo mu eloe gba, eri o o kpare Ḃshineḅba.

¹⁶ "Eri a ri Ushi oyi iMosisi ali emini emekeḅuele e keke gbe akanya ramhi eghēghe oyi ijoni Oni o o batazi eḅo. Rote eghēghe agho vu ya ramhi memena, eri a ri ungmehi oyi Eghiele oyi Ḃshineḅba a tse abo, oghoḅkpa o rosheka ini loli doḅe lo o. ^{††17} O ya kele ni eke ali ukhuli ni e kelea, ama ukpamhi ungmehi okhoghuo kpele o ya de Ishi eyi iMosisi pfi-a. †

¹⁸ "Omoṣe ni o da khu ughue oli pfi a ni o ya rue okpotso olese ne, o she kia okia. Omoṣe ni o da rue okpotso ni a khu ughue, o she li kia okia. ††

Omoṣe ni o pfue ali iLazarosi

¹⁹ "Omoṣe oghuo o ya la o ni o mema pfue. O o so it-sua enete ni e somhi otse ni e ghale, o li agbo nyafun-yafu ogbele kpa. ²⁰ Omoṣe oghuo ona umhame ni a lu iLazarosi, o li ya la o. Igboko e ge oli. A tsua li bhale ode unuekpe oyi oni omoṣe ni o gho pfue ogho eghēghe kpa. ²¹ Eri oni iLazarosi o shito oni ode unuekpe oyōli ini loli me eminale ni e rote oli ukhomhi itebu de kua rue le. Eri ewa e gbolo bhale ya lalo oli eni igboko.

²² "Eghēghe o bhale ni oni iLazarosi o ro ghua. Igeni eyi Ḃshineḅba e bhale ya tsua li je ashini Aburaamu o la. Omoṣe ni o ligho pfue egho, o li ghua, a ri oli to.

²³ Ilimhi iriere ni o la me osue, o yase alo idane, o me Aburaamu khi o nuata shi luē egbe, iLazarosi o shito mama li. ²⁴ Igho o lu leghe, 'Aburaamu ita! Kpekpe mhuē ilelemhi na mhe. Ghie iLazarosi ni o to obō ame to mhe elemhi, itobō khi mhi la ukpokpomhi osoli elemhi ere memena.'

²⁵ "Ama Aburaamu o o li, 'Omo sato khi abi u ro la agbo, u she mie eminete eye, ama iLazarosi o mie emini ea ti eyōli. Mena egbe e pfomhi oli shi ana, yeye u la ukpokpomhi osoli. ²⁶ Ini a ri obō rue ona o shi eke, rote ashini u la bhale ana ugbilimhi eke o pfa awa a. Irarigho, eni eḅe nono ni wewe e rote ana da je obini u la, ea ya doḅe wekhi eni e la obini u la e doḅe ya da bhale deba anye oola.'

²⁷ "Oni omoṣe o o oli, 'kpekpe mhia lema e, ghie iLazarosi je apfe oyi itamhe, ²⁸ irari khi mhi mhuē inyoghuo emose oshe. Zobe ni o ya tse agua ye we ini e khi bhale asha osoli ona.'

²⁹ "Aburaamu o so oli o, o o li, 'E mhuē Ishi eyi iMosisi ali emekeḅuele, e ri esō shi we eke.'

³⁰ "Oni omoṣe o o li, 'Iye, Aburaamu ita, ini ogho o rote eghuli guale ya tse agua ye we, e ya mu nyene.'

³¹ "Aburaamu o o li, 'Ini ea ri esō shi emini Ishi eyi iMosisi ali emekeḅuele e ngme, ea ya ri esō shi eke ini ogho o tseku rote eghuli guale.' "

Olamhe ali igbekua

(iMat 18.6,7,21,22; iMak 9.42)

17 Ijesu o o eniyē odukhokho eyōli, "Emini e ri ogho o lamhe olamhe e mema ya bhale, ama o ma

†† Li ze iMat 11.12-13 † Li ze iMat 5.18 †† Li ze iMat 5.32; 1 iKori 7.10-11

† Li ze iMat 6.24

khọlọ ọni ọgbọ ni o rọte obọ oyọli bhale egbe. ² O ti ne ini a mu ẹchẹ iko zu ọgbọ ọghoghọ uruli tsua pfilo okẹ oniẹmhi, dọsẹ ni ọ rọ ya zẹ ni ọtuoghuo ikuku eniye enana ke lamhẹ olamhẹ. ³ A mhọli ẹgbhẹ shi emini a riẹlẹ. †

“Ini inyoghuo ẹ ọ lamhẹ, gue ọli yẹ ọli. Ini ọ mu nyenẹ, gbekua na ọli. ⁴ Ini ọ lamhẹ nẹ iti ishilua ogbẹlẹ, ni ọ rọ bhale ya lema ẹ eni iti ishilua egbo, ni ọ rẹ, ‘Mhi mu nyenẹ.’ U mema ya gbekua na li.”

Irudunga

⁵ Eni ighiusomhi na keẹ ogbava ni ijesu ọ zẹ, ẹẹ, “Ọnọmhue, zese irudunga oyanye-a.” ⁶ Ọnọmhue ọọ wẹ, “Ini u mhue irudunga ni o she abi ukpamhi imọsiti, u ya liẹ ọara ọaghiẹ ona, ‘Ọọ ekẹ-a, ni u ya gbọla shi elemhi okẹ oniẹmhi!’ O ya suọ nẹ.”

Akanya oyi ọni ọ ga ọgbọ

⁷ “Ini ọngẹẹ ọ fẹ mhue ọni ọọ ga li ni ọ gua ishemhi ẹ nali, okekhi isumha ọ ri ẹloẹ ẹ khu nali. Eri ọ ya liẹ ọli, ‘Nyanya bhale ya le eminale ini ọ rọte ishemhi jele?’ ⁸ Ọa khi eri ọ ri ochoghọ ya kpẹ liẹ ọli, ‘Ka nye emhi ogbomhi na mhẹ, u kpha li na mhẹ ni mhi le. Mhi kha le se, ni mhi rọ da se, u tigbe ya le oye?’ ⁹ Ọ ya tse ọni ọ ga ọgbọ ọghọ ọ mu ikanya irari khi ọ da ye usomhi ni ọ ghie ọli? ¹⁰ Ighọ khi ẹẹ, ini a riẹlẹ abi a ghie ẹ se, a ke liẹ, ‘Eni ẹ ga ọgbọ tse anye khi, akanya khi akanya oyi anye, anye ẹ gbe.’”

Ijesu ọ ri emọse ishọmha ze

¹¹ Abi ijesu ọ rọ je iJerusalemu, ọ rọte iteva ẹoli iSameria ali ẹoli iGalili ii dọsẹ. ¹² Abi ọ li lo ẹoli oghuo le, emọse ogbe ni efafe e mu e bhale deba li, e ta pfi migha. ¹³ E tseş leghe, ee liẹ, “Ijesu Ọnọmhue, mhue ilelemhi na anye!” ¹⁴ Abi ijesu ọ rọ me wẹ, ọọ wẹ, “A ka ri egbe ẹ khasẹ ekpodalo-ugamhi eyi Ẹshinẹgba.” Abi e li lẹ egbo, eni efafe e kala wẹ egbe-a, e ze. ¹⁵ Ighọ ọghuo ọ elemhi wẹ, abi ọ rọ me khi lọli ze, ọ nyenẹ egbe ukhokho bhale, ọ kuẹghie Ẹshinẹgba leghe. ¹⁶ Ọ bhale ya de yeshi ijesu odalo, ọ tse ọli uwegbe. Ongi iSameria ọni ọmọse ọ khi. ¹⁷ Ighọ ijesu ọ mhila wẹ, “Ọa khi ẹgbọ ogbe a rọ ze? Ighe otiale ni e kpọle? ¹⁸ Aa me ọngẹwẹ ọkhoghuo ni ọ nyenẹ egbe ukhokho bhale ya kuẹghie Ẹshinẹgba, se ni ọpfeşe ọnana?” ¹⁹ Ijesu ọ li, “Vule ke je, irudunga oye o she rẹ ze.”

Ibhale oyi Eghiele oyi Ẹshinẹgba

(iMat 24.23-28,37-41)

²⁰ IFarisi eghuo e mhila ijesu ẹghẹghẹ ni Eghiele oyi Ẹshinẹgba o rọ ya bhale. Ijesu ọọ wẹ, “Eghiele oyi Ẹshinẹgba ọa ya bhale ni a ke me alo gbugbugbu. ²¹ Ọa khi oni a liẹ, ‘Ghe ọli ana.’ Wẹ khi, ‘Ghe ọli aghọ.’ Irari khi Eghiele oyi Ẹshinẹgba ọ la iteva oye ẹ.”

²² Ighọ ọ eniye odukhokho eyọli, “Eghẹghẹ ọ bhale ni a ya nono ogbẹlẹ oghuo oyi omi ọgbọ, ama a ya me ọli. ²³ Ẹgbọ e ya ke gueye ẹ, ‘Bino khi ọ la aghọ.’ Ali khi,

† Li zẹ iMat 18.15 †† Li zẹ iLev 14.1-32

‘Ọ la ana.’ Ama a khi na deba wẹ. ²⁴ Irari khi ẹlẹ ni Omi Ọgbọ ọ ya bhale, eri ọ ya li abi erali akphala ni ọ nyamhise alo rọte ukiẹkiẹ ukhui oghuo ya je ukiẹkiẹ ni ọ kpọle. ²⁵ Ama ọ mema kpẹ ya me osue egbegbo, ẹgbọ agbhotu ena e kie ọli.

²⁶ “Abi o ke leşẹ li ẹghẹghẹ oyi iNoa, ighọ o ya li ogbẹlẹ ni Omi Ọgbọ ọ ya bhale. ²⁷ Eri ẹgbọ e le, e da, e rue ikpotso, a ri ikpotso ye ughue ya ramhi ni iNoa ọ rọ lo ọkọ-okẹ oniẹmhi. Ighọ amẹ ni ofunẹ o rọte idane tiemhile ya pfuse wẹ-a nya. ††

²⁸ “Ighọ o gbo li ẹghẹghẹ oyi iLọti. Ẹgbọ e le, e da. E de, e rọ de. E kọ, e tọ apfe. ²⁹ Ama ẹlẹ ni iLọti ọ lase eke iSodomu le, erali ali ingamhi e rọte idane zẹ kule ya pfuse wẹ-a nya. ††³⁰ Ighọ o ya li ẹlẹ ni Omi Ọgbọ ọ ya bhale. ³¹ Ẹlẹ ni a ngme ena, ọni ọ la ukhomhi owa, ọ khi tiemhile ya wolọ itsua eyọli. Ighọ o khi ọni ọ la ishemhi, ọ khi nyenẹ egbe je apfe shi emhi khoghuo. ††³² A sato ingme oyi ughue iLọti! ††³³ Ọgbọ ni ọ da nono ni lọli tsumhi agbo oyọli ne, o ya de ọli obọ-a, ama ọgbọ ni rue agbo oyọli obọ-a shi eke itobọ oyemhẹ ne, ọ ya me ọli rue. ³⁴ Ẹliyosẹ ni a ngme ena, emọse aava e ya leşẹ shi ukpho oghuo, a ya rue oghuo ọ vu, o kpe ọtuoghuo ọ le. ³⁵ Ikpotso aava e ya ke mhẹli emhi kugbe, a ya rue oghuo ọ vu, o kpe ọtuoghuo ọ le.” ³⁶ [Emọse aava e ya la ishemhi, a ya rue ọtuoghuo ọ vu, o kpe ọtuoghuo ọ le.]

³⁷ Eniye odukhokho eyọli e mhila li, ẹ ọli, “Obo lọ Ọnọmhue?” Ijesu ọọ wẹ, “Ashini idiegbe olimhi o la, aghọ ighuli ẹẹ legba.”

Okhẹ irọkhokhọ oyi ọsamhi-olimhi ali ọsọ-ẹzọ

18 Ijesu ọ zẹ okhẹ irọkhokhọ khasẹ eniye odukhokho eyọli, ni ọ rọ seşẹ wẹ khi o ti ni a ke lema ẹghẹghẹ kpa, ali e khi zẹ ni o loşẹ wẹ. ² Ọọ wẹ, “Elemhi ẹoli oghuo, ọmọse ọsọ-ẹzọ ọ ya la ọ ni ọa li na ulishi Ẹshinẹgba wẹkhi eri ọ mu ekpe na ọgbọ. ³ Ọsamhi-olimhi ọ li la oni ẹoli ni ọ bhale deba ọni ọsọ-ẹzọ, ọọ li, ‘Kpẹkpẹ pfa ẹzọ na mhẹ shi ingme ni o de mhẹmhẹ ali ọgbọ.’ ⁴ O ga tse ọni ọmọse ọa kie pfa shi ọli eke. Ama ikpukhokho ọ, ọni ọmọse ọọ egbeoli, ‘Ini o riẹ khia khi mhi aa ya na ulishi Ẹshinẹgba wẹkhi eri mhia mu ekpe na ọgbọ, ⁵ ni o rọ khia khi ọni ọkpoto ọna ọ lina bhale ya nase mhẹ ena, mhi ya pfa ẹzọ na li, ini ọ khi ya ri ibhale oyọli ona kie ke nase mhẹ!’”

⁶ Ọnọmhue ọọ wẹ, “Aa suọ abi ọsọ-ẹzọ ọna ọkhọlọ ọna ọ ngme? ⁷ Ẹshinẹgba ọa ya li pfa ẹzọ na eniye eyọli ni e viẹ ẹ lu ọli, ghe ẹlẹ-ọguota, ghe ẹlẹ-iyosẹ? ⁸ Mhi gueye ẹ khi ọ ya pfa ẹzọ na wẹ pia. Abi o li ena, ini Omi Ọgbọ ọ nyenẹ egbe bhale, ọ li bhale ya ẹ irudunga eke agbo?”

Okhẹ irọkhokhọ oyi iFarisi ali ọmionoga

⁹ Ijesu o gbo zẹ okhẹ irọkhokhọ ona khasẹ ẹgbọ eghuo ni e regbenga khi wewẹ e mhọli igue-ngeli dọsẹ ẹgbọsese, ni e ri ẹloẹ a gbe ẹgbọsese. ¹⁰ “Emọse aava e

‡ Li zẹ Igbae 6.5-8 †† Li zẹ Igbae 7.6-24 †† Li zẹ Igbae 18.20; 19.25 ††† Li zẹ iMat 24.17-18; iMak 13.15-16 †††† Li zẹ Igbae 19.26 § Li zẹ iMat 10.39; 16.25; iMak 8.35; iLuk 9.24; iJon 12.25

je Owa Oyi Ɛshinẹgba ya sọ iromhi. Ọghuo ọ ọ khi iFarisi, ọnọkpọle ọ khi ọmionoga. ¹¹ Ọni iFarisi ọ vule, ọ sọ iromhi, ọ kuẹghie egbọli, ọọ liẹ, 'Ɛshinẹgba, mhi kphẹmhi nẹ khi mhi aa li abi ẹgboṣe ni e khi ighiatọ ni ẹẹ li ingmobe, ni ẹẹ kia okia abi ọmose ọmionoga ọnana. ¹² Iteva mhia pfi azumhi elemhi ẹfo uka. Mhi a zẹ aze-oghuo-igbe elemhi emini mhi mhue kpa.'

¹³ 'Ama ọni ọmionoga ọgho, ọ tapfia migha ọa gbudu yase alo feli idane, ama ọ lese gbe abo nga aye, ọ liẹ, 'Ɛshinẹgba mhue ilẹlemhi na mhe, mhemhe ogbo olamhe.' ¹⁴ Mhi gue egbegbi ingme a ye ẹ khi ọni ọmionoga ọna Ɛshinẹgba ọ bino khi ọ pfuase dose ọni ọmose ni ọ kpole. Egbe e mu ọli je apfe. Itobo khi ogbo ni ọ da ti egbọli nga ne, eri a ya ti ọli tiemhi eke, ama ọni ọ da ti egbọli tiemhi eke, a ya ti ọli nga." †

Ijesu ọ khi vose na ikuku eniye

(iMat 19.13-15; iMak 10.13-16)

¹⁵ Ɛleghuo, egbo e li mu eniye enikeke bhale ghi ijesu ni ọ ri obo ti we. Abi eniye odukhokho eyoli e ro me we, ẹẹ e khi bhale ya nase ọli. ¹⁶ Ama ijesu ọ lu eni eniye, ọọ we, "A zẹ ni ikuku eniye e bhale deba mhe, a khi ke mu we migha irari khi enabi wewe e mhue Eghiele oyi Ɛshinẹgba. ¹⁷ Abi o li mhi li gue ọli ye ẹ khi, ọni ọa da mie Eghiele oyi Ɛshinẹgba abi ukuku omọ ọ li mie ọli ne, ọa ya lo ọli le."

Oghie ni ọ pfue

(iMat 19.16-30; iMak 10.17-31)

¹⁸ Ọkhemhue ọghuo ọ mhila ijesu, ọọ, "Osese onete, se mhi ya li ni mhi ro ya mhue agbo na agboagbo?"

¹⁹ Ijesu ọ mhila li, "Elo o zẹ ni u ro ọ lu mhe osese onete? Ọgbokhoghuo ọa la ọ ni ọ khi onoti, se ni Ɛshinẹgba." ²⁰ U lese abi ishi eyi Ɛshinẹgba e ngme, "Khi kia okia, khi gbe ugbeli, khi do ughiatọ, khi pfi otsese egbhue mu ogbo, mu ekpe na ite ali inye." ††

²¹ Ọọ ijesu, "Rote abi mhi te khi omọ mhi te ri ishi ena nya a gbe akanya."

²² Abi ijesu ọ ro suo ona, ọọ li, "O kpo ẹ emhi oghuo le, le ya ri emini u mhue nya de, u kemhi eni ikpagho na egbo ni ẹa mholi khi u ya mhue epfue shi iloghie. Ni u tigbe bhale ke deba mhe."

²³ Abi ọni ọmose ọ ro suo ona, egbe e pfo li-a itobo khi ọ pfue gba. ²⁴ Ijesu ọ me abi egbe e pfo li-a shi ọ, Ọọ, "O ma mu unu ni egbo ni e lolo pfue ni e ro lo Eghiele oyi Ɛshinẹgba. ²⁵ Ni ogbo ni ọ pfue ọ ro lo Eghiele oyi Ɛshinẹgba, o ya munu dose, ni ogbo ke dua ni loli ri alakumi rote ese asuge ya fie." ²⁶ Egbo ni e suo ona e mhila, "Ọghuo ọ ke ya mhue imiepfuese sho?" ²⁷ Ijesu ọọ we, "Emini ọa zẹ ogbo a riẹle loli ọ zẹ Ɛshinẹgba a riẹle." ²⁸ IPita ọọ ijesu, "Bino, anye she tsua emhi eyanye nya kua se, anye bhale deba ẹ."

²⁹ Ijesu ọọ we, "Abi o li mhi li gue ọli ẹ ye ẹ khi, aa me ọni ọ ya tsua apfe-oli, okekhi ughue-oli pfia, ni ọ tsua inyoghuo ọli, ghe itali ghe inyoli ali imioli pfia, itobo Eghiele oyi Ɛshinẹgba, ³⁰ ni ọa ya mhue eleli ni e bu

dose eghogho, elemhi agbo ona ali agbo oni o ke ẹ bhale."

Ijesu ọ gbo gue ingme eghuli oyoli le

(iMat 20.17-19; iMak 10.32-34)

³¹ Ijesu ọ rue eniye odukhokho ogbava eyoli je asha eghuo, ọ gueye we. "A ri esọ shi eke, awa ya nga obini ijerusalemu. Emimi emekeguele e keke shi Omi Ọgbo egbe nya, e bhale ya tse oobo. ³² A ya mu ọli, a rue ọli na egbo ijeta. E ya roli li egia, ẹẹ tsue ọli, e tono ete ku ọli, e gbe ọli itali, e tigbe gbe ọli-a. ³³ Ɛle onuzi-ese, ọ ya guale." ³⁴ Eniye odukhokho eyoli ẹa lese udi ingme ena irari khi eri a ri ingme enana sheli we, ali khi ẹa gbo lese emini ọọ ngme.

Ijesu ọ khueghie ozalo alo-a

(iMat 20.29-34; iMak 10.46-52)

³⁵ Abi ijesu ọ li ti i mama ijeriko, ozalo ọghuo ọ shito epfe ode, ọ mhila. ³⁶ Abi ọ ro suo okeke egbo ni e dose, ọ mhila we emini a me. ³⁷ A gueye ọli khi ijesu na iN-azaroti ọọ dose. ³⁸ Ọ lu leghe, ọọ li, "Ijesu Omi iDefidi mhue isomhelemhi na mhe." ³⁹ Egbo ni e ralo na li ẹ ọli ọ khukhu unu. Ama igho ọ kie li tsesese ọọ liẹ, "Omi iDefidi mhue isomhelemhi na mhe." ⁴⁰ Ijesu ọ migha, ọ e lu ọni ọmose ghi luẹ. Abi ọ ro ti mama li, ijesu ọ mhila li. ⁴¹ "Elo wa nono ni mhi riẹle ne?" Ọọ ijesu, "Onomhue mhi a nono ni mhi ke me eke." ⁴² Ijesu ọọ li, "Alo eye e khueghie-a, irudunga oye o she re ze." ⁴³ Aghogho alo eyoli e khueghie-a. Ọ deba ijesu kia, ọ kuẹghie Ɛshinẹgba. Abi eni egbo nya e ro me ọli e li li kuẹghie Ɛshinẹgba.

IZakiosi omionoga

19 Ijesu ọ rote ẹoli ijeriko dose. ² Omose ọghuo ọ la oni ẹoli ni a lu iZakiosi, loli ọ khi ọga oyi emionoga. Ọ ga mema mhue epfue egbegbo. ³ Ọ nono ni loli me ọni ijesu ọ khi, ama ọa dobe. Ọa me asha itobo khi egbo e bu dose. Ali khi ogbo ni ọa yagha ọ khi ni ọ lolo she. ⁴ Igho ọ na ya ralo ode ni ijesu ọ te ya dose, ọ ya nga ọara ugbele shito, ini loli me asha me ọli. ⁵ Ijesu ọ ramhi agho, ọ yase alo idane lu ọli, Ọọ li, "IZakiosi, nyanya tiemhile, mhi mema ya kushi apfe oye amo." ⁶ Igho ọ nyanya tiemhile. Egbe e mu ọli, ọ ri oghelẹ kpe abo mie ijesu.

⁷ Egbo nya ni e me ona, e wolọ, e liẹ, "Ọ she ya kushi na ogbo ọna olamhe." ⁸ O ke lese li denẹ tee, iZakiosi ọ ti vule, ọọ, "Onomhue ghe i, mhi ya khi epfue eyemhe shi asha eva, mhi ri asheghuo ọ na egbo ni ẹa mhue. O kha khia khi mhi li ogbokhoghuo le ghue, mhi ya fali ọli eni ota agbhagbhamhi ene." ⁹ Ijesu ọọ li, "Amo ena imiepfuese o she bhale apfe ona, itobo khi omi Abu-raamu, omose ọna ọ li khi. ¹⁰ Irari khi eri Omi Ọgbo ọ bhale ya nono egbo ni e waa, ali ni ọ gbo ro ya mie we pfuese." ‡

† Li zẹ iMat 23.12; iLuk 14.11 †† Li zẹ Okiali 20.12-16; iDeut 5.16-20

‡ Li zẹ iMat 18.11

Okhe irōkhokho igue-ri emini a rō nē kia
(iMat 25.14-30)

¹¹ Abi e kie li suo ingmemhi ena, ijesu o zē okhe irōkhokho khase wē irari khi o she ti i mama iJerusalēmu. Eni egbo e dabi khi utoghuokpe Eghiele oyi Eshinēgba o rō ya bhale. ¹² Oo wē, “Omose okhemhue oghuo o ye ushishi odonue ni a rō ya ri oghie na li, ikpukhokho, o gbo jele. ¹³ Igho o luno eni eē ga li ogbe, o kemhi ikpagho eyi igolu na wē. Oo wē, ‘A ri ikpagho ena du oki ramhi ni mhi rō ya jele.’

¹⁴ “Eri tse khi eri apoli e biselemhi oli, e ghie usomhi ghi eni e ya gbanō oli ukhomhi khi wewe ēa nono ni oni omose ona, ni o khi oghie oyi wewe.

¹⁵ “A kie ri oghie na li, o jele. Igho o luno eni e ga li egho ni o ri ikpagho na, ni loli mhila wē abi e ri eni ikpagho kia.

¹⁶ “Oni odode o bhale, oo li, ‘Oga, ukpagho igolu oye o she bia igbe elese.’

¹⁷ “Oni oga oo li, ‘Mu akanya, oni oo ga onete oyemhe. Itobo khi u khi oni a ri egbe e nga shi ukuko ni a rō shi e obō, mō eoli igbe ke mhesē shi.’

¹⁸ “Onuzava o bhale, oo li, ‘Oga ukpagho igolu oye o she bia ishe elese.’

¹⁹ “Oni oga oo li, ‘Yeye mō eoli ishe ri eoli ke khu.’

²⁰ “Onuzase o bhale, oo, ‘Oga ghe ukpagho igolu oye. Eri mhi genō li shi ode ya shi nē. ²¹ Eri ulishi oye o mu mhe itobo khi ogbo ni o ze alo u khi. Ashini u waa roshi u te e rue, ashini u wa rō kō shi u te a khiēse.’

²² “Oni oga oyoli oo li, ‘Mhi ya rōte emini yeyeghuo u ngme sē unu ingme ikhi yeye oni o ga ogbo obe ona. Abi u rō lese khi omose ni o ze alo mhi khi, khi ashini mhia rō shi mhi te a rue, mhi gbo rōte ashini mhia rōkō shi a khiēse. ²³ Elo o zē ni u waa rō ri ukpagho oyemhe ya shi owa ukpagho na mhe ni e la agho ke gbe nga o, ni mhi mē oli ali eleli eyoli mie ini mhi nyenē egbe jele?’

²⁴ “Igho o gueye eni e migha, ‘A mie oli oni ukpagho igolu ona na oni o mhue eleli asha igbe.’

²⁵ “Eni egbo e oli, ‘Oga, o she kpe mhue igbe.’

²⁶ “Oni oga oo wē, ‘Abi o li mhi li gue oli e ye e khi, ogbo ni o da kpe mhue ne, a ya rō ma li o. Ama oni o kpe mhue a ya gbo mie oli oni o kpe mhue. ¹²⁷ Ama ebe mhe egho ni ēa nono ni mhi le eghiele shi wē ukhomhi, a wolō wē lase ana, a gbolo wē-a ukpeloe mhe.’”

Ijesu o lo iJerusalēmu le

(iMat 21.1-11; iMak 11.1-11; ijōn 12.12-19)

²⁸ Abi ijesu o rō ngme ona se, o ya ralo na wē. E nga iJerusalēmu. ²⁹ Abi o rō ti mama eoli iBētifagi ali iBētani obini ukhomhi ute ni o khi eera olivu, o ghie eniye odukhokho eyoli aava ralo, oo wē, ³⁰ “A je eoli ni o la e odalo. Ini a ramhi agho, a ya mē omi akphere ni ogbo o nga ghue khi a mu oli zu. A taghiē oli-a, a mu oli ghi mhe ana. ³¹ Ini ogbokhoghuo o mhila e, khi oo, ‘Elo o zē ni a rō taghiē oia?’ A liē oli, ‘Onomhue o mhue emi-

† Li zē iMat 13.12; iMak 4.25; iLuk 8.18

ni o ri oli ya li.’” ³² Eni o ghie, e bhale ya e oni akphere tee abi ijesu o li gueye wē. ³³ Abi e li taghiē oia, eni e mhōli oli e mhila wē, “Elo o zē ni a rō taghiē oni akphere a?” ³⁴ E wē, “Onomhue o mhue emini o rōli ya li.” ³⁵ E mu oli ghi ijesu. E ri ide ku oli egbe, e mu ijesu nga o. ³⁶ Abi o li lē, egbo e naghiē ide ku ode. ³⁷ Abi o rō ti i mama ashini ute Olivu o te pfi ukhomhi kpoke, eni eniye odukhokho nya ee kueghie Eshinēgba leghe shi ikanya onyaloa ni e mē. ³⁸ Ee liē,

“Ikhivose o khi oyi oghie

ni o ri eva oyi Onomhue bhale.”

“Opfomhe o la iloghie,

ufumhi o la obini o yagha nē nya.” ††

³⁹ Igho iFarisi eghuo ni e la ifuabo eni egbo eē ijesu, “Osese, gueye eniye odukhokho eye e khukhu unu.”

⁴⁰ Oo wē, “A ri esō shi eke, ini e khukhu unu, eche e ya ke tsesē leghe.”

Ijesu o vie na iJerusalēmu

⁴¹ Abi o rō ti i mama iJerusalēmu ni o rō mē oni eoli, o vie na li. ⁴² Oo, “Abi a khe khi u lese emini o ya ri opfomhe ghi e amo ena lo! Eri tse khi a she ri oli sheli na e mena.” ⁴³ Ogbelē oo bhale ni ebe e rō ya gbe ogba gasē e, e khi e shi iteva, e rōte ashakpa gasē e shi. ⁴⁴ E ya khōli e pfuse-a. E ya kesē omō wēkhi odio le, e shashe e apfe-a. E ya kesē ukpolo nga ukpolo, itobo khi aa lese eghēghē ni Eshinēgba o rō bhale ya tsumhi e.

Ijesu o je Owa Oyi Eshinēgba

(iMat 21.12-17; iMak 11.15-19; ijōn 2.13-22)

⁴⁵ Igho o lo Owa Oyi Eshinēgba, o khu egbo ni e la agho e du oki fiē. ⁴⁶ Oo wē, “A she keke oli shi Ebe-nopfuase khi, ‘Owa oyemhe owa iromhi lo.’ Ama, a she ri oli mele egbha ighiatō a!” ‡

⁴⁷ Ogbelēkpa ijesu o la Owa oyi Eshinēgba sese, ama eni ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali esese Ishi eyi iMosisi ali eni e ralo na eni egbo, ee nono ni wewe e gbe oli-a. ††⁴⁸ Ama ēa mē ode ni e te ya riēle oli, itobo khi eni egbo e ri esō shi osese oyoli, ēa nono ni ungmēhi oyoli okhoghuo o de wē esō-a.

A mhila ijesu oni o ri afu na li

(iMat 21.23-27; iMak 11.27-33)

20 Elēghuo khi ijesu o la Owa Oyi Eshinēgba tse abō usomhi onete oyi Eshinēgba, ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali esese Ishi eyi iMosisi, ali eni egbhali e bhale deba li. ² E oli, “Gueye anye afu oyi oni u rō o gbe ikanya enana. Oghuo o ri eni afu ena nē?”

³ Ijesu oo wē, “Mhi ya li mhila e ogbo, a sō mhe o! ⁴ Ibatizi ni ijōni oo batazi egbo, obō oyi Eshinēgba o te bhale abi obō oyi ogbo?”

⁵ E lu egbe wē ochi, e ke, “Awa khe, ‘Obō oyi Eshinēgba o te bhale.’ O ya mhila awa, ‘Elo o zē khi aa mie oli suo?’ ⁶ Ini awa ke, ‘Obō oyi egbo.’ Egbo nya e ya tono

†† Li zē Iwolo 118.26 ‡ Li zē Aza 56.7; ijere 7.11 †† Li zē iLuk 21.37

awa eche irari khi ogbokpa o lese khi omekeguele ijoni o khi." ⁷ Igho ee ijesu, "Anye aa lese obini o te bhale."

⁸ Ijesu oo we, "Mhia li ya gueye e afu ni mhi ro a gbe ikanya enana."

Okhe irokhokho oyi eghiale ena okholo

(iMat 21.33-46; iMak 12.1-12)

⁹ Ijesu o ze okhe irokhokho ona khasa eni egbo, oo we, "Omose oghuo o gua ipfonu shi ogba, o roli ye ongmomhi na eghiale. O vu eoli ni o la tese."

¹⁰ Eghagehe ikhiese o ramhi, o ghie oni oo ga li ghi we e rote oni ogba pfanu idumhi ghi lu. Ama eni eghiale e gbe oni a ghie ogho. O pfino abo efue je. ¹¹ Oni omose o gbo ghie oni oo ga li onuzava ghi we. E gbe oli, e yeghe oia. O gbo pfino abo efue ya je. ¹² Oni omose o gbo ghie onuzase. E kuale oli utse, e khu oli ya fie.

¹³ "Oni o mhuwe oni ogba ipfonu ogho, oo, 'Se mhi fe ya li egho? Mhi ya ghie omimhe ni mhi nono ingme oyoli egbegbo, otse, e ya mu ekpe na li.'

¹⁴ "Ama abi eni eghiale e ro me oli, ee, 'Egbegbi omi oli na ni o ya le ugu ogba ona, awa gbe oli-a ni awa rue oni ugu le.' ¹⁵ Igho e ti oli je olase oni ogba ipfonu, e gbe oia.

"Se oni o mhuwe oni ogba ipfonu egho o fe ya li we?"

¹⁶ Eri o ya bhale ya gbolo eni eghiale egho-a, o tigbe rue oni ogba na eghiale elese." Abi eni egbo e ro suo oni ingme, e, "Eshinegba o gbe etse kua!"

¹⁷ Ijesu o bino we alo ukhomhi, oo we, "Se emini a kekere ona o fe ngme, ni oo, †

"Eche ni itsona e kie pfia, o tigbe ya mele eche ebe ni o mu eloe ne nya-a?"

¹⁸ "Oni o da ya de nga oni eche ne, o guogho-a, ali oni oni eche o da ya de mu ne, o mhele oia."

Ingme oga izeze

(iMat 22.15-22; iMak 12.13-17)

¹⁹ Eni e sese Ishi eyi iMosisi ali ighie eyi ekpodalougamhi e nono ode ni e te ya mu oli aghoagho, irari khi wewe o ze oni okhe irokhokho tsue. Ama ulishi oyi egbo oo mu we. ²⁰ Igho e li ri eloe shi oli egbe egbegbo. E ze egbo ni e rieler abi egbo ni ee mie shi ijesu o deba li, e ke de oli awe, ini e me ushi mu shi oli obo, ni e mu oli ghi ena omhese eyi igovuno. ²¹ Igho eni a ze egho ee mhila li ogbo, "Osese, anye ga lese khi abi ungmomhi oyi Eshinegba o li u lie ngme oli, u gbolo a sese emini e te ode, waa ya gbe ogbokhoghuo azeba, ama eri wa sese egbegbi ingme oyi Eshinegba. ²² O fe ti ni anye ze oga na oghie iSiza abi anye khi ze?" ²³ Ijesu o she lese oshili eyewe. ²⁴ Oo we, "A ri ukpagho elomho khasa mhe. Alo eyi oghuo a fe mu shi o?"

²⁵ E oli, "ISiza."

Ijesu oo we, "A ri emini e khi eyi iSiza na iSiza, a ri emini e khi eyi Eshinegba na Eshinegba."

²⁶ E a dobe rote emini o ngme igbaa me emhikhoghuo mu shi oli obo. Abo e sha we shi abi o li gbaghie oni ogbo-a, e khukhu unu.

Egbo iSadusi e mhila li ogbo irote-eghuli guale

(iMat 22.23-33; iMak 12.18-27)

²⁷ Egbo iSadusi eghuo ni ea lama shi o khi a ya me irote eghuli guale, e ri omhila bhale deba ijesu. ²⁸ E oli, "Osese, iMosisi o kekere shi eke na awa khi ini omose o ghu-a pfi ughue oli shi eke agbo ni o ro bia eniye, inyoghuo oni omose o rue oni okpotso ughue ni o bia eniye shi agbo na inyoghuo oli ni o ghu-a egho. ²⁹ Inyoghuo egbe etuoshilua e ya la o. Oni odode o rue okpotso, o ghua, o bia omo. ³⁰ Onuzava o rue oni okpotso. ³¹ Igho onuzase o gbo rue oli. Igho wewe nya e rue oli, e ghulo-a, ea bia omo. ³² Ikpukhokho o, oni okpotso o li ghua. ³³ Mena, ogbele ni egbo e ya te eghuli guale, ughue oghuo oni okpotso o ya khi, aborokhia khi wewe oshilua e ga rue oli ughue egho?"

³⁴ Ijesu oo we, "Egbo ena agbo ona e rue ikpotso, wewe e gbo ri ikpotso a ye ughue. ³⁵ Ama egbo ni a leli shi eni e mhuwe okemhi shi agbo ogho ali irote eghuli guale, ea ya rue ikpotso, wekhi eri a rewe ya ye ughue. ³⁶ E a ke ke ghu, irari khi eri e ke ya li abi igeni eyi Eshinegba. Imi Eshinegba e ke ya khi, irari khi e she rote eghuli guale. ³⁷ Ashini a kekere ingme oyi ebuli ni oo to shi, iMosisi o te rokhasa e gboo khi eni e ghua, e guale, irari khi o lu Onomhuwe, 'Eshinegba oyi Aburaamu ali Eshinegba oyi Aziki ali Eshinegba oyi iGiekopu.' ³⁸ Eshinegba oyi egbo ni e la agbo o khi. Oa khi Eshinegba oyi egbo ni e ghua." ³⁹ Esese Ishi eyi iMosisi eghuo ni e la agho ee oli, "Osese, u ga guwe ngme!" ⁴⁰ Ogbokhoghuo o ke gbo gbudu mhila li ogbo olese.

Omi oghuo oni Omiepfuese o khi

(iMat 22.41-46; iMak 12.35-37)

⁴¹ Igho ijesu o mhila we, "Se ee a lie lie khi oni Omiepfuese khi omi iDefidi o khi? ⁴² Irari khi oni iDefidi o ngme oli shi ebe Iwolo, ni o re,

"Onomhuwe oo Onomhuwe oyemhe:

Shito mhe ukiekie obita

⁴³ ramhi ni mhi ro ya

ri ebe e shi e ekoawe

ni u kpha awe ukhomhi.' ††

⁴⁴ Ini iDefidi o lu oli, 'Onomhuwe.' Se o ke gbo lie khi omi iDefidi?"

Ijesu oo e mhuwe egbhe shi esese Ishi eyi iMosisi egbe

(iMat 23.1-36; iMak 12.38-40)

⁴⁵ Abi eni egbo e kie ku esoa shi eke egho, ijesu oo eniye odukhokho eyoli, ⁴⁶ "A mhuwe egbhe shi esese Ishi eyi iMosisi egbe. O ma ghole we ni e ke so itsua na dolodolo ke kia gasa, ni egbo e ba ke tse we otse ekpe atu oki. Ee shito ashini o mhuwe ekpe elemhi owa ugamhi, e gbolo e shito ashini o yagha ni o fune ukue. ⁴⁷ Ee lo apfe oyi esamhi-olimhi ya ri itoto miono we

† Li ze Aza 5.1 †† Li ze Iwolo 118.22

‡ Li ze Ika 23.8 †† Li ze iDeut 25.5 †† Li ze Okiali 3.6 ††† Li ze Iwolo 110.1

emini e mhuẹ. Ẹẹ sọ iromhi ni e nuẹ eyi abamẹmhe. A ya na ẹgbọ eghogho osue egbegbo.”

Isomhopfa oyi osamhi-olimhi
(iMak 12.41-44)

21 Ijesu o bino gasẹ, o mẹ khi ẹgbọ ni e mhuẹ ẹp-fue e pfi ukpaghọ lo akpati ni a pfi ukpaghọ a lo elemhi Owa oyi Ẹshinẹgba. ²Ighọ osamhi-olimhi ni o a mhuẹ emhi o li pfi ikpamhi inini eva lo oni akpati. ³Ijesu o o eniyẹ odukhokho eyọli, “Mhi gueyẹ ẹ khi osamhi-olimhi ona o ga rona dọsẹ ẹgbọ eni e kpole nya. ⁴Eri ẹgbọ eni e kpole ena e rọte ẹpfue eyewẹ rona, ama osamhi-olimhi ona o rọte umhamẹ ri ukuku ni o mhuẹ rona.”

Ijesu o guele emini a ya mẹ ikpukhokho agbo
(iMat 24.1-2; iMak 13.1-2)

⁵Eniyẹ odukhokho eyọli eghuo e ngme abi a li ri echẹ ni e somhi otse li atsona shi ugbe oyi oni Owa Oyi Ẹshinẹgba, li shi itsua isomhopfa ni a rọ ma o na Ẹshinẹgba. Ama ijesu o o wẹ, ⁶“Emini a bino ena ii, ẹghẹghẹ o o bhale ni o khia khi echẹli okhoghuo o a ke ya nga olesẹ egbe, irari khi a ya bighi wẹ kua.”

Ozughu ali Ajilimhe
(iMat 24.3-14; iMak 13.3-13)

⁷E mhila li, ẹẹ ọli, “Osese, ẹghẹghẹ onoghuo a rọ ya mẹ ona. Elo a ya mẹ ni o rọ ya khasẹ khi oni ẹghẹghẹ o she ramhi?” ⁸Ijesu o o wẹ, “A mhuẹ ẹgbhe ini ogbo o khi di ẹ. Ebu bu ẹgbọ e ya ri eva oyemhe bhale, ẹẹ liẹ, ‘Mhemhe mhi khi Omiepfuese,’ ali khi, ‘Oni ẹghẹghẹ o she ti bhale.’ A khi deba wẹ. ⁹Ini a suọ eko okhue ali ozughu, a khi zẹ ni egbe e guoghọ ẹ a, irari khi emhi enana e mema bhale ya tse, eri-tse khi ukpese agbo o a kie ramhi ne oni ẹghẹghẹ.”

¹⁰O o wẹ, “Ishishi e ya mu okhue vule shi ishishi o, eghiele e mu okhue vule shi eghiele o. ¹¹Eke e ya ke de kuluẹ. Okiamhi ali ighuamhi ebe e ya la asha odo da. A ya mẹ ebemulishi ali ukpokpomhi irokhase khi e te idane bhale.

¹²“Eri-tse khi neni a ya mẹ ena, a ya muno ẹ a nase e, a muno ẹ je owa ugamhi ali owa ighumha. A mu ẹ ghie enighie ali igovunọ irari oyemhe. ¹³Ona o ya khi ẹghẹghẹ ni a rọ ya mẹ asha pfi otsele na mhe. ¹⁴A mhọli ọli shi udu memena, a khi zẹ ni udu o nighise ẹ shi emini a ya mẹ sọ wẹ o. ¹⁵Mhi ya ri ungmehi shi ẹ unu ali ẹgbhali ni o khia khi ebe ẹ ẹa ya dobe nu ẹ khe akọ. ¹⁶Ita ẹ, ali inyoghuo ẹ, ali ẹgbọ eye ẹ, ali emole ẹ, e ya ri ẹgbhue re ẹ de, e gbolo eghuo elemhi ẹ-a. ¹⁷Ẹgbokpa e ya ri itobọ oyemhe kie ẹ. ¹⁸Ama, ẹtsui okhoghuo oyi ongeẹ o a ya pfua. ¹⁹Ini a migha egbegbo, a ya tsumhi ẹ.

Ijesu o guele shi eke khi a ya guoghọ ijerusalemu a
(iMat 24.15-21; iMak 13.14-19)

²⁰“Ini a mẹ khi ekhọli-okhue e pfi gasẹ ijerusalemu, a lese khi ipfueche-a oyọli o shi ti ramhi. ²¹Ẹghẹghẹ aghọ, ẹgbọ ni e la eke ijudia, e na nga ikhomhi ite. Ẹgbọ ni e la ifu apfe, e na ifu apfe o vu. Eni e la oboese e khi ke gbo nyene egbe bhale ifu apfe. ²²Irari khi ẹghẹghẹ isọ-ẹzọ ni a she kpe kẹkẹ shi eke na ni o bhale ya tse. ²³Ẹghẹghẹ aghọ o ma khọlo ikpotso ni e mẹ umemhi egbe, ali eni e ri eniyẹ shi egbe. Osue onofunẹ o ya la oni eke. Ofu oyi Ẹshinẹgba o ya de rughu eni ẹgbọ. ²⁴Eghuo o e ya ghu eghuli ogbhoro, a muno eghuo ighumha je ishishi odo da. Ẹgbọ ijeta e ya guoghọ ijerusalemu-a ya ramhi, ni ẹghẹghẹ oyi ẹgbọ ijeta e rọ ya dọsẹ.

Ibhale oyi Omi Ogbo
(iMat 24.29-31; iMak 13.24-27)

²⁵“A ya ke mẹ irokhase elemhi ovọ ali uki ali ikpetata. Ishishi e ya le oya eke agbo, abọ e sha wẹ abi oke oniemi o li ya ke vuna. ²⁶Ubi o ya rue ẹgbọ, irari ulishi ẹ sa usamhi emini o a bhale eke agbo itobọ khi ekpabọ ni e la ukhui e ya ke nighise. ²⁷Ẹghẹghẹ aghọ, e ya mẹ khi Omi Ogbo o la elemhi otughunu tsua ekpabọ ali ufumhi oniemi, rọte idane ẹ tiemhile. ²⁸Ini a da mẹ na ne, a vule a yase ukhomhi eke irari khi ẹghẹghẹ ipfasheke oyẹ ẹ o she ti bhale.”

Owena ni a rọte okhua-eni rue
(iMat 24.32-35; iMak 13.28-31)

²⁹Ijesu o zẹ okhe irokhokho ona khasẹ wẹ, o o wẹ, “A ke bino oara okhua ali ẹera nya. ³⁰Ini e da ta ebe enegbo ne, a lese khi oruame o shi ti ẹ bhale. ³¹Ighọ o li khi ini a da mẹ emhi enana ne, a lese khi Eghiele oyi Ẹshinẹgba o she ti ramhi.

A mu egbe shi eke

³²“Abi o li mhi li gue ọli ẹ yẹ ẹ khi, agbhotu ona o a ya dọsẹ ne neni a mẹ eni emhi ena nya. ³³Eke ali ukhuli e kha bhale ya dọsẹ, ingmemhi eyemhe e mema bhale ya tse.

³⁴“A kuegbe-a ini ukue iditsea, ali onyo idada ali usamhi agbo e khi ya rue ẹ ẹgbhali, ini ogbele ibhale oyemhe o khi ya de shi ẹghẹghẹ ni a sa shi. ³⁵Irari khi oni ibhale ona ogbokpa ni o la agbo o ya bhale na. ³⁶A ke mu egbe ẹghẹghẹ kpa, a lema ni a toto migha, ni a pfue okhena ni o o bhale, ali ni a rọ dobe migha odalo oyi Omi Ogbo.”

³⁷Ogbelekpapa ijesu o rọ la Owa oyi Ẹshinẹgba ii sese. Ini obili o o bi, o fiẹ nga Ute Ẹera Olivu. ³⁸Ẹluzogbe kpa, eni ẹgbọ nya e bhale Owa Oyi Ẹshinẹgba ya ri eso shi ọli eke ni e suọ ungmehi oyọli.

† Li zẹ iLuk 12.11-12

†† Li zẹ Osia 9.7 ‡ Li zẹ Aza 13.10; Ezik 32.7; ijọe 2.31; Iro 6.12-13 †† Li zẹ iDan 7.13; Iro 1.7 †† Li zẹ iLuk 19.47

Ijudasi o lama khi loli ya ri ijesu de

(iMat 26.1-5,14-16; iMak 14.1-2,10-11; iJon 11.45-53)

22 Ukpe ni a la le ibuledi ni ogbo ri ifuma ma nye na lu iPasova o ti bhale. ¹² Ighie eyi ekpodalo-ugamhi eyi Eshinegba ali eni e sese Ishi eyi iMosisi, e nono abi e li ya gbe ijesu a, ama ulishi oyi egbo o mu we.

³ Igho Okphaghie o lo ijudasi ni a gbolo a lu Isikaroti udu, ni o khi oghuo eniye odukhokho ogbava eyi ijesu. ⁴ Oni ijudasi o fiye deba ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali eni e khe ekhe Owa Oyi Eshinegba. O nu we ye ochi abi o li ya ri ijesu na we de. ⁵ Egbe e mu we, e lama khi wewe e ya fali oli ikpagho. ⁶ O lama shi we o, o nono abi loli ri ya me asha ri oli na we mu ini ebubu egbo ea la akagho.

Eminale ni o kpukhokho

(iMat 26.17-25; iMak 14.12-21; iJon 13.21-30)

⁷ Ukpe ni a la le ibuledi ni aa ri ifuma shi nye, ni a ro omi osumha e luase obo, o ramhi. ⁸ Igho ijesu o ghie iPita ali ijoni ralo, oo we, "A ka mu egbe eminale iPasova oyi awa."

⁹ E mhila li, "Obo wa nono ni anye je ya mu egbe?"

¹⁰ Ijesu oo we, "Abi a lie ke lo ijerusalemu le te, a ya me omose oghuo ni o tsua ubene ame. A deba li je owa ni oo je. ¹¹ Ini a ramhi agho, a lie oni o mholi oni owa ogho, 'Osese oo, ighe elemhi owa oye ni epfese e ku e shi, ni mhemhe ali eniye odukhokho eyemhe anye la ya le eminale iPasova?' ¹² O ya ri ukpokpomhi agbala khasa e ukhomhi owa atonga ni a lolo riye somhi otse. A mu egbe oni eminale shi agho."

Eminale ni o kpe ukhokho ni ijesu o nu eniye odukhokho eyoli le

¹³ Igho e bhale ya e khi abi ijesu o li ngme oli te o khi. Igho e mu egbe oni eminale iPasova shi agho.

Abi e ro le eminale oyi Onomhue

(iMat 26.26-30; iMak 14.22-26; 1 iKori 11.23-25)

¹⁴ Oni eghoghe o ramhi, ijesu ali ighiusomhi na kee eyoli e shito shi gasa ni e ro ya le eminale. ¹⁵ Oo we, "O kie kpe ghole mhe egbegbo ni mhi nu e le eminale iPasova ona neni mhi ya me osoli. ¹⁶ Mhi gueye e khi, mhi aa ke gbo ya le eminale ona, se ni awa ke le oni o khi egbegbo obini Eghiele oyi Eshinegba."

¹⁷ O rue oni uko, o kphemhi. Oo we, "A mo uko ona, a kemhi oli da. ¹⁸ Mhi gue oli e ye e khi, mhia ke gbo ya da onyo ora upfonu ona, se ni Eghiele oyi Eshinegba o bhale."

¹⁹ Igho o rue ibuledi mhue obo, o kphemhi, o khi oli a, o ro na we, oo, "Idiegbe oyemhe na ni mhi ro na e. A lina ke riye oli ro sato mhe egbe."

²⁰ Igho o gbo rue uko abi o ro le emhi se, oo, "Uko ona o khi ishobo onogbo ni o rote oia eyemhe bhale, ni a ku shi eke na e. ²¹ A ghe i, obo oyi oni o ya remhe

de o nu mhe shito e le emhi memena. ²² Abi e khi omi ogbo o li ya kia, igho a li ya me oli, ama epfua o khi ni ogbo ni o ya roli de." ²³ Ee mhila egbewe oni o khi ni o ya gbe ikanya enana.

²⁴ Igho ekhako o gbo li lasele shi iteva oyewe shi oni o fune nya shi elemhi we. ²⁵ Ijesu oo we, "Eri ighie eyi egbo ijeta ee jili we. E kha jili we se, e lie we khi eri wewe e kpaghie we obo. ²⁶ Ama a khi li abi wewe, ochogho, oni o nono ni loli fune elemhi e, o ri egboli tiemhie eke nya, oni o ralo o ke ga enekpole. ²⁷ Oghuo o fu ne, oni o shito ukhomhi itebu e le emhi, abi oni oo kphano eminale ghi eni e shito o le? Oa khi oni o shito le? Ama eri mhemhe mhi le e iteva abi oni o ga e. ²⁸ Ee a nu mhe migha abi mhi ro la imufe. ²⁹ Mhi ri eghiele na e, abi itamhe o li ri eghiele na mhe. ³⁰ Ni a ro bhale ya e khi a nu mhe le, a nu mhe da obini iloghie oyemhe. A ya shito ukpekhomhi oghie, a gue unuekpe igbeva eyi iZireni ezo. ³¹

Ijesu o guele shi eke khi iPita o ya kie lue

(iMat 26.31-35; iMak 14.27-31; iJon 13.36-38)

³¹ "ISamo, iSamo, ghe i, Okphaghie o she mhila khi loli e nono ni loli kpishi e-a nya abi a lie kpishi ado. ³² Ama mhi she so iromhi ne, iSamo, ini irudunga oye o khi nighise. Ini u pfue o se, ri udu shi inyoghuo e enekpole o."

³³ Ama iPita oo li, "Onomhue, mhi ga mu egbe ni mhi ro deba e ya lo owa ighumha, ali ni mhi nu e ya ghua."

³⁴ Ijesu o oli, "Mhi gue e ye, khi, yeye iPita ona, neni okpa o ya gbieghe amo u ya kie mhe itese khi u waa lese mhe."

Eghoghe ingme o she ramhi

³⁵ Ijesu o ro mhila we, "Abi mhi ro ghie e fiye lase, ni aa ro tsua eku e ukpagho wekhi akpaba wekhi eku e, emhikhoghuo o fe to e?" ³⁶

E oli, "Tiye." ³⁶ Oo we, ama memena, ogbo ni o mhue eku e ukpagho o rue oli, oni o mhue akpaba o tsua li, ini u waa kpe mhue ogbhoro, ka ri awulu oye de, ni u ya de oghuo. ³⁷ Mhi gueye e khi emini a keke shi mhe egbe ni o la Ebe-no-pfuase, ni oo, "A leli oli ma egbo ni e lue," o mema bhale ya tse shi mhe egbe. Irari khi emini a keke shi mhe egbe o she ramhi ni e ro bhale ya dose. ³⁸ Eniye odukhokho eyoli e oli, "Bino, Onomhue, ogbhoro eva e la ana." Oo we, "O somhi agho."

Ijesu o la ute olivu so iromhi

(iMat 26.36-46; iMak 14.32-42)

³⁹ Ijesu o fiye lase, e je Ute Eera Olivu, abi o kpe li. Eniye odukhokho eyoli e deba li. ⁴⁰ E ramhi agho, oo we, "A ke so iromhi ini a khi de pfilo imufe." ⁴¹ O tikia na we dena, o wugha, o so iromhi, oo, ⁴² "Ita, ini o ghole e, mie mhe uko osoli imeme onana, ama oa khi

‡ Li ze Iwolo 41.9 †† Li ze iMat 18.1; iMak 9.34; iLuk 9.46 †† Li ze iMat 20.25-27; iMak 10.42-44 ††† Li ze iMat 23.11; iMak 9.35 ††† Li ze iJon 13.12-15 § Li ze iMat 19.28 §† Li ze iMat 10.9-10; iMak 6.8-9; iLuk 9.3; 10.4 §†† Li ze Aza 53.12

abi o ghọle mhẹ, ama abi o li ghọle ẹ.”⁴³ Ighọ ageni o rọte idane bhale ya ri ekpabọ na li.⁴⁴ Rọte ọtomhẹ, o sọ iromhi egbegbọ ramhi ni ọpfo ni e rọte ọli egbe e ku shi ekẹ, e khọ tikpọ abi ọlia.⁴⁵ Abi o rọte iromhi isosọ vule, o nyenẹ egbe bhale deba eniyẹ odukhokho eyọli. O mẹ khi osoli ni e viẹ o ri ọlọsemhẹ shi wẹ egbe, e lese. ⁴⁶ O mhila wẹ. “Elo o zẹ khi a lese-a? A vule ni a ke sọ iromhi ini a khi de pfilo imufe.”

A mu ijesu

(iMat 26.47-56; iMak 14.43-50; ijọn 18.3-11)

⁴⁷ Abi o kie li ngme eghọ, ẹgbọ e wẹ lole gbii. Omoşe ni a lu ijudası ni o li khi ọtuoghwo eniyẹ odukhokho ogbava eyi ijesu o rẹwẹ kia. O lẹ deba ijesu ni lọli ya pfi ọli ẹlẹmhi egbe.⁴⁸ Ijesu o mhila li, ọọ li, “Ijudasi, eri u ri otse ri Omi Ọgbọ o dẹ ena?”⁴⁹ Eni eniyẹ odukhokho eyi ijesu e mẹ emini a ya mẹ ena, e mhila li, “Onomhue anye ri itakobi ni e la anye abọ khọli?”⁵⁰ Ighọ oghuo o, o ri itakobi fia oni ọọ ga oni o kpeda nya oye ekpodalo-ugamhi esọ a.⁵¹ Ijesu ọọ li, “Taa! Khi ke gbo li ighọ.” O ri obọ ti oni omoşe oni esọ, oni esọ o gbẹla.⁵² Ijesu o mhila ighie eyi ekpodalo-ugamhi, ali eni ẹẹ khekhe Owa Oyi Ẹshinẹgba, ali eni egbhali ni e bhale ya mu ọli, “Eri mhia pfi ozughu ni a rọ tsua epia ali itakobi ali ikpokpo bhale ẹ deba mhẹ?”⁵³ Ẹlẹ kpa mhi rọ la Owa Oyi Ẹshinẹgba ẹ sẹsẹ, ọngẹẹ ọa ri obọ ti mhẹ, ama ẹghẹghẹ oyẹẹ na ni ekpabọ alo ebili e rọ mhẹsẹ.”[†]

IPita o tia khi lọli ẹa lese ijesu

(iMat 26.57-58,69-75; iMak 14.53-54,66-72; ijọn 18.12-18,25-27)

⁵⁴ Ighọ e mu ọli vu ya je owa oyi Ọkpodalo-ugamhi oyi Ẹshinẹgba ni o kpeda nya. IPita o tapfia a deba wẹ.⁵⁵ Abi e ke rọ pfi erali shi iteva oyi oni atukpapfẹ ni e rọ shito, iPita o li bhale ya nu wẹ shito.⁵⁶ Abi ọkpotso oni ọọ ga oghuo o li mẹ khi iPita o nu wẹ shito, o bino ọli tsuke, ọọ li, “Omoşe ọna o li nu ijesu kia.”⁵⁷ Ama iPita o tia. Ọọ li, “Kpotso, Mhia fẹ ga lese ọli.”⁵⁸ O dene, omoşe ọlese o ke gbo mẹ iPita, o mhila li, “U li nu ijesu u kia.”

IPita o kẹ, “Mose mhia nu ọli kia.”

⁵⁹ O ke te aghọ ri emhi abi agogo oghuo doşe, omoşe ọlese o gẹ ma o gue, ọọ, “Mhi lese gboo khi omoşe ọna o nu ijesu u kia, irari khi ọnge iGalili o li khi!”

⁶⁰ Ama iPita o sọ li o, ọọ li, “Mose, mhi a lese emini u wa ngme ena.” Utoghwo kpe abi o kie li ngme, ọkpa o gbiẹghẹ ⁶¹ Onomhue o pfi alo bino iPita chii. IPita o todẹ sato ungmehi ni ijesu o ngme ni o khi, “Neni ọkpa o ya gbiẹghẹ, u ya tia itese, wẹ khi u waa lese mhẹ.”⁶² IPita o fiẹ je olase, o ya viẹ oya.

Eni ẹ khẹ ekhẹ e ri ijesu li egia

(iMat 26.67-68; iMak 14.65)

⁶³ Eni emose ni e khẹ ijesu ekhẹ, e rọli li egia, e gbe ọli.⁶⁴ E genọ ọli alo, e mhila li, “Bọbọbọ! Oghuo o ri

emhi liẹ?”⁶⁵ Ighọ e ngme iwali ingmemhi emuebe ebubu deba li.

E mu ijesu bhale igbaa iSahediri

(iMat 26.59-66; iMak 14.55-64; ijọn 18.19-24)

⁶⁶ Ogbe o gbe-a, eni egbhali ali ighie eyi ekpodalo-ugamhi, ali esesẹ Ishi eyi iMosisi e legba. E rue ijesu lasela migha iteva oyewẹ.⁶⁷ E liẹ ọli, “Ini yeyẹ u khi oni omiagbopfuese, gueyẹ anye.”

Ijesu ọọ wẹ, “Ini mhi tseku gueyẹ ẹ, aa ya mie shi mhẹ o.”⁶⁸ Ini mhi mhila ẹ, aa ya gbaghiẹ a na mhẹ.

⁶⁹ Ama rọte memena vu, omi ọgbọ o ya shito obita oyi Ẹshinẹgba obini iloghie.”

⁷⁰ Wewẹ nya e mhila li, “Omi Ẹshinẹgba u khi?”

Ọọ wẹ, “A gue ngme ni ẹ khi Omi o mhi khi.”

⁷¹ Ẹ egbewẹ, “Awa ke gbolo ẹ nono ọtselẹ ọlese, awa-eghuo awa she ri esọ eyawa suọ abi o ri unu oyọli ngme.”

A rue ijesu bhale odalo oyi iPaleti

(iMat 27.1,2,11-14; iMak 15.1-5; ijọn 18.29-38)

23 Ighọ eni igbaa nya e vule, e pfi ọli ukhomhi ralo ghi iPaleti.² Wewẹ nya e gue ezọ shi ọli egbe, ẹ liẹ, “Anye she mẹ omoşe ọna khi o sese ẹgbọ ode ẹgbhọli. Ọọ ẹgbọ e khi ke zẹ oga na oghie iSiza, o gbolo a liẹ khi lọli khi Omiepfuese ni o gbo khi oghie.”

³ Ighọ iPaleti o mhila li, “Suọ khi yeyẹ u khi oghie oyi ẹgbọ iju?” Ijesu ọọ li, “Abi o li ghọ.”

⁴ Ighọ iPaleti o gueyẹ ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali eni igbaa, “Mhi a mẹ ushi mu mhue omoşe ọna obọ.”

⁵ Wewẹ nya e liẹ, “Eri o ri osesẹ oyọli pfi ozughu ẹ shi ekẹ ijudaia nya. Ekẹ iGalili o te gba li ekẹ le ni o rọ ramhi ana ena.”

A rue ijesu bhale odalo oyi Erọdu

⁶ Abi iPaleti o rọ suọ ona, o mhila wẹ ini ọngi iGalili o khi.⁷ Abi o ke rọ suọ khi ekẹ ni Erọdu o mhese shi ijesu o khi, o e rue ọli ghi Erọdu ni o li la iJerusalemu oni ẹghẹghẹ.

⁸ Abi Erọdu o rọ mẹ ijesu, egbe e mu ọli, itobọ khi o she tesẹ ni o te nono ni lọli mẹ ọli, irari khi o she kpẹ suọ eko ọli, o gbolo nono ni o la ukpeloe luẹ gbe ikanya ọnyaloo eghuo.⁹ O mhila ijesu ogbọ ebubu ama ijesu ọa pfa shi ọli ekẹ.¹⁰ Eni Ighie eyi ekpodalo-ugamhi eyi Ẹshinẹgba ali esesẹ Ishi eyi iMosisi e migha aghọ, e pfi oni o nga o shi o ¹¹ Ighọ Erọdu ali ekhọli-okhue eyọli e gia li e gbo rọli li egia. E sọno li itsua ni e somhi otse ni e ghalẹ. E gbo rue ọli nyenẹ egbe ukhokho ghi iPaleti.¹² Ẹlẹghọ, iPaleti ali Erọdu e rọ somhi irari khi ọbe e kpẹ khi.

IPaleti o pfa ezọ mu ijesu a gbe ọli-a

(iMat 27.15-26; iMak 15.6-15; ijọn 18.39-19.16)

¹³ IPaleti o luno ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali eni ẹ mhese ali eni ẹgbọ nya,¹⁴ Ọọ wẹ, “A rue omoşe ọna ghi mhẹ, a liẹ khi o pfi ozughu shi ẹgbọ iteva. Ama ukpeloe ẹ mhi la mhila li ogbọ lena, mhi aa mẹ emhi

† Li zẹ iLuk 19.47; 21.37

khoghuo ni a rọ gue ẹzọ shi ọli egbe. ¹⁵ Wẹkhi eri Erodu ọ pfa ẹzọ mu ọli, irari khi ọ nyenẹ ọli egbe ukhokho ghi awa. A ga mẹ ọli gboo khi ọni ọmọse ọna ọa li ingme okhoghuo nabi a rọ ya liẹ a gbe ọli-a. ¹⁶ Irari ghọ mhi ya nasẹ ọli, mhi rue ọli obọ-a." ¹⁷ [Ini a li ukpe iPasova, iPaleti, ọọ mema rue ọgbọ oghuo ighumha lasela na wẹ.]

¹⁸ Wewẹ nya e ku unu a nyogho, "A rue ọli vu ya gbe-a! A ri ochoghọ rue iBarabasi obọ-a na anye!" ¹⁹ Eri a kie kpẹ mu iBarabasi shi owa ighumha irari onyaghu ni ọ pfi shi oni ẹoli ali khi ọ gbo gbe ugbeli. ²⁰ iPaleti ọ nono ni luẹ rue ijesu obọ-a, ọ gbo lema wẹ. ²¹ E kiele tsesẹ nyoghoo, "A ta li ma ọọra apfida gbe-a! A ta li ma ọọra apfida gbe-a!" ²² Utonuzesẹ, ọ gbo nu wẹ ngme, ọọ, "Elọ o zẹ, Ingmobe onoghoo ọ riele? Irari khi mhia mẹ emini o zẹ ni a rọ ya gbe ọli-a. Itobọ ighọ, mhi lẹsẹ ya nasẹ ọli, mhi rue ọli obọ-a."

²³ E kiele tsesẹ nyoghoo, a ta ijesu ma ọọra apfida gbe-a. Atsesẹ oyewẹ o rọli tsẹ na wẹ. ²⁴ Ighọ iPaleti ọ lama shi wẹ ọ. ²⁵ Ọ rue iBarabasi ni a mu shi owa khi ọ pfi ozughu shi oni ekẹ, ni o gbo gbe ugbe, obọ-a na wẹ. Ighọ ọ ri ijesu na wẹ, e ka li ọli abi o ghọle wẹ.

A ta ijesu ma apfida

(iMat 27.32-44; iMak 15.21-32; iJón 19.17-27)

²⁶ Abi e li rue ọli lẹ, e mẹ ọmọse oghuo ni a lu iSamọ ọngi iZireni ni ọ rọte ẹoli odonue lo oni ẹoli le. E ri itoto mu ọli, sheli ọli oni ọọra apfida oghọ, ọ tsua li nga ike deba ijesu.

²⁷ Ebubu ẹgbọ e deba ijesu, shi ikpotso ni e viẹ e viẹ oya na li. ²⁸ Ijesu ọ nyenẹ alo ghue wẹ, ọọ wẹ, "Ikpotso ijerusalemu, a khi ke viẹ na mhẹ. A ke viẹ na egbe ẹ ali imi ẹ, ²⁹ Irari khi oni ẹghẹghẹ ọọ bhale ni a rọ ya ke liẹ, 'Ikhivọsẹ o khi na ikpotso ni ẹa bia eniyẹ, ni ẹa mẹ umẹmhi ghue, wẹkhi e ri e mu ẹnyeli shi ọmọ unu ghue.' ³⁰ E ya liẹ ute, 'De mu anye,' ẹẹ ite enikeke, 'A de khukhu anye a.' ³¹ Irari ini ẹgbọ ẹẹ li na ini egua o vọ ebuli-a zughu, sẹ e kẹ ẹ li ini o khakha?"

³² A li muno ighiatọ aava ni a li ya gbe-a toma li egbe. ³³ Abi e rọ ramhi ashini a lu, "Ugua ukhomhi olimhi," aghọ e gbe ọli ali ighiatọ eghọ a shi. E ta oghuo ma ọọra shi ọli ukiẹkiẹ obita, e ta ọnọkpọle shi ukiẹkiẹ obọ ọgobọ. ³⁴ Ijesu ọli, "Ita, gbekua na wẹ irari khi ẹa lẹsẹ emini ẹẹ li." †

E ri amukpaghọ pfi onolo rọ kemhi itsua eyọli. ³⁵ Eni ẹgbọ e migha bino, enighie e dọli ọkọnyọ. E liẹ, "Ọọ tsumhi ẹgbọsẹ, ọ tsumhi egbọli ini lọli ọ khi Ọmiepfuese oyi Ẽshinẹgba ni a zẹ." †

³⁶ Eni ekhọli-okhue e li bhale ya rọli li egia. E ri onyo ni ọ yala nali ọ mọ da. ³⁷ Ẽ ọli, "Ini o khia khi yeyẹ u khi oghie oyi ẹgbọ iju, tsumhi egbe ẹ shọ." ³⁸ E kẹkẹ emhi tama kpada na li ni o ngme khi, "Ọna ọ khi Oghie oyi Ẽgbọ iju."

³⁹ Oghiatọ oghuo ni a li tama ọara, ọ tsue ijesu. Ọ liẹ ọli, "Óá khi yeyẹ wẹ khi Ọmiepfuese u khi? Tsumhi egbe ẹ, ni u li tsumhi anye."

⁴⁰ Ama oghiatọ ọnọkpọle, ọ dese ọli, ọọ li, "Ulishi Ẽshinẹgba ọa ya muẹ, aborokhia khi eri ushi oghuo o ga mu awa? ⁴¹ Akanya ni awa gbe awa mie ifata to e na. Ama ọmọse ọna, ọa li emhikhoghuo ni ọ mẹ osue a shi." ⁴² Ighọ ọọ ijesu, "Sato mhẹ egbe ini u bhale ukpẹkhomhi eghiele oyẹ."

⁴³ Ijesu ọọ li, "Mhi gueyẹ khi, ogbe-namo ena, u ya nu mhẹ la Apfẹ oyi Ẽshinẹgba na iloghie."

Eghuli oyi ijesu

(iMat 27.45-56; iMak 15.33-41; iJón 19.28-30)

⁴⁴ Agogo igbeva ẹlẹ ọguota o lẹsẹ nu, obili o te bi oni ekẹ nya ya ramhi agogo esẹ ẹlẹ ogbomhi. ⁴⁵ Irari khi ovọ ọa ke to, ode ugbackpi ni a rọ pfa ode a shi elemhi Owa Oyi Ẽshinẹgba o te iteva kiẹsẹ-a eva ya to ekẹ. ⁴⁶ Ijesu ọ lu leghe, ọọ, "Ita, mhi ri ayemhẹ oyemhẹ mhọli ẹ obọ." Abi ọ rọ na ngme se, ọ ghua. ⁴⁷ Abi ọga ọkhọli-okhue ni ọ la aghọ ọ rọ mẹ emini a mẹ, ọ kueghie Ẽshinẹgba, ọọ li, "Egbegbọ lọ khi ọmọse ọna oni ọ pfuasẹ ọ khi!" ⁴⁸ Abi ẹgbọ ni e le gba aghọ ni wewẹ e ri ukpẹloe mẹ emini a mẹ, e rọ mẹ emini a mẹ, ee viẹ osue, e je. ⁴⁹ Ama ẹgbọ nya ni e lẹsẹ ọli ali ikpotso ni e rọte iGalili deba li, e migha tapfia bino emini a ga mẹ nya. ††

Irotọ oyi ijesu

(iMat 27.57-61; iMak 15.42-47; iJón 19.38-42)

⁵⁰ Ọmọse oghuo ọ la ọ na lu iJosefu. Ọ khi oghuo emọse ni ẹẹ mhẹsẹ. Ọ khi ọmọse ọnete ni ọ pfuasẹ. ⁵¹ Ọa lama shi ọ a ka gbe ijesu a. Ọngi ẹoli Arimatia na ekẹ ijudia ọ khi. Ọ migha khẹ Eghiele oyi Ẽshinẹgba. ⁵² Ọ lẹ deba oghie iPaleti ya mhila li olimhi oyi ijesu. ⁵³ Ọ rọte ọọra apfida rue ọli tiemhile, ọ ri ide enegbọ khuli ọli. Ọ ya rọli shi uji ufuechẹ ni a tọ-a, ni ọgbọ ọa kpẹ ri olimhi tọ ghue. ⁵⁴ Ogbẹlẹ ni o mama ẹlẹ iyemhẹa oyi ẹgbọ iju lọ. Ẽlẹ iyemhẹa o she lẹsẹ ya ramhi. ⁵⁵ Eni ikpotso ni e rọte iGalili deba ijesu bhale e deba li ya mẹ uji ni ọ ri ijesu tọ. Ali abi ọ li rọli tọ. ⁵⁶ Ighọ e nyenẹ egbe je apfẹ ya rue ituale ni a ku ẹ shi olimhi egbe. †

Ama e yemhẹ-a ogbẹlẹ iyemhẹa. E ri ona ri ushi ogbẹlẹ iyemhẹa gbe akanya.

Ite-eghuli-guale oyi ijesu

(iMat 28.1-10; iMak 16.1-8; iJón 20.1-10)

24 Ẽlẹ ni ododẹ na elemhi ẹfo uka, ogbiẹ fiefie, eni ikpotso e bhale uji ni a ri ijesu tọ. ² Ẽ mẹ khi ẹchẹ ni a rọ khukhu oni uji, khi a gheghele ọli ode-a. ³ Ama abi e rọ lo elemhi oni uji, ẹa mẹ idiegbe oyi ijesu. ⁴ Abọ e sha wẹ, abi e li migha a sa ọ eghọ, e mẹ khi emọse aava ni e sọ itsua epfopfo ni e gẹ nyanyanya e nu wẹ migha. ⁵ Ulishi oo mu wẹ, e nyesẹ ukhomhi sọ alo ghue ekẹ. Ama eni emọse e mhila wẹ, "Elọ o zẹ ni a rọ nono ọgbọ ni ọ la agbọ ifuabọ oyi ẹgbọ ni e ghua? ⁶ Ọa ke la ana, ọ she guale. A sato emini ọ gueyẹ ẹ abi ọ rọ la iGalili khi: ⁷ Omi Ọgbọ ọ mema ya mẹ osue obọ oyi

† Li zẹ Osia 10.8; Irọ 6.16 †† Li zẹ Iwolo 22.18 † Li zẹ Iwolo 22.7 †† Li zẹ Iwolo 69.21

‡† Li zẹ Okiali 26.31-33 ††† Li zẹ Iwolo 31.5 ††† Li zẹ iLuk 8.2-3 † Li zẹ Okiali 20.10; iDeut 5.14

egbo olamhe, e gbe oli-a shi apfida, ama elenuzi-ese o ya guale." ¹⁸ E tigbe yele eni ingme eyoli le.

⁹ E rote atalimhi bhale, e gueye eniye odukhokho ogbaghuo enekpole ali egbo elese ni e la agho. ¹⁰ IMeli ongi iMagidaleni ali iJoana ali iMeli inyi ijemhisi ali ikpotso ni e nu we kia e gueye eni ighiusomhi na kee. ¹¹ Ama eni eniye odukhokho e dabi khi ingmemhi afue eni ikpotso ee ngme, ea pfi esu shi we o ¹² Ama iPita o vule, o na ya je oni atalimhi, o ramhi agho, o nyese egbe bino elemhi oni uji, o lese me ide ni a ro khuli oli egho agho, ama o me idiegbe oyi iJesu. Igho o li je apfe, abo e sha li.

Okiali na ode Emausi

(iMak 16.12-13)

¹³ Oni ogbele ni e ngme ena, eniye odukhokho aava eyi iJesu e je eoli Emausi ni o khi imali igbaghuo rote iJerusalemu. ¹⁴ E nu egbewe ngme ingme enana ni a me. ¹⁵ Abi e li ngme ni e li lese egho, iJesu o khu we e, e ga kia lese. ¹⁶ E me oli ama ea lese oni o khi. ¹⁷ IJesu o mhila we, "Elo a nu egbe a ngme abi a li kia lese ena?" E mu migha, alo eyewe e khi osoli-osoli. ¹⁸ Oghuo elemhi we ni a lu iKilopasi o mhila li, "Opfese oshembe u khi shi eke iJerusalemu ni o lese emini a me eke ona aenelue?" ¹⁹ "Emhi eneghuo a me?" IJesu o mhila we. Eni emose e oli, "Emini e li iJesu ona iNazareti. Omekeguele omose ona o khi, o mhu ekpabo oyi Eshinegba. Egbo e lese oli shi emini o ri ele ali ingmemhi ni o gbolo o ngme. ²⁰ Ighie eyi ekpodalougamhi eyi Eshinegba ali enighie e rue oli lasese ni a gbe-a shi ora apfida. ²¹ Eri anye dabi khi loli o ya pfa egbo iZireni shi eke. Amo li ele ese abi a te me ingme ena. ²² Ikpotso eghuo eyi anye e ri abo sha anye. E je uji oyoli amo uzogbe fiefie, ²³ Ama ea me idiegbe oyoli. E nyene egbe bhale ya gue khi wewe e me igeni ni e gueye wewe khi o she guale. ²⁴ Egbo eghuo elemhi anye e she je obo ya bino e me khi abi e ngme o khi, ama ea me iJesu." ²⁵ IJesu o o we, "A khi eyeghe e, ni udu oye o nyanya mie emini emekeguele e ngme suo. ²⁶ Aa lese khi ina oni Omiepfuese o li ya me osue neni o lo ufumhi oyoli?" ²⁷ Oni iJesu o tigbe ri emini a keke shi Ebe-no-pfuase lo we esu ni e la ebe Ushi oyi iMosisi ali eyi emekeguele nya. ²⁸ Abi e li ti ramhi ukuku eoli ni e je, iJesu o ri ele abine khi loli ti okiali oyelu ya je odalo. ²⁹ Ama ee ti oli, ee oli, "Nu anye kushi ana irari khi ogbe o she vu, obili o she gbolo-a bi." Igho o deba we o ya kushi na we. ³⁰ Abi e keru shito ya ke le eminale, o rue oni ibule, o kphemhi, o khi oli-a, o kemhi na we. ³¹ Egheghe ana, alo eyewe e

† Li ze iMat 16.21; 17.22-23; 20.18-19; iMak 8.31; 9.31; 10.33-34; iLuk 9.22; 18.31-33

khueghie-a, e tigbe lese khi loli lo. Eri-tse o kele-a, ea ke me oli. ³² E egbewe, "Oo khi eri o li abi erali shi awa udu abi o ro la ode nu awa ngme ni o gbo ro gue abi Ebe-no-pfuase o ngme ye awa?"

³³ Aghogho e vule nyene egbe ukhokho je iJerusalemu. E bhale ya e eniye odukhokho ogbaghuo ali egbo enekpole ni e ga legba, ³⁴ ni e lie, "Egbegbi ingme lo khi Onomhu e she guale, o ri egboli gbo khase iSamu." ³⁵ Igho eni etuava egho e guele emini a me ode, ali abi e lese iJesu egheghe ni o ro khi ibule-a na we.

Ijesu o ri egboli khase eniye odukhokho eyoli

(iMat 28.16-20; iMak 16.14-18; iJon 20.19-23; Ika 1.6-8)

³⁶ Abi e ro kie gho ngme oni ungmehi, iJesu o migha we iteva o we, "Opfome o nu e la."

³⁷ E yila, ulishi o mu we, e dabi khi ayemhe olimhi o khi. ³⁸ Oo we, "Elo o ze ni udu oye e o ro nighise, ni a ro gbo mholi akhokhomhe shi udu oye e?" ³⁹ A bino abo ali awe eyemhe. Mhemhe lo. A ri obo timhe ni a me khi olimhi ogbo o ya mholi idiegbe ali igua, nabi a me khi mhi mholi ena."

⁴⁰ Abi o ro ngme na se, o ri abo ali awe eyoli khase we. ⁴¹ Abi oghel e ali oshabo ni o vo we udu o kie ze we mie shi o ne, iJesu o mhila we, "A li mholi emhikhoghuo shi akana ni a le gho?" ⁴² E rue afele ni a nye na li, ⁴³ O rue oli la akpewe roli le.

⁴⁴ Oo we, "Ena e khi emini mhi gueye e abi mhi ro kie nu e la. Ingme eyemhe nya ni a keke shi Ushi oyi iMosisi ali, ebe eyi Emekeguele eyi Eshinegba ali Ebe Iwolo, e mema bhale ya tse."

⁴⁵ Igho o hueghie we udu-a ni e me asha lese emini a keke shi Ebe-no-pfuase. ⁴⁶ O gueye we, "Emini a keke shi eke na. Omiepfuese o ya me osoli, o rote eghuli guale elenuzi-ese, ⁴⁷ egheghe agho a ya ri eva oyoli ri imupfi ali irolamhe-topfa tse abo ushishi nya, rote iJerusalemu gba eke le. ⁴⁸ A ga me emi emhi enana nya. ⁴⁹ Mhi ya ri emini Itamhe o shobo ghie usomhi ghi e, eri-tse a la elemhi eoli iJerusalemu ramhi ni a ro ya ri itoto rote obini o yagha ghi e ni o ya kpha e so." ††

Inga idane oyi iJesu

(iMak 16.19-20; Ika 1.9-11)

⁵⁰ Abi o ro rue we vu ya fie, ni e ro kia ramhi iBetani, o tsua abo idane, o ku isemhe na we. ⁵¹ Abi o li ku isemhe na we, o o ze we obo, a rue oli nga idane. ⁵² Igho e nyese ukhomhi ga li. E mu egbe pfi ri ukpokpomhi oghel je iJerusalemu. ⁵³ E kiele la owa ugamhi no fune tse, e kueghie Eshinegba.

†† Li ze Ika 1.4 † Li ze Ika 1.9-11

ijōni

Ungmemhi Ōni ọ khi agbọ

1 Igbaekẹle, Ungmemhi Ō she kpẹ la ọ. Ōni Ungmemhi ọ nu Ẽshinẹgba la. Ōni Ungmemhi Ō khi Ẽshinẹgba. ² Igbaekẹle lọli ali Ẽshinẹgba e te ga la. ³ Obọ oyọli a te ma emhikpa. Aa mẹ emhikhoghūo ni a ma ni aa rọte obọ oyọli ma. ⁴ Lọli ọ mhọli agbọ na agbọagbọ. Ōni agbọ oyọli, o ri ákpá na ẹgbọ na agbọ.

⁵ Ōni ákpá o gẹ nga alo ebili, ama alo ebili ọa doḅẹ pfuse ọli a.

⁶ Ẽshinẹgba ọ ghie ọmọse ọghuo ni a lu ijōni ghi ẹgbọ na agbọ. ⁷ Lọli ọ bhale ya pfi ọtsẹlẹ shi ọni ọgbọ ni ọ khi oni ákpá, ni ẹgbọ nya e rọte oni ọtsẹlẹ miesuọ.

⁸ Ọa khi oni ijōni ọ khi oni ákpá; eri ọ li bhale ya pfi ọtsẹlẹ shi oni ákpá. ⁹ Lọli ọ khi oni ẹgbegbi ákpá, ni ọ ya bhale agbọ ni ọ ya ri imekẹ na ẹgbọ nya.

¹⁰ Ōni Ungmemhi ọ la agbọ, ẹgbọ ẹa lẹsẹ ọli, abi o ri riẹ khia khi lọli a rọte obọ oyọli ma agbọ. ¹¹ Ō bhale de ba ẹgbọ eyọli, ẹa lama mie ọli. ¹² Ama, ebubu ni e da lama mie ọli, ni e lẹsẹ mie eva oyọli suọ, wẹwẹ ọ ri afu na e rọ mele imi Ẽshinẹgba a. ¹³ Ọa khi abi ita ali inyọ e liẹ bia ọgbọ alo-gbugbugbu a ri ona ngme, ama Ẽshinẹgba ọ khi ita wẹ.

¹⁴ Ōni Ungmemhi ọ mele ọgbọ-a, ọ nu awa la agbọ ona, awa mẹ ufumhi oyọli, ikhi ufumhi oyi omi Ita ọtuọghuo kpe ni Ita ọ mhọli, ọni ọ rọte obọ oyi Ita bhale, ọni ọ mhọli isomhelemhi ali igesikia gbeku ọ.

¹⁵ Ijōni ọ kia tse abọ ingme oyọli yẹ ẹgbọ, ọ́ ọ́ tsẹsẹ, ọ́ ọ́ liẹ, "Ọna mhi gueyẹ ẹ khi ọ ya bhale odukhokho oyemhẹ, ama ọ fu doḅẹ mhẹ itobọ khi ọ kpẹ la agbọ neni a bia mhẹ."

¹⁶ Rọte isomhelemhi oyọli ni o gbeku ọ, awa te mhọli ikhivọsẹ ọdọda. ¹⁷ Obọ oyi iMosisi Ẽshinẹgba ọ te ri ushi na awa, ama obọ oyi iJesu iKirisiti isomhelemhi ali igesikia e te bhale. ¹⁸ Ọgbọkhoghūo ọa mẹ Ẽshinẹgba ghue. Ama, Omi Ẽshinẹgba ọtuọghuo kpe, ni lọli ali Ẽshinẹgba e khi ọghuo, ni lọli ali Ita e ga la, lọli o zẹ ni agbọ e rọ lẹsẹ Ita.

Ijōni ọọ khi lọli ẹ khi Ọmiepfuese

(iMat 3.1-12; iMak 1.1-8; iLuk 3.1-18)

¹⁹ Egbhali eyi iju ni e la iJerusalẹmu e ghie eni ẹẹ ralo ugamhi oyi Ẽshinẹgba ali eni ẹ nu wẹ gbe ikanya owa-ugamhi, e ka mhila ijōni ọni ọ khi.

²⁰ Ijōni ọa rọ sheli wẹ, ọ nyanya sọ wẹ ọ, ọ gueyẹ wẹ gboo khi ọa khi lọli khi ọni Ọmiepfuese.

²¹ E mhila li, "Ọghuo u ke khi shọ? Elaja u khi?" ††

Ijōni ọọ, "Tiye." E gbo mhila li.

"Ọmekeguele ọyi Ẽshinẹgba u khi?"

Ō ọ "Tiye."

²² E gbolo ẹ, "Gueyẹ anye ọni u khi shọ, ni anye mẹ emini anye ya gueyẹ eni e ghie anye, elọ yeyẹ u khi shọ?"

²³ Ijōni ọ rọte ungmehi ni Azaya ọmekeguele ọyi Ẽshinẹgba ọ ngme sọ wẹ ọ, ọọ, "Mhẹmhẹ mhi khi uruli oyi ọgbọ ni o la ọdagbe ẹ tsẹsẹ, ni ọọ liẹ, 'A riẹlẹ udu oyẹ ẹ shi ekẹ kẹ Ọnọmhuẹ ni ọ ọ bhale.'" †

²⁴ Ẽgbọ ni ẹgbọ iFarisi e ghie ghi ijōni, e mhila li, ²⁵ "Abi u a rọ khi Ọmiepfuese, ni u a rọ khi Elaja, wẹkhi ọni ọmekeguele ọyi Ẽshinẹgba u khi ena, elọ o zẹ ni u rọ ọ batazi ẹgbọ shọ?"

²⁶ Ijōni ọ sọ wẹ ọ, ọọ, "Amẹ mhi rọ batazi ẹgbọ memena, ama ọgbọ ọghuo ọ la ẹ iteva memena ni aa lẹsẹ ne. ²⁷ Lọli ọ ke ya bhale odukhokho oyemhẹ, ni o khia khi mhia fu ramhi ọni ọ ọ taghiẹ uli oyi ẹkuẹ ni ọ rọ sọ a."

²⁸ Obini iBẹtani ni o la ukiẹkiẹ obini ovọ o te ẹ ngale shi okẹ iJodani, ashini ijōni ọ la batazi ẹgbọ, a la mẹ eni ingme ena nya.

Omi osumha ọyi Ẽshinẹgba

²⁹ Ogbeakọlọ ijōni ọ mẹ khi iJesu ọọ bhale, ijōni ọ gueyẹ ẹgbọ, ọọ, "Omi Osumha ọyi Ẽshinẹgba ni ọ rue olamhẹ eyi agbọ vu na! ³⁰ Ọna mhi ngme abi mhi rọ liẹ, 'Ọmọse ọghuo ọ ya bhale ni ọ fu doḅẹ mhẹ, itobọ khi ọ she kpẹ la ọ neni a bia mhẹ.' ³¹ Egbegbi mhẹmhẹ mhia kpẹ lẹsẹ ọli ghue, ama eri mhi bhale ri amẹ ẹ batazi ẹgbọ ini mhi mẹ asha ri ọli khasẹ ẹgbọ iZirẹni."

³² Ighọ ijōni ọ pfi ọtsẹlẹ ona khi, "Mhi mẹ khi Ayemhẹ ọ li abi anekhukhu rọte idane tiemhie ya ma li egbe.

³³ Mhia kha kpẹ lẹsẹ ọli, ama ọni ọ ghie mhẹ mhi ri amẹ ke batazi ẹgbọ, ọọ mhẹ, 'Ọni u da mẹ khi oni Ayemhẹ ọ tiemhie shi ọ khi ọ migha li egbe ne, lọli ọ khi ọni ọ ya ke ri Ayemhẹ-nọ-pfuasẹ batazi ẹgbọ.'

³⁴ Ighọ eni emini a gueyẹ mhẹ ena e li de shi ukpẹloẹ oyemhẹ, ni o rẹmhẹ gueyẹ ẹ khi Omi Ẽshinẹgba ọ khi."

Eniyẹ odukhokho eni ododẹ ni iJesu ọ zẹ

³⁵ Ogbeakọlọ ijōni ali eniyẹ odukhokho eyọli etuava e gbo migha akaghọ. ³⁶ Abi ijōni ọ rọ mẹ khi iJesu ọọ doḅẹ, ọọ, "Bino Omi osumha ọyi Ẽshinẹgba."

³⁷ Abi eniyẹ odukhokho etuava eghọ e rọ suọ ona te, e deba iJesu vu. ³⁸ IJesu ọ pfi alo ukhokho, ọ mẹ wẹ khi ẹẹ deba luẹ, ọ mhila wẹ, "Elọ a nono."

† Li zẹ iMat 3.1; iMak 1.4; iLuk 3.1-2

†† Li zẹ iDeut 18.15,18; iMala 4.5 † Li zẹ Aza 40.3

ƐƐ ọli, "Ọsẹsẹ, obo wa la?"

³⁹ Ọọ wẹ, "A bhale ya bino." Igho e deba li, e mẹ obini o la. Agho e ke nu o la ẹlẹgho nya rote agogo ene ẹlẹ ọguota vu.

⁴⁰ Ọtuoghwo eniye odukhokho etuava ni e suo emini ijoni o ngme ni e deba ijesu vu o khi Aduru, inyoghwo iSamọ iPita. ⁴¹ Igho Aduru o nyanya kpẹ te ododẹ nono iSamọ inyoghwo ọli gweye, ọọ, "Anye she mẹ Ọmiepfuese." (Emini a ri iKirisiti ngme khi, Ọmiepfuese.)

⁴² Aduru o rue iSamọ bhale ghi ijesu.

Ijesu o bino ọli, ọọ, "Yeye u khi ISamọ omi ijoni, iKefasi a ke ẹ ke lu ẹ. IPita ali iKefasi emhi oghuo a rewe ngme."

Ijesu o lu iFilipu ali iNatanie

⁴³ Ogbeakolo, ijesu o ke mu egbe khi loli rote agho vu ya ke je iGalili. O mẹ iFilipu, ọọ li, "Deba mhe."

⁴⁴ Onge iBetisaida ni Aduru ali iPita e khi iFilipu o li khi.

⁴⁵ IFilipu o ke nono iNatanie mẹ. Ọọ li, "Anye she mẹ oni iMosisi o keke ingme oyoli shi ebe ushi, ni emekeguele e gbo keke ingme oyoli shi Ebe-no-pfuase, ikhi ijesu onge iNazareti Omi iJosefu."

⁴⁶ INatanie ọọ, "INazareti wẹ, eminete o li rote iNazareti ẹ lase?"

IFilipu ọọ, "Lese bhale ya bino tse."

⁴⁷ Abi ijesu o ro mẹ iNatanie khi ọọ bhale obini lue la, ijesu ọọ, "Egbegbi onge iZireni na, oni ọa ya lo egbhohi."

⁴⁸ INatanie ọ mhila li, "Se u ghọ lese mhe?" Ijesu ọọ, "Mhi she mẹ abi u ro la udi okhua eni neni iFilipu o lu ẹ."

⁴⁹ INatanie ọọ, "Ọsẹsẹ, Omi Ɛshinegba u khi, oghie oyi iZireni!"

⁵⁰ Ijesu ọọ, "Itobo khi mhiye khi mhi mẹ ẹ udi okhua eni u ro tigbe miesuo, u ya mẹ emini e dose ona." ⁵¹ O gbo gweye wẹ, "A ya mẹ khi idane o khueghie-a, a mẹ khi igeni eyi Ɛshinegba e rote idane ẹ tiemhile ya nga shi mhemhe Omi Ogbọ o." †

Ijesu o ri amẹ mele onyo a

2 Ogbelẹ onuzi-esẹ, a la iKena na eke iGalili ri omueshi ya ngeli. Inyo ijesu o la agho, ² A li lu ijesu ali eniye odukhokho eyoli shi oni ilegba ni a la ri omueshi ngeli. ³ Abi onyo ni a la agho da o ro pfo, inyo ijesu ọọ ijesu, "Onyo e pfo wẹ ro da."

⁴ Ijesu ọọ, "Inyo, khi ke gweye mhe emini mhi ya li, itobo khi eghẹghẹ oyemhe ọa ramhi ne."

⁵ Inyo ijesu o gweye eni e so onyo, "A ri emini o da gweye ẹ gbe akanya."

⁶ Ikpokpomhi idubo echẹ esesa e la epfe agho na die amẹ ẹ shi ni egbọ iju e ro kpe egbe a abi ushi oyewe o ngme. Udubo oghuo oghuo, ọọ mie italabi amẹ ene.

⁷ Ijesu o gweye eni e so onyo, "A ka die amẹ vo eni idubo esesa." Igho e die amẹ vo ewe nya te unu tsue.

⁸ Igho ọọ, "A die o ghi oni o ri ukpeloe ẹ khu oni ilegba." Igho e die o ghi o. ⁹ Oni o ri ukpeloe ẹ khu ilegba o

rote eni amẹ ni a she ro mele onyo a da bino, ọa kpẹ lese obini a mẹ wẹ, ama eni ẹ so onyo e lese obini a mẹ wẹ. Igho oni omose o lu ughue-omueshi je epfe ete, ¹⁰ ọọ li, "Ashini a la ri ele emhi onana kpa, onyo onete onana a kpẹ ro lasele na egbọ da khue neni a ri onyo oni o kpo-a lasele, Elo o ze ni a ro ri onyo ona kpe shi agho?"

¹¹ Ona o khi akanya onyaloa oni ododẹ ni ijesu o gbe. Eoli iKena na eke iGalili o la ri ele o. Onana o ro ri ufumhi oyoli khasẹ, ni eniye odukhokho eyoli e ro mie oli suo.

¹² Ona o dose se, ijesu ali inyoli, ghe inyoghwo ọli eni emose ali eniye odukhokho eyoli e tiemhi obini iKapanomu. E la oobọ ukuku ogbele. ††

Ijesu o lo elemhi Owa oyi Ɛshinegba le

(iMat 21.12-13; iMak 11.15-17; iLuk 19.45-46)

¹³ Abi eghẹghẹ ukpe oyi egbọ iju ni a lu iPasova o ro ti bhale, ijesu o nga obini iJerusalemu. ¹⁴ O bhale ya ẹ khi egbọ e la elemhi apfe oyi Owa oyi Ɛshinegba ri ena ali isumha ali inekhukhu ẹ de. Eghuo e shito pfa ikpagho na egbọ. ¹⁵ Igho ijesu o rue ili ro lali utali ulumhekio ro khu wẹ ya lase nya, ghe eni ena ali isumha; o miatse wẹ ikpagho kua, o ghi wẹ abo okphe kpha ku-a. ¹⁶ O o eni e ri inekhukhu ẹ de, "A muno wẹ ana-a! Se a li ri owa oyi Ita mhemhe ẹ mele oki a." ¹⁷ Eniye odukhokho eyoli e ya yelege emini a kpẹ keke shi Ebe-no-pfuase khi, "Ingme owa oye o mu mhe ege gba." ††

¹⁸ Igho enighie eyi iju e mhila ijesu ini o mhohi ikanya onyaloa ni o ya gbe ni o ya rokhasẹ ewe khi o mhohi afu ni o ro ri ele enana nya.

¹⁹ Ijesu ọọ wẹ, "A bighi oni Owa oyi Ɛshinegba ona nya gbe, mhi ya gbo ri ele o to ogbele ese." ††

²⁰ Enighie eyi iju e ke mhila, "Owa ni a ri ikpe egbhueva ali esesa to wa lie khi u ri ogbele ese tse ya ri ele to?"

²¹ Ama egbe oyoli o ri oni Owa oyi Ɛshinegba ni o ngme khokho. ²² Abi o ro ghu-a ni Ɛshinegba o ro gbo guise o le, eniye odukhokho eyoli e ro tigbe sa ya to emini o ke ngme. Ona o rewe mie ungmehi oni o la Ebe-no-pfuase, ali ingme oyi ijesu lolo suo.

²³ Eghẹghẹ ni ijesu o ro la iJerusalemu, ikhi eghẹghẹ ukpe iPasova, ebubu egbọ e ro mie oli suo itobo khi e mẹ ikanya onyaloa ni o gbe. ²⁴ Ama ijesu ọa ya regbenga wẹ obo itobo khi o lese emini egbọ e khi pfo nya.

²⁵ Oa khi ogbọ o ke gbo ya gue ingme oyi egbọ ye oli, itobo khi o she lese emini o la wẹ udu.

Ijesu ali iNikodemosi

3 Omose oghuo o la o ni o la otu iFarisi, o khi okhemhue ni o mu eloe shi elemhi iju, a lu oli iNikodemosi. ² Oni omose ona o bhale deba ijesu eliyose eleghuo, ọọ li, "Ọsẹsẹ, anye lese khi oni ọọ sese ni o rote obo oyi Ɛshinegba bhale u khi. Itobo khi ogbokhoghuo ọa ya dobe ke gbe ikanya onyaloa enabi u wa gbe ena ini Ɛshinegba ọa nu oli la."

† Li ze Igbae 28.12

†† Li ze iMat 4.13 † Li ze Okali 12.1-27 †† Li ze Iwolo 69.9 †† Li ze iMat 26.61; 27.40; iMak 14.58; 15.29

³ Ijesu o o li, “Mhi gue igesikia ye khi, ini aa li ri ele ogbo bia, o ya me Eghiele oyi Eshinegba.”

⁴ INikodemosi o o li, “Se a li gbo ri ele ogbo ni o womhe se bia? Eri o gbo ya lo inyoli elemhi ni o gbo ri ele oli bia?”

⁵ Ijesu o sili o, o o li, “Mhi gue igesikia ye khi, aa me ogbokhoghuo ni o ya lo Eghiele oyi Eshinegba ini aa bia li elemhi ameli elemhi Ayemhe. ⁶ Omose ali okpotso ee bia ogbo alo gbugbugbu, ama Ayemhe oyi Eshinegba a ro ri ele ogbo o bia elemhi ayemhe. ⁷ Khi ze ni ungmehi ni mhiye khi, ‘A mema ri ele e ya bia,’ o ligho ri abo she. ⁸ Obini o ghole akpekpeli o li e je, eri awa lie suo abi o lie li, ama awa aa ya me oli. Igho ingme oyi eni a ri ele bia elemhi Ayemhe oyi Eshinegba e li.”

⁹ INikodemosi o mhila ijesu, “Se a lie me ghoe?”

¹⁰ Ijesu o o, “Ye ye ukpokpo-ogbo o guebe ni u lie sese egbo eke iZireni waa lese ona? ¹¹ Abi o li mhi li gue oli e ye khi emini anye lese, anye e ngme. Emini anye me, anye e gueye agbo. Ama aa nono ni a mie usomhi oyi anye suo. ¹² Ini waa mie mhe suo ini mhi gue ingme ena agbo ona ye, se u lie mie mhe suo ini mhi gue ingme iloghie ye? ¹³ Ogbokhoghuo o kpe ye iloghie jele ghue, se ni mhemhe Omi Ogbō ni mhi rote iloghie tiemhie. ¹⁴ Abi iMosisi o ke li ge enye ni a ri igolu lumhi shi ukpokpo, ni o tsua li idane obini odagbe ifufu, igbo a mema li tsua Omi Ogbō idane. ¹⁵ Eghēghē agho, onini o da mie oli suo, o ya mholi agbo na agbo agbo.”

¹⁶ “Irari khi Eshinegba o o nono ingme oyi agbo gba, loli o ro rue Omioli oni omose otuoghūo kpe na agbo, eghēghē agho onini o da mie oli suo ne, o ya pfua, ama o ya mholi agbo na agbo agbo. ¹⁷ Eshinegba o ghie omi oli bhale agbo, ni o bhale ya pfa ezō mu egbo na agbo, eri o ghie oli, o bhale ya mie agbo pfuese.”

¹⁸ Aa ya pfa ezō mu oni o da mie Omi Eshinegba suo, ama oni o da mie oli suo, a she pfa ezō mu oli se, itobō khi o da mie Omi Eshinegba otuoghūo kpe suo. ¹⁹ Abi a lie so oni ezō na. Akpā o bhale agbo, ama egbo e nono alo ebili ne, itobō khi ikanya ebe ee gbe. ²⁰ Oni o gbe ikanya ebe o ya nono akpā, o tigbe e bhale akpā itobō khi ikanya eyoli e ya ri udi lasele ini e bhale akpā. ²¹ Ama oni o da ri ungmehi oyi Eshinegba ni o khi igesikia a gbe akanya ne, o bhale akpā ashini a te e me eke, ni ikanya eyoli e rokhasē khi ode oyi Eshinegba o rote.”

Otselē ni ijoni o pfi shi ingme oyi ijesu

²² Ele lese ijesu ali eniye odukhokho eyoli e je eke ijudia. O nu we la oobo ukuku eghēghē, o batazi egbo.

²³ Ijoni o la Ainoni ni o nuē shi iSalimu li batazi egbo, itobō khi amē e lo bu shi agho. Egbo e je agho deba li ni o batazi we. ²⁴ Eghēghē agho aa mu Ijoni shi owa ighumha ne. ††

²⁵ Eniye odukhokho eyi ijoni eghuo e nu ogbo iju oghuo khako shi ingme ikpegbe a ona ugamhi. ²⁶ Igho e le deba ijoni, ee, “Osese, u ke ye lele omose oghuo ni u ke batazi, oni u ngme ingme oyoli epfe okē ijodani

† Li ze iNoba 21.9 †† Li ze iMat 14.3; iMak 6.17; iLuk 3.19-20

elegho, o li e batazi egbo, loli egbo nya e ke na deba memena.”

²⁷ Ijoni o o we, “Aa me emhikhoghūo ni ogbo o mholi ni o khi Eshinegba o roli na. ²⁸ Ee ena a ga suo abi mhi ro lie khi o khi mhemhe mhi khi Omiepfuese, khi eri a li ghie mhe ralo na li. ²⁹ Omose oni o rue omueshi o khi ughue omueshi. Eri omole oni omose oni o rue omueshi o ri esō shi eke migha ke khe ughue omueshi. O kha da suo khi omole o da ngme ne, egbe ee mu oli. Igho egbe e lie mu mhe memena, igbo oghēle oyemhe o gbo vo. ³⁰ Ufumhi oyoli o mema ke nga shio, ufumhi oyemhe o o ke tiemhi.

³¹ “Oni o rote ilimhi tiemhie o fu dose egbo nya. Oni o rote agbo ana lasele, ona agbo ona o khi. Irarigho, ingmemhi eyi agbo ana a ke ngme. Ama oni o rote ilimhi tiemhie o fu dose egbo nya. ³² Emini o me ali emini o suo ilimhi, o gue e ye egbo, ama ogbokhoghuo o mie oli suo. ³³ Oni o da mie emini o gueye agbo suo ne, eri o rokhasē khi igesikia Eshinegba o ngme. ³⁴ Oni Eshinegba o ghie, o ngme ungmehi oyi Eshinegba, itobō khi eri Eshinegba o ri Ayemhe oyoli na li gbe ku o. ³⁵ Eri Eshinegba Ita o nono ingme oyi Omioli oni omose, irarigho o ro ri emhikpa nga li obo. ³⁶ Oni o da mie Omioli suo ne, eri o mholi agbo na agbo agbo, ama oni o da kie oli ne, o ya mholi agbo, eri ibiselemhi oyi Eshinegba o o deba li agbo agbo.”

Ijesu o nu okpotso onge iSameria ngme

4 Egbo iFarisi e suo khi ebubu egbo e deba ijesu, ali khi o gbo batazi eniye odukhokho bu dose ijoni. ² Oa khi ijesu o ri obo oyoli mema batazi egbo, ama eniye odukhokho eyoli e batazi egbo. ³ Igho abi ijesu o ro suo ingme ni egbo e ngme, o rote eke ijudia vu, o mu egbe pfi je iGalili. ⁴ O ya rote ode iSameria dose abi o ro le iGalili.

⁵ Igho o bhale eoli na lu iSicha ni o la eke iSameria, ni o nuē shi eke ni iGiekopu o ro na iJosefu omioli oni omose. ††

⁶ Agho ilijia oni a lu ilijia oyi iGiekopu o la. O losē ijesu itobō okiali ni o kia ramhi agho, igbo o shito epfe oni ilijia. Oguota o lese mu eke oni eghēghē.

⁷ Okpotso onge iSameria oghuo o bhale ya a amē. Ijesu o o li, “Die amē na mhe da.” ⁸ Eghēghē agho eniye odukhokho eyoli e she lo ifuapfe ya de eminale.

⁹ Oni okpotso onge iSameria o o ijesu, “Onge iju u khi, mhemhe mhi khi onge iSameria, se u ke li a lie mhi die amē ne da?” Emini o ze ni o ro ngme na khi, egbo iju ali egbo iSameria ea ri egbe e ti emhi egbe. †††

¹⁰ Ijesu o li, “Ini u lese isomhopfa ni Eshinegba o ro na ogbo lo, ni u gbo ro lese emini ogbo ni o mhila e amē o khi lo, u kha mhila li o ri amē ne da. Eghēghē agho ni o ri amē ni e ri agbo o na ogbo ne da.”

¹¹ Oni okpotso o ke mhila ijesu, o o, “Oga, waa mholi emhi ni a ro o a amē, oni ilijia o limhi. Obo u ke te ya me eni amē ni e ri agbo o na ogbo na a mhe da? ¹² Eri u ke lie khi ye ye u fu dose iGiekopu ita anye kpa?” Loli

† Li ze iJon 1.20 †† Li ze iMat 11.27; iLuk 10.22 ††† Li ze iGb-
bae 33.19; iJosh 24.32 ††† Li ze Ezira 4.1-5; iNee 4.1-2

o to oni ilijia ona, ni o ri oli na anye, ni loli ali imioli ali elamhako eyoli e gbo te o da.

¹³ Ijesu o ya so li o, o li, "Onini o da da amẹ eyi ilijia ena, okiamẹ o gbo ya gbe oli. ¹⁴ Ama okiamẹ o a tigbe ke e gbe onini o da da amẹ ni mhi ya ro na li da. Itobọ khi amẹ eyemhẹ e ya mele okẹ ni o a ke ya khakha ghue shi oli elemhi, ni o ya ke sha kule ri agbo na agbo agbo na li."

¹⁵ Oni okpotso o, "Oga Kpekpe ri eni amẹ na mhe da ini okiamẹ o khi ke gbo gbe mhe, ini mhi khi ke gbo bhale akana ya a amẹ."

¹⁶ Ijesu o, "Ka lu omose ni o rue e shi bhale."

¹⁷ Oni okpotso o, "Mhia mholi omose." Ijesu o li, "Igesikia lo, ni u we khi u a mholi omose, ¹⁸ itobọ khi u she kpe mholi emose oshe ni u kpe ngeli na. Oni u ga nu la memena, o a khi loli o re shi."

¹⁹ Oni okpotso o, "Kie! Oga, mhi she me oli khi omekeguele oyi Eshinegba u khi. ²⁰ Ukhomhi ute onana eni e bia anye egbo iSameria, e kpe la ga ugamhi, ama ee egbo iju, e khi iJerusalemu awa mema la ke ga ugamhi."

²¹ Ijesu o li, "Mie mhe suo khi egheghe o bhale ni u a ke ro la ukhomhi ute ona, we khi iJerusalemu ya ga Ita. ²² Emini ee egbo iSameria aa lese, a ga, ama anye lese emini anye e ga itobọ khi obọ oyi iju imiepfuese o te bhale. ²³ Ama, egheghe o bhale, oni egheghe o she ramhi ni egbo eni e ri igesikia e ga Eshinegba e ro ya ke ga li abi Ayemhe oyoli o li rokhasẹ we, e gbo te ode igesikia ga li, itobọ khi egbo eni e ligho o ga li, o o nono. ²⁴ Ayemhe oyi Eshinegba o khi, eni ee ga li e mema ya ke ga li abi Ayemhe o rokhasẹ we, ali rote ode igesikia."

²⁵ Oni okpotso o ijesu, "Mhi lese khi Omiepfuese (oni a lu iKirisiti) o bhale. O kha bhale, o ya khueghie emhikpa gueye anye."

²⁶ Ijesu o so oni okpotso o, "Loli mhi khi ni mhi nu e ngme ena."

²⁷ Abi e kie li ngme, eniye odukhokho eyoli e bhale ya e khi o nu okpotso o ngme, o ri abo sha we. Ongewe o a mhila li, "Elo wa nono?" Wexhi e ri e mhila li, "Elo o ze nu u ro nu oli e ngme?"

²⁸ Igho oni okpotso o ze akhe amẹ oyoli obọ shi agho, o je ifuapfe kia gueye egbo, o li, ²⁹ "A bhale ka ghe omose oghuo ni o gue emini mhi ga riye ghue nya ye mhe. Omiepfuese o fe ya khi?" ³⁰ Egbo e ve gbii te ifuapfe bhale ashini ijesu o la.

³¹ Egheghe agho, eniye odukhokho eyoli e ke lema li, "Osesẹ, waa ke le eminale."

³² Ijesu o we, "Mhi mholi eminale ni mhia le ni aa lese." ³³ Eniye odukhokho eyoli e mhila egbe we, "Eri ogbokhoghuo o kpe ri eminale ghi o le?"

³⁴ Ijesu o we, "Eminale oyemhe khi, ni mhi riye oghuemhe oyi oni o ghie mhe, ni mhi ro gbo gbe akanya oyoli pfo. ³⁵ Aa she ngme o khi, 'Iki ene e ke kpole ni a ro ke ya khiesẹ emhi ekomhi? Mhi gue e ye e memena, a bino khi emhi ekomhi na ishemhi e she bie ni a khiesẹ. ³⁶ Memena a she e fali eni e khiesẹ ishemhi ota akanya, ni e ke khiesẹ ikhiesẹ ni o ri agbo

na agbo agbo o bhale. Egheghe agho ni a bhale ya e khi eni e ro ko ali eni e khiesẹ e ga kugbe ke ghele.

³⁷ Onana o rokhasẹ khi emini egbo e ngme khi igesikia o khi, ikhi ungmehi ni o, 'Oni o ro ko, o kioda shi oni o khiesẹ.' ³⁸ Eri mhi ghie e a ka khiesẹ emini aa ro ko. Egbo elese e ya gbe ikanya ni e toto rewe ko, ama ee a me eleli ikanya eyewe."

Ebubu egbo iSameria e miesuo

³⁹ Ebubu egbo iSameria ni e la oni eoli e ri itobọ emini oni okpotso ogho o gueye we mie ijesu suo, ikhi emini o ngme ni o, "A bhale ya ghe oni o gue emini mhi ga riye ghue nya yemhe." ⁴⁰ Abi eni egbo iSameria e ro bhale deba ijesu, e lema li o kpekpe o ku shi na ewe. Igho ijesu o ku shi na we ogbele eva.

⁴¹ Ebubu egbo elese e gbo mie ijesu suo itobọ ingmemhi ni o nu we ngme. ⁴² Eni egbo e ke oni okpotso, "Anye she miesuo memena. O a khi itobọ emini u gueye anye tse anye ro miesuo, ama itobọ khi anye she suo emini o ngme, anye gbo lese egbegbo khi oni omose o a ga khi oni Omiepfuese."

Ijesu o ri omi oni o gbe akanya igometi ni o fu ze

(iMat 8.5-13; iLuk 7.1-10)

⁴³ Ijesu o la iSameria ramhi ogbele eva. O rote agho vu je iGalili. ⁴⁴ O she kpe lie khi egbo e a la eoli oyi omekeguele oyi Eshinegba a mu ekpe na li. ⁴⁵ Abi o ro lo eke iGalili le, egbo iGalili e mie oli egbegbo, itobọ khi ukpelo eyewe ijesu o la gbe ikanya onyaloa ni o la iJerusalemu gbe abi e ro riye ukpe iPasova. †

⁴⁶ Igho ijesu o gbo nyene egbe je iKena ni o la eke iGalili, ashini o ke la ri amẹ mele onyo a. Omose oghuo ni o gbe akanya igometi o la akagho, ni omi oli o la iKapanomu ghua. ⁴⁷ Oni omose o suo khi ijesu o rote eke iJudia e bhale iGalili. Igho o bhale ya lema ijesu o kpekpe o deba lue ya nu loli ri omi lue, ni o a ze ni o la ako eghuli ze. ⁴⁸ Ijesu o, "Ini aa li me olele onyaloa ali oshabo, aa ya miesuo."

⁴⁹ Oni omose ni o gbe akanya igometi, o, "Onomhue, kpekpe bhale neni omimhe o ghua."

⁵⁰ Ijesu o li, "Ke je khi omie o ya ze, o a ya ghu." Oni omose o mie emini ijesu o gueye o suo, o de je. ⁵¹ Abi o ro je, eni ee ga li, e bhale ya lona li ode, e gueye oli, "Omi o she ze."

⁵² Oni omose o mhila we, "Egheghe onoghuo oni om o la ze?" E gueye oli khi, "Agogo oghuo oghuota ode oni om o la ze." ⁵³ Oni ita oni om o sato khi egheghe agho tee ijesu o la gueye lue, "Omi o ya ze." Loli ali apfe oli nya e mie ijesu suo.

⁵⁴ Onana o khi akanya onyaloa onuzi-eva ni ijesu o gbe abi o ro rote eke iJudia bhale iGalili.

Ijesu o ri omose oghuo ni o ghua ze

5 Abi a ro me ingme ena se, ijesu o nga obini iJerusalemu shi ukpe ni egbo iju e riye. ² Mena,

† Li ze iMat 13.57; iMak 6.4; iLuk 4.24 †† Li ze iJon 2.23 ‡ Li ze iJon 2.1-11

ode unuekpẹ ni a lu Isumha o la ijerusalemu. Ateke ni okẹ o chocho shi o la agho. IBetisaida a ri elemhi Ibu-ru ẹẹ lu oni okẹ. Ikuku ikholo ishe ni a ghi e la gasẹ oni okẹ. ³Ebubu ẹgbọ ni ẹa ze, ikhi ezalo, ali eni ẹa dobe ẹ kia ali eni e ghu egbe-a, e yeshi gasẹ oni okẹ. Eri e migha khe ẹghẹghẹ ni a rọ ọ wushe oni okẹ-a. ⁴[Irari khi o mhọli ẹghẹghẹ ni agheni oyi Ẹshinẹgba ọ rọọ tiemhi elemhi oni okẹ ya wushe ọli-a. Ẹghẹghẹ agho ọnini ọ da kpẹ te odode ya tiemhi oni okẹ ini oni agheni ọ lesẹ wushe ọli-a se, a rọli ze, ughuamhi onini o tseku yese ọli ẹ ngme] ⁵Omose ọghuo ọ la agho ni o she gba ikpe uye-ali-igbelele abi ọ te ẹ ghua. ⁶Ijesu ọ bhale ya ẹ oni omose shi agho, ọ lesẹ khi ọ she la agho tse. Ijesu ọ mhila li, ọọ li, "Wa nono ni u ze?"

⁷Oni omose ni ọ ghua ọ sọ li ọ, ọọ, "Oga mhi aa mhọli ọgbọ ni ọ ya kpaghie mhe obọ mu mhe tiemhi elemhi okẹ. A kha da lesẹ wushe okẹ-a se, ni mhi rọ da mu egbe ni mhi tiemhi ne, ọgbọ olese ọ kpẹ tiemhi khe mhe."

⁸Igho ijesu ọọ li, "Vule! Rue iya oye mhue obọ ni u ke kia." ⁹Igho oni omose ọ ze agho agho, ọ rue iya oyọli, ọọ kia. Ẹlegho o khi Ogbẹle iyemhea oyi ẹgbọ iju.

¹⁰Enighie eyi iju ẹẹ oni omose ni a rọ ze, "Kieeee! Amo o khi Ogbẹle iyemhea oyi ẹgbọ iju. Eri u gbe ushi ni Ẹshinẹgba ọ rọ na iMosisi-a. Ighuighue ọ ni u rọ tsua iya oye ẹle iyemhea." †

¹¹Oni omose ọọ, wẹ, "Omose ni ọ rẹ mhe ze ọọ mhe, 'Rue iya o ye, u ke kia.' "

¹²E mhila li, "Oghuo ọ khi oni ọgbọ ni ọ gueye u rue ọli eke u ke kia?"

¹³Oni omose ni a she rọ ze, ọa ke lesẹ ọgbọ ni ọ rọ li ze, itobọ khi ijesu ọ she lo ifuabọ ẹgbọ oni ẹghẹghẹ.

¹⁴Abi a rọ me ena se, ijesu ọ bhale ya ẹ oni omose ni ọ rọ ze elemhi Owa oyi Ẹshinẹgba. Ijesu ọọ li. "Ghekhe, abi u rọ da ze se ena, khi ke gbo lamhe, ini emhi obe olese ni o dose ana o khi ya li ẹ."

¹⁵Igho oni omose ọ vu, ọ ya gueye ẹgbọ iju khi ijesu ọ rẹ lue ze. ¹⁶Itobọ khi ijesu ọ gbe ikanya enana Ogbẹle iyemhea oyi ẹgbọ iju, ẹgbọ iju ee jili ọli. ¹⁷Ijesu ọ gueye wẹ, ọọ, "Eghẹghẹ kpa Itamhe ọ rọ gbe akanya, igho mhẹmhe mhi li lie gbe akanya."

¹⁸Itobọ ungmehi onana ẹgbọ iju e rọ mema gba li abi e li ya gbe ọli-a. Ọa khi itobọ khi ọ gbe ushi oyi Ogbẹle iyemhea oyi ẹgbọ iju tse e rọ ye ugbamhi oyọli, ama itobọ khi ọ ọ khi Ẹshinẹgba ọ khi Ita loli. Ẹ lie khi e li ọ ri onana a lie khi otu loli ali Ẹshinẹgba e khi.

Ẹshinẹgba ọ ri afu na Omi ọli

¹⁹Ijesu ọ gueye wẹ, ọọ, "Abi o li mhi li gue ọli ẹ ye ẹ, khi mhẹmhe Omi Ẹshinẹgba mhi aa dobe ya riele emhikhoghuo ọotsobọ oyemhe, ama emini mhi me khi Ẹshinẹgba itamhe ọọ riele, mhi ya ke riele. ²⁰Irari khi Ita ọ nono ingme oyi omioli ọ rọ ri emini ọ riele nya khasẹ ọli. Ọ ya gbo ri emini e fu dose ena khasẹ mhe ni o ya sha ẹ abọ. ²¹Abi Ita ọ li guise eni e ghu-a le ni ọ gbo ri agbo na wẹ, igho mhẹmhe omi ọli mhi li ya ri agbo na oni ọ ghole mhe. ²²Ita ọa ya ri ọgbokhoghuo

gue ẹzo, ama omioli ọ ri afu na, ni ọ rọ ri ẹgbọ gue ẹzo. ²³Ni a bhale ya ẹ khi ọgbokpa ọ mu ekpe na oni Omọ abi a li mu ekpe ẹ na Ita. Oni ọa da mu ekpe na oni Omọ ọa mu ekpe na oni Ita ni o ghie oni Omọ.

²⁴"Abi o li mhi li gue ọli ẹ ye ẹ khi, oni ọ da suọ ungmehi oyemhe ni ọ da gbo mie oni ọ ghie mhe suọ, ọ she mhọli agbo na agboagbo. Ogbọ ọa ya pfa ẹzo mu ọli, itobọ khi ọ she rọte ode eghuli lasela bhale ode agbo. ²⁵Abi o li mhi li gue ọli ẹ ye ẹ khi ẹghẹghẹ ọọ bhale, oni ẹghẹghẹ na, ni eni e ghu-a e rọ ya suọ ungmehi oyi Omi Ẹshinẹgba, eni e da suọ ungmehi oyọli, e ya la agbo. ²⁶Abi Ita ọ li khi oni ọ ri agbo ọ na ọgbọ, igho ọ ri oni agbo na Omioli, ni ọ li ke rọ na ẹgbọ. ²⁷Ọ she gbo ri afu ni a rọ sọ ẹzo na Omi ọli, itobọ khi loli ọ khi Omi Ogbọ.

²⁸"Emini mhi gueye ẹ, o khi sha ẹ abọ, itobọ khi ẹghẹghẹ ọọ bhale ni ilimhi nya ni a she rọ to e ya suọ uruli oyọli. ²⁹E kha da suọ oni uruli ne, e ya guale, e te uji fie lase, eni e da riele onete, e ya mhọli agbo, ama ẹgbọ ebe e ya guale shi epfua. ³⁰Emhikhoghuo ọa la ọ ni mhi dobe ya riele ọotsobọ oyemhe. Abi itamhe ọ gueye mhe mhi li sọ ẹzo mhi lie sọ ẹzo. Isọ-ẹzo oyemhe oni o migha lo, itobọ ọa khi abi o ghole mhe mhi lie gbe ikanya, ama emini o ghole Itamhe ni ọ ghie mhe mhi rọ gbe akanya.

A pfi ọtsẹle shi oni ijesu ọ khi

³¹"Mhi aa ya pfi ọtsẹle na egbe mhe. Mhi kha pfi ọtsẹle na egbe mhe, ẹgbọ ẹa ya rue oni ọtsẹle shi egbegbo. ³²Ogbọese ọ la ọ ni ọ pfi ọtsẹle na mhe. Mhi lesẹ ọtsẹle oyọli ni ọ pfi ẹ na mhe khi egbegbo lo.

³³"A she kpẹ ghie usomhi ghi ijoni, ọ pfi ọtsẹle shi oni ọ khi igesikia. ³⁴Ama ọa khi eri mhi mu ma ọtsẹle oyi ọgbọ, eri mhi mema gue ọtsẹle ni ijoni ọ pfi na mhe ye ẹ ini a mhọli imiepfuese. ³⁵Eri ijoni ọ gẹ abi ákpá ni o rọ ode ẹ khasẹ ẹ. Ukuku ẹghẹghẹ a lama mie oni ákpá ni o ri egbe mu ẹ.

³⁶"Mhi mhọli ọtsẹle ni ọ fu dose ọtsẹle ni ijoni ọ pfi na mhe. Ika ni Itamhe ọ rọ na mhe mhi gbe pfo ni mhi kiele ẹ gbe, e pfi ọtsẹle khi Itamhe ọ ghie mhe. ³⁷Itamhe ni ọ ghie mhe ọ she pfi ọtsẹle shi ingme oyemhe. Aa tigbe kpẹ suọ uruli oyọli wẹkhi eri a tigbe kpẹ me abi ọli. ³⁸Ungmehi oyọli ọa la elemhi oye ẹ, itobọ khi aa mie oni ọ ghie suọ. ³⁹À rọshẹka wena Ebe-nopfuase, ni a dabi khi loli o ya ri agbo na agboagbo na ẹ. Oni ebe ona loli o gbo pfi ọtsẹle shi ingme oyemhe. ⁴⁰Ama aa nono ni a bhale deba mhe, ini a mhọli agbo.

⁴¹"Oa khi ikueghie oyi ẹgbọ mhia nono. ⁴²Ama mhi lesẹ ẹ. Mhi lesẹ khi aa mhọli inono oyi Ẹshinẹgba shi udu o ye ẹ ⁴³Eva oyi Itamhe mhi rọ bhale, ama aa mie mhe, ọgbọese ọ kha ri eva oyọli bhale deba ẹ, a ya mie ọli. ⁴⁴Emini o zẹ khi aa miesuọ khi, ikueghie ni o rọte obọ oyi ẹgbọ bhale á nono, ocho ni a kha rọ ke nono oni o rọte obọ oyi Ẹshinẹgba bhale.

⁴⁵"A khi sa khi mhia ya pfa ẹzo mu ẹ odalo oyi Itamhe. Oni ọ pfa ẹzo mu ẹ khi iMosisi ni a regbenga.

† Li zẹ iNee 13.19; ijere 17.21

†† Li zẹ iDan 12.2† Li zẹ ijon 1.19-27; 3.27-30 †† Li zẹ iMat 3.17; iMak 1.11; iLuk 3.22

⁴⁶ Ini a mie iMosisi suo lo, a kha mie mhe suo itobo khi o keke ingme oyemhe shi ebe. ⁴⁷ Ama abi aa ro mie emini o keke shi ebe suo, see a ke li ya mie emini mhi gueye e suo?"

Ijesu o ri eminale na ebubu egbo le
(iMat 14.13-21; iMak 6.30-44; iLuk 9.10-17)

6 Abi a ro me ingme enana se, ijesu o da oke oniemi no khishi na lu iGalili lasele je egele o. (ITiberiasi a gbolo e lu oni oke.) ² Igho ebubu egbo e ve deba li gbii, itobo khi e me ikanya onyaloa ni o ri eni e ghua ze. ³ Igho ijesu ali eniye odukhokho eyoli e nga ukhomhi ute ya shito. ⁴ Eghoghe agho ukpe iPasova oyi iju o she ramhi.

⁵ Abi ijesu o yase alo, o me ebubu egbo ni e bhale deba li, igho o mhila iFilipu, oo li. "Obo awa te ya de eminale ni e ya lo egbo ena le?" ⁶ Eri ijesu o mema mhila li ni o ro mhesa oli bino, itobo khi o she kpe lese emini loli ya riela shi udu.

⁷ iFilipu o so ijesu o, oo li. "O kha tseku khi ifata iki elele, ea ya lo ni a ro de eminale ni a me ya kemhi pfiela-pfiela na we tono unu!"

⁸ Otuoghuo eniye odukhokho eyoli ni a lu Aduru ni o khi inyoghuo iSamo iPita, oo li, ⁹ "Ukuku omoo o la akana ni o tsua irui ibuledi ishe ali ifela aava. Ashi enana e kia ya ramhi, ni aa kemhi na egbo ena nya?"

¹⁰ Ijesu oo li, "A ri eni egbo shito." Ebuli iyeye e vo agho egbegbo. Eni egbo nya e shito, emose ni e lao tse, e khi egbo agbele asha ishe. ¹¹ Ijesu o rue eni ibuledi, o tse Eshinegba uwegbe shi o, o kia kemhi na we. O gbo ligho rue eni ifela, o tse Eshinegba uwegbe shi o, o kemhi na we. Eni egbo e le, e khue.

¹² Abi e ro le khue se, ijesu o gueye eniye odukhokho eyoli, oo, "A kia sano iku we eni e le kpole, a khi ze ni e li opfu-a." ¹³ Abi e ke ro sano we gbili, ighughu igbeva e vo iku ibuledi ni egbo e le kpole.

¹⁴ Abi eni egbo e ro me ikanya onyaloa ni ijesu o gbe, ee li, "Igesikia lo khi omose ona o khi omekeguele ni e khi o ya bhale agbo." ¹⁵ Ijesu o lese khi eni egbo e she gba abi e li ya ri itoto roli khi oghie, igho, lolighuo o te we ifuabo vu ya nga ukhomhi ute.

Ijesu o kia ukhomhi oke
(iMat 14.22-33; iMak 6.45-52)

¹⁶ Abi ogbomhi o ro mu eke elagho, eniye odukhokho eyoli e tiemhi oke ni o khishi. ¹⁷ Agho e te lo oko-oke oniemi ni o tsua we da lase je iKapanomu. Oni eghoghe obili o she bi, ijesu o a nu we la akagho.

¹⁸ Igho akpekpeli oniemi o tsua rughu we, oke o wushe kugbe. ¹⁹ Abi e ro kia ukhomhi oke ramhi abi imali ese ali ene gho, e me khi ijesu o kia ukhomhi oke e bhale. Ulishi oo mu we. ²⁰ Ijesu oo we, "Mhemhe lo, ulishi o khi ke mu e." ²¹ Igho, o ghole we ni e tsua ijesu shi elemhi oko-oke oniemi. Aghogho oni oko-oke oniemi o ramhi egele obini e je.

Egbo e nono ijesu u gase

²² Ogbeakolo eni ebubu egbo ni e kpe la olase egele oke ukiekie obini o kpole ni eniye odukhokho e kpe te vu. E lese khi oko-oke oniemi oghuo tse o kpe la agho, eni egbo e lese khi eniye odukhokho eyoli tse e la oni elemhi oko-oke oniemi, ali khi ijesu o a nu we lo oni oko-oke oniemi abi o rote agho vu. ²³ Iko-oke elese e rote obini iTiberiasi bhale epfepfe ashini ijesu o la ri eminale ni ebubu egbo le, ni o la tse Eshinegba uwegbe shi eni eminale. ²⁴ Abi eni egbo e me khi ijesu ali eniye odukhokho eyoli ea la akagho, e dose lo oko-oke, ni e tsua we je iKapanomu, ni e ya nono ijesu gase.

Ijesu ni o khi Eminale ni o ri agbo o na ogbo

²⁵ Abi e ke ro me ijesu ukhomhi egele olase oke ukiekie obini uzeva, ee oli, "Ose, eghoghe onoghuo u ro ramhi oola?"

²⁶ Ijesu o so we o, oo we, "Egbegbi-ingme mhi gue e ye e, o a khi itobo khi a me ikanya onyaloa ni mhi gbe a ro nono mhe, ama itobo eminale ni mhi ro na e le khue. ²⁷ A khi ke kuela nono eminale oyi agbo ona ni oo yese-a, ama a ke kuela nono eminale ni oo la o agbo agbo ni Omi Ogbo o ro ya na e le. Itobo khi Eshinegba Ita o she ri obo nga li ukhomhi o mie shi oli o."

²⁸ Igho, e ke mhila li, e o li, "Elo anye ya ke li ni anye ro ya ke gbe akanya ni o ghole Eshinegba?"

²⁹ Ijesu oo we, "Akanya oyi Eshinegba khi ni a ro mie oni o ghie suo."

³⁰ E gbo mhila li, ee oli, "Ikanya onyaloa eneghuo u ya riela khasa ni anye me ni anye ro ya mie e suo? Elo u ya riela? ³¹ Eni e bia awa e le eminale ni e rote idane de kule, Abi Ebe-no-pfuase o ngme khi. 'O ri eminale ni e te idane de kule na we le.' " †

³² Ijesu o so we o, oo. "Egbegbi-ingme mhi gue e ye e, a khi iMosisi o ri eminale te idane tiemhile na e le, ama Itamhe lolighuo o rote idane ri egbegbi eminale tiemhile ni e le. ³³ Itobo khi eminale ni Eshinegba o ro na ogbo, loli khi oni o rote iloghie bhale ya ri agbo na egbo na agbo." ³⁴ Ee oli, "Onomhue, kpekepe rote ana vu, ke ri oni eminale ona na anye le."

³⁵ Ijesu o so we o, oo we. "Mhemhe mhi khi eminale ni o ri agbo o na ogbo. Onini o da bhale deba mhe, okiamhi o a kea gbe oli ghue, oni o da mie mhe suo okiam e a tigbe ke ya gbe oli. ³⁶ Ama mhi gueye e khi a she me mhe, ama aa kie mie mhe suo. ³⁷ Egbo ni Itamhe o ro na mhe nya e ya bhale deba mhe, oni o da bhale deba mhe ne mhia ya khu oli vu. ³⁸ Itobo khi eri mhi rote iloghie ilimhi tiemhile ni mhi ro riela oghumhe oyi oni o ghie mhe, a khi ni mhi riela oghumhe oyemhe. ³⁹ Oghumhe oyi Ita ni o ghie mhe khi, ni a bhale ya e khi okhoghuo eni o ro na mhe o a wa mhe-a, ali ni mhi ro guise we le ri agbo na we, ogbele ni o kpukhokho. ⁴⁰ Oghumhe oyi Itamhe khi ni ogbokpa ni o da pfi alo bino omioli, ni o gbo mie oli

† Li ze Okiali 16.4,15; Iwolo 78.24

suo o ya mhōli agbo na agboagbo. Mhi ya guise oḷi le mhi gbo ri agbo na li ogbeḷe ni o kpukhokho.”

⁴¹ Itobo khi ijesu oo we, “Mhemhe mhi khi eminale ni o rote iloghie ilimhi tiemhile,” egbo iju e wolo shi o.

⁴² Igho e lie, “Onana o she khi ijesu omi ijosefu, ni anye lese itali ali inyoli? See o ke lie lie khi, ‘Mhemhe khi ibuledi ni o rote iloghie ilimhi tiemhile.’”

⁴³ Ijesu o so we o, oo, “A khi ke wolo. ⁴⁴ Og-bokhoghuo o la o ni o ya bhale deba mhe ini o li khia khi Ita lolighuo ni o ghie mhe o ti o bhale, mhi ya guise oḷi le gbo ri agbo na li ogbeḷe ni o kpukhokho.

⁴⁵ Omekeguele oyi Eshinegba oghuo o kpe kpe oḷi shi Ebe-no-pfuase khi, ‘Eshinegba lolighuo o ya sese egbo eyoli nya.’ Ogbokpa ni o da ku eso-a na Ita, ni o rote obo oyoli wena, o ya bhale deba mhe. ⁴⁶ Aa me ogbo ni o me Eshinegba Ita ghue, ini o li khi oni o rote obo oyoli bhale. Lolighuo tse o me oḷi. ⁴⁷ Egbegbi ingme mhi gueye e, oni o da mie mhe suo, o she mhōli agbo na agboagbo ⁴⁸ Mhemhe mhi khi eminale ni o ri agbo o na ogbo. ⁴⁹ Eni e bia e, e le eminale ni e rote idane de kule obini odagbe-ifufu, e kie ghulua. ⁵⁰ Ama ona o khi eminale ni o rote iloghie tiemhile, oni o da le oḷi, o ya ghu. ⁵¹ Mhemhe mhi khi eminale ni o ri agbo o na ogbo, ni o rote iloghie tiemhile. Onini o da le eminale ona, o ya mhōli agbo na agboagbo. Oni eminale ona, idiegbe oyemhe lo, ni mhi ya ro shi eke na agbo ni e ro mhōli agbo.”

⁵² Abi ijesu o ro ngme ona se, egbo iju e nu egbe we khako ekhako oniemhi, ikhi. “See omose ona o li ri idiegbe oyoli na awa ya le?”

⁵³ Ijesu oo, “Egbegbi ingme mhi gueye e, ini u a li le idiegbe, ni u gbo da oḷia eyi Omi Ogbō, wa ya mhōli agbo. ⁵⁴ Oni o da le idiegbe oyemhe ni o gbo da oḷia eyemhe, o ya mhōli agbo na agboagbo. O ya mhōli agbo itobo khi mhi ya guise oḷi le gbo ri agbo na li ogbeḷe ni o kpukhokho. ⁵⁵ Idiegbe oyemhe khi egbegbi eminale, oḷia eyemhe e gbo khi egbegbi emini a da. ⁵⁶ Oni o da le idiegbe oyemhe ni o gbo da oḷia eyemhe, o la elemhi oyemhe, mhemhe mhi li la elemhi oyoli. ⁵⁷ Abi Ita ni o mhōli agbo o ghie mhe, mhi li mhōli oni agbo, Igho oni o da le idiegbe oyemhe o li ya mhōli agbo itobo oyemhe. ⁵⁸ Onana lolighuo khi eminale ni o te iloghie tiemhile, o la abi eminale ni e rote idane de kule ni eni e bia e e kpe le, ni e ro kie ghua. Ama oni o da le idiegbe oyemhe o ya la agbo agboagbo.”

⁵⁹ Eni ingmemhi ena ijesu o ngme abi o li la elemhi owa ugamhi ni o la iKapanomu sese.

Ingmemhi eyi ijesu ni e ri agbo na agboagbo o na ogbo

⁶⁰ Abi e ro suo eni ingmemhi ni ijesu oo ngme, ebubu eniye odukhokho eyi ijesu e ke, “Osese, ena e ma ze dose e. Oghuo o dobe ya mie shi o?”

⁶¹ Abi ijesu o ro lese khi eniye odukhokho eyoli e wolo, oo, “Eri ingmemhi eyemhe e yese e udu-a? ⁶² See a ke e ngme ini a me Omi Ogbō khi o nga iloghie ya shitō obini o kpe te tiemhile? ⁶³ Ayemhe oyi Eshinegba

o ri agbo ee na ogbo, ama ogbo o dobe ri agbo ee na ogbo. Ingmemhi ni mhi nu e ngme, obo oyi Ayemhe e te ee bhale, wewe e ri agbo ee na ogbo ⁶⁴ Abi o rie khi igho, eghuo elemhi e, ea miesuo.” Itobo khi ijesu o she kpe te eke lese eni ea mie oḷi suo ali oni o ya ri oḷi de.

⁶⁵ Ijesu o gbo gueye we, oo we, “Ona o ze khi mhi gueye e khi ogbo lolighuo o dobe ya bhale deba mhe see ini Ita o ri oni afu na li.”

⁶⁶ Ro te ana vu eniye odukhokho eyoli ebubu e mu egbe pfi ea ke lama deba li. ⁶⁷ Ijesu o mhila eniye odukhokho etuogbava eyoli, oo we, “Eri a nono ni a li vu?”

⁶⁸ ISamo iPita o so oḷi o, oo li, “Onomhue, oghuo anye ya le deba? Yeyeghuo u mhōli ungmehi ni e ri agbo na agboagbo o na ogbo. ⁶⁹ Anye miesuo, anye gbo lese khi yeyeghuo u khi Oni o pfuase oyi Eshinegba.” ††

⁷⁰ Ijesu o so li o, oo, “Oa khi ee ogbava mhi ze? Ama oghuo elemhi e, okphaghie o khi!” ⁷¹ Ijudasi ni o khi omi iSamo Isikaroti lolighuo ijesu o la ana ngme ingme oyoli. Ijudasi o khi oghuo eniye odukhokho Ogbava ni o kie te ikpukhokho ri oḷi de.

Ijesu ali inyoghuo oḷi

7 Abi a ro me ona se, ijesu o kia gasē eke iGalili. Oa lama je eke iJudia itobo khi eni e mhesē eyi egbo iju e nono abi e li ya gbe oḷi a. ² Oni eghēghe ukpe okholo oyi iju o ti bhale. ³ Igho Inyoghuo ijesu, ee oḷi, “Wa ke rote ana lase, ni u ke je obini eke iJudia ni eniye odukhokho eye e me ikanya onyaloa ni u wa gbe? ⁴ Ogbō ni o nono ni agbo e lese lue o ya rieḷe ingme sheli. Abi u ro gbe ikanya oshabo ena, ri egbe e khase agbo gbo ni e lese oni u khi.” ⁵ Egbegbo inyoghuo oḷi ea mie oḷi suo.

⁶ Ijesu oo, “Eghēghe oyemhe o ramhi ne, Eghēghe ni a me kpa o ti e eloe. ⁷ Egbo na agbo ea dobe ya biselemhi e, ama ee biselemhi mhe itobo khi mhia gueye we khi emini ee rieḷe khi ea ti. ⁸ A ke je obini a la rieḷe ukpe, mhemhe mhia vu ne, itobo khi eghēghe oyemhe o ramhi ne.” ⁹ Abi ijesu o ngme ghō se, o ke te iGalili je ashikhoghuo.

¹⁰ Abi inyoghuo oḷi e ro je obini oni ukpe okholo se, o li je oobō, ama o ze ni egbo e me lue.

¹¹ Eni e khi enighie eyi egbo iju e la agho nono ijesu gasē, e mhila, “Ige oni omose ogho?”

¹² Ebubu egbo e la oni igbaa khe ako shi ingme oyi ijesu. Eghuo e lie khi ijesu khi ogbo onete lo, eghuo e khi eri o mema di egbo. ¹³ Ama ogbokhoghuo o ngme ingme oyoli lase gboo, itobo khi e na ulishi enighie eyi egbo iju.

Ijesu o la olele oyi oni ukpe sese

¹⁴ Abi a ro li oni ukpe ramhi ode, ijesu o lo elemhi owa oniemhi oyi Eshinegba, o sese egbo ungmehi oyi Eshinegba. ¹⁵ Enighie eyi iju ni e suo oni osese, abo

† Li ze Aza 54.13

†† Li ze iMat 16.16; iMak 8.29; iLuk 9.20 † Li ze iLev 23.34; iDeut 16.13

e sha wẹ, ẹ liẹ, "Obo ọmọse ọna ni ọa ye owẹna okhọghuo ne ọ te mhọli ilẹsẹ enana?"

¹⁶ Ijesu ọ sọ wẹ ọ, ọ li, "Osẹsẹ ni mhia sẹsẹ, ẹa khi obọ oyemhẹ o te bhale, ama obọ oyi ọni ọ ghie mhẹ bhale. ¹⁷ Ọni o ghọle ni ọ riẹlẹ oghuẹmhẹ oyi Ẹshinẹgba ọ ya lẹsẹ khi osẹsẹ ni mhia sẹsẹ ini obọ oyi Ẹshinẹgba o te bhale, abi khi ungmehi ni o ghọle mhẹ mhia ngme. ¹⁸ Ọni ọ da ngme ungmehi oyi egbọli, ekpẹ ọọ nono ni ẹgbọ e ke mu na lọli, eri-tse khi ọni ọ da gbe akanya ni ọ rọ ti ọni ọ ghie ọ nga ne, lọli o khi ọgbọ ni ọ ti, ọa ga khi ọgbọ ẹgbhọli. ¹⁹ IMosisi ọa ri ishi na ẹ? Ama onge ẹ, ọa ri eni ishi gbe. Elọ o ke zẹ khi a nono ni a gbe mhi a?"

²⁰ Eni ẹgbọ e sọ ọli ọ, ẹẹ ọli, "Ayemhẹ ọkphaghie ọ la ẹ egbe! Oghuo ọ nono ni lọli gbe-a?"

²¹ Ijesu ọọ, "Mhi riẹlẹ ọnyaloa oghuo, o rọ abọ sha ẹ nya. ²² Ama abi o riẹ khia khi iMosisi ọ ri ushi ishele-a na ẹ (ọa mema khi obọ oyi iMosisi o te bhale, ama rọte obọ oyi eni e bia awa, o rọte bhale), eri a kiele ẹ shele ọmọ a ogbẹlẹ iyemhẹa oyi ẹgbọ iju. ²³ Ini a shele ọmọ a ogbẹlẹ iyemhẹa oyi ẹgbọ iju, ini a khi gbe Ushi oyi iMosisi a, elọ zẹ khi a wola khi mhi rọ ọni ọọ ghua ze ogbẹlẹ iyemhẹa? ²⁴ A khi ke bino ọgbọ alo gue ọgbọ ẹzọ, a ke sọ ẹzọ shi abi o li."

Ẹgbọ e mhila ini ijesu ọ khi Ọni Ọmiepfuese?

²⁵ Ẹghẹghẹ aghọ ẹgbọ eghuo ni e la ijerusalemu e liẹ, "Ọa khi ọmọse ọna enighie eyi iju ẹẹ dua abi e li ya gbe a? ²⁶ Ghe ọli shọ! Ọa khi lọli ọ la ana ngme gbo ena ni ọgbọkhọghuo ọa li ọli emhikhọghuo! Abi khi eri enighie e she lama egbegbọ khi lọli ọ khi iKirisiti?"

²⁷ Awa aa lẹsẹ obini ọmọse ọna ọ te bhale. Ama ẹghẹghẹ ni iKirisiti ọ rọ ya bhale, ọgbọkhọghuo ọa ya lẹsẹ obini ọ te ya bhale."

²⁸ Abi ijesu ọ rọ la elemhi Owa oyi Ẹshinẹgba sẹsẹ, ọ tsesẹ lasele, ọọ, "A lẹsẹ mhẹ, a gbo lẹsẹ udi-apfe ni mhi te lasele, ọa khi mhẹmheghuo mhi ghie egbemhẹ bhale akana, ama ọni ọ ghie mhẹ, ọna igesikia lọ. Aa lẹsẹ ọli. ²⁹ Ama mhi lẹsẹ ọli itobọ khi obọ oyọli mhi te bhale, lọlighuo ọ ghie mhẹ bhale." ³⁰ Itobọ ona e nono abi e li ya mu ọli. Ama ọgbọ khọghuo ọa khu ọli, ẹa ri obọ ti ọli, itobọ khi ẹghẹghẹ oyọli ọa ramhi ne ³¹ Ama ebubu ẹgbọ e kie mie ọli suọ, e kẹ, "Ini ọni iKirisiti ọ bhale, ọ ya gbe ikanya ọnyaloa ni e dọsẹ eni ọmọse ọna ọọ gbe ena?"

A ghie eni ẹ khẹ ekhẹ e ka mu ijesu bhale

³² Ẹgbọ iFarisi e suọ ingme ni ẹgbọ e ngme shi ijesu egbe. Eni iFarisi ali ighie eyi ekpodalo-ugamhi e ghie eni e la Owa Oyi Ẹshinẹgba ẹ khẹ ekhẹ e ka mu ọli bhale. ³³ Ijesu ọọ li, "Ukuku ẹghẹghẹ mhi mhọli ya nu ẹ la akana, mhi ya nyenẹ egbe je oyi Ita ni ọ ghie mhẹ. ³⁴ A ya nono mhẹ, ama aa ya mẹ mhẹ, ashini mhi ya la aa dọbẹ ya ramhi aghọ."

³⁵ Enighie eyi iju e nu egbe wẹ ẹ ngme, e liẹ, "Obo ọmọse ọna ọọ lẹ ni ọ rọ liẹ khi awa aa ke ya mẹ luẹ? Eri

† Li zẹ Igbae 17.10; iLev 12.3 †† Li zẹ iJon 5.9

ọ vu ẹ je ifui ẹoli oyi ẹgbọ iGiriki, obini ẹgbọ eyawa e kia miatsẹku, ni ọ la obọ ke sẹsẹ ẹgbọ iGiriki? ³⁶ Elọ ijesu ọ rọ li ngme, abi ọ rẹẹ, a ya nono mhẹ aa mẹ mhẹ, ali obini mhi ya la aa dọbẹ ya ramhi aghọ?"

³⁷ Ogbẹlẹ ni o kpukhokho oni ukpe, ni khi khi ogbẹlẹ ni o mu ẹloe nẹ nya, ijesu ọ vule, ọ rue unu leghe, ọọ li, "Ọni okiamẹ ọọ gbe ọ bhale deba mhẹ ya mọ amẹ da. ³⁸ Ebe-no-pfuasẹ o ngme ghọ khi ọni ọ mie mhẹ suọ khi okẹ ni o mhọli amẹ eni ri agbọ a na ọgbọ o ya rọte agbọ oyọli ke tu lasele." ³⁹ Ayemhẹ ni eni mie ọli suọ e ya mie ẹlẹlẹse, ijesu ọ ri oni amẹ agbọ o na a ngme. Ramhi oni ẹghẹghẹ, oni Ayemhẹ ọa bhale ne, itobọ khi aa yasẹ ijesu nga ufumhi oniẹmhi ne.

Eni ẹgbọ ẹa ke lama shi egbe ọ

⁴⁰ Abi eni ẹgbọ e rọ suọ ingmemhi eyọli, ẹgbọ eghuo e ke, "Ọmekẹguele ọmọse ọna ọ khi egbegbọ."

⁴¹ Ẹgbọ elese e kẹ, "Lọli ọ khi ọni Ọmiepfuese." Elese ẹẹ, "Sẹ Ọmiepfuese ọ li rọte iGalili lasele? ⁴² Ebe-no-pfuasẹ o guele khi ọni Ọmiepfuese, khi unuẹkpẹ oyi iDefidi ọ ya te lasele, iBẹtileẹmu a ya bia li shi, ẹoli oyi iDefidi." ⁴³ Ighọ okemhi o ri itobọ ijesu lo wẹ iteva.

⁴⁴ Ẹgbọ eghuo e nono ni ẹwẹ e mu ọli, ama ọg-bọkhọghuo ọa ri obọ ti ọli.

Umha mie ijesu suọ oyi Enighie eyi ẹgbọ iju

⁴⁵ Abi eni e la Owa oyi Ẹshinẹgba oniẹmhi ẹẹ khẹ ekhẹ e rọ je deba iFarisi ali ighie eyi ekpodalo-ugamhi, e mhila wẹ, "Elọ e zẹ khi a mu ijesu bhale ghi anye?"

⁴⁶ Eni ẹgbọ ni ẹ khẹ ekhẹ, e sọ wẹ ọ, e li. "Ọg-bọkhọghuo ọa tigbe ngme abi ọmọse ọna ọ liẹ ngme ghue."

⁴⁷ iFarisi e mhila wẹ, ẹẹ, "Eri ijesu ọ she li di ẹ?" ⁴⁸ "Aa tigbe mẹ ọgbọ iFarisi ali enighie eyi ẹgbọ iju ni e mie ọli suọ? ⁴⁹ Iiye! Ama eni ẹgbọ ebubu ena ẹa lẹsẹ Ishi eyi iMosisi. Itobọ ighọ ẹgbọ ni Ẹshinẹgba ọ pfi unu na e khi."

⁵⁰ INikodemọsi ni ọ li khi ọtuoghuo eni ẹ mhẹsẹ el-emhi ẹgbọ iju ni ọ kpẹ ya mẹ ijesu ẹliyosẹ, ọ mhila eni ẹgbọ, ọọ, ⁵¹ "Ushi oyawa ọa fẹ ngme ghọ a khi pfa ẹzọ umha-guẹli mu ọgbọ ini aa li suọ ẹzọ ni ọ ya gue, ali a gbo guanọ emini ọọ riẹlẹ?"

⁵² E kẹ ọ li, "Onge iGalili yeyẹ u li khi? Ka riẹlẹ ebe zẹ egbegbọ khi u ya mẹ khi ọmekẹguele ọọ ya rọte iGalili bhale."

⁵³ Ighọ ọgbọgbọ nya ni ọ la aghọ, ọ je apfe oyọli.

Ọkpotso ni a gazu okia

8 Ijesu ọ je ukhomhi ute oyi ẹera olivu. ² Ẹluzogbe fiefie, ijesu ọ gbo bhale elemhi Owa oyi Ẹshinẹgba, ebubu ẹgbọ e bhale deba li, ọ shitọ ọ sẹsẹ wẹ. ³ Es-ẹsẹ Ishi eyi iMosisi ali iFarisi e mu ọkpotso ni a gazu okia obọ-obọ bhale ghi ijesu, e rọ ọli migha odalo ig-baa. ⁴ Ẹẹ ijesu, "Osẹsẹ, eri a ga ọkpotso ọna zu okia. ⁵ IMosisi ọ she kpẹ rọ oni ushi shi ekẹ na anye, khi,

‡ Li zẹ iLev 23.36 †† Li zẹ Ezik 47.1; iZaka 14.8 †† Li zẹ 2 iSam 7.12; iMika 5.2 ††† Li zẹ iJon 3.1-2

okpotso ni a da ligho gazu okia, a ke tono oli echẹ gbe-a. Elo u mhuẹ ya ngme shi ona mena?"¹⁶ Eri e ri ona kpe igha khe ijesu ini o ngme ungmehi ni e ya ro ri ingme de o. Igho ijesu o nyese egbe, o ri umiesobo o keke emhi shi eke.

⁷ Abi e kie li mhila ijesu oni ogbo ona, ijesu o vule, oo, "Oni o lese khi loli ea kpe lamhe olamhe ghue o kpe to oli echẹ." ⁸ O gbo nyese egbe, o keke emhi shi eke. ⁹ Abi e ro suo ingme ni ijesu o ngme, e gbhiaku-a otuoghwo-oghwo rote eni egbhai. O ke lese kpe ijesu ali oni okpotso le shi agho ni o kie migha. ¹⁰ Ijesu o vule, oo oni okpotso, "Ighe eni egbo ni e pfa ezọ mu e?"

¹¹ Oni okpotso oo li, "Mhi aa me ogbokhoghuo, Onomhuẹ." Ijesu oo li, "Mhemhe mhi aa li pfa ezọ mu e, ama ke le, khi ke gbo lamhe."

¹² Ijesu o gbo nu iFarisi ngme, oo we, "Mhemhe mhi khi akpa oyi agbo. Oni o da deba mhe ne, oa ya tigbe kia alo ebili, o ya mholi akpa ni o ri ode agbo a khase ogbo." ††

¹³ Eni iFarisi ee oli, "Egbe e u pfi otselẹ na, egbo ea ya rue otselẹ oye shi igesikia." †

¹⁴ Ijesu oo, "Iye, ini mhi tseku pfi otselẹ na egbemhe, egbegbi otselẹ lo ni mhi pfi na egbemhe, itobo khi mhi lese obini mhi te bhale ali obini mhia je. Ee, aa lese obini mhi te bhale wekhi obini mhia je. ¹⁵ Abi egbo na agbo e li e so ezọ ee a lie so ezọ, ama mhemhe mhi aa pfa ezọ mu ogbokhoghuo. ¹⁶ Ini mhi ya so ezọ, egbegbo ezọ mhia so, itobo khi oa khi mhemheghuo mhi la. Ita ni o ghie mhe o nu mhe la. ¹⁷ A keke oli shi ebe ushi oyeẹ khi otselẹ oyi egbo aava, o migha shi egbegbi otselẹ. ††¹⁸ Mhi pfi otselẹ na egbe mhe, Ita ni o ghie mhe o gbo pfi otselẹ na mhe."

¹⁹ Eghẹghẹ ana eni egbo e mhila li, "Ighe Itẹ?"

Ijesu oo we, "Aa lese mhe wekhi Itamhe a lese. Ini a lese mhe lo, a kha li lese Itamhe."

²⁰ Elemhi Owa oyi Eshinegba o la ngme eni ingmemhi ena abi o kie li sese egbo, epfe ashini a ri ikpati ni a ri ikpagho isomhopfa a shi o migha. Ogbo-khoghuo oa kie mu oli, itobo khi eghẹghẹ oyoli oa ramhi ne.

²¹ Ijesu o gbolo lie we, "Mhi ya vu, a ya nono mhe, a ya ghu shi olamhe oye e. Aa ya dobe ramhi obini mhia je."

²² Egbo iju ee, "O khi awa aa dobe ya a ramhi obini loli a je. Eri o fe ri ona a lie khi loli ya gbe egbeoli-a?"

²³ Ijesu oo, "Egbo ena okke-ola a khi, mhemhe mhi rote iloghie tiemie. Egbo ena agbo ona ee a khi, mhemhe mhia khi onge agbo ona. ²⁴ Itobo igho mhi ro lie khi a ya ghu shi olamhe oye e ini a da miesuo khi mhemhe mhi khi oni mhiẹ khi mhi khi."

²⁵ Egbo iju e mhila li, "Oghuo u khi?"

Ijesu oo, Oni mhi kie kpe rote igbaekele lie khi mhi khi, mhi khi. ²⁶ Mhi mholi ebubu ingme ali ebubu umha-guekia ni mhi kha gue shi e egbe. Oni o ghie

mhe, ona igesikia o khi, ingmemhi ni o gueye mhe, mhi gue e ye agbo.

²⁷ Ea lese khi ingme oyi Ita li ijesu o gueye we. ²⁸ Ijesu oo, "Ini a da tsua Oigbo idane shi ukhomhi oora apfida a ya lese khi oni mhiẹ khi mhi khi, mhi khi. Oni eghẹghẹ a ya lese khi oa khi itoto oyemhe mhi ro riẹle emini mhia riẹle, ama emini Ita o sese mhe, mhia gueye agbo. ²⁹ Oni o ghie mhe o nu mhe la, oa pfi mhe shi eke tse, itobo khi oghuemhe oyoli mhia riẹle eghẹghẹ kpa."

³⁰ Ebubu egbo ni e suo khi ijesu o ngme eni ingmemhi ena e mie oli suo.

Igesikia o ya rue e o le

³¹ Ijesu o gueye egbo iju ni e mie oli suo, oo we, "Ini a ri emini mhia sese e gba akanya, egbegbi eniye odukhokho eyemhe a khi. ³² A ya lese igesikia ni o la ingme oyi Eshinegba, oni igesikia o ya rue e o le." ³³ Eni egbo iju ee oli, "Imi Aburaamu anye khi, anye aa tigbe kpe lo ighumha oyi ogbokhoghuo ghue! Elo u ro li e ngme, ini u wa lie khi anye ya khi eni a rue ighumha laselẹ?" ††

³⁴ Ijesu o so we o, oo, "Egbegbi-ingme mhi gue e ye e, khi ogbokpa ni o da lamhe olamhe, oghumha oyi olamhe o khi ³⁵ Oghumha oa ya la apfe oyi oni o mholi oli agboagbo, ama, omi omhuẹ-apfe oo la apfe agboagbo. ³⁶ Ini Omi Eshinegba o da rue e ighumha le, egbegbo a rue e ighumha le. ³⁷ Mhi lese khi imi Aburaamu a khi, ama a nono ode ni a te ya gbe mhe a, itobo khi aa nono ingme ni mhi gueye e. ³⁸ Emini Itamhe o rokhase mhe mhi gueye e, ama emini Ita e o gueye e, a riẹle."

³⁹ E o li, "Aburaamu khi Ita anye." Ijesu o ke, "Ini imi Aburaamu a kha khi egbegbo lo, a kha ke riẹle emhi enabi o riẹle. ⁴⁰ Abi o ri riẹle khia khi egbegbo ingmemhi ni Eshinegba o gueye mhe mhi gueye e, ama a dua abi a li ya gbe mhe a. Aburaamu oa riẹle emhi eghogho! ⁴¹ Abi a li ena, igho ita e o kpe li." Ee oli, "Anye a khi eniye ni a bia shi ukhomhi okia, Eshinegba o khi Ita oghuo kpe ni anye mholi."

⁴² Ijesu oo we, "Ini Eshinegba o khi Ita e lo, a kha nono ingme oyemhe, itobo khi obọ oyi Eshinegba mhi te bhale, ni mhi ro la akana, oa khi omhese oyemhe o re mhe bhale, ama loli o ghie mhe bhale. ⁴³ Elo o ze khi ingmemhi ni mhi ngme khi ea lo e eso? Itobo khi aa lama ri egbe mie ingme ni mhi gueye lo. ⁴⁴ Eniye eyi Okphaghiẹ ni o khi ita e a khi, oghuemhe oyi ita e a nono ni a ke riẹle. Rote igbaekele o te khi ogbolo-egbo-a ali oloegbhue. Igesikia oa la li unu. Ingmemhi eyi oli, egbholi e khi nya, itobo khi eri oo lo egbholi abi o li. Loli o khi ita egbholi nya. ⁴⁵ Ama igesikia mhi gueye e khi, itobo igho aa ro lama mie mhe suo ⁴⁶ Oghuo el-emhi e o dobe ya guele khi mhi mholi ipfido? Ini igesikia mhi gueye e, elo e ze khi aa mie mhe suo?

⁴⁷ Oni o da khi oyi Eshinegba o mema ya ri eso shi ingmemhi eyi Eshinegba, ama ee aa khi eyi Eshinegba loli o ze khi aa lama ro shi ungmehi oyi Eshinegba."

† Li ze iLev 20.10; iDeut 22.22-24 †† Li ze iMat 5.14; iJon 9.5
‡ Li ze iJon 5.31 †† Li ze iDeut 19.15

‡‡ Li ze iMat 3.9; iLuk 3.8

Emini iJesu ọọ khi lọli khi

⁴⁸ Eni ẹgbọ iju e sọ ọli ọ, "Anye a guẹ ngme ọli mena ni anye rọ yẹ khi ọnge iSameria u khi, ali khi ayẹmhe ọkphaghie ọ la ẹ egbe?"

⁴⁹ Ijesu ọ ke wẹ, "Mhi aa mhọli ayẹmhe ọkphaghie. Ama mhi ri ekpe na Itamhe, ama ẹẹ a ri ẹloe gbe mhe.

⁵⁰ Aa khi eri mhia nono ni ẹgbọ e ri ufumhi na mhe; ama ọni ọọ nono ni a rọ ekpe na mhe, lọli ọ khi ọni ọ sọ ẹzọ ti ẹloe. ⁵¹ Egbegbi-ingme mhi gue ẹ yẹ ẹ, ọni ọ da rọ shi osesẹ oyẹmhe ne, ọa tigbe ya ghu ghue."

⁵² Ẹgbọ iju ẹẹ ọli, "Eena anye tigbe lesẹ khi ayẹmhe ọkphaghie ọ la ẹ egbe. Aburaamu ọ she ghua, emekeguele e she ghua, ama wa guele khi ọni ọ da rọ shi osesẹ eye ọa tigbe ya ghu ghue. ⁵³ Ita awa Aburaamu ọ she ghua, eri u ke ẹ liẹ khi u fu dọsẹ Aburaamu? Emekeguele e she li ghua. Ọghuo u fe sa khi u khi?"

⁵⁴ Ijesu ọọ li, "Ini mhi ti egbe mhe nga, oni itinga o khi afuẹ. Itamhe ọni ẹẹ a lu Ẹshinẹgba ọyẹ ẹ, lọli ọ khi ọni ọ ti mhe nga. ⁵⁵ Ẹẹ a kpe tigbe lesẹ ọli, ama mhi lesẹ ọli. Ini mhiẹ khi mhia lesẹ ọli, ọloegbhue ọni abi ẹẹ ena mhi kha khi. Ama mhi lesẹ ọli, mhi gbo ri ungmemhi oyọli gbe akanya. ⁵⁶ Eri o ri egbe mu Aburaamu ita ẹ, abi ọ rọ sa usamhi abi lọli ya li mẹ ogbele ibhale oyẹmhe. Abi ọ rọ mẹ ibhale oyẹmhe, ọ ghele."

⁵⁷ Ẹgbọ iju ẹẹ ọli, "Waa gbe ikpe egbhueva ali igbe ne, wẹkhi eri u mẹ Aburaamu!"

⁵⁸ Ijesu ọ li, "Abi o li mhi li gue ọli yẹ ẹ, neni a bia Aburaamu, mhi she kpe la!"

⁵⁹ Ighọ e sanọ echẹ khi wewẹ ya tono ọli, ama, ọ ri egbọli sheli, ọ rọte wẹ ifuabọ wa, ọ ya fiẹ Owa oyi Ẹshinẹgba lase.

Ijesu ọ khueghie ọzalo alo a

9 Abi ijesu ọ li kia ode le, ọ mẹ ọmose ọghuo ni a bia shi ọzalo. ² Eniyẹ odukhokho eyi ijesu e mhila li, "Osese, ọghuo ọ lamhe ni o ze khi a bia ọmose ọnana ọzalo? Olamhe oyọli lo, abi eyi eni e bia li?"

³ Ijesu ọọ wẹ, "Ọa khi olamhe oyọli, wẹkhi eni e bia li, ama eri ọ ze alo ni Ẹshinẹgba ọ ri ekpabọ eyọli khase elemhi agbọ oyi ọni ọzalo. ⁴ Ogbe o kha da kie laọ ne, awa mema ya ke gbe ikanya eyi ọni ọ ghie mhe, ẹle iyose ọọ bhale ni ogbọkhoghuo ọa ke rọ dọbe ya gbe akanya. ⁵ Abi mhi li la agbọ ena, mhemhe mhi khi ọni ọ ri ọkpá a na ẹgbọ ni e la agbọ." †

⁶ Ijesu ọ ngme ona se, ọ tono etẹ shi ekẹ fose igbọlo rọ ma li alo. ⁷ Ọọ ọni ọmose, "Ke je okẹ ni a lu iSiloamu ni u ya kpe alo a." Usomhi ni a ghie, a ri iSiloamu ngme. Ighọ ọni ọmose ọ li vu ya kpe alo-a. Ọọ jele apfe, ọọ mẹ ekẹ.

⁸ Ẹgbọ eni e ga la kugbe ali ẹgbọ ni e kpe mẹ ọli khi ọọ ye omhila, ẹẹ. "Ọnana ọa she khi ọzalo ni ọ kpe ẹ shitọ akana mhila?"

⁹ Ẹgbọ eghuo ẹẹ, "Lọli lo," ama eghuo ẹẹ, "Iye o! Ọa khi lọli, eri ọna ọ li khọ li." Ama ọni ọmose ọọ, "Mhemhe o khi guẹguẹ." †

¹⁰ E mhila li, "Sẹ o li kia ni u rọ ke ẹ mẹ ekẹ?"

¹¹ Ọ wẹ, "Ọmose ọghuo ni a lu ijesu ọ fose igbọlo ma mhe alo, ọ mhe mhi je okẹ iSiloamu ya kpe alo a. Ighọ mhi le ya kpe alo-a, lọli mhi rọ ọ mẹ ekẹ."

¹² E ọli. "Ighẹ ọli?" Ọọ wẹ, "Mhi aa lesẹ."

Ẹgbọ iFarisi e de udi irọze oyi ọni ọmose

¹³ E rue ọni ọmose ni ọ kpe ze alo ghi ẹgbọ iFarisi.

¹⁴ Ogbele iyemhea oyi ẹgbọ iju ijesu ọ rọ fose igbọlo rọ khueghie ọni ọmose alo-a. ¹⁵ Eni iFarisi e mhila ọni ọmose abi o li kia ni ọ rọ ke ẹ mẹ ekẹ. Ọọ wẹ, "Ijesu ọ ri igbọlo ma mhe alo, mhi kpe alo-a, mhi rọ ọ mẹ ekẹ memena."

¹⁶ Eghuo eni iFarisi ẹẹ, "Ọmose ni ọ riẹle ona ọa rọte obọ oyi Ẹshinẹgba bhale, itobọ khi ọa ri ushi oyi ogbele iyemhea oyi ẹgbọ iju gbe akanya." Ẹgbọ iFarisi elesẹ ẹẹ, "Sẹ ogbọ olamhe ọ li dọbe ya gbe akanya ọnyaloa onana?" Ingme ona o pfi umhalama shi egbe ọ na wẹ.

¹⁷ Ighọ eni ẹgbọ iFarisi e mhila ọni ọmose, "Yeyẹ ni ijesu ọ khueghie alo-a, elọ u mẹ ya ngme shi ingme oyọli?"

Ọọ wẹ, "Omekeguele lo."

¹⁸ Eni ẹgbọ iju ẹa kie miesuọ khi ọni ọmose ọ kpe ze alo, ali khi eri a khueghie ọli alo-a. O ya ramhi ni e rọ ghie ya lu eni e bia ọni ọmose, ¹⁹ E mhila wẹ, "Omi ẹ na? Onana ẹ khi ọzalo a bia li? Sẹ o ke li kia ni ọ rọ ke ẹ mẹ ekẹ?"

²⁰ Eni e bia li ẹẹ wẹ, "Anye lesẹ khi omi anye lo, anye gbo lesẹ khi ọzalo anye bia li. ²¹ Ama anye aa lesẹ abi ọ li kia ni ọ rọ ke ẹ mẹ ekẹ, anye aa gbo lesẹ ọni ọ khueghie ọli alo-a. A mhila li, ọa ke khi ọmọ, ọ dọbe ya ngme na egbọli." ²² Itobọ khi ulishi ẹgbọ iju o mu eni e bia li e rọ ngme na. Irari khi eni ẹgbọ iju e she kpe ngme ọli shi oghuo, khi ogbọ ni ọ da mie shi ọ khi ijesu khi iKirisiti, khi eri a khu ọli owa ugamhi ya fiẹ.

²³ Itobọ ona eni e bia li e rọ liẹ, "Ọ fu te ni ọ ngme ẹ na egbọli, a mhila li."

²⁴ Utonuzeva, e gbo lu ọmose ni ọ kpe ze alo, ẹẹ ọli, "Romhi Ẹshinẹgba khi u ya gue igesikia yẹ anye. Itobọ khi anye lesẹ khi ọmose ni ọ rẹ ze khi ogbọ olamhe lo."

²⁵ Ọọ wẹ, "Mhi aa lesẹ ini ogbọ olamhe lo, ama emhi oghuo ni mhi lesẹ khi, ọzalo mhi kpe khi, ama memena mhi she ẹ mẹ ekẹ."

²⁶ E mhila li, "Sẹ ọ fe li ẹ? Sẹ ọ li khueghie-a ẹ alo a?"

²⁷ Ọọ wẹ, "Mhi kpe gueye ẹ, aa lama shi mhe ọ, elọ o ke ze ni a rọ ọ nono ni a gbo suọ oni ungmemhi? Eri a li ẹ nono ni a li khi eniyẹ odukhokho eyọli?"

²⁸ E tsue ọli, ẹẹ ọli, "Ọmọ odukhokho oyi ọni ọmose ọna yeyẹ u khi, ini itse lo, ama eniyẹ odukhokho eyi iMosisi anye khi. ²⁹ Anye lesẹ khi Ẹshinẹgba ọ nu iMosisi ngme, ama anye aa lesẹ obini ọmose ọna ọ te bhale."

³⁰ Ọni ọmose ọọ wẹ, "Uza lo e, ni aa rọ lesẹ obini ọ te bhale, ama lọli ọ khueghie mhe alo-a. ³¹ Awa lesẹ khi Ẹshinẹgba ọa ya suọ iromhi oyi ẹgbọ olamhe, ama iromhi oyi eni e ri ekpe na li ọọ suọ, ali eni ẹ riẹle emini ọọ nono e riẹle. ³² Rọte igbaekele agbọ, aa tigbe suọ

† Li ze iMat 5.14; ijon 8.12

ogbo ni o khueghie ozalo ni o khia khi igho a bia li alo a ghue. ³³ Ini o a khia khi omose ona khi obo oyi Eshinēgba o te bhale lo, o a kha dobe li emhikhoghuo."

³⁴ E o, "Elemhi olamhe a bia e shi, ni a la kuele, se u li a nono ni u ke sese anye?" Igho e khu o, elemhi owa ugamhi ya lase o khi ke gbo bhale o ghue.

Itase-alo-a ona ayemhe

³⁵ Abi ijesu o ro suo khi a khu oni omose owa ugamhi ya lase, o nono o, m, o mhila li, o o, li, "U mie Omi Ogbo suo?"

³⁶ Oni omose o, li, "Oga, gueye mhe oni Omi Ogbo o khi, ni mhi mie o, suo!"

³⁷ Ijesu o, li, "U she mhe o, li, lo, li o ga nu e ngme ena."

³⁸ Oni omose o, li, "Onomhue mhi miesuo." O wugha o kueghie ijesu.

³⁹ Ijesu o, li, "Eri mhi bhale agbo ona ya gue egbo ez, ishegho ni egbo ni e zalo e ke me eke, ni eni e kpe e me eke ni e ze alo."

⁴⁰ Egbo iFarisi eghuo ni e la akagho e suo ingme ni o ngme, e mhila li, "Eri u we khi ezalo anye li khi?"

⁴¹ Ijesu o, we, "Ini ezalo a khi lo, aa kha mhili umhagukia, ama abi ee a ke ro ye khi a me eke na, onana o rokhase khi ena olamhe a khi."

Okhe oyi orisumhaka

10 Ijesu o, "Abi o li mhi li gue o, li e ye e, khi, ogbo ni o a da rote ode unuekpe lo ogba ni a ri isumha shi, ni o rote oboese nga fiala lo ne oghiat o ali oni o li iko o khi. ² Ogbo ni o rote ode unuekpe lo, lo, li o khi orisumhaka oyi isumha. ³ Eri oni o, ke ekhe ode unuekpe o khueghie ode-a na li, eni isumha e suo uruli oyoli ini o lu isumha eyoli eva abi o ri eva na we, o re we kia lase. ⁴ O kha da re we nye fiye lase ne, eri o, ralo na we, eni isumha ee deba li, itobo khi e lese uruli oyoli. ⁵ E a ya deba ogboese, eri e ri ochogh o me o, li ya ke na, itobo khi ea lese uruli oyoli."

⁶ Eri ijesu o ze okhe ona ro nu we ngme, ama ea lese emini o ri o, li ngme.

Ijesu ni o khi orisumhaka onete

⁷ Igho ijesu o gbo le, "Egbegbi-ingme mhi gue e ye e, mhemhe mhi khi ode unuekpe ni isumha e rote e lo, ni e gbo te e dose fiye. ⁸ Egbo ni e kpe bhale khe mhe, ighiat o ali eni e li iko e khi, ama eni isumha ea ri eso shi we o. ⁹ Mhemhe mhi khi ode unuekpe, onini o da rote mhemhe egbe ne, a ya mie o, li pfuese, o ya fiye, o lo le, o me emhi le. ¹⁰ Eri oghiat o lese bhale ya do, o gbe-a, o pfuse-a tse, ama mhi she bhale ni a mhili agbo, ni a mhili o, li gba pfo.

¹¹ "Mhemhe mhi khi orisumhaka onete. Eri orisumhaka onete o ri agbo oyoli shi eke ni eni isumha eyoli. ¹² Oni a mie shi akanya irisumhaka o a khi lo, li o mhili eni isumha, ini o me khi akpogene o, bhale, o na tsua isumha kua, oni akpogene o tsua rughu eni isumha, o vese we kua. ¹³ Oni a mie shi oni

akanya irisumhaka o na vu, itobo khi eni isumha ea khi eyoli, ali khi ea mu o, li egbe.

¹⁴ "Mhemhe mhi khi orisumhaka onete, mhi lese isumha eyemhe, eni isumha e lese. ¹⁵ Abi Ita o li lese mhe, igho mhemhe mhi lese o, li, igho mhi ro ri agbo oyemhe shi eke na eni isumha. ¹⁶ Isumha elese e la o ni ea la elemhi ogba oyi isumha ona memena. Mhi mema fiye ya wol o we ma o. E ya suo uruli oyemhe. E ya kugbe khi ogghuo, e mhili orisumhaka ogghuo. ¹⁷ Ita o nono ingme oyemhe, itobo khi mhi lama ri agbo oyemhe shi eke, ni a ro bhale ya e khi mhi ya gbo me o, li rue. ¹⁸ Aa me ogbokhoghuo ni o ya dobe mie mhe agbo oyemhe. Mhemhe ogghuo mhi ro li shi eke. Mhi mhili afu ni mhi ro o ze o, li obo, mhi gbo dobe ya rue o, li ini o ghole mhe. Omhese ona Itamhe o gueye mhe mhi riyele."

¹⁹ Eni ingmemhi enana e gbo pfi umhalama shi egbe o na egbo iju. ²⁰ Ebubu egbo e lie, "Ayemhe okphaghiye o la li egbe, ujili o, kpha li. Elo e ze khi a ri eso o shi o, li o?"

²¹ Ama egbo elese, ee o, li, "Ingmemhi enana ea dobe ya rote unu oyi ogbo ni o mhili ayemhe okphaghiye lasele! Ayemhe okphaghiye o dobe ya khueghie ozalo alo a?"

²² Oni egheghe o khi egheghe oruame ni a ro li ukpe ni a ro ye lele abi a li ri Owa oyi Eshinēgba riyele nga Eshinēgba obo. Egheghe ulili lo. ²³ Ijesu o la atukpapfe oyi Owa oyi Eshinēgba kia, ashini a lu arakpha oyi iSolomoni. ²⁴ Ebubu egbo iju e le gas o, li, e mhila li, "Ele u ri anye ya shi alo ebili ramhi? Khueghie igesikia ni o la o-a khas anye ini ye ye u khi iKirisiti!"

²⁵ Ijesu o, we, "Mhi she kpe gueye e, ama aa lama mie mhe suo. Ikanya onyaloa ni mhi ri itoto oyi Ita a gbe, we we e pfi otsese na mhe. ²⁶ Ama aa lama miesuo, itobo khi aa la elemhi isumha eyemhe.

²⁷ Isumha eyemhe ee suo uruli oyemhe, mhi lese we, ee deba mhe. ²⁸ Mhi ri agbo na agbo agbo na we, ea tigbe ya pfua. Aa me oni o ya dobe mie mhe ewe obo.

²⁹ Itamhe ni o ri eni isumha nga mhe obo, o fu dose ogbokpa. Aa me oni o dobe ya mie Ita ewe obo.

³⁰ Mhemhe ali Itamhe ogghuo anye khi."

³¹ Eni egbo iju e gbo sano ech eke e tono o, li. ³² Ijesu o, we, "Mhi she gbe ikanya ebubu ukpeloe oye e, ni o khia khi Itamhe o ri itoto na mhe ni mhi ro gbe we, onoghuo a tono mhe ech e shi o?"

³³ Eni egbo iju ee o, li, "Oa khi itobo ikanya enete e ze ni anye ro a tono e ech e, ama, itobo khi u pfi unu-a! Se ye ye ogbo afue-afue u li e ke lie khi Eshinēgba u khi?"

³⁴ Ijesu o, we, "A she kpe keke o, li shi ebe Ishi eyi iMosisi khi Eshinēgba o, li lie khi, ishinēgba ee a khi. ³⁵ Anye she kpe lese khi emini ebe onopfuase o ngme khi igesikia o khi agbo agbo, khi egbo ni a she kpe gue ingme oyi Eshinēgba ye, Eshinēgba o lu ishinēgba.

³⁶ Ita o she ze mhe oda kee neni o ghie mhe bhale agbo, ini mhi ngme gh o khi Omi Eshinēgba mhi khi, se a

ke li a liẹ khi mhi a pfi unu-a? ³⁷ A khi mie mhẹ suọ, ini mhi aa ya riẹlẹ emini Itamhẹ ọ riẹlẹ. ³⁸ Ama ini mhia riẹlẹ wẹ, ini aa rọ tseku mie mhẹ suọ, a mie ikanya ọnyaloo ni mhia gbe suọ, ni a rọ lẹsẹ khi Ita ọ la elemhi oyemhẹ, mhẹmhẹ mhi li la elemhi oyi Ita."

³⁹ Ighọ e ke gbo li dua ni wẹwẹ e mu ijesu, ama ọ pfue wẹ, ọa zẹ wẹ mu.

⁴⁰ Ijesu ọ da okẹ ijodani je ukiẹkiẹ ashini ijōni ọ ke la batazi ẹgbọ. Ighọ ọ bie ya la akaghọ. ⁴¹ Ebubu ẹgbọ e bhale akaghọ deba li. Ẹẹ, "Ijōni ọa gbe ikanya ọnyaloo okhọghuo, ama ingmemhi ni ijōni ọ ngme shi ingme eyi ijesu, e bhale ya tsẹ nya." ⁴² Ebubu ẹgbọ ni e la akaghọ e mie ijesu suọ.

Eghuli oyi iLazarōsi

11 Ọmọsẹ ọghuo ni a lu iLazarōsi ni ọ la ẹoli iBẹtani, Ọ́ọ́ ghua. IBẹtani iMeli ali inyọghuo ọli ni ọkpotoso ni a lu iMata e la. ¹¹² IMeli ona ọ ke ku ituale ni ọ pfie ku Ọnọmhuẹ awẹ, ni ọ gbo ri itsu ni e la li ukhomhi shishi ọ ewẹ-a. Lọli ọ khi inyọghuo iLazarōsi ni ọ yeshi i ghua. ⁴³ Inyọghuo ọli eni ikpotso e ghie usomhi ghi ijesu, ẹ ọ li, "Ọnọmhuẹ, ọmọlẹ ẹ ọ́ọ́ ghua."

⁴ Abi ijesu ọ rọ suọ ona, ọọ li, "Ughuamhi ona, ọa ya gbe ọli, ama, eri a mẹ onana ni a mẹ asha khi ufumhi na Ẹshinẹgba ali Omi Ẹshinẹgba."

⁵ Ijesu ọọ nono ingme oyi iMata ali iMeli ali iLazarōsi. ⁶ Abi ọ rọ tseku suọ khi iLazarōsi ọ ghua, ọ kie la ashini ọ la ramhi ogbẹlẹ eva. ⁷ Ighọ ọ gueyẹ eniyẹ odukhokho eyọli, ọọ wẹ, "A zẹ ni awa mu egbe pfi je obini ekẹ ijudia."

⁸ Eniyẹ odukhokho eyọli ẹ ọ li, "Ọsẹsẹ, ode ọ a nuẹ ne ni ẹgbọ iju e rọ ọ nono ni wẹwẹ tono ẹ echẹ. Oobọ wa nono ni u gbo nyenẹ egbe je?"

⁹ Ijesu ọọ wẹ, "Ọa khi te ẹlẹ uzogbe ramhi ẹlẹ ogbomhi awa rọ ọ mẹ ekẹ? Oni ọọ kia ini ogbe o la ọ, ọa ya khi owẹ, itobọ khi ákpá oyi agbọ ona ọ rọ ọ mẹ ekẹ. ¹⁰ Ama ini ọ ri alo ebili ẹ kia, ọ ya khi owẹ, itobọ khi ọa mhọli ákpá ni ọ rọ ọ mẹ ekẹ."

¹¹ Abi ọ ke rọ ngme onana se, ọ gueyẹ wẹ, ọọ wẹ, "ILazarōsi ọmọlẹ awa ọ she leseá, ama mhia lẹ ni mhi ya guise ọli le."

¹² Eniyẹ odukhokho eyọli ẹ ọ li, "Abi ọ rọ da lese-a eghọ, ọ ya ze."

¹³ Eri Ijesu ọ rọ li liẹ khi iLazarōsi ọ she ghua, ama e dabi khi egbegbi olesẹ ọ ngme. ¹⁴ Ighọ ijesu ọ guele gboo khi iLazarōsi ọ she ghu-a. ¹⁵ Ama itobọ oye ẹ, egbe ẹ mu mhẹ shi ọ khi mhi aa nu ọli la akaghọ ni ọ rọ ghu-a, ni a rọ mie mhẹ suọ. A zẹ ni awa lẹ deba li.

¹⁶ ITomọsi ni a gbo li ẹ lu iDidimọsi, ọọ eniyẹ odukhokho enekpọlẹ, "A zẹ ni awa li deba Ọsẹsẹ je oobọ ni awa nu ọli ghu-a."

¹⁷ Eghẹghẹ ni ijesu ọ ke rọ ramhi aghọ, ọ bhale ya ẹ khi ọ she ramhi ẹlẹ ene abi a te ri iLazarōsi tọ. ¹⁸ Rọte iBẹtani je iJerusalemu ọa ramhi imali eva. ¹⁹ Ighọ ebubu ẹgbọ iju e she kpẹ bhale iBẹtani ya tsẹ iMeli ali iMata e mu opfu shi inyọghuo wẹ ni ọ ghu-a.

²⁰ Abi iMata ọ rọ suọ khi ijesu ọ́ọ́ bhale, ọ fiẹ lase ya lona li ode, ama iMeli ọ la elemhi owa. ²¹ IMata ọọ ijesu, "Ọnọmhuẹ, ini u la akana lọ, inyọghuo-mhẹ ọa kha ghu. ²² Ama mhi lẹsẹ khi memena khi Ẹshinẹgba ọ ya ri emiemini u wa mhila li nẹ."

²³ Ijesu ọọ li, "Inyọghuo ẹ, ọ gbo ya guale bhale agbọ."

²⁴ IMata ọ li, "Mhi lẹsẹ khi ọ ya te eghuli guale ogbẹlẹ iguale ni o khi ogbẹlẹ ni o kpukhokho."

²⁵ Ijesu ọọ ọli, "Mhẹmhẹ mhi rọte eghuli ya guise eni e ghu-a le, ni mhi ri agbọ ya na wẹ, ọni ọ da mie mhẹ suọ ọ ya mhọli agbọ, ini ọ tseku ghu-a. ²⁶ Oni ọ la agbọ ni ọ da mie mhẹ suọ, ọa tigbe ya ghu-a. U fẹ mie ona suọ?"

²⁷ Ọọ li, "Ti Ọnọmhuẹ! Mhi miesuọ khi yeyẹ u khi iKirisiti, Omi Ẹshinẹgba ni ọ ya bhale ekẹ agbọ ona."

²⁸ Abi iMata ọ rọ ngme ghọ se ọ lẹ ya ri ofiẹ gueyẹ iMeli, ọọ, "Ọsẹsẹ ọ she bhale, ọ́ọ́ nono ẹ." ²⁹ Abi iMeli ọ rọ suọ ona ọ ti vule, ọ nyanya fiẹ lase je ashini ijesu ọ la. ³⁰ Ijesu ọa kie ramhi oni ẹoli ni ọ́ọ́ je ne, ama ọ kie la ashini ọ kia ramhi ni iMata ọ rọ lona li ode. ³¹ Ẹgbọ iju ni e la elemhi owa yẹsẹ ọli, e vule deba li je olase abi e rọ mẹ khi ọ ti vule je olase. E dabi khi eri ọ je obini uji ya viẹ.

³² Abi iMeli ọ rọ ramhi ashini ijesu ọ la ni ọ mẹ ọli, ọ de ya wugha li odalo, ọọ li, "Ọnọmhuẹ, ini u la akana lọ, inyọghuo-mhẹ ọa kha ghu!"

³³ Abi ijesu ọ mẹ khi lọli ali ẹgbọ iju ni e kphase ọli khi ee viẹ, o rọ obọ ti ijesu udu, egbe e guọghọ ọli a. ³⁴ Ijesu ọ mhila wẹ, ọọ, "Ashi a rọ li tọ?"

Ẹ ọ li, "Ọnọmhuẹ bhale ya ghe ọli."

³⁵ Ijesu ọ viẹ. ³⁶ Ẹgbọ iju ni e la aghọ, ẹẹ, "A ghe abi ọli nono ingme oyi ọli khe."

³⁷ Ama eghuo ọ e liẹ, "Lọli ni ọ khueghie ọzalo alo-a ọọ kha dobe tsumhi iLazarōsi ini ọ khi ghua?"

Ijesu ọ guise iLazarōsi gbo bhale agbọ

³⁸ O gbo ri obọ ti ijesu udu. Ọ kia je obini uji ni o khi irui, ni a gheghele echẹ zuse unu. ³⁹ Ijesu ọọ, "A gheghele oni echẹ unu oni uji-a."

IMata inyọghuo ọni ọmọsẹ ni ọ ghu-a ọọ, "Ọnọmhuẹ, ọ she ya ke wẹ! Amo o li ẹlẹ onuzi-ene abi a te rọ li tọ!"

⁴⁰ Ijesu ọ li, "Mhi a kpẹ gueyẹ khi u ya mẹ ufumhi oyi Ẹshinẹgba ini u miesuọ?" ⁴¹ Ighọ e gheghele oni echẹ unu uji lase. Ijesu ọ yasẹ alo idane, ọ li, "Mhi kphẹmhi nẹ Ita, khi u suọ mhẹ. ⁴² Mhi lẹsẹ khi u ma suọ oyemhẹ, itobọ oyi ẹgbọ ena mhi rọ ọ ngme ona ni e miesuọ khi yeyẹ u ghie mhẹ."

⁴³ Abi ọ rọ ngme ona se, ọ lu ọli leghe, "ILazarōsi e! Fiẹ lasele!" ⁴⁴ Oni ọmọsẹ ni ọ ghu-a ọ fiẹ lasele, a ri ide olimhi gẹnọ li abọ ali awẹ, ghe eni a rọ ku ọli alo. Ijesu ọọ wẹ, "A taghiẹ ọli a ni a zẹ ọli vu."

Ugbamhi abi a li ya gbe ijesu-a

(iMat 26.1-5; iMak 14.1-2; iLuk 22.1-2)

⁴⁵ Ebubu ẹgbọ iju ni e bhale ya tsẹ iMeli ọ mu opfu e mẹ emini ijesu ọ riẹlẹ, e mie ọli suọ. ⁴⁶ Ama eghuo el-

emhi wẹ e vu ya gueyẹ ẹgbọ iFarisi emini ijesu ọ riẹlẹ. ⁴⁷ Ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali iFarisi e ya lu eni ẹ mhẹsẹ ni a lu iSaẹdiri ya nu wẹ mhọli ilegba.

E mhila egbewẹ, "Elo awa li ena? Aa mẹ ikanya ọnyaloa ni ọmọsẹ onana ọ gbe? ⁴⁸ Ini awa lina zẹ ọli obọ, ọgbọkpa ọ ya mie ọli suọ. Ẹgbọ iRomu e ya shashe Owa oyi Ẹshinẹgba oyawa-a."

⁴⁹ Ọmọsẹ ọghuo elemhi wẹ ni a lu iKefasi, ni ọ ralo ugamhi oni ukpe oghọ, ọọ li, "Aa lẹsẹ ingme! ⁵⁰ A lẹsẹ khi ọgbọ ọtuọghuo ọ kha ghu-a na ẹgbọ kpa, khi o ti dọsẹ ni ẹgbọ nya e pfua?"

⁵¹ Ọa khi ibe eyọli ọ rọ sa ngme oni ungmehi ona, ama ungmehi angme-shi-ekẹ ni o ya tsẹ ogbe na akọ, khi ijesu ọ ya ghu-a na ẹgbọ iju o khi ni ọ ngme, itobọ khi lọli ọ ralo ugamhi oni ukpe. ⁵² Ọa khi oyi iju tsẹ, ama ni ọ sanọ ẹgbọ eyi Ẹshinẹgba ni e kia miatẹsẹ ku agbọ nya gbili re wẹ khili oghuo.

⁵³ Rọte ẹlẹ ghọ vu, ẹgbọ iju e te gba ugbamhi abi wẹwẹ e li ya gbe ijesu a. ⁵⁴ Itobọ ighọ, ijesu ọa ke kia lase gboo iteva oyi ẹgbọ iju. Ọ ri ochoghọ vu je ẹoli ni a lu Efuremu, ni o ti mama ọdagbe ifufu. Aghọ lọli ali eniyẹ odukhokho eyọli e ke ga la.

⁵⁵ Abi ẹghẹghẹ ukpe iPasova oyi ẹgbọ iju o rọ ti i bhale, ebubu ẹgbọ e te ẹoli ọdọda je iJerusalemu ya ri egbe wẹ khi eni e pfuasẹ, abi ushi oyewẹ ọọ e ke li neni oni ukpe o ramhi. ⁵⁶ Ee nono ijesu. Abi e rọ la elemhi Owa oyi Ẹshinẹgba, e mhila egbewẹ, e liẹ, "A li sa khi ọ ya bhale? Otsẹ ọa ya bhale shi oni ukpe ona."

⁵⁷ Ama ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali iFarisi e she kpe mhẹsẹ na eni ẹgbọ, ọni ọ da lẹsẹ obini ijesu ọ la, ọni ọgbọ ọ guele ni wẹwẹ e mẹ asha mu ọli.

IMeli ọ la obini iBẹtani ku ituale ku ijesu

(iMat 26.6-13; iMak 14.1-9)

12 Abi o rọ kpọ ogbele esesa oni ukpe iPasova le, ijesu ọ nyenẹ egbe bhale obini iBẹtani, obini iLazarosi ni ijesu ọ rọte eghuli guise le ọ la. ² E nye akhe na ijesu, iMata ọ kphanọ eni eminale ghi wẹ. ILazarosi ọ li nu wẹ shitọ shi ilele oyi eni ekhe. ³ Ighọ iMeli ọ rue egbegbi akanama ituale ni ọ pfie ni o lolo ghalẹ. Ọ ku ọli shi ijesu awẹ, ọ ri itsu ni e la li ukhomhi shishi ọ awẹ a. Upfiemhi oyi oni ituale o kphela vọ oni elemhi owa nya. †

⁴ IJudasi Isikaroti ni ọ khi ọtuọghuo eniyẹ odukhokho eyi ijesu, ni ọ rọte ikpukhokho ya ri ijesu dẹ, ọ mẹ emini iMeli ọ riẹlẹ, ọọ, ⁵ "Elo o zẹ ni aa rọ ri oni ituale dẹ ni a kemhi eni ikpaghọ na eni ẹa mhue? Oni ituale o ghalẹ ramhi ifata ukpe oyi ọgbọ ọghuo." ⁶ Ọa khi itobọ khi ọ mhọli udu iamhẹ na eni ẹa mhue, ọ rọ ngme ungmehi ona. Ama itobọ khi oghiatọ ọ khi, ali khi lọli ọ tsua ikpaghọ ọ mhue na wẹ, ni ọ rọte muno epfia.

⁷ Ama ijesu ọọ li, "Zẹ ọli obọ riẹlẹ emini o la li udu, eri ọ mu mhẹ egbe ẹ khẹ irọtọ oyemhẹ. ⁸ Ẹghẹghẹ kpa ẹgbọ ni ẹa mhue e rọ nu ẹ a la, ama mhẹmhẹ mhia nu ẹ ya la ana ẹghẹghẹ kpa." ††

⁹ Ebubu ẹgbọ iju e suọ khi ijesu ọ la iBẹtani, ighọ e je oobọ. Ọa khi itobọ ijesu tsẹ e rọ je oobọ, ama ni e ba

mẹ iLazarosi ni ijesu ọ te eghuli guise le. ¹⁰ Ighọ ighie eyi ekpodalo-ugamhi ee gba ugbamhi abi e li ya li gbe iLazarosi a, ¹¹ itobọ khi ingme oyọli o zẹ khi ebubu ẹgbọ iju e ku ma ijesu ọ, ni e rọ mie ọli suọ.

Ẹgbọ e ri ufumhi na ijesu abi ọ rọ lo elemhi iJerusalemu

(iMat 21.1-11; iMak 11.1-11; iLuk 19.28-40)

¹² Ogbeakọlọ ebubu ẹgbọ ni e bhale shi oni ukpe iPasova e suọ khi ijesu ọọ je iJerusalemu. ¹³ Ighọ e yanọ eyamhi mhue abọ fiẹ ya ẹẹ ọli. E kpe okeke gbii, e liẹ, "Tsumhi anye. Awa kuẹghie Ẹshinẹgba. Ẹshinẹgba ọ khivọsẹ na ọni ọ ri eva oyi Ẹshinẹgba Ọnọmhue ẹ bhale! Ẹshinẹgba ọ ka khivọsẹ na oghie iZireni!" ‡

¹⁴ Ijesu ọ mẹ ozele akphẹrẹ. Ọ nga li shitọ abi Ebe-no-pfuasẹ o ngme ọli, ni ọọ,

¹⁵ "Ẹgbọ iJerusalemu,
ulishi o khi mu ẹ!

Oghie oyẹ ẹ ọọ bhale ena,

ọ nga ozele akphẹrẹ ẹẹ bhale." ††

¹⁶ Eniyẹ odukhokho eyi ijesu ẹa kpe rọte ekẹ lẹsẹ obini eni ingme ena e je. Ama abi Ẹshinẹgba ọ rọte eghuli guise ijesu le ni ọ ri ufumhi na li, e rọ tigbe sato khi a kpe kekẹ eni ingme eyọli ena shi Ebe-no-pfuasẹ, ali khi e ke riẹlẹ eni ingme ena deba li ghue.

¹⁷ Olele ẹgbọ ni e nu ọli la aghọ abi ọ rọ rọte uji lu iLazarosi lasele, ni ọ rọ rọte eghuli guise ọli le, e kie kia gueyẹ ẹgbọ abi a li mẹ oni ingme. ¹⁸ Itobọ khi ebubu ẹgbọ e suọ khi ijesu ọ gbe akanya ọnyaloa ona e rọ wẹ lasele ya mẹ ọli. ¹⁹ Ighọ ẹgbọ iFarisi e nu egbe wẹ ngme ọli, e liẹ, "Awa aa mhọli emini awa doḃe ya li ona. Aa mẹ khi ẹgbọ nya e ke ẹ deba li!"

Ijesu ọ ngme ingme eghuli oyọli shi ekẹ

²⁰ Ẹgbọ iGiriki e li la eni e je iJerusalemu ya ga ẹghẹghẹ oni ukpe iPasova. ²¹ E ya mhila iFilipu (ni ọ khi ọnge iBetsaida ni o la iGalili) ẹ ọ li "Ọga, anye ẹ nono ni anye mẹ ijesu, ni anye nu ọli ngme."

²² IFilipu ọ vu ya gueyẹ Aduru, wẹwẹ aava e ya gueyẹ ijesu.

²³ Ijesu ọọ, "Oni ẹghẹghẹ o she ramhi ni a rọ ri ufumhi oniẹmhi oyi Omi Ọgbọ ya khasẹ. ²⁴ Abi o li mhi li gue ọli ẹ yẹ ẹ khi, ini aa li ri ukpamhi ado kọ ekẹ ni o ghua, eri o kie ya li abi o kie kpẹ li. Ini a rọli kọ ekẹ ni o rọ zẹ, o ghua, o fu, o ri imọmhi ni e bu lasele. ²⁵ Ọnini ọ da nono ingme agbọ oyọli dọsẹ odẹ ne, o ya de ọli obọ a, ama ọni ọa da nono ingme agbọ oyọli elemhi agbọ ona ne, eri ọ kesẹ ọ shi ẹ khẹ agbọ na agbọagbọ.

‡²⁶ Ọni ọ nono khi lọli ya ga mhẹ, ọọ mema ya ke deba mhẹ. Ashini mhi da la kpa, ọ li la akaghọ. Itamhẹ ọ mu ekpe na li.

²⁷ "Memena udu oyemhẹ ọa ke sheshe. Elo mhi kẹ ya ngme? 'Eri mhi kẹ ya liẹ, Ita, khi zẹ ni ẹghẹghẹ ona o bhale deba mhẹ? Iiye, oni ẹghẹghẹ ni o zẹ ni mhi rọ bhale agbọ na! ²⁸ Ita ri ufumhi ni o la eva oyẹ khasẹ."

† Li zẹ iLuk 7.37-38 †† Li zẹ iDeut 15.11

‡ Li zẹ iWolo 118.25,26 †† Li zẹ iZaka 9.9 †† Li zẹ iMat 10.39; 16.25; iMak 8.35; iLuk 9.24; 17.33

Igho Ɛshinegba o rɔte idane ngme lase, oo, "Mhi she kpɛ ri ufumhi ni o la eva oyemhe khasɛ ɛgbɔ na agbɔ, mhi ya gbo ligho riɛlɛ ɔli."

²⁹ Ebubu ɛgbɔ ni e migha epfepfe agho e suo khi uruli oyi Ɛshinegba o ngme. Ɛgbɔ eghuo ɛɛ, "Akphala o de!" Ɛgbɔ elese ɛɛ, "Aɛni o nu ɔli ngme!"

³⁰ Ama ijesu oo, "Oa khi itobɔ oyemhe uruli oyi Ɛshinegba ogho o rɔ ngme ungmehi ogho, ama itobɔ oyɛ ɛ lo. ³¹ Oni ɛghɛghɛ o she ramhi ni a rɔ ri agbɔ ɛ gue ɛzo. Memena, a ya khu Okphaghie oni o kpɛ ɛ mhɛsɛ shi agbɔ ona ukpekhomhi pfa. ³² A kha da yasɛ mhɛ nga idane ɔra apfida ne, mhi ya ti ogbokpa bhale deba mhɛ." ³³ Eri o ngme ona ni o rɔ rokhasɛ wɛ uwali eghuli ni o ya ghu.

³⁴ Eni ɛgbɔ ɛɛ ɔli, "Ushi ni Ɛshinegba o rɔ na iMosisi na awa o gue ɔli yɛ anye khi agboagbɔ Omiepfuese o ya la o. Sɛɛ u ke li a liɛ khi a mema ya yasɛ Omi Ogbɔ nga idane? Oghuo o khi oni Omi Ogbɔ ona?" †

³⁵ Ijesu oo wɛ, "Ákpá o ya la ɛ iteva ukuku ɛghɛghɛ. A ke kia okiali abi oni ákpá o kie la ɛ iteva memena, ini obili o khi ya bi ɛ, itobɔ khi oni o la alo ebili oa lɛsɛ obi ni oo je. ³⁶ A regbenga oni ákpá ni o ri ákpá na ɛ abi o kie li la ɛ iteva, ni a li khi ɛgbɔ ni e ri imekɛ ɛ na ɛgbɔ." Abi ijesu o li ngme ona se, o lase wɛ iteva le, je ashini ɛa ke te e mɛ ɔli.

Umha-miesuo oyi ɛgbɔ iju

³⁷ Abi ijesu o tseku gbe ikanya onyaloa ena ukpeloe oyewɛ, ɛa kie lama mie ɔli suo. ³⁸ Onana o ri emini Azaya ni o khi Omekɛguele o kpɛ ngme shi ekɛ ya tsɛ, ni oo,

"Onomhuɛ, oghuo o lama

mie usomhi oyanye suo?

Oghuo Onomhuɛ o mema

khueghie ekpabɔ eyɔli-a khasɛ?" ††

³⁹ Onana o zɛ khi ɛa doɓɛ miesuo, itobɔ khi Azaya o gbo ngme ɔli shi ashese khi, ⁴⁰ "Ɛshinegba o she tasɛ wɛ alo a, o gbo zuse wɛ udu ini e khi mɛ ekɛ ali ini udu oyewɛ e khi lɛsɛ ingme. Ini e khi ya mu pfi, ni mhi mɛ asha rɛ wɛ ze." ⁴¹ Eri Azaya o ngme ona itobɔ khi o she kpɛ mɛ ufumhi oyi ijesu, o gbo kpɛ ngme ingme oyɔli.

⁴² Abi o tseku khia khi ebubu eni ɛɛ ralo eyi ɛgbɔ iju e mie ijesu suo ɛghɛghɛ ni a ngme ena, ɛa ngme ɔli lasɛle, itobɔ khi e na ulishi oyi iFarisi ini e khi khu ɛwɛ owa ugamhi ya lase. ⁴³ Irari khi e nono ikuɛghie ni o rɔte obɔ oyi ɛgbɔ bhale doɓɛ oni o rɔte obɔ oyi Ɛshinegba bhale.

Ungmemhi oyi ijesu a rɔ ya ri ɛgbɔ na agbɔ gue ɛzo

⁴⁴ Ijesu o tsɛsɛ leghe guele, oo, "Oni o da mie mhɛ suo, oa khi mhɛmhɛ tsɛ o miesuo, ama oni o ghie mhɛ o li miesuo. ⁴⁵ Onini o da mɛ mhɛ, o she li mɛ oni o ghie mhɛ. ⁴⁶ Mhi she bhale agbɔ ya ri ákpá gɛ na ɛgbɔ na agbɔ, ini eni e mie mhɛ suo okhoghuo o khi la

alo ebili. ⁴⁷ Oni o suo ungmehi oyemhe ni oa da rɔ shi o, oa khi mhɛmhɛ mhi ya pfa ɛzo mu ɔli. Oa khi eri mhi bhale ya ri ɛgbɔ na agbɔ gue ɛzo, ama eri mhi bhale ya mie agbɔ pfuese. ⁴⁸ Oni oo pfa ɛzo mu oni o da kie mhɛ ali ungmehi oyemhe, o la agho. Eni ingmemhi ni mhia ngme e ya pfa ɛzo mu ɔli ogɓɛlɛ ni o kpukhokho. ⁴⁹ Itobɔ khi oa khi ungmehi ɔotsobɔ oyemhe mhia ngme, ama ungmehi ni Ita ni o ghie o mhɛsɛ na mhɛ mhi ngme mhia ngme." ⁵⁰ Mhi lɛsɛ khi oni ushi oyi Ɛshinegba, o ri agbɔ na agboagbɔ o na ogbɔ. Irarigho, eri mhi ɛ ngme emini Ita o gueye mhɛ mhi ngme.

Ijesu o kpe eniyɛ odukhokho eyɔli awɛ-a

13 Abi o rɔ kpɔ ɛlɛghuo ukpe iPasova le, ijesu o lɛsɛ khi oni ɛghɛghɛ o she ramhi ni o rɔ ya te agbɔ lasɛle je oyi Ita. O ma kie kpɛ nono ingme oyi ɛgbɔ eyɔli ni e la agbɔ, o rɔli khasɛ wɛ khi eri lɔli nono ingme oyewɛ pfo.

² Ijesu ali eniyɛ odukhokho eyɔli e la ashini e la le eminale ɛlɛ ogbomhi. Okphaghie o she rɔli shi udu oyi ijudasi omi iSamɔ Isikaroti o ka rɔ ijesu dɛ. ³ Ijesu o lɛsɛ khi Ita o she rɔ ekpabɔ nga luɛ obɔ, o lɛsɛ khi obɔ oyi Ɛshinegba lɔli kpɛ te bhale, ali khi obɔ oyɔli lɔli gbo nyenɛ egbe ya je. ⁴ Igho ijesu o rɔte ashini o shitɔ ti vule, ikhi ashini e la le eminale, o gueghie awulu ni o sɔ kpeda, o ri ode ni a rɔ o muno amɛ egbe-a mu oku. ⁵ Igho o ku amɛ shi atalabi, o kpe eniyɛ odukhokho eyɔli awɛ-a. O rue ode ni a rɔ o muno amɛ egbe a ni o rɔ mu oku shishi wɛ amɛ awɛ-a.

⁶ Abi o rɔ kpe ramhi iSamɔ iPita o, iPita oo, "Kie! Onomhuɛ yeyɛ u kha ke kpe mhɛ awɛ a?"

⁷ Ijesu oo li, "Wa lɛsɛ emini mhia riɛlɛ memena, ama u ya lɛsɛ okhɛsɛ."

⁸ ISamɔ iPita oo, "Onomhuɛ, atsobɔ ogho! Wa ya tigbe kpe mhɛ awɛ-a."

Ijesu oo, "Ini mhia kpe ɛ awɛ-a, wa aa ke khi oyemhe."

⁹ ISamɔ iPita oo, "O kha khi igho, Onomhuɛ, oa khi awɛ tsɛ u ke lɛsɛ ya kpe mhɛ-a! Ama kpe mhɛ abɔ ali ukhomhi-a ma o."

¹⁰ Ijesu oo li, "Ogbɔ ni o da khuɛ se, o she pfuasɛ, oa khi oni o ke gbo ya khuɛ-a, ama awɛ o ke lɛsɛ ɛ yeghɛ-a. Ɛɛ nya a she pfuasɛ, sɛ ni ɔtuoghuo elemhi ɛ."

¹¹ Irari khi ijesu o she kpɛ lɛsɛ oni o ya rɔ ɔli dɛ, lɔli o zɛ ni o rɔ liɛ, "Ɛɛ nya a she pfuasɛ, sɛ ni ɔtuoghuo elemhi ɛ."

¹² Abi ijesu o rɔ kpe wɛ awɛ a se, o riɛlɛ awulu ni o kpɛ gueghie rɔ sɔ, o ya shitɔ ashini o kpɛ te vule. Oo mhila wɛ, "A li lɛsɛ akanya ni mhi gbe na ɛ lɛna?" ¹³ "A lu mhɛ 'Osesɛ' ali 'Onomhuɛ.' A ga guɛ ngme, itobɔ khi emini mhi khi ghɔ. ¹⁴ Memena ni mhɛmhɛ ni mhi khi Onomhuɛ ali Osesɛ oyɛɛ mhi she kpɛ ɛ awɛ-a, ɛɛ a li ke kpe egbe ɛ awɛ-a. ¹⁵ Mhi she ri irokhokho khasɛ ɛ, ni a li ke riɛlɛ emini mhi riɛlɛ na ɛ. ¹⁶ Egbegbi ingme mhi gueye ɛ, khi oni o ga ogbɔ, oa ya fu doɓɛ oni o ga, oni a aghiusomhi oa ya fu doɓɛ oni o ghie ɔli

† Li zɛ Iwolo 110.4; Aza 9.7; Ezik 37.25; iDan 7.14 †† Li zɛ Aza 53.1 † Li zɛ Aza 6.10

†† Li zɛ iLuk 22.27

usomhi. ¹⁷ Abi a rọ lẹṣe eni ingme ena egho, a ya khivoṣe na e, ini a rọ li gba akanya.

Ijesu o guele shi eke khi a ya re luẹ de
(iMat 26.20-25; iMak 14.17-21; iLuk 22.21-23)

¹⁸ "Aa khi eṣe nya mhi nu e ngme. Mhi lẹṣe abi ingeli eyi eni mhi ze e li. Ama, emini Ebe-no-pfuase o ngme, o mema bhale ya tse, ikhi oni oṣo, 'Ogbọ ni o nu mhe e le eminale o ya nyene egbe mu okhọli vule shi mhe o.' ††

¹⁹ "Eri mhia gue ona ye e shi eke neni a ligho me oṣi, ishegho ini a ligho me ghọ, a ya miesuo khi 'Mhemhe mhi khi oni mhi khi.' ²⁰ Abi o li mhi li gue oṣi e ye e, khi oni o da kpe abo mie aghiusomhi ni mhi ghie, mhemhe o li mie, oni o da mie mhe, oni o ghie mhe o li mie." ‡

²¹ Abi ijesu o rọ ngme ona se, udu o ke sheshe oṣi, o guele gboo, oṣo, "Egbegbi ingme mhi gueye e, khi otuoghwo elemhi e, o ya remhe de."

²² Eniye odukhokho eyoli e bino egbe alo gase, o lolo sha we abo oni ijesu o ngme. ²³ Oghuo omọ odukhokho ni ijesu o mema nono ingme oyoli, o shito mama ijesu. ²⁴ ISamọ iPita o rọ ikpialo nu oni omọ odukhokho ngme, oṣo li, "Mhila ijesu, oghuo oni oṣbo o fe khi elemhi awa."

²⁵ Igho oni omọ odukhokho ni o shito mama ijesu o mhila li, oṣo, "Onomhue, oghuo oni oṣbo o khi elemhi anye?"

²⁶ Ijesu o so li o, oṣo, "Oni mhi ya ri ibuledi ona somhi utasa oni awa te e le emhi enana na ne, lolli lo." Igho o so oni ibuledi elemhi utasa, o rọ na ijudasi omi iSamọ Isikaroti. ²⁷ Abi ijudasi o lẹṣe mie oni ibuledi se, Okphaghie o lo oṣi udu. Ijesu o gueye oṣi, "Nyanya ya rielle emini wa nono ni u rielle." ²⁸ Ogbokhoghuo abi e ga li shito o le eminale, o la ni o lẹṣe emini o ze ni ijesu o rọ ngme oṣi ghọ. ²⁹ Aborokhia khi ijudasi o tsua ikpagho o mhuẹ na we, eghuo e dabi khi eri ijesu o gueye oṣi o ka de emini e rọ o li ukpe iPasova. Elese e dabi khi otse eri oṣo o ka somhi eni ea mhuẹ opfa.

³⁰ Abi ijudasi o mie oni ibuledi se. O fiẹ lase aghoaghọ. Eṣiyose o she ramhi.

Ijesu o ri ushi onogbo na we

³¹ Abi ijudasi o rọ vu se, ijesu oṣo, "Eena eṣbo e ya me ufumhi oyi mhemhe Omi Oṣbo, e ya te idiegebe oyi Omi Oṣbo me ufumhi oyi Eshinegba. ³² Ini eṣbo e rote idiegebe oyi Omi Oṣbo me ufumhi oyi Eshinegba, eghẹghẹ agho Eshinegba lolighuo o ya nyanya ri ufumhi oyi Omi Oṣbo khasẹ eṣbo.

³³ "Eniye eyemhe, mhia ke nu e ya la akana tесе. A ya nono mhe, aa ke me mhe. Mhi gue ona ye e memena, abi mhi kpe li gueye eni eṣ mhesẹ eyi eṣbo iju, ni mhiẹ, Aa doṣe ya ramhi obini mhi-a je." ††

³⁴ "Memena mhi rọ ushi onogbo na e: A nono ingme oyi egbe e. Abi mhi li nono ingme oyẹ e, a mema li ya nono ingme oyi egbe e. ††³⁵ A kha da mholi inono na

† Li ze iMat 10.24; iLuk 6.40; ijōn 15.20 †† Li ze Iwolo 41.9 ††
Li ze iMat 10.40; iMak 9.37; iLuk 9.48; 10.16 †† Li ze ijōn 7.34

egbe e ne, eṣbo kpa e ya lẹṣe khi eniye odukhokho eyemhe a khi."

Ijesu o ngme o shi eke khi iPita o ya kie luẹ
(iMat 26.31-35; iMak 14.27-31; iLuk 22.31-34)

³⁶ ISamọ iPita o mhila li, oṣo, "Onomhue, obo wa le?" Ijesu oṣo li, "Waa ya doṣe deba mhe je obini mhia je, ama u ya deba mhe okhesẹ."

³⁷ iPita o mhila li, oṣo "Elo e ze ni mhi aa rọ doṣe ya deba e? Mhi mu egbe ni agbo oyemhe o li opfu-a!"

³⁸ Ijesu o ke gbo so li o, "U ga mema mu egbe agbo oyẹ o rọ liẹ opfu-a na mhe? Mhi gueye khi, neni okpa o gbiẹghẹ, u ya liẹ khi u waa lẹṣe mhe ramhi itese!"

Ijesu khi ode ni a te e bhale deba Eshinegba

14 Ijesu o gueye eniye odukhokho eyoli, oṣo we, "Aa khi ze ni udu o yese e-a, a mie Eshinegba suo, a gbo li mie mhe suo. ² Elemhi owa ni a la e kpoku shi apfe oyi Itamhe. Ini o a khi igho lo, mhi kha gueye e. Mhia ya vu ni mhi ya mu egbe asha shi eke khe e.

³ Mhi kha vu ya mu egbe shi eke khe e se, mhi ya gbo nyene egbe bhale ya wolọ e ma egbe vu, ishegho ashi-ni mhi ya la, ni a li nu mhe la akaghọ. ⁴ A lẹṣe ode ni a te e je ashini mhia je."

⁵ ITomosi oṣo li, "Onomhue, anye ea lẹṣe obini u wa je. Seṣe anye li ya lẹṣe ode je obini u wa je?"

⁶ Ijesu oṣo li, "Mhemhe mhi khi ode ni a te e je obini oyi Eshinegba. Mhemhe mhi ri igesikia ni o la Eshinegba a khasẹ. Mhemhe mhi ri agbo o na oṣbo. Oṣbo khoghuo o me asha ya je obini oyi Ita ini o a li rote obo oyemhe. ⁷ Eri a kha lẹṣe mhe lo, a kha li lẹṣe oni Ita. Rọ te memena vu, a she lẹṣe oṣi, a gbo me oṣi."

⁸ IFilipu oṣo, "Onomhue, ri oni Ita khasẹ anye, emini anye lẹṣe nono ghọ."

⁹ Ijesu o soṣi o, o, "IFilipu, mhi she nu e la tесе, waa kie lẹṣe oni mhi khi? Oni o da me mhe, o she me oni Ita. Seṣe u kiele e liẹ 'Ri oni Ita khasẹ anye?' ¹⁰ Filipu, waa miesuo khi mhi la elemhi oyi Ita, ali khi Ita o la elemhi oyemhe? Ingmemhi ni mhi gueye e nya ea khi eyemhe. Ita ni o la mhe elemhi o ga gbe ikanya ena nya. ¹¹ A mie emini mhi ngme suo ini mhiẹ khi mhi la elemhi oyi Ita ali khi Ita o li la elemhi oyemhe. Ini aa mie emini mhi ngme suo, a ri itobo ikanya onyaloa ni mhia gbe miesuo. ¹² Egbegbi-ingme mhi gue e ye e, oni o da mie mhe suo, o ya gbe ikanya enabi mhia gbe. O ya gbe ikanya eni e fu doṣe eni abi mhia gbe, itobo khi mhia je oyi Ita. ¹³ Emini a rọ eva oyemhe mhi-la nya mhi ya rielle o, eghẹghẹ agho ni omọ ri ufumhi oyi Ita khasẹ eṣbo. ¹⁴ Emini a rọ eva oyemhe mhila nya, mhi ya rielle na e.

Ijesu o shobo khi lolli ya ghi Ayemhe-no-pfuase bhale agbo

¹⁵ "A kha nono ingme oyemhe, a ya ri omhesẹ oyemhe gba akanya. ¹⁶ Eghẹghẹ agho, mhi ya lema Ita, o ri Okpaghiobọ oṣese na e, ni o ya nu e la agboag-

†† Li ze ijōn 15.12,17; 1 ijōn 3.23; 2 ijōn 5

bọ. ¹⁷ Lọli ọ khi Ayemhẹ ni o ri igesikia ni o la Eshinegba a khasẹ agbọ. Egbọ na agbọ ẹa doḅe mie ọli itobọ khi ẹa mẹ ọli wẹkhi eri e lẹṣe ọli. Ama, ẹẹ ena a lẹṣe ọli, itobọ khi ọ nu ẹ la, ọ la elemhi oyẹ ẹ.

¹⁸ "Mhia ya zẹ ẹ obọ shi ekẹ abi omi-olimhi, mhi ya gbo nyenẹ egbe bhale deba ẹ. ¹⁹ O kha dẹnẹ, egbọ na agbọ ẹa kẹ ẹ mẹ mhẹ, ama ẹẹ ena, a ya mẹ mhẹ. Itobọ khi mhi ya gbo la agbọ, a ya li la agbọ. ²⁰ Ini ogbe ni ẹlẹghọ o ramhi, a ya lẹṣe khi mhi la elemhi oyi Itamhẹ, khi ẹẹ a la elemhi oyemhẹ, abi mhi li la elemhi oyẹ ẹ.

²¹ "Oni ọ mie ishi eyemhẹ ni ọ ri ẹwẹ gbe akanya, ọ nono ingme oyemhẹ. Itamhẹ ọ ya nono ingme oyi ọni ọda nono ingme oyemhẹ, mhi ya li nono ingme oyi ọni ọgbọ, mhi ri egbe mhẹ khasẹ ọli."

²² Ijudasi (ọa khi ọni a lu Isikaroti) ọọ, "Onomhẹ, elo o zẹ khi u fẹ ya ri egbe ẹ khasẹ anye tṣẹ, ni u wa rọ ya ri egbe ẹ khasẹ agbọ kpa?"

²³ Ijesu ọ sọ li ọ, ọọ, "Oni ọ da nono ingme oyemhẹ, ọ ya ri osesẹ oyemhẹ gbe akanya. Itamhẹ ọ ya nono ingme oyi ọli, mhẹmhẹ ali Itamhẹ, anye bhale ya nu ọli la. ²⁴ Oni ọa da nono ingme oyemhẹ, ọa rọ osesẹ oyemhẹ ya gbe akanya. Eni osesẹ ni mhia sesẹ ẹ, ẹa khi eyẹ mhẹ, ama obọ oyi Itamhẹ ni ọ ghie mhẹ e te bhale.

²⁵ "Mhi she gue ena yẹ ẹ, abi mhi kie li nu ẹ la. ²⁶ Ama oni, Ayemhẹ-ṣo-pfuasẹ ikhi Ọkpaghiobọ, ni Ita ọ ya rọ eva oyemhẹ rọ ghi ẹ, ọ ya sesẹ ẹ emhikpa. Ọ ya gbo rẹ ẹ yelele emhikpa ni mhi gueyẹ ẹ. ²⁷ Mhi zẹ ẹ obọ shi agbọ ona shi opfomhẹ, mhi ri opfomhẹ oyemhẹ na ẹ. Ọa khi oni abi egbọ na agbọ e rọ ọ na ọgbọ mhi rọ na ẹ. A khi zẹ udu yese ẹa, ali a khi zẹ ni ulishi o mu ẹ.

²⁸ "A suọ abi mhi rọ gueyẹ ẹ khi mhi ya rọte iteva oyẹ vu, khi mhi ya gbo bhale deba ẹ. Ini a nono ingme oyemhẹ lọ, a kha ke ghele khi mhia je oyi Itamhẹ, irari khi lọli ọ fu doṣe mhẹ. ²⁹ Mhi she gue ingme ena yẹ ẹ shi ekẹ neni a mẹ wẹ, isheghọ ini a da kie lighọ mẹ wẹ, a mie mhẹ suọ. ³⁰ Mhia kẹ nu ẹ ngme tṣẹ, itobọ khi ọkphaghie ni ọ kpẹ mhẹshẹ shi agbọ ona, ọọ bhale. Ọa mhọli ekpabọ shi agbọ oyemhẹ, ³¹ ama egbọ na agbọ e mema ya lẹṣe khi mhi ma nono ingme oyi Ita, ali khi emini Itamhẹ ọ mhẹshẹ na mhẹ mhi riẹle, mhia riẹle tee.

"A bhale ni awa vu ana le.

Ijesu ọ khi egbegbi ọra upfonu

15 "Mhẹmhẹ mhi li abi oni upfonu ni ọ mọ umomhi onete, Itamhẹ ọ riẹle ẹ shi ọ. ² Lọli ọọ kanọ uguabọ oyemhẹ ni ọa ya mọ umomhi a. Ọọ riẹle uguabọ oyemhẹ ni ọọ mọ umomhi, ni o gbo mọ imomhi eni e bu. ³ Ungmemhi ni mhi she nu ẹ ngme o she riẹle ẹ ti ni a rọ doḅe mọ imomhi enete. ⁴ A toma mhẹ idiegbe, mhẹmhẹ mhi ya toma ẹ idiegbe. Uguabọ ọra okhoghuo ọa doḅe ya mọ umomhi ọotsobọ oyọli, o mema ya to ma idiegbe ọra. U kẹ neta khi eri a doḅe ya riẹle eminete ini aa toma mhẹ egbe.

⁵ "Mhẹmhẹ mhi khi ọra upfonu, ẹẹ a li abi uguabọ. Ini u toma mhẹ egbe ni mhi rọ li toma ẹ egbe, u ya mọ imomhi eni e bu. Ini a rọ obọ rue mhẹ ọ le, aa doḅe ya

riẹle emhikhoghuo onete. ⁶ Ini u waa da toma mhẹ egbe ne, eri a ya khi ẹ pfia. Eri u ya li abi uguabọ ekhakha ni, a ti ẹ ma ri erali toṣe-a. ⁷ Ini u toma mhẹ egbe, ni ingmemhi eyemhẹ e rọ la elemhi oyẹ, emiemini o ghọle ẹ kpa wa mhila, a ri ọli nẹ. ⁸ Eminete ni a riẹle o ri ufumhi ghi Itamhẹ. Ona o rọkhasẹ khi eniyẹ odukhokho eyemhẹ a khi.

⁹ "Abi Ita ọ nono ingme oyemhẹ, ighọ mhi li nono ingme oyẹ. A la elemhi inono oyemhẹ. ¹⁰ Ini a rọ ishi eyemhẹ gbe akanya, a ya la inono oyemhẹ, abi mhi li ri ishi eyi Itamhẹ gbe akanya ni mhi li la inono oyọli. ¹¹ Eri mhi gue ona yẹ ẹ ni oghẹle oyemhẹ o vọ ẹ udu, ni oni oghẹle oyẹ ẹ o gba pfo. ¹² Ushi ni mhi rọ na ẹ khi, a nono ingme oyi egbe ẹ, abi mhi nono ẹ. ¹³ Aa mẹ inono olese ni o fu doṣe oni ọgbọ ọ rọ ghu-a na emọle ọli. ¹⁴ Emọle mhẹ a khi ini a da ri ishi eyemhẹ gbe akanya. ¹⁵ Mhi aa kẹ lu ẹ eni ẹ ga mhẹ, itobọ khi ọni ọ ga ọgbọ ọa lẹṣe akanya ni ọga oyọli ọ gbe. Ochoghọ, emọle mhi ke ẹ lu ẹ, itobọ emini mhi rọte obọ oyi Itamhẹ wena nya mhi gueyẹ ẹ. ¹⁶ Ọa khi ẹẹ a zẹ mhẹ, mhẹmhẹ mhi zẹ ẹ ni mhi ri akanya na ẹ, a ka gbe ikanya enete ni ikanya eyẹ ẹ e migha. Isheghọ Ita ọ ya rọ emini a rọ eva oyemhẹ mhila nya na ẹ. ¹⁷ Ushi oyemhẹ ni mhi shi na ẹ khi, a nono ingme oyi egbe ẹ.

Egbọ na agbọ ee biselemhi eniyẹ odukhokho eyi Ijesu

¹⁸ "Ini egbọ na agbọ ẹ biselemhi ẹ, a sato khi ighọ e kpẹ li biselemhi mhẹ. ¹⁹ Ini a khi eyi egbọ na agbọ lọ, e kha nono ingme oyẹ ẹ abi enayewẹ. Abi o ke li memena khi, aa ke khi eyi egbọ na agbọ itobọ khi mhi she rọte elemhi agbọ zẹ ẹ, lọli o zẹ khi egbọ na agbọ e rọ biselemhi ẹ. ²⁰ A sato ingme ni mhi gueyẹ ẹ, 'Oni ọọ ga ọgbọ ọa fu ẹ doṣe ọga oyọli.' Ini e kpẹ mu okhọli vule shi mẹ ọ ghue, e ya mu okhọli vule shi ẹ ọ. Ama ini e rọ osesẹ ni mhi sesẹ gbe akanya, e ya rọ osesẹ oyẹ ẹ li gbe akanya. ²¹ E ya lina ngeli deba ẹ itobọ khi enayemhẹ a khi, ali itobọ khi ẹa lẹṣe ọni ọ ghie mhẹ.

²² Ini mhi aa bhale ya nu wẹ ngme lọ, ẹa kha mhọli umha-guẹkia oyi olamhẹ. Ama ẹa ke mhọli emini e gue ọli ya nga egbe khi o rẹwẹ a lamhẹ olamhẹ. ²³ Oni ọ da biselemhi mhẹ, Itamhẹ ọ li liẹ biselemhi. ²⁴ Ini mhi aa la akpẹwẹ gbe ikanya ni ọgbọṣe ọa doḅe gbe ghue lọ, ẹa kha mhọli umha-guẹkia oyi olamhẹ. Ama memena e she mẹ eni ikanya ọnyaloo, ama e kiele ẹ biselemhi mhẹ ali Itamhẹ. ²⁵ Ama ona o zẹ ni emini a kẹkẹ shi ebe ushi oyewẹ o rọ bhale ya tṣẹ, oni ọ khi, 'Afuẹ ẹ biselemhi mhẹ.' [‡]

²⁶ "Ini ọni Ọkpaghiobọ ọ bhale, ọni mhi rọte obọ oyi Itamhẹ ya ghie ghi ẹ, lọli ọ khi Ayemhẹ ṣo ọ ri igesikia ni o la Ita a khasẹ, ọ ya pfi ọtsẹle shi ingme oyemhẹ. ²⁷ Ẹẹ a ya li mema pfi ọtsẹle na mhẹ, itobọ khi rọte igbaekẹle a te nu mhẹ la.

16 "Eri mhi gue ona a yẹ ẹ ini a khi tsua irudunga pfia. ² Egbọ e ya khu ẹ owa ugamhi fiẹ lase, ẹghẹghẹ o ga ya ramhi ni ọgbọ ọ kha gbe ọngẹe a, ọ dabi khi eri lọli ẹ ga Eshinegba. ³ E ya riẹle eni emhi

† Li zẹ Ijon 13.34; 15.17; 1 Ijon 3.23; 2 Ijon 5 †† Li zẹ iMat 10.24; iLuk 6.40; ijon 13.16 ‡ Li zẹ iwolo 35.19; 69.4

ena deba ẹ, itobọ khi ẹa lẹsẹ Ita, wẹkhi mhemhẹ.

⁴ Ama, eri mhi gue ona ye ẹ, ini oni ẹghẹghẹ o ramhi, a ya sato khi mhi kpẹ tse agua ye ẹ. Itobọ khi mhi kie nu ẹ la mhi aa rọ kpẹ gue ingme ena ye ẹ.

Akanya ni Ayemhẹ-nọ-pfuasẹ ọọ gbe

⁵ “Memena, mhia lẹ deba ọni ọ ghie mhẹ, ama ọngẹẹ ọa kie mhila mhẹ, ‘Obo wa je?’ ⁶ Itobọ khi mhi gue ingme ena ye ẹ, udu oyẹẹ o she yese-a. ⁷ Ama igesikia mhi gueye ẹ, ni o rọ ti ẹ egbe mhi rọ rọte ẹ iteva a vu. Itobọ khi ini mhi aa vu, ọni Ọkpaghiobọ ọa ya bhale. Ama ini mhi da vu mhi ya ghie ọli ghi ẹ. ⁸ Ini Ọ da bhale, Ọ ya rẹwẹ lẹsẹ umha-guẹkia ni o la ingme olamhẹ, ọ gbo rẹwẹ li lẹsẹ ipfuasẹ oyi Ẹshinẹgba ali isọ-ẹzọ oyọli. ⁹ Ọ ya rẹwẹ lẹsẹ khi umha-guẹkia ni o la olamhẹ o khi, umha mie mhẹ suọ. ¹⁰ Ọ ya rẹwẹ lẹsẹ khi e ya mhọli ipfuasẹ oyi Ẹshinẹgba, itobọ khi mhi je oyi Ita ni aa ke te tigbe ya mẹ mhẹ ¹¹ Ọ ya rẹwẹ lẹsẹ emini isọ-ẹzọ oyi Ẹshinẹgba o khi. Itobọ khi a she pfa ẹzọ mu ọkphaghie ọni ọ mhẹsẹ ẹ shi agbọ ona.

¹² “Mhi mhọli emini e bububu ni mhi kha gbo gueye ẹ, ama e bu dọsẹ ni a doḅe ya mie. ¹³ Ama ini Ayemhẹ ni ọ ri igesikia a khasẹ ọ da bhale, ọ ya ri igesikia ni o la ingme oyi Ẹshinẹgba nya khasẹ ẹ. Ọa ya ngme ungmehi ọotsobọ oyọli, ama emini ọ suọ ọ ya ke ngme. Ọ gbo gueye ẹ ingme ni a ya mẹ. ¹⁴ Mhemhẹ ọ ya ke ti nga, itobọ khi ọ ya mie mhẹ ungmehi ni mhi ngme gueye ẹ. ¹⁵ Emini Itamhẹ ọ mhuẹ nya, eyemhẹ lọ, lọli o zẹ khi mhi kpẹ gueye ẹ khi emini mhi rọ na Ayemhẹ-nọ-pfuasẹ, ọ ya gueye ẹ.

Oya oyẹẹ o ya mele oghẹlẹ a

¹⁶ “O kha dẹnẹ, aa kẹ mẹ mhẹ, o kha ke gbo dẹnẹ a gbo mẹ mhẹ.”

¹⁷ Eniyẹ odukhokho eghuo ee mhila egbewẹ, “Elọ ọ ri ona a ngme, ni ọọ liẹ awa khi, o kha dẹnẹ khi awa aa ke a mẹ luẹ, ali khi o kha ke gbo dẹnẹ khi awa gbo lo ya mẹ luẹ? Ọ gbolo ẹ, ‘Itobọ khi mhi ya je obini oyi Ita.’ ¹⁸ Elọ ọ ri ‘O kha dẹnẹ’ ngme? Awa aa lẹsẹ ingme ni ọ rọ ọli ngme!” E kie lina mhila egbewẹ.

¹⁹ Ijesu ọ she lẹsẹ khi ẹẹ nono ni e mhila luẹ oni ungmehi ona, ọ mhila wẹ, “Eri a mhila egbe ẹ abi mhi ri oni ungmehi ngme, ni mhi rọ liẹ, ‘O kha dẹnẹ aa ke ya mẹ mhẹ ali khi o kha gbo dẹnẹ a ya mẹ mhẹ?’ ²⁰ Egbebi ingme mhi gue ẹ ye ẹ, a ya viẹ, a viẹ oya. Ama ẹgbọ na agbọ e ya ke ghele, ẹẹ a mhuẹ iyeseudu-a, oni iyeseudu-a o ya mele oghẹlẹ-a na ẹ. ²¹ Ini ọkpotoso ọ ya bia, udu o yese ọli a itobọ khi ẹghẹghẹ osue o she bhale, ama ini ọ bia ọni ọmọ se, ọọ ghele, ọ yele osue ni ọ mẹ a. Irari khi ọọ ghele khi lọli bia ọmọ shi agbọ. ²² Ighọ o li li ẹ egbe, memena udu o yese ẹ a, ama mhi ya gbo mẹ ẹ. Ẹghẹghẹ aghọ oghẹlẹ o vọ ẹ udu, oghẹlẹ ni ọgbọ ọa doḅe ya mie. ²³ Ini oni ogbele o ramhi, aa kẹ ẹ mhila mhẹ emhikhoghuo. Mhi gue igesikia a ye ẹ khi Itamhẹ ọ ya rọ emini a ri eva oyemhẹ mhila kpa na ẹ. ²⁴ Ga ramhi memena, aa kie ri eva oyemhẹ mhila

emhikhoghuo. A mhila khi a ya mẹ mie, isheghọ ni oghẹlẹ oyẹẹ o gba pfo.

Ijesu ọ khọli okhọli agbọ mu ọ le

²⁵ “Mhi aa lolo kpẹ khueghie ingme-a gue ẹ ye ẹ. Ama ẹghẹghẹ ọọ bhale ni mhi aa ke rọ lighọ nu ẹ ngme, ama mhi ya gue ingme oyi Ita ye ẹ gboo. ²⁶ Ini oni ogbele o ramhi, a ya ri eva oyemhẹ mhila Ita emini o ghọle ẹ. Mhi aa liẹ khi mhemhẹ mhi ya mhila na ẹ. ²⁷ Ita ọọ nono ingme oyẹẹ, itobọ khi a nono ingme oyemhẹ, a gbo miesuọ khi obọ oyi Ẹshinẹgba mhi te bhale. ²⁸ Obọ oyi Ita mhi te bhale ya lo elemhi agbọ, memena mhi gbo te elemhi agbọ ya vu je deba Ita.”

²⁹ Eniyẹ odukhokho eyọli ẹẹ ọli, “Ena u tigbe ẹ khueghie ingmemhi eyẹ-a gueye anye gboo, waa ke ẹ biẹbiẹ eni ingme-a gueye anye. ³⁰ Eena anye lẹsẹ khi u lẹsẹ emhikpa, ọa ke khi ọgbọ ọ ke gbo ya ke mhila ẹ ogbọ. Onana o zẹ khi anye miesuọ khi obọ oyi Ẹshinẹgba u te bhale.”

³¹ Ijesu ọ sọ wẹ ọ, ọ, “A she miesuọ memena? ³² Ẹghẹghẹ ọọ bhale, oni ẹghẹghẹ o she ramhi, ni ẹẹ nya a rọ ya miatse ku, ọgbogbọ ọ je apfẹ oyọli. Mhemhẹ-ghuo tse mhi ke ya la. Ama ọa khi mhemhẹghuo tse mhi la, itobọ khi Ita ọ nu mhẹ la. ³³ Eri mhi gue ingme ena ye ẹ, ni a ri itobọ khi a kugbe mhẹ ọ mhuẹ opfomhẹ. Ẹgbọ na agbọ e ya ri osue na ẹ mẹ. Ama a mhọli udu, itobọ khi mhi she mu agbọ ọ le.”

Ijesu ọ sọ iromhi na eniyẹ odukhokho eyọli

17 Abi ijesu ọ rọ nu eniyẹ odukhokho eyọli ngme se, ọ yase alo bino idane, ọ sọ iromhi, ọọ, “Ita, oni ẹghẹghẹ o she ramhi. Ri ufumhi oyi Omiẹ khasẹ agbọ, ni Omiẹ ọ li ri ufumhi oyẹ khasẹ agbọ. ² Itobọ khi u she ri ekpabọ na li, shi ukhomhi oyi ẹgbọ na agbọ kpa, ni ọ ri agbọ na agbọagbọ na ẹgbọ ni u rọ na li. ³ Agbọ na agbọagbọ khi, ni a rọ lẹsẹ ẹ, ikhi yeyẹ ni u khi egbebi Ẹshinẹgba oghuo kpe. Ni a gbo rọ lẹsẹ mhẹ ijesu iKirisiti, ni u ghie. ⁴ Mhi she ri ufumhi oyẹ khasẹ ẹgbọ na agbọ, abi mhi rọ ọ gbe akanya ni u rọ na mhẹ, ni mhi gbe ọli pfo. ⁵ Ita, gbo ri ufumhi ni mhi kpẹ mhọli na mhẹ memena, ikhi ufumhi ni mhi rọte ekẹ mhọli neni a ma agbọ.

⁶ “Mhi she ri ẹ khasẹ ẹgbọ ni u te elemhi agbọ rọ na mhẹ. Ẹgbọ eyẹ e khi ni u rọ na mhẹ. E she ri ungmehi oyẹ gbe akanya. ⁷ Memena e she lẹsẹ khi emhikpa ni u rọ na mhẹ khi obọ oyẹ e te bhale. ⁸ Mhi she gueye wẹ usomhi ni u rọ na mhẹ, wẹwẹ e she mie oni usomhi. E she lẹsẹ egbebi khi obọ oyẹ mhi te bhale, e gbo miesuọ khi yeyẹ u ghie mhẹ.

⁹ “Mhi sọ iromhi na wẹ, ọa khi ẹgbọ na agbọ nya mhi sọ iromhi na, ama eni u rọ na mhẹ irari khi ẹgbọ eyẹ e khi. ¹⁰ Emhikpa ni mhi mhọli eyẹ e khi, emini u mhọli eyemhẹ e li khi. Wẹwẹ e ri ufumhi oyemhẹ khasẹ ẹgbọ na agbọ. ¹¹ Memena mhia bhale deba ẹ, mhia ke la elemhi agbọ, ama wẹwẹ e kie la elemhi agbọ. Ita ni ọ pfuasẹ, ri itoto ni o la eva oyẹ ni u rọ na mhẹ, khukhu

wẹ, ni e khi oghuo abi mhemhe ali yeye awa khi oghuo. ¹² Eghẹghẹ ni mhi ro nu wẹ la, mhi ri itoto ni o la eva oye ni u ro na mhe, khukhu wẹ, mhi khe wẹ ekhe. Okhoghuo o o pfa, se ni oghuo elemhi wẹ ni o khi oni o ya pfa, ni emini a keke shi Ebe-no-pfuase o bhale ya tse. †

¹³ Memena mhia bhale deba e, mhia ngme ingmemhi ena, abi mhi kie li la elemhi agbo, ini niye odukhokho eyemhe e mholi oghelẹ ni o gba pfo, onabi oyemhe. ¹⁴ Mhi she gue usomhi oye ye wẹ, ama agbo e biselemhi wẹ, itobo khi ea ke khi enayi agbo abi mhia li khi onayi agbo. ¹⁵ Mhi aa liẹ u wolọ wẹ elemhi agbo lasela, ama tsumhi wẹ obo oyi Ona okholo. ¹⁶ E a khi enayi agbo abi mhi aa li khi ona agbo. ¹⁷ Ri igesikia oye rewẹ pfuase. Irari khi egbegbi ungmehi ungmehi oye o khi. ¹⁸ Abi u li ghie mhe je elemhi agbo, igho mhi li ghie wẹ je elemhi agbo. ¹⁹ Itobo ewe mhi ro ri egbe mhe ne, ini wewe ee li ligho ri egbe wẹ ne egbegbo.

Ijesu o lema na igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suo nya

²⁰ "Oa khi itobo oyi niye odukhokho eyemhe tse mhi ro so iromhi ona. Mhi li so iromhi na egbo ni e li ya te otsele oyewe mie mhe suo. ²¹ Mhi so iromhi e ga kugbe khi oghuo. Ita! Mhi so iromhi e la elemhi oyi awa, ezese abi u li la elemhi oyemhe ni mhemhe mhi li la elemhi oye. Mhi so iromhi e khi oghuo ini agbo e mie wẹ suo khi yeye u ghie mhe. ²² Mhi ri ufumhi ni u ro na mhe na wẹ ini e kugbe khi oghuo abi mhemhe ali yeye awa khi oghuo. ²³ Mhemhe mhi la elemhi oyewe, yeye u la elemhi oyemhe, ni e ga kugbe khi oghuo, ishegho ni agbo e lese khi yeye u ghie mhe, ali khi u nono ingme oyewe abi u nono ingme oyemhe.

²⁴ "Ita, yeye u ri wẹ na mhe. Mhia nono ni e nu mhe la ashini mhi ya la kpa, ishegho ni e me ufumhi ni u ro na mhe itobo khi u nono ingme oyemhe neni a ma agbo.

²⁵ "Ita ni o pfuase! Agbo ea lese oni u khi, ama mhemhe mhi lese oni u khi, enana e lese khi yeye u ghie mhe. ²⁶ Mhemhe mhi ri oni u khi khasẹ, igho mhi kie li ya ke riyele oli, ishegho inono ni u mholi na mhe, o la wẹ egbe, ni mhemhe mhi li la elemhi oyewe."

Abi a li ri ijesu de

(iMat 26.47-56; iMak 14.43-50; iLuk 22.47-53)

18 Abi ijesu o ro so iromhi ona se, loli ali niye odukhokho eyoli e da uchoke ni a lu iKidironi lase. Ogba ni a ko eera na lu olivu shi o la epfe agho, ijesu ali niye odukhokho eyoli e lo elemhi oni ogba oyi eera olivu. ² Ijudasi oni o ri oli de o lese oni ogba, itobo khi ijesu ali niye odukhokho eyoli e kele lona akaghọ. ³ Igho ijudasi o tsua ekholi-okhue eyi iRomu, ali egbo ni e la Owa oyi Eshinegba e khe ekhe ali ighie eyi ekpodalo-ugamhi eyi iju ali iFarisi ma egbe. E tsua

itsua okholi, ali igbili igolo ali ikpa. E lo ogba oyi eera olivu le.

⁴ Ijesu o she kpe lese emini loli ya me, o mhila wẹ, oo. "Oghuo a nono?"

⁵ Ee oli, "Ijesu onge iNazareti!"

Ijesu oo, "Mhemhe na."

Ijudasi ni o ri oli de o migha mama wẹ. ⁶ Abi Ijesu o ro gueye wẹ khi, "Mhemhe na," igho e ti je ukhokho, e de ya gbe.

⁷ Ijesu o gbo mhila wẹ, oo, "Oghuo e khi a nono wẹ?" E gbo liẹ o li, "Ijesu onge iNazareti."

⁸ Ijesu oo, "Mhi she kpe gueye e khi mhemhe na. O kha khia khi mhemheghuo a nono, a ze ni eni e kpole e vu." ⁹ Eri ijesu o ngme ona ni emini o kpe ngme o bhale ya tse, ni oo: "Ita! Mhi aa wase okhoghuo elemhi egbo ni u ro na mhe a."

¹⁰ Igho iSamọ iPita, ni o tsua itakobi shi emhi o ji oli lasela ro be oni o gbe akanya a deba oga oyi ekpodalo ugamhi esọ na obita ukhomhi pfi-a. IMakosi a lu oni omose. ¹¹ Ijesu oo iPita, "Rue itakobi ogho shi ashini u kpe te ji oli lasela. Eri u dabi khi mhia ya rote uko osue ni Itamhe o mhesẹ na mhe ya da?" ††

A mu ijesu bhale odalo iguezo oyi egbo iju

¹² Igho ekholi-okhue eyi iRomu ali eni e kpada na wẹ ali eni e khe ekhe owa ugamhi ni o fune eyi egbo iju, e gba ijesu mu, e ge oli abo je ukhokho. ¹³ E te odode rue oli bhale ayi Anasi, ni o khi ogo iKefasi. IKefasi o khi okpodalo-ugamhi oyi Eshinegba oni o kpada oyi egbo iju oni ukpe ogho. ¹⁴ IKefasi o ke kpe ye egbo iju ude, khi ini ogbo otuoghuo o ghu-a na egbo ni e bu, o ti dose ni egbo ni e la eoli nya e pfa. ‡

IPita o kie ijesu

(iMat 26.69-70; iMak 14.66-68; iLuk 22.55-57)

¹⁵ ISamọ iPita ali omọ odukhokho oyi ijesu olese, e deba ijesu. Oni omọ odukhokho ali oni o kpada nya na ekpodalo-ugamhi eyi Eshinegba e kpe lese egbe. Igho oni omọ odukhokho o deba ijesu lo elemhi apfe oyi oni o kpada nya na ekpodalo-ugamhi eyi Eshinegba.

¹⁶ Abi iPita oo migha olase epfe ode unuekpe, oni omọ odukhokho ogho o nyene egbe je olase, o ya nu oni omueshi ni o la agho ngme, o rue iPita lo elemhi apfe.

¹⁷ Oni omueshi ni o la ode unuekpe o me iPita, o o li, "Oa khi omọ odukhokho oyi oni omose ogho u li khi?" IPita oo, "Iye, mhia khi loli."

¹⁸ Ulili o gbe. Eni e khe ekhe ali ighumha e migha gasẹ erali ingamhi ni e pfi, e khasẹ erali. IPita o li nu wẹ migha a khasẹ erali.

Oga oyi ekpodalo ugamhi o mhila ijesu ogbo

(iMat 26.59-66; iMak 14.55-64; iLuk 22.66-71)

¹⁹ Oni oga oyi ekpodalo ugamhi eyi Eshinegba o mhi-la ijesu ogbo osese eyoli ali niye odukhokho eyoli.

²⁰ Ijesu o sọli o, o, "Mhi aa tigbe na sheli sese osese el-

† Li ze Iwolo 41.9

†† Li ze iMat 26.39; iMak 14.36; iLuk 22.42 ‡ Li ze ijon 11.49-50

emhi Owa Oyi Eshinegba ali owa ugamhi ni mhi la a sese gboo eghēghe kpa, ikhi ashini egbo iju e legba. ²¹ Elo o ze khi áá mhila mhe ogbo? A ka mhila egbo ni e suo osese oyemhe. E lese emini mhi ngme."

²² Abi ijesu o ngme ona se, oghuo eni e khe ekhe o lase ijesu eso, o li, "Elo o ze ni u ro ligho nu Oga oyi ekpodalo ugamhi a ngme?"

²³ Ijesu oo, "Ini u lese khi mhi aa gue ngme, gue emini o ti ni mhi ngme le, ni egbo e suo. Ama o kha khia khi mhi gue ngme, elo o ze ni u ro lase mhe eso?"

²⁴ Ana Anasi o la lie e rue oli ghi iKefasi ni o khi Oga oyi ekpodalo ugamhi, abi a kie li ge oli abo je ukhokho. Eghēghe ona, iKefasi ali Anasi e ga khi ekpodalo-ugamhi eyi Eshinegba ni e kpeda.

IPita o gbo kie ijesu

(iMat 26.71-75; iMak 14.69-72; iLuk 22.58-62)

²⁵ IPita o kie migha akaghō, oo khasē erali. Egbo elese e mhila li, "Wa she khi oghuo eniyē odukhokho eyi omose ogho?" IPita o so we o, oo, "Iye! Oa khi mhemhe."

²⁶ Oghuo oni o gbe akanya a deba oni o kpeda nya na ekpodalo-ugamhi eyi Eshinegba, ni o khi ogbo oyi omose ni iPita o be eso ukhomhi a, o gbo mhila iPita, "Oa khi yeye mhi she me khi u nu omose ogho la el-emhi ogba?"

²⁷ IPita o gbo le, "Iye!" Utoghuokpe, okpa o gbieghe.

A rue ijesu bhale odalo oyi iPaleti ya gue ezo

(iMat 27.1-2,11-14; iMak 15.1-5; iLuk 23.1-5)

²⁸ Ele uzogbe fiefie, e rue ijesu fie owa oyi iKefasi je apfe oyi igovuno oyi egbo iRomu. Enighie eyi egbo iju ea lama lo elemhi oni apfe, itobo khi ea nono ni ichimhi umha-pfuase ni o mu we, ini ee dobe le eminale iPasova. ²⁹ Itobo igho oni igovuno na lu iPaleti o fie je olase deba eni egbo iju, oo we, "Umha-gueli onoghuo a gue shi omose ona egbe?"

³⁰ Ee oli, "Ini o mhue umha-gueli lo anye ea kha rue oli bhale ghie."

³¹ IPaleti oo we, "A rue oli vu ya gue ezo egbe-a abi ushi oyee o ngme sho."

Egbo iju ee oli, "Anye aa mholi afu ni a ro o lie a ka gbe ogbo." ³² Eri a lina me onana ni emini ijesu o kpe ngme ni o bhale ya tse, ikhi ungmehi ni o la guele uwali eghuli ni loli ya ghu. †

³³ IPaleti o nyene egbe je elemhi apfe oyoli, o lu ijesu mhila, oo, "Yeye u khi oghie oyi egbo iju?"

³⁴ Ijesu oo. "Udu oye ogbo ona ni u mhila mhe o te bhale abi khi ogbo o gue ingme oyemhe ye e?"

³⁵ IPaleti oo li, "Ongē iju we khi mhi khi? Egbo eye ali ighie eyi ekpodalo-ugamhi e rue e bhale ghi mhe, Elo u li?"

³⁶ Ijesu oo li, "Eghiele oyemhe oia khi onayi agbo ona. Ini igho o khi lo, eni e deba mhe e kha ye okhōli na mhe, ini a khi dobe mu mhe ghi eni e mhesē eyi egbo iju. Ama memena, eghiele oyemhe oia khi onayi agbo ona."

³⁷ Igho iPaleti o mhila li, "Oghie u ti e khi?"

Ijesu oo, "U gue ga ngme oli ni u ro khi oghie mhi khi. Onana o ze khi a bia mhe bhale elemhi agbo, ni mhi ro ri emini o khi igesikia khasē egbo na agbo. Oni o da khi ona igesikia ne, oo suo oyemhe."

³⁸ IPaleti o mhila li, "Elo o khi igesikia?"

A pfa ezo igbea mu ijesu

(iMat 27.15-31; iMak 15.6-20; iLuk 23.13-25)

Igho iPaleti o gbo fie je olase, o gueye egbo iju, oo, "Mhi aa me umha-gueli shi oli obo ni o remhe ya pfa ezo mu oli a gbe oia ³⁹ Ama, abi a li ini a da li ukpe iPasova khi, ukpe khi ukpe kpa, eri mhia rue ogbo oghuo egbo eye e eni a mu shi owa ighumha abo-a na e. A nono ni mhi wolō oghie iju abo a na e?"

⁴⁰ Igho e tsesē gbii, ee oli, "Iye! Ri Ochoghō rue iBarabasi obo a na anye." (iBarabasi iko o li, oni o gbe ogbo a o khi ni a mu shi owa ighumha.)

A pfa ezo igbea mu ijesu

(iMat 27.15-31; iMak 15.6-20; iLuk 23.13-25)

19 Igho iPaleti oo a gbe ijesu itali egbegbo. ² Eni ekhōli-okhue e nyanō iguabo era igba riēle aru-la oghie rughu ijesu ukhomhi, e rue awulu ni o khi egholi ni o li abi oyile nabi a ro o so oghie so oli. ³ E gbo bhale deba li, e ro oli li egia, e lie oli, "A yase obo eke na oghie oyi iju!" E lase oli alo.

⁴ IPaleti o ke gbo fie je olase deba egbo iju, oo, "A ghe oli e, mhi rue oli lasele na e ni a ro lese khi mhi aa me umha-gueli shi oli obo ni o re mhe ya lie a ka gbe oli a." ⁵ Abi ijesu o ro fie lasele ni o ro rughu arula igba, o gbo so awulu egholi oyile ni oghie o so, iPaleti oo, "A ghe oni omose!"

⁶ Abi ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali eni e khe ekhe Owa oyi Eshinegba e ro me oli, e tsesē, ee, "A ta li ma oora apfida! A ta li ma oora apfida!"

IPaleti oo, "Ee a rue oli vu ya ta ma oora. Mhi aa me umha-gueli shi oli obo."

⁷ Egbo iju ee oli, "Anye mhue ushi ni o guele a gbe oia, itobo khi oo lu egboli Omi Eshinegba."

⁸ Abi iPaleti o ro suo ona, ulishi o tigbe mema lolo mu oli. ⁹ O nyene egbe je elemhi apfe oyoli, ya mhila ijesu, "Ongē obo u khi?"

Ama ijesu o tsaghie oli-a. ¹⁰ IPaleti oo, "Wa ya mie mhe unu? Wa lese khi mhi mhōli ekpabo ni mhi ro dobe ya pfa e shi eke, ali khi mhi gbo dobe ya lie a ka te ma oora apfida gbe-a?"

¹¹ Ijesu oo oli, "Wa kha mhōli afu shi mhe idiegbe ini oia khi Eshinegba o ri oli ne lo, ama ogbo ni o mu mhe bhale ghi e, loli o mhōli umha-gueli oyi olamhe ni o fu ne."

¹² Abi iPaleti o ro suo ona se, o nono ode ni o te ya wolō ijesu abo a, ama eni egbo iju e kiele tsesē, e lie oli, "Ini u ze oli obo, wa khi omole iSiza oghie oniemhi oyi iRomu. Onini o da guele khi oghie loli khi, obe iSiza o khi."

¹³ Abi iPaleti o ro suo ingmemhi ena, o rue ijesu je olase, iPaleti o ya shito ukpho eche ni o shito la so ezo,

† Li ze ijōn 3.14; 12.32,33

ni a lu Ɖtete eche (iGabata a ri elemhi Iburu ee lu oli) 14 Eghēghe agho ovo o lese ramhi iteteva ukhomhi elegeho, ikhi ogbele ni a mu egbe e shi ukpe iPasova. IPaleti oo eni egbo iju, "Oghie oyeē ghō o!"

15 Ama e tseṣe, "A rue oli ya gbe-a! A rue oli ya gbe-a! A ta li ma oora apfida!"

IPaleti o mhila we, oo, "A nono ni mhi ta oghie oye e ma oora apfida?" Ighie eyi ekpodalo-ugamhi ee o li, "Anye aa mhōli oghie olese dose oghie iSiza."

16 Igho iPaleti o ri ijesu na ekhōli-okhue e ka ta li ma oora apfida.

A ta ijesu ma oora apfida

(iMat 27.32-44; iMak 15.21-32; iLuk 23.26-43)

Rō te agho vu ekhōli-okhue e te rue ijesu vu. 17 Ijesu o fiē lasele, lolighuo o tsua oora apfida oyoli, o je ashini a lu "Ukhomhi olimhi ni o ku igua-a." (IGogota a ri elemhi Iburu e lu akaghō.) 18 Agho e tali ma oora apfida shi, e ta egbo aava ma eera mama li. Oghuo epfe obita, onokpo epfe obogobo, ijesu o la we iteva.

19 IPaleti o keke emhi ro kphase oni oora-apfida. Emini o keke shi o khi, "Ijesu Onge iNazareti, Oghie oyi Egbo Iju." 20 Ebubu eni egbo iju e ze oni emhi, itobo khi ashini a ta ijesu ma oora apfida shi o nuata shi apfe. Elemhi Iburu, ghe iLatini ali iGiriki a ro keke oni emini a ro kphase oora apfida ni a ta ijesu ma. 21 Ighie eyi ekpodalo-ugamhi eyi egbo iju ea lama shi emini iPaleti o keke. E ya gueye oli, ee oli, "Anye ea nono ni u keke oghie oyi iju shi o, emini u kha keke shi o khi, Oghie oyi egbo iju omose ona o khi loli khi."

22 IPaleti oo we, "Mhi she keke emini mhi keke."

23 Abi eni ekhōli-okhue e ro ta ijesu ma oora apfida se, e wolō ide eyoli kemhi shi asha ene. Ogbogbo o rue asha eghuo o, e gbo rue awulu oyoli ni a do ni aa rote ashikhoghuo gbela toma.

24 Ani ekhōli-okhue e gueye egbe we, "Awa khi nyano li-a, awa ti ebe shi o, ni awa me oni o ya mu, ni o rue oli." Eri a me onana ni emini a keke shi Ebe-no-pfuase o bhale ya tse, ni oo, "E kemhi ide eyemhe, e gbo ti ebe shi awulu oyemhe."

25 Inyo ijesu, ali inyoghuo inyoli nokpotso, ali iMeli ughue iKilopasi, ali iMeli onge iMagidalen e migha mama oni oora apfida ni a ta ijesu ma. 26 Ijesu o me inyoli ali omō odukhokho oyoli ni o nono ingme oyoli, khi o migha epfe agho, ijesu oo, "Inyo! Omi-e ghō."

27 O gueye oni omō odukhokho, oo li, "Inye ghō." Rō te agho vu oni omō odukhokho o te rue oni inyo ijesu je apfe ni o te nu o la.

Eghuli ni ijesu o ghu

(iMat 27.45-56; iMak 15.33-41; iLuk 23.44-49)

28 Ijesu o lese khi emhikpa e she ze ukhomhi, oo, "Okiamē o a gbe mhe." Onana o ri emini a keke shi Ebe-no-pfuase bhale ya tse. 29 Ubene ni o vo onyo ni o khe-a o la epfe agho, e so isoso † elemhi oni onyo e ro oni isoso kphase ukpokpo oyi oora ni a lu isopu ni o

† Li ze Iwolo 69.21; 22.15 †† Isoso egbo eghuo e lu isoso ukodo.

nuē, e nise oli je ijesu unu. 30 Abi ijesu o ro to unu oni onyo, o, "O she pfo."

O do ukhomhi gbe, o ghua.

31 Ekhemhue eyi egbo iju e vu ya mhila iPaleti o ze ni wewe e ya pfi emhi shi awe eyi emose ni a ta ma eera apfida guoghō-a. Ali ni wewe e taghie we te eni eera apfida tiemhile. Emini o ze ni e ro ligho mhila khi, elegeho khi ogbele ni ala mu egbe khe ogbele iyemhea oyi egbo iju. Eri ea nono ni e la ikhomhi eera apfida ramhi ogbele iyemhea, itobo khi oni ogbele iyemhea ogho, ogbele ipfuase na ke o khi. 32 Eni ekhōli-okhue e vu ya pfi emhi shi ogbo oni odode ni a ta ma oora apfida mama ijesu awe guoghō a. E gbo ligho ya guoghō eyi oni o kpole a. 33 Ama abi e ro ramhi ayi ijesu, e bhale ya e khi o she ghua, itobo igho ea ke pfi emhi shi ijesu awe guoghō a. 34 Oghuo eni ekhōli-okhue o so ijesu ogbhoro epfe, utoghuokpe, oia ali amē e te oli egbe ku lasele. 35 Ogbō ni o ri elo me ona o pfi otsele shi o, otsele ni o pfi o khi igesikia itobo khi o lese gboo khi igesikia ona o khi. Eri o pfi otsele ona ni a khi eni e miesuo. 36 Onana o ri emini a keke shi Ebe-no-pfuase bhale ya tse, ni o guele khi, "Ogbokhoghuo o a ya khi ugua shi oli idiegebe." 37 Ebe-no-pfuase o gbo ngme ghō shi asha olese khi, "E ya ke bino oni e ya to ogbhoro gbese a." ††

Iroto oyi ijesu

(iMat 27.57-61; iMak 15.42-47; iLuk 23.50-56)

38 Abi a ro me ona se, iJosefu onge Arimatia, ni o khili otuoghuo eniye odukhokho ni e bēna e deba ijesu itobo khi o na ulishi oyi ekhemhue eyi egbo iju, o le ya mhila iPaleti olimhi oyi ijesu. IPaleti o lama na li o rue olimhi oyi ijesu ya ro to. Igho iJosefu o bhale ya rue oli vu. 39 INikodemosi ni o ke ya me ijesu ele iyose o kphase iJosefu. O tsua ikhumhi ni a ro o to olimhi egbe ini o khi kele kea. Eni ikhumhi e bu ramhi akpulu ikoko oghuo. O gbo tsua ituale ni e pfi mhuē. 40 Eni emose aava e tsua olimhi oyi ijesu, e ri ide epfopfo genō oli. Abi e li i genō oni olimhi, igho e pfi ituale shi oli egbe, ni e ri ikhumhi na ro o shi olimhi egbe ma o, abi egbo iju e lie mu olimhi egbe shi iroto, abi ushi oyewe o ngme. 41 Ukuku ogba o la ashini a ta ijesu ma oora apfida shi, uji ona ufuegbhe onogbo ni aa ri ogbo to ghue o li la agho. 42 Itobo khi elegeho o khi ogbele ni a ro mu egbe e shi eke khe ogbele iyemhea oyi egbo iju, ali khi oni uji na ufuegbhe o ti mama we, e ri olimhi oyi ijesu yeshi agho.

Ijesu o rote eghuli guale

(iMat 28.1-8; iMak 16.1-8; iLuk 24.1-12)

20 Efe uzogbe fiefie ele ni oo deba ogbele iyemhea oyi egbo iju, obili o kie la ogbe. IMeli onge iMagidalen o je uji ashini a ri ijesu yeshi, o bhale ya e khi a she ghegele eche unu oni uji-a. 2 Igho o so awe unamhi na je ayi iSamō iPita ali omō odukhokho ogho ni ijesu o nono ingme oyoli, o gueye we, oo, "E tsua

‡ Li ze Okiali 12.46; iNoba 9.12; Iwolo 34.20 †† Li ze iZaka 12.10 †† Li ze iJon 3.1-2

olimhi oyi Ōnōmhue elemhi uji ufuegbhe a! Anye aa leşe obini e tsua li je."

³ Igho iPita ali ōni ōmō odukhokho ogho e vu ya je oni uji ufuegbhe. ⁴ Wewe aava ee na, ama ōni ōmō odukhokho ogho o na doşe iPita, o kpe ramhi oni uji ufuegbhe khe iPita. ⁵ Ō nyese egbe bino elemhi oni uji ufuegbhe, ama ōa lo elemhi o. Ō me ide ni a kpe ro khuli idiegbe oyi iJesu. ⁶ Igho iSamō iPita ni o kpukhokho ramhi agho o doşe ya lo elemhi oni uji ufuegbhe. Ō me eni ide khi e la elemhi uji ufuegbhe. ⁷ Ode olimhi ni a ro ge iJesu ukhomhi o li la agho. Oni ode o khili shi ashaoda shi ide enekpole o. O kie khili shi agho abi a kie kpe li roli khili olimhi oyi iJesu, ōa taghie a. ⁸ Igho ōni ōmō odukhokho ogho ni o kpe ramhi oni uji, o li lo elemhi ōli, o ri eloe me, o miesuo. ⁹ Oni eghēghē ēa kie leşe emini a keke shi ebe khi iJesu o ya te eghuli guale. ¹⁰ Igho eni eniye odukhokho e nyene egbe je apfe.

Ijesu o ri egbōli khaşē iMeli ōnge iMagidaleni

(iMat 28.9-10; iMak 16.9-11)

¹¹ IMeli o migha olase oni uji ufuegbhe o o viē. Abi o li kie le viē, o nyese egbe bino elemhi oni uji ufuegbhe. ¹² Ō me khi igeni aava ni e so itsua epopfo e shito elemhi oni uji ufuegbhe ni a ri olimhi oyi iJesu yeshi. Ōghuo o shito obini iJesu o kpe ri ukhomhi shi, ōni o kpole o shito obini o kpe ri awe shi.

¹³ E mhila li, e e ōli, "Nō kpotso, elō u viē e shi?" Ō o we, "E she tsua Ōnōmhue o yemhe vu, mhi aa leşe obini e roli shi."

¹⁴ Igho o nyene egbe o me khi iJesu o migha agho, ama ōa leşe khi iJesu lo. ¹⁵ Ijesu o mhila li, o o li, "Nō kpotso elō u viē e shi, oghuo wa nono?"

IMeli o dabi khi ōni o riele shi oni ogba ni o la agho lo, o, "Ōga ini yeye u tsua li vu kpekpe gueye mhe obini e roli shi ni mhi je agho ya tsua li."

¹⁶ Ijesu o li, "Meli." Ō so alo ghue ōli, o tseşe leghe ri eleshhi oyi egbo iju yemhe ōli, o o, "Raboni!" Ōseşe a ri ona ngme eghē Iburu.

¹⁷ Ijesu o gueye ōli, "Khi mu mhe mhue, itobo khi mhi aa nyene egbe je oyi Ita ne. Ama ka gueye inyoghuo-mhe khi mhi ya nyene egbe je oyi Itamhe ni o li khi Ita we, ali Eshinegba o yemhe ni o li khi Eshinegba o yewe."

¹⁸ Igho iMeli ōnge iMagidaleni o vu ya gueye eniye odukhokho khi lo li me iJesu Ōnōmhue. Ō gueye we ingme ni Ōnōmhue o gueye ōli.

Ijesu o ri egbōli khaşē eniye odukhokho eyōli

(iMat 28.16-20; iMak 16.14-18; iLuk 24.36-49)

¹⁹ Abi ogbomhi o ro mu eke eleshho ni o khi ogbeakolo oyi ele iyemhea oyi egbo iju, ni o khi ele ni odode elemhi efo uka, eniye odukhokho eyoli e le gba elemhi owa, e sono okpe ode itobo khi ee na ulishi oyi egbo iju eni ee mhesē. Udemhija, iJesu o bhale ya migha we iteva bia, o o, "Opfomhe o ka nu e la." ²⁰ Abi o ro ngme ona se, o ri abo ali epfe khaşe we. Oghēle o vo we elemhi shi abi e li me Ōnōmhue. ²¹ Ijesu o gbo lie we, "Opfomhe o ka nu e la. Abi Ita o li ghie mhe mhi

li lie ghie e." ²² Igho o yemhe ku we, o o, "A mie Ayemhe-no-pfuase, ²³ Ōgbo ni a da gbe olamhe kua na, a she gbe kua na li, ama ini aa da gbe kua na we ne, aa gbe kua na we." †

Ijesu o ri egbōli khaşē iTōmōsi

²⁴ Otu oghuo elemhi eni eniye odukhokho ogbava ni a lu iTōmōsi ni a gbolo ee lu itsema, ōa nu we la agho ni iJesu o ro bhale we iteva. ²⁵ Eniye odukhokho eni e kpole e gueye ōli, e o li, "Anye me Ōnōmhue!"

IŌmōsi o o, "Ini mhi aa li me emeli ni o la ashini a te ta itse shi ōli abo ni mhi ri umiesobo o yemhe ti ōli, ni mhi aa ro ri obo shio oni o la li epfe, mhi aa ya miesuo khi o she guale."

²⁶ Abi o ro gbe utui, eniye odukhokho eyoli e gbo lona elemhi owa, iTōmōsi o nu we la agho, e so okpe ode. Udemhija iJesu o gbo bhale ya migha we iteva bia, o o we, "Opfomhe o ka nu e la." ²⁷ Ō gueye iTōmōsi, o o li, "Ri umiesobo ti ana, bino mhe abo, gbo nise obo ti mhe epfe. Khi ke mhōli akhokhomhe, miesuo!"

²⁸ IŌmōsi o li, "Ōnōmhue o yemhe, ali Eshinegba o ye mhe!"

²⁹ Ijesu o o li, "Itobo khi u me mhe u ro miesuo? Ikhivose o khi na eni ēa me mhe ne ni e miesuo."

Emini o zē ni a ro keke ebe ona

³⁰ Ijesu o la ukpeloe oyi eniye odukhokho eyoli gbe ikanya onyaloa ni e bububu elese ni ogbo ōa keke shi ebe ona. ³¹ Ama eri a keke ena shi ebe ini a miesuo khi iJesu khi iKirisiti, ikhi Ōmiepfuese Omi Eshinegba, ali, ini a mhōli irudunga, a ya mhōli agbo itobo eva oyoli.

Ijesu o ri egbōli khaşē eniye odukhokho eyōli etuoshilua

21 Abi a ro me ingme ena se, iJesu o gbo ri egbe ōli khaşe eniye odukhokho eyoli, epfe oke oniemhi ni a lu iGalili. Ina a li me ōli. ² ISamō iPita, ali iTōmōsi na lu itsema, ali iNatanieli ōnge iKena na eke iGalili, ghe Ijōni ali ijemhisi imi iZebedi, ali eniye odukhokho eyi iJesu aava elese e ga legba asheghuo nya. ³ ISamō iPita o o, "Mhia vu ya mu ifele." ††

E e ōli, "Anye ya deba e ye." Igho e lo elemhi oko-oke oniemhi oni ikeke. Ama eliyose eleshho nya, ēa mu emhikhoghuo. ⁴ E e uzogbe fiefie, iJesu o migha egele oyi oke oniemhi, ama wewe ēa leşe khi iJesu o nu we ngme. ⁵ Ijesu o mhila we, o o, "Emole mhe, aa kie me afele okhoghuo mu?"

E e ōli, "Anye ēa me emhikhoghuo mu."

⁶ Ō o we, "Pfi aga oye je epfe obita oyi oko-oke oniemhi khi a ya me ifele mu." Igho e pfi aga je obini o ngme, ēa ke dobe ti oni aga lo elemhi oni oko-oke oniemhi itobo khi o she mu ifele ni e bu. †

⁷ Igho ōni ōmō odukhokho ni iJesu o nono ingme oyoli, o o iPita, "Ōnōmhue lo!" Abi iSamō iPita o suo khi Ōnōmhue lo ni o nu we ngme lena, o nyanya ro itsua so (itobo khi eri o kpe taghie ide eghuo egbe-a), o ji

† Li ze iMat 16.19; 18.18 †† Li ze iLuk 5.5 † Li ze iLuk 5.6

pfilo elemhi amẹ. ⁸ Eniyẹ odukhokho eni e kpọle e gua oni okọ-okẹ oniēmhi bhale esọ okẹ, e e ti oni aga bhale epfẹ egele. Ekẹkhẹ ọa ke lolo nuẹ shi wẹ ọ, emhi nabi ẹtẹ-awẹ egbhuẹshe o ke rọte aghọ khi. ⁹ Abi e rọ ramhi egele, e mẹ ingamhi erali aghọ, a ri afẹlẹ tọ ọ, ibulẹdi e li nga ọ.

¹⁰ Ijesu ọọ wẹ, “A rọte ifẹlẹ ni a mu lẹna rue bhale.”

¹¹ IPita ọ nga egele le, ọ ya tialọ oni aga ni o vọ ifẹlẹ enieniēmhi ngale egele, eni ifẹlẹ e kugbe khi egbhuẹshilua ali igbẹsẹ. Abi eni ifẹlẹ e riẹ lighọ bu, oni aga ọa nyanọ a. ¹² Ijesu ọọ wẹ, “A bhale ya le emhi.” Ogbokhoghwo eni eniyẹ odukhokho ọa mhila li, “Oghuo u khi?” Itobọ khi e lẹsẹ khi Onomhwe lọ.

¹³ Ighọ ijesu ọ ya rue oni ibulẹdi kemhi na wẹ, ọ gbo kemhi oni afẹlẹ na wẹ.

¹⁴ Onana o khi utonuzi-esẹ ni ijesu ọ ri egbọli yaa khasẹ eniyẹ odukhokho eyọli abi ọ te rọte eghuli guale.

Ijesu ọ nu iPita ngme

¹⁵ Abi e rọ le se, ijesu ọọ iSamọ iPita, “Samọ omi ijoni! U fẹ nono ingme oyẹmhẹ dọsẹ emhi enana nya?”

IPita ọ sọ li ọ, ọ Ii, “Onomhwe, u lẹsẹ khi mhi nono ingme oyẹ.”

Ijesu ọọ, “Ri eminale na imi isumha eyẹmhẹ le.”

¹⁶ Utonuzeva, ijesu ọọ li, “Samọ omi ijoni, u fẹ nono ingme oyẹmhẹ?”

IPita ọọ Ii, “Guẹguẹguẹ Onomhwe, U lẹsẹ khi mhi nono ingme oyẹ.”

Ijesu ọọ, “Ri eminale na isumha eyẹmhẹ le.”

¹⁷ Utonuzesẹ ijesu ọọ li, “Samọ omi ijoni, u fẹ nono ingme oyẹmhẹ?”

Oni ingme o to iPita egbe, itobọ khi ijesu ọ mhila li itesẹ, “U fẹ nono ingme oyẹmhẹ?” Ighọ iPita ọ sọ li ọ, ọ, “Onomhwe, u lẹsẹ emhikpa, u lẹsẹ khi mhi nono ingme oyẹ.”

Ijesu ọọ li, “Rọ ẹloe khu isumha eyẹmhẹ.” ¹⁸ Ijesu ọọ, “Igesikia mhi gue yẹ khi, abi u rọ khi ozele, eri u ri itsua sọ u fiẹ je obini o ghọle ẹ, ama ini u womhẹ, ọgboẹsẹ ọ ke ya ri itsua ke sọ ẹ, ọ mu ẹ obọ je obini ọa ghọle ẹ ni u je.” ¹⁹ Eri ijesu ọ ngme ona ni ọ rọkhasẹ abi iPita ọ li ya ghua ni o ya rọ ufumhi ghi Ẹshinegba. Ighọ ọọ iPita, “Ke deba mhẹ.”

²⁰ IPita ọ nyenẹ egbe, ọ mẹ ọni ọmọ odukhokho ni ijesu ọ nono ingme oyọli, ọni ọ shitọ mama ijesu abi e rọ nu ijesu le eminale ni o kpukhokho khi ọọ deba wẹwẹ. Lọli ọọ ke mhila ijesu ogbọ ni ọọ, “Onomhwe, oghuo ọ ya rẹ dẹ?” ²¹ Abi iPita ọ rọ mẹ ọli, ọ mhila ijesu, ọọ, “Sẹ egbọ na agbọ e fẹ ya li ọni ọmose ọna?”

²² Ijesu sọ li ọ, ọ, “Ini mhia nono ni ọ la agbọ ramhi ni mhi rọ ya gbo nyenẹ egbe bhale agbọ, onoghwo o khi oyẹ shi ọ? Ke deba mhẹ.”

²³ Ona o zẹ ni e rọ bẹna ngme ọli iteva oyi eniyẹ odukhokho eyi ijesu, khi ọni ọmọ odukhokho ọna ọa ya ghu ghue. Ama ijesu ọa liẹ khi ọa ya ghu ghue. Eri ọ lẹsẹ liẹ, “Ini mhia nono ni ọ la agbọ ramhi ni mhi rọ ya gbo mu egbe nyenẹ bhale, onoghwo o khi oyẹ shi ọ?”

Ungmemhi ni o kpukhokho

²⁴ Lọli khi ọmọ odukhokho ni ọ pfi ọtsẹlẹ shi eni ingmemhi ena, lọli ọ gbo kẹkẹ wẹ shi ebe. Awa gbo lẹsẹ khi emini ọ ngme khi igesikia lọ.

²⁵ Ikanya ebubu e laọ ni ijesu ọ gbe. Ini ẹẹ a kẹkẹ wẹ nya ukpamhi oghuo-oghwo lọ, mhi sa khi agbọ ona nya ọa kha luẹsẹ ebe ni a kha kẹkẹ wẹ shi.

Ikanya

A rue Ijesu nga idane

1 Elemhi ebe oni odode ni mhi kpẹ kẹkẹ ghi yeyẹ iTiofilosi, † mhi kẹkẹ ikanya ni Ijesu ọọ gbe ali emi ni ọ sẹsẹ rọte igbaekele, ² ya ramhi ogbẹle ni a rọ rue ọli nga idane. Neni a rue ọli nga idane, ọ rọte Ayemhẹ-nọ-pfuasẹ ri omhẹsẹ na ighiusomhi na kẹkẹ ni ọ zẹ. ³ Abi ọ rọ ghu-a se, ogbẹle egbhuẹva ọ la elemhi agbọ ọ ri egbọli kia khasẹ ighiusomhi eyọli, ni o rọkhasẹ gboo khi akhọkhomhẹ ọa la ọ khi ọ la agbọ. E mẹ ọli, ọọ gue ungmehi oyi Eghiele oyi Eshinegba yẹ wẹ. ⁴ Eḷeghuo khi e legba asheghuo, khi ọ nu wẹ ẹ le emi-nale, ọ ri omhẹsẹ ona na wẹ, ọọ wẹ, “A khi rọte iJerusalemu vu, a migha khẹ isomhopfa ni mhi gueyẹ ẹ, ikhi isomhopfa ni itamhẹ ọ shobọ. ††5 Amẹ ijoni ọ rọ ọ batazi egbọ, ama ọa ke ya tẹsẹ neni a ri Ayemhẹ-nọ-pfuasẹ ya batazi ẹ.” ‡

A rue ijesu nga iloghie

(iMak 16.19-20; iLuk 24.50-53)

⁶ Abi ighiusomhi e rọ nu ijesu legba kugbe, e mhila li, ẹẹ ọli, “Ọnọmhuẹ, u ya la ẹghẹghẹ ona rue eghiele oyi egbọ iZireni nyenẹ gbo na wẹ?”

⁷ Ọọ wẹ: “Aa khi eni ẹ lẹsẹ oni ẹghẹghẹ ali oni ogbẹle ni Ita ọ ri afu eyọli mhẹsẹ. ⁸ Ama ini Ayemhẹ-nọ-pfuasẹ ọ bhale ẹ idiegbe, a ya mhọli ekpabọ, a ya ke pfi ọtsẹlẹ na mhẹ elemhi eke iJerusalemu, ali eke iJudia, ali iSameria ali elemhi eke agbọ ona nya.” ††

⁹ Abi ọ rọ ngme eni ingmemhi enana se, a rue ọli nga idane abi e kie li ghọ fẹli ọli. Otughunu o khukhu ọli-a, o rue ọli odalo oyewẹ le. ††

¹⁰ E bino idane chii abi ọ li vu, utoghuokpe emọse aava ni e sọ ide epfopfo e migha wẹ iteva. ¹¹ Eẹ wẹ, “Egbọ iGalili, elọ o zẹ ni a rọ migha a fẹli idane chii? Oni ijesu ọna ni a rue odalo oyewẹ vu nga idane, abi a li rue ọli vu, ighọ ọ li ya gbo nyenẹ egbe bhale.”

A zẹ iMatayasi to ẹloli ijudasi

(iMat 27.3-10)

¹² Ighọ, eni ighiusomhi na kẹkẹ e rọte oni ukhomhi Ute ẸẸra Olivu ni e migha vu je iJerusalemu, aghọ ọa lolo nuẹ shi iJerusalemu, okiali imali oghuo lọ, ni Ishi eyi iMosisi o lama shi ogbọ ke kia ogbẹle iyemhẹa.

¹³ Abi e rọ ramhi iJerusalemu, e nga ukhomhi atonga, e lo elemhi owa ni ee legba. Eni e la akaghọ khi iPita,

ijoni, ijemhisi ali Aduru, iFilipu ali iTomosi, iBatolomiu ali iMatiu, ijemhisi ọlese ni ọ khi omi Afeusi, iSamioni ni ọ la otu iZiloti ali iJudasi omi ijemhisi. †††14 Wewẹ nya e lona a kugbe ẹghẹghẹ kpa a sọ iromhi. Ghe eni ikpotso ali, iMeli inyọ ijesu, ali inyoghuo ijesu.

¹⁵ Ogbẹle ni a ngme ena, iPita ọ vule migha iteva oyi igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ. Egbọ egbhuẹsese e la aghọ (120) ¹⁶ Ighọ ọọ, “Inyoghuo, a mema ya ri emini ebe-no-pfuasẹ o ngme tẹ, ni Ayemhẹ-nọ-pfuasẹ ọ rọte unu oyi iDefidi ngme shi eke shi ijudasi egbe, lọli oni ijudasi ni ọ ri odẹ khasẹ egbọ ni e mu ijesu. ¹⁷ Ọtuoghuo elemhi awa ọ khi ni ọ nu awa gbe akanya abi aghiusomhi.”

¹⁸ Ijudasi ọ wolọ ikpaghọ ni ọ mie shi ikanya ọkhọlọ ni ọ gbe ya dẹ eke. Aghọ ọ de tu ukhomhi eke ku itọ-a shi. ¹⁹ Ogbokpa ni ọ la iJerusalemu ọ suọ ona, e ri irarighọ ri unu ẹoli oyewẹ lu akaghọ Akedama, ni o migha shi Eke Ọlia. †††

²⁰ iPita ọọ, “Irari khi, a kẹkẹ ọli shi ebe Iwolo khi,

“A tsua owa oyọli pfia.

A khi mẹ ogbọkhoghuo

ni ọ gbo la oni owa,’

“A gbo li kẹkẹ ọli:

“Ogboese ọ rue asha omhẹsẹ oyọli.” †

²¹ “Itobọ onana, o ti ni awa zẹ ogbọ oghuo ni ọ to ẹloli ijudasi, oni ogbọ ọ mema ya khi ogbọ ni ọ nu awa la ọ rọte ẹghẹghẹ ni ijesu ọ rọ la iteva oyi awa, ²² rọte ẹghẹghẹ ni ijoni ọ rọ batazi egbọ ya ramhi ogbẹle ni Eshinegba ọ rọ rue ijesu lasese elemhi iteva oyi awa nga idane. Ogbọ ni awa ya zẹ ọ mema ya nu awa gbe akanya aguele irọte eghuli guale oyi ijesu.”

²³ Ighọ e khọkhọ emọse aava. Omọse oghuo ni a lu ijosefu ni a lu iBasabasi, ni a gbolo ẹ lu ijositosi, ali omọse ọlese ni a lu iMatayasi. ²⁴ Ighọ e lema, ẹ li, “Ọnọmhuẹ, u lẹsẹ udu oyi ogbokpa, kpẹkpẹ rọte elemhi egbọ etuava ena zẹ ²⁵ oni ọ ya rue ikanya aghiusomhi na kẹkẹ ni ijudasi ọ zẹ obọ je obini o khili oyọli.”

²⁶ Ighọ e bọ shi ọ, obọ o mu iMatayasi, Ighọ e li ya rue ọli ma ighiusomhi na kẹkẹ ogboghuo ni ijesu ọ zẹ.

Ayemhẹ-nọ-pfuasẹ ọ bhale ogbẹle iPetikositi

2 Abi ogbẹle ukpe iPetikositi o rọ ramhi, igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ nya e lona kugbe asheghuo. ††2 Utoghuo-kpe, okeke o rọte idane tiemhile abi akpekpeli ni o toto, oni okeke o vọ elemhi oni owa ni e shitọ. ³ Ighọ e mẹ emini e li abi ẹlemhi er-

† Li zẹ iLuk 1.1-4 †† Li zẹ iLuk 24.49 ‡ Li zẹ iMat 3.11; iMak 1.8; iLuk 3.16; iJon 1.33 †† Li zẹ iMat 28.19; iMak 16.15; iLuk 24.47-48 †† Li zẹ iMak 16.19; iLuk 24.50-51

††† Li zẹ iMat 10.2-4; iMak 3.16-19; iLuk 6.14-16 ††† Li zẹ iMat 27.3-8 † Li zẹ Iwolo 69.25; 109.8 † Li zẹ iLẹv 23.15-21; iDẹt 16.9-11

ali khi e rōte ashakhasha a tiemhile shi wẹ ọ. ⁴ Igho Ayemhẹ-nọ-pfuasẹ ọ vọ wẹwẹ nya egbe, ee ngme emue oyi ẹoli ọdoda abi oni Ayemhẹ ọ li khueghie wẹ unu-a.

⁵ Egbo iju ni ẹ na ulishi Eshinẹgba ni e rōte ushishi ọdoda na ekẹ agbọ jele, e la elemhi iJerusalemu. ⁶ Abi e rọ suọ oni okeke ona, ebubu egbo e kpeli bhale. O nya wẹ alo-a abi e rọ suọ khi eni egbo ni e miesuọ khi ẹ ngme emue ọdoda eyi wẹwẹ. ⁷ Igho abo e sha wẹ egbegbo, e lie egbe. "Eni egbo ena, ni ẹẹ ngme emue eyawa ena, ọa khi egbo iGalili e she khi? ⁸ Se awa ke lie suọ wẹ khi ẹẹ ngme emue ọdoda eyawa? ⁹ Ẹoli ọdoda awa te lasele, eghuo e rōte iPatia bhale, eghuo ọ, iMedisi ali Elamu, eghuo ọ, iMesopotemia, eghuo, ekẹ iJudia ali iKapadosha, eghuo, iPotusi ali Esha, ¹⁰ eghuo, iFirigia ali iPafilia, eghuo, ijipiti ali ukiẹkiẹ ekẹ iLibiya ni o ti mama ekẹ iSairin, eghuo e rōte iRomu bhale, ¹¹ li shi egbo iju ali egbo ijeta ni e mu pfi bhale irudunga oyi egbo iju. Eghuo elemhi awa e rōte iKireti ali Arebia bhale. Abi o riẹ khi igho, awa kie ga suọ khi ẹ ngme emue eyawa, ẹẹ guele ikanya eniemhi ni Eshinẹgba o gbe." ¹² Eni ingme ni a mẹ e sha ogbokpa abo, ẹa lẹsẹ udi wẹ, e mhila egbe wẹ. "Sẹẹ onana o ngme?"

¹³ Egbo eghuo e rẹwẹ ẹ li egia, ẹ lie, "Onyọ ọọ gbe wẹ."

IPita ọ nu eni ebubu egbo ngme

¹⁴ Igho iPita ọ vule migha, loli ali ogbaghuo ni e kpole, ọ khueghie unu-a leghe, ọ nu eni ebubu egbo ngme, ọọ, "Apfemhẹ iju, ali ẹẹ egbo nya ni a la elemhi iJerusalemu, a rọ esọ shi mhẹ ekẹ ni mhi gue ingme ni a mẹ ena yẹ ẹ. ¹⁵ Ọa khi onyọ ọọ gbe eni egbo ena abi a dabi. Irari khi ogbe ọa dala ne, agogo itili ẹlẹ uzogbe awa la! ¹⁶ Iiye! Emini a mẹ ena o khi emini omekeguele ijoel ọ guele eghẹghẹ ni o dọsẹ ni ọ rẹ:

¹⁷ "Eshinẹgba ọọ,
Ogbẹlẹ ni e kpukhokho,
mhi ya ri Ayemhẹ oyemhẹ
na egbokpa.
Imi ẹ eni emose ali eni ikpotso
e ya ke gue usomhi ni mhi ghie wẹ le.
Izeo eyẹ ẹ, e ya ke mekeguele,
egbhali eyẹ ẹ, e ya ke la ẹlena.

¹⁸ Shi eni ẹ ga ogbo
eni emose ali eni ikpotso eyemhẹ,
Mhi ya ri Ayemhẹ oyemhẹ
na wẹ ogbẹlẹ ni a ngme ena,
e ya gue emini mhi rọkhasẹ wẹ le.

¹⁹ Mhi ya rọ onyaloa khasẹ,
obini irarogbe,
ali khi mhi ya gbo ri
irọkhasẹ khasẹ ekẹ agbo.
Mhi ya pfi okhọli shi elemhi agbo,
ni egbo e mẹ ọlia
ali erali ali ewọli

²⁰ Ovọ o ya bi obili a,
mhi ya ri uki yilẹ-a rarara abi ọlia,
neni ogbẹlẹ ni o funẹ

oyi Onomhufe o ya bhale
ni ọ rọ ya gue ogbokpa ẹzo.

²¹ Ogbokpa ni ọ da pfi lu
eva oyi Onomhufe ne, a ya tsumhi ọli.' †

²² "Ẹẹ egbo ni a la ekẹ iZireni, a rọ esọ shi ungmehi onana. Ẹẹ a lẹsẹ khi ijesu ongi iNazareti, ọ khi ogbo ni Eshinẹgba ọ ri egbe khasẹ, ọ gbo ghie ọli, itobọ khi Eshinẹgba ọ ri ekpabọ na li ọ ke gbe ikanya onyaloa elemhi iteva o yẹ ẹ. ²³ Abi o rọ tseku khia khi a lẹsẹ ona, a kie zẹ ni egbo ebe e mu ọli ghi ẹ ni a gbe ọli-a. Ama Eshinẹgba ọ she kpẹ gba onana ọ lẹsẹ ọli. ^{††24} Ama Eshinẹgba ọ rōte eghuli guise ọli le. Eghuli ọa dobe ri ekpabọ oyọli mu ọli mama, abi ọkpotsọ ni oku ọọ to ọa li dobe a mu omọ ọ khi lasele. ^{‡25} Itobọ khi oghie iDefidi ọọ ngme ingme oyi iKirisiti ni ọ rẹ,

"Mhi mẹ khi Onomhufe
ọ migha kpesẹ mhẹ eghẹghẹ kpa,
ọ la ukiẹkiẹ obita oyemhẹ,
udu ọa ya nighise mhẹ.

²⁶ Itobọ ona udu oyemhẹ o rọ ọ ghele,
mhi ri uruli oyemhẹ ẹ kueghie-ẹ,
mhi ri egbe dẹ.

²⁷ Itobọ khi waa ya
zẹ mhẹ obọ shi elemhi uji,
wẹkhi eri u ya zẹ ni
Oni ọ pfuasẹ oyẹ ọ ke-a.

²⁸ U she kpẹ gueyẹ mhẹ
khi mhi ya la agbo ini
u guise mhẹ te eghuli le. ††

U ya ri oghẹlẹ oniēmhi na mhẹ odalo oyẹ.'

²⁹ "Inyoghuo, mhi mema ya ri igbedu gueyẹ ẹ khi oghie iDefidi ni ọ khi itita awa, ọ she kpẹ ghu-a ni egbo e rọ tọ, oni uji ni a rọ ọli tọ o kie la akaghọ ramhi ogbe na amo. ³⁰ Awa lẹsẹ khi iDefidi ọ ngme aguele-shi-ekẹ shi iKirisiti egbe, irari khi ọ lẹsẹ khi Eshinẹgba ọ she kpẹ shobọ na luẹ ni ọ mema rọ ya tse, khi loli ya ri ogbo ọghuo unuekpẹ oyelue shito ukpẹkhomhi oghie oyelue. ^{‡‡31} Eri Eshinẹgba ọ rọli khasẹ iDefidi emini a ya mẹ ogbenako, loli ọ rọ ngme ọli khi Eshinẹgba ọ ya rōte eghuli guise iKirisiti le. Ọọ khi Eshinẹgba ọa ya zẹ ọli ghua ni idiegbe oyọli o kea shi elemhi uji. ³² Eshinẹgba guise ijesu le bhale agbo. Awa nya awa ri ukpeloe oyawa pfi ọtselẹ shi ọ khi ijesu ọ she guale. ³³ Eshinẹgba ọ she ri ekpẹ oniēmhi na ijesu, ọ shito ukiẹkiẹ obita oyi Eshinẹgba. Ijesu ọ she rōte obọ oyi ita mie Ayemhẹ-nọ-pfuasẹ, abi Eshinẹgba o kie kpẹ li shobọ na li. Oni ijesu ọ she rue oni Ayemhẹ-nọ-pfuasẹ tutu vọ anye egbe, loli o khi emini a mẹ, ni a gbolo a suọ memena. ³⁴ Ama lẹsẹ khi iDefidi ọa nga iloghie. Itobọ igho, ọa khi ingme egbọli iDefidi ọọ ngme abi ọ rọ lie,

"Onomhufe ọ gueyẹ Onomhufe oyemhẹ:

Shito ukiẹkiẹ obita oyemhẹ,
³⁵ ramhi ni mhi rọ ya ri ebe ẹ
mele akphawẹ-nga oyẹ-a' ‡‡†

† Li zẹ iJọe 2.28-32 †† Li zẹ iMat 27.35; iMak 15.24; iLuk 23.33; iJọn 19.18 ‡ Li zẹ iMat 28.5-6; iMak 16.6; iLuk 24.5 †† Li zẹ iWolo

³⁶ "Itobọ ona, mhia nono ni ẹẹ ẹgbọ iZireni nya a lolo lẹsẹ onana khi, Ẹshinẹgba ọ zẹ ọni ijesu onana ni a gbe-a shi apfida ọ khi Onomhue ali iKirisiti."

³⁷ Abi eni ẹgbọ e rọ suọ eni ingmemhi ena se, oo nasẹ wẹ udu. Ighọ ẹ li mhila iPita ali ighiusomhi na kẹẹ eni e kpọle, ẹẹ wẹ, "Inyoghwo, Sẹẹ anye li ya kia ni Ẹshinẹgba ọ rọ ọ gbe olamhẹ kua na anye?"

³⁸ IPita ọọ, "Ẹẹ nya a mupfi ni anye ri eva oyi ijesu iKirisiti batazi ẹ, isheghọ ni Ẹshinẹgba ọ gbe olamhẹ kua na ẹ, itobọ khi eni e mie ijesu suọ a ke khi, ni a mie isomhopfa Ayemhẹ-nọ-pfuasẹ. ³⁹ Emini Ẹshinẹgba ọ shobọ ena, oye ẹ lọ ali oyi imi ẹ, ali oyi ọgbọkpa ni Ẹshinẹgba ọ ya zẹ obiobini e la."

⁴⁰ IPita ọ ngme ingmemhi ni e bu, ọ tse agua yẹ wẹ, ọọ wẹ, "A na pfue anasemhẹ ni ẹgbọ ikpamhika ena e ya mẹ." ⁴¹ Ighọ a li batazi eni e mie oni ungmehi suọ. Ẹgbọ agbelẹ esẹ e khi ni e kuma igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ ọ lẹghọ.

Ilakugbe oyi ighiusomhi eyi iKirisiti

⁴² Eni ẹgbọ e ri emini ighiusomhi na kẹẹ e sẹsẹ wẹ gbe akanya, e ga kugbe, e le eminale kugbe (e le eminale no pfuasẹ kugbe), e sọ iromhi kugbe. ⁴³ Ọgbọkpa ọ mu ekpe ni o funẹ ẹ na Ẹshinẹgba irari olẹlẹ onyaloa ali ọshabọ ebubu ni eni ighiusomhi na kẹẹ e gbe. ⁴⁴ Eni e mie ijesu suọ nya e kudugbe, e kemhi emini e mhọli nya na egbe. ⁴⁵ Eni e mhọli ekẹ e ri ekẹ eyewẹ dẹ, elese eni e mhọli itsua, e rẹ wẹ dẹ, e wolọ ikpaghọ kugbe kemhi ni eni ẹa mhọli. ⁴⁶ Ogbelẹ kpa e rọ ọ legba elemhi apfẹ ni i la Owa Oyi Ẹshinẹgba. E ri oghelẹ ali udu ni o pfuasẹ nu egbe la apfẹ egbe e le eminale. E le eminale no pfuasẹ. ⁴⁷ Ee kuẹghie Ẹshinẹgba, ighọ ẹgbọ e li somhi elemhi wẹ. Ogbelẹ kpa Ẹshinẹgba ọ rọ ri ẹgbọ ni a mie e pfuese ma wẹ ọ.

A ri ọchẹghelẹ-awẹ-a ni ọọ lema ze

3 Ogbelẹghuo khi iPita ali ijoni ee je Owa Oyi Ẹshinẹgba ẹghẹghẹ agogo esẹ ọguota ni a la sọ iromhi. ² A tsua ọmọse ni ọ rọte abi a te bia li guoghọ-a bhale ya shi odẹ unuekpẹ ni a lu Isomhotse oyi Owa Oyi Ẹshinẹgba. Akaghọ a tsua li bhale ya shitọ ni ọ te mẹ asha mhila ẹgbọ ni ẹ lo oni Owa Oyi Ẹshinẹgba le ikpaghọ. ³ Abi ọ rọ mẹ iPita ali ijoni khi e lo oni Owa Oyi Ẹshinẹgba, ọ mhila wẹ ikpaghọ. ⁴ Ighọ iPita ọ bino ọli alo tatata, ighọ li khi ijoni. IPita ọọ li, "Bino anye!" ⁵ Ighọ ọ li bino wẹ, ọ ri udu sa khi lọli ya mẹ wẹ emhi obọ mie.

⁶ Ama iPita ọọ li, "Mhi aa mhue ukpaghọ ya nẹ, ama mhi ri emini mhi mhọli nẹ. Irari eva oyi ijesu iKirisiti ọnge iNazarẹti, vule ni u ke kia!" ⁷ Ighọ iPita ọ mu ọli obọ-ita vule. Udemhija, awẹ ali ili awẹ eyọli e na ya to. ⁸ Ighọ ọ ti vule migha, ọọ kia gasẹ. Ọ nu wẹ lo elemhi oni Owa Oyi Ẹshinẹgba, ọ kia, ọ jino, ọ kuẹghie Ẹshinẹgba. ⁹ Abi ẹgbọ ni e la akaghọ nya e rọ mẹ ọli khi ọ kia gasẹ, khi ọ kuẹghie Ẹshinẹgba, ¹⁰ e lẹsẹ oni ọ khi,

khi lọli ọ kpẹ ẹ shitọ odẹ unuekpẹ ni a lu Isomhotse e lema, oni ingme o sha ọgbọkpa abọ, ẹa lẹsẹ abi ọ li kia.

IPita ọ nu eni e migha a fẹ ngme

¹¹ Abi ọni ọmọse ọ li mu iPita ali ijoni mhue ẹghọ, ọshabọ o sha eni ebubu ẹgbọ, e kpikpi fiẹ deba wẹ ya lo arakpha ni a lu Arakpha oyi iSolomoni ni o la oni Owa Oyi Ẹshinẹgba. ¹² Abi iPita ọ rọ mẹ abi eni ẹgbọ ee li, ọọ wẹ. "Ẹẹ ẹgbọ iZireni, elọ o zẹ ni onana o rọ lighọ ri abọ sha ẹ ni a rọ lina a bino anye abinẹ khi ekpabọ ali ipfuasẹ eyi anye, anye rọ rọli ze?" ¹³ Ẹshinẹgba oyi Aburaamu, ali Aziki ali iGiekọpu, ni ọ khi Ẹshinẹgba oyi itita awa, ọ she ri ufumhi oyọli na ijesu, Ọni ọọ ga li. Ama eri a rue ọli na ena omhẹsẹ, a kie ọli odalo oyi iPaleti abi ọ tseku mhọli ọli shi udu khi lọli ya rue ọli obọ-a. ¹⁴ A kie ijesu ọni ọ pfuasẹ ali ọni ọ guẹ ẹ ngeli, a ri ochoghọ li ẹ iPaleti ọ rue ọgbọ ni ọ gbe ugbeli abọ-a na ẹ. ¹⁵ Ama a gbe ọgbọ ni ọ ri ọgbọ a je agbọ-a. Ama Ẹshinẹgba ọ gbo guise ọli le abi ọ rọ ghua. Anye aava anye mẹ ọli abi ọ rọ guale, anye rọ pfi ọtsele shi ọ. ¹⁶ Itobọ ekpabọ ni e la eva oyi ijesu anye rọ dobẹ ri ọmọse ọna ni a lẹsẹ ni a feli ena ze, oni irudunga oyi ọni ọmọse lọli o zẹ khi ọ ga ze pfo nya ni a ga mẹ memena.

¹⁷ "Inyoghwo-mhẹ, mhi lẹsẹ khi emini ẹẹ ali eni e ralo na ẹ a rielẹ ijesu, khi elemhi umhalẹsẹ a te rielẹ wẹ. ¹⁸ Ina Ẹshinẹgba ọ li ri ungmehi oyọli ya tse, oni ọ rọte ekẹ rọte unu oyi emekẹguele ngme khi iKirisiti ọ ya mẹ osoli. ¹⁹ A zọnọ khasẹ Ẹshinẹgba khi a pfido, ni a mu pfi deba Ẹshinẹgba, ni ọ shishi olamhẹ eyẹ ẹ a, Ini a lighọ, ẹghẹghẹ iyemhẹa o ya rọte obọ oyi Onomhue bhale deba ẹ. ²⁰ Ini ọọ ghie ọni ọ shobọ bhale agbọ ghi awa kpa, ikhi ijesu, ọni Omiepfuese. ²¹ Ijesu ọ mema ya kie la obini iloghie ramhi ẹghẹghẹ ni Ẹshinẹgba ọ rọ ya mu emhikpa pfi gbo mele enegbọ-a, abi Ẹshinẹgba ọ li rọte unu oyi emekẹguele eni e pfuasẹ eyọli shobọ na awa ẹghẹghẹ ni o dọsẹ. ²² IMosisi ọ ngme ọli, ọọ, 'Onomhue Ẹshinẹgba oyẹẹ ọ ya rọte iteva oyẹẹ mu Omekẹguele nabi mhẹmẹ vule na ẹ. A ya mema ri esọ shi ingmemhi ni ọ ya gueyẹ ẹ. ²³ Ọni ọa da ri esọ shi ọli ọ, Ẹshinẹgba ọ ya khi ọli ẹgbọ eyọli ku-a.' ²⁴ "Egbegbọ lọ khi emekẹguele nya rọte iSamuẹ ya je odalo, e kpẹ ngme emini a ya mẹ ẹghẹghẹ oyawa shi ekẹ. ²⁵ Emini eni emekẹguele enana e ngme, ẹẹ o gọ lu, a li mhọli okemhi shi ishobọ ni Ẹshinẹgba ọ shi na itita ẹ, ni ọ la li ẹ Aburaamu, 'Mhi ya rọte obọ oyi imimi ẹ khi vọsẹ na ẹgbọ na agbọ nya.' ²⁶ Abi Ẹshinẹgba ọ rọ mu Ọni ọọ ga oyọli vule, Ọ te ododẹ ghie ọli ghi ẹ ni ọ khi vọsẹ na ẹ abi ọ rọ mu ẹ nyenẹ lase ingmobe eyẹ ẹ le."

IPita ali ijoni e migha odalo oyi Enighie shi ẹzo

4 Abi iPita ali ijoni e kie nu eni ẹgbọ ọ ngme, eni ẹẹ khekhe oni Owa Oyi Ẹshinẹgba ali ẹgbọ iSadusisi

16.8-11 †† Li zẹ Iwolo 132.11; 2 iSam 7.12-13 ††† Li zẹ Iwolo 110.1 † Li zẹ Ika 4.32-35

†† Li zẹ Okiali 3.15 † Li zẹ iMat 27.15-23; iMak 15.6-14; iLuk 23.13-23; ijon 19.12-15 †† Li zẹ iDeut 18.15,18 †† Li zẹ iDeut 18.19 ††† Li zẹ Igbae 22.18

eghuo e bhale deba iPita ali ijoni. ² Elemhi e bi wẹ itobọ khi eni ighiusomhi na keẹ eyi ijesu ee sẹsẹ eni ẹgbọ khi ijesu ọ rọte eghuli guale. Eri onana guele khi ẹgbọ eni e ghu-a khi e gbo ya rọte eva oyi ijesu guale. ³ Igho eni ẹgbọ e li mu iPita ali ijoni, irari obili o she bi ẹlẹgho, e mu wẹ shi owa ighumha ramhi ogbeakọlo. ⁴ Ama ebubu ẹgbọ ni e suọ ingme ni iPita ọ ngme e mie ijesu suọ. Emọse ni e ke miesuọ e ya khi ẹgbọ agbele ishe.

⁵ Ogbeakọlo, eni ẹẹ mhẹsẹ eyi iju ali eni egbhali ali esẹsẹ Ishi eyi iMosisi eyi ẹgbọ iju e legba iJerusalẹmu. ⁶ E ya mẹ Oga oyi ekpodalo ugamhi ni a lu Anasi ali iKefasi, ali ijoni ali Alẹzada ali ena omhue-apfe oyi Oga oyi eni ẹẹ ralo ugamhi. ⁷ Igho e mu iPita ali ijoni bhale iteva oyewẹ migha. E mhila wẹ, "Ekpabọ nabise ali eva oyoghuo a rọ gbe akanya ona?"

⁸ Igho iPita ni Ayemhẹ-nọ-pfuasẹ o vọ egbe ọ wẹ: "Eẹ enighie eyi ẹgbọ ali egbhali, ⁹ A mhila anye amo akanya onete ni a gbe na oni ọ guoghọ-a ona, ali abi a li rọ ọli toto. ¹⁰ Emhi oghuo o la ọ ni anye ya gueye ẹ ali ẹgbọ iZireni nya. Itobọ eva oyi ijesu iKirisiti onge in-azarẹti, omọse ona ọ rọ migha iteva oyẹ ọ ni ọ rọ toto ngmala ena. Lọli ọ khi oni ijesu ni a ta ma apfida, ni Ẹshinẹgba ọ rọte eghuli guise le. ¹¹ Ijesu khi ọgbọ ni Ebe-no-pfuasẹ o ngme ni ọ, †

"Echẹ ni itsona e kie pfa,
o tigbe mele oni echeli ẹbe
ni o mu ẹloe nẹ nya-a."

¹² Imiepfuese ọa la obọ oyi ọgbọlese, irari khi eva olese ọa la ni Ẹshinẹgba ọ rọ na ọgbọkhoghuo elemhi agbọ onana ni awa ya te mhọli imiepfuese."

¹³ Abi eni ẹẹ mhẹsẹ na ẹgbọ iju e rọ mẹ igbedu ni iPita ali ijoni e mhọli, ni e rọ ya lẹsẹ khi ẹgbọ tse ni ẹa ye owa ebe e khi, abọ e sha wẹ, e mẹ-wẹ-mẹ khi e kpẹ nu ijesu u kia. ¹⁴ Ama, abi e rọ mẹ omọse ni a rọ ze khi ọ nu wẹ migha agho, ẹa ke mhue abi e ya ngme. ¹⁵ E gueye wẹ e vu wewẹ iteva lase ne, igho e li nu egbewẹ ye ochi. ¹⁶ Eẹ, "Sẹ awa ya li eni emọse ena?" Ẹgbokpa ni e la iJerusalẹmu e she lẹsẹ ikanya onyaloa ni e gbe, ọa zẹ awa ya tia. ¹⁷ Ini ingme ona o khi gbeke-a, awa mema tse agua ye wẹ e khi gbo gbudu ri eva oyi ijesu nu ọgbọkhoghuo ngme.

¹⁸ Igho e lu iPita ali ijoni nyenẹ egbe bhale elemhi oni owa ugamhi, e gueye wẹ e khi mẹ emini o rẹ wẹ gbo gbudu ri eva oyi ijesu nu ọgbọkhoghuo ngme wẹkhi irọli sẹsẹ. ¹⁹ Ama iPita ali ijoni ẹẹ wẹ, "Eẹ a sọ ọ ghue, ini o ya ti Ẹshinẹgba ẹloe, ini ẹẹ o fẹ ti ni anye suọ esọ na, ocho ni anye kha rọ suọ esọ na Ẹshinẹgba. ²⁰ Irari khi aa tigbe ya mẹ khi anye ẹa ya gueye ẹgbọ emini anye mẹ ni anye suọ." ²¹ Abi e rọ nyamhise wẹ alo se, e zewẹ obọ vu. E mẹ khi ẹa zẹ wẹ ya nasẹ itobọ khi ẹgbọ ni e la agho nya ee kuẹghie Ẹshinẹgba shi itobọ omọse ni ọa kpẹ dobe ẹ kia ni e rọ ze. ²² Irari khi oni omọse ni a ri akanya onyaloa rọ ze ọ dosẹ ikpe egb-hueva.

Olema ni igbaa eni e mie iKirisiti suọ e lema shi igbedu

²³ Abi a rọ rue iPita ali ijoni abọ-a, e lẹ deba apfẹwẹ. E gueye wẹ abi ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali egbhali e ngme ewẹ. ²⁴ Abi e rọ suọ ona, e ku unu a nyogho lema Ẹshinẹgba, ẹẹ, "Onomhue, ye ye u ma ekẹ ali ukhuli ali okẹ oniemi ali emini e la elemhi wẹ nya.

†²⁵ Ye ye u ri Ayemhẹ-nọ-pfuasẹ rọte unu oyi oghie iDefidi ita anye ni ọ khi oni ọ ga oyẹ liẹ,

"Elo o zẹ ni ishishi ẹgbọ
e rọ ọ nyaghu
ni ẹgbọ e rọ ọ domhi mhẹ shi afuẹ?"

²⁶ Ni ighie ni e la agbọ
e rọ mu egbe shi okhọli,
ẹgbọ eni ẹẹ mhẹsẹ e tigbili
ni e rọ mu okhọli vule
shi Ẹshinẹgba Onomhue ọ,
ali iKirisiti ni ọ she zẹ.' ‡

²⁷ Esheshi ghọ Erọdu ali iPotiusi iPaleti e ya nu ẹgbọ ijeta ali ẹgbọ iZireni lona kugbe elemhi oni ẹli ona. E gba kugbe, e gbe ijesu oni ọ ga oyẹ-a, oni u zẹ. †²⁸ E riele emini u ri ekpabọ ali oghuemhẹ oyẹ gba shi ekẹ khi a ya mẹ. ²⁹ Ama memena, Onomhue, bino abi e liẹ domhi, ni u ri ekpabọ na anye eni ẹẹ ga eyẹ, ni anye gbe udu ke ngme ungmehi oyẹ. ³⁰ Nise obọ-a ri ẹgbọ ke ze, u gbolo ẹ gbe ọlẹle onyaloa ali oshabọ rọte eva oyi ijesu Oni ọ ga ni ọ pfuasẹ oyẹ."

³¹ Abi e rọ lema se, elemhi owa ni e la oo jighise, Ayemhẹ-nọ-pfuasẹ o tiemhie shi wẹ ọ, ọ ri igbedu na wẹ ẹ ngme ungmehi oyi Ẹshinẹgba.

Igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ ee kemhi itsua na egbe

³² Igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ e mhọli udu ali usamhi oghuo. Onge wẹ ọa ke liẹ khi eri lẹli mhọli emhikhoghuo ọtsobọ oyelue, ama eri e ku emhikpa gbe ke mhọli. †³³ Eni ighiusomhi na keẹ e ri ekpabọ ọ pfi ọtselẹ je odalo shi ungmehi irọte-eghuli guale oyi ijesu Onomhue. Ẹgbọ nya e mu ekpe ẹ na wẹ. ³⁴ Aa mẹ onge wẹ ni emhikhoghuo o to. Irari khi eghẹghẹ kpa, eni e mhọli ekẹ ali apfe e rọ rẹwẹ ẹ dẹ, e rue eni ikpagho ni e rẹ wẹ dẹ bhale ufuẹgẹ oyi ighiusomhi na keẹ. E kemhi wẹ na ọgbogbo abi o li to ọli.

³⁶ Igho iJosefu ni ọ khi unuekpẹ oyi iLiva, ni a bia shi ekẹ iSapurosi. IBanabasi, eni ighiusomhi na keẹ ee lu ọli. Emini a ri eva ona ngme khi Orudushi-ẹgbọ ọ.

³⁷ IBanabasi ọ ri ekẹ ni ọ mhọli dẹ, ọ rue eni ikpagho ni ọ rọli dẹ bhale ya shi ufuẹgẹ oyi ighiusomhi na keẹ.

Ananayasi ali iSafira

5 Omọse oghuo ọ la ọ ni a lu Ananayasi ali ughue ọli iSafira, e ku abọ gbe ri ekẹ oyewẹ dẹ. ² Ọ te eni ikpagho ni ọ ri oni ekẹ dẹ rue sheli na egboli, ughue ọ

†† Li zẹ Okiali 20.11; iNee 9.6; Iwolo 146.6 ‡ Li zẹ Iwolo 2.1-2

†† Li zẹ iMat 27.1-2; iMak 15.1; iLuk 23.1,7-11; ijon 18.28-29 †† Li zẹ Ika 2.44-45

lama shi ọli ọ. Ọ tsua ikhukhui eni ikpaghọ ghi ighiusomhi na kẹẹ.

³ Ighọ iPita ọọ, "Ananayasi, elọ o zẹ ni u rọ zẹ ni ọkphaghie ọ lo ẹ udu, ni u rọ lo ẹgbhọli khase Ayemhe-ṅo-pfuase, ni u rọ rọte eni ikpaghọ ni u ri oni ekẹ dẹ rue shi na egbe ẹ? ⁴ Óá khi oye oni ekẹ o khi neni u rọli dẹ? Abi u rọ rọli dẹ se, eni ikpaghọ ẹa kie khili eye? Elọ o rẹẹ sa usamhi onana? Ọa khi ọgbọ u lo ẹgbhọli khase ama Ẹshinẹgba!"

⁵ Abi Ananayasi ọ rọ suọ ungmehi ona se, ọ de ekẹ, ọ ghua. Ulishi oniemi o ku rughu ẹgbọ kpa ni e suọ emini a mẹ. ⁶ Ighọ izẹo e rọte iteva oyewe fiẹ lasele ya ri ide khuli olimhi oyọli, e tsua li fiẹ je olase ya rọ tọ.

⁷ Iwakati ese e lese na dọse te, ughue ọli ọ lole, ọa lese emini a mẹ. ⁸ IPita ọ mhila li, ọọ, "Gueye mhe ghue, ingme ni yeye ali Ananayasi ọdọe a ri oni ekẹ de na?"

Ọọ li, "Ti." "Ighọ anye ri oni ekẹ dẹ."

⁹ IPita ọọ, "Sẹ ẹẹ ava-ava a li yemhe shi oghuo ni a mhesẹ Ayemhe-ṅo-pfuase bino? Emose ni e tsua ọdọe ya tọ lena e la odẹ kia bhale. Wewe e gbo li tsue ya tọ!"

¹⁰ Utoghuokpe ọ de ekẹ, ọ ghua. Eni emose e bhale, e ya ẹ khi ọ she ghua, ighọ e tsua li ya tọ mama ọdọli.

¹¹ Ulishi oniemi o mu igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ nya ni e suọ emini a mẹ.

Eni Ighiusomhi na kẹ e ri eni ee ghua ebubu ze

¹² Eni ighiusomhi na kẹ e gbe ebubu ọlẹlẹ ọnyaloo ali ọshabọ ọdọda iteva oyi eni ẹgbọ. Igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ e lona Arakpha oyi iSolomoni na elemhi Owa Oyi Ẹshinẹgba elemhi ikudugbe. ¹³ Ọgbọkhoghuo ọa gbudu kugbe wẹ ọ aboriẹkhia khi ẹgbọ nya e ri ekpe na wẹ. ¹⁴ Abi o riẹ khi ighọ, eri ebubu emose ali ikpotso elese e mie Ọnọmhuẹ suọ, a ku wẹ ma igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ. ¹⁵ Irari ikanya ọnyaloo ni ighiusomhi na kẹ e gbe, ẹgbọ e tsua ẹgbọ ni ẹa ze bhale odẹ ifu apfe rẹwe yeshi ukpho ali iya, ini akphakpha oyi iPita oo nga wẹ egbe ini ọọ dọse.

¹⁶ Olele ẹgbọ e rọte ẹoli ni e la gasẹ iJerusalemu bhale. E tsua ẹgbọ ni ẹa ze ali eni e mhọli ayemhe ọkphaghie bhale, ighọ a ri wewe nya ze.

A mu okhọli vule shi Ighiusomhi na kẹ ọ

¹⁷ Ọga oyi ekpodalo ugami ali apfọli ni e ga rọ la otu oghuo ni a lu otu iSadusisi, e kpe ofuma a deba ighiusomhi na kẹ. ¹⁸ E muno eni ighiusomhi na kẹ ku lo owa ighumha. ¹⁹ Ama ẹliyose, aḡeni ọ khueghie odẹ oyi oni owa ighumha-a na wẹ, ọ rue wẹ ya lase. ²⁰ Ọọ wẹ, "A ke vu, a je elemhi ogba na Owa Oyi Ẹshinẹgba ya migha ni a gueye ẹgbọ usomhi onete oyi agbọ onogbọ ona."

²¹ Abi ogbe o rọ gbe-a, eni ighiusomhi na kẹ e dọse lo Owa oyi Ẹshinẹgba, ee sese. Abi Ọga oyi ekpodalo ugami ali apfọli ni e rọ ga la otu oghuo e rọ bhale, e lu ilegba oyi eni egbhali eyi ẹgbọ iZireni (ni a lu iSaediri), ighọ e lu eni e ri ẹloe ẹ khu owa ighumha e ka wolọ eni ighiusomhi na kẹ igha ghi ewe. ²² Ama

abi e rọ ramhi aghọ, e bhale ya ẹ khi eni ighiusomhi na kẹ ẹa la oni owa ighumha, ighọ e nyene egbe je ya gueye eni e ghie wẹ. ²³ Ẹ li, "Anye bhale ya ẹ khi a sọ okpe owa ighumha gba-i! Khi ekhekhe e migha unu odẹ. Ama abi anye rọ khueghie eni odẹ-a lo elemhi aghọ, anye ẹa mẹ ọgbọkhoghuo elemhi aghọ." ²⁴ Abi e rọ suọ ona, abọ e sha oghie oyi eni ẹ kẹ ekhe Owa Oyi Ẹshinẹgba, ali ighie eyi ekpodalo-ugami, itobọ khi ẹa dọbe lese udi emini a mẹ ena idiegbe oyi ighiusomhi na kẹ. Oni ingme ọa zẹ wẹ sa.

²⁵ Ighọ ọmose oghuo ọ bhale wẹ iteva, ọọ wẹ, "A bino! Ẹgbọ ni a mu shi owa ighumha e la Owa Oyi Ẹshinẹgba a sese ẹgbọ!" ²⁶ Ighọ eni ẹ kẹ ekhe e vu ya mu eni ighiusomhi na kẹ. Ẹa ri itoto riẹlẹ ọli itobọ khi ulishi eni ẹgbọ o mu wẹ ini ẹ ya tono wẹ eche.

²⁷ E muno eni ighiusomhi na kẹ bhale ya migha agbala, ọni oghie oyi ekpodalo-ugami eyi Ẹshinẹgba ọ mhila wẹ ogbọ. ²⁸ "Anye tse agua gueye ẹ aa khi ke ri eva ona sese ẹgbọ. Ama a kiele ẹ sese ẹgbọ, osese oyee o gbhiaku ekẹ iJerusalemu nya. A yese ni ẹgbọ e ya ke dabi khi anye gbe ijesu-a!" †

²⁹ IPita ali ighiusomhi na kẹ eni e kpole ẹ wẹ, "Anye mema ya ri oyi Ẹshinẹgba gbe dọse oyi ẹgbọ." ³⁰ Ẹshinẹgba oyi itawa ọ rọte eghuli guise ijesu le, ọni a solia shi ọra gbe-a. ³¹ Ẹshinẹgba ọ she yase ọli nga obita ni o pfuase oyọli abi Omi Oghie ali Ọmiepfuese, ni ọọ ri eghẹghẹ na iZireni gbo mhọli imupfi ali igbekua shi olamhe. ³² Anye khi ọtsele shi eni ingme ena nya, ighọ li khi Ayemhe-ṅo-pfuase, ni ọ khi isomhopfa ni Ẹshinẹgba ọ rona eni e suọ esọ na li. ³³ Abi e rọ suọ ona, e pfaa, e nono abi e li ya gbolo wẹ-a. ³⁴ Ama iGamaliẹ ni ọ khi otu iFarisi ni ọọ sese Ishi eyi iMosisi, ni ọ khi ọni ẹgbọ e ri ekpe ẹ na, ọ vule migha elemhi oni igbaa oyi eni egbhali, ọ a wolọ wẹ fiẹ ne ukuku eghẹghẹ. ³⁵ Ighọ ọọ wẹ, "Eẹ emose iZireni a kuebge-a sa emini a nono khi a ya riẹlẹ eni emose ena. ³⁶ Eghẹghẹ ni o dọse, ọmose oghuo ni a lu iTeudasi ọ lasele, ọọ lu egbọli emhi, ẹgbọ egbhueshe asha ene e kpiki deba li. Abi a rọ gbe ọli-a, ẹgbọ eyọli e gbhiaku-a, oni okiali oyọli o mele afue-a. ³⁷ IJudasi ọngi iGalili ọ gbo lasele eghẹghẹ ni a rọ leli ẹgbọ, loli ali ẹgbọ eyọli e pfi onyaghu. Abi a rọ gbe ọli a ẹgbọ eyọli e gbhiaku-a. ³⁸ Irarighọ, mhi ye ẹ ude shi idiegbe oyi ẹgbọ ena, a zẹ wẹ obọ! Zẹ wẹ obọ ni e vu! Ini emini e rọ bhale khi obọ oyi ọgbọ o te bhale, e ya de. ³⁹ Ama ini o khi obọ oyi Ẹshinẹgba o te bhale, aa ya tigbe dọbe mu wẹ gba, ama khi Ẹshinẹgba a nu ẹ khọli."

⁴⁰ Oni ungmehi ni ọ ngme o lo wẹ udu. E lu eni ighiusomhi na kẹ lasele, e gbe wẹ itali, e gueye wẹ e khi ke ngme ingme oyi ijesu, e zẹ wẹ obọ vu. ⁴¹ Eni ighiusomhi na kẹ e rọte aghọ vu, ee ghele khi wewe li te ọ na ri omama a mu shi eva oyi ijesu. ⁴² Ẹa tigbe yemhe-a, ogbele kpa e rọ ọ sese, ni e gbo rọ ọ tse abọ usomhi onete khi ijesu ọ khi Ọmiepfuese, elemhi ogba na Owa oyi Ẹshinẹgba ali rọte owa ya je owa.

† Li zẹ iMat 27.25

Emoşe oshilua ni a zẹ

6 Eghẹghẹ ni a ngme ena khi igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ khi ee ke bu shi ọ, ẹgbọ iju eni ee ngme ẹlẹmhi iGiriki elemhi wẹ, ee wọlọ khi ẹgbọ iju eni ẹẹ ngme ẹlẹmhi Iburu, e ri ukpẹlọe ẹ gbe esamhi-olimhi eyi wẹwẹ ini ẹẹ kemhi eminale ogbẹlẹ kpa. ²Ighọ ighiusomhi ogbava e luno igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ nya kugbe, ẹẹ wẹ, "Ọa ti ni anye pfi akanya itsabọ ungmehi oyi Ẹshinẹgba shi ekẹ, ni anye sọ alo ghue eminale ikemhi. ³A zẹ emoşe oshilua elemhi iteva oyẹ ẹ, ni a lẹsẹ khi e mhọli Ayẹmhẹ-nọ-pfuasẹ ali ilẹsingme. Ni awa ri akanya irẹlọe-khu ingme eminale ali itsua ikemhi na wẹ. ⁴Ishẹghọ, ni anye mẹ asha ri ẹlọe shi iromhi isọsọ ali itsabọ usomhi onete."

⁵Oni akhọkhọmhẹ ona o ga ghọle ẹgbọ kpa ni e le gba. E zẹ iSitivini ni ọ mhọli irudunga ali Ayẹmhẹ-nọ-pfuasẹ, ali iFilipu, ali iPirokorusi, ali iNikanọ, ali iTimọni, ali iPamẹnasi, ali iNikolasi ni ọ khi ọngi Atiọki ni a mu pfi je irudunga oyi ẹgbọ iju. ⁶E ri ẹgbọ ena khasẹ eni ighiusomhi na kẹẹ, eni ighiusomhi na kẹẹ e ri abọ nga wẹ ukhomhi lema na.

⁷Ighọ ungmehi oyi Ẹshinẹgba oo gẹ shi ọ. Igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ e bu shi ọ elemhi iJerusalemu. Ebu bu ekpodalo-ugamhi eyi Ẹshinẹgba e lama shi oni irudunga.

A mu iSitivini

⁸iSitivini, ọmọse ni Ẹshinẹgba ọ khivọsẹ na, ọ mhọli ekpabọ oyi Ẹshinẹgba rọ gbe ikanya ọnyalọa ali ọshabọ iteva oyi ẹgbọ. ⁹Ama ẹgbọ eghuo ni e khi igbhogbho na owa ugamhi oyi eni e kpẹ khi ighumha, e nu iSitivini i khakọ. Iju eni ẹgbọ ena e khi ni e rọte ekẹ iSairini, ali Alẹzadiria bhale ali eni e rọte ekẹ iSilisha ali Esha bhale, ni e ke ngeli iJerusalemu. ¹⁰Ama ẹa dobẹ nu ilẹsingme ali Ayẹmhẹ ni ọ rọ ọ ngme khẹ abọ.

¹¹Ighọ e bẹna tanọ shi ẹgbọ eghuo elemhi, e liẹ, "Anye suọ abi iSitivini ọ rọ pfi unu-a deba iMosisi ali Ẹshinẹgba."

¹²Ighọ e ngmiasẹ eni ẹgbọ ali eni egbhali ali eni ẹ sẹsẹ Ishi eyi iMosisi. E mu iSitivini bhale ilegba oyi eni ẹẹ mhẹsẹ ali esọ-ẹzọ eyi ẹgbọ iju ni a lu iSaẹdiri. ¹³E wọlọ ẹgbọ lasele ni e pfi ọtsẹlẹ ẹgbhọli khi, "Ọmọse ọna ọa tigbe yẹmhẹ-a ingme-ingmemhi ipfiunu-a ni ọ ngme ẹ deba Owa Oyi Ẹshinẹgba no pfuasẹ ali ushi. ¹⁴Irari khi anye suọ khi ọọ li khi ijesu ọngẹ iNazarẹti ọna, ọ ya guọghọ Owa oyi Ẹshinẹgba oyi ẹgbọ iju-a, ọ ya gbo mu ighuighuẹ ni iMosisi ọ rọ shi ekẹ na anye pfi."

¹⁵Ẹgbọ ni e la oni ilegba nya ee bino iSitivini, e mẹ khi alo eyọli e gẹ nyanyanya abi alo eyi agẹni.

Ungmemhi ni iSitivini ọ ngme

7 Ighọ Ọga oyi ekpodalo ugamhi ọ mhila li, ọọ li, "Igẹsikia ingme ni a gue shi ẹ egbe ena e khi?"

²iSitivini ọọ li, "Inyoghuo ali ita ni e le gba, a ri esọ shi mhẹ ekẹ! Ẹshinẹgba ni ọ mhọli ufumhi, ọ ri egbe khasẹ ita awa Aburaamu abi ọ rọ kie la ekẹ iMẹ-sopotemia, neni ọ tigbe je ẹoli Arani ya la. ³Ẹshinẹgba ọọ li, 'Lase ekẹ ali iteva oyi ẹgbọ eyẹ le, ke je ekẹ ni mhi ya rọkhasẹ ẹ.' †

⁴"Ighọ ọ rọte oni ekẹ iKadia vu ya la ẹoli Arani. Abi itali ọ rọ ghu-a se, Ẹshinẹgba ọ ghie ọli je ekẹ ni a ngeli ogbe namo. ^{†5}Ọa ri ugu okhọghuo akana na li, wẹkhi ukuku ekẹ okhọghuo ọ khi na li. Ama khi Ẹshinẹgba ọ she kpẹ shobọ na li khi lọli ali imimi ọli, e ya le ugu oni ekẹ, abi o rọ tseku khia khi eghẹghẹ aghọ Aburaamu ọa bia ọmọ ọkhọghuo ne. ^{†6}Ina Ẹshinẹgba ọ li nu ọli ngme. Imimie e ya khi epfese shi ekẹ ni ọa khi oyewẹ, e ya khi ighumha, a nasẹ wẹ elemhi ikpe egbhueshe asha ene. ⁷Ẹshinẹgba ọọ, ama mhi ya nasẹ ushishi ni e ya muno wẹ ighumha. Ini mhi nasẹ wẹ na wẹ se, e ya rọte ushishi oghọ lasele bhale ekẹ ona ya ngeli, e ga la akana a ga mhẹ. ^{††}†† Ighọ Ẹshinẹgba ọ nu Aburaamu shobọ ishẹlẹ-a ni o ya khi irokhase khi ọgbọ ọ mhue obọ shi oni ishobọ. Ighọ Aburaamu ọ bia Aziki, ọ shẹlẹ ọli-a abi ọ rọ gbe ogbẹlẹ elele. Ighọ Aziki ọ gbo li khi ita iGiekọpu, iGiekọpu ọ gbo li khi ita emoşe ogbava ni e khi ititawa. ^{†††}

⁹"Itobọ khi eni imi iGiekọpu ee dọ iJosefu ọkọnyọ, e rọli dẹ abi oghumha ya je ekẹ ijipiti. Ama Ẹshinẹgba ọ nu ọli la. ^{†††10}Ọ tsumhi ọli obọ ikphakphamhẹ nya. Ọ ri ilẹsingme na iJosefu, ọ gbo kpaghiẹ ọli obọ ni ingme oyọli o rọ ghọle iFero ni ọ khi oghie ọyi ekẹ ijipiti. Ighọ ọni oghie ọ rọli leghie ukhomhi ijipiti ali agbala oyọli nya. ⁵

¹¹"Ighọ okiamhi oniẹmhi o la ekẹ ijipiti ali iKena a pfi ni o pfi osoli oniẹmhi na ititawa ni ẹa ke rọ mẹ eminale e le. ^{††12}Abi iGiekọpu ọ rọ suọ khi eminale e kpọku shi ekẹ ijipiti, ọ ghie imiọli ni e khi ititawa je oobọ ya bino odode. ¹³Utonuzeva ni e ke ye, ọni iJosefu ọ gueyẹ inyoghuo ọli ọni lọli khi, aghọ iFero ọ la lẹsẹ ẹgbọ eyi iJosefu. ^{††14}Ighọ iJosefu ọ ghie ya rue itali iGiekọpu ali ẹgbọ eyọli nya ni e kugbe khi oshe ẹa la egbhue. ^{††15}Ighọ iGiekọpu ọ je ekẹ ijipiti, ashini lọli ali ititawa e ghu-a shi. ^{††16}A tsua ilimhi eyewẹ nyenẹ egbe je iShẹkẹmu ya rọ tọ uji ni Aburaamu ọ ri ikpaghọ nu un-uekpẹ oyi Amọni dẹ. ^{††}

¹⁷"Abi oni eghẹghẹ o rọ ti ramhi ni Ẹshinẹgba ọ rọ ya ri ishobọ oyọli tşẹ na Aburaamu, ẹgbọ eyawa ni e la ijipiti e lolo bu shi ọ. ¹⁸Ighọ oghie ọlese ni ọa lẹsẹ emhikhoghuo ingme oyi iJosefu ọ ke la ukpẹkhomhi shi ekẹ ijipiti. ^{††19}Ọọ na ẹgbọ eyawa osoli obe, ọ jili ititawa, ọ ri itoto liẹ wẹ, e pfini imiwẹ kua ni eni eniyẹ e ba ghulọa. ^{†††}

† Li zẹ Igbae 12.1 †† Li zẹ Igbae 11.31; 12.4 † Li zẹ Igbae 12.7; 13.15; 15.18; 17.8 †† Li zẹ Igbae 15.13; Okiali 3.12 †† Li zẹ Igbae 15.13-14 ††† Li zẹ Igbae 17.10-14; 21.2-4; 25.26; 29.31--35.18 ††† Li zẹ Igbae 37.11,28; 39.2,21 § Li zẹ Igbae 41.39-41 †† Li zẹ Igbae 42.1-2 ††† Li zẹ Igbae 45.1,16 †† Li zẹ Igbae 45.9-10,17-18; 46.27 ††† Li zẹ Igbae 46.1-7; 49.33 †† Li zẹ Igbae 23.3-16; 33.19; 50.7-13; ijosh 24.32 †† Li zẹ Okiali 1.7-8 ††† Li zẹ Okiali 1.10-11,22

²⁰ “Oni eghēghe a rō bia iMosisi, ni ọa khi ọmọ na tse. A la owa oyi itali kuele ọli iki ese. ^{†21} Abi eē ke rō doḅe rōli sheli, e rue ọli ya shi epfe okē. Omi iFero ni ọkpotso ọ mē ọli rue, ọ kuele ọli abi omi ọli. ^{††22} IMosisi ọ wena owena ali ilēsingme oyi ijipiti, ekpabọ o la emue oyọli ali emini ọọ riēle.

²³ “Abi iMosisi ọ rō gbe ikpe egbhueva, ọ mhọli shi udu khi lọli lẹ ya bino egbo eyọli ni e khili egbo iZireni. ²⁴ Igho ọ mē khi ọngi ijipiti ọọ nase ọngi iZireni. Igho ọ li ye odose, ọ gbe ọngi ijipiti-a. ²⁵ Eri iMosisi ọ dabi khi egbo eyelue e ya mē ọli mē khi eri Eshinegba ọ rē lue ẹ tsumhi egbo eyọli, ama ẹa ligho mē ọli mē. ²⁶ Og-beakolo khi iMosisi ọ bhale ya ẹ khi egbo iZireni aava e nu egbewe ẹ khọli, ọọ nono ni lọli rēwe riēle. Ọọ wē, ‘Elọ o zē ni eē ni a gbo li khi inyoghuo egbe a rō nu egbe ẹ a khọli?’

²⁷ “Ama ọni ọa gueli ni ọ la ọ ọ ghi iMosisi abọ pfia, ọọ li, ‘Oghuo ọ rē khi ọni ọọ mhese na anye ali ọni ọọ sọ ẹzọ na anye?’ ²⁸ Eri u wa nono ni u li gbe mhe-a abi u li gbe ọngi ijipiti a oode?’ ²⁹ Abi iMosisi ọ rō suọ ona, ọ na pfia je eke oyi iMidiani ya la abi ọpfese, ọ bia eniye aava shi agho. ††

³⁰ “Ikpe egbhueva e dose se, aḡeni ọ ri egbe khasē iMosisi elemhi elemhi erali ni oo to ukhomhi ebuli. ³¹ IMosisi ọ mē ọli, o sha li abọ. Ọọ lẹ ni ọ ya bino, uruli oyi Ọnomhue o lu ọli, ọọ li, ³² ‘Mhemhe mhi khi Eshinegba oyi itita ẹ, Eshinegba oyi Aburaamu ali oyi Aziki, ali oyi iGiekopu.’ IMosisi ọọ guo elemhi ulishi, ọa ke gbudu bino oobọ.

³³ “Ọnomhue ọọ li, ‘Gueghie ekuē ni u sọ, eke ni o pfuase u migha. ³⁴ Mhi she mē ajilimhe ni egbo eyemhe ni e la ijipiti ẹ mē memena. Mhi she suọ ekperumhe oyewe, mhi she bhale ya mie wē pfuese. Bhale memena khi mhi ya ghie ẹ nyene egbe je eke ijipiti.’ ††

³⁵ “Ọni iMosisi ọna egbo eyọli e ke ekpe kie, ni eē ọ li, ‘Oghuo ọ rē khi ọni ọ mhese ẹ na anye ali ọni ọọ sọ ẹzọ oyi anye?’ Eshinegba lolighuo ọ ri aḡeni ni ọ ri egbe khasē ọli elemhi elemhi erali ni e to ghie iMosisi ọ ka khi ọni ọọ mhese ali omiepfuese oyewe. ^{††36} Lọli ọ rēwe ya fiē lase eke ijipiti, ọ la eke ijipiti ali obini Okē Ifulo ali udu oyemhi elemhi ikpe egbhueva gbe akanya onyaloa ali irokhase. †††

³⁷ “IMosisi lolighuo ọọ egbo iZireni, ‘Eshinegba ọ ya rōte elemhi ẹ ghie ọmekeguele ọnabi mhemhe ghi ẹ.’ ^{§38} Ọ la iteva ebubu egbo elemhi udu oyemhi, li shi aḡeni ni ọ ke nu ọli ngme ukhomhi ute iSinai, li she ititawa, ọ mie ungmehi ni o ri agbo ọ na ọgbọ, ọ rue ọli na awa. ^{§†}

³⁹ “Ama eni ititawa ẹa nono ni wewe e suọ esọ na li, eri e kie iMosisi, e ri udu oyewe nyene egbe ukhokho je eke ijipiti. ⁴⁰ Eē Erōni, ‘Mama ikhumhi na anye ni e ya ri anye ke kia, irari khi anye ẹa lese abi iMosisi ni ọ rue anye te ijipiti lasele ọ ke li kia.’ ^{§††41} Oni eghēghe eni egbo e rō mama ikhumhi ni o li abi ozele ena, ee luase

ọli, e ghele shi oni ikhumhi ni e ri abọ eyewe mama. ^{§†42} Igho Eshinegba ọ sọ ukhokho gbe wē, ọ zē ni e ga ovọ, ali uki, ali ikpetata abi a li keke ọli shi ebe emekeguele, ni ọọ:

“ Eē egbo iZireni,
abi a rō la udu oyemhi
ikpe egbhueva a luasobo,
mhemhe a ri iluasobo na?

⁴³ A yase okula oyi
ikhumhi iMoleki
ali ukpetata oyi iRefani,
ni e khi ikhumhi ni
a ri abọ mama ni a ga.
Irarigho, mhi ya ri egbo bhale
ya mu ẹ okhọli vu,
e tsua ẹ dose obini eke iBabilo.’ ^{§††}

⁴⁴ “Ititawa e mhọli igholo oyi ọtsele obini elemhi udu oyemhi. Abi Eshinegba ọ li khokho li ye iMosisi, igho ọ li riēle ọli. ^{§†45} Abi e rō le oni igholo ugu se, ijoshua ọ tsua li ma egbe bhale eke oyi ishishi ni Eshinegba ọ khu kua na wē. O nu wē la ramhi eghēghe oyi iDefidi. ^{§†46} IDefidi ni Eshinegba ọ ri afu na ọ mhila li ini lọli tọ owa na Eshinegba oyi iGiekopu ^{§†47} Ama iSolomoni ọ tọ owa na Eshinegba. ^{§††}

⁴⁸ “Abibi o ririē li, a lese khi Eshinegba nọ Yagha nē Nya ọa ya la owa ni egbo e ri abọ tọ. Lọli o zē khi Azaya ọmekeguele ọ guele khi.

⁴⁹ “Eshinegba ọọ, ‘Iloghie o khi
ukpekhomhi ni mhia shito.
Eke agbo o khi
akphawe-nga oyemhe.
Owa nabise eē egbo
a ya tigbe tọ na mhe?
Asha no ghuo o ya gua mhe la?’

⁵⁰ Ọa khi mhemhe-ghuo
mhi ma eni emhi ena nya?’ ^{§§§}

⁵¹ “Eē egbo usueso-akhue ni e zese udu oyewe-a khali igba zuse esọ. A li abi itita ẹ, ni e kie Ayemhe-nọ-pfuase. ¹⁸⁵² A famhi mē ọmekeguele okhoghuo ni itita ẹ ẹa mu okhọli vule shi ọ? Eri e gbo gbolo eghuo-a, ni e mē eke guele khi, Ọni ọọ suọ esọ na Eshinegba ọ ya bhale. Memena eē a she rō ọni iKirisiti ọna de, a gbe ọli-a. ⁵³ Eē ni a rōte obọ oyi aḡeni ni Eshinegba ọ ghie mie ishi, eē àà kie gbo ri eni ishi gbe akanya.”

A tono iSitivini eche

⁵⁴ Abi eni igbaa eyi iSahediri e rō suọ ingmemhi ena, e pfaa na li ramhi ni e rō gbe akọ akọ. ⁵⁵ Ama iSitivini ni ọ mhọli Ayemhe-nọ-pfuase ọ yase alo idane, igho ọ mē ugemhi oyi ufumhi oyi Eshinegba, ali ijesu khi ọ migha obita oyi Eshinegba. ⁵⁶ Igho iSitivini ọọ, “Mhi mē khi iloghie o khueghie-a, mhi gbo mē ijesu ọni Omi Ọgbọ khi ọ migha obita oyi Eshinegba.”

† Li zē Okiali 2.2†† Li zē Okiali 2.3-10‡ Li zē Okiali 18.3-4
†† Li zē Okiali 2.11-15‡‡ Li zē Okiali 3.1-10‡†† Li zē Okiali
2.14‡‡‡ Li zē Okiali 7.5; 14.21; iNoba 14.33§ Li zē iDeut
18.15,18§† Li zē Okiali 19.1-20.17; iDeut 5.1-33§†† Li zē Okiali
32.1

§† Li zē Okiali 32.2-6§†† Li zē Emọ 5.25-27§† Li zē Okiali
25.9,40§† Li zē ijosh 3.14-17§§† Li zē 2 iSam 7.1-16; 1 Okhe
17.1-14§§§ Li zē 1 Ighie 6.1-38; 2 Okhe 3.1-17§§§ Li zē Aza
66.1-2 18 Li zē Aza 63.10

⁵⁷ Abi eni igbaa eyi eni iSahediri e rọ suọ ona, e ri abo khukhu esọ. Ẹ tsesẹ leghe, e vẹ rughu ọli. ⁵⁸ E tialọ ọli fiẹ ifuapfe je ukhokho oni ẹoli, ee tonon ọli echẹ. Eni ee tonon ọli echẹ e gueghie itsua ni e sọ na omose oghuo ni a lu iSolu mhue. ⁵⁹ Abi e rọ ọ tonon iSitivini echẹ, ọ sọ iromhi, ọọ, "Ijesu Onomhufe, kpekpe kpe abo mie ayemhe oyemhe." ⁶⁰ Ọ de wugha, ọ tsesẹ, ọọ li, "Onomhufe, kpekpe khi ri olamhe ona mu ota sọ we." Abi ọ rọ ngme ona se, ọ ghua.

8 Igho iSolu ọ migha we ukhokho shi igbe-a oyi iSitivini. Abi iSitivini ọ rọ ghu-a se, egbo eghuo ni e mhọli ulishi oyi Eshinegba e ya rọli tọ. E viẹ eviẹ oyọli egbegbo.

Igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ e gbhiaku-a irari ajilimhe

Elegbo ukpokpomhi ajilimhe o lasese shi igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ ni e la eke iJerusalemu ọ. Eni ighiusomhi na kee egho e miatse ku eke iJudia ali iSameria. ³ Ama iSolu ọ roshaka a yese igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ-a. Ọ kia owa khi owa muno we shi owa ighumha, ghe emose, ghe ikpotso. †

Abi iFilipu ọ rọ la iSameria

⁴ Igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ egho ni e kia miatse ku, e kia a gue ungmehi oyi ijesu le asha ni e ramhi kpa. ⁵ IFilipu o je eke iSameria. Ọ la oobọ ọ gueye egbo khi ijesu ọ khi iKirisiti ni a shobo. ⁶ Abi ebubu egbo e rọ me ikanya oshabo ni iFilipu ọ gbe, e nyanya mie shi emini ọ ngme. ⁷ IFilipu ọ kha da lema na eni e mhọli ogbho ne, eni egbo e kpa oni ogbho pfa. Ebubu eni e guoghọ-a ali eni e ghua e toto nya. ⁸ Ukpokpomhi oghelẹ o la oni ẹoli ogho.

ISamọ ni ọọ li obo

⁹ Omose oghuo ọ laọ ni a lu iSamọ. Egbegbi obo ọ la iSameria ẹ li. Ọ kia ri obo ni ọ li tonon obo udu. ¹⁰ Egbo nya e ri ekpe ẹ na li. Egbo ododa ee lie li, "Omose ona Eshinegba ọ ri ekpabo nali a gbe ikanya." E lu ọli ekpabo ni o fu. ¹¹ Ingme ni ọ ngme kpa, e rọ ọ shi itobo oshabo ni ọ ri ogbho oyọli i gbe ni o she tese. ¹² Ama iFilipu ọ gueye we ingme oyi Eghiele oyi Eshinegba ali ijesu iKirisiti, e mie shio. Ọ batazi we, ghe ikpotso ghe emose. ¹³ ISamọ ọ li miesuọ, iFilipu ọ li batazi ọli. Ọ de ba iFilipu u kiakia irari ikanya onyaloa ali oshabo nefunẹ ni ọ me khi iFilipu ọ gbe.

¹⁴ Abi ighiusomhi na kee ni e la iJerusalemu e rọ suọ khi egbo iSameria e mie ungmehi oyi Eshinegba suọ, e ghie iPita ali ijoni ghi we. ¹⁵ Abi iPita ali ijoni e rọ ramhi iSameria, e sọ iromhi na eni e miesuọ ni e la oobọ Ayemhe-no-pfuase ọ tiemhile shi we egbe. ¹⁶ Ayemhe-no-pfuase ọa kie kpe tiemhile shi ongẹ we egbe ne, eri a kpe lese ri eva oyi ijesu Onomhufe batazi we. ¹⁷ Abi iPita ali ijoni e rọ ri abo nga we ukhomhi, Ayemhe-no-pfuase ọ tiemhile shi we egbe.

¹⁸ Abi iSamọ ọ rọ me khi egbo ni eni ighiusomhi na kee e ri abo nga ukhomhi kpa khi e mie Ayemhe-no-pfuase, ọ nise obo-a ni loli ri ikpagho na we. ¹⁹ Ọọ we. "A li ri oni itoto na mhe ni mhi ke ri Ayemhe-no-pfuase na ogbo ini mhi da ri obo nga li ukhomhi ne."

²⁰ Ama iPita ọọ li, "Yeye ali ikpagho eye a li opfu-a, itobo khi u sa khi u ya dobe ri ikpagho de isomhopfa oyi Eshinegba. ²¹ Itobo khi u waa mhọli obo shi akanya onana, irari khi udu oye ọa pfuase deba Eshinegba. ²² Irarigho, mu udu pfi deba Eshinegba. U lema li ni ọ gbe olamhe kua ne, otse ọ ya gbe isamhi ebe ni u mhọli shi udu kua ne. ²³ Itobo khi mhi she me khi wa a kpe ofuma irari akanya ni anye a gbe ali khi olamhe o she de ẹ ighumha."

²⁴ ISamọ ọọ we. "A kpekpe a sọ iromhi na mhe ini emini a ngme ena e khi tse shi mhe egbe ni mhi pfua."

²⁵ Abi iPita ali ijoni e rọ ngme ingmemhi eyi ijesu se, e mu egbe pfi je iJerusalemu, ee gue ungmehi eyi ijesu kiakia elemhi ebubu inuekpe ni e la iSameria.

IFilipu ọ gue ungmehi oyi ijesu ye ongi Etiopia

²⁶ Ageni oyi Eshinegba ọ gueye iFilipu, ọọ li, "Ke tiemhi ukiẹkie ogobọ ini a sọ alo ghue obini ovọ o te ẹ lo eko je ode odagbe ifufu ni o rọte iJerusalemu je iGaza." ²⁷ Igho iFilipu ọ mu egbe ọọ leẹ. Abi ọ li ẹ egho, loli ali omose oghuo ongi Etiopia ni ọ khi owali e ya lona. Omose ona okhemhufe ọ khi ni ọ ri ẹloe ẹ khu epfue eyi iKadakhẹ ni ọ khi ọlele oyi oni eke. Ọ rọte iJerusalemu ni ọ je ya ga ugamhi i jele. ²⁸ Abi ọ li i je apfe egho, ọ nga oko ni ichi e rọ ọ na. Ọọ ze ebe ni Azaya omekeguele ọ keke. ²⁹ Ayemhe-no-pfuase ọ gueye iFilipu, ọọ li. "Je oko ogho ni u timama li migha."

³⁰ Abi iFilipu ọ rọ ramhi agho, ọ suọ khi oni omose ọọ ze ebe oyi Azaya omekeguele. IFilipu ọ mhila oni omose. "Ebe ni u wa ze egho o fe lo ẹ esọ?"

³¹ Ọọ iFilipu, "Iye oo. Ọa ya ligho lo mhe esọ ini ogbo ọa li gueye mhe abi o ngme." Ọ iFilipu ọ nga oni oko le ni ọ nu lue shito.

³² Ashini ọọ ze oni elemhi Ebe-no-pfuase o khi, asha ni ọọ:

"Eri a mu ọli abi omi osumha ni a ya fa uruli.

Ezeze abi omi osumha ni a ya va kemhi, ni ọa khueghie unu-a.

³³ E ri omama mu ọli, e gbe ọli azeba, e pfa ezọ mu ọli a gbe ọli-a.

Oghuo ọ ya mie shi ọ khi ọ ya dobe mhọli akhemhe-ukhokho, irari khi eri e mie ọli agbo?" ††

³⁴ Oni omose owali ọọ iFilipu, "Kpekpe gueye mhe oni omekeguele onana ọọ ngme, ingme oyi egbo ọọ ngme abi ingme oyi ogboese?" ³⁵ IFilipu ọ gueye ọli emini oni Ebe-no-pfuase ni ọọ ze egho o ngme. Ọ gue ungmehi oyi okhale oyi ijesu ye ọli.

† Li ze Ika 22.4-5; 26.9-11

†† Li ze Aza 53.7-8

³⁶ Abi e kie li kia lẹẹ egho, e me okẹ. Oni omose owali ogho o o li, "Bino, ghe okẹ ana, bie batazi mhe." ³⁷ IFilipu o o li, "Ini u mie ijesu suo mhi ya batazi e." Oni omose o o li, "Mhi she miesuo khi ijesu iKirisiti o khi Omi Eshinegba." ³⁸ Igho oni omose o o oni o gua oni oko ogho o mu oli migha. Loli ali iFilipu e kia tiemhi oni okẹ, iFilipu o batazi oli. ³⁹ E lẹẹ rote oni okẹ nga egele le, Ayemhe-ngo-pfuase o kele iFilipu-a je oboese. Oni omose o a ke tigbe me iFilipu, ama oghelẹ o la li elemhi i je apfe. ⁴⁰ Ama iFilipu o me egboli eoli Azotusi. O rote oobo ri oni ungmehi i tse abo kia kia eoli khi eoli ya ramhi ni o ro ramhi eoli iSizeria.

Imupfi oyi iSolu (Ika 22.6-16; 26.12-18)

9 ISolu o kiele tse ekha abi loli li ya gbolo eni e mie ijesu suo-a. O le deba Okpeda na ekpodalo-ugamhi eyi Eshinegba, ² O mhila li o ri ebe na lue ghi eni e la owa ugamhi na eke iDamasikosi. Ni loli ro mholi afu dobe muno ikpotso ali emose ni e mie ijesu suo ighumha je obini iJerusalemu. ³ Abi iSolu o li ri okiali ti i ramhi iDamasikosi, utoghuokpe, akpa o rote idane mi nga li egbe nyagha. ⁴ O de ta alo mu eke. O suo khi egbo o nu lue ngme, o o li, "ISolu, iSolu, elo o ze ni u ro mu okholi vule e shi mhe o?"

⁵ ISolu o mhila li, o o, "Onomhue, oghuo u khi?" Oni uruli oli, "Ijesu mhi khi, ni u mu okholi vule shi o." ⁶ "Memena, vule ni u lo elemhi eoli ona. U ya me omose ni o ya gueye emini u mema ya rielle."

⁷ Egbo ni e nu iSolu kia e gbe eruẹ unu-a, e ga suo oni ungmehi, ama ea me oni o o ngme. ⁸ Ikpuhokho o, iSolu o rote eke vule, abi o ro khueghie alo-a o a ke dobe e me eke. Egbo ni e nu oli kia e ke mu oli obo kia lo elemhi iDamasikosi. ⁹ Ogbelẹ ese iSolu o ga zalo shi agho. Oa le eminale wekhi ame o da.

¹⁰ Omose oghuo ni o miesuo ni a lu Ananayasi, o la elemhi iDamasikosi. O la imeke, o suo khi Onomhue o lu lue, "Ananayasi!"

O o li, "Ee o." ¹¹ Onomhue o o li, "Ke je owa oyi iJudasi, ni o la ode ifuapfe ni a lu Isheshe, ni u ya mhila ogbo oyi ongi iTasosi ni a lu iSolu, o la agho o so iromhi.

¹² Rote elena iSolu o li kpe me irokhase khi omose ni a lu Ananayasi o ri obo nga lue egbe so iromhi na, alo eyelue e khueghie-a."

¹³ Ananayasi o o Onomhue, "Mhi she kpe suo eko ebubu eyi omose ona abi o li e nase egbo ni e miesuo, o la iJerusalemu gbolo eghuo-a. ¹⁴ Ighie eyi ekpodalo-ugamhi eyi Eshinegba e ri afu na li o ka muno egbo ni ee lu eva oye."

¹⁵ Ama Onomhue o o Ananayasi, "Ke le, irari khi mhi she ze iSolu ni o tsua ungmehi oyemhe ghi egbo ije-ta ali ighie eyewe ali egbo iZireni nya." ¹⁶ Mhi ya rokhase oli khi o mema ya me osoli shi ungmehi oyemhe.

¹⁷ Abi Ananayasi o ro me oni owa, o dose lo ya ri obo nga iSolu egbe, o o li, "ISolu inyoghuo-mhe, ijesu Onomhue ni o lone ode abi u ro o bhale oola, loli o o mhi ka nono e me, ni u gbolo ke me eke ali ni Ayemhe-

no-pfuase o bhale egbe oye." ¹⁸ Utoghuokpe, emini e li abi ipfiapfia afele o rote oli ikpamhi alo de pfia, o gbolo o me eke. O vule migha, Ananayasi o batazi oli.

¹⁹ Abi o ro le eminale se, o tigbe mholi ochi.

ISolu o ri igbedu u ngme ungmehi oyi Eshinegba

Ebubu ogbele iSolu o nu eni e miesuo la elemhi iDamasikosi. ²⁰ Eloawe iSolu o la elemhi owa ugamhi gueye egbo khi ijesu Omi Eshinegba o khi. ²¹ Egbo kpa ni e suo ungmehi oyi iSolu ee mhila, "Oa khi omose onana o o nase eni e miesuo ni e la iJerusalemu? Oa khi eri o bhale ya muno we abi ighumha ghi ighie eyi ekpodalo-ugamhi?" ²² Eshinegba o ri ekpabo na iSolu ni o ro ya ke gue oni ungmehi le. Ama egbo iju ni e la iDamasikosi ea dobe mu iSolu ekhako o le. O sha egbo iju abo abi e ro me ilisingme ni o ro o guele khi ijesu o khi oni iKirisiti ni a shobo.

²³ Ebubu ogbele iSolu o ga la iDamasikosi. Egbo iju e gba abi e li ya gbe oli-a. ²⁴ Ama iSolu o suo khi egbo e gba abi e li ya gbelue-a. Eri e shito unu ode unuekpe ni a te a lo oni eoli le ni e me asha mu oli. ²⁵ Ama egbo ni e miesuo e pfi uli rote oni ugbe roli shi ughughu bena ya tiemhi oni ugbe eliyose. †

²⁶ Abi iSolu o ro ramhi iJerusalemu, o o dua ni loli ya kuma egbo ni e miesuo o, ama ulishi oli o mu we. E khokho ini o she mie ijesu suo. ²⁷ Ama iBanabasi o rue oli bhale deba eni ighiusomhi na kee. O gueye we abi iSolu o li me Onomhue ode abi o ro le iDamasikosi ali abi Onomhue o li nu oli ngme. O gbo gueye we abi o li la eke iDamasikosi ri eva oyi ijesu tse abo ni ulishi o a li mu oli. ²⁸ Igho ISolu o nu we la iJerusalemu kia kugbe. O ri igbedu ri eva oyi Onomhue e tse abo gboo. ²⁹ Igho o nu egbo iju ni ee ngme elemhi iGiriki i khako, ama ee dua ni wewe e gbe oli-a. ³⁰ Abi eni e miesuo e ro suo ugbamhi ni eni egbo ee gba, e rue oli je eke iSizeria, e te agho rue oli ya je iTasosi.

³¹ Igbaa eyi eni e mie ijesu iKirisiti suo ni e la eke iJuda ali iGalili ali iSameria nya e mholi opfomhe, e toto-a, Ayemhe-ngo-pfuase o ri udu shi we o, ee bua shi o, ee ngeli angeli ni o pfuase ri ekpe e na Eshinegba.

IPita o ri Eniasi ze

³² Abi iPita o li i kia oni eke gase, o ko ya feli eni e miesuo ni e la eoli iLida. ³³ O bhale ya e omose ni a lu Eniasi ni o guogh-a, o she gba ikpe elele abi o te yeshi a ghua. ³⁴ IPita o o, "Eniasi, ijesu iKirisiti o re ze. Vule migha khili iya oye ni u ke kia." Utoghuo kpe Eniasi o vule migha, o toto. ³⁵ Abi egbo ni e la eoli iLida ali iSharo e ro me khi Eniasi o toto, e mu pfi deba Onomhue.

IPita o guise iDokasi le

³⁶ Okpotso oghuo ni o miesuo ni a lu iTabita o la eoli ijopa, abi iTabita o ngme emue iGiriki khi "Eruẹ," O khi ogbo onete. O gbolo mema e kpaghie eni ea mhue obo. ³⁷ Egheghe ni a ngme ena, o o ghua, igho o ghua.

† Li ze 2 iKori 11.32-33

Abi a rọ khueṣe olimhi oyọli-a se, a rọli yeshi elemhi owa atonga. ³⁸ Abi eni e miesuṣo e rọ suṣo khi iPita o la iLida, e ghie emose aava ghi ọli, e ọli, "Kpekpẹ bhale pia." Irari khi ẹoli iLida ali ẹoli ijopa e ti mama egbe.

³⁹ Igho iPita o deba we. A ri ọli ya khasẹ asha ni a rọli yeshi. Esamhi-olimhi e la agho o viẹ. E ri itsua ni iDokasi o fia na we khasẹ ọli abi o rọ la agbo.

⁴⁰ iPita o ẹgbọ ni e la agho nya e fiẹ je atukpapfe. O de wugha so iromhi. O so alo ghue oni olimhi, ọọ li, "Tabita, guale!" Oni olimhi o khueghie alo-a, abi o me khi iPita o migha mama luẹ, o vule shitọ. ⁴¹ iPita o mu ọli obọ vule. O luno eni e miesuṣo ali eni esamhi-olimhi, o ri ọli khasẹ we. ⁴² Iguisele oyi iDokasi o gbeke-a shi ẹoli ijopa. Itobọ igho, ebubu ẹgbọ e mie ijesu suṣo.

⁴³ iPita o la ijopa ogbele ni e bu. O la owa oyi iSimoni ni o ri ekuẹ elamhako o gbe akanya.

IKonilusi o ghie ya lu iPita

10 Omose oghuo o la ẹoli iSizeria ni a lu iKonilusi. O khi oga oyi ekholi-okhue eyi Itili. ² Lọli ali apfọli e khi ẹgbọ ni e na ulishi Ẹshinegba. O khi ogbo ni o pfo elemhi i somhi ẹgbọ ni ẹa mhue opfa. O gbo khi ogbo ni o so iromhi ẹghẹghẹ kpa. ³ Ẹleghuo elemhi agogo esẹ ẹle ọguota, o me ime-alo, o me khi aḡeni oyi Ẹshinegba o bhale o lu ọli, "IKonilusi!"

⁴ O so alo ghue oni aḡeni, ulishi o mu ọli. Oọ li, "Onomhue elo o ze khi u bhale."

Oni aḡeni oọ li, "Iromhi eye ni u wa so ali isomhopfa ni u wa somhi e she bhale deba Ẹshinegba, O she mu egbe ni o rọ ya yele e le. ⁵ Memena nyanya ghie ẹgbọ je ẹoli ijopa ni e ya lu iSamọ ni a gbolo e lu iPita, ni o bhale. ⁶ O kushi ayi iSamọ ni o ri ekuẹ elamhi e gbe akanya. Oni owa oyọli o la epfe okẹ."

⁷ Abi oni aḡeni o rọ vu se, iKonilusi o lu eni e ga li et-uava ali okholi-okhue ni o khi adogeli oyọli ni oọ ga Ẹshinegba. ⁸ IKonilusi o gueye we emini a me nya. O ghie we je obini ijopa.

Ime-alo ni iPita o me

⁹ Ogbeakolo khi itsotso ọguota o mu eke, khi e lese ri okiali ramhi epfepfe ijopa, iPita o nga owa atonga ya so iromhi. ¹⁰ Okiamhi oo gbe ọli. Oono emini o ya le. Abi a rọ o nye eminale ni o ya le, o me ime-alo. ¹¹ O me khi emini e li abi ode ni o ze igo ene o rote idane e tiemhile. ¹² Igho o me khi iwali elamhako e lao, ghe eni e ze awe ene ali eni ee tialo idi eke ali ipfeli. ¹³ Igho uruli o ngme, oọ li, "Vule iPita, gbe ni u le."

¹⁴ Ama iPita oọ, "Iiye e, Onomhue! Mhia kpe tigbe le eminale ni ẹa pfuase ni a ghue ghue, a ti e bia mhẹ."

¹⁵ Oni uruli o gbo nu ọli ngme, oọ li, "Emini Ẹshinegba o da rọ khi oni o pfuase se, khi ke lu ọli emini ọa pfuase."

¹⁶ Itese o ligho mhese abo ri egboli khasẹ neni a rue oni emhi nga idane.

¹⁷ Abi iPita o kie li i sa ingme ime-alo ni o me, emose ni iKonilusi o ghie usomhi, e nono owa oyi iSamọ me. E

migha odalo ode unuekpẹ oyi oni apfe. ¹⁸ E lu mhila, "A mhọli opfese shi ana ni a lu iSamọ iPita?"

¹⁹ Abi iPita o kiele khokho emini oni ime-alo ona o ngme, Ayemhe o rọ gueye ọli, "Ri esọ kpe emose aase ẹẹ nono e. ²⁰ Nyanya mu egbe ni u deba we vu, khi mhẹmhẹ mhi ghie we."

²¹ Igho iPita o tiemhi deba we, oọ we, "Mhẹmhẹ a nono, elo e re e bhale?"

²² Ẹẹ ọli, "Oga oyi ekholi-okhue ni a lu iKonilusi o ghie anye ghi e. Ogbo oniemhi ni ẹgbọ iju e mu ekpe a na o khi. O gbo khi ogbo ni o pfuase ni oọ ga Ẹshinegba. Aḡeni o gueye ọli o ghie ghi e, u bhale owa oyọli, ni o suṣo ingme ni u ya gueye ọli." ²³ Igho iPita o lu eni emose lo owa oyọli, e gbhe agho ni ogbe o gbe.

IPita o la apfe oyi iKonilusi

Ogbeakolo, loli ali eni e miesuṣo eghuo e rote ijopa deba we vu. ²⁴ Ogbeakolo, e lo elemhi ẹoli iSizeria le, ashini iKonilusi ali apfọli ali egbegbi emole ọli, e legba migha e kpe we. ²⁵ Abi iPita o rọ ramhi agho, iKonilusi o lo o li ode, o wugha, o nyese ukhomhi tse ọli. ²⁶ Ama iPita o mu ọli vule, oọ li, "Vule khi ogbo onabi yeye mhi khi."

²⁷ iPita o nu ọli ngme, o lo owa, o bhale ya e ẹgbọ ni e bu shi agho. ²⁸ Oo we, "Ẹẹ a she lese khi eri Ishi eyi iMosisi oọ ẹgbọ iju e khi kugbe ẹgbọ ijeta o, wekhi eri e ko ya fele ogbo ni ọa khi iju. Ama Ẹshinegba o rọli khasẹ mhẹ mhi khi leli ogbokhoghuo shi oni ọa pfuase ali oni a ghue. ²⁹ Irarigho, abi u rọ ghie lu mhẹ, mhia mhọli akhokhomhe shi o. Elo u mema lu mhẹ shi?"

³⁰ IKonilusi oọ li, "Amo o li ele ene, eghẹghẹ agogo esẹ ọguota, mhi rọ la owa oyemhe e so iromhi. Udemhija mhi me khi omose oghuo o so itsua ni ee ge nyanyanya o migha mhẹ odalo. ³¹ Oo li, 'IKonilusi, Ẹshinegba o she suṣo iromhi eye, o she gbo me ikanya isomhelemhi ni u gbe e deba ẹgbọ eni ẹa mhue. ³² Ghie ogbo ghi omose ni a lu iSamọ iPita ni o la ijopa. Opfese o khi shi owa oyi iSamọ ni o ri ekuẹ elamhi e gbe akanya, ni o la epfe okẹ oku.' ³³ Lọli mhi rọ ghie ogbo ghi e pia. Oo guẹ ti, abi u bhale. Memena awa nya awa la odalo oyi Ẹshinegba ni anye suṣo emini Onomhue o gueye u gueye anye."

Ungmemhi ni iPita o ngme

³⁴ iPita oọ, "Mhi she me ọli me khi igesikia o khi, khi Ẹshinegba ọa mhọli khi ọna o kpe ọli ne, ³⁵ ama ẹgbọ kpa ni e da a na ulishi oyi Ẹshinegba, ni e gbolo e riele emini o rote ode, Ẹshinegba o kpe obọ oọ mie. ³⁶ Ẹẹ a lese usomhi ni o ghie ghi ẹgbọ iZireni, ni o khi usomhi onete oyi opfomhe ni o rote obọ oyi ijesu iKirisiti ni o khi Onomhue oyi agbo kpa bhale. ³⁷ Ẹẹ a lese ingme ni a me elemhi eke iJudia nya, ni o rote iGalili gbaekẹle, abi ijoni o rọ o tse abo usomhi gueye ẹgbọ, khi a mema batazi we, ³⁸ abi Ẹshinegba o li ri Ayemhe-ọp-fuase ali ekpabo kpha ijesu onge iNazareti so, ali abi o li i kiakia ashakpa riele onete, ni o mie ẹgbọ pfuese

obọ oyi ekpabọ eyi okphaghie, itobọ khi Eshinegba ọ nu ọli la.

³⁹ "Anye ri eloe me ikanya ni o gbe nya, elemhi eoli eyi egbo iju ali iJerusalemu. Wewe e tali ma oora apfi-da gbe ọli-a. ⁴⁰ Ama ele nuzi-ese, Eshinegba o rote eghuli guise ọli le ni a me ọli. ⁴¹ Oa khi ogbokpa o me ọli, see ni anye ni Eshinegba o she kpe ze, anye khi otsele, anye ni anye nu ọli le eminale ni anye gbo nu ọli da abi o ro rote eghuli guale se. ⁴² O mhesa na anye, anye kia ke gueye egbokpa ali anye gbo ke pfi otsela shi o khi lolu ijesu, Eshinegba o ze, lolu khi oso-ezo oyi eni e la o ali eni e ghu-a. ⁴³ Emekeguele nya e kpe ngme ungmehi oyoli khi eni e da mie ọli suo khi a ya gbe olamhe kua na we, rote ekpabọ ni o la eva oyoli."

Egbo ijeta e mie ayemhe ni o pfuase

⁴⁴ Abi iPita o kie li i ngme, Ayemhe-no-pfuase o tiemhile na egbo ni e suo oni ungmehi. ⁴⁵ Abọ e sha eni e miesuo ni e shela-a, ni e rote eoli ijopa kphase iPita bhale agho, khi Eshinegba o li ri Ayemhe-no-pfuase na egbo ijeta. ⁴⁶ Irari khi e suo khi e ngme emue ododa eyi Ayemhe no pfuase, e kuoghi Eshinegba.

Igho iPita o ri irarigho lie, ⁴⁷ "Ogbokhoghuo o dobe ya lie ogbo khi ri amẹ batazi egbo ena mena? E she li mie Ayemhe-no-pfuase abi awa li mie ọli." ⁴⁸ Igho iPita o o a ka ri eva oyi ijesu iKirisiti batazi we. Igho e gueye ọli o nu wewe la agho ikukumi ogbele.

IPita o gueye eni e miesuo emini o riele

11 Eni ighiusomhi na kee ali eni e miesuo ni e la eke ijudia nya e suo khi egbo ijeta e li mie ungmehi oyi Eshinegba suo. ² Abi iPita o ro nga obini iJerusalemu, eni e miesuo ni e shela-a, ee shi iPita unu. ³ Ee ọli, "Yeye u lo owa oyi egbo ijeta ni ea shela-a, u gbo la agho le eminale!"

⁴ Igho iPita o rote eke roli lo we eso abi a ga li me oni ingme nya. Oo we, ⁵ "Eoli ijopa mhi la a so iromhi, ni ukuku olese o ro kia mhe alo-a, ni mhi ro me ime-alo, mhi me khi emini o li abi ode ni o ze igo ene, o te idane tiemhile ashini mhi la. ⁶ Mhi bino elemhi ọli, mhi me elamhako ni e ze awe-ene, ali elamhako ebuli, ali elamhako ni e tialo idi eke, ipfeli na idane e li la elemhi ọli. ⁷ Igho mhi suo khi uruli o nu mhe ngme, oo mhe, 'Vule, iPita gbe elamhi ena, ni u le.'

⁸ "Ama, mhi ọli, 'Iye e, Onomhue! Mhi aa le eminale ni ea pfuase ni a ghuẹ ghue abi a te bia mhe.'

⁹ "Oni uruli o gbo nu mhe ngme, oo mhe, 'Emini Eshinegba o she ro pfuase, khi ke roli shi emhi ni oa pfuase.' ¹⁰ Itese o li igho mhesa abo ri egboli khase neni a rue oni ode nga idane.

¹¹ "Aghoagho, eni emose aase ni e te iSizeria nono mhe bhale, e lo owa ni mhi la le. ¹² Ayemhe o gueye mhe mhi deba we vu, mhia aa khe ako. Egbo osasa ena e te eoli ijopa kphase mhe je eoli iSizeria ni anye ro ga bhale owa oyi iKonilusi. ¹³ Lolli o gueye anye abi o li me ageni elemhi owa oyoli, ni o ọli, 'Ghie ogbo je

ijopa ya lu omose ni a lu iSamọ ni a gbo lo a lu iPita.

¹⁴ Lolli o ya gueye abi yeye ali apfe a li ya mholi imiep-fuese.'

¹⁵ "Abi mhi li i ngme, Ayemhe-no-pfuase o tiemhile shi we o abi o li rote igbaekele li tiemhile shi awa o.

¹⁶ Igho mhi yelee emini Onomhue o ngme ni oo, 'Amẹ ijoni o ro batazi egbo, ama Ayemhe-no-pfuase a ke ro ya batazi e.' ¹⁷ Abi o ro khia khi Eshinegba o she ri isomhopfa enabi o ro na awa abi awa ro mie ijesu iKirisiti Onomhue suo li na egbo ni e a khi iju. Oghuo o khi mhemhe ni mhi ya nu Eshinegba khabo?"

¹⁸ Abi e ro suo ona se, e yemhe awolo-a, ee kuoghi Eshinegba, ee lie, "Eshinegba o li ze ni egbo ijeta e li mu pfi ni e li mhue agbo na agboagbo."

Igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suo ni o la Atioki

¹⁹ Eni e mie ijesu iKirisiti suo e kia gbhiaku eke iFonisha ali eke iSapurosi ali eoli Atioki itobọ okholi ni a mu vule shi we o egheghe ni a ro gbe iSitivini-a. E kia gue oni usomhi ye egbo iju weweghuo tse. ²⁰ Eghuo o e rote eke iSapurosi ali eke iSairini bhale, e vu je eoli Atioki, e lili gue usomhi onete oyi Onomhue ye egbo iGiriki ²¹ Ekpabọ oyi Onomhue o nu we la, Ebubu egbo e miesuo, e mu udu pfi deba Onomhue.

²² Igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suo ni e la iJerusalemu e suo oni ingme, igho e ghie iBanabasi je eoli Atioki. ²³ Abi o ro ramhi agho, ni o ro me abi Eshinegba o li somhi-elemhi eni egbo, egbe e mu ọli. O ri udu shi we o e ri udu oyewe nya na Onomhue. ²⁴ IBanabasi o khi egbegbi ogbo onete ni o mhue Ayemhe-no-pfuase ali irudunga oniemhi. Ebubu egbo e ri itobọ emini o riele mie Onomhue suo.

²⁵ Igho iBanabasi o je eoli iTasosi ya nono iSolu. ²⁶ Abi o ro me ọli, o rue ọli je eoli Atioki, e la agho ukpe oghuo, ee sese ebubu egbo. Elemhi eoli Atioki a la te odode kpe lu eni e miesuo, iKirisiti enikeke. †

²⁷ Oni egheghe, emekeguele eghuo e rote eoli iJerusalemu je Atioki. ²⁸ Oghuo elemhi eni emekeguele ni a lu Agabusi o vule, o guele abi Ayemhe o ghie ọli, khi ukhumi o ya pfi ushishi na eke iRomu nya.

(Egheghe ni iKiladiusi o ro khi Oghie iRomu nya ona o ro bhale ya tse.) ²⁹ Eniye odukhoko eyi ijesu ni e la Atioki e gba ugbamhi, abi e li ya ri ikpaghiobọ ghie usomhi ghi eni e miesuo ni e la eke ijudia, abi ogbobọ o mhue ekpabọ ramhi. ³⁰ Igho e zela ikpagho kugbe, e rewe ghie iBanabasi ali iSolu usomhi ghi eni egbhali ni e la igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suo na iJerusalemu.

Imhesa-bino onofune

12 Oni egheghe agho, oghie Erudu o muno egbo eghuo ena igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suo, oo nono ni lolli nase we shi afue. ² O ri unu bhale a ri uwerẹ gbe ijemhisi ni o khi inyoghuo ijoni-a. ³ Abi o ro me khi o ti egbo iju eloe, o gbo mu iPita shi owa. Oni

† Li ze Ika 1.5 †† Li ze Ika 8.1-4 ‡ Egbo eni ee ngeli a bi ijesu iKirisiti a lu iKirisitiani. †† Li ze Ika 21.10

egheghe e ro li ukpe ibuledi ni aa ri ifuma ma nye. ⁴ O mu oli se, o roli shi owa ighumha, o ze ekholi-okhue ikuwe asha ene ni e ooghie egbe, e ri eloe shi oli egbe. Erödu o mhöli öli shi udu khi a kha da li oni ukpe se, löli rue öli lasese gboo, ni a gue öli ezö. [†]

⁵ Ighö a ri iPita shi owa ighumha, ama igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suo e toto obö o so iromhi lu Eshinegba na li.

⁶ Elyose ni Erödu o kha ro rue iPita lasese ogbeakölo, iPita o lese-a shi ifuabö eyi iku ekholi-okhue aava, a ri iweghe eva ge öli. Eni e khe ekhe aava elese e la odö unuekpe oni owa ighumha e khe ekhe. ⁷ Udemhija, ajeni oyi Onomhue o löle, ighö äkpá o la elemhi oni owa ighumha a ge. Oni ajeni o pfi iPita emhi epfe, guise öli le. Öo li, "Nyanya vule!" Utoghuokpe, iweghe ni a so li e ku öli abö kua.

⁸ Ighö oni ajeni öo li, "Ri ögbene öye mu oku, ri ekue so." iPita o nyanya lighö. Öo li, "Ri itsua eye so, ke deba mhö." ⁹ Ighö iPita o deba li je olase oni owa ighumha, ama öa lese khi emini oni ajeni o riele khi egbegbi ingme lö, o dabi khi elena löli ii la. ¹⁰ É döse eni e khe ekhe eni odode ali enuzava. E bhale odö unuekpe akhuli ni a röte a lasese shi ifui apfe. Oni odö unuekpe akhuli lölighuo o khueghie-a. E röte o döse. Abi e ro kia ifui apfe le dene, oni ajeni o kele-a.

¹¹ Ighö egbhali eyi iPita e na ya to. Öo, "Ena mhi lese, ni öa mhue akhokhomhe khi Onomhue o ghie ajeni öyöli, o ka pfa mhö shi ekö obö oyi Erödu ali emini egbö iju e sa khi mhi ya me nya."

¹² Abi egbhali eyöli e ro na ya to se, o je owa oyi iMeli ni o khi inyö ijöni ni a gbolo e lu iMaki. Aghö eni e miesuo e legba la a so iromhi. ¹³ iPita o kpheli odö na olase. Ighö omueshi ni öo ga ögbö ni a lu iRoda o bhale ya mie öli unu. ¹⁴ Abi o ro suo uruli oyi iPita, oghelö o vö öli udu. Öa je okpe odö-a ne, o nyanya nyene egbe ukhokho ya tsese gueye we, "iPita o she jele!"

¹⁵ Ee öli, "Ujili öo kphe!" Ama o li khi egbegbi ingme löli e ngme. Ighö e öli, "Ayemhe olimhi öyöli lö!"

¹⁶ Ama iPita o kiele kpheli obö odö. Abi e ke ro khueghie oni odö-a, e me khi löli lö. Abö e sha we. ¹⁷ O ri obö gbe we akhiakhia. O tigbe gueye we abi Onomhue o li rue lue owa ighumha le. Öo we, "A gueye ijemhisi ali eni e miesuo eni e kpöle." Ighö o vu je oboese.

¹⁸ Ogbeakölo, ozughu o lo iteva oyi eni ekholi-okhue le shi abi iPita o li kia. ¹⁹ Abi Erödu o ro o e lolo nono iPita kia gasö, ni ea ro me öli. O ri eni ee khe ekhe eghö gue ezö. Öo a gbolo we-a.

Eghuli oyi Erödu

Abi a ro me enana se, Erödu o röte ekö ijudia je iSize-ria ya la ukuku egheghe.

²⁰ Elemhi e lolo bi Erödu deba egbö iTai ali iSidöni. Ighö eni egbö e to ukhomhi ma, ee dua abi e li ya me asha nu oni oghie shitö ngme. Abi iBilasitösi ni o khi adogeli oyi oghie o ro lama shi we o, e tigbe lama khi

[†] Li ze Okiali 12.1-27

wewe e ya lema oghie ni wewe e ro riele. Itobö khi öli oyi oni Erödu eni egbö e röte me eminale e de.

²¹ Oni ögbelö o ramhi Erödu o gbanö itsua oghie eyöli, o shitö ukpekhomhi oghie öyöli. O nu eni egbö o ngme. ²² Eni egbö e ku unu-a nyoghoo, e li, "Uruli oyi Eshinegba na, öa ke khi oyi ögbö." ²³ Utoghuo kpe ajeni oyi Onomhue o pfi Erödu emhi, itobö khi öa ri ekpe na Eshinegba. Ekholi e ri öli le. O ghu eghuli osöli.

²⁴ Ungmemhi oyi Eshinegba o gbhiaku ashakpa, oo ge shö. ²⁵ IBanabasi ali iSölu e röte iJerusalemu, obini a ri ikpaghö ghie we usomhi je jele. Abi e ro o jele, e rue ijöni ni a gbolo e lu iMaki mhue obö.

A ze iBanabasi ali iSölu ghie usomhi

13 Emekeguele ali eni e sese e la igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suo ni o la Atiöki, ni e khi iBanabasi, ali iSamö ni o khi ögbö öbishi, ali iLushösi öngi iSairini, iMaini öni a ga kuele öli ali oghie Erödu, ali iSölu. ² Abi e li i kueghie Onomhue ni e li i pfi azumhi, Ayemhe-no-pfuase öo we, "A ze iBanabasi ali iSölu-o lase na mhö ni e ya gbe akanya ni mhi lu we shi." ³ E pfi azumhi, e ri abö nga we ukhomhi so iromhi na, e ghie we vu.

Elemhi iSapurösi

⁴ Ayemhe-no-pfuase o ghie iBanabasi ali iSölu je iSelusha aghö e te lo ökö okö je ekö ni oku o khi shi na lu iSapurösi. ⁵ Abi e ro ramhi öli iSalamisi, e la owa ugamhi oyi egbö iju gue ungmehi oyi Eshinegba le. Ijöni ni a gbolo e lu iMaki o la aghö ri obö da we oni akanya.

⁶ E kia je ukiekie iSapurösi ni o kpöle nya, e bhale öli iPafösi. Aghö e ya e öbo ni a lu iBajisösi öngi iju ni öo li eboli, ni o khi ömekeguele oyi egbhöli. ⁷ Löli o khi ömöle öni igövunö ni o la oni ekö, eva oyi öni igövunö khi iSajösi iPolösi ni o khi ötsögbhe. Öni igövunö o lu iBanabasi ali iSölu itobö khi o nono ni löli suo ungmehi oyi Eshinegba. ⁸ Ama öni iBajisösi ni o lie Elimasi ni öo li öbo, o tsua ozughu lo aghö le ini öni igövunö o khi me asha miesuo. ⁹ Ighö iSölu ni a lie lu iPolu, ni Ayemhe-no-pfuase o vö egbe, o fehi öni öbo chii. ¹⁰ Öo li, "Yeye ömi ökphaghie! Yeye öbe eminete ni u wa li ikenegeue. Ele u ya röte imu-ungmemhi oyi Eshinegba pfi ukhomhi kpöke lasese? ¹¹ Memena Eshinegba o ya nise obö öyöli ti e, u ya ze alo, waa ke gbo döbe ya me ugemhi oyi övö ukuku egheghe ne."

Aghöaghö, Elimasi o me khi alo eyelue e bi obili-a, Öo bibi, öo nono öni o ya mu öli obö ke kia. ¹² Abi öni igövunö o ro me ingme ni a me, o miesuo, irari khi osese ingme öyi Onomhue o ri abö sha li.

Atiöki ni o la elemhi iPisidia

¹³ IPölu ali apföli e röte iPafösi lo ökö okö da okö öniemhi je iPeriga, ni o khi öli ni o la iPafilia. Ana ijöni ni a gbolo e lu iMaki o pfi we shi nyene egbe je iJerusalemu. ¹⁴ E röte iPeriga je öli Atiöki ni o la ekö iP-

isidia. Ogbelẹ iyemhẹa oyi iju, e lo owa ugamhi ya shito. ¹⁵ Abi e rọ rọte ebe ishi oyi iMosisi ali ebe eyi emekẹguele zẹ se, eni ẹẹ mhẹsẹ shi oni owa ugamhi e ghie usomhi ya gueyẹ iPọlu ali iBanabasi, ẹẹ wẹ, "Inyoghuo anye, ini a mhọli ungmehi ni a mẹ ya guele ni o ya ri udu shi ẹgbọ ọ, a ke ngme." ¹⁶ IPọlu ọ vule migha ọ ri obọ nu wẹ ngme. Ọọ, "Eẹ ẹgbọ iZireni ali ẹẹ ijẹta ni a ga Ẹshinẹgba a ri esọ shi mhẹ eke! ¹⁷ Ẹshinẹgba oyi ẹgbọ iZireni ọ zẹ eni e bia awa, lọli ọ rẹwẹ khi ẹgbọ eniemhi, oni ẹghẹghẹ e khi epfese shi eke ijipiti. Ẹshinẹgba ọ ri ekpabọ eyọli wolọ wẹ eke ijipiti lasese. ¹⁸ Elemhi ikpe egbhuẹva ọ ri abọ mu udu na ẹ elemhi ọdagbe ifufu. ¹⁹ Ẹdẹli ishilua ọ pfusea eke iKena. Ọ ri eke oyewẹ na ẹgbọ eyọli le ugu. ²⁰ Elemhi ikpe egbhuẹ-uye ali eva ali ikpe igbe (450) a mẹ ingme enana. ²¹ "Abi a rọ mẹ ena se, ọ ri esọ-ẹzọ na wẹ ni ee mhẹsẹ, ya ramhi ẹghẹghẹ oyi iSamuẹni omekẹguele. ²² Ighọ eni ẹgbọ e mhila Ẹshinẹgba ọ ri oghie na wẹwẹ, Ẹshinẹgba ọ rue iSọlu omi iKishi oyi unuekpe oyi iBejami na wẹ. Lọli ọ khi oghie oyewẹ elemhi ikpe egbhuẹva. ²³ Abi Ẹshinẹgba ọ rọ rue iSọlu oghie le, ọ ri iDefidi le oghie na wẹ. Ingme ni Ẹshinẹgba ọ ngme shi iDefidi egbe na, 'Mhi she mẹ khi iDefidi omi ijese ọ khi omose ọnabi udu oyemhẹ ọọ nono, ọ ya riẹlẹ ọghuemhẹ oyemhẹ nya.' ²⁴

²³ "Rọte unuekpe oyi oni iDefidi, ijesu ni ọ khi Omiepfuese oyi ẹgbọ iZireni ọ te bhale, abi Ẹshinẹgba ọ li rọli shobọ. ²⁴ Neni ijesu ọ bhale, ijoni ọ she kpẹ gueyẹ ẹgbọ iZireni e ti olamhẹ le, e mupfi deba Ẹshinẹgba, ẹghẹghẹ aghọ ni a batazi wẹ. ²⁵ Abi ijoni ọ rọ gbe akanya se, ọ mhila eni ẹgbọ, ọọ, 'Oghuo a khọkhọ mhẹ shi? Mhi aa khi oni a migha a khẹ. Ọni ọ ya bhale ini mhi gbe akanya oyemhẹ se, mhi aa fu tẹ ni mhia taghiẹ uli ekuẹ ni ọ sọ-a.' ²⁶

²⁶ "Inyoghuo-mhẹ imi Aburaamu, ali ẹẹ ijẹta ni a na ulishi Ẹshinẹgba ni a la akana, oni ungmehi imiepfuese ona, oyawa lọ! ²⁷ Ẹgbọ ni e la iJerusalemu ali eni ẹẹ mhẹsẹ na wẹ, ẹa lẹsẹ ijesu shi Omiepfuese. Ama igbe-a ni e gbe ijesu-a, o ri emini emekẹguele ee ngme, ni ee zẹ khasẹ wẹ ẹlẹ iyemhẹa kpa bhale ya tẹ. ²⁸ Abi o tseku khia khi ẹa mẹ ẹzọ gue shi ọli egbe, ẹẹ li ipaleti ọ zẹ ni a gbe ọli-a. ²⁹ Abi e rọ riẹlẹ emini Ebe-no-pfuasẹ o ngme shi ọli egbe se, e rue ọli apfida tiemhile, e rọli tọ uji. ³⁰ Ama Ẹshinẹgba ọ rọte eghuli guise ọli le. ³¹ Ogbelẹ ebubu ọ ri egbọli khasẹ ẹgbọ eni e nu ọli rọte iGalili je Jerusalemu. Wẹwẹ e ke pfi ọtselẹ shi ingme oyọli khasẹ ẹgbọ eyawa. ³²

³² "Eri anye bhale akana ni anye ya ri oni usomhi onete na ẹ, ikhi ishobọ ni Ẹshinẹgba ọ shi na eni e bia awa. ³³ Ọ she ri oni ishobọ ona tẹ na awa imi wẹ, abi ọ li guise ijesu le. Abi a li kekẹ ọli shi ebe Iwolo ni uzeva, khi,

† Li zẹ Okiali 1.7; 12.51 †† Li zẹ iNọba 14.34; iDeut 1.31 ‡ Li zẹ iDeut 7.1; iJosh 14.1 ††† Li zẹ iDeut 7.1; iJosh 14.1 †† Li zẹ 1 iSam 8.5; 10.21 ††† Li zẹ 1 iSam 13.14; 16.12; Iwolo 89.20 ††† Li zẹ iMak 1.4; iLuk 3.3 § Li zẹ iMat 3.11; iMak 1.7; iLuk 3.16; ijon 1.20, 27 §† Li zẹ iMat 27.22-23; iMak 15.13-14; iLuk 23.21-23; ijon 19.15 §†† Li zẹ iMat 27.57-61; iMak 15.42-47; iLuk 23.50-56; ijon 19.38-42 §† Li zẹ Ika 1.3

" 'Omimhẹ u khi, ogbe namo, mhẹmhẹ mhi khi Itẹ.'

³⁴ Abi Ẹshinẹgba ọ rọte eghuli guise ọli le, ni ọa zẹ ọli ghu kẹ-a, o mu ma ungmehi oyọli ni ọ la liẹ, ³⁵

" 'Mhi ya ri ikhivose no pfuasẹ, ni a ri egbe ẹ nga egbegbọ ni mhi shobọ na iDefidi nẹ.'

³⁵ Ighọ ọ kie gbo li ngme ọli shi ashese. ³⁶

" 'Waa ya zẹ ni oni ọ pfuasẹ oyẹ ọ ghu kẹ-a.'

³⁶ "Irari khi eri iDefidi ọ ga Ẹshinẹgba abi ọ rọ la agbọ, ighọ ọ ghu-a, a ri ọli tọ mama eni e bia li. Ọ kẹ-a shi elemhi uji. ³⁷ Ama idiegbe oyi ijesu ni Ẹshinẹgba ọ rọte eghuli guise le, ọa kẹ-a.

³⁸ "Irarighọ, inyoghuo, anye tse abọ yẹ ẹ khi obọ oyi ijesu a te ya mhọli igbe olamhẹ kua. ³⁹ Ọnini ọ da mie ọli suọ ne, a she pfa na li, ọa ke lue shi emini Ushi oyi iMosisi ọa dobe pfa na wẹ shi. ⁴⁰ A mhue ẹgbhẹ, ini emini emekẹguele e ngme o khi ya tẹ shi ẹ egbe, ni ẹẹ,

⁴¹ " 'A ghe i, ẹẹ ni a ri Ẹshinẹgba a li egia Ọshabọ ọ sha ẹ, a pfua. Irari khi mhi ya riẹlẹ emhi ẹghẹghẹ oyẹ ẹ ni aa ya mie shi ghue, ini ọgbọ ọ tseku gue ọli yẹ ẹ.' " ⁴²

⁴² Abi iPọlu ali iBanabasi e rọ rọte oni owa ugamhi vu, eni ẹgbọ e gbo lu wẹ e nyenẹ egbe bhale ogbẹlẹ ugamhi olese ya nu wẹwẹ ngme oni ungmehi. ⁴³ Abi oni ilegba o rọ gbhia khuse, ẹgbọ iju ali ẹgbọ ijẹta eni e she mu pfi bhale ugamhi oyi ẹgbọ iju, e kpikpi i deba iPọlu ali iBanabasi. IPọlu ali iBanabasi e ye wẹ ude, e kie ke deba okhale ni ẹa fu tẹ ni Ẹshinẹgba ọ riẹlẹ na wẹ.

⁴⁴ Ẹlẹ iyemhẹa ni o deba li, ẹgbọ ni e la oni ọli nya e legba ni e ri esọ shi ungmehi oyi Ẹshinẹgba. ⁴⁵ Abi ẹgbọ iju e rọ mẹ oni ilegba, ee kpe ofuma, ee kholo ingmemhi zu iPọlu unu, e tsue ọli.

⁴⁶ Ama iPọlu ali iBanabasi e ngme ungmehi igbedu, ẹ li, "Eẹ a khi eni anye kha mema kpẹ gue ungmehi oyi Ẹshinẹgba yẹ neni o ramhi ẹgbọese egbe. Ama abi a ke rọ kie oni ungmehi ni aa rọ sa khi o ti ni a mhọli agbọ na agbọagbọ eghọ, mena, anye ya zẹ ẹ obọ, anye deba ẹgbọ ijẹta. ⁴⁷ Irari khi ona khi omhẹsẹ ni Ọnọmhue ọ mhẹsẹ na anye, ni ọ rẹẹ, ⁴⁸

" 'Mhi she rẹ ẹ khi ákpá na ẹgbọ ijẹta, ni agbọ nya e mhue imiepfuese.' "

⁴⁸ Abi ẹgbọ ijẹta e rọ suọ ona, ee ghẹlẹ, ee kuẹghie Ẹshinẹgba shi oni ungmehi, ẹgbọ eni a she zẹ shi agbọ na agbọagbọ, e mie ijesu suọ.

⁴⁹ Oni ungmehi oyi Ọnọmhue ọ gbhiaku asha kpa oni eke. ⁵⁰ Ama ẹgbọ iju e tanọ shi ikpotso ni ẹẹ na ulishi Ẹshinẹgba ni a mu ekpe a na ali ekhemhẹ eyi oni

§†† Li zẹ Aza 55.3 §† Li zẹ Iwolo 16.10 §† Li zẹ Abak 1.5 §§† Li zẹ Aza 42.6; 49.6

ẹoli. E sẹsẹ ẹgbọ ni e mu okhọli oniēmhi vule shi iPọlu ali iBanabasi ọ, e khu wẹ fiẹ lase oni ẹoli. ⁵¹ Ama eni eniyẹ odukhokho eyi ijesu e kpishi itutu awẹ shi ekẹ, ni e pfi ọtsẹlẹ mu eni ẹgbọ. E rọte aghọ dọsẹ je ẹoli iKoniomu. ⁵² Oghẹlẹ ali Ayemhẹ-nọ-pfuasẹ ọ lo eni e miesuọ ẹghọ ẹgbe.

Emini a mẹ iKoniomu

14 IPọlu ali iBanabasi e lo owa ugamhi oyi ẹgbọ iju obini iKoniomu, abi e kie kpẹ ẹ li. E lolo guẹ ẹ ngme ungmehi ni o lo ẹgbọ esọ, ni o ri ebubu ẹgbọ iju ali ijẹta miesuọ. ² Ama ẹgbọ iju ni ẹa lama miesuọ, e tanọ ẹgbọ ijẹta abọ ni elemhi o yese wẹ-a deba eni e miesuọ. ³ Ighọ iPọlu ali iBanabasi e kushi aghọ tẹsẹ, e ri igbedu u ngme ungmehi oyi Ọnọmhuẹ ni ọ pfi ọtsẹlẹ shi ungmehi okhale oyọli, rọte ekpabọ ni ọ rọ na wẹ ẹ gbe akanya ọnyaloa ali ọshabọ. ⁴ Okemhi o lo oni ẹdẹli le, ẹgbọ ẹghuo e kugbe ẹgbọ iju ọ, ẹghuo ọ e la ukhokho oyi ighiusomhi na kẹ. ⁵ Ighọ ẹgbọ ijẹta ẹghuo ali ẹgbọ iju ali enighie eyewẹ, e gba abi e li ya gbe wẹ ali abi e li ya tonon wẹ echẹ. ⁶ Abi eni ighiusomhi e rọ suọ ona, e na je ẹoli iLisitira ali iDẹbi ni o la ekẹ iLikaonia ali ẹoli elese ni e mama wẹ. ⁷ Aghọ e la a gue usomhi onete le.

Elemhi iLisitira ali iDẹbi

⁸ Ọmọsẹ ọghuo ọni a bia ọkhomhi ni ọa kia ghue abi a te bia li, ọ li la oni iLisitira. ⁹ Ọ shitọ aghọ ri esọ shi ungmehi ni iPọlu ọọ ngme. IPọlu ọ mẹ khi ọ mhọli irudunga ni o doḅẹ ya rọ li ze, iPọlu ọ bino ọli chii. ¹⁰ Ọ tsesẹ leghe, ọọ, "Vule migha!" Ọni ọmọsẹ ọ ti vule, ọọ kia gasẹ.

¹¹ Abi eni ẹgbọ e rọ mẹ akanya ni iPọlu ọ gbe, e ngme ẹlēmhi iLikaonia, ee tsesẹ, ee liẹ, "Ilitsa e mele ẹgbọ-a bhale iteva oyawa o!" ¹² Eva ni e lu iBanabasi khi iZeusi, †† itobọ khi iPọlu khi ọni ọ mema e ngme, e lu ọli Amẹsi. ¹³ Ọni ọọ luasẹ oni olitsa iZeusi, ni okula oyọli o la ukhokho apfẹ oni ẹoli, ọ muno ena enokpo ali idodo je oni odẹ unuẹkpẹ oyi oni ẹoli, itobọ khi lọli ali eni ẹgbọ ee nono ni wẹwẹ ya luasẹ iBanabasi ali iPọlu abi ilitsa.

¹⁴ Abi iBanabasi ali iPọlu e rọ suọ emini eni ẹgbọ e mu ẹgbe khi e ya riẹlẹ, e nyanọ itsua shi ẹgbewẹ uruli, e nanọ lo eni ẹgbọ ifuabọ. Ee tsesẹ liẹ, ¹⁵ "Elọ e zẹ khi a li na?" Ẹgbọ enabi ẹẹ anye khi! Ungmehi usomhi onete anye rọ tse abọ khasẹ ẹ, ni a rọte ugamhi afuẹ mu pfi deba Ẹshinẹgba ni ọ laọ, ni ọ ma ekẹ ali ukhuli ali okẹ oniēmhi ali emini e la elemhi wẹ nya.

††¹⁶ Ẹghẹghẹ ni o dọsẹ, Ẹshinẹgba ọ zẹ ni ushishi ọgbọgbọ ọ ngeli abi o ghọle ọli. ¹⁷ Ama ọ kie rọte akanya onete oyọli ri ọlẹlẹ khasẹ khi lọli laọ, lọli ọ rọte idane e ruẹsẹ amẹ shi emhi ẹkọmhi shi ẹghẹghẹ, lọli ọ ri eminale na ẹ ẹ le, ọ ri oghẹlẹ ẹ shi ẹ udu. ¹⁸ Abi iPọlu ali

† Li zẹ iMat 10.14; iMak 6.11; iLuk 9.5; 10.11 †† iZEUSI: iZeusi o khi ọga iyemhẹ ni ẹgbọ iGiriki e ga. Isheghuo a lu ọli ijupita. Olitsa ọlese ni a lu Amẹsi ẹẹ khi ọ khi aghiusomhi oyọli † AMESI: Amẹsi o khi eva oyi olitsa ni ẹgbọ iGiriki e ga. Eri ẹgbọ iGiriki ena e liẹ khi aghiusomhi oyi iyemhẹ elese †† Li zẹ Okiali 20.11; iwolo 146.6

iBanabasi e riẹ lina nu wẹ ngme ingmemhi ena, ẹa kie doḅẹ mu wẹ gba e khi luasẹ ẹwẹ abi ilitsa.

¹⁹ Ẹgbọ iju ẹghuo e rọte Atiọki ali iKoniomu bhale, e ri eta-ọlẹlẹmhunu ti eni ẹgbọ mama ẹgbe, e tonon iPọlu echẹ, e tialọ ọli ekẹ fiẹ je ukhokho oni ẹoli, e dabi khi ọ she ghua. ²⁰ Ama abi eni e miesuọ e rọ le gasẹ ọli, ọ vule, ọ nyenẹ ẹgbe je ifuapfẹ ni a la tonon ọli echẹ. Og-beakọlọ, lọli ali iBanabasi e je ẹoli iDẹbi.

²¹ IPọlu ali iBanabasi e gue usomhi onete le elemhi iDẹbi, ebubu ẹgbọ e miesuọ. Ighọ e nyenẹ ẹgbe je iLisitira ali iKoniomu ali Atiọki ni o la iPidisia, ²² e ri udu shi eni e miesuọ ọ e ri igesikia migha shi oni irudunga. Ẹẹ wẹ, "Neni awa lo Eghiele oyi Ẹshinẹgba, awa ya mẹ anasemhẹ." ²³ Elemhi igbaa nya eyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ ọdọda, ee zẹ ẹgbhali shi, ee pfi azumhi sọ iromhi na wẹ rẹwẹ nga Ọnọmhuẹ ni e regbenga obọ. ²⁴ Abi e rọ kia gasẹ ekẹ iPidisia se, e je ekẹ iPafilia.

²⁵ Abi e rọ la ẹoli iPẹga gue usomhi onete le se, e te aghọ je ẹoli Atalia.

²⁶ Aghọ e te lo ọkọ-okẹ oniēmhi nyenẹ ẹgbe jele obini Atiọki; Ashini eni e miesuọ e ke la sọ iromhi na wẹ wẹ nga okhale oyi Ẹshinẹgba obọ shi akanya ni e ye ya gbe se. ²⁷ Abi e rọ jele Atiọki, e lu eni e miesuọ tigbili, e gueyẹ wẹ ikanya ni Ẹshinẹgba ọ rẹ wẹ gbe ali abi ọ li khueghie odẹ-a na ẹgbọ ijẹta ni e miesuọ. ²⁸ E nu eni e miesuọ la akaghọ tẹsẹ.

Ilegba ni a mhọli shi iJerusalẹmu

15 Ẹgbọ ẹghuo e rọte ekẹ ijudia bhale Atiọki, ee sẹsẹ eni e miesuọ khi, Ini aa li shelẹ wẹ-a abi Ushi oyi iMosisi o ngme ẹa ya khi eni a miepfuese. ¹ Onana o pfi ingme ni o zẹ khi iPọlu ali iBanabasi e nu eni ẹgbọ ni e rọte ijudia bhale e khakọ. Irarighọ, a zẹ iPọlu ali iBanabasi ali eni e miesuọ elese e nga iJerusalẹmu ya mẹ ighiusomhi na kẹ ali eni ẹgbhali shi oni ingme.

² Ighọ e ghie wẹ e ke lẹ, abi e li rọte ekẹ iFonisha ali iSameria dọsẹ ẹ lẹ, ee gueyẹ ẹgbọ abi ẹgbọ ijẹta e li mu pfi deba Ẹshinẹgba. Onana o pfi oghẹlẹ oniēmhi na eni e miesuọ. ³ Abi e rọ ramhi iJerusalẹmu, eni e miesuọ ali eni ẹgbhali ali ighiusomhi na kẹ, e mu wẹ epfẹse. Eni a ghie usomhi e gueyẹ wẹ ikanya ọdọda ni Ẹshinẹgba ọ rọte obọ oyewẹ gbe. ⁴ Ama eni e miesuọ ẹghuo ni e la otu iFarisi e vule, ẹẹ li, "Ẹgbọ ijẹta e mema shelẹ-a. A gueyẹ wẹ e ri Ushi oyi iMosisi ke gbe akanya."

⁵ Ighiusomhi na kẹ ali eni ẹgbhali e ye ochi shi oni ingme ona. ⁶ Abi e rọ khakọ shi ọ tẹsẹ se, iPita ọ vule, ọọ wẹ, "Inyoghuo, a lẹsẹ khi ẹghẹghẹ ni o dọsẹ, Ẹshinẹgba ọ rọte iteva oye ẹ zẹ mhẹ mhi ka gue oni usomhi onete ye ẹgbọ ijẹta ni e mẹ asha suọ, ni e miesuọ.

††⁷ Ẹshinẹgba ni ọ lẹsẹ isamhi ni e la ọgbokpa udu, ọ ri Ayemhẹ-nọ-pfuasẹ na ẹgbọ ijẹta, rọ rọli khasẹ khi lọli li mie wẹ, ẹzẹzẹ abi ọ li li mie awa. ⁸ Ọa ri ikhiọda shi iteva oyawa ali wẹwẹ, irari khi ọ khuẹsẹ udu oyewẹ-a pfuasẹ itobọ khi e imiesuọ. ⁹ Memena, elọ o zẹ khi a

†† Li zẹ iLẹv 12.3 ††† Li zẹ Ika 10.1-43 ††† Li zẹ Ika 2.4; 10.44

nono ni a mhesẹ Ɛshinegba bino, ni a rọ ọ sheli ijẹta ni e miesuọ itsua ni awa ali eni e bia awa ẹa dobe tsua?

¹¹ Iiye e! Awa lama shi ọ khi okhale oyi ijesu iKirisiti Ọnọmhuẹ o mie awa pfuese, ighọ li khi wẹwẹ.”

¹² Oni igbaa e tsaghiẹ-a tsukẹ, abi e rọ suọ ọlẹlẹ eyi ọnyaloo ali ọshabọ nya ni Ɛshinegba ọ rọte obọ oyi iPọlu ali iBanabasi gbe iteva oyi ẹgbọ ijẹta. ¹³ Abi e rọ ngme se, ijemhisi ọọ, “Inyọghuo, a ri esọ shi mhẹ ekẹ! ¹⁴ ISamọ iPita ọ lẹsẹ guele abi Ɛshinegba ọ li mhọli ọmuegbe shi ingme oyi ẹgbọ ijẹta, ni ọ rọte elemhi wẹ sanọ ẹgbọ, rọ mele ẹgbọ eyọli-a. ¹⁵ Onana o ri emini emekeguele e kẹkẹ shi Ebe-no-pfuasẹ bhale ya tse, ni ọọ,

¹⁶ “ ‘Ini a mẹ enana se,
mhi ya nyenẹ egbe bhale,
mhi rue eghiele oyi iDefidi
gbo nyenẹ egbe bhale,
mhi riẹlẹ ikpukpu-igbe
ni e de kua oyọli ma,
mhi gbo zese ọli-a.

¹⁷ Isheghọ ẹgbọ ni e kpọle nya
e nyenẹ egbe bhale deba Ọnọmhuẹ,
ẹgbọ ijẹta nya ni mhi lu,
e bhale ya khi eyemhẹ,
Ọnọmhuẹ ọ ngme ghọ,
ni ọ riẹlẹ emhi ena.’

¹⁸ Lọli ọ she kpẹ zẹ
ni a lẹsẹ ona shi ekẹ agbọagbọ. †

¹⁹ “Abi mhi sọ ọ shi khi, awa khi pfi ẹgbọ ijẹta ni e nyenẹ egbe bhale deba Ɛshinegba lo ọmunu. ²⁰ Awa ri ochoghọ kẹkẹ ebe ya gueyẹ wẹ, e khi ke le eminale ni a rọ luasẹ ikhumhi. Awa gbo gueyẹ wẹ e khi ke ku itsebo, e khi ke le ẹlamhi ni aa fa uruli, e khi ke da ọlia.

^{††21} Irari khi o she tẹsẹ ni a te la owa ugamhi ẹ zẹ ebe Ushi oyi iMosisi ẹlẹ Iyemhẹa kpa, a ri ingme oyọli ẹ tse abọ ifui ẹoli kpa.”

²² Ighọ ighiusomhi na kẹẹ ali eni egbhali ali eni e miesuọ nya e te eni ẹgbọ zẹ emọse aava ni a mu ekpẹ ẹ na ma iPọlu ali iBanabasi egbe, je Atiọki. Ijudasi iBasabasi ali iSalasi e zẹ. ²³ Ebe ni e kẹkẹ rọ ghie wẹ usomhi na:

Anye ighiusomhi na kẹẹ ali eni egbhali ni anye khi inyọghuo ẹ, anye tse ẹẹ Inyọghuo anye ni a khi ẹgbọ ijẹta ni a la Atiọki ali iSiria ali iSilisha.

²⁴ Anye suọ khi ẹgbọ eghuo e rọte anye iteva vu ni o khia khi ọa khi anye ghie wẹ, ni e bhale ya nu ẹ ngme ingmemhi ni oo yese ẹ elemhi-a ali ni oo nasẹ ẹ udu.

²⁵ Irarighọ, anye rọ kugbe ghie emọse eghuo ghi ẹ, e deba iBanabasi ali iPọlu emọle anye bhale. ²⁶ Emọse ena e she ri agbọ oyewẹ shi okhena itobọ eva oyi ijesu iKirisiti Ọnọmhuẹ. ²⁷ Irarighọ, anye rọ ghie ijudasi ali iSalasi ni e ri unu gue emini anye kẹkẹ shi ebe yẹ ẹ.

²⁸ O ti Ayemhẹ-nọ-pfuasẹ ali anye ẹloe, ini anye khi ri itsua elese nasẹ ẹ tsua dọsẹ ishi enana. ²⁹ A ti egbe eminale ni a rọ luasẹ ikhumhi le, a khi ke da ọlia, a khi

le ẹlamhi ni aa fa uruli. A khi ku itsebo. O ma a ti ẹ egbe ini a lase emhi enana le.

Ɛshinegba ọ nu ẹ la.

³⁰ Eni emọse ni a ghie usomhi e vu ya tiemhi Atiọki. E ti eni e miesuọ nya gbili, e ri oni ebe na wẹ. ³¹ Abi eni ẹgbọ e rọ zẹ oni ebe se, oghẹlẹ o vọ wẹ elemhi itobọ khi usomhi onete ni o ri udu ẹ shi ọgbọ ọ o tsua. ³² Ijudasi ali iSalasi ni e khi emekeguele e nu wẹ ngme ebubu ingmemhi ri udu shi wẹ ọ, e zese wẹ-a. ³³ E nu wẹ la aghọ ukuku eghẹghẹ, eni e miesuọ e tse wẹ okhila. Wẹwẹ ni a ghie usomhi e nyenẹ egbe je iJerusalemu deba eni e ghie wẹ. ³⁴ [Ama iSalasi ọ lama nu wẹ la aghọ.] ³⁵ IPọlu ali iBanabasi e la Atiọki, wẹwẹ ali ẹgbọ elese e la aghọ ọ sẹsẹ, ee tse abọ ungmehi oyi Ọnọmhuẹ.

IPọlu ali iBanabasi e vasẹ egbe-a

³⁶ Abi ebubu ogbele e rọ dọsẹ, iPọlu ọ gueyẹ iBanabasi, ọọ li, “Awa nyenẹ egbe je ẹoli ni awa te dọsẹ ni awa ya bino ẹgbọ ni awa gue ungmehi oyi Ọnọmhuẹ yẹ, ni awa mẹ abi e ke laọ shi.” ³⁷ O ghọle iBanabasi ni e tsua ijoni ni a gbolo ẹ lu iMaki ma egbe vu. ³⁸ Ama ọa ghọle iPọlu ni e tsua li. Itobọ khi oni ijoni ni a gbolo ẹ lu iMaki ọa nu wẹ gbe ikanya ramhi ukpẹsẹ ni ọ rọ tsua wẹ kua ekẹ iPafilia vu, ọ sọ ukhokho gbe wẹ.

^{†39} IPọlu ali iBanabasi e mhọli ekhakọ ni o toto shi ingme ona, e kemhi egbe. IBanabasi ọ rue ijoni iMaki ma egbe, e lo ọkọ-okẹ oniemi da je iSapurọsi. ⁴⁰ Ama iPọlu ọ pfi obọ rue iSalasi, e vu abi eni e miesuọ e rọ sọ iromhi na wẹ, rẹ wẹ nga okhale ireloe-khu oyi Ọnọmhuẹ se. ⁴¹ E kia rọte ekẹ iSiria ali iSilisha, e ri udu u shi igbaa nya eyi eni e mie iKirisiti suọ ọ.

ITimoti ọ deba iPọlu ali iSalasi

16 IPọlu ọ bhale ẹoli iDebi ali iLisitira, ashini ọmọ odukhokho ni a lu iTimoti ọ la. Inyọli ni ọ li miesuọ ọ khi ọngi iju, ama itali ọ khi ọngi iGiriki. ² Igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ ni e la iLisitira ali iKoniomu nya e ngme onete oyi iTimoti. ³ IPọlu ọọ nono ni lọli ri iTimoti ma egbe vu, ighọ ọ shelẹ ọli-a. Itobọ khi ẹgbọ iju ni e la oobọ e ga lẹsẹ khi ita iTimoti khi ọngi iGiriki lọ. ⁴ Abi e li kia ẹoli i gasẹ, e sẹsẹ eni e miesuọ ilamashi ni ighiusomhi na kẹẹ ali eni egbhali ni e la iJerusalemu e kẹkẹ shi ebe na wẹ, e gueyẹ wẹ, e rẹwẹ gbe akanya. ⁵ Ighọ igbaa nya eyi eni e mie iKirisiti suọ, e fu u shi irudunga, ee bua shi ọ ẹlẹkpa.

IMekẹ ni iPọlu ọ mẹ obini iTiroasi

⁶ IPọlu ali eni e ga kia, e rọte ekẹ iFirigia ali iGalesha, itobọ khi Ayemhẹ-nọ-pfuasẹ ọa zẹ wẹ gue usomhi onete le ekẹ Esha. ⁷ Abi e rọ ramhi ekẹ iMisia, ee nono ni wẹwẹ e lo elemhi ekẹ iBitinia, ama Ayemhẹ oyi ijesu ọa zẹ wẹ lo. ⁸ Ighọ e rọte ekẹ iMisia dọsẹ je iTiroasi. ⁹ Ẹliyosẹ ẹlẹghọ iPọlu ọ mẹ ime-alo, ọ mẹ khi ọngi iMasidonia ọ migha a lema, “Bhale iMasidonia ni u ya kpaghiẹ anye obọ!” ¹⁰ Abi iPọlu ọ rọ mẹ oni imekẹ se,

† Li zẹ Emọ 9.11-12 †† Li zẹ Okiali 34.15-17; iLev 17.10-16; 18.6-23

‡ Li zẹ Ika 13.13

anye mu egbe e le iMasidonia, itobọ khi anye leşe khi Eshinegba o she lu anye, anye je agho ya gue usomhi onete le.

ILidia o mu pfi

¹¹ Anye rote iTiroasi lo oko-okę onięmhi da okę onięmhi je iSamotirasi, ogbeakolo, anye te agho je iNiapolisi.

¹² Agho anye te je ifuapfe oyi iFilipi ni o khi ęoli ni o mu ęloe shi eke iMasidonia ni ebubu ęgbọ iRomu e ngeli. Anye ga la agho ebubu ogbele.

¹³ Ogbele iyemheya oyi ęgbọ iju, anye te oni ęoli vu je oni okę, ashini anye khokho khi ęgbọ iju ee lona shi iromhi isoso. Anye shito nu ikpotso ni e legba agho ngme. ¹⁴ Okpotso oghuo elemhi we ni o ri esọ shi eke khi iLidia ongi iTiatira, oni o ri ide eyile e de. O khi okpotso ni o na ulishi Eshinegba. Abi iPolu o li i ngme, Eshinegba o khueghie ęli udu-a shi oni ungmehi. ¹⁵ Abi a ro batazi ęli ali apfọli se, o lu anye je owa oyoli, o anye, "A kha leşe khi egbegbi oni o miesuo mhi khi, a bhale ya ku shi na mhe." O ti anye shi o ramhi ni anye ro lama shi ęli o.

A mu iPolu ali iSalasi shi igha

¹⁶ Eęghuo abi anye li i je ashini anye la a so iromhi, omueshi oghumha oghuo ni o mhọli ayemhe obe ni o ro o meke guele emini a ya me, o ya to anye ukhomhi. Eri o ri oni ekpabo imeguele ona a gbe ikpagho na eni e mhọli ęli. ¹⁷ Oo deba iPolu ali anye, oo tseşe, oo lie, "Eni e ga Eshinegba ni o funę eni ęgbọ ena e khi! Eri e tse abo guele abi a li ya mhọli imiepfuese!" ¹⁸ Ina o li i rięle ęli ogbele kpa ya ramhi ni oni ingme o ro ri elemhi i bi iPolu, igho iPolu o nyene egbe gueye oni ayemhe, oo li, "Mhi ri eva oyi iJesu mhesę ne, fię ęli idiege ya lase!" Aghoaghọ oni ayemhe o fię ęli idiege ya lase. ¹⁹ Abi eni e mhọli ęli e ro me khi ęa ke me ikpagho afa ni e kpe te e ęli obo o me, e mu iPolu ali iSalasi tialo ghi enighie obini agbala oyewe. ²⁰ E wolọ we bhale odalo oyi esọ-ęzo, eę we, "Emose ena, ęgbọ iju e khi ni e pfi ozughu e shi awa ifuapfe. ²¹ E kia a seşe ęgbọ imu ni e khi oda shi eyi awa. Awa ni awa khi iRomu, awa aa ya dobe ri osese oyewe gbe akanya." ²² Eni ebubu ęgbọ e kuma we o gue ęzo shi iPolu ali iSalasi egbe. Igho eni esọ-ęzo e gueye we e banọ we a, e gbe we itali. ²³ Abi e ro gbe we egbegbo se, e tigbe pfi we lo owa ighumha. E gueye oni oo khe-ekhe o pfi okpe ashini o rewe shi egbegbo. ²⁴ Abi a ro ri oni omhesę na li se, o mu we kulo owa aza elemhi oni owa ighumha, o so we awe igha. ²⁵ Abi itsotso ogbię o ro mu eke, iPolu ali iSalasi ee so iromhi, ee to uwolo kuęghie Eshinegba. Ighumha eni e kpole e ri esọ shi we eke. ²⁶ Udemhija, eke o ri itoto nighise. Oni owa ighumha o rote eke jighise egbegbo. Eloawe eloawe, ode nya ni e lo oni owa le e khueghie-a. Iweghe ni e ro ge eni ighumha nya e ku we awe-a. ²⁷ Abi oni oo khe ekhe agho o ro me khi ode ni e la oni owa ighumha nya khi e khueghie-a, o dabi khi

ighumha ni e la agho nya e she pfe. Igho o ji itakobi emhi lasele ni luę ro gbe egbelue-a. ²⁸ Ama iPolu o tseşe leghe, oo li, "Khi gbe egbe e-a! Anye nya anye la ana."

²⁹ Oni oo khe ekhe ogho o lu ogbọ o nyanya rue ugbi bhale. O ri ulishi-ulishi na buę buę, o de ya wugha odalo oyi iPolu ali iSalasi. ³⁰ Igho o rue we lasele, o mhila we, "Elo mhi ya li ni mhi ro ya mhọli imiepfuese?"

³¹ Eę ęli, "Yeye ali apfe nya a mie iJesu Onomhue suo khi a ya mhọli imiepfuese." ³² Igho e gue ungmehi oyi Onomhue ye ęli ali apfe ęli. ³³ Igho oni omose o wolọ we, o dua we utse ni a kuali we. IPolu ali iSalasi e rue ęli ali apfọli ya batazi na aghoaghọ. ³⁴ Igho o rue iPolu ali iSalasi nga owa oyoli ya ri eminale na le. Oghęle o vo ęli ali apfọli nya udu irari khi e she mie Eshinegba suo.

³⁵ Eę uzogbe ogbeakolo, eni esọ-ęzo e ri unu na ipolisi e ka gueye oni oo khe-ekhe ogho, "Zobe emose egho obo ni e vu." ³⁶ Igho oni oo khe ekhe ogho oo iPolu, "Esọ-ęzo e she ri unu bhale a wolọ e abo-a ni a ke vu. Opfomhe o ka nu e kia." ³⁷ Ama iPolu oo li, "Anye a li ingme okhoghuo ni a ro mu anye gbe itali ukpeloe oyi ęgbọ nya, aboriekhia khi ęgbọ iRomu anye khi! Ama e mu anye kulo owa ighumha. Memena, eę nono ni wewe e bena rue anye abo-a, o ya tse e! Eni esọ-ęzo wewe-ghuo e bhale ya wolọ anye lasele."

³⁸ Eni ipolisi e le ya gueye eni enighie abi e ngme. Abi e ro suo khi ęgbọ iRomu iPolu ali iSalasi e khi, ulishi o mu we. ³⁹ Igho e vu ya kuegbe-a lema we, e wolọ we owa ighumha le, e lema we e kpeke e lase ewe ifuapfe le. ⁴⁰ Igho iPolu ali iSalasi e lase oni owa ighumha le, e ya je apfe oyi iLidia. E bhale ya e eni e miesuo agho. E ri udu shi we o, e rote agho vu.

Obini iTęsalonika

17 IPolu ali iSalasi e rote Afipolisi ali Apolonia dose e bhale iTęsalonika ashini owa ugamhi oyi ęgbọ iju o la.

² IPolu o dose je owa ugamhi abi o kie kpe e li. Efo uka ese o la agho nu we rote Ebe-no-pfuase ku ochi. ³ O rote Ebe-no-pfuase roli khasę gboo, khi oni Omiepfuese, o mema ya me osoli, o rote eghuli guale. IPolu o gueye we, "Ijesu ni mhi ro o tse abo ye e o khi oni Omiepfuese ni Eshinegba o shobo khi lo! ya ro bhale." ⁴ Egbọ iju eghuo e mie shi emini iPolu ali iSalasi e ngme, e ku ma we o o ga Eshinegba. Igho li khi ęgbọ iGiriki eni e na ulishi Eshinegba ali ebubu ikpotso ni e fialo-a e li miesuo. ⁵ Ama ęgbọ iju ee kpe ofuma, e kia ya luno ęgbọ usueso-akhue tigbili shi okhọli. E pfi ozughu shi oni edeli nya. E tsua okhọli lo owa oyi omose ni a lu ijasi ya nono iPolu ali iSalasi ni wewe e muno we lasele na eni ęgbọ. ⁶ Ama abi ęa ro me we, e tialo ijasi ali eni e miesuo elese gho je odalo oyi enighie eyi oni ęoli, e tseşe leghe, e lie, "Emose ena e she pfi ozughu shi asha kpa! Memena e gbo bhale ifuapfe eyi awa, ⁷ Ijasi o mie we shi owa oyoli. E da ishi eyi iSiza, eę khi oghie ęlese o la o lu ijesu." ⁸ Abi e

rọ suọ eni ingmemhi ena, elemhi e te odode yese eni ebubu ẹgbọ ali enighie eyi oni ẹoli-a. ⁹ E ri ijasi ali eni a ga muno wẹ eghọ zẹ oko, neni a tigbe zẹwẹ vu.

Elemhi iBerea

¹⁰ Obili o lẹsẹ bi ẹlẹghọ, eni e miesuọ e ghie iPọlu ali iSalasi je iBerea. Abi e rọ ramhi aghọ, e je owa ugamhi oyi ẹgbọ iju. ¹¹ Ẹgbọ ni e la aghọ e mhọli udu ni o khueghie-a dọsẹ eni e la iTẹsalonika. E ri esọ shi oni usomhi onete egbegbọ. Ogbẹlẹ kpa e rọ wẹna Ebe-nopfuasẹ ni e mẹ ini emini iPọlu o gueyẹ wẹ ini igesikia lọ. ¹² Ẹgbọ iju ebubu e miesuọ, ikpotso iGiriki ni e fia alo-a, ali emọse iGiriki e li miesuọ.

¹³ Ama abi ẹgbọ iju ni e la iTẹsalonika e rọ suọ khi iPọlu o la iBerea a tse abọ ungmehi oyi Ẹshinẹgba, e bhale aghọ ya ngmiasẹ ẹgbọ e ka pfi ozughu.

¹⁴ Eloawẹ eloawẹ, eni e miesuọ ẹẹ iPọlu vu ke je egele okẹ oniemihi, ama iSalasi ali iTimoti e kie la iBerea.

¹⁵ Eni emọse ni e kphase iPọlu, e rọ li bhale Atẹni, e gbo nyenẹ egbe je iBerea. IPọlu o ghie wẹ ghi iSalasi ali iTimoti e keḽẹ bhale ya ẹ luẹ shi aghọ.

Abi iPọlu o rọ la obini Atẹni

¹⁶ Abi iPọlu o li migha Atẹni i khẹ iSalasi ali iTimoti, o mẹ ilitsa ododa ni e la oni ekẹ, o nighise ọli ayemhẹ.

¹⁷ Ighọ o nu ẹgbọ iju ali ẹgbọ ijẹta ni ẹẹ na ulishi Ẹshinẹgba ku ochi elemhi owa ugamhi. Ighọ o li gbo nu ẹgbọ kpa ni e rọte olele e dọsẹ ẹ ngme ogbẹlẹ kpa.

¹⁸ Ẹgbọ eghuo ni ẹ sẹsẹ, ni e khi Ẹpikuria ali iSitoiki e nu ọli i khẹ akọ. † Abi iPọlu o rọ ngme ungmehi oyi ijesu ali irọte eghuli guale, eghuo o e liẹ, "Elọ oyẹghẹ ọna o mẹ ẹ ngme?" Eghuo ẹẹ li, "Abi khi eri ọọ liẹ awa ke ga ilitsa eyi ẹoli oboese?" ¹⁹ Ighọ e rue iPọlu bhale owa ni a lu Aropagosi. (Owa ona eguebe ni e la ẹoli Atẹni ẹẹ legba.) "Anye ẹ nono ni u gueyẹ anye abi osesẹ onogbọ ona o ngme. ²⁰ Ingmemhi ni u wa ngme, enegbọ e khi shi anye esọ, gueyẹ anye abi e ngme."

²¹ Irari khi ẹgbọ Atẹni nya, ali epfẹse ni e la o, e ma pfuse eghẹghẹ-a ke ngme ingmemhi ali ke ri esọ shi owẹna ali ilẹsẹ enegbọ ni e shẹ lasẹle ẹ gbıgbı ekẹ.

²² IPọlu o vule migha wẹ iteva o wẹ, "Emọse Atẹni, mhi mẹ ẹ mẹ khi ẹgbọ ni e mhue ulishi oyi Ẹshinẹgba a khi.

²³ Irari khi abi mhi rọọ kia ifuapfẹ eyẹ ẹ gasẹ mhi bino ikhumhi ebubu ni aa ga. Mhi mẹ okula oghuo ni a keḽẹ emhi shi, ni ọọ, 'Oyi olitsa ni aa lẹsẹ.' Emini a ga ni ẹẹ khi aa lẹsẹ, mhi ya gue ingme oyọli yẹ ẹ ena.

²⁴ "Ẹshinẹgba ni o ma agbọ ali emhikpa ni e la elemhi wẹ, lọli o khi Ọnọmhue oyi ekẹ ali ukhuli ni ọa ya la Owa ugamhi ni ẹgbọ e ri abọ tọ. ²⁵ Wẹkhi eri o nono emhikhoghuo ali ikpaghiobọ oyi ẹgbọ. Itobọ khi lọli o ri agbọ ali ayemhẹ ali emhikpa na ẹgbọ nya. ††²⁶ Ogbọ

† Egbọ Ẹpikuria ali iSitoiki ena, e deba osesẹ ni ẹa te ode, eyi o ni a lu Ẹpikurosi ali iZeno. Eri Ẹpikurosi ọọ sẹsẹ ẹgbọ e zobẹ ni oghẹlẹ o khi emini e na khu agbọ oyewẹ, a na ke na emini e ya pfi osoli ali ulishi na wẹ. Egbọ iSitoiki e deba osesẹ ni ẹa te ode eyi iZeno, ni ọọ ogbọkpa o ke li agbọ oyọli abi usamhi oyọli o lama na li shi. Ogbọ khi zobẹ ni usamhi agbọ aruele okekhi oyi osoli, ni o nase ọli. †† Li zẹ 1 Ighie 8.27; Aza 42.5; Ika 7.48

oghuo o te ma ẹgbọ ododa na ushishi ni e la agbọ nya, Lọlighuo o ri eghẹghẹ shi ekẹ na ushishi ni e rọ ya la agbọ ali khi o shi ughuli oyi ogbogbọ nali. ²⁷ Lọli o lighọ riẹlẹ ona ini ẹgbọ e rọshẹka ke nono ọli, ini e mẹ asha ramhi ọli egbe. Ama Ẹshinẹgba ọa nuata shi ọngẹ-awa o. ²⁸ 'Lọli o ri ekpabọ na awa la agbọ ni awa rọ o kia, ni awa rọ khi ọni awa khi,' ali khi, 'imi ọli awa khi,' abi ekẹkebe eyẹ ẹ eghuo e li ngme ọli.

²⁹ "Irarighọ, aborokhia khi imi Ẹshinẹgba awa khi, awa khi ke rọli khokho isheli ni ẹgbọ e ri ẹnẹli ri igolu ali ẹlomho ali echẹ ma. ³⁰ Eghẹghẹ ni o dọsẹ, eri Ẹshinẹgba o mu alo kua shi umhalẹsẹ oyi ẹgbọ. Memena o she ri omhẹsẹ ni ogbokpa ni o la ashakpa o mu nyenẹ. ³¹ Irari khi o she shi ogbẹlẹ shi ekẹ ni o rọ ya ri omọse oghuo gue agbọ kpa ezọ. Ẹshinẹgba o she rọkhasẹ agbọ khi igesikia onana o khi ni o rọ rọte eghuli guise ọni omọse ọna lẹ."

³² Abi e rọ suọ khi iPọlu o ngme ramhi irọte eghuli guale, e ri ọli i li egia, ama elese ẹẹ ọli, "Anye a nono ni anye gbo suọ ungmehi ona ẹlẹlẹse." ³³ Ighọ iPọlu o rọte ọni ilegba vu. ³⁴ Emọse eghuo e deba li, e mie ọli suọ. IDionisusi ni o khi oghuo oni igbaa Aropagosi o li deba li. Ighọ li khi ọkpotso oghuo ni a lu iDamarisi ali ẹgbọ eghuo elese e li laọ.

Abi iPọlu o rọ la iKoriti

18 Abi a rọ mẹ eni ingme ena se, iPọlu o rọte ẹoli Atẹni vu je ẹoli iKoriti. ² Aghọ o bhale ya ẹ ọngi iju oghuo ni a lu Akuila ni a bia shi ekẹ iPọtusi. Oni lọli ali ughue ọli ni a lu iPisila e lẹsẹ rọte ekẹ Itili bhale, irari khi oghie iRomu nya ni a lu iKiladiusi o shi ushi na ẹgbọ iju nya ni e la ẹoli iRomu nya e lase ẹoli iRomu lẹ. IPọlu o lẹ ya bino wẹ, ³ irari khi akanya ọni o ri ide ẹ ghi okholo ọọ gbe, o nu Akuila ali iPisilia a gbe oni akanya ni ee gbe. O nu wẹ la aghọ.

⁴ Ogbẹlẹ Iyemhẹa oyi ẹgbọ iju kpa o rọ je owa ugamhi oyi ẹgbọ iju ya nu wẹ ku ochi ini o doḽẹ ri oni ungmehi lo ẹgbọ iju ali ẹgbọ iGiriki esọ. ⁵ Abi iSalasi ali iTimoti e rọ rọte ekẹ iMasidonia bhale, iPọlu o ri eghẹghẹ ni o mhọli nya gue oni ungmehi yẹ ẹgbọ iju, khi ijesu o khi Omiepfuese ni Ẹshinẹgba o shobọ khi o ya bhale. ⁶ Abi eni ẹgbọ iju e rọ nu ọli khẹ akọ ni e rọ zẹ emue ebe na li, ọa lama shi wẹ o, o kpe abọ shi wẹ o, Oo, "Mhi kpe abọ shi ẹ o. Ini a pfua, ẹẹ a ya mu ota sọ. Ọa khi mhemhẹ a ya mu ota sọ shi ọlia eyẹ. Rọte memena vu, mhia je ekẹ oyi ẹgbọ ijẹta." ⁷ O pfi wẹ shi aghọ vu, o je owa oyi ogbọ ijẹta ni a lu iTatọsi ijositọsi ni ọọ ga Ẹshinẹgba, ni owa oyọli o la mama owa ugamhi oyi ẹgbọ iju. ⁸ IKirisipusi ni o khi ọga shi oni owa ugamhi ali apfọli e mie Ọnọmhue suọ; ebubu ẹgbọ ni e la iKoriti ni e suọ oni usomhi e miesuọ, a batayi wẹ.

⁹ Ẹliyosẹ ẹlẹghuo, iPọlu o mẹ imẹ-alo ni Ọnọmhue o la nu ọli ngme, ọọ li, "Ulishi o khi mu ẹ, ama kie ke gue ungmehi le, khi tsaghie-a. ¹⁰ Irari khi mhi nu ẹ la. Ogbọ ọa la o ni o ya kualı ẹ utse. Irari khi mhi mhọli ebubu ẹgbọ shi ẹoli ona ni e khi ẹgbọ eyemhẹ." ¹¹ Ighọ

iPọlu ọ la iKoriti ukpe oghuo ali ukhukhui, ọọ sẹsẹ eni ẹgbọ ungmehi oyi Ẹshinẹgba.

¹² Abi iGalilio ọ rọ khi igovunọ ni iRomu e zẹ shi obini ekẹ Akhaya, ẹgbọ iju eghuo e kugbe mu okhọli vule shi iPọlu ọ, e mu ọli je ikọtụ. ¹³ Ẹẹ li, “Eri ọmọsẹ ọna ọọ sẹsẹ ẹgbọ ode ẹgbhọli ni a te ẹ ga Ẹshinẹgba abi ushi oyi awa ọa ngme.”

¹⁴ Abi iPọlu ọ li i nono ni lọli ngme, ighọ iGalilio ọ nu ẹgbọ iju ngme, ọọ, “Ini ẹzọ ni a lu ena o khia khi oyi umhaguẹli lọ okekhi oyi ingmobe okhoghuo lọ, mhi kha kuegbe-a ri esọ shi ẹ ẹẹ ẹgbọ iju ọ. ¹⁵ Ama abi o rọ khi ungmehi ekhakọ ni o la ingmemhi ali eva ali ushi oyeẹ eghọ, ẹẹ-ghuo a ya sọ oni ingme, mhi aa ya sọ ọ.” ¹⁶ Ọọ a khu wẹ ikọtụ ya fiẹ. ¹⁷ E gamhi iSositẹnisi ni ọ khi ọga shi owa ugamhi mu. E la odalo oni ikọtụ gbe ọli. Ama iGalilio ọa fẹ pfi esọ shi wẹ ọ.

¹⁸ IPọlu ọ nu eni e miesuọ la iKoriti ogbele ni e bu, ighọ ọ li tse wẹ okhila, lọli ali iPisilia ali Akuila e lo ọkọ-okẹ oniẹmhi da okẹ oniẹmhi je iSiria. Neni iPọlu ọ rọte iKẹnkhiria da okẹ oniẹmhi, ọ yamhi itsu ukhomhi-a itobọ ironga ni ọ rọ nga. ¹⁹ E ramhi Efesọsi, ashini iPọlu ọ pfi iPisilia ali Akuila shi. Ọ je owa ugamhi ni ọ nu ẹgbọ iju ku ochi. ²⁰ Eni ẹgbọ ẹ ọ nu wewẹ la aghọ tẹsẹ, ama ọa lama. ²¹ Ochoghọ, ọ gueye wẹ abi ọ rọ ọ vu, ọọ, “Ini o da khi oghuẹmhe oyi Ẹshinẹgba, mhi ya nyenẹ egbe bhale deba ẹ.” Ighọ ọ rọte Efesọsi lo ọkọ-okẹ oniẹmhi vu da okẹ oniẹmhi. ²² Abi ọ rọ ramhi iSizeria, ọ te aghọ je iJerusalemu ya tse eni e miesuọ, ọ ke te aghọ je ẹoli Atiaki.

²³ Abi ọ rọ la aghọ ukuku ẹghẹghe, ọ te aghọ vu, ọ rọte ekẹ iGalesha ali iFirigia ya ri udu shi eni e miesuọ ọ.

Abi Apolosi ọ rọ la Efesọsi ali iKoriti

²⁴ Oni ẹghẹghe, ọmọsẹ ọnge iju ni a lu Apolosi ni a bia shi Alezadiria ni ọ khi ọni ọ mema guẹ ebe, o gbo lolo lesẹ ebe nọ pfuase, ọ bhale Efesọsi. ²⁵ Ọ khi ọgbọ ni a rọte ekẹ sẹsẹ ode oyi Ọnọmhue. Ọ mhọli ọmuegbe ni o fu ni ọ rọ sẹsẹ ingme oyi ijesu. Emini ọọ sẹsẹ o rọte ode igesikia. Ama osesẹ oyi ijoni Ọni ọọ batazi ẹgbọ ọ lesẹ guẹ. ²⁶ Ighọ ọ li la owa ugamhi oyi ẹgbọ iju ri igbedu u ngme. Abi iPisila ali Akuila e rọ suọ ẹmue ni o la li unu, e rue ọli ma egbe je apfẹ, e kuegbe-a sẹsẹ ọli ode oyi Ẹshinẹgba shi ọ egbegbọ. ²⁷ Apolosi ọ rọli shi udu khi lọli ya je Akhaya, eni e miesuọ ni e la Efesọsi e kpaghie ọli obọ, e kekẹ ebe ghi eni e miesuọ ni e la Akhaya. E gueye wẹ e kpe abọ mie ọli. Abi ọ rọ ramhi akaghọ, ọ khi ikpaghie oniẹmhi na eni e rọte okhale oyi Ẹshinẹgba miesuọ. ²⁸ Irari khi ọ nu ẹgbọ iju khẹ akọ egbegbọ, ọ rọ mu wẹ ọ le. Ọ rọte Ebe-no-pfuase rọkhasẹ wẹ khi ijesu ọ khi Ọmiepfuese ni a shobọ.

Abi iPọlu ọ rọ la Efesọsi

19 Abi Apolosi ọ li la elemhi iKoriti, iPọlu ọ rọte elemhi oni ekẹ kia rọte ugbogbode ni o khi ute

† Li zẹ iNọba 6.18

ute e dọsẹ, ọ bhale Efesọsi. Aghọ ọ bhale ya ẹ eni e miesuọ eghuo, ² ọ mhila wẹ, ọọ wẹ, “Abi a rọ miesuọ, a li mie Ayemhe-nọ-pfuase?”

Ẹẹ ọli, “Anye a fẹ suọ khi a mẹ emini a lu Ayemhe-nọ-pfuase ghue.” ³ IPọlu ọọ wẹ, “Ibatizi onabi onoghuo a kpẹ mie?”

Ẹẹ ọli, “Ibatizi oyi ijoni.” ⁴ IPọlu ọọ wẹ, “Ibatizi oyi ijoni, ibatizi ona imupfi lọ. Ama oni ijoni ọ gueye ẹgbọ iZireni e mie oni ọ ya bhale ikpukhokho oyelue suọ, ikhi ijesu.” ⁵ Abi e rọ suọ ona se, a ri eva oyi ijesu Ọnọmhue batazi wẹ. ⁶ IPọlu ọ ri abọ nga wẹ ukhomhi, Ayemhe-nọ-pfuase ọ tiemhile shi wẹ ọ, ee ngme ẹmue onogbọ. E gbolo o ngme ungmehi ni Ẹshinẹgba ọ rọ shi wẹ unu. ⁷ Wewẹ nya e khi emose ogbava.

⁸ IPọlu ọ lo elemhi owa ugamhi, ọ la aghọ iki esẹ, ọ ri igbedu nu eni ẹgbọ ngme. Ọ nu wẹ ku ochi, ọọ sẹsẹ wẹ ni e mie shi ingme Eghiele oyi Ẹshinẹgba. ⁹ Ama eghuo ọ e khi isueso-akhue ni ẹa lama miesuọ. E la ukpeloe oni igbaa ngme ingmemhi ebe deba oni ode. Ighọ iPọlu ọ pfi wẹ shi aghọ vu, ọ rue eni e deba li je owa oyi iTiranosi. Ọ la aghọ nu wẹ ẹ ku ochi ingme iloghie ogbele kpa. ¹⁰ Ikpe eva ọ la aghọ sẹsẹ wẹ, ghe ẹgbọ iju ali ẹgbọ iGiriki ni e la ekẹ Esha, e suọ ungmehi oyi Ọnọmhue.

Imi iSikiva

¹¹ Ẹshinẹgba ọ te obọ oyi iPọlu u gbe ikanya ọshabọ ọdoda. ¹² O ya ramhi khi ibede ali ogbene ni a rọte iPọlu egbe wolọ, e ri ẹgbọ ni ẹa ze e toto, ali e khu ẹgbọ ayemhe okphaghie idiegbe ya lase.

¹³ Ẹgbọ iju eghuo ni ee kia ukhomhi ẹoli gasẹ ri imajiki i khu ayemhe obe kua, e li nono ni e ri eva oyi ijesu Ọnọmhue riele abi imajiki khu ayemhe obe. E lie, “Anye ri eva oyi ijesu ni iPọlu ọ rọ tse abọ mhese ne, fie lase!” ¹⁴ Imi ọga oyi ekpodalo ugamhi ọnge iju oghuo ni a lu iSikiva etuoshilua, ee li ona. ¹⁵ Ighọ, oni ayemhe obe, ọọ wẹ, “Mhi lesẹ ijesu, mhi lesẹ iPọlu, eghuo a khi?” ¹⁶ Oni ọmọsẹ ni ọ mhọli oni ayemhe obe oghọ, ọ kpha rughu wẹ, ọ gbe wẹ kuali utse. E ri irumheba na kua.

¹⁷ Abi ẹgbọ iju ali ijeta ni e la ekẹ Efesọsi e rọ suọ emini a mẹ, ulishi oo mu wẹ. E ri ẹkpẹ na eva oyi ijesu Ọnọmhue. ¹⁸ Igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ e fie lasele gboo, e zono olamhe eyewe le nya. ¹⁹ Ebubu wẹ ni e kpẹ ẹ li ẹboli, e wolọ ebe ni e rọ ọ li ẹboli nya lasele tose-a. Abi a rọ ta ingme ni a rọ de eni ebe ni e tose-a, e ya khi ẹkpa udududu. ²⁰ Ighọ ungmehi oyi Ọnọmhue oo gẹ shi ọ tse, oo toto-a.

²¹ Abi a rọ mẹ ingme ena se, iPọlu ọ sa ọ khi lọli ya rọte ekẹ iMasidonia ali Akhaya dọsẹ je iJerusalemu. Ọọ eni ẹgbọ, “Mhi kha ramhi aghọ se, mhi ya rọte oobọ je ẹoli iRomu.” ²² Ighọ ọ ghie iTimoti ali Erasitosi ni e nu ọli a gbe akanya je iMasidonia. Lọli ọ la ekẹ Esha ukuku ẹghẹghe.

†† Li zẹ iMat 3.11; iMak 1.4,7-8; iLuk 3.4,16; ijon 1.26-27

Onyaghu ni a mę Efesosi

²³ Oni ęghęghę, ukpokpomhi onyaghu o ya de shi ęoli Efesosi irari osęę ni iPọlu ọọ sęę. ²⁴ Omọse ọghuo ọ la ọ, ni a lu iDemętiriusi ni ọọ lumhi igolu rọ rięę irọkhọkhọ okula oyi olitsa Atemisi. Ọ tsua oki onięmhi ghi eni e gbe oni akanya. ²⁵ Ighọ oni omọse ọ luno węwę nya kugbe, ọọ wę, "A lęęę khi egbegbi eleli awa rọte oni oki ona mę. ²⁶ Mena a she mę, a gbolo suọ ikanya ni iPọlu ọọ gbe. Lọli ọọ gueyę ęgbọ khi ilit-sa ni a ri abọ mama khi afuę e khi. Ebubu ęgbọ ni e la ęoli Efesosi ali ekę Esha nya e she mie ọli suọ. ²⁷ Oki oyawa o she la okhęna ni o rọ ọ le eva obe. Ali khi ekpę onięmhi ni a rọ na olitsa Atemisi ali okula oyọli o ya mele afuę-a. Olitsa ona ęgbọ ni e la ekę Esha ali agbọ nya ęę ga."

²⁸ Abi eni ęgbọ e rọ suọ ona, elemhi ee bi wę. E ri ofu tsęę ę gasę ekę gbii, ee lię, "Olitsa onofunę, Atemisi o khi ni anye ęgbọ Efesosi anye ęę ga." ²⁹ Oni okeke o gbhiaku oni ęoli. Eni ęgbọ e mu iGayusi ali Arisitakusi ni e khi engi iMasidonia ni e nu iPọlu kia a gasę. E rue wę bhale olele. ³⁰ IPọlu ọọ nono ni lọli je odalo oyi oni igbaa, ama eni e miesuọ ęa zę ọli obọ. ³¹ Ekhemhue ęghuo ni ęę mhęęę shi oni ekę ni e khi emọle iPọlu e li ghie usomhi ya lema li ọ khi bie je elemhi olele ya ri egbọli khase. ³² Oni ęghęghę, okeke onięmhi o de elemhi oni igba. Eghuo e kha ngme ę je ola, elese e ngme ę je oobọ. ęgbọ ęghuo ni e la aghọ ęa lęęę emini o pfi oni ozughu. ³³ Eni ęę ralo na ęgbọ iju ęghuo e tanọ Alęzada abọ je odalo ọ ka ngme na ęwę. E gueyę ọli emini ọ ya ngme. Ighọ oni Alęzada ọ ri abọ gbe wę akhiakhia. Ọ guele emini a mę. ³⁴ Ama abi eni ebubu ęgbọ e rọ lęęę khi ọngi iju ọ khi, e ri uruli oghuo tsęę gbii, elemhi iwakati eva, ee lię, "Olitsa onofunę Atemisi o khi ni anye ęgbọ Efesosi ęę ga." ³⁵ Ikpukhokho ọ, ọkẹkẹ-ebe oyewę ọ fię lasele, ọ ri abọ gbe wę akhiakhia. Ọọ wę, "Inyoghuo-mhę ęgbọ Efesosi, ọgbokpa ọ lęęę khi awa khi eni ę khękhę okula Atemasi, ali ęcheli oyọli ni o rọte idane de tiemhile? ³⁶ Aa mę ọg-bokhoghuo ni ọ dobę ya tia onana. Itobọ ighọ a dię oili lalọ ni udu oyęę o pfmhę. A khi ri inyanya-dosę rięę emhikhoghuo. ³⁷ Eri a muno emọse ena bhale abi o rię khia khi ęa rọte oni owa ugamhi do ughiatọ, wękhi eri e zę emuębe na olitsa ni awa a ga. ³⁸ Ini iDemętiriusi ali apfọli e mhue ọgbokhoghuo ni ọ li wę ingme, a lęęę khi awa mhọli ikotu ali esọ-ęzọ, ọ ka lu eni ęgbọ ęzọ. ³⁹ Ama ini a mę emhese ni a nono ni a rọ lasele, a zę ni a la igba ni a la gue ęzọ sọ ọ. ⁴⁰ Irari khi ini a bino emini a mę amo, awa la okhęna ipfa ęzọ mu khi awa, awa pfi ozughu. Awa aa ya mę ęzọ gue pfa egbe awa shi ekę, irari khi awa aa mhọli emini o pfi oni ozughu onana." ⁴¹ Abi ọ rọ ngme se, ọọ oni igba o vę-a.

IPọlu ọ rọte ekę iMasidonia ali Akhaya dosę

20 Abi oni okeke o rọ pfmhę, iPọlu ọ ghie ya lu eni e miesuọ. Ọ ye wę ude se, ọ tsę wę okhila. Ọ je ekę iMasidonia. ² Ọ rọte oni ekę dosę. Ọ kia ri ing-

memhi ni e bu ri udu shi eni e miesuọ ni e la oni ekę ọ. Ikpukhokho, ọ ramhi ekę iGirisi. ³ Ọ la aghọ iki esę. Irari khi ęgbọ iju e gba ugbamhi obe khę ọli, abi ọ li nono ni lọli lo ọkọ-okę onięmhi je iSiria, ọ ri ochoghọ mu egbe pfi rọte odę iMasidonia vu. ⁴ ISopata omi iParosi ọngi iBęrea ọ deba li, li shi Aristakusi ali iSekudosi ni e khi engi iTęsalonika, ghe iGayusi ali iTi-moti engi iDębi, gbo li shi iTakikosi ali iTiروفimosi ni e khi engi ekę Esha. ⁵ Etuava ni a ngme kpukhokho enana, e je odalo ya migha khę anye obini ęoli iTi-roasi. ⁶ Anye rọte iFilipi kia ukhomhi okę onięmhi ogbęlę ishe, abi a rọ li ukpe ibulędi ni aa ri ifuma shi nye se. Anye bhale ya ę eni e migha ę khę anye ęoli iTi-roasi, anye la aghọ ogbęlę ishilua.

IPọlu ọ rọte ęghuli guise Iyutikosi le

⁷ Ogbęlę nododę elemhi ęfo uka, anye bhale kugbe ni anye ya le eminale ni o pfuasę. IPọlu ọ nu eni ęgbọ ngme tsęę irari khi ọ ya vu ogbeakọlọ. Ọ ngme ya ramhi itsotso ogbię. ⁸ A ri igbili ni e bu ru shi elemhi owa ukhomhi atonga ni anye legba. ⁹ Oęo ọghuo ni a lu Iyutikosi ọ shito okele ni o la oni atonga. Ukpokpomhi olesę o dọ li rue abi iPọlu ọ rọ ngme e tsęę dosę. Abi iPọlu ọ kie li i ngme, oni olesę o lo ọli egbe ramhi ni ọ rọ rọte ukhomhi atonga nuzi-esę de ya tiemhi ekę. Abi ę rọ mu ọli vule, ọ she ghua. ¹⁰ Ama iPọlu ọ tiemhi ekę, ọ mu ọli ko elemhi, ọ to ọli etuli, ọọ, "A li tsukę, ayemhę oyọli ọ kie laọ." ¹¹ Ighọ, ọ nyenę egbe nga atonga, e le eminale ni o pfuasę. Ọ nu wę ngme ramhi ni ovọ o rọ ngale. IPọlu ọ vu. ¹² Eni ęgbọ e rue oni oęo je apfę, ọa mhọli ikuatse okhoghuo. Onana o ri udu pfmhę wę egbegbọ.

IPọlu ọ tsę eni egbhali ęfisha okhila

¹³ Anye lo ọkọ-okę onięmhi je odalo ya migha khę iPọlu Asosi, asha ni iPọlu ọ te ya deba anye lo ọkọ-okę onięmhi. Lọli ọ mhęęę ona itobọ khi awę ọ rọ ya bhale. ¹⁴ Abi ọ rọ bhale ya ę anye shi Asosi, anye ga lo ọkọ okę onięmhi oghuo je iMitileni. ¹⁵ Ogbeakọlọ, anye lo ọkọ okę onięmhi te aghọ ya je iKhiosi, ogbęlę ni o de bali, anye rọte aghọ da je iSamosi, ogbeakọlọ anye ramhi iMilętusi. ¹⁶ IPọlu ọa nono ni lọli migha ęoli Efesosi itobọ ini lọli khi pfuse ęghęghę a shi ekę Esha, irari khi inyanya ọ la ini lọli kęlę ramhi iJerusalem shi ogbęlę iPętikositi.

¹⁷ ęoli iMilętusi iPọlu ọ te ghie usomhi ghi egbhali ni e la igba oyi ęgbọ eni e miesuọ ni e la ęoli Efesosi e bhale ya ę luę. ¹⁸ Abi e rọ ramhi aghọ, ọọ wę, "A lęęę abi mhi li nu ę ngeli abi mhi rọ la iteva oyęę, rọ tę ogbęlę onododę ni mhi te lo ekę Esha le. ¹⁹ Rọte iregbe-mhę-tiemhile ali amę evię mhi rọ gbe ikanya eyemhę abi oni ọọ ga oyi Onomhue, ęghęghę ni o rọ ze mu mhę ni ęgbọ iju e rọ gba khę mhę. ²⁰ ęa lęęę khi mhi aa ri emhikhoghuo ni o ya kpaghię ę obọ sheli ę abi mhi rọ ọ tse abọ ali ni mhi rọ ọ sęę ę elemhi igbaa ali ifuapfę. ²¹ Mhi she kpę gueyę ęgbọ iju ali ęgbọ ijęta khi

e mema a te olamhe eyewe mu pfi deba Eshinegba ni e mie ijesu Onomhue oyawa suo.

²² "Memena, ni mhi ro suo esu na Ayemhe-no-pfuase, mhia le ijerusalemu, ni o khia khi mhi aa lese emini mhi ya me oobo. ²³ Mhi lese khi asha kpa ni mhi je, Ayemhe-no-pfuase o she kpe gueye mhe khi owa ighumha ali anasemhe e migha a khe mhe. ²⁴ Ama eri mhi leli agbo oyemhe shi afue, ini mhi lese me asha gbe akanya ni ijesu Onomhue o mhese na mhe pfo. Ikhitsabo usomhi onete isomhelemhi oyi Eshinegba. †

²⁵ "Mhi she kia rote asha je asha tse abo ungmehi Eghiele oyi Eshinegba ye e. Memena mhi lese khi onge, o a ke tigbe ya me mhe ghue. ²⁶ Irarigho, mhi gueye e amo khi ini onge o pfua, o a ke la obo oyemhe. ²⁷ Irari khi ulishi ogbokhoghuo o a mu mhe ni mhi ro gue ungmehi oyi Eshinegba ye e. ²⁸ Igho, a ri eloe khu egbe e, ali ogbokpa ni Ayemhe-no-pfuase o ro nga e obo. Khi orisumha-kia oyi igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suo oyi Eshinegba ni o ri oia eyoli de. ²⁹ Mhi lese khi ini mhi da vu se, egbo ni e kholo abi ekpe ali idumhi e ya lo e iteva le, e ya ze eni isumha obo khi e a kualo we utse. ³⁰ Eghenge o ya ramhi ni egbo eghuo elemhi e e ro ya ri ingmemhi egbue di eni e miesuo, e rue iteva oye lasele. ³¹ Irarigho, a ri eloe shi o, a gbo sato khi elemhi ikpe ese mhi aa tigbe yemhe-a itse aqua ye e, shi ele oquota ghe eliyose, elemhi evie.

³² "Memena, mhi re e nga Eshinegba obo, ali ungmehi isomhelemhi oyoli, ni o ya re e fu shi irudunga, ni o ya re e mholi ugu ni eni Eshinegba o she khuse pfuase e ya mholi. ³³ Mhi aa do ogbokhoghuo okonyo elomho ali igolu wekhi ode oyoli. ³⁴ Ee a lese khi abo eyemhe ena mhi ro gbe akanya ro de emini mheme ali eni e nu mhe kia ee nono kpa. ³⁵ Elemhi emini mhi riela kpa, mhi rohasa e khi awa mema ya ri akanya igbegbe onana kpaghi eni e a mholi obo. A sato ungmehi oyi ijesu Onomhue, ni oo, 'Ikhivose o la irona dose imiemie.' "

³⁶ Abi iPolu o ro ngme se, loli ali ewe e wugha, o so iromhi. ³⁷ Ee vie abi e li i tse oli okhila, e mu oli, ni e pfipfi oli egbe. ³⁸ Oni o lolo ri egbe pfo we-a khi oni o gueye we khi e a ke tigbe ya me lue ghue. Igho e kphase oli ya lo oko-okhe oniemhi.

IPolu o vu ijerusalemu

21 Anye tse we okhila se, anye kia okhe oniemhi talala a je eoli iKosi. Ogbeakolo anye je eke iRodisi, anye rote agho je eoli iPatara. ² Anye lo oko-okhe oniemhi ni oo je eke iFonisha, igho anye lo o vu. ³ Anye nise alo me iSapurosi, anye rote ukielie ogobo ini a so alo ghue obini ovo o te e lo eko. Anye je eke iSiria. Anye migha eoli iTai, agho oko oyi anye o la tiese itsua shi eke.

⁴ Anye me egbo eni e miesuo eghuo, anye nu we la agho ogbele ishilia. Ayemhe-no-pfuase o gueye we iPolu o khi je eke ijerusalemu. ⁵ Anye nu we la agho ramhi eghenge ni anye nu we ya la akagho ramhi se,

anye rue okiali eke. Igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suo nya ali ighuwe ali imiwe e kphase anye fie lasele oni eoli, anye ramhi eseso okhe oniemhi, anye wugha so iromhi. ⁶ Anye tse egbe okhila se, anye ya lo oko-okhe, weye e nyene egbe ukhokho, e je apfe.

⁷ Anye rote iTai vu, anye bhale iTolomasi. Anye la agho tse eni e miesuo, anye nu we la agho ogbeleghuo. ⁸ Anye vu ogbeakolo, anye ramhi iSizeria. Anye kushi owa oyi iFilipu oni o kia gue ungmehi oyi Eshinegba le, ni o khi oghuo egbo oshilua ni a la ijerusalemu ze. ^{†9} O mholi eniye imueshi aane ni ea ye ughue ne, ni e me eke e guele. ¹⁰ Abi anye ro la agho ogbele ni e bu, omekeguele ni a lu Agabusi o rote eke iJudia bhale. ^{†11} Igho o rue ugbhogbho ni a ro o mu oku oyi iPolu. O roli geno egboli abo ali awe. Oo, "Ayemhe-no-pfuase oo khi, 'Ina egbo iju ni e la ijerusalemu e li ya ge oni o mholi ugbhogbho ona, e mu oli na egbo ileta.' "

¹² Abi anye ro suo ona, anye ali egbo elese ni e la agho, anye lema iPolu o khi je ijerusalemu. ¹³ Ama iPolu oo, "Elo o ze ni a ro o vie, ni a ro o yese mhe udu. Aa khi eri mhi lese mu egbe ni a ro ya ge mhe tse, ama mhi ga mu egbe ni mhi ro ya ghu-a shi ijerusalemu, irari eva oyi ijesu Onomhue." ¹⁴ Abi anye aa ro doze zu oli ode, anye yemhe-a, anye e oli, "O ka tse abi o ghole Onomhue."

¹⁵ Onana o dose se, anye mu egbe, anye nga ijerusalemu. ¹⁶ Eniye odukhokho eghuo ni e la iSizeria, e kphase anye, e ri anye bhale owa oyi iMinaso, ni o khi ongi iSapurosi ni o khi oghuo eni e kpe todode miesuo.

Abi iPolu o ro ramhi ijerusalemu

¹⁷ Abi anye ro ramhi ijerusalemu, eni e miesuo e kpe abo mie anye egbegbo. ¹⁸ Ogbeakolo iPolu ali anye enekpole anye ya me ijemhisi, eni egbhali eni e miesuo nya e li la agho. ¹⁹ IPolu o tse we, o kuegbe-a gueye we ikanya ni Eshinegba o gbe shi iteva oyi egbo ileta rote akanya oyi Eshinegba ni oo gbe.

²⁰ Abi e ro suo ingmemhi ni iPolu o ngme se, e kueghie Eshinegba. Igho e iPolu, "Inyoghuo, wa a me egbo agbele-agbele eyi iju ni e mie ijesu suo, weye nya e mholi omuegbe shi iri ushi gbe akanya. ²¹ E she kpe suo khi eri u wa sese egbo iju nya e tsua Ishi eyi iMosisi kua, khi u we e khi shela imi we-a ali e khi ke deba ighuighue eyi egbo iju. ²² Se awa ya li, irari khi e mema ya suo khi u she bhale. ²³ Ina anye nono u li, emose aane e nu anye la ana ni e she ro nga. ²⁴ Rue emose ena, ni a ga ya riela ikhue-pfuase. U gbo fali ota na we ni a ro ya ta we itsu-a. Ishegho, ogbokpa o ya lese khi egbhali a kie me, khi u ri Ishi eyi iMosisi e gbe akanya. ^{†25} Ama anye she ri ebe ghi egbo ileta eni e miesuo ro gueye we abi anye ngme, khi e ti egbe eminale ni a ro luase obo le, ali e khi ke da oia ali e khi le elamhi ni aa fa uruli, ali e lase itsebo ikuku le." †

† Li ze 2 iTimo 4.7

†† Li ze Ika 6.5; 8.5 † Li ze Ika 11.28 †† Li ze iNoba 6.13-21 †† Li ze Ika 15.29

²⁶ Ogbeakọlọ, iPọlu ọ rue eni emọse, e ga ya riẹlẹ ikhue-pfuase. Ighọ ọ je Owa Oyi Ẹshinẹgba ya gueye wẹ ogbele ni oni ikhue-pfuase o ya pfo ali emini a rọ ya riẹlẹ iluasobo na ọgbogbo.

A mu iPọlu

²⁷ Abi eni ogbele ishilua e rọ ya gba, ẹgbọ iju eghuo ni e rọte ekẹ Esha bhale e mẹ iPọlu elemhi Owa Oyi Ẹshinẹgba. E tanọ shi eni ebubu ẹgbọ elemhi, e mu iPọlu. ²⁸ E tsese leghe, ẹẹ li, "Ẹgbọ iZireni, a kpaghie anye obọ. Eri oni omose ona ọ kia sese ẹgbọ ashakpa, mu okhọli vule shi ẹgbọ eyawa ọ, ali ishi eyawa ali Owa Oyi Ẹshinẹgba onana. Ọa khi ena tse, ọ she gbo rue ẹgbọ iGiriki lo Owa oyi Ẹshinẹgba oyawa ya ri ichimhi mu asha ni o pfuase onana."

²⁹ (Eri e ngme ona itobọ khi e mẹ iTiروفimosi ọngi Efesosi ali iPọlu ifuapfe, e dabi khi ọ she rọli lo Owa Oyi Ẹshinẹgba.) †

³⁰ Onyaghu o lo oni ifuapfe nya le, eni ẹgbọ e rọte ashakhasha na a bhale. E mu iPọlu, e rọte oni Owa oyi Ẹshinẹgba ti ọli lasele, aghoaghọ, e sọ okpe ode nya.

³¹ Abi eni ẹgbọ e li nono ni wewe gbe ọli-a, oni ingme o ramhi esọ oyi oni ọọ mhesẹ na ekhọli-okhue eyi iRomu khi edeli iJerusalemu nya o la onyaghu oniemihi.

³² Eloawe eloawe, ọ wolo ekhọli-okhue ma egbe e na tiemhi deba eni ebubu ẹgbọ. Abi eni ẹ nyaghu egho e rọ mẹ ọli ali eni ekhọli-okhue, e mu mhue, ẹ a ke gbe iPọlu.

³³ Oni ọ mhesẹ na ekhọli-okhue ogho ọ mu iPọlu, ọ e ri iweghe eva ge ọli. Ọ mhila eni ẹgbọ oni ọ khi ali emini ọ li. ³⁴ Ẹgbọ eghuo ni e la oni igba ee tsese, ọgbogbo ọ ngme oyọli. Abi oni ọga okhọli-okhue ogho ọa rọ lese emini ee ngme, ọọ a mu iPọlu ya shi apfe ekhọli-okhue. ³⁵ Abi e rọ ramhi unu owa, eni ekhọli-okhue e mu iPọlu tsua irari khi eni ẹ domhi ọli e bu dose.

³⁶ Igho e li kpikepi deba li, ee tsese gbii, e lie, "A gbe ọli-a, a gbe ọli-a."

IPọlu ọ pfa egbọli shi ekẹ

³⁷ Abi eni ekhọli-okhue e li mu iPọlu lo apfe eyi ekhọli-okhue, ọọ ọga oyewe, "Mhia nono ni mhi nu ẹ ngme?"

Oni ọga ọọ li, "U gue ẹ ngme elemhi iGiriki?" ³⁸ "Ọa khi yeye u khi ọngi ijipiti ni ọ ke gba onyaghu ekẹ le? Ni u wolo ẹgbọ agbele ene ni ee gbolo ekhọli-okhue eyi iRomu-a, ni u rue wẹ je odagbe ifufu ya mu wẹ egbe shi onyaghu?"

³⁹ IPọlu ọ sọ li ọ, ọọ li, "Ọngi iju ni a bia shi ẹoli iTasosi ni o la ekẹ iSilisha mhi khi. Omọ ekẹ ẹoli ni o mu ẹloe. Kpekpe zẹ mhe nu eni ẹgbọ ena ngme."

⁴⁰ Abi ọga oyi ekhọli-okhue ọ rọ ri oni eghoghe na li, iPọlu ọ migha atete unu ode, ọ ri abọ nu wẹ ngme e tsaghie-a. Abi e rọ tsaghie-a, iPọlu ọ ri elemhi Iburu nu wẹ ẹ ngme.

22 "Inyoghuo-mhe ali itamhe ni a mu ekpe ẹ na, a ri esọ shi ekẹ ni a suọ ezọ ni mhi ya gue pfa

egbemhe shi ekẹ ena." ² Abi e suọ khi ọ nu wẹ ngme elemhi Iburu, e ga lolo tsaghie-a.

Igho iPọlu ọọ, ³ "Ọngi iju mhi khi, ni a bia shi ẹoli iTasosi ni o la ekẹ iSilisha. Ẹoli iJerusalemu ona mhi la fu vule. Ayi iGamalie a la sese mhe egbegbo abi a lie deba ishi eyi ititawa. Eri mhi mhọli omuegbe shi ingme oyi Ẹshinẹgba egbegbo ezese abi ẹẹ a ke li ogbe na amo. ⁴ Eri mhi mu okhọli vule shi ẹgbọ ni e rọte Ode oyi Onomhue ọ, ramhi ni mhi rọ gbolo eghuo-a. Mhi mu emose ali ikpotso kulo owa ighumha. ⁵ Okpeda na ekpodalo-ugamhi eyi Ẹshinẹgba ali enighie e ya pfi otsele shi ọ khi igesikia mhia ngme. Mhi mie wẹ ebe ghi eni eralo na ẹgbọ iju ni e la iDamasikosi, ni mhi rọ ya ri iweghe shi eni e miesuọ ni e la oobọ abọ, ni mhi muno wẹ je iJerusalemu ya nase. ‡

IPọlu ọ guele abi lọli li mupfi

(Ika 9.1-19; 26.12-18)

⁶ "Ẹleghuo khi mhi i le iDamasikosi, itsotso ọguota khi mhi lese ti ramhi oni ẹoli, akpa ni o lolo ge nyanyanya o rọte irarogbe mi nga mhe egbe udemhi-ja. ⁷ Igho mhi de ya gbe, mhi suọ khi uruli ọọ mhe, 'ISolu! ISolu! Elo e zẹ ni u rọ mu okhọli vule shi mhe ọ?'

⁸ "Mhi mhila li, 'Oghuo u khi, Onomhue?'

"Oọ mhe, 'Mhemhe khi ijesu onge iNazareti ni u mu okhọli vule shi ọ.' ⁹ Emose ni e nu mhe kia, e mẹ oni akpa, ama ẹa suọ uruli ni o nu mhe ngme.

¹⁰ "Mhi mhila li, 'Elo mhi ya riẹlẹ, Onomhue?'

"Onomhue ọọ mhe, 'Vule ni u lo elemhi ẹoli iDamasikosi, a ya la agho gueye emini a mhesẹ ne nya ni u ya riẹlẹ.' ¹¹ Mhi zẹ alo itobọ ugemhi akpa ni o mi nga mhe alo. Eni anye ga kia e ke mu mhe obọ lo el-emhi ẹoli iDamasikosi.

¹² "Omose oghuo ọ la agho ni a lu Ananayasi. Oni ọ ga ugamhi, ni ọ ri ushi ẹ gbe akanya ọ khi. Ẹgbọ iju nya e mu ekpe a na li. ¹³ Lọli ọ bhale ya migha mama mhe, ni ọọ, 'Inyoghuo-mhe iSolu, alo eye e khueghie-a,' utoghuo kpe, alo eyemhe e khueghie-a, mhi mhe ekẹ mẹ ọli.

¹⁴ "Oọ mhe, 'Ẹshinẹgba oyi ititawa ọ she zẹ keẹ, ni u lese oghuemhe oyọli, ni u mẹ Oni ọ suọ esọ na Ẹshinẹgba, ni ọ ri unu oyọli nu ẹ ngme. ¹⁵ Irari khi u ya khi otsele oyọli, ni u ke ngme emini u suọ ali ni u gbo ri alo mẹ, gueye ẹgbọ nya. ¹⁶ Memena, elo u ke migha khe? Vule ni mhi batazi ẹ, ni a gbe olamhe eye kua ne, rọte eva oyi Onomhue.'

¹⁷ "Agho mhi te mu egbe pfi je ẹoli iJerusalemu. Abi mhi rọ la Owa Oyi Ẹshinẹgba lema, mhi mẹ ime-alo, ¹⁸ igho mhi mẹ Onomhue, ọ gueye mhe, 'Nyanya rọte ẹoli iJerusalemu vu, itobọ khi eni ẹgbọ ena, ẹa ya mie shi otsele oye ni u ya pfi na mhe.'

¹⁹ "Mhie ọli, 'Onomhue, eni ẹgbọ ena e ga lese khi mhemhe mhi kia owa ugamhi muno ẹgbọ ni e mie ẹ suọ kulo owa ighumha, mhi gbe wẹ egbegbo. ²⁰ Ali, ẹle ni e gbe iSitivini-a ni ọ li khi otsele, mhemhe mhi la agho, mhii mie obọ shi oni eghuli, mhi ri ẹloe khu it-sua na eni e tonu ọli echẹ gbe-a.' ††

† Li zẹ Ika 20.4

†† Li zẹ Ika 5.34-39 ‡ Li zẹ Ika 8.3; 26.9-11 †† Li zẹ Ika 7.58

²¹ “Oni Ọnọmhuẹ ọọ mhẹ, ‘Ke lẹ, mhi ya ghie ẹ je odonuẹ ghi ẹgbọ ijẹta.’”

IPọlu ọmọ-ekẹ iRomu

²² Eni ebubu ẹgbọ e ku esọ-a na iPọlu kie ramhi ana ni ọ rọ ngme na, ighọ e li tsesẹ leghe, ẹẹ li, “A mu ọli vu, A gbe ọli-a. Ọna ọa ke khi ọni ọ́ la agbọ!”

²³ E tsesẹ, ee pfi ide idane wiliwili, e yalọ ifufu ku nga idane. ²⁴ Ọni ọ́ mhẹsẹ na ekhọli-okhuẹ, ọ́ a rue iPọlu lo apfẹ oyi ekhọli-okhuẹ. Ọ́ wẹ, e gbe ọli itẹ ni e mhila li ini e lesẹ emini o zẹ khi ẹgbọ iju e lina a tsesẹ ku ọli. ²⁵ Ama abi e rọ gẹ iPọlu, ni wẹwẹ e gbe ọli, iPọlu ọ mhi-la ọni ọ́ga oyi ọkhọli-okhuẹ ni ọ migha aghọ, “Ushi o lama a shi ọ u gbe ọmọ ekẹ iRomu itali ini aa mẹ umh-aguẹli ọli obọ ne?” ²⁶ Abi ọni ọ́ga oyi ọkhọli-okhuẹ ọ rọ suọ ona, ọ lẹ ya gueyẹ ọni ọ́ mhẹsẹ na wẹ ni ọ kpeda na li. Ọ́, “Guey kia e, seẹ u wa li ena? Ọmọsẹ ọna ọmọ-ekẹ iRomu ọ khi e.” ²⁷ Ighọ ọni ọ́ mhẹsẹ na wẹ ọ lẹ deba iPọlu ọ mhila li, “Mhiẹ i, ọmọ-ekẹ iRomu u khi?”

IPọlu ọ́, “Ti, ọmọ-ekẹ mhi khi.”

²⁸ Ọni ọ́ mhẹsẹ na ekhọli-okhuẹ ọ́, “Ọmọ-ekẹ ni mhẹmhe mhi khi, ikpokpomhi ikpaghọ mhi fali rọ mie ebe rọ khi ọmọ ekẹ.”

IPọlu ọ́, “Ama mhẹmhe oyẹmhe, ọngi iRomu a bia mhẹ.”

²⁹ Ẹloawẹ-ẹloawẹ, eni ekhọli-okhuẹ ni e nono ni wẹwẹ e mhila iPọlu ingme unu, e ti egbe je ukhokho, abi ọni ọ́ mhẹsẹ na ekhọli-okhuẹ ọ rọ lesẹ khi ọngi iRomu iPọlu ọ khi, ulishi oo mu ọli, irari khi ọ she gueyẹ wẹ e ri iwẹghẹ shi ọli abọ, e gbe ọli.

Abi a rọ rue iPọlu bhale odalo oyi iSaẹdiri

³⁰ Ogbeakọlọ, ọni ọ́ mhẹsẹ na ekhọli-okhuẹ ọ́ nono ni lọli lesẹ emini ẹgbọ iju e nu iPọlu ẹ gue, ọ taghiẹ iPọlu iwẹghẹ-a. Ọ gueyẹ ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali iSaẹdiri e legba. Ọ rue iPọlu bhale ya migha odalo oyẹwẹ.

23 IPọlu ọ́ bino oni igbaa iSaẹdiri tatata, ọ́ wẹ, “Inyọghuo-mhẹ, mhi she rọte udu onete oyẹmhe nya gbe akanya oyẹmhe pfo na Ẹshinẹgba ya ramhi amo.” ² Abi ọ́ rọ ngme ona, Ọga oyi ekpodalo ugamhi ni a lu Ananayasi ọ́ eni e ti mama iPọlu e lase ọli unu. ³ IPọlu ọ́ li, “Ẹshinẹgba ọ́ ya ri emhi liẹ, yeyẹ ugbe ni a ri ẹtseli gboloa. Yeyẹ u shitọ aghọ a gue mhẹ ẹzọ egbe-a, ama yeyẹ oyẹ u gbe ushi-a abi u li ri unu bhale a ri emhi li mhẹ.” [†]

⁴ Eni e ti mama iPọlu ẹ ọli, “Ú ga gbudu ri unu a ghi ọ́ga oyi ekpodalo ugamhi eyi Ẹshinẹgba?” ⁵ IPọlu ọ́ wẹ, “Inyọghuo-mhẹ, mhi aa lesẹ khi lọli ọ́ khi ọ́ga oyi ekpodalo ugamhi eyi Ẹshinẹgba! A kekẹ ọli shi ebe-no-pfuasẹ, ‘Khi gbudu ngme onobe oyi ọni ọ́ mhẹsẹ na ẹgbọ eyẹ.’” ^{††}

⁶ Abi iPọlu ọ́ rọ lesẹ khi eghuo eni ẹgbọ khi iSadusi e khi, eni e kpọle e khi iFarisi, ọ́ la oni igbaa ngme lasele leghe, ọ́, “Inyọghuo-mhẹ, otu iFarisi mhi la, mhi gbo khi omi iFarisi. Eri a la ana a gue mhẹ ẹzọ itobọ khi

mhi mhọli irudushọ khi eni e ghu-a e ya gbo guale.”

⁷ Abi ọ́ li ngme ona se, uwola o de ni otu iFarisi ali otu iSadusi, oni igbaa o kemhi. ⁸ (Irari khi otu iSadusi ẹa lama shi ọ́ khi ẹgbọ e ya rọte eghuli guale, ẹa gbo lama khi igeni ali iyẹmhe e la ọ́, ama otu iFarisi e lama shi enana nya.) ^{††}

⁹ Ukpokpomhi okeke o de, esesẹ Ishi eyi iMosisi eghuo ni e khi otu iFarisi e vule e khẹ akọ ni o toto, ẹẹ li, “Anye aa mẹ emhikhoghuo obọ oyi ọmọsẹ ọna,” e gbolo ẹ, “Ini o fẹ khi-a khi ayẹmhe, o ke khi ageni ọ́ nu ọli ngme?” ¹⁰ Oni ekhakọ o pfuse toto-a shọ, ulishi o mu ọni ọ́ga oyi ekhọli-okhuẹ khi e tigbe khẹre iPọlu-a. Ighọ ọ́ mhẹsẹ na eni ekhọli-okhuẹ e tiemhi ya ri itoto mie wẹ iPọlu obọ ni e rọli bhale apfẹ oyi eni ekhọli-okhuẹ.

¹¹ Ẹlẹ iyosẹ ni oo deba li, Ọnọmhuẹ ọ́ migha mama iPọlu, ọ́ li, “Mhuẹ igbedu! Abi u li la iJerusalemu pfi ọ́t-selẹ na mhẹ, ighọ u li mema ya li pfi ọ́t-selẹ na mhẹ ẹoli iRomu.”

Ugbamhi igbe-a ni a gba khẹ iPọlu

¹² Ogbeakọlọ, ẹgbọ iju eghuo e ya mhẹsẹ kugbe, e romhi isheli khi wẹwẹ ẹa ya le eminale wẹkhi eri wẹwẹ e ya da amẹ, ini ẹa li gbe iPọlu-a. ¹³ Ẹgbọ ni e gba ugbamhi onana, e dọsẹ ẹgbọ egbhūeva. ¹⁴ E lẹ deba ọ́ga oyi ekpodalo ugamhi eyi Ẹshinẹgba ali eni egbhali, ẹ li, “Anye she romhi ukpokpomhi isheli khi anye aa ya le emhikhoghuo sẹ khi anye gbe iPọlu-a. ¹⁵ Memena, yeyẹ ali igbaa iSaẹdiri a kekẹ ebe ghi ọ́ga oyi ekhọli-okhuẹ, a liẹ khi a nono ni a lolo suọ oni ingme bie. Anye mu egbe ni anye rọ ya gbe ọli-a neni a rọli ya ramhi ana.”

¹⁶ Ama abi ọmọ ọmọsẹ ni ọ́ khi omi inyọghuo iPọlu ọni ọ́kpotoso ọ́ rọ suọ oni ugbamhi, ọ́ je oni apfẹ ekhọli-okhuẹ ya gueyẹ iPọlu.

¹⁷ Ighọ iPọlu ọ́ lu ọ́ga oyi ekhọli-okhuẹ ọghuo, ọ́, “Rue ọ́zẹo ona ghi ọni ọ́ mhẹsẹ na ẹ, ọ́ mhọli emini ọ́ ya gueyẹ ọli.” ¹⁸ Ighọ ọ́ rue ọli ghi ọni ọ́ mhẹsẹ na wẹ.

Ọ́ li, “IPọlu ni a mu shi igha ọ́ mhi rue ọ́zẹo ọna ghi ẹ, itobọ khi ọ́ mhọli emini ọ́ ya gueyẹ.” ¹⁹ Ọni ọ́ mhẹsẹ ọghọ, ọ́ mu ọni ọ́zẹo obọ, e ti je olase, ọ́ mhila li, “Ẹlọ wa nono ni u gueyẹ mhẹ?”

²⁰ Ọ́ li, “Ẹgbọ iju e she gba li khi wẹwẹ e ya ghie ghi ẹ akọ, ni u rue iPọlu bhale odalo oyi iSaẹdiri khi ẹẹ nono ni e te unu oyọli suọ oni ingme bie. ²¹ Khi lama shi wẹ ọ́, itobọ khi e bu dọsẹ ẹgbọ egbhūeva ni e kpe odẹ khẹ ọli. E she romhi ishe khi wẹwẹ ẹa ya le, wẹkhi eri wẹwẹ e ya da ini wẹwẹ ẹa li gbe iPọlu-a. E migha a khẹ ni e suọ emini u ya sọ shi emini e mhila ẹ ena.”

²² Ọni ọ́ mhẹsẹ na eni ekhọli-okhuẹ ọ́ gueyẹ ọli, ọ́, “Khi gueyẹ ọ́gbọ ọkhoghuo khi u she gueyẹ mhẹ.” Ọ́ li ọ́ ke lẹ.

† Li zẹ iMat 23.27-28 †† Li zẹ Okiali 22.28

‡ Li zẹ Ika 26.5; iFili 3.5 †† Li zẹ iMat 22.23; iMak 12.18; iLuk 20.27

A rue iPòlu te aghò je ẹ̀oli iSizeria

²³ Ighò ọ̀ni ọ̀ mhẹ̀sẹ̀ ọ̀ghọ̀ ọ̀ lu ega ekhòli-okhuẹ̀ aava eyọ̀li, ọ̀ mhẹ̀sẹ̀ na wẹ̀, ọ̀ọ̀ wẹ̀, "A wolo ekhòli-okhuẹ̀ egbhuẹ̀gbe, ali eni ẹ̀ nga ichi egbhuẹ̀sẹ̀ ali ogbe, ali epfi-ote egbhuẹ̀gbe ni a ke lẹ̀ iSizeria agogo itili amiọ̀sẹ̀." ²⁴ A ri achi na iPòlu nga ni a rọ̀li je oobọ̀ ini emhikhọ̀ghuo e khi li ọ̀li, ni a rue ọ̀li ghi iFẹ̀lisi ni ọ̀ khi igovunọ̀." ²⁵ Ọ̀ lina kẹ̀kẹ̀ ebe na wẹ̀.

²⁶ Mhẹ̀mhẹ̀ iKiladiusi iLisiasi mhi kẹ̀kẹ̀ ebe onana ghie:

Yẹ̀yẹ̀ igovunọ̀ iFẹ̀lisi ni a mu ekpẹ̀ ẹ̀ na, Mhia tse.

²⁷ Ẹ̀gbọ̀ iju e mu ọ̀mọ̀sẹ̀ ọ̀na, e nono ni wẹ̀wẹ̀ e gbe ọ̀li-a. Ama eri mhi ri ekhòli-okhuẹ̀ eyẹ̀mhẹ̀ bhale ya pfa li shi ekẹ̀ irari khi mhi suọ̀ khi ọ̀mọ̀-ekẹ̀ iRomu ọ̀ khi.

²⁸ Mhi i nono ni mhi lẹ̀sẹ̀ emini e zẹ̀ ni e rọ̀ gue ẹ̀zọ̀ ọ̀ shi ọ̀li egbe, mhi rue ọ̀li je igbaa iSaẹ̀diri oyẹ̀wẹ̀. ²⁹ Mhi bhale ya ẹ̀ khi ẹ̀zọ̀ ingme ishi eyẹ̀wẹ̀ e rọ̀ nali i gue, ama ọ̀a mhue emini ọ̀ li ni abi a gbe ọ̀li-a shi, wẹ̀khi imuọ̀li shi ọ̀gba igha. ³⁰ Abi a rọ̀ gueyẹ̀ mhẹ̀ ugbamhi ni e gba khẹ̀ ọ̀ni ọ̀mọ̀sẹ̀, mhi rọ̀ nyanya rue ọ̀li ghi ẹ̀, mhi gbo gueyẹ̀ eni e gue ẹ̀zọ̀ a shi ọ̀li egbe e bhale deba ẹ̀ ni e guele emini ọ̀ li.

³¹ Oni ẹ̀liyọ̀sẹ̀ ẹ̀lẹ̀ghọ̀, eni ekhòli-okhuẹ̀ e rue iPòlu mhọ̀li obọ̀ vu, abi a li mhẹ̀sẹ̀ ọ̀li na wẹ̀, e ramhi Ati-patirisi. ³² Ogbeakọ̀lọ̀, eni ekhòli-okhuẹ̀ e rọ̀li na eni e nga ichi ni e rue ọ̀li kie ke lẹ̀, wẹ̀wẹ̀ e nyenẹ̀ egbe ukhokho je apfẹ̀ ekhòli-okhuẹ̀ oyẹ̀wẹ̀. ³³ Abi eni e nga ichi eghọ̀ e rọ̀ ramhi ẹ̀oli iSizeria, e rue oni ebe na ọ̀ni igovunọ̀ iFẹ̀lisi, e rue iPòlu na li. ³⁴ Oni igovunọ̀ ọ̀ zẹ̀ oni ebe, ọ̀ mhila iPòlu ukiẹ̀kiẹ̀ obini ọ̀ khi. Abi ọ̀ rọ̀ bhale ya lẹ̀sẹ̀ khi ekẹ̀ iSilisha ọ̀ te bhale, ³⁵ ọ̀ọ̀, "Mhi ya suọ̀ ẹ̀zọ̀ oyẹ̀ ini eni e gue ẹ̀zọ̀ shi ẹ̀ egbe e ramhi ana." Ighò ọ̀ mhẹ̀sẹ̀ a ri iPòlu nga ekhe-khẹ̀ obọ̀ ni e la agbala oyi Erọ̀du.

Ẹ̀zọ̀ ni iPòlu ọ̀ gue odalo oyi iFẹ̀lisi

24 Abi ogbẹ̀lẹ̀ ishe e rọ̀ dọ̀sẹ̀, Ọ̀ga oyi ekpodalo ugamhi ni a lu Ananayasi ọ̀ je iSizeria, lọ̀li ali egbhali eghuo ali ilọ̀ya ni a lu iTatulọ̀si. E bhale odalo oyi igovunọ̀ ni a lu iFẹ̀lisi ni e ya gue ẹ̀zọ̀ shi iPòlu egbe. ² Abi a rọ̀ lu iPòlu bhale, iTatulọ̀si ọ̀ gue ẹ̀zọ̀ oyọ̀li shi ekẹ̀ khase iFẹ̀lisi: Ọ̀ọ̀, "Ireloe-khu oyẹ̀ o she ri anye mhọ̀li opfomhẹ̀ ali emhi enegbọ̀ ukhomhi ekẹ̀ ona. ³ Ashakhasha ali odekhode anye te ẹ̀ kuẹ̀ghie ẹ̀, anye ẹ̀ nono ni anye kphẹ̀mhi nẹ̀ shi ona, yẹ̀yẹ̀ iFẹ̀lisi oghie. ⁴ Ini anye khi pfuse ẹ̀ eghẹ̀ghe-a, mhi lema ẹ̀ u kpekpe u ku esọ̀-a shi anye ekẹ̀ ukuku eghẹ̀ghe. ⁵ "Eri anye mẹ̀ ọ̀mọ̀sẹ̀ ọ̀na shi ọ̀gbọ̀ ingme, ni ọ̀ tsua okhọ̀li ẹ̀ lasele ke tanọ̀ ẹ̀gbọ̀ iju ni e la ekẹ̀ agbọ̀ nya, e ke pfi onyaghu ali umha-suesọ̀. Lọ̀li ọ̀ ralo na ẹ̀gbọ̀ otu iNazarini ⁶ Ọ̀ gbolo o nono ni lọ̀li ri ichimhi mu Owa oyi Ẹ̀shinẹ̀gba, lọ̀li anye rọ̀ gba li mu. [Anye e nono ni anye gue ọ̀li ẹ̀zọ̀ abi ushi oyanye o ngme. ⁷ Ama iLisiasi ọ̀ni ọ̀ mhẹ̀sẹ̀ na ekhòli-okhuẹ̀, ọ̀ bhale ya ri itoto ti anye lue abọ̀ mie rue vu. ⁸ Ọ̀ọ̀ eni e mẹ̀ umha-guẹ̀li oyi ọ̀mọ̀sẹ̀

ọ̀na e bhale odalo oyẹ̀.] Ini u mhila ọ̀mọ̀sẹ̀ onana ogbọ̀ u ya mẹ̀ igẹ̀sikia ni o la ẹ̀zọ̀ ni anye gue shi ọ̀li egbe ena."

⁹ Eni ẹ̀gbọ̀ iju ni e la aghọ̀ e kugbe lama shi ẹ̀zọ̀ ni a gue shi ekẹ̀, khi igẹ̀sikia lọ̀.

¹⁰ Abi ọ̀ni igovunọ̀ ọ̀ ri obọ̀ nu iPòlu ngme ọ̀ gue shi ọ̀li ọ̀.

iPòlu ọ̀ọ̀, "Mhi lẹ̀sẹ̀ khi ikpe ni e bu u te la ukhomhi ẹ̀oli ona a sọ̀ ẹ̀zọ̀, itobọ̀ ona egbe ẹ̀ mu mhẹ̀ ni mhi rọ̀ migha odalo oyẹ̀ ya gue ẹ̀zọ̀ pfa egbemhẹ̀ shi ekẹ̀.

¹¹ Abi u kie kpẹ̀ lẹ̀sẹ̀, amo o gbe ẹ̀lẹ̀ igbẹ̀va ni mhi rọ̀ je iJerusalemu ni mhi ya ga ugamhi. ¹² Ẹ̀gbọ̀ iju ni e gue ẹ̀zọ̀ shi mhẹ̀ egbe ẹ̀a bhale ya ẹ̀ mhẹ̀ shi elemhi Owa Oyi Ẹ̀shinẹ̀gba khi mhi nu ọ̀gbọ̀khọ̀ghuo ẹ̀ khẹ̀ akọ̀, wẹ̀khi eri mhi la owa ugamhi, wẹ̀khi ifuapfẹ̀ ashikhọ̀ghuo tanọ̀ ebubu ẹ̀gbọ̀ abọ̀ shi onyaghu. ¹³ Ẹ̀a mhọ̀li abi e li dobe rọ̀ ya migha pfi ọ̀tsele shi ẹ̀zọ̀ ni e gue shi mhẹ̀ egbe khi igẹ̀sikia lọ̀. ¹⁴ Mhi lama shi ọ̀ khi, eri mhia ga Ẹ̀shinẹ̀gba oyi eni e bia awa, mhi khi ọ̀ni ọ̀ rọ̀te oni Odẹ̀ ona, ni ẹ̀ẹ̀ khi egbhọ̀li o khi. Ama mhi mie shi Ushi oyi iMosisi ali emini a kẹ̀kẹ̀ shi ebe eyi emekẹ̀guele. ¹⁵ Mhi miesuọ̀ abi ẹ̀gbọ̀ enana e li miesuọ̀, khi Ẹ̀shinẹ̀gba ọ̀ ya rọ̀te eghuli guise ọ̀gbọ̀ nya le, ghe eni e guẹ̀ ngeli ghe ena ọ̀khọ̀lọ̀. ¹⁶ Irarighọ̀ mhi rọ̀ rọ̀shẹ̀ka, emini mhia riẹ̀le nya, ini udu ni ọ̀ọ̀ gue ọ̀gbọ̀ ẹ̀zọ̀ oyẹ̀mhẹ̀ o pfuase shi odalo oyi Ẹ̀shinẹ̀gba ali ọ̀gbọ̀.

¹⁷ "O she gba ikpe eni e bu abi mhi te lase ẹ̀oli iJerusalemu le. Eri mhi jele aghọ̀ ni mhi ya rue ikpaghọ̀ ghi ẹ̀gbọ̀ ni ẹ̀a mhue ali ni mhi ri isomhopfa ghi Ẹ̀shinẹ̀gba. ¹⁸ Emini mhii riẹ̀le na ni e rọ̀ bhale ya ẹ̀ mhẹ̀ shi Owa oyi Ẹ̀shinẹ̀gba abi mhi la ipfuase abi ushi o ngme. Ẹ̀gbọ̀ ekhọ̀ghuo ẹ̀a le gasẹ̀ mhẹ̀, wẹ̀khi eri a mẹ̀ onyaghu. ¹⁹ Ama ẹ̀gbọ̀ iju eghuo ni ẹ̀ rọ̀te ekẹ̀ Esha bhale e ga li la akaghọ̀. E kha bhale odalo oyẹ̀ ẹ̀ ya gue ẹ̀zọ̀ oyẹ̀wẹ̀, ini e mhọ̀li emini e ya gue shi mhẹ̀ egbe. ²⁰ Okekhi emọ̀sẹ̀ ni e la akana ena, a mhila wẹ̀ e guele umhaguẹ̀li ni e gue shi mhẹ̀ egbe abi a rọ̀ rue mhẹ̀ bhale odalo iSaẹ̀diri. ²¹ Ama emhi oghuo mhi la akpẹ̀wẹ̀ tseşẹ̀ ngme khi, 'Eri a gue mhẹ̀ ẹ̀zọ̀ itobọ̀ khi mhi mie shọ̀ khi eni e ghu-a e ya gbo guale bhale agbọ̀.' " ††

²² Ighò iFẹ̀lisi ni ọ̀ ga lolo lẹ̀sẹ̀ emhi oni Odẹ̀ ona, ọ̀ọ̀, a yẹ̀mhẹ̀ oni ẹ̀zọ̀-a ne. Ọ̀ọ̀, "Ini iLisiasi ọ̀ni ọ̀ mhẹ̀sẹ̀ na ekhòli-okhuẹ̀ ọ̀ da bhale mhi rọ̀ ya sọ̀ ẹ̀ oni ingme."

²³ Ọ̀ gueyẹ̀ ọ̀ga ekhòli-okhuẹ̀ ọ̀ghọ̀ ọ̀ lolo ri ẹ̀loe shi iPòlu egbe, ama e zẹ̀ ọ̀li pfi ẹ̀fo-a ukukuọ̀. E zẹ̀ ni emọ̀le ọ̀li e ke bhale ya tse ọ̀li ali ni e ke ri emini ọ̀ nono bhale ghi ọ̀li.

iPòlu ọ̀ bhale odalo oyi iFẹ̀lisi ali iDurusila

²⁴ Abi ikuku ogbẹ̀lẹ̀ e rọ̀ dọ̀sẹ̀ se, iFẹ̀lisi ọ̀ tsua ughue ọ̀li ni a lu iDurusila ni ọ̀ khi ọ̀ngi iju ma egbe bhale. Ọ̀ ghie ya lu iPòlu, ọ̀ ri esọ̀ shi ekẹ̀ suọ̀ abi iPòlu ọ̀ li ngme ungmehi irudunga ni o la iJesu iKirisiti. ²⁵ Ama abi iPòlu ọ̀ li ngme ungmehi igue-ngeli, ali ikuegbe-a ali isọ̀-ẹ̀zọ̀ oyi Ẹ̀shinẹ̀gba ni ọ̀ bhale, ulishi oo mu iFẹ̀lisi,

o, "Osomhi gho ne! Ke vu. Mhi ya ghie lu e ini mhi ke me asha." ²⁶ Oni eghēghē o dabi khi iPōlu o ya vi ufa na luē, itobō ighō o rō kelē e ghie lu ōli, o bhale ni wewē e ngme. ²⁷ Abi ikpe eva e rō dōsē, iPōshusi iFesitōsi o ke khi igovunō ni iFēlisi o kpē khi. Ama itobō khi iFēlisi o nono ni lōli guē riēlē ti egbō iju ēloe, o zē iPōlu obō shi owa ighumha.

IPōlu o bhale odalo oyi iFesitōsi

25 A liē amo o li ēlē esē abi iFesitōsi o te khi igovunō, o rōte ēoli iSizeria nga ēoli iJerusalēmu. ² Oobō ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali enighie eyi egbō iju e la gue ezō shi iPōlu egbe. ³ E nyanya lema iFesitōsi o rue iPōlu je iJerusalēmu ni o rōli kpaghiē ewē obō. Irari khi e she gba khi ewē e ya kpē odē gbe iPōlu-a ini ēē lē. ⁴ IFesitōsi o wē, "A she ri iPōlu shi owa ighumha obini ēoli iSizeria, mhemhē mhi ya nyenē egbe kelē je oobō. ⁵ A zē ni eni ēē ralo na e e de-ba mhē je iSizeria ya gue ezō shi oni omōsē egbe, ini o khia khi eri o lue."

⁶ Ogbele elele ya ramhi ogbele igbe iFesitōsi o nu wē la aghō, ni o rō kia tiemhi ēoli iSizeria. Ogbeakolo o khueghie ikōtu-a, o o rue iPōlu bhale odalo oyelue. ⁷ Abi iPōlu o rō bhale, egbō iju ni e rōte iJerusalēmu bhale e migha gasē ōli, e gue ezō ni o toto shi ōli egbe, ama ēa dobē to eni ezō migha.

⁸ Ama iPōlu o gue ezō pfa egbōli shi ekē, o, "Mhi aa riēlē emhikhoghūo ni o da ushi oyi egbō iju, wēkhi Owa Oyi Eshinēgba, wēkhi eri mhi lue na iSiza iRomu."

⁹ Ama iFesitōsi o nono ni lōli riēlē ogghemhē oyi egbō iju, ighō o mhila iPōlu, "O ghōle e ni a rue e je iJerusalēmu, ni a la aghō gue ezō oyē ukpēloe mhē?"

¹⁰ IPōlu o, "Iiye. Ikōtu oyi iSiza ni a kha mema la gue ezō oyemhē mhi la ena. Mhi aa mhōli onobe ni mhi li egbō iju ni yēyē u lēsē gboo. ¹¹ Ini o khia khi mhi lue nabi a gbe ogbō-a shi, mhi mu egbe ni mhi rō ya ghua. Ama o kha da khia khi ezō ni egbō iju ena e gue e shi mhē egbe khi egbhōli lō, ogbōkhoghūo o a dobē ya rue mhē na wē. Irarighō, mhi lema a zē ni iSiza luēghūo o rēmhē gue oni ezō ona."

¹² IFesitōsi o ri eni e nu ōli e sō ezō ye ochi se, o, iPōlu, "U she lema a rue ezō ona je ayi iSiza ya gue, ayi iSiza u mema ya je."

IPōlu o migha odalo oyi Agiripa ali iBēnisi

¹³ Ogbele ingme-na e dōsē, oghie Agiripa ali iBēnisi e bhale ekē iSizeria ni e ya tsē iFesitōsi. ¹⁴ Aborokhia khi e la akaghō ogbele ebubu, iFesitōsi o gue ingme oyi iPōlu yē oni oghie, o, "Omōsē ogghūo o la owa ighumha shi ana ni iFēlisi ni o kpē khi igovunō o zē obō shi aghō. ¹⁵ Abi mhi rō ye iJerusalēmu, ighie eyi ekpodalo-ugamhi ali egbhali eyi egbō iju e tsua ezō bhale ya gue shi ōli egbe, ēē mhi pfa ezō igbe-a mu ōli.

¹⁶ "Ama mhi gueyē wē khi awa egbō iRomu awa aa ya pfa ezō mu ogbō ni a gue ezō shi egbe, ini ogbō a ri eghēghē nali gue shi ezō ni a gue shi ōli egbe ne.

¹⁷ Abi e rō deba mhē bhale ana, mhi nyanya shi oni ezō

shi ogbeakolo, mhi shitō elemhi ikōtu, mhiē a lu oni omōsē bhale. ¹⁸ Abi eni ēē gue ezō shi ōli egbe e rō vule ngme, ēa gue ezō umhaguēli ni mhi dabi khi e ya gue. ¹⁹ Ochoghō ezō ekhakō tsē e lēsē mē gue shi ōli egbe, ni o khi ingme oyi ugamhi oyewē, ali ekhakō ni o khi ingme oyi omōsē ni a lu iJesu, ni o ghua, ni iPōlu o khi o kie la agbō. ²⁰ Mhi aa lēsē abi mhi li ya tōnō udi oni ingme onana. Mhi ri irarighō mhila li ini o nono ni a rue ōli je iJerusalēmu ya gue eni ezō ni a gue e shi ōli egbe enana, oobō. ²¹ Ama iPōlu o lema a kie mu luē shi igha ne, ni a ri oni ingme ghi iSiza ni o sō o. Irarighō mhi rō liē a rō ōli shi owa ighumha ramhi ni mhi rō ya rue ōli ghi iSiza."

²² Ighō Agiripa o gueyē iFesitōsi, o, li, "Mhi kha nono ni mhemhē-ghuo ni mhi li ri esō suō ungmēmhi oyi oni omōsē." IFesitōsi o, li, "U ya suō ōli akō."

²³ Ogbeakolo, a ri ebōla kphase Agiripa ali iBēnisi lo elemhi ikōtu le. Ega ekhōli-okhuē ni e lolo fu, ali egbō eniēmhi ni e la oni ēoli e deba li lo. IFesitōsi o ghie ya rue iPōlu bhale. ²⁴ IFesitōsi o, "oghie Agiripa ali egbō ni e la ana nya, a bino omōsē ona. Egbo iju ni e la ana ali iJerusalēmu ali iSizeria e she bhale deba mhē, ēē tsēsē a khi ke zē ni o la agbō. ²⁵ Mhi mē khi o a li emhikhoghūo onabi a ya gbe ōli-a shi, ama abi o rō da lema a rue luē ghi Oghie iRomu nya eghō, mhi ya rue ōli je iRomu. ²⁶ Ama mhi aa mē ingme nabi mhi kha kēkē shi ōli egbe ghi Oghie iRomu nya. Irarighō, mhi rō rue ōli bhale ghi e ēē nya, yeyē oghie Agiripa kpaashi, ni a bhale ya e khi ini a bino oni ingme se, ot-sē mhi ya mē emini mhi ya kēkē shi ōli egbe. ²⁷ Irari khi mhia sa khi o gbe akanya ni a rō rue oni a mu shi igha ke ghi Oghie iRomu nya, ini aa mē ushi okhoghūo kēkē shi ōli egbe gboo."

IPōlu o pfa egbōli shi ekē odalo Agiripa

26 Ighō Agiripa o iPōlu, "A she lama nē u ngme na egbe e." Ighō iPōlu o tsua obō ekē, o bele e gue ezō, o, ² "Agiripa ni oghie, mhi mē egbe mhē shi oni o mē afa ni mhi rō migha odalo oyē amo, ni mhi rō o gue ezō pfa egbe mhē shi ekē shi ingme nya ni egbō iju e gue shi mhē egbe. ³ Oo guē ti gba irari khi u ga lēsē imu eyi egbō iju nya ali emini e mie shi. Irarighō, mhi lolo lemē u mhōli irabomudu na mhē ni mhi ngme.

⁴ "Egbō iju nya e lēsē abi mhi laō shi abi mhi te khi omō, rōte igbaekele agbō oyemhē obini ushishi egbō iju eyemhē ali ēoli iJerusalēmu. ⁵ Odē o she nuē ni e te lēsē mhē, e ya dobē pfi otselē shi o ini o ghōle wē, khi abi ugamhi oyawa o ngme khi eri mhi mhōli omuegbe egbegbō shi o abi ona otu iFarisi ni mhi khi. ¹⁶ Ama mena, itobō khi mhi mhōli iregbada shi emini Eshinēgba o shi na itita awa mhi rō migha shi imufē amo. ⁷ Ona o khi ishobō ni unuēkpē igbēva eyawa e migha a khē, abi e li rōshēka a ga Eshinēgba ghe ēlēoguota ali ēlē iyosē. Oghie, irari oni iregbada onana egbō iju e gue ezō shi mhē egbe e shi. ⁸ Elō e zē ni a rō lama shiō khi Eshinēgba o dobē e guise oni o ghu-a le?"

⁹“Mhēmhē mhi kpē mhōli ọli shi udu khi eri o ye ni mhi mu okhōli vule shi oni eva oyi ijesu ọngi iNazarēti ọ. ¹⁰Igho mhi li i riēlę ọli obini ẹoli iJerusalemu. Irari afu ni ọga oyi ekpodalo ugamhi eyi Ẹshinęba ọ rọ na mhę, mhi muno ebubu eni e miesuọ shi owa ighumha, abi a rọ ọ gbolo wẹ-a, mhii mie obọ shi ọ. ¹¹Ebubu ẹghęghę mhi te owa ugamhi je owa ugamhi ya nasę wẹ, mhi gbolo ri ajilimhę rẹwẹ ngme ungmehi ipfi-unu-a deba Ẹshinęba. Irari elemhi wẹ ni e bi mhę. Mhi gbolo je ẹoli oboese ya mu okhōli vule shi wẹ ọ. †

IPọlu ọ guele abi lọli li mupfi

(Ika 9.1-19; 22.6-16)

¹²“Ẹlęghuo mhi i lę ẹoli iDamasiqosi, rọte afu ali omhęsę ni ọga oyi ekpodalo ugamhi eyi Ẹshinęba ọ rọ na mhę. ¹³Itsotso ọguota o mu ekę, oghie, abi mhi la odę, mhi mę khi ákpá ni o gę dọsę ovọ o rọte idane mi gasę mhę ali eni anye ga kia. ¹⁴Anye nya, anye de ekę, igho mhi suọ khi uruli o nu mhę ngme ẹlęmhi Iburu, ọọ, ‘ISọlu, iSọlu, elọ o zę ni u rọ mu okhōli vule ẹ shi mhę ọ, ọoyęghę wa li ini u nu mhę ẹ khōli.’

¹⁵“Igho mhi mhila, ‘Oghuo u khi Ọnọmhue?’

“Oọ mhę, ‘Mhēmhę ijesu lọ ni u mu okhōli vule shi ọ.’ ¹⁶‘Memena, vule migha. Mhi she ri egbe mhę khase irari khi mhi she zę shi ọni ọọ ga mhę ali ni u ke pfi ọt-selę oyemhę shi emini u ri ukpęloe oyę mhę, ali emini mhi ya rọkhasę okhęsę. ¹⁷Mhi ya tsumhi ẹ obọ oyi ẹgbọ eyę ali obọ oyi ẹgbọ ijęta. Mhi ghie ẹ ghi wẹ, ¹⁸ni u khueghie wẹ alo-a, ni u mu wẹ pfi lase alo ebili le bhale ákpá, ali u rue wẹ ekpabọ eyi ọkphaghie lasele bhale deba Ẹshinęba, ni a gbe olamhę kua na wẹ, ali ni e kugbe ẹgbọ eyi Ẹshinęba eni e pfuasę ọ, itobọ irudunga ni e mhōli na mhę.’

¹⁹“Irarigho, oghie Agiripa, mhia rọ ri ukpęloe gbe ekę ni mhi rọte iloghie mę. ²⁰Mhi kpę te ododę gue ọli yę ẹgbọ iDamasiqosi, mhi ke gbo gue ọli yę ẹgbọ iJerusalemu ali ẹgbọ ni e la ekę iJudia nya ali ẹgbọ ijęta. Mhi rọli tse abọ, e lase olamhę le ni e mupfi deba Ẹshinęba, e rọkhasę khi wẹwẹ e she mu nyenę rọte ikanya ebe eyewę lasele. ††²¹ Ona o zę ni ẹgbọ iju e rọ bamhę rue Owa Oyi Ẹshinęba ni e rọ rọshęka ini wẹwẹ e gbe mhę-a. ²²Ama mhi she mhōli ikpaghiobọ oyi Ẹshinęba ramhi ogbe na amo, ali mena mhi migha akana a pfi ọtselę ye ọgbọ ọnọfunę ali ọnikeke abeghuo. Mhi aa ngme dọsę emini emekęguele ali iMosisi ẹ khi a ya mę, ²³khi ọni Ọmiepfuese ni a shobọ khi ọọ bhale ọ ya mę osue, ali khi lọli ni ọ kpę te ododę rọte eghuli guale khi ọ ya ri ákpá ru na ẹgbọ eyọli ali ẹgbọ ijęta.” ††²⁴ Abi iPọlu ọ rọ ngme ramhi ana, iFesitosi ọ mu ọli migha, ọọ li, “Eri waa ke lęsę emini u wa li? Ebe ni u zę dọsę e she ri ujili ẹ kphe.”

²⁵IPọlu ọọ li, “Ujili ọa kpha mhę, iFesitosi ọgbęgbędu, emini mhia ngme egbegbingme lọ ni o tsua ẹgbhali. ²⁶Oghie Agiripa ọ ga lęsę eni ingme enana nya, emhikhoghuo ena, ẹa lase ọli ẹgbhali-a irari khi aa rięlę wẹ osheli. Ona o zę khi mhi ga dobę nu ọli a

ngme oni ingme ona gboo. ²⁷Oghie Agiripa, u fę mieshi emini emekęguele e ngme? Mhi lęsę khi u mie shọ ọ.”

²⁸Igho Agiripa ọọ iPọlu, “Eri u dabi khi u dobę ya ri oni ukuku ẹghęghę ona ti mhę ni u rẹmhę mele ọni ọ miesuọ-a?” ²⁹IPọlu ọọ li, “O kelę, o tẹsę oo, mhi lema Ẹshinęba o khi khi yeyę-ghuo tse, ama li shi ọgbọkpa ni ọ ri esọ shi mhę ekę ogbenamo, ni e li abi mhi li, ini a da ri obọ rue iwęghę ni e lamhę abọ ena ọ le.”

³⁰Igho ọni oghie ọ vule, li shi ọni igovunọ ali iBenisi ali eni e nu wẹ shito. ³¹E rọte oni agbala vu, ee ngme, ẹę, “Omọsę ona ọa li ingme ni a ya gbe ọli-a shi wẹkhi oni a rọ ọ mu ọli shi owa ighumha.”

³²Agiripa ọọ iFesitosi, “Áá kha wolọ omọsę ọna abọ-a ini ọa she lema a ri oni ingme je ayi iSiza lọ.”

A rue iPọlu je iRomu

27 Abi e rọ lama shi ọ, anye lo ọkọ-okę onięmhi je itili, e rue iPọlu ali ighumha ni e kpọle mhōli obọ oyi ọga ekhōli-okhue ni a lu ijulios, ni ọ khi ọghuo oyi ekhōli-okhue eyi Oghie iRomu nya, ni a zę ọda kę.

²Anye lo ọkọ-okę onięmhi rọte Adiramitiomu, ikhi ọkọ-okę ni o ya kia migha ikpe eghuo ni ọkọ-okę ẹę migha, ni e la epfepfę okę ni e la ekę Esha. Arisitakusi ni ọ khi ọngi iMasidonia ọ nu anye kia.

³Ogbeakọlọ anye migha iSidoni. IJulios ọ mhōli isomhelemhi na iPọlu, ọ zę ọli obọ ya mę emọle ọli, ni e ri emini ọọ nono na li. ⁴Anye ke gbo rọte agho mu oni ọkọ nga, anye rọte odane ukiękię ekę ni okę onięmhi o khi shi ni a lu iSapurosi irari khi akpekpeli oo nasę anye. ⁵Abi anye rọ gua ọkọ ọ da je ọdada iSilisha ali iPafilia, anye migha ẹoli iMara na ekę iLisia.

⁶Agho ọni ọga ekhōli-okhue ọ te mę ọkọ-okę onięmhi oyi ẹoli Alęzadira ni oo je itili, ọ ri anye lo ọ. ⁷Anye e kia fię, ogbẹlę ebubu, anye mhōli ọmunu neni anye ramhi iKinidusi. Abi akpekpeli ọa rọ zę anye rọte ashini anye kha rọte, anye gua ọkọ-okę je ukiękię ekę ni okę onięmhi o khi shi iKireti ni o sọ alo ghue ẹoli iSalimo.

⁸Anye mhōli ọmunu rọte oni okę onięmhi. Ikpukhokho, anye bhale ashini ọkọ-okę ẹę migha ni a lui ọpfomhęgbe ni o ti mama ẹoli iLasia.

⁹Ẹghęghę o she pfu anye-a. Oni okiali o de shi ẹghęghę ni a rọ lęsę pfi azumhi se, ni o khi ẹghęghę ni okhęna o la la okiali na ukhomhi okę onięmhi. Igho iPọlu ọ tse agua ye wẹ, ọọ wẹ, ¹⁰“Emọsę, mhi she mę khi okiali oyawa o ya khi okhęna ali khi o ya ri ukpokpomhi opfu ghi oni ọkọ ali itsua ni o tsua ali agbọ oyawa.” ¹¹Ama, ocho ni ọni ọga ekhōli-okhue ọ kha rọ ri esọ shi emini iPọlu ọ ngme, ọ deba abi ọni ọ gua oni ọkọ ọ ngme ali emini ọni ọ mhōli oni ọkọ ọ ngme.

¹²Aborokhia khi ashini anye migha ọa ya ti egbe ẹghęghę oruę; ebubu ẹgbọ e yemhę anye gua ke lę, e dabi khi anye ya ramhi ẹoli iFonisi, ni anye la agho ẹghęghę oruę. Agho ọkọ okę onięmhi nya ẹę migha yemhę-a. Ekę ni okę onięmhi o khishi ni a lu iKireti ni ọ sọ alo ghue obini ovọ o te ẹ lo eko o khi.

† Li zę Ika 8.3; 22.4-5 †† Li zę Ika 9.20,28-29 †† Li zę Aza 42.6; 49.6; 1 iKori 15.20

Akpekpeli oniēmhi

¹³ Abi akpekpeli okẹ o rọ ri ọfiẹ rọte ukiękię ọgobọ ọ pfiolo, eni emọse e dabi khi okiali o ya zẹ wẹ kia ke je odalo, ighọ e leli uli ali akhuli ni a rọ gba ọkọ ọọ zu. Ee kia esesọ oni okẹ oniēmhi na iKireti. ¹⁴ Ama o li dẹnẹ, akpekpeli oniēmhi, o li rọte ukiękię obita ini a sọ alo ghue obini ovọ o te ẹ tiemhi eko pfiolo rọte oni ekẹ ni o la iteva okẹ oniēmhi i dọse. ¹⁵ Oni akpekpeli o tsua rughu ọkọ-okẹ oyanye, ọa dọbẹ ke kia je obini akpekpeli o te pfiolo o bhale. O lọse anye. Anye bie zẹ ọli obọ na akpekpeli lólighuo oo tsua. ¹⁶ Anye kia rọte ukiękię ukuku ekẹ ni o la iteva okẹ oniēmhi ni a lu iKauda, ikhi ukiękię obini oni akpekpeli ọa ri egbe ramhi. Irọshẹka anye rọ dọbẹ tialọ ọkọ onikeke ni a rọ ọ tsumhi ẹgbọ lo elemhi oni ọkọ-okẹ oniēmhi. ¹⁷ Abi eni emọse e rọ tialọ li lo se, e ri ili gẹ oni ọkọ-okẹ oniēmhi gase, ini eni ili e dọbẹ mu ọli mhuẹ toto. Irari khi ee na ulishi ini oni ọkọ o ya gbe aye shi ugbe ekẹ, ni o la egele ekẹ iLibiya, ni o sọ alo ghue wẹ. Ighọ e gbaghiẹ ode na kpishi oyi oni ọkọ-a, irari khi ẹa bie ke mhuẹ abi e ya li ọ. Isheghọ ni oni akpekpeli o bie tsua wẹ ke le. ¹⁸ Oni akpekpeli o kie ri itoto tsua oni ọkọ-okẹ ramhi ogbeakọlọ, ramhi ni, eni emọse e rọ tino itsua ni e tsua shi oni ọkọ ọ pfiolo kulo oni okẹ. ¹⁹ Ogbeakọlọ e pfiolo ikhuli ni oni ọkọ o rọ ọ gbe akanya kulo oni okẹ. ²⁰ Aborokhia khi ogbẹlẹ ebubu ni e dọse khi anye a ri ẹloe ti ovọ wẹkhi ukpẹtata, ni oni akpekpeli o kiele rọ ri itoto o pfiolo, anye a ke ri udu shi ọ khi anye mẹ odẹ ni anye te ya pfue ọ.

²¹ Abi eni emọse ẹa rọ le eminale ogbẹlẹ ebubu, iPolu ọ vule, ọ wẹ, "Emọse a kha suọ ude ni mhi ye ẹ lọ, a kha migha iKireti, Ẹghẹghẹ aghọ, a kha tsumhi egbe ẹ oyese onana ali opfu. ²² Ama mena mhi gueyẹ ẹ a mhọli udu, itobọ khi ọngẹẹ ọkhoghhuo ọa ya pfua sẹ ni oni ọkọ. ²³ Ooyosẹ agẹni oyi Ẹshinẹgba ni ọ mhọli mhẹ ali ni mhi a ga ọ migha mama mhẹ, ²⁴ ọọ mhẹ, 'Khi zẹ ni ulishi o muẹ, iPolu. U mema ya migha ẹzọ odalo oyi iSiza ali khi Ẹshinẹgba ọ she rọte ilelemhi ri agbọ oyi eni a ga kia mhọli ẹ obọ.' ²⁵ Irarighọ, a mu igbedu oyẹ mhọli, emọse, irari khi mhi mhuẹ irudunga khi Ẹshinẹgba ọ ya riẹlẹ ọli abi ọ gueyẹ mhẹ. ²⁶ Ama ọkọ oyawa o mema ya gbe aye shi ugbe ekẹ okhoghhuo ni o la iteva okẹ oniēmhi, o tigbe migha."

Oni ọkọ o de ya khẹrẹ-a

²⁷ Ẹliyosẹ ẹlẹnuzi-igbẹne, akpekpeli o kie tsua anye e kiakia okẹ oniēmhi Adiriatiiki. Itsotso ogbiẹ, o li eni ẹẹ gbe akanya oni ọkọ ẹloe abinẹ khi e she ti ẹ mama ekẹ. ²⁸ E mhẹsẹ oni okẹ bino, e mẹ khi ilimhi oyọli o khi ẹtẹ-awẹ egbhuẹsesa. O gbo li dẹnẹ, e gbo mhẹsẹ ọli, o ke khi ẹtẹ-awẹ egbhuẹne ali igbe. ²⁹ Ulishi o mu wẹ khi oni ọkọ o ya gbe aye shi echẹ, e rọte ukhokho pfi ikhuli ene ni a rọ a mu ọkọ ọ gbashi lo oni okẹ oniēmhi, ee sọ iromhi ogbe o gbe a.

³⁰ Eni e la oni ọkọ ọ gbe akanya e dua abi e li mẹ asha a na kua. Ee tiese ukuku ọkọ ni e tialọ lole eghọ

nga okẹ oniēmhi, abinẹ khi eri e nono ni e rọte odalo ya pfi ikhuli lo okẹ oniēmhi. ³¹ Ama iPolu ọọ oni ọga ekhọli-okhuẹ ali eni ekhọli-okhuẹ, "Ini emọse enana ẹa li la elemhi oni ọkọ, ọngẹẹ, ọa ya pfue ọ." ³² Ighọ eni ekhọli-okhuẹ e pfa uli ni o mu oni ọkọ onikeke mhuẹ-a. E zẹ ọli de tiemhi elemhi okẹ.

³³ Neni ogbe o maghiẹ-a, iPolu ọ lema wẹ nya e le eminale. Ọọ wẹ, "O she ramhi ogbẹlẹ igbẹne ni udu ọa ke te sheshe ẹ, ni a le eminale kpẹ. ³⁴ Mena mhia lema ẹ, a le eminale. A lemhi ini a nono ni a kie dọbẹ la agbọ, A lemhi khi emhikhoghhuo ọa ya li ọngẹẹ." ³⁵ Abi ọ rọ ngme na se, ọ rue ibulẹdi lasele, o kphẹmhi na Ẹshinẹgba ukpẹloe wẹ nya, ọ khi ọli-a, ọọ le. ³⁶ Wewẹ nya e mhọli udu, e le eminale. ³⁷ Anye nya ni anye la oni ọkọ, ẹgbọ egbhuẹgbesẹ ali ogbasasa 276 anye khi. ³⁸ Abi e rọ ga le eminale se abi e nono, e tino ikpulu ikpamhi emhi ni e tsua kulo okẹ oniēmhi, ini oni ọkọ o kpẹ li fuẹ.

Oni ọkọ okẹ oniēmhi ọ kulue

³⁹ Abi ogbe o rọ gbe-a se, eni ẹẹ gua oni ọkọ ẹa ke lẹsẹ egele okẹ oniēmhi bie, ama e mẹ ashini ekhashe e kpi gbili shi. Aghọ e ke bie rọli shi udu khi wewẹ e ya gua oni ọkọ ya migha ini o zẹ wẹ ẹ riẹlẹ. ⁴⁰ Ighọ e pfanọ eni ili ni e mu ukpokpomhi akhuli ni o mu ọkọ-okẹ oniēmhi ẹ gbashi kulo udi okẹ oniēmhi. Ẹghẹghẹ aghọ e taghiẹ uli ni a rọ mu emini a rọ mu oni ọkọ ukhomhi ẹ nyenẹ-a. E taghiẹ ugbakpi oyi oni ọkọ-a nga idane, ni e dọbẹ ramhi ashini e nono. ⁴¹ Ama oni ọkọ-okẹ o ya tọ aye sọ ugbe ekẹ ni o la elemhi okẹ oniēmhi, o migha, akpekpeli o kie ri itoto o li, o tşẹkẹ udi oni ọkọ-a.

⁴² Eni ekhọli-okhuẹ ee gba abi e li ya gbolo eni ighumha nya a, ini e ya gua okẹ ramhi egele ni e na vu. ⁴³ Ama oni ọga ekhọli-okhuẹ, ọọ nono abi lọli li ya tsumhi iPolu, ọa zẹ wẹ riẹlẹ emini e gba. Ochoghọ ọ gueyẹ eni e guẹ ẹ gua okẹ e kpẹ danọ kulo okẹ ni e ramhi egele. ⁴⁴ Eni e kpọle nya e mu ikiękię ẹera mhuẹ okekhi izaga oyi oni ọkọ-okẹ. Ighọ wewẹ nya e ramhi ekẹkhe emhikhoghhuo ọa li wẹ.

Ekẹ ni a lui iMọta

28 Abi anye rọ ri ẹpfua-ẹpfua ramhi egele se, anye bhale ya ẹ khi iMọta a lu oni ekẹ ni o la iteva okẹ oniēmhi. ² Ẹgbọ ni e ngeli oni ekẹ e somhelemhi anye odẹ ni anye aa sa shi. E pfi avuerẹ rọ mu anye ẹpfese irari khi eri amẹ oo ruẹ, ogbe o pfọ. ³ IPolu ọ ya nu iguagha ẹera, ọ rẹwẹ kpẹ eni erali, ighọ ẹnyẹ afue ọ te eni iguagha lasele ya tsakọ shi iPolu obọ, itobọ khi erali e she basẹ ọli. ⁴ Abi ẹgbọ ni e la oni ekẹ ee mẹ khi oni ẹnyẹ ọ ngomhi iPolu obọ, e gueyẹ egbe, ẹẹ, "Omọse ọna, ọgbọ ugbeli ni ọ gbolo ẹgbọ-a ọ fẹ khi memena. Aa mẹ khi abi ọ ririẹ na pfue eghuli okẹ oniēmhi, odeba oyi iguẹzọ ọa kie zẹ ọli obọ ni ọ la agbọ." ⁵ Ama iPolu ọ kpishi oni ẹnyẹ pfiolo elemhi erali. Ingomhi ni oni ẹnyẹ ọ ngomhi ọli, ọa li ọli abikhoghhuo. ⁶ E migha ri ẹloe shi ekẹ ẹ khẹ abi ọ li ya fumhi, okekhi

abi ọ li ya fiagbe ekẹ ghua. Ama abi e rọ khẹ ọli ramhi ni ẹa rọ mẹ khi emhikhoghuo e li ọli, e mu udu pfi, ẹẹ khi olitsa ọ khi.

⁷ Epefe-aghọ iPobiliọsi ni ọ khi ọgbọ igomẹti oyi oni ekẹ ni okẹ oniẹmhi o khi shi, ọ mhọli apfẹ shi. Ọ rue anye je apfẹ oyọli, ọ fẹli anye epfese egbegbọ ogbẹlẹ esẹ. ⁸ Ita iPobiliọsi ọ yeshi i ghua, iba ali ukpokpomhi elemhi ofu e to ọli. IPọlu ọ lo elemhi owa ya sọ iromhi na li, ọ ri abọ nga li egbe, ọ rọli zẹ. ⁹ Abi a rọ mẹ ghọ se, ẹgbọ elese ni e ghua ni e la oni ekẹ ni okẹ oniẹmhi o khishi e bhale, a rẹwẹ zẹ. ¹⁰ Eni ẹgbọ e lolo mu ekpẹ na anye, e somhi anye opfa. Abi anye rọ ya lo ọkọ-okẹ oniẹmhi ke vu, e wọlọ itsua ọdọda ni e to anye na anye.

Rọte ẹoli iMọta je iRomu

¹¹ Abi o rọ gbe iki esẹ dọsẹ, anye lo ọkọ-okẹ oniẹmhi ni o migha aghọ khẹ ni oruẹ o dọsẹ. Ẹoli Alẹzadira oni ọkọ o te e bhale, isheli itsema iKasito ali iPolukisi a lu oni ọkọ. ¹² Anye ramhi ẹoli iSirakusi, anye la aghọ ẹlẹ esẹ. ¹³ Anye rọte aghọ kia okẹ-oniẹmhi ramhi ẹoli iRẹgiumu. Ogbeakọlọ, akpekpeli o rọte ukiẹkiẹ ọgobọ ini a sọ alo ghue obini ovọ o te ẹ lo eko e pfiolo. Ogbẹlẹ onuzi-eva, anye lo ẹoli iPuteoli. ¹⁴ Anye ya ẹ eni e miesuọ ni ẹẹ anye nu wẹwẹ la aghọ elemhi ẹfo uka oghuo. Anye rọte aghọ vu, anye ramhi iRomu.

¹⁵ Igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ ni e la iRomu e she suọ khi anye ẹ bhale. Ighọ eni e miesuọ eghuo e bhale ya lu anye ode, e kia ramhi Oki Apiọsi ali Owa Esẹ ni a ku ẹ shi. Abi iPọlu ọ rọ mẹ wẹ, ọ tse Ẹshinẹgba uwegbe, o ri udu shi ọli ọ.

IPọlu ọ la elemhi iRomu tse abọ

¹⁶ Abi anye rọ ramhi iRomu, a zẹ ni iPọlu lẹlighuo ọ la owa ni o ghọle ọ, a zẹ ọkhọli-okhue ọghuo ọ ri ukpẹlo e ke khu ọli.

¹⁷ Abi o rọ gba ẹlẹ esẹ dọsẹ, iPọlu ọ lu eni e ralo na ẹgbọ iju shi ilona. Abi e rọ bhale shi oni ilona, ọọ wẹ, "Inyoghuo-mhẹ, mhi aa li ẹgbọ eyawa emhikhoghuo wẹkhi eri mhi gbe ushi ni eni e bia awa, e rọ nga awa obọ-a, ni e rọ la iJerusalemu mu mhẹ, rue mhẹ na igomẹti iRomu. ¹⁸ Abi e rọ gue mhẹ ẹzọ egbe-a se, e nono abi wẹwẹ e liẹ rue mhẹ obọ-a, itobọ khi mhia lue, ni a ya gbe mhẹ-a shi. ¹⁹ Ama abi ẹgbọ iju ẹa rọ lama shi ọ, lẹli mhi rọ lema a tsua oni ẹzọ bhale odalo oyi iSiza. Ọa khi eri mhi mhue emini mhi bhale ya gue shi

ẹgbọ eyemhẹ egbe. ²⁰ Onana o zẹ khi mhiẹ a bhale ni awa ngme. Itobọ irudushi ni ẹgbọ iZireni e mhọli a rọ ri iwẹghẹ shi mhẹ awẹ ena."

²¹ Ẹ ọli, "Anye a mẹ ebe okhoghuo ni a kẹkẹ ingme oye shi, rọte ekẹ ijudia bhale, ghi anye, wẹkhi inyoghuo awa ni e rọte oobọ bhale e gue ingme oye okhoghuo ni ọa ti ye anye. ²² Ama anye ẹ nono ni anye suọ unu oye, itobọ khi ashakpa ẹgbọ e la ngme onobe shi oni otu onogbọ ona."

²³ Ighọ e shi ogbẹlẹ na iPọlu. Ebubu ẹgbọ e bhale asha ni iPọlu ọ la oni ogbẹlẹ. Rọte ẹlẹ uzogbe ya ramhi ẹliyosẹ iPọlu ọ te gue ungmehi oyi Eghiele oyi Ẹshinẹgba yẹ wẹ. Ọ rọte ebe Ushi oyi iMosisi ali eyi Emekẹguele rọli lo wẹ esọ ini e lama mie ijesu suọ.

²⁴ Ingmehi ni ọ ngme e lo ẹgbọ eghuo esọ, ama ẹgbọ eghuo ẹa mie shi ọli ọ. ²⁵ Ighọ e li nu egbe e khakọ, e vu, abi iPọlu ọ rọ ngme ungmehi ona ni o kpọli ukhokho unu se ni ọọ, "Ayemhẹ-nọ-pfuasẹ ọ she kpẹ rọte unu oyi Azaya ọmekẹguele gueyẹ eni e bia awa:

²⁶ "Lẹ deba ẹgbọ ena

ni u gueyẹ wẹ,
"A ya ri esọ shi ekẹ khue,
ama ọa ya tigbe lo ẹ esọ,
a fẹli ofẹli khue,
ama aa mẹ emhikhoghuo."

²⁷ Udu oyẹwẹ o bi obili-a,
esọ eyẹwẹ e zuse,
e gbo guese alo.
Ini ọa khi ighọ lọ,
e kha ri alo eyẹwẹ ke mẹ ekẹ,
e ri esọ eyẹwẹ ẹ suọ,
udu oyẹwẹ o kha mhọli ilẹsingme,
e kha mu pfi bhale deba mhẹ,
mhi rẹwẹ ze.' ††

²⁸ "Irarighọ, mhia nono ni a lẹsẹ khi imiepfuese oyi Ẹshinẹgba khi a she rọli ghi ẹgbọ ijẹta. E ya ri esọ shi ọ!" ²⁹ [Abi ọ rọ ngme oni ungmehi ona se, eni ẹgbọ iju e vu, e nu egbewẹ khakọ ni o toto.]

³⁰ Ikpe eva gbada iPọlu ọ la owa ni lẹlighuo ọ ngmomhi shi. Aghọ ọ la a mu ẹgbọ ni e bhale ya fẹli ọli epfese. ³¹ Igbe-udu ni ọ mhue ya, ọ rọ ọ gue ungmehi Eghiele oyi Ẹshinẹgba le, ọ gbolo sẹsẹ ẹgbọ ingme eyi ijesu iKirisiti Ọnọmhue, emhikhoghuo ọa zu ọli ode.

† Li zẹ Ika 25.11 †† Li zẹ Aza 6.9-10

iRoma

Otsẹ oyi iPọlu

1 Mhẹmhẹ iPọlu, ọni ọọ ga oyi ijesu iKirisiti ni a lu mhi khi aghiusomhi na keẹ, ni a zẹ ọ le mhi ke tsabọ usomhi onete oyi Ẹshinẹgba. Mhẹmhẹ mhi keke ebe ona. ² Oni usomhi onete ona khi, oni Ẹshinẹgba ọ shobọ shi eke, rọte unu oyi emekeguele eyọli ni a keke shi Ebe-no-pfuase. ³ Oni usomhi onete o ya khi, ingme oyi omi ọli ni ọ rọte unuẹkpẹ oyi iDefidi lasese elemhi idiegbe. ⁴ A rọte ekpabọ oyi Ayẹmhe-nọ-pfuase rọli khasẹ, ikhi ijesu iKirisiti Ọnọmhuẹ oyawa, khi, Omi Ẹshinẹgba ọ khi, abi ọ rọ rọte eghuli guise ọli le. ⁵ Rọte obọ oyi iKirisiti ali eva oyọli anye te mie afu rọ khi ighiusomhi na keẹ eyọli, ni anye rọ ri ẹgbọ ijeta nya bhale ya sueso na Ẹshinẹgba. Isueso ni o rọte irudunga bhale. ⁶ Ẹẹ ẹgbọ iRomu a li la eni Ẹshinẹgba ọ lu, ni a li khi enayi ijesu iKirisiti.

⁷ Ẹẹ ni a la iRomu nya a keke ebe ona ghi. Ẹẹ ni Ẹshinẹgba ọ nono ingme oyewẹ ni ọ zẹ, ni a khi ẹgbọ eyọli.

Okhale ali opfomhẹ e ka khi eye ẹ, rọte obọ oyi Ẹshinẹgba ita awa ali rọte obọ oyi ijesu iKirisiti Ọnọmhuẹ.

⁸ Onodode, mhi ri eva oyi ijesu iKirisiti tse Ẹshinẹgba oyemhẹ uwegbe shi agbọ oye ẹ nya, irari khi a she la ashakpa elemhi eke agbọ suọ eko irudunga ni a mhọli. ⁹ Ẹshinẹgba ni mhi ri udu oyemhẹ nya a ga, ni mhi a tse abọ usomhi onete oyi omi ọli, ọ khi ọtsẹle oyemhẹ, khi igesikia mhia ngme, khi ẹghẹghe kpa mhi rọ ọ sa to ẹ egbe ini mhia sọ iromhi. ¹⁰ Mhia lema Ẹshinẹgba ọ khueghie ode-a na mhẹ ni mhi mẹ asha bhale ya mẹ ẹ ikpukhokho abi o ghọle ọli shi.

¹¹ O ma ghọle mhẹ gba ni mhi rọ mẹ ẹ, ni mhi ri osese eyi ayemhẹ na ẹ, ni ó rẹ ẹ ya toto irudunga. ¹² Emi ni mhi ri ọna ngme khi ni a rọ bhale ya ẹ khi awa mhue ikpaghiobọ na egbe. Mhi kha zese ẹ-a, ẹẹ a zese mhẹ-a. ¹³ Emọle mhẹ, mhia nono ni a lesẹ khi, ebubu ẹghẹghe mhi she gba li khi mhi bhale ya feli ẹ, ni mhi gbo ri ẹgbọ bhale irudunga abi mhi kpe liẹ riẹle ọli ifuabọ ẹgbọese ni e khi ijeta, ama, ọzuode o zu mhẹ ode. ¹⁴ Ẹgboli oyemhẹ o khi ni mhi rọ tse abọ ona ye ẹgbọ kpa, ghe ẹgbọ iGiriki ali eni ẹa khi iGiriki, ene fialo-a ali eni ẹa fialo-a, shi eni mhọli ẹgbhali ali eni ẹa mhọli ẹgbhali. ¹⁵ Ighọ, o gbo liẹ kphakpha mhẹ egbe ni mhi rọ li gue oni usomhi onete ye ẹ ni a la iRomu.

Ekpabọ ni o la oni usomhi onete

¹⁶ Omama oni usomhi onete ọa ya mu mhẹ, irari khi ọli o khi ekpabọ oyi Ẹshinẹgba ni a rọ ọ tsumhi ọgbokpa ni ọ miesuọ, ẹgbọ iju o kpe ramhi egbe, neni o tigbe ramhi ẹgbọ ijeta egbe. ^{††17} Oni usomhi onete ona o guele abi Ẹshinẹgba ọ liẹ mie ọgbokpa ni ọ mhọli irudunga. Ẹzẹzẹ abi Ebe-no-pfuase ọ ngme khi, "Ọni Ẹshinẹgba ọ ri irari irudunga oyọli pfa na, ọ ya la agbọ." ‡

Elemhi ibibi oyi Ẹshinẹgba

¹⁸ Idane elemhi ibibi oyi Ẹshinẹgba o te ẹ tiemhile shi ẹgbọ ni ẹa miesuọ ali ena ọkhọlọ nya ọ, ni e ri ọkhọlọ oyewẹ ẹ khukhu ẹgbọ alo ini e khi lesẹ igesikia oyi Ẹshinẹgba. ¹⁹ Aborokhia khi e lesẹ emini a dobe a lesẹ ingme oyi Ẹshinẹgba, itobọ khi ọ khueghie ọli-a khasẹ wẹ gboo. ²⁰ Irari khi rọte igbaekele agbọ a te mẹ ekpabọ ali ufumhi ali abi Ẹshinẹgba ọ li gboo. Emini ọ ma nya o ri awa mhọli ilẹsẹ abi ọ li. Onana o zẹ khi ẹgbọ ẹa mhue emini e ya liẹ khi o zẹ ni wewẹ ẹa rọ miesuọ.

²¹ E lesẹ Ẹshinẹgba, ama ẹa kuẹghie ọli abi Ẹshinẹgba, wẹkhi eri e kphẹmhi ọli. Ochoghọ, isamhi afuẹ ẹẹ sa, ighọ udu ọoyeghe oyewẹ o bishi-a. ^{††22} Ẹ khi, eni e fialo-a wewẹ e khi, ama e mele eyeghe-a. ²³ E ya ọghie ufumhi ni a rọ na Ẹshinẹgba ni ọ la agbọagbọ na ikhumhi ni a mama rọ khokho ọgbọ ni ọọ ghu ali ipfeli ali elamhako ali emini ẹẹ ti akpidi eke. ‡

²⁴ Irarighọ, Ẹshinẹgba ọ rọ rue wẹ obọ-a na ọghuemhẹ olamhẹ oyi udu eyewẹ ali itsẹbọ ni e nu egbewe ẹ li. ²⁵ E ri ẹgbhọli ọghie igesikia oyi Ẹshinẹgba. Ee ga emini a ma, ocho ni e kha rọ ke ga Ima, ọni ọ khi ọni a kuẹghie ya ramhi ẹle ni agbọagbọ. Atse.

²⁶ Itobọ ona, Ẹshinẹgba ọ rọ rue wẹ obọ-a na ọghuemhẹ omama. Egbegbi ikpotso eyewẹ, e nu egbe wẹ ẹ gbhe. ²⁷ Ighọ li khi eni emose, ocho ni e kha rọ le ke deba ikpotso, emose na abi wewẹ ẹẹ ghọle wẹ inugbhe. Emose ẹ gbe ikanya omama ke deba emose, irarighọ, e she mie ifata ikanya ebe eyewẹ.

²⁸ Irari khi ẹa lama ri egbegbi ilẹsẹ oyi Ẹshinẹgba ni e mhue shi udu, Ẹshinẹgba ọ rọ zẹ wẹ obọ na isamhi ebe udu oyewẹ ni e ke riẹle emini ẹa kha riẹle.

²⁹ Ọkhọlọ khi ọkhọlọ nya o kesẹ wẹ-a, ghe ingmobe, ghe emhi ito-egbe, ghe ubogbọ. Ofuma ikpekpe o wọ wẹ egbe, ghe ugbeli, ghe okhọli, ghe ikpamhika, ghe obe-imumu. Eni ẹ tsue ẹgbọ kiakia e khi. ³⁰ E ri unu ẹ

† Li zẹ Ika 19.21

†† Li zẹ iMak 8.38 ‡ Li zẹ Abak 2.4 †† Li zẹ Ẹfi 4.17-18 †† Li zẹ iDeut 4.16-18

yese ogbo-a, ee biselemhi Eshinegba, ezunu-obe, ni ea mhuẹ ekpe, ni ee tonu obọ udu. Ode ebe ni a ro li okhọlo enegbo, ee sa ro lasela eghẹghe kpa. Eya ya suo eso na itawe. ³¹ Eya mhuẹ ilẹsingme, ya ri ishobọ oyewe a gbe akanya, ya ya ti elemhi ogbo wekhi eri e mhuẹ ilelemhi na ogbo. ³² E lese khi ushi oyi Eshinegba, oo khi, egbo ni e li na ngeli, eni e ya pfua e khi, oya khi eri e lese e riẹle emhi eghogho tse, ama ee mie obọ shi eni e gbe ikanya eghogho o.

Iguẹzo oyi Eshinegba

2 Yeye ni u wa gue egboese ezọ, waa mhọli obini u pfue o ya je, irari khi eghẹghe kpa ni u ro gue ogboese ezọ ne, egbe e wa gue ezọ, itobọ khi yeye oye u lili e riẹle eni emhi. ¹² Awa lese khi ezọ ni Eshinegba o gue egbo ni ee riẹle emhi eghogho, khi igesikia o deba gue o. ³ Eri u dabi khi ini yeye ogbo afuafuafue u gue egboese ezọ, khi yeye u li riẹle oni emhi oghogho, khi u ya pfue ezọ oyi Eshinegba? ⁴ Abi khi eri u ri eloe e gbe isomhelemhi ali iregbemie ali irabomudu eniemhi eyoli, nu waa lese khi isomhelemhi oyi Eshinegba o re ramhi imupfi?

⁵ Ama irari igbiti ali udu ni oya mhuẹ imupfi ni a mhuẹ, a ro khi ma ofu oyi Eshinegba, ni o ro ya na e osoli, eghẹghe ni iguẹzo oyoli ni oya mhuẹ azẹba o ro ya feli lasela. ⁶ Eshinegba, "O ya fali ogbogbo ota abi o li gbe." ^{††7} O ya ri agbo na agbogbo na egbo ni e mhuẹ irabomudu e riẹle onete, ni ee nono ufumhi ali agbo ni oya mhuẹ ukpese. ⁸ Ama egbo ni ee na shi oyewe tse, ni ya ri eso shi igesikia ni o la ungmehi oyi Eshinegba, ni e deba onobe vu, Eshinegba o ya tiese ofu ali elemhi ibibi oyoli le shi we o. ⁹ Egbo eni ee riẹle onobe nya e ya me osoli ali oya. Okekhi egbo iju, okekhi egbo ijeta. ¹⁰ Ama Eshinegba o ya ri ufumhi ali itinga ali opfomhe na egbo nya ni e riẹle onete. Okekhi egbo iju, okekhi egbo ijeta ¹¹ Irari khi Eshinegba oya ya zolo ogbokhoghuo. [‡]

¹² Egbo kpa ni e lamhe olamhe ni ya me ebe ushi deba, ogbo oya rote ebe ushi ya gue we ezọ, ama egbo kpa ni e mhuẹ ushi deba ni e lamhe olamhe, a ya rote ushi gue we ezọ. ¹³ Irari khi oya khi egbo ni e suo abi ushi o ngme tse Eshinegba o ya lie khi e pfuase, ama eni e suo abi ushi o ngme ni e roli e gbe akanya, Eshinegba o ya pfa na khi e pfuase. ¹⁴ Eghẹghe kpa ni egbo ijeta, ni ya mhọli ushi, e ro rote angeli oyewe ri ushi gbe akanya ne, eri e ro khasa khi e lese emini oya ti ali emini o ti ni a riẹle, ini ya ririye mhuẹ ushi. ¹⁵ Eri angeli oyewe o ro khasa khi emini ushi oo a ke riẹle, khi e keke oli shi udu, udu oyewe o pfi otsela shi o, isamhi eyewe ni e gue we ezọ isheghuo, e gbo khe we shi eke. ¹⁶ Igho o ya li ogbele ni Eshinegba o ya rote obọ oyi ijesu iKirisiti gue we ezọ ri osheli oyewe lasela abi mhi li ri usomhi onete tse abo.

Egbo iju ali ushi

¹⁷ Ini a lu egbe e egbo iju, a ri egbe da ushi ri Eshinegba a tonu obọ udu, ¹⁸ Ini a ze Ebe-no-pfuase lese ogghumhe oyi Eshinegba, ni a gbo lese emini o gbe akanya, ¹⁹ ini a lese khi ee a khi eni ee sese ezalo ode, ni a ro gbo khi akpa na egbo ni e la alo ebili, ²⁰ a ye egbo ni e khi eyeghe ude, a sese eni ya lese. A mhọli oli shi udu khi lese ali igesikia o gba pfo shi elemhi ushi. ²¹ Ee ni a sese egboese, elo o ze khi aa ya sese egbe e? Ee ni a lie ogbo o khi do ughiatọ, aa lie do? ²² Ee ni a lie ogbo o khi kia okia, aa lie kia okia? Ee ni ikhumhi igaga oo kpase, aa lie do ughiatọ elemhi Owa oyi Eshinegba? ²³ Ee ni a tonu obọ udu khi a mhuẹ ishi eyi Eshinegba, aa ri omama mu Eshinegba abi a lie gbe eni ishi-a? ²⁴ Ebe-no-pfuase oo khi: "Irari ee ni a khi egbo iju egbo ijeta e ro o ze emube na eva oyi Eshinegba." ^{††25} Ini a ri ishi a gbe ikanya, oshela oye e o ro mu eloe, ama ini a gbe ushi-a, eri a li abine khi aa shela-a. ²⁶ Ini ogbo ni oya khi iju ni ogbo aa shela-a o ri ushi oyi Eshinegba gbe akanya, Eshinegba oya ya leli oli shi oni aa shela-a? ²⁷ Itobọ igho, egbo ijeta e ya pfa ezọ mu e iju itobọ khi a gbe ushi-a, aboriexhia khi a keke oni ushi shi ebe na e ni a gbo shela-a, ama wewe e ri ushi e gbe akanya ini aa ririye shela we-a. ²⁸ Oya khi itobọ khi ogbo oo ngeli abi ogbo iju ali itobọ khi a da shela oli-a o ro khi egbegbi iju. ²⁹ Ama oni o khi egbegbi iju o khi oni o ri ushi e gbe akanya, Oshela na ekelemhi udu o khi igesikia oyi oshela, oya khi ona ekuẹ idiegbe oye. Ogbo ogghogho Eshinegba oo kuẹghie oli, aa khi egbo ee kuẹghie oli. ^{‡‡}

3 Ighe eleli ni egbo iju, ikhi eni a lu eni a shela-a, e mhọli dose egbo ijeta? Ighe eleli ni o la o na egbo ni e lu egbewe eni a shela-a? ² Eleli o la o na ogbogbo ode khi ode. Odode, egbo iju Eshinegba o kpe ri oni ungmehi nga obọ.

³ Ini o fe khia khi eghuo o ya mhuẹ irudunga? Eri umha mhuẹ irudunga oyewe o ya lie khi Eshinegba oya ke ze ri egbe e nga? ⁴ Iye e! Ini ogbo kpa o tseku khi oloegbhue, igesikia Eshinegba o khi. Abi Ebe-no-pfuase o ngme, ni oo. ^{†††}

"A mema me khi yeye u te ode ini u ngme, ali khi u ya mu o le ini a gue e ezọ."

⁵ Ama ini umha gue e ngeli oyawa o ri ipfuase oyi Eshinegba khasa gboo, se awa ke fe ya ngme? Eri awa ya lie khi Eshinegba o gbe awa azẹba ini o na awa osoli to onobe ni awa li? Eri mhi la ana ngme abi ogbo o lie ngme. ⁶ Emini a so shi ona khi, Iye o, ini o khia khi Eshinegba oo gbe azẹba lo, se o kha li dobe gue agbo ezọ? ⁷ Egbo eghuo e ya ke khako, ee li, "Ini o khia khi egholi ni mhi lo o ri ize-ri-egbenga oyi Eshinegba khasa, ni o khi ma ufumhi oyoli, se a ke gbo lie pfa ezọ mu mhe abi ogbo ona olamhe?" ⁸ Elo o ke ze ni awa a ro lie khi o tine ni awa ke li ingmobe ni onete o rote o lasela? A ya gue ogbogbo eni e ngme na ezọ. Ezeze abi

† Li ze iMat 7.1; iLuk 6.37 †† Li ze Iwolo 62.12; Ekpi 24.12 ‡ Li ze iDeut 10.17

†† Li ze Aza 52.5 ‡† Li ze iDeut 30.6 ‡†† Li ze Iwolo 51.4

egbo eghuo e she kpe li kienu egbho ma mhe khi emini mhia sese egbo gho.

Aa me oni o gue e ngeli

⁹Ini a fe bino o bie, eri awa iju awa fe ti dose ijeta? Iiye o! Mhi she kpe roli khashe khi egbo iju ali egbo ijeta nya elemhi olamhe awa la a kia. ¹⁰Abi Ebe-no-pfuase o ngme ni o:

“Ogbokhoghuo o la o ni o gue e ngeli, ogb o aa me,

¹¹Aa me oni o mhu e ilese, wekhi eri ogbokhoghuo o o ga Eshinegba.

¹²Egbo nya e she so ukhokho gbe Eshinegba.

Wewe nya e she rote ode oboese ni o ti.

Ogbokhoghuo o la ni o o riele onete,

ogbo aa me oghuo kpe!” †

¹³“Eri ukokolu o yewe o li abi uji ni o khueghie-a shi eke.

Eri elemhi oyewe

O ri udimhi e pfi itsee.” ††

“Osue enye afue o la we unu.”

¹⁴“Inu eyewe o vo

itse ebe ikuku ali oyala.” †

¹⁵“Oa ya mu we unu

ni e ro gbe ugbeli,

¹⁶epfua ali oyese ee pfi

shi obini e je kpa,

¹⁷Ea lese abi a lie la opfomhe.” ††

¹⁸“Wekhi eri e mholi

ekpe na Eshinegba.” ††

¹⁹Mena, awa lese khi emini a keke shi ushi nya, khi eni e deba ushi e ngeli a keke oli na. Ni a ro bhale ya e

khi ogb o okhoghuo o ya lie khi emini o ze ni lue ro

gbe ushi-a na, ini Eshinegba o gue agbo nya ez o.

²⁰Ogbo o la o ni a ya pfa na khi o pfuase irari khi o ri

ushi e gbe akanya. Ochogh o eri ushi o ze awa lese khi

olamhe o la o. †††

Igue-ngeli ni o rote irudunga bhale

²¹Ama Eshinegba o she ri ode onogbo ni o te pfa na awa khashe awa ni o a khi abi ushi o sese awa. Ni ebe

Ushi ali emekeguele e pfi otsese shi. ²²Oni ode onogbo

ona ni Eshinegba o ro bhale, irudunga ijesu iKirisiti o

te e bhale deba eni e mie oli suo nya. Ikhoda o la o

na eni e khi iju ali iGiriki. †††²³Irari khi ogbokpa o she

lamhe, egbo e she nuata shi Eshinegba ni o o tsumhi o.

²⁴Ama afue afue o ri okhale oyoli pfa na awa khi awa

pfuase, rote ipfasheke ni o te ob o oyi ijesu iKirisiti

bhale. ²⁵Eri Eshinegba o ri iKirisiti khashe agbo nya, khi

loli o khi oni o dobe ya ri olamhe topfa agbo, abi o li ku

† Li ze Iwolo 14.1-3; 53.1-3 †† Li ze Iwolo 5.9; 140.3 † Li ze

Iwolo 10.7 †† Li ze Aza 59.7-8 †† Li ze Iwolo 36.1 ††† Li ze

Iwolo 143.2; iGal 2.16 ††† Li ze iGal 2.16

olia eyoli kua ukhomhi apfida. Awa kha regbenga emini iKirisiti o riele, awa mholi ipfasheke ni o ro rokhase khi Eshinegba o ya gbe azeba. Itobo khi Eshinegba o mholi irabomudu ali khi o ya gbe azeba, o ro o gbe olamhe kua na egbo, o guele khi ogbokpa ni o ri udu nga ijesu, khi oni a pfa na o khi.

²⁷Elo awa ke tono ob o udu e shi? Afue! Elo o ze ona?

Itobo khi awa ma ro ri ushi a gbe lo? Iiye o, ama itobo

khi awa miesuo. ²⁸Irari khi awa zoli ukhomhi khi eri

Eshinegba o o pfa na egbo ni e mhu e irudunga ni o a

khi irari iri-ushi-gbe akanya. ²⁹Eshinegba oyi egbo iju

tse o lese khi, o a ke li khi Eshinegba oyi egbo ijeta?

Oyewe o khi gueguegue. ³⁰Eshinegba oghuo o khi, oni

o o pfa na egbo eni e shela-a rote irudunga oyewe ali

eni aa shela-a rote oni irudunga oghuo. ³¹Eri ona o ke

lie khi itobo irudunga oyawa, khi awa a ke mhu e emini

awa ri ushi e li? Iiye e. Ochogh o awa kie mu ushi

mhu e.

Irudunga o ri Aburaamu migha shi ipfuase

4 Se awa ke ya ngme shi ingme oyi Aburaamu ni o khi ititawa? Elo o fe me eni ingme ipfana rote

irudunga onana? ²Ini o khia khi ikanya ni Aburaamu o

gbe a ro pfa na li lo, o kha me emhi ro ke tono ob o

udu, ama o a khi odalo oyi Eshinegba. ³Eri Ebe-no-

pfuase o o, “Eri Aburaamu o mie Eshinegba suo, loli a

ro leli oli na li shi ipfuase.” ⁴Ini ogb o gbe akanya, o-

gb o o ya lie khi ifata ni o mie khi isomhopfa lo, ama eri

o gbe akanya shi o. ⁵Ama ogb o ni o a ri egbe da ikanya

ob o oyoli ni o gbe, ni o regbenga Eshinegba ni o o pfa

na ona okholo, oni irudunga ni o mholi egho a deba

guele khi o pfuase. ⁶Abi iDefidi o ro ngme nga

ikhivose oyi oni Eshinegba o pfa na, ni o a khi itobo

ikanya ob o oyi lolighuo, o mu ma ingme ena, abi o ree,

⁷“Oghela o khi na egbo

ni Onomhu e o gbe

umha gueli oyewe kua,

ni a ri olamhe oyewe

topfa we.

⁸Oghela o khi na ogb o

ni Onomhu e o a keke

olamhe eyoli shi na li.” ⁹††

⁹Oni ikhivose ona, egbo ni a shela-a e lese mholi oli?

Abi khi egbo ni aa shela-a e li mholi oli? Awa kie kpe e

ngme oli khi irudunga ni Aburaamu o mhu e, loli a ro

guele khi o pfuase. ¹⁰Egheghe onoghuo a ro leli oli na

li? Abi a ro shela oli-a se lo, abi khi neni a shela oli-a?

O a khi abi a ro shela oli-a se, ama abi aa ro shela oli-a

ne lo. ¹¹Itobo khi o mholi irudunga, Eshinegba o ro pfa

na li khi o mholi ipfuase neni o shela-a. Irarigho, o ro

khi ita oyi egbo nya ni e miesuo, ini aa tseku shela we-

a. Egheghe agho ni e khi eni a pfa na khi e pfuase.

¹²Ita oyi egbo eni e shela-a o li khi. Aa khi itobo khi a

shela we-a tse, ama irari khi e deba ete-awe agbo

irudunga nabi itawa Aburaamu, neni a shela oli-a.

§ Li ze iDeut 6.4; iGal 3.20 §† Li ze Igbae 15.6; iGal 3.6 §††

Li ze Iwolo 32.2 §† Li ze Igbae 17.10

Irudunga a te a mie ishobọ eyi Ẹshinẹgba

¹³ Ọa khi iri ushi gbe akanya Aburaamu ali imimi ọli e te mie oni ishobọ khi lọli ọ ya le ugu agbọ nya, ama rọte angeli ipfuase ni o rọte irudunga bhale oyọli lọ.

^{†14} Irari khi ini eni e ri ushi gbe akanya e le oni ugu lọ, irudunga ọa kha ke mu ẹloe, oni ishobọ o mele afue-a.

^{††15} Eri ushi o ri ofu oyi Ẹshinẹgba bhale, irari khi ini ushi ọa la ọ, igbushi-a ọa kha la ọ.

¹⁶ Irarighọ, oni ishobọ, irudunga o te ẹ bhale, isheghọ ni o khi oyi okhale, ali ni o migha na imimi Aburaamu. Ọa khi oyi ẹgbọ ni e ri ushi ẹ gbe akanya tse, ama li shi oyi eni e miesuọ abi Aburaamu. Irari khi Aburaamu ọ khi ita awa nya elemhi ayemhe. ^{†17} Abi Ebe-no-pfuase o ngme ni ọọ, "Mhi she re mele ita oyi ushishi ebubu-a." Irudunga ni Aburaamu ọ mhuẹ Ẹshinẹgba ọ rọ shobọ na li. Ẹshinẹgba ni ọọ ri eni e ghu-a guale bhale agbọ, ni ọ ma emhi enegbo. ^{††18} Eri Aburaamu ọ miesuọ, ọ mhuẹ irudushi, abi ọa rọ tseku me emini ọ ri udu shi ne, itobọ ighọ ọ rọ khi, "Ita ishishi ebubu." Abi a kie kpẹ li gue ọli ye ọli khi, "Imimie e ya bu abi ikpetata." ^{††19} Ọa tigbe losẹ Aburaamu shi irudunga oyọli, aboriẹkhia khi ọ she gbe ikpe egbhueshe, ni ọ gbo lesẹ khi lọli she womhẹ ramhi eghuli ali khi iSera ughuọli ọ she li womhẹ dọse ni ọ ke dobe ya bia eniye. ^{††20} Irudunga oyọli ọa mhuẹ ọlọsemhe wẹkhi eri ọ khọkhọ udu shi emini Ẹshinẹgba ọ ngme. Oni irudunga oyọli o ri itoto na li, ọ kuẹghie Ẹshinẹgba. ²¹ Eri ọ lama shi ọ egbegbọ khi Ẹshinẹgba ọ ya dobe riẹle emini ọ shobọ na luẹ. ²² Lọli o zẹ khi, "A pfa na li khi ọ pfuase." ²³ Ungmemhi khi, "A leli ọli na li shi angeli ipfuase," ọa khi lọlighuo tse a keke ọli na.

²⁴ Ama a li keke ọli na awa, eni Ẹshinẹgba ọ liẹ leli angeli ipfuase na, ni awa mie ọli suọ ikhi lọli ni ọ rọte eghuli guise iJesu Ọnọmhuẹ ọyawa le. ²⁵ Eri Ẹshinẹgba ọ rue ọli obọ-a ni ọ ghu-a shi ingmobe eyawa. O guise ọli le bhale agbọ ni ọ khuẹse awa pfuase. ^{††}

Opfomhẹ ali Oghele

5 Irarighọ, aborọkhia khi a she pfa na awa eghọ khi awa pfuase rọte irudunga oyawa, awa she mhuẹ opfomhẹ odalo oyi Ẹshinẹgba rọte obọ oyi iJesu iKirisiti Ọnọmhuẹ oyawa. ² Lọli awa rọte obọ oyọli mhọli ode lo isomhelemhi oyi Ẹshinẹgba, te irudunga ni awa migha nga memena. Awa ke ghele shi irudushi oyi ufumhi oyi Ẹshinẹgba. ³ Ọa khi ighọ tse, ama awa liẹ ghele shi osoli oyawa, irari khi awa lesẹ khi eri osoli ọọ sesẹ ọgbọ iregbemie. ⁴ Iregbemie o ri ọgbọ ọ mhuẹ egbegbi angeli, egbegbi angeli o ri ọgbọ ọ mhuẹ irudushi. ⁵ Oni irudushi ona, ọa ya zẹ awa me omama. Irari khi Ẹshinẹgba ọ she tutu inono oyọli ku awa udu rọte Ayemhe-no-pfuase, ni ọ rọ na awa. ⁶ Irari khi eghẹghẹ ni awa aa rọ mhọli ekpabọ ni awa rọ khi ena olamhẹ, iKirisiti ọ bhale ya ghu-a na awa. ⁷ O ma munu ni ọgbọ ọ rọ ghu-a na ọgbọ ni ọ gue ẹ ngeli, otse ọgbọ

† Li zẹ Igbae 17.4-6; 22.17-18; iGal 3.29 †† Li zẹ iGal 3.18 ††
Li zẹ iGal 3.7 †† Li zẹ Igbae 17.5 †† Li zẹ Igbae 15.5 ††† Li zẹ
Igbae 17.17 ††† Li zẹ Aza 53.4-5

ọ ya rọsheka ni luẹ ghu-a na ọgbọ onete. ⁸ Ama eri Ẹshinẹgba ọ ri inono ni ọ mhọli na awa khase. Lọli o zẹ khi eghẹghẹ ni awa rọ kie khi ena olamhẹ, iKirisiti ọ rọ bhale ya ghu-a na awa.

⁹ Aborọkhia khi a she rọte ọlia eyọli pfa na awa mena, seẹ ọa liẹ tsumhi awa ofu oyi Ẹshinẹgba! ¹⁰ Irari khi ini eghẹghẹ ni awa rọ khi ebe Ẹshinẹgba khi a rọte eghuli ni omiọli ọ ghu ri awa nu ọli mhuẹ iro-riẹle, seẹ awa ni a she rọ nu Ẹshinẹgba somhi awa aa li gbo ya rọte agbọ oyọli mhuẹ imiepfuase! ¹¹ Ọa khi ighọ tse, ama awa li mhọli oghẹle ayi Ẹshinẹgba rọte iJesu iKirisiti Ọnọmhuẹ ọyawa, ọni awa rọte obọ oyọli mhuẹ irosomhi.

Adamu ọ ri eghuli bhale, iKirisiti ọ ri agbọ bhale

¹² Olamhẹ ni Adamu ọ lamhẹ o ri eghuli lo agbọ le. Olamhẹ oyọli o zẹ khi ọgbokpa ọ khi ọna olamhẹ, irarighọ ọgbokpa ọ rọ ya ghua. ^{†13} Irari khi neni a ri ushi bhale olamhẹ, ọ she kpẹ lo agbọ le, ama ashini ushi ọa la, aa ya leli olamhẹ na ọgbokhoghuo.

¹⁴ Aboriẹkhi ighọ, eri eghuli o kie rọte eghẹghẹ oyi Adamu gbe ẹgbọ ya ramhi eghẹghẹ oyi iMosisi, li shi ẹgbọ ni ẹa gbe ushi-a abi Adamu ọ li da omhesẹ oyi Ẹshinẹgba. Adamu ọ khi irokhokho oyi ọni ọ ya bhale.

¹⁵ Ama wewe aava ẹa li abeghuo irari khi isomhopfa onayi Ẹshinẹgba ọa li abi olamhẹ oyi Adamu. Igesikia o khi, khi ebubu ẹgbọ e ghu-a irari olamhẹ oyi ọgboghuo ọghọ. Ama okhale oyi Ẹshinẹgba o fune. Ighọ khi isomhopfa ni ọ rọ na ebubu ẹgbọ rọte isomhelemhi oyi ọgbọ ọghuo, ikhi iJesu iKirisiti.

¹⁶ Ikihoda o la isomhopfa oyi Ẹshinẹgba ali olamhẹ oyi Adamu. Oni olamhẹ oghuo ọghọ o ri ina-osoli bhale. Ama isomhopfa oyi Ẹshinẹgba o ri ipfana bhale ghi awa aboriẹkhia khi eni e lamhẹ awa khi. ¹⁷ Igesikia o khi, khi rọte olamhẹ oyi ọgbọ ọghuo, eghuli o te bhale agbọ. Ama emini ọgbọ ọghuo ọ riẹle, ikhi iJesu iKirisiti, o fune. Ẹgbọ nya ni e mie okhale oniemi ali isomhopfa afue afue oyi ipfuase oyi Ẹshinẹgba, e ya mu olamhẹ ọ le, rọte obọ oyi iKirisiti. ¹⁸ Abi olamhẹ oyi Adamu o li ri ina-osoli ghi ẹgbokpa, ighọ ipfuase oghuo oyi iKirisiti o li ri ipfana ali isomhopfa agbọ oyi Ẹshinẹgba na ọgbokpa. ¹⁹ Irari khi, abi umha-sueso oyi ọgbọ oghuo o ri ẹgbọ nya khi ena olamhẹ, ighọ a li ya pfa na ebubu ẹgbọ shi ode oyi Ẹshinẹgba irari isueso oyi ọgbọ oghuo.

²⁰ Eri ushi o bhale ni ẹgbọ lesẹ ashini e khi ena olamhẹ ramhi, ama abibi olamhẹ e tseku li bu, ilelemhi oyi Ẹshinẹgba o bu dọse we. ²¹ Eghẹghẹ agho ni a bhale ya ẹ khi ezeze abi olamhẹ o ri eghuli bhale, okhale oyi Ẹshinẹgba o ri ipfuase leghie, o ri agbọ na agboagbọ bhale, rọte obọ oyi iJesu iKirisiti Ọnọmhuẹ ọyawa.

Ghu pfa Olamhẹ, u nu iKirisiti la agbọ

6 Se awa ya ngme mena, eri awa ya ke li ingmobe le tse ni okhale oyi Ẹshinẹgba o ke bua shi ọ dọse

§ Li zẹ Igbae 3.6

agho? ² Iiye o! Awa ni idiegbe oyawa o ghu pfa olamhe, see awa ke gbo lie ke lamhe? ³ Abi khi aa lese khi awa nya ni a batazi shi iJesu iKirisiti, khi eri awa batazi shi eghuli oyoli? ⁴ Irarigho, eri a ri awa nu oli to abi a ro so awa oke batazi awa shi eghuli oyoli, ni a bhale ya e khi abi a li rote eghuli guise iKirisiti le rote ufumhi oyi Ita, ni awa li mholi agbo onogbo. [†]

⁵ Abi a ro ku awa ali loli gbe she eghuli oyoli egho, igho a gbo lie ku awa ali loli gbe shi iguisele oyoli. ⁶ Awa lese ona khi idiegbe oyawa onodio khi eri o nu iJesu ghu-a shi apfida, ni a ro bhale ya e khi idiegbe olamhe oyawa o mele afue-a. Ini awa khi ke gbo khi ighumha olamhe. ⁷ Itobo khi ini ogbo o ghu-a, o she pfue ekpabo olamhe. ⁸ Mena, ini awa she nu iKirisiti ghua, awa miesuo khi awa ya li nu oli la agbo. ⁹ Irari khi awa lese khi abi a she rote eghuli guise iKirisiti le egho, o ke gbo ya ghu ghue, eghuli o ke gbo mholi ekpabo shi oli egbe. ¹⁰ Eghuli ni o ghu, utoghuokpe o ghu oli ro mu ekpabo eyi olamhe o le. Agbo ni o la, o la o na Eshinegba. ¹¹ A li ligho leli egbe e shi eni e ghu pfa olamhe, ama a la agbo na Eshinegba elemhi iJesu iKirisiti. ¹² Irarigho, a khi ze ni olamhe o le eghie shi e egbe ni a ri oghuemhe ebe eyoli ke gbe akanya. ¹³ A khi ri ukiye idiegbe okhoghuo oye na olamhe, wekhi eri u re we shi eke shi akanya okholo, ochogho, a ri egbe e na Eshinegba abi eni a she rote eghuli nyene bhale agbo, ama a ri idiegbe oye na li abi itsua ipfuase. ¹⁴ Irari khi olamhe o ke ya khi oga oye, itobo khi ushi o ke e ke mhesa na e, ama elemhi okhale oyi Eshinegba a ke la.

Ighumha eyi angeli ipfuase a ke khi

¹⁵ Se o ke li mena? Awa ke lamhe itobo khi ushi o ke mhesa e na awa, se ni okhale oyi Eshinegba? Iiye o! ¹⁶ Aa lese khi oghumha oyi emini a suo eso o na a khi? U dobe ya khi oghumha oyi olamhe ni o ri eghuli e bhale, u gbo dobe e ze isueso na Eshinegba ni o ri ogbo o bhale angeli ipfuase. ¹⁷ Ama awa tse Eshinegba uwegbe, irari khi eghenge ni o dose, a kpe khi ighumha eyi olamhe, eghenge agho a ga ri udu oye e nya a suo eso na osese ni a sese e. ¹⁸ A she pfuese e olamhe, ama ighumha eyi Eshinegba a ke khi, ni a ke ri ele emini o ghole Eshinegba. ¹⁹ Eri mhi ngme ona abi ogbo lie ngme, itobo khi aa lolo toto. Abi a kpe li ri idiegbe eye e shi ighumha na ikanya ichimhi ali okholo, a li ligho ri egbe e shi ighumha angeli ni o ghole Eshinegba, ni o ri ipfuase e bhale. ²⁰ Abi a ro khi ighumha olamhe, aa mhu e emini a ri angeli ni o ghole Eshinegba ri ele. ²¹ Ighe eleli ni a mhu e oni eghenge shi ikanya ni e ke tigbe ri omama a mu e ena? Emhi eghogho eghuli ee pfi. ²² Ama mena ni a she rote olamhe pfuese e, ni a ke ro khi ighumha eyi Eshinegba egho, eleli ni a khi ese, ipfuase o re e ya khu e pfuase, o ri agbo na agbo agbo o na e. ²³ Irari khi ifata oyi olamhe khi eghuli lo, ama isomhopfa oyi Eshinegba agbo na agbo agbo lo rote obo oyi iJesu iKirisiti Onomhu e oyawa.

† Li ze iKolo 2.12

Abi a lie ngeli elemhi ughue

⁷ A lese inyoghuo, khi eri mhi nu e ngme abi egbo ni e lese ushi, khi ushi o mholi ekpabo shi ogbo egbe ini oni ogbo o kie da la agbo ne. ² Ezeze abi ushi o ngme khi okpotso ni o la ughue o gbudu vu od o li ob o ini oni omose o kie da la agbo ne, ama khi ini o ghu-a oni ushi o ke mu oli. ³ Irarigho, ini o vu ya ngeli na omose o lese, abi od o li kie la agbo egho, a ya lu oli okiokia. Ama ini od o li o ghua, oni ushi ogho o ke mu oli, o ke khi okiokia, ini o tseku ngeli na omose o lese. ⁴ Igho o li khi shi e o inyoghuo-mhe. Idiegbe oyi iKirisiti a ke khi, ee a she li ghu-a pfa ekpabo oyi ushi. A she ga li mholi eghenge ni a ro mele oyi ogboese-a, ikhi oni a rote eghuli guise le, ni a me asha ke gbe akanya enete na Eshinegba. ⁵ Irari khi abi idiegbe olamhe o ro o mhesa na awa, igho oghuemhe oyi olamhe ni ushi o zese-a o la awa idiegbe gbe akanya, ena e ri awa ngeli angeli ni o pfi eghuli. ⁶ Ama mena, abi awa ro she ghu pfa emini e ke kpe gero awa egho, a she pfuese awa obo oyi ushi, ni awa me asha rote ode onogbo oyi Ayemhe ke ga, ni o ke khi ode oyi ushi ni a keke.

Inu-olamhe khe abo

⁷ Se awa ke ya ngme mena? Olamhe oni ushi o ke khi sho? Iiye o. Egbegbo lo khi, mhi aa kha lese emini olamhe o khi, ini o ke khi ushi lo. Irari khi mhi aa kha lese emini ivie shi emhi ogbo o khi ini ushi o lie, "Khi vie shi emhi ogbo." ^{††} Rote oni ushi ogho, olamhe o te me asha guise iwali oghuemhe ukphe nya ni e la mhe egbe le. Ini a rue ushi ode-a eri olamhe o ghua. ⁹ Eri mhi kpe la agbo tse abi mhi aa ro lese ushi ne, ama abi ushi o ke ro bhale, olamhe o gbo bhale agbo, loli mhi ro ghua. ¹⁰ Mhi me khi ushi ni o kha ri agbo bhale, khi eghuli o ro bhe.

¹¹ Olamhe o me asha migha rote ushi di mhe. Rote oni ushi, eghuli o gbe mhe. ^{†12} Abokieli khi, oni ushi o pfuase, omhesa o pfuase, e migha, e ti.

¹³ Eri emini o ti ogho o ke ri eghuli ghi mhe egho? Iiye o! Ama ni a ro lese olamhe shi olamhe o ro pfi eghuli na mhe, rote emini o ti, ni a bhale ya e khi rote oni ushi, olamhe o mema khi olamhe egbegbo. ¹⁴ Irari khi awa lese khi ushi emhi Ayemhe o khi, ama mhemhe ogbo tse, mhi khi oni a ro na olamhe de. ¹⁵ Mhi aa lese emini e li mhe, irari khi emini mhia nono ni mhi ke ri ele, mhi aa dobe ri ele oli. Ama emini o ghole mhe, mhia ri ele. ^{††16} Ini mhi ri ele emini mhi aa nono ni mhi ri ele, mhi lama shi o khi ushi o ti. ¹⁷ Abi oli khi, o ke khi mhemhe mhia ri ele oli ama olamhe ni o la mhe egbe lo. ¹⁸ Mhi lese khi emhikhoghuo ni o ti o la lamhe egbe, ikhi idiegbe olamhe oyemhe. Irari khi ini o tseku ghole mhe ni mhi ri ele emini o ti, mhia dobe e ri ele oli. ¹⁹ Irari khi emini mhia ri ele o ke emini o ti ni mhia nono ni mhi ri ele, ochogho onobe ni mhi aa

†† Li ze Okiali 20.17; iDeut 5.21 † Li ze Igbae 3.13 †† Li ze iGal 5.17

nono ni mhi rięle, mhi kiele ę rięle. ²⁰ Mena, ini mhia rięle emini mhi aa nono ni mhi rięle, ona o rokhase khi ęa khi mhemhe mhi rięle ęli, olamhe ni o la agbo oyemhe ęę rięle ęli. ²¹ Ina o ga limhe egbe eghęghękpa. Ini mhia nono ni mhi rięle onete, onobe o nu mhe la agho. ²² Irari khi ekeleghi udu oyemhe, ushi oyi Eshinęba o te ę ghole mhe. ²³ Ama mhi me khi ushi olese o la mhe egbe ę gbe akanya, ni o mu okholi vule shi ushi ni o la mhe udu o, o remhe mele oghumha ushi oyi olamhe-a, ni o la mhe egbe a gbe akanya. ²⁴ Ogbọ umęobinuje nabise mhi fe khi ena. Oghuo o ya tsumhi mhe idiegbe eghuli ona lasele? ²⁵ Mhi kphemhi na Eshinęba rote obọ oyi ijesu iKirisiti Onomhuę oyawa.

Irarigho, mhemhe oyemhe, oghumha oyi ushi oyi Eshinęba mhi khi udu oyemhe, elemhi idiegbe olamhe, mhi khi oghumha oyi ushi olamhe.

Angeli na Ayemhe

8 Irarigho, ipfezo-mu ęa ke la o na ęgbọ ne mie ijesu iKirisiti suo, ni ęa ke ngeli rote ode olamhe, ama eni ęę ngeli rote ode Ayemhe-no-pfuase.

² Ayemhe ni o ri agbo a na awa itobọ khi awa mie ijesu iKirisiti suo, o she taghię mhe obọ oyi ushi olamhe ali eghuli-a. ³ Emini Ushi oyi iMosisi ęa dobe rięle irari khi idiegbe olamhe o mie ęli ekpabọ, Eshinęba lolighuo o ke ya pfuese awa abi o ghie Omi ęli, ni o li abi awa ęgbọ olamhe ali ni o ya khi iluasobo shi olamhe eyawa. Oni idiegbe ogbọ ni oni iKirisiti o ze o ro pfueche olamhe-a shi idiegbe ogbọ olamhe. ⁴ Eri Eshinęba o rięle ona ni ipfuase ni ushi oo nono ni awa mhọli o tse shi awa egbe, ini awa khi ke ngeli te ode olamhe, ama ni awa ke ngeli rote ode Ayemhe.

⁵ ęgbọ ni ę ngeli rote ode olamhe, eri e ri udu shi emini idiegbe oyewe ęę nono. Eri ęgbọ ni ęę ngeli rote ode Ayemhe, e ri udu shi emini Ayemhe ęę nono.

⁶ Irari khi udu oyi ogbọ eghuli o tsua. Ama udu o rięle emini Ayemhe o gueye ęli, eri o ya la agbo o mhuę opfomhe. ⁷ Obe Eshinęba ogbọ ęę khi, ini udu olamhe oyoli ęę mhesę na li, irari khi ęa ya suo esọ na Eshinęba. Irari khi ęa ze ni ushi oyi Eshinęba o mhesę ke na li, wękhi eri o tigbe ya lama ghue ni o mhesę na li. ⁸ ęgbọ ni idiegbe olamhe oyewe o mhesę ę na, ęa dobe rięle emini o ghole Eshinęba.

⁹ Yeye oyę idiegbe olamhe ęa ke mhesę ę ne ama Ayemhe o ke mhesę ę ne, ini Ayemhe oyi Eshinęba o da la agbo oyę ne. Ogbọ ni ęa da mhuę Ayemhe oyi iKirisiti ne, ęa khi onayoli. ¹⁰ Eri-tse khi ini iKirisiti o da la agbo oyę ne, idiegbe oyę o fu pfa olamhe, ayemhe oyę o kie la agbo irari ipfuase ni awa rote obọ oyi iKirisiti mhuę. ¹¹ Ini Ayemhe oyi oni o rote eghuli guise ijesu le o da la agbo oyę ne, loli ni o rote eghuli guise ijesu le o ya rote Ayemhe oyoli ni o la agbo oyę ri agbo na idiegbe ni ęę ghu oyę. †

¹² Irarigho, inyoghuo-mhe, awa mema ya ke ngeli abi ayemhe Eshinęba o gueye awa. Awa khi ke ngeli abi o ghole idiegbe olamhe. ¹³ Irari khi, ini u wa ngeli abi idiegbe olamhe o gueye, eri u ya ghu-a, ama ini u wa

ngeli abi Ayemhe o gueye, eri u wa gbe ekpabọ olamhe a shi idiegbe oyę, u la agbo. ¹⁴ ęgbọ ni Ayemhe oyi Eshinęba o mhesę ę na imi Eshinęba e khi.

¹⁵ Irari khi Ayemhe ni Eshinęba o ro ne, ęa khi oni o gbolo re khi oghumha ulishi, ama Ayemhe ni o ro re khi Omo oyoli u mie. Oni Ayemhe o ri awa mhuę itoto ę vie lu Eshinęba, awa lu ęli Itamhe, Itamhe. ^{††16} Oni Ayemhe lolighuo o pfi otselę shi ayemhe oyawa khi eniyę eyi Eshinęba awa khi. ¹⁷ Ayemhe oyoli o ze ni awa lesę khi awa ya nu iKirisiti mhọli okemhi shi emini Eshinęba o ro shobọ khi loli ya rięle. Eghęghę agho awa nu ijesu mhọli okemhi ufumhi oyoli ini awa li me osoli. ‡

Ufumhi na ogbenako

¹⁸ Mhi me ęli me khi osoli ni awa a me memena khi ęa khi oni a ro khokho emini a ro ya khase elemhi agbo oyawa ikpukhokho. ¹⁹ Irari khi eri emini Eshinęba o ma nya e ri ikphakpha-egbe migha khe eghęghę ni Eshinęba o ro ya ri eni e khi egbegbi imioli khase.

²⁰ Irari khi emini a ma nya, a ro mele afue-a, ni ęa khi oghuemhe oyewe, ama abi o li ghole oni Eshinęba lo, ni o rewę mele afue-a, elemhi irudushi, ^{‡‡21} khi o ya tsumhi emini o ma nya ini e khi ke ke-a ali khi e ya nu imi Eshinęba kemhi epfua ni o mhọli ufumhi.

²² Awa lesę khi emini a ma nya e kiele ę lomhe memena e la otomhe, abi okpotso ni oku ęę to. ²³ Oa khi emini a ma wewęghuo tse, ama li shi awa ni awa mie Ayemhe-no-pfuase ni o khi igbaekele agbo onogbo oyi Eshinęba. Awa lie lomhe abi awa li ri ęloe shi eke ę khe ogbele ni Eshinęba o ya la ukpeloe ogbokpa guele khi imi Eshinęba awa khi ali ni a ro ya pfa awa ike-a shi eke. ^{‡‡24} Irari khi rote irudushi ona a te mie awa pfuese. Eri-tse khi irudushi ni aa me gboo ęa fe khi irudushi. Oghuo o gbo ri ęloe shi eke ę khe emini o she me ęloe ne? ²⁵ Eri-tse khi ini awa ri udu shi emini awa aa me ne, irabomudu awa ro ke ę khe ęli.

²⁶ Igho Ayemhe o lie kpaghie awa obọ umhagbapfo oyawa, Irari khi awa aa lesę abi a lie so iromhi, oni Ayemhe lolighuo o ri ilomhe ę so iromhi na awa shi emini unu ęa dobe ę ngme. ²⁷ Oni Eshinęba ni o o me elemhi udu oyi ęgbọ, o lesę usamhi eyi Ayemhe. Irari khi eri oni Ayemhe o so iromhi na ęgbọ eyi Eshinęba abi o li de shi oghuemhe oyi Eshinęba. ²⁸ Awa lesę khi eri Eshinęba o o rięle emhi nya te ode onete na ęgbọ ni ę nono ingme oyoli. ęgbọ ni o khia khi o lu shi omhesę oyoli. ²⁹ Eni Eshinęba o she kpe lesę, wewe o ze ęda ke ni e ya li abi Omi ęli, ni oni Omi ęli o khi onodode elemhi inyoghuo ebubu. ³⁰ Igho eni Eshinęba o ze ęda ke, wewe o li lu. Eni o lu, wewe o li pfa na, eni o pfa na wewe o li ro khi eni e mhuę ufumhi onabi oyoli. ³¹ Abi awa ke ro mhuę ena shi udu oyawa, se awa ke ya so shi ena mena? Ini Eshinęba o nu awa la, oghuo o ya dobe mu okhuę vule shi awa o? ³² Loli ni ęa to ukphe Omi ęli na awa, ni o roli luasobo na awa nya, se ęa ya pfo udu gbo ri emhi nya ma oni Omi ęli na

† Li ze 1 iKori 3.16

†† Li ze iMak 14.36; iGal 4.6 ‡ Li ze iGal 4.5-7 ‡† Li ze Igbae 3.17-19 ‡‡ Li ze 2 iKori 5.2-4

awa? ³³ Oghuo o ya gue ingme shi eḡbo ni Eshineḡba o she ze egbe? Eshineḡba luḡghuo o pfa na oḡbo. ³⁴ Oghuo o doḡe pfa ezo o mu oḡbo? Ijesu iKirisiti luḡghuo lo, oni o ghua. O gbo doḡe agho, Oni a guise le bhale agbo, mena o shito obo ita oyi Eshineḡba, o so iromhi e na awa. ³⁵ Oghuo o ke doḡe ya vase awa roḡe inono ni iKirisiti o nono awa lasese? Osoli abi khi omunu abi okholi ni a mu vule shi awa o o ya doḡe? Abi khi okiamhi abi khi umha me so lo, abi khi ini i igbe-a tsekha deba lo? ³⁶ Abi a li kekḡ oḡi shi ebe-no-pfuase, khi,

"Itobo oyee anye ro
la okhena eghuli eḡekpa,
a ri anye khokho
isumha ni a ya gbolo a." †

³⁷ Iiye, abi a rie me eni emhi enana nya, anye fu doḡe oni o kholi mu o le, roḡe obo oyi oni o nono ingme oyanye. ³⁸ Irari khi mhi me oḡi me khi emhikhoghuo o la agbo ona, eghuli wekhi agbo ilala, wekhi igeni wekhi iyemhe okphaghie ali emini e la irarogbe e mheshe shi agbo ni awa la memena okekhi agbo ni o ke e bhale wekhi ekpabo, ³⁹ wekhi iyagha ali ilimhi, wekhi emhikhoghuo ni a ma, o doḡe ya vase awa roḡe inono ni Eshineḡba o nono awa roḡe ijesu oyawa lasese.

Uzemhi ni Eshineḡba o ze eḡbo iZireni

9 Egbegbi ingme mhia ngme itobo khi onayi iKirisiti mhi khi. Oa khi eḡbholi mhia lo. Udu oyemhe o pfi otsele shi o elemhi Ayemhe-no-pfuase, ² ini mhie khi mhi mholi oya ali udu ialamhe ni oa mhue ukpese, ³ na eḡbo eyemhe ni anye khi eḡbo eghuo ali oḡia eghuo. Itobo oyewe, eri mhia lie khi Eshineḡba o kha pfi unu na mhe ali khi a kha rue mhe ikugbe ni mhi kugbe iKirisiti o le, ini loli rewe mholi imiepfuese. ⁴ Wewe e khi imimi iZireni ni Eshineḡba o ze, ni o ro khi imi oḡi, o ri ufumhi oyoli khashe we, o nu we rielle ilama kugbe, o ri ushi oyoli na we. Wewe e mholi egbegbi ugamhi, e she mie ishobo oyi Eshineḡba. †⁵ Wewe e mholi eni eḡbhali ena eḡlele ni a suo eko, ni e gba ushishi Iburu eke le. Wewe e li khi itita iKirisiti. Eshineḡba ni oḡ mheshe na emhikpa, o khi oni aa kuḡghie agboagbo.

⁶ Mhi aa lie khi ishobo ni Eshineḡba o shi, khi, o fia kua. Irari khi oa khi eḡbo ni e roḡe iZireni lasese nya, e khi eḡbo eyi Eshineḡba. ⁷ Wekhi imimi Aburaamu nya e khi egbegbi imi Aburaamu. Eshineḡba o gueye Aburaamu khi, "Imimi Aziki a ya leli shi eni u bia." †⁸ Onana o guele khi eniye ni o bia elemhi oghuemhe idiegbe nya ea khi imi Eshineḡba. Ama eniye ni a bia roḡe ishobo onayi Eshineḡba wewe a leli shi egbegbi imimi Aburaamu. ⁹ Irari khi ishobo onayi Eshineḡba khi, "Eghēghē ni o roshi eke o kha da ramhi ne, mhi ya ri ishobo oyemhe tse, iSera o bia omḡ omḡose." †

¹⁰ Oa pfo ghḡ. Irari khi itsema emose eyi iRebeka, ita oghuo o bia we ikhi Aziki itita awa. ¹¹ Oḡbo a bia itsema ena ne wekhi eri e lese ingme e rielle onete ali

onobe ne, ni Eshineḡba o ro she gueye inyewe iRebeka khi, "Onogbhali o ya ke ga onikeke." Eri Eshineḡba o rielle ona rokhashe khi, uzemhi ni loli e ze oḡbo ni o khi emini o ya khi elemhi agbo, khi oa khi itobo akanya ni o gbe ama abi o ghole Eshineḡba o li lu oḡi. †¹³ Abi Ebe-no-pfuase o ngme ni oḡ, "IGiekḡpu mhi nono doḡe iSo." ††

¹⁴ Se awa ke ngme mena? Khi Eshineḡba oḡ zolo? Iiye o, oa khi igho kpa! ¹⁵ Irari khi o gueye iMosisi oḡ li, "Mhi ya mholi ilelemhi na oni mhi ya mholi ilelemhi na, mhi vie osue na oni mhi ya vie osue na." ††

¹⁶ Itobo igho, oa khi abi o ghole oḡbo wekhi emini oḡbo o rielle ama roḡe ilelemhi oyi Eshineḡba. ¹⁷ Irari khi Ebe-no-pfuase o ngme na shi iFero egbe, oḡ li, "Itobo ona mhi ro re khi oghie ni mhi roḡe emini mhi ya li e ri ekpabo eyemhe khashe, ni mhi ro ze agbo nya lese eva oyemhe." †¹⁸ Irarigho, eri Eshineḡba oḡ mholi ilelemhi na oni o ghole oḡi, o zese oni o ghole oḡi udu-a.

¹⁹ U doḡe ya mhila mhe oḡbo ona, "Elo o ze ni Eshineḡba o ro kiele e me umhagueli oyawa sho, aborokhia khi loli o ri awa ngeli abi o ghole oḡi? Irari khi oḡbokhoghuo o doḡe ya nu Eshineḡba khe abo?" ²⁰ Ama oghuo u khi, yeye oḡbo ni gbudu ya mie Eshineḡba unu? Emini a ma o doḡe ya lie oni o ma li, "Elo o ze ni u ro lina ma mhe?" †²¹ Omekhe oa fe mhue afu ni o ro ri eke eme e ma emini o ghole oḡi? O kha ma eghuo shi eni a ro rielle emini e mu eloe, o manḡ elese shi ni a ro rielle emini a me kpa.

²² Igho li khi emini Eshineḡba o rielle. Aboriokhia khi o mholi afu ni o kha ro ri ofu ali ekpabo oyoli khashe eḡbo ni e kha pfua, ni o me ofu oyewe egho, ama eri o kie mhue irabomudu na we. ²³ Ilelemhi ni o mholi na eḡbo ni o ze, ikhi eḡbo ni e ya mholi okemhi ufumhi oyoli, o ro ri abi ufumhi oniemi oyoli o li khashe. ²⁴ Li shi awa, eni o li lu. Oa khi eḡbo iju tse ama shi eḡbo ijeta. ²⁵ Abi o ngme shi ebe Osia ni o,

"Eḡbo ni ea khi eyemhe,
mhi ya lu we eḡbo eyemhe.
Ushishi ni mhi aa
nono ingme oyewe,
mhi ya lu,
'Eḡbo ni mhi nono.'" ††

²⁶ Ali khi,
'A ya me khi,
ashini a ga la lie we,
'Aa khi eḡbo eyemhe,'
aghḡ a gbo la lu we,
'Imi Eshineḡba ni o la o.'" †

²⁷ Azaya o ngme ingme oyi iZireni lasese gboo, khi,
'Ini o tseku khia khi
eḡbo iZireni e bu abi ekhashe
ne la oke oniemi,

† Li ze Iwolo 44.22 †† Li ze Okiali 4.22 † Li ze Igbae 21.12 †† Li ze Igbae 18.10

‡ Li ze Igbae 25.23 †† Li ze iMala 1.2-3 †† Li ze Okiali 33.19 † Li ze Okiali 9.16 † Li ze Aza 29.16; 45.9 †† Li ze Osia 2.23 † Li ze Osia 1.10

ikuku ẹgbọ ọ a ya tsumhi.

²⁸ Irari khi Ẹshinẹgba ọ ya ri inyanya sọ ẹzọ oyọli eke agbọ-a zeghele.” †

²⁹ Ẹzẹzẹ abi Azaya ọ kpẹ li ngme ọli khi:

“Ini Ẹshinẹgba ni ọ mhẹshẹ shi emhi nya ọa kẹshẹ imi-imi le na awa lọ, a kha li na awa osoli abi ẹgbọ iSodomu, a pfuse awa abi ẹgbọ iGomora.” ††

Umha-miesuọ oyi ẹgbọ iZireni

³⁰ Sẹ awa ke ya ngme? Khi ẹgbọ ijẹta ni ẹa na khu ipfuase, khi a pfa na rọte irudunga, ³¹ ama ẹgbọ iZireni ni e na khu ushi igue-ngeli, ẹa kie tẹ ọ? ³² Sẹ ọ li khi ighọ? Itobọ khi ẹa rọte irudunga na khu ọli, ama e rọte odẹ ikanya khu ọli. E kholo awẹ shi, “ẹchẹ ọzuode.”

³³ Abi Ebe-no-pfuase o ngme, ni ọ, “Bino, mhi tsua ẹchẹ shi iZayo ni o ya ri ẹgbọ kholo awẹ. Ẹchẹli ni o ya rẹ wẹ de. Ama ọni ọ da mie ọli suọ ne, ọa ya mẹ oma.” ‡

10 Inyoghuo-mhẹ, emini ẹ ghọle udu oyemhẹ ali olema ni mhia lema Ẹshinẹgba khi, ni a bhale ya ẹ khi ẹgbọ iZireni eyemhẹ e khi eni a mie pfuese. ² Mhi pfi ọtselẹ shi ọ khi e mhue ọmuegbe shi ugamhi oyi Ẹshinẹgba. Ama egbegbi ilẹsingme ọa la ọmuegbe oyewẹ. ³ Aborokhia khi ẹa lẹshẹ ipfuase ni o rọte obọ oyi Ẹshinẹgba bhale, ni e rọ nono abi e li ya ri oyewẹ kọ eghọ, eri ẹa ri egbe wẹ na ipfuase oyi Ẹshinẹgba. ⁴ Irari khi iKirisiti ọ ri emini ushi o ngme nya gba pfo, ni o zẹ khi Ẹshinẹgba ọ pfa na ọgbokpa ni ọ miesuọ.

Imiepfuese, oyi ọgbokpa lọ

⁵ IMosisi ọ lina gue ọli le emini ipfuase ushi o khi, ni ọ rẹ, “Ọni ọ da ri ushi nya gbe ne, ọ ya la agbọ.” ††⁶ Ama eri ipfuase ni o rọte irudunga bhale ọ, “Khi la ekelele udu oyẹ liẹ, ‘Oghuo ọ ya nga iloghie?’ ” (Ni ọ ya rue iKirisiti tiemhile.) ⁷ “Okekhi eri u wẹ, ‘Oghuo ọ ya tiemhi ilimhi na ninglọ?’ ” (Ni ọ ya rue iKirisiti rọte eghuli ngale.) ⁸ Abi o ngme na: “Ungmemhi oyi Ẹshinẹgba o la mama ẹ. O lẹ unu, o lẹ udu,” ikhi ungmemehi irudunga ni anye rọ ọ tse abọ. ††⁹ Ini u ri unu oyẹ ẹ khi, “Ijesu ọ khi Ọnọmhue,” ni u rọ miesuọ shi udu oyẹ khi Ẹshinẹgba ọ rọte eghuli guise ọli le, a ya mie ẹ pfuese. ¹⁰ Irari khi udu ọgbọ ọ rọ miesuọ ni a rọ pfa na li, ali khi unu ọgbọ ọ rọ ngme lasẹle ni ọ rọ mhue imiepfuese. ¹¹ Abi Ebe-no-pfuase o ngme, ni ọ, “Ọnini ọ da regbenga li ne, ọa tigbe ya mẹ omama.” ††¹² Ọgbokpa ona o nu ngme, irari khi ikhioda ọa la shi ẹgbọ iju ali ẹgbọ ijẹta ọ. Ẹshinẹgba ọ ga khi Ọnọmhue oyi ẹgbọ nya, ọ ọ khivose egbegbọ na ọni ọ da lu ọli. ¹³ Irari khi, “Ọnini ọ da lu eva oyi Ọnọmhue ọ ya khi ọni a mie pfuese.” †††

† Li zẹ Aza 10.22-23 †† Li zẹ Aza 1.9 ‡ Li zẹ Aza 28.16 ††
Li zẹ iLev 18.5 †† Li zẹ iDeut 30.12-14 ††† Li zẹ Aza 28.16 †††
Li zẹ iJọe 2.32

¹⁴ Ama sẹ e li ya lu ọli ini ẹa mie ọli suọ? Sẹ e li ya mie ọli suọ ini ẹa suọ oni ungmemehi? Sẹ e li ya suọ ini a ri oni ungmemehi tsabọ. ¹⁵ Sẹ a li ya ri oni ungmemehi tsabọ ini ọgbọ a ghie eni ẹẹ tsabọ fiẹ lase? Abi Ebe-no-pfuase o ngme ọ khi, “Eri ibhale oyi ẹgbọ ni e tsua usomhi onete bhale o ri oghẹle bhale!” †

¹⁶ Ama ẹgbọ iZireni nya ẹa mie oni usomhi onete ona suọ. Azaya ọ liẹ, “Ẹshinẹgba, ọghuo ọ mie usomhi oyi anye suọ? ††¹⁷ Ighọ irudunga o li rọte ini ọgbọ ọ suọ oni usomhi ẹ bhale, ali khi usomhi oyi ingme iKirisiti irọtse abọ a te ẹ suọ oni usomhi. ¹⁸ Ama mhi mhila, eri aa suọ oni usomhi? Eeli, e suọ.

“Uruli oyewẹ o she ramhi

ashakpa eke agbọ,
ungmemhi oyewẹ
o ramhi ukpese agbọ.” ††

¹⁹ Mhi gbo mhila, Eri ọa lo ẹgbọ iZireni esọ? Odode IMosisi ọ liẹ,

“Mhi ya ri ẹgbọ eyemhẹ
ke kpe ofuma oyi ẹgbọ
ni ẹa khi eyemhẹ ne,
Mhi ya rẹ ẹ mhue iyese elemhi-a
deba ushishi ni ẹa lẹshẹ mhẹ ne.” ††

²⁰ Eri Azaya ọ ri igbeudu ngme ọli khi,

“Ẹgbọ ni ẹa rọshẹka
nono mhẹ e mẹ mhẹ.
Mhi ri egbe mhẹ khasẹ
eni ẹa mhila ogbọ mhẹ.” ††

²¹ Ama abi ọ ngme shi ẹgbọ iZireni egbe khi,
“Ogbẹle nya mhi nise obọ oyemhẹ-a
na ẹgbọ ni ẹa ya suọ esọ,
ni ẹa lama mu pfi.” ††

Ikhẹremhi ẹgbọ iZireni ni e kpọle

11 Mhie i. Eri Ẹshinẹgba ọ kie ẹgbọ eyi lẹlighuo? Iiye e! Mhẹmhẹ oyemhẹ ọngi iZireni mhi khi. Omi-omi Aburaamu, Mhi rọte edeli oyi iBejami lasẹle. ††² Ẹshinẹgba ọa kie ẹgbọ eyọli ni ọ rọte igbaekele zẹ. Waa lẹshẹ abi Ebe-no-pfuase o ngme shi ashini Elaja ọ rọ sọ iromhi ri awọlọ gueyẹ Ẹshinẹgba emini ẹgbọ iZireni ẹ riẹle? ³ Ni ọ rẹ, “Ẹshinẹgba, e she gbolo emekeguele eyẹ-a, e guogho itẹte eyẹ-a. Mhẹmhẹghuo kpele mhi ke kpọle, e gbolo ẹ nono ni e gbe mhẹ-a.” ††⁴ Sẹ Ẹshinẹgba ọ sọ li? Eri ọ ọ Elaja, “Mhi kẹshẹ emose agbẹle ishilua le ni ẹa lama nyese ukhomhi na olitsa iBali.” ††⁵ Ighọ o kie li khi memena. Itobọ khi ẹgbọ iZireni e la ọ ni e kiele ẹ suọ esọ na Ẹshinẹgba irari okhale oyọli ni ọ rọ zẹ wẹ. ⁶ Ini oni uzemhi o khi itobọ okhale, ọa ke khi itobọ ikanya. Ini o khi irari ikanya lọ, okhale ọa ke khi egbegbi okhale. ⁷ Elọ a ke mẹ, Ẹgbọ iZireni ẹa mẹ emini e nono. Ikuku ẹgbọ ni Ẹshinẹgba ọ zẹ, wẹwẹ e mẹ emini e nono. Eni e kpọle e le esọ shi ulumhi ni Ẹshinẹgba ọ lu wẹ, ⁸ Abi Ebe-no-pfuase o ngme khi,

† Li zẹ Aza 52.7 †† Li zẹ Aza 53.1 ††† Li zẹ Iwolo 19.4 ††
Li zẹ iDeut 32.21 ††† Li zẹ Aza 65.1 †† Li zẹ Aza 65.2 †† Li zẹ
iFili 3.5 ††† Li zẹ 1 Ighie 19.10, 14 ††† Li zẹ 1 Ighie 19.18

“Eshinegba o re we
 lese-a ningolo.
 Alo eyewe e zuse
 ni ea ze we me eke,
 ali esọ eyewe e zuse
 ni ea zewe ke ro ọ suọ esọ,
 ramhi ogbe-namo.” †
 9 IDefidi ọọ liẹ,
 “Eshinegba ọ ka ze
 ni akhe ni e nye,
 e mu okholi vule shi we ọ.
 Ni o rewe kholo awe,
 ni o nase we.
 10 Alo eyewe e ka zuse
 ini e khi me eke.
 Ugugu oyewe o nyese
 abi ighumha, agboagbo.” ††

Iguabọ ni a toma ọara

11 Mhi gbo mhila, eri e kholo awe ini e de, ni ea ke dobe ya vule? Iye e! Ama itobọ olamhe ni e lamhe lo. Imiepfuese o she bhale deba egbo ijeta, ini egbo iju e ba ke kpe ofuma. 12 Mena, ini o khia khi a khivose na egbo ijeta itobọ khi egbo iju ea lama mie imiepfuese ni Eshinegba ọ ro ghi we. Sa ọ ghue, abi ikhivose ni agbo nya e ya mhọli o ke beshi ya fu ramhi, ini eni egbo iju e lama mie oni imiepfuese ikpukhokho.

13 Mena, ee egbo ijeta mhi nu e ngme. Aborokhia khi eri Eshinegba ọ ze mhe mhi khi aghiusomhi na kee na ghie ghi egbo ijeta egho, eri akanya oyemhe o mu mhe egbe. 14 Eri mhia rielle ona ini mhi ri egbo iju eyemhe ke kpe ofuma, ishegho ni mhi dobe tsumhi eghuo elemhi we. 15 Ini ukiemhi ni a kie egbo iZireni o ri egbo na agbo enekpole nu Eshinegba ro rielle, see o ke beshi ya li ti ramhi, ini eni iZireni e ke mie oni Eshinegba suọ? Eri o ya li abine khi a rote eghuli guise ogbo le. 16 Ini a ri ukiemhi ibuledi onodode mele oni o pfuase-a irari khi a roli ga Eshinegba, oni ibuledi nya oni o pfuase o ke khi. Ini imhili ọra o pfuase oni ọra nya o ya khi oni o pfuase. ‡

17 Ama eri ee egbo ijeta a li abi uguabọ ọra olivu onokpo ni a khi gbose shi idiegbe oyi egbegbi ọra olivu ni a rote eke kuẹle vule. Eri ee a ke ya migha ashini uguabọ eni a rote oni egbegbi ọra olivu kanọ kua. Itobọ ona, ikhivose ni e rote imhili oni ọra olivu e laselle ee a ke ro li agbo. 18 Itobọ igho, a khi ri elo gbe eni uguabọ ni a kanọ-a egho. Elo o re e ya ke vuse ike? Iguabọ tse a lese khi. Aa mu imhili mhue, imhili e mu e mhue. 19 A dobe ya me khi a sa khi eri a kanọ eni uguabọ egho kua ni a ba me asha to-eli we. 20 Igesikia onana o khi. Eri a kanọ we-a irari khi ea mhọli irudunga. Ee la ashini a la irari khi a mhọli irudunga. Ama a khi ze ni a ke vuse ike shi ona, ochoghọ a ze ni ulishi o ke mu e. 21 Irari khi ini Eshinegba ọ kholo egbo iju ni e

khi egbegbi uguabọ kua, ọ mema ya li dobe kholo e kua.

22 Ama a sa abi isomhelemhi ali izese-inmge-a oyi Eshinegba o li. Ọọ zese ingme-a deba eni e de ọ le, ama o somhi elemhi e, a kha da la angeli isomhelemhi ne, ọ ti elemhi e ini a da suọ esọ na li. Ini ọa khi igho eri ọ ya khi e kua. 23 Ini eni egbo iju e lase umha miesuọ oyewe le, a ya gbo gbose we shi egbegbi oni ọra olivu. Eshinegba ọ dobe ya gbo gbose we shi ashini e kpe la. 24 Eri ee egbo ijeta a li abi uguabọ ọra olivu onokpo na ifuegua. Ini Eshinegba ọ lina rielle emini aa ya rielle, ni ọ ro gbose e shi egbegbi ọra olivu. Ona o li abi egbo iju. A lese khi oni Eshinegba ọ ya gbo dobe gbose oni uguabọ oyi egbegbi olivu ni a kanọ kua, shi oni olivu ni a kpe te kanọ we kua.

A ya mie egbo iZireni pfuese ikpukhokho agbo

25 Mhia nono ni a lese igesikia oyi osheli ni o la akaghọ inyoghuo. Ini a khi dabi khi a lese ingme. Oni osheli khi, umha suọ esọ oyi egbo iju ọa khi ona agboagbo. Ama oni umha-suesọ oyewe o ya laọ ramhi ni egbo ijeta otuongme ni Eshinegba ọ nono ni e bhale deba li, e ro gba pfo. 26 Ona o khi abi a li ya tsumhi egbo iZireni nya. Abi Ebe-no-pfuase o ngme, khi,

“Omiepfuese ọ ya rote

iZayo bhale,

ọ ya khu ireloegbe Eshinegba
 idiegbe imimi iGiekopu-a. ††

27 Onana khi ilama-kugbe

ni mhi mhọli na we,

oni eghẹghẹ ni mhi ro ya rue
 olamhe oyewe ode-a.” ††

28 Itobọ khi egbo iju e kie usomhi onete ona, e ro khi ebe Eshinegba, itobọ onete oyee ni aa khi iju. Ama itobọ ititita we, e khi omole Eshinegba itobọ khi ọ ze we.

29 Irari khi Eshinegba ọa ya mu udu pfi shi isomhopfa ni ọ ro na ogbo ali uzemhi ni ọọ ze ogbo. 30 Ezeze abi ee egbo ijeta a kpe rielle umha-suesọ deba Eshinegba eghẹghẹ ni o dose, a li mie ilelemhi oyi Eshinegba irari umha-suesọ ni egbo iju e rielle. 31 Ezeze abi ee ni aa khi iju a li mie ilelemhi itobọ khi egbo iju e khi ena umha-suesọ memena, igho wewe e ke ya li mie ilelemhi.

32 Irari khi eri Eshinegba ọ ri egbo nya khili ighumha umha-suesọ ni ọ ba mhọli ilelemhi na we nya.

A kuẹghie Eshinegba

33 Oghuo ọ dobe ya mhese

abi epfue, ali egbhali ali ilese
 oyi Eshinegba o limhi ramhi?

Oghuo ọ dobe ya lese

emini o la li udu ni ọ ya rielle,

ali ni ọ dobe ya guanọ ode eyoli? †††

34 “Oghuo ọ she lese

udu oyi Onomhue?

Oghuo o dobe ya ye oli ude?” †††

† Li ze iDeut 29.4; Aza 29.10 †† Li ze Iwolo 69.22-23 ‡ Emini a ri onana ngme khi: Ini Aburaamu ali Aziki ali iGiekopu ni e khi itititawa e da khi eni e pfuase, eni e pfuase awa imimi we e li khi.

†† Li ze Aza 59.20 †† Li ze ijere 31.33-34 ††† Li ze Aza 55.8

††† Li ze Aza 40.13

³⁵“Oghuo ọ ri ongmomhi
na Ẹshinẹgba ghue,
ni ọ ya nyene egbe fali ọli lue?” †

³⁶Irari khi lọli ọ ma emhi nya,
obọ oyọli e te la agbọ.
E la ọ gbo na li.

Lọli a ri ufumhi a na agbọagbọ. Atse ††

Iluasobo ni o la agbọ

12 Itobọ ighọ, inyọghuo-mhẹ, mhi ri itobọ ilẹlemhi oniẹmhi ni Ẹshinẹgba ọ mhue na awa lema ẹ, a ri idiegbe eye ẹ na Ẹshinẹgba, abi iluasobo ni o kie la agbọ, ni o pfuase, ni o ti Ẹshinẹgba ẹloe. Onana o khi egbegbi ugami na elemhi ayemhẹ ni a dobe ya ga. ²A khi zẹ ni ingeli eye ẹ ali eyi ẹgbọ na agbọ e li abeghuo. Ama a zẹ ni Ẹshinẹgba ọ mu udu eye ẹ pfi mele udu enegbọ-a. Eghẹghẹ aghọ a ya dobe leşe abi ọghuemhẹ oyi Ẹshinẹgba o li, a leşe emini o ti, ni o gba pfo ni o ri egbe ẹ mu Ẹshinẹgba.

³Itobọ okhale ni Ẹshinẹgba ọ rọ na mhẹ, mhi rọ gue ọli ẹ ye ẹ nya, a khi ke ti egbe ẹ nga doşe ashini á fu ramhi. Ochoghọ, a ke ri ukpẹloe itiegbe-tiemhi eke bi-no egbe ẹ, ni o de shi abi irudunga ni Ẹshinẹgba ọ rọ nẹ o fu ramhi. ⁴Ezẹzẹ abi awa li zẹ idiegbe oghuo ni o mhue iguabọ ọdọda ni e bu, ni ẹa ya gbe akanya oghuo, ⁵ighọ o li khi elemhi iKirisiti ni awa rọte idiegbe oghuo lasele, ni uguabọ ọgbogbọ ali enekpọle nya e li kugbe iguabọ enekpọle. ⁶Isomhopfa ọdọda Ẹshinẹgba ọ rọ na awa abi ọ ri ekpabọ na awa ramhi. O kha khi isomhopfa imekẹguele ọgbọ ọ mhọli, ọ rọli ke gbe akanya ni o de shi irudunga ni awa nya awa mhọli. ⁷Ini o khi oyi oni a rọ ọ ga ẹgbọese, ọ ke ga. O kha ke khi oyi oni a rọ ọ seşe, ọ ke seşe. ⁸O kha khi oyi irudushi ẹgbọ ọ o khi ni ọ mie, ọ ke ri udu shi ẹgbọ ọ. Ini oni a rọ ọ kpaghie ẹgbọese obọ, ini e mhọli emini o to wẹ lọ, ọ ke rue obọ-a na ẹgbọ, abi o li pfo ọli udu. Ini oni a la ralo ke mhẹşe na ẹgbọ lọ, ọ ri ẹloe shi omhẹşe ke mhẹşe, o kha khi oyi ilẹlemhi, o ri egbe mu ọli ke riẹle. ††

Inono

⁹Rọte ekelemhi udu oye ke riẹle inono. A kie emhi onobe, a mu eminete mhue egbegbọ. ¹⁰A nono ingme oyi egbe ẹ egbegbọ, abi ọgbọ ali inyọghuo. A mhue ekpe na ẹgbọ elese ke doşe abi u li mu ekpe na egbe ẹ. ¹¹Khi li ọwaza akanya igbegbe, ama ri ọmuegbe elemhi ayemhẹ ke ga Ọnọmhue. ¹²Zẹ ni irudushi ni u mhue o ri egbe ke mu. Mhue irabomudu ini u mhue osoli, ke lema eghẹghẹ kpa. ¹³Ke kpaghie inyọghue ni e mhue ọtomhẹ obọ. Ke mu ẹgbọ epfese.

¹⁴Ke sọ iromhi ikhivose na ẹgbọ ni e mu okhọli ẹ vule shi ẹ ọ. Ke khivose na ẹgbọ, khi ku itse na ọgbọ. ¹⁵Nu ẹgbọ ni e mhue oghẹle ke ghele, u nu eni ẹẹ viẹ, ẹẹ viẹ. ¹⁶A ri opfomhẹ nu egbe ẹ ke la. Khi khi ọg-

bọ ni ọọ ti ike ẹ nga, ama ke timama ẹgbọ ni ẹa pfue. Khi riẹle khi u ma leşe doşe. ††

¹⁷Khi ri onobe fali ota onobe. Kuegbe-a ke riẹle emini o ti ẹgbọ nya ẹloe. ¹⁸Ini o zẹ ya riẹle, rosheka odekhode, ni u rọ nu ẹgbọ nya la kugbe elemhi opfomhẹ, ini o khi obọ oye o kpọle shi. ¹⁹Emọlemhẹ, a khi mie abọ okhọli, ochoghọ a zẹ Ẹshinẹgba ọ mie abọ okhọli na ẹ. Irari khi Ebe-no-pfuase o liẹ, “Mhẹmhẹ mhi mhọli imieabọ okhọli, mhi ya fali wẹ ota.” Ighọ Ẹshinẹgba ọ ngme. ²⁰Ochoghọ a ke riẹle abi Ebe-no-pfuase o ngme khi, “Ini okiamhi ọọ gbe ọbe ẹ, ri emi-nale na li le. Ini okiamẹ ọọ gbe ọli ri amẹ nali da. Irari khi ini u li na, eri u wẹ ingamhi ere a nga li ukhomhi.” ²¹Khi zẹ ni onobe o mu ẹ le, ama ri onete mu onobe ọ le.

Iregbe-tiemhie na eni ẹ la ukpẹkhomhi omhẹşe

13 Ọgbọkpa ọ ke suọ esọ na eni e la ukpẹkhomhi omhẹşe. Irari khi Ẹshinẹgba lọlighuo tse ọ dobe zẹ ẹ ọgbọ shi ukpẹkhomhi omhẹşe. Ẹshinẹgba ọ ri eni e la ukpẹkhomhi omhẹşe nya leghie. ²Irarighọ, ọgbọ ni ọ da mu okhọli vule ẹ shi eni ẹẹ mhẹşe ọ ne, eri e mu okhọli ẹ vule shi emini Ẹshinẹgba ọ rọ migha. Eni e da lighọ ne, ipfẹzomu e nono ẹ ghi egbewe. ³Irari khi eni ẹa guẹ ngeli a zẹ enighie e ke nase, ọa khi eni e guẹ ngeli. Irarighọ oni ọọ riẹle okhọlọ ọ na ulishi ena omhẹşe. Waa nono ni u pfue ulishi oyi ẹgbọ ni e la ukpẹkhomhi? Ke riẹle emini o gbe akanya. Ini u li ghọ, e ya kuẹghie. ⁴Irari khi eni e la ukpẹkhomhi omhẹşe, Ẹshinẹgba ọ zẹ wẹ ni e ke kpaghie ẹ obọ. Ama u kha riẹle emini ọa gbe akanya, ke na ulishi oyewe, irari khi e mhue itoto ni e rọ ya nase. Eni ẹẹ ga eyi Ẹshinẹgba e khi, ni ẹẹ nase eni ẹa ya suọ esọ, ni o rọ khasẹ khi elemhi ẹẹ bi Ẹshinẹgba shi ọ. ⁵Irarighọ, zẹ ni u ke nyese ukhomhi na eni e la ukpẹkhomhi omhẹşe, itobọ khi emini o ti lọ ni u ke riẹle, aa khi itobọ elemhi ibibi oyi Ẹshinẹgba tse.

⁶Onana o li zẹ khi u mema ya zẹ oga, irari khi eni e la ukpẹkhomhi omhẹşe eni ẹẹ ga eyi Ẹshinẹgba e khi, ni e ri eghẹghẹ oyewe nya na akanya omhẹşe. ⁷Fali ọgbọkpa ota ni u lo ọli. Ini u lo ota oga, zẹ ọli, okekhi ozela, zẹ ọli, ri ekpe ke na ẹgbọ, u nyese ukhomhi na wẹ. ⁸

A ke riẹle inono irari oni ogbẹle o she ti ramhi ana

⁸Khi lo ọgbọ ota emhikhoghuo, se ni ota inono ingme oyi ọnuzava oye tse! Irari khi ọgbọ ni ọ da nono ingme oyi ọnuzava oyọli ne, ọ she ri ushi gbe akanya. ⁹Ishi ni ẹẹ, “Khi kia okia,” “Khi gbe ugbeli,” “Khi do ughiatọ,” “Khi zẹ ni emhi ọgbọ o to ẹ egbe,” “Ali elese ni e kpọle nya, ushi oghuo o zẹ wewe nya ukhomhi, ni ọọ,” “Nono ingme oyi ọnuzava oye abi u li nono ingme oyi egbe ẹ.” ¹⁰Oni ọ da nono ingme oyi ọnuzava oyọli ne, ọa tigbe ya li ọ li onobe. Irarighọ, inono o khi irushi gbe akanya.

† Li zẹ iJobu 41.11 †† Li zẹ 1 iKori 8.6 † Li zẹ 1 iKori 12.12
†† Li zẹ 1 iKori 12.4-11 †† Li zẹ iMat 5.44; iLuk 6.28

††† Li zẹ Ekpi 3.7 ††† Li zẹ iDeut 32.35 § Li zẹ Ekpi 25.21-22
§† Li zẹ iMat 22.21; iMak 12.17; iLuk 20.25 ††† Li zẹ Okiali
20.13-15,17; iDeut 5.17-19,21; iLev 19.18

¹¹ Ke riële ona, lëşë eghëghë ni a la memena. Eghëghë o she ramhi ni u rọ ya rọte oleşë guale. Irari khi eghëghë imiepfuese oyawa ni o kpe ukhokho o she ti bhale doşë eghëghë ni awa rọte odode miesuo. ¹² Eļë iyosë ọ she ẹ doşë, ogbe o she ẹ gbe-a. Awa khi ke ngeli abi egbọ ni e la alo ebili, awa mema mu egbe ni awa rọ ya la elemhi ákpá. ¹³ Awa guę ke ngeli abi egbọ ni e la ákpá. Awa khi nu wẹ ye ukue ebe ni e la riële efiala, ali idonyo guoghọ-a. Awa khi kia okia ke mu ighuę ebe. Awa khi la agbọ okhọli wẹkhi agbọ ivię shi emhi ogbọ. ¹⁴ Ochoghọ awa ri ijesu iKirisiti Onomhuę sọ abi awulu. Khi ke sa abi u li ya riële oghuęmhe eyi idiegbe olamhe.

A khi ke ri unu zę egbọşë ifue

14 A mie ogbọ ni irudunga oyọli ọa lolo toto. Khi nu ọli ke khako shi emini ọ mieshi ni o khi ọda shi oyę. ² Irari khi egbọ eghuo e miesuo khi o ti ni a ke le emhikpa. Ama ogbọşë ni irudunga oyọli ọa lolo toto, ọ lęşë le ebe tşę. ³ Ogbọ ni ọ le emhikpa, ọ khi ri ęloe gbe ọni ọa ya le, ogbọ ni ọa ya le emhikpa, ọ khi gue oni ọ le emhikpa ezo. Irari khi Eshinęba ọ ga mie wẹ. ⁴ Oghuo u khi ni wa ke gue aghiusomhi oyi ogbọşë ezo? Oga oyọli tşę ọ dobe ę lię khi ọ guęli, ali khi ọa guęli. Ọ ya migha, irari khi Onomhuę ọ dobe ya rọli migha.

⁵ Eri egbọ eghuo e dabi khi ogbele oghuo o mu ęloe doşë oleşë. Ogbọ ọleşë ọọ khi abeghuo ogbele nya e li. Ogbogbọ ọ ri udu oyọli shi asha ni ọ migha shi. ⁶ Oni ọ bino khi ogbele okhoghuo o la ọ ni o mu ęloe ne, eri ọ rọli ri ufumhi na Onomhuę. Ogbọ ni ọ le eminale, o le ọli ri ufumhi na Onomhuę, irari khi Eshinęba ọ kphemhi na, ọni ọa le, Onomhuę ọ rọli mu ekpe na, ọ kphemhi na Eshinęba. ¹⁷ Aa me ọngę-awa ni ọ la agbọ na egbọli tşę, wẹ khi eri a me ọngę-awa ni ọọ ghu-a na egbọli tşę. ⁸ Ini awa la agbọ, Onomhuę awa la ọ agbọ na. Ini awa ghu-a, Onomhuę awa ghu-a na. Awa la agbọ o, awa ghu-a o, oyi Onomhuę awa khi.

⁹ Onana o zę khi iKirisiti ọ ghu-a, ọ guale ni ọ rọ khi Onomhuę oyi egbọ ni e ghu-a ali egbọ ne la agbọ. ¹⁰ Yęye o yę, elọ o zę ni u rọ a gue inyoghuo ę ezo mena? Yęye o yę, elọ o zę ni u rọ ri ęloe ę gbe inyoghue. Awa nya awa ya migha odalo oyi Eshinęba ni ọ gue awa ezo. ^{††11} Irari Eshinęba ọ lina ngme ọli shi Ebe-no-pfuasę khi,

“‘Aborokhia khi mhi la ọ eghọ,’
Onomhuę ọ lina ngme,
‘Ogbokpa ọ ya wugha mhe odalo,
Ogbokpa ọ ya guele khi
mhemhe mhi khi Eshinęba.’” †

¹² Itobọ ighọ, ogbokpa ọ ya gue khase Eshinęba abi ọ li gbe.

A khi yęşę egbe ę de

¹³ Itobọ ighọ, lase iguegbe-ęzo le. Ochoghọ, mhọli ọli shi udu oyę khi u waa ya kpe emhi wẹkhi ọzuode shi

ekę ni inyoghuo ę ọ khọlo awę shi. ¹⁴ Ikugbe ni mhemhe ali ijesu anye kugbe, o rokhasę mhe khi emhi khoghuo ọa la ọ ni ọa pfuasę. Ama ini ogbọ ọ mhọli ọli shi udu khi emhi ọa pfuasę, loli oni emhi oghọ ọa pfuasę shi ọ. ¹⁵ Ini u yese inyoghuo udu-a, irari eminale ni u le, inono ọa ke la oni angeli. Khi zę ni eminale nu le, o ri inyoghuo ę ni ijesu ọ ghu-a na de. ¹⁶ Khi zę afa ni u mhọli rọ ọ le emhikpa, ni u rọli ri omama ghi iKirisiti. ¹⁷ Irari khi Eghiele oyi Eshinęba ọa khi ingme eminale ali onyo idada, ama oyi ipfuasę, ali opfomhe ali oghęle na Ayemhe-no-pfuasę. ¹⁸ Ogbọ ni ọ da lina ga iKirisiti, ọ ma ti Eshinęba ęloe, egbọ e mu ekpe na li.

¹⁹ Itobọ ighọ, ke riële emini e ri opfomhe ę bhale, ni e gbo ya kpaghię ogbokpa rọ mhọli imiesuo ni o toto.

²⁰ Khi ri itobọ eminale pfuęche emini Eshinęba ọ riële-a. A dobe ya le emhikpa, ama ọa ti ni a rọ bhale ya ę khi emini u wa le, o zę ni ogbọ oleşë ọ de pfilo olamhe. ²¹ O tinę ini u waa bie le emhikhoghuo wẹkhi eri u da onyo, wẹkhi eri u riële emhikhoghuo ni o ya zę inyoghue de.

²² Irarighọ, emini u mieshi ingme enana nya rọli shi iteva oyę ali Eshinęba. Oghęle o khi ni ogbọ ni ọa pfa ezo mu egbọli shi emini ọ riële ni ọ mie shi khi o gbe akanya. ²³ Ama ini ogbọ ni ọ mhue akhokhomhe ọ da kie le, a she pfa ezo mu ọli. Irari khi ulemhi ni ọ le ọa khi rọte irudunga. Emini ọa da rọte irudunga bhale ne, olamhe o khi.

15 Awa ni awa toto shi irudunga, awa kha ke ri egbe mie na eni ęa toto irudunga. Awa khi ke lęşë riële egbe awa ti tşę. ² Ochoghọ, ogbogbọ o ke riële inyoghuo ọli emini o ti ọli egbe, ni o rọ kpaghię irudunga oyọli, ni o vule. ³ Irari khi iKirisiti ọa riële egbọli tşę ti. Ochoghọ, abi Ebe-no-pfuasę o ngme ni ọọ, “Eshinęba, itsuemhi ni egbọ e tsue ę, o de nga mhe egbe.” ^{††4} Emini a keke shi Ebe-no-pfuasę nya, eri a keke ọli ni a rọ şęşę awa ingme, ni a bhale ya ę khi iregbemie ali irudushọ ni Ebe-no-pfuasę o rọ na awa, o ri awa mhọli irudushi.

⁵ Eshinęba ni ọ khi ọni ọ ri iregbemie, ali irudushọ ọ na ogbọ, ọ ka re ę mhue usamhi oghuo abi a lię deba etę-awę eyi ijesu iKirisiti. ⁶ Ni ęę nya a ri udu oghuo ali uruli oghuo kuęghię Eshinęba ni ọ khi ita ijesu iKirisiti Onomhuę oyawa.

⁷ Awa ke lama ingme egbe abi iKirisiti ọ li lama ingme oyawa, ni o ri ikuęghię bhale ghi Eshinęba. ⁸ Itobọ khi mhi gueye ę khi iKirisiti ọ she bhale abi ọni ọọ ga ogbọ na egbọ iju, ni o rokhasę khi Eshinęba igęşikia ọ khi, ni o rọ mu ma ishobọ ni ọ shi na itita awa, ⁹ ni iļęta e kuęghię Eshinęba shi ilęlemhi oyọli. Abi a li keke ọli khi,

“Irarighọ, mhi ya kuęghię ę
iteva egbọ iļęta.

Mhi ya to uwolo
kuęghię eva oyę.” †

¹⁰ O gbolo ę,
“Eę iļęta, ni a kuma

† Li zę iKolo 2.16 †† Li zę 2 iKori 5.10 † Li zę Aza 45.23

†† Li zę Iwolo 69.9 †† Li zę 2 iSam 22.50; Iwolo 18.49

egbo eyoli ke ghele." †

¹¹ O gbolo e,

"A kuęghie Eshinegba
eę egbo ijeta,
a to uwolo kuęghie oli
egbo nya." ††

¹² Azaya o gbolo lie,

"Omioni ijese o ya fu vule,
oni o ya vule mhesę na e ijeta,
egbo ijeta e ya ri udu nga li." ‡

¹³ Eshinegba ni a rote obọ oyoli e mhuę irudushi, o ri oghelę ali opfomhe ne rote iregbenga ni a mhuę nali, ni a rọ bhale ya e khi irudushi oyęę o fu shọ rote ekpabọ oyi Ayemhe-no-pfuase.

IPolu oni a zę o khi oni o gbe akanya na egbo ijeta

¹⁴ Inyoghuo-mhe, mhemhe oyemhe mhi mhuę imieshię khi onete o vọ e egbe, khi ilęse o gba na e ni a rọ dobe ya ke sesę egbe e. ¹⁵ Mhi she kpe gue ingme eghuo ye e gboo elemhi ebe ona ni mhi gbolo e yele e le ena. Itobọ afu ni Eshinegba o rọ na mhe, ¹⁶ ni mhi rọ khi aghiusomhi na keę oyi ijesu iKirisiti na egbo ijeta. Eri mhia gbe akanya okpodalo-ugamhi oyi Eshinegba, ni a rọ tsabọ usomhi onete oyi Eshinegba, ni a rọ bhale ya e khi egbo ijeta e li khi iluasobo, ni Eshinegba o mie, eni Ayemhe-no-pfuase o khuęse-a pfuase.

¹⁷ Rote ijesu iKirisiti mhi te e mholi egbe-imumhe shi ugamhi ni mhia ga Eshinegba. ¹⁸ Mhi aa ya gbudu ngme emhikhoghuo, seę ni emini iKirisiti o rote obọ oyemhe rięle rọ ri egbo ijeta suọ esọ na Eshinegba, rote ungmehi ali ikanya oyemhe, ¹⁹ rote ekpabọ eyi olęle ali onyaloa, ali rote ekpabọ oyi Ayemhe-no-pfuase. Igho mhi rote ijerusalemu ngme ungmehi usomhi onete oyi iKirisiti ya ramhi iLirikumu. ²⁰ O ma kie kpe khi emini o la mhe udu ni mhi rọ ngme ungmehi usomhi onete ye egbo ni ea kie suọ ungmehi oyi iKirisiti ne, ini mhi khi ya to nga irogbekę ni o gbọęse o rọ gbe. ²¹ Abi Ebe-no-pfuase o ngme o khi, "Egbo ni aa kpe
gue ingme oyoli ye ne,
e ya me, ali khi eni ea kpe suọ,
o ya ye we." ††

Ugbamhi ni iPolu o gba, khi loli ya ye iRomu

²² Akanya oyemhe ona o zu mhe ode, ni mhi aa rọ me asha bhale deba e. ²³ Aborokhia khi mhi aa ke mhuę ikanya ni e kpọ mhe le shi ikpe ena, ali ni o rọ gbo khia khi ikpe ebubu na ni mhi te e nono ni mhi bhale ya me egho, ²⁴ o la mhe udu khi mhi ya rote olieye e ini mhia le iSipeni. Mhi sa khi a dobe ya ri ikpaghiobọ na mhe ni mhi rọ ti okiali oyemhe je odalo, ini awa ri egbe mu egbe ukuku eghęghę se. ²⁵ Mena, mhia je ijerusalemu ni mhi ya kpaghię egbo eyi Eshinegba obọ. ²⁶ Irari khi o ghole eni miesuọ ni e la eke iMasidonia ali Akhaya ni e ri ikpaghiobọ na egbo eyi

† Li zę iDeut 32.43 †† Li zę iWolo 117.1 ‡ Li zę iAza 11.10
†† Li zę iAza 52.15 †† Li zę iRom 1.13

Eshinegba ni e la ijerusalemu. ²⁷ Egbe e mu we khi wewę e ligho rięle oli, e rue oli shi khi ota wewę e lo we. Irari khi ini egbo ijeta e kemhi ikhivose ayemhe oyi egbo iju, eri o li abi ota ni egbo ijeta e lo egbo iju.

²⁸ Ini mhi gbe akanya ona se ni mhi rọ me oli me khi e she mie ikpagho ena se, mhi ya je iSipeni, mhi ya kọ feli e ini mhia le. ²⁹ Mhi lęse oli gboo khi ini mhi bhale, ikhivose oyi iKirisiti ni o vọ tsululu mhi rọ ya bhale.

³⁰ Mhi ri ijesu iKirisiti Onomhuę oyawa ali inono ni Ayemhe o rọ na awa lema e inyoghuo, a nu mhe sọ iromhi ali a gbo sọ iromhi na mhe. ³¹ Sọ iromhi Eshinegba o tsumhi mhe obọ oyi egbo ni ea miesuọ na eke ijudia ali ni egbo Eshinegba ni e la eoli ijerusalemu ni e mie eni ikpagho ni mhi rọę ghi we. ³² Ni a rọ bhale ya e khi rote oghuęmhe oyi Eshinegba, mhi dobe ri udu oghelę bhale deba e ali ni awa ri udu shi egbe o. ³³ Eshinegba oyi opfomhe o ka nu eę nya la, Atse.

Otse ni iPolu lolighuo o tse egbo ke

16 Mhi gue ingme onete oyi iFobi ye e, ikhi inyoghuo awa ni okpotso, ni o khi oni o ralo shi eni e miesuọ ni e la eoli iKhenkhiria. ² A ri eva oyi Onomhuę kpe abọ mie oli, abi egbo eyi Eshinegba e ye ni e li. A ri ikpaghię obọ onini o da ya nono obọ oyę e na li. Irari khi anamelo oyemhe ali ebubu egboęse o khi.

³ Mhia tse iPisilia ali Akuila ni e kpaghię mhe obọ shi akanya oyi ijesu iKirisiti. ⁴ E ri agbo oyewę shi okhena irari oyemhe. Oa khi wewęghuo tse mhia tse uwegbe, ama li shi igbaa nya eyi eni e mie iKirisiti suọ enayi egbo ijeta. ⁵ Mhi gbo li tse igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ ni o la owa oyewę.

Mhia tse egbegbi omolemhe Epanetus ni o khi ogbo onodode ni o mie iKirisiti suọ ukiekie eke Esha.

⁶ Mhi tse iMeli ni o toto obọ a gbe akanya na e.

⁷ Mhi tse Adironikusi ali iJunayasi, egbo iju nabi mhemhe ni anye ga la owa ighumha. Eni a mu ekpe na e khi elemhi idiegbe oyi ighiusomhi na keę. Ama e kpe miesuọ khe mhe.

⁸ Mhia tse Amipiliatusi, egbegbi omolemhe, ni mhi mhuę inono na elemhi Onomhuę.

⁹ Mhia tse Urubane, ni o kpaghię anye obọ akanya oyi iKirisiti.

Mhi gbo tse iSitachisi, egbegbi omolemhe.

¹⁰ Mhia tse Apelesi, ni a me gboo khi igesikia o rọ deba iKirisiti.

Mhi tse ena omhuę-apfe oyi Arisitobulusi.

¹¹ Mhi tse Erodięni ni o khi inyoghuo-mhe.

Tse eni e miesuọ na omhuę-apfe oyi iNakisusi.

¹² Mhia tse iTirifana ali iTirifosa eni ikpotso egho ni e gbe akanya oyi Onomhuę egbegbo.

Mhi li tse egbegbi omolemhe iPesisi oni okpotso ni o gbe ukpokpomhi akanya na Onomhuę.

¹³ Mhia tse iRufosi, ogbakanya ni a zę oyi Onomhuę, ali inyoli ni o li abi inyọ shi mhe o. ¹⁴

††† Li zę 1 iKori 16.1-4 ††† Li zę 1 iKori 9.11 § Li zę iKa 18.2
§† Li zę iMak 15.21

¹⁴ Mhi tse Asikiritusi, ali iFilegoni, ali Ameşi ali iPatirobasi ali Amasi ali eni e miesuo ni e ga la.

¹⁵ Mhia tse iFilologusi ali ijulia ali iNirusi ali inyoghuo oli ni okpotso ali Olimpasi ali egbo Eshinegba nya ni e nu we la.

¹⁶ A tse egbe e otse onete, a ghele mu egbe abi inyoghuo.

Igbaa nya eyi eni e mie iKirisiti suo, e tse e.

¹⁷ Mhi lema e, inyoghuo, a ke to okpe egbo ni e pfi okemhi ali ni e ri egbo de irudunga ni e mhu-a, eni oseşe oyewe oa de shi oseşe ni a sese awa. A nuata shi we o. ¹⁸ Irari khi egbo ni e rielle emhi eghoghoe ea ya ga iKirisiti Onomhuwe oyawa, ama elemhi oyewe e ga. Rote eta-olelemhunu ni e ngme, e ro o di usamhi udu oyi egbo eghuo ni ea mhuwe ilese. ¹⁹ Ogbokpa o she suo abi a li ri ungmehi oyi Eshinegba a gbe akanya. Itobo ona mhi ro ghele shi ingme oyewe. Ama mhia nono ni a fialo-a shi emini o khi onete, ama a khi fialo-a shi emhi onobe.

²⁰ Eshinegba oyi opfomhe o ya kele guogho okphaghie-a shi e ekowe. Okhale oyi iJesu iKirisiti Onomhuwe oyawa o ke deba e nya.

²¹ ITimoti ni anye ga a gbe akanya, oo tse e. Igho khi iLushosi ali ijasi ali iSosipata, ni anye ga khi iju.

²² Mhemhe iTetiusi ni mhi ri ugba ma a keke ebe ona na iPolu, mhi tse e, abi oni o miesuo. ²³ IGayusi ni o ri owa oyoli na mhe kushi, ni o gbo ri ukpeloe e khu mhe, ni o lama eni e miesuo e ke legba owa oyoli, oo tse e.

Erasitosi, ni o ri ikpagho o shi na eoli oyewe ali inyoghuo anye ikhi iKaritusi, ee tse e. ²⁴ [Okhale oyi iJesu iKirisiti Onomhuwe oyawa o ka nu e la, Atse.]

²⁵ Ufumhi khi oyi Eshinegba! Lori o dobe re migha shi irudunga oye e abi o li de shi oni usomhi onete oyi iJesu iKirisiti ni mhi ro o tse abo, ali ni o de shi irokhase oyi osheli ni a ro sheli agboagbo elemhi ikpe ebubu ni e dose. ²⁶ Ama mena, a she ri oni igesikia khase, rote akeke shi eke enayi emekeguele, abi Eshinegba ni o la o agboagbo o mheso oli a li roli khase ishishi nya, ini e ba miesuo ni e suo eso na luwe. ²⁷ Eshinegba ona ilese, a ri ufumhi na agboagbo, rote obo oyi iJesu iKirisiti! Atse.

---

† Li ze Ika 16.1 †† Li ze Ika 19.29; 1 iKori 1.14; 2 iTimo 4.20

1 iKoritia

Otsɛ oyi iPɔlu

1 Mhɛmhɛ iPɔlu, aghiusomhi na kɛɛ oyi iJesu iKirisiti ni Ɛshinɛgba ɔ zɛ abi o ghɔle ɔli shi mhi khi, li shi inyɔghuo awa iSositɛnisi.

² Mhɛmhɛ mhi kɛkɛ ebe ona a ghi igbaa oyi eni e mie iJesu iKirisiti suɔ onayi Ɛshinɛgba ni e la iKoriti, ikhi eni Ɛshinɛgba ɔ lu e khi ɛgbɔ eyɔli. Eri ɔ rɛ ɛ khi ɛgbɔ ni e pfuasɛ rɔte obɔ oyi iJesu iKirisiti, abi ɔ li ɛgbɔ ni e miesuɔ ashakhasha. †

³ Ɛshinɛgba ita awa ali iJesu iKirisiti Ɔnɔmhuɛ oyawa e ka li okhale na ɛ, e ri opfɔmhɛ na ɛ.

IPɔlu ɔ ri ikphɛmhi na Ɛshinɛgba

⁴ Ɛghɛghɛ kpa mhi rɔ kphɛmhi ɛ na Ɛshinɛgba oyɛmhɛ irari okhale ni ɔ riɛlɛ na ɛ rɔte obɔ oyi iJesu iKirisiti. ⁵ Ɔ she rɛ mhɔli ɛpfue odɛkhodɛ elemhi iguɛngme ungmɛmhi ali ilɛsɛ nya. ⁶ Oni usomhi oyi iKirisiti o she lo ɛ egbe shitɔ egbegbɔ. ⁷ Irarighɔ, isomhopfa ayɛmhɛ okhɔghuo ɔa ke to ɛ abi a li migha khɛ ibhale oyi iJesu iKirisiti Ɔnɔmhuɛ oyawa ni a la rɔli ya khasɛ. ⁸ Ɔ ya mu ɛ mhue gbaa ya ramhi ukpɛsɛ, ni a khi eni ɛa mhue umhaguekia, a khi ogbɛlɛ ni iJesu iKirisiti Ɔnɔmhuɛ oyawa ɔ ya bhale. ⁹ Ɛshinɛgba ni ɔ lu ɛ ni a nu omi ɔli iJesu iKirisiti Ɔnɔmhuɛ oyawa mhue ugamhi kugbe, ɔni a ri egbe ɛ nga ɔ khi.

Okemhi ni o la eni e miesuɔ iteva

¹⁰ Inyɔghuo-mhɛ mhi ri eva oyi iJesu iKirisiti Ɔnɔmhuɛ oyawa lema ɛ, ɛɛ nya a ke yemhɛ na egbe ini okemhi o khi lo ɛ le, ali ni a mhɔli udu oghuo ali usomhi oghuo. ¹¹ Ɛgbɔ eghuo na ɔmhuɛ-apfɛ oyi iKiloe e gueyɛ mhɛ khi iwola e la ɛ iteva. ¹² Emini mhi ri onana ngme khi, ɔgbɔgbɔ ɔɔ ngme unu ɔdɔda, ɔghuo ɔ khɛ, "IPɔlu mhia deba," ɔlese ɔɔ, "Apolosi mhia deba," ɔlese ɔɔ, "IPita mhia deba," ɔlese ɔɔ, "iKirisiti mhia deba." ††¹³ Eri a kemhi iKirisiti? IPɔlu a gbe-a shi ɔɔra apfida na ɛ? Abi khi eva oyi iPɔlu a rɔ batazi ɛ? Eniyɛ odukhokho eyi iPɔlu a khi? ¹⁴ Mhi kphɛmhi na Ɛshinɛgba khi mhi aa batazi ɔngɛ ɛ, sɛ ni iKirisipusi ali iGayusi. ††¹⁵ Irarighɔ, ɔngɛ ɛ ɔa ya liɛ khi mhi ri eva oyɛmhɛ batazi luɛ. ¹⁶ Mhi lɛsɛ khi mhi batazi apfɛ iSitɛfanasi, mhi aa ke sato ini mhi li batazi ɔgbɔsɛ. ††¹⁷ Irari khi iKirisiti ɔa ghie mhɛ mhi ke batazi ɛgbɔ, ama mhi ke kia gue ungmɛmhi oyɔli le ni ɔa rɔte ilɛsɛ oyi ɔgbɔ

bhale. Ini eghuli ni iKirisiti ɔ ghu shi apfida o khi mele afuɛ-a.

iKirisiti ni ɔ khi ilɛsɛ ali ekpabɔ

¹⁸ Irari khi eri ungmɛmhi oyi apfida o khi afuɛ shi esɔ oyi ɛgbɔ ni ɛɛ pfua ɔ, ama awa ni a mie ɛ pfuese, ekpabɔ oyi Ɛshinɛgba o khi na awa. ¹⁹ Irari khi Ebe-no-pfuasɛ ɔɔ li,

"Mhi ya pfuɛchɛ ɛgbhali oyi eni e mhɔli ɛgbhali-a, mhi bi ilɛsingme oyi eni ɛ riɛlɛ khi wɛwɛ e guɛ ebe ma." ††

²⁰ Mena, ashi ɔna ilɛsingme ɔ migha? Ashi ɔguebe ɔ la? Ashi eni e guɛ khakɔ ena agbɔ namo e migha? Ɔa khi eri Ɛshinɛgba ɔ ri ɛgbhali ni e la agbɔ ona mele ɔoyɛghɛ-a? ††²¹ Eri Ɛshinɛgba ɔ ri ilɛsingme oyi lɔ-lighuo zɛ khi ɛgbɔ ɛa rɔte ilɛsɛ oyɛwɛ lɛsɛ ɔli. Ochoghɔ, eri o ghɔle Ɛshinɛgba ni ɔ rɔte itsabɔ oyi usomhi ni ɛgbɔ ɛɛ khi oyɛghɛ lɔ, tsumhi eni e mie oni usomhi suɔ. ²² Ɛgbɔ iju, irɔkhasɛ eyi ɔnyalɔa e migha khɛ, ɛgbɔ iGiriki ɛɛ nono ilɛsingme, ²³ ama eri anye ri iKirisiti ni a gbe-a tama apfida tse abɔ usomhi ona, o ri elemhi a bi ɛgbɔ iju, o khi oyɛghɛ shi esɔ oyi ɛgbɔ ilɛta, ²⁴ ama ɛgbɔ ni Ɛshinɛgba ɔ lu, ghe iju ali iGiriki e mɛ oni usomhi oyi iKirisiti shi khi ekpabɔ ali ilɛsɛ oyi Ɛshinɛgba o khi. ²⁵ Irari khi emini o li abi umhalɛsɛ oyi Ɛshinɛgba, o mhue ilɛsɛ dɔsɛ ɛgbhali oyi ɔgbɔ, emini o li abi ɔlɔsɛmhɛ oyi Ɛshinɛgba o mhue itoto dɔsɛ ekpabɔ oyi ɔgbɔ.

²⁶ Inyɔghuo, a sato emini a kpe khi neni Ɛshinɛgba ɔ lu ɛ. Ɛgbɔ ena agbɔ ona ɛa bino shi eni e mhɔli ugbhɛ, ali khi ɔa khi ebubu ɛ e fialo-a, ɔa khi ebubu ɛ e khi ekhɛmhue. ²⁷ Eri Ɛshinɛgba ɔ zɛ emini ɛgbɔ e bino shi emhi eyɛghɛ elemhi agbɔ ona kɛ, ɔ rɛwɛ ri omama mu elɛsingme. Ɔ zɛ emini ɛɛ mhue ochi elemhi agbɔ ona rɔ khi eni e mhue ekpabɔ unu-a.

²⁸ Ɛshinɛgba ɔ zɛ emini ɛa mu elɔe na agbɔ ona ali emini ɛgbɔ e ri elɔe gbe, ni e rɔ shi afuɛ. Ɔ rɛwɛ ri emini ɛgbɔ ɛa bino khi e mu elɔe mele afuɛ-a, ²⁹ ini ɔgbɔkhɔghuo ɔ khi dobɛ la odalo oyi Ɛshinɛgba tono obɔ udu. ³⁰ Irari khi lɔli ɔ ku awa ali iJesu iKirisiti gbe. iKirisiti ni ɔ khi ilɛsɛ ni o rɔte obɔ oyi Ɛshinɛgba bhale. Emini a ri ona ngme khi, lɔli ɔ khi ipfuasɛ ali irɔpfuasɛ ali ipfashekɛ oyawa. ³¹ Irari ona, Ebe-no-pfuasɛ o rɔ liɛ, "Ɔnini ɔ da nono ni lɔli tono obɔ udu, ɔ ke ri emini Ɔnɔmhuɛ ɔ riɛlɛ tono obɔ udu." †††

† Li zɛ Ika 18.1 †† Li zɛ Ika 18.24 ‡ Li zɛ Ika 18.8; 19.29; iRom 16.23 †† Li zɛ 1 iKori 16.15

‡† Li zɛ Aza 29.14 ††† Li zɛ iJobu 12.17; Aza 19.12; 33.18; 44.25 ††† Li zɛ ijere 9.24

2 Inyoghuo, abi mhi rọ bhale oliye ẹ ya tsabo osheli igesikia ni o la ungmehi oyi Ẹshinegba, mhi aa lii ngme ingmemhi ena ghoghoghi, wexhi eri mhi rokhase khi mhii wena gba. 2 Irari khi abi mhi rọ la iteva oye, eri mhi rue udu emhikpa-a, mhi ri udu lese shi ingme oyi iJesu iKirisiti ali eghuli ni o ghu shi apfi-da. 3 Onana o ze khi abi mhi rọ te eke bhale, eri mhi li abi oni ọa mhuẹ ochi, ulishi o remhe kpheli. 4 Abi mhi rọ sese ẹ, ni mhi rọ tse abo ungmehi gueye ẹ, mhi aa ri ilasedose ali eta-olelemhunu nu ẹ ngme. Ama eri mhi ri ekpabo oyi Ayemhe oyi Ẹshinegba khase. 5 Ini irudunga ni a mhuẹ, o khi ya migha nga egbhali oyi ogbo, ama ekpabo oyi Ẹshinegba.

Ilisingme oyi Ẹshinegba

6 Usomhi ni o khi oyi ilisingme anye gueye egbo ni e womhe eloe shi emhi irudunga. Ama ọa khi ilese oyi agbo namo wexhi oyi eni ẹe mheshe shi agbo namo, eni e ya mele afue-a. 7 Ingme osheli ilisingme oyi Ẹshinegba mhia ngme. Ilisingme ni o rọ sheli na egbo agbo agbo ni o she kpe gba shi eke khi awa ya mholi okemhi shi ufumhi oyoli. 8 Aa me oghie okhoghuo ighie ena agbo namo ni o lese oni ilisingme ona. Ini o khia khi e lese lo, ẹa kha ta Onomhuẹ ni o mhuẹ ufumhi ma afida gbe-a. 9 Ama abi Ebe-no-pfuase o ngme ni ọ,

“Ukpeloe okhoghuo ọa me ne,
esọ okhoghuo ọa suọ ne,
wexhi eri ogbokhoghuo
ọ sa udu oyoli ramhi ọ ghue,
emini Ẹshinegba ọ riẹ
shi eke ẹ khe eni
e nono ingme oyoli.” ††

10 Ama Ẹshinegba ọ she roli khase awa rote Ayemhe oyoli. Irari khi eri Ayemhe ọo guanọ emhikpa, ya ramhi osheli ni Ẹshinegba ọ gba. 11 Itobo khi Ayemhe ni o la ogbo egbe luẹghuo o lese isamhi eyi oni ogbo. Igho ogbokhoghuo ọa lese isamhi eyi Ẹshinegba, see ni Ayemhe oyi Ẹshinegba. 12 Awa aa mie ayemhe oyi agbo ona, ochoghọ ayemhe ni o rote obọ Ẹshinegba bhale ni awa rọ lese emhi nya ni Ẹshinegba ọ rọ na awa afue-afue, awa mie.

13 Anye ẹa ya ngme ingmemhi ni a rote egbhali oyi ogbo sese, ama ingmemhi Ayemhe oyi Ẹshinegba o sese anye, anye lie sese egbo ni e la elemhi ayemhe, emini e khi emhi ayemhe, ni e khi egbegbo. 14 Ogbo ni ọa da mhuẹ oni ayemhe ne, ọa ya lese emini a ri emhi na Ayemhe oyi Ẹshinegba ngme. Ogbo oghoghọ, afue emhi ayemhe e khi shi ọli eloe, irari khi emini e khi ode ayemhe, ayemhe a te ẹ lese we. 15 Ogbo ni ọ da mhuẹ oni ayemhe ne, ọ dobe ya lese udi emhikpa, ama egboese ẹa dobe ya lese abi oni ogbo ọna ọ la ọ shi.

16 Abi Ebe-no-pfuase o ngme, ni ọ,

“Oghuo ọ lese udu
oyi Onomhuẹ?

Ni ọ dobe ya ye ọli ude?”

Ama khi, awa mholi udu oyi iKirisiti. †

Okemhi ni o la iteva igbaa oyi eni e mie iJesu iKirisiti suọ na iKoriti

3 Inyoghuo, mhi aa nu ẹ ya ngme abi eni e mhuẹ Ayemhe oyi Ẹshinegba, ama abi egbo ni ẹ ngeli abi egbo na agbo, ali emofe elemhi irudunga oyi iKirisiti. 2 Loli mhi rọ ri amẹ inyeli na ẹ da ni ọa khi eminale ni e toto, irari khi aa mu egbe shi eminale ni e toto ne. Ramhi memena aa kie mu egbe ne. ††† Egbo na agbo a kie khi. Emini o da ze khi a kiele ẹ kpe ofuma deba egbe ali khi a nu egbe ẹ ẹ wola, ogho o rokhase khi egbo agbo a kie khi? Ọa khi eri a kiele ẹ ngeli abi egbo na agbo? 4 Ini otuoghuo elemhi ẹ ọ li, “IPolu mhia deba”, ni ọlese ọ rọ ọ li, Apolosi mhia deba, ọa khi eri a ngeli abi egbo na agbo egho? ††

5 Ini ẹ ẹ a bino ọli bie, oghuo Apolosi ọ fe khi? Oghuo iPolu ọ khi. Eni ẹ ẹ ga eyi Ẹshinegba anye ga khi ni ẹ ẹ a rote obọ oyanye miesuo. Eri ogbogbo ọo gbe akanya oyoli ni Onomhuẹ ọ rona li ọ gbe. 6 Mhemhe mhi ri ukpamhi kọ, Apolosi ọ ku amẹ shi ọ, ama Ẹshinegba ọ ze ni oni ukpamhi o rọ fu. †††† Oni ọ rọ kọ ali oni o ku amẹ shi ọ, ẹa mu eloe. Se khi Ẹshinegba ni ọ ri emhi ẹ fu. 8 Ikhioda ọa laọ na oni ọ rọ kọ ali oni ọ ku amẹ shi ọ, Ẹshinegba ọ ya ri elele na ogbogbo abi ọ li gbe. 9 Irari khi eri anye kugbe ẹ gbe ikanya na Ẹshinegba, ẹ ẹ a khi ishemhi oyoli.

Owa oyi Ẹshinegba a gbo khi. 10 Rote afu ni Ẹshinegba ọ rọ na mhe, mhi rọ ri irogbekẹ gbe, abi ọga oyi itsona. Onana egboese ẹ ẹ ma a nga. Eri-tse ogbogbo ọ lese abi ọ li ma a nga ọ. 11 Irari khi ogbokhoghuo ọa ke gbo dobe ya ri irogbekẹ olese gbe dose oni Ẹshinegba ọ she rọ gbe ni ọ khili iJesu iKirisiti. 12 Ini ogbokhoghuo ọ to nga oni irogbekẹ ona, ni ọ rọ ri igolu to nga ọ, okekhi elomho, okekhi eche ni ẹ ghale, okekhi ẹera, okekhi efolo, okekhi ifulo ọ rọ to nga ọ. 13 A ya ri emini e la elemhi emini ogbogbo ọ rọ to nga ọ khase gboo, ogbele iguezọ. Erali a rọ ya mheshe emini ọ rọ to nga bino ni a lese emini e la elemhi we. 14 Ini emini ọ rọ to nga ọ, o pfue oni erali, a ya ri elele na li. 15 Ini e toa, opfu o gbe ọli, ama a ya tsumhi ọli. Eri-tse khi eri o ya li abi ogbo ni ọ na pfue elemhi erali. 16 Ẹ ẹ a lese khi owa ugamhi oyi Ẹshinegba a khi, ali khi Ayemhe oyi Ẹshinegba o la ẹ egbe? ††††† Ini ogbokhoghuo ọ yese Owa ugamhi Oniemhi oyi Ẹshinegba-a, Ẹshinegba ọ ya yese oni ogbo-a. Irari khi eri Owa ugamhi oyi Ẹshinegba, o pfuase, ali khi Owa Ugamhi oniemhi oyoli ẹ ẹ a khi.

18 A khi ke di egbe ẹ. Ini onge ẹ ọ nono ni loli khi oni ọ mholi ilisingme shi eghẹghẹ ni a la ena, ọ ka khi oyeghe ni ọ me asha khi oni ọ khi ọlesingme egbegbo. 19 Irari khi emini egbo na agbo ẹ ẹ bino shi ilisingme, afue Ẹshinegba ọ bino ọli shi. Abi ebe o ngme, ni ọ,

“Eri Ẹshinegba ọ ri ilasedose eyi eni ẹ lie khi wewe e lesingme riẹ we gbo mu.” †††††† Asha olese o gbo ngme ọli shi ebe khi, “Ẹshinegba ọ lese khi isamhi ni oni ọ lie khi loli lese dose ọo sa khi ẹa mu amẹ.” †††††††† Itobo igho,

†† Li ze Iburu 5.12-13 ††† Li ze 1 iKori 1.12 †††† Li ze Ika 18.4-11,24-28 ††††† Li ze 1 iKori 6.19; 2 iKori 6.16 †††††† Li ze Ijobu 5.13 †††††††† Li ze Iwolo 94.11

a khi ke ri oḡbòkòghuo tonò obò udu, irari khi emhikpa, eyi eḡ lò, ²² o khi iPòlu o, okekhi Apolosi o, okekhi iSefasi ni a gbolo a lu iPita o, okekhi agbò ali eghuli o, okekhi agbò onana ali ogbenakò o, eḡ a ga mhuḡ wḡ nya. ²³ Eḡ oyeḡ eyi iKirisiti a khi, òni iKirisiti o khi oyi Eshinḡgba.

Ighiusomhi na kḡ eyi iKirisiti

4 A ke sato anye egbe abi eni eḡ gbe akanya na iKirisiti ni a ri osheli oyi Eshinḡgba nga obò. ² A zḡ ni a bhale ya e khi òni a ri emhi nga obò, o ri igḡsikia deba li. ³ Egboli oyemḡ ḡa laḡ ini u gue mḡ ḡzò, o ke khi ikòtu na agbò e gue mḡ ḡzò. Mḡmḡ mhi aa fḡ gue egbemḡ ḡzò. ⁴ Emhikhòghuo ḡa nasḡ mḡ udu ni o gue mḡ ḡzò, ama oghò ḡa liḡ khi abò eyemḡ e ma pfulasḡ gba. Ònòmhue ḡḡ gue mḡ ḡzò. ⁵ Irarighò, a khi gue oḡbòkòghuo ḡzò ne neni eghḡghḡ igueḡzò o ramhi. Migha ni Ònòmhue o bhale ne. O ya rue emini a rò sheli alo ebili laseli ali emini e la oḡbògbò udu, eghḡghḡ aghò Eshinḡgba o ya kuḡghie oḡbògbò abi o ti shi.

⁶ Emòle, mhi she ri Apolosi ali egbemḡ riḡle iròkòkò khase e ni a rò lḡsḡ abi ungmḡmhi onana o ngme ni ḡḡ li, "A deba oni omḡsḡ ni o gbe akanya." Aa khi ke liḡ khi oghuo e, o ti dḡsḡ ḡlese. ⁷ Elò o la e egbe ni o ghò rḡ e mu eloe? Elò a mhòli ni ḡa khi eri a ròli na e? Ini o khia khi eri a ròli na e, elò o zḡ ni a rò tonò obò udu?

⁸ Eḡ a she ga mhuḡ emini a nono nya! Eḡ a she ga pfue se! Eri a ke a mḡsḡ abi ighie, anye tḡ anye ke khi eni ḡa mhuḡ! Áá kpa liḡ khi egbegbò a khili ighie, isheghò ni anye li nu e ke mḡsḡ! ⁹ O li mḡ eloe khi anye ighiusomhi na kḡ, Eshinḡgba o rò shi asha ni o ga khòlò nḡ nya. Eri anye li abi ighumha ni a rue e je obini olele ni a te ya gbolo wḡ-a. Ni anye khi emhi ofeli ni ḡgbò na agbò eḡ gia, ali ni igḡni eḡ gia. ¹⁰ Irari oyi iKirisiti a rò bino anye shi eyḡghḡ, ama eḡ a khi eni e lolo mhòli ilḡsingme elemhi iKirisiti. Anye aa mhòli ekpabò, ama eḡ a mhòli ekpabò, ali khi ḡgbò ḡa mu ekpḡ e na anye, a mu ekpḡ e na e. ¹¹ Ya ramhi amo, okiamhi ali okiamḡ o gbe anye ramhi, anye aa mhòli emini a sḡ, sḡ ni ijeḡ ide. A ri ukpḡloe a gbe anye, anye aa mhòli ashini a la. ¹² Anye ròshḡka ri abò eyi anye e gbe ikanya. Ini ḡgbò e ku itḡ e na anye, anye e ku isemḡ na wḡ, ini a mu okhòli vule shi anye o, anye ri egbe mie. ¹³ Ini oḡbò o yese anye eva-a, anye ri unu ni o pḡmḡ sòli o. Ramhi memena, eri a bino anye shi ḡgbò afue ali iku ni e la agbò. ¹⁴ Aa khi eri mhi kḡkḡ ebe ona ghi e ni mhi rò ri omama mu e. Eri mhia nono ni mhi kpaghie e obò, abi eni e bia eniyḡ e liḡ nono ni wḡwḡ e kpaghie imi wḡ obò. ¹⁵ U dobḡ ya mhòli ḡgbò agbeḡ igbe (10,000) ḡḡḡa ni e sḡsḡ e ungmḡmhi oyi iKirisiti, ama ita oghuo u lḡsḡ mhòli. Mḡmḡ khi ita e, eḡ a khi imimḡ rḡte usomhi onete oyi iJesu iKirisiti ni mhi sḡsḡ e. ¹⁶ Irarighò mhia nono ni a ke khonya mḡ. ¹⁷ Ona o zḡ ni mhi rò ghi iTimoti ghi e. Eri mhi nono ingme oyòli abi omò ni mhi bia, ali khi òni ḡḡ ga oyi

† Li zḡ Ika 18.3 †† Li zḡ 1 iKòri 11.1; iFili 3.17

Eshinḡgba ni o ri igḡsikia a gbe akanya na Ònòmhue o khi. ITimoti o ya gueyḡ e angeli oyemḡ abi mhi liḡ deba iKirisiti ali abi oni angeli oyemḡ o li de shi osḡsḡ ni mhia sḡsḡ ingme oyi iKirisiti elemhi igbaa oyi eni e mie iJesu iKirisiti suò kpa.

¹⁸ Eghuo elemhi e, e tsua ipfua ekḡ abinḡ khi mhi aa ke e bhale ya feli e. ¹⁹ O kha ghòle Ònòmhue, mhi ya kḡlḡ bhale oobò. Eghḡghḡ aghò, mḡmḡghuo mhi ya mḡ abi eni ḡgbò ni e tsua ipfua ekḡ eghò e liḡ ngme, ni mhi gbo mḡ ekpabò nabi e khi wḡwḡ e mhòli. ²⁰ Irari eghiele ni Eshinḡgba o le shi awa udu, ḡa khi oyi ungmḡmhi unu tḡ, ama oyi ekpabò lò. ²¹ Elò a nono ni mhi li ini mhi bhale? Mhi rue utali mhòli obò bhale, abi mhi ri ayemḡ inono ali o pḡmḡ bhale?

A khu inyòghuo na itḡbò iteva ya fiḡ

5 Mhi suò khi angeli itḡbò e la iteva oyḡ e. Onabi aa ya mḡ iteva oyi eni ḡa miesuò kpa, a ga mḡ iteva oyḡ. Ni o ramhi khi oḡbò o nu inyòli onuzava a gbhe. ² A gbo ti ipfuabò a nga, ocho ni egbe e kha rò pḡ ḡ-a, ramhi ni a rò khu oḡbò oghòghò iteva oyḡ lasele. ³ Abi o rò tseku khia khi mhi nuata shi e egbe alo-gbugbugbu, ayemḡ oyemḡ o nu e la. Mhi she pfa ḡzò mu oḡbò ni o riḡle emhi onana, abinḡ khi mhi la aghò. ⁴ Irarighò, ini a ri eva oyi Ònòmhue iJesu lona kugbe, ali ni ayemḡ oyemḡ o rò nu e la, ali ni ekpabò eyi Ònòmhue o rò la e iteva, ⁵ a rue oḡbò oghòghò abò-a na okphaghie, ni o pfulḡchḡ idiegbe eyòli-a, ini a pfuese ayemḡ oyòli ini iJesu Ònòmhue o bhale.

⁶ O ma khòlò gba khi a tsua ipfuabò ekḡ. Ni a rò o zḡ ni ḡgbò enana e la iteva oyḡ. Aa lḡsḡ khi eri e li abi umiesobò oghuo ni o ri oili gbolo enekpòle-a? ⁷ A rue oḡbò okhòlò onana iteva oyḡ lasele, ni a mḡ asha la ipfulasḡ. iKirisiti khi omi osumha oyi iPasova ni a she rò luasḡ obo na awa. ⁸ A khi zḡ ni awa ke riḡle imu el-emhi okhòlò ilili ni o li abinḡ khi a kemhi ibulḡdi ni a ri ifuma nye. Awa khi eni e pfulasḡ ali ena igḡsikia, ni awa ke ri ibulḡdi ni aa ri ifuma nye li imu. ⁹ Abi mhi rò kpḡ te ododḡ kḡkḡ ebe ghi e, mhi gueyḡ e a khi nu oḡbò na itḡbò ke kia kugbe. ¹⁰ Ama ḡa khi ingme oyi ḡgbò ena agbò mhi ngme. Irari khi u mema ya lase elemhi agbò le neni u wa kie ḡgbò ni e ku itḡbò, ali ena emhi itoegbe ali ighiatò ali eni eḡ ga ikhumhi. ¹¹ Emini mhi ri onana ngme khi, a khi nu òni o miesuò olo-ḡbhòli, ni ḡḡ ku itḡbò kia kugbe, okekhi oḡbò emhi itoegbe o, okekhi òni o ga ikhumhi, okekhi òni o yese oḡbò eva-a, okekhi ḡdonyò pfulḡchḡ egbe-a, okekhi òni o riḡle alile. Khi ga nu ḡgbò eghòghò le eminale kugbe.

¹² ḡa khi akanya oyawa ni awa ke gue ena odatò ni ḡa miesuò ḡzò. Ena elemhi igbaa oyi eni e mie iJesu iKirisiti suò tḡ ni e lina ngeli awa kha lḡsḡ ke gue ḡzò ¹³ Eshinḡgba o ya gue eni ḡa miesuò ḡzò, ama abi Ebe-no-pfulasḡ o ngme òli khi, "A khu oḡbò okhòlò oghòghò e iteva le." ¹⁴

‡ Li zḡ iDeut 22.30 †† Li zḡ iGal 5.9 †† Li zḡ Okiali 12.5
††† Li zḡ Okiali 13.7; iDeut 16.3 ††† Li zḡ iDeut 13.5; 17.7

Eni e mie suọ e khi ke lu egbe ẹzọ ikọtụ

6 Ini abi a li ga miesuọ abi inyoghuo a mę ingme, elọ o zę khi a lu egbe ẹzọ shi ikọtụ oyi esọ-ẹzọ ni ẹa miesuọ, ocho ni a kha rọ zę ni eni e miesuọ e sọ ẹẹ oni ingme? ² Aa lẹsẹ khi awa ni awa miesuọ, khi awa ya gue ẹgbọ na agbọ ẹzọ? Ẹẹ ni a khi eni e ya gue agbọ ẹzọ, aa dobẹ a sọ shi ukuku ingme ifuabọ eyẹẹ? ³ Aa lẹsẹ khi awa ni awa miesuọ, khi awa ya gue igẹni ẹzọ? Sẹẹ awa aa li ke dobẹ ẹ sọ egbe awa ikuku ingme na agbọ ona. ⁴ Elọ o zę ni a rọ ọ tsua ingme ni a mę ogbele kpa ke ghi esọ-ẹzọ ni ẹa mhue unu shi ingme igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ? ⁵ Eri mhia ngme ona ni omama o mu ẹ. Eri aa mę ọngẹẹ ni ọ lẹsẹ ingme iteva oyẹẹ, ni ọ dobẹ ya ri inyoghuo aava ni e miesuọ riẹlẹ? ⁶ Elọ o zę ni ọngẹẹ ọ rọ ọ rue inyoghuo ọli lẹ deba eni ẹa miesuọ ni e rọli gue ẹzọ?

⁷ Emini o da zę khi a mę iluegbe-ẹzọ ikọtụ iteva oyẹẹ ne, eri o rọkhasẹ khi eni e de a khi. Oni u kha rọ ri egbe mie ini a lue na ẹ, ni u kha rọ lama ni a li ẹ le, ⁸ u ri ochoghọ vu ya lue na ẹgbọ, u li wẹ ẹ le, gbo li shi eni e miesuọ elese.

⁹ A lẹsẹ gboo khi ọna ọkholọ ọa ya lo Eghiele oyi Ẹshinẹgba. Aa khi di egbe ẹ. Ẹgbọ ni ẹ ku itsebọ, okekhi eni ẹ ga ikhumhi, okekhi eni ẹ kia okia, okekhi emọse idegbe, ali emọse ni e nu emọse enabi wẹwẹ ẹ gbhẹ, ¹⁰ li shi ighiatọ, okekhi ena emhi ituegbe, okekhi edonyọ yese egbe-a, okekhi eni ẹ yese ẹgbọ eva, wẹ khi eni e li ẹgbọ a le, e ya lo Eghiele oyi Ẹshinẹgba. ¹¹ Ẹghẹghẹ o la ọ ni ẹẹ a rọ kpe la agbọ oghoghọ, ama a she khuẹsẹ ẹ olamhẹ-a, a khuẹsẹ-a pfuasẹ, a pfa na ẹ, rọte eva oyi ijesu iKirisiti Ọnọmhue ali Ayemhẹ oyi Ẹshinẹgba oyawa.

Khi ke gbe ikanya itsebọ

¹² Ọgbọ ọ dobẹ ya liẹ, "Emini o ghọle mhẹ mhi dobẹ ya riẹlẹ." Ama mhiẹ ọli, "Aa khi emhikpa e ti ni u riẹlẹ." Ali khi ini mhi tseku dobẹ ya riẹlẹ emhikpa, mhi aa gbudu mele oghumha oyi emhikhoghuo-a. ¹³ Wa liẹ khi, "Eminale khi oyi akpidi lọ, ali khi akpidi o khi oyi eminale." Igesikia onana o khi, ama ẹlẹghuo, Ẹshinẹgba ọ ya yese wẹ-a. Ama aa riẹlẹ idiegbe eyawa shi itsebọ ilili. Eri a riẹlẹ idiegbe, ni awa rẹwẹ ke ga Ọnọmhue. Ali khi idiegbe oyawa oo mu Ọnọmhue egbe gba. ¹⁴ Ali khi Ẹshinẹgba ọ ya ri ekpabọ eyọli guise awa eghuli le, abi ọ guise Ọnọmhue oyawa eghuli le. ¹⁵ Aa lẹsẹ khi idiegbe oyawa khi uguabọ idiegbe oyi iKirisiti lọ. Eri ọgbọ ọ ke ya rue uguobọ idiegbe oyi iKirisiti, ọ ke ku ọli gbe uguobọ oyi adegbe? Ọa zę ya li! ¹⁶ Abi aa lẹsẹ khi ọgbọ ni ọ da lẹ deba adegbe ne, khi ọ she to egbọli ma ọni adegbe ọ? Idiegbe oghuo e ke khi, irari khi ebe ọọ li, "Wẹwẹ avavava, idiegbe oghuo e ke khi." ¹⁷ Ama ọgbọ ni ọ da to ma Ọnọmhue ọ ne, ayemhẹ oghuo e ke khi.

¹⁸ Mę itsebọ ikuku na, olamhẹ okhoghuo ọa la ọ ni o ri ichimhi a mu ọgbọ abi olamhẹ itsebọ ikuku. Irari khi

olamhẹ itsebọ ikuku oo rẹ ẹ lamhẹ shi idiegbe oyi yeyẹ ghuo ọ. ¹⁹ Aa lẹsẹ khi idiegbe oyẹ ẹ khi owa ugamhi oyi Ayemhẹ-nọ-pfuasẹ lọ, ni o la idiegbe oyẹ, ni Ẹshinẹgba ọ rọ na ẹ? Ọa ke khi yeyẹ u mhọli egbe ẹ, ²⁰ irari khi eri Ẹshinẹgba ọ dẹ ghalẹ. Irarighọ, u mema ya ri idiegbe eyẹ ri ufumhi na Ẹshinẹgba.

Ingme ingeli oyi ọmọsẹ ali ọkpotoso

7 Ni mhi rọ sọ shi ogbọ ni a kekẹ shi ebe ya mhila mhẹ.

O ti ini ọmọsẹ ali ọkpotoso ẹa ya lẹ deba egbe. ² Ama irari itsebọ, ọmọsẹ ogbogbọ ali ughue ọli e ke lẹ deba egbe, ọkpotoso ali ọdọli e ke lẹ deba egbe. ³ Ọmọsẹ ọ khi ri okiamhi ughue gbe ughue ọli, ọkpotoso ọ khi li ri okiamhi ughue gbe ọdọ li. ⁴ Ọkpotoso lẹlighuo ọa mhọli idiegbe oyọli, ama ọdọli ọ mhọli wẹ. Ighọ o li khi egbe oyi ọmọsẹ, ọa khi ọmọsẹ lẹlighuo ọ mhọli idiegbe eyọli, ama ughue ọli ọ li mhọli wẹ. ⁵ A khi kie egbe, sẹẹ khi ọmọsẹ ali ọkpotoso e lama shi egbe ọ khi wẹwẹ e ya nuata shi ilẹdeba-egbe ne, ni e mę asha mhọli ukuku eghẹghẹ rọ sọ iromhi. Oni eghẹghẹ o kha dọsẹ se, e gbo bhale ya lona, ini ọkphaghie ọ khi mę asha mu wẹ fẹ, irari khi egbe ẹa zę ẹ mu shi ingme ughue. ⁶ Eri mhi khokho ona na ẹ, ọa khi ushi ni mhi shi ẹ shi ekẹ na ẹ. ⁷ O ma kha ti gba ini ogbokpa ọ dobẹ ya la ọ ni ọa rue ọkpotoso shi abi mhẹmhẹ lọ. Ama awa nya awa aa li abeghuo. Ẹshinẹgba ọ somhi ogbogbọ isomhopfa ọdọda. Ọna ọ kha mhọli ona, ọlese ọ mhọli oghọ.

⁸ Ẹẹ ni aa la ughue ghue ali esamhi-olimhi, o ti nẹ ini ẹa bie ye ughue abi mhẹmhẹ. ⁹ Ama ini ẹa dobẹ ya mu egbe wẹ, e ke lẹ ughue. O tine ni a ye ughue dọsẹ ocho ni a rọ ya shitọ, egbe ẹẹ lala ẹ shi ingme ughue.

¹⁰ Ẹẹ ni a la ughue, mhi mhẹsẹ ona na ẹ, ni ọa rọte obọ oyemhẹ bhale, ama obọ oyi Ọnọmhue. Ọkpotoso ọ khi rọte obọ oyi ọdọli vu. ¹¹ Ama ini ọ li ghọ, ọ khi gbo ye ughue olese ghue, ochoghọ ọ ka nu ọdọli rọ riẹlẹ. Ọmọsẹ ọ khi gbudu khu ughue ọli. ¹²

¹² Ẹẹ oyẹẹ enekpọle, mhi gue ona ye ẹ, mhẹmhẹ mhi ngme ona, ọa khi Ọnọmhue. Ini ọmọsẹ ni ọ miesuọ ọ rue ọkpotoso ni ọa miesuọ ughue, o kha ghọle ọni ọkpotoso ni ọ rọ nu ọni ọmọsẹ shitọ, ọni ọmọsẹ ọ khi khu ọli. ¹³ Ini ọkpotoso ni ọ miesuọ ọ ngeli na ọmọsẹ ni ọa miesuọ, ni ọni ọmọsẹ ọ rọ mhọli oghuemhẹ khi lọli ya kie ri ọni ọkpotoso shi, ọni ọkpotoso ọ khi pfa oni ughue-a. ¹⁴ Irari khi ọkpotoso ni ọ miesuọ ọọ rue ipfuasẹ ẹ bhale ughue oyọli, ali khi ọmọsẹ ni ọ miesuọ ọ ri ipfuasẹ ẹ bhale ughue oyọli. Ini ọa khi ighọ lọ, imi ẹ, eni ẹa pfuasẹ e kha khi, ama abi o ke li ena khi, a she khuẹsẹ wẹ-a pfuasẹ.

¹⁵ Ama ini ọni ọa miesuọ elemhi wẹwẹ aava, ọọ nono ni lọli lase oni ughue le, ọ ke vu. Emhikhoghuo ọa ke la akana ya mu ọmọsẹ okekhi ọkpotoso ni ọ miesuọ mhue ini a mę na. Eri Ẹshinẹgba ọ lu awa ni awa rọ la agbọ opfomhẹ. ¹⁶ Yeyẹ ọkpotoso, u fẹ lẹsẹ ini itobọ oyẹ ode ọ kha rọ mhue imiepfuese? Abi khi, yeyẹ ọmọsẹ u lẹsẹ ini itobọ oyẹ ughue ọ kha rọ mhue imiepfuese?

† Li zę 1 iKori 10.23 † Li zę Igbae 2.24

‡ Li zę 1 iKori 3.16; 2 iKori 6.16 † Li zę iMat 5.32; 19.9; iMak 10.11-12; iLuk 16.18

¹⁷ Abibi o tseku li, oḡbḡḡḡ o migha ashini o la ni Ɛshineḡba o ro lu oḡi, ali emini o lu oḡi shi. Ona o khi omhese ni mhi ro na igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suo nya. ¹⁸ Ini omose o she shele-a neni Ɛshineḡba o lu oḡi, o khi mu oḡi pfi riye. Ini omose o she shele-a ne neni a lu oḡi, o khi ya shele-a. ¹⁹ Oa mhuē abi o ngme, ini oḡḡḡ o shele-a okekhi khi o shele-a, emini o mema mu egbe khi, ni a ro ri ishi eyi Ɛshineḡba gbe akanya.

²⁰ Oḡḡḡḡ o kie li abi o la o shi ni Ɛshineḡba o ro lu oḡi. ²¹ Oghumha u khi ni Ɛshineḡba o ro lue? Khi ze ni ogho o nase udu. Ama ini u me asha ya pfa egbe e o le, li ghḡ. ²² Irari khi oni o khi oghumha ni Onomhuē o ro lu oḡi, oni a rue abo-a o ke khi, igho li khi oni a rue abo-a ni Onomhuē o ro lu oḡi, oghumha oyi Onomhuē o ke khi. ²³ Eri a de e ghale, irarigho a khi gbo khi oghumha oyi oḡḡḡḡ. ²⁴ Inyoghuo, oḡḡḡḡ o nu Ɛshineḡba la abi o li ni a ro lu e.

²⁵ Shi ingme oyi ozele ni ea mu ughue ghue. Mhi aa rote obḡ oyi Onomhuē mie ushi ni mhi ya shi na we, ama mhi ri ushi oyemhe bhale abi oni a ri itobo ilemhi khi oni a ri egbe e nga. ²⁶ Ini a bino ingme ni a me agbo memena, mhi sa khi o ti ini oḡḡḡ o bie shito abi o li. ²⁷ U kha la ughue se, khi dua ni u pfa li-a. Ini waa la ughue ne, khi dua abi u li ya lo o. ²⁸ Ama ini o kha khi u lo ughue, waa pfiḡ, ini o riye kha khi u waa mu ughue ghue. Ama eni e rue ikpotso, e ya mhḡli anasemhe elemhi agbo ona, mhi aa nono ni a me onana.

²⁹ Inyoghuo emini mhi ri ona ngme khi eghēḡḡ o ke she. Ro te memena vu, omose ni e rue ikpotso, ughue we e khi mu we egbe dose. ³⁰ Eni e vie, e khi ze ni o lo we egbe dose ode. Eni e ghele, e khi ze ni oghēle rue we vu, eni e de emhi, e khi ze ni emini e de e lo we alo, ³¹ eni e mhḡli emini e ri emhi na agbo o riye, e khi ze ni e rue we udu vu. Irari khi abi agbo ona o laḡ shi memena, o she e dose.

³² Mhia nono ni a rue udu ayele le. Omose ni o rue okpotso, ikanya eyi Onomhuē ea ku oḡi ele-a, irari khi eri o nono abi loḡi lie riye oghumhe oyi Onomhuē.

³³ Ama omose ni o rue okpotso shi, eri isamhi agbo ee nase oḡi udu, irari khi eri o dua ni loḡi ri egbe ke mu ughue oḡi. ³⁴ Irarigho, eri isamhi eyoli e kemhi eva. Eri omueshi ni o ya ye ughue, okekhi, omueshi ni omose o ta owe lase ghue, ingme eyi Onomhuē e mu oḡi egbe. Eri o dua ni loḡi ri idiegbe ali ayemhe oyoli na akanya oyi Onomhuē pfo nya. Ama okpotso ni o ye ughue, emhi agbo o sa, irari khi eri o dua abi loḡi li ri egbe e ke mu oḡḡ.

³⁵ Eri mhi a ngme onana ni mhi kpaghi e obḡ, o a khi eri mhia nono ni mhi zu e ode, ini a khi la ughue. Ochoghḡ eri mhia nono ni a ke riye emini o te ode, ini udu oye o khi kemhi eva shi iregbena Onomhuē pfo oyee.

³⁶ Ini omose o me khi egbe ea ke ze loḡi e mu deba omueshi oyoli ni omose o ta owe lase ghue, ni e ga lama na egbe khi wewe e ya ri egbe shi. Ni o ro she te ni o ye ughue abi o ye ni o, o rue oni omueshi ughue abi o ghole oḡi shi. Oa lamhe. ³⁷ Ama omose ni o me

khi loḡi mhḡli udu no toto ni o doḡe ya mu egboḡi mhuē. Ini o lama shi udu oyoli khi loḡi ea ya rue oni omueshi oyelue ne, oni omose ona o gue kia. ³⁸ Oḡḡḡ ni o rue omueshi oyoli ughue o gue kia. Oni o a rue oḡi, loḡi o gue kia ne.

³⁹ Okpotso ni o la ughue, o a gbudu rote obḡ oyi oḡḡli vu ini o da kie la agbo. Ama ini oḡḡli o ghua, o doḡe ya ngeli na omose ni o nono, ama omose oni o miesuo o mema ya khi. ⁴⁰ Abi mhemhe so oni ingme shi khi, o ya mhḡli oghēle ne ini o shito khi o a bie ke ngeli. Mhi sa khi mhi mhḡli Ayemhe oyi Ɛshineḡba ni mhi ro o ngme ona.

Eminale ni a ro luase ikhumhi

8 Mena ni mhi ro ngme nga oḡḡḡ ni a mhila mhe ingme eminale ni a ro luase ikhumhi.

Awa lese khi, "Awa nya awa ga mhḡli ilese," ingme ona. Eri ilese o ri oḡḡḡ a ti-ipfuabḡ nga ke titi egbe, ama eri inono o ri awa a kpaghi e egbe obḡ. ² Oni o dabi khi loḡi lese gba, o a kie lolo lese abi o kha li lese ne. ³ Ama oḡḡḡ ni o nono ingme oyi Ɛshineḡba, Ɛshineḡba o lese oḡi.

⁴ Ama memena, ingme oyi eminale ni a ro luase ikhumhi, awa lese khi ikhumhi o a khi emhikhoghuo elemhi agbo, ali khi Ɛshineḡba oghuo o khi. ⁵ Ini a tseku me emini a lu ilitsa ali ekhemhuē, o khi eni e la idane o, okekhi ena ekēḡḡ, ongewe o a khi Ɛshineḡba wekhi Onomhuē. ⁶ Ama oyawa khi, Ɛshineḡba oghuo kpe awa mhḡli, ikhi ita ni emhikpa e rote obḡ oyoli bhale, ali oni awa la agbo na, ali khi Onomhuē oghuo o la o, ni o khi ijesu iKirisiti ni emhikpa e rote obḡ oyoli bhale ali ni awa rote obḡ oyoli la agbo.

⁷ Ama o a khi eni e miesuo nya e lese igesikia onana khi afue ilitsa e khi. Ama ingme oyi eni ilitsa ena, o she lo egbo eghoghḡ egbe ramhi khi ini e le eminale ni a ro luasobo eghoghḡ, eri o li we egbe khi eni ilitsa e lie ga eghḡ. Eri ona oḡḡ yese udu oyewe ni o gue we ezḡ o a, irari khi o a lolo toto imiesuo ne. ⁸ Ama eminale ea ti oḡḡḡ o mama Ɛshineḡba. Ea ri awa ya khi eni ea ti ini awa aa le, wekhi eri e ke ri awa ya ti ne ini awa le.

⁹ Ama a kuegbe-a ini afa ni awa mhuē ro o riye emini o ghole awa o khi ya khi ozuode na oḡḡḡḡ ni o a toto imiesuo, ni o roḡi ya de pfilo olamhe. ¹⁰ Ini oḡḡḡ ni o mhuē udu ni o a toto imiesuo ne o fe me khi yeye ni u mhḡli ilese, khi u la udi olitsa e le eminale, u sa khi oghḡ o a ya ri udu nali ro ke le eminale ni a ro luase olitsa? ¹¹ Igho oni oḡḡḡ ni udu oyoli o a toto eghḡ ni o khi inyoghue ni iKirisiti o ghu-a na o li ya opfu-a itobo ilese oye. ¹² Ini a da me na ne, iKirisiti u lue a na, ini u da lue na inyoghue ni a ga miesuo, eri u wa kuale udu oyewe ni o gue we ezḡ ni o a toto eghḡ utse.

¹³ Irarigho, ini o da kha khi eminale ni mhi le o ri inyoghuo-mhe ya de pfilo olamhe ne, mhi aa ke gbo tigbe ya le eminale, ini mhi khi ya ze ni inyoghuo-mhe o de pfilo olamhe.

Afu ni aghiusomhi na keę ọ mhọli

9 Elo e kpomhe ọ le? Mhi áá khi aghiusomhi na keę? Mhi áá she me ijesu Onomhuę oyawa, mhi re e mie ọli suọ? ²Ini o tseku khia khi mhia khi aghiusomhi na keę shi egbọese ọ, mhi aa li khi aghiusomhi na keę shi e ọ? Akanya ni mhi gbe iteva oyẹę o rokhasę khi aghiusomhi mhi khi shi e ọ.

³Ina mhi li a sọ egbọ ni e ri unu a yese afu ni mhi mhọli-a, ⁴eri mhi aa fu tẹ ọ ni a ri eminale ali onyo a na shi akanya ni mhia gbe? ⁵Mhi aa li fu tẹ ọ ni mhi li e rue okpotso ni ọ miesuọ shi, abi ighiusomhi na keę enekpọle, ali inyoghuo Onomhuę ali iPita e li roshi. Eghęghę aghọ ni mhi li ke rue ọli mhue obo ini mhia lę asha? ⁶Abi khi mhemhe ali iBanabasi tse anye lęse khi eni e ri obo oyewę e gbe akanya ke ri eminale na egbe anye le? ⁷A me okhọli-okhuę ni lolighuo ọ fali egbọli ota? Oghiale onoghuo ọa ya le emhi ekomhi eyọli? Oni ọ ri ena kia onoghuo ọa ya rote ena eyọli da amę in-yeli?

⁸Abi usamhi oyi egbọ o li mhi lię ngme ọli, abi khi eri ushi ọa li mu ma ọ? ⁹Irari khi a keke ọli shi ebe Ushi oyi iMosisi, "Khi mu ęna onokpo unu zu ini u rọli e mheli ikpamhi emhi." Ingme oyi ęna weę khi Eshinęba ọ li ghọ lęse sa? ¹⁰Itobọ oyawa ọ rọ ngme onana? Ii, irari oyanye a rọ lighọ keke ọli. Itobọ khi ogbọ ni ọ gua ọ kha gua ni oni ọ khięse ọ rọ khięse, eri e ga rọli shi udu khi wewę e ya mhue okemhi shi eni emhi ekomhi. ¹¹Aborokhia khi anye she ri emhi ayemhe kọ iteva oye e eghọ, anye khi eni e kha rote obo oye e li khięse emhi ikpaghiobọ ni a me elo. ¹²Ini o khia khi egbọese e te ni a ri ikpaghiobọ e na, ọa khi anye kha ga mema tẹ ọ ne? Ama anye ęa rue ete-awę oni afu ona.

Ochoghọ, eri anye ri egbe mie emini anye me kpa ini anye khi zu usomhi onete oyi iKirisiti ode. ¹³Aa lęse khi eni e la Owa Oyi Eshinęba a gbe akanya, khi oni owa e te e le eminale, ali khi eni e la atete e ga, eri e rote emini a rọ luasobo e kemhi? ¹⁴Ighọ, Onomhuę ọ li mhęse ọli eni e ri usomhi onete a tse abọ, e rote ọ ke le emhi. †

¹⁵Ama mhia kie ri eni afu ena gbe akanya deba e, wękhi eri mhi keke ebe ona ni a ba rięle emhi eghoghọ na mhe. O tinę ni mhi bie ghu-a ni ogbọ ọ rọ lię mhi khi tono obo udu. ¹⁶Mhia mhue afu ni mhi rọ tono obo udu shi usomhi onete ni mhi rọ tse abọ. Eri a mhęse ọli na mhe. O ma khọlo mhe egbe ini mhia ri oni usomhi onete tse abọ! ¹⁷Ini o khia khi eri mhia tsabọ ungmehi oyi Eshinęba itobọ khi o ghọle me. A ya fali mhe ota. Ama ini o rię khia khi ọa ghọle mhe, emini Eshinęba ọ rọ nga mhe obo lo ni mhia rięle ¹⁸Ighe ifata ni mhi ke ya mie mena? Afa o khi na mhe ni mhi ke tsabọ oni usomhi onete, ni mhia khi oki shi ọ, ni mhia mie emini e khi eyemhe shi akanya oyi itsabọ usomhi onete.

† Li zę iDeut 25.4; 1 iTimo 5.18 †† Li zę iRom 15.27 † Li zę iMat 10.10; iLuk 10.7

¹⁹Mhemhe ghuo mhi mhęse ona na egbemhe, mhia khi oghumha oyi ogbokhoghuo, ama mhi ri egbe mhe mele oghumha oyi ogbokpa-a, ni mhi rọ lu ebubu egbọ na iKirisiti abi mhi li dobe. ²⁰Abi mhi rọ nu egbọ iju u gbe akanya, mhii ngeli abi ongi iju ni mhi rọ dobe lu we. Abi o rię khia khi ushi iMosisi ọa mu me, mhi kiele e ngeli abi oni ushi o mu ini mhi nu egbọ ni e la oni ushi gbe akanya, ni mhi dobe lu we. ²¹Ighọ o li khi, abi mhi rọ nu egbọ ijęta e gbe akanya, mhi ngeli abi ogbọ ni ọa khi iju ni ushi iju ọa mu ni mhi rọ dobe lu we. Ona ọ lię khi mhi aa ke ri ushi oyi Eshinęba a gbe akanya, ama ushi oyi iKirisiti mhi rọ gbe akanya. ²²Ini mhi la ifuabọ oyi eni irudunga oyewę ọa toto, irudunga oyemhe o li abi oyewę, ni mhi rọ dobe lu we. Emhikpa mhia mela-a na egbọ nya, ni mhi rọ tsumhi eghuo, ode ni mhi ya te dobe rięle ọli kpa.

²³Enana nya, irari oyi usomhi onete mhi rọ lighọ ni mhi mhue okemhi shi ikhivose eyọli.

²⁴A lęse khi ebubu egbọ e migha shi unamhi ni a na, ama oghuo elemhi we ọ kpe na a pfo, ni ọ mie eleli unamhi. Irarighọ, a na ode ni a te ya mie eleli oyi unamhi. ²⁵Eri ogbokpa ni ọ la unamhi ya na ọ kpe e wena ushi unamhi egbegbo. Eri eę na ni e mie arula oghie ni ọọ ke-a. Ama arula ni o laọ agbọagbọ awa na unamhi e shi. ²⁶Onana o zę ni mhi rọ na unamhi oyemhe sheshe ya ramhi ukpesę. Lolli o zę ni mhia rọ li abi opfiękpa ni ọọ pfi ekpa kua irarogbe. ²⁷Eri mhia nasę egbe eyemhe ni mhi dobe mhęse ke na we. Mhi aa nono, ini mhi tsabọ oni usomhi onete ona se, ni mhi khi oni a khu pfia.

A rote okhe oyi egbọ iZireni tse agua ye egbọ

10 Inyoghuo, mhia nono ni a sato emini itita awa ni e deba iMosisi e me. Oguese oyi otughunu o khukhu we, wewę nya e gbo rote okę ifulo ya dose tselele. ¹²Elemhi otughunu ali okę onięmhi e la batazi abi eni e deba iMosisi. ³Wewę nya e le eminale ayemhe. ⁴E gbo da amę oyi ayemhe oghuo ni o rote eche ayemhe ni oo deba we tu. Oni eche khi iKirisiti. ⁵Abi o tseku li ghọ, egbe ęa mu Eshinęba deba ebubu we, itobọ ighọ, eri a miatse ilimhi eyewę ku odagbe ifufu. †††

⁶Mena, ena nya irokhasę e khi na awa, ni o tse agua ye awa, awa khi mhue oghuemhe na emhi ebe abi wewę e li, ⁷we khi ilitsa awa ya ga abi eghuo ọ e li. Ebe-no-pfuasę o ngme ọli khi, "Eni egbọ e shito le, e da, e gbe ishimhi idobie, e ku itsębo." ⁸Awa khi khili ena itsębo abi eghuo ọ e li, ni o zę khi agbelę uye ali esę, 23,000, e ghuloa ogbęleghuo. ⁹Awa khi mu Onomhuę fe bino abi eghuo ọ e li, ni enye e rọ gbolo we-a. ¹⁰Awa khi wolo abi eghuo ọ e li ni Aęeni eghuli ọ rọ gbolo we-a. †††

†† Li zę Okiali 13.21-22; 14.22-29 †† Li zę Okiali 16.35 ††† Li zę Okiali 17.6; iNoba 20.11 ††† Li zę iNoba 14.29-30 § Li zę iNoba 11.4 §† Li zę Okiali 32.6 §†† Li zę iNoba 25.1-18 §† Li zę iNoba 21.5-6 §†† Li zę iNoba 16.41-49

¹¹ Eri emhi ena nya e li wẹ, ni a rọ sẹsẹ awa ingme ẹlẹ-lese, a keke wẹ shi eke tse agua ye awa ni awa la ẹghẹghẹ ikpukhokho agbo ona.

¹² Ini u dabi khi u migha, guẹ kia ini u khi de ode-a.

¹³ Aa me imufe okhoghhuo ni a me egbe, ni ọa khi onabi ẹgboese ẹa me ghue. Ama Ẹshinẹgba ọni a ri egbe ẹ nga lo. Ọa ya ze ni a mu ẹ fe ni o fu dose ẹ, ni aa ya dobe ri egbe mie. Ama ini a mu ẹ fe, Ẹshinẹgba ọ ya ri ode ni a te ya pfue ọ bhale, ni a rọ dobe ya ri egbe mie.

¹⁴ Irarigho, inyoghhuo, a nuata shi ikhumhi o. ¹⁵ Eri mhi nu ẹ ngme abi ẹgbo elisingme. Ẹẹ ghuo a sa emi ni mhi ngme. ¹⁶ Ini awa rote uko ni awa lema Ẹshinẹgba ọ khivose shi da, ọa khi ọlia eyi iKirisiti awa da? Ini awa le ibuledi ni awa kemhi, ọa khi idiegbe oyi iKirisiti ni awa le? ¹⁷ Irari khi ibuledi oghuo o khi, awa nya ini awa tseku bu, idiegbe oghuo awa khi, irari khi eminale oghuo awa kemhi.

¹⁸ A sa ingme oyi ẹgbo iZireni ghue. Ọa khi eri wewe nya ni ẹ le eminale ukhomhi atete ugamhi e ga mhọli obọ shi oni ugamhi oyi Ẹshinẹgba egho? ¹⁹ Eri mhi ri ona lie khi olitsa ali eminale ni a rọ luase ọli khi egbegbi emhi e khi? ²⁰ Iye o! Emini mhi a ngme khi, emini eni ẹ ga ikhumhi e rọ luase obo atete, okphaghie e rewe ẹ luase, ọa khi Ẹshinẹgba. Mhi aa nono ni a mhuẹ kugbe iyemhe okphaghie o. ²¹ Wa ya rote uko oyi Onomhuẹ da, u gbo rote uko oyi okphaghie da. Wa ya rote ukpeko oyi Onomhuẹ le, u gbo te ukpeko oyi okphaghie le. ²² Abi khi eri awa nono ni Onomhuẹ o ke kpe ofuma? Eri awa dabi khi awa toto dose ọli? †

Ẹpfua ni eni e miesuo e mhọli

²³ “Emini o ghọle awa, awa dobe ya riẹle.” Abi a li ngme ọli. Ama aa khi emhikpa o mhọli eleli. “Emini o ghọle awa awa dobe ya riẹle.” Ama aa khi emhikpa o mhọli ikpaghiobọ. ²⁴ Ogbokhoghhuo ọ khi lese ke na shi onote oyi egboli tse ama onete oyi ẹgboese.

²⁵ Ẹlamhi kpa ni a rọ o de oki, ke de ọli le, khi ri irari udu oye ni ọọ gue ẹ ezọ mhila ogbo okhoghhuo shi o. ²⁶ Irari khi Ebe-no-pfuase o ngme ọli khi, “Eke ali emini e la o nya, khi Onomhuẹ o ga mhọli wẹ.” ††

²⁷ Ini ogbo ni ọa miesuo o luẹ ukue, ni u rọ sa li shi udu khi u ya ye, le emiemini o rọ shi ẹ eke. Khi mhila ogbo okhoghhuo oyi udu ni ọọ gue ogbo ezọ. ²⁸ Ama ini ogbokhoghhuo ọọ ye, “Eminale ona, ikhumhi a roli luase.” Khi le oni eminale ogho, irari usamhi udu oyi oni o gueye ogho, ali irari udu oye. ²⁹ Aa khi irari usamhi udu oye, ama irari usamhi udu oyi oni ogbo ogho. “Elo o ze khi ogboese o ke ya khi ozuode shi ẹpfua oyemhe, irari udu oni o gue ogbo ezọ oyi ọli? ³⁰ Ini mhi kphemhi na Ẹshinẹgba shi eminale ni mhia le, elo o ze khi ogboese o ke tsue mhe shi eminale ni mhi kphemhi shi?”

³¹ Abi o laọ shi khi, emiemini u wa riẹle kpa, ni u wa le, ni u wa da, riẹle ọli shi ufumhi oyi Ẹshinẹgba. ³² Khi

† Li ze iMat 26.26-28; iMak 14.22-24; iLuk 22.19-20 †† Li ze iLev 7.6 † Li ze iDeut 32.17 †† Li ze iDeut 32.21 †† Li ze 1 iKori 6.12 ††† Li ze iWolo 24.1

ngeli angeli ni o ya ri ogbokhoghhuo de, o khi ẹgbo iju okekhi ẹgbo ijeta okekhi igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suo eyi Ẹshinẹgba. ³³ Eri mhi dua ni mhi riẹle emini o ti ogbokpa ẹloe odekhode. Irari khi mhia lese na khu oyi mhemhe ghuo, ama oyi ogbokpa ini a mie we pfuese.

11 A ke khonya mhe abi mhi lie khonya iKirisiti Onomhuẹ. †††

Ukhomhi iguese elemhi ugamhi

² Mhi kuẹghie ẹ shi abi a lie sato mhe egbe ni a rọ a deba osese ni mhi sese ẹ.

³ Ama mhi a nono ni a lese khi iKirisiti o khi ukhomhi oyi omose nya, ali khi omose o khi ukhomhi oyi Okpotso. Ama Ẹshinẹgba o khi ukhomhi oyi iKirisiti.

⁴ Irarigho, omose ni ọọ so iromhi okekhi eri o ngme ungmehi imeguele, ni o rọ da ri emhi guese ukhomhi ne, oyeghe o rọ ghi iKirisiti ni o khi ukhomhi oyoli. ⁵ Igho okpotso okhoghhuo ni ọọ so iromhi okekhi eri o ngme ungmehi imeguele, ni ọa rọ da ri emhi khukhu ukhomhi ne, eri o yeghe-a, eri o ri odoli ni o khi ukhomhi oyoli she-a, eri o bie li abine khi o kpogholo itsu ukhomhia. ⁶ Ini okpotso ọa da khukhu ukhomhi ne, o ka ta itsu ukhomhi-a nyaa. Ini o da khia khi emhi omama ọọ khi ini okpotso o kpogholo itsu-a egho, o ke khukhu ukhomhi oyoli. ⁷ Ọa ye ni omose o khukhu ukhomhi oyoli, irari khi irokhokho ali ufumhi oyi Ẹshinẹgba o khi. Ama okpotso ufumhi oyi omose o khi. ⁸ Irari khi aa rote egbe oyi okpotso ma omose, ama idiegbe oyi omose a te ma okpotso. ⁹ Aa ma omose na okpotso, ama omose a ma okpotso na. ¹⁰ Itobọ onana, ali irari oyi igeni, okpotso o ke khukhu ukhomhi oyoli ni o rọ rokhasẹ khi o kie la omhesẹ oyi odoli.

¹¹ Elemhi Onomhuẹ ni awa ga la, okpotso ọa khi ọngeli, we khi omose o khi ọngeli ni wewe aava ẹa mhuẹ abi e lie riẹle ugamhi kugbe. ¹² Irari khi abi a rote omose ma okpotso, igho okpotso o li bia omose. Ama emhikpa obọ oyi Ẹshinẹgba e te bhale. ¹³ Ẹẹ ghuo a so o bino ini o ti ni okpotso o ke so iromhi lema Ẹshinẹgba ọa ri emhi khukhu ukhomhi elemhi owa ugamhi? ¹⁴ Abi a ma emhi nya shi rote eke vu, ọa sese ẹ khi, omama o khi ni omose o rọ mhuẹ itsu ni e nuẹ dolo shi ukhomhi? ¹⁵ Ama khi ini okpotso o mhuẹ itsu ni e nuẹ shi ukhomhi khi ufumhi ali isomhotse o khi na li? Eri a ri itsu ni e nuata na li ni o rọ khukhu ukhomhi. ¹⁶ Ini ogbo o nono ni lolli khako shi ingme onana, emini mhi mhuẹ ya ngme khi, anye-a mhọli ode olese ni anye te ẹ riẹle, igho li khi igbaa nya eyi eni e mie ijesu iKirisiti suo eyi Ẹshinẹgba.

Ushi oyi Eminale no pfuase oyi Onomhuẹ

(iMat 26.26-29; iMak 14.22-25; iLuk 22.14-20)

¹⁷ Rote omhesẹ ni mhi rọ bhale, mhi aa kuẹghie ẹ, irari khi ilona kugbe shi ugamhi oye ẹ, ọọ li oyese dose onete. ¹⁸ Irari onodode, a she gueye mhe khi okemhi

††† Li ze 1 iKori 4.16; iFili 3.17 § Li ze Igbae 1.26-27 §† Li ze Igbae 2.18-23

o o la iteva oye e ini a lona ilegba abi eni e mie ijesu iKirisiti suo. Mhi mie shi o khi igho o khi. ¹⁹ Aa me emini o ze khi aa ya khako. Ama oni ekhako ona o ya ri eni Eshinegba o mie iteva oyi e khasa. ²⁰ Ini a lona kugbe shi oghuo, o a khi eminale oyi Onomhue o khi ni a le, ²¹ Irari khi ini a le, aa ya migha khe egbe. Ogbogbo o rue eminale oyoli e le. Irarigho, eri eghuo e da pfuiche egbe-a, eghuo ea ga me le kpa. ²² Aa mhue apfe oye e ni a la le ni a la da? Abi khi eri a ri eloe a gbe igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suo oyi Eshinegba? Eri a nono ni a ri omama mu egbo ni ea mhue emhikhoghuo? Se a nono ni mhi ngme shi onana? Eri mhi ya kuoghi e mena? Iye o!

²³ Irari khi obo oyi Onomhue mhi te mie osese ni mhi sese e. Khi ijesu Onomhue, eliyose ni a roli de, o rue ibuledi, ²⁴ o kphemhi na Eshinegba o khi oli-a, o o li, "Idiege oyemhe na ni a ro na e, a ke li ona ro sato mhe egbe." ²⁵ Igho o gbo li, abi e ro le se. O rue uko onyo, o o li, "Onana o khi uko oyi ilama kugbe onogbo, ni a ri oia eyemhe riela. Ini a da lina da ne, eri a da li ro sato mhe egbe." ²⁶ Irari khi eghoghe kpa ni a ro da le ibuledi onana ni a ro da oni uko onana ne, eghuli oyi Onomhue u ro tse abo egho neni o ya bhale.

²⁷ Onini o da le ibuledi oyi Onomhue ni o gbo rote uko oyoli da, ode ni o a gbe akanya ne, o she lue, o lamhe shi idiege ali oia oyi Onomhue o. ²⁸ Irarigho, ogbogbo o bino egboli bie ne neni o tigbe le, neni o rote oni uko da. ²⁹ Ini u waa da lese emini oni idiege oyi Onomhue ona o migha shi ne, ni u ro da le oni ibuledi ni u ro gbo te oni uko da, u she le u gbo da ro ri iguezo bhale ghi egbe e. ³⁰ Ona o ze ni ebubu e e ro o ghua, eghuo ea mhue ochi, ebubu e she ghulo-a. ³¹ Ini awa kpe gue egbe awa ez o awa aa ya de pfilo ez o oyi Eshinegba. ³² Ini Onomhue o gue awa ez o, eri o sese awa ingme ini awa khi nu agbo pfua.

³³ Irarigho, ee inyoghuo-mhe, ini awa lona ni awa ro ya le eminale oyi Onomhue, awa ke migha khe egbe.

³⁴ Ini a me oni okiamhi o o gbe, o la apfe le emhi ini a khi lo ez o oyi Eshinegba, ini a lona kugbe. Mhi ya pfuse ingme enekpole ngme ini mhi bhale.

Isomhopfa Ayemhe

12 Mena ni mhi ro so shi ogbo ni a mhila mhe ingme isomhopfa Ayemhe-*no*-pfuase.

Mhia nono ni a lese egbegbingme ni o la o. ² A lese khi eghoghe ni a ro khili eni ea miesuo, a di e lo ode ni a la luase ilitsa ni ea mhue ayemhe. ³ Mhia nono ni mhi gueye e khi aa me ogbo ni Ayemhe oyi Eshinegba o ro gbe akanya ni o ya lie, "A pfi unu na ijesu!" Aa me oni o gbolo ya lie, "Ijesu o khi Onomhue!" Ini o a li khi Ayemhe-*no*-pfuase o sese oli.

⁴ Isomhopfa ododa e la o, ama Ayemhe oghuo o kemhi we. ⁵ Ode ebubu e la o ni a te e ga Onomhue, ama Onomhue oghuo awa ga. ⁶ Ode ododa Eshinegba o te e gbe ikanya elemhi agbo eyi awa, ama oni Eshinegba o ligho gbe oni akanya ona rote idiege oyi awa nya. ⁷ Ogbogbo a ri isomhopfa Ayemhe na, ni o ro

ke gbe akanya ni o kpaghie ogbokpa obo. ⁸ Oni Ayemhe loli o ri isomhopfa oyi ungmehi egbhali na ogbo oghuo. Oni Ayemhe o kie gbolo ri isomhopfa ilisingme a na ogboese. ⁹ Oni Ayemhe o gbo ri irudunga oniemi a na ogbo. Oni Ayemhe oghuo o kie gbo ri ekpabo na ogboese ni o ro ri ogbo toto. ¹⁰ Oni Ayemhe o ri ekpabo na ogbo ni o ro gbe ikanya onyaloa, o ri ekpabo na ogboese ni o ro me eke guele. O gbo ro-na ogboese ni o lese ikhioda ni o la iyemhe ododa o. O ro-na ogbo ni o ro dobe e ngme emue oda, o ro-na olese ni o dobe guele abi oni emue ogho o ngme. ¹¹ Ama Ayemhe oghuo o kie khi ni o ga gbe eni ikanya egho abi o ghole oli shi. O ri isomhopfa ododa na ogbogbo. ††

Idiege oghuo ni o mhue iguabo ododa

¹² Eri iKirisiti o li abi idiege oghuo ni o mhue iguabo ododa, idiege oghuo o kie khi, ini o tseku mholi iguabo ebubu ododa. ¹³ Igho awa nya awa gbo li, o khi ongi iju u khi, okekhi onge ijeta, o ke khi oghumha oo, o ke khi oni o o khi oghumha, a she batazi awa shi idiege oghuo rote oni Ayemhe oghuo ogho, a kie gbo ri oni ayemhe oghuo ogho na awa.

¹⁴ Irari khi idiege o a khi uguobo oghuo tse loli nya o khi, ama iguabo ni e bu o mholi. ¹⁵ Ini owe o gueye obo, "Irari khi mhia da khi obo, mhi aa ke kugbe idiege o," Oni owe o kie khi oyi idiege? ¹⁶ Ini es o o khi, "Irari khi mhi aa khili eloe, mhi aa ke khili oyi oni idiege." Ogho o ya lie khi o a ke la oni idiege? ¹⁷ Ini idiege nya o khili eloe lo, se o kha li ke suo. Abi ini idiege nya o ke khili es o lo, se o kha li ke suo isue?

¹⁸ Abi o li khi, eri Eshinegba o tono iguabo egbe ododa ma shi idiege abi o li nono oli shi. ¹⁹ Idiege o ya gbapfo, ini o khia uguabo oghuo tse loli nya o khi?

²⁰ Abi o li khi, iguabo ododa e la o, ama idiege oghuo kpe o khi. ²¹ Irarigho, eloe o a ya lie obo, "Mhi aa mhue emini mhi re ya li!" We khi ukhomhi o ya lie awe mhia mhue emini mhi re ya li. ²² Ini awa te ukiekie o obini o kpole oyi ingme ona bino oli, iguabo oyi idiege ni o a lolo toto, o a ze idiege ya tsua pfi, ²³ ama idiege ni awa bino khi ea lolo mu eloe, wewe awa ga sono itsua gue. Awa a kugbea gue iguabo idiege ni o a ti ni a ke khueghie-a shi eke ni aa me eloe, ²⁴ Ama awa aa ya so itsua gue ikpe ni e ze ro o shi eke ni egboese e me eloe. Eri Eshinegba o ligho riela idiege, ni awa mu ekpe na iguabo ni e li abine khi ea lolo mu eloe. ²⁵ Ito-b o igho, okemhi o a la idiege, eri ikpe ododa egho e ri eloe a khu egbe. ²⁶ Ini asha eghuo o o me osoli, ikpe enekpole nya e li nu oli a me oni osoli. Ini a ri ekpe na uguabo idiege oghuo eri enekpole nya ee ghela.

²⁷ Ee nya idiege oyi iKirisiti a khi, ogbogbo o khi uguobo oyoli. ²⁸ Elemhi igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suo, onodode, Eshinegba o ze ighiusomhi na kee, onuzi-eva o ze emekeguele, onuzi-es e, esese, o tigbe ri eni e gbe onyaloa shi asha eghuo, gbo li shi eni mholi isomhopfa ni a ro ri ogbo ze. O gbo ze eni e gue e kpaghie egboese obo, elese o zewe eni e gue ri

† Li ze Okiali 24.6-8; Ijere 31.31-34

†† Li ze iRom 12.6-8 ‡ Li ze iRom 12.4-5

omhese kia, ali eni e ngme emue ododa. ¹²⁹ Wewe nya e khi ighiusomhi na kee? Wewe nya e khi emekeguele? Wewe nya e khi esese? Ogbokpa o dobe a gbe akanya onyaloa? ³⁰ Wewe nya e mholi isomhopfa oyi iri-ogbo ze? Egbonye nya e gue ngme emue ododa? Abi khi wewe nya e gue e guele abi oni emue ododa o ngme?

³¹ Irarigho, awa ke nono isomhopfa ni o tine nya.

Mhi ya ri ode ni o tine nya khasa e.

Inono

13 Ini mhi ga gue e ngme emue oyi egbo ali oyi igeni, ni mhi aa ro mhue inono, okeke ulo ali okeke ipepe itasa mhi khi. ² Ini mhi mhue isomhopfa imekeguele ali ni mhi ro lese udi osheli ali ilese nya a guele. Mhi kha mholi irudunga ni a ro dobe ogghie ite, ni mhi aa ro mhue inono, afue mhi khi. ^{†3} Mhi kha ga ri emini mhi mhue nya somhopfa, ni mhi ro ga ri egbe mhe bhale ni a tose-a ni mhi ba tono obodo udu, ni mhi aa ro mhue inono, mhi aa mhue elele okhoghuo ni mhi ya me.

⁴ Eri inono o mholi irabomudu, o mholi isomhalemhi. Oa ya kpe ofuma, oa ya tono obodo udu, oa ya vuse ike. ⁵ Inono oa ya ngeli angeli obe, oa ya khu oyoli tse, elemhi ea kele bi inono, oa ya keke ingme ni a li oli ya shi na ogbo. ⁶ Oa ya me emhi obe ni oo ke ghelshie shi o, ama emhi egbegbingme o ghelshie e shi. ⁷ Oa ya mholi ukhimhi-elemhi. Irudunga ali irudushi, ali irabomudu oyoli oa ya ba li ku.

⁸ Inono oa mhue ukpese. Imekeguele e la o, eri-tse khi e ya dose, isomhopfa oyi ingme-emue ododa e la o, ama e ya dose, ileasingme e la o, ama e ya dose.

⁹ Irarikhi isomhopfa ileasingme ali imekeguele oyawa ea ya gba pfo. ¹⁰ Ama ini oni o gba pfo o ramhi, oni oa gba pfo o kele-a. ¹¹ Abi mhi ro khi omoo, emue ali isamhi ali akhokhomhe eyemhe, e khi eyi omoo. Mena abi mhi ro ke khi ogbhali, mhi aa ke mhue emini mhi ri angeli omoo a li. ¹² Emini awa me memena, eri o li abi aroro ni awa rote ughegbe e me lishi-lishi. Egheghe agho o kha ramhi, awa ya me oli ghemhe, ghe e. Emini mhi lese, oa gba pfo, ama egheghe agho, o ya gbapfo, abi Eshinegba o li sese mhe pfo.

¹³ Ama eni emhi ese enana e kie migha: Irudunga, irudushi, ali inono. Oni o ga fune nya shi we o khi inono.

Isomhopfa imekeguele ali emue

14 Zobe ni inono o khi emini u na a khu. Ke dua ni u mholi isomhopfa eyi Ayemhe no pfuase, tete isomhopfa imekeguele. ² Ogbonye ni oo ngme emue ni ogbo oa lese emini oo ngme, Eshinegba o nu e ngme, irari ogbokhoghuo oa ya lese emini o ri eni ingmemhi ngme. Egbegbi ingme osheli o rote Ayemhe no pfuase ee ngme. ³ Ama ogbokpa ni o meke ngme guele, eri oo nu egbo o ngme, o kpaghie we obodo, o ri udu shi we o, o ri udu pfomhi we. ⁴ Ogbonye ni oo ngme emue oda ni egbo ea lese emini o ngme, eg-

boli oo kpaghie obodo, ama ogbo ni o mekeguele, igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suo nya oo kpaghie obodo. ⁵ O ga ghole mhe ni ee nya a ke ngme emue ododa, ama oni o ghole mhe ne khi ni a ga mholi isomhopfa imekeguele. Irari khi oni o mekeguele o mu eloe dose oni o ngme emue oda. Se e ni eri ogbo o la agho ni o guele abi o ngme ni ogbokpa ni o la igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suo o mhue ikpaghiobodo.

⁶ Igho inyoghuo, ini mhi bhale deba e ni mhi ro o ngme emue oda, onete onoghuo o ya ri ele na e? Oa khi ini, mhi gue irokhasa ni mhi rote obo oyi Eshinegba me ye e, okekhi emini mhi lese mhi gueye e, okekhi imeguele mhi gueye e, okekhi ungmehi osese mhi ro bhale ghi e, o ya ri eleli na e? ⁷ Bino itsua ni ea mhue ayemhe, ni ee ngme, enabi ofele ali efa. Se e ogbokhoghuo o li ya lese emini a kpheli, ini oa suo obini a mu abo we je? ⁸ Ali oni oo pfi akala, ini oa li pfi oli gboo ni o de uruli ni a suo, ogghuo o ya mu egbe okholi? ⁹ Igho khi, ini u ri emue ni egbo ea ya suo o ngme ingmemhi ni e mholi ileasingme, ogbokhoghuo oa ya lese emini wa ngme. Eri u lese ke ngme kua idane! ¹⁰ Emue ebubu e la agbo ona, wewe nya e khi eni e ti shi eni e ngme we o. ¹¹ Ama ini mhi aa lese emue ni a ngme, oni o nu mhe ngme, ofese o khi shi me o, mhemhe khi ofese shi oli o. ¹² Aborokhia khi isomhopfa eyi ayemhe e mema kiele e ghole e egho, a ke nono isomhopfa eni e ya ri ikpaghiobodo ghi igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suo.

¹³ Itobo igho, oni oo ngme emue oda o mema ya lema a ri ekpabo ni o ro o ke guele abi o ngme na li.

¹⁴ Irari ini mhi ri emue oda a so iromhi, ayemhe oyemhe oo so iromhi, ama udu oyemhe oa ya mhe mhue emini o mu o. ¹⁵ Se mhi ke ya li sho? Mhi ga ya ri elele wewe eve-eva ena. Eri mhi ya ri ayemhe oyemhe so iromhi, mhi gbo li ri udu oyemhe so. Mhi ya ri ayemhe oyemhe to uwolo, mhi gbo li ri udu oyemhe to. ¹⁶ Ini u ri ikphemhi na Eshinegba elemhi ayemhe tse, se egbo enekpole ni ea ya suo ikphemhi ni u ro na Eshinegba e li suo, ni e mie Atse shi e oni iromhi ali ikphemhi? Ea mhue abi e li ya lese emini u wa ngme.

¹⁷ Ini o tseku khia khi iromhi ikphemhi eye khi enete lo, ea ga kpaghie egbo enekpole obodo. ¹⁸ Mhi kphemhi na Eshinegba khi mhi ga ngme emue ododa dose ee nyaa. ¹⁹ Ini a la ugamhi igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suo, o ti mhe egbe ni mhi lese ngme ikpamhi ingmemhi ishe tse ni egbo ya suo abi mhi rewe ngme, ro sese we, ocho ni mhi ro ri emue oda ya ngme ingmemhi agbele ni ogbokhoghuo oa ya suo abi mhi rewe ngme.

²⁰ Inyoghuo-mhe, a khi ke sa abi eniye. A mholi isamhi abi egbhali ama a li abi emofe ni ea lese emhikhoghuo obode onobe iriele. ²¹ A keke oli shi Ebe-no-pfuase khi,

“Emue oda mhi ro ya
nu egbo eyemhe ngme.
Mhi ya ri uruli epfese ngme,
ama ini o tseku khi igho,
egbo eyemhe ea ya

ri esọ shi mhẹ ekẹ,
ighọ Ọnọmhuẹ ọ ngme.” †

²² Itobọ ighọ, ẹmuẹ ọda, ọa khi emhi ọnyaloa shi eni e miesuọ ọ sẹẹ ni eni ẹa miesuọ. Ama imekẹguele, eni miesuọ o mema gọ lu, ọa khi oyi eni ẹa miesuọ.

²³ Irarighọ, ini igbaa oyi eni e mie iJesu iKirisiti suọ kpa e legba ni ọgbọkpa ọ rọ ọ ngme ẹmuẹ ọdọda, eshẹb- hẹ ali eni ẹa miesuọ, ẹa ya liẹ khi ujili ọọ kpha ẹ nya?

²⁴ Ama ini ọgbọkpa ọọ mekẹguele, ni ẹgbọ ni ẹa miesuọ okekhi ọgbọ ni ọa lẹsẹ emini a riẹlẹ ọ rọ lo le. Rọte ingmemhi ni ọọ suọ, ọ rọ ya lẹsẹ khi ọna olamhẹ loli khi, ni ọ khi ọni ọ mu pfi. ²⁵ Osheli isamhi udu eyọli e ya khueghie-a gboo. Ọ de yẹshi, ọọ ga Ẹshinẹgba, ọọ liẹ, “Ẹshinẹgba ọ la ẹ iteva egbẹgbọ.”

Ugamhi ni ọa mhue ozughu

²⁶ Inyoghuo, abi mhi ri ona ngme khi, ini a lona kugbe shi ugamhi, ni ọghuo ọ rọ mhọli uwolo, okekhi khi ọghuo ọ mhọli emini ọ sẹsẹ, okekhi irọkhasẹ ọlese ọ mhọli, okekhi ẹmuẹ ọda ọlese ọọ ngme, okekhi aguele emini a ri oni ẹmuẹ ọlese ngme mhọli. A riẹlẹ enana nya rọ kpaghie igbaa oyi eni e mie iJesu iKirisiti suọ obo. ²⁷ Ini ọgbọ ọ ya ngme ẹmuẹ ọda, ẹgbọ aava tse e lẹsẹ ngme, ini ẹ khi e bu dọsẹ, e khi aasẹ. Ama ọtuoghuo ọghuo ọ kpẹ ke ngme, ọgbọese ọọ guele abi ọọ ngme. ²⁸ Ini o khia khi ọgbọ ọa la oni igba oyi eni e miesuọ ni ọ ya ke mie ọli emini ọọ ngme guele, ọni ọọ ngme ungmehi ẹmuẹ ọda ọghọ ọ khukhu unu, ọ lẹsẹ nu egbọli ali Ẹshinẹgba ke ngme.

²⁹ Emekẹguele aava okekhi aasẹ e doḅẹ ya ke ngme, ẹgbọ enekpọle e ku esọ-a ni e lẹsẹ abi ẹẹ ngme. ³⁰ O kha ke khia khi a ri irọkhasẹ khasẹ ọgbọese ni ọ shitọ oni ilegba, ọni ọ kpẹ ngme egḅọ, o mu migha. ³¹ Ẹẹ nya a doḅẹ ya meḅuele, ama o khi ọtuoghuo ọghuo, ni enekpọle e wẹna ali ni a ri udu shi wẹ ọ. ³² Eni e mhue ayemhẹ imeḅuele e ke ri ẹghẹghẹ na egbe rọ ngme ini ayemhẹ imeḅuele o la wẹ egbe ẹ gbe akanya. ³³ Irari khi Ẹshinẹgba ọa khi ọna ozughu, ama oyi opfomhẹ. Abi o li shi elemhi igba oyi eni miesuọ nya.

³⁴ Ikpotoso e ke khukhu unu ini igbaa oyi eni e mie iJesu iKirisiti suọ e legba, abi o li shi igbaa oyi eni e mie iJesu iKirisiti suọ elese nya. A khi zẹ wẹ ngme, e ri ochoghọ ke deba omhẹsẹ, abi ushi o ngme. ^{†35} Ini ẹ nono ni wẹwẹ e lẹsẹ udi-ingme okhoghuo, e la apfe mhila edowẹ. Emhi omama o khi ni ọkpotoso ọ rọ la ilegba igbaa oyi eni e mie iJesu iKirisiti suọ ngme.

³⁶ Abi khi obọ oyẹ ẹ ungmehi oyi Ẹshinẹgba o te gba ekẹle, abi khi ẹẹ ghuo o lẹsẹ ramhi egbe? ³⁷ Ini ọgbọkḅoghuo o sa khi ọmekẹguele loli khi, okekhi khi eri ọ liẹ khi loli mhọli ayemhẹ ni ọ pfuasẹ, ọ mema ya lẹsẹ khi emini mhi kekẹ ẹ ghi ẹ ena khi ushi oyi Ọnọmhuẹ lọ. ³⁸ Ama ini ọgbọkḅoghuo ọ ri ẹloẹ gbe ungmehi ona, a li ri ẹloẹ gbe ọli.

³⁹ Irarighọ, inyoghuo-mhẹ, a ke nono ni a meḅuele, ama ẹmuẹ ọda ingmengme, o khi khi ighuighue. ⁴⁰ A ke riẹlẹ emhikpa te ode ni ọa mhue ozughu.

Irọte eghuli guale oyi iKirisiti

¹⁵ Mena mhia nono ni mhi yele ẹ le inyoghuo, ingme usomhi onete ni mhi rọ tse abọ ye ẹ ni a miesuọ, ni irudunga oyẹ ẹ o migha nga egbẹgbọ. ² Oni usomhi onete ona a rọ tsumhi ẹ, ini a da mu emini mhi rọ tse abọ ye ẹ mhue toto. Ini ọa khi ighọ, eri a miesuọ shi afue.

³ Abi mhi li te ekẹ mie oni usomhi ni o lolo mu ẹloẹ, ighọ mhi li gue ọli ye ẹ. Usomhi khi, iKirisiti ọ ghua-
to olamhẹ eyawa
abi a li kekẹ ọli
shi Ebe-no-pfuasẹ. ⁴ Khi a rọli tọ,
a rọte eghuli guise ọli le
ẹlẹ nuzi-esẹ,

abi Ebe-no-pfuasẹ o ngme. †

⁵ Ọ ri egbọli khasẹ iPita,
ọ tigbe ri egbọli khasẹ eni ogbava. †

⁶ Ọ tigbe ri egbọli khasẹ,
ẹgbọ ni e miesuọ ni e bu dọsẹ
ẹgbọ egbhue uye ali ishe (500),
ni e la asheghuo utoghuo,
ni o khia khi ebubu wẹ
e kie la agbọ,
eghuo ọ e she ghua.

⁷ Ọ tigbe ri egbọli khasẹ ijemhisi,
neni ọ tigbe gbo

ri egbọli khasẹ ighiusomhi na keḅẹ nya.

⁸ Ikpukhokho ọ, ọ li ri egbọli khasẹ mhẹ abi omọ ni a bia shi ẹghẹghẹ ni aa kha bia li shi. ^{††9} Irari khi mhemhẹ mhi ga kpọkẹ na ighiusomhi na keḅẹ enekpọle nya a. Mhi aa fe fu te ni a lu aghiusomhi na keḅẹ, itobọ khi mhi mu okhọli vule shi igbaa oyi eni e mie iJesu iKirisiti suọ oyi Ẹshinẹgba ọ. ^{††10} Ama okhale ni mhia futẹ ni Ẹshinẹgba ọ li na mhẹ o remhẹ khi emini mhi khi. Ali khi okhale ni ọ li na mhẹ ọa li opfu-a. Ini a ke gbo riẹlẹ ọli bino, mhi she ga rọshẹka gbe akanya dọsẹ wẹ nya. Ama ọa khi mhemhẹ mhi doḅẹ gbe ọli, ama okhale oyi Ẹshinẹgba ni o la mhẹ egbe a gbe akanya lọ. ¹¹ Itobọ ighọ, ini o khia khi wẹwẹ e tsabọ oni usomhi, okekhi obọ oyemhẹ o te bhale o, ungmehi oghuo anye kie ga rọ ọ tse abọ, ni o khi emini a mie shi.

Irọte eghuli guale oyi eni eghua

¹² Usomhi oyanye na. A she rọte eghuli guise iKirisiti le. Elo ọ ke zẹ khi eghuo ẹ e rọ liẹ khi iteghuli guale oyi eni e ghua-ọ ọa la ọ shọ? ¹³ Ini irọte eghuli guise eni e ghua-ọ le ọa la ọ, oghọ khi aa guise iKirisiti le. ¹⁴ Ini o khia khi aa rọte eghuli guise iKirisiti le lọ, itsabọ oyawa, afue o kha khi, ighọ li khi irudunga oyawa. ¹⁵ Ọa khi ighọ tse, eni e pfi ọtsẹlẹ kie ẹgbọli ma Ẹshinẹgba anye kha khi. Irari khi anye she kpẹ pfi ọtsẹlẹ guele na Ẹshinẹgba khi ọ rọte eghuli guise iKirisiti le. Ini o khia

† Li zẹ Aza 53.5-12 †† Li zẹ Iwolo 16.8-10; iMat 12.40; Ika 2.24-32 †† Li zẹ iMat 28.16-17; iMak 16.14; iLuk 24.34,36; iJon 20.19 ††† Li zẹ Ika 9.3-6 ††† Li zẹ Ika 8.3

† Li zẹ Aza 28.11-12 †† Li zẹ Igbae 3.16

khi igesikia o kha khi lo khi aa ya guise eni e ghu-a le lo, eri o kha rokhase khi o guise iKirisiti le. ¹⁶ Irari khi ini aa ya guise eni e ghu-a le, aa li guise iKirisiti le o li khi egho. ¹⁷ Ini o khia khi aa guise iKirisiti le, irudunga oye o kha mhue emini o kha li na e. Ee a kha kie la okhena ipfezomu shi olamhe eyee. ¹⁸ Ogho li khia khi, eni e ghulua ni e mie iKirisiti suo khi eri e li li opfu-a. ¹⁹ Ini o khia khi agbo ana tse, irudushi ni awa mhue na iKirisiti o pfo shi lo, awa a opfu o kha bie gbene nya.

²⁰ Egbegbi ingme ni o la o khi, a she rote eghuli guise iKirisiti le, ni o ri awa mie shi o khi a ya gbo guise eni e ghu-a le. ²¹ Irari khi abi eghuli o rote obo oyi ogbo otuoghua bhale ikhi Adamu, igho irote eghuli guise le o li rote obo oyi ogbo otuoghua bhale ikhi iKirisiti.

²² Irari khi abi egbokpa e li rote obo oyi Adamu ghu-a, igho a li ya rote eghuli guise ogbokpa le, rote obo oyi iKirisiti. ²³ Ama a ya guise ogbogbo le abi o li te oli, iKirisiti o khi oni odode, o kha nyene egbe bhale, a tigbe li guise eni e mie oli suo le. ²⁴ Ishegho ozukhomhi agbo o bhale, ini iKirisiti o mu ekpabo ayemhe nya o le, ali eni e mhue afu ali itoto nya, o tigbe rue oni omheshe nya na Eshinegba ita. ²⁵ Irari khi iKirisiti o ya ke mhese ramhi ni Eshinegba o ro ya ri ebe oli nya kpoke ekoawe eyoli. ²⁶ Obe ni o ya kpukhokho mu o le khi, eghuli. ²⁷ Irari khi Ebe-nopfuase o ngme oli khi "Eshinegba o ri emhikpa kpoke ekoawe eyoli." Onana o roli khase gbo khi aa li ri Eshinegba ma o ro kpoke na iKirisiti, ikhi loli ni o ri emhikpa kpoke ekoawe eyi iKirisiti. ²⁸ Itobo khi ini a da ri emhikpa shi omheshe oyi iKirisiti se, eghenge agho loli oyoli ni o khi omioli, o ri egboli kpoke na Eshinegba, oni o ri emhikpa kpoke na li. Eshinegba o mhese e shi emhi nya.

²⁹ Elo ze ni egbo e ro o batazi na egbo ni e she ghu-a? Ini aa ya guise eni e ghua le, elo o ze ni a ro batazi shi na we? ³⁰ Elo o ze ni anye ro ri agbo oyanye e shi okhena eghenge kpa? ³¹ Anye e la okhena eghuli ogbeleka! Ititiegbe ni mhi ri itobo oye e titi, irari emini ijesu iKirisiti oyawa o ri elele oyemhe ni mhi ro nu inyagbemhi ebe, ikhi emose egho na eoli Efesosi kholi? Ini aa ya guise eni e ghua le bhale agbo,

Awa bie ke le awa a da,
irari khi awa ya ghu-a ako. †

³³ Khi ze ni a sese wasa-a. "Ikugbe egbo ebe o, o ma yese egbegbi angeli-a." ³⁴ Nyene egbe bhale egbhali eye, a tiegbe olamhe le. Eghuo e e la o ni ea lese Eshinegba. Ni o ri omama mu e, mhi ro ngme ona.

Idiegbe ni a rote eghuli guise le

³⁵ Ama ogbo o dobe ya mhila ogbo, "Se e a lie guise eni e ghu-a le bhale agbo? Idiegbe onabi onoghua e ke ya mholi?" ³⁶ Yeye oyeghe! Waa lese khi emini a ro ko o ya ze ini o li ke ghua? ³⁷ Ini a ri ukpamhi oapka ko, o ke e ze ukpamhi nge, ama ughenge oli o ke ze ngale. ³⁸ Eshinegba o ri idiegbe e na ikpamhi abi o ghole oli shi, ikpamhi emhi nya e mholi idiegbe oyewe.

³⁹ Idiegbe oyi emhi nya ea li abeghuo. Egbo e mholi idiegbe oghuo, elamhako e mholi idiegbe olese, ipfeli ali ifele e mholi idiegbe eyewe. ⁴⁰ Emhi ododa e la idane, emhi ododa e li la ekekhe. Otse oyi emhi na idane, o khi oghuo, otse ni o la emini e la ekekhe o khi oda. ⁴¹ Ovo o mholi otse oyoli oda ke, uki o mholi otse olese, ikpetata e mholi otse olese oda. Eni ikpetata e gbo somhotse dose egbe. ⁴² Igho o ya li ini a guise eni e ghu-a le. Idiegbe ni a ro to, eni e kea e khi ni a ro to. Ama eri a guise oli le ni o ke ya kea ghue. ⁴³ Ini a roli to, o yemhi osue, o mhue itoto, ama ini a guise oli le o somhotse-a, o mhue itoto. ⁴⁴ Ini a roli to, o khi idiegbe ni a me alo gbugbugbu. Ini a guise oli le, o khi idiegbe ayemhe.

Ini idiegbe ni a me alo gbugbugbu o la o, idiegbe el-emhi ayemhe o li la o. ⁴⁵ Abi a li keke oli khi, "Omose onodode Adamu, eri a ma li ogbo ni o mholi ayemhe." Ama khi Adamu ni o kpe ukhokho, ayemhe ni o ri agbo a na ogbo o khi. ⁴⁶ Oa khi idiegbe ayemhe o kpe bhale, ama oni a me alo gbugbugbu, neni a me oyi ayemhe. ⁴⁷ Adamu, omose onodode, itutu ena eke a ro ma li, Adamu onuzava iloghie o te tiemhile. ⁴⁸ Eni e khi eyi eke, eri e li abi eni a ri itutu eyi eke ma, eni e khi eyi iloghie eri e li abi eni e rote iloghie bhale. ⁴⁹ Ezeze abi awa li ri irokhokho oyi omose ni a ri eke ma so, igho awa gbo li ya ri irokhokho oyi omose ni o rote idane bhale so.

⁵⁰ Mhi gue ona ye e inyoghua khi, emhi idiegbe ali emhi oia ea ya lo Eghiele oyi Eshinegba. U ke-lie khi eri idiegbe ni o ke ya mholi okemhi shi oni iloghie ni o ke ya kea. ⁵¹ A ri eso shi egbegbingme osheli ona. Awa nya awa aa ya ghua, ama ini akala ni o kpukhokho o de, a ya mu awa mela-a, bia, ⁵² elemhi ikoko alo khueghie-a, ini oni akala ni o kpukhokho o de. Irari khi akala o ya de, eni e ghu-a e ya ri idiegbe ni o ke ya kea guale, a ya mu we mela-a. ⁵³ Irari khi idiegbe ni o ke ya o mema ya ri idiegbe ni o ke ya ke so, oni o ke ghu o ri idiegbe ni o ke ya ghua so. ⁵⁴ Ishegho, ini idiegbe ni o ke ya o ri idiegbe ni o ke ya ke so se, ni idiegbe ni o ke ghu o ro ri idiegbe ni o ke ya ghua so se, ungemhi ni ebe o ngme o bhale ya tse ni o li khi,

"A she to eghuli lue
elemhi imuole." ††

⁵⁵ "Eghuli o, ighe imuole
ni u ke dobe ya mu o le mena?

Eghuli o! Ighe ekpabo eye mena?" †††

⁵⁶ Olamhe o ri ekpabo na utamhi oyi eghuli e ta, ni o ro kualit utse, olamhe o rote ushi mholi ekpabo. ⁵⁷ Ama awa kphemhi na Eshinegba ni o ri imuole na awa rote obo oyi ijesu iKirisiti Onomhuele oyawa.

⁵⁸ Irarigho, inyoghua a migha gbaa. A gbe akanya oyi Onomhuele oyi e ke je odalo, abi a ro lese khi akanya ni u da gbe na Onomhuele khi o ke afue.

† Li ze Iwolo 110.1 †† Li ze Iwolo 8.6 † Li ze Aza 22.13

†† Li ze Igbae 2.7 ††† Li ze 1 iTeza 4.15-17 ††† Li ze Aza 25.8
††† Li ze Osia 13.14

Ukpaghọ ni a mie ghi igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ na iJerusalemu

16 Ni mhi rọ ngme nga ingme ikpaghọ ni a mie ni a rọ ya kpaghie igbaa nya eyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ ni e la ekẹ iJudia obọ, ni a kekẹ shi ebe ghi mhẹ. A ke li abi mhi gueye igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ ni e la ekẹ iGalesha e li ke rieḷe. ¹² Uka khi uka kpa, a ke rọte ikpaghọ ni a gbe, rue shi asheghuo abi ọgbogbo ọ mhue, ini a khi gbo ke zela ikpaghọ elese ini mhi bhale. ³ Ini mhi bhale, mhi ya kekẹ ebe na ẹgbọ ni á zẹ, mhi kekẹ shi ọ khi wewe a ghie, e tsua isomhopfa eyeje iJerusalemu. ⁴ Ini o ke khia khi o ti ni mhi li ye, anye ga kia.

Omhesẹ ni iPọlu ọ mhese

⁵ Mhi ya bhale ya me ẹ ini mhi rọte iMasidonia dọse se. ¹⁶ Mhi nu ẹ ya la denẹ. Otse, mhi ga la aghọ okase nya. Eghẹghẹ aghọ a ke ri ukpaghọ kpaghie mhẹ obọ je obiobini mhi ke ya je. ⁷ Mhi aa nono ni mhi me ẹ ẹloe memena, mhi aa nono ni mhi lese te aghọ dọse tse. Mhia nono ni mhi nu ẹ shito tese ukukuọ ini Eshinegba ọ lama. ⁸ Mhi ya la Efesosi ramhi ẹle ukpe iPetikositi, ⁹ irari khi asha oniemi o khueghie-a na mhẹ shi ana ni mhi rọ me asha gbe akanya Eshinegba. Ama khi eni e mu okhue vule shi mhẹ ọ e bu. ¹¹

¹⁰ Ini iTimoti ọ bhale, a lolo mu ọli epfese, irari oni ọ gbe akanya na Eshinegba nabi mhẹmhe ọ li khi. ¹¹ Ogbokhoghuo ọ khi ri ẹloe gbe ọli, ama a kpaghie ọli obo ni ọ rọ dobe ti okiali eyoli je odalo shi opfomhe.

† Li ze iRom 15.25-26 †† Li ze Ika 19.21 ‡ Li ze iLev 23.15-21; iDeut 16.9-11 †† Li ze Ika 19.8-10 †† Li ze 1 iKori 4.17

ni ọ dobe bhale deba mhẹ. Mhia khe ọli, ali inyoghuo enekpole.

¹² Ingme oyi Apolosi. Eri mhi ga lolo ye ọli ude ọ kọ ya feli ẹ, ọli ali inyoghuo enekpole. Ama ọa ghọle ọli ni ọ rọ ye memena, ama ini ọ mhue oni eghẹghẹ, ọ ya bhale.

¹³ A ke to ẹloe ekẹ, a migha gbaa shi irudunga, a khi ẹgbọ ni e mholi aye, a khi eni e toto. ¹⁴ A ri inono ke gbe ikanya eye nya.

¹⁵ A lese khi iSitefanasi ali omhue-apfe oyoli nya, e kpe todode khi eni e miesuọ shi obini ekẹ Akhaya. E she ri egbewe na ugamhi oyi ẹgbọ ni a pfa na. Mhi lema ẹ, ¹⁶ a ke nyese ukhomhi na omhesẹ oyi ẹgbọ eghogho ali ọgbese ni e nu we ẹ gbe ikanya eghogho.

¹⁷ Egbe e ma mu mhẹ shi ibhale oyi iSitefanasi ali iFotunatusi ali Akhaikusi irari wewe e ke to-ẹoli ẹ abi aa rọ la akaghọ. ¹⁸ Eri e ri egbe mu mhẹ e ti ayemhe oyemhe nga, abi e ri egbe mu ẹ. Egbọ enana, e ti ni a tse, e mu akanya.

¹⁹ Igbaa nya eyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ eni e la ekẹ Esha ẹ tse ẹ. Akuila ali iPisilia ali igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ ni ẹ lona apfe oyewe, e li ẹ tse ẹ otse irudunga. ²⁰ Inyoghuo nya ni e la ana ẹ tse ẹ. A ke tse egbe egbegbi otse a ghele mu egbe. ²¹ Mhẹmhe iPọlu mhi ga ri obọ ma ebe ona. ²² Oni ọa da nono ingme oyi Onomhue ne, Eshinegba ọ ya pfa ezọ mu ọli. Mhi lema, Onomhue ọ kele bhale. ²³ Okhale oyi ijesu Onomhue o ke deba ẹ.

²⁴ Inono oyemhe o ka nu ẹ la nya ni a khi eyi ijesu iKirisiti. Atse.

††† Li ze 1 iKori 1.16 ††† Li ze Ika 18.2

2 iKoritia

1 Mhēmhē iPōlu, aghiusomhi na kēē oyi iJesu iKirisiti ni Ɛshinēgba ọ zē abi o ghōle ọli shi mhi khi, li shi inyoghuo awa iTimoti. Mhēmhē mhi kēkē ebe ona ghi igbaa oyi eni e mie iJesu iKirisiti suọ onayi Ɛshinēgba ni e la ọli iKoriti ali eni a pfa na nya ni e la ekē Akhaya. †

² Mhi lema Ɛshinēgba ita awa ali iJesu iKirisiti Onomhūē e ka li okhale na ẹ, e ri opfomhē na ẹ.

Ɛshinēgba ọna irudushi nya

³ Awa kuēghie Ɛshinēgba, ni ọ khi ita iJesu iKirisiti Onomhūē oyawa, loli ọ khi ita ọna ilēlemhi, ni ọ khi Ɛshinēgba na irudusho nya. ⁴ Loli ọ ri udu ẹ shi awa ọ ini awa la osoli khi osoli, ni awa li dobe ri udu shi eni e la osoli ọ, ikhi irudusho onabi Ɛshinēgba ọ rọ shi awa ọ. ⁵ Itobọ khi awa li nu iKirisiti mē osoli ebubu eyoli, awa li ya rọte obọ oyi iKirisiti kemhi irudusho oyi Ɛshinēgba ni o gbeku ọ. ⁶ Anye kha mē osoli, ni a rọ mhọli irudusho ali imiepfuese lọ. Okekha khi eri a ri udu shi anye ọ, ẹẹ a ri udu shi ọ, ni o rē ẹ mhọli irabomudu ri egbe mie osoli onabi anye li ri egbe mie. ⁷ Irengbanga ni anye regbanga ẹ, o kie migha, itobọ khi anye lēse khi abi a li nu anye mē osoli eyi anye, igho a li nu anye mhọli okemhi shi irudusho oyanye.

⁸ Inyoghuo, anye ẹ nono ni a lēse osoli ni anye mē obini Esha. Eri anye mē ukpokpomhi omunu ni o nē anye abọ. Ni o khia khi eri anye ke khena egbe anye eghuli ukhomhi. †⁹ Eri anye she ri ọli shi udu khi eni eghuli o mema ke ya gbe anye ke khi. Eri a mē ona ini anye khi regbanga egbe anye, sē ni Ɛshinēgba tsē ni ọọ guise oni ọ ghu-a le. ¹⁰ Loli ọ rue anye okhena eghuli ukhomhi le, ọ ya rue awa ọ le. Loli awa ri udu nga khi ọ ya gbo rue awa ọ le. ¹¹ A li ri iromhi ke kpaghie anye obọ, ini ebubu ẹgbọ e mē asha ri itobọ oyanye kphēmhi na Ɛshinēgba, oni ọ pfo udu ri iromhi ni ebubu ẹgbọ e sọ a tsē.

IPōlu ọ mu ugbamhi eyoli pfi

¹² Anye ma tono obọ udu shi ọ, udu oyi anye ni ọọ gue anye ẹzọ o gbo pfi ọtselē shi ọ, khi, angeli oyanye elemhi agbọ ona ali angeli ni anye nu ẹ ngeli, khi ikhueghie elemhi-a ali igesikia oyi Ɛshinēgba o ri anye ẹ gbe akanya. Ọa khi ilēsingme agbọ anye te rielē ona, ama okhale oyi Ɛshinēgba a rọ rielē ọli. ¹³ Emini a dobe ya zē, ni o ya gbo lo ẹ esọ anye kēkē ghi ẹ. O kha riē khia khi emini anye ẹ ngme ọa lọ ẹ esọ pfo ne, anye mhọli ọ shi udu khi o ya lo ẹ esọ pfo nya ẹlẹlese, ni a ri

† Li zē Ika 18.1 †† Li zē 1 iKoriti 15.32

anye ke tono obọ udu, abi anye li rē ẹ ya ke tono obọ udu, ogbele oyi iJesu Onomhūē oyawa.

¹⁵ Itobọ khi mhi aa mhọli akhokhomhē shi ona, mhi rọ nono ni mhi kpē bhale ya bino ẹ, ni a mhọli ikhivose asha eva. ¹⁶ Mhi she gba li khi mhi bhale ya bino ẹ ni mhia lē iMasidonia ali ini mhia jele, ni mhi mē asha mie ẹ ikpaghọ rọ ye ekē iJudia. ¹⁷ Eri a dabi khi mhia dobe ya liē khi emini mhi ya rielē na, ni mhi rielē ọli? Abi khi eri mhi li abi ogbọ ni ọ khe, "Ti." Ọ gbolo ẹ, "Tiye." Ini mhi ba rielē oghuemhē oyi ogbọ? ¹⁸ Abi ungememhi oyi Ɛshinēgba o migha shi igesikia, igho emini mhi gueye ẹ ọa li khi unu eva ni o ri utoghuo liē "Ti." Ali "Tiye." ¹⁹ Itobọ khi iJesu iKirisiti Omi Ɛshinēgba ni mhēmhē ali iSivanosi ali iTimoti anye rọ tsē abọ ye ẹ, ọa khi, "Ti." Ali "Tiye," ẹghēghē oghuo. Ama Ɛshinēgba "Ti," ọ khi. †²⁰ Irari khi emiemini Ɛshinēgba ọ rọ nga nya, iJesu iKirisiti ọ rēwe nya khi, "Ti." Irarigho, rọte iJesu iKirisiti awa te ẹ mie "Atse." Ni anye rọ ri ufumhi na Ɛshinēgba. ²¹ Ama Ɛshinēgba ọ ri anye ali ẹẹ migha elemhi iKirisiti. Loli ọ zē awa. ²² Ọ she shi ọlẹlẹ oyoli shi awa egbe. Ọ ri Ayēmhē-nọ-pfuase shi awa udu abi ọlẹlẹ ni ọ khi iyóbọ shi emini Ɛshinēgba ọ ya rielē na awa. ²³ Ama mhi zē Ɛshinēgba ọtselē, loli ọ lēse udu oyēmhē. Itobọ khi mhi aa nono ni mhi ri elemhi ibibi nu ẹ ngme, loli mhi aa rọ ke ye iKoriti. ²⁴ Ọa khi eri anye ri ekpabọ gueye ẹ emini a ya miesuo. Anye lēse khi a migha gbagbagba shi irudunga. Itobọ ni a mhọli oghelē anye rọ nu ẹ gbe akanya.

2 Loli o zē ni mhi rọọ khi, mhi aa ke gbo ya bhale deba ẹ, ini mhi khi yese ẹ udu-a. ² Ini mhi yese ẹ udu-a, oghuo ọ la akaghọ ni ọ ya ri egbe mu ẹ. Sē ni oni ogbọ ni mhi yese udu-a. ³ Loli o zē ni mhi rọ kēkē ebe ogho ghi ẹ, itobọ khi mhi aa nono ni mhi bhale ya mē iyese-udu-a obọ eyi eni e kha rēmhē ghele. Irari khi mhi lēse khi ini mhia ghele ẹghēghē agho, ẹẹ a liē ke ghele. ⁴ Elemhi ukpokpomhi osoli ali amē eviē mhi te ẹ kēkē ebe ona ghi ẹ, ọa khi eri mhiē ni udu o ba yese ẹ-a, ama ni a rọ lēse abi mhi nono ingme oye nya ramhi. ⁵ Ama ini ogbokhoghuo ọ pfi iyese udu-a, ọa khi mhēmhē ọ mema lolo yese udu-a, ama ẹẹ nya ọ rọte opfoghuo yese udu-a. Ama khi, mhia nono ni mhi ngme ọli ze dose ana. ⁶ Osoli ni ebubu ẹ e lama shi a na ogbọ onana, e bu. ⁷ Ama a rọ topfa li a gbo ri udu shi ọli ọ, ini ọ khi yese udu-a dose ode, ni o te ya pfanọ ku ọli alo. ⁸ Mhi lema ẹ, a zē ni ọ lēse khi egbegbọ a nono ingme oyoli. ⁹ Eri mhi mu ẹ fẹ bino ni mē ini a ri ungememhi oyēmhē ya gbe akanya. ¹⁰ Ini a rọ topfa ogbokhoghuo shi emini ọ rielē, mhēmhē mhi li rọ topfa

‡ Li zē Ika 19.21 †† Li zē Ika 18.5

li. Ini o khia khi mhi mhue emini mhi kha ro topfa, mhi she ro topfa. IKirisiti o khi otsela oyemhe khi mhi she ro topfa. ¹¹ Egheghe agho, okphaghe o me ashikhoghuo regbenga dobe mu awa o ya le, itobo khi awa aa khi eni ea lese igbamhi eyi okphaghe.

Egbe akanya ena ishobo onogbo

¹² Abi mhi ro bhale iTiroasi ya gue usomhi onete oyi iKirisiti le, mhi me oli khi Eshinegba o khueghie ode-a na me shi akanya oyoli, shi oobo. ¹³ Udu oyemhe o sheshe, itobo khi mhi aa me iTatosi oobo. Igho mhi tse egbo ena obo okhila, mhi ya je iMasidonia. †

¹⁴ Ama, awa kuoghi Eshinegba. Loli o ze ni iKirisiti o ro ri awa la orolo ni a la mie obo abi eni e mu o le. O ri awa ri ilese oyi iKirisiti e gbhiaku asha kpa abi ikphela. ¹⁵ Eshinegba o she ri awa mele ighiusomhi eyoli-a, ni awa ba ri usomhi onete oyoli gbhiaku asha kpa, abi ikphela oyi ituale ni oo pfi o lie gbhiaku, ni o lo iteva egbo eni a mie e pfuese ali eni e nono ni wewe e pfua. ¹⁶ Uwemhi ugb oyi eghuli, usomhi oyawa ona o khi shi eni e ya pfua, ama upfiemhi oyi agbo o khi shi eni a mie e pfuese o. Oghuo o dobe gbe onana? ¹⁷ Anye aa khi eni e ri ungmehi oyi Eshinegba nono epfue abi egbo eghuo e li. Ama ighiusomhi eyi Eshinegba ni e ri igesikia ngme ungmehi oyoli anye khi. Ekpabo oyi iKirisiti anye ro gue usomhi oyanye le. Eshinegba o khi otsela oyanye.

Eni ee ga ena ishobo onogbo

3 Oa ya li abine khi eri anye ke e titi egbe anye mena? Anye ea li abi eni e mie ebe ni a titi we shi neni e tsabo ungmehi ye e, ali ni e kha gbolo te agho vu e gbo mie e ebe oghogh o lese? Anye ea mhli emini anye ri ebe eghogh o ri ele. ² Ee oye e a khi ebe oyanye ni a keke shi ekelele udu oyi anye ni egbo nya e me ee ze. ³ Eri o rohasa khi ebe ni iKirisiti lolighuo o keke, a khi. Itobo khi a mie itsabo ungmehi oyanye suo. Oa khi ogho o ri atsu keke e shi ebe, ama Ayemhe oyi Eshinegba o keke e. Oa khi ukiekiemhi eche o keke e shi ama elemhi udu oyi egbo. ††

⁴ Onana o khi iregbenga ni anye mhli na Eshinegba rote obo oyi iKirisiti. ⁵ Oa khia khi eri anye ghogwe e gbe oni akanya ona, ama Eshinegba o ri iguegbe-akanya ona na anye. ⁶ Loli o ri anye khi eguegbe oyi akanya igue ungmehi oyoli le, na ishobo onogbo, ni oa khi oni a keke shi ebe, ama ena elemhi Ayemhe. Irari khi emini a keke shi ebe, eri o ri eghuli e bhale, ama Ayemhe o ri agbo a na ogho. ‡

⁷ Ushi oyi iMosisi ni o ri eghuli bhale, ni a keke shi ikiekiemhi eche, ufumhi ni o ge nyanyanya, ni oo kala, o deba bhale. Ini oni ufumhi ona ni o ze khi egbo iZireni ea ke dobe e bino iMosisi alo ukhomhi tatata, o kala, ^{†††} See ufumhi oyi ikanya eyi Ayemhe ni o ri agbo a na ogho o ke beshi ya li? ⁹ Ini ufumhi o la ugamhi ni o ri eghuli e bhale, see ugamhi ni o ri ipfua e bhale

oa li ya mhli ufumhi oni o fune? ¹⁰ Itobo ona, awa dobe ya lie khi emini o kpe ligo mhli ufumhi ni o ge nyanyanya elele, oa ke mhli ufumhi, itobo ufumhi oyi emini o ke to-eoli oli. ¹¹ Ini emini oo kala, o mhli ufumhi, see ufumhi ni o la oni o migha agboagbo oo lie fu ne.

¹² Itobo khi anye mhli oni irudushi ona anye ro li ghogwe mhli igbeudu. ¹³ Anye ea li abi iMosisi o li, ni o ri ijeje ku alo ini egbo iZireni e khi me abi oni ufumhi ni oo ge nyanyanya ogho, o li i kala li alo-a. ^{††††} Ama eri a gue se we udu, irari khi ramhi amo, eri a kie ri oni ijeje ogho ku we alo, ini ee ze ebe ishobo ona elele. Ini ogho o ro ghi iKirisiti ko tse, o ro o rue ogho oni ijeje alo-a. ¹⁵ Igho o kie li ogbe na amo, eri ijeje o kie gue se we udu ini ee ze oni Ushi oyi iMosisi. ¹⁶ Ama ini ogho da mupfi bhale deba Onomhue ne, o rue oli oni ijeje ode-a. ^{†††††} Onomhue ni a ngme shi akana ena, loli khi iKirisiti, Ayemhe oyoli o te e gbe akanya, ali khi ashini Ayemhe oyi Onomhue o da la ne, epfua o la akagho. ¹⁸ Alo eyawa nya ni aa ri ijeje ku, o ri ufumhi oyi Onomhue e ge nyanyanya abi ughogbe. Oni ufumhi ogho, obo oyi Onomhue o te bhale, ni o khi oni Ayemhe. Loli o mu awa pfi ya li abi loli, rote ufumhi ni o rue e nga o.

Osoli ali osuemhe ni e la akanya oyi iKirisiti

4 Irarigho, aborokhia khi ilelemhi oyi Eshinegba anye ro mie akanya igue ungmehi le ona egho, loli egbe ea ro pfo anye-a. ² Eri anye ri ochogh she kie angeli osheli ali omama. Anye ea ya ngeli angeli ikpamhika wekhi eri anye e mu ungmehi oyi Eshinegba ukhomhi pfi kpoke. Ochogh eri anye ri emini e khi igesikia khasa gboo, abi o khi shi ukpelo oyi Eshinegba. Onana o ri egbo mie shi o khi eni a ri egbe e nga anye khi rote udu oyewe ni oo gue we ezoo. ³ A kha usomhi onete ni anye gue e le sheli, eri a roli sheli na eni e ya pfua. ⁴ Okphaghe ni oo mhesa e shi agbo ona, o she zuse egbo ni ea miesuo udu ini e khi me akpa ali ufumhi ni o la usomhi onete oyi iKirisiti, oni loli ali Eshinegba e li abeghuo tee. ⁵ Irari khi anye aa ri egbe anye tse abo, ama ijesu iKirisiti anye ro o tse abo, khi loli o khi Onomhue, ali khi eni ee ga enaye e anye khi, irari oyi ijesu. ⁶ Ebe-no-pfua oo, "Eshinegba o gueye akpa o rote alo ebili ge lasele." Mena oni Eshinegba o ri akpa oyoli e ge shi elemhi udu oyanye, ni ee a ro lese khi ufumhi oyelu khi, alo eyi ijesu iKirisiti a te e me oli. ^{†††}

⁷ Eri anye li abi akhe afue ni a ri oni epfue onana shi. Ona o rohasa khi ekpabo eniemhi, obo oyi Eshinegba e te e bhale, oa khi obo oyanye. ⁸ Isheghuo a na anye osoli, ama oa pfuse anye-a. Isheghuo anye mhli akhokhomhe, ama anye ea la okhena. ⁹ A me anye omi olimhi ama Eshinegba oa tsua anye pfi-a. A gbe anye de eke, ama anye e ghua. ¹⁰ Ogbela kpa anye ro la okhena eghuli itobo oyi ijesu. Eri onana ni anye e me egbe o li abi irokhokho eghuli ni ijesu o ghu, eghoghe

† Li ze Ika 20.1 †† Li ze Okiali 24.12; ijere 31.33; Ezik 11.19; 36.26 ‡ Li ze ijere 31.31 †† Li ze Okiali 34.29

†† Li ze Okiali 34.33 ††† Li ze Okiali 34.34 ††† Li ze Igbae 1.3

aghọ ni ọ ri egbọli khasẹ elemhi agbọ oyanye.

¹² Onana o guele khi akanya ni anye gbe ẹ na ijesu, eri o ri anye la okhena eghuli ogbẹlẹkpa, ama agbọ onogbọ o rọ ọ na ẹ. ¹³ Ebe-no-pfuase ọọ, "Irari khi mhi mhọli irudunga mhi rọ ngme." Oni ayemhẹ irudunga onana, anye li rọ ngme. ¹⁴ Anye lẹsẹ khi Ẹshinẹgba ni ọ rọte eghuli guise ijesu Onomhụe le bhale agbọ ọ ya li rọte eghuli guise anye le, o rue anye ali ẹẹ bhale odalo oyọli. ¹⁵ Itobọ oyeẹ a rọ riẹlẹ enana nya, ni ebubu ẹgbọ e lẹsẹ okhale ni Ẹshinẹgba o li, isheghọ ni e ke sọ iromhi ikphẹmhi ri ufumhi na Ẹshinẹgba.

Agbọ irudunga

¹⁶ Itobọ onana, egbe ẹa tigbe ya pfo anye-a, ini anye ririẹ kuanọ-a pfo, ama ogbẹlẹ kpa ekelemhi udu oyanye o rọ ọ khi onogbọ-a shi ọ. ¹⁷ Eri ikuku osoli ni ẹa ya tẹsẹ eyi anye, e muno anye egbe ẹ khẹ ufumhi na agbọagbọ. Lọli o zẹ khi osoli eyi anye e li abi emhi afuẹ shi anye ọ. ¹⁸ Emini áá mẹ ẹloẹ ẹa ya la ọ agbọagbọ, ama emini aa ya mẹ ẹloẹ ẹẹ la ọ agbọagbọ. Lọli o zẹ khi anye ri udu oyanye shi emini aa ya mẹ ẹloẹ.

Apfẹ oyawa na iloghie

5 Anye lẹsẹ khi ini idiegbe oyanye ona, na elemhi agbọ, ni o li abi okholo, o ghua, anye mhọli idiegbe olese ni o rọte obọ oyi Ẹshinẹgba bhale. Ikhi idiegbe no ọa ya ghu ni o la iloghie, owa ni ọa khi abọ a rọ mama li. ² Memena eri anye la oni elemhi idiegbe na agbọ ona a to ekperumhẹ-a, irari khi eri ọọ ghọle anye ni a kpha oni owa na iloghie sọ anye. ³ Itobọ khi ini a rọli sọ anye, anye ẹa ke ya la irumheba. ⁴ Irari khi abi anye kie li la idiegbe ona agbọ ena, eri anye ẹ to ekperumhẹ-a abi eni egbe ẹ to. Ọa khi eri anye ẹa ke nono ni anye ké la oni idiegbe oyanye ona, ama eri ọ ghọle anye ni a ri idiegbe na iloghie ni ọa ya ghu ghue eghọ sọ anye. Ẹghẹghẹ aghọ ni agbọ o to idiegbe ni ọọ ghu luẹ elemhi imuọle. ⁵ Ẹshinẹgba ọ ma anye shi agbọ na agbọagbọ ona, lọli ọ gbo ri ọni Ayemhẹ shi anye egbe ni ọ khi iyobọ khi lọli ya riẹlẹ emini ọ rọ nga na awa. ⁶ Irarighọ, anye rọ ọ mhọli igbedu ẹghẹghẹ kpa.

Anye gbo lẹsẹ khi ini anye kha da la apfẹ elemhi idiegbe oyanye ne, anye ẹa ke nu Onomhụe la. ⁷ Ama irudunga o ri anye la agbọ, ọa khi emini anye ri ukpẹloẹ mẹ, o ri anye la agbọ. ⁸ Udu oyanye o migha gbaa shi ọ, khi, oo kha ti anye ẹloẹ ni anye lase idiegbe oyanye ona le, ni anye nu Onomhụe la apfẹ. ⁹ Irarighọ, eri anye rọ li shi udu oyanye khi anye mema ya riẹlẹ emini o ghọle ọli, okekhi khi anye ke la apfẹ elemhi idiegbe oyanye o, okekhi anye ẹa la apfẹ elemhi idiegbe oyanye. ¹⁰ Irari khi awa nya, awa mema bhale ya migha odalo ukpẹkhomehi iguẹzọ oyi iKirisiti, ni ọgbọgbọ ọ rọ mie ifata ni o khi oyọli, shi emini ọ riẹlẹ abi ọ rọ la idiegbe oyọli, shi oni o ti o, shi oni ọa ti. ††

Akanya iri-ẹgbọ ali Ẹshinẹgba riẹlẹ

¹¹ Irarighọ, aborokhia khi anye lẹsẹ emini inulishi oyi Onomhụe o khi eghọ, lọli anye rọ rọshẹka rọli ẹ lo ẹgbọ esọ. Emini anye khi o ga khueghie-a shi Ẹshinẹgba ọ, anye gbo sa khi o gbo lighọ khueghie-a shi udu oyeẹ, ni ọọ gue ẹ ẹzọ. ¹² Ọa khi eri anye titi egbe anye ẹ khasẹ ẹ, ama eri anye ri ẹghẹghẹ ẹ na ẹ ni a mẹ asha ri anye ke gha. Ẹghẹghẹ aghọ ni a mẹ emini a ya sọ ẹgbọ eni e ri emini ri ukpẹloẹ ẹ mẹ ẹ gha, ocho ni e kha rọ ri emini e la udu, ke gha. ¹³ Ini anye ẹa ke lẹsẹ emini anye ẹ riẹlẹ, irari oyi Ẹshinẹgba lọ, anye kha ke lẹsẹ emini ẹẹ riẹlẹ o, irari oye ẹ lọ. ¹⁴ Inono oyi iKirisiti o mhẹsẹ ẹ na anye, itobọ khi anye mẹ ọli mẹ khi ọgbọ ọtuoghwo o ghu-a na agbọ nya, irarighọ eri awa li ghu pfa olamhẹ. ¹⁵ Eri iKirisiti ọ ghu-a na ọgbokpa ini eni e la agbọ e khi ke la agbọ na egbe wẹ, ama ni e ke la agbọ na oni ọ ghu-a ni a gbo guise le na wẹ.

¹⁶ Itobọ ighọ, rọte ana je odalo, anye ẹa ke ri ukpẹloẹ ni ẹgbọ na agbọ e rọ bino ẹgbọ ke bino ọgbọ khoghwo. Ini o ririẹ khia khi anye kpẹ lina ri ukpẹloẹ agbọ bino iKirisiti egheghe ni o dọsẹ, anye ẹa ke lighọ. ¹⁷ Irarighọ, ini ọgbọ ọ da she ku ma iKirisiti ọ ne, ọgbọ onogbọ ni a lẹsẹ ma ọ ke khi, agbọ onodiọ o she dọsẹ, agbọ onogbọ ọ ke la. ¹⁸ Ẹshinẹgba ọ ga riẹlẹ eni emhi enana nya. Lọli ọ ri awa ni awa kpẹ khi ebe ọli nu egbeoli riẹlẹ, rọte obọ oyi iKirisiti. Ọ ri akanya na awa, awa rọ ke ri ẹgbọesẹ nu luẹ riẹlẹ. ¹⁹ Eri Ẹshinẹgba ọ ri ẹgbọ na agbọ nya nu egbọli i riẹlẹ rọte obọ oyi iKirisiti, ni o khia khi Ẹshinẹgba ọa ri olamhẹ mu ota sọ wẹ. Ighọ ọ she ri usomhi ni a rọ ri ẹgbọ ali Ẹshinẹgba a riẹlẹ nga awa obọ. ²⁰ Irarighọ eni e to ẹloli iKirisiti awa ke ri irarighọ khi, ni o rọ li abinẹ khi eri Ẹshinẹgba ọ rọte unu oyawa a lema ẹgbọ. Anye lema ẹ na iKirisiti, a ka nu Ẹshinẹgba rọ riẹlẹ. ²¹ Eri Ẹshinẹgba ọ ri iKirisiti ni ọa mhọli olamhẹ mele ona olamhẹ itobọ oyawa, ẹghẹghẹ aghọ, ni awa mẹ asha rọte iKirisiti mhọli ipfuase oyi Ẹshinẹgba.

6 Abi eni wẹwẹ ali Ẹshinẹgba e ga a gbe akanya oghuo, anye lema ẹ, a khi zẹ ni a mie okhale oyi Ẹshinẹgba shi afuẹ. ² Irari khi Ẹshinẹgba ọọ liẹ,

"Abi ẹghẹghẹ ni mhi rọ ya
riẹlẹ isomhelemhi na ẹ,
o rọ ramhi,
mhi ri esọ shi ẹ eke,
abi ogbẹlẹ imiepfuese
oyeẹ o rọ ramhi,
mhi kpaghie ẹ obọ."

Mhi gueye ẹ khi memena o khi ẹghẹghẹ isomhelemhi, amo khi ogbẹlẹ imiepfuese. ‡

³ Anye ẹa ya pfi ọzuode shi ọgbokhoghuo ode, ini ẹgbọ e khi mẹ emini ọa ti okhoghuo gue shi akanya oyi Ẹshinẹgba ni anye ẹ gbe. ⁴ Ama abi ighumha eyi Ẹshinẹgba ni anye khi, eri anye ri emini anye khi khasẹ odekhome, abi anye li ri egbe mie osoli ali umhamẹ ali iyese-udu-a. ⁵ A gbe anye itali, a gbo mu anye shi ọgba-ighumha, a la onyaghu kuale anye utse, anye gbe

† Li zẹ Iwolo 116.10 †† Li zẹ iRom 14.10

‡ Li zẹ Aza 49.8

akanya agbeghua, anye mhuē umha-ke-leşē ali oki-amhi. ¹⁶ Ama anye kie la elemhi ipfuasē ali ilēşē, ali irabomudu ali isomhelemhi, rōte Ayemhē-nō-pfuasē ali inono ni o rōte udu igēsikia lasele. ⁷ Anye ē ngme ingmemhi igēsikia, ali ekpabō oyi Ɛshinēgba o la anye egbe ē gbe akanya. Akhegbe oyanye khi iguē-ngeli odalo oyi Ɛshinēgba, abi okhōli-okhuē o liē mu itsua okhōli mhuē obita ali ogobō. ⁸ A ri ekpē na anye a gbo yeghē anye-a, a ngme onete oyanye, a gbo ngme onobe oyanye. Anye egbō igēsikia, a lu anye elo-egbhue, ⁹ E li anye abi eni aa lēşē, ama a kie lēşē anye, a li anye abinē khi eni e ghuloa anye khi, ama, a mē ọli mē khi anye kie la agbō. A na anye osoli ama aa gbolo anye-a, ¹⁰ Anye mhōli iyese-elemhi-a, ama anye kiele e ghēlē, anye li abi eni ẹa mhuē, ama eri anye ri ebubu egbō khi eni e pfue. Anye li abi eni ẹa mhōli emhi khoghūo, ama emhikpa anye mhuē.

¹¹ Egbo iKoriti, anye she ri igēsikia nu ē ngme, anye khueghie udu oyi anye-a gbodogio deba ē. ¹² Anye ẹa ti egbe je ukhokho inono ni anye mhōli na ẹẹ, ẹẹ tşē ąą ke nono anye. ¹³ Irarigho, mhi nu ē ngme abi eniyē eyemhē, a li mhōli usamhi nabi anye sa deba ē na anye. A khueghie udu oye ẹ-a na anye gbodogio.

¹⁴ Khi zē ni u nu ọni ọa miesuō ke riēlē emhi kugbe. Sē, igēsikia ali egbhōli e li guē la asheghuo kugbe? Elo o ku ąkpá ali obili gbe? ¹⁵ Elo e ku iKirisiti ali Okphaghie? Abi elo ọni o miesuō ali ọni ọa miesuō e mhōli kugbe? ¹⁶ Ilama-kugbe onoghūo o la Owa Oyi Ɛshinēgba ali ikhumhi o? Irari khi Owa Oyi Ɛshinēgba ni o la o, awa khi, ẹzēzē abi Ɛshinēgba o ngme ọli khi,

“Mhi ya la wē elemhi,
mhi la wē iteva a kia,
mhi khi Ɛshinēgba oyewē,
wewē e khi egbō eyemhē.” ††

¹⁷ “Irarigho, a rōte wē iteva lasele,
ni a khi ọda shi wē o,
ali a khi ri obō ti
emini ọa pfuasē,
eghēghe agho
ni mhi ti ē mama egbe.”

Ɛshinēgba Onomhuē nō funē nya,
o ngme na. †

¹⁸ “Mhi ya khi ita ē,
ẹẹ a khi imimhē
emōse ali ikpotso.”

Ɛshinēgba Onomhuē nō funē nya
o ngme na. ††

7 Aborokhia khi awa mhōli ishobō ena, emole mhe, awa kpe idiegbe ali ayemhē oyawa-a, rōte emini e ri ichimhi ē shi ogbō egbe ali ayemhē nya. Awa ke rōshēka ini awa dobē ramhi irōpfuasē pfo nya, itobō khi awa a na ulishi Ɛshinēgba.

Igbaa oyi eni e mie iJesu iKirisiti suō e ri egbe mu iPolu

² A khueghie udu oye ẹ-a na anye. Anye ẹa li ogbōkhoghūo onobe, wēkhi eri anye yese ogbōkhoghūo udu-a, ukē-liē khi eri anye li ogbōkhoghūo le. ³ Ọa khi eri mhi ngme ona rō pfuēchē ẹ-a, irari khi mhi kpē ngme ọli khi ingme oye ẹ o la anye elemhi udu ramhi ni anye rō ya lama nu ē ghua, okekhi ni anye rō nu ẹ la agbō. ⁴ Mhi lolo regbenga ē, mhi ma rē ẹ gha gba. Elemhi osoli ni anye mē nya, eri iridushiō ali oghēlē oyanye o vō o tsuakua.

⁵ Irari khi abi mhi rō lo iMasidonia le, idiegbe oyanye ona ọa mhōli iyemhēa okhoghūo. Odē-khodē a na anye osoli, eghuo e nu anye wola, ulishi o la anye udu. ⁶ Ama Ɛshinēgba na irudusho, ni o ri udu ẹ shi ọni egbe e pfō-a o, o ri iTatōsi ni o bhale ri udu ke shi anye o. ⁷ Ọa khi ibhale oyōli tşē o ri udu shi anye o, ama abi a li ri udu shi ọli o. O gbo gueyē anye abi o liē ghōle ẹ ni a mē mhē, ali abi a li viē oya, ali abi ingme oyemhē o li mu ẹ egbe. Irarigho, oghēlē oyemhē o rō fu dōşē abi o kpē li ghue.

⁸ Ini ebe ni mhi kēkē ghi ē, o ri iyese-udu-a na ẹ, ọa limhē egbe abinē khi emini ọa ti ni mhi riēlē. O kie rēmhē chima, mhi mē khi ebe oyemhē o rē ẹ yese udu-a ukuku egheghe. ⁹ Ama egbe e kiele mu mhē, ọa khi itobō khi mhi ri udu oyē yese-a, ama itobō khi iyese-udu-a oyē o rē ẹ mu pfi. Eri a mhōli iyese-udu-a abi Ɛshinēgba o nono ọli shi. Irarigho, ọa li ẹ onobe. ¹⁰ Irari khi iviē-osoli ni o ghōle Ɛshinēgba, eri o ri ogbō o mudu pfi, o rōli ẹ nono ni a mie ọli pfuese. Onana ọa ri ogbō ngomhi obō-a. Ama ini ogbō viē osoli abi egbō na agbō, eghuli o rō o bhale. ¹¹ A lēşē bino emini iviē-osoli ni o ghōle Ɛshinēgba o rō na ẹ. Abi a li rōshēka ni a rōkhasē khi aa mhuē umhaguēli. Elemhi e bi ē. Abō e sha ē, ni o rē ẹ yila. A gbolo nono ni a sō ingme shi odē igēsikia! A rōkhasē khi aa mhōli ashini a te riēlē oni ingme dō-a, egheghe kpa.

¹² Irarigho, ini mhi ririē kēkē ebe ogho ghi ē, ọa khi irari eni e li ingme wēkhi irari eni ẹa li ingme. Ama eri mhi kēkē ebe ona ghi ē, ni a ba mē abi ingme oyanye o li mu ẹ egbe odalo oyi Ɛshinēgba. ¹³ Enana nya e ri udu shi anye o.

Abi o li ri irudusho na anye, igho egbe ma mu anye abi anye rō mē abi iTatōsi o li ghēlē, itobō ayemhē oyōli o ti ngē abi ẹẹ nya a ri egbe mu ọli. ¹⁴ Mhi kpē rē ẹ tonon obō udu khasē iTatōsi, ama aa ri omama mu mhē. Abi emini anye gueyē ẹ nya e li khi igēsikia, igho abi anye rē ẹ gha khasē iTatōsi o li ya khi igēsikia.

¹⁵ Igho inono ni o mhōli na ẹ o li nga shi o, ini ọo sato abi a li suō esō na li, ali abi a ri ulishi ali iguomhise-egbe mie lōli. ¹⁶ O ma rēmhē ghēlē gba khi eni e zē ri egbe ẹ nga a khi.

Abi eni e miesuō e liē somhopfa

8 Inyoghūo, anye ẹ nono ni a lēşē afu ni Ɛshinēgba o rō na igbaa nya eyi eni e mie iJesu iKirisiti suō ni

† Li zē Ika 16.23 †† Li zē ilēv 26.12; Ezik 37.27; 1 iKori 3.16; 6.19 ‡ Li zē Aza 52.11 †† Li zē 2 iSam 7.14; 1 Okhē 17.13; Aza 43.6; ijere 31.9

‡† Li zē 2 iKori 2.13

e la ekẹ iMasidonia. ²Eri a rọte osoli ni e mẹ mu wẹ fẹ bino, ama eri e kie ri ukpokpomhi oghẹlẹ e somhopfa, abi o riẹ khia khi ẹa mhue. ³Mhi gue ọli e yẹ e egbegbọ khi eri e pfue elemhi somhopfa dọsẹ ashini e mhue ramhi. ⁴E lema anye, anye kpẹkpẹ anye zẹ ni wẹwẹ e mhọli okemhi shi oghẹlẹ ni o la irikpaghiobọ na ẹgbọ eyi Ẹshinẹgba ni e la ekẹ iJudia. ¹⁵Eri e ga riẹlẹ dọsẹ abi anye sa khi e li ya riẹlẹ. E kpẹ te ododẹ ri egbe wẹ na Ọnọmhue, neni e ke ri egbe wẹ na anye abi Ẹshinẹgba ọ nono ni e li riẹlẹ. ⁶Irarighọ, anye rọ lema iTatọsi, ọni ọ rẹ e bẹlẹ oni egbegbi akanya ona, ọ kpaghie e ni a ri eminete ni a gba ekẹ le ramhi ukpẹsẹ. ⁷Eri a guẹ e riẹlẹ emhikpa dọsẹ ẹgbọsẹ nya. A toto irudunga nẹ, a guẹ e ngme emue nẹ, a gbo lẹsẹ nẹ. A ma nono ni a rue obọ-a, a gbo nono ingme oyanye nẹ. Zobẹ ni u dọsẹ ọgbọkpa okpokhẹ ilili.

⁸Ọa khi itoto mhi rọ mhẹsẹ ọli na e ama eri mhia mhẹsẹ igesikia ni o la inono ni a mhọli bino, abi mhi li rọli e khọkhọ ọmuegbe ni ẹgbọsẹ e mhọli na anye. ⁹A lẹsẹ abi okhale oyi iJesu iKirisiti Ọnọmhue oyawa o li, khi aboriẹkhia khi ọni ọ pfue ọ khi, eri ọ ri egbe ọli mele ọna umhamẹ-a shi itobọ oye e, ni ọ mẹ asha ri umhamẹ oyọli rẹ e pfue.

¹⁰Ude ni mhi ya ye e ena, ni o rọ ti e egbe lọ: O ma ti ini isomhopfa ni a te ekẹ bẹlẹ aolukpe ni a rọli ramhi ukpẹsẹ, abi a li kpẹ te ododẹ khi eni e mhọli ọghuẹmhẹ somhopfa, ni e gbo somhopfa. ¹¹A zobẹ ni a pfuse oni akanya gbe pfo, ni abi o li te ekẹ mu e egbe ni a rọ somhopfa, ni a lighọ somhi oni opfa abi abọ e tẹ e. ¹²Emini a mhọli ọa mu Ẹshinẹgba ẹloe. Emini o mu ẹloe khi abi a li mhọli ọghuẹmhẹ ni a rọte emi ni a mhue somhopfa, ọa khi oni aa mhue, áá bino.

¹³Ọa khi eri mhia mie ẹgbọ eghuo itsua shi ekẹ ni mhi rọ ri itsua na ẹgbọsẹ tsua. Ama ni a ga li abeghuo. ¹⁴Aborọkhia khi a mhọli gbeku ọ memena eghọ, o ti ni a kpaghie eni ẹa mhue obọ. Ini wẹwẹ e ke li mhue gbeku ọ ẹlẹlese, ni ẹẹ aa ke rọ mhọli, wẹwẹ e li kpaghie e obọ, isheghọ o guẹ ti e egbe abeghuo. ¹⁵Abi a li kekẹ ọli shi Ebe-no-pfuasẹ khi,

“Ọni ọ ti e gbili

ọa ya tigbe mhọli gbeku ọ,
ama ọni ọ ti ikukuwẹ gbili,
emhi khọghuo
ọa tigbe e baliku.” ††

A ghie iTatọsi je iKoriti

¹⁶Mhi kphẹmhi na Ẹshinẹgba ni ọ li ri ọmuegbe on-abi mhi mhọli na e, shi iTatọsi udu. ¹⁷Irari khi ọa khi eri ọ lẹsẹ lama shi emini anye lema li ọ riẹlẹ tẹ, ama eri o she kpẹ la li udu khi lọli e bhale deba e. ¹⁸Anye li ghie inyoghuo ọoghuo deba li e bhale. Ọgbọ ni a ga lolo mu ekpẹ e na elemhi igbaa oyi eni e mie iJesu iKirisiti suọ nya shi akanya itsabọ usomhi onete oyi Ẹshinẹgba ọ khi. ¹⁹Ọa khi oghọ tẹ, eri eni igbaa nya eyi eni e mie iJesu iKirisiti suọ, e zẹ ọli ọ deba anye kia abi anye li tsua eni isomhopfa ikpaghọ ni anye rọ ya na e kia. Ikhi ikpaghiobọ ni e ya ri ikueghie ghi eva oyi ọni

Ọnọmhue, ni o rọkhasẹ khi anye mhọli ọmuegbe rọ kpaghio bọ.

²⁰Anye ẹa nono ni ọgbọkhọghuo ọ mẹ emhi akhọkhọmhẹ okhọghuo gue shi abi anye li ri isomhopfa ikpaghọ okpokhẹ ena kia. ²¹Emini o zẹ khi anye lina riẹlẹ ọli khi, eri anye rọshẹka ni anye rọkhasẹ khi anye guẹ ri eni isomhopfa ikpaghọ ena kia. Ọa khi odalo oyi Ẹshinẹgba tẹ ama li shi odalo oyi ẹgbọ nya. †

²²Anye gbo li ghie inyoghuo ọlese ma aava ena egbe e ghi e. Anye she mu ọli fẹ itingmingmẹ, anye mẹ ọli mẹ khi ọ ma nono ni lọli kpaghie obọ. Eena o mema ghọle ọli ọ rọ kpaghie obọ, eena ni ọ she mẹ khi eni a ri egbe e nga a khi. ²³ITatọsi ọnuzava oyemhẹ ali oni anye ga a gbe akanya kugbe ọ khi, ama inyoghuo awa enekpọle, etoeloli igbaa nya eyi eni e mie iJesu iKirisiti suọ, ni e ri ufumhi na iKirisiti. ²⁴Irarighọ, a ri inono oyeẹ khasẹ eni ẹgbọ ena, ali emini o zẹ ni anye rọ rẹ a gha, ni igbaa eyi eni e mie iJesu iKirisiti suọ e mẹ ọli.

Ikpaghiobọ ni a rọ na ẹgbọ eyi Ẹshinẹgba

⁹Mhi aa kha ke gbo kekẹ ingme ikpaghiobọ ni a nono ni a rọ na ẹgbọ eyi Ẹshinẹgba ni e la ekẹ iJudia shi ebe ghi e. ²Mhi lẹsẹ khi ọọ ghọle e ni a rọ kpaghie obọ, mhi gbo rọli rẹ e neta ọmọsẹ khasẹ ẹgbọ na obini iMasidonia, khi aolukpe, ẹẹ ni a la Akhaya a te muegbe ni a rọ ya kpaghie obọ, ali khi ọmuegbe oyeẹ o she li guise ẹgbọ eghuo le, ni e rọ li riẹlẹ ikpaghiobọ. ³Ama eri mhi ghi inyoghuo awa ena ghi e ni a rọ mu egbe shi ekẹ, ini eta ọmọsẹ ni anye rẹ e na shi isomhopfa ni a somhi, o khi li abi afue ni anye rẹ e na eta ọmọsẹ, ama ni o kie khi abi anye e khi a li. ⁴Irari khi ini ọnge iMasidonia okhọghuo ọ deba mhẹ bhale, ni aa rọ mu egbe shi ekẹ, omama o ya mu anye shi abi anye li lighọ beshi regbenga e rẹ neta ọmọsẹ. Ẹẹ omama o ya mu nẹ. ⁵Lọli o zẹ ni mhi rọ ghie eni inyoghuo awa ena ralo na mhẹ, ni e ya muegbe isomhopfa okpokhẹ oyi ukpaghọ, ni e khi a ya rọ bhale shi ekẹ neni mhi bhale. Ẹghẹghẹ aghọ ni a rọkhasẹ khi eri o pfo e udu li oni okpokhẹ ni ọa khi oyi ichiobọ.

⁶A sato khi ọni ọ chi-obọ ri emhi kọ khi ukukuọ ọ ya mẹ khiẹsẹ. Ọni ọ ri emhi kọ tuọ, emini e bu o ya mẹ khiẹsẹ. ⁷Ọgbọgbọ ọ ri irarighọ ke rọna abi o pfo ọli udu, ama ọ khi ri iwọlọ rọna, ali o khi li abinẹ khi oni a ri ekpabọ rẹ e riẹlẹ, irari khi Ẹshinẹgba ọ ma nono ọni ọ ri oghẹlẹ e rue obọ-a. ⁸Ẹshinẹgba ọ do bẹ ya ri ikhivọsẹ ni o dọsẹ oni a nono na e, ni a rọ bhale ya e khi a mhọli emhikpa gbeku ọ dọsẹ abi a nono ọli shi, ni a rọ do bẹ ke riẹlẹ eminete khi eminete na ẹgbọsẹ eghẹghẹ kpa. ⁹Ẹzẹzẹ abi a li kekẹ ọli shi Ebe-no-pfuasẹ, ni ọọ,

“Ọ li okpokhẹ tuọtuọ,
ọ somhi eni ẹa mhue opfa,
ogbọ ọa ya ye le
iguẹ-ngeli oyọli-a ghue
agbọagbọ.” ††

¹⁰Ẹshinẹgba ni ọ ri ukpamhi e na ọgbọ rọ kọ, ọ gbo ri eminale na ọgbọkpa a le. Ọ ya gbo ri ikpamhi ni a rọ ọ

† Li zẹ iRom 15.26 †† Li zẹ Okiali 16.18

‡ Li zẹ Ekpi 3.4 †† Li zẹ Iwolo 112.9

kọ ghi ẹ, ọ gbo rẹwẹ zẹ, ọ rẹwẹ fu ni a mẹ khişẹ. Ishegho ni onete ni u riẹlẹ na ẹgbọ o mọ umomhi nẹ, ni u pfa le. ¹¹ Ọ ya rẹ ẹ pfue odekhode ni a ke li okpokhe eghẹghẹ kpa, ni ebubu ẹgbọ e ke kphẹmhi na Ẹshinẹgba ini anye tsua isomhopfa eyẹ ghi wẹ. ¹² Oni ugamhi ni a lina ri okpokhe oyẹ ẹ ona ga ena, ọa khi ẹgbọ eyi Ẹshinẹgba na pfa na tşẹ o kpaghiẹ obọ, ẹgbọ ebubu e ri itobọ ona a kphẹmhi na Ẹshinẹgba. ¹³ Eri akanya ni a gbe na ẹgbọ eyi Ẹshinẹgba o ri ufumhi na Ẹshinẹgba, o rẹwẹ kuẹghie Ẹshinẹgba. Ona o rọkhasẹ khi eni e mie usomhi onete oyi iKirisiti suọ a khi, ni a ri oni usomhi gbe akanya, abi a li li okpokhe na wẹ ali ẹgbọ elese. ¹⁴ Inono ni e rọte ekelemhi udu mhọli na ẹ, e te ẹ sọ iromhi na ẹ, itobọ ikhivose ni Ẹshinẹgba ọ rẹ ẹ khivose na wẹ. ¹⁵ Awa ke kphẹmhi na Ẹshinẹgba shi isomhopfa oyọli ni unu ọa dobe ngme pfo.

IPolu ọ ri akanya aghiusomhi oyọli lo ẹgbọ esọ

10 Eri a rọli shi khi eri mhia pfo ini mhi la odalo oyẹ ẹ nu ẹ ngme, ama ini mhi aa nu ẹ migha, mhi nu ẹ ẹ ngme ingmemhi ni e ze. Mena, mhi lema ẹ a ri esọ shi mhe eke, irari khi egbegbi iKirisiti luẹ ọ, ọna ipfomhe ali ikuegbe-a ọ khi. ² Ẹgbọ eghuo ẹ liẹ khi eri mhia ngeli abi ẹgbọ na agbọ ẹ li. Irarigho mhi ya ri uruli ni o zẹ nu wẹ ngme emini mhi nu wẹ ya ngme ini mhi bhale. A kpekpe a khi yese mhe ligho ngeli deba ẹ. ³ Irari khi ini o ri riẹ khia khi elemhi agbọ anye la, anye ẹa ya khọli abi ẹgbọ na agbọ e liẹ khọli. ⁴ Irari khi itsua okhọli eyanye, ẹa khi eni áá mẹ alo gbugbugbu, ama obọ oyi Ẹshinẹgba e te bhale. E mhọli itoto ni e rọ dobe ẹ guoghọ ekpabọ itoto oyi okphaghie-a. Anye ẹ guoghọ ekhako-a, ⁵ ali isamhi ighagha nya-a, ni ẹ khi ọzuode, ni e ti egbewe nga a dose ilẹşẹ eyi Ẹshinẹgba. Anye ẹ mu isamhi ebe nya iko, anye rẹwẹ ẹ nyese ukhomhi na iKirisiti. ⁶ Anye mu egbe ni anye rọ ya na umha-sueso nya osoli ini isueso-negbe oyẹ ọ gba se. ⁷ Ọa khi abi emhi o li odagbe a liẹ bino ọli? Onge ẹ okhoghuo ọ la ọ ni ọ lu egbọli onayi iKirisiti, ọ gbo sa ingme egbọli bino, irari khi oyi iKirisiti anye li khi abi lọli ọli khi oyi iKirisiti. ⁸ Omama ọa ya mu mhe shi ọ, ini mhi riẹ tonon obọ udu dose ode shi afu ni Onomhue ọ rọ na mhe, mhi rọ kpaghiẹ ẹ obọ, ni ọa khi oni a rọ yese ẹ. ⁹ Mhi aa nono ni mhi li abine khi eri mhi ri ebe ni mhi kekẹ ẹ nyamhise ẹ alo. ¹⁰ Irari khi eri ẹgbọ eghuo ẹ liẹ khi, ebe eyi iPolu e ma kọ dose, ama ini ọ nu awa la ana ọ pfo-a, ingmemhi eyọli ẹa ke mu amẹ. ¹¹ A zẹ ẹgbọ eghoghọ lẹşẹ khi emini anye kekẹ shi ebe ini anye ẹa la agho, khi wewẹ anye gbolo ẹ riẹlẹ, ini anye bhale migha. ¹² Anye ẹa gbudu ya ri egbe anye khokho eni ẹ titi egbe wẹ. Irari khi eni eri e ri egbewe mhesẹ egbewe, ni e ri egbewe khokho egbewe, eyeghe e khi. ¹³ Ama anye ẹa ya tonon obọ udu da ode, ama ashini Ẹshinẹgba ọ ri afu na anye ramhi anye ya tonon obọ udu ramhi, ikhi akanya ni anye gbe ni o ramhi ẹ egbe. ¹⁴ Anye ẹa ya titi egbe anye dose ashini anye kha titi egbe anye

ramhi, irari khi anye e mema rue usomhi onete oyi iKirisiti bhale ghi ẹ, ni a ga lẹşẹ gboo. ¹⁵ Anye ẹa ya ri ikanya ni ẹgbọşẹ e gbe ke tonon obọ udu abine khi anye gbe wẹ. Ochoghọ eri anye ri udu shi khi irudunga oyẹ ẹ o ya ke nga shi ọ, ni anye gbo dobe gbe akanya ni e fune iteva oyẹ ẹ, abi Ẹshinẹgba ọ mhesẹ ọli ni anye. ¹⁶ Ishegho ni anye dobe tsabọ usomhi onete obi-ni eke oboese ni o kpe obọ na ẹ, ini anye khi tigbe ri ikanya ni a gbe oboese tonon obọ udu.

¹⁷ Oni ọ tonon obọ udu, ọ ke ri emini Onomhue ọ riẹlẹ tonon obọ udu. ¹⁸ Irari khi ọa khi ọni ọ ti egbe ọli nga ẹgbọ ẹ ẹ mie khi ọ ti, ama ọni Onomhue ọ mie, ọ khi oni a mie.

IPolu ali ighiusomhi na keş eyi egbhọli

11 Mhi lema ẹ a kpekpe a roşeka ri egbe mie oyeghe oyemhe ukuku ọ tşẹ! ² Ingme oyẹ ọ ma mu mhe egbe gba abi o li mu Ẹshinẹgba egbe, itobọ khi eri a li abi omueshi ni ọa mẹ omose ghue, ni mhi she rọ nga na omose oghuo, ikhi iKirisiti. ³ Ulishi ọ mu mhe ini a ya yese ẹ udu-a ali khi a ya tsua inono na tselele ni a mhọli na iKirisiti pfia, ezeşẹ abi enye ọ li ri ikpamhika eyọli di Iivu. ⁴ Irari khi ini ogboşẹ o bhale deba ẹ ya ri ijesu oşese tşẹ abọ ye ẹ, ni mhia rọ tsabọ ye ẹ ghue, okekha khi ayemhe oşese ni o khi ọda shi oni a kpe mie, a ke mie, okekha usomhi onete oşese ni o khi ọda shi oni a kpe mie a ke mie, eri a mema nyanya mie ọli.

⁵ Mhi aa sa khi mhi kpe dose ighiusomhi na keş ena aakemeghue eyẹ ẹ ni e ghọ mu ẹ oşoe egho. ⁶ Ini o ri riẹ khia khi ungmehi ọa lolo bie shi mhe unu, mhia khi ọni ọa lẹşẹ ebe. Anye she ri ona lo ẹ esọ gboo, odekhode.

⁷ Eri mhi ri ona lamhe ni mhi aa rọ kpe oki nga ẹ ike abi mhi rọ gue usomhi onete oyi Ẹshinẹgba ye ẹ? Ni mhi rọ ri egbe mhe tiemhie eke ni mhi rọ rẹ ẹ fu? ⁸ Igbaa nya eyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ elese ee fali mhe ota abi mhi rọ la iteva oyẹ ẹ gbe akanya. Mhi mie wẹ rọ zuse na ẹ. ⁹ Abi mhi rọ la ayẹ ẹ, mhi aa ri ingme ukpaghọ nase ẹ, inyoghuo awa ni e rọte iMasidonia bhale e tsua emhikpa ni mhi i nono ghi mhe. Abi o kpe li ookhoko, ni mhi aa kpe ri itsua na e tsua igho o kie ya li odalo. ¹⁰ Ini igesikia oyi iKirisiti o da kie la mhe egbe ne, ogbokhoghuo ọa la ọ ni ọ dobe ya khu mhe mhi khi ke lina tonon obọ udu elemhi eke Akhaya. ¹¹ Ọa khi eri mhi aa nono ingme oyẹ, ini mhi ke da liẹ khi mhi aa nono ni mhi ri itsua na ẹ tsua. Ẹshinẹgba ọ lẹşẹ khi mhi nono ingme oyẹ.

¹² Mhi ya kie ke riẹlẹ emini mhi kie kpe riẹlẹ. Eghẹghẹ agho, eni ẹ nono ni wewẹ e liẹ khi ikanya eyewẹ ali eyanye khi abeghuo e li, ni mhi rọli khi wẹ unu-a.

¹³ Emose eghoghọ, ighiusomhi na keş eyi egbhọli e khi, ni e ri ikanya ni ẹ gbe ẹ lono egbhọli, ni ẹ li ẹgbọ ikokoalo, ni e ri egbe wẹ shi khi ighiusomhi na keş eyi iKirisiti wewẹ e khi. ¹⁴ Ọa ke khi emini áá khokho, irari khi eri okphaghie ọ ri egbọli mele aḡeni oyi akpa a li ẹgbọ ikokoalo. ¹⁵ Irarigho, ọa khi emhi oshabo ini

† Li zẹ Aza 55.10

†† Li zẹ Ijere 9.24 † Li zẹ Igbae 3.1-5, 13 †† Li zẹ iFili 4.15-18

ighiusomhi eyoli, eẹ li ikokoalo ri egbewe mele ighiusomhi ni e migha shi ipfuase. Ipkukhokho, e ya me iso-ezo oyewe mie.

Osoli ni iPolu o me na iKirisiti

¹⁶ Mhi gbo ngme oli, ogbokhoghuo o khi sa khi oyeghe mhi khi, ama ini u ke ligho sa, kie ligho mie mhe abi oyeghe, ni mhi me emhi ro ke neta omose. ¹⁷ Ama o a khi emini Onomhuo o kha lie mhi ngme mhia ngme memena. Eri mhi ga ngme abi oyeghe el-emhi ingme ineta omose ona. ¹⁸ Aborokhia khi egboese e ri emini e ri ele e neta omose egho, mhi ya li lana ligho. ¹⁹ Ilesingme dose oyee o ze ni a ro ri oghela mie eyeghe shi iteva oyee ena! ²⁰ Egb o ni e mu e ighumha, ni e ri ikpamhika do e ighiat o, ni e ree le emhi, ni e ri ukpeloe e gbe e e gbo pfi ima shi e alo, wewe aa mie. ²¹ Omama o khi, ni mhi ro lie khi eri anye pfo alo-a, ni anye a ro lina ngeli deba e.

O kha khia khi onete o khi ni eni ighiusomhi eyi egbholi egho e ro ke neta omose shi emhi afue ni e ri ele deba e, mhi ya li nu we la ana neta omose. Ama a roli shi udu khi ogbo ni o neta omose shi angeli oghogho, khi oyeghe o khi.

²² Ghe khe, e khe khi Iburu wewe e khi, Iburu mhi li khi, eẹ khi iZireni wewe e khi, iZireni mhi li khi. Imimi Aburaamu ni e khi, loli mhi li khi. ²³ Ighiusomhi eyi iKirisiti eẹ khi wewe e khi? Mhi la ana ya li oyeghe! Mhi ga ti dose we e! Mhi ga gbe akanya dose we. Mhi la owa ighumha itingme ni e bu ne, iti-ingme ni a gbe mhe itali e bu dose eyewe. Iti-ingme ni eghuli o kha gbe mhe e bu ne. ^{†24} Agbhaghbhamhi ishe egbo iju e gbe mhe itali oghuo o la egbhueva. ^{††25} Itese egbo iRomu e gbe mhe ikpokpo, a tono mhe eche utoghuo. Itese oko oko oniemi ni mhi lo e kulue, ogbeleghuo ali eliyose nya mhi la ukhomhi oko oniemi, ni o tsua mhe gase, ni mhia me abi mhi li kia. ^{‡26} Iti ingmi-ingme mhi ye asha, ni mhi kha ri egbe na oko oniemi ali ighiat o gbe-a, mhi gbo la okhena oyi egbo iju eyemhe, ali ijeta. Mhi li la egbegbi okhena elemhi ifui apfe, mhi la okhena odagbe ifufu, mhi la okhena ukhomhi oko oniemi, mhi gbo la okhena oyi egbo eghuo, ni e li abi eni e mie Onomhuo suo. ^{‡‡27} Eghoghe kpa mhi ro la iroshaka ali akanya agbeghua, mhia me olesese lele eliyose eni e bu, okiamhi ali okiam o gbe mhe. Eminale eyemhe e pfo mhe isheghuo, isheghuo ulili o gbe mhe, mhi aa me itsua so. ²⁸ Ini a ri obo ri egho shi eke, ogbelekpa usamhi ni mhi sa shi ingme oyi igbaa nya eyi eni e mie iJesu iKirisiti suo o ro nase mhe. ²⁹ Oghuo o famhi lose ni o a li pfi olosemhe na mhe? Abi khi ogbokhoghuo o lamhe olamhe ni o a ri egbe lala mhe?

³⁰ Ini mhi ri neta omose, emini e ri olosemhe oyemhe ya khasa mhi ro ya neta omose. ³¹ Eshinegba ita Onomhuo iJesu o lese khi o a khi egbholi mhia lo. Ikhivose khi eva oyoli agboagbo ³² Abi mhi ro la eoli iDamasikosi, eri igovuno ni o gbe akanya deba oghie Aratasi o ri idogeli kpe khe mhe ode unuekpe ni a te lo

† Li ze Ika 16.23 †† Li ze iDeut 25.3 ‡ Li ze Ika 16.22; 14.19
‡† Li ze Ika 9.23; 14.15

oni eoli, ni e ba gba mhe mu. ³³ Ama eri ogbo rue mhe pfilo ugi rote okele ni o la ugbe ni a khi gase oni eoli bena tiemhi, ni mhi ro me asha na vu. †

Irokhasa ni iPolu o me

12 Mhi ya kie ke neta omose, ama, mhi lese khi o a mholi eleli ni o ro o bhale. Irarighe ingme imeke ali irokhasa ni Onomhuo o ro na mhe mhi ke ya ke ngme nga memena. ² Mhi lese omose oghuo ni o la el-emhi iKirisiti ni a rue je idane agbhaghbhamhi onuziese, oonokpe-igbene. Ini elemhi idiegbe o la o, ini o a khi elemhi idiegbe o, mhia lese. Ama Eshinegba o lese. ³ Abi mhi ngme, mhi khi Eshinegba tse o lese ini elemhi idiegbe o la, ini o a la elemhi idiegbe. ⁴ Eri a rue oli eke-a zai, ya nga Apfe oyi Eshinegba na iloghie. O suo emini ea ze ya guele, ni aa ya lama shi a gbudu ngme unu le. ⁵ Oni omose ogho mhi ro ya neta omose. Ama mhia ya ri egbemhe neta omose, see ni umha mhue ekpabo oyemhe. ⁶ Ini mhi ri ri neta omose, mhia ya ri ele ingme oyeghe, itobo khi igesikia mhia ngme tse. Mhi ya roshaka ini mhi khi ngme da ode. Eghoghe agho ongee okhoghuo o a ya timhe nga dose abi a kha timhe nga ramhi, rote emini a me khi mhi ri ele ali emini a suo khi mhi ngme.

⁷ Eri a ri emini o li abi ugba ni o ya ke nase mhe shi mhe egbe ni o khi aghiusomhi oyi okphaghe, ini mhi khi vuse ike dose shi irokhasa ebubu ni mhi me. ⁸ Itese mhi lema Eshinegba o mie mhe oni emhi anasemhe ona pfi-a. ⁹ Ama emini o ro so mhe o khi, "Ekpabo eyemhe o she bu e, irari khi ini o lose, loli ekpabo eyemhe e ro me asha ri egbe e khasa." Irarighe mhi ro ri oghela ri olosemhe oyemhe ya neta omose, ni ekpabo eyi iKirisiti e me asha remhe gbe akanya. ¹⁰ Ini mhi mhue olosemhe, ali ni a ro tsue mhe, ali ni mhi ro la umham e ali ni a ro mu okholi vule shi mhe o, ali ni mhi ro mholi iyese-udu-a, o kha da khi itobo oyi iKirisiti, eri o ri egbe e mu mhe. Irari khi ini o lose mhe, loli mhi ro mholi itoto.

Ingme oyi egbo iKoriti o mu iPolu egbe

¹¹ Eri mhi chi oyeghe-a, ama e a yese mhe e chi oli-a. Ee a kha ke titi mhe. Ini mhi aa riri khi emhi khoghuo, mhia mhue emhikhoghuo ni mhi te kpo dose eni a lui, "Ighiusomhi na kee ena aakemeghue."

¹² Elemhi iregbemie osoli, mhi ro la iteva oyee gbe ri ele olele onyaloa ali oshabo ni o rokhasa khi aghiusomhi na kee oyi iKirisiti mhi khi. ¹³ Eri ikhivose ni igbaa nya eyi eni e mie iJesu iKirisiti suo elese e me mie o de e unu-a? Abi mhi aa li ri ingme ikpaghiobo ukpagho nase e lo? A kpekpe, a ro topfa mhe shi o.

¹⁴ Utonuzese na ni mhi ro mu egbe ni mhi ro bhale ya bino e. Mhi aa ya mhila e emhi khoghuo. Ee oyee mhia nono, o a khi ukpagho oyee. O a kpe khi eniye e ri emhi na eni e bia we e le, ama eni e bia eniye e ri emhi na we e le. ¹⁵ Irarighe, mhi ro ya ri oghela ri ukpagho ni mhi mholi nya ali mhemhe nya na e, ro kpaghe e

‡‡ Li ze Ika 9.23-25

obọ. Inono onikeke a ya mhọli deba mhẹ ini mhi mhọli inono oniēmhi na ẹ?

¹⁶ A lama shi ọ khi mhi aa khi itsua na ẹ ni aa tsua. Ama ẹgbọ eghuo e ya liẹ khi ikpamhika mhi rọ ri ẹgb-
họli di ẹ mu. ¹⁷ Eri mhi ri ẹgbọ ni mhi ghie ghi ẹ mu ẹ
ma eke? ¹⁸ Eri mhi lema iTatọsi o ke le, mhiẹ inyoghuo
awa ọnọkpọle ọ kphase ọli. Eri a ya liẹ khi eri iTatọsi ọ
mu ẹ ma eke? Ọa fe lighọ. Abi khi aa leşe khi usamhi
oghuo mhẹmhẹ ali lọli anye mhọli shi udu ni anye rọ
riẹle emini mhẹmhẹ ali lọli anye ga riẹle?

¹⁹ Otsẹ eri a dabi khi eri anye kie kpẹ rọshẹka ke khẹ
egbe anye shi eke odalo oyẹ ẹ. Ọa khi ighọ. Ama abi
iKirisiti ọ nono ni anye li ngme, anye li odalo oyi Ẹsh-
inegba. Emọle, eri anye riẹle emini anye riẹle nya rọ
kpaghie ẹ obọ. ²⁰ Egbe limhẹ khi ini mhi ramhi aghọ
khi mhia ya bhale ya mẹ ẹ shi abi mhia nono ni a li, ali
khi aa ya mẹ mhẹ abi a nono ni mhi li. Ulishi ọọ mu
mhẹ khi mhi ya bhale ya ẹ shi uwola ali ubọgbọ, ali
udu ni ọọ to, ali ukphẹ, ali ikemhi ikui-iku, ali iyese
egbe eva-a, ali ineta, ali itipfuabọ-nga, ali ozughu iteva
oyẹ. ²¹ Egbe limhẹ khi ini mhi ke bhale, khi Ẹshinegba
ọ ya ri omama mu mhẹ odalo oyẹ. Mhi ya viẹ na
ebubu ẹ ni ẹa kie rọte agbọ olamhẹ oyẹwẹ mupfi lase-
le. Ni a kie la angeli efiala, ikhi usamhi irumheba, ali
olamhẹ ighuẹ imumu.

Itse-agua ali otsẹ enekpukhokho

13 Utonuzesẹ na ni mhia bhale ya bino ẹ. Abi Ebe-
no-pfuasẹ o ngme ni ọọ, "Ọtsẹle eva, okekhi ese,
a rọ ọ mu ma ingme, ni a rọ sọ ẹzọ." ^{†2} Mhi kpẹ tse
agua yẹ ẹ, ẹẹ ni a kpẹ lamhẹ olamhẹ, ali ẹgbọese eni e
kpọle nya. Mhi kpẹ ngme ọli ibhale onuzi-eva oyẹmhẹ.
Memena, mhi gbo ngme ọli abi mhi la oboese, mhi tse
agua khi ini mhi gbo bhale khi mhi aa ya zẹ wẹ obọ khi

† Li zẹ iDeut 17.6; 19.15

mhi aa na wẹ osoli. ³ Onana o ya rọkhasẹ ẹ khi iKirisiti
mhi ngme ẹ na. Ini ọ sesẹ ẹ ingme se, a rọ ya leşe khi
ọ mhọli ekpabọ iteva oyẹ. ⁴ Ini o ri riẹ khia khi ọa
mhuẹ itoto abi a rọ tali ma apfida gbe-a, ekpabọ oyi
Ẹshinegba ọ rọ a la agbọ. Eri awa aa li mhuẹ itoto abi
iKirisiti. Ama a ya mẹ ọli khi anye ya ri ekpabọ oyi Ẹsh-
inegba la agbọ, ẹzẹzẹ abi ijesu ọ li, ni anye rọ ga ẹ.

⁵ A mhẹsẹ egbe ẹ bie bino ni a mẹ ini a kie la elemhi
irudunga oyẹ ẹ. Ini a mhẹsẹ egbe ẹ bino ni a rọ mẹ khi
ijesu iKirisiti ọa la agbọ oyẹ, a leşe khi a she de oni
imhẹsẹbino. ⁶ Mhi leşe khi a ya mẹ ọli mẹ khi anye ẹa
de oni imhẹsẹbino. ⁷ Anye lema Ẹshinegba, a khi riẹle
dọ-a. Ona ọa khi ni anye rọ rọkhasẹ khi anye she mẹ
emini anye ẹ nono mu mhuẹ, ama ni o rẹ ẹ ke riẹle
emini e gbe akanya ini anye riẹ li abi eni de. ⁸ Irari khi
anye ẹa ya riẹle emini o mu okhọli vule shi igesikia ọ,
ama emini o ya mu igesikia mhuẹ anye ya riẹle. ⁹ Egbe
ma mu anye, ini o lọsẹ anye ni ẹẹ a rọ mhọli itoto.
Ighọ anye gbo liẹ sọ iromhi Ẹshinegba ọ rẹ ẹ ke ngeli
shi ẹghẹghẹ, abi ọ nono ni a li ke ngeli. ¹⁰ Lọli o zẹ khi
mhia kẹkẹ ebe ona abi mhia rọ nu ẹ la oobọ ena. Ighọ
lọ, ini mhi khi rọli ze mu ẹ, ini mhi bhale deba ẹ. Irari
khi eri mhia nono ni mhi ri afu ni Ọnọmhue ọ rọ na
mhẹ gbe akanya, ni mhi rọ kpaghie ẹ obọ, ni ọa khi ni
mhi rọ bighi ẹ de.

¹¹ Ni mhi rọ gbe ọli ukhomhi inyoghuo-mhẹ, Okhila!
A mu udu oyẹ ẹ pfi, a suọ olema oyẹmhẹ, a lama shi
egbe ẹ ọ, a ri opfọmhẹ nu egbe ke la. Ẹghẹghẹ aghọ ni
Ẹshinegba na inono ali opfọmhẹ ọ nu ẹ la.

¹² A ke tse egbe egbegbi otsẹ, a ghẹle mu egbe.

¹³ Ẹgbọ eyi Ẹshinegba nya ẹẹ tse ẹ.

¹⁴ Okhale oyi ijesu iKirisiti Ọnọmhue, ali inono oyi
Ẹshinegba, ali iregbemu onayi Ayẹmhẹ-nọ-pfuasẹ, e
ka nu ẹẹ nya la.

iGalesha

1 Mhēmhē iPōlu aghiusomhi na kēē ni ọa khi obọ oyi ẹgbọ mhi te bhale, wẹkhi obọ oyi ọgbọ a te ghie mhē, ama obọ oyi iJesu iKirisiti ali Ẹshinẹgba Ita ni ọ rọte eghuli guise ọli le mhi te bhale, mhēmhē mhi kẹkẹ ebe ona. ² Mhēmhē ali inyoghuo ni e miesuo nya ni e nu mhē la, anye ga tsẹ igbaa nya eyi eni e mie iJesu iKirisiti suo ni e la ẹoli iGalesha nya.

³ Ẹshinẹgba itawa ali iJesu iKirisiti Onomhūe oyawa e ka li okhale na ẹ, e ri opfomhē na ẹ. ⁴ Lọli ọ ri egbọli bhale shi iluasobo shi olamhē eyawa ni ọ rọ pfa awa shi eke agbọ okhọlo ali agbọ ingmobe ni awa la ena abi o ghọle Ẹshinẹgba oyawa ni ọ gbo khi ita awa. ⁵ Lọli a ri ufumhi ya na ya ramhi ẹle na agbọagbọ. Atsẹ.

Usomhi onete olese ọa ke la ọ

⁶ Abọ e sha mhē khi a she gbẹ kie ọni ọ rọte isomhelemhi oyi iKirisiti lu ẹ, a mu egbe nyenē ẹ deba usomhi onete olese ni o khili ọda, ⁷ ni o khia khi ẹa fẹ ga khi usomhi onete. O rọkhasẹ khi ẹgbọ eghuo e she pfi ẹ lo omunu ali khi ẹẹ dua ni e mu usomhi onete oyi iKirisiti ukhomhi pfi kọkọ. ⁸ Ama ini otseku khi aanye, okekhi aḡeni ni ọ rọte iloghie tiemhile, ọ ya gue usomhi olese yẹ ẹ ni o khi ọda shi oni anye kpe gue ye ẹ, a zẹ ni a rue ọli shi ọgbọ ni a she pfa ẹzọ mu je il-imhi iriẹrẹ.

⁹ Abi anye kpe ngme loli mhi gbo riẹlẹ ngme memena, khi ini ọgbọ ọ bhale ya gue usomhi onete olese yẹ ẹ ni o khi ọda shi oni a miesuo, ọni a pfa ẹzọ mu ọ pfua agbọagbọ ọ khi!

¹⁰ Eri mhia nono ni ẹgbọ e ba mie shi mhē ọ abi khi Ẹshinẹgba mhia nono ni ọ mie shi mhē ọ? Abi khi ẹgbọ mhia nono ni mhi ri egbe mu? Ini o khia khi ẹgbọ mhi kiele a nono ni mhi ri egbe mu lọ, mhi aa kha khi aghiusomhi oyi iKirisiti.

Ẹshinẹgba ọ lu iPōlu

¹¹ Mhia nono ni mhi gueyẹ ẹ inyoghuo-mhē khi usomhi onete ni mhi rọ ọ tse abọ ọa khi obọ oyi ọgbọ o te bhale. ¹² Mhi aa rọte obọ oyi ọgbọkhoghuo mie ọli, wẹkhi eri a sẹsẹ mhē luẹ. Imẹ-alo mhi te mie ọli rọte obọ oyi iJesu iKirisiti.

¹³ Irari khi a she kpe suo mhē eko abi mhi rọ la ugamhi oyi ẹgbọ iju, abi mhi li lolo rọshẹka ẹ mu okhọli vule shi ena igbaa oyi eni e mie iJesu iKirisiti suo oyi Ẹshinẹgba ọ. Mhi rọshẹka ini mhi yese imiesuo oyewẹ-a. ¹⁴ Mhi fu shi oni ugamhi ẹgbọ iju dọse

ebubu ẹgbọ ni anye la otu oghuo, ali mhi mhọli omuegbe shi ishi eyi eni e bia mhē. ^{†15} Ama abi Ẹshinẹgba ni ọ rọte eke zẹ mhē kẹ neni inyemhē ọ bia mhē, ni ọ lu mhē rọte okhale oyọli. Egbe mu ọli khi ¹⁶ ọ ri omiọli khasẹ mhē ni a bhale ya ẹ khi mhi ri ọli tsabọ ifuabọ ẹgbọ ijẹta. Mhi aa vu ya mhila ọgbọkhoghuo, ^{†17} wẹkhi eri mhi je ẹoli iJerusalẹmu ya mē eni e khi ighiusomhi na kẹē, neni ọ zẹ mhē, ama eri mhi je eke Arebia ali mhi tigbe nyenē egbe jele ẹoli iDamasikọsi.

¹⁸ Abi ikpe esẹ e rọ dọsẹ se, mhi rọ tigbe nga iJerusalẹmu ni mhēmhē ali iPita anye lẹsẹ egbe, mhi nu ọli la ogbele igbeshe. ^{†19} Mhi aa mē aghiusomhi na kẹē ọlese sẹ khi ijemhisi ni ọ khi inyoghuo Onomhūe.

²⁰ Mhia gueyẹ ẹ ukpẹloe Ẹshinẹgba khi emini mhi kẹkẹ ẹ ghi ẹ ẹa khi ẹgbhọli. ²¹ Ẹlelese, mhi je eke iSiria ali eke iSilisha. ²² Ọgbọkhoghuo ọa la elemhi igbaa nya eyi eni e mie iJesu iKirisiti suo na eke ijudia ni ọ mē mhē ukpẹloe ghue. ²³ Eko ni e lẹsẹ suo khi: "Ọni omọse ni ọ kpe mu okhọli vule shi awa ọ, eri ọ ke tsabọ oni ungmehi irudunga oni ọ kpe dua ni luẹ yese-a." ²⁴ E kueghie Ẹshinẹgba itobọ oyemhē.

Ighiusomhi na kẹ e mie iPōlu

2 Ikpe igbene e dọsẹ, mhi nga iJerusalẹmu. Utona, iBanabasi ọ deba mhē. Mhi li gbo rue iTatọsi.

^{†2} Eri mhi nga obọ ni mhi rọ ri imealo ni mhi mē gbe akanya, ali ni mhi rọkhasẹ wẹ usomhi onete ni mhi rọ ọ tse abọ ifuabọ ẹgbọ ijẹta. Ama eri mhi bẹna riẹlẹ ona khasẹ ẹgbọ ni e khi eni ẹẹ ralo, irari khi ulishi oo mu mhē ini ikanya ni mhi kpe gbe ghue ali ena ikpukhokho eyemhē e ya khi afue. ³ ITatọsi ni ọ nu mhē kia, aa liẹ khi ọ mema shẹle-a, abi ọ tseku khi on-gi iGiriki. ⁴ Eri ingme oshẹle onana o lasẹle irari khi inyoghuo eghuo ena ẹgbhọli e bẹna lo anye ifuabọ, ni e ba mē asha guanọ udi ẹpfua ni iJesu iKirisiti ọ rọ na anye, mu anye ighumha. ⁵ Ama anye ẹa tigbe lama na wẹ ukuku eghẹghẹ ni a rọ bhale ya ẹ khi igesikia oyi oni usomhi onete o nu ẹ kie la.

⁶ Ẹgbọ eni ẹ bino egbewẹ khi wewẹ e mu ẹloe, ẹa mu mhē ẹloe, irari khi Ẹshinẹgba ọa mhue ọni ọ kpe mhē nẹ, ali khi abi ọgbọ li edato ọa rọli ẹ gue ọgbọ ẹzọ. Eni ẹgbọ eghoghọ ẹa mhue emini e rọ ma mhē usomhi onete. ^{††7} Ama eri e mē khi a she ri akanya itsabo usomhi onete ghi ẹgbọ ijẹta nga mhē obọ, ezezẹ abi a li li ghie iPita ghi ẹgbọ iju. ⁸ Irari khi abi Ẹshinẹgba ọ li nu iPita ẹ gbe akanya abi aghiusomhi na kẹē ni a ghie

† Li zẹ Ika 8.3; 22.4-5; 26.9-11

†† Li zẹ Ika 22.3 ‡ Li zẹ Ika 9.3-6; 22.6-10; 26.13-18 †† Li zẹ Ika 9.26-30 †† Li zẹ Ika 11.30; 15.2 ††† Li zẹ iDeut 10.17

ghi ẹgbọ iju, ighọ ọ li nu mhẹ gbe abi aghiusomhi ni a ghie ghi ẹgbọ ijẹta. ⁹Ijemhisi ali iPita ali ijoni ni a lẹsẹ khi wẹwẹ e mu oni igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ mhue, e me khi Ẹshinegba ọ ri isomhopfa na ke na mhẹmhe ali iBanabasi, e rọ lama na anye, anye ke tsabọ oni usomhi onete oghuo ye ẹgbọ ijẹta. Wẹwẹ e tsabọ ye ẹgbọ iju. ¹⁰Emini e ngme khi anye ke kpaghie ẹgbọ ni ẹa mholi obọ, ighọ mhi li roshẹka riẹlẹ ọli.

IPolu ọ gueye iPita khi ọa guẹ riẹlẹ

¹¹Abi iPita ọ rọ bhale Atioki, mhi gueye ọli gboo ghemhe ghe ẹ khi ọa guẹ kia, irari khi ọ lue. ¹²Neni ẹgbọ ni ijemhisi ọ ghie usomhi, e bhale, iPita ọ kpẹ nu ẹgbọ ijẹta a le eminale kugbe, ama abi eni ẹgbọ e rọ bhale, ọ ti je ukhokho na ijẹta eghọ, irari khi ulishi oyi ẹgbọ ni ẹ liẹ khi ọgbọ ọ mema shẹlẹ-a oo mu ọli. ¹³Ẹgbọ iju eni e miesuọ enekpọle e li kuma ọli ọ riẹlẹ ikokoalo, ya ramhi khi oni ikokoalo o li ri iBanabasi kuma wẹ ọ.

¹⁴Abi mhi rọ me khi, ẹa rọte ode igesikia abi oni usomhi onete o ngme, mhi la ukpọle eni ẹgbọ liẹ iPita, "Ogbọ iju u khi, ama wa ngeli abi ọgbọ ijẹta. Elọ ọ zẹ ni u ke rọ nono ni i ri itoto mu ẹgbọ ijẹta ke riẹlẹ ighuighue eyi ẹgbọ iju?"

¹⁵"Ẹgbọ iju a bia awa, awa aa khi ẹgbọ ijẹta ena olamhe," abi a lu wẹ. ¹⁶Lẹsẹ khi aa ya pfa na ọgbọ irari khi ọ ri ushi a gbe akanya, ama itobọ irudunga ijesu iKirisiti. Ighọ awa li li ri udu nga ijesu iKirisiti ni a rọ pfa na awa. Ọa khi itobọ irushi-gbe akanya, irari khi ọgbọkhoghuo ọa la ọ ni a ya pfa na irari khi ọ dobe ri ushi a gbe akanya. ¹⁷"Abi awa liẹ dua ni awa khi eni a pfa na elemhi iKirisiti, eri o rokhase khi ena olamhe awa khi. Oghọ khi eri ijesu ọ mu ẹ ma olamhe? Iiye o, ọa khi ighọ! ¹⁸Mhi kha riẹlẹ emini mhi guogho-a rọkọ, eri mhi rokhase khi ọgbushia mhi khi. ¹⁹Irari khi rọte ushi mhi te ghu pfa ushi, ni mhi dobe la ọ na Ẹshinegba. ²⁰A she li ta mhẹ ma apfida abi a li ta ijesu ma apfida, ali khi aa ke khi mhẹmhe mhi ke la agbọ, ama iKirisiti ọ ke la agbọ oyemhe. Agbọ ni mhi la elemhi idiegbe oyemhe memena, irudunga Omi Ẹshinegba mhi te la ọ, ni ọ nono ingme oyemhe, ni ọ ghu-a, ni ọ ri agbọ oyoli na mhẹ. ²¹Mhi aa ri obọ gbe isomhelemhi oyi Ẹshinegba nye, irari khi ini o khia khi itobọ iri-ushi-gbe akanya ọgbọ rọ pfuase lo, eghuli afue iKirisiti ọ ghu!"

Irudunga tse o khi ode imiepfuese

3 Ẹẹ eyeghe ẹgbọ iGalesha! Oghuo ọ ri ogbho na ẹ le? Ukpọle oye ẹ a la ri ijesu iKirisiti khasẹ gboo khi eri a ta li ma apfida. ²Mhia nono ni mhi rọte obọ oye ẹ lẹsẹ emhi oghuo. Eri a mie Ayemhe oyi Ẹshinegba irari khi a ri ushi gbe akanya, abi khi irari khi a mie emini a suọ suọ? ³Eyeghe a ghọ khi? A kha ri Ayemhe oyi Ẹshinegba gba ekele se, a tigbe ẹ dua ni a ri ekpabọ ọgbọ gbe oni akanya pfo? ⁴Eri a na lina me osoli shi afue? Ini afue a me osoli, ⁵Ayemhe oyi Ẹshinegba

ni ọ rọ na ẹ, ali ikanya oshabọ ni ọ gbe iteva oye ẹ, itobọ khi a ri Ishi eyi iMosisi gbe akanya lo abi khi irari emini a mie ingme oyi iKirisiti suọ, o zẹ ni ọ rọ riẹlẹ ena?

⁶A sa ingme oyi Aburaamu ghue, "Eri ọ mie Ẹshinegba suọ ni a rọ pfa na li khi ọ pfuase." ^{††7}A lẹsẹ ọli shọ, khi ẹgbọ ni e miesuọ, e khi imi Aburaamu. ^{‡‡8}Ebe-no-pfuase o kpẹ ngme ọli shi eke khi Ẹshinegba ọ ya rọte irudunga oyi ẹgbọ ijẹta pfa na wẹ, ọ gue oni ungememhi ye Aburaamu ọọ li, "A ya rọte obọ oye khivose na ishishi ena ekagbọ nya." ^{‡‡9}Irarighọ, eni e mholi irudunga a ya khivose na abi a li khivose na Aburaamu, ikhi omose irudunga.

¹⁰Ẹgbọ nya ni e ri egbe da iri-ushi gbe akanya, a pfi unu na, irari khi a keke ọli khi, "Unu a pfi na ọgbọ ni ọa da ri emini a keke shi ebe ushi nya gbe akanya."

^{‡‡11}Mena, aa me ọgbokhoghuo ni a pfa na odalo Ẹshinegba irari khi ọ ri ushi gbe akanya, itobọ khi, "Eni e pfuase, irudunga o re we ya la agbọ." ^{‡‡12}Ode irudunga o kioda shi ode ushi, ni ọọ, "Oni ọ da ri ushi gbe akanya, ushi ọ rọ ya la agbọ." ^{‡‡13}Eri iKirisiti ọ pfa awa shi eke elemhi ipfiunu-a oyi ushi abi ọ li khi oni a pfi unu na irari oyawa, irari khi a keke ọli khi, "Unu a pfi na ọgbokpa ni a soli-a shi ọra." ^{‡‡14}Eri ọ pfa awa shi eke ni ikhivose eyi Aburaamu e ramhi ẹgbọ ijẹta egbe, rọte ijesu iKirisiti, ni awa me ikhivose oyi ishobọ Ayemhe-no-pfuase rọte irudunga.

Oni Ushi ali oni ishobọ

¹⁵Inyoghuo a zẹ mhẹ ri angeli elekpa rue irokhokho. Ezeze abi ọgbokhoghuo ọa li dobe ya shishi ọ-a, wekhi eri ọ dobe ya rọ ma ilamashọ, ni Ẹshinegba ọ nu ọgbọ lama shọ, ni o she gbola migha. Ighọ oni ingme onana o li. ¹⁶Oni ishobọ, Aburaamu ali omioli a shi ọli na. Ebe-no-pfuase ọa liẹ, "Ali imioli," ni e khi ebubu ẹgbọ, ama, "Ali omie," ni ọ khi ọgbọ oghuo, ni ọ khi iKirisiti. ^{‡‡17}Emini mhi ri ona ngme khi, ushi ni a tigbe rọ lasele abi ikpe egbhue uye ali uye ali igbe (430) e rọ dose se, ọa guogho oni ishobọ ni Ẹshinegba ọ shi-a, ni a yele oni ekha-a. ^{‡‡18}Ini oni ugu o migha shi ushi lo, ọa kha ke migha nga ishobọ, Ama rọte isomhelemhi oyi Ẹshinegba ọ rọ shi oni ishobọ na Aburaamu. ^{‡‡}

¹⁹Elọ ọ zẹ ni a rọ ri ushi bhale? Eri a ri ushi bhale ni a rọ rokhase khi awa lamhe. Eri a roli shi eke ramhi eghẹghẹ ni omiomi Aburaamu ni a riẹlẹ ishobọ khe ọ rọ ya bhale. Ẹshinegba ọ ri oni ushi na igeni tiemhile na iMosisi ni ọ la iteva ọgbọ ali Ẹshinegba. ²⁰Awa kha da ngme ingme omigha-na ọgbọ ne, o rokhase khi ẹgbọ aava e mema lasele shi aghọ, Ama Ẹshinegba lo-lighuo ọ shi oni ishobọ ona, Ẹshinegba oghuo, ọ khi.

Emini ushi o migha shi

²¹Eri ushi o ke a zu ishobọ oyi Ẹshinegba ode? Iiye o! Irari ini eri a ri ushi bhale ni o ri agbọ ke na ọgbọ lo, a

†† Li zẹ Igbae 15.6; iRom 4.3 ‡ Li zẹ iRom 4.16 ‡† Li zẹ Igbae 12.3 ‡‡ Li zẹ iDeut 27.26 ‡‡† Li zẹ Abak 2.4 ‡‡‡ Li zẹ iLev 18.5 § Li zẹ iDeut 21.23 §† Li zẹ Igbae 12.7 §†† Li zẹ Okiali 12.40 §‡ Li zẹ iRom 4.14

† Li zẹ Iwolo 143.2; iRom 3.20,22

kha ri irarigho pfa na ogbokpa ini o ri ushi gbe akanya. ²² Ama Ebe-no-pfuase o ngme gho khi ekpabo olamhe o mhesa a na agbo nya, ni a ba bhale ya e khi emini a shobo, ni a ro o na ogbo rote obo oyi ijesu iKirisiti ni a roli na egbo ni e miesuo.

²³ Neni oni irudunga o bhale, eri ushi o mu awa ighumha, o pfi awa okpe ramhi ni irudunga o ro bhale. ²⁴ Eri a ri ushi na awa ni o sese awa ode ramhi ni iKirisiti o ro bhale, ni a rote irudunga pfa na awa. ²⁵ Memena abi eghoghe irudunga o ro bhale, ushi o ke e sese awa ode.

Imi Eshinegba

²⁶ Ee nya, imi Eshinegba a khi rote irudunga oyi ijesu iKirisiti. ²⁷ Irari khi ee nya ni a batazi elemhi iKirisiti, a she ri iKirisiti so. ²⁸ Ikhioda o la o na ogbo iju ali ogbo ijeta, wekhi ikhioda o la oghumha, ali oni o na khi oghumha, wekhi omose ali okpotso, irari khi ee nya, oghuo a khi shi ijesu iKirisiti o. ²⁹ Ini a khi onayi iKirisiti, eghoghe agho imi Aburaamu a khi, a khi eni e mholi okemhi shi oni ishobo. †

4 Emini mhia ngme khi, ini oni oni ugu o go lu o da kie khi ukuku omone, o na kioda shi oghumha o, ama loli o kie ya mholi eni apfe nya. ² Eri o kiele ya la obo oyi eni e ri eloe e khu oli, ali eni a ri eni ugu nga obo ne, ya ramhi eghoghe ni itali o shi shi eke, ni o ro ya womhe eloe. ³ Igho o li khi shi awa egbe. Ighumha eyi iyemhe ni e mhesa na agbo nya, e mhesa e na awa neni awa mholi iwomhelo elemhi ayemhe. ⁴ Ama abi oni eghoghe o ro ramhi, Eshinegba o ghie omioli ni okpotso o bia, ni a bia shi eghoghe ushi, ⁵ ni o ro tsumhi egbo ni ushi o mhesa e na, ni awa te eni a lu Imi Eshinegba. ⁶ Itobo khi a khi imioli, Eshinegba o ro ghie Ayemhe oyi Omioli bhale udu oyawa, Ayemhe ni o tsesa lie, "Itamhe, Itamhe." ⁷ Itobo ona, wa a ke khi oghumha ama omioli, abi u ke ro khi omioli egho, Eshinegba o she re mie oni ishobo. ††

Omuegbe ni iPolu o mholi na egbo iGalesha

⁸ Eghoghe ni o dose ni aa ro kpe lese Eshinegba, a khi ighumha eyi emini e khi ilita ni ea khi Eshinegba. ⁹ Ama memena ni a ke ro lese Eshinegba, ali abi Eshinegba o ke ro lese e ena, elo o ze khi a nono ni a nyene egbe gbo deba iyemhe afue ni ea mhue ekpabo? Elo o ze ni a ro o nono ni e gbo mu e ighumha utonuzi-eva? ¹⁰ A ri eloe e shi ogbele na ke ali iki ali eghoghe ali ikpe. ¹¹ Ulishi oo mu mhe irari khi o li mhe eloe abine khi eri mhi pfuse eghoghe-a shi e egbe shi afue.

¹² Mhia lema e, inyoghuo a li abi mhi li, irari khi eri mhi li abi a li. Aa li mhe ingmobe. ¹³ A yelele, khi elemhi umha ze mhi la ni mhi ro tse abo usomhi onete ye e odo-ode. ¹⁴ Abi o tseku khia khi ughumhi oyemhe khi eri o li abi anasemhe na e, aa ri eloe gbe mhe, aa kie mhe. Ochogho, eri a kpe abo mie mhe abine khi ageni Eshinegba mhi khi, abi a kha li mie ije-

† Li ze iRom 4.13 †† Li ze iRom 8.15-17

su iKirisiti. ¹⁵ Elo o li oghoghe oye? Mhi dobe ya pfi otsele khi ini o ze ya li lo khi a kha ga vuonyo ikpamhi alo eye e na mhe. ¹⁶ Mhi she mele obe e-a irari khi mhi gue igesikia ye e?

¹⁷ Egbo e nono ni e ti e ma egbe, ama o na khia ode ni o ti o khi. Emini e nono khi ni e re e mele epfese-a shi anye o, ni a khi eni e mholi omuegbe na we. ¹⁸ O ti ni ogbo o mholi omuegbe ini o da khi eminete o mholi oli shi, ali ni o ke mholi oli eghoghe kpa, o na khi ini mhi da lese la agho tse. ¹⁹ Imimhe, egbe e to mhe shi ingme oye, abi okpotso ni oku oo to, ni a ro bhale ya e khi a me iKirisiti agbo oye. ²⁰ Abi a khe khi mhi nu e la, ni mhi mu uruli oyemhe pfi, irari khi egbe e pfo mhe-a shi ingme oye e!

Ega ali iSera

²¹ A gueye mhe ghue, ikhi ee ni a nono ni a khi eni ushi o mhesa a na, a lese abi ushi o ngme? ²² Irari khi a keke oli khi Aburaamu, o bia eniye emose aava, oghuo oo khi omi okpotso oghumha, onokpole o khi omi ogbo. ²³ Omone ni oghumha o bia na li, eri a bia li rote ode na tse, ama oni egbegbi okpotso o bia, a bia li rote ode ishobo.

²⁴ Eni ingme ena nya e mholi emini e migha shi, irari khi ikpotso aava ena, ilama na egbe eva e khi. Ilamanegebe oghuo o khi ona ukhomhi ute iSinai, o bia eniye ni e ya khili ighumha. Loli khi Ega. ²⁵ Mena, Ega o migha shi ute iSinai na eke Arebia ni o khili eoli iJerusalemu, irari khi eri o nu imioli khili ighumha. ²⁶ Ama inyoo awa o khi eoli iJerusalemu ni o la odane, omi ogbo o khi. ²⁷ Irari khi a keke oli, e li:

"Ke ghele, yeye aga
ni o na bia eniye,
ri oghoghe tsesa leghe,
yeye ni oku o to ghue,
irari khi okpotso ni a kie,
o mholi eniye ni e bu
dose okpotso ni o mholi odo." ††

²⁸ Memena, inyoghuo-mhe, eniye ishobo a li khi ezeze abi Aziki o li khi omone ishobo. ²⁹ Abi o kpe li oni eghoghe, ni omone ni a bia elemhi idiegbe, oo li mu okholi vule shi omone ni a ri ekpabo Ayemhe oyi Eshinegba bia o, igho o kie li memena. ³⁰ Ama se Ebe-no-pfuase o ngme? Oo, "Khu okpotso oghumha ali omioli vu, irari khi omi okpotso oghumha o na tigbe ya nu omi egbegbi okpotso kemhi ugu." ³¹ Irarigho, inyoghuo, awa aa khi eniye eyi okpotso oghumha ama eniye eyi okpotso ni o khi omi ogbo.

Irueole ni o la obo oyi iKirisiti

5 IKirisiti o she rue awa o le. Irarigho, a migha gbaa shi oni irueole, a khi ke gbo ze ni a gbo ya nyene ri egbe e khi ighumha oyi ushi.

² A ghe ! Mhemhe iPolu, mhi gue e ye e khi, akanya ni iKirisiti o gbe o na ke ya mholi elele okhoghuo na e,

‡ Li ze Igbae 16.15; 21.2 †† Li ze Aza 54.1 †† Li ze Igbae 21.9 ††† Li ze Igbae 21.10

ini a ya shẹlẹ-a. ³ Mhi gbo gue ẹ ye ọgbọ ni ọ da zẹ ni a shẹlẹ ọli-a ne, ọ mema ya ri ushi nya gbe akanya. ⁴ Ẹ ẹ ni a dua ni a khi eni a pfa na rọte iri-ushi gbe akanya, aa ke mhọli obọ shi ikanya ni iKirisiti ọ gbe, a she de okhale oyọli-a. ⁵ Ama rọte irudunga awa te lolo migha a khe ipfuase ni awa ri udu nga rọte elemhi Ayemhẹ-nọ-pfuase. ⁶ Irari khi elemhi iJesu iKirisiti, oshẹlẹ ali umha-shẹlẹ-a ẹa mhuẹ eleli. Emini o mema mu egbe khi irudunga ni o mhọli inono.

⁷ A kpẹ guẹ ẹ kia. Ọghuo ọ mu alo nyenẹ ni aa ke rọ ọ deba igesikia? ⁸ Ọni ọ lina mu ẹ alo nyenẹ, ọa rọte obọ oyi iKirisiti ọni ọ lu ẹ bhale. ⁹ "Ọgbọ ọbe ọtuoghuo ọ dobe ya yese ẹgbọ eni e bu-a. Eri ọ li abi umiesobọ oghuo, ni o ri oili ẹ gbolo enekpọle-a." ¹⁰ Ama mhi regbenga ẹ khi eyi Ọnọmhuẹ a khi. Onana o rẹ mhẹ lẹsẹ gboo khi emini mhi gueye ẹ a ya riẹlẹ, khi aa ya riẹlẹ elemhi ọgbọese ọ gueye ẹ. Ọgbọ ni ọọ nase ẹ, ọ ya ri ukhomhi kpẹ ọ, ọni ọ riẹ khi.

¹¹ Inyoghuo, ini ishẹlẹ-a mhi kiele rọ tse abọ lọ, abi ẹgbọ eghuo ẹẹ ngme, elọ a mu okhọli vule shi mhẹ ọ kẹ shi? Ini o khi ighọ lọ, ungmehi apfida ọa kha ke ri elemhi ke bi. ¹² Ẹgbọ ni e na ri ingme oshẹlẹ a nase ẹ ena, mhi kha ga liẹ e bie wali egbewe-a.

Agbọ na elemhi Ayemhẹ

¹³ Ẹ ẹ oyẹ, inyoghuo-mhẹ, eri a lu ẹ ni a la elemhi ẹp-fua. Ama a khi zẹ ni a ri oni ẹp-fua ona ke riẹlẹ emini idiegbe olamhẹ oyẹ ọọ nono. Ochoghọ a ri inono ke ga egbe ẹ. ¹⁴ Irari khi emini a rọ zẹ ushi nya ukhomhi khi, "Nono ọnuzava oyẹ abi u li nono egbiẹ." ¹⁵ Ini a mu okhọli vule ẹ shi egbe ẹ ọ, ni a rọ ọ khu egbe ẹ, a mhuẹ ẹgbhẹ ini a khi a ya pfuse egbe ẹ-a.

¹⁶ Emini mhia ngme khi, a ke kia okiali elemhi Ayemhẹ, ẹghẹghẹ aghọ aa ya riẹlẹ ọghuẹmhẹ oyi idiegbe olamhẹ. ¹⁷ Irari khi idiegbe, ọbe Ayemhẹ o khi, ali khi emini Ayemhẹ ọ nono, eri ẹ zu ọghuẹmhẹ idiegbe olamhẹ odẹ. Wẹwẹ awa-awa ọbe e khi shi egbe ọ, lọli o zẹ khi u waa dobe a riẹlẹ emini u wa nono ni u riẹlẹ. ¹⁸ Ama ini Ayemhẹ ọ rẹ ẹ kia, waa tigbe ya riẹlẹ oghumha oyi ushi.

¹⁹ Emini ikanya idiegbe olamhẹ ẹẹ gbe na; Itsebọ, ikanya ichimhi na itsebọ ali angeli efiala, ²⁰ ikhumhi igaga, ali ogbhọ ipfipfi, ibiselemhi, umha lama a na egbe, ofuma ikpekepe, ofu imhọli, ikanya ukphẹ, elemhi ibibi, ikemhi egbe, ²¹ Idegbe-ọkọnyọ, idonyọ dọsẹ, iye-ukue ni a la li itsebọ, ali emhi elese eghoghọ. Mhi tse agua ye ẹ, abi mhi kpẹ li tse ọli ye ẹ, khi ẹgbọ ni e da a ngeli angeli eghoghọ ne khi ẹa ya mhọli okemhi shi Eghiele oyi Ẹshinẹgba.

²² Emini Ayemhẹ ọ rọ ọ lasele khi; Inono, oghẹlẹ, opfomhẹ, irabomudu, isomhelemhi, onete, izẹ-ri-egbeda, ²³ Ipfomhẹ, iguẹ-regbekia. Ushi ọa ya mu ọg-

bọ shi ọ ini ọ riẹlẹ enana nya. ²⁴ Eni e khi eyi iJesu iKirisiti e she rọte idiegbe olamhẹ oyẹwẹ ali ọghuẹmhẹ eyẹwẹ nya ma apfida. ²⁵ Aborokhia khi Ayemhẹ ọ ri awa a kia eghọ, awa ke deba ẹtẹ-awẹ eyọli. ²⁶ Awa khi ke mu egbawa ẹloe dọsẹ odẹ, yẹsẹ elemhi ke bi egbe, ni o ri awa a ke kpe ofuma deba egbe.

A ke riẹlẹ onete na ẹgbọ nya

⁶ Inyoghuo-mhẹ, a kha bhale ya ẹ khi a mu ọg-bọkhoghuo shi olamhẹ, ẹ ẹ ni a la elemhi ayemhẹ, a kuegbe-a sheshe ọli shi odẹ fiẹ. Ama a ke tọ egbe ẹ ọkpẹ, ini a khi li de pfilo imufe. ² A kpaghie egbe ẹ it-sua, ini a li ighọ, a ya riẹlẹ ọghuẹmhẹ oyi iKirisiti. ³ Ini ọgbọ ọ dabi khi lọli mu ẹloe, ni a rọ bhale ya ẹ khi ọa khi emhikhoghuo, egbọli ọọ di. ⁴ Ọgbogbọ ọ ke mu angeli eyọli fẹ ni ọ bino ini e ti. Oni ẹghẹghẹ, ọ tigbe me asha a titi egbọli. Ọ khi ri egbọli khokhọ ọgbọese. ⁵ Ọgbogbọ ọ tsua itsua eyọli.

⁶ A ke ri eminente nya somhi ọgbọ ni ọọ sẹsẹ ẹ emini Ẹshinẹgba ọ ngme.

⁷ Khi di egbe ẹ. Ọgbokhoghuo ọa dobe ya ghagha Ẹshinẹgba. Emini ọgbọ ọ rọ kọ, lọli ọ ya khiẹsẹ. ⁸ Ini ọgbọ ọ deba ọghuẹmhẹ oyi idiegbe olamhẹ oyọli rọ kọ ọ khiẹsẹ ẹp-fua. Ọni ọ rọ kọ rọ ri egbe mu Ayemhẹ, ọ ya khiẹsẹ agbọ na agbọagbọ. ⁹ A khi zẹ ni onete iriẹlẹ o khuese awa, irari khi o kha ramhi oni ẹghẹghẹ, awa ya khiẹsẹ, ini ọa da lọsẹ awa. ¹⁰ Irarighọ, abi awa da mhọli oni ẹghẹghẹ kpa, awa ke riẹlẹ onete deba ọgbokpa, tee-tee, ena ọmhuẹ-apfẹ irudunga.

Itse-agua ni o kpukhokho

¹¹ A bino ikpamhi alo ebe eniemhi ni mhi ri obọ oyemhẹ kẹkẹ ghi ẹ. ¹² Ẹgbọ ni ẹẹ riẹlẹ abamemhẹ, ẹ dua ni e ri itoto ti ẹ shi ishẹlẹ-a, emini o zẹ ni e rọ ọ li ighọ khi, ẹa nono ni a mu okhọli vule shi wẹ ọ shi os-ẹsẹ oyi apfida oyi iKirisiti. ¹³ Egbegbi eni e shẹlẹ-a, ẹa ri ushi ẹ gbe akanya, ama ẹ nono ni a shẹlẹ ẹ-a, ni e ba mẹ asha ke neta ọmọsẹ khi e rẹ ẹ shẹ shẹlẹ-a. ¹⁴ Ama mhi aa tigbe ri emhikhoghuo ya neta ọmọsẹ, ini ọa li khi ingme oyi apfida oyi iJesu iKirisiti Ọnọmhuẹ oyawa. Itobọ oni apfida ona, mhi rọ ghu pfa ọghuẹmhẹ agbọ, ọghuẹmhẹ agbọ o ghu pfa agbọ oyemhẹ. ¹⁵ Ishẹlẹ-a ali umha shẹlẹ-a ọa mhọli abi o ngme, emini o mu egbe khi, ni a rọ riẹlẹ ọgbọ bia elemhi iKirisiti.

¹⁶ Opfomhẹ ali ilẹlemhi e ka nu eni e deba osesẹ onana la elemhi agbọ oyẹwẹ, li shi ẹgbọ iZireni eyi Ẹshinẹgba.

¹⁷ Ọzukhomhi emhikpa khi, ọgbokhoghuo ọ khi ke nase mhẹ, irari khi mhi mhọli ẹmẹli oyi iJesu shi egbe oyemhẹ.

¹⁸ Inyoghuo-mhẹ, okhale oyi iJesu iKirisiti Ọnọmhuẹ oyawa, ọ ka nu ayemhẹ oyẹ ẹ nya la. Atsẹ.

† Li zẹ 1 iKọri 5.6 †† Li zẹ iLẹv 19.18 ‡ Li zẹ iRom 7.15-23

Ɛfisha

IPolu o tse eni e mie ijesu suo ne la Efesosi

1 Mhemhe iPolu, aghiusomhi na kee oyi ijesu iKirisiti ni Eshinegba o ze mhi khi. †

Egbo eyi Eshinegba ni e la eke Efesosi, eni e regbenga ijesu iKirisiti mhi keke ebe ona a ghi. ² Mhi lema Eshinegba ita awa ali ijesu iKirisiti Onomhue, e ka mhue isomhlemhi na e, e gbo ri opfomhe na e.

Eshinegba o she te obo oyi iKirisiti riyele eminete na awa

³ Awa kueghie Eshinegba. Loli o khi Eshinegba ali ita ijesu iKirisiti Onomhue oyi awa. Loli o ri ikhivose ni o te iloghie bhale na awa, ikhivose oni o kpaghie ayemhe oyi awa obo. Ikugbe ni o ku awa ali iKirisiti gbe o ro riyele ona. ⁴ Neni Eshinegba o ma agbo, o she kepe ze awa eni e khi egbo eyoli, rote obo oyi ijesu iKirisiti, ini awa khi eni e pfuase ni ea mhue umha-guekia shi odalo oyi Eshinegba. Itobo khi oo nono ingme oyawa o ro ligho riyele oli. ⁵ Neni Eshinegba o ma agbo, o she te eke gba li khi loli ya ri awa mele imi oli-a, itobo emini ijesu iKirisiti o riyele, ni o de shi o abi o ghole Eshinegba. ⁶ Eri o lina riyele oli ini awa kueghie oli shi okhale oniemi ni o mhue na awa, itobo emini omi oli otuoghuo kpe ni o nono ingme oyoli, o riyele.

⁷ Obo oyi iKirisiti awa te mholi ipfasheke, itobo oia eyoli ni o ku shi eke abi o ro ghu-a na awa. Ona a te ri olamhe topfa awa. Itobo epfue oyi okhale oyi Eshinegba ni o gbeku o, o ro riyele ona. †† Oni okhale ona o tutu ku awa, rote ilasingme ali egbhe o te riyele oli. ⁹ Eshinegba o kueghie osheli emini o gba shi eke-a khasa awa, ikhi emini o rote obo oyi ijesu iKirisiti ro tse, abi o ghole oli. ¹⁰ Emini Eshinegba o gba khi loli ya pfuse riyele khi, ini o ramhi oni egheghe te, o ya ku emhi na agbo ali ena iloghie gbe khi oghuo, o ya ri iKirisiti le oghie wewe nya. ¹¹ Itobo khi Eshinegba o ku anye ali iKirisiti gbe, anye she mie ugu obo oyi Eshinegba. Irari khi o she kepe te eke gba li khi loli ligho ya riyele oli, o ro ligho riyele oli. O ri emhikpa tse shi abi o ghole oli shi. ¹² Ishegho ni anye iju ni e khi egbo eni odode ni e kepe regbenga iKirisiti, e kueghie Eshinegba shi ufumhi oyoli. ¹³ Eri a li ku e ma iKirisiti abi a ro suo oni ungmehi igesikia, oni o khi usomhi onete oyi Eshinegba, abi o mie e pfuese. Abi a ro mie iKirisiti suo, Eshinegba o ro shi olele shi e egbe. Ayemhe-no-pfuase ni o kie kepe ro nga na awa o khi oni olele. ¹⁴ Itobo Ayemhe-no-pfuase ni Eshinegba o kepe ro na awa, awa ro mholi o

† Li ze Ika 18.19-21; 19.1 †† Li ze iKolo 1.14

shi udu khi Eshinegba o ya ri emini o ro nga na egbo eyoli gbo na awa. Egheghe ni Eshinegba o ro pfa awa egbo eyoli shi eke nya, awa ro mholi eni emhi ena. Ona o ya ri egbo eyoli kueghie oli shi ufumhi oyoli.

IPolu o lema na eni e mie ijesu suo ni e la Efesosi

¹⁵ Itobo emhi ena nya ni Eshinegba o riyele, ali abi mhi te suo abi a mie ijesu iKirisiti Onomhue suo ni a gbo mholi inono shi egbo eyi Eshinegba nya o, ¹⁶ mhia tigbe yemhe ikphemhi-a, ni mhi ri itobo oye e kphemhi na Eshinegba, ini mhi da lema na e. ¹⁷ Eri mhia lema Eshinegba oyi ijesu iKirisiti Onomhue oyawa, oni o khi ita awa ni o mholi ufumhi oniemi, o re e mholi ayemhe ilasingme. O gbo ri egbe oli khasa e ni a lolo lese oli egbegbo. ¹⁸ Mhi gbo lema Eshinegba o kueghie e udu-a ini a lese oni igesikia oyoli, ini a gbo lese irudushi ni a regbenga, ni Eshinegba o lu e shi. Ni a gbo me epfue oyi ugu oniemi oyoli ni eni e mie oli suo e mholi. ¹⁹ Mhi gbo lema li o ze ni a lese ekpabo ni e fune eyoli, ni ea mhue irokhokho, ni a ro na awa eni e miesuo. ²⁰ Eni ekpabo ena o ro gbe akanya abi o ro guise iKirisiti eghuli le abi o ro ghua. Wewe o ro ri iKirisiti shito obo ita oyoli obini iloghie. ††† Oobo ijesu iKirisiti o la mhese na ekpabo, ali itoto ali igeni, ghe enete ghe eni ea ti, ghe eni a me agbo ona ne, ghe ena agbo ni aa me ne. ²² Emhi nya Eshinegba o ro shi ufuenge oyoli ni o mhese shi. Loli o ze ijesu ozukhomhi emhi nya ni o pfomhe igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suo eyoli egbe. ²³ Egbo ni e mie ijesu suo e khi idiegbe oyi ijesu, ijesu o khi ukhomhi. Ekpabo ali agbo oyi ijesu iKirisiti o vose agbo eyi eni e mie oli suo. Ufumhi oyoli o gasa agbo ali emhikpa odekhode nya. ††

Okhale oyi Eshinegba o ro mie awa pfuese

2 Egheghe ni o dose ni a ro kepe la agbo olamhe, a la agbo umha-suoseso, a khi egbo eni e ghu shi olamhe ni ea mholi Ayemhe oyi Eshinegba. ² Egheghe agho ingeli agbo a ngeli, a ri ungmehi oyi okpaghie oni o khi oghie ayemhe alo ebili i gbe akanya. Oni ayemhe ona o kiele la agbo oyi egbo ni ea ya suo eso na Eshinegba a gbe akanya. ³ Igho awa nya awa kepe li ngeli. Awa ri oghuemhe egbe, ali usamhi ebe ni udu oyi awa o gueye awa a riyele emhikpa. Abi egboese na agbo ni ea ya suo eso na Eshinegba e li ya pfua, awa kha li pfua. ⁴ Ama Eshinegba o nono ingme oyi awa gba, igho ilelemhi oyoli oo gbedi. ⁵ Loli o ze ni o ro rote obo oyi ijesu iKirisiti ni o guise le ri agbo ayemhe

‡ Li ze Iwolo 110.1 †† Li ze Iwolo 8.6; iKolo 1.18

onogbo na awa, aboriekhia khi eni umha-guekia o keshe-a awa khi. Okhale oyi Eshinegba a ro mie e pfuese. ¹⁶Eri o ri agbo onogbo oyi iKirisiti na awa, o ri awa nu iKirisiti shito obini iloghie, nu o li e mheshe, itobbo emini iKirisiti o riele na awa. ⁷Rote ijesu iKirisiti Eshinegba o te ri okhale ni o mholi na awa khashe, ogbenako ni egbo e me ashini okhale oyoli o fu ramhi, ni o mholi irokhokho. ⁸Okhale oyi Eshinegba a ro mie e pfuese abi u ro miesuo, o a khi ingeli enete ni u ngeli e mie e pfuese. Afue-afue o mie e pfuese. ⁹Eshinegba o a ri itobbo ingeli enete ni u ngeli mie e pfuese, ini ogbokhoghuo o khi vuse ike. ¹⁰Eshinegba o ma awa. Ikanya enete o ma awa awa ke gbe abi awa ali ijesu iKirisiti awa ro da ke khi oghuo egho.

Eshinegba o she te iKirisiti ku egbo iju ali egbo ijeta gbe

¹¹A yelege egbo enabi a khi elele, khi aa khi iju. Egbo iju e ma kpe ri ukpelo gbe e, itobbo khi aa shela a, ali itobbo khi aa khi egbo iju. Ama ee lu egbe we eni e khi egbegbi egbo, itobbo khi a shela we-a. Oshela ni o khi akanya ni egbo e ri abo gbe idiegbe. ¹²Yelege khi eghenge agho khi aa kpe ku ma ijesu iKirisiti o, a khi ofese shi ishiobo ni Eshinegba o ro nga na egbo izireni. A khi eni ea mholi iregbenga ni ea mholi Eshinegba shi elemhi agbo. ¹³Ama, memena, ee ni a kpe nuata shi Eshinegba o, o ri oia eyi iKirisiti ti e mama egbe.

¹⁴Ijesu iKirisiti o ri egbo ijeta ali egbo iju riele. O rue ugbe ibiselemhi ni o kpe la we iteva ode-a, o rewe mele egbo eghuo-a. ¹⁵Eghuli ni o ghu o ro shishi ishi ni e la we iteva-a, Ini o me asha ri egbo iju ali egbo ijeta khi egbo enegbo eghuo. Ona o ro rewe riele ini e khi ke biselemhi egbe. ¹⁶Eghuli ni o ghu-a shi oora apfida o ro ku egbo ena gbe, o gbo rewe ali Eshinegba riele. Agho ibiselemhi egbewe o pfo shi. ¹⁷Uso mhi onete oyi Eshinegba oyi ofome, ijesu o bhale ya tse abo gueye egbo ijeta ni e nuata shi Eshinegba o, ali egbo iju ni e timama Eshinegba. ¹⁸Obbo oyi ijesu iKirisiti awa te mholi Ayemhe oghuo ni o ze khi awa ga ro dobe a le deba Eshinegba.

¹⁹Itobbo igho ee egbo ijeta, aa ke khi eprese, ama a she ku ma egbo eyi Eshinegba. Ena omhue-ape oghuo a ke ga khi. ²⁰Oni idiegbe owa a li khi. Ighiosomhi na ke ni iKirisiti o ze ali emekeguele eyi Eshinegba e khi igbaekele oyi oni owa. Ijesu iKirisiti o mu oni owa mhue. ²¹iKirisiti o ze ni echere ni a ro ma oni owa nya e ro toma, ni oni owa o ro mele owa oniemhi a. O ro li khi oni o pfashe na Onomhue. ²²Itobbo khi a ku ma ijesu o, o ro re e ma eni e mie oli suo. U ya mele owa ni Ayemhe oyi Eshinegba o ya ke la-a.

Eshinegba o ghi iPolu ghi egbo ijeta

3 Itobbo ona, mhemhe iPolu mhi ro lema na e. Mhemhe ni a ri itobbo khi mhia gbe akanya na ije-

su iKirisiti mu shi owa ighumha. Akanya abi mhi lie tse abo usomhi onete oyi Eshinegba ye e egbo ijeta. ²O limhe eloe khi ee egbo ijeta, khi a she kpe suo khi Eshinegba o ghie mhe ghi e mhi bhale ya tse abo ye e. Itobbo okhale oyoli o ro ghie mhe usomhi ona, ni mhi kpaghie e abo. ³Oni usomhi khi, ugbamhi ni Eshinegba o gba ni o khi oyi osheli, ni o khueghie-a khashe mhe. Mhi kpe khueghie ukuku li-a khashe e elemhi ebe ni mhi kpe kekere ghi e. ⁴Ini a ze ebe onana, a ya me emini mhi lese osheli oniemhi ni o khi osheli na ijesu iKirisiti, ni Eshinegba o gba. ⁵Eshinegba o a kpe khueghie osheli emini o ya riele ni o gba shi eke khashe egbo na agbo ena elele. Ama o she rote elemhi Ayemhe-ropfashe khueghie oli-a khashe ighiosomhi na ke ali emekeguele eyi Eshinegba. ⁶Emini Eshinegba o gba khi, a ya rote itsabo usomhi onete oyi ijesu iKirisiti ri egbo ijeta ni e miesuo nu egbo izireni ni e miesuo le ugu oghuo, abi egbo ni e khi idiegbe oghuo. Eghenge agho ni a bhale ya e khi ee ni aa khi egbo iju, a nu egbo iju mhue abo shi emini Eshinegba o rote ijesu iKirisiti ro nga na iju. #

⁷Eshinegba o ri akanya ni mhi ro o tse abo usomhi onete oyoli na mhe. Itobbo okhale oyoli o ro ri oni akanya na mhe. O ri ekpabo eyoli re mhe e gbe oni akanya. ⁸Ini Eshinegba o pfi ukpelo bino uwali ogbo ni mhi kpe khi elele lo, o a kha ze mhe, mhi ke tse abo usomhi onete oyoli. Ama itobbo okhale oyoli o ro ri akanya ona na mhe mhi ka tse abo usomhi onete oyi upfuemhi ni o la iKirisiti ye e egbo ijeta. Upfuemhi ni ogbo o a dobe lese udi oli e pfo. ⁹O gbo ze mhe mhi ka khueghie-a khashe agbo kpa abi o li ri oni osheli ni o gba nya ya tse. Eshinegba ni o ma emhi nya o kpe ro te igbaekele ri osheli ona sheli agbo nya. ¹⁰Eri Eshinegba o nono ni loli rote igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suo ri ilashingme ode ebubu eyelue khashe igeni ali ekpabo na idane. ¹¹Ina Eshinegba o te eke gba li neni o ma agbo. Ro te ijesu iKirisiti Onomhue oyi awa o te roli tse. ¹²Itobbo khi awa mie ijesu suo, ali khi awa gbo ku gbe oli o, awa ro a mhue igbedu ro a lo deba Eshinegba. ¹³Itobbo igho, a khi ze ni egbe pfo e-a ini a suo abi mhi lie me osue shi itobbo khi mhia tse abo usomhi onete oyi Eshinegba ye e. Ochogho, a ze ni osue ni mhia me o ri ufumhi oyi Eshinegba ghi e.

¹⁴Loli o ze ni mhi ro wugha odalo oyi Eshinegba ni o khi ita awa a so iromhi na e. ¹⁵Ro te ayi oli unuekpe nya ni e la agbo ali iloghie e te le eva. ¹⁶Eshinegba o mholi ikhivose oniemhi ni o ro o na egbo eyoli, itobbo igho mhi ro lema li, o ri Ayemhe oyoli ri udu oye e toto a, ¹⁷ini iKirisiti o lo e udu shito kpe abi a mie oli suo. Mhi gbo lema Eshinegba o re e migha abi oora ni o pfi imhili lo eke egbegbo, ni a nono ingme oyi Eshinegba ali ingme egbe e, ini a khi de. ¹⁸Mhi gbo lema Eshinegba o ze ni ee ali egbo eyi Eshinegba nya a dobe lese abi inono oyi Eshinegba o gba ramhi. ¹⁹Eshinegba o ze ni a lese inono ni iKirisiti o nono awa, inono ni o gho fu dose ode ni o mholi ukpese, eghenge agho ni ingeli eyi ee, e li abi eyi Eshinegba.

† Li ze iKolo 2.13 †† Li ze iKolo 2.14 ‡ Li ze iKolo 1.20 †† Li ze Aza 57.19

‡‡ Li ze iKolo 1.26-27

²⁰ A kphemhi na Ɛshinegba ni o mhɔli ekpabɔ rɔ riɛɛ emhi eniemhi, eni e fu doɛe emini awa mhila li, ali emini awa da doɛe sa. Ekpabɔ eyɔli eni e la awa ayemhe e gbe akanya, o deba a riɛɛ eni emhi na awa. ²¹ A ze ni awa egbɔ eyɔli ni awa ali iJesu iKirisiti e khi oghuo, e kuɛghie Ɛshinegba, ogbe na akɔ ali agbɔagbɔ, ya ramhi ukpeɛe. Atɛe.

Ikugbe onayi eni e miesuo

4 Mhemhe ni mhi ri itobɔ khi mhia ga Onomhue la owa ighumha, mhi lema e, a ke ngeli ingeli enete, enabi Ɛshinegba o o a ke ngeli eghɛghɛ ni o rɔ lu e. ² Emini a riɛɛ nya, a ke ti egbe e tiemhi ekɛ, a ri ofie ali ikuegbe-a nu egbe ke ngeli. A ri inono ni a nono egbe ri ipfomhe-udu ke ngeli. ³ A roshɛka mu ikugbe ni Ayemhe-no-pfuase o ku awa gbe mhue ali elemhi opfomhe ni o genɔ awa kugbe. ⁴ Idiegbe oghuo awa khi, Ayemhe-no-pfuase oghuo o la awa egbe, Igho awa gbo li ri eloe shi ekɛ e khe iregbenga oghuo oyi imiepfuese ni Ɛshinegba o rɔ nga na awa abi o rɔ lu awa. ⁵ Onomhue oghuo ni o khi iKirisiti, ali irudunga oghuo, ali ibatizi oghuo, awa mhɔli. ⁶ Ɛshinegba ni o khi itawa nya, awa a ga, lɔli o mhese a na awa nya, lɔli o ri awa a gbe akanya oyɔli, lɔli o gbo la agbɔ oyawa nya.

⁷ Ama iKirisiti o kemhi afu ododa ke a na ogbɔgbɔ ni o rɔ ke gbe akanya oyɔli. Lolighuo o mhese abi o li kemhi we. ⁸ Ona o ze ni ungmehi oyi Ɛshinegba o rɔ o. "Abi o rɔ khɔli ebe o li pfuse-a nya, o nga obini o yagha ne nya, o ri ebe o li ni o mu o le la orolo, ee deba li ukhu-khokho abi eni a mu okhɔli. O tigbe kemhi isomhopfa enete na egbɔ." ⁹ Emini a ri ungmehi oyi Ɛshinegba ona ngme, ni oo, "O nga obini o yagha," lɔli khi, eri iKirisiti o kpe tiemhie agbɔ ona, neni o nga idane obini o yagha. ¹⁰ IJesu iKirisiti oni o tiemhie agbɔ ona, o gbo nga obini idane iloghie ni o yagha ne nya, ini o ze emhikpa ukhomhi ni e gue ga ti. ¹¹ IKirisiti o kemhi afu na ke na ogbɔgbɔ. O ze eghuo ighiusomhi na kee eyɔli, o ze eghuo emekeguele eyi Ɛshinegba, O ze eghuo eni e kia tse abɔ ungmehi oyi Ɛshinegba, o ze eghuo eni eri ukpeloe e khu egbɔ eyi Ɛshinegba ali eni e sese we. ¹² Eri o lina kemhi afu na we ni e rewe ke gbe ikanya eyɔli, ini eni e khi idiegbe oyɔli e ke fu sho, ishegho ni idiegbe oyi iKirisiti o totoa elemhi ugamhi oyɔli. ¹³ Ina a li ya ke me o li, ramhi eghɛghɛ ni awa nya awa rɔ kugbe e khi oghuo (abi awa mie Ɛshinegba suo, ni awa gbo lese omi o li), ya ramhi ni awa rɔ fu shi imiesuo mele eni e womhelo shi imiesuo, ramhi ni awa rɔ ya womhelo nya abi iKirisiti. ¹⁴ Eghɛghɛ agho awa aa ke ea li abi niye, ini egbɔ eni e di egbɔ e khi doɛe di awa ya mie emini ea khi egbegbingme suo. Awa aa ke ya li abi oko-okɛ oniemhi ni akpekpeli oniemhi o tsua gasɛ ukhomhi okɛ oniemhi, ¹⁵ ni awa ri ochoghɔ ke ngme igesikia elemhi inono, ni awa womhelo shi emhikpa, ni awa li abi iKirisiti Onomhue, oni o li abi ukhomhi, awa li abi idiegbe oyɔli. ¹⁶ IKirisiti o ku egbɔ eyɔli nya gbe abi idiegbe ogbɔ o tono elamhi

† Li ze iKolo 3.12-13 †† Li ze Iwolo 68.18

manɔ khi oghuo, ni uguabɔ ogbɔgbɔ o lie gbe akanya oyɔli. Eghɛghɛ agho oni idiegbe nya o fu, o totoa, o womhelo shi o, egbɔ e mhɔli inono na egbe. ‡

Awa mu ingeli eyi awa pfi

¹⁷ Itobɔ ona, mhi lo ye e ude, itobɔ eva oyi Onomhue, a khi gbo ngeli abi egbɔ ni ea lese Ɛshinegba, ni usamhi ni ee sa o mu amɛ. ¹⁸ Egbɔ eghoghɔ ea ya doɛe lese udi emhi eyi Ɛshinegba gboo. Ea mhue obɔ shi agbɔ onogbɔ oyi Ɛshinegba, itobɔ umha lese Ɛshinegba oyewe, igbe udu oyewe o tsua ghi we. ¹⁹ Egbe ea ke lili we ini e riɛɛ ingme ebe. E she ri egbe we na ikanya ebe eni e ghɔle we de. Ingeli khi ingeli eyi itsɛbo ee ngeli. Ingeli eghoghɔ e ghɔle we eghɛghɛ kpa e ke ngeli.

²⁰ Ama, o a khi ina a sese e a li ke ngeli abi a rɔ lese mie iKirisiti suo. ²¹ Mhi lese khi a she suo ingme oyɔli, a gbo sese e igesikia ni o la ingme oyɔli. ²² Emini a sese e khi, a khi ke ngeli eni ingeli ni a kpe ngeli, ni oghuemhe egbe ni ea ti egho e re e ngeli, ni e yese e agbo-a. ²³ A ze ni Ɛshinegba o mu isamhi ali ingeli eyi e pfi ya khi enegbɔ. ²⁴ Ɛshinegba o she ri ingeli enegbɔ enabi eyɔli na e. Itobɔ igho a ke ngeli abi Ɛshinegba, elemhi ingeli enete ali ipfuase. ††

²⁵ Irarigho, a khi ke gbo lo egbhɔli, ama a ke gue igesikia ye egbe, itobɔ khi eri awa li abi iguabɔ ododa eyi idiegbe oghuo. ²⁶ Ini u me elemhi ibibi, khi lamhe, khi ze obili o bi ya e elemhi-ibibi oye shi e el-emhi, ²⁷ Khi ri eghɛghɛ na okphaghie ni o mu e fe. ²⁸ Oni o kpe e do ughiatɔ o khi ke gbo do, ama o ri abo eyɔli ke gbe akanya ni o te me e ke le, ni o gbo te me e ke kemhi na eni ea mhɔli.

²⁹ A khi ke ngme ingmemhi ichimhi unu, ama a ke ngme ungmehi onete ni e ri egbe e mu ogbɔ ni e ri ogbɔ e fu shi imiesuo. Zobe ni ungmehi oyi e o gue ke de shi eghɛghɛ ni a kha rɔ ngme o li, ni o mhɔli ikpaghiobɔ na eni e suo li. ³⁰ A khi ri egbe pfo Ayemhe-no-pfuase oyi Ɛshinegba-a. Itobɔ khi Ayemhe-no-pfuase khi o lele ni Ɛshinegba o shi shi e egbe, ni o re lese o li shi udu gboo khi ogbele oo bhale ni o ya pfa e olamhe eye e shi ekɛ. ³¹ Zobe ni, iyese-a, ofu, elemhi ibibi, okhɔli, ali iyese egbe eva, ghe imuegbe obe kpa, ali ikanya ebe nya, e lase e udu le. ³² A ke mhɔli ilelemhi na egbe e. A rɔ ke topfa egbe abi Ɛshinegba o ri itobɔ iKirisiti rɔ topfa e. †

Angeli oyi oni o miesuo

5 Irarigho, a roshɛka ke khonya Ɛshinegba abi a rɔ da khi imi o li ni o nono egbegbɔ egho. ² A la agbɔ inono, ezeze abi iKirisiti o nono awa ni o rɔ ghu-a na awa abi iluasobo ni e kphela ni e ghɔle Ɛshinegba. ††

³ Abi a rɔ khi egbɔ eni e pfuase egho, a khi riɛɛ emini o a gbe akanya nabi itsɛbo, ukeli emini oo pfi oma-ma. A khi khi ena-emhi-ituegbe. Emhi enana ea khi emini a suo khi a me iteva oye e egbɔ eyi Ɛshinegba ni

‡ Li ze iKolo 2.19 †† Li ze iKolo 3.9 †† Li ze Igbae 1.26; iKolo 3.10 ††† Li ze iZaka 8.16 †††† Li ze Iwolo 4.4 § Li ze iKolo 3.13 ††† Li ze Okiali 29.18; Iwolo 40.6

e khi eni e pfuase. ⁴ A khi gbo ngme ingmemhi omama ali ungmehi oyeghe unu, we khi eri a gbudu li iweghie ali iba izeze ni e we-a. Ochoghó, a ke kueghie Eshinegba. ⁵ A lese khi, ghe egbo ena itsebo, ali ona ingeli omama, ali ona emhi ituegbe, khi ea ya mhóli okemhi shi iloghie oyi iKirisiti ali oyi Eshinegba. Eri ona emhi-ituegbe o li abi oni o o ga ikhumhi.

⁶ A khi ze ni ogbokhoghúo o ri ingmemhi afue di e, itobo khi egbo eni e ngeli ingeli olamhe eghoghó, Eshinegba o ya na we ali egbo ni ea ya suo eso na li osue. ⁷ Irarighó, khi ku ma egbo eni e ngeli ingeli olamhe eghoghó o. ⁸ Efele a kpe la alo ebili, ama memena el-emhi akpa a ke la, itobo khi, a ku ma Onomhue o. Irarighó, a ke ngeli abi eni e la elemhi akpa. ⁹ Itobo khi onete ali ipfuase, ghe igesikia e khi umomhi ni akpa o ro lasele. ¹⁰ Roshaka ni u wena emini e ti Onomhue eloe, ni u ke rielle we. ¹¹ Khi ke nu egbo na alo ebili gbe ikanya afue na alo ebili, ni ea mhué eleli. Ri ochoghó ke khueghie osheli oyewe-a. ¹² Emhi omama o o khi, ini a ta unu emini egbo ena alo ebili e rielle elemhi osheli. ¹³ Ama, ini akpa o khueghie ikanya eghoghó-a gbo o, egbo e ya lese emini e khi, ¹⁴ itobo khi akpa o o khueghie emhi nya-a, ni a ke me gbo o. Loli Ebe-nopfuase o ro, "A gualé eni e lese a, a khi li abi oni o ghua, ni akpa oyi iKirisiti o la e egbe ke ge."

¹⁵ Itobo ighó lese abi u ke li ya ke ngeli. Khi ke ngeli abi oyeghe, ama ke ngeli abi olesingme. ¹⁶ Ini u da mhóli egheghe ro ya rielle onete ne, nyanya rielle oli, itobo khi agbo ingme-obe awa ke la. ¹⁷ Itobo ighó a khi khi eyeghe, ama a ze ni a lese emini e ghóle Onomhue ni a ke rielle. ¹⁸ Khi da onyo pfueche egbe-a, ochoghó ze ni Ayemhe-no-pfuase o ke vo agbo oye. ¹⁹ A ke to iwolo ena irudunga khasé egbe, ke to uwolo eni e te e udu lase ke kueghie Onomhue. ²⁰ Egheghe kpa, ke kueghie Eshinegba ita awa shi emhikpa, itobo ijesu iKirisiti Onomhue oyi awa. ††

Ingeli oyi emose ali ikpotso ni e la ughue

²¹ A ri egbe tiemhie na egbe e pfo nya itobo khi u mu ekpe na iKirisiti. ²² Efe ikpotso ni a la ughue, a ri egbe e tiemhie na odo e, abi u li ri egbe e tiemhie na Onomhue. ²³ Itobo khi omose o khi ukhomhi oyi okpotso oni o ro shi ughue, ezese abi iKirisiti o khi ukhomhi oyi igba oyi egbo eni e mie oli suo. Eni e mie oli suo e khi idiegbe oyoli ni o mie pfuese. ²⁴ Itobo ighó okpotso ogbogbo ni o mhué odo, o nyese ukhomhi na odo li pfo, elemhi emhi nya, abi igba oyi eni e mie iKirisiti suo e li ri egbe we na li.

²⁵ Efe emose eni e ri ikpotso shi, a mhóli inono ni o te eké elemhi udu lasele shi ighue e o, ezese abi iKirisiti o nono igba oyi eni e mie oli suo, ni o ze khi o ghu-a na we. ²⁶ O ri itoto oyi ungmehi oyi Eshinegba ri eni e miesuo khi eni e pfuase, o ri amé khusé we-a ni e dala. ²⁷ Eri o rielle ona na igba oyi eni e mie oli suo, ni o ro ri ewe somhi otse, ni e ze oli ro migha odalo oyoli, ni e khi egbo ni uchimhi o ta ma egbe, wekhi eni e

† Li ze iKolo 4.5 †† Li ze iKolo 3.16-17 ‡ Li ze iKolo 3.18; 1 iPit 3.1 †† Li ze iKolo 3.19; 1 iPit 3.7

mhóli ichinya, u ke lie khi emhi olese ni o ta ti, ama ni e khi eni e pfuase ni ea mhóli umha-guekia. ²⁸ Ina, ee emose e li nono ingme oyi ughue we abi e nono ingme oyi idiegbe oyewe. Oni o nono ingme oyi ughue oli ingme egbe oli o nono. ²⁹ Ini a mema bino o bie, a ya me khi ogbokhoghúo o ya biselemhi egbe oli, ama eri o ri emhi na egbe oli e le, o ri ukpeloe e khu egbe oli, ezese abi iKirisiti o li ri ukpeloe e khu igba oyi eni e mie oli suo oyoli. ³⁰ Uguabo idiegbe oyi iKirisiti awa khi. ³¹ "Onana o ze ni omose o ro ri ita li ali inyo li e shi eké, o ya toma ughue oli o, egheghe agho wewe aava e mele ogbo oghuo a." ³² Ukpokpomhi osheli na ni mhi gue e le, ni o la iteva iKirisiti ali igba oyi eni e mie oli suo. ³³ Ama, ni mhi ro gbe oli ukhomhi, omose ogbogbo o lolo nono ingme oyi ughue oli abi o li nono ingme egbe oli, yeye okpotso ni u la ughue, lolo mu ekpe ke na odo e.

IPolu o ye eniye ali eni e bia we ude

6 Eniye, a ri ungmehi oyi eni e bia e ke gbe akanya, itobo khi loli o ti ni eni e mie Onomhue suo e ke rielle. ¹ "Mu ekpe na ita e ali inye e." Ona o khi ushi oni odode ni Eshinegba o shi ni o ri ishiobó ma. ² "Ini u mu ekpe na eni e bia e, agbo oye o ya ke je odalo egbegbo, u ya gbo li agbo tese agbo ona." ³ Efe ita eniye, a khi rielle emini o ri elemhi e ke bi imie, a ri ochoghó ke ri ukpeloe khu we, a ke sese we ode oni o ghóle Onomhue. ⁵

IPolu o ye ighumha ali eni e mhóli we ude

⁵ Efe ighumha, a ri ungmehi oyi oni o mhóli e ni o la agbo ona ke gbe akanya. A rote ekelemhi udu ke mu ekpe na we. A ri ukpeloe oni o fu ke bino we abi a kha li ri ungmehi oyi iKirisiti gbe akanya. ⁶ A ke ri ingme oyi ewe gbe akanya egheghe kpa, o a khi ini e bino e tse a ro ri ingme oyewe ke gbe akanya ini e ba ke kueghie e. Ama a ke li abi ighumha eyi iKirisiti e li mu ekpe e na li, ikhi eni e rote ekelemhi-udu oyewe e rielle emini Eshinegba o o a ke rielle. ⁷ Rote elemhi udu oye ke gbe akanya abine khi Onomhue wa ga, itobo o a khi egbo tse awa ga. ⁸ Roli shi udu khi Onomhue o ya somhi ogbogbo opfa shi ikanya enete ni o gbe, shi oghumha o, shi oni o a khi oghumha. ⁹ Efe eni e mhóli ighumha, a li gue ke ngeli deba ighumha eyi ee, A khi so we ulishi khi a ya nase we. A lese khi oni o mhóli e, mhóli ighumha eyi ee, o la iloghie. Loli o khi oni o a mhué khi ona o kpe mhe dose ogho. ¹¹

Abi eni e miesuo e li nu okphaghié e khóli

¹⁰ Ni mhi ro gbe oni ungmehi oyemhe ukhomhi, a rote obó oyi Onomhue mie itoto eniemhi. Rote ekpabo eniemhi eyoli mie itoto. ¹¹ Rue itsua okhóli nya ni Eshinegba o ro ne so, ni u dobe nu (ekpabo ali ode ebubu ni okphaghié o rote e lasele shi ogbo o) khe abo pfuse

‡† Li ze Igbae 2.24 ††† Li ze iKolo 3.20 ††† Li ze Okiali 20.12; iDeut 5.16 § Li ze iKolo 3.21 †† Li ze iKolo 3.22-25 ††† Li ze iDeut 10.17; iKolo 3.25; 4.1

a. ¹² Itobọ khi ọa khi ẹgbọ nabi awa, awa nu ẹ khọli, ama itoto ali ekpabọ ali ighie eyewẹ ni ẹ mhẹsẹ agbọ ona alo ebili, ali ayemhẹ ebe eyi ọkphaghie ena irarogbe ni awa a ya mẹ. ¹³ Itobọ ighọ ri itsua okhọli eni Ɛshinẹgba ọ rọ nẹ nya sọ, ini u dobe khọli ẹlẹ ni ekpabọ ebe e mu okhọli ẹ vule shi ẹ ọ. Ini u khọli se nya, gbe lighi.

¹⁴ Mu egbe ni u rọ khọli okhọli elemhi ayemhẹ. Ɛghẹghẹ kpa, mie emini e khi igesikia suọ. Eri ona o li abi ọgbenẹ ni ọkhọli-okhue ọ rọ mu oku. Ke ngeli ingeli eni e migha shi ipfuasẹ odalo oyi Ɛshinẹgba. Ona o migha shi awulu akhuli ni a rọ mu aye ini a ya khọli. ^{†15} Ke mu egbe ẹghẹghẹ kpa ni u rọ gue usomhi onete oyi Ɛshinẹgba oyi opfomhẹ le, onana o li abi ẹkuẹ ni ọkhọli-okhue ọọ sọ shi awẹ. ^{††16} Ke regbenga Ɛshinẹgba, ona o ya khukhu ẹ obọ oyi ikuatse ni ọkphaghie ọọ nono ni lọli kuali ẹ, eri ona o li abi ofiasẹ ni ọkhọli-okhue ọ rọ mhọli obọ rọ ke fiase ote-osuẹ erali kua. ¹⁷ Yelele khi Ɛshinẹgba ọ mie ẹ pfuese. Onana o li abi arula akhuli ni ọkhọli-okhue ọ rọ rughu ẹ ye okhọli. Rue ungmehi oyi Ɛshinẹgba ni Ayemhẹ-no-pfuasẹ ọ rọ nẹ mhue obọ ke khọli, eri o li abi ọgbhoro ni a rọ khọli okhọli. ^{*18} Rọ te elemhi Ayemhẹ no pfuasẹ ke lema ẹghẹghẹ kpa. U kha lema, ke sọ iromhi ọdoda. Ke liẹ Ɛshinẹgba ọ kpaghie ẹ obọ. Abi u liẹ lema, ke

† Li zẹ Aza 11.5; 59.17 †† Li zẹ Aza 52.7 ‡ Li zẹ Aza 59.17

tokpe. Ke lema na ẹgbọ eyi Ɛshinẹgba ẹghẹghẹ kpa. ¹⁹ A gbo li ke lema na mhẹ ni Ɛshinẹgba ọ ri ungmemhi shi mhẹ unu ẹghẹghẹ kpa ini mhi ya khueghie unu a ngme, ni mhi dobe khueghie osheli ni o la usomhi onete oyi Ɛshinẹgba-a khasẹ ẹgbọ, ini mhi khaa ngme, ni ulishi o khi mu mhẹ. ²⁰ Ọni ọ to-ẹoli iKirisiti ẹ tse abọ usomhi onete oyi Ɛshinẹgba ona mhi khi. Ona o zẹ ni mhi rọ la owa ighumha. Itobọ ighọ, a ke lema na mhẹ ni Ɛshinẹgba ọ ri udu na mhẹ ke tse abọ usomhi onete oyọli abi mhi kha li tse ọli.

IPọlu ọ lema Ɛshinẹgba ọ khivose na eni e miesuọ

²¹ Inyoghuo awa ni awa nono ingme oyọli, ni ọ gbe akanya oyi Ọnomhue te ode igesikia, iTakikosi ọ khi. Ọ ya gue ingme eyemhẹ nya ye ẹ, ni a rọ gbo leşẹ abi o li mhẹ egbe ali emini mhia rişẹ. ^{##22} Itobọ ighọ mhi rọ ghie ọli ghi ẹ, ni a rọ leşẹ abi anye li la ọ shi, ni ọ gbo ri udu shi ẹ ọ. ^{##23} Ɛshinẹgba ita awa ali iJesu iKirisiti Ọnomhue, e ri opfomhẹ na ẹ ni a miesuọ. E ka rẹ ẹ nono ingme egbe ẹ, ali ni a kie ke mie iJesu suọ ²⁴ Ɛshinẹgba ọ ka li okhale na ẹgbọ nya ni e nono ingme oyi iJesu iKirisiti Ọnomhue oyi awa, ikhi inono ni ọa ya pfo ghue.

‡† Li zẹ Ika 20.4; 2 iTimo 4.12 ‡‡ Li zẹ iKolo 4.7-8

iFilipia

1 Mhēmhē iPolu ali iTimoti eni ẹẹ ga eyi iJesu iKirisiti anye ga khi. †

Mhēmhē mhi kẹkẹ ebe ona a ghi ẹgbọ ni e mie iJesu iKirisiti suọ nya ni e la eke iFilipi shi eni e ri ukpelo e khu eyi igbaa oyi eni e mie iJesu iKirisiti suọ ali eni e la aghọ ọ kpaghie obọ.

² Ẹshinẹgba Ita awa ali iJesu iKirisiti Ọnọmhuẹ e ka li okhale na ẹ, e gbo ri opfomhẹ ghi ẹ.

³ Ẹghẹghẹ kpa ni mhi rọ da sato ẹ egbe ne, eri mhia kphēmhi na Ẹshinẹgba. ⁴ Ẹghẹghẹ kpa ni mhi rọ da a sọ iromhi na ẹ nya ne, eri oghẹlẹ ọọ la mhẹ udu ke sọ iromhi. ⁵ Irari odẹ ni a te nu mhẹ ri oni usomhi onete kia, rọte ẹlẹ nododẹ ya ramhi amo. ⁶ Mhi rọ shọ khi, Ẹshinẹgba ni ọ gba ikanya enete eke le shi agbọ oyeẹ, lọli ọ ya nu ẹ tsua li ramhi ẹlẹ ni iJesu iKirisiti ọ rọ ya nyenẹ egbe bhale.

⁷ O ti ni mhi lina ke saa ingme oyeẹ ẹghẹghẹ kpa irari khi ingme oyeẹ o la mhẹ udu. O kha ririẹ khi ighumha mhi la, okekhi ini mhia kẹ oni usomhi onete shi eke, ali ini mhia pfi ọtsẹlẹ rọ lama shi emini oni usomhi onete o riẹlẹ. Irari khi eri Ẹshinẹgba ọ ri oni afu ona ga na awa, ni awa rọ gue oni usomhi onete le. ⁸ Ẹshinẹgba ọ khi ọtsẹlẹ oyemhẹ khi igesikia mhia ngme ini mhiẹ khi inono ekelemhi udu ona iJesu iKirisiti mhi mhue na ẹ.

⁹ Iromhi ni mhia sọ na ẹ khi, inono ni a mhue ena, o ke nga shọ, rọte ilẹsingme ali ilẹsẹ udi ingme, ¹⁰ ni a rọ dobẹ ke zẹ emini o ti nẹ. Ini a pfuasẹ, ni a khi eni ẹa mhue umha-guẹkia ya ramhi ẹlẹ ni iKirisiti ọ ya nyenẹ egbe bhale. ¹¹ Ni agbọ oyeẹ o vọ ingeli ipfuasẹ ni e rọte obọ oyi iJesu iKirisiti bhale. Ni a rọ mẹ asha ri ufumhi ali ikuẹghie na Ẹshinẹgba.

IKirisiti a la agbọ ọ na

¹² Mena, mhia nono ni a lẹsẹ khi emini mhi mẹ khi eri o kpaghie obọ ti usomhi onete je odalo. ¹³ Irarighọ, ekhe-khẹ na agbala nya e she lẹsẹ khi itobọ khi mhi khi aghiusomhi oyi iKirisiti a rọ mu mhẹ shi owa ighumha. ¹⁴ Ọgba ighumha ni a mu mhẹ shi o she ri inyoghuo awa ebubu regbenga Ọnọmhuẹ, ni a rọ bhale ya ẹ khi e zese udu-a ẹghẹghẹ kpa rọ gue usomhi onete oyi Ẹshinẹgba le, ni o khia khi ulishi ọa mu wẹ.

¹⁵ Egbegbọ lọ, khi, rọte ayemhẹ ubogbọ ali ofuma, ẹgbọ eghuo e rọ ri iKirisiti ẹ tse abọ, ama eghuo é rọte udu igesikia rọli ẹ tse abọ. ¹⁶ Eni e rọte udu igesikia a tse abọ, ayemhẹ inono e rọ ọ riẹlẹ ọli, irari khi e lẹsẹ

† Li zẹ Ika 16.12 †† Li zẹ Ika 28.30

khi itobọ ighọ Ẹshinẹgba ọ rọ rẹmhẹ shi akana ni mhi migha ke khẹ oni usomhi onete shi eke. ¹⁷ Elese é rọte udu aro-timhenga ri iKirisiti ẹ tsabọ. Ọa khi odẹ igesikia e te rọli ẹ tse abọ. Eri o li wẹ egbe abinẹ khi e kha mẹ asha to ingme shi eke na mhẹ abi mhi la owa ighumha ena. ¹⁸ Abiabi e li ri iKirisiti tsabọ kpa, ọa mhue abi o ngme. O ke khi odẹ ẹgbhọli o, o khi egbegbi odẹ oo, mhi mema ya ke ghẹlẹ shi ọ.

Ighọ lọ e, mhi mema ya ke ghẹlẹ shi ọ. ¹⁹ Itobọ khi mhi lẹsẹ khi rọte iromhi ni a sọ, ali ikpaghio bọ ni o rọte Ayemhẹ oyi iJesu iKirisiti bhale, a ya rue mhẹ el-emhi owa ighumha ona lasele. ²⁰ Mhi ma tọ ẹlọe eke, mhi gbo mhue irudushi ọ khi, mhi aa ya tigbe zẹ ni akanya oyemhẹ o ba mhẹ ku. Ama ẹghẹghẹ kpa ali memena mhi ya ri igbedu ke ngme ni mhi ke ri ufumhi ghi iKirisiti rọte angeli oyemhẹ, mhi la agbọ oo, okekhi ini mhi ghua. ²¹ Irari ini ẹ oyemhẹ, agbọ ni mhi la, iKirisiti mhi la ọ na. Mhi kha ghua, eleli o khi na mhẹ.

²² Ama ini mhi kie la agbọ a lẹ, mhi kha kie mhọli ikanya enete ni mhi kha gbe na iKirisiti. Ama onoghuo ọ, mhi kha zẹ mena? Mhi aa lẹsẹ e! ²³ Udu o zẹ mhẹ eva, mhi aa lẹsẹ oni mhi ya zẹ ọ. Mhi ga nono ni mhi deba iKirisiti ni mhi lase agbọ le. Ona o ga ti mhẹ egbe nẹ. ²⁴ Ama itobọ oye ẹ, o ti ni mhi la agbọ. ²⁵ Mhi lama shi ona, mhi lẹsẹ khi mhi ya la agbọ. Mhi ya nu ẹẹ nya la agbọ ni a ke je odalo, ali ni a mhọli oghẹlẹ ni o la irudunga. ²⁶ Ni a rọ bhale ya ẹ khi ini mhi nyenẹ egbe bhale gbo nu ẹ la, a ya mẹ asha ke titi egbe irari oyemhẹ, rọte elemhi agbọ oyeẹ ni o kuma iJesu iKirisiti ọ.

²⁷ Abibi o riẹ li, ke ngeli abi ungmehi oyi iKirisiti o ngme. Ni a rọ bhale ya ẹ khi, mhi bhale ya mẹ ẹ o, okekhi eri mhi suọ eko ẹ o, mhi kẹ lẹsẹ khi a kie migha egbegbọ elemhi ayemhẹ oghuo. A khọli okhue usomhi onete elemhi ikudugbe abi ogbọ oghuo. ²⁸ A khi zẹ ni ulishi ebe ẹ o mu ẹ, ona o ya rẹ wẹ lẹsẹ khi a ya mhue eleli, ama wẹwẹ e ya pfaa, irari khi Ẹshinẹgba lọli o ri imuọle na ẹ. ²⁹ Irari khi a she ri ẹghẹghẹ na ẹ ni a rọ ga iKirisiti, ni ọa khi irari khi a lẹsẹ ya miesuo tse, ama ni a rọ li ya mẹ osue na li. ³⁰ Memena, a li kuma mhẹ ọ shi oni okhọli. Oni a mẹ khi mhii khọli ẹghẹghẹ ni o dọsẹ, ni mhi kiele ẹ khọli memena. ‡

A ke khonya iregbe-tiemhie onabi oyi iJesu

2 Agbọ oyeẹ ni o kugbe iKirisiti ọ, o zẹ ni a rọ toto. Inono ni ọ mhue na ẹ o ri udu shi ẹ ọ. Ẹẹ ali Ayemhẹ oyọli a mhue ikugbe. A gbo mhue

‡ Li zẹ Ika 16.19-40

isomhelemhi ali ilẹlemhi na egbe ẹ. ² Irarigho, mhia nono ni a remhe ke ghele shi abi a mhuẹ isamhi eghuo, ni a riẹle inono na egbe, a gbo khili oghuo el-emhi ayemhe ali udu. ³ A khi ri ayemhe a ba timhe nga ali ni a ba me asha ke tono obo udu, riẹle emhikhoghuo. Ama a nyese ukhomhi na egbe. A bino khi ogboese o somhi dose ẹ. ⁴ A nono onete oyi egbe ẹ, o a khi onete oyi yeyeghuo tse.

⁵ Mhuẹ angeli nabi ijesu iKirisiti o mhuẹ.

⁶ Abi o riẹ khia khi eri iKirisiti o li abi Eshinegba.

Oa tigbe sa li khi

otu loli ali Eshinegba e khi.

⁷ Ochoghọ, eri o rote udu oyoli

rue emini o mhuẹ nya obo-a,
o mele oni o o ga ogbo-a.

O mele ogbo-a,

o ri ekuẹ ogbo ku egbe bhale.

⁸ O ri egboi tiemhile,

o kia okiali isueso
ya ramhi ni o ro ghua, ikhi eghuli oyoli na apfida.

⁹ Itobo ona, Eshinegba o yase oli

nga obini o yagha ne nya.

O ri eva ni o fu dose eva nya nali,

¹⁰ ni a ro bhale ya ẹ khi

ashiashini a da la

lu eva oyi ijesu ne,

ikhomhegbhe nya e nyese

ghe emhi nya ni e la idane

ali eni e la eke, ali eni e la elemhi eke,

¹¹ emhi nya e ya pfi otselẹ

khi ijesu iKirisiti o khi Onomhuẹ,

ni a ro ri ufumhi

na Eshinegba Ita. †

¹² Itobo igho, emole mhe, abi a lie sueso ukpeloe oyemhe a gbo ligho ke sueso odukhokho oyemhe. A ri ulishi ali ikpheli ke gbe ikanya, ni irudunga oyee o gba pfo. ¹³ Itobo khi eghẹghẹ kpa Eshinegba o ro la ẹ egbe ẹ gbe akanya ni o re ẹ mhuẹ oghuemhe, ni a gbo dobe ke riẹle emini o de shi omhesẹ onete oyoli.

¹⁴ A khi ri awolo we ekhako riẹle emhikhoghuo. ¹⁵ Ni a khi egbo ni ẹa mhuẹ umhaguẹkia, ni e pfuase abi imi Eshinegba ni e gba pfo, elemhi agbo ni egbo ali ena ikanya ichimhi e la. A mema la we iteva ke ge abi ikpetata ni e la idane, ††16 abi a lie gue ungmemhi agbo ke ye we. Ini a li ghọ, mhi ya me asha ke re ẹ titi egbe ele ni iKirisiti o ya nyene egbe bhale. Irari khi eri ona o ya rohasẹ khi iroshẹka ni mhi roshi ali ikanya ni mhi gbe, ẹa khi afue.

¹⁷ Ini a tseku ku oia eyemhe abi onyo shi iluasobo ali ikanya enete ni o rote irudunga oyee lasele, eri egbe e mu mhe shi o, mhi nu ẹ ghele. ¹⁸ Irarigho, egbe e li ke mu ẹ, a li nu mhe ke ghele.

ITimoti ali Epafuroditusi

¹⁹ Ini o ghole Eshinegba, mhi khokho khi mhi ya dobe kele ghie iTimoti ghi ẹ. Ni mhi ro suo eko ẹ, ni

† Li ze Aza 45.23 †† Li ze iDeut 32.5

mhi mhuẹ oghẹle ini o jele. ²⁰ Lolighuo kpe o lese abi o li mhe egbe, ni ingme oyee o gbo mu egbe. ²¹ Egbo eni e kpole nya, eleli oyewe e na khu, ama o a khi eleli oyi ijesu iKirisiti. ²² Ama, ee, a lese abi iTimoti o li ri egboli khase ẹ abi o la o shi. Abi mhemhe ali lue anye li kugbe gbe akanya oyi usomhi onete oyi Eshinegba abi ita ali omọ ee li. ²³ Mhi ya kele ghie oli ghi ẹ ini mhi da lese abi o ya li mhe egbe. ²⁴ Mhi ri egbe da Onomhuẹ khi mhi ya kele bhale.

²⁵ Mhi kie gbo li khokho khi o ti ni mhi ghie inyoghuo awa ghi ẹ, ikhi Epafuroditusi ni o she gbe akanya deba mhe, ni o she gbo nu mhe gbe akanya ode-khode. Ni o gbo khi aghiusomhi oyee ni o o kpaghie mhe obo.

²⁶ Egbe ee kphakpha li ni o ro me ẹ. Egbe ẹ a ke sheshe oli itobo khi a suo khi o o ghua. ²⁷ Egbegbo lo, o o ghua gba, ukuku o kpoli eghuli le. Ama Eshinegba o mhuẹ ilẹlemhi na li. Oa khi lolighuo Eshinegba o mhuẹ

ilẹlemhi na tse, o li mhuẹ na mhe, o tsumhi mhe el-emhi osue ni o to-nga osoli. ²⁸ Mhemhe egbe ee

kphakpha ne ni mhi ro ghie oli ghi ẹ. Ni a gbo mhuẹ oghẹle ini a me oli, ni osoli oyemhe o kelea. ²⁹ A ri

oghẹle kpe abo mie oli abi inyoghuo na elemhi oni

irudunga. A mu ekpe nofunẹ na egbo nya nabi loli.

³⁰ Itobo khi o ri agbo oyoli shi okhena, ukuku o kpole suii ni o kha ro ghu-a shi akanya oyi iKirisiti, ini o me asha ri ikpaghiobo na mhe ni ee aa dobe rona mhe.

Angeli ni o migha shi ipfuase

3 Ni mhi ro gbe oli ukhomhi, inyoghuo, a ke ghele shi abi a li kuma Onomhuẹ o. Oa mhuẹ abi o ngme mhe ini mhi riẹle emini mhi kpe keke ghi ẹ gbo keke, loli o ya ti ẹ egbe ne.

² A mu egbe ẹ shi egbo egho ni e li abi ewa, ni ee gbe ikanya ebe. Ikhi eni ẹ lie khi ogbo mema shẹle-a neni imiepfuese oyoli o gba pfo. ³ Anye ena, a shẹle egbegbi ishẹle-a, irari khi anye te ode ayemhe ẹ ga Eshinegba. Anye mholi oghẹle shi elemhi agbo oyi anye khi anye kuma ijesu iKirisiti o, ni anye ẹa ri egbe da ikanya idiegbe. ⁴ Ama mhemhe mhii kha ri egbe da ikanya idiegbe eghoghọ ne.

Ini aa nono ogbo ni o kha regbeda ikanya idiegbe eghoghọ lo, mhemhe o kha khi. ⁵ Irari khi ele-nuzi-elele ni a ro bia mhe, a ro shẹle mhe-a. Ongi iZireni a bia mhe, mhi rote unuekpe oyi iBejami lasele, egbegbi ongi Iburu. Ini ee, iri ushi oyi egbo iju gbe akanya, iFarisi mhi khi. ⁶ Mhi mhuẹ omuegbe ramhi ni mhi ro mu okholi vule shi igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suo o. Ini ee abi ogbo o lie pfuase, ode irushi-gbe akanya, mhi aa mhuẹ ashini o kpọ mhe shi. ††

⁷ Ama emhi eghoghọ ni mhi kha leli shi eleli, mhi rewe shi afue, itobo oyi iKirisiti. ⁸ Oa khi egho tse, mhi lama emhikpa o limhe opfu-a, itobo ufumhi ni o la ilese ni mhi lese ijesu iKirisiti Onomhuẹ oyemhe. Itobo oyoli mhi ro tsua emhi nya kua. Eri mhi ga bino we shi iku, ni mhi me asha mhuẹ iKirisiti, ⁹ ali ni mhi ga toma li o pfo. Mhi aa ke mhuẹ angeli no migha shi ipfuase oyemhe, angeli ipfuase onabi mhi ri itobo khi mhi ri

‡ Li ze Ika 23.6; 26.5; iRom 11.1 †† Li ze Ika 8.3; 22.4; 26.9-11

ushi ẹ gbe akanya mhọli. Ama angeli ni o migha shi ip-fuase ni a rote irudunga oyi iKirisiti ro na mhe mhi ke mhọli memena, angeli ipfuase ni o rote obọ oyi Esh-inegba bhale, ni o rote irudunga bhale. ¹⁰ Emini mhia nono ni mhi lolo lese khi iKirisiti ali ekpabo ni o rote eghuli guise ọli le. Ni mhi ro nu ọli me osoli ni o me, ni mhi nu ọli ghu eghuli onabi o ghu. ¹¹ Itobo khi mhi mhọli ọli shi udu khi a ya li rote eghuli guise mhe le.

Roshẹka na ya ramhi ukpese elemhi irudunga

¹² Mhi a lie khi mhi she ramhi ashini mhia nono ni mhi ramhi ne, wekhi eri mhi she gba pfo. Ama eri mhi roshẹka ni mhi li abi iKirisiti. Onana o ze khi iKirisiti o pfi obọ rue mhe. ¹³ Igeshikia, inyoghuo, mhi aa bino egbemhe shi oni o she lo owa ne. Emhi oghuo ni mhia li, khi, ni mhi ro rue ọlo e mini e je ikhokho a, ni mhi roshẹka ri obọ ramhi emini e la odalo. ¹⁴ Irarigho, eri mhi na le talala, ni mhi ro mhuẹ ifata, ni o khi ulumhi ni Eshinegba o lu mhe, rote ijesu iKirisiti je agbo ni o la iloghie.

¹⁵ Awa nya ni awa mhọli iwomhelo shi elemhi ayemhe, awa li mhuẹ udu onana. Ama ini eghuo elemhi ẹ, e mhuẹ udu oda shi ingme onana, Eshinegba o ya roli khasẹ ẹ. ¹⁶ Abibi o ya li, awa ke je odalo shi ushi oghuo ni awa deba ramhi ana.

¹⁷ A ke khonya mhe inyoghuo. A ri eso shi egbo ni ẹ deba oni ode onete ni anye ro shi eke na ẹ. ¹⁸ Mhi she kpe gueye ẹ ne, mhi gbolo ri evie shi alo a gueye ẹ memena, khi egbo eghuo e la no khia khi uwali agbo ni e la, o she re we khi obe oyi eghuli ni iKirisiti o ghu shi apfida. ¹⁹ Owa ere ee je, irari khi oghuemhe idiegbe oyewe o khi olitsa oyewe. Eri ee titi egbe shi emini e kha ro shi omama. Usamhi emhi agbo ona e lese ẹ sa. ²⁰ Ama awa, udiokute oyawa o la iloghie, awa lolo ri alo shi eke ke khe Omiepfuese ikhi ijesu iKirisiti ni o rote iloghie jele. ²¹ O ya ooghie idiegbe oyawa ona ni oo ghu, o ri idiegbe oyi ufumhi onabi oyoli to-ololi ọli. Ito-to ogho ni o ro dobe ri emhikpa bhale omhesẹ oyoli o ro ya riẹle we.

Ungmemhi irudusho

4 Itobo igho, inyoghuo, ingme oyee oo mu mhe egbe gba. Ọloli ẹ, o she nga mhe. A ma ri egbe a mu mhe, mhi gbo re ẹ titi egbe, igho o ti ni a kha li migha agbo oyee na Onomhuẹ.

² Mhi lema Euodia ali iSitaiki, a kpekpe a lama na egbe abi inyoghuo ni e mie Onomhuẹ suọ. ³ Ali yeye onuzava oyemhe, iSizigusi, kpaghie eni ikpotso ena obọ irari khi e she nu mhe me osue shi itsabo usomhi onete ona kia kia. Ghe iKilemeti ali eni anye ga gbe akanya kugbe ali elesẹ nekpole, eni eva oyewe o la ebe ni a kekẹ eva oyi eni e ya mhọli agbo na agboagbo.

⁴ Eshinegba o ze ni a ke mhọli oghelẹ eghẹghẹ kpa irari khi a kugbe Onomhuẹ o. Mhi gbolo ẹ i, a ke ghelẹ! ⁵ Ze ni ogbokpa o ke me igue riẹle emhi shi eghẹghẹ oyẹ gboo. Irari khi Onomhuẹ o kelẹ ya bhale.

⁶ A khi ze ni emhikhoghuo o mu ẹ egbe dose. Ama, emhikpa, a ri udu ikphemhi ke so iromhi mhila Esh-inegba emini u wa nono. ⁷ Ni opfomhe oyi Eshinegba ni o dose ilese oyi ogbo nya, o ri igbe udu ali ayemhe ni o migha na ẹ, irari ikugbe ni a kugbe ijesu iKirisiti o.

⁸ Ni mhi ro gbe ọli ukhomhi i, inyoghuo-mhe, a ze ni isamhi eminete ni a kuẹghie ogbo o shi e vo ẹ udu, li shi emini e khi egbegbo, ni e mu ọlo, ni e rote ode ip-fuase bhale, ni e khi eyi inono, ni a mu ekpe shi. ⁹ A ri emini a wena obọ oyemhe ali eni a mie obọ oyemhe, okekhi eni a me agbo oyemhe ke gbe akanya. Shi eni mhi ri unu ngme ali eni mhi riẹle. Eshinegba ni o ri opfomhe ẹ na ogbo o ya nu ẹ la.

IPolu o tse obode shi isomhopfa

¹⁰ Abi ogbo ni o mie Onomhuẹ suọ, egbe ma mu mhe shi o gba, khi, abi o tseku tese, khi a kie gbo me asha ri inono ni a mhuẹ na mhe khasẹ mhe. Oa ke khia khi eri mhi ri ona lie khi aa ke kpe ri ọlo e khu mhe, ama eri aa ke kpe me asha kpaghie mhe obọ.

¹¹ Oa khi eri mhia ngme ona irari khi o limhe egbe abine khi a pfi mhe eso-a, itobo khi abi oni mhi mhuẹ o lie khuese mhe o she ma mhe-a. ¹² Mhi lese abi oo li egbe ini ogbo o la umhamẹ ali abi oo li ini ogbo o la osuemhe. Mhi she wena osheli ona ni a ro bhale ya ẹ khi oni mhi mhuẹ o bu mhe. Obiobini o khi oo, ashishini o khi oo, mhi le khue oo, o ke khia khi okiamhi oo gbe mhe. ¹³ Mhi dobe riẹle emhikpa rote itoto ni iKirisiti o ro na mhe.

¹⁴ A ma khale, abi a li kpaghie mhe obọ abi mhi ro la omunu. ¹⁵ Eẹ ogbo iFilipi, a lese khi abi mhi ro rote eke iMasidonia vu, ni mhi ro lese gba akanya itsabo usomhi onete le, eeghuo kpe a khi eni e miesuo ni e kpaghie mhe obọ elemhi irona ali imemie. ¹⁶ Oa khi utoghuo tse, a kpaghie mhe obini eke iTesalonika abi mhi ro nono ikpaghiobọ. ^{††} ¹⁷ Oa khia khi isomhopfa mhi lese nono, ama emini a ya kekẹ shi ekuẹ oyẹ na iloghie mhia nono. ¹⁸ A she fali mhe ota gba pfo, e gbo gba nga o. A she ri itsua ghi mhe ni e vo mhe eke, abi mhi ro mie Epafuroditusi emini a rona li ghi mhe ena, eri e li abi irona ni ee kphela, ikhi iluasobo ni a mie, ni e ti Eshinegba ọlo. ^{†††} ¹⁹ Eshinegba oyemhe o ya ri emini ẹ ghole ẹ nya na ẹ. Epfue ni o fune ni o la ijesu iKirisiti onayi ọli o te ya riẹle ọli.

²⁰ Ufumhi o khi oyi Eshinegba Ita awa ya ramhi ẹle ni agboagbo, Atse!

Otse ni o kpukhokho

²¹ Mhia tse ogbokpa ni o khi Omi Eshinegba ni o khi oyi ijesu iKirisiti. Inyoghuo nya ni e nu mhe la ana ee tse ẹ. ²² Egbọ eyi Eshinegba ni e la ana nya ee tse ẹ, ghe eni e la agbala oyi iSiza.

²³ Okhale oyi ijesu iKirisiti Onomhuẹ o ka nu ayemhe oyẹ ẹ la. Atse.

† Li ze 1 iKori 4.16; 11.1

†† Li ze Ika 17.1 ‡ Li ze 2 iKori 11.9 †† Li ze Okiali 29.18

iKolosha

1 Mhēmhē iPōlu, aghiusomhi na kēē oyi iJesu iKirisiti ni Ɛshinēgba ọ zē abi o ghōle ọli shi mhi khi, li shi inyoghūo awa iTimoti.

² Mhēmhē mhi kēkē ebe ona ghi ẹgbọ eyi Ɛshinēgba ni e la ẹoli iKolose, ikhi inyoghūo awa ni e pfuasē ni a ri egbe ẹ nga elemhi iKirisiti.

Ɛshinēgba Ita awa ọ ka li okhale na ẹ, ọ ri opfōmhē na ẹ.

Iromhi ali ikphēmhi

³ Ɛghēghē kpa anye rọ kphēmhi na Ɛshinēgba, Ita iJesu iKirisiti Ọnōmhūē ọyawa, ini anye ẹ sọ iromhi na ẹ. ⁴ Itobọ khi anye she suọ abi a migha shi irudunga oyi iJesu, ali abi a li nono ingme oyi ẹgbọ eyi Ɛshinēgba nya. ⁵ Emini Ɛshinēgba ọ rọ shi eke ẹ khē ẹ obini iloghie, o rē ẹ mhọli irudunga ali inono ona, ikhi emini a she suọ elemhi ungmēmhi igēsikia, ikhi usomhi onete oyi iJesu iKirisiti ni a she gueyē ẹ. ⁶ Oni usomhi onete ona o she ri umōmhi ẹ lasele, o gbolo fu ẹ shi ọ elemhi agbọ nya, abi o kie kpē ẹ li iteva oyēē rōte ogbēlẹ ni a te lēsē igēsikia ni o la ukpokpomhi okhale ni Ɛshinēgba ọ li. ⁷ Obọ oyi Epafurasi a te suọ oni okhale oyi Ɛshinēgba, ọni ọ khi ọtuoghūo elemhi anye, ni ọọ gbe akanya oyi iKirisiti te odē igēsikia ni ọ to ẹloli anye. ^{†8} Lọli ọ gbo gueyē anye abi oni Ayēmhē ọ li rē ẹ mhọli inono na ẹgbọ eyi Ɛshinēgba.

⁹ Abi anye te lina suọ esọ onete oyi angeli oyēē, anye ẹ tigbe yēmhē iromhi isosọ-a, ni anye sọ ọ na ẹ. Anye ẹ sọ iromhi, Ɛshinēgba ọ rōte ilēsingme ali ilēsē elemhi Ayēmhē-nọ-pfuasē kpaghiē ẹ obọ, ni a lēsē ọghuēmhē oyọli, ni a riēlẹ ọli. ¹⁰ Eri anye lina sọ iromhi na ẹ, ni a guē ke ngeli abi ẹgbọ eyi Ọnōmhūē ẹ ẹ li, ni a ri egbe ke mu ọli, a ri imōmhi eyi onete iriēlẹ lasele, a gbolo ẹ lēsē Ɛshinēgba gbo shi ọ. ¹¹ Anye gbolo ẹ lema li, ọ ri itoto na ẹ, ni a ke ri ekpabọ eyọli nya gbe akanya, ni a mhọli ukpokpomhi iregbemie ali irabōmudu ali oghelẹ. ¹² Ni a ke kphēmhi na Ɛshinēgba Ita, ni ọ li rē ẹ fu tē eni e li mhọli okemhi shi ugu oyi ẹgbọ eyi Ɛshinēgba, eni e la ákpá, ni ọ rọọ khē ẹ. ¹³ Ɛshinēgba ọ she rue awa obọ oyi ekpabọ alo ebili eyi ọkphaghiē lasele, o rue awa bhale iloghie oyi omi ọli ni ọ nono. ¹⁴ Obọ oyọli awa te mhọli ipfasheke, ni ọ ri olamhē topfa awa. ^{††}

IKirisiti ọ fu nē nya

¹⁵ IKirisiti khi irōkhokhọ oyi Ɛshinēgba ni ọgbọ aa ya mē ẹloe. Lọli ọ khi ọni ododē emini Ɛshinēgba ọ ma

† Li zē iKolo 4.12; iFilẹ 23 †† Li zē Ɛfi 1.7

nya. ¹⁶ Irari khi obọ oyọli a te ma emhikpa, ikhi emini e la ukhuli ali eke, ghe eni a mē ali eni aa ya mē, okekhi ikpēkhomhi eghiele o, o khi ekpabọ o, o khi ighie o, okekhi ena omhēsē o, lọli ọ ma emhikpa, ọ ma wē na egbọli. ¹⁷ Ọ kpē la ọ neni a ma emhi nya, lọli ọ zē ni emhi nya e rọ kugbe khi oghuo. ¹⁸ Lọli ọ khi ukhomhi oyi idiegbe, ikhi igbaa oyi eni e mie iJesu iKirisiti suọ. Lọli ọ khi igbaekele, itobọ khi lọli Ɛshinēgba ọ kpē guise le, ni ọa ke gbo ya ghu ghue, ẹghēghē aghọ ni lólighuo ọ ri obọ nga emini e la agbọ nya ke mhēsē shi. ^{†19} Irari khi eri o ghōle Ɛshinēgba ni emini ọ khi nya o la agbọ oyi Omi ọli. ²⁰ Isheghọ ni ọ mē asha rōte obọ oyi ọni Omi ọli nu emhikpa mhūē irọ-riēlẹ, o khi emhi na agbọ ona okekhi ena idane. Ọlia eyọli ni ọ ku abi ọ rọ ghu-a shi ukhomhi apfida ọ rọ riēlẹ ona. [‡]

²¹ Ɛghēghē ni o dōsē ni aa rọ kpē lēsē Ɛshinēgba, eri a nuata shi ọli ọ. A khi ebe ọli elemhi udu oyēē, itobọ angeli obe ni a ngeli. ²² Ama Ɛshinēgba ọ she rē ẹ nu egbọli rọ riēlẹ. Eghuli oyi iKirisiti ọ rọ rē ẹ khi eni e pfuasē shi odalo oyọli, ni aa ke mhọli ichimhi, ni á pfue umhaguēkia. ²³ Ini a da kie la elemhi irudunga oyēē, ni a rọ migha gbagbagba shi ọ, ni aa rọ zē ni irudushi ni a mhọli o nighise, ikhi oni a mhọli shi emini Ɛshinēgba ọ rọ shobọ na ẹ elemhi usomhi onete oyọli. Oni usomhi onete ona ni a she rọ tse abọ khasē ọgbọkpa elemhi agbọ ona, lọli a zē mhē iPōlu shi abi aghiusomhi, mhi rọli ke tse abọ.

Ikanya ni iPōlu ọ gbe na igbaa oyi eni e mie iJesu iKirisiti suọ

²⁴ Memena, egbe ga a mu mhē shi osoli ni mhi mē ẹ na ẹ elemhi idiegbe oyēmhē. Eri mhi ri oni osoli ona pfuse ikanya eni e kpọle gbe, abi iKirisiti ọọ mē osoli na idiegbe oyọli, ikhi igbaa oyi eni e mie iJesu iKirisiti suọ. ²⁵ Ɛshinēgba ọ she rēmhē khi ọni ọọ ga oyi igbaa oyi eni e mie iJesu iKirisiti suọ oyọli, ni mhi ya tse-abọ oni usomhi oyọli nya yē ẹ. ²⁶ Ona o khi osheli ni ọ kpē rọ sheli na ẹgbọ rōte igbaekele ramhi ẹghēghē ana. Ama, lọli ọ tigbe khueghie a khasē ẹgbọ eyọli ena. ²⁷ Eri Ɛshinēgba ọ riēlẹ ona ni eni ẹgbọ eyọli e lēsē ẹpfue oniēmhi ni o la oni osheli ona. Oni osheli khi, iKirisiti ni ọ la agbọ oyē ẹ, ni ọ rē ẹ mhọli irudushọ khi, a ya nu ọli mhọli okemhi shi ufumhi oyi Ɛshinēgba.

²⁸ Lọli o zē ni anye rọ ri iKirisiti ẹ tse abọ khasē ọgbọkpa. Rōte ẹgbhali ni anye mhọli nya anye te ẹ tse agua ye ọgbọ, anye gbolo ẹ sēsē wē ni anye rọ rue wē bhale odalo oyi Ɛshinēgba abi ẹgbọ ni e mhūē iwom-

‡ Li zē Ɛfi 1.22-23 †† Li zē Ɛfi 2.16

həloə, ni e toma iKirisiti ọ. ²⁹ Ni a bhale ya ẹ khi ona o zẹ ukhomhi, eri mhi ri ekpabọ eyi iKirisiti nya ni e la mhẹ egbe roshẹka gbe akanya.

2 Mhia nono ni mhi gueye ẹ abi mhi li roshẹka a kpaghiẹ ẹ ali eni e miesuọ ni e la ẹoli iLaodisha ali egboese ni ẹa mẹ mhẹ ukpeloe ghue obọ. ² Emini o zẹ ni mhi rọ ọ riele ona khi ni a rọ ri udu shi wẹ ọ, ali ni e kugbe elemhi inono, ini e mhọli ẹpfue ni o gba pfo ni ilẹse o rọ ọ na ogbo. Ẹghẹghẹ aghọ ni e lẹse osheli ni Ẹshinẹgba ọ gba, ni o khi iKirisiti. ³ Lọlighuo kpe ọ khi okpe ni ọọ khueghie ẹpfue-a ni o la ilẹsingme ali ilẹse eyi Ẹshinẹgba.

⁴ Eri mhi gue ona a yẹ ini ogbokhoghuo ọ khi ri osese ẹgbhọli bhale ya di ẹ, abibi eni osese e ririẹ dala eso ramhi. ⁵ Irari khi, ini mhi aa ririẹ nu ẹ la aghọ, ayemhẹ oyemhẹ o nu ẹ la aghọ. Mhi nono ni mhi bhale ya mẹ ẹ abi a gue la kuete, ni irudunga ni a mhọli shi iKirisiti ọ ọa li nighise.

⁶ Aborokhia khi a she rue ijesu iKirisiti abi Onomhue, a nu ọli ke ngeli kugbe, ⁷ à gbelighi mighà, a gbo rọ ma imiesuọ ni a mie iKirisiti suọ, a kie mhọli ọli shi udu khi emini a sese ẹ ikhi ingme eyi iKirisiti khi igesikia e khi. A kphemhi ẹ na Ẹshinẹgba ẹghẹghẹ kpa.

⁸ Khi zẹ ogbokhoghuo di ẹ mu lama shi osese afue ali eyi ikpamhika. Ikhi osese ni e migha nga angeli ali ẹgbhali oyi agbo, ni ẹa rọte obọ oyi iKirisiti bhale.

⁹ Irari khi emini Ẹshinẹgba ọ khi nya e la idiegbe oyi iKirisiti. ¹⁰ Irari khi a kugbe iKirisiti ọ, a rọ mhọli agbo ni o gba pfo elemhi ayemhẹ. Lọli ọọ kpeda nya elemhi ekpabọ ali omhese ali afu nya na elemhi ayemhẹ.

¹¹ Itobọ khi a kugbe iKirisiti ọ, ọ rọ rue ẹ ogghuemhẹ idiegbe udu lasese, ẹzeze abi a liẹ shẹle ogbo ẹpfi-a.

¹² Ẹzeze abi a li ri iKirisiti tọ abi ọ rọ ghua, ni a gbo guise ọli le, ighọ a li pfi ẹ lo elemhi okẹ gbo mu ẹ vule, elemhi ibatizi. A guise ẹ le bhale agbo irari khi a mhọli irudunga shi ekpabọ oyi Ẹshinẹgba ni ọ rọte eghuli guise iKirisiti le. [†]

¹³ Eri a kpe ghu-a shi elemhi ayemhẹ ẹghẹghẹ no dose, irari khi a la agbo olamhẹ. Ama memena, Ẹshinẹgba ọ she ri iKirisiti rẹ ẹ gbo mhọli agbo. Ọ ri olamhẹ eyawa nya topfa awa. ^{††14} Abi Ẹshinẹgba ọ rọ shishi ishi ni a zẹ shi awa egbe-a se, ikhi eni e migha zu awa ode, ọ rue wẹ awa ode-a, ọ ta wẹ ma apfida abi ijesu ọ rọ ghua. ^{††15} Abi ọ rọ mie iyemhẹ okphaghie ekpabọ se, ọ rẹ wẹ lasese gboo yeghe-a abi ọ rọ ghu-a shi apfida.

¹⁶ Irarighọ, khi zẹ ni ogbokhoghuo ọ gue ẹ ezọ shi emini u wa le ali oni u wa da, ukeneta ushi imu Uki Onogbo ali ogbele ne pfuase ali Ogbẹle iyemhẹa oyi iju. ^{††17} Enana nya, irokhokho oyi emini e ya bhale ikpukhokho agbo e khi, iKirisiti ọ khi ozukhomhi wẹ nya. ¹⁸ Khi zẹ ni ogbokhoghuo ni ọ riele iregbe-tiemhie eyi ikpamhika, ni ọọ ga igeni, ọ di ẹ dobe eleli oyẹ-a. Emini ẹgbọ eghogho e mẹ e la tonọ ali udu oyewẹ ni imiesuọ o rọli ẹ vuse ike shi isamhi afue. ¹⁹ Ogbo ogghogho ọa ke kugbe iKirisiti ọ, ni ọ khi Ozukhomhi

oyi oni idiegbe, ikhi igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ miesuọ. Ẹzeze abi ukhomhi oyi ogbo o liẹ gueye idiegbe abi o liẹ kia, ighọ omhese oyi iKirisiti o liẹ mhese na ẹgbọ eyoli nya, rẹwẹ gbe akanya kugbe abi idiegbe ogbo o tono elamhi ali ikpese egbe manọ, khi oghuo. Ẹghẹghẹ aghọ oni idiegbe nya o fu abi Ẹshinẹgba ọ nono ọli shi. ^{‡‡}

²⁰ Aborokhia khi u she nu iKirisiti ghua, ni ushi agbo ọa ke rọ mhese ne eghọ, elọ o zẹ khi u kie ri egbe ẹ na wẹ, ni u rọ ri ushi eyewẹ gbe akanya, ni ẹẹ liẹ, ²¹ "Khi mu ona mhọli obọ," "Khi to ẹlemhi ogbo bino," "Khi ri obọ ti onana?" ²² Enana nya, emini e ya mele afue-a e khi, ini a rẹwẹ riele emini a rẹwẹ ya riele se. Irari khi ishi ali omhese ni ẹgbọ e mhese lo. ²³ Eri omhese eghogho e li abine khi ilẹsingme e la ọ, ikhi eni e ri ito-to ri ẹgbọ ga ugamhi ikpamhika ali iregbe-tiemhile oyi ikpamhika, ali ina-idiegbe-osoli, ama eni ẹ riele ena ẹa rẹwẹ lase olamhẹ le.

Angeli ni o ghọle Ẹshinẹgba

3 Aborokhia khi a she rọte eghuli guise ẹ ali iKirisiti le bhale agbo eghọ, ri udu oyẹ shi emini e la obini iloghie obini iKirisiti ọ shito obita Eghiele oyi Ẹshinẹgba. ^{‡‡2} Ri udu oyẹ shi emini e la obini iloghie, khi rọli shi emini e la agbo ana, ³ irari khi u she ghua, elemhi iKirisiti u ke la, ni ọ la elemhi Ẹshinẹgba. ⁴ Egbegbi agbo oyẹ, elemhi iKirisiti o la. Ọ kha da feli lasese, yeye, u li ya nu ọli la akaghọ, u li nu ọli mhọli okemhi shi ufumhi oyoli.

⁵ Irarighọ, zẹ ni ogghuemhẹ oyi emhi agbo ni o kpe la agbo oyẹ o ghua. Enabi itsebo, ali angeli ichimhi, ali isamhi ebe, ali ogghuemhẹ ni ẹa ti, ali emhi-itoegbe ni o li khi ikhumhi igaga. ⁶ Itobọ enana, elemhi e rọ bi Ẹshinẹgba deba ẹgbọ ni ẹa ya suọ eso na li. ⁷ Ẹẹ, a kpe li lina ngeli ẹlele, abi a rọ la ifuabọ eyi ẹgbọ eghogho. ⁸ Ama, memena a zẹ ni emhi eghogho nya e lase ẹ egbe le. Emhi nabi elemhi-ibibi, ali ofu imhọli, ali imuegbe obe, ali iyesegebe-eva-a, ali ingmemhi iditse, ali itono obọ udu. ⁹ A khi ke lono ẹgbhọli khasẹ egbe aborokhia khi a she gueghie ingeli ali idiegbe onodiọ shi ekẹ eghọ, ^{†††10} ni a shi ri idiegbe enegbo ku egbe, ni Ẹshinẹgba Ima ọ rọ ya mele onogbo-a, ni o li abi oyoli. Ini ọ mẹ asha rẹ ẹ mhọli ilẹse oyoli. ^{†††11} Itobọ ona, azolomhẹ ọa ke la iteva eni e khi iju ali ẹgbọ ijeta, wẹ eni a shẹle-a ali eni aa shẹle-a, wẹ ẹgbọ eni ẹa fialo-a ali ẹgbọ eni e rọte ifui ishemhi lasese, wẹ ogghumha ali omi ogbo. Ama iKirisiti ọ khi oni ọ mu egbe ne.

¹² Irarighọ, abi a rọ da khi eni Ẹshinẹgba ọ zẹ, ni e pfuase ni ọ nono ingme oyewẹ eghọ, a ri ilẹlemhi, isomhelemhi, itiegbe-tiemhi, ali ipfomhẹ ali irobo-mudu sọ abi awulu. ¹³ A ke ti eni e miesuọ nabi ẹẹ ma egbe. Ini a lue na egbe, a rọ ke topfa egbe ẹ. A rọ topfa abi Onomhue ọ li rọ topfa ẹ. ^{†††14} Emini u gbo rọ ya ma eni ingeli enete ena nya khi, inono ni o genọ eni ingeli ena nya kugbe, elemhi ikugbe ni o gba pfo.

† Li zẹ iRom 6.4 †† Li zẹ Ẹfi 2.1-5 ‡ Li zẹ Ẹfi 2.15 †† Li zẹ iRom 14.1-6

‡‡ Li zẹ Ẹfi 4.16 ††† Li zẹ Iwolo 110.1 ††† Li zẹ Ẹfi 4.22 § Li zẹ Igbae 1.26; Ẹfi 4.24 §† Li zẹ Ẹfi 4.32 §†† Li zẹ Ẹfi 4.2

¹⁵ Zobe ni opfomhe oyi iKirisiti o mhöli omheşe shi udu oye, aborokhia khi egbö ni e kugbe elemhi idiegbe oghuo a khi eghö, àá kphemhi. ¹⁶ A ze ni ungmehi oyi Onomhue o la agbö oye e, abi a lie sese egbe, ni a ri ileşingme e ye egbe ude. A gbo lighö ke to iwolo ena irudunga, ni a röte elemhi ayemhe e to ke lasela. A ri ayemhe ikphemhi e to uwolo kuęghie Eshinegba. ¹⁷ Emhikpa ni u wa rięle ni u wa ngme, ri eva oyi iJesu Onomhue rięle we. U gbolo ri eva oyöli e kphemhi na Eshinegba Ita.

Abi eni e miesuo e li ya ke ngeli

¹⁸ Eę ikpotso ni a la ughue, a ri egbe e na ödö e pfo, irari khi ina eę eni e miesuo e ke li. ††

¹⁹ Eę edö, a nono ingme oyi ughue e, a khi ri obö ni o toto döşe mu we. ‡

²⁰ Eniye, a ke suo esö na eni e bia e odekhode, irari khi onana o ti Eshinegba eloe. ††

²¹ Ita eniye, a khi rięle emini e ya ri elemhi bi imi e, irari khi o ya ri egbe pfo we a. ††

²² Eę ighumha, a ri ungmehi oyi öni ö mhöli e ni ö la agbö ona ke gbe akanya. Öa khi ini e nu e la aghö tşe a rö ri ungmehi oyewe ya ke gbe akanya ini e ba somhi-elemhi e. Ama ri udu oghuo ke gbe akanya irari khi u mu ekpe a na Onomhue. ²³ Emiemini u wa rięle nya ri omuegbe ni o röte udu oye nya lasela ke rięle öli, abine khi Onomhue u gbe akanya a na, ni öa khi ögbö. ²⁴ Lina ke ngeli abi u rö da leşe khi u ya röte obö oyi Onomhue me eleli eghö. ²⁵ Eshinegba ö ya fali öni ö li onobe ota, öa ya gbe ögbökhoęghuo azeba. †† ††

4 Eę ega, a guę ke rięle deba ighumha eye e abi o ti shi, a ri igesikia deba we. Sato khi yeye u li mhöli Öga shi iloghie. §

Emini ö gbo mheşe na we

² A lolo ke sö iromhi, a tö eloe eke, a tşe Eshinegba uwegbe. ³ A gbo li ke sö iromhi na anye, ni Eshinegba ö khueghie ode-a na anye ini anye me asha gue ungmehi oyöli le. Ikhi ungmehi onayi osheli oyi iKirisiti, ni o ze khi mhi la ögba ighumha memena. ⁴ A lema na mhe, ni mhi gue oni usomhi le gboo ni egbö e suo li. ⁵ Ri ileşingme nu egbö eni ea miesuo ke ngeli.

† Li ze Efi 5.19-20 †† Li ze Efi 5.22; 1 iPit 3.1 ‡ Li ze Efi 5.25; 1 iPit 3.7 †† Li ze Efi 6.1 †† Li ze Efi 6.4 ††† Li ze iDeut 10.17; Efi 6.9 ††† Li ze Efi 6.5-8 § Li ze Efi 6.9

Egheęhe ni u mhöli nya, röli rięle onete. ^{§16} Ze ni ileşingme o la ungmehi ni u wa ngme, u gbolo e ngme ingmemhi eni eę ti esö, eęheęhe aghö ni u leşe emini u ya ke sö shi ögbökpa ingme.

Otşe ni o kpukhokho

⁷ ITakikösi ö ya gue ingme eyemhe nya ye e. Egbegbi inyoghuo ni öö gbe akanya oyi Eshinegba te ode igesikia, ni mhi nono ingme oyöli ö khi. Öni anye ga kugbe eę ga Onomhue ö li khi. ⁸ Ni a rö leşe abi anye li la ö shi memena mhi rö ghie öli e ghi e, ali ni ö gbo ri udu shi e ö. ^{§††9} Löli ali Onesimusi mhi ga ghie e ghi e. Inyoghuo anye öni öö gbe akanya oyi Eshinegba te ode igesikia ni anye nono ingme oyöli ö li khi. Önge eöli oye e ö khi. E ya gueye e emini àá me oola nya. §†

¹⁰ Arisitakusi ni anye ga la owa ighumha, öö tşe e. IMaki ni löli ali iBanabasi e khi inyoghuo, eę tşe e. Ini iMaki ö bhale a kpe abö mie öli abi a li mheşe öli na e. ^{§††11} IJesu ni akiseva oyöli ö khi iösitösi, ö lie tşe e. Eni egbö aase ena e khi egbö iju tşe eni e nu mhe e gbe akanya iri-ungmehi oyi Eghiele oyi Eshinegba ke kia gase. Eri e ga ri egbe e mu mhe. ¹² Epafurasi ni ö khi önge eöli oye e, ni ö khi öni öö ga iJesu iKirisiti, ö li tşe e. Eęheęhe kpa ö rö ö dö ögbö elemhi iromhi isosö itobö oye e, ni a migha gbagbagba, ni a womheloe shi elemhi öghuemhe oyi Eshinegba. Ali ni a gbo mhöli öli shi udu khi Eshinegba ö ya rięle emini öö khi löli ya rięle. ^{§††13} Mhi pfi ötselę na li khi ö ma a gbe akanya egbegbö itobö oye e, ali egbö ni e miesuo ni e la iLaodisha ali Erapolisi. ¹⁴ ILuku ömöle anye ni ö khi idökita, ali iDemasi eę tşe e. ^{§††15} A li nu mhe tşe eni e miesuo ni e la iLaodisha, ali iNifa ali igbaa oyi eni e mie iJesu iKirisiti suo ni e la owa oyöli.

¹⁶ Ini a ze ebe ona se, a ze ni a li ze öli ye igbaa oyi eni e mie iJesu iKirisiti suo ni o la eöli iLaodisha. Zobe ni a li mie egbö iLaodisha ebe ni mhi keke ghi we li ze.

¹⁷ Gueye Achipösi khi mhię öli ö rösheka pfuse akanya ni Onomhue ö rö nga li obö gbe pfo. ^{§††}

¹⁸ Mhemhe iPolu mhi ri ugba ma ebe ga keke otşe ona ghi e. A khi yele-a khi eri a sö mhe igha. Okhale oyi Eshinegba o nu e la.

§† Li ze Efi 5.16 §†† Li ze Ika 20.4; 2 iTimo 4.12; Efi 6.21-22
§† Li ze iFile 10-12 §†† Li ze Ika 19.29; 27.2; iFile 24; Ika 12.12,25; 13.13; 15.37-39 §† Li ze iKolo 1.7; iFile 23 §† Li ze 2 iTimo 4.10,11; iFile 24 §†† Li ze iFile 2

1 iTeſalonia

1 Mhēmhẹ iPọlu ali iSalasi ali iTimoti anye ri ebe ona ghi ẹ igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ ni o la ekẹ iTeſalonika, ni e khi ẹgbọ eyi Ẹshinegba Ita awa ali ijesu iKirisiti Onomhụe.

Okhale ali opfomhẹ oyi Ẹshinegba e ka nu ẹ la.

Angeli ali irudunga oyi ẹgbọ iTeſalonika

² Anye maa tse Ẹshinegba uwegbe ẹghẹghẹ kpa shi itobọ oyi ẹẹ nya, ighọ anye gbo liẹ teva ẹ elemhi iromhi isoso oyi anye. ³ Anye ma la odalo oyi Ẹshinegba oyawa ali Ita awa sato ikanya eyẹ ẹ ni iregbenga oyẹ ẹ, o rẹ ẹ gbe. Abi inono ni a mhuẹ na egbe ẹ o li rẹ ẹ toto obọ akanya, ali abi irudunga ni a mhuẹ na iKirisiti Onomhụe o li migha.

⁴ Inyoghuo anye, anye lese khi Ẹshinegba o nono ingme oyẹ ẹ, o she gbo zẹ ẹ ni a khi ẹgbọ eyọli. ⁵ Irari khi eri anye ri usomhi onete bhale ghi ẹ. Oa khi ungmemhi unu tse anye rọ rọli bhale, ama li rọte elemhi ekpabọ ali Ayemhẹ-nọ-pfuase. Anye li ri igesikia oyọli lo ẹ esọ egbegbọ. A lese abi anye li ngeli abi awa rọ ga la kugbe, irari ni o rọ ti na ẹ anye rọ lighọ ngeli. ⁶ Áá khonya anye ali Onomhụe abi o tseku khia khi a me osoli egbegbọ, a ri oghẹle mie oni usomhi ni o rọte Ayemhẹ-nọ-pfuase bhale. ⁷ Itobọ ighọ, eni khonya a ngeli a ke khi shi ẹgbọ ni e miesuọ na ekẹ iMasidonia ali Akhaya o. ⁸ Irari khi aa khi eri usomhi oyi Onomhụe o lese rọte ẹ unu fiẹ lase ya je ekẹ iMasidonia ali Akhaya tse, ama, iregbenga ni a mhuẹ na Ẹshinegba o she ramhi asha kpa. Itobọ ona, anye a ke mhuẹ ingme olese ni anye ke ya ngme. ⁹ Ẹgbọ eghọ nya e ngme ọli abi a li ri ẹloe e khu anye abi anye rọ ku shi na ẹ. Ali abi a li tsua ikhumhi kua bhale deba Ẹshinegba, ni áá gá egbegbi oni Ẹshinegba ni o la o. ¹⁰ A gbo gueye anye abi a li migha a khẹ Omiọli ni o rọte iloghie ya bhale, ikhi ijesu ni o rọte eghuli guise le, ni o mie awa pfuese ofu oyi Ẹshinegba ni ọọ bhale.

Ikanya eyi iPọlu elemhi ọli iTeſalonika

2 Inyoghuo anye eni emose ali eni ikpotso, ẹẹ a lese khi ifeli ni anye bhale ya feli ẹ, ọa khi afue. ² A lese abi anye li me osoli ni a li tsue anye obini ekẹ iFilipi neni anye bhale deba ẹ ekẹ iTeſalonika. Abi o tseku khia khi anye me ukpokpomhi ọzuode, Ẹshinegba oyawa o ri igbedu na anye ni anye kiele rue usomhi onete ni o rọte obọ oyọli bhale ghi ẹ. ^{†13} Olema ni anye lema ẹ ọa khi ode ni ọa gbe akanya, wekhi rọte usamhi ni ọa ti, wekhi eri anye e nono ni anye di ẹ.

† Li zẹ Ika 17.5-9 †† Li zẹ Ika 16.19-24; 17.1-9

⁴ Ochoghọ, eri anye a ngme abi Ẹshinegba ọọ anye li ngme. Irari khi o she bino anye shi ẹgbọ ni e nga obo ni o ri oni usomhi onete ona a te obọ. Oa khi eri anye roshẹka ni anye ba ri egbe ke mu ẹgbọ, ama Ẹshinegba anye roshẹka ri egbe a mu. Lọli o she bino isamhi udu eyi anye bie. ⁵ Ẹẹ a lese khi ọa khi ingmemhi udimhi anye rọ bhale deba ẹ, wekhi eri anye ri ingmemhi ikokoalo ẹ guese ukpokọ. Ẹshinegba o khi ọtsele oyi anye. ⁶ Oa khi eri anye ẹ dua ni ẹẹ ukeliẹ ọgbọese o kuẹghie anye, ukeliẹ khi eri anye nono ọli obọ oyeẹ we khi obọ oyi ẹgbọese.

Abi ighiusomhi na keẹ eyi iKirisiti, anye te o ni anye kha mhila ẹ emhi obọ. ⁷ Ama abi anye rọ nu ẹ la, eri anye ku egbe a abi inyọ o li ri ẹloe ẹ khu eniye eyọli. ⁸ Itobọ inono ni anye mhuẹ na ẹ, ọa khi usomhi onete oyi Ẹshinegba ona tse anye lese nono ni anye rọ ghi ẹ. Ama li shi agbọ oyi anye. Irari khi ingme oyẹ ẹ o mu anye egbe gba. ⁹ Inyoghuo, a ga sato abi anye toto obọ gbe ikanya ali omunu ni anye me. Eri anye e gbe ikanya ogbele kpa, ini anye khi nase ongeẹ abi anye li i gue usomhi onete oyi Ẹshinegba ye ẹ.

¹⁰ Ẹẹ ali Ẹshinegba a khi ọtsele eyi anye, khi angeli oyi anye khi eri o pfuase, o ti, ọa mhuẹ umhaguẹli abi anye rọ la ẹẹ eni e miesuọ iteva. ¹¹ Anye riẹle deba ọgbọ abi ita o li riẹle a deba omọ. ¹² Anye ye ẹ ude, anye yese ẹ, anye ri udu u shi ẹ o, ni a ke ngeli angeli ni o ri egbe a mu Ẹshinegba ni o lu ẹ, ni a mhuẹ okemhi shi eghiele ali ufumhi onayi ọli.

¹³ Emhi olese ni o gbo ri anye a kuẹghie Ẹshinegba khi, abi anye rọ ri usomhi oyi Ẹshinegba bhale ghie ẹ, a suọ a kpe abọ mie ọli. Aa mie ọli abi usomhi ọgbọ ama eri a mie ọli abi usomhi oyi Ẹshinegba ni o khia khi ighọ o khi. Irari khi ungmemhi oyi Ẹshinegba o la ẹ ni a miesuọ egbe ẹ akanya. ¹⁴ Inyoghuo, eri a ga li abi igbaa nya eyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ eyi Ẹshinegba ni e la ekẹ ijudia, ni e khi ẹgbọ eyi ijesu iKirisiti. Abi e li me ajilimhẹ obọ oyi ẹgbọ iju eyewe, ighọ a li li me ajilimhẹ obọ oyi ẹgbọ eyẹ ẹ. ^{†15} Eni ẹgbọ ena, e gbe ijesu Onomhụe ali emekẹguele-a. E tige khu anye ya fiẹ. E ma ri elemhi a bi Ẹshinegba. E khi ọbe ogbọkpa. ^{†16} Eri e ga roshẹka ni wewe e zu anye ode ini anye khi me asha gue usomhi oyi Ẹshinegba ye ẹgbọ ijeta, ikhi ungmemhi ni o ri imiesuọ o ghi we. Ode ona e te buse olamhẹ ni ẹẹ lamhẹ-a. Mena, elemhi ibibi oyi Ẹshinegba o she tiemhile shi we o.

‡ Li zẹ Ika 17.5 †† Li zẹ Ika 9.23,29; 13.45,50; 14.2,5,19; 17.5,13; 18.12

IPo lu o nono ni o gbo ya bino egbō iTeſalonika

¹⁷ Inyoghuo, abi a rọ vase anye ali e-e-a ukuku eghēghe, (elemhi idiegbe o a khi usamhi), eri eloli e o nga anye. Anye dua ini anye gbo me e. ¹⁸ Anye nono ni anye gbo deba e. Mhemhe oyemhe mhi dua ni mhi bhale iti-ingmi-ingme, ama okphaghie o zu anye ode. ¹⁹ Ini a bino o, ee a ze ni anye rọ mholi irudushi ali oghelē, ni a gbo ze khi anye rọ to no obọ udu shi imuole ni anye ya mhuē odalo oyi ijesu, ini o bhale. ²⁰ Igesikia, ee a khi ititegbe ali oghelē ni anye mholi.

3 Abi anye ea ke rọ do be ri egbe mie, anye ke bie rọ shito obini eoli Ateni. ¹² Loli o ze ni anye rọ ghie iTimoti inyoghuo anye ni o nu anye e gbe akanya na Eshinegba, ikhi akanya itse-abo usomhi onete oyi iKirisiti. Anye ghie oli ghi e ni o zese e-a, ni o gbo kpaghie irudunga oyee obọ, ³ ini onge e o khi nyene egbe ukhokho irari ajilimhe enana. Ee oyee a lese khi ajilimhe eghogho e li la emini e ghole Eshinegba khi awa ya me. ⁴ Irari khi abi anye rọ nu e la, anye kpe gue oli ye e shi eke khi a ya mu okholi vule shi anye o, a lese khi igho o kie tse. ⁵ Loli o ze ni mhi rọ ghie iTimoti. Itobo khi mhi a ke do be ri egbe mie, mhi rọ ghie oli o bhale ya bino abi irudunga oyee o ke la o shi. Eri udu o nase mhe khi okphaghie o do be ya mu e fe, o li abine khi akanya ni anye gbe nya e ya mele afue-a.

Emini o ri egbe e mu ni iTimoti o guele

⁶ Mena, iTimoti o she jele ya gue usomhi onete oyi irudunga ali inono oyee ye anye. O she gueye anye abi a lie sa usamhi onete oyi anye ali abi o li e ghole e ni a me anye, abi anye lie nono ni anye li me e. ¹⁷ Itobo ona inyoghuo, irudunga oyee o she ri udu shi anye o, abi a rie mu okholi vule shi anye o ni anye la osoli. ⁸ Eri ayemhe oyanye o mholi itije-odalo abi anye rọ su o abi a li kie migha shi ikugbe ni ee ali Onomhue a kugbe. ⁹ Mena see anye lie do be kphemhi na Eshinegba shi oghelē ni a rọ ghi anye? ¹⁰ Ni o gbe no bi anye rọ ri udu oyanye nya mhila li, o ze ni anye me e eloe ni anye ri emini e kpo e irudunga le na e.

¹¹ Eshinegba oyawa ali Ita awa lolighuo ali ijesu Onomhue e ka be ode na anye ni anye rọ bhale deba e. ¹² Onomhue o ka ze ni inono ni a mhuē na egbe e ali egbō kpa e ke fu shi o, ni o fu abi inono ni anye mhuē na e. ¹³ Ode ona o te ya zese e udu-a, ni a khi eni e gba pfo, ni e pfuase shi odalo oyi Eshinegba oyawa ali Ita awa, ini ijesu Onomhue ali eni e khi eyoli e bhale.

Angeli ni o ghole Eshinegba

4 Ni mhi rọ gbe oli ukhomhi inyoghuo, anye e sese e abi a li ya ke ngeli ni o ya ghole Eshinegba. A she ligho o ngeli. Mena anye ri eva oyi ijesu Onomhue gbo lema e, a kie lina ke ngeli. A gbo khi ma o. ² Irari khi a lese osese ni anye sese e rọte afu ni ijesu Onomhue o rọ na anye.

³ Eri Eshinegba o nono ni a re e khi eni a khusē pfuase ni a pfi angeli itsebo shi eke, ⁴ khi omose og-bogbo o gue ri egboli ke kia o gbo gue ngeli deba ughue-oli, ode ipfuase ali ekpe. ⁵ A khi mholi oghumhe oyi efiala ona itsebo deba egbe, abi eni ea lese Eshinegba ee li. ⁶ Emini a ngme ena khi, og-bokhoghuo o khi kia onuzava oyoli ni e ga mie iKirisiti suo okiengme. O khi li oli le irari khi o da ne oli. Anye she kpe gue ona ye e anye roli tse agua ye e khi Onomhue o ya na egbō eghogho osue. ⁷ Eshinegba o lu awa shi ikanya itsebo, ama eri o lu awa ni awa khi eni e pfuase. ⁸ Itobo ona, ogbō ni o da kie osese ona ne, o a khi osese oyi ogbō o kie ama oyi Eshinegba o kie ni o ri Ayemhe-no-pfuase na awa.

⁹ Oa khi oni anye ya gbo keke ebe ghi e, a nono ingme oyi eni e miesuo enabi ee. Irari khi Eshinegba lolighuo o she sese e abi a li ya nono ingme egbe e. ¹⁰ Igesikia, igho a kie li e ngeli deba inyoghuo e ni e la eke iMasidonia. Irarigho, inyoghuo, anye lema e a gbo khi ma oni angeli.

¹¹ Roshaka la agbo ni o pfomhe. Ke mu alo shi akanya oye, u ri abo eye e gbe akanya, abi anye kie kpe gueye e. ¹² Ini a da lina ne, o ya ri ekpe shi e egbe odalo oyi egbō ni ea miesuo. Eghēghe agho wa ya ri egbe da ogbō shi emini e to e.

Inyenege bhale oyi Onomhue

¹³ A ghe i inyoghuo, anye e nono ni a lese igesikia ni o la ingme oyi egbō ni e ghua, ini egbe e khi pfo e-a abi egbō ni ea mhuē irudushi ¹⁴ Irari khi ini awa miesuo khi ijesu o ghu-a o gbo guale. Awa li miesuo khi ini Eshinegba o rue ijesu nyene e bhale, o ya li rue eni e mholi irudunga shi ijesu o ramhi ni e rọ ghua, ma li egbe bhale. ¹⁵ Osese ni anye e sese e ena, osese oyi Onomhue lo. Awa ni awa la agbo awa aa ya ralo na eni e ghu-a, ele ni Onomhue o ya bhale. ¹⁶ A ya mhesē leghe, uruli oyi aghi ni o kpeda nya o pfi leghe, a pfi akala oyi Eshinegba. Onomhue o ya rọte iloghie tiemhile irarogbe. Egbō ni e ri udu nga iKirisiti ramhi ni e rọ ghua, e kpe ya guale bhale agbo. ¹⁷ Awa ni awa la agbo oni eghēghe, a tigbe rue awa nga idane vui, ya ma we egbe deba Onomhue irarogbe elemhi otughunu. Igho awa ke lie nu Onomhue la agbo agbo. ¹⁸ Irarigho, a ri ingmemhi ena ke ri udu shi egbe e o.

A mu egbe khe ibhale oyi Onomhue

5 Inyoghuo, o a khi oni a ke gbolo e keke ebe ghi e shi ingme eghēghe ali oni ogbele ni a ya me ingme enana nya. ² Irari khi ee oyee a ga lese egbegbo khi ogbele iguezo oyi Onomhue eri o ya li abi oghiat o li e bhale eliyose. ¹³ Ini egbō e da lie. "Emhikpa o she pfomhe, ingme okhoghuo o a ke la o ne." Eghēghe agho opfuse o rọ ya de rughu we. Eri o ya bhale udemhija abi oku o lie to okpotso. Egbō ea ya pfue oni iguezo.

† Li ze Ika 17.15 †† Li ze Ika 18.5

‡ Li ze 1 iKori 15.51-52 †† Li ze iMat 24.43; iLuk 12.39; 2 iPit 3.10

⁴ Ama ẹẹ inyoghuo aa la alo ebili nabi oni ogbele o ya bhale guo shi o abi oghiatọ. ⁵ Irari khi ẹẹ nya egbo ni e khi eyi akpa a khi. Eyi ele oguota a khi. Awa a khi egbo na eliyose wekhi egbo alo ebili. ⁶ Itobo igho awa khi ke lese abi egboese, a bino angeli bie ke ngeli, aa ke tokpe. ⁷ Eliyose egbo e ro lese, eliyose onyo o roo gbe egbo. ⁸ Aborokhia khi egbo ena ele oguota awa khi egho, awa bino angeli bie ke ngeli. Awa mema ya ri irudunga ali inono so abi awulu akhuli ni okholi-okhue o roo mu aye, awa ri irudushi oyi imiepfuese rughu abi arula akhuli ni okholi-okhue o ro rughu. ⁹ Irari khi Eshinẹgba o a ze awa shi eni a ya pfuse-a, ama eni ijesu iKirisiti Onomhue o ya mie pfuese. ¹⁰ Eri o ghu-a na awa, ni awa nu oli la, awa la agbo o, okekhi ini awa ghua. ¹¹ Itobo ona, awa ri udu shi egbe awa o, awa a kpaghie egbe awa obọ, abi a kiele e li ena.

Ungmemhi ali otse ni e kpukhokho

¹² A ghe ii, anye lema e inyoghuo, a ze ni a ke mu ekpe na eni e totobo o gbe akanya egbegbo ifuabo oye, ni ee sese e ode ni a te ya khi eni e miesuo. ¹³ A ga ri ekpe ali inono onofune ke na we, itobo akanya ni ee gbe. A nu egbe e e ngeli angeli opfome. ¹⁴ Anye gbo lema e inyoghuo, a ke tse aqua ye egbo olemhe.

† Li ze Aza 59.17; Efi 6.13-17

Aa ye eni ulishi oo mu ude. Aa kpaghie eni ea mhue ekpabo obọ. A mhue irabomudu ke deba ogbokpa.

¹⁵ A khi ze ni ogbo o ri onobe fata onobe, ama eghẹghẹ kpa a ze ni a roshẹka ke riele onete na egbe e ali ogbokpa.

¹⁶ Egbe e ke mu e eghẹghẹ kpa. ¹⁷ Aa so iromhi eghẹghẹ kpa. ¹⁸ A ke tse uwegbe shi emiemini a me kpa. Ona o khi emini Eshinẹgba oo nono obọ oye, abi yeye ali ijesu iKirisiti a ro ga kugbe egho.

¹⁹ Khi ke pfuse erali Ayemhe-no-pfua a. ²⁰ A khi ri eloe gbe ungmehi imekẹguele. ²¹ A ke mu emhikpa fe bino, a rue onete ni o la. ²² Ti egbe emhi obe nya le.

²³ Eshinẹgba lolighuo ni o khi Eshinẹgba ona opfome, o ka re khi oni o pfua e ode khi ode. O ri yeye nya, ghe ayemhe ali agbo ali idiegbe eye khi eni e gba pfo ni ea mholi umha-guekia, ya ramhi eghẹghẹ ni ijesu iKirisiti oyawa o ro ya bhale. ²⁴ Loli ni o lu e, o ya riele oli, irari khi oni o ze ri egbe e nga o khi.

²⁵ A ke so iromhi na anye inyoghuo. ²⁶ A ke tse egbo ni e miesuo egbegbi otse, a ghele e mu we. ²⁷ Mhi ri afu ni mhi mhue obọ oyi Onomhue lema e, a ze oni ebe ona khasẹ egbo ni e miesuo nya.

²⁸ Okhale oyi ijesu iKirisiti Onomhue oyawa o ka nu e la.

2 iTeſalonia

1 Mhēmhe iPolu ali iSalasi ali iTimoti anye ri ebe ona ghi igbaa oyi eni e mie iJesu iKirisiti suŋ ni o la eke iTeſalonika, ni e khi egbo eyi Eshinegba Ita awa ali iJesu iKirisiti Onomhūe. †

² Mhi lema Eshinegba Ita awa ali iJesu iKirisiti Onomhūe e mhue isomhelemhi na e, e ri opfomhe na e.

Ikphemhi ali Iromhi isoso

³ Inyoghūo, anye mema ya ke tse Eshinegba uwegbe na e egheghe kpa. O ti ni anye ke ligho, irari khi irudunga oye e o fu sho egheghe kpa. Inono ni a mhue na egbe o fu sho. ⁴ Loli o ze ni anye ro re e la iteva igbaa nya eyi eni e mie iJesu iKirisiti suŋ eyi Eshinegba a neta omose. Eri anye re e neta omose itobo abi a li dobe ri obo mu udu migha irudunga oye e elemhi okholi ali imufe nya ni a mu vule shi e o.

⁵ Enana nya e rokhase khi ezoo oyi Eshinegba o migha shi ipfuase. Itobo igho Eshinegba o ya leli e shi eni e te o, ni e ya lo iloghie oyoli ni a me osoli e shi. ⁶ Eshinegba o ya gbe azeba, o ya ri osoli fali eni e na e osue ota. ⁷ O ya ri iyemhea na ee ni a me osue, o gbo li ri oni iyemhea na anye. O ya rie e ona ini iJesu Onomhūe o da feli lasese shi idane elemhi avuer, loli ali igeni eniemhi eyoli. ⁸ O ya na egbo ni ea lese Eshinegba osue, ali eni ea ri usomhi onete oyi iJesu Onomhūe gbe akanya. ⁹ E ya me osue. E ghu tiemhi ilimhi iriere. A rue we odalo oyi Onomhūe ali ufumhi oniemhi oyoli le. ^{††10} Ele ni a ya me ona khi, ogbele ni Onomhūe o ya bhale, ni eni e ri udu nga li e ri ikuoghi ali ekpe na li. Li shi ee lo, itobo khi a she mie ungmehi ni anye gueye e suŋ.

¹¹ Loli o ze ni anye ro so iromhi na e, Eshinegba o ze ni a li khi eni e ya la agbo ni oo ghole oli. Ali o ri ekpabo eyoli ri ugbamhi onete ni a mholi bhale ya tse na e, li shi onete ni irudunga oye e o re e rie e. ¹² Itobo okhale oyi Eshinegba oyawa ali oyi iJesu iKirisiti Onomhūe oyawa, a ya rue ufumhi ghi eva oyi iJesu Onomhūe oyawa, o li ri ufumhi ghi e.

Ona okholo

2 Inyoghūo, ingme ibhale oyi iJesu iKirisiti Onomhūe oyawa, ali abi awa li ya kuma li egbe, ^{‡2} a khi ze ni usamhi oye e o nyanya ghagha ku ni a yila. Ini ogbokhoghuo o ririe khi imeke loli me, okekhi usomhi ona ke o guele, okekhi eri oo khi ebe ni anye keke ghi loli lue rote ze oli khi ogbele oyi Onomhūe o

† Li ze Ika 17.1 †† Li ze Aza 2.10 ‡ Li ze 1 iTeſa 4.15-17

she bhale, ³ a khi ze ni ogbokhoghuo o te ode okhoghuo di e. Irari khi oni ogbele o ya bhale ini aa li me ukpokpomhi imuokhue-vule shi Eshinegba o ali ini ona umhasuo-eso ni o khi ogbo obe o ya li feli lasese gboo, ikhi oni a mhese owa ere na. ⁴ O ya mu okholi vule shi emhikpa ni egbo e lu Eshinegba, ilitsa ali emhikpa ni egbo ee ga o, o ri egboli fu dose we nya. O gbo ga vu ya shito Owa oyi Eshinegba oyi Eshinegba oo lie khi loli ke khi Eshinegba. ††

⁵ Aa ke sato khi mhi gue ingme ena nya ye e abi mhi ro nu e la? ⁶ Ee a lese emini o ze khi aa roli lasese khase ne, ini egheghe oyi ona okholo ona o da ramhi, a ya roli lasese khase. ⁷ Ama eni ikhiakhiamhi ekpabo okholo ena e she bele e gbe ikanya eyewe, ama oni o mu oli gbaga. Ama oni ona okholo o ya feli lasese ini oni o mu oli gbaga o ya li lasese ode-a. ⁸ Egheghe agho a ya ri ona okholo khase, oni iJesu Onomhūe o ya ri ungmehi ni o rote oli unu lasese pfuse-a. Ugemhi oyoli ini o nyene egbe bhale o ya ga pfuse oli-a nya. ^{††9} Ona okholo ona, o ya ri ekpabo oyi Okphaghie bhale, oo gbe onyaloa egbhue ali oshabo ododa. ^{††10} O ri udimhi ododa ni e kholo di egbo ni ee pfua. E ya pfua irari khi ea lama mie wekhi eri e nono igesikia, ni o kha mie we pfuese. ¹¹ Itobo igho, Eshinegba o ro ghie ayemhe egbholi ghi we, ni ee ro mie emini e khi egbholi suŋ. ¹² A ya pfa ezoo mu ogbo ni o ya da mie igesikia suŋ ne, ni o da mhue ogueme shi olamhe.

A migha gbagbagba

¹³ Anye mema ya ke tse Eshinegba uwegbe egheghe kpa na e, inyoghūo ni Onomhūe o nono. Irari khi ee Eshinegba o kpe ze ni a ya mie pfuese. Ayemhe oyoli o ree khi eni e pfuase, ali eni e mie igesikia suŋ. ¹⁴ Rote usomhi onete oyanye, Eshinegba o te lu e shi ona. Eri o lu e ni a ro mhue okemhi shi ufumhi oyi iJesu iKirisiti Onomhūe oyawa. ¹⁵ Irarigho, inyoghūo, a migha gbagbagba, a mu eni igesikia ni anye sese e mhue abi anye rote itsabo ali elemhi ebe ni anye keke gue oli ye e.

¹⁶ IJesu iKirisiti Onomhūe oyawa lueghuo ali Eshinegba Itawa ni o nono ingme oyawa, ni o rote okhale oyoli ri udu shi awa o, ni o gbo ri irudushi ni o ya ya nighise na awa, ¹⁷ e ka ri udu shi e o, e gbo zese e a shi ikanya ali ingmemhi enete.

†† Li ze iDan 11.36; Ezik 28.2 †† Li ze Aza 11.4 ††† Li ze iMat 24.24

IPolu ọọ, a sọ iromhi na wewe

3 Ni mhi rọ gbe ọli ukhomhi inyoghuo, a ke sọ iromhi na anye. A sọ iromhi ni ungmehi oyi Onomhue o nyanya ke ga asha kpa, ni egbo e gbo mie ọli, ni e ri ufumhi ke ghi Eshinẹgba, abi a li mie ọli abi o rọ la ẹ iteva. ² A gbo ke sọ iromhi Eshinẹgba ọ rue anye obọ oyi egbo ebe ali ena okholo lasele, irari khi ọa khi ogbokpa ọ miesu.

³ Ama ọni a ri egbe ẹ nga Onomhue ọ khi. Ọ ya ri ito- to na ẹ ọ khukhu ẹ obọ oyi ọna okholo. ⁴ Anye regben- ga Onomhue khi a riẹle ali khi a kiele ẹ ke riẹle emini anye sẹsẹ ẹ. ⁵ Mhi lema, Onomhue ọ ka udu oyẹẹ lẹsẹ inono ni o funẹ ni Eshinẹgba ọ mhuẹ ali ni iKirisiti ọ rẹẹ migha egbegbo.

Ogbogbo ọ ke gbe akanya

⁶ Inyoghuo, anye ri eva oyi ijesu iKirisiti Onomhue oyawa mhẹsẹ na ẹ, a ti kia na inyoghuo okhoghuo ni ọ la agbo ọwaza ni ọa ya deba osesẹ ni anye ẹ sẹsẹ ẹ. ⁷ Eẹ oyẹẹ a lẹsẹ khi o ti ni a ke li abi anye ẹ li. Anye ẹa li ọwaza abi anye rọ nu ẹ la, ⁸ wẹkhi eri anye mie og- bokhoghuo emhi le ni anye a fali ota shi. Eri anye ri ochoghọ gbe akanya, ọpfọ o ta anye ghe ẹlẹ ọguota ali ẹlẹ iyosẹ, ini anye khi ya khi itsua na ọngẹẹ tsua. ⁹ Ọa khi itobọ khi anye ẹa tẹ eni ẹ mhila ẹ ikpaghiobọ,

anye rọ lighọ ngeli. Eri anye lighọ, ni anye khi irokhokho ni áá ke deba. ¹⁰ Abi anye rọ nu ẹ la, anye gueyẹ ẹ khi, "Ogbọ ni ọa lama gbe akanya ọ khi le emi- nale."

¹¹ Eri anye ngme ona itobọ khi anye suọ khi egbo eghuo e la ẹ iteva ni ẹa lama gbe akanya, ni ẹa ya li emhikhoghuo ama ikanya eyi egbo elese ẹẹ sọno unu ke pfuẹchẹ-a. ¹² Anye ri eva oyi ijesu iKirisiti Onomhue mhẹsẹ na egbo eghoghọ, anye gbo tse agua yewẹ e ke ngeli angeli ni o te odẹ. E ke gbe akanya ni e te mẹ emhi ya ke le. ¹³ Ama ẹẹ inyoghuo a khi zẹ ni onete ir- iẹlẹ o susu ẹ.

¹⁴ Ini ogbokhoghuo ọ la ọ ni ọa ya ri omhẹsẹ ni a kẹkẹ shi ebe ona gbe akanya, a lolo tọ ogbo oghoghọ ọkpẹ. A khi kugbe ogbo oghoghọ ọ, ni omama o mu ọli. ¹⁵ Ama a khi ngeli deba li abi ọbe ẹ, ama a ri ochoghọ tse agua ye ọli abi inyoghuo.

Ingmemhi ni e kpe ukhokho

¹⁶ Onomhue luẹghuo ni ọ khi odẹ opfomhẹ oyawa ọ ka ri opfomhẹ na ẹ egheghe kpa ali odẹ khi odẹ. Onomhue ọ ka nu ẹ la.

¹⁷ Mhẹmhẹ iPolu mhi ri obọ oyemhẹ kẹkẹ ebe ona ghi ẹ. Mhi tse ẹ. Ina mhi liẹ kẹkẹ eva oyemhẹ shi ebe ni mhi kẹkẹ kpa. Ina mhi liẹ kẹkẹ ebe.

¹⁸ Okhale oyi ijesu iKirisiti oyawa o ka nu ẹ la nya.

1 iTimoti

1 Mhēmhē iPolu aghiusomhi na keḗ oyi iJesu iKirisiti, rōte omhēsē oyi Ẽshinēgba ni o mie awa pfuese ali iJesu iKirisiti ni o khi irudushi oyawa.

² Mhēmhē mhi kēkē ebe ona ghi iTimoti, ni o khi egbegbi omimhē elemhi imiesuḡ, okhale ali ilēlemhi ali opfōmhē enayi Ẽshinēgba e ka khi eyē. †

Mhuē ęgbhē shi ena osēsē ęgbhōli egbe

³ Mhia nono ni u la ęoli Efesōsi abi mhi kie kpe gueyē abi mhi rō lēē iMasidonia, ni u mē asha gueyē ęgbō eghuo ni e la oobō o sēsē osēsē ęgbhōli e mu migha.

⁴ Gueyē wē, e tsua okhē igbaekele oyi ęgbō enēdē ali ida-ęchē ku-a ni o khia khi ekhakō o lēsē rōḡ bhale, ęa ya kpaghię akanya oyi Ẽshinēgba ni o rōte irudunga bhale obō. ⁵ Emini o zē ni a rō mhēsē omhēsē ona khi, ni a rō guise inono, ni o rōte udu no pfuasē bhale le, ali oni o rōte udu-onete ni o gue ęgbō ęzō ali egbegbi irudunga bhale. ⁶ Ẽgbō eghuo e she rōte enana lasese, nyenē egbe je ingmemhi afuē. ⁷ Ẽē nono ni wēwē e khi esēsē Ishi eyi iMosisi eyi Ẽshinēgba, ama ęa lēsē emini ę ngme wēkhi eri e lēsē emini e ri itoto gē ma gue gagaga.

⁸ Awa lēsē khi ushi o ti ini awa guē deba li abi awa kha li. ⁹ Awa lēsē khi o a khi itobō ęgbō enete a rō shi ushi, ama itobō ęgbō ni ęē gbe ushi-a ali ighiatō ali eni ęa mhuē ulishi Ẽshinēgba ali ena olamhē, ali ęgbō ni ęa lēsē ugamhi, ni ęa mu ekpē ę na emhi eyi Ẽshinēgba, ali ęgbō ni ęē gbe itawē ali inyewē-a, ali ęgbō ni ęē gbe ugbeli. ¹⁰ A shi ushi na ęgbō okia ali eni nu emōse nabi wēwē ali ikpotso nabi wēwē ęē gbhē, ali ęgbō ni e muno ęgbō o dē, ali ęgbō ni ę lo ęgbhuē ali eni ęē pfi ọtselē ęgbhuē, ali emhi elese ni ęa de shi egbegbi osēsē, ¹¹ ni o khi osēsē ni o de shi usomhi onete oni o mhōli ufumhi oyi Ẽshinēgba, ni o mhōli ikhivōsē ni a rō ngma mhē obō.

Ikphēmhi shi ilēlemhi oyi Ẽshinēgba

¹² Mhi kphēmhi na iJesu iKirisiti Ọnōmhūē oyawa ni o ri itoto na mhē, ni o mē khi mhi tē o ni o rō zē mhē shi akanya oyōli. ¹³ Abi o tseku khia khi ęghēghē ni o dōsē khi mhi pfi unu-a deba Ẽshinēgba, ali ni mhi i jili ęgbō ni e miesuḡ, ni mhi nu wē khōli, oḡ mhōli ilēlemhi na mhē irari khi umhalēsē ali umha miesuḡ o rēmhē li ghō. ††¹⁴ Ọnōmhūē oyawa o ya tutu okhale ku mhē. O ri irudunga ali inono na mhē ni e khi eyawa irari ikugbe ni awa ali iJesu iKirisiti awa kugbe.

¹⁵ Egbegbi ungmēmhi na, ni awa kha mie shi nya, khi eri iJesu iKirisiti o bhale agbō ya tsumhi ena olamhē, ni o khia khi mhēmhē mhi ga khōlō nē nya. ¹⁶ Ama eri Ẽshinēgba o mhuē ilēlemhi na mhēmhē ni o khōlō nē ena olamhē nya, ni a rō bhale ya ę khi irabōmudu oniēmhi ni iJesu o mhuē na mhē o khi irōkhōkhō shi ęgbō ni e ke ya mie ọli suḡ o, ali eni e ya mhuē agbō na agbōagbō. ¹⁷ Ekpē ali ufumhi o khi oyi Oghie na agbōagbō, ni o a ya ghu, ni aa ya mē, Ẽshinēgba ni o khi oghuo kpe, rōte agbōagbō ya je agbōagbō! Atsē.

¹⁸ Yeyē iTimoti omimhē, ena e khi omhēsē ni mhi rō nē, ni e de shi abi a li mē ekē shi e egbe egheghē ni o dōsē. Ke ri omhēsē ena gbe akanya, irari khi itsua-okhuē e khi nē, ni u rō dobē ya khōli okhōli onete, ¹⁹ kie mu irudunga oyē ali udu onete ni o gue ęgbō ęzō oyē mhuē. Ẽgbō eghuo ni ęa kē rielē emini udu onete ni o gue ęgbō ęzō oyewē o gueyē wē e rielē, eri irudunga oyewē o de guḡghō-a abi ọkō-okē oniēmhi. ²⁰ Ẽgbō enabi eghōghō iManiusi ali Alēzada e khi, ni mhi wolō abō na ọkphaghię ni o sēsē wē ingme, ini e khi ke ngme ungmēmhi ipfiunu-a deba Ẽshinēgba.

Ugamhi igbaa oyi eni e mie iJesu iKirisiti suḡ

2 Mhi gueyē ę, a kpe te ododē sō iromhi na ęgbō kpa. Abi u lię gue emini e to ę le, lema Ẽshinēgba shi ilēlemhi na wē, u kphēmhi na Ẽshinēgba na wē. ² U li sō iromhi na enighie ali eni ęē mhēsē ni awa, ni e rō dobē ke la agbō na tsukē ali opfōmhē, elemhi ekpē oyi Ẽshinēgba rōte iguē-ngeli. ³ Ona oo ti, o ma ri egbe a mu Ẽshinēgba ọtsumhi oyawa. ⁴ Ni ọḡ nono ni ọgbokpa o mhōli imiepfuese, ni o gbo lēsē igēsikia. ⁵ Irari khi Ẽshinēgba oghuo o laḡ, ali ọmigha iteva ọgbō ali Ẽshinēgba oghuo, ọmōse ni a lu iJesu iKirisiti. ⁶ Ni o ri egbōli bhale shi ọtoeloli, ni o rō mie ęgbō nya pfuese.

Ona o khi usomhi ni Ẽshinēgba ọḡ nono ni lōli gueyē ọgbokpa ni o guē de shi ęghēghē oyōli. ⁷ Ona o zē ni a rō ghie mhē abi aghiusomhi na keḗ ni iKirisiti o zē ali osēsē oyi iJeta ni mhi rō gue usomhi irudunga ali igēsikia le. A khi ęgbhuē mhia lo, igēsikia mhia guele. †

⁸ Ina a ye ugamhi, mhia nono ni emōse e tsua abō ekē shi iromhi isōsō ni o a mhuē elemhi ibibi wēkhi ekhakō. ⁹ Mhi lili ę nono ni eni ikpotso e guē ke sō itsua ni e gbe akanya, a khi khue akhuē abamēmhē, wēkhi ię-itsu dōlōdōlō shi ukhomhi, wēkhi iri-igolu khue akhuē ali ifefē isōsō wēkhi itsua ni e lolo ghale isōsō. ††¹⁰ Ama e ke gbe ikanya enete, ni o ye ni ikpotso ni ęē khi wēwē a ga Ẽshinēgba ę gbe.

† Li zē Ika 16.1 †† Li zē Ika 8.3; 9.4-5

‡ Li zē 2 iTimo 1.11 †† Li zē 1 iPit 3.3

¹¹ Ikpotso e ke ri iregbe-tiemhile ke ku esọ-a wena. ¹² Mhi aa zẹ ọkpotso ni ọ sẹsẹ, wẹ khi eri ọ ya mhuẹ omhẹsẹ shi emọse ukhomhi. Ọ ke tsaghiẹ-a. ¹³ Itobọ khi Adamu a kpẹ ma neni a ma Ivu. ^{†14} Ọa khi Adamu ọkphaghie ọ di, ama ọkpotso a di ni ọ gbe ushi oyi Ẹshinẹgba-a. ^{†15} Ama a ya tsumhi ọkpotso rọte eniye ibiabia, ini ọ kiele ẹ deba irudunga ali inono ali ipfuase, ni ọ rọ mu ekpẹ shi egbọli egbe.

Eni ẹ mhẹsẹ elemhi igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ.

3 Oni ungmehi ona oo gbe akanya gba. Ini ọgbọ ọọ nono ni lọli khi ọni ọ ri ẹloẹ ẹ khu ẹgbọ eyi Ẹshinẹgba, eminete lọ ni o ghọle ọli. ² Ọni ọ ri ẹloẹ a khu eni e miesuọ ọ mema ya khi ọgbọ ni ọ fu dọsẹ umhaguẹli, ọ khi ọdọ ọkpotso ọghuo, ọ mhuẹ ikuegbe-a, ọ mu ekpẹ shi egbọli egbe, ọ khi ọni a mu ekpẹ a na, ọ mema ya ke kpe abọ mie epfese lo apfẹ oyọli le, ọ mema ya doḅe ke sẹsẹ osesẹ. ³ Ọ khi khi ọdonyọ, wẹ ọgbọ okhọli, ama ọ pfomhẹ, ọ khi khi ọgbọ uwola, ọ khi nono ingme ukpaghọ dọsẹ. ⁴ Ọ mema khi ọni ọ guẹ ri ẹloẹ ẹ khu omhuẹ-apfẹ oyọli. Ọ khi ọni imiọli e mu ekpẹ ẹ na, ẹẹ suọ esọ na li egbegbọ. ⁵ Itobọ khi ini ọgbọ ọa guẹ ri ẹloẹ ẹ khu omhuẹ-apfẹ oyọli, se ọli ya doḅe ri ẹloẹ khu igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ? ⁶ Ọ khi khi ọni ọ lẹsẹ miesuọ ni ode ọa nuẹ ne ini ititiegbe e khi vọ li egbe ni ọ tigbe ya de pfilo epfua nabi ọkphaghie ọ de pfilo. ⁷ Ọ mema khi ọgbọ ni ọ mhọli eva onete iteva oyi ena edato, ini ọ khi yeghẹ-a ni ọ de ya pfilo igba ọkphaghie. †

⁸ Eni ẹẹ kpaghie elemhi owa ugamhi, e khi ẹgbọ ni a mu ekpẹ ẹ na, e khi ẹgbọ ni a ri egbe ẹ nga. E khi khi eni e da onyọ ọ dọsẹ wẹkhi eni ẹẹ li oyamhi ukpaghọ. ⁹ E ri udu-onete ni ọọ gue ọgbọ ẹzọ mu igesikia ni a rọkhasẹ ni e la irudunga mhuẹ. ¹⁰ A kpẹ mu wẹ fẹ bino, ini o khia khi e gue gbe, a tigbe zẹ wẹ obọ ọ gbe akanya ọni ọọ ga. ¹¹ Ighuẹwẹ e mema ya mhuẹ ingeli enete. E khi khi eni ẹẹ le ẹgbọ itsa uruli kiakia, e mhọli ayemhẹ ni o pfomhẹ, e khi eni a ri egbe ẹ nga shi emhikpa. ¹² Omọse ọkpaghiobọ ọ mema ya khi ọni ọ rue ọkpotso ọghuo shi, ọ khi ọni ọ guẹ ẹ sẹsẹ eniye eyọli ode, ọ gue ri ukpẹloẹ a khu omhuẹ-apfẹ oyọli. ¹³ Ekpaghie-obọ eni e gue ga, e she rọli mie ashini o mu ẹloẹ, ali e doḅe ri igbedu ẹ ngme ingme oyi irudunga oyi ijesu iKirisiti ni e mhuẹ.

Osheli ni o la irudunga oyawa

¹⁴ Aboriẹkhia khi mhi ririẹ mhọli ọli shi udu khi mhi ya kelẹ bhale ya bine, mhi rọ kie kekẹ eni omhẹsẹ ena ghi ẹ. Eghẹghẹ aghọ ni a bhale ya ẹ khi, ¹⁵ ini o khia khi mhi tẹsẹ dẹnẹ, ebe ona o ya sẹsẹ ẹ abi o ti ni ẹgbọ e li ke ngeli elemhi omhuẹ-apfẹ oyi Ẹshinẹgba, ni o khi igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ oyi Ẹshinẹgba ni ọ la agbọ. Ikhi igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ ni o khi ọchẹ ali irogbekẹ ni a ma igesikia nga. ¹⁶ Igesikia ni o

† Li zẹ Igbae 2.7,21-22 †† Li zẹ Igbae 3.1-6 ‡ Li zẹ iTato 1.6-9

la osheli oniẹmhi ni o la irudunga oyawa o fu dọsẹ oni ọgbọkhoghuo ọ mhuẹ ekhako ẹ shi.

Ijesu ọ bhale agbọ abi ọgbọ,
Ayemhẹ ọ rọli khase
khi ọ ghọle Ẹshinẹgba,
igeni e mẹ ọli
A rọli tse abọ gasẹ
ushishi nya,
ẹgbọ e mie ọli suọ
elemhi agbọ nya
a rue ọli nga iloghie.

Ena Osesẹ ẹgbhọli

4 Ayemhẹ ọ guele gboo khi, ikpukhokho agbọ, ẹgbọ eghuo e ya tsua irudunga pfi-a. Ẹ deba iyemhẹ ni ẹẹ di agbọ, ẹẹ deba osesẹ ni ayemhẹ ọkphaghie e tsua lasese. ² Osesẹ eghogho, obọ oyi elo-ẹgbhuẹ ena ikokoalo e te ẹ bhale, eni udu-onete ni ọ gue ọgbọ ẹzọ oyewẹ o she ghua dishi. ³ Ẹgbọ eghogho ẹ sẹsẹ ẹgbọ e khi rue ọkpotso, eni ikpotso e khi ye ughuẹ, e gueye wẹ e khi ke le eminale eghuo. Ama eri Ẹshinẹgba ọ ma eminale eghogho, eni e miesuọ ni e lẹsẹ igesikia e ke ri ikphẹmhi mie wẹ le. ⁴ Emhikpa ni Ẹshinẹgba ọ ma o ti, a khi mẹ emini a kie, ama a ke ri ikphẹmhi mie emhikpa. ⁵ Irari khi ungmehi oyi Ẹshinẹgba ali iromhi isosọ a rọ rẹwẹ ẹ shi eni e pfuase.

⁶ Ini u ri oni omhẹsẹ ona na eni e miesuọ, u ya khi ọni ọ guẹ gbe akanya ugamhi oyi ijesu iKirisiti, ni a kuẹlẹ vule rọte igesikia na irudunga ali osesẹ enete ni u wa deba. ⁷ Khi mhọli emini u ri okhẹ oyi ẹgbọ neḅe, ali okhẹ ikpotso egbhali ẹ riele. Ke ngeli riele ọghuẹmhẹ oyi Ẹshinẹgba. ⁸ Inisegbe-a o mhọli ukuku eminete ni o riele a na ọgbọ, ama ni a rọ suọ esọ na Ẹshinẹgba, eri o ti odekhode, itobọ khi o mhọli ishobọ na awa memena ali agbọ ni o ke ẹ bhale.

⁹ Ungmehi igesikia na ni o ti ni a mieshi, ni a gbo lama shi ọ. ¹⁰ Onana o ri anye rọshẹka a gbe akanya egbegbọ, irari khi awa she ri irudushi oyawa shi Ẹshinẹgba obọ, ọni ọ laọ ni ọ khi Omiepfuese oyi ọgbokpa, eni e miesuọ kpaashi.

¹¹ Mhẹsẹ, u gbo sẹsẹ ena nya. ¹² Khi zẹ ni ọgbọkhoghuo ọ ri ẹloẹ gbe ẹ irari khi ozele u khi, ama rọte ungmehi oye, ali agbọ oye, ali inono oye, elemhi irudunga ali ipfuase oye khili irokhase na eni e miesuọ. ¹³ Ya ramhi eghẹghẹ ni mhi rọ ya bhale, ri ẹloẹ shi ọ kie ke zẹ Ebe-no-pfuase khase igbaa, u kie le ẹ tse-abọ oni ungmehi, wa sẹsẹ wẹ. ¹⁴ Khi ri obọ gbe isomhopfa ni Ẹshinẹgba ọ rọ nẹ nyẹ. Oni a rọ nẹ abi a rọ mekeguele shi ẹ egbe ali abi eni egbhali e rọ ri abọ nge egbe.

¹⁵ Ke ri ẹloẹ shi eni emhi ena egbegbọ, u ri egbe ẹ na wẹ pfo ni ẹgbọ nya e ke mẹ ije-odalo oye. ¹⁶ Ri ẹloẹ shi egbe ẹ egbe ali osesẹ oye. Kie ke riele emhi ena, irari khi ini u wa lighọ u ya tsumhi egbe ẹ ali eni ẹ suọ ẹ.

Abi ẹẹ a ke li esamhi-olimhi, ali egbhali ali ighumha

5 Khi dese ọgbhali, ri ipfomhẹ uruli nu ọli ngme abinẹ khi itẹ ọ khi. Ke riele deba ozele abinẹ khi

inyoghuo ẹ u ngeli ẹ deba. ² U riẹle deba ikpotso eni egbhali abinẹ khi inye e khi. Ke ngeli deba ozele ikpotso abi inyoghue ni ikpotso.

³ Khi ri ẹloe gbe esamhi-olimhi ni e khi esamhi-olimhi egbegbo, ni e mhọli ọtomhe. ⁴ Ini oni ọsamhi-olimhi o bia eniye, o ke khia khi o mhuẹ imimi, eni eniye e kpe ke ri emini e wena imiesuo gbe akanya, abi e li ri ẹloe ẹ khu ọmhuẹ-apfe oyewe. Ini e lina, eri ẹ feli eni e bia we ali itita we egho, irari khi onana o ma ri egbe a mu ẹshinẹgba. ⁵ Oni o khi ọsamhi-olimhi igesikia ni ọa ke ye ughue, ni lolighuo o la, o she regbenga ẹshinẹgba, o so iromhi ẹ mhila li ikpaghiobo obo, ẹleoguota ali ẹle iyose. ⁶ Ama ọsamhi-olimhi ni o ri egboli shi aruele agbo, o she ghu-a ini ayemhe oyoli o kie tseku lao.

⁷ Mhesẹ enana na we ini a khi me gue shi we egbe.

⁸ Irari khi ini ogbo ọa ri ukpeloe khu ena ọmhuẹ-apfe oyoli, tete imi ọli ali ughue ọli, o she kie oni irudunga. O kholo dose oni ọa miesuo.

⁹ Khi keke eva oyi ọsamhi olimhi kuma eva eyi esamhi-olimhi se ni o she dose ikpe egbhuse, oni o khia khi utoghua-kpe o kpe lese ye ughue. ¹⁰ O khi oni a suo eko shi ikanya enete, okpotso ni o gue kuẹle imioli. Ni o mie epfese ẹ shi owa. O gue a gbe ikanya deba eni e miesuo, ni ọo kpaghiẹ ogbo ni e la ọmunu obo ni o ri egboli shi onete ododa iriele.

¹¹ Ama khi ri eva oyi ozele esamhi-olimhi shi ebe.

Irari khi ini oguẹmhe idiegbe oyewe o nga we ukhomhi le dose ugami ni ẹ ga iKirisiti, e vu ya ngeli.

¹² Eri e rote agho lue, irari khi e she gbe irona ni e kpe te eke ro nga ni iKirisiti-a. ¹³ Egbọ owaza e khi ni ẹẹ kia ifui owa. Oni o kholo ne nya khi ẹẹ le egbo itsa uruli kia kia, ẹẹ sono unu ingme ni aa fe lu we shi, ẹẹ ngme ungmehi ni ẹa kha ngme. ¹⁴ Itobo igho, o ghole mhe ni ozele isamhi olimhi e ye ughue, e bia eniye, e ri ẹloe ẹ khu ọmhuẹ-apfe oyewe. Ini awa khi ri eghẹghẹ na ebe awa me asha yese awa eva-a. ¹⁵ Eni esamhi-olimhi eghuo e she lase ode oyi iKirisiti le deba okpaghiẹ.

¹⁶ Ama ini okpotso okhoghuo ni o miesuo o mhuẹ ọsamhi-olimhi she unuekpe oyoli, o mema ya ke ri ẹloe khu ọli, o khi rue ọli ghi igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suo ke tsua, ni e dobe ri ẹloe ke khu eni e khi egbegbi esamhi-olimhi ni e mhọli ọtomhe.

¹⁷ A ke fali eni egbhali ni e ri igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suo ẹ kia ni e gue gbe akanya egbegbo ifata agbhagbhamhi eva, tete eni e mema lolo toto obo itse-abo ali osese ungmehi oyi ẹshinẹgba. ¹⁸ Irari khi ebe o ngme ọli, u khi ge ena unu ini u roli ẹ kpishi ikpamhi emhi. A ke fali egbakanya ifata eyewe. ¹⁹ Khi roli shi egbegbi ingme ini ogboghuo a bhale ya ngme ingme shi ogbhali egbe, se ini e gbe aava okekhi aase. ^{††20} La odalo egbo kpa ke dese eni e lamhe ni o tse agua ye enekpole.

²¹ Mhi la ukpeloe onayi ẹshinẹgba ali ijesu iKirisiti ali oyi igeni ni e pfuase mhesẹ ne, u ri omhesẹ ena gbe akanya, khi rote ode oshili we ẹ azeba riẹle emhikhoghuo.

²² Khi tigbe keke ri obo nga ogbo egbe roli nga akanya ugami oyi Onomhue, u khi ya nu ọli mhuẹ okemhi shi olamhe oyi ọli. Ri egbe ẹ shi ipfuase.

²³ Khi ke da amẹ tsee, ama ke da ukuku onyo ni eminale e keke ke daghiẹ-a shi ẹ elemhi, abi o ro khia khi u ma keke ẹ ghua egho.

²⁴ Eri a ga egbo eghuo zu olamhe eyewe, neni a re ramhi iguezo, ama olamhe oye egboese elelese e ya lasele. ²⁵ Igho a lie me ikanya enete gboo. Shi eghuo ni aa ya me memena, ẹa ya sheli okhesẹ.

6 Eni e khi ighumha e ke ri ekpe na ega eyewe eghẹghẹkpa ini ogbokhoghuo o khi ze emuebe na eva oyi ẹshinẹgba ali osese oyawa. ² Ighumha e khi ri ẹloe gbe ega eyewe ni e miesuo, ni e mhọli we, irari khi inyoghuo egbe e ga khi ni ẹẹ deba iKirisiti, oni iKirisiti o nono ingme oyewe. Ochoghọ e ke ga we dose eni e kpe li a ga we, Eni ingme ena e khi eni u ya ke sese we, u gbo rewe ẹ ye we ude.

³ Ogbo ni o da sese osese olese ne, ọa lama shi egbegbi osese oyi ijesu iKirisiti Onomhue oyawa ali ugami oyawa, ⁴ eri itipfuabo-nga o she vo li egbe ni ọa ke lese emhikhoghuo. O mhuẹ oguẹmhe obe na ekhako ali uwola shi ingmemhi ni ẹẹ pfi ofuma ali uwola ali itsue ali ireloevioba. ⁵ E gbolo ẹ pfi ekhako shi iteva egbo ni isamhi udu oyewe ọa ya gbe akanya te ode, ni igesikia o she wa we-a. Eri ẹ dabi khi ugami khi epfue a roli ẹ nono.

⁶ Egbegbo lo khi ugami o ri ogbo o mhuẹ epfue egbegbo, o ri emini u mhuẹ khuese ẹ. ⁷ Irari khi awa a kpe tsua emhikhoghuo bhale agbo ona. Igho awa a li rote agbo ya tsua emhikhoghuo vu. ⁸ Irari onana, ini awa da mhuẹ eminale ali itsua na so ne, o khuese awa. ⁹ Ama eni ẹ nono ni wewe e pfue eri ẹẹ de pfilo imufe ali igha ali oguẹmhe eyi oyeghe ni ẹ kuale ogbo utse, ni o pfi egbo pfilo epfua ali oyese. ¹⁰ Irari khi rote oyamhi ukpagho iwali onobe nya e te ẹ ze lasele. Egbọ eghuo e she kphakpha egbe ini e mhuẹ ikpagho, ni o she rewe kia lase ode irudunga le. E she ri ebubu oya yese egbe we udu-a.

Agbo ni o ti ni oni o miesuo o la

¹¹ Ama yeye Omose oyi ẹshinẹgba, ti egbe emhi enana nya le, na ke khu ipfuase, ali iriele emini o ti ẹshinẹgba ẹloe, ali irudunga, ali inono, iregbemie ali angeli ipfomhe. ¹² Ga ri itoto eye nya na unamhi oni irudunga oye, ni u mie eleli agbo na agboagbo. Itobo khi oni agbo onana ẹshinẹgba o lu ẹ shi abi u ro pfi otsele shi irudunga oye odalo ebubu egbo. ¹³ Odalo oyi ẹshinẹgba ni o ri agbo na emhi nya ali odalo oyi ijesu iKirisiti, ni o pfi otsele odalo iPotiusi iPaleti, mhi la mhesẹ ne ena, ^{††14} u ri omhesẹ enana gbe akanya, ri igesikia mu we mhuẹ gbaa ya ramhi ẹle ni ijesu iKirisiti Onomhue oyawa o ro ya bhale. ¹⁵ Oni ibhale oyoli o ya tse shi eghẹghẹ ni ẹshinẹgba o mhesẹ ọli shi te, loli o khi Oghie oghuo kpele ni a khivose na, Oghie oyi ighie nya, ali Onomhue oyi ekhemue nya. ¹⁶ Lolighuo kpele o lese la o le agboagbo. Eri o la akpa ni ogbokhoghuo

† Li ze iDeut 25.4; iMat 10.10; iLuk 10.7 †† Li ze iDeut 17.6; 19.15

‡ Li ze iJon 18.37

ọa gbudu a ti mama. Ọni ọgbọkhọghuo ọa mę ghue wẹkhi eri ọgbọ tigbe dobe ya mę ọli ghue. A ri ufumhi ali ekpabọ oniemhi nali. Atse.

¹⁷ Mhese na egbọ ni e pfue shi elemhi agbọ ona, e khi ke ti-ipfuabọ nga, a e khi ri udu shi e pfue ni ẹa zẹ ri egbe ẹ da, ama e mhuẹ irudushi na Eshinegba ni ọ ri emhikpa somhi awa opfa tuọ, awa rọ ke li agbọ.

¹⁸ Mhese na wẹ e ke rieḷe onete, e khili eni e pfue shi elemhi onete iriḷe, e ke somhi egbọ opfa, e ke rọte

emini e mhuẹ rue obọ-a. ¹⁹Ini e da li na ne, e ya ti e pfue ma na egbewẹ abi irọgbekẹ ni o migha, elemhi agbọ ni ọọ bhale, ni e la agbọ ni Eshinegba ọ nono ni e la.

²⁰ITimoti, ri ẹloe khu emini a rọ shi e obọ. Khi kuma ingmemhi ni ẹa khi eyi Eshinegba ali ekhakọ eyeghe ni egbọ eghuo e ri egbhọli ẹ lu ilẹse, ²¹ni egbọ eghuo e deba ni o rẹwẹ lase ode irudunga oyewẹ le.

Okhale oyi Eshinegba o ka nu ẹẹ nya la.

2 iTimoti

1 Mhēmhē iPolu ni mhi khi aghiusomhi na keę̄ oyi ijesu iKirisiti abi o ghōle Ɛshinēgba shi. Mhēmhē mhi keķe ebe ona. Mhēmhē ni o ghie mhi ka ri agbō ni o la ijesu iKirisiti ni Ɛshinēgba o rō shobō na awa tse abō guele.

²ITimoti mhi keķe ebe ona ghi. Okhale ali ilelemhi ali opfōmhē eyi Ɛshinēgba ali eyi ijesu iKirisiti Onōmhue oyawa e ka khi eye. ³Mhi tse Ɛshinēgba ni mhi ri udu no pfuasē e ga abi eni e bia mhē e li ga. Eri mhi a tse Ɛshinēgba uwegbe ini mhi la iromhi isosō sato e egbe, eļe-iyosē ali eļe oğuta. ⁴Mhi áá sato eviye oye, mhi áá nono ni mhi mē e, eghēghē aghō ni oghēle oyemhē o vō. ⁵Mhi áá sato egbegbi irudunga ni u mhue. Irudunga onabi inyinye o mhue ikhi iLoisi ali ni inyē iYunisi o li mhue. Mhi mie shi o khi oni irudunga o li lē egbe. ^{††6}Irari ona, mhia ye e ude u guise isomhopfa ni Ɛshinēgba o rō nē le ke gbe akanya egbegbō, eni u mie abi mhi rō ri abō ngē ukhomhi. ⁷Irari khi Ɛshinēgba o a ri ayemhē ulishi na awa, ama ayemhē ekpabō ali inono ali igue ri egbe kia.

⁸Itobō ona, khi zē ni omama o muē ni u rō pfi otsēle na Onōmhue oyawa, wēkhi omama mhē ni mhi khi oghumha itobō iKirisiti. Ama kuma mhē o shi osoli imēmē shi iri usomhi onete tsabō, rōte ekpabō oyi Ɛshinēgba, ⁹ni o tsumhi awa, o lu awa ni awa nu o li la agbō ipfuasē ni o khia khi o a khi irari emhikhoghūo ni awa riēle, ama abi o li gba li ali irari okhale oyōli. Eri a li oni okhale ona na awa rōte obō oyi ijesu iKirisiti neni eghēghē o gba ekē le. ¹⁰Ama mena, a she rōli khasē awa rōte ibhale oyi Omiepfuese, ijesu iKirisiti ni o pfuēchē eghuli-a, ali ni o ri agbō bhale, ni o rōte usomhi onete ri agbō ni o a ya ghu khasē gboo. ¹¹Oni usomhi onete ona Ɛshinēgba o zē mhē shi mhi ke guele abi aghiusomhi na keę̄ oyi ijesu, ali oni o sēsē. ^{††12}Itobō ona o zē ni mhi rō mē osue abi mhi li ena. Abi o tseku li, omama o a mu mhē irari khi mhi lēsē oni mhi miesuō ali khi mhi mie shi o khi o dobē ya ri ēloe khu emini mhi rōnga li obō shi ogbe ni eļēghō.

¹³Emini u rōte unu oyemhē suō, mu wē mhōli ni e khi eṭe-awē ni u rō ya ke sēsē osēsē ni o dala. Gbo sato ke la elemhi irudunga ali inono ni u mhue elemhi ijesu iKirisiti. ¹⁴Ri ēloe khu osēsē onete ni a rō nga e obō, rōte ikpaghiobō oyi Ayemhē-no-pfuasē ni o nu awa la ini oğbō khi dobē pfi o li ukhomhi kpōķe.

¹⁵U lēsē khi egbōkpa ni e la ekē Esha e she mē mhē na, li shi iFigelusi ali Ɛmogēnesi.

¹⁶Ɛshinēgba o ka mhue ilelemhi na unueķpē oyi Onesiforōsi, irari khi eri o ri egbe e mu mhē eghēghē

kpa, o a na omama iwēghē ni a sō mhē. ¹⁷Ni mhi rō ma o, abi o rō bhale iRomu, o nono mhē ya ramhi ni o rō mē mhē. ¹⁸Ɛshinēgba o ka zē ni o mē ilelemhi oyi Ɛshinēgba ogbēle eļēghō. U ga lēsē gboo abi o li kpaghie mhē obō abi mhi rō la Efesōsi.

Abi a liē khi Okhōli-okhue oyi ijesu iKirisiti

2 ITimoti omimhē, zē ni u toto shi okhale ni o rōte obō oyi ijesu iKirisiti bhale. ²Emini u suō khi mhi ngme ukpēloe otsēle ebubu, rēwē nga egbō ni a dobē ri egbe e nga obō, ni e ya dobē sēsē egbōese. ³Nu mhē ri egbe mie osoli abi o khōli-okhue onete oyi ijesu iKirisiti. ⁴Oğbō ni o o gbe akanya o khōli-okhue, o a ya ku abō lo emhi agbō, irari khi o a oyo o o ke dua ni lōli ri egbe ke mu. ⁵Ighō o li khi, ini oğbō o kuma eni e ya na, aa ya rughu o li arula oghie khi o lo owa, ini o a li deba ushi ni o la unamhi. ⁶O ti ni oghiale ni o toto obō gbe akanya, o kpē khi onododē ni o le emhi eķōmhi ni o gua. ⁷Sa shi emini mhi ngme ena irari khi Onōmhue o ya rē lēsē udi emhi ena nya.

⁸Sato ijesu egbe ni a rōte eghuli guise le, ni o khi unueķpē oyi iDefidi. Onana o khi usomhi onete ni mhi rō a tse abō, ⁹ni o rē mhē a mē osoli ramhi ni a rō ri igha shi mhē abō abi oğbō usuesō-akhue. Ama, ungmehi oyi Ɛshinēgba o a zē e sō igha. ¹⁰Irarighō, mhi rō ri egbe mie emhikpa irari egbō ni Ɛshinēgba o zē ni wēwē e li mie imiepfuese ni o te obō oyi ijesu iKirisiti bhale, li shi ufumhi na agbōagbō.

¹¹Egbegbi ungmehi ni a ri egbe a da na.

Ini awa nu o li ghua,
awa gbo li ya nu o li la agbō.

¹²Ini awa ri egbe mie,
awa ya nu o li ke mhēsē.

Ini awa kie o li,
o ya kie awa. ††

¹³Ini awa a ya gbe akanya
te odē igēsikia,
Ona igēsikia o kiele khi.
Irari khi o a ya kie egbōli.

Ogbakanya ni o ghōle Ɛshinēgba

¹⁴Ke ye le egbō eye enana le. U gbo tse agua ye wē ukpēloe Ɛshinēgba, e khi wola shi ingmemhi, ni o a mhōli eleli, eri o lēsē e yese eni e suō o li-a. ¹⁵Rōshēka ni u ri egbeē na Ɛshinēgba abi, ogbakanya ni o mie ni omama o a ya mu, ni o guē e sēsē ungmehi igēsikia. ¹⁶Nuata shi ingme afuē ni e a mhōli eleli, irari khi egbō

† Li zē Ika 16.1 †† Li zē Ika 16.1 † Li zē 1 iTimo 2.7

†† Li zē iMat 10.33; iLuk 12.9

ni ẹ sọ egbe ingme eghoghọ, eri ẹ ri ẹgbọ nuata shi Ẹshinẹgba ọ. ¹⁷ Osẹsẹ oyewẹ, o ya ke gẹ abi ugboko. Ẹgbọ eghoghọ khi Amẹneusi ali iFiletusi. ¹⁸ E she zobẹ odẹ igesikia obọ. Ẹ khi irọte eghuli guale o she bhale ya dọsẹ, e yese irudunga oyi ẹgbọ eghuo-a. ¹⁹ Abi bi o tseku li, irọgbekẹ ni Ẹshinẹgba ọ rọ gbe eri o migha gbaa, ni a kekẹ ena rọ shi ọli ọlẹlẹ khi: “Ọnọmhuẹ ọ lẹsẹ ẹgbọ ni e khi eyọli.” Ali, “Ọnini ọ da guele khi oyi Ọnọmhuẹ lọli khi ne, ọ mema ya ti egbe ọkhọlọ iriẹlẹ le.” †

²⁰ Ukpokpomhi owa ọa lẹsẹ mhuẹ itasa igolu ali eyi ẹlomho tse, ama o li mhọli eyi eera ali eme, eghuo, e khi eni e mu ẹloe, eghuo, e khi eni ẹa mu ẹloe. ²¹ Ini ọgbọ khuẹsẹ egbọli-a pfuasẹ lase emhi ebe le, a ya rọli riẹlẹ egbegbi emhi. A rọli pfuasẹ, ọga oyọli ọ rọli li emhi, ali khi ọ ya riẹlẹ ọli shi oni a rọ ke gbe ikanya enete.

²² Mẹ ọghuẹmhuẹ ebe oyi ozele na, ke na khu iguẹ-ngeli ali irudunga, ali inono ali opfomhuẹ. Kuma ẹgbọ ni e ri udu ni o pfuasẹ ẹ lu eva oyi Ọnọmhuẹ ọ. ²³ Khi mhọli emini u ri ekhako oyeghe ali umhalesẹ li, irari khi u lẹsẹ khi uwola ẹ pfi. ²⁴ Oni ọọ ga Ẹshinẹgba ọ gbudu wola. Ọ mema khi oni ọọ riẹlẹ isomhelemhi deba ọgbokpa, ọ khi osesẹ onete ni ọ ri abọ ọ mudu. ²⁵ O ri ofiẹ sesẹ eni ẹ nu ọli khako. Ọ mhọli ọli shi udu khi Ẹshinẹgba ọ ya khueghie ode-a na wẹ rọ mu pfi ni o ya rẹwẹ bhale ya lẹsẹ igesikia, ²⁶ ali khi ẹgbhali oyewẹ o ya tiemhile, e na pfue igha ni ọkphaghie ọ kpẹ khẹ wẹ. Oni ọ she mu wẹ ighumha e ke riẹlẹ ọghuẹmhuẹ oyọli.

Angeli oyi ẹgbọ ikpukhokho agbọ

3 Ke bino ọli khi eghẹghẹ omunu o ya la ọ ogbẹle ni e kpe ukhokho. ² Ẹgbọ e ya ke nono ingme oyi egbe wewẹ-ghuo tse, e mhọli ọghuẹmhuẹ ebe na ukpaghọ, ẹẹ tonu obọ udu, ẹẹ titiegbe, ẹẹ wẹghie ẹgbọ, ẹẹ riẹlẹ umha-suesọ deba eni e bia wẹ, ẹa mhọli itsuwegbe wẹkhi itsobodẹ, e khi ẹgbọ ni ẹa mu ekpẹ na emhi Ẹshinẹgba. ³ Ẹa mhuẹ isomhelemhi, ẹa mhuẹ igbekua na ọgbọ, e ri unu ẹ pfuẹchẹ ẹgbọ-a, ẹa mhọli iguẹ-regbekia, wẹkhi ilẹlemhi, ẹa nono eminete. ⁴ E ri egbewẹ ẹ dẹ, ẹẹ li umumume, ẹẹ ti ipfuabọ nga, e mhọli ọghuẹmhuẹ na agbọ ilili, ocho ni e kha rọ mhọli inono na Ẹshinẹgba. ⁵ Ẹ riẹlẹ abinẹ khi eri e miesuọ, ama e kie ekpabọ ni o la imiesuọ. Khi mhọli emini u ri ẹgbọ eghoghọ li.

⁶ Ẹgbọ eghoghọ e bẹna lo owa deba ikpotso ni ẹa mhuẹ ẹgbhali, eni usamhi oyi olamhẹ eyewẹ enedio ẹ nasẹ, ali ni ọghuẹmhuẹ khi ọghuẹmhuẹ ọọ gua. ⁷ Eri ikpotso eghoghọ ẹẹ nono ni e wẹna, ama ẹa dọbẹ ẹ lẹsẹ igesikia. ⁸ Ẹzẹzẹ abi ijanẹsi ali ijabiresi e mu okhuẹ vule shi iMosisi ọ, ighọ eni ẹgbọ ena e li mu okhuẹ vule shi igesikia ọ. Ẹgbọ ni o khia khi usamhi oyewẹ ọa ke a gbe akanya ni e she de odẹ irudunga-a. ¹⁹ Ama ẹa ya kia nuata, itobọ khi oyeghe oyewẹ o ya ri egbe khasẹ ọgbokpa, abi ó ke li eni emose aava eghọ egbe.

Omhesẹ ni iPolu ọ rọ na iTimoti

¹⁰ Ama u she lẹsẹ osesẹ oyemhuẹ nya ali abi mhi lie ngeli, U lẹsẹ emini mhi la agbọ shi, u lẹsẹ irudunga, ali irabomudu ali inono ali iregbemie eyemhuẹ. ¹¹ U lẹsẹ okhọli ni a mu vule shi mhẹ ọ, ali osoli ali emini mhi mẹ egbe obini ẹoli Atioki, ali ẹoli iKoniomu ali ẹoli iLisira. Okhọli oniẹmhi a mu vule shi mhẹ ọ ni mhi ri egbe mie. Ama Ọnọmhuẹ ọ rue mhẹ ọ le nya. ¹² Egbegbọ lọ khi, ọgbokpa ni ọ da nono ni lue la agbọ ipfuasẹ oyi iJesu iKirisiti ne, a ya mu okhọli vule shi ọli ọ. ¹³ Ẹgbọ okhọlọ ni ẹ ri egbe wẹ khi emini ẹa futẹ e ya ke riẹlẹ onobe ke khi ma ọ, ẹẹ di ẹgbọ, a lili ẹ di wẹ. ¹⁴ Ama yeyẹ oye, toto obọ emini u wẹna ni u she mie shi, irari khi u lẹsẹ obọ oyi eni u te wẹna wẹ, ¹⁵ Ali abi u te rọte omofẹ lẹsẹ Ebe-no-pfuasẹ ni e dọbẹ ya rẹ khili ọlẹsingme shi irudunga ni u mhọli na iJesu iKirisiti ni u khi oni a mie pfuese. ¹⁶ Emini a kekẹ shi Ebe-no-pfuasẹ nya, ungmehi oyi Ẹshinẹgba lọ. E ti ni a rọ ọ sesẹ emini e khi igesikia, ali ni a rọ ọ tse agua ye ọgbọ shi iriẹlẹ dọ-a, ali ni a rọ ọ sheshe ọgbọ shi odẹ rọte umhaguẹli, ali ni a rọ ọ sesẹ ọgbọ iguẹ-ngeli. ¹⁷ Ni rọ a bhale ya ẹ khi a sesẹ Ọmose oyi Ẹshinẹgba egbegbọ ni ọ guẹ ke gbe ikanya enete ọdọda.

4 Ukpeloe oyi Ẹshinẹgba ali iJesu iKirisiti, ni ọ ya gue ẹgbọ ni e laọ ali eni e ghu-a ezọ, ali oni ọ bhale ya mhẹsẹ abi Oghie, mhi la ri oni omhesẹ onana nẹ. ² Ke tse abọ oni ungmehi, ke mu egbe eghẹghẹ kpa ni u rọ ke tse ọli, o khi eghẹghẹ ni o ti, o ke khi eghẹghẹ ni ọa ti, ke sheshe ẹgbọ, wa dese wẹ ali u ri udu ẹ shi wẹ ọ. U ri iregbemie ri ofiẹ sesẹ wẹ. ³ Irari khi eghẹghẹ ọdọ bhale ni ẹgbọ ẹa ke rọ ya ri esọ shi egbegbi osesẹ. Ama ni e ba ke suọ emini ẹ ti wẹ esọ, e ya ri ochoghọ ti esesẹ gbili gasẹ egbe ni e ya ke ngme emini esọ ni ẹ riẹlẹ wẹ ẹ nono ni wewẹ e ke suọ. ⁴ E ya rue esọ egbegbi ungmehi le, e ri esọ shi okhẹ nedẹ. ⁵ Ama yeyẹ oye, u mema ya ku egbe-a abibi o riẹ li. U ri egbe mie osoli, ri abọ mu udu ini u wa a mẹ osoli. Ke gbe akanya oyi oni ọ ri usomhi onete a tse abọ, u ri ẹloe shi ikanya eyẹ e gbe abi oni ọọ ga oyi Ẹshinẹgba. ⁶ Irari khi a she ku mhẹ abi onyo ni a ku shi iluasobo, ali oni eghẹghẹ o she bhale ni mhi rọ ya ghua. ⁷ Mhi she khọli oni okhọli onete, mhi she na oni unamhi pfo, mhi mu oni irudunga mhuẹ ya to. ⁸ Mena, a shi ri arula iguẹ-ngeli shi na mhẹ, ni Ọnọmhuẹ ni ọ pfuasẹ ni ọ khi osọ-ezọ ọ rọ ya na mhẹ ogbe na ẹlẹghọ. Ọa khi mhẹmheghuo tse a ya rọli na, ama li shi ẹgbọ ni e nono inyenẹ egbe bhale oyọli.

IPolu ọọ ghie iTimoti usomhi

⁹ Roshẹka ni u kelẹ ramhi mhẹ egbe. ¹⁰ Irari khi iDẹmasi ọ mhọli inono na oni agbọ ona. Ọ she tsua mhẹ pfia je ẹoli iTẹsalonika. iKiresenisi ọ she je ekẹ iGalesha, iTatọsi ọ je ẹoli iDalimatia. ¹¹ ILuku luẹghuo kpe ọ ke lẹsẹ nu mhẹ la akana. Rue iMaki mhọli obọ bhale,

† Li zẹ iNọba 16.5 †† Li zẹ Okiali 7.11

‡ Li zẹ Ika 13.14-52; 14.1-7,8-20 †† Li zẹ iKolo 4.14; iFilẹ 24; 2 iKori 8.23; iGal 2.3; iTatọ 1.4

irari khi ọ mhọli ikpaghiobọ na mhẹ oni akanya. ^{†12} Mhi ghie iTakikọsi je ẹoli Efesọsi. ^{††13} Ini u wa bhale rue awulu ugbakpi ni mhi rọ shi obọ oyi iKaripusi obini ẹoli iTiroasi ali ebe eyemhẹ mhue obọ bhale. Tete ẹkue ẹlamhi ni a keke emhi shi. [‡]

¹⁴ Alẹzada oni ọọ lumhi ikhuli, ọọ li mhẹ onobe gba. Ọnọmhue ọ ya fali ọli ota shi emini ọ riele. ^{††15} Yeye li mu egbe ẹ shi ọli egbe, irari khi eri ọ lolo mu okhue vule shi usomhi ni awa rọ ọ tse abọ ọ.

¹⁶ Abi mhi rọ kpe tode pfa egbe mhẹ shi eke, ọgbọghuo ọa nu mhẹ migha, eri wewe nya e na tsua mhẹ pfa. Ẹshinẹgba ọ khi rọli mu ota sọ we. ¹⁷ Ama eri Ẹshinẹgba ọ migha kpesẹ mhẹ, ọ ri ekpabọ na mhẹ ni a bhale ya ẹ khi, rọte obọ oyemhẹ, oni ungmehi o lolo zẹ guele ni ẹgbọ ijeta e suọ li. Ali ni a rọ tsumhi mhẹ

† Li zẹ iKolo 4.14; iFilẹ 24; Ika 12.12,25; 13.13; 15.37-39; iKolo 4.10 †† Li zẹ Ika 20.4; Ẹfi 6.21-22; iKolo 4.7-8 ‡ Li zẹ Ika 20.6 †† Li zẹ 1 iTimo 1.20; Iwolo 62.12; iRom 2.6

obọ oyi eghuli abine khi a mie ọgbọ unu oyi idumhi. ¹⁸ Ọnọmhue ọ ya pfuese mhẹ okhọli obe ni o vule shi mhẹ ọ, ali khi ọ ya rue mhẹ bhale iloghie oyọli tselele. Lọli ọ mhọli ufumhi ẹle na agbọagbọ ya je agbọagbọ. Atse.

Otse ni o kpe ukhokho

¹⁹ Tse iPisilia ali Akuila ali ọmhue-apfe oyi Onesiforosi na mhẹ. ^{††20} Erasiṣi ọ la ẹoli iKṛiti, ali mhi zẹ iTirofimo shi ẹoli iMilẹtusi irari khi ọọ ghua. ^{††21} Roshẹka ni u kele ramhi ana neni orue ọọ pfi. Eubulusi ọọ tse ali iPudenisi ali iLanusu ali iKilaudia, ali eni e miesuo nya e ga tse. ²² Ọnọmhue ọ nu ayemhẹ oye la. Okhale oyi Ẹshinẹgba o nu ẹ la.

‡‡ Li zẹ Ika 18.2; 2 iTimo 1.16-17 ††† Li zẹ Ika 19.22; iRom 16.23; Ika 20.4; 21.29

iTatọ

Otse

1 Mhẹmhẹ iPolu ni a zẹ abi ọni ọọ ga oyi Ẹshinẹgba ali aghiusomhi na kẹẹ oyi ijesu iKirisiti, mhi kẹkẹ ebe ona. Eri a ghie mhẹ ni mhi ya zese irudunga oyi eni Ẹshinẹgba ọ zẹ-a, ali ni mhi rẹwẹ khasẹ igesikia ni o ya sẹsẹ wẹ abi e li ya la agbọ ni o ri egbe ẹ mu Ẹshinẹgba. ² Oni irudunga ali ilẹsẹ ona o migha nga irudushi oyi agbọ na agboagbọ, ni Ẹshinẹgba ni ọa ya lo ẹgbhọli ọ ri nga na awa neni a mẹ igbaekele oyi agbọ. ³ Ẹghẹghẹ ni o ghọle Ẹshinẹgba, ọ la rọtẹ ungmẹmhi oyọli ni ọ rọ nga mhẹ obọ ri usomhi oyọli khasẹ gboo. Ẹshinẹgba ọni ọ mie awa pfuese ọ lighọ mhẹsẹ ọli.

⁴ Mhi kẹkẹ ebe ona ghi iTatọsi omimhẹ esheshi el-emhi irudunga, ni mhẹmhẹ ali lolli anye ga la elemhi imiesuọ oghuo.

Ẹshinẹgba Ita ijesu iKirisiti ọni ọ mie awa pfuese ọ ka li okhale nẹ, ọ ri opfomhẹ nẹ. †

Akanya ni iTatọsi ọ ya gbe ẹoli iKireti

⁵ Emini o zẹ ni mhi rọ zẹ obọ shi iKireti khi, ni u mẹ asha pfuse ikanya ni e kpọle nya gbe, ali ni u zẹ egbhali shi igbaa nya eyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ na ukhomhi ẹoli ni e la iKireti nya. Sato abi mhi gueyẹ khi: ⁶ Ọni ọ khi ọgbhali shi elemhi igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ ọ mema ya khi ọgbọ ni ọ guẹ ẹ ngeli, ini a khi mẹ asha gue ẹzọ shi ọli egbe. Ọ mema ya khi ọni ọ rue ọkpotso oghuo shi. Imi ọli e khi eni e miesuọ ni ẹa khi eniyẹ ni e gbakaa ni ẹa ya suọ esọ. ⁷ Aborokhia khi eri a ri akanya oyi Ẹshinẹgba nga ọni ọ ralo na igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ nya obọ eghọ, ọọ mema khi ọgbọ ni ọ guẹ ẹ ngeli ini a khi gue ẹzọ shi ọli egbe. Ọ khi khi ọgbọ ni ọ ri imẹbie ẹ ngeli deba ẹgbọ. Ọ khi khi ọni elemhi e kele ẹ bi. Ọ khi khi ọgbọ ni ọ da onyọ pfuechẹ egbe-a. Ọ khi khi ọgbọ ni ọ kele ẹ pfi obọ, wẹkhi ọgbọ ni ingme ukpaghọ o ghọ mu egbe dọsẹ odẹ. ⁸ Ochoghọ ọ khi ọni ọ ghele ẹ mu ẹgbọ, ni ọọ nono eminete. Ọ khi ọgbọ ni ọ guẹ ri egbọli ẹ kia. Ọ khi ọgbọ igesikia, ali ọgbọ ni ọ pfuase. Ọ khi ọgbọ ni ọ mu ekpe shi egbọli egbe. ⁹ Ọ mema mu oni usomhi onete ni o mhọli iregbenga mhue jijiji, abi a li sẹsẹ ọli. Lolli ọ rọ dobe ya ri osesẹ igesikia ni ọọ sẹsẹ ẹgbọsẹ ke ri udu shi wẹ ọ, ali ni ọ gbo ri ida-odẹ oyi eni e nu wẹ ẹ khakọ khasẹ, khi ẹgbhọli ẹẹ lo. ††

¹⁰ Irari khi ẹgbọ iju ebubu eghuo ni e miesuọ ni ẹ pfi ozughu, e la ọ, ni ẹẹ ngme ingmẹmhi afue ni ẹẹ di ẹg-

bọ. Wewẹ ẹ sẹsẹ odẹ ẹgbhọli khi a mema shele ọgbọ neni ọ khi ọni ọ miesuọ. ¹¹ O ti ni a pfi wẹ okpe unu, itobọ khi eri e ri emini ẹ sẹsẹ yese udu oyi omhue-apfe ebubu-a. Itobọ ini e ba mẹ asha ke ti ukpaghọ ma, e rọ lighọ sẹsẹ. ¹² Egbegbi omekẹguele oyewẹ, ọ ke ngme ọli ghue, ọọ, "Ẹgbọ iKireti, ẹgbọ ẹgbhọli, ali ẹgbọ ebe ali ẹgbọ iwaza elemhi-gbidi-a, a khi." ¹³ Igesikia oni ungmẹmhi ona o khi. Irarighọ, ga lolo gbe omama ku wẹ, ni irudunga oyewẹ o mẹ asha migha. ¹⁴ Ẹghẹghẹ aghọ, ẹa kẹ ke ri esọ shi okhẹ afue oyi ẹgbọ iju ali ishi eyi ẹgbọ eni e kie igesikia. ¹⁵ Eri emhi nya e pfuase shi odalo oyi ẹgbọ ni e pfuase. Ama emhikhoghuo ọa ya pfuase shi ẹloe oyi ẹgbọ ni ẹa pfuase ni ẹa miesuọ, irari khi a she kẹsẹ wẹ udu ali isamhi-a. ¹⁶ E ma lie khi wewẹ e lesẹ Ẹshinẹgba, ama eri angeli oyewẹ o rokhasẹ gboo, khi ẹa lesẹ ọli. Ẹgbọ ni aa ti ẹ mama ali ẹgbọ umha-suesọ e khi, ni ẹa ti okiẹ wẹ itotọ.

Osẹsẹ ni a ya ke sẹsẹ iku ẹgbọ ọdọda

2 Ghe! Yeyẹ oye, u mema ya ke sẹsẹ emini o lama shi egbegbi osesẹ ọ. ² Sẹsẹ emose ni e she khi egbhali, e ke ri abọ mu udu. E khi eni a mu ekpe na, e khi ẹgbọ ni e guẹ ri egbewẹ kia. E zẹ ni irudunga ali inono ali iregbemie oyewẹ o lolo mu ekẹ.

³ Gbo lighọ sẹsẹ ikpotso eni egbhali e ke ngeli abi ikpotso egbhali ni e la agbọ ipfuase. E khi khi eni e ri unu ẹ yese ẹgbọ a, e khi ditsẹ onyọ idada a, ama e ke sẹsẹ ẹgbọ ingeli enete. ⁴ Isheghọ ni e ke sẹsẹ izele ikpotso e nono ingme oyi ọdọ wẹ ali imi wẹ. ⁵ E khi ẹgbọ ni e guẹ ri egbewẹ ẹ kia, e khi eni e pfuase. E khi shito ni ẹa mhọli oni ẹẹ gbe owa. E khi eni e mhọli isomhelemhi. E ke nyẹsẹ ukhomhi na ọdọ wẹ pfo. Ini ọgbokhoghuo ọ khi mẹ asha ngme ungmẹmhi imẹbie deba usomhi onete oyi Ẹshinẹgba.

⁶ Gbo li lighọ gueyẹ eni izeo e khi ẹgbọ ni e guẹ ri egbewẹ ẹ kia. ⁷ Zẹ ni emini u wa riẹle nya e khi eminete ni ẹgbọ nya e ya ke khonya. Ri igesikia ali omuegbe ke khasẹ elemhi osesẹ ni u wa sẹsẹ. ⁸ Ke ri ingmẹmhi ni e gba pfo ni ọgbokhoghuo ọa mẹ te ya ke zẹ ifue ngme ungmẹmhi oye. Ini ebe awa e khi mẹ emini ọa ti okhoghuo ngme shi awa egbe, ni omama o mu wẹ.

⁹ Sẹsẹ ighumha e ri egbewẹ na ega eyewẹ pfo nya, e ga ke riẹle emini o ri egbe ẹ ke mu wẹ odekhode. E khi ke solọ shi wẹ ọ ini e nu wẹ ẹ wola. ¹⁰ E khi bẹna ke do wẹ ughiatọ. E ri ochoghọ ke rokhasẹ khi ẹgbọ enete ni ẹ gbe akanya te odẹ igesikia wewẹ e khi. Ẹghẹghẹ aghọ ni e ri osesẹ ungmẹmhi oyi Ẹshinẹgba ni ọ mie awa pfuese ke ghọle.

† Li zẹ 2 iKori 8.23; iGal 2.3; 2 iTimo 4.10 †† Li zẹ 1 iTimo 3.2-7

¹¹ Irari khi okhale oyi Ɛshinẹgba ni o ri imiepfuese bhale o she ri egbọli khasẹ ọgbọkpa. ¹² Lọli o sẹsẹ awa, awa ke kie ingeli ni ẹa ghọle Ɛshinẹgba ali ọghuẹmhe oyi emhi agbọ, ni ọgbọgbọ ọ ke nu egbọli ngme. Awa a ngeli angeli ni o migha shi ipfuase ẹghẹghẹ ni awa la memena. ¹³ Abi awa li ri ukpẹloe shi ekẹ ẹ khẹ ogbẹle ni Ɛshinẹgba ni ọ funẹ Ọmiepfuese iJesu iKirisiti oyawa o rọ ya nyenẹ egbe bhale. ¹⁴ IJesu iKirisiti ni ọ ri egbọli bhale rọ pfa awa shi ekẹ rọte obọ oyi ọkhọlo nya lasele, ali ni ọ rọ khuẹsẹ ẹgbọ eyọli-a, ikhi ẹgbọ ni ikanya enete igbegbe ẹ ghọle. †

¹⁵ Enana e khi emini u wa ke sẹsẹ. Ri afu ni mhi rọ nẹ ke ri udu shi wẹ ọ, u gbo tse agua yẹ wẹ. Khi zẹ ni ọgbọkhọghuo ọ ri ukpẹloe gbe ẹ.

Abi eni e miesuọ e liẹ ke ngeli

3 Ke yele eni ẹgbọ le, e ke nyẹsẹ ukhomhi na enighie ali eni ẹ mhẹsẹ, ali e ri ungmehi oyẹwẹ ke gbe akanya. E mu egbe ni e rọ ke gbe ikanya enete. ² E khi lo ẹgbọli yese ọgbọkhọghuo eva-a, e khi ẹgbọ opfomhe, e khi nu egbewẹ ke wola, ama e khi eni e ri ikuegbe-a a ngeli deba ọgbọkpa.

³ Irari khi awa kpẹ li riẹle ingme oyẹghẹ ali umhasueso. Awa khi eni a di, ni a ri ọghuẹmhe egbe, ali aru-ele mu shi igha. Awa la angeli ubogbọ ali ofuma ikpekpe. Áá biselemhi awa, awa gbolo biselemhi egbe. ⁴ Ama abi isomhelemhi ali inono oyi Ɛshinẹgba Ọmiepfuese oyawa o rọ feli lasele. ⁵ Ọ mie awa pfuese, ni ọa khi itobọ ingeli ni e migha shi ipfuase ni awa ngeli, ama itobọ ilẹlemhi oyọli. Ọ rọte iriẹle bia ali ikhuẹsẹ-pfuase oyi Ayẹmhe-nọ-pfuase tsumhi awa. Ọ ri agbọ

† Li zẹ Iwolo 130.8; Okiali 19.5; iDeut 4.20; 7.6; 14.2; 1 iPit 2.9

onogbọ na awa. ⁶ Eri Ɛshinẹgba ọ tutu Ayẹmhe-nọ-pfuase ku awa tuọ itobọ emini iJesu iKirisiti ọ riẹle na awa. ⁷ Ɛghẹghẹ aghọ, awa kha khi eni ọ rọte okhale oyọli rọ pfuase se, awa mele imi ọli a ni e mholi ọli shi udu khi e mhue obọ shi ugu agbọ na agbọagbọ. ⁸ Egbegbi ungmehi ni a ri egbe ẹ nga ona o khi.

Mhia nono ni u lolo gue ọli ye wẹ jijiji, ini eni e she kpẹ regbenga Ɛshinẹgba, ni e kuegbe-a ke gbe ikanya enete. Eni emhi ena e ma ti gba irari khi e ma ri eleli ẹ na ọgbọkpa.

⁹ Khi nu ẹgbọ khẹ akọ shi ingme afue, ali itonọ utetọ oyi ẹchẹli idada. Khi wola ali khi khọli shi ingme Ishi eyi iMosisi, itobọ khi afue ali emini ẹa ri eleli a bhale e khi. ¹⁰ Kpẹ tse agua yẹ ọgbọ ozughu iteva, ini ọa kie suọ, u ti gbe mẹ ọli na, ini emhikhọghuo e khi ku ẹ gbe. ¹¹ Lọli u rọ ya lẹsẹ khi ẹgbọ enana e she de ode khi ode, olamhe e ke la. Angeli oyẹwẹ o she pfa ẹzọ mu wẹ.

Omhesẹ ni o kpukhokho

¹² Mhi kha da lẹsẹ ghie Atemasi ghi ẹ ne o ke khi iTakikosi, roshẹka ni u bhale ya ẹ mhe iNikapolisi irari khi mhi she ri ọli shi udu khi oobọ mhi ya la egheghe oruame. ††¹³ Abibi o riẹ li, roshẹka kpaghiẹ iZenasi oni ọ khi ilọya ali Apolosi obọ, ini ẹẹ vu. Ri emini ẹ nono nya na wẹ. ¹⁴ Ɛgbọ eyawa e khi eni e wena abi a liẹ gbe akanya enete, ni e dobe ke riẹle emini ẹẹ nono el-emhi ogbẹle na egbewẹ, ini e khi la agbọ ighalaba.

¹⁵ Ɛgbọ ni e nu mhe la ana nya e ga tse ẹ. A tse eni e li miesuọ ali eni e nono ingme oyi anye.

Okhale oyi Ɛshinẹgba o ka nu ẹ la.

†† Li zẹ Ika 20.4; Ɛfi 6.21-22; iKolo 4.7-8; 2 iTimo 4.12 ‡ Li zẹ Ika 18.24; 1 iKori 16.12

iFilemọ

1 Mhẹmhẹ iPọlu ni a ri itobọ khi mhi a gbe akanya na ijesu iKirisiti mu shi ọgba ighumha, mhi kẹkẹ ebe ona, ali iTimoti. IFilemọ ọmọle anye ni anye ga a gbe akanya, a kẹkẹ ọli ghi, ² li shi igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ ni o la owa oye ali inyoghuo awa ni ọkpotso na lui Apfia ali Achiposi ni anye ga khi ekhọli-okhuẹ eyi Eshinegba. ¹³ Eshinegba Ita awa ali ijesu iKirisiti Ọnọmhuẹ e ka li okhale na ẹ, e ri opfomhẹ na ẹ.

Inono ali iregbenga ni iFilemọ ọ mhọli

⁴ IFilemọ, ẹghẹghẹ kpa mhi rọ kphẹmhi na Eshinegba ini mhia sọ iromhi nẹ. ⁵ Irari khi mhi suọ inono ni u mhọli na ẹgbọ eyi Eshinegba nya ali irudunga ni u mhue shi ijesu Ọnọmhuẹ. ⁶ Iromhi ni mhia sọ khi, ọ zẹ ni ilakugbe oyawa abi eni e mhọli irudunga oghuo, o ri awa lẹsẹ ikhivose nya, ni awa mhọli irari khi awa kugbe iKirisiti ọ. ⁷ Inono oye i, inyoghuo-mhẹ, o she ri ukpokpomhi oghẹlẹ ghi mhẹ, o gbo ri udu shi mhẹ ọ! U gbo guise udu oyi eni e miesuọ le.

IPọlu ọ sọ iromhi na Onẹsimusi

⁸ Itobọ ighọ, ini o riẹ khia khi mhi kha dobe mhẹsẹ nẹ emini o ti ni u riẹlẹ abi inyoghuoẹ elemhi iKirisiti, ⁹ mhi ya ri itobọ inono lema ẹ, abi mhẹmhẹ iPọlu ni ọ she khi ọgbhali ni mhi gbo khi ọni ọọ ga oyi ijesu iKirisiti memena. ¹⁰ Mhi lema ẹ shi itobọ oyi Onẹsimusi ni ọ la elemhi ọgba ighumha ana mele omimhẹ-a. ^{††11} Ni o khia khi waa ke kpẹ mhue emini a rọli ẹ riẹlẹ, ama memena, ọ she mhue emini awa rọli ya riẹlẹ.

¹² Mhi ghie ọli nyenẹ egbe ẹ ghi ẹ, rọte ekelemhi udu inono oyemhẹ. ¹³ Mhii kha zẹ ọli obọ ni ọ nu mhẹ la

† Li zẹ iKolo 4.17 †† Li zẹ iKolo 4.9

akana ni ọ to ẹloli ẹ ke ri ẹloe khu mhẹ abi mhi li la ọgba oghumha ena shi usomhi onete oyi Eshinegba.

¹⁴ Ama mhi aa nono ni mhi riẹlẹ emhi okhoghuo ni u waa lama shi, ni a rọ bhale ya ẹ khi ikanya enete ni u gbe, eri u rọte elemhi udu gbe wẹ. Ni ọa khi eri a tanọ ẹ abọ shi ọ. ¹⁵ A dobe ẹ mẹ khi eri Onẹsimusi ọ rọte ẹ obọ vu ukuku ẹghẹghẹ, ni ọ kha ke jele deba ẹ, ọ nu ẹ la agbọagbọ. ¹⁶ Ọa ke khi oghumha tse, ama ọ fu dose oghumha, inyoghuo awa elemhi iKirisiti ọ ke khi. Ọni awa nono ingme oyọli egbegbọ ọ khi, abi ọgbọ ali inyoghuo, elemhi Ọnọmhuẹ.

¹⁷ Ini o khia khi u lẹsẹ mhẹ shi onuzava oye, gbo mie ọli abi u kha li mie mhẹ. ¹⁸ Ama ini o khia khi ọ lue nẹ, okekha khi eri ọ lo ẹ ota, ku ota eyọli lo ẹkuẹ oyemhẹ. ¹⁹ Mhẹmhẹ iPọlu mhi ri obọ oyemhẹ ẹ kẹkẹ ebe ona. Mhiẹ yẹ khi mhi ya fali ẹ ewẹ. Mhia ke khi ọni ọ ke gbolo ẹ yele ẹ le khi mhẹmhẹ mhi mhọli agbọ oye nya. ²⁰ Irarighọ, inyoghuo, ri ikpaghiobọ ona na mhẹ itobọ Ọnọmhuẹ, abi inyoghuo ni awa ga mie iKirisiti suọ ri oghẹlẹ shi mhẹ udu. ²¹ Mhi lẹsẹ gboo khi abi mhi liẹ kẹkẹ ebe ona ghi ẹ, khi u ya riẹlẹ emini mhiẹ u riẹlẹ, mhi ga lẹsẹ khi u ya riẹlẹ dose abi mhiẹ u li riẹlẹ.

²² Gbo li riẹlẹ elemhi owa oghuo shi ekẹ khẹ mhẹ. Irari khi mhi lẹsẹ khi a ya rue mhẹ obọ a na ẹ, ni o ri iromhi ni a sọ bhale ya tse.

²³ Epafurasi ni anye ga khi eni ẹẹ ga eyi ijesu iKirisiti, ọọ tse ẹ. ^{‡24} Ighọ li khi iMaki ali Arisitakusi ali iDemasi ali iLuku ni anye ga gbe akanya, ẹẹ tse ẹ. ^{‡†}

²⁵ Okhale oyi ijesu iKirisiti Ọnọmhuẹ o ka la ayemhẹ oyi ẹẹ nya.

‡ Li zẹ iKolo 1.7; 4.12 ‡† Li zẹ Ika 12.12,25; 13.13; 15.37-39; 19.29; 27.2; iKolo 4.10,14; 2 iTimo 4.10,11

Iburu

Ungmemhi oyi Ẹshinẹgba ni o rọte obọ oyi Omiṣi biale

1 Agbọ-nẹdẹ, ebubu ẹghẹghẹ ali odẹ ododa Ẹshinẹgba ọ te ri emekẹguele nu ititawa ngme. ² Ama omiṣi ni ọ zẹ ni ọ le ugu emhikpa ọ ke rọ nu awa ngme ogbeḽe ikpukhokho ni awa la memena. Obọ oyọli ọ gbo rọte ma agbọ ³ Lọli ọ ri ufumhi oyi Ẹshinẹgba khase. Eri ọ gbo li abi Ẹshinẹgba ọ li tee. Lọli ọ ri ungmehi ni o tsua ekpabọ oyọli mu agbọ nya mhọli. Abi ọ rọ khuṣe awa olamhẹ-a se, ọ shitọ ukiẹkiẹ obita na Eghiele oyi Ẹshinẹgba ni ọ mhọli ekpabọ ni o fune nya.

Ufumhi oyi Omi Ẹshinẹgba

⁴ A ri oni omiṣi fu dọse igeni abi eva ni Ẹshinẹgba ọ rọ na li o li fu dọse oyewe.

⁵ Ageni onoghwo Ẹshinẹgba ọ tigbe liẹ ọli,
“Omimhẹ u khi
amo mhi te khi Itẹ?”

Ali onoghwo o gbolo ọli;

“Mhi ya khi Ita ẹ,
yeyẹ u khi Omimhẹ?” [†]

⁶ Ama abi Ẹshinẹgba ọ rọ ya ghie Omiṣi oghuo kpe je elemhi agbọ, ọọ,

“Igeni eyi Ẹshinẹgba nya
e mema nyese ukhomhi ga li.” ^{††}

⁷ Abi ọ rọ ọ ngme ingme oyi igeni, ọọ,

“Ọ ma igeni eyọli
abi akpekpeli,
ọ ma eni ẹẹ ga eyọli
abi ẹlemhi ere.” [‡]

⁸ Ama abi Ẹshinẹgba ọ rọ ọ ngme ingme oyi Omiṣi, ọọ,

“Ẹshinẹgba u khi!
Omhesẹ oyẹ,
agbọagbọ o ya la ọ.

Ipfuase ali igesikia
u rọ ya ke mhese
na ẹgbọ eyẹ.

⁹ Ipfuase u nono,
ingmobe ọa ghole ẹ,
irarigho Ẹshinẹgba u khi!
Ẹshinẹgba oyẹ, ọ she re
fu dọse etu-ẹ,
itobọ khi ọ ri

[†] Li zẹ Iwolo 2.7; 2 ISam 7.14; 1 Okhe 17.13 ^{††} Li zẹ iDẹut 32.43 [‡] Li zẹ Iwolo 104.4

oili oghelẹ to ẹ ukhomhi.” ^{††}

¹⁰ Ọ gbolo liẹ,
“Yeyẹ Onomhẹ,
rọte igbaekele,
u te ma agbọ.

Abọ eyẹ u rọ ma ukhuli.

¹¹ Wewẹ nya e ya pfua,
ama yeyẹ u kiele ẹ la ọ.
E ya taa abi itsua ni a sọ.

¹² U khili wẹ abi ide,
e ya oghie abi a liẹ
oghie itsua ni a sọ.
Ama abi u li u kiele ẹ li,
agbọ oyẹ ọa tigbe
ya mhọli ukpese.” ^{††}

¹³ Ageni onoghwo Ẹshinẹgba ọ tigbe liẹ ọli,

“Shitọ mhẹ ukiẹkiẹ obita omhesẹ,
ramhi ni mhi rọ ya ri ebe ẹ
mele ukpekhome akphawe-nga oyẹ-a?” ^{†††}

¹⁴ Ọa khi iyemhẹ eni ẹẹ ga Ẹshinẹgba igeni nya e khi,
ni Ẹshinẹgba ọọ ghie e ke ga eni e ya le ugu imiepfuese?

Ukpokpomhi imiepfuese

2 Irarigho a zẹ ni awa lolo mu igesikia ni awa suo mhue, ini a khi tsua awa ibe vu. ² Irari khi ini usomhi ni igeni e bhale ya guele, o khi egbegbọ, ni a ya na ẹgbọ ni ẹa rọli gbe akanya osoli to shi; ³ seṣe awa li ya pfue oni osoli ona, ini awa ri ẹloe gbe ukpokpomhi imiepfuese oghogho ni Onomhẹ lo-lighuo ọ te ododẹ gue le, ni eni e suo li, e gueye anye khi igesikia lo? ⁴ Oni usomhi ona ni Ẹshinẹgba ọ gbo ri ọlẹlẹ, ali ikanya oshabọ ali onyaloa ododa zẹ ọtselẹ shi, li shi isomhopfa eyi Ayemhẹ-no-pfuase ni ọ kemhi abi o li ghole ọli shi.

Ijesu ọ bhale agbọ abi ọgbọ

⁵ Ẹshinẹgba ọa ri omhesẹ oyi agbọ ni ọọ bhale nga igeni obọ, ikhi agbọ ni awa ngme ena. ⁶ Ama, a mhọli ashini a ngme ọli shi elemhi Ebe-no-pfuase, ni ọọ.

“Elọ ọgbọ fẹ khi,
ni ingme oyọli o rọ na mu
yeyẹ Ẹshinẹgba egbe,
elọ ọ khi ni u rọ
lina ri ẹloe ẹ khu ọli?

⁷ U ma li kpoke

^{††} Li zẹ Iwolo 45.6,7 ^{†††} Li zẹ Iwolo 102.25-27 ^{†††} Li zẹ Iwolo 110.1

na igeni dene,
u ri ufumhi
ali ekpe rughu oli,
u roli loghie nga
emini u ma nya.
⁸ U roli loghie
emhi nya.” †

Ɛshinegba o she ri emini o ma nya na li o ro ke mheshe shi. Oa keshe emhikhoghwo le ni oa ro shi oli omheshe. Ama memena, awa aa kie me eni emhi nya pfo ne ni o ro nali o ke mheshe shi. ⁹ Ama ijesu awa a me, ni a kpe ma kpoke na igeni ukuku o dene. Oni a ri ufumhi ali ekpe rughu memena itobo eghuli ni o ghu. Igho lo, okhale oyi Ɛshinegba o roli ghu-a na egbokpa.

¹⁰ Ni Ɛshinegba, ni o ma emhi nya ni o mu we mholi, o me asha ri oni ufumhi ona na ebubu egbo, o ro ri ijesu khi oni o gba pfo rote osoli ni o me. Irari khi ijesu o re egbo nya bhale imiepfuese.

¹¹ Ghe oni o ri egbo pfuase ali eni a ro pfuase nya, unuekpe oghuo e ke ga khi. Loli o ze khi omama oa mu ijesu ni o ro lu we inyoghwo. ¹² Oo Ɛshinegba,
“Mhi ya gueye
inyoghwo-mhe
emini u she ri ele,
Mhi ya la ilegba oyewe
to uwolo ikuoghiye oye.” ††

¹³ O gbolo e,
“Mhi ya regbenga
Ɛshinegba.”

O gbolo e,
“Ghe mhemhe ali eniye
ni Ɛshinegba o ro na mhe.” ‡

¹⁴ Aborokhia khi imi Ɛshinegba, egbo ni e ze idiegbe ogbo ali oia e khi, loli ijesu Omioli o ro li mele ogbo ni o mholi idiegbe ali oia-a. Eri o lina ini o me asha rote eghuli ni o ghu pfuse Okphaghiye-a ni o kpe mu ekpabo oyi eghuli mhue, ¹⁵ ni o me asha pfuese egbo ni ulishi eghuli oo mu ekehhe. ¹⁶ Egbegbo lo khi oa khi igeni o bhale ya kpaghiye obo, ama imimi Aburaamu. ^{††17} Itobo ona a ro roli li abi inyoghwo oli nya odekhode. Ni o me asha khi Okpodalo-ugamhi oyi Ɛshinegba ni o kpeda nya, ni o mholi igesikia ali ilelemhi shi elemhi ugamhi oyi Ɛshinegba, ni o me asha shishi olamhe eyi egbo-a. ¹⁸ Irari khi o li me osoli abi a ro mu oli fe, o li dobe e kpaghiye eni a lili e mufe obo.

Ijesu o fu dose iMosisi

3 Irarigho, inyoghwo-mhe ni Ɛshinegba o ze ni e khi egbo ni e pfuase eyoli, a sa ingme oyi ijesu ni awa lui aghiusomhi na kee, ali Oga oyi ekpodalo ugamhi nya. ² Eri o ri igesikia deba Ɛshinegba, ni o ze oli o ke gbe akanya eyoli, ezeez abi iMosisi oni oo ga o li ri igesikia gbe akanya elemhi Owa oyi Ɛshinegba.

^{††3} A she me khi ijesu o mhue imueloe ni o fu dose oyi iMosisi, ezeez abi atsona o lie mholi imueloe ni o fu dose owa ni o to. ⁴ A kie kpe lese khi ogbo oo to owa

kpa, Ɛshinegba o ma emhikpa. ⁵ IMosisi o khi ogbo igesikia elemhi Owa oyi Ɛshinegba abi oni oo ga. Akanya ni o gbe o khi otsese oyi igesikia oyi emini a ya ngme ogbe na ako. ⁶ Ama iKirisiti o khi Omi Ɛshinegba ni o mheshe e shi Owa ugamhi oyoli. Owa oyoli awa khi ini awa da kie mu igbedu ali irudushi oyawa ni awa regbenga mhue ne.

Iyemhea ni a ro na Egbo eyi Ɛshinegba

⁷ Irarigho, abi Ayemhe-no-pfuase o ngme, ni oo,
“A kha suo uruli

oyi Ɛshinegba amo,
⁸ a khi zese udu-a,
abi eni e bia e e li
egheghe ni e ro o ri ele
umha-sueso deba Ɛshinegba.

Ɛgheghe ni a ro la
odagbe ifufu mu we fe,

⁹ ikhi obini ita e e la
mu mhe fe, mheshe mhe bino,
e me emini mhi ri ele
elemhi ikpe egbhueva

¹⁰ Loli o ze ni elemhi e ro bi mhe
deba oni agbhotu ogho,
ni mhi ro lie, ‘Egheghe kpa
udu oyewe o ro rewe lo ebuli,
ea lese ode eyemhe.’

¹¹ Irarigho, mhi ro ri
elemhi-ibibi shi-emu e lie,
‘Ea ya tigbe lo
iyemhea oyemhe.’” †††

¹² Inyoghwo, a mu egbe e ini onge e o khi mholi udu umha-miesuo, ni o ya lase ode oyi Ɛshinegba ni o la o le. ¹³ Ochoghwo a ke ye egbe e ude, itobo khi, “Amo.” Oni egheghe o kie la o, ni a ro o mu pfi, ini udimhi ni olamhe oo di ogbo o khi ri onge e zese udu-a. ¹⁴ Eni e kuma iKirisiti o awa khi ini awa lolo mu igbedu ni awa rote eke mholi mhue ya ramhi ukpese. ¹⁵ Abi Ebe-no-pfuase o ngme.

“Ini u suo uruli
oyi Ɛshinegba amo,
a khi zese udu-a,
abi eni e bia e e li
egheghe ni e ro o ri ele
umha-sueso deba Ɛshinegba.” †††

¹⁶ Eghuo e khi eni egbo ni e suo uruli oyi Ɛshinegba ni e ri ele umha suo eso deba li? Oa khi eni iMosisi o rote eke ijipiti rue lasele? ¹⁷ Eghuo o biselemhi deba ikpe egbhueva? Oa khi eni e lamhe, ni e ghuloa shi odagbe ifufu? ¹⁸ Eghuo Ɛshinegba o shi emue deba khi ea ya tigbe lo iyemhea, oa khi eni ea suo eso na li? ^{††19} Irarigho, awa me khi itobo umha-miesuo oyewe ea ro dobe lo.

† Li ze Iwolo 8.4-6 †† Li ze Iwolo 22.22 ‡ Li ze Aza 8.17,18
†† Li ze Aza 41.8-9 ††† Li ze iNoba 12.7

††† Li ze Iwolo 95.7-11 ††† Li ze Iwolo 95.7-8 § Li ze iNoba 14.1-35

Iyemhẹa ni a shobọ na ẹgbọ eyi Ẹshinẹgba

4 Aborokhia khi ishobọ ni awa rọ ya lo iyemhẹa khi o kie la ọ, awa mu egbe awa ini o khi de onge e obọ-a. ² Awa she li suọ oni usomhi onete abi wewe e ke li suọ ọli. Ama oni usomhi ọa mu we ẹloe irari khi ẹa ri irudunga mie ọli. ³ Awa ni awa mhue irudunga, awa ya lo oni iyemhẹa. Ama eni ẹa miesuọ, Ẹshinẹgba ọọ liẹ

“Elemhi ibibi
mhi rọ shi-ẹmuẹ,
khi ‘Ea ya tigbe lo
asha iyemhẹa oyemhẹ.’”

Aboriekhia rọte abi ọ te ma agbọ ọ te riẹle oni iyemhẹa ona shi eke. ¹⁴ A ngme na shi Ebe-no-pfuase abi ọ rọ ngme ingme ogbele onuzi-ishilua khi, “Ẹshinẹgba ọ yemhẹ ikanya-a nya-a ẹlenizu-ishilua.” ^{††5} A gbo ngme oni ingme onana khi. “Ea tigbe ya lo iyemhẹa oyemhẹ.” [‡]

⁶ Else e laọ ni a ya ri ẹghẹghẹ na ni e rọ lo oni iyemhẹa. Irari khi eni e kpẹ suọ oni Usomhi Onete ẹa lo oni iyemhẹa ogho, itobọ khi ẹa miesuọ. ⁷ Irarigho, Ẹshinẹgba ọ rọ gbo ri ẹlelese shi eke ni a rọ ya lo iyemhẹa oyọli, ni ọ lu Amo. Ẹzeze abi ọ rọte unu oyi iDefidi ngme ọli ẹlelese abi a kpẹ li ngme ọli, ni ọọ:

“A kha suọ uruli oyọli Amo,
a khi zese udu-a.” ^{††}

⁸ Ini ijoshua ọọ ri iyemhẹa na we lo, Ẹshinẹgba ọa kha gbo te ikpukhokho ri ogbele olese shi eke na we. ^{††9} Abi o li ena, Ogbele iyemhẹa o kie la ọ, ni ẹgbọ eyi Ẹshinẹgba e la yemhẹ-a ¹⁰ Itobọ khi oni ọ da lo iyemhẹa oyi Ẹshinẹgba ne, eri ọ li yemhẹ ikanya eyọli-a, abi Ẹshinẹgba ọ li yemhẹ eyọli-a. ^{††11} Irarigho, awa rọshẹka ini awa dobe lo oni iyemhẹa ogho, ini awa khi de itobọ khi awa khonya we riẹle umha-sueso.

¹² Irari khi eri ungmehi oyi Ẹshinẹgba o mhọli agbọ, ọọ gbe akanya. O mu dose itakobi ozalo eva kpa, ni ọọ gbese lo ogbọ udu, o khueghie ọli-a, ni ọọ guano emini e la usamhi ali ayemhẹ, o gbo li gbese lo ikpese ali ikhoro na elemhi igua. O dobe ẹ khueghie ingeli ali isamhi na ekelemhi udu-a. ¹³ Emhikhoghuo ọa la emini a ma nya ni o sheli shi ọli ọ. Eri emhikpa e na khueghie-a shi ukpeloe oyi Ẹshinẹgba, ikhi oni awa ya ri abọ khasẹ abi awa li gbe.

Ijesu ọ khi Ọga Ọkpodalo-ugamhi Ọniemhi oyawa

¹⁴ Irarigho, a ze ni awa lolo mu irudunga ni awa mhọli mhue, abi o rọ da khia khi awa mhọli Ọga oyi ekpodalo ugamhi ni ọ Funẹ ni ọ she je odalo oyi Ẹshinẹgba. Lọli ọ khi ijesu Omi Ẹshinẹgba. ¹⁵ Ọa khi Ọga oyi ekpodalo ugamhi ni ọa ya lelemhi awa shi emini awa do-a riẹle. Ama oni a she mu fe abi awa, odokhode ọ khi, ama ọa tigbe lamhẹ. ¹⁶ A ze ni awa ri igbedu ti deba Ẹshinẹgba ni ọ mhọli isomhelemhi. Agho awa te ya mie ilelemhi ali isomhelemhi ni o ya

† Li ze Iwolo 95.11 †† Li ze Igbae 2.2 ‡ Li ze Iwolo 95.11
†† Li ze Iwolo 95.7-8 †† Li ze iDeut 31.7; iJosh 22.4 ††† Li ze Igbae 2.2

kpaghie awa obọ ẹghẹghẹ ni awa rọ ọ nono ikpaghiobọ.

5 Ọga oyi ekpodalo ugamhi, ni a da rọte elemhi ẹgbọ ze kpa, eri a ze ọli ni ọ ke migha na we ingme ugamhi eyi Ẹshinẹgba. Ni ọ ke riẹle irona ali iluasobo na we shi olamhẹ eyewe. ² Ofie ọ rọde deba eni ẹa lese emini aa li, ni ẹẹ da ode, itobọ khi loli ọ li mhọli ode ni ọa te li gba pfo. ³ Onana o ze khi egbọli ọ kpẹ luasobo a na shi olamhẹ eyọli, neni ọ luase na ẹgbọ nya shi olamhẹ oyewe. ^{††4} Ogbokhoghuo, ọa ya rue oni okhale ona ni a rọ lu ogbọ shi Ọga oyi ekpodalo ugamhi. Ẹshinẹgba lolighuo tse ọọ lu ogbọ, ọ roli khi Ọga oyi ekpodalo ugamhi, ẹzeze abi a li lu Erọni. ⁵

⁵ Igho iKirisiti ọa li mie oni okhale rọ lu egbọli Ọga oyi ekpodalo ugamhi. Ama Ẹshinẹgba ọọ li,
“Omimhẹ u khi,

Amo mhi te khi Itẹ.” ^{††}

⁶ Ọ gbo ngme ọli shi ashese,
“Okpodalo-ugamhi oyi Ẹshinẹgba
u khi agbomagbọ,
ezeze onabi iMekizedeki.” ^{†††}

⁷ Abi ijesu ọ rọ la agbọ, atsese ali iku-ame-ewie alo ijesu ọ rọde so iromhi lema Ẹshinẹgba, oni ọ kha tsumhi ọli obọ eghuli. Itobọ khi eri ọ ri egbọli tiemhile, ri egbọli na Ẹshinẹgba pfo, loli ọ rọ suọ iromhi eyọli. ^{††8} Abi o riẹ khia khi Omi Ẹshinẹgba ọ khi, osoli ni ọ me, o roli wena issueso na Ẹshinẹgba. ⁹ Abi a rọ roli gba pfo se, obọ oyọli eni e suọ eso nali e ke rọte mhọli imiepfuese na agbomagbọ. ¹⁰ Ẹshinẹgba ọ ze ọli Ọga oyi ekpodalo ugamhi, onabi iMekizedeki.

Ọgbọ khi pfi irudunga ona shi eke

¹¹ Emhi ebubu e la ọ ni awa ya ngme shi eni ingme enana, ama o ma a munu ni a rọ zolo we-a lo ẹ eso, itobọ khi aa mhọli oguemhẹ ni a rọ suọ. ¹² Abi o riẹ khia khi a she ramhi eni ẹẹ esese egboese, ni a rọ kie khi eni a sese owena eni odode eyi ingme Ẹshinẹgba egho, ẹnyeli o ti ẹ egbe a te eminale ni o toto ne.

¹³ Onini ọ da kiele ẹ nye ẹnyeli ne, eri ọ li abi omọ ni ọa lolo mhọli ilese shi osese igue-ngeli. ^{††14} Ama eminale ni e toto, eni e womhẹ ẹloe ẹẹ le. Ikhi eni e ri itobọ eni eminale ni e toto ni ẹẹ le ẹghẹghẹ kpa lese ikhioda shi emini o migha shi onete ali onobe.

6 Irarigho, a ze ni awa je odalo shi osese ni e womhelo ni awa pfi osese ni a rọ gba ingme eyi iKirisiti eke le. Awa khi ke gbo tiemhi eke je osese ena imupfi rọte ikanya ebe lasele, ali osese ena irudunga Ẹshinẹgba, ² ali osese ibatizi, ali irobọ-nga ogbọ egbe, ali irote eghuli guale oyi eni e ghua, ali osese oyi iguezo ni ogbọ la je obini ọ ya la agbomagbọ. ³ O kha ghọle Ẹshinẹgba awa ya je odalo elemhi owena.

⁴ Ẹgbọ ni e she kpe me akpa, ni e she kpe mie isomhopfa oyi iloghie ghue, ni e kpẹ mie Ayemhẹ-ṅo-pfuase, ni e she lese onete ni o la ungmehi oyi Ẹshinẹgba ali ekpabọ oyi agbọ ni ọọ bhale, ni e tigbe tsua

††† Li ze iLev 9.7 † Li ze Okiali 28.1 †† Li ze Iwolo 2.7 †††
Li ze Iwolo 110.4 †† Li ze iMat 26.36-46; iMak 14.32-42; iLuk 22.39-46 ††† Li ze 1 iKori 3.2

irudunga oyewẹ pfia, ọa ke zẹ ẹ riẹlẹ ni a doḅẹ nyenẹ wẹ gbolo bhale imiesuḡ, aborokhia khi eri e she gbolo ta Omi Ẹshinẹgba ma apfida utonuzi-eva, ri omama mu ọli gboo.

⁷ Eri awa ẹgbọ awa li abi ekẹ. Ini amẹ o ruẹ shi ekẹ ni emhi ẹkọmhi e rọ zẹ na ọghiale, ikhivose oyi Ẹshinẹgba o khi. ⁸ Ama ini o zẹ igba ali ebuli-a, ọgbọ ọa mhọli emini a rọli ya riẹlẹ, o ya la okhena ipfiunu-a oyi Ẹshinẹgba ali khi a ya ri erali tose ọli-a. †

⁹ Emọle mhe, ini anye riẹ lina a ngme i, anye lese khi ọa khi ẹ ẹ o nu ngme, anye lese gboo khi emini e ti egbegbo a riẹlẹ, enabi ẹgbọ ẹẹ riẹlẹ ini a mie wẹ ẹ pfuese. ¹⁰ Ẹshinẹgba ọa ya gbe ọgbọ azẹba. Ọa ya yele ikanya ni u gbe-a ali inono ni u rokhasẹ khi u nono ọli abi u li ri ikpaghiobọ na ẹgbọ eyọli ni u kiele ẹ kpaghie wẹ. ¹¹ Anye ẹ nono ni ọgbogbo ọ mu omuegbe ni ọ mhọli mhuẹ ya ramhi ukpesẹ, ni ọ rokhasẹ abi irudushi oyọli o toto ramhi. ¹² Anye ẹa nono ni a mele ewaza-a, ama ni a ke khonya eni e rọte irudunga ali irobomudu mie ishobọ oyi Ẹshinẹgba.

Ekha oyi Ẹshinẹgba ọa ya fiakua

¹³ Abi Ẹshinẹgba ọ rọ tse ekha na Aburaamu, Ẹshinẹgba ọ romhi egbọli aborokhia khi ọgbọese ọa ke gbo fu dọse ọli ni ọ ke ya romhi. ¹⁴ Ọọ li, "Mhi mema ya khi vose nẹ, mhi ya rẹ mhọli eniyẹ ali imi-imi ni e bu." ^{††15} Aburaamu ọ ri abọ mu udu, irarighọ ọ mẹ emini Ẹshinẹgba ọ rọ tsekha nali mie. ¹⁶ Ini ọgbọ ọ tse ekha, ọgbọese ni o fu dọse ọli ọọ romhi ni o mu oni ekha migha, ẹghẹghẹ akhokhomhẹ ọa ke la ọ, oni ekha o migha. ¹⁷ Eri Ẹshinẹgba ọ romhi isheli rọ rọli khase eni ọ tse ekha na gboo, khi emini lọli rọ tse ekha khi lọli ya riẹlẹ ọli, khi ọa ya fiakua. ¹⁸ Irarighọ, Ẹshinẹgba ọ rọ ri emhi eva ena shi ekẹ; ekha ali isheli ni ọ romhi. Eni emhi eva ena ẹa zẹ mupfi irari khi Ẹshinẹgba ọa tigbe ya lo ẹgbhọli ghue. Irarighọ awa ni awa she na deba li shi akhukhu, awa ya mhọli iregbada abi awa li mu irudushi oyọli ni o la odalo mhuẹ. ¹⁹ Eri oni irudushi ona o li abi azu ni o toto ni o migha gbaa, ni ayemhẹ oyawa o mhuẹ. Onana o ri awa doḅẹ dọse ode ugbakpi ni a rọ pfa ode ni o lo ashini o pfuase nẹ nya-a. ^{‡20} Ijesu ọ she ralo itobọ oyawa, ọ mele Ọga oyi ekpodalo ugamhi na agbọagbọ-a, ọnabi iMekizedeki. ‡†

iMekizedeki ọkpodalo-ugamhi oyi Ẹshinẹgba

7 Oni iMekizedeki ọna, oghie oyi ẹoli iSalẹmu ọ khi, ọ gbo khi ọkpodalo-ugamhi ọnayi Ẹshinẹgba ni ọ Yagha nẹ nya. Abi Aburaamu ọ rọ rọte okhọli ni ọ la gbe ighie okhọli jele, iMekizedeki ọ ya ẹẹ ọli ode, ọ sọ iromhi khivose na Aburaamu. ² Ighọ Aburaamu ọ rọte itsua ni ọ rọte okhọli ti nya zẹ azẹ-oghuo-igbe na li. Emini a ri iMekizedeki ngme khi, "Oghie Iguẹ-ngeli," emini a ri oghie iSalẹmu ngme khi, "Oghie opfomhẹ." ^{‡‡3} Ọa mhuẹ ita wẹkhi inyo, wẹkhi eri ọ mhọli unuekpe ni ọ te lasese, wẹkhi eri a mhuẹ ashini a kẹkẹ abi a li

bia li ali abi ọ li ghu-a shi. Abi Omi Ẹshinẹgba, Ọkpodalo-ugamhi oyi Ẹshinẹgba na agbọagbọ ọ khi.

⁴ Waa mẹ ashini ọ fu ramhi. Egbegbi Aburaamu ọni ọ gba ushishi ẹgbọ iZireni ekẹ le, ọ zẹ azẹ-oghuo-igbe ẹpfue ni ọ tsua rọte okhọli ni ọ ye na li. ⁵ Eri ushi ọọ Imi iLiva ni e khi ekpodalo-ugamhi eyi Ẹshinẹgba e ke mieno ẹgbọ iZireni ni e khi inyoghuo wẹ, azẹ-oghuo-igbe, aboriẹkhia khi imi-imi Aburaamu e ga khi.

^{‡‡6} iMekizedeki ọa khi omi iLiva, ama ọ mie Aburaamu azẹ-oghuo-igbe, sọ iromhi khivose na li, ikhi omose ni ọ mie ekha ni Ẹshinẹgba ọ shi na li. ⁷ Akhokhomhẹ ọa la ọ khi ọgbọ ọni kpeda, ọọ sọ iromhi ikhivose na ọni ọ kpọkẹ. ⁸ Eralo-ugamhi eyi Ẹshinẹgba ni ee mie azẹ-oghuo-igbe, ẹgbọ ni ẹẹ ghu-a e khi. Ama iMekizedeki ona ọ fu dọse wẹ nya itobọ khi a gueyẹ awa khi agbọagbọ ọ laọ lẹ. ⁹ Ọgbọ doḅẹ ẹ liẹ khi imi imi iLiva ni ẹẹ mie azẹ-oghuo-igbe, e she li zẹ oni azẹ-oghuo-igbe ona rọte obọ oyi iti-iti itawẹ Aburaamu. ¹⁰ Itobọ khi ẹghẹghẹ ni iMekizedeki ọ rọ mẹ Aburaamu, iLiva ọ kie la elemhi oyi Aburaamu. Ọgbọ a bia li ne.

Abi ijesu ali iMekizedeki e li khọ egbe

¹¹ Irari khi ini akanya eghiele ekpodalo-ugamhi eyi Ẹshinẹgba, ni Ushi oyi iMosisi o rọ migha, ni imi imi iLiva ee gbe, o doḅẹ ri ọgbokhoghuo gba pfo lọ, aa kha ke gbo ri ọkpodalo-ugamhi oyi Ẹshinẹgba ọlese lasese, ọni ọ li abi iMekizedeki, ni ọa khi unuekpe oyi iLiva wẹkhi oyi Erọni. ¹² Irari khi ini a mu eghiele ona ekpodalo-ugamhi eyi Ẹshinẹgba pfi, a mema li ya mu ushi pfi. ¹³ Onomhẹ oyawa ni a ngme ingme oyọli ena, ẹdẹli olese ọ te lasese. Ọgbokhoghuo ọa rọte oni ẹdẹli oyọli gbe akanya ọkpodalo-ugamhi oyi Ẹshinẹgba ukhomhi atẹtẹ ghue. ¹⁴ Awa ga lese gboo khi Onomhẹ, ẹdẹli ijuda ọ te lasese. iMosisi ọa teva oni ẹdẹli abi ọ rọ ọ ngme ungmehi oyi ekpodalo-ugamhi eyi Ẹshinẹgba.

¹⁵ Ibhale ni ọkpodalo-ugamhi oyi Ẹshinẹgba ọlese ni ọ li abi iMekizedeki ọ bhale, o rokhasẹ gboo khi ushi oyi Ẹshinẹgba o she mu pfi. ¹⁶ Ọa khi itobọ khi ọ rọte ẹdẹli oyi iLiva lasese abi ushi ọọ a ke li, lọli a rọ zẹ ọli ọkpodalo-ugamhi oyi Ẹshinẹgba, ama itobọ khi lọli ọ mhọli ekpabọ ni ọ rọ ọ la agbọ agbọagbọ. ¹⁷ Itobọ khi Ebe-no-pfuase o ngme ọli khi,

"Ọkpodalo-ugamhi oyi Ẹshinẹgba ẹlẹ na agbọagbọ u khi, ọnabi iMekizedeki." ‡‡

¹⁸ Eri a ri obọ gbe ushi oni ẹlẹlẹ nye, itobọ khi ọa mhọli ekpabọ wẹkhi eri o gbe akanya. ¹⁹ Irari khi Ushi oyi iMosisi ọa doḅẹ ri emhikhoghuo gba pfo. Memena irudushi oni o ti nẹ a ke rọ na awa, ni o ri awa doḅẹ ti bhale mama Ẹshinẹgba.

²⁰ Ẹshinẹgba ọ gbo romhi ishe ma ọ khi iKirisiti khi ọkpodalo-ugamhi oyi Ẹshinẹgba ọ ya khi agbọagbọ. Ọa romhi isheli abi a rọ ri ẹgbọese ya le oghie ekpodalo-ugamhi eyi Ẹshinẹgba. ²¹ Ijesu tse a romhi isheli rọ le eghie abi Ẹshinẹgba ọ rẹ.

† Li zẹ Igbae 3.17-18 †† Li zẹ Igbae 22.16-17 ‡ Li zẹ iLẹv 16.2 †† Li zẹ Iwolo 110.4 ‡‡ Li zẹ Igbae 14.17-20

‡‡† Li zẹ iNọba 18.21 ‡‡‡ Li zẹ Iwolo 110.4

“Mhemhe Onomhue
mhi she shi-emuē, khi
‘Okpodalo-ugamhi oyi Eshinegba
u ya khi agboagbo.
Mhi aa ya da o ghue.’” †

²² Itobọ oni emue ni Eshinegba o shi, ijesu o ro khili oni iregbenga ni o ri awa mhọli ishobọ onogbo ni o tine.

²³ Ikhioda olese ni o gbo la akaghọ khi, ekpodalo-ugamhi eyi Eshinegba ebubu elese e la o eghẹghẹ ishobọ onodiọ. Eghẹghẹ aghọ ini okpodalo-ugamhi oyi Eshinegba o ghua, olese o to elolo ọli. ²⁴ Ama eri ijesu o la o agbo le agboagbo, akanya okpodalo-ugamhi oyi Eshinegba oyoli, eri o migha agboagbo ni o zẹ e kpe na ogoese. ²⁵ Irarighọ, o dobe ya tsumhi eni e ri eva oyoli bhale deba Eshinegba zeghele. Itobọ khi eri o la o agboagbo, o o lema na we.

²⁶ Ijesu o khi oni Okpodalo-ugamhi oyi Eshinegba ni o kpeda, ni o ri emini awa nono na awa. Oni o pfuase o khi, o mhọli umhaguekia wekhi olamhe shi egbe. A she zolo li iteva ena olamhe lasela, a yase oli nga yagha dose idane. ²⁷ Oa li abi Ega eyi ekpodalo-ugamhi eyi Eshinegba elese ni e kpe luase obọ oyi igbe-olamhe kua na egbewe elẹkhele, neni e tigbe e luase na ogoese. Iluasobo oghuo iKirisiti o lese luase uto-ghuo kpele shi olamhe oyi ogoese abi o ro ri egbo luasobo. ^{††28} Egbọ eni mhue ashini o kie kpọ we le shi, Ushi oyi iMosisi oo zẹ shi Oga oyi ekpodalo ugamhi, ama ishobọ ni Eshinegba o ri isheli shi, ni o kpe ukhokho bhale khe Ushi oyi iMosisi, o ro zẹ Omi Eshinegba, ni a she ro khi oni o gba pfo agboagbo.

Oga oyi ekpodalo ugamhi ona Ishobọ onogbo

8 Ozukhomhi emini anye e ngme na. Awa mhọli Oga oyi ekpodalo ugamhi, ni o shito ukiekie obita omhesẹ oyi Eshinegba ni o mhọli ekpabo nya na obini iloghie agboagbo, ^{‡2} ni o ga abi Oga oyi ekpodalo-ugamhi eyi Eshinegba elemhi Okholo ni a ri ode ghi ni o khi egbegbi igholo ni o la iloghie, oni Onomhue lo-lighuo o to, ni o a khi abọ eyi egbo a ro to li.

³ Eri a zẹ eni e kpeda na ekpodalo-ugamhi eyi Eshinegba kpa ni e ri isomhopfa ali iluasobo ke luase. Loli o zẹ khi Oni o kpeda na ekpodalo-ugamhi eyi Eshinegba oyawa, o mema mhọli emini o li ro ya luase. ⁴ Agbo o kha la lo, o kha fe khi okpodalo-ugamhi oyi Eshinegba, aborokhia khi ekpodalo-ugamhi eyi Eshinegba ni e deba ushi oyi egbo iju e la agho egho. ⁵ Okholo ni a ri ide to ni e la ga, irokhokho ali aroro oyi emini e la iloghie e khi. Loli o zẹ khi abi iMosisi o ro ya to oni igholo, khi Eshinegba o o li, “Zobe ni a bhale ya e khi abi a li re we khasẹ ukhomhi ute, u li ya ri ele we tee.” ^{††6} Ama, memena, akanya okpodalo-ugamhi ni a ro na ijesu, o mu eloe dose oni a ro na ekpodalo-ugamhi enediọ, ezese abi ishobọ ni o migha shi ro gbe akanya o li mu eloe dose onodiọ, itobọ khi o migha nga irona eni e ti ne.

† Li zẹ Iwolo 110.4 †† Li zẹ iLev 9.7 ‡ Li zẹ Iwolo 110.1
†† Li zẹ Okiali 25.40

⁷ Ini ishobọ oni odode o mhọli ashini o kpọli le shi lo, ogo o kha ke mhọli emini a ri ishobọ olese e ri ele. ⁸ Ama Eshinegba o me ashini egbo eyoli ea kie te gba pfo, loli o re.

“Oni ogbele o bhale,
ni mhi ro ya shobọ onogbo
na egbo iZireni
ali egbo ijuda.

⁹ Oa ya li abi ishobọ
ni mhi nu iti-itita we shi,
ogbele ni mhi mu we oobo
rote eke ilipiti ya fi.

Ea ri igesikia deba
oni ishobọ ni mhi nu we shi,
itobọ igho mhi ro
rue we eloe egbe-a.

¹⁰ Onomhue o o,
ogbele ni o bhale,
Ishobọ ni mhi ya shi
na egbo eyi iZireni na,
Mhi ya ri ishi eyemhe
shi we isamhi,
mhi keke oli shi we udu.
Mhi ya khi Eshinegba oyewe,
we we e khi egbo eyemhe.

¹¹ Ongewe o ke ke sese
onuzava oyoli, wekhi eri
o ya lie inyoghuo oli,
‘Lese Eshinegba.’
Itobọ khi we we nya
e ya lese mhe,
rote oni o kpoke nya
ya je oni o fune nya.

¹² Mhi ya ri olamhe topfa we,
mhi aa ke gbo ya sato
ipfido oyewe.” ‡

¹³ Abi o ro da lu ishobọ onana, “Onogbo” egho, o she ri oni odode mele onodiọ-a. Emini o da mele onodiọ-a ni o she e womhe, o kele ya kele-a.

Ugamhi na iloghie ali eke agbo

9 Ishobọ onodode o mhọli ishi ni a ro o ga ugamhi, o gbo mhọli igholo ni a ri ide ghi shi eke agbo. ² A to okholo ni a ri ide ghi gasẹ shi elemhi oni igholo. Elemhi owa eva e la o oni okholo. Elemhi owa ni a kpe ramhi aa lui, Asha no Pfuase. Akaghọ a ri emini a ri akpa ru e nga shi, ali itebu ni a ri ibuledi ni o pfuase e nga. ^{††13} Elemhi owa onuzi-eva ni o kpe oobo na ode ugbakpi ni a ro pfa ode-a, a lui Ashini o Pfuase ne nya. ^{†††4} Agho adido igolu ni a la tose ituale afu era ni epe pfi o la. Akpati ishobọ ni a ri igolu ku o li la Ashini o Pfuase ne nya. Oni akpati ona, omi utasa igolu o la o ni a ri ibuledi imana a shi. ⁵ Agho a li ri orokpo oyi Eroni ni o zẹ ukhuli shi, ali ipememhi eche eva ni a keke ishi

‡ Li zẹ Ijere 31.31-34 ††† Li zẹ Okiali 26.1-30; 25.31-40, 23-30
††† Li zẹ Okiali 26.31-33 § Imana khi eminale ni Eshinegba o rote idane ruese kule abi ame na eniye iZireni abi e ro rote ilipiti vu je eke ishobọ, ni a lu iKena

shi. †^{†5} Ikpeda na oni akpati ona, a ma emhi eva ni e li abi igeni ni e zę ipfua shi, ni e sọ alo ghue ufumhi oyi Ғshinegbba. E naghię ipfua eyewę-a guese ashini a la ri olamhę ę topfa. Ama ọa khi memena awa ya mę ęghęghę rọ ke tọno eni emhi ena nya ramhi udi wę pfo. ‡

⁶ A kha da she lina ri emhi ọgbọgbọ nya shi ashini a rọli ę shi se, lọli eni ęę ralo ugamhi e rọ ọ lo elemhi owa onododę ya gbe akanya ọdọda eyewę ogbelę kpa. †^{†7} Ama Ọga oyi ekpodalo ugamhi lọlighuo tse ọ dobe ę lo elemhi Owa Ni o pfuase nę nya ni o la ọ. Utoghuo elemhi ukpe ọ lese ę lo akaghọ. Ọlia eni ọ rọ luasobo na egbọli ali ęgbọse shi olamhę ni e lamhę elemhi umhalese, ọọ rue ę mholi obọ lo akaghọ. †^{†8} Eri Ayemhę-nọ-pfuase ọ ri onana guele khi, ọgbọ ọa khueghie odę ni o lo elemhi Owa ni o Pfuase nę nya-a, na ọgbọkhoghuo ne, ini okhologo onododę o kie migha. ⁹ Eri emhi enana e khi irọkhọkhọ na awa ęghęghę ana. Emini onana o ngme khi irona ali iluasobo eyi elamhakọ ni a luase ukpe khi ukpe khi, ęa dobe khuęse eni e bhale ya ga Ғshinegbba udu-a pfuase, rẹwe gba pfo. ¹⁰ Ingme eminale, ali onyo ali ikpegbe-a enana e migha shi, ni e khi ushi na ęlele. Eri ushi onana o gbe akanya ramhi ęghęghę ni Ғshinegbba ọ rọ ri ushi onogbọ shi eke.

Ọlia eyi ijesu

¹¹ Ama iKirisiti ọ she bhale abi Ọga oyi ekpodalo ugamhi, ni ọ khi oyi eminete ni e she bhale. Ọ she lo elemhi Okhologo ni a ri ode ghi ni o funę ogbọ ni o gba pfo, ni o la iloghie, ni ọgbọ ọa ri abọ tọ wẹkhi eri o la eke agbọ. ¹² Abi iKirisiti ọ rọte elemhi oni okhologo lo oni elemhi Owa ni o Pfuase nę nya, ọa rue ọlia eyi elamhi ali ena ya luase obo, ama ọlia eyi lọlighuo ọ rue utoghuo kpele rọ mie ipfasheke na agbọagbọ na awa. ¹³ Eri ọlia eyi elamhi ali ena, ali emue eyi ozele ęna ni a tose-a, ni áá miatse ku ęgbọ ni ęa pfuase, o rẹwe khi eni e pfuase idiegbe. †^{†14} Seę ọlia eyi iKirisiti ęa ke lię li dobe khuęse udu oyawa-a pfuase, rọte ikanya ni ęę pfi eghuli. Ikhi ọni ọ rọte ekpabọ Ayemhę oyi Ғshinegbba ri egbọli na Ғshinegbba abi iluasobo ni o gba pfo itobọ olamhę eyawa-a, ni awa dobe ke ga Ғshinegbba ni ọ la ọ agbọagbọ. ¹⁵ Itobọ ona iKirisiti ọ rọ migha iteva Ғshinegbba ali ęgbọ ri ishobọ onogbọ ona gbe eke, ęghęghę aghọ ni eni Ғshinegbba ọ lu, e li mie ugu na agbọagbọ ni Ғshinegbba ọ rọ nga. Onana o ya zę li, itobọ khi ọ ghu eghuli ni ọ rọ gbe olamhę ni ęgbọ e lamhę ęghęghę ishobọ onododę kua. ¹⁶ Ini ọgbọ ọ keke shi eke abi a li ya kemhi ugu oyọli se, ni ọ rọ ghua, a mema ya mę ọli mę gbo khi ọ she ghu-a neni ọgbọkhoghuo ọ ya mę emhikhoghuo le ugu. ¹⁷ Irari khi emhi afue oni ebe ni a keke abi a li ri ugu ya kia o ya khi, ini ọni ọ keke ọli ọ da kie la agbọ ne. Ama ini ọ

† Eri orokpo onayi Erọni ni a ngme ena ni o she khakha o kie zę ukhui onogbọ. †† Li zę Okiali 30.1-6; 25.10-16; 16.33; iNọba 17.8-10; Okiali 25.16; iDeut 10.3-5 ‡ Li zę Okiali 25.18-22 †† Li zę iNọba 18.2-6 †† Li zę iLev 16.2-34 ††† Li zę iLev 16.15-16; iNọba 19.9,17-19

ghu-a se, a rọ tigbe ri ọli ę gbe akanya. ¹⁸ Ona o zę khi ishobọ onododę ọa kha zę rọ gbe akanya ini ọlia ọa ma ọ lo. ¹⁹ Abi iMosisi ọ rọ zę ishi eyi Ғshinegbba ye eni ęgbọ se, ọ rue ọlia eyi ena ali elamhi, ọ ku amę shi ọ. Ọ rue uguabọ ọora ni a khili oolu opfopfo shi, ọ rọli miatse eni ọlia shi oni emini a keke ishi nya shi, ọ gbo li miatse ku ęgbọ nya. ²⁰ Ọọ wę, “Ọlia eyi oni ishobọ na, ni Ғshinegbba ọọ awa rọ ghue.” †^{†21} Ighọ ọ gbo li miatse eni ọlia shi oni owa ugamhi ali emhi nya ni a rọ la ọ rięle ugamhi. ²² Abi o li, khi, eri ushi ọọ a ri ọlia ri emhi nya khi eni e pfuase, ali khi ini aa li ri ọlia luase, iro-lamhę-topfa ọa la ọ. †

²³ Owa Oyi Ғshinegbba na eke agbọ ni a lina ri ọlia rọ khi oni o pfuase, irọkhọkhọ oyi owa ugamhi na obini iloghie o khi. Ama emini e la obini iloghie, iluasobo oni o tinę a mema rọ ya rẹwe shi ipfuase. ²⁴ iKirisiti ọa lo elemhi okhologo ni a ri ode ghi ni ęgbọ e ri abọ ma ni o khi irọkhọkhọ eyi egbegbewe. Ama iloghie ọ ri ochoghọ ya lo, ni ọ la migha odalo oyi Ғshinegbba na awa memena. ²⁵ Wẹkhi eri iKirisiti ọ lo iloghie ya ri egbọli luasobo iti-ingmingmę, abi Ọga oyi ekpodalo ugamhi ọ lię tsua ọlia eni ęa khi eyọli ę lo elemhi Owa ni o Pfuase nę nya, ukpe-khi-ukpe ya luase. ²⁶ Ighọ ó kha khi lọ, eri iKirisiti ọ kha mę osue iti-ingmingmę abi a te ma agbọ. Ama ọa khi ighọ. Eri ọ bhale utoghuo tse abi oni ęghęghę o rọ gba, ni ọ rọ ri egbọli luasobo rọ rue olamhę odę-a. ²⁷ Ezeze abi ọgbọ ọ lię ghu-a utoghuo tse, ọ kha da ghu-a se, ọ bhale shi iguezo. ²⁸ Ighọ a li ri iKirisiti luasobo utoghuo kpele ni a rọ shishi olamhę oyi ebubu ęgbọ-a. Ọ ya gbo bhale utonuzi-eva. Ọa khi ni ọ rọ gbo tsua olamhę, ama ni ọ rọ tsumhi eni e migha a khę ọli. ††

Iluasobo utoghuo kpele oyi iKirisiti

10 Ugamhi onodiọ ni a ga ęghęghę Ushi oyi iMosisi, aroro oyi eminete ni ę bhale e khi. Ғa khi wewę e khi egbegbewe wę. Eni iluasobo ni a kpe luase ęghęghę aghọ ukpe kpa, ęa tigbe dobe ri ipfuase ni o gba pfo na eni bhale odalo oyi Ғshinegbba ya ga ugamhi. ² Ini eni iluasobo ee dobe ri eni ęgbọ pfuase lo, a kha yemhę eni iluasobo a? Irari khi e kha ri eni e bhale ya ga pfuase utoghuo kpele, ni udu oyewę ọa ke mholi umhaguękia. ³ Ama eri eni iluasobo e yele ęgbọ olamhę eyewę le ukpe khi ukpe. ⁴ Irari khi ọlia eyi ena ali elamhi ęa dobe rue olamhę odę-a.

⁵ Irarighọ, abi iKirisiti ọ rọ ya bhale agbọ, ọọ Ғshinegbba,

“Iluasobo ali isomhopfa ęa ghọle ę.

Ama u she ri idiegbe na mę, ni mhi ri ungmehi oye gbe akanya.

⁶ Iluasobo eni a tose ali iluasobo igbe-olamhę kua ęa tigbe ti ę ęloe.

⁷ Ighọ mhi rę,

††† Li zę Okiali 24.6-8 § Li zę iLev 8.15 †† Li zę iLev 17.11 ††† Li zę Aza 53.12

'Ghe mhe ana,
Eri mhi bhale ya rięle
oghue mhe oyę, Eshinegba.' †

⁸ Ọ te ke ya ngme, ọọ, "Iluasobo ali isomhopfa ęa ghole ę, wekhi iluasobo eni a tose ali iluasobo igbe-olamhe kua e ghole ę, wekhi eri e ti ę ęloe." Ama khi a lese khi eri ushi ọọ a mema ligho ke rięle we. ⁹ Igho o ke re, "Ghe mhe ana Eshinegba, eri mhi bhale ya rięle oghue mhe oyę." Eri o ri obo ri iluasobo eni ęlele shi eke, o ri iluasobo oyi iKirisiti to ęloli we. ¹⁰ Itobo khi ijesu iKirisiti o rięle oghue mhe oyi Eshinegba, ọli o ze ni a ro ri iluasobo ni o ri idiegbe oyoli luase utoghuo kpele khuęe awa nya olamhe-a pfuase.

¹¹ Ełekhele, ekpodalo-ugamhi eyi Eshinegba nya e ro gbe ikanya ugamhi eyewe, eri e rięle eni iluasobo gbo rięle iti ingmi-ingme, ama ęa tigbe dobe rue olamhe ode-a. ¹² Ama abi iKirisiti, oni okpodalo-ugamhi oyi Eshinegba ona, o ro luasobo utoghuo kpele oyi igbe-olamhe-kua ni o khi oyi ona agboagbokpa, ni o ro shitọ obita oyi Eghiele oyi Eshinegba. ¹³ Agho o ke shitọ migha a khe eghęghę ni Eshinegba o ro ya ri ebe oli mele akphawe-nga eyoli-a. ¹⁴ Irari iluasobo utoghuo kpele ni o luase o ro ri egbo eni o rote olamhe pfuase khi eni e pfuase agboagbo.

¹⁵ Ayemhe-no-pfuase o gbo pfi otsęle shi ona ye awa. Oni odode, ọọ,

¹⁶ "Ishobo ona mhi ya nu we shi.
Onomhue o ngme ghọ khi,
oni eghęghę ogho o kha ramhi,
mhi ya ri ishi eyemhe shi we udu,
mhi keke oli shi we ayemhe." ††

¹⁷ O ke gbo ro ma o khi, "Mhi aa ke ya sato olamhe ali ikanya ebe eyewe." ¹⁸ Irarigho, a kha she da ri ena topfa se, ogbo ọa ke gbo mhọli emini a ri iluasobo irue-olamhe ode-a ya rięle.

A ze ni awa ti bhale deba Eshinegba

¹⁹ Irarigho, inyoghuo-mhe, aborokhia oia eyi ijesu e ri igbedu na awa ro lo Ashini o Pfuase ne nya egho, ²⁰ ikhi ode onogbo ni o mhọli agbo, ni o ri awa te ode ugbakpi ni a ro pfa ode-a a dose. ²¹ Abi o ro gbo li khia khi awa mhọli okpodalo-ugamhi oyi Eshinegba oniemhi ni ọọ mhesę shi Owa ugamhi oyi Eshinegba na iloghie egho, ²² awa ri udu igesikia ali irudunga ni o migha gboo ti bhale deba Eshinegba. Awa gbo mhọli udu ni a ri imiatse oia eyi iKirisiti ro khi ipfuase ni ęa ke mhọli umhaguekia, ali awa mhọli idiegbe ni a ri amę khuęe-a pfuase. ²³ Awa mu irudushi ni awa guele khi awa mhọli mhue gagaga, irari khi Eshinegba ni o shobo na awa, oni a ri egbe ę nga o khi. ²⁴ Awa ke sa abi awa li ya ke ri udu shi egbe o, ni awa ke rięle inono ali awa gbe ikanya enete. ²⁵ Awa khi ti egbe ilona oyi egbawa je ukhokho, abi egbo eghuo ęę li, ama, awa tobo ke ri udu shi egbe o, aborokhia khi u me khi Ogbęle oyi Onomhue o shi ti ę bhale.

† Li ze Iwolo 40.6-8 †† Li ze Okiali 29.38 † Li ze Iwolo 110.1 †† Li ze Ijere 31.33 †† Li ze Ijere 31.34 ††† Li ze iLev 8.30; Ezik 36.25

²⁶ Irari khi iluasobo olese ọa ke gbo lao ni o ya rue olamhe ode-a, ini awa mema famhi ę lamhe, ikpukhokho khi a she kpe gue oni igesikia ye awa ne.

²⁷ Emini egbo eghogho e ke ya shitọ ke khe khi iguezo ni o ri ulishi ę mu ali erali na biobiobo, ni o ya pfuse eni ęa ya suọ esọ na Eshinegba-a. ²⁸ Onini o da gbe Ushi oyi iMosisi-a, ni a ro da ri oli gue ęzo, ni o ro da lue ne, ni a ro me otsęle egbo aava okekhi aase, eri a gbe oli-a, ni ọa mhọli ilelemhi. ²⁹ Se u sa khi a kha li nase eni e ri awe wu Omi Eshinegba eke-a, ni e ri ukpele gbe oia ni Eshinegba o ro rięle ishobo, ikhi oia ni o khuęe we olamhe-a pfuase, ali eni o khia khi eri e ze emuebe na Ayemhe Okhale? ³⁰ Irari khi awa lese oni ọọ, "Mhemhe mhi ya nase eni e lina ngeli, Mhi ya fali oru," ali oni o gbolo ę, "Onomhue o ya ri egbo eyoli gue ęzo." ³¹ Irari khi emhi okhena o khi ni ogbo o ro ya pfi obo lo ingme oyi Eshinegba ni o la o.

³² A ke sato eghęghę ni a ro lese mie oni akpa, ni a ro migha mu imiesuo oyę ę mhue, aboriekhia khi aa na ę ukpokpomhi osoli shi o. ³³ Isheghuo, eri egbo e ga la igbaa a pfi itsue manya ę, a mu okhọli vule shi ę o. Isheghuo, a kugbe egbo elese ni a ligho mu okhọli vule shi o. ³⁴ Elemhi eni e la oga ighumha ee ala ę. Abi a ro ri itoto mie ę itsua, aa khako, a ri oghęle rue we obo-a na we, itobo khi a lese khi a mhọli itsua eni e tine ni e ya la o agboagbo.

³⁵ A khi tsua igbedu oyę pfa, irari khi o ma mhọli eleli oniemhi. ³⁶ A mhọli iregbemie, ni a bhale ya ę khi ini a dobe rięle oghue mhe oyi Eshinegba se, ni a mie emini o ro nga na ę. ³⁷ Irari khi Ebe-no-pfuase o ngme oli khi,

"Ini o rie tесе ukukuo,
Oni o ya bhale o ya bhale,
ọa ya tесе.

³⁸ Ama eni Eshinegba o pfa na,
irudunga e ro ya ke la agbo,
ama ini ongewe o nyene egbe ukhokho,
elemhi ęa ya timhe deba li." ††

³⁹ Awa aa li abi eni ęę nyene egbe ukhokho ni e ya pfua, ama eni e miesuo ni a mie pfuese awa khi.

Irudunga

11 Mena, irudunga khi, ini ogbo ọa mhọli akhokhomhe shi udu shi emini o ri udu shi eke ę khe, ali ni ogbo ro mhọli oli shi udu gueguegue khi emini aa me ne khi e la agho. ² Irudunga ona, o ri egbo enede le eva onete odalo oyi Eshinegba.

³ Awa lese khi irudunga ona, Eshinegba o ro ri ungememhi oyoli ma emini awa me ęloe nya. Ni a ro bhale ya ę khi, a rote emini aa ya me ęloe rięle emini a me ęloe. ⁴ Irudunga, o ri Ebeli ri iluasobo ni e ti dose eyi iKeni na Eshinegba. Rote irudunga oyoli, Eshinegba o ro mie obo shi o khi ogbo ni o mhọli angeli onete o khi, abi Eshinegba o ro ngme onete irona eyoli.

††† Li ze Aza 26.11 § Li ze iDeut 17.6; 19.15 †† Li ze Okiali 24.8 ††† Li ze iDeut 32.35,36 †† Li ze Abak 2.3-4 ††† Li ze Igbae 1.1; Iwolo 33.6,9; iJon 1.3

Irudunga ona o ri Ebeli kiele ngme, abi o ro ririę ghua.
†

⁵ Irudunga a ro rue Enoki agbo vu, ini o khi me eghuli. Ogbọ ọa ke me ọli, irari khi eri Eshinegba o rue ọli nga idane. Neni a rue ọli vu, o mholi otselę khi ogbọ ni o ri egbe mu Eshinegba o khi. ^{††6} Ogbokhoghuo ọa dobe ya riele emini e ri egbe e mu Eshinegba, ini ọa mholi irudunga. Irari khi neni ogbọ o ya bhale deba Eshinegba, o mema mholi irudunga khi o la agho, khi loli o somhi eni e kuegbe-a nono ọli opfa.

⁷ Irudunga o ri iNoa, abi o ro suo aqua ni Eshinegba o tse ye ọli shi emini aa me ne, roli ri ikuegbe-a ali ulishi oyi Eshinegba, khali oko-okę oniemhi ni o pfuese apfe ọli. Irudunga oyoli o ri umha miesuo oyi eni egbo na agbo khase gboo, ni o ro mie ikhivose itobo khi irudunga oyoli o ti Eshinegba eloe. ^{††8} Irudunga o ri Aburaamu vule abi Eshinegba o ro lu ọli o vule ke je ashini loli shobo khi loli ro ya na li le ugu. O rote eke oyoli vu, abi otseku khia khi ọa lese obini ọọ je.

^{††9} Irudunga o roli ngeli eke ishobo abi ofese. Oo la ifui okholo, igho li khi Aziki ali iGiekopu, ni e ga le ugu oni ekha oghuo. ^{††10} Irari khi eri o ri eloe shi eke khe eoli oni o mholi irogbekę, ni Eshinegba o vi ali ni o gbo khi atsona oyoli. ^{††11} Irari irudunga a ro ri Aburaamu dobe khi ita eniye abi o ro ririę ro she dose oni eghęghę ni o kha la dobe bia omọ ali ni iSera o ro khi aga. Irari khi o lese khi Eshinegba ni o shobo nali khi ọna igesikia o khi lo. ^{††12} Rote obọ oyi Aburaamu, ni o li abi oni oyoli o she pfo se, a te me imimi ni ęa ze leli abi ikpetata na idane ali ekhashę na ese oke oniemhi. ^{†††}

¹³ Agbo irudunga egbo ena e kie la ramhi ni e ro ghua. E kie miesuo khi wewe e ya mie emini a ro shobo na we. Eri e lese li rote odonue pfi alo o me we odalo, o ri egbe mu we. E lama shi o khi ena eoli oboese ali epfese wewe e khi shi elemhi eke agbo. ^{§14} Ini egbo e da lina ngme ne, eri o rokhase khi eoli oni e ya ke lu oyewe ęę nono. ¹⁵ Ini eri eoli ni e rote vu kha o la we udu lo, e kha mholi eghęghę ro mu egbe pfi je obini e te vu. ¹⁶ Eri eoli ni o tine o ri okiamhi i gbe we, oni o khi ona iloghie. Irarigho, ọa ri omama mu Eshinegba khi ee lu lue Eshinegba oyewe, irari khi o she mu egbe eoli shi eke khe we. ¹⁷ Irudunga o ri Aburaamu ri Aziki luasobo, abi Eshinegba o ro mu ọli fe bino. Loli ni o she mie oni ekha, ọọ nono ni loli ri omi ọli otuoghuo kpe luasobo, ^{§†18} aboriekhia khi Eshinegba o gueye ọli khi, "Rote Aziki u te ya mholi imi imi e."

^{§††19} Eri Aburaamu o sa li shi udu khi Eshinegba o dobe ya rote eghuli guise ogbọ le. Eri o li abine khi eri oni Aziki o ghu-a egho, ni o ro li abine khi eri Aburaamu o rote eghuli gbo mie Aziki.

²⁰ Irudunga o ri Aziki ku isemhe na iGiekopu ali iSo shi emini a ya me odalo. ^{§†}

²¹ Irudunga o ri iGiekopu abi o ro ya ghu-a so iromhi na imi ijosefu ava-ava, o da abo na Eshinegba abi o li kie ri egbe da orokpo oyoli. ^{§††}

²² Irudunga o ri ijosefu, abi o ro ya ghu-a ngme ingme abi eniye iZireni e li rote eke ijipiti ya vu shi eke. O guele shi eke abi a ya li igua eyelue. ^{§†}

²³ Irudunga o ri eni e bia iMosisi roli sheli ramhi iki ese abi a ro bia li se, irari khi ọa khi omọ na tse, ulishi ọa mu we ni e ro ri ukpeloe gbe omhese oyi oghie. ^{§†}

²⁴ Irudunga o ze khi abi iMosisi o ro fu vule se, khi ọa lama a ke lu lue omi omi iFero onokpotso. ^{§†25} O lama khi loli ya nu egbo eyi Eshinegba me osoli, ocho ni lue ro ya li agbo olamhe ukuku eghęghę. ²⁶ O bino ọli khi, omama ni ogbọ o ri itobo iKirisiti ee me o mu eloe dose epfue na ijipiti nya. Itobo khi eleli ni o la odalo o ri ukpeloe shi. ²⁷ Irudunga o roli rote ijipiti vu, ni o khia khi ulishi elemhi ibibi oyi oghie ọa mu ọli. Itobo khi o li abine khi eri ọọ me Eshinegba ni aa ya me eloe, loli ọa ro mu egbe pfi. ²⁸ Irudunga o roli ri Ukpe iPasova na iri-olia to ogbhele ko, ni o re, eniye iZireni e miatse ọlia ku shi ogbhele, ini aęeni eghuli o khi gbe emodiọ eyewe-a. ^{§§†}

²⁹ Irudunga o ri egbo iZireni dobe da oke oniemhi ni a lu Oke Ifulo, abine khi eni e rote eke ifufu dose. Abi egbo ijipiti e ro li mu ọli fe, khonya we, oni oke o to we lue. ^{§§§}

³⁰ Irudunga o ri ugbe ni a khi gasę ijeriko de ya gbe abi egbo iZireni e ro kia gasę ọli se ogbele ishulua.

¹⁸³¹ Irudunga a ro tsumhi iRe-abu ni o khi adegbe ni ọa ro nu eni ęa suo eso na Eshinegba pfua. Irari khi egbo iZireni ni a ghie e ka bęna tokpe oni eke bino, o mie we shi owa. ¹⁹

³² Seę mhi ke gbo ya ngme ma o? Mhi kie ke zono we? Eghęghę ọa la o na mhe ni mhi ro ya ngme ingme oyi iGidioni, iBaraki, iSamusi, ijefita, iDefidi, iSamuęeni ali emekeguele eyi Eshinegba. ²⁰³³ Irudunga e ro mu omhese eyi ighie le, e mhesę na egbo abi Eshinegba ọọ li nono ọli shi. E mie emini Eshinegba o tse ekha na we. E guese inu eyi idu, ²¹³⁴ e pfuse erali ebe-a, e na pfue eghuli ogbhorọ. O lose we, ama e toto-a, e khi idenomọ elemhi okholi, e pfuse ekholi-okhue eyi eoli oboese-a. ²²³⁵ Irudunga, ikpotso e ro gbo mie egbo eyewe ni a rote eghuli guise le bhale agbo. ²³

Egbo elese e ri egbe mie ugbemhi obe, ęa lama a wolọ wewe abo-a, ama e ghu-a shi ugbemhi obe, itobo khi e ri udu shi irote-eghuli-guale bhale agbo ni o tine.

³⁶ Eghuo o, a rewe li egia, a gbe we itali, a so eghuo igha ro shi ogba ighumha. ²⁴³⁷ A tono we eche, a ri iso kie we shi asha eva, a ri ogbhorọ gbolo we-a. E ri ekuę elamhi ali isumha ku egbe, e khi ena umha me, a nase we, a li we umumume. ²⁵³⁸ Egbo ni agbo ęa lu emhi eni

§†† Li ze Igbae 47.31; 48.1-20 §† Li ze Igbae 50.24-25; Okiali 13.19 §† Li ze Okiali 2.2; 1.22 §§† Li ze Okiali 2.10-12 §§† Li ze Okiali 12.21-30 §§§ Li ze Okiali 14.21-31 18 Li ze ijosh 6.12-21 19 Li ze ijosh 2.1-21; 6.22-25 20 Li ze Eguezo 6.11--8.32; 4.6--5.31; 13.2--16.31; 11.1--12.7; 1 iSam 16.1--1 Ighie 2.11; 1 iSam 1.1--25.1 21 Li ze iDan 6.1-27 22 Li ze iDan 3.1-30 23 Li ze 1 Ighie 17.17-24; 2 Ighie 4.25-37 24 Li ze 1 Ighie 22.26-27; 2 Okhe 18.25-26; ijere 20.2; 37.15; 38.6 25 Li ze 2 Okhe 24.21

† Li ze Igbae 4.3-10 †† Li ze Igbae 5.21-24 † Li ze Igbae 6.13-22 †† Li ze Igbae 12.1-5 †† Li ze Igbae 35.27 ††† Li ze Igbae 18.11-14; 21.2 ††† Li ze Igbae 15.5; 22.17; 32.12 § Li ze Igbae 23.4; 1 Okhe 29.15; iwolo 39.12 §† Li ze Igbae 22.1-14 §†† Li ze Igbae 21.12 §† Li ze Igbae 27.27-29,39-40

egbo ena e khi. E dudu kia kia ifui odagbe ifufu ali ikhomhi ite abi eni ẹa mhọli apfe, ee la elemhi irui ali ifui esẹ na elemhi eke.

³⁹ Itobọ irudunga oyi enana a rọ kuẹghię wẹ, ama ọngewẹ ọa kie mie emini Ẹshinegba ọ shobọ. ⁴⁰ Itobọ khi Ẹshinegba ọ she mhẹsẹ emini o tinẹ shi eke ẹ khẹ awa, ẹghẹghẹ aghọ e kha kugbe awa ọ, ọ ri awa ali wewẹ gba pfo.

12 Aborọkhia khi ebubu ọtsẹlẹ eyi ingme agbo irudunga e she lina le gasẹ awa ena, awa tsua emini ẹẹ zu awa ode ku-a ali olamhẹ ni e keleş ti awa je ukhokho. Awa zẹ ni awa ri iregbemie ke na oni unamhi ni a rọshi awa odalo. ² Awa ri ẹloe shi ijesu egbe ke bi-no ọli, ọni ọ khi igbaekele ali ọni ọ ri irudunga oyawa gba pfo. Ọni ọ ri itobọ oghẹlẹ oni a rọ shi eke ẹ khẹ ọli, ri egbe mie eghuli na apfida, ọ ri ukpeloe gbe omama ni ọ la apfida ya mẹ. Mena, ọ she shitọ obita ukpekhomhi Eghiele oyi Ẹshinegba. ³ Pfi ukpeloe ke bi-no lọli ni ọ ri egbe mie ibiselemhi ni mẹ obọ oyi egbo olamhẹ, ini o khi lọsẹ ẹ ni o pfanọ ku ẹ alo.

⁴ Inu-olamhẹ khẹ abọ oye, ọa kie rẹ ramhi oyi eghuli ne. ⁵ Eri a she yelem ungmehi iyude ni Ẹshinegba ọ nu ẹ ngme-a, abi imi ọli eni emose ali eni ikpotsọ? Ni ọ lẹ.

“Omi mhẹ, khi ri
 ẹloe gbe isheshe shi ode
 oyi Ọnọmhue,
 ali a khi zẹ ni
 egbe pfo ẹ-a
 ini ọ sheshe ẹ shi ode,
⁶ Irari khi eni Ọnọmhue
 ọ nono ingme oyewẹ
 ọọ sheshe shi ode,
 ọgbokpa ni ọ lama
 khi omiọli luẹ khi
 ọọ na osoli.” †

⁷ Ri egbe mie ini a sheshe shi ode, eri Ẹshinegba ọọ riẹlẹ ẹ abi imi ọli. Mhiẹ ii, ọmọ ọnoghwo itali ọa ya sheshe shi ode? ⁸ Ini aa sheshe ẹ shi ode abi a liẹ sheshe ọmọ kpa shi ode, eri o rọkhasẹ khi waa khi egbegbi omiọli ama ọmọ ni aa lẹsẹ ọni ọ bia li u khi.

⁹ Itawa ena agbo ẹa ya sheshe awa shi ode, ni awa rọ kiele ẹ mu ekpe na wẹ? Elo o zẹ ni awa aa ke rọ lili ẹ zẹ ni ọni ọ khi Itawa elemhi ayemhẹ ọ li sheshe awa ni awa mhọli egbegbi agbo? ¹⁰ Ukuku ẹghẹghẹ itawa ena agbo ẹẹ sheshe awa shi ode abi ọ ti wẹ ẹloe shi, ama itobọ onete oyawa Ẹshinegba ọ rọ sheshe awa shi ode, ini awa nu ọli mhọli okemhi shi ipfuasẹ oyọli.

¹¹ Isheshe shi ode okhoghwo ọa ya viọlọ egbe, ama eri ọọ to. O kha ke deńe, o ri ọni a ligho sẹsẹ ingme ẹ ngeli angeli enete, ali ọ gbo mhọli opfomhẹ.

¹² Irarigho, abọ eyẹ ẹ ni o lọsẹ ali ikhomhẹgbhẹ eyẹ ẹ ni ẹẹ kpheli rerere, a zese wẹ-a. ^{†13} A ke kia ode ni o sheshe talala, ni a ri eni e cheghẹlẹ awẹ-a ze, ocho ni e rọ ya de. ^{†14} A rọshẹka odekhode ni a nu ọgbokpa la agbo opfomhẹ, ni a gbo la agbo ipfuasẹ, irari khi ọgbokhoghwo ni ọa mhọli ipfuasẹ ọa ya mẹ Ọnọmhue.

† Li zẹ iJobu 5.17; Ekpi 3.11-12 †† Li zẹ Aza 35.3 † Li zẹ Ekpi 4.26

¹⁵ A rọshẹka ini ọngẹẹ ọ khi khi ọni okhale oyi Ẹshinegba ọa ramhi obọ ali a khi zẹ ni iyese-elemhi-a o zẹ shi ẹ iteva ni ọọ pfi ingme obe rọ pfuechẹ egboese-a.

^{†16} Ọgbokhoghwo ọ khi khi ọni ọọ ku itsebọ, wẹẹ ọngẹẹ ọkhoghwo ọ li abi iSọ ni ọa mhọli ayemhẹ oyi Ẹshinegba, ni ọ ri itobọ eminale utoghwo kpele ri ugu ọdiọ oyọli de. ^{†17} A lẹsẹ khi ẹlẹlese, abi ọ ke rọ ọ nono ni lọli mie oni ikhivose, a kie ọli. Itobọ khi ọa ke mẹ asha mu udu pfi, abi ọ tseku ke ri amẹ eviẹ nono ọli. ^{††}

¹⁸ Irari khi aa bhale ute ni a dobe ri obọ ọ ti, onabi ute iSinai ni egbo iZireni e ke bhale, ni ẹlẹmhi erali o la a de biobiobio, ni obili ulishi o la, ali ni okiki olitsa o la khili eke, ¹⁹ ali ni akala o la de limhilimhi, ni uruli oniẹmhi o la a ngme, ni egbo ni ẹ suọ oni uruli e rọ lema oni ungmehi o kpesẹ aghọ. ^{††20} Itobọ khi ẹa dobe ri egbe mie ushi ni a shi na wẹ ni ọọ, “Ini o riẹ khia khi ẹlamhakọ ọ ri egbe ti oni ute, a mema ya tonu ọli echẹ gbe-a.” ^{§21} Eri emini a mẹ aghọ o lolo ri ulishi mu ramhi ni iMosisi ọ rẹ, “Ulishi oniẹmhi o ga mu mhẹ!” †

²² Ama, mena, a she bhale ute iZayo, ali ẹoli oyi Ẹshinegba ọni ọ la ọ, iJerusalemu ona iloghie ali obini ilegba oghẹlẹ oyi igeni upfoleli. ²³ A she bhale igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ oyi emodiọ eyi Ẹshinegba, eni a kekẹ eva oyewẹ shi iloghie. A she bhale deba Ẹshinegba ni ọ khi ọsọ-ẹzọ oyi egbo kpa, ali a gbo bhale deba ayemhẹ oyi egbo enete ni a rọ khi eni e gba pfo. ²⁴ A she bhale deba ijesu ọni ọ ri ishobọ onogbo kọ, a gbo bhale deba ọlia ni a miatsẹ ku, ni ẹẹ ngme emini e ti doşẹ emini ọlia eyi Ebeli e ngme. ^{§††}

²⁵ A mu egbe ẹ ini a khi kie ungmehi oyi ọni ọ nu ẹẹ ngme. Ini eni egbo ẹa dobe pfue ọ, abi ẹa rọ ri ungmehi oyi ọni ọ la agbo tse agua ye wẹ gbe akanya, sẹ u sa khi awa li ya pfue ọ, ini awa aa ri ungmehi oyi ọni ọ rọte idane tse agua ye awa gbe akanya. ^{§†26} Eri uruli oyi Ẹshinegba o nighise eke agbo ẹghẹghẹ aghọ, ama mena, ọ she shobọ, ọọ, “Oa khi eke agbo tse mhi gbo ya nighise utoghwo shi ọ, ama li shi ukhui.” ^{§†27} Eri ungmehi ni ọọ, “Utoghwo shi ọ,” o rọkhasẹ gboo khi emini a ma nya, khi a ya nighise wẹ, a rue wẹ ode-a, ni a bhale ya ẹ khi emini ẹa zẹ nighise e ke kpole.

²⁸ Irarigho, aborọkhia khi awa a mie omhẹsẹ ni ọa zẹ nighise egho, a zẹ ni awa ke kphẹmhi, awa ri ekpe ali ulishi ga Ẹshinegba abi o ti shi, ²⁹ irari khi Ẹshinegba oyawa erali opfuse ọ khi. ^{§†}

Ugamhi ni o ghọle Ẹshinegba

13 A kie ligho ke nono ingme oyi egbe ẹ abi in-yoghwo. ² A ke sato mie epfese shi owa, a mu wẹ epfese. Irari khi egbo eghuo ee ke ligho, ni e rọ mu egbo eghuo epfese, ni ẹa lẹsẹ khi igeni e khi ni wewẹ e mu epfese. ^{§3} A ke sato eni a mu shi owa ighumha

†† Li zẹ iDeut 29.18 †† Li zẹ Igbae 25.29-34 ††† Li zẹ Igbae 27.30-40 ††† Li zẹ Okiali 19.16-22; 20.18-21; iDeut 4.11-12; 5.22-27 § Li zẹ Okiali 19.12-13 † Li zẹ iDeut 9.19 †† Li zẹ Igbae 4.10 §† Li zẹ Okiali 20.22 §†† Li zẹ Agai 2.6 † Li zẹ iDeut 4.24 §† Li zẹ Igbae 18.1-8; 19.1-3

egbe abine khi eri a nu we la agho. A ke sato egbo eni a na osoli egbe abine khi eri a li nu we me oni osoli.

⁴ Omose ali ughue oli e mu ekpe shi angeli oyewe. Omose ali ughue oli e khi li egbe le. Irari khi Eshinegba o ya gue eni e ku itsebo ali eni e kia okia ezo.

⁵ Zobe ni agbo oye o nuata shi oghuemhe ukpago, ze ni emini u mholi o ke khuese e. Irari khi Eshinegba o o lie,

“Mhi aa tigbe ya ze obo,
mhia ya tsue pfa ghue.” †

⁶ Loli o ze ni awa ro ya ri igbedu lie,

“Onomhue o khi
okpaghiobo oyemhe,
mhia ya tigbe na ulishi.

Elo ogbo dobe ya li mhe?” ††

⁷ A pfi eloe bino eni e ralo na e ena elele. Eni e ri irudunga gue ungemhi oyi Eshinegba ye e. A sa je abi e li ngeli ramhi ni e ro ghua, ni a ke khonya irudunga oyewe. ⁸ Ijesu iKirisiti, abeghuo o khi, ode, amo, ali agboagbo.

⁹ Khi ze ni ose e egbholi ododa e tsua e udu vu. Irari khi okhale o ri udu oyawa ze-a, o a khi ni a ri ushi eminale gbe akanya, ni o a kpaghie eni e rewe gbe akanya obo. ¹⁰ Ama awa mholi atete ni ekpodalo-ugamhi eyi Eshinegba na elemhi owa ugamhi oyi egbo iju e a mholi afu ya rote le emhi iluasobo. ‡

¹¹ Eri Oni o kpeda na ekpodalo-ugamhi eyi Eshinegba oyi egbo iju o o tsua o lia eyi elamhako lo elemhi Ashano-Pfuase ne nya ya ro luase obo shi olamhe irotopfa, ama eri a rue eni idiegbe eyi eni elamhako fie ifui apfe je odagbe ya tose-a. ††¹² Onana o ze ni ijesu o ro li ghu-

† Li ze iDeut 31.6,8; iJosh 1.5 †† Li ze Iwolo 118.6 ‡ Emini onana o ngme khi, 'Awa mholi atete ni o khi apfida ni ijesu o la ri idiegbe oyoli luasobo. Ama egbo ni e sa khi iluasobo ni a luase elemhi owa ugamhi oyi egbo iju, e te ya mholi imiepfuese, e a mholi okemhi shi oni atete ona.' †† Li ze iLev 16.27

a shi ikhokho apfe, ni o ro ri o lia eyoli ri egbo khi eni e pfuase. ¹³ Irarigho, a ze ni awa le deba li ikhokho apfe ni awa nu oli me omama ni o me. ¹⁴ Irari khi agbo oola, awa aa mholi eoli ni o la agboagbo, ama eoli ni o ya bhale awa ri ukpeloe shi eke e khe. ¹⁵ Awa ri irarigho rote ijesu ke ri iluasobo ikuaghie na Eshinegba. Ini awa ligho, eri awa pfi otsele shi o khi loli o khi Onomhue. ¹⁶ A khi yele onete iriele-a, ali ni a gbo ke kpaghie egbe obo, irari khi enana khi iluasobo ni e lie ti Eshinegba eloe.

¹⁷ A ke suo eso na eni e ralo na e, a ri egbe e tiemhie na omhese oyewe. Eri e ri ukpeloe shi e egbe abi eni e ya rokhase abi e li gbe. A ke suo eso na we ni akanya ni ee gbe o ri oghelena we, ini o khi khi itsua na we, irari khi u wa mholi eleli ni u ya me o. ¹⁸ A ke lema na anye. Anye lese khi udu oyanye o pfuase, anye gbolo e ngeli ke mu ekpe shi egbe anye egbe odekhode. ¹⁹ Mhi gbo ga lolo lema e, a lolo lema Eshinegba o gbo remhe kele nyene egbe bhale deba e. ²⁰ Mhi lema Eshinegba ona opfomhe, oni o ri o lia oyi ishobo na agboagbo rote eghuli guise ijesu Onomhue le, ikhi Orisumha-kia oniemhi oyi isumha ogho. ²¹ O ri eminete nya shi e egbe ni a ro ke rielle oghuemhe oyoli. O gbo gbe ikanya eni e ti oli eloe shi awa egbe, rote obo oyi ijesu iKirisiti, ni o mholi ufumhi na agboagbo. Atse.

²² Inyoghuo-mhe, mhi lema e, a kuegbe-a ri eso shi oni usomhi irudusho ona, irari khi ebe ni mhi keke ghi e ena o a lolo nuata. ²³ Mhia nono ni a lese khi a she rue iTimoti inyoghuo awa o gba ighumha lasele. Ini o kele bhale, mhi ya roli bhale ya me e.

²⁴ A tse eni ee ralo na e nya, ali egbo eyi Eshinegba nya. Inyoghuo awa eni e la Itili ee tse e.

²⁵ Okhale oyi Eshinegba o ka nu e nya la. Atse.

ijemhisi

1 Mhēmhē ijemhisi ni mhi khi ọni ọọ ga oyi Ẹsh-inegba ali oyi ijesu iKirisiti Ọnọmhuẹ mhia kẹkẹ ebe ona ghi ẹgbọ eni e miesuo, ni ẹ la ẹdẹli igbẹva eyi ẹgbọ iZireni, ni e gbhiaku elemhi ekẹ agbọ nya. † Mhi tse ẹ.

Ke ghele elemhi imufe

²Inyoghuo-mhẹ, leli ọli shi emhi oghẹle ini imufe ọdoda e bhale debẹ. ³Irari khi u lẹsẹ khi ini a da mu irudunga oye fe bino ne, iregbemie oye o ya me asha fu-a shi ọ. ⁴Zobe ni iregbemie oye o gbe akanya oyoli pfo, ni a mhọli iwomhelo, ni o gba pfo, ni a khi eni ingeli enete ẹa baku. ⁵Ama ini onge ọọ nono ẹgbhali, ọ mhila Ẹshinegba ni ọ pfo elemhi ro ọ na ọgbokpa, ni ọ ya me umha-guekia oyi ọgbọ. Ọ ya roli na li. ⁶Ama ini ọọ mhila, ọ mhọli irudunga ni ọa mhue akhokhomhẹ, irari khi oni mhọli akhokhomhẹ, eri ọ li abi izughuse oyi okẹ oniemi ni akpepeli o pfi ẹ kia. ⁷Ọgbọ oghogho ọ khi sa khi loli me emhikhoghuo ya mie obọ oyi Ọnọmhuẹ. ⁸Ọgbọ ozidu eva ọ khi, ọa ya riẹle emini o mu amẹ.

Ẹpfue ali umhamẹ

⁹Eni e mie ijesu iKirisiti suo ena umhamẹ e ke ghele irari khi e ma ghalẹ ukpeloe oyi Ẹshinegba. ¹⁰Igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suo ni e pfue, e ke ghele ini agbọ o ke ti we tiemhile. Irari khi eri ẹpfue e ta a kua abi udodo. ¹¹Irari khi ini ovọ o ngale khi ọọ to, eri ọọ tose ebuli a, e khakha-a, idodo eyewe e de kua, isomhotse eyewe o yese a. Igho, oni ọ pfue ọ li ya ta kua, abi ọ li na ya nga na ya tiemhi shi akanya oyoli. ††

Imhesẹ-bino ali imufe

¹²Ikhivose ọ khi na ọgbọ ni ọ kie migha ini ọ mhọli imufe, irari khi ini ọ dobe ri egbe mie, ọ ya mie arula oghie oyi agbọ na agbomagbọ, ni Ẹshinegba ọ she shobọ khi loli ya ro na eni e nono ingme oyelue.

¹³Ini a mu ọgbọ ligho fe bino, ọ khi liẹ khi, “Ẹshinegba ọ mu mhẹ ẹ fe.” Irari khi ọgbọ ọa ri onobe ya dobe mu Ẹshinegba fe, wekhi eri loli ọ mu ọgbokhoghuo ẹ fe bino. ¹⁴Ama oghuemhẹ eyawa ni e di awa mu, e ri awa mhọli imufe. ¹⁵Egheghe agho oni oghuemhẹ o kha me, o bia olamhẹ, ini olamhẹ o fu, khi o te, o bia eghuli.

¹⁶Inyoghuo-mhẹ a khi ze ni a di ẹ. ¹⁷Isomhi-opfa onete kpa ni o gba pfo, idane o te bhale, obini oyi Ita

† Li ze iMat 13.55; iMak 6.3; Ika 15.13; iGal 1.19 †† Li ze Aza 40.6-7

ni ọ ma ikpa na idane, o rote ẹ tiemhile. Oni ọa ya mu pfi abi aroro ni ọọ je oola je oobọ. ¹⁸Oghuemhẹ oyoli ọ ro ri ungmehi igesikia oyoli ri awa bhale agbọ, ini ọ me asha ri awa khi imomhi eni odode elemhi emini o ma nya.

Isuo-ungmemhi oyi Ẹshinegba ali irọli-gbe akanya

¹⁹A sato ona inyoghuo-mhẹ, ọgbokpa ọ kele ke suo ungmehi, ama ọ khi kele ke ngme unu, ọ khi gbo kele ke mhue elemhi ibibi. ²⁰Irari khi elemhi ibibi oyi ọgbọ ọa ri ọgbọ ọ mhọli igue-ngeli oyi Ẹshinegba ²¹Irarigho, a ti egbe ingeli ichimhi-a ali ingeli ingmobe ni e sha ẹ ma-a. A ri egbe ẹ tiemhile na Ẹshinegba, a ri eloe shi ungmehi oyoli, ikhi oni a ro ko ẹ udu, ni o dobe ya mie ẹ pfuese. ²²A khi khi eni e lẹsẹ ri esọ suo tse ni ẹ di egbe we, a ri ochoghọ ke ri emini a suo gbe akanya. ²³Oni ọ ri esọ suo oni ungmehi ni ọa riẹle emini o ngme, eri ọ li abi oni ọ le ya bino egbọli ughegbe abi loli li. ²⁴Ọ kha bino egbọli se, ọ vu agho le, aghogho ọ yele abi ọ li-a. ²⁵Ama ọgbọ ni ọ bino elemhi ushi ni o gba pfo ni ọọ rue ọgbọ ọ le, ni ọ kiele ẹ riẹle emini o ngme, ni ọa yele-a abi oni ushi o ngme, a ya khivose na li emimini ọọ riẹle kpa.

²⁶Ini onge ẹ ọ rue egbọli khi ọna ugamhi loli khi, ni ọa ro lolo mu elemhi oyoli mhue kpẹ, egbọli ọọ di. Ugamhi afue ọọ ga. ²⁷Ugamhi ni o pfuase ni ọa mhọli ifue ni Ẹshinegba Ita awa ọọ mie loli o khi, ni u ro ri ukpeloe khu imi-olimhi ali esamhi-olimhi ini ẹ me osoli. Ali ni ọgbọ ọ mu egbọli ini agbọ o khi ri ichimhi mu ọli.

A khi zolo egbe ẹ

2 Inyoghuo-mhẹ, ini u mie ijesu iKirisiti Ọnọmhuẹ oyawa ni ọ mhọli ufumhi oniemi suo, a khi riẹle khi ọnana ọ kpe mhẹ ne. ²Ini a fe bhale ya ẹ khi ọgbọ ni ọ pfue ni ọ so ukpekhuili oyi igolu ali ide eni e somhotse, ọ lo ilegba oye le, ali ni a ro gbo me khi ọna umhamẹ ọ so ijeje ide li lole. ³Ini u ri ekpe na oni ọ so itsua ni e somhotse ne, ni u ro liẹ ọli, “Bhale ya shito ashini o ti ne,” ni u ro liẹ ọna umhamẹ, “Migha oobọ,” okekha khi eri u we ọli, “Shito ekẹkẹ epfe awe eyemhẹ.” O fe ti ghọ? ⁴Aa she riẹle azolomhẹ deba egbe ẹ egho? Aa gbolo ri isamhi ebe ẹ gue egbe ẹ ẹzo egho?

⁵A ri esọ shi mhẹ ekẹ inyoghuo-mhẹ, ọa khi eri Ẹshinegba ọ she ze ena umhamẹ ukpeloe agbọ, ni e mhọli ẹpfue oyi irudunga, ali ni e mhọli okemhi shi ugu eghiele ni ọ ro shobọ na eni e nono ingme oyoli?

⁶ Ama u she mē ena umhamē bie. Ọa khi eri eni ẹpfue e li ẹ le? Ọa khi wẹwẹ e rẹ ẹ ye ikọtụ? ⁷ Ọa khi wẹwẹ ẹ ri unu ẹ yese eva onete oyi ijesu iKirisiti-a ọni a kugbe ọ?

⁸ Onete wa riẹlẹ ini u ri ushi ni o mu egbe nẹ nya, ni o la Ebe-no-pfuasẹ gbe akanya, ni ọọ, “Nono ingme oyi ọnuzava oyẹ abi u li nono ingme egbe ẹ.” ^{†9} Ama ini u riẹlẹ azọlómhẹ, u she lamhẹ, ushi o gbo pfa ẹzọ mu ẹ khi ọni ọ gbe ushi-a u khi. ¹⁰ Irari khi ọnini ọ da ri ishi nya ghue ni ọ pfi dọ elemhi ushi oghuo tse, ishi enekpọle nya ọ gbe-a. ¹¹ Irari khi ọni ọọ, “Khi kia okia.” Lọli ọ gbolo ẹ, “Khi gbe ugbeli.” Ini u wa riire kia okia, ni u rọ da gbe ugbeli ne, ọgbushia u khi. ^{††}

¹² A ke ngme ungmehi, áá ngeli abi ẹgbọ eni a ri ushi inono ya gue wẹ ẹzọ, ikhi ushi oni o ri ẹpfua a na ọgbọ. ¹³ Irari khi ẹshinẹgba ọa ya mhọli ilẹlemhi na ọgbọ ni ọa ya mhọli ilẹlemhi, ẹlẹ ni ẹshinẹgba ọ rọli ya gue ẹzọ. Irari khi ini u mhọli ilẹlemhi, eri u ya ke ghele ini a rẹ ẹ gue ẹzọ.

Irudunga ali iro-gbe akanya

¹⁴ Inyoghuo-mhẹ ini ọgbọ guele khi lọli mhọli irudunga, ni ọa rọ mhọli iro-gbe akanya, onete onoghuo o ya li nali? Imiesuọ oghoghọ ọa ya dobe tsumhi ọli? ¹⁵ Ini a fe bhale ya ẹ khi inyoghuo awa ọni ọmose okekhi ọkpotso ọa mhọli itsua ni a sọ ali eminale ni ọ ya le ogbele. ¹⁶ Ni ọngẹ ọ rọ gueye ọli, “Ke vu, o ya ti ne, ẹshinẹgba ọ khi zẹ ni ulili ali okiamhi o nẹ osoli”, ni ọa rọ mhọli emhi khoghuo ni ọ riẹlẹ na, ighe onete ni o riẹlẹ? ¹⁷ Eri o li abine khi ọgbọ mhọli irudunga ni ọa rọli gbe akanya. Irudunga luẹghuo tse ni a ri akanya ma, irudunga oni o ghu-a o khi.

¹⁸ Ama a dobe ya mē khi ọgbọ ọọ li, “U mhọli irudunga, mhẹmhe mhi gueye ọli khi iro-gbe-akanya mhi mhọli.” Ri irudunga oyẹ khasẹ mhẹ ni ọa mhọli akanya igbegbe, mhẹmhe mhi ya ri emini mhi riẹlẹ rọ ri irudunga oyemhe khasẹ ẹ. ¹⁹ U miesuọ khi ẹshinẹgba ọghuo ọ khi, oo ti gba. Egbegbi ayemhe eyi ọkphaghie e mie ona suọ, ẹẹ na ulishi, ẹẹ guọ. ²⁰ Yeyẹ ọmose ọoyeghe, eri u wa nono ni a gbo gue ọli ke ye, khi irudunga ni ọa mhọli akanya igbegbe, khi afue o khi? ²¹ Ọa khi emini ititawa Aburaamu ọ riẹlẹ a rọ rọli liẹ khi ọni ọ pfuasẹ ọ khi, abi ọ rọ ri omi ọli Aziki luasẹ obo ukhomhi atete? ^{‡22} U mē ọli khi irudunga ali iro-gbe-akanya oyọli e ga gbe akanya kugbe, emini ọ riẹlẹ o ri irudunga oyọli gba pfo. ²³ Lọli o zẹ khi emini Ebe-no-pfuasẹ o ngme o rọ bhale ya tse ni ọọ, “Aburaamu ọ mie ẹshinẹgba suọ, a leli ọli nali shi ipfuasẹ”, A lu ọli ọmole ẹshinẹgba. ^{‡†}

²⁴ U mē ọli eghọ khi emhi ni ọgbọ ọ riẹlẹ a rọ liẹ khi ọgbọ ọna ipfuasẹ ọ khi, ọa khi irudunga tse ọgbọ ọ rọ khuẹ pfuasẹ. ²⁵ Ighọ o gbo li egbe oyi iRé-àbu ni ọ khi adegbe. Emini ọ riẹlẹ o rọli khuẹ pfuasẹ odalo oyi ẹshinẹgba. Abi ọ li mu ẹgbọ iZireni ni e bhale ya tokpe eke bino epfese. Ni ọ gbo kpaghie wẹ obo ni e rọ mē asha na rọte odẹ oboese vu. ^{‡†}

²⁶ Irarighọ, abi idiegbe ni ọa mhọli ayemhe o li khi oni ghua, ighọ irudunga ni ọa mhọli akanya o li khi oni ghua.

Ekpabọ oyi ẹlẹmhi

3 Emole mhẹ, ẹẹ nya a khi ya khi eni ẹẹ sẹsẹ, irari khi a lẹsẹ khi anye ni anye khi eni ẹẹ sẹsẹ ẹgbọ, a ri ẹzọ oni o ze nẹ nya na ya gue. ² Awa nya awa mhọli ashini awa te pfi dọ. Ama ini ọgbọ ọa pfi dọ elemhi ungmehi oyọli ghue, ọgbọ ọni ọ gba pfo ọ khi, ni ọ dobe ẹ mhẹsẹ ni idiegbe oyọli nya.

³ Eri a sọ achi aghekpe unu ni ọ ke suọ esọ na awa, lọli o zẹ khi awa dobe nga li ẹ je obini o ghọle awa. ⁴ Gbo li sa ingme ọkọ oke oniẹmhi bino, ashini o gbẹdi ramhi eghọ, ni o khia khi akpekpeli oniẹmhi o kha riẹ ẹ li, ukuku akhuli, ọni ọọ gua li ọ rọ mu ọli ukhomhi ẹ pfi je obiobini o ghọle ọli. ⁵ Ighọ ẹlẹmhi o li li. Ashini o she ramhi elemhi idiegbe oyi ọgbọ, o ma pfi okhorobo.

Sa ọ ghue, abi ukuku akhuere o liẹ ma erẹ osha. ⁶ Eri ẹlẹmhi o li abi erali. Emhi obe o khi ni o la elemhi idiegbe ọgbọ. Eri ọọ yese ọgbọ-a nya odẹ khi odẹ. Il-imhi iriere oni erali oghọ o te bhale ẹlẹmhi.

⁷ Elamhako nya e zẹ ẹ mu abọ, ghe ipfeli o, ghe eni ẹ tialọ akpidi eke o, ghe elamhako ena oke o, ọgbọ ọ dobe ẹ mu wẹ abọ. ⁸ Ama ọgbọ khoghuo ọa dobe ya mu ẹlẹmhi abọ. Eri o li abi osue ẹnye obe ni ọọ gbe.

⁹ Oni ẹlẹmhi awa rọ ọ kueghie Ita awa Ọnomhue. Lọli awa gbo rọ ọ ku itse na ẹgbọ ni a rọ khokho ẹshinẹgba ma. ^{‡†10} Ikuẹghie ali itse ikuku e rọte unu oghuo ẹ lasele. Ọa kha khi ighọ inyoghuo-mhẹ. ¹¹ Amẹ eni e ti unu ali amẹ ni ẹa ti unu ẹa dobe ya rọte unupfie oyi oke oghuo ke chocho lasele. ¹² Inyoghuo-mhẹ, ọkhua-eni o fe dobe ya mọ udumhi olivu? Wẹkhi eri olomu iba o dobe ya mọ udumhi ọkhua-eni? Ighọ oke ọni ọọ chocho amẹ ugbheli, ọa dobe ri amẹ eni e ti unu ya lasele.

Iku ilẹsingme eva

¹³ Ọghuo ọ elemhi ẹ ọ khi ọtsegbhe ni ọ mhọli ilẹsẹ? Ọni ọgbọ ọ ri angeli onete oyọli rọli khasẹ, ikhi onete ni ọ ri iregbe-tiemhile ni o rọte ilẹsingme bhale riẹlẹ.

¹⁴ Ama ini u mhọli ayemhe ubogbo ali emhi-itoegbe shi udu oyẹ, khi vuse ipfua shi ọ, ni u rọli kie oni igesikia. ¹⁵ Ilẹsingme oghoghọ ọa khi iloghie o te bhale, ama onayi agbo ona o khi, ni ọa rọte Ayemhe-no-pfuasẹ bhale, elemhi ayemhe oyi ọkphaghie o te lasele. ¹⁶ Ashini ubogbo ali emhi ituegbe o da la ne, ozughu ali emhi ebe ọdoda, e ma la akaghọ. ¹⁷ Ama ẹgbhe ali ilẹsẹ ni o te idane bhale, eri o kpẹ te eke pfuasẹ, o nono opfomhe. Eri ọọ kuegbe-a, o ri egbe ọli ẹ tiemhile na ọgbokpa pfo, o mhọli elemhi-iamhẹ, o ri umomhi angeli onete ẹ khasẹ. Ọa ya gbe azẹba, o mhọli igesikia. ¹⁸ Eni ẹ nono opfomhe ni e ri ayemhe opfomhe ri onete kọ, ikhiẹsẹ oyi ipfuasẹ ẹẹ mē.

† Li zẹ iLev 19.18 †† Li zẹ Okiali 20.13,14; iDeut 5.17,18 ‡ Li zẹ Igbae 22.1-14 †† Li zẹ Igbae 15.6; 2 Okhe 20.7; Aza 41.8

‡† Li zẹ ijosh 2.1-21 ‡†† Li zẹ Igbae 1.26

A ri egbe ẹ na Ẹshinẹgba pfo

4 Eḷo ọọ pfi okhọli ali uwola a na ẹ? Oa khi itobọ oghuẹmhe, ni e la ẹ udu nu ẹ a khọli o zẹ ni a rọ nu egbe ẹ khọli? ² Emhi ọọ ghọle ẹ, ama aa mhọli ọli. A gbe ugbeli, a mhọli ẹloe-iamhe ama a doḅe mhọli emini ẹẹ ghọle ẹ. A kha wola, a khọli. Aa ya mhọli emini a nono, irari khi aa mhila Ẹshinẹgba. ³ A kha mhila, aa ya me mie, irari khi usamhi obe a rọ shi udu ke mhila, ini a ba me asha ri emini a mhila rọ li agbọ shi egbe.

⁴ Ẹẹ ni a khi ẹgbọ ni e li abi ọkpotoso ni ọọ kia okia, eri aa leṣe khi ini emhi agbọ o ghọle ẹ doṣe, khi ọbe Ẹshinẹgba a khi? Onini ọ da zẹ agbọ ona ọmọle ne, ọbe Ẹshinẹgba ọ khi. ⁵ Eri u dabi khi afuẹ Ebe-no-pfuase o ngme ọli khi, eri ayemhe ni Ẹshinẹgba ọ rọ shi awa egbe ọọ kpe ofuma egbegbọ, ni o khia khi eri ọọ nono ni awa khi ọyi Ẹshinẹgba pfo nya. ⁶ Ama eri Ẹshinẹgba ọ khi ma okhale na awa. Onana o zẹ ni Ebe-no-pfuase o rọ liẹ,

“Eri Ẹshinẹgba

ọ mu okhọli ẹ vule shi

oni ọ ti egbe ọli ẹ nga ọ.

Ọọ somhi elemhi

oni ọ ti egbọli ẹ tiemhile.” †

⁷ Ri egbe ẹ tiemhile na Ẹshinẹgba pfo nya. Tsese ku ọkphaghie ọ ti kia ne, khi ọ ya na ne. ⁸ Ti bhale deba Ẹshinẹgba, khi ọ ya ti bhale debẹ. A kpe abọ eye ẹ-a, ẹẹ ena olamhe, a ri udu oye ẹ shi eni e pfuase, ẹẹ ezidu-eva. ⁹ Viẹ osoli, viẹ oya, mu egia oye mele eviẹ-a, u gbo mu oghelẹ oye pfi bhale iyese udu-a. ¹⁰ Ti egbe ẹ tiemhile odalo oyi Onomhue, khi ọ ya ti ẹ nga.

¹¹ A khi ke yese egbe eva inyoghuo-mhe. Ini u da yese onuzava oye ni a ga mie iKirisiti suọ eva-a ne, ni u rọ da gue ọli ẹzo, ushi wa zẹ ifue, ni u wa gue ẹzo. Ini u gue ushi ẹzo, wa ke khi oni ọ ri ushi ẹ gbe akanya! Ama oni ọ gue ọli ẹzo u ke khi. ¹² Ẹshinẹgba loughuo tse ọ khi oni ọ rue ushi na agbọ ni ọọ gue ọgbọ ẹzo egbe-a. Loughuo tse ọ doḅe a tsumhi, ni ọ doḅe a gbe-a. Oghuo u sa khi u khi ni u wa gue ọgbọese ẹzo?

Awa khi ke tono obọ udu

¹³ A suọ mhe, ye ye ni u we, “Amo okekhi akọ awa ya ye ẹoli ona okekhi ogho, awa ya la oobọ elemhi ukpe oghuo, awa la oobọ gbe akanya ona ali ogho, awa gbe ukpaghọ tima.” ¹⁴ Waa leṣe emini ogbe na akọ o ngme ne, wekhi emini a ya me akọ. Se u leṣe abi agbọ oye ọ ya li? Eri u li abi otughunu ẹle uzogbe ni ọọ lasele ukuku eghẹghẹ, o gbo kala-a. ¹⁵ Eri u kha ri ochoghọ liẹ, “Ini o ghọle Onomhue, awa ya la agbọ, awa li ona ali ogho.” ¹⁶ Mena eri u wa tono obọ udu, waa ti ipfuabọ nga. Itonobọ-udu eghoghọ nya ẹa gbe akanya.

¹⁷ Irarigho, onini ọ da leṣe onete ni ọ kha riẹle ni ọa rọ da riẹle ọli ne, olamhe o khi na li.

A tse agua ye eni e pfue, ni ẹẹ nase eni ẹa pfue.

5 Ghe ii, ẹẹ eni a pfue, a viẹ, a viẹ oya irari osoli ni ọọ bhale na ẹ. ² Ẹpfue eye ẹ, e she ke a, ali khi ese-le e she re ẹ ide le. ³ Igotu ali ẹlomho eye ẹ, e she mu ọghuoghuo-a. Oghuoghuo ni e mu, e ya pfi ọtsele mu ẹ, a ya na ẹ osoli to ọ irari khi u ti ikpaghọ ma leghe na egbe ẹ ya ramhi memena. ⁴ Waa fali ẹgbọ eni e gbe ikanya ishemhi oye ne ifata ne. Ẹẹ viẹ, ẹẹ wolo. Eviẹ oyi eni e nu ẹ khiesẹ itsua ishemhi, o she ramhi esọ eyi Ẹshinẹgba ni ọ fune nya ni ọ mhuẹ ekhọli-okhuẹ na iloghie. ⁵ Eri u la agbọ ẹ li agbọ nyafunyafu, u li agbọ ọ tsua kua. Wa le ọkpọ, ali ọfọlo, u gbẹdi-a looghọ abi ẹlamhi ni a mu ya gbe-a. ⁶ U she pfa ẹzo ugbeli mu ẹgbọ eni ẹa mhuẹ abi e li, u gbolo we-a. We we na, ẹa doḅe liẹ khi we we a lama shi ẹ ọ.

Irabomudu elemhi osoli

⁷ Irarigho, inyoghuo, ri abọ mudu ramhi ibhale oyi Onomhue. Bino ghue abi oghiale ọ liẹ migha khe eghẹghẹ ni ishemhi e la bie. Abi ọ li ri abọ mudu ni ot-sukpe o de, ni oruame o rọ le. ⁸ Ye ye li ligho ri abọ mu udu abi oghiale. Lolo ri ukpeloe shi eke, u migha gbag-bagba irari khi ibhale oyi Onomhue o ti bhale.

⁹ A khi ke me umha-guẹli oyegbe inyoghuo-mhe, ini a khi gue ẹ ẹzo. Osọzo ọ ga ti mama awa memena.

¹⁰ Inyoghuo-mhe, a ke khonya emekeguele ni ẹẹ ngme na Onomhue. Eri e ri abọ mudu ini o riẹ khi e ya me osoli. ¹¹ A she kpe leṣe khi eni a khivose na, anye ẹ lu ẹgbọ eni e ri egbe ẹ mie. A she kpe suọ eko iJobu abi ọọ ri egbe mie tse. A me emini Ẹshinẹgba ọ riẹle na li ikpukhokho. Onomhue, ona ilelemhi ọ khi. †

¹² Inyoghuo-mhe, oni o mu egbe ne nya khi, khi romhi iloghie ali eke agbọ ali emhese. Zẹ ni, “Ti oye o khi ii, u zẹ ni iye oye, o khi iye.” Ini a khi me asha pfa ẹzo mu ẹ. ††

Iromhi ni a ri irudunga so

¹³ Ini onge ọ la elemhi omunu, ọ lema Ẹshinẹgba. Ini onge ọọ ghele, ọ to uwolo ikueghie. ¹⁴ Ini onge ọọ ghua, ọ ka lu egbhali ni e la igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ, ni e so iromhi na li, e ri eva oyi Onomhue ri oili to ọli egbe. ††† ¹⁵ Eghẹghẹ agho, ni iromhi ni e ri irudunga so, ni o ri ọli zẹ. Ni Onomhue ọ rọte ughuamhi mu ọli vule. Ini ọ lamhe olamhe, Onomhue ọ ya rọ topfa li. ¹⁶ Irarigho, a zono olamhe eye ye egbe ẹ, a lema na egbe, ni a re ẹ ze. Eri iromhi oyi ọgbọ ni ọ la ipfuase o migha a gbe akanya egbegbọ.

¹⁷ Ogbọ onabi awa, Elaja ọ khi. Eri ọ te ekelemhi udu lema egbegbọ. Ọọ amẹ o khi rue, amẹ o mu oni eke elemhi ikpe ese ali ukhukhui. ¹⁸ Ọ gbo lema, ọọ amẹ o rue, amẹ o rue, eke o ri emhi ekomhi zẹ lasele. ††

† Li zẹ Ekpi 3.34 †† Li zẹ Ekpi 27.1

‡ Li zẹ iMat 6.19 †† Li zẹ iDeut 24.14-15 †† Li zẹ iJobu 1.21-22; 2.10; iwolo 103.8 ††† Li zẹ iMat 5.34-37 ††† Li zẹ iMak 6.13 § Li zẹ 1 Ighie 17.1; 18.1 †† Li zẹ 1 Ighie 18.42-45

¹⁹Ini ọngẹ ẹ ọ pfi egbegbi ode oyi Ẹshinẹgba shi eke, no ọgbọese ọ rọ mu ọli nyene bhale ukhokho, ²⁰sato ọ khi, ọnini ọ mu ọna olamhe rọte ode ẹgbhọli oyọli pfi,

ọ ya tsumhi ayemhe oyọli obọ eghuli, ọ guese olamhe ebubu na li. †

---

† *Li zẹ Ekpi 10.12; 1 iPit 4.8*

1 iPita

1 Mhëmhe iPita aghiusomhi na keë oyi iJesu iKirisiti mhi keë ebe ona ghi e egbo ni Eshinegba o ze, ni a khi epfese shi elemhi eke agbo, ni a miatse ku asha khi asha eke iPontusi, ali iGalesha ali iKapadosha ali Esha, ali iBitinia. ² Eri Eshinegba ita o ze e abi o li ghole oli shi, o rote ikanya eyi Ayemhe-no-pfuase khuese-a pfuase ni a ke suo eso na iJesu iKirisiti ali ni o ri o lia eyi iKirisiti re e khi egbo oda shi ugamhi oyoli.

Opfomhe ali okhale ni e gbeku o, e ka nu e la.

A kueghie Eshinegba shi Irudushi ni o mhue agbo

³ Awa kueghie Eshinegba, ita iJesu iKirisiti Onomhue. Itobo ilelemhi oniemhi ni o mholi na awa o ro rote eghuli guise iJesu iKirisiti le. Onana o ri agbo onogbo ali irudushi ni o mhue agbo na awa. ⁴ Loli o li ri awa ri eloe shi eke e khe ugu ni Eshinegba o ro shi agho o khe egbo eyoli. Iloghie o re we shi ne, ni o khi asha ni ea la ke-a, ni ea la pfueche, wekhi eri e ya taa. ⁵ Eye e eni ugu ena e khi, ikhi ee ni a mholi iregbenga, ni Eshinegba o ri ekpabo eyoli khukhu shi e khe imiepfuese, ikhi imiepfuese ni a ya rokhase ikpukhokho agbo. ⁶ A ze ni onana o ri egbe ke mu e ini o tseku khia khi a ya mholi iyeseudu-a ukuku egheghe irari imhesa bino ebubu ni a ya me. ⁷ Eri a ri ena mu e fe bino ni a me ini egbegbo irudunga oye e o khi. Igotu ni o li opfu-a, erali a ro o mhese oli bino ni a me ini egbegbo o khi. Igho a ya li mhese irudunga oye e ni o mu eloe dose igolu bino, ni a me asha mie ekpe ali ikueghie ali ufumhi ele ni iJesu o ya nyene egbe bhale. ⁸ A nono ingme oyoli, a gbo mie oli suo, aborokhia khi aa me oli eloe ghue. A mholi oghela oniemhi ni unu o dobe e ngme. ⁹ Itobo khi u mholi imiepfuese elemhi ayemhe oye, o ze khi a miesuo, a regbenga li.

¹⁰ Eri emekeguele ngme ingme okhale ni oo bhale deba e, e kuegbe-a guano bie abi Eshinegba o li ya mie egbo eyoli pfuese, onana o ze ni e ro ngme angme-shi-ekpe oyi oni imiepfuese ona. ¹¹ Ayemhe oyi iKirisiti ni o la emekeguele udu o gueye we abi iJesu o li ya me osoli, neni o ya me ufumhi oniemhi, egheghe ni e ro ngme ungmehi ameguele. E roshaka guano ni e lese oghuo o ya khi oni iKirisiti ali abi eni ingme e ga li ya de nyaa. ¹² Eshinegba o rokhase eni emekeguele khi o a khi itobo eleli oyewe a ro ri emhi ena khase we ama irari oye e. Memena, eni emekeguele e she gue eni ingme ena nya ye e, abi ekpabo Ayemhe-no-pfuase ni o rote iloghie bhale o li gue we ye we. Eri igeni e lili nono ni wewe e li me eni ingme ena.

A ke la angeli ipfuase

¹³ Irarigho, a bino angeli bie ke ngeli ni a mu egbe shi ugamhi oyi Eshinegba, a ke te eloe eke, a ri udu oye e shi isomhelemhi ni a ya me ogbele ni a ya ri iKirisiti khase. ¹⁴ Abi eniye ni ee suo eso na Eshinegba ni o la iloghie, a khi nyene egbe ukhokho je angeli ni u kpe ngeli neni a lese ungmehi oyi Eshinegba. ¹⁵ Lese khi Eshinegba ni o lu e, o ma pfuase ni a li gho mholi ingeli ni e pfuase shi emiemini a riela nya. ¹⁶ Ebe-no-pfuase oo, "Ze ni u khi oni o pfuase, itobo khi mhemhe mhi pfuase." †

¹⁷ Ini o khia khi Ita wa lu Eshinegba ini u wa so iromhi, ikhi ita ni o a ya gbe azeba ini oo gue ez, ri ekpe ali ulishi ke ga li aborokhia khi epfese eke agbo u khi egho. ¹⁸ Irari khi a lese khi o a khi emhi nabi igolu ali elomho ni ee li opfu-a a ro pfa e shi eke, lase elemhi imu ali angeli afue le, ni eni e bia e e roshi eke na e. ¹⁹ O lia ni e ghale eyi iJesu iKirisiti, ni o khi omi osumha ni o mhue ichimhi, a ro luase obo na awa. ²⁰ Eshinegba o ze oli neni a ma agbo, o gbo ri oli lasele khase egbo ikpukhokho agbo ni awa la ena, irari oye e. ²¹ Obo oyi iJesu a te mie Eshinegba suo ni o te eghuli guise oni iJesu le, ni o gbo ri ufumhi oniemhi na li, irarigho a mholi irudunga ali irudushi na Eshinegba.

²² Aborokhia khi a she ri udu eye e khi eni e pfuase egho, abi a ri ungmehi igesikia a gbe akanya, ni a ro mholi inono na egbe e abi a ga miesuo, a kie ligho ke nono ingme egbe e. ²³ Irari khi ungmehi oyi Eshinegba ni o mhue agbo na agbo agbo a ro riela e bia, o a khi emini ee pfua a ro riela bia. ²⁴ Ebe-no-pfuase o ngme gho khi,

"Eri egbo nya
e li abi ebuli.

Eri isomotse oyewe
o li abi udodo.

Ini ebuli o khakha-a,
udodo e de o kua.

²⁵ Ama eri ungmehi
oyi Eshinegba o la o agbo agbo." ††

Ona o khi usomhi onete ni a tse abo ye e.

Eche ni o mholi agbo ali ushishi no pfuase

2 A she riela e bia, irarigho, khi kono onobe shi elemhi deba ogbo, khi ke lo egholi, khi ke ngeli ingeli abamemhe, khi ke do ogbokhoghuo okonyo ali khi ke ngme ungmehi yese ogbo-a. ² Ochogh, ze ni

† Li ze iLev 11.44,45; iLev 19.2; iLev 20.7 †† Li ze Aza 40.6-9

angeli oye ẹ e li abi oyi emofe. Okiamhi egbegbi amẹ inyeli eyi ayemhẹ ni o khi ungmehi oyi Ẹshinẹgba, o ke gbe ẹ. Eni a kha da, o rẹẹ fu shi imiepfuese, ³ mena ni a she mu Ọnọmhuẹ fe bino ni a mẹ ọli mẹ khi ọọ ti. [†]

⁴ Abi a li bhale deba Ọnọmhuẹ ni ọ khi eche nọ mhuẹ agbọ, ni ẹgbọ e kie, ama Ẹshinẹgba ọ zẹ ọli, ọ mu ọli ẹloe. ⁵ Ighọ, ẹẹ abi eche ni e mhuẹ agbọ, a rọ tọ owa ayemhẹ, ni a khi ekpodalo-ugamhi eyi Ẹshinẹgba ni e pfuase, ni a ke luasobo ena ayemhẹ eni e ghọle Ẹshinẹgba, rọte obọ oyi ijesu iKirisiti. ⁶ Irari khi Ebe-nopfuase ọọ,

“A bino khi mhi ri
eche gbe ekẹ shi iZayo,
echele ẹbe ni o mu owa mhuẹ,
ni mhi zẹ ni o mu ẹloe.
Oni ọ da ri egbe da li ne,
ọa ya mẹ omama.” ^{††}

⁷ Irari khi eche ona oni o mu ẹloe o khi na ẹẹ ni a mie ọli suọ. Ama eni ẹa mie ọli suọ, o khi,

“Eche ni itsona e kie,
ni o tigbe mele oni
o mu ẹloe ne nya-a.” [‡]

⁸ “Onana o kie gbo khi
eche ni ebubu ẹgbọ
e ya kholo awe shi
ukpokpomhi eche
ni o ya pfi we gbe.”

Itobọ khi ẹa ri ungmehi oyi Ẹshinẹgba gbe akanya e rọ de. Abi o kha li we o li eghọ. ^{‡†}

⁹ Ama eni Ẹshinẹgba ọ zẹ a khi, ni a khi ekhemhuẹ ni ẹẹ ga Ẹshinẹgba, ushishi na ipfuase, ẹgbọ enayi Ẹshinẹgba, ni a rọ mẹ asha ri ikueghie na oni ọ rọte alo ebili lu ẹ lasale bhale ákpá ni o somhotse oyọli.

^{††10} Ẹgheghe ni o doşẹ aa kpẹ khi ẹgbọ eyi Ẹshinẹgba, ama memena, ẹgbọ eyi Ẹshinẹgba a ke khi, aa kpẹ mhọli ilelemhi na ẹ, ama memena Ẹshinẹgba ọ she mhọli ilelemhi na ẹ. ^{†††}

Ighumha eyi Ẹshinẹgba

¹¹ Emọle mhẹ, mhi lema ẹ, ẹẹ abi epfese ni a la elemhi agbọ ona, a lase oguẹmhe ni e khi eyi olamhe le, ni e mu okhọli ẹ vule shi isamhi eye ẹ ọ. ¹² A kie ke ngeli ingeli enete elemhi ifuabọ oyi ẹgbọ ni ẹa miesuọ. Ini e tseku ẹ zẹ ẹ unu, e kie ke mẹ ingeli enete ni a ngeli, ni e ke kuẹghie Ẹshinẹgba, ogbele ni ọ ya bhale deba awa.

Iregbe-tiemhie na Enighie ali Ega eyawa

¹³ A ri itobọ Ọnọmhuẹ ke ri egbe ẹ tiemhie na eni ẹẹ mhese nya ni a mu vule shi iteva ẹgbọ. Okekhi oghie ni ọ fune, ¹⁴ okekhi igovunọ ni oni oghie ọọ ghie ọ ke nasẹ eni e pfido, ali e ke kuẹghie eni e riele onete.

¹⁵ Irari khi eri Ẹshinẹgba ọọ nono ni a pfi ẹgbọ okhọlo okpẹ unu, rọte angeli enete ni a ya ke ngeli. ¹⁶ A ke ngeli abi ẹgbọ ni ẹa mhọli ọzuode, ama a khi zudigba

[†] Li zẹ Iwolo 34.8 ^{††} Li zẹ Aza 28.16 [‡] Li zẹ Iwolo 118.22
^{††} Li zẹ Aza 8.14-15 ^{†††} Li zẹ Okiali 19.5-6; Aza 43.20,21; iDeut 4.20; 7.6; 14.2; iTatọ 2.14; Aza 9.2 ^{††††} Li zẹ Osia 2.23

umha mhọli ọzuode oye ẹ ke ngeli ingeli ebe. A ke ngeli abi eni ẹẹ ga Ẹshinẹgba. ¹⁷ A ke ri ekpẹ na ogbọpa. A nono ingme oyi ẹgbọ ni a ga rọ khi ena irudungba. A ke na ulishi oyi Ẹshinẹgba. A gbo mu ekpẹ ẹ na oghie.

¹⁸ Ẹẹ ni a khi eni ẹẹ ga, a ri egbe ẹ tiemhi ekẹ na eni e khi ega eye ẹ. Ọa khi ega ni eri opfomhẹ ngeli deba ẹ tse ama li shi eni ẹ ngeli angeli ni o ze deba ẹ. ¹⁹ Ẹshinẹgba ọ ya khivose ne ini u ri egbe mie osoli anasemhẹ ni u wa kha mẹ, itobọ khi u lese oguẹmhe oyi Ẹshinẹgba. ²⁰ Eleli onoghwo o la ọ ini ọgbọ ọ mẹ osoli shi umha-sueso ni ọ riele? Ama ini u wa mẹ osoli shi onete ni u riele, ni u rọ ri egbe mie ọli, Ẹshinẹgba ọ ya khi vose ne shi ọ. ²¹ Irari onana Ẹshinẹgba ọ rọ lu ẹ, abi ijesu ọ rọ mẹ osoli na ẹ rọ ri angeli irokhokhọ shi ekẹ na ẹ ni a ke deba. A rọsheka ke deba oni angeli. ²² Ọa lamhe olamhe okhoghwo, wekhi eri a mẹ khi ọ ngme ungmehi ẹgbhọli. ^{†††23} Abi ẹgbọ e rọ tseku u tsue ọli, ọa tsue we shi ọ. Abi ọ rọ tseku mẹ osoli ọa tsekha we. Ama eri ọ ri ẹgbọli mhọli Ẹshinẹgba obọ, oni ọ guẹ sọ ẹzo shi ode igesikia. ^{§24} iKirisiti lẹlighwo ọ tsua olamhe eyawa shi egbe je apfida, ini awa khi ghu eghuli olamhe, ama ni awa la agbọ igue-ngeli elemhi ipfuase. Utse ni a kuale ọli o ri awa ze. ^{§†25} Eri a kpẹ la agbọ abi osumha ni ọ waa, ama a she mu pfi deba Ọni Ọrisumha-kia ni ọ khi oni ọ khekhe ayemhẹ o ye. ^{§††}

Angeli oyi ikpotso ni e la ughue ali ọdọ we

³ Ẹẹ ni a khi ikpotso, a nyese ukhomhi na edọ ẹ, ishegho a khi mẹ ongewe ni ọa mie ungmehi oyi Ẹshinẹgba suọ, ni eni edọ ẹ ri itobọ ekpẹ ni a mhọli a na we ali angeli eyi ẹ mu udu pfi, ini aa ke tseku ngme ungmehi unu lasale, ^{§†2} ini ẹẹ mẹ angeli ipfuase ali angeli ekpẹ ni a ngeli. ³ Khi zẹ ni isomhotse oye o rọte akhuẹ idiegbe ri egbe khasẹ, ni a la do itsu shi ukhomhi dolodolo, ali ena igolu isoso ali igbanọ itsua ni e somhotse. ^{§†4} Ochoghọ, zẹ ni isomotse oye o khi ona ekelemhi udu. Isomhotse ni ọa ya taa, ni o khi ona ikuegbe ali ayemhẹ no pfomhẹ, ni o ghọle Ẹshinẹgba ne nya. ⁵ Ina ikpotso eni ẹlele ni e ri egbe da Ẹshinẹgba, e li ri egbe we shi isomotse, irari khi e nyese ukhomhi na edọ we. ⁶ Abi iSera ọ li mu ekpẹ na ọdọli Aburaamu ramhi ni ọ rọ lu ọli, ọnọmhuemhẹ. Imi oni iSera a khi, ini a da ngeli ingeli enete ne, ni aa rọ da zẹ ni ulishi o mu ẹ. ^{§†}

⁷ Ighọ, ẹẹ edọ, a guẹ ke ngeli deba ighue ẹ. A ri iwomhelo nu we ke ngeli. A lese khi ẹa mhuẹ ekpabọ abi ẹẹ. A gbo lese khi eni e nu ẹ mhọli okemhi shi isomhopfa oyi isomhelemhi oyi Ẹshinẹgba ni o mhọli agbọ onogbọ e li khi. A guẹ ri ẹloe ke khu we, ini emhikhoghwo o khi zu iromhi oye ẹ ode. ^{§†}

Ime-osoli shi onete iriele

⁸ Ọzukhomhi ungmehi oyemhẹ khi, ẹẹ nya a mhọli udu oghwo, a mhọli ilelemhi na egbe, a nono ingme

^{†††} Li zẹ Aza 53.9 [§] Li zẹ Aza 53.7 ^{§†} Li zẹ Aza 53.5 ^{§††} Li zẹ Aza 53.6 ^{§†} Li zẹ Ẹfi 5.22; iKolo 3.18 ^{§††} Li zẹ 1 iTimo 2.9 ^{§†} Li zẹ Igbae 18.12 ^{§†} Li zẹ Ẹfi 5.25; iKolo 3.19

egbe abi inyoghwo, a vie osoli ke na egbe, a ke ri egbe e tiemhile. ⁹ Khi ri onobe fata onobe. Ini ogbo o tsue e, khi tsue oli shi o, ochoghwo so iromhi onete na li. Itobo khi eri Eshinegba o luw ni u khi ogbo oyoli, ni u le ikhivose ugu. ¹⁰ Irari khi,

oni o da a nono
ni loli me agbo li
ali ni loli mholi
ebubu ogbele enete,
o khi ke ri elemhi oyoli
ngme ingmemhi ebe,
ali ingmemhi egbholi.

¹¹ O mema ya me
ingmobe na,
oo rielle onete.

Oo mema ya ke
nono opfome,
o na khu oli.

¹² Irari khi eri ukpeloe
oyi Onomhue o la
egbo eni e gue ngeli egbe,
eso eyoli e khueghie-a
shi iromhi ni e so,
ama elemhi e ma bi

Onomhue deba egbo okholo. †

¹³ Oghuo o ya ri emhi obe li e, ini onete iriele o mema ghole e? ¹⁴ Ama ini u tseku me osoli shi onete iriele, ikhivose o khi ne. "Khi na ulishi ogbokhoghuo."

¹⁵ Ama a rote eke elemhi udu oye e rue ijesu abi Onomhue oye e. A ke mu egbe shi eke eghegheka, ini ogbokhoghuo o ya mhila e emini irudushi oye o migha nga, ni a gue oli ye we. Ama a ri ipfome-udu ali ekpe ke so we o. ^{††16} Zobe ni udu oye o pfuase ishegho ni eni e ngme onobe shi angeli onete oye abi oni o deba iKirisiti, e me omama ingmemhi ipfueche ogbo-a eyewe. ¹⁷ Ini o ghole Eshinegba ni u ro me osoli shi itobo khi u rielle onete, o ti dose khi u me osoli shi okholo ni u rielle. ¹⁸ Irari khi iKirisiti o ghu-a shi olamhe oyi ogbokpa utoghwo kpe, ikhi loli ni o pfuase, o me osoli na ena umhapfuase, ni o ro rue awa bhale ghi Eshinegba. A gbe oli-a alo gbugbugbu, ama o la agbo elemhi ayemhe, a ri Ayemhe guise oli le bhale agbo.

¹⁹ Elemhi ayemhe ni o la, o ro vu ya tse abo usomhi onete oyi Eshinegba ye iyemhe ni e la owa ighumha.

²⁰ Iyemhe ena e khi eni ea suo eso, abi Eshinegba o ro ri abo mu udu, ni iNoa o ro khali oko-okoniemhi se. Egboto etu-olale kpele a pfuese elemhi oni ameh. ^{‡21} Oni ameh o migha shi ibatizi, ona o mie e pfuese memena. Oa khi ilese k hue ichimhi idiegbe-a, ama, imholi udu ni o pfuase deba Eshinegba ni o tsumhi e rote irote eghuli guale oyi ijesu iKirisiti. ²² Ijesu iKirisiti o she je iloghie, o shito epfe oboto oyi Eshinegba, o mhesa e na igeni ali afu ali ekpabo ni e la idane.

Angeli ni o mu pfi

⁴ Abi o ro khia khi iKirisiti o she me osoli idiegbe, a li mu egbe ni a li ya mholi angeli oghoghwo, irari khi oni o da ligho me osoli idiegbe ne, oa ke gbo mholi emini o ri olamhe e rielle. ² Rote memena je odalo elemhi agbo oye, khi gbo ze ni oghuemhe idiegbe oye o mhesa ne, ochoghwo, ze ni u ke ngeli abi Eshinegba o li nono oli shi. ³ A she kpe pfuse ukpokpomhi egheghe-a je ukhokho ro o rielle emini eni ea miesuo e rielle. A la agbo itsebo ilili, idokonyo, idonyo yesegbe-a, ali idobi, ali ikia-ye-ukue ke da onyo, ali ilitsa igaga. ⁴ Ama memena, abo e sha we khi aa ke nu we a rielle ikhi-akhiamhi emini ee rielle, e ri itobo igho o tsue e. ⁵ Ama khi e mema ya gueye Eshinegba abi e li gbe, oni o ya gue egbo ezoo, shi eni e lao ali eni e ghua. ⁶ Onana o ze ni a ro tse abo usomhi onete ye egbo ni e ghua, ni a ro gue we ezoo abi a li ya gue egbo na agbo ezoo, ama eri e la elemhi ayemhe abi Eshinegba o la o.

Gue ri ukpeloe ke khu isomhopfa eyi Eshinegba

⁷ Egheghe ni agbo o ro ya pfo o she ti ramhi ana. Irarigho, a bino angeli bie ke ngeli ni a dobe toto oboto iromhi isoso. ⁸ Oni o mema mu egbe ne nya khi, a nono ingme egbe e egbegbo, itobo khi eri inono oo khukhu olamhe ebubu. ^{††9} A ke mu egbe e epfese, ni awolo oa la. ¹⁰ Ogbogbo o ri isomhopfa ni o mhue ke kpaghie onuzava oyoli oboto, o ri igesikia ke ri eloe khu okhale oyi Eshinegba odekhode. ¹¹ Ini ogbokhoghuo o mholi ungmehi ya ngme, o ke ngme ungmehi oyi Eshinegba. Onini o ya kpaghie ogbo oboto, o ri itoto ni Eshinegba o ro na li rielle oli. Ni a ro bhale ya e khi a rote oboto oyi ijesu iKirisiti ri ikuaghie na Eshinegba odekhode. Loli o mholi ufumhi ali ekpabo rote agboagbo ya je agboagbo. Atse.

Imeh-osoli irari khi u miesuo

¹² Emole mhe abo e khi sha e shi omufe ni o toto ni a me, abine khi emini aa kpe me ghue a me. ¹³ A ri ochoghwo ke ghele khi a li nu iKirisiti me osoli ni o me. Egheghe agho ni a mholi oghela oniemhi, ini a ri ufumhi oyoli khasa. ¹⁴ Ini a ri itobo eva oyi iKirisiti ee tsue e, ikhivose o khi ne, irari khi Ayemhe oyi ufumhi ali oyi Eshinegba o nu e la. ¹⁵ Ini u me osoli, khi ze ni a bhale ya e khi itobo khi u gbe ugbeli ali itobo khi u do ighiatoo, wekhi angeli ikpamhika ali itashingme u ro me osoli. ¹⁶ Ama ini u wa me osoli abi oni o miesuo, khi ze ni omama o mu e, ama ke kuaghie Eshinegba irari khi u wa yemhe eva oyoli. ¹⁷ Irari khi egheghe o she ramhi ni iguezo o ro ya rote Owa oyi Eshinegba ya gbaekele. Ini o te awa egbe gbaekele, se o ke beshi ya li eni ea mie usomhi onete oyi Eshinegba suo egbe? ¹⁸ Abi Ebe-no-pfuase o ngme o li khi,

"Ini o ya munu ni a ro tsumhi
ogbo ni o gue e ngeli,
se o ke bie ya li

† Li ze Iwolo 34.12-16 †† Li ze iMat 5.10; Aza 8.12-13 ‡ Li ze Igbae 6.1--7.24

‡† Li ze Ekpi 10.12

egbo okhọlọ ni ẹa mhọli
 Ẹshinẹgba egbe?" †

¹⁹ Irarigho, eni ẹẹ mẹ osoli, abi o li ghọle Ẹshinẹgba shi, e ri egbe wẹ mhọli Ẹshinẹgba ni o ma wẹ ni o zẹ ri egbe ẹ nga obọ. E kie ke gbe ikanya enete.

Ude ni a ye Egbhali ali ozele

5 Mhi lolo ye ẹ ude, ẹẹ ni a khi egbhali abi mhemhẹ mhi li khi ogbhali, ni mhi ri ẹloe mẹ osoli ni ijesu o mẹ, ni mhi gbo li ya mhọli okemhi shi ufumhi oyọli ini o nyenẹ egbe bhale. ² A ri ẹloe ke khu isumha eyi Ẹshinẹgba ni a rọ nga ẹ obọ. O ga pfo ẹ udu ke ri ẹloe khu wẹ. Oa khi irari eleli ni u ya mẹ o tse, ama abi ogbo ni o mhọli oguẹmhe ugamhi oyi Ẹshinẹgba. ^{††3} Khi ri ito-to mhesẹ na egbo ni Ẹshinẹgba o rọ ngẹ obọ, ochoghọ angeli o ye o khi irọkhokho ni egbo ke deba. ⁴ Ini ijesu iKirisiti ni o khi Orẹloe-khu isumha onofunẹ o bhale, o ya ri arula oghie ni o tigbe ya taa nẹ.

⁵ Ẹẹ ezele, a li ligho nyese ukhomhi ke na egbhali. Ogboḅpa o ke ti egbe oḷi tiemhi ekẹ, àá ga egbe ẹ. Irari khi Ebe-no-pfuase o ngme ghọ khi.

"Ẹshinẹgba o ma biselemhi
 ogbo ni o ti egboḷi a nga,
 ama o khi ẹ vose na eni
 e ti egbewẹ ẹ tiemhile." ‡

† Li zẹ Ekpi 11.31 †† Li zẹ ijọn 21.15-17‡ Li zẹ Ekpi 3.34

⁶ Irarigho, a ri egbe ẹ tiemhile na ekpabo oyi Ẹshinẹgba ni e funẹ, ni o ti ẹ nga idane ini o ramhi oni egheghe. ^{††7} A zẹ otoemhe eye ẹ obọ na Ẹshinẹgba, itobọ khi o ya rue ẹ o le.

⁸ A bino angeli bie ke ngeli, àà tokpe, itobọ khi oḅe ẹ ni o khi okphaghiẹ, o kia gasẹ abi odumhi ni oḅo khoshe, eri o nono oni o ya mu nyanọ le. ⁹ Khi zẹ oḷi lo ẹ le! Gbe lighi irudunga oye, itobọ khi u lesẹ khi eni e miesuọ nabi yeye ni e la elemhi agbo ashakhasha e lili ẹ mẹ osoli enabi enana. ¹⁰ Ini u mẹ osoli ukuku egheghe se, Ẹshinẹgba na okhale nya, ni o rọte iKirisiti lu ẹ shi ufumhi oyọli na agboagbo, o ya riẹle ẹ ti dose abi o kpe li ẹ egbe. O rẹ toto, o mu ẹ mhọli rẹ gbelighi. ¹¹ Ekpabo o khi oyọli agboagbo. Atse.

Otse ni o kpukhokho

¹² ISalasi ni mhi rọ shi inyoghwo ni o mhọli igesikia o nu mhe kekẹ ebe ona. Eri mhi kekẹ ebe ona ni o nu ghe ẹ, rọ ri udu shi ẹ o ali ni a rọ lesẹ khi emiemini a rie mhe khi egbegbi okhale oyi Ẹshinẹgba na. A mu oḷi mhuẹ gagaga. ‡

¹³ Egbo eni e miesuọ ni a zẹ abi ẹẹ na ekẹ iBabilo, ẹẹ tse ẹ, li shi iMaki ni o limhe egbe abi omimhe. ^{††14} A ke tse egbe ẹ a ri inono ghele mu egbe. Opfomhe o ka nu ẹẹ nya ni a la elemhi iKirisiti la.

†† Li zẹ iMat 23.12; iLuk 14.11; 18.14 ‡† Li zẹ Ika 15.22,40 ††† Li zẹ Ika 12.12,25; 13.13; 15.37-39; iKolo 4.10; iFilẹ 24

2 iPita

1 Mhēmhe iSamọ iPita ni mhi khi oghumha ali aghiusomhi na keę oyi iJesu iKirisiti, mhi keęe ebe ona ghi eni e mhọli irudunga nabi oyi anye ni o mu ẹloe, ni a rọte angeli onete oyi Ẹshinẹgba ali iJesu iKirisiti Ọmiepfuese rọ na wẹ.

² Okhale ali opfomhe o ka khi oyeę rọte ilẹse ni a lẹse Ẹshinẹgba ali iJesu Ọnọmhuẹ oyawa.

Ulumhi ali uzemhi oyi Ẹshinẹgba

³ Itoto oyi Ẹshinẹgba o she ri emhikpa ni o ri awa ya ke la agbọ irudunga na awa, irari khi awa lẹse oni o ri ufumhi ali onete oyọli ti awa mama egbe. ⁴ Eni ekpabọ eniemhi ena o rọ rue isomhopfa ni e mu ẹloe ni o shobọ na awa. Ini a bhale ya ẹ khi irari eni isomhopfa ena awa me asha na pfue epfua ni o la oghuemhe emhi agbọ, ni awa mhọli okemhi shi agbọ oyi Ẹshinẹgba.

⁵ Irarighọ, rọshẹka ri ingeli enete ma irudunga oye, gbo ri ilẹse ma ingeli enete. ⁶ Ri igue-regbekia she egbe ma ilẹse, ri iregbemie ma igue-regbekia shi egbe, ri angeli irudunga ma iregbemie, ⁷ ri isomhelemhi-inyoghuo ma angeli irudunga, ri inono ma isomhelemhi inyoghuo. ⁸ Irari khi ini u mhọli eni ingeli enana egbegbọ, e ya rẹ ke zaza, wa gbe akanya el-emhi ilẹse ni u lẹse Ọnọmhuẹ iJesu iKirisiti. ⁹ Ama oni ọa da mhọli eni ingeli ena ne, ọa ya me eke nuata, eri o ze alo, o she yele-a khi Ẹshinẹgba o she kpe khuesẹ luẹ olamhe enedio-a pfuase.

¹⁰ Irarighọ, inyoghuo-mhe, rọshẹka ni uzemhi ali ulumhi oye o migha egbegbọ. Ini u wa lighọ, waa ya tigbe do owe eke-a wekhi eri u ya de. ¹¹ Eghẹghe agho Ẹshinẹgba o ya khueghie ode Omhesẹ oyi Ọnọmhuẹ-a ne lo. Ikhi Ọnọmhuẹ na agbọagbọ Ọmiepfuese iJesu iKirisiti oyawa.

A ri esọ shi emini Ebe-no-pfuase o ngme

¹² Mhi ya ke yele ẹ le eni ingme ena nya eghẹghe kpa. Ini a ririę kpe lẹse we, ni a migha gba elemhi igesikia ni a mhọli ena. ¹³ Mhi lẹse khi o ti ni mhi yele ẹ eni ingme ena nya le, ini mhi da kie la agbọ. ¹⁴ IJesu iKirisiti Ọnọmhuẹ oyawa o she rọ li khasẹ mhe khi ogbele eyemhe ẹa ke bu, khi mhi kele ya ghua. ¹⁵ Mhi ya rọshẹka ri ingme ena nya shi ẹ odalo ni a ke sato o, ini mhi so ukhokho gbe.

Eni e ri ukpeloe me ufumhi oyi iKirisiti

¹⁶ Ọa khi okhe egbhọli anye regbenga gue ingme inyenegbe bhale oniemhi oyi iJesu Ọnọmhuẹ ye ẹ. Alo

eyanye anye rọ me ufumhi oyọli. ¹⁷ Anye la agho ni Ẹshinẹgba ita o rọ ri ufumhi ali ekpe na li, ni uruli oyi Ẹshinẹgba o rọ rọte otughunu ni o ge nyanyanya ngme, ni ọo, "Omimhe ni mhi nono ingme oyọli na, o ma ghole mhe." ¹⁸ Eri anye suọ khi oni ungmehi o rọte idane ngme tiemhile, abi anye rọ nu ọli la ukhomhi ute no pfuase. †

¹⁹ Igho anye li mhọli iregbenga shi usomhi ni emekeguele e guele, khi egbegbọ lo. O ma a ti ẹ egbe ini a ri esọ shi oni ungmehi, itobọ khi eri o li abi akpa ni o la alo ebili ẹ ge nyagha, ramhi ni ogbe o rọ maghie alo-a, ni imeke oyi ukpetata na obili-atso o rọ ge shi udu o ye. ²⁰ Ozukhomhi oni ungmehi khi, a lẹse khi ungmehi ameguele okhoghuo ọa rọte ilẹse oyi omekeguele okhoghuo bhale. ²¹ Irari khi ungmehi ameguele okhoghuo ọa ri imelemhi oyi ogbọ bhale ghue, ama Ayemhe-no-pfuase o la egbọ egbe gbe akanya rewe gue usomhi oyi Ẹshinẹgba le.

Ena Osese egbhọli ali epfua oyewe

2 Abi emekeguele eyi egbhọli e ke li la iteva eyi egbọ iZireni, igho esese egbhọli e ya li la ẹ iteva. E ya tsua osese egbhọli ni ọo yese egbọ-a lasela ke sese egbọ, e ga kie Ọnọmhuẹ ni o de we, e ya ri epfua ni o kele ghi egbewe. ² Igho ebubu ẹ e li ya deba ode oma-eyi itsebo eyewe, e ri omama shishi oni ode igesikia oyi iKirisiti-a. ³ E ya ri emhi ituegbe rue okhe egbhọli lasela gueye ẹ, ni e rọ me asha di ẹ mie ikpaghọ. Ẹshinẹgba o she so we ezọ se agbọagbọ, epfua oyewe o migha khe we ode.

⁴ Irari khi ini Ẹshinẹgba ọa kesẹ igeni le abi e rọ lamhe deba Ẹshinẹgba, ama o ku we lo ilimhi iririę, o ri iweghe ge we abọ pfino kulo alo ebili migha khe ogbele iso-ezo. ⁵ Ini Ẹshinẹgba ọa pfuese agbọ onodiọ, ama o ri ochikpho oniemhi pfuse oni agbọ olamhe-a, se ni iNoa ni ọo tse abọ igue ngeli ali apfoli oshilua. ^{††6} Ini Ẹshinẹgba o pfa ezọ mu iSodomu ali iGomora, khi o ri erali tose we ni e de emue-a, ni o rewe rięle irokhokho abi o ya li egbọ ni ẹa mhọli Ẹshinẹgba egbe, ^{†7} ni o rọ pfuese iLọti, omose ni o gue ngeli, ni egbọ ena umhasu-eso e ri ingeli ebe nase ayemhe. ^{††8} Eri oni omose ọna ipfuase ọnana o vię oya elemhi ayemhe oyọli eghẹghe kpa shi ingeli okhọlo ni ọo me ali ni ọo gbolo suọ. ⁹ Ini o khi igho, Ọnọmhuẹ o lẹse abi o lię tsumhi egbọ eyọli elemhi imhesebino, ali o gbo li lẹse abi o li ya pfi egbọ okhọlo lo anasemhe

† Li ze iMat 17.1-5; iMak 9.2-7; iLuk 9.28-35 †† Li ze Igbae 6.1--7.24 †† Li ze Igbae 19.24 †† Li ze Igbae 19.1-16

ramhi ogbele iso ezọ. ¹⁰ Tete egbo ni e deba oguemhe idiegbe oyewe ni e ri ukpeloe gbe omhesẹ oyi Eshinegba.

E mhọli igbedu obe ali ititiegbe. Ulishi ọa ya mu we ni e ro ri unu ghi igeni ro yese we-a. ¹¹ Ama abotseku khia khi eni igeni ena e mhọli ekpabo dose eni esese egbhọli ena, ẹa ya yese we-a khasẹ Onomhue. ¹² Eri eni egbo ena ẹẹ pfi unu-a shi emini ẹa lese udi ọli. Eri e li abi elamhako ni ẹa mhọli egbhali ni a bia, ni a mu ẹ gbolo le tse. Igho e li ya pfua abi elamhako. ¹³ Opfuse a ro ya fali we ota shi ode opfuse ni weweghuo e be na egbewe. Idobie ẹle oguota gboo, ẹẹ bino khi o khi agbo ilili, ni o ya khuese idiegbe oyewe. Egbo ebe e khi itobo khi ini e nu ẹ le eminala inono kugbe egho, eri e kiele ẹ ngeli angeli efiala. ¹⁴ Alo efiala eyi okia, e ze shi ukhomhi, ikpotso ni e ya yemhe shi we o, e kia bino alo. Okiamhi olamhe ni ọọ gbe we ọa tigbe e mhọli ukpesẹ. Egbo ni udu oyewe ọa sheshe ẹẹ di kulo igha olamhe. E she wena emhi ituegbe shi udu. Elemhi itse eyi Eshinegba e la kia. ¹⁵ E she da egbegbo ode lase, e wasẹ ode oyewe-a. E she deba ode oyi iBelamu omi iBeo vu ni o mhọli ukpokọ shi ukpagho ni o ya mie shi onobe ilili. ¹⁶ Ni akphere o dese shi angeli olamhe. Akphere ni o khia khi ọa kpe mhọli ungmehi ogbo shi unu, ni o ri uruli ogbo nu iBelamu ngme shi angeli ujili. †

¹⁷ Eri egbo ena e li abi oke ni o khakha-a, ali uza ni o bi abi amẹ ni akpepeli o pfiolo irarogbe kua. Eshinegba o she riele ilimhi iriere shi eke ẹ khe we ni e la me osoli. ¹⁸ Eri ẹẹ ngme ingmemhi itono obo udu, ali ingmemhi ni e violo, ro re egbo sato oguemhe idiegbe oyewe, ni e ba di we nyene egbe je olamhe. Ikhi egbo ni e lese rote ifuabo eyi egbo ni e la agbo egbhọli pfue. ¹⁹ E shobo epfua na we, ama wewe ni e shi oni obo onana, e khi ighumha angeli epfua. Irari khi oghumha ogbo o khi shi emini o da mhesẹ na ayemhe oyoli. ²⁰ Irari khi, ini egbo e she da rote oyese ni o la agbo pfue ne itobo khi e lese ijesu iKirisiti Onomhue, ni e ro gbo ri egbewe na emhi agbo genọ ne, ikpukhoko oyewe o ke kholo dose igbaekele oyewe. ²¹ O kha tine ini ẹa bie kpe lese ode ipfuase oyi Eshinegba lo, khi e lese ọli se, e tigbe so ukhoko gbe ode ipfuase oyi Eshinegba ni a ro na we. ²² Emini o li we o rokhase khi ekpita ona khi igesikia lo, ni ọọ,

“Awá o mu egbe nyene

gbo ya le ekpa
ni o kpa shi eke.

Agulu ni a kpe khuese-a se,

o gbo mu egbe nyene
je igbolọ ya pfue.” ††

Onomhue o nyene egbe ẹ bhale

3 Emolemhe, ebe onuzi-eva ni mhi keke ẹ ghi ẹ na, eri mhi ri ebe eva ena ya guise ẹ le ali ni a ro mhọli isamhi eni e te ode. ² A sato ingmemhi ni emekeguele ni e pfuase e ngme ni o she tese, ali

omhesẹ ni Onomhue Omiepfuese oyawa o mhesẹ rote obo ighiusomhi na kee eyawa.

³ Onodode, a lese khi ogbele ni e kpukhoko, egbo ni e ri ungmehi oyi Eshinegba a li egia e ya lasela. Ẹ li egia ẹẹ riele oguemhe idiegbe oyewe. ⁴ E ya ke lie, “Igho ibhale ni o shobo khi lolu ya bhale mena? Abi ititawa e te ghuloo, emhikpa e kiele ẹ je odalo abi e li rote igbaekele agbo la o.” ⁵ Eri e famhi roli shi ie-eso-a, khi rote ungmehi oyi Eshinegba a te ma idane, ni a ro gbo rote amẹ ri amẹ ma eke agbo. ⁶ Ama, eni amẹ ena a gbo ro ri ochikpho pfuse egbo na agbo onodi- a. ⁷ Ama agbo ali idane ni e kie la o ogbe-namo, Eghiele oyi Eshinegba a ro rewe migha rewe ẹ khe opfuse oyi erali. Eri a ze we obo o khe ogbele iguezo ni a ro ya pfuse egbo okhola-a.

⁸ Emolemhe, a khi yele emhi oghuo-a khi, eri ogbeleghuo o li abi ogbele agbele, ogbele agbele o li abi ogbeleghuo ukpeloe oyi Eshinegba. †† ††† Ọa khi eri Eshinegba o ti egbe ẹ je ukhoko shi emini o ro shobo, abi egbo eghuo e lie sa khi ini emhi ọọ ti eke eri o wu eke-a egho. Eri o mema mhọli irabomudu na ẹ, itobo khi ọa nono ni ogbokhoghuo o pfua, ama ni ogbokpa o te agbo olamhe mu nyene.

¹⁰ Ama eri ogbele oyi Onomhue o ya bhale abi ibhale oyi oghiatọ. Oni ogbele, eri idane o ya ri okeke oniemi kele-a udemhija. Erali oniemi o daghie emini e la idane nya kua. Eke ali emhikpa ni e la o e kala-a. ⁵

¹¹ Aborokhia khi a ya lina pfuse emhi nya ena, uwali egbo enabise a kha ke fe khi? A kha ke la agbo ipfuase ali agbo Eshinegba, ¹² abi a li ri eloe shi eke ẹ khe ogbele oyi Eshinegba, ni awa ke riele emini o ya roli bhale pia, ali ogbele ni a ya ri erali pfuse idane-a erali oniemi o daghie emini e la idane-a nya. ¹³ Ama emini Eshinegba o ro shobo, awa migha a khe, ikhi iloghie ali eke agbo onogbo, ni o khi apfe igue-ngeli. ††

¹⁴ Irarigho, ẹẹ emole mhe, abi a li ri eloe shi eke ẹ khe oni ogbele ena, a ze ni a bhale ya ẹ ẹ shi ingeli ni ẹa mhọli ichimhi ali umhaguekia, ali a la opfomhe. ¹⁵ Ri ọli shi udu khi irabomudu ni Onomhue o mhọli na awa, khi, ni o ba ri eghẹghe na awa mhọli imiepfuese lo, ezeze abi inyoghuo awa ipolu o kpe li keke ọli shi ebe ghi ẹ abi Eshinegba o li ri oni ilisingme na li. ¹⁶ Ina o kie lie keke ọli shi ebe, ini o da a ngme eni ingmemhi ena ne. Ebe ni o keke e tsua ingme eghuo ni e lolo ẹ munu irọlo-ogbo-eso, ni egbo ni ẹa mhọli ilese ali igesikia e kholo ẹ manọ, abi e lie khi ma ingmemhi elese ni e la Ebe-no-pfuase ni o ya ri epfua ghi we.

¹⁷ Irarigho, emolemhe, abi a ke ro lese onana egho, a mu egbe ẹ ini a khi ya deba ode egbhọli oyi egbo ena umhasuo-eso, ini a khi rote iguemigha oye ẹ de.

¹⁸ Ama mena awa ke fu shi okhale ali ilese ni awa lese Onomhue Omiepfuese oyawa ikhi ijesu iKirisiti. Lolu a ri Ufumhi a na agboagbo. Atse!

‡ Li ze Iju 18 †† Li ze Igbae 1.6-9 †† Li ze Igbae 7.11 ††† Emini a ri onana ngme khi Eshinegba ọa deba eghẹghe gbe akanya. ††† Li ze Iwolo 90.4 § Li ze iMat 24.43; iLuk 12.39; 1 iTesa 5.2; Iro 16.15 †† Li ze Aza 65.17; 66.22; Iro 21.1

† Li ze iNoba 22.4-35 †† Li ze Ekpi 26.11

1 ijoni

Ungmemhi ni o mhọli agbọ

1 Anye kẹkẹ ungmehi oyi ọni ọ ri agbọ ọ na ọgbọ ghi ẹ, ọni ọ rọte igbaekele la ọ. Anye she suọ ọli, anye ri alo eyi anye me ọli, anye bino ọli, anye gbo ri abọ eyi anye ti ọli. ^{†2} Abi ọni ọ ri agbọ ọ na ọgbọ ọna ọ rọ feli lasele, anye me ọli, anye gbo li pfi ọtsele shi ọni agbọ na agbọagbọ ọna. Lọli ọ nu Ita la, ni a rọkhasẹ anye. ^{†3} Emini anye me ni anye suọ, anye gbo liẹ gueye ẹ, isheghọ ni awa kugbe nu Ita ali Omi ọli ijesu iKirisiti la. ⁴ Eri anye kẹkẹ ọna ni oghẹle oyawa o gba pfo.

Okiali elemhi ákpá

⁵ Onana khi usomhi ni anye rọte obọ oyi Omi ọli suọ, ni anye gue ẹ ye ẹ khi, Ẹshinẹgba khi ákpá, obili okhọghuo ọa fe la li egbe kpa. ⁶ Awa kha guele khi awa nu ọli la kugbe ni awa rọ kie la elemhi alo ebili ẹ kia, ẹgbhọli awa lo, awa aa la agbọ igesikia. ⁷ Ama ini awa la elemhi ákpá a kia, abi lọli ọli la elemhi ákpá, ọna o rọkhasẹ khi awa nu ọli la kugbe, isheghọ ọlia eyi ijesu Omi ọli, e khuẹsẹ awa olamhẹ-a pfuasẹ. ⁸ Ini awa guele khi awa aa mhọli olamhẹ, egbawa awa a di, awa aa mhọli igesikia. ⁹ Ama ini awa zọnọ olamhẹ eyawa ye Ẹshinẹgba ni ọ ri igesikia riẹle emhikpa; ọni ọọ riẹle emini o te ode ọ khi, ọ ya ri olamhẹ eyawa topfa awa, ọ khuẹsẹ awa umha-pfuasẹ egbe-a nya. ¹⁰ Ini awa ẹ khi awa aa lamhẹ, eri awa ri Ẹshinẹgba mele ọlo-ẹgbhọli-a. Ungmemhi oyọli ọa la agbọ oyawa.

IKirisiti, ọkpaghiobọ oyawa

2 Eniyẹ eyemhẹ, ẹẹ mhi kẹkẹ ebe ona ghi, ini a khi lamhẹ. Ama, ini a bhale ya ẹ khi ọgbọkhọghuo ọ lamhẹ, awa mhọli ọni ọ nu Ita a ngme khẹ awa shi eke. Lọli khi ijesu iKirisiti ọni ọ pfuasẹ. ² Lọli ọ khi iluasobo ni a rọ shishi olamhẹ eyawa-a, ọa khi eyawa tse ama olamhẹ eyi ẹgbọ kpa.

³ Ini awa ri omhese eyọli ẹ gbe akanya, lọli awa rọ ya lese gboo khi awa lese ọli. ⁴ Eni liẹ khi wewe e lese ọli ni ẹa ri omhese eyọli ẹ gbe akanya, elo-ẹgbhue e khi, ẹa mhọli igesikia. ⁵ Ama ọni ọ da ri ungmehi oyọli da gbe akanya ne, inono oyi Ẹshinẹgba o gba shi ọli egbe. Ina awa li ya lese khi awa ali Ẹshinẹgba khi ọghuo awa khi. ⁶ Eni e da liẹ khi wewe e kugbe Ẹshinẹgba ọ ne, e mema ya ke ngeli abi ijesu iKirisiti ọ liẹ ngeli.

† Li ze ijon 1.1 †† Li ze ijon 1.14

Ushi onogbọ

⁷ Emole mhe, ọa khi omhese olese mhi kẹkẹ ẹ ghi ẹ, ama onodiọ lọ, ikhi oni a rọte igbaekele rọ na ẹ. Oni omhese onodiọ ọna o khi oni usomhi ni a she kpẹ suọ. ⁸ Aboriekhi ighọ, omhese onogbọ mhi kẹkẹ ẹ ghi ẹ, irari khi a me igesikia oyi oni omhese ọna ijesu egbe, a gbo me ọli agbọ oye. Itobọ khi obili o she ẹ kalaa, oni ákpá oyi igesikia o she ẹ ge. ⁹ Ọni ọ da liẹ khi lọli la elemhi ákpá ni ọọ biselemhi inyoghuo ọli ne, elemhi alo obili ọ kie la. ¹⁰ Ọni ọ da nono ingme oyi inyoghuo ọli ne, elemhi ákpá ọ la, emhikhoghuo ọa la li egbe ni o rọli ya khi owe. ¹¹ Ama ọni ọ da biselemhi inyoghuo ọli ne, alo obili ọ la, alo obili ọ la kia gasẹ. Ọa lese obini ọọ je, irari khi obili o she zuse ọli alo.

¹² Mhi kẹkẹ ebe ona ghi ẹ eniyẹ, itobọ khi a she ri olamhẹ topfa ẹ itobọ eva oyi iKirisiti.

¹³ Mhi kẹkẹ ebe ona ghi ẹ, ẹẹ ita, itobọ khi a she lese ọli, ọni ọ rọte igbaekele la ọ. Mhi kẹkẹ ebe ona ghi ẹ ozele, itobọ khi a she mu Ọni ọ khi Ọgbọ-ọbe ọ le.

Mhi kẹkẹ ebe ghi ẹ eniyẹ, itobọ khi a she lese ọni Ita.

¹⁴ Mhi kẹkẹ ebe ghi ẹ, ẹẹ ita, itobọ khi a she lese ọli, ọni ọ rọte igbaekele la ọ. Mhi kẹkẹ ebe ona ghi ẹ ezele, itobọ khi a mhọli ekpabọ, ali khi ungmehi oyi Ẹshinẹgba o la elemhi oye ẹ, ali khi a she mu Ọni ọ khi Ọgbọ-ọbe ọ le.

Agbọ ọna o khi ghọle ẹ dọse

¹⁵ Agbọ ọna o khi ghọle ẹ dọse, wẹkhi emhikhoghuo ni e la ọ. Ini ọgbọkhọghuo ọ mhọli ọghuemhẹ na agbọ, inono oyi Ita ọa la agbọ oyọli. ¹⁶ Irari emhikpa ni e la elemhi agbọ, ni e khi, ọghuemhẹ olamhẹ idiegbe, emini ukpeloe o viẹ shi, ali itipfuabọ-nga shi emini ọ mhọli ali ni ọ dobe ẹ riẹle. Okhọghuo ena nya ẹa rọte obọ oyi Ita bhale, ama agbọ ọna e te bhale. ¹⁷ Oni agbọ ọna ali emini e la ọ ni ẹẹ ghọle ẹgbọ e she ẹ dọse,

‡ Li ze ijon 13.34

ama eni ẹ riele ọghuẹmhe oyi Ẹshinẹgba e ya la ọ ag-
bọagbọ.

Eni ẹẹ khọli iKirisiti

¹⁸ Eniye, ukpese agbọ o she ti bhale! A she gueye ẹ
khi oni ọ khọli Ọmiepfuese ọ ya bhale, memena eni ẹẹ
khọli Ọmiepfuese ebubu e she bhale agbọ. Onana awa
rọ ya lese khi ukpese agbọ o she ti bhale. ¹⁹ Eni egbo
ena ẹa mema kie kpẹ khi eyawa, loli o zẹ khi e rọte
awa iteva vu. Ini e kie kpẹ khi eyawa lẹ, e kha migha.
Ama eri uvumhi oyewe o rokhasẹ khi ẹa ku ma awa ọ.

²⁰ Ama Ọmiepfuese, Ọni ọ pfuase ọ she zẹ ẹ, irarigho
a she lese igesikia. ²¹ Ọa khi itobọ khi aa lese igesikia
mhi rọ kekẹ ebe ona ghi ẹ, ama itobọ khi a lese
igesikia, a gbo lese khi egbhọli ọa rọte igesikia a lase-
le.

²² Mena, ọghuo ọ khi ọlo-egbhue? Ọni ọọ khi ijesu ọa
khi oni Ọmiepfuese, loli ọ khi Ọbe vule shi Ọmiepfuese
ọ, loli ọ kie Ita ali Ọmọ. ²³ Aa me ọgbokhoghuo ni ọ kie
Ọmọ ni ọ mhọli Ita. Ọni ọ da mie-obọ shi Ọmọ ọ, ọ li
mhọli Ita.

²⁴ Zobẹ ni emini u rọte ekẹ suọ o kie lẹ egbe. Ini o
ligho kie lẹ egbe, u ya li kie nu oni Ọmọ ali Ita la
kugbe. ²⁵ Emini ọ shobọ na wa na, ikhi agbọ na ag-
bọagbọ.

²⁶ Ingme eyi egbo eni ẹ nono ni wewe e yese ẹ da
ode mhi kekẹ ẹ ghi ẹ. ²⁷ Ama ẹẹ oye ẹ, ekpabọ Ayemhe
nọ pfuase ni a mie, o kie la ẹ egbe, irarigho, aa ke khi
eni a sese. Ama eri Ayemhe oyọli ọọ sese ẹ emhikpa,
ikhi emini e khi igesikia ni ẹa khi egbhọli. A ri osese oyi
Ayemhe ke gbe akanya, a kie nu ọli la kugbe.

Imi Ẹshinẹgba

²⁸ Mena, eniye, a kie kugbe ọli ọ. Ishegho ini ọ feli
lasele, awa mhọli igbedu ni omama ọa mu awa odalo
oyọli, ini ọ nyene egbe bhale.

²⁹ Ini u lese khi iKirisiti khi oni ọ migha shi ipfuase ọ
khi, lese khi oni ọ riele emini e te ode Omi Ẹshinẹgba ọ
khi.

3 A bino abi inono ni Ita awa ọ nono awa o li fu
ramhi, ni a rọ bhale ya ẹ khi ọa lu awa imi Ẹsh-
inẹgba! Ni o khia khi igho awa khi! Emini o zẹ khi egbo
na agbọ ẹa lese awa khi, ẹa lese Ẹshinẹgba. ^{†2} Emole
mhe, imi Ẹshinẹgba awa khi, ama, awa aa lese ne, abi
awa ya li, ama awa lese khi ini iKirisiti ọ lasele, awa ya
li abi loli, irari khi awa ya me ọli abi ọ li tee. ³ Ọgbokpa
ni ọ da mhọli irudushi ona ne, ọọ mhọli oni ọghuẹmhe
ni ọ rọ khi oni ọ pfuase abi iKirisiti ọ li pfuase.

⁴ Ọnini ọ da lamhe ne, eri ọ gbe ushi oyi Ẹshinẹgba-
a, irari khi olamhe, igbushi oyi Ẹshinẹgba-a o khi.

⁵ Ama u lese khi eri iKirisiti ọ bhale ni ọ ya rue olamhe
eyawa vu, ali khi olamhe ọa la li egbe. ^{††6} Irarigho, ọg-
bokpa ni ọ nu ọli la kugbe, ọa ya lamhe ke lẹ. Ọnini ọ
kie da la olamhe ne, ọa fe me ọli ghue wexhi eri ọ lese
ọli.

⁷ Eniye, a khi zẹ ni ọgbokhoghuo ọ di ẹ ya de ode-a.
Oni ọ da riele emini o te ode ne, ọ pfuase, ezeze abi
iKirisiti ọ li pfuase. ⁸ Onini ọ da riele emhi olamhe ne,
oyi Ọkphaghie ọ khi. Irari khi te-ekẹ vu, ọkphaghie ọ te
ẹ lamhe. Emini o zẹ ni Omi Ẹshinẹgba ọ rọ feli bhale
khi, ni ọ rọ me asha pfuẹche ikanya eyi ọkphaghie-a.
⁹ Ọgbokpa ni ọ da khi Omi Ẹshinẹgba ọ ya lamhe, irari
khi ukpamhi oyi Ẹshinẹgba o la li egbe, ẹa ya lamhe
irari khi Ẹshinẹgba ọ khi Ita we. ¹⁰ Onana o ri ikhioda
shi iteva imi Ẹshinẹgba ali imi Ọkphaghie. Enieni ẹa da
riele emini o te ode ne ali ni ẹa mhọli inono na eg-
boese ne, ẹa khi imi Ẹshinẹgba.

A nono ingme oyi egbe ẹ

¹¹ Onana o khi usomhi ni a rọte ekẹ suọ. Ikhi, awa
nono ingme oyi egbe awa. ^{†12} Khi li abi iKeni ni ọ khi oyi
Ona Ọkhọlo, ni ọ gbe Ebeli inyoghuo ọli-a. Elo o zẹ ni
iKeni ọ rọ gbe ọli-a? Irari khi emini oni iKeni ọọ riele,
ẹa gbe akanya, ama emini inyoghuo ọli ọọ riele e khi
eni e pfuase. ^{††13} Irarigho, o khi sha ẹ abọ, inyoghuo-
mhe eni emose ali eni ikpotso, ini egbo na agbọ ẹa ti
elemhi ẹ. ¹⁴ Awa lese khi awa she te eghuli lasele je ag-
bọ, itobọ khi awa nono ingme oyi inyoghuo awa. Onini
ọa da mhọli inono ne, elemhi eghuli ọ kie la. ^{††15} Ọnini
ọ da biselemhi inyoghuo ọli ne, ọgbọ-ugbeli ọ khi. U
lese khi ọgbọ-ugbeli ọa mhọli agbọ oyi Ẹshinẹgba shi
agbọ oyọli.

¹⁶ Ina awa lie lese emini inono o khi. Eri ijesu iKirisiti
ọ ri agbọ oyọli bhale, ni e pfuse-a, shi itobọ oyawa.
Awa kha li rue agbọ oyawa li shi ekẹ na inyoghuo awa.
¹⁷ Ini ọgbọ ọ mhọli ẹpfue, ni ọ rọ me khi inyoghuo ọli ọ
mhọli emini o to ọli, ni ọa rọ mhọli ilelemhi na li, seẹ ọ
li dobe ya lie khi loli mhọli inono oyi Ẹshinẹgba?

¹⁸ Eniye, a khi zẹ ni awa ri ungmehi ali elemhi ke riele
inono, ama awa ri iriele ali igesikia ke ri inono khasẹ.

¹⁹ Ini awa nono ingme oyi egboese, awa lese khi
igesikia awa la kia, awa mhọli udu opfomhe odalo oyi
Ẹshinẹgba. ²⁰ Abi eni e miesuọ, ini udu oyawa o pfa ẹzo
mu awa, awa lese khi Ẹshinẹgba ọ fu dose udu oyawa,
ali khi ọ lese emhikpa. ²¹ Irarigho, emole mhe, ini udu
oyawa ọa da pfa ẹzo mu awa ne, loli awa rọo mhọli
igbedu odalo oyi Ẹshinẹgba. ²² Emiemini awa da mhila
kpa, awa te obọ oyọli ya mie ọli, itobọ khi awa ri ishi
eyọli ẹ gbe akanya ali khi awa a riele emini e ghole ọli.
²³ Emini ọ mhese na awa khi, awa mie Omi ọli ijesu
iKirisiti suọ, ali awa nono ingme oyi egbe, ezeze abi
iKirisiti ọ li mhese na awa. ^{††24} Eni e ri omhese oyi Ẹsh-
inẹgba a gbe akanya, eri wewe ali Ẹshinẹgba e ga
kugbe, Ẹshinẹgba ọ li kugbe we ọ. Itobọ Ayemhe ni
Ẹshinẹgba ọ rọ na awa, awa rọ lese khi awa kugbe
Ẹshinẹgba ọ.

Ke mu Iyemhe fe bino

4 Emole mhe, a khi mie shi iyemhe nya ọ, ama mu
we fe bino ni a me ini obọ oyi Ẹshinẹgba e te

† Li zẹ ijon 1.12 †† Li zẹ ijon 1.29

‡ Li zẹ ijon 13.34 †† Li zẹ Igbae 4.8 †† Li zẹ ijon 5.24 †††
Li zẹ ijon 13.34; 15.12,17

bhale. Irari khi emekeguele eyi egbhōli ebubu e she fiē lasele shi agbō ona. ²Ina a li ya leṣe ini Ayemhē oyi Eshinegba lō: Ayemhē nya ni o da lama khi ijesu iKirisiti o she bhale abi ogbō ne, oyi Eshinegba lō. ³Ama ayemhē nya ni o da mie-obō shi ijesu o ne, o rōte obō oyi Eshinegba bhale. Onana o khi ayemhē oyi oni o khōli Omiepfuese, ni a suō khi o o bhale, o she ga la elemhi agbō memena. ⁴Ama enayi Eshinegba a khi, imi mhē, a she gbo mu emekeguele eyi egbhōli o le, irari khi Ayemhē ni o la e egbe o fu dōṣe oyi oni o la elemhi agbō. ⁵Elemhi agbō eni emekeguele eyi egbhōli eghō e rōte lasele, ingmemhi agbō e e ngme, irarigho egbō agbō e rō mie shi emini e e ngme. ⁶Ama enayi Eshinegba awa khi. Onini o da leṣe Eshinegba, lōli o ri esō o shi emini anye e ngme. Oni o da khi oyi Eshinegba ne, o ya ri esō shi emini anye e ngme. Ina awa liē leṣe ikhiōda ni o la Ayemhē igesikia ali ayemhē egbhōli.

Eshinegba inono o khi

⁷Emōle mhē, a zē ni awa nono ingme egbe, irari khi obō oyi Eshinegba inono o te bhale. Oni o da mhōli inono, Eshinegba o khi itali ali khi o leṣe Eshinegba. ⁸Ogbō ni o da mhōli inono ne, o leṣe Eshinegba, irari khi Eshinegba khi inono. ⁹Eri Eshinegba o ri Omi oli oṣuoghūo kpe ni o ghie bhale agbō rō ri inono ni o mhōli na awa khaṣe, ini awa a rōte obō oyōli mhōli agbō. ¹⁰Onana o khi egbegbi inono, o khaia khi eri awa nono ingme oyi Eshinegba, ama eri o nono ingme oyawa, lōli o zē ni o rō ghie Omi oli bhale ni o rō luasē obo rō shishi olamhē eyawa. ¹¹Emōle mhē, ini o khaia khi ina Eshinegba o li nono awa, awa li nono ingme egbe awa. ¹²Ogbōkhoghūo o mē Eshinegba ghue, ama ini awa nono ingme egbe awa, Eshinegba o la agbō oyawa, ali khi, inono oyōli o o gbe akanya ni o nono ni lōli gbe agbō oyawa. †

¹³Awa ga leṣe khi Eshinegba o la agbō oyawa, irari khi o she ri Ayemhē oyōli na awa. ¹⁴Ali khi awa mē, awa gbo pfi oṣelē khi Ita o ghie Omi oli ni o rō khi Omiepfuese oyi agbō. ¹⁵Ini ogbōkhoghūo o mie shi o khi Omi Eshinegba ijesu o khi, Eshinegba o la agbō oyōli, lōli o li la elemhi Eshinegba ¹⁶Ishegho, awa leṣe, awa gbo mie shi inono ni Eshinegba o mhōli na awa.

Inono Eshinegba o khi, eni e la agbō inono e nu Eshinegba la kugbe, Eshinegba o li nu wē la kugbe. ¹⁷Ina inono oyōli o liē gbe akanya ni o nono ni lōli gbe agbō oyawa, ni awa rō mhōli igbedu ogbelē iguezo, irari khi eri awa li abi lōli ekagbō ona. ¹⁸Ulishi o la inono. Ama eri inono ni o gba pfo, o o khu ulishi fiē, irari khi eri egbō e e na ulishi Eshinegba itobō khi o ya na wē osoli. Oni o o na ulishi o gba pfo elemhi inono.

¹⁹Eri awa mhōli inono, itobō khi lōli o kpe nono ingme oyawa. ²⁰Ini ogbōkhoghūo o liē, "Mhi nono ingme oyi Eshinegba," ama o kiele e biselemhi inyoghūo oli, oloegbhue o khi. Irari khi ogbō ni o da nono ingme oyi inyoghūo oli ni o o mē eloe, o da doḅe ya nono ingme oyi Eshinegba ni o mē eloe ghue. ²¹Omheṣe ni

† Li zē ijōn 1.18

iKirisiti o rō na awa na: Eni e nono ingme oyi Eshinegba nya, e mema li nono ingme oyi inyoghūo wē.

Imuḳle ni awa mu agbō o le

⁵Onini o da mie shi o ne khi ijesu o khi oni iKirisiti Omiepfuese, Omi Eshinegba o khi, Onini o da nono ingme oyi Ita ne, o li nono ingme oyi omi oli. ²Abi awa liē leṣe khi awa nono ingme oyi imi Eshinegba khi, ini awa nono ingme oyi Eshinegba, ni awa gbo rō ri omheṣe oyōli gbe akanya. ³Ini awa nono ingme oyi Eshinegba egbegbō, awa mema ya ri omheṣe oyōli gbe akanya. Ama omheṣe eyōli e a ya mu unu irōgbe-akanya. †† Itobō khi ogbōkpa ni Eshinegba o bia, lōli o doḅe ya mu agbō o le, irudunga oyawa o khi oni imuḳle. ⁵Oghuo o doḅe mu agbō o o le? Sē ni ogbō ni o miesuō khi, ijesu khi Omi Eshinegba.

⁶Ona khi ijesu iKirisiti ni o bhale, rōte iri-ame-batazi, ali rōte oḷia ikushiekē abi o rō ghua. Oa khi rōte amē tṣe, ama li shi oḷia ni o ku shi ekē abi o rō ghua. Ayemhē o pfi oṣelē shi o, irari khi oni Ayemhē oyi igesikia lō. ⁷Irari khi oṣelē esē e la o. ⁸Ayemhē, amē, ali oḷia. Eni oṣelē esē ena unu oghuo ee ngme. ⁹Oṣelē oyi agbō awa mie e suō, ama oṣelē oyi Eshinegba o toto ne. O she pfi oṣelē shi ingme oyi Omi oli ¹⁰Irarigho, ogbōkpa ni o mie Omi Eshinegba suō nya, o mhōli oṣelē onana shi udu oyōli. Ama oni o mie Eshinegba suō, eri o rōli shi olo-egbhōli, itobō khi o mie shi emini Eshinegba o ngme shi ingme oyi Omi oli. ¹¹Oni oṣelē o khi Eshinegba o she ri agbō na agbōagbō na awa. Oni agbō ona o la obō oyi Omi oli.

¹²Irarigho, oni o da kugbe Omi Eshinegba o ne, lōli o mhōli oni agbō oyi Eshinegba ona. Oni o da kugbe Omi Eshinegba o ne, o mhōli agbō oyi Eshinegba.

¹³Mhi she kēkē emhikpa shi elemhi ebe ona ghi e, ni a mie ijesu Omi Eshinegba suō, ni a rō mhōli oli shi udu khi a mhōli agbō oyi Eshinegba. ¹⁴Igbe-udu ni awa a mhōli ini awa la odalo oyi Eshinegba a sō iromhi khi, awa leṣe khi eghēghē kpa ni awa rō mhila li emhikhoghūo abi o ghōle oli shi, eri o o suō awa o.

¹⁵Irarigho, abi awa rō da leṣe khi o o suō awa ini awa da mhila emhi ne, awa leṣe khi awa she mhōli emini awa mhila li.

¹⁶Ini ogbōkhoghūo o mē khi inyoghūo oli o o lamhē olamhē ni o ri eghuli gbe ogbō, o lema na li, khi Eshinegba ya ri agbō nali. Eni olamhē oyewē e khi olamhē ni e a ri eghuli gbe ogbō mhia ngme. Olamhē o la o ni o ri eghuli e gbe ogbō. Oa khi olamhē eghōgho mhiē a lema shi. ¹⁷Umha-gueli kpa, olamhē o khi. Ama olamhē o la o ni o ya ri eghuli gbe ogbō. ¹⁸Awa leṣe khi oni Eshinegba o bia, o ya lamhē olamhē, irari khi eri Omi Eshinegba o khukhu oli, ini Okphaghie o khi doḅe li oli onobe. ¹⁹Awa leṣe khi imi Eshinegba awa khi, ali khi Okphaghie o mheṣe e na egbō nya ni e a leṣe Eshinegba. ²⁰Awa gbo leṣe khi Omi Eshinegba o she bhale elemhi agbō, ali khi o she ri ilēṣe ni awa rō leṣe oni egbegbi Eshinegba. Ali khi awa kugbe oni Eshinegba ni o khi igesikia o, igho awa gbo li kugbe ijesu

†† Li zē ijōn 14.15 † Li zē ijōn 3.36

iKirisiti ni ọ khi Omi ọli ọ. Lọlighuo kpe ọ khi egbegbi
Eshinẹgba, ali oni agbọ na agbọagbọ. ²¹ Eniyẹ eyẹmhe,
a mu egbe ẹ. A khi mhọli emini e ku ẹ ali ilitsa gbe.

2 iḵoni

1 Mhẹmhẹ ọgbhali na igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ mhia kẹkẹ ebe ona ghi ẹ. Yẹyẹ ọkpotoso ni Ẹshinẹgba ọ zẹ ali imi ẹ, ni mhi nono ingme oyẹwẹ mhi kẹkẹ ọli ghi. Ọa khi mhẹmhẹghuo tse mhi nono ingme oyẹẹ, li shi eni e lẹsẹ igesikia. ² Eri anye nono ingme oyẹẹ, itobọ igesikia ni o la anye egbe, ni o kie ya la anye egbe agbọagbọ. ³ Mhi lema Ẹshinẹgba Ita ali ijesu iKirisiti Omiọli e ri okhale ali ilelemhi ali opfomhẹ na awa elemhi igesikia ali inono. ⁴ Egbe ma mu mhẹ gba abi mhi rọ suọ ingme oyi imi ẹ eghuo, ni e la angeli ode oyi Ẹshinẹgba, ni ẹẹ riele emini ẹ ghọle Ita. ⁵ Irarighọ, nọkpotoso, onana ọa khi omhẹsẹ onogbọ ni mhia yele ẹ le, ama oni awa rọte ekẹ lẹsẹ lọ. Eri mhiẹ awa nono ingme egbe awa. ¹⁶ Inono ni mhia ngme khi awa mema ya ke ri omhẹsẹ oyi Ẹshinẹgba gbe akanya. Oni omhẹsẹ abi ẹẹ nya a she li suọ li rọte ekẹ vu khi, ẹẹ nya a mema la angeli inono. ⁷ Ebubu ẹgbọ ni ẹ di ẹgbọ e she lasese shi asha kpa elemhi agbọ, ni ẹẹ liẹ khi ijesu iKirisiti ọa li abi ọgbọ li bhale agbọ. Ẹgbọ enana nya, ẹgbọ elo-ẹgbhue e khi, e

† Li zẹ iḵon 13.34; 15.12,17

gbo khi eni ẹẹ khọli Ọmiepfuese. ⁸ Irarighọ, a mu egbe ẹ ini emini awa gbe akanya a shi o khi de awa obọ-a, ama ni awa khi eni a somhopfa gba pfo.

⁹ Mhi gueyẹ ẹ khi onini ọa da mu emini iKirisiti ọ sẹsẹ mhue, ni ọ da ọ, ọa mhọli Ẹshinẹgba. Ama onini ọ da mu emini iKirisiti ọ sẹsẹ mhue ne, ọ mhọli Ẹshinẹgba Ita ali Omiọli. ¹⁰ Irarighọ, ini ọgbọkhọghuo ọ bhale debẹ ni ọ rọ tsua osesẹ olese ni ọa khi onana bhale, khi zẹ ọli lo owa oyẹ le, khi ga fẹ mhọli ikpaghiobọ shi ọli oni osesẹ. ¹¹ Onini ọ da mhọli ikpaghiobọ shi oni ọgbọ ọghọghọ osesẹ ne, eri ọ kugbe ọli ọ, ni e ga riele oni ọkhọlọ.

Ungmemhi ni o kpukhokho

¹² Mhi ga mhọli emhi ebubu ni mhi kha kẹkẹ ghi ẹ, ama mhi aa nono ni mhi kẹkẹ wẹ shi ebe. Eri mhi ya ri ochoghọ bhale ya bino ẹ, isheghọ ni awa mẹ egbe imi-alo nu egbe ngme. Ni oghẹlẹ oyawa o vọ. ¹³ Imi in-yoghue ni ọkpotoso ni Ẹshinẹgba ọ zẹ, ẹẹ tse.

3 ijoni

1 Mhemhe ni mhi khi ogbhali. †
 Mhia keke ebe ona ghi omole mhe iGayusi ni mhi nono ingme oyoli egbegbo.
² Omole mhe, mhi so iromhi ne, Eshinegba o ka re ze, ali emhikpa e ke je odalo ne onete abi ayemhe oye o lie je odalo shi o. ³ Egbe ma mu mhe gba abi eni anye ga miesuo eghuo e ro bhale ya bino anye, ni e ro guele khi u ma mu igesikia mhue ali khi u kiele e ngeli angeli igesikia. ⁴ Emhese ea la o ni o remhe e ghele, abine khi ini mhi suo khi imi mhe e la angeli igesikia.
⁵ Omole mhe, u ga ri igesikia riele emhi ebubu ro kpaghie inyoghuo awa ni awa ga miesuo obo, abi e rir-
 ie khi epfese. ⁶ Eni egbo e she gue ingme inono oye ye igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suo ni o la akana. Kpekpe kpaghie we obo ni e dobe ri oni okiali ke je odalo abi o li ghole Eshinegba. ⁷ Itobo oni Eva ona, e ro vu oni okiali ona, ni o khia khi ea lama mie eni ea mie Eshinegba suo ikpaghiobo. ⁸ Irarigho, awa egbo eyi iKirisiti, awa khi eni e mema ya kpaghie eni egbo eghogho obo, ni awa kugbe we o gbe oni akanya, shi igesikia.
⁹ Mhi kpe keke ebe ghi igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suo ni o la eoli oye, ama iDiotefisi ni o kie kpe

† Li ze Ika 19.29; iRom 16.23; 1 iKori 1.14

ligho nono ni lohi ralo na eni igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suo, oa lama ri emini mhi gueye oli gbe akanya. ¹⁰ Irarigho, mhi kha bhale, mhi ya guele emini o riele le gboo. Abi o lie gue anye ezo, ni o lie kieno egbholi ma anye. Ogho oa ga bu oli, ama oa gbo lama mie apfowa ni awa ga miesuo. Eri o ga khu egbo ni e nono ni wewe e mie we shi owa ya fie igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suo.

¹¹ Omole mhe khi ke khonya angeli obe, ama khonya eminente. Oni o da riele eminente ne, Omi Eshinegba o khi. Onini o da riele onobe, oa lese Eshinegba.

¹² Ogbokpa oo ngme onete oyi iDemetiriusi. Egbegbi angeli igesikia oyoli o gbo pfi otsele na li. Anye gbo ri otsele oyanye ma o. A lese khi otsele oyanye khi igesikia o khi.

Otsẹ ni o kpukhokho

¹³ Emhi ebubu e la o ni mhi kha keke ghi e, ama mhi aa nono ni mhi keke we shi ebe. ¹⁴ Mhi sa khi mhi ya kele bhale ya me, ni awa me egbe imialo nu egbe ngme. ¹⁵ Opfomhe o ka nu e la. Emole e ni e la oola, ee tse e. Kpekpe tse emole anye nya ni e la oobo, otuoghughuo.

ijudu

1 Mhēmhē ijudu ni mhia ga ijesu iKirisiti, ni mhi gbo khi inyoghuo ijemhisi mhi kẹkẹ ebe ona. †
Eni Ẹshinẹgba Ita ọ zẹ, ni ọ nono ingme oyewẹ, ni a ri akhukhu oyi ijesu iKirisiti khukhu, mhi kẹkẹ ọli ghi.
² Ilẹmhi ali opfomhẹ ali inono ni e gbeku ọ, e ka khi oyẹ.

Epfua oyi ẹgbọ esesẹ ẹgbhọli

³ Emọle mhẹ ni awa ga a ga Ẹshinẹgba, o mema gholẹ mhẹ ni mhi kẹkẹ ingme imiepfuese ni awa mhọli shi ebe ghi ẹ, ni mhi rọ mẹ khi o mu egbe nẹ ni mhi ri ebe ya ri udu shi ẹ ọ, ni a doḅẹ gbelighi shi oni irudunga ni Ẹshinẹgba ọ rọ nga ẹgbọ eyọli obọ agbọagbọ kpa. ⁴ Oni irudunga o she la okhena, irari khi ẹgbọ ni ẹa ya na ulishi Ẹshinẹgba e she kuma awa ọ ni awa aa lẹsẹ. Eni e mu ilẹmhi oyi Ẹshinẹgba nyenẹ, khi eri o ri ẹghẹghẹ na wẹ e rọ ke li itsẹbọ. E kie ijesu iKirisiti ni ọ khi Ọga ali Ọnọmhuẹ oyawa. O she tẹsẹ ni Ebe-nopfuasẹ o rọ kpẹ te eke ngme ọli khi eni e ya pfua ẹlẹ iguezọ e khi.

⁵ Irari khi ini a ririẹ kpẹ kie lẹsẹ ena nya, mhi kie gbolo ẹ yele ẹ le khi Ọnọmhuẹ ọ rue ẹgbọ eyọli rọte eke ijipiti lasese, ama, ẹlẹlese, ọ pfuse eni ẹa lama miesuo ni e la wẹ iteva-a. ††6 A sato khi igeni ni ẹa mu omhese ni a rọ na wẹ mhuẹ, ni e lase ashini a rẹ wẹ shi-a. Eri ọ rẹwẹ shi obili, ọ ri iwẹghẹ na agbọagbọ gẹ wẹ, ọ rẹwẹ ẹ khẹ iguezọ ona ogbẹlẹ ni o funẹ ni a la ya pfuse wẹ a. ⁷ A sato khi ighọ ẹgbọ iSodomu ali iGomora ali eni e la ẹoli ni e mama wẹ e li i ngeli, ni e rọ ku abọ lo itsẹbọ ali ighuẹ ebe imumu. Eri a na wẹ osoli na agbọagbọ, rọ rẹ wẹ riẹlẹ irọkhokho, rọ tse agua ye ẹgbọ kpa. ‡

⁸ Ighọ eni ẹgbọ ena, e li la ẹlena ni o rẹwẹ lamhẹ ri ichimhi mu egbe wẹ, e ri ukpẹloe gbe omhese oyi Ẹshinẹgba, e tigbe gbo mẹ igeni na idane bie. ⁹ Egbegbi ageni ni ọ funẹ nya ni a lu iMakięni ọa fẹ gbudu ri ungmemhi imẹbie pfuechẹ Ọkphaghie-a, abi e rọ khẹ olimhi oyi iMosisi, ama eri ọ lẹsẹ liẹ, "Ọnọmhuẹ ọ kie ẹ." ††10 Ama eri eni ẹgbọ ena e kie pfi itsue ẹ manya ẹgbọ shi emini ẹa ririẹ lẹsẹ udi ọli. Eri e li abi elamhako ni ẹa ya sa. Angeli obe oyewẹ o zẹ ni e rọ pfua. ¹¹ Epfua e ya pfua! Odẹ oyi iKeni e rọte, eri itobọ ukpaghọ ri egbewẹ ni odẹ ni ọa gbe akanya de abi oni iBelamu ọ riẹlẹ. E nga ẹngọ, abi iKora ọ li nga ẹngọ, ni o rọ li pfua. ††12 Ẹgbọ ukhimhi elemhi e khi ini e nu ẹ la ukue ni a la le eminale inono. E ri umha a na omama ali ul-

† Li zẹ iMat 13.55; iMak 6.3 †† Li zẹ Okiali 12.51; iNọba 14.29-30 ‡ Li zẹ Igbae 19.1-24 †† Li zẹ iDan 10.13,21; 12.1; Iro 12.7; iDeut 34.6; iZaka 3.2 †† Li zẹ Igbae 4.3-8; iNọba 22.1-35; 16.1-35

ishi, e rọ nu ẹ a le eminale. Egbewẹ tse, e sọ eminale ẹ shi idi. Eri e li abi ọza ni akpekpeli o tsua kia. Eri e li abi ẹera okasẹ ni ẹa ya mọ idumhi, ni a vu a pfia, e khakha. ¹³ Eri angeli oyewẹ o ri egbe a khasẹ abi ofulu okẹ oniemi ni akpekpeli ọọ tsughuse. Eri e li abi ikpẹtata ni ẹ kele-a, ni Ẹshinẹgba ọ ri obili ni o limhi shi eke ẹ khẹ agbọagbọ.

¹⁴ Agbhotu ishilua, Enọki ọ khi ini a rọte Adamu leli ọli, ayemhẹ ọ rọ ngme ingme angme-shi-ekẹ oyi ẹgbọ ena, ni ọ la liẹ, "Ghe khi Ọnọmhuẹ ọọ bhale, lọli ali igeni agbẹlẹ agbẹlẹ eni e pfuasẹ eyọli, ¹⁵ ni ọ rọ bhale ya gue ọgbokpa ẹzọ, ni ọ rọ pfa ẹzọ mu ẹgbọ ebe nya shi ingeli ebe ni e ri odẹ obe ngeli, ali ingmemhi ebe ni e toto ni ẹgbọ ebe e ngme deba li." ¹⁶ Ẹgbọ awọlọ ali eni ẹẹ mẹ umha-guẹli oyi ọgbọ e khi, ọghuemhẹ obe oyi egbewẹ ẹ deba, e ri unu ẹ nyanọ ifelẹ shi osomhi rọ ti egbewẹ nga. E ri ikhomhi akọ ẹ titi ẹgbọ, ini o ba mẹ asha ti wẹ egbe.

Itse-agua ali Ude

¹⁷ Ama emọle mhẹ, a sato emini ighiusomhi na kẹẹ eyi iKirisiti Ọnọmhuẹ e ngme shi eke. ¹⁸ Ee gueyẹ ẹ khi, "Ogbẹlẹ ikpukhokho, ẹgbọ ni e ri ẹgbọ ẹ li egia, ni e ya ke deba ọghuemhẹ ebe eyewẹ e ya la ọ." ††19 Eni ẹgbọ ena ẹẹ pfi okemhi shi ẹ iteva. Isamhi agbọ, ni udu oyewẹ o gueyẹ wẹ, ẹẹ deba. Ẹa mhọli Ayemhẹ oyi Ẹshinẹgba.

²⁰ Ama ẹẹ emọle mhẹ, a ke sesẹ egbe ẹ odẹ irudunga ni o pfuasẹ. A ke lema elemhi Ayemhẹ-nọ-pfuasẹ ²¹ A la elemhi inono oyi Ẹshinẹgba abi a li migha a khẹ ilẹmhi oyi ijesu iKirisiti Ọnọmhuẹ oyawa ni ọ rẹ ẹ bhale agbọ na agbọagbọ.

²² Lẹ elemhi eni e mhue akhokhomhẹ shi irudunga oyewẹ. ²³ Tsumhi ẹgbọ ni ẹẹ nono ni wewẹ e mie iwali osesẹ ẹgbhọli suọ abine khi u wa ti ọgbọ erali lasese, lẹmhi ẹgbọese ni e nono ikpaghiobọ. Ama mu egbe ẹ ini e khi yesẹ li de pfilo olamhẹ eyewẹ. †††

Iromhi ikuẹghie

²⁴ Awa ri ikuẹghie na Ẹshinẹgba Ọtsumhi oyawa itobọ ijesu iKirisiti Ọnọmhuẹ oyi awa! Lọli ọ doḅẹ ya mu ẹ mhọli ini u khi de, ni ọ rẹ pfuasẹ, rẹ ẹ ghẹlẹ odalo oyọli ni o mhọli ufumhi. Ẹshinẹgba, lọlighuo ọ futẹ ni a ri ufumhi, ekpẹ, ekpabọ ali omhese ẹ na, neni a mẹ igbaekẹle agbọ, ghe memena, ali agbọagbọ. Atse.

††† Li zẹ 2 iPit 3.3 ††† Abi a li kẹkẹ ona shi ẹlẹmhi iGiriki khi. 'Khi mhọli emini u ri itsua ni idiege olamhẹ e ri ichimhi a mu li.'

Irokhase

Ikhueghie ungmehi-a

1 Ebe ona a keke imekeguele oyi ijesu iKirisiti shi ni Eshinegba o ro nali ni e khi emini a ya me ni ode ga ke nu, ni o rote obo oyi ageni rokhase ijoni oni oo ga oyoli. ² Ijoni o pfi otsela shi emhi nya ni o me ni o khi ungmehi oyi Eshinegba ali otsela oyi ijesu iKirisiti. ³ Ikhivose o khi na ogbo ni o ya ze ingmemhi eyi imeguele ena, ikhivose o li ya khi na ogbo ni o suw we, ali oni o ri emini a keke shi o gbe akanya, irari khi oni eghenge ni a ro ya me eni emhi enana nya o she ti bhale. ⁴ Ijoni o ri otse ghi igbaa nya eyi eni e mie ijesu iKirisiti suw ishilua ni e la eke Esha.

Okhale ali opfomhe o ka khi oye rote obo oyoli, Oni o khi loli, ni o kie kpe khi loli, ni o kie gbo ya bhale. Iyemhe ishilua ni e migha odalo ukpekhomhi oyoli e li e tse e. ⁵ Li shi ijesu iKirisiti ni o khi otsela ona igesikia, oni o te odode mu eghuli o le, ni o mhesa na ighie na agbo, o li ri otse ghi e. ^{††}

Loli ni o nono ingme oyawa, ni o ri o lia eyoli rue awa olamhe eyawa le, ⁶ o she ri awa khi ighie ali ekpodalougamhi eyi Eshinegba ni e ke ga Eshinegba oyoli ali itali. Ufumhi ali ekpabo e khi eyoli agboagbo ya je agboagbo! Atse. [‡]

⁷ A ghe i, o ya la
elemhi otughunu
ke bhale,
ukpelo nya e ya me oli,
ghe egbo ni e sonon li iwere.
Egbo nya na eke agbo
e ya vie oya irari oyoli.
Igho o ya li! Atse. ^{††}

⁸ "Mhemhe mhi khi Aafa ali Omega." Eshinegba Onomhue Nofune nya o ngme gh, Oni o khi loli, ni o kie kpe khi loli, ali ni o ya bhale. [‡]

Oni o li abi Omi ogbo

⁹ Mhemhe ijoni ni mhi khi inyoghwo e ni awa ga me osoli, ni awa ga mholi obo shi omhesa ali ni awa kuegbe-a regbemie itobo ijesu. Abi mhi ro la eke ni i la iteva oke oniemhi ni a lu iPatimosi irari ungmehi oyi Eshinegba ali otsela oyi ijesu. ¹⁰ Ayemhe o tiemhile shi mhe o ogbele oyi Onomhue, mhi suw uruli na leghe nabi akala ukhokho oyemhe. ¹¹ Oni uruli oo, "Keke em-

[†] Li ze Okiali 3.14; Iro 4.5 ^{††} Li ze Aza 55.4; Iwolo 89.27 [‡] Li ze Okiali 19.6; Iro 5.10 ^{††} Li ze iDan 7.13; iMat 24.30; iMak 13.26; iLuk 21.27; iTeša 4.17; iZaka 12.10; ijon 19.34,37 ^{‡‡} Li ze iRom 1.17; Iro 22.13; Okiali 3.14

ini u me shi ebe, ni u rue oli ghi igbaa nya eyi eni e mie ijesu iKirisiti suw ishilua eni e la eoli Efesosi, ali iSimirina ali iPagamu ali iTiatira ali iSadisi ali iFiladefia ali iLaodisha." ¹² Mhi mu egbe nyene ni mhi me uruli ni o nu mhe e ngme. Abi mhi ro nyene egbe, mhi me ikhuli igolu ishilua ni a ri ikpa ru e nga. ¹³ Ifui eni ikhuli ni a ri akpa ru e nga, mhi me ogbo, "Ni o li abi Omi Ogbo." ^{‡‡} O so itsua na dogo ni e ramhi oli imekene awe, ni o ri ugbhobho igolu mu aye. ¹⁴ Ukhomhi ali itsu eyoli ee pfuase abi afuolu, ee pfuase pepere abi otughunu opfopo, ikpamhi alo eyoli e li abi elemhi erali. ¹⁵ Awe eyoli e ge nyagha abi akhuli ide. Uruli oyoli oo de limhilimhi abi ikhoshe oyi utumhi oke nofuni ni o rote ikhomhi eche tu e tiemhile. ^{‡‡} ^{§16} Obita oyoli o mu ikpetata ishilua mhu, itakobi ozalo eva o rote unu oyoli lasele. Alo eyoli e ga nyanyanya abi ovo o khueghie unu-a. ¹⁷ Abi mhi ro me oli, mhi de yeshi oli awe abi oni o she ghu-a. Ama o ri obita oyoli nga mhe egbe, oo mhe, "Khi na ulishi, mhemhe mhi khi Onodode ni mhi khi oni o kpe ukhokho. ^{§18} Mhemhe mhi khi Oni o la agbo, Mhi kpe ghua, ghe khe khi mhi la agbo agboagbo. Mhi mu okpe eghuli ali ilimhi mhu obo.

¹⁹ "Irarigho, keke emini u me, emini aa me mena, ali emini a ya me ini oo deni. ²⁰ Osheli oyi ikpetata ishilua ni u me mhe obita ali ikhuli igolu ishilua ni a ri ikpa ru e nga na. Eni ikpetata ishilua wewe e khi eni igeni ena igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suw ishilua, eni ikhuli ikpa ishilua e khi igbaa nya eyi eni e mie ijesu iKirisiti suw ishilua.

Ebe ni a keke ghi igba eni e miesuw ena eoli Efesosi

2 "Keke enana ghi ageni na igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suw ni o la eoli Efesosi: Enana e khi ingmemhi eyi oni o mu ikpetata ishilua mhu obita, ni oo kia ifuabo eyi ikhuli igolu ni a ri ikpa ru e nga. ² Mhi lese onete ni aa ri ele ali itotobo gbe akanya oye ali iregbemie oye e. Mhi lese khi aa ya so egbo okholo shi iteva oye e, ali khi a she mu egbo ni e lu egbewe ighiusomhi na keke fe bino, a me khi egbholi ee lo. ³ A she mhu iregbemie, a ri egbe mie omunu irari eva oyemhe, aa ti egbe je ukhokho. ⁴ Ama mhi mholi ona ya gue shi e egbe, khi a she kie inono ni a te eke mhu. ⁵ A sato ashini a ti nga ramhi elemhi ayemhe ni a te de. A mu pfi, ni a ri ele emini a kpe te eke e ri ele gbo ke ri ele. Ini aa mu pfi, mhi ya bhale deba e ya wolokhuli ni a ri ikpa ru e nga eye e ashini e la le.

^{‡‡‡} Li ze iDan 7.13 ^{‡‡‡} Li ze Ezik 1.24; 43.2 [§] Li ze iDan 7.9; 10.6 ^{§†} Li ze Aza 44.6; 48.12; Iro 2.8; 22.13

⁶ Ama a mhuẹ onete ona ni a riẹlẹ. Eri angeli eyi ẹgbọ iNikolaita ẹ kpasẹ ẹ, ni o khia khi e lili ẹ kpasẹ mhe. ⁷ Oni ọ zẹ esọ, ọ rọ suọ abi Ayemhe ọ gue ẹ ye igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ nya. [†] Oni o da mu ọ le ne, mhi ya lama na li ni ọ le ukpamhi ọra oyi agbọ ni o la Apfe oyi Eshinegba ni o la iloghie.

Ebe ni a keke ghi igba eni e miesuọ ena ẹoli iSimirina

⁸ “Keke enana ghi aḡeni na igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ na ẹoli iSimirina. ^{††}

“Enana e khi ingmemhi eyi oni ọ ralo ni o gbo kpe ukhokho, ni ọ ghu-a ni ọ gbo bhale agbọ. ⁹ Mhi lẹsẹ osoli ali umhamẹ oyẹẹ, ama a mhọli ẹpfue. Mhi lẹsẹ ungmehi opfuẹchẹ ni ẹgbọ ni ẹ lu egbewe iju ni ẹa khi, e rọ ọ pfuẹchẹ ẹ-a, no khia khi ẹgbọ owa ugamhi oyi ọkphaghie e khi. ¹⁰ A khi na ulishi osoli ni ọọ bhale na ẹ. A ghe i, ọkphaghie ọ ya pfi eghuo lo ọgba ighumha ni a mu ẹ fe bino, a ya nase ẹ ogbele igbe. A mu irudunga oyẹẹ mhuẹ ramhi eghuli, ẹghẹghẹ aghọ, mhi ya ri arula oghie agbọ na ẹ. ¹¹ Oni ọ zẹ esọ, ọ rọ suọ abi Ayemhe ọ gue ẹ ye igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ nya. Oni ọ da mu ọ le ne, eghuli ni uzeva ọa ya ramhi ọli egbe. [‡]

Ebe ni a keke ghi igba eni e miesuọ ena ẹoli iPagamu

¹² “Keke ona ghi aḡeni na igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ na iPagamu.

“Enana e khi ingmemhi eyi oni ọ mhọli itakobi ọzalo-eva ni o lolo ẹ mu. ¹³ Mhi lẹsẹ ashini a la, ikhi ashini ọkphaghie ọ ri ukpekhomhi oyọli shi. Ama a kie mu eva oyemhe mhuẹ. Aa kie irudunga ni a mhọli na mhe. Gbo li shi ẹghẹghẹ oyi Atipasi, ni ọ khi ọtselẹ oyemhe ni ọ migha shi igesikia, ni a gbe-a shi ifu apfe oyẹẹ ashini ọkphaghie ọ ngeli. ¹⁴ Ama mhi mhuẹ ikuku ingme shi ẹ egbe. A mhọli ẹgbọ eghuo iteva oyẹẹ ni e mu osesẹ oyi iBelamu mhuẹ. Lọli ọ sesẹ oghie iBalaki ọ di ẹgbọ iZireni lo olamhe. Eri ọ gueye we e le eminale ni a rọ luase obo na ikhumhi ali e ke ku itsebo. ^{††15} Ighọ a gbo mhuẹ ẹgbọ ni e mu osesẹ oyi iNikolaita mhuẹ. ¹⁶ Irarighọ, a mupfi. Ini ọa khi ighọ, mhi ya kelẹ bhale ya ri itakobi ni o la mhe unu nu we khọli. ¹⁷ Oni ọ zẹ esọ ọ rọ suọ abi Ayemhe ọ gueye igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ nya. Oni ọ da mu ọ le, mhi ya ri ibuledi eghuo ni a rọ sheli na li le. Mhi gbo li ya ri ẹche opfopfo na li ni a keke eva onogbo shi, ni ọgbọ okhoghuo ọa lẹsẹ, se ni ọgbọ ni ọ mie oni ẹcheli. [‡]

Ebe ni a keke ghi igba eni e miesuọ ena ẹoli iTiatira

¹⁸ “Keke ona ghi aḡeni na igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ na ẹoli iTiatira: Enana e khi ingmemhi eyi Omi Eshinegba ni ọ mhuẹ ikpamhi alo ni ẹ ge abi ẹlemhi erali, ni awẹ eyọli e li abi ide. ¹⁹ Mhi lẹsẹ ikanya eyẹ ẹ, abi a li mhọli inono ali irudunga ali abi a li ga

[†] Li zẹ Igbae 2.9; Iro 22.2; Ezik 28.13; 31.8 ^{††} Li zẹ Aza 44.6; 48.12; Iro 1.17; 22.13 [‡] Li zẹ Iro 20.14; 21.8 ^{††} Li zẹ iNoba 22.5,7; 31.16; iDeut 23.4; iNoba 25.1-3 ^{‡‡} Li zẹ Okiali 16.14-15; 16.33-34; iJon 6.48-50; Aza 62.2; 65.15

egbe ẹ ali iregbemie ni a mhọli. A gbolo ẹ riẹlẹ memena dose abi a te eke li. ²⁰ Ama mhi mhuẹ ingme onana ni mhi ya gue shi ẹ egbe. A mie oni ọkpotso ijezebe ọghọ lama, oni ọ lu egbọli ọmekeguele. Rote osesẹ oyọli ọ te di eni ẹẹ ga eyemhe ya lo itsebo, ni e gbolo a le eminale ni a rọ luase ikhumhi. ^{††21} Mhi she ri ẹghẹghẹ na li ni ọ rọ mupfi lase itsebo eyọli le, ama ọa ghọle ọli. ²² A ghe i, mhi ya ri ughuamhi pfi ọli gbe she ukpho osoli, mhi ya pfi ẹgbọ ni e nu ọli kia okia lo osoli, seẹ ni e mupfi lase ode ọkhọlo oyọli le. ²³ Mhi ya ri eghuli gbe imiọli, ẹghẹghẹ aghọ eni igbaa nya eyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ e ya lẹsẹ khi mhemhe khi oni ọọ bino udu ali isamhi eyi ọgbọ. Mhi ya falẹ ẹ ota abi ọgbogbo ọ li gbe. ^{‡‡}

²⁴ “Ama ẹẹ ni e kpolẹ shi ẹoli iTiatira ni ẹa lama mu osesẹ eyi ijezebe mhuẹ, ni aa lama wena owena eyi ọkphaghie ni ẹẹ lu osheli ni e limhi, mhi aa ya khi omhesẹ olese nga ẹ ike. ²⁵ A lẹsẹ mu emini a mhọli mhuẹ obọ egbegbo ya ramhi ni mhi rọ ya bhale. ²⁶ Oni ọ mu ọ le, ni ọ ri ọghuemhe oyemhe gbe ya ramhi ukpese, mhi ya ri ishishi nali ke mhesẹ shi. ²⁷ ‘O ya ri akhuli mhuẹ obọ ke mhesẹ na we, ọ ya guoghọ we-a abi a liẹ ma ekhe.’ ^{§28} O ya mhọli afu onabi mhi rote obọ oyi Itamhe mie. Mhi gbo ri ukpetata anukpe-sumegie na ẹluzogbe na li.

²⁹ “Oni ọ zẹ esọ, ọ rọ suọ abi Ayemhe ọ gueye eni igbaa nya oyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ.

Ebe ni a keke ghi igba eni e miesuọ ena ẹoli iSadisi

3 “Keke ona ghi aḡeni na igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ na ẹoli iSadisi.

“Enana e khi ingmemhi eyi oni ọ mu iyemhe ishilua eyi Eshinegba ali ikpetata ishilua mhuẹ. Mhi lẹsẹ ikanya eyẹ. A mhọli eva onete abi ẹzeze khi a la agbọ, ama eri a ghua. ² A guale ni a zese emini o kpọ ẹ le-a ni ẹ nono ni e ghua. Irari khi mhi me ikanya eyẹ khi ẹa gba pfo odalo oyi Eshinegba oyemhe. ³ A ri itobọ ighọ sato emini a she mie ni a suọ, a ri ọli gbe akanya, a mupfi. Ama ini aa da guale, mhi ya bhale abi oghiatọ, aa ya lẹsẹ ẹghẹghẹ ni mhi rọ ya bhale na ẹ. ^{§†4} Abi o kie li ena, a kie mhuẹ ẹgbọ eghuo ẹoli iSadisi ni ẹa ri ichimhi mu itsua eyewe. E ya sọ itsua epfopfo nu mhe kia, irari khi e te ọ. ⁵ Oni o mu ọ le, ighọ ọ li ya sọ itsua epfopfo. Mhi aa ya shishi eva oyọli ebe ni a keke eva oyi eni e ya mhọli agbọ na agboagbo shi-a. Ama mhi ya ngme ingme oyọli le khasẹ itamhe ali igeni eyọli. ^{§††6} Oni ọ zẹ esọ, ọ rọ suọ emini Ayemhe ọ gueye eni igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ nya.

Ebe ni a keke ghi igba eni e miesuọ ena ẹoli iFiladefia

⁷ “Keke ona ghi aḡeni na igbaa oyi eni e mie ijesu iKirisiti suọ na ẹoli iFiladefia. Ena e khi ingmemhi eyi oni ọ pfuase, ni ọ khi igesikia, ni ọ mhọli okpe oyi iDefidi. Oni ọ kha khueghie-a, ọgbọ ọa laọ ni ọ dobe ya

^{†††} Li zẹ 1 Ighie 16.31; 2 Ighie 9.22,30 ^{‡‡‡} Li zẹ Iwolo 7.9; ijere 17.10; Iwolo 62.12 [§] Li zẹ Iwolo 2.8-9 ^{§†} Li zẹ iMat 24.43-44; iLuk 12.39-40; Iro 16.15 ^{§††} Li zẹ Okiali 32.32-33; Iwolo 69.28; Iro 20.12; iMat 10.32; iLuk 12.8

khukhu, ɔni ɔ kha khukhu, ɔgbɔ ɔa doɓe khueghie-a.
^{†8} Mhi leɓe ikanya eye ɛ. A ghe i, mhi she khueghie
 ode-a shi eke na ɛ, ni ɔgbɔ ɔa doɓe ya khukhu. Mhi
 leɓe khi ukuku itoto a mholi, abotseku khi igho, a kie ri
 ungmehi oyemhe ɛ gbe akanya, aa tigbe kie eva
 oyemhe. ⁹ A ghe i, mhi ya ri eni e la owa ugamhi oyi
 ɔkphaghiɛ ni ɛ lu egbewe iju ni o khia khi egbholi ɛ lo,
 bhale ya nyese ukhomhi shi ɛ ufuɛɛ ni e leɓe khi mhi
 nono ingme oyee. ^{††10} Irari khi a ri omhesɛ oyemhe
 gbe akanya ni o gueye ɛ a ri irabomudu ri egbe mie,
 mhi ya rue ɛ imufe le, ni ɔɔ bhale eke agbo nya. Imufe
 ni o ya mu egbɔ na agbo nya fe bino. ¹¹ Mhi ya keɓe
 bhale. Mu emini u mholi mhuɛ toto, ini ɔgbokhoghuo
 ɔ khi mie ɛ arula oghie oyee. ¹² Oni ɔ da mu ɔ le ne, mhi
 ya roli khi ɔche elemhi Owa ugamhi oyi Eshinegba
 oyemhe. Oa ya tigbe rote agho vu. Mhi ya keke eva oyi
 Eshinegba oyemhe shi oli egbe, li shi eva oyi eoli oyi
 Eshinegba oyemhe ni o khi iJerusalemu onogbo, ni o
 rote Eghiele oyi Eshinegba oyemhe ɛ tiemhile ali eva
 onogbo oyemhe. ^{††13} Oni ɔ ze eso, ɔ suo emini Ayemhe
 o gue ɛ ye eni igbaa oyi eni e mie iJesu iKirisiti suo nya.

Ebe ni a keke ghi igba eni e miesuo ena eoli iLaodisha

¹⁴ “Keke ona li ghi ageni na igbaa oyi eni e mie iJesu
 iKirisiti suo na eoli iLaodisha. Enana e khi ingmemhi
 eyi Atse, ni ɔ khi ɔtsɛle ɔni ɔ ze ri egbe ɛ nga, ni ɔ khi
 igesikia, ɔni ɔ mhesɛ ɛ na emini Eshinegba ɔ ma nya.
^{††15} Mhi leɓe ikanya eye ɛ khi, aa mhuɛ utomhi wekhi
 eri a pfo. O kha ti ini a khi oghuo ɔ lo. ¹⁶ Irarigho, itobo
 khi a rimhe, ni aa ro to wekhi eri a pfo, mhi ya rote unu
 oyemhe to ɛ pfia. ¹⁷ Irari khi a lie, ‘Mhi pfue, mhi she ti
 epfue ma, mhi aa ke mhuɛ emini o to mhe.’ Ama aa
 leɓe khi egbɔ eyemhe a khi, eni a vie osoli ɛ na, ena
 umhame, ni e khi ezalo ali ebanqa. ¹⁸ Irarigho, mhia ye
 ɛ ude ni a nu mhe de elomho ni a ri erali nye-a ini a
 mele eni e pfue-a, ni a mholi itsua epfopfo ni aa so, ni
 a ro khukhu irumheba omama eye ɛ. Ni mhi ri ogugu
 na ɛ vi shi alo ni a ke me eke. ¹⁹ Egbɔ ni mhi nono in-
 gme oyewe, mhi ya dese, mhi gbo sheshe we shi ode,
 irarigho a mhuɛ omuegbe ni a mu nyene. ^{††20} A ghe i!
 Mhi migha ode mhia kpheli obɔ ɔ, ini ɔgbokhoghuo ɔ
 suo uruli oyemhe ni ɔ ro khueghie-a na mhe, mhi ya lo
 le, mhi nu oli le, ɔ nu mhe le. ²¹ Oni ɔ mu ɔ le, mhi ya
 lama na li ni ɔ nu mhe shito ukpekhomhi oghie
 oyemhe, ezeze abi mhemhe mhi li mu ɔ le ni mhi nu
 Itamhe shito ukpekhomhi oghie oyoli. ²² Oni ɔ ze eso,
 ɔ ro suo emini Ayemhe o gueye eni igbaa nya eyi eni e
 mie iJesu iKirisiti suo.”

Ugamhi na iloghie

4 Abi mhi ro me ena dose se, mhi ke gbo me imeke
 olese. Mhi me khi ode o khueghie-a shi iloghie,
 mhi suo khi uruli ni o kpe nu me mhe ngme abi akala.
 Oo mhe, “Bhale odane ana, khi mhi ya re khasɛ emini
 a ya me ini ena e dose se.” ² Utoghuo kpe mhi la el-

† Li ze Aza 22.22; iJobu 12.14 †† Li ze Aza 49.23; 60.14; 43.4
 ‡ Li ze Iro 21.2; Aza 62.2; 65.15 †† Li ze Ekpi 8.22 †† Li ze Ekpi
 3.12; Iburu 12.6

emhi Ayemhe, mhi me odalo oyemhe khi ukpekhomhi
 o migha iloghie, khi ɔgbɔ ɔ shito nga ɔ. ³ Oni ɔ shito ɔ,
 ɔ li abi eche ni oo ge ni a lu ijasipa ali ikaneliani. Ogaji
 ni o li abi eche ughegbe ni a lu emeradi o vi gasɛ oni
 ukpekhomhi. ^{††4} Ikpekhomhi uye ali ene elese e la
 gasɛ oni ukpekhomhi. Egbhali uye ɔgbɔ ali aane e
 shito eni ikpekhomhi. E so itsua epfopfo, e rughu irula
 oghie igolu shi ukhomhi. ⁵ Rote oni ukpekhomhi
 oghie, inyamhisalo ame ali ingmolo oyi akphala e te ɔ
 ɔ lasele. Rote oni ukpekhomhi oghie ikpa ishilua e lala
 ni e khi Ayemhe ishilua eyi Eshinegba. ^{††6} Ali khi oni
 ukpekhomhi khi emini o li abi oke ighegbe oniemhi o
 la odalo oli ni o pfuase ni a te ɛ me eke gboo.

Elamhako aane ni e mhuɛ ayemhe ni e ze alo gasɛ
 egbe odalo ali ukhokho, e le gasɛ oni ukpekhomhi
 oghie roli shi iteva. ⁷ Emini ɔ mhuɛ ayemhe onodode ɔ
 li abi idu, onuzava ɔ li abi ena, onuzase ɔ ze alo abi ɔg-
 bo, onuzi-aane o li abi akpa odegbe ni oo fiala. ⁸ Eni
 elamhako aane ena e mholi ipfua esesa esesa, e mholi
 ikpamhi alo gasɛ idiegbe, li ghe elemhi ipfua eyewe,
 Ele uguota ali ele iyose ea tigbe ɛ yemhe-a, eri e leɓe
 lie,

“Ipfuase, ipfuase, ipfuase
 khi Eshinegba Onomhue
 Nofune nya,
 Oni ɔ khi loli,
 ni ɔ kie kpe khi loli,
 ali ni ɔ ya bhale.” ^{††}

⁹ Ini eni elamhako aane egho e da ri ufumhi ali ekpe
 ali ikphemhi na oni ɔ shito oni ukpekhomhi oghie ne,
 ni ɔ laɔ a le ele na agboagbo, ¹⁰ eni egbhali uye ɔgbɔ
 ali aane egho, e de ya yeshi na oni ɔ shito oni
 ukpekhomhi, e ri kphemhi na oni laɔ a le ele na ag-
 boagbo. E gueghie irula eghiele eyewe shi eke odalo
 oni ukpekhomhi oghie, ee lie.

¹¹ “U teo Onomhue ali
 Eshinegba oyanye,
 Ni ɔ mie ufumhi
 ali ekpe ali ekpabo,
 Irari khi yeye u ma emhikpa.
 Oghuemhe oyee u ro ma we,
 loli e gbo ro laɔ abi a li ma we.”

Ebe ali Omi Osumha

5 Mhi ke gbo me oni ɔ shito oni ukpekhomhi oghie
 khi ɔ mu ebe ni a keke emhi shi odalo oli ali
 ukhokho oli mhuɛ obita. A ri erueli rote asha ishilua to
 oli ma. ^{††2} Mhi me ageni ni ɔ fune ni ɔ tsesɛ ngme
 leghe oo lie, “Oghuo ɔ ya doɓe maghiɛ eni erueli oni
 ebe-a?” ³ Ama ɔgbokhoghuo ɔa la iloghie, wekhi eke
 agbo, wekhi ikpoko na agbo, ni ɔ doɓe khueghie oni
 ebe-a, ukneta khi eri ɔ doɓe ya bino elemhi oni ebe.
⁴ Mhi vie egbegbo irari khi aa me ɔgbɔ ni ɔ teo ni ɔ ya
 khueghie oni ebe-a wekhi ni ɔ bino elemhi oli.

††† Li ze Ezik 1.26-28; 10.1 ††† Li ze Okiali 19.16; Iro 8.5;
 11.19; 16.18; Ezik 1.13; Iro 1.4; iZaka 4.2 § Li ze Ezik 1.22,5-10;
 10.14 †† Li ze Ezik 1.18; 10.12; Aza 6.2-3 ††† Li ze Ezik 2.9-10;
 Aza 29.11

⁵ Otuoghuo eni egbhali egho o o mhe, "Khi ke vie! Ghe khe, Odumhi na unuekpe oyi ijuda, Omiami iDefidi o she mu o le. O dobe ya khueghie oni ebe-a ali erueli ishilua eyoli." †

⁶ Igho mhi me khi Omi Osumha khi o migha odalo oyi oni ukpekhomhi oghie ni elamhako aane egho, ali eni egbhali e gaso. O li abine khi a she kpe gbe oli-a. O ze ekphali ishilua ali ikpamhi alo ishilua ni e khi Ayemhe ishilua eyi Eshinegba ni o she ghie je eke agbo nya. †† Oni omi osumha o le ya rue oni ebe obita oyi oni o shito oni ukpekhomhi oghie. ⁸ Abi o ro rue oni ebe se, eni elamhako aane egho ali egbhali uye ogbo ali aane, e de yeshi odalo oyi oni Omi osumha. Wewe nya ogbogbo o mu efa mhali obo ali itasa igolu ni ituale afu eera ni a tose e vo, ni e khi iromhi ni eni Eshinegba o she pfa na e so. ††† E to uwolo onogbo, e lie,

"U te oni o rue oni ebe,
u gbo te oni o ya maghie
erueli ni a ro ma o-a,
Irari khi a gbe-a,
U ri o lia eye de ogbo
na Eshinegba,
ogbo ni e rote agbo nya bhale
rote unuekpe nya ali
emu odo ali ogbo odo nya. ††

¹⁰ U rewe mele ighie
ali ekpodalo-ugamhi ni e ga
Eshinegba oyawa-a.
E ya la agbo ke mhe." ††

¹¹ Mhi bino mhi suo iruli eyi igeni ebubu ni e ramhi igbele ali idududu. E le gaso oni ukpekhomhi oghie ali elamhako egho ali eni egbhali. †††¹² E ri ukpokpomhi uruli i to uwolo, e lie,

"Oni o teo Omi osumha
ni a gbe-a o khi,
ni o mie ekpabo ali epfue
ali ileasingme ali itoto,
ali ekpe ali ufumhi
ali ikuoghie!"

¹³ Mhi tigbe suo khi emhikpa ni a ma na iloghie ali eke agbo ali ikpoke na agbo ali ena oke oniemhi ali emini e lao elemhi oli nya khi e to uwolo, ee lie,

"Oni o shito oni ukpekhomhi
ali Omi osumha,
Ikuoghie ali ekpe
ali ufumhi ali ekpabo,
e khi eye, rote
agboagbo ya je agboagbo!"

¹⁴ Eni elamhako aane egho e li, "Atse," eni egbhali egho, e de yeshi, e ga li.

Eni erueli

6 Mhi tokpe bino abi oni Omi Osumha o ro maghie erueli onodode elemhi eni erueli ishilua-a. Mhi

† Li ze Igbae 49.9; Aza 11.1, 10 †† Li ze Aza 53.7; iZaka 4.10
‡ Li ze Iwolo 141.2 †† Li ze Iwolo 33.3; 98.1; Aza 42.10 †† Li ze Okiali 19.6; Iro 1.6 ††† Li ze iDan 7.10

suo khi oghuo eni elamhako egho o ngme abi uruli akphala, o o li, "Bhale!" ² Mhi bino, ghe achi opfopfo odalo oyemhe khe! Omose ni o nga li o mu usheli mhue, a ri arula oghie na li, o nga oni achi ya fie abi okholi-okhue ni o kholi mu o le ni o gbo vu ya kholi mu o le. ††

³ Abi oni Omi Osumha o ro maghie erueli onuzi-eva-a, mhi suo khi elamhako onuzava o ngme, o o li, "Bhale!" ⁴ Mhi me khi achi olese ni o o yile nyogh o fie lasele. A ri afu na oni o nga li ni o ro rue opfomhe eke agbo-a, ni o ro ri ogbo ke gbolo egbe we-a. A ri ogbhoro oniemhi na li. ⁵

⁵ Abi oni Omi Osumha o ro maghie erueli onuzi-ese-a, mhi suo khi elamhako onuzi-aase o ngme, o o li, "Bhale!" Mhi bino, ghe achi obishi odalo oyemhe khe! Oni o nga li o mu emini a ro o mheso ukhomhi oyi emhi. ⁶ Mhi suo khi emini o li abi uruli o la elemhi ifuabo oyi eni elamhako aane egho ngme, o o lie, "Ifata ogbeleghuo a ri ago oghuo oyi ado e de, idiakpala ese oyi oakpa, o li migha shi ifata ogbeleghuo. Khi yese oili olivu-a ali onyo!"

⁷ Abi oni Omi Osumha o ro maghie erueli onuzi-ene-a, mhi suo khi uruli oyi elamhako onuzi-aane o o li, "Bhale!" ⁸ Igho mhi me achi ni o li abi oni o ya ghu-a. Oni o nga li a lui Eghuli, ali eghiele ilimhi oo deba li udidi, a ri afu na we ni e ro ri ogbhoro ali okiamhi ali ighuamhi ali elamhako okhena gbolo ogbo iku akemhishi asha ene ogbo na eke agbo-a. ††

⁹ Abi oni Omi Osumha o ro maghie erueli onuzi-ishe-a, mhi me iyemhe eyi ogbo na gbolo-a irari ungmehi oyi Eshinegba ali otsele ni e mu mhue ufui oni atete.

¹⁰ Ee vie leghe, e lie, "Onomhue ni o khi ona ipfuafe ali igesia, eghoghe onoghuo u ro ya gue ogbo na agbo ez o, ni u ro ya ye okhue o lia eyi anye ob o yewe na anye?" ¹¹ Eghoghe agho, a ri itsua epfopfo na we. A gueye we e migha ne ukuku o, ramhi eghoghe ni eni ee ga nabi wewe etuangme ni a nono ni a li gbolo-a e ro ya gba. Ezeze abi a li gbolo wewe-a.

¹² Mhi bino abi o li khueghie erueli onuzi-esesa-a. Ukpokpomhi eke o kule. Ovo o bishi-a abi ode abuma ni a ri iriria elamhi do. Uki nya o yile-a abi o lia. ¹³ Ikpetata na idane e deno kule eke abi ikpamhi okhua-eni ni ea yile ne e lie de kule ini akpekpeli ni o ze o jighise we. ¹⁴ Irarogbe o khili ode-a abi a lie khili ighel eke-a. Ite nya ali eke ni e la iteva oke, a rue we ashini e la le. ¹⁵ Eghoghe agho, ighie na eke agbo ali ekhemhue ali idenom okholi ali eni e mhali epfue ali eni e mhali ekpabo ali ogbokpa ali ighumha ali eni ea khi ighumha, e na ya sheli ifui irui ali eche na ite. ¹⁶ Ee vie lu ite ali eche oniemhi, e lie we, "A de mu anye ni a ri anye sheli eloe oyi oni o shito oni ukpekhomhi oghie ali ofu oyi oni Omi Osumha! ¹⁷ Irari khi ogbele ofu oniemhi oyi

††† Li ze iZaka 1.8; 6.3,6 § Li ze iZaka 1.8; 6.2 §† Li ze iZaka 6.2,6 §†† Li ze Ezik 14.21 §† Li ze Iro 11.13; 16.18; Aza 13.10; ijoe 2.10,31; 3.15; iMat 24.29; iMak 13.24-25; iLuk 21.25 §†† Li ze Iro 16.20 §† Li ze Aza 34.4 §† Li ze Aza 2.19,21 §†† Li ze Osia 10.8; iLuk 23.30

Ɛshinẹgba o she ramhi ni o ro ya tiemhile shi we ọ, ọghuo ọ dobe ya migha?" †

Egbọ agbele egbhuẹshilua ali ene (144,000) ni a shi ọlele

7 Ona o dose se, mhi ke gbo me khi igeni aane e migha iguabo enenene na eke agbo. E mu akpekpeli enenene na iguabo eke agbo gba ini akpekpeli o khi ke li eke agbo, we ukhomhi oke oniemi we era. †² Igho mhi ke me ageni olese khi o rote obini ovo o te ngale lasela, o tsua akhuli ni a ro o shi emhi olele oyi Eshinẹgba ni o la agbo. O ri uruli na leghe lu eni igeni aane egho ni a ri ekpabo na ni e ro yese eke ali oke oniemi-a. †³ Oo we, "A khi yese eke-a we oke oniemi we era, se khi awa shi olele shi eni ee ga eyi Eshinẹgba alukpo se." †⁴ Igho mhi suo khi eni a rote elemhi edeli eyi iZireni nya shi olele, e ya khi egbo agbele egbhuẹshilua ali ene (144,000).

⁵ A rote unekpe oyi iJuda, shi olele shi egbo agbele igbeva egbe (12,000).

A rote unekpe oyi iRubeni, shi olele shi egbo agbele igbeva egbe (12,000).

A rote unekpe oyi iGadi, shi olele shi egbo agbele igbeva egbe (12,000).

⁶ A rote unekpe oyi iAsha, shi olele shi egbo agbele igbeva egbe (12,000).

A rote unekpe oyi iNafutali, shi olele shi egbo agbele igbeva egbe (12,000).

A rote unekpe oyi iManase, shi olele shi egbo agbele igbeva egbe (12,000).

⁷ A rote unekpe oyi iSamu, shi olele shi egbo agbele igbeva egbe (12,000).

A rote unekpe oyi iLiva, shi olele shi egbo agbele igbeva egbe (12,000).

A rote unekpe oyi iSaka, shi olele shi egbo agbele igbeva egbe (12,000).

⁸ A rote unekpe oyi iZebulo, shi olele shi egbo agbele igbeva egbe (12,000).

A rote unekpe oyi iJosefu, shi olele shi egbo agbele igbeva egbe (12,000).

A rote unekpe oyi iBejami, shi olele shi egbo agbele igbeva egbe (12,000.)

⁹ Ona o dose se, mhi bino, ghe ebubu egbo ni og-bokhoghuo ọa dobe ya leli khe! Ishishi khi ishishi ali

† Li ze iJo 2.11; iMala 3.2 †† Li ze iJere 49.36; iDan 7.2; iZaka 6.5 † Li ze Ezik 9.4,6

unekpe nya ali egbo ali emue ododa e te bhale. Igho e migha odalo oyi oni ukpekhomhi oghie, e migha odalo oyi oni Omi Osumha, e sono itsua epfopfo, e muno eyamhi mholi abo. †¹⁰ E tse se leghe, e lie.

"Eshinẹgba oni o shito oni ukpekhomhi oghie, O mholi ekpabo ni o ro mie egbo eyoli pfuese, igho li khi oni Omi Osumha."

¹¹ Igeni nya e migha gaso oni ukpekhomhi oghie, ali eni egbhali ali elamhako aane e de ta alo mu eke odalo oni ukpekhomhi oghie e ga Eshinẹgba. †¹² E lie, "Atse!"

Ikuẹghie ali ufumhi, ali egbhe ali ikpẹmhi ali ekpe, ali ekpabo ali itoto, e khi eyi Eshinẹgba oyawa, ele na agbo agbo. Atse!"

¹³ Igho ogbhali ọghuo elemhi we o nu mhe ngme o mhe, "Eghuo egho e khi ni e sono itsua epfopfo? U lese obini e te bhale?"

¹⁴ Mhie oli, "Oga, yeye u ya lese." ††

Oo mhe, "Ena e khi eni e pfue oni ukpokpomhi ajil-imhe, e she pfue itsua eyewe-a, e ri oia eyi oni Omi Osumha rewe pfuase. †¹⁵ Irarigho,

"E ro migha odalo ukpekhomhi oghie oyi Eshinẹgba.

Ni e la elemhi Owa oyi Eshinẹgba oyoli ke ga li ele oghuota ali eliyose.

Oni o shito oni ukpekhomhi oghie oyoli, o ya ri okholo oyoli khukhu we.

¹⁶ Okiamhi ọa ke gbo ya gbe we ghue, wekhi okiamo o ke ya gbe we ghue.

A ya khukhu we ovo erere, ọa ke tose we ghue. ††

¹⁷ Irari khi oni Omi Osumha ni o migha odalo oni ukpekhomhi oghie, o ya ri eloe ke khu we.

O rewe je oke ame ni o ri agbo a na ogbo. Eshinẹgba o ya shishi we amevie alo-a." †††

Erueli onuzi-ishilua

8 Abi oni Omi Osumha o ro maghie eru onuzi-ishilua-a, iloghie o kekẹke elemhi iminiti uye ali igbe.

² Igho mhi me igeni oshilua ni ee migha odalo oyi Eshinẹgba, khi a ri ikala ishilua na we.

†† Li ze iDan 12.1; iMat 24.21; iMak 13.19 ††† Li ze Aza 49.10 ††† Li ze Iwolo 23.1; Ezik 34.23; Iwolo 23.2; Aza 49.10; 25.8

³ Ageni olese o bhale ya migha atete. O tsua ilolo oyi elomho. A ri afu ituale ne e bu na li ni o ya tose, gbo li shi iromhi ni eni Eshinegba o she pfa na e so. O la oni atete elomho ni o la oni eghiele tose we. ^{†4} Ewoli eyi oni ituale afu eera ni aa tose ali iromhi eyi eni Eshinegba o she pfa na, e rote obo oyi oni ageni nga idane de ba Eshinegba. ⁵ Igho oni ageni o rue oni ilolo, o we erali ni e la ukhomhi oni atete vo o. O pfi oli tiemhi ekę agbo, igho ikphala e de, ali ingmolo, ali inyamhise alo amę, ali ekę ikuluę. ^{††}

Eni ikala

⁶ Mena, igeni oshilua ni e mholi ikala ishilua e mu egbe ni e ro pfi we.

⁷ Ageni onodode o pfi akala oyoli, echę amę ali erali e kuma o lia wushe kugbe, e de ku shi ekękhę. Ukiekie opfoghwo akemhishi esę oyi ekę agbo, o to-a. Asheghwo akhemhi shi esę oyi eera nya e toa, ebuli nya e toa. [‡]

⁸ Ageni onuzi ava o pfi akala oyoli, emini o li abi ute o lala, a pfi oli lo okę onięmhi. Ukiekie oghwo ini a kemhi oni okę onięmhi shi asha esę o mele o lia-a ⁹ asheghwo akemhi shi esę elamhakọ ni e la o e ghuloo, asheghwo akemhishi esę oko-okę onięmhi ni e la oni okę e tsekę-a.

¹⁰ Ageni onuzasę o pfi akala oyoli, ukpokpomhi ukpetata ni o lala abi ugbili, o rote idane pfa, o de ya shi asheghwo akemhi okę nya shi asha-esę ali inu we ni okę e te e chọchọ. ^{††1} Eva oyi oni ukpetata a lu Oyala. Asheghwo akemhi-shi esę amę eyi okę nya ni o de pfilo egho e yala, ebubu egho e ghuloo irari khi eni amę okę e yala. [‡]

¹² Ageni onuzi-aane o pfi akala oyoli, a gbe emhi shi asheghwo akhi ovọ-a shi asha esę, ali akhi uki-a shi asha esę, ali akhi ikpetata-a shi asha esę. Eni asha esesę ena e bishi-a. A khi ogbe-a shi asha esę, o bi obili-a, igho a li li khi eliyosę-a shi asha esę, akpa o a ge. ^{‡‡}

¹³ Abi mhi li bino egho, mhi suo khi akpa odegbe ni o la irarogbe fiala, o vię, o lię, "Epfua, Epfua! Epfua o khi na eni e la ekę agbo itobo ikala ni igeni aasę enekpöle e ya pfi."

9 Ageni onuzi-oshe o pfi akala oyoli. Mhi mę ukpetata ni o rote idane de tiemhile ekękhę. A ri okpe oyi ode oyi ilimhi na ningolo na li. ² Abi o ro khueghie ode oyi oni ilimhi na ningolo-a, ewoli e rote o lasese abi ewoli ni e rote avuerę lasese. Ovọ ali irarogbe e bishi-a irari eni ewoli ni e rote oni ilimhi na ningolo lasese. ^{‡‡‡3} Initso e rote eni ewoli ve e kule ekę agbo, a ri afu na we ni e ro mhuę ekpabo nabi eyi izage. ⁵⁴ A gueye we e khi ri unu ti ebuli ali emhi ekomhi okhoghwo wękhi oora na ekę agbo, ama e ke nasę egho ni ęa mholi olesę oyi Eshinegba shi alukpo oyewę. ^{5†5} Aa lię

we e gbolo eni egho ena-a, ama ni e ro nasę we iki ishe. Utomhi ni e to we, eri e li abi utomhi oyi okpi ini o ta ogbo. ⁶ Eghęghę ni a ngme ena, egho e ya ke nono eghuli ama ęa ya mę, o ya ghole we ni e ghu-a ama eghuli o ya mę we na. ^{5††}

⁷ Eni initso e li abi ichi ni a mu egbe shi okholi. E rughu emini o li abi arula oghie igolu shi ukhomhi, alo eyewę e li abi alo egho. ^{5†8} Itsu eyewę e li abi itsu eyi ikpotso, akọ eyewę e li abi akọ idumhi. ^{5†19} E zę ipfiapfia shi egbe abi awulu akhuli ni okholi-okhuę o ro a mu aye. Okeke ni ipfua eyewę e kpe, e li abi okeke oyi ichi ikhuli ni e lo bu ni e na le okhuę. ^{5†10} E zę ighia ali ęka, ee ta abi ikpi, e mholi ekpabo shi eni ighia ni e ro na egho osoli iki ishe. ¹¹ E mholi oghie oyewę ni o khi ageni oyi ilimhi na ningolo. Abi a lu eva oyoli o khi Abadoni a lu oli elemhi Iburu. Ama Apolioni a lu oli elemhi iGiriki. (Oni o Yese-a a ri ona ngme.)

¹² Epfua onodode o she dose, ama epfua eva elese ęa bhale ne.

Akala onuzi-esesa

¹³ Ageni onuzi-osasa o pfi akala oyoli, mhi suo khi uruli o rote igo ene oyi atete igolu ni o kpo ekę le ni o la odalo oyi Eshinegba ngme lasese. ^{5†14} O gueye oni ageni onuzi-osasa ogho o li, "Taghie igeni aane ni a ge shi epfe okę onięmhi na lu iYufireti-a." ¹⁵ Igho a li rue eni igeni aane egho obọ-a, ni a she ge shi agho, ro khę oni eghęghę ona, ali ogbele ali uki ona, ali ukpe ona, ni e ya gbolo egho igbekhi esę na ekę agbo ona-a. ¹⁶ Ekholi-okhuę etuangmę ni a ro shi ekę e khę okholi e bu ramhi udududu asha egbhuębe, 200,000,000. Mhi suo etuangmę ni a lu wę.

¹⁷ Abi eni ichi ali eni e nga we e li na, abi mhi mę we elemhi imęalo oyemhę. Iwulu ikhuli ni ekholi-okhuę e ro o mu aye eyewę, ee yile nyoghọ abi erali, e li abi egholi ibulu na koli, o mholi oyile abi ofu. Ikhomhi eyi eni ichi e li abi ikhomhi idumhi, erali, ewoli ali ofulu e rote we unu lasese. ¹⁸ Igbekhi asha esę egho nya, eni erali ali ewoli ali ofulu ni e rote we unu lasese e gbolo-a. ¹⁹ Ekpabo eyi eni ichi e la we unu ali ighia. Irari khi eri ighia eyewę e li abi enye, e zę ikhomhi ni e ro kuale egho utse.

²⁰ Egho ni e kpole shi agbo ni oni opfuse o a gbolo-a, ęa kie mu pfi lase ikanya abo eyewę le. ęa lase ekphaghie igaga le, li shi ugamhi eyi ikhumhi ni a ri igolu ali elomho ali ide ali eera khali. Ikhomhi ni ęa ya mę ekę wękhi eri ęę suo esę, wękhi eri e dobe e kia. ^{5†21} Wękhi eri e lama mu pfi lase ugbeli le, ali imhesę imumu ali itsębo ilili ali ighiatọ idodo.

O ni ageni ali ebe nikeke

10 Igho mhi mę ageni nofunę olese, khi o rote idane e tiemhile, o ri otughunu khukhu egbe, ogaji o vi gasę oli ukhomhi, alo eyoli e li abi ovọ, awe yoli e li abi oche erali. ² O mholi ukuku ebe mholi obọ

^{5††} Li zę iJobu 3.21; iJere 8.3 ^{5†} Li zę ijọe 2.4 ^{5††} Li zę ijọe 1.6 ^{5†} Li zę ijọe 2.5 ^{5†} Li zę Okiali 30.1-3 ^{5††} Li zę iwolo 115.4-7; 135.15-17; iDan 5.23

† Li zę Emọ 9.1; Okiali 30.1,3 ^{††} Li zę iLev 16.12; Ezik 10.2; Okiali 19.16; Iro 11.19; 16.18 [‡] Li zę Okiali 9.23-25; Ezik 38.22 ^{††} Li zę Aza 14.12 ^{‡‡} Li zę ijere 9.15 ^{‡‡‡} Li zę Aza 13.10; Ezik 32.7; ijọe 2.10,31; 3.15 ^{‡‡‡} Li zę Igbae 19.28 [§] Li zę Okiali 10.12-15 ^{5†} Li zę Ezik 9.4

ni o khueghie-a shi eke. O gbose owe obita oyoli shi el-emhi oke oniemhi, o ri owe ogobo nga eke. ³ O ri ukpokpomhi uruli pfielasele leghe abi odumhi ogo khoshe. Abi o ro pfielasele, uruli ikphala ishilua e ngme.

⁴ Abi eni ikphala ishilua e ro ngme se, mhi nono ni mhi keke shi ebe, ama mhi suo khi uruli o rote idane lie, "Ri emini eni ikphala ishilua egho e ngme sheli, khi keke we shi eke."

⁵ Igho oni ageni ni mhi me ni o migha oke oniemhi ali ekeke egho, o yase obita oyoli nga ukhui. ⁶ O ri eva oyi Eshinegba ni o lao le ele na agboagbo romhi ishe. Oni o ma ukhui ali emhikpa ni e lao, ali eke ali emhikpa ni e la o ali oke oniemhi ali emhikpa ni e lao. Oo, "Emhi enana ea ke ya tese ni e ro bhale ya tse. ⁷ Ama khi ogbele ni ageni onuzi-oshilua o da ya pfi akala oyoli, Eshinegba o ya khueghie osheli oyoli-a ni o gba abi o li gue oli ye eni ee ga ni e khi emekeguele eyoli." [†]

⁸ Igho uruli ni mhi rote iloghie suo egho o gbo nu mhe ngme, oo mhe, "Le ya mie ageni ni o migha oke oniemhi ali ekeke ighele ebe ni o khueghie-a, ni o la li obo."

⁹ Igho mhi le deba oni ageni mhi o ri oni ebe nikeke ogho na mhe. Oo mhe, "Mo oli le. O ya yese e elemhi-a, ama o ya violo e unu abi iwof." ¹⁰ Mhi mie oni ageni oni ebe nikeke obo, mhi roli le. O violo mhe unu abi iwof, ama abi mhi ro roli le se, oo yala mhe elemhi. ^{†††} ¹¹ Igho a gueye mhe, "U mema ya mekeguele shi ebubu unekpe, ali egho ali emue ododa ali ighie egbe."

Eni otsela aava

11 Igho a ri ufulo ni o li abi ukpokpo ni a ro o mhesa emhi na mhe, a gueye mhe, "Le ya mhesa Owa Ugamhi oyi Eshinegba ali atete ali eni e ga ugamhi akagho. [‡] Khi mhesa atukpapfe oniemhi oyoli, khi mhesa oli irari khi a she roli na ijeta. Wewe e ya lighi oni eoli no pfasa eke-a elemhi iki egbhueva ali eva (42.) ^{‡‡} Mhi ya ri afu na otsela aava eyemhe. E ya meke guele elemhi ogbele agbele ali egbhuegbese (1,260.) E so ide ibuma." ⁴ Otsela aava ena e khi eera olivu eva ali emhi eva ni a ri akpa ru e nga ni e migha odalo oyi Onomhue ni o mhue eke agbo. ^{‡‡‡} Ini ogboghghuo oo dua ni loli kwale we utse, erali e rote we unu fie ya tosa eni ebe we-a. Ina ebe we ni e nono ni e kwale we utse e mema li ya ghua. ⁶ E mholi afu ni e ro pfi okpe ukhui ini amee o khi rue egheghe ni e ro da me guele ne. E gbo mholi afu ni e ro mu amee oke mele oia-a. E gbo ku ighuamhi khi ighuamhi she eke abi o li ghole we shi. ^{‡‡‡}

⁷ Ini e da pfi o otsela se ne, inyagbemhi ni o ya rote ilimhi na ningolo lasele o ya tsua mu we, o mu we o le, o gbolo we-a. ^{‡‡‡} Ilimhi eyewe e ya de yeshi ifui eoli ni o fune ashini a la gbe Onomhue oyewe-a shi apfida. Irokhokho iSodomu ali ilipiti eoli ona o khi. ^{‡‡} Ogbela

ese ali ukhukui, egho na agbo nya ali edeli ali emue ali ushishi e ya ke nise uruli bino ilimhi eyewe, ea lama rewe to. ¹⁰ Egho na eke agbo e ya ke ghela shi eghuli ni e ghu, ee bola, e de isomhopfa a ghi egbewe, irari khi emekeguele aava egho, e she nase egho ni e la eke agbo khue.

¹¹ Ama abi ele ese ali ukhukui e ro dose, Ayemhe oyi Eshinegba ni mholi agbo o lo we egbe, e vule migha. Ulishi oniemhi o lo egho ni e me we egbe. ^{‡‡‡} ¹² Igho e suo uruli na leghe o rote idane ngme. Oo we, "Ngale odane oola." Igho e li nga idane elemhi otughunu. Ebe we e lesa fe kpee. ^{‡‡}

¹³ Oni egheghe a me ukpokpomhi inighise eke ni o ku eke asheghuo akemhishi igbe oyi oni eoli lue. Egho agbele oshilua, 7,000, e ghulua, ulishi o mu egho ni e kpele, e kueghie Eshinegba ni o la iloghie.

¹⁴ Opfuse onuzi-eva o she dose, opfuse onuzi-ese o kele ya bhale.

Akala onuzi-ishilua

¹⁵ Igho ageni onuzi-oshilua o pfi akala oyoli, igho ukpokpo iruli e la idane ngme. Ee lie,

"Eghiele agbo o she mele eghiele oyi Onomhue oyawa-a, ali onayi iKirisiti oyoli-a.

O ya mhesa ke le agboagbo." ^{‡‡}

¹⁶ Egbhali uye ali aane ni e shito ukpekhomhi oyewe odalo Eshinegba, e de ya ta alo mu eke ga Eshinegba.

¹⁷ Ee lie,

"Anye ri ikphemhi ne, Eshinegba Onomhue Nofune nya,

Oni o khi loli, oni o kpe khi loli, irari khi u she rue

ekpabo oniemhi eye, u she e mhesa.

¹⁸ Abi elemhi e ro bi ishishi, ye ye u li mholi ofu. ^{‡‡‡}

Egheghe o she ramhi

ni u ro ya gue eni eghua ezoo,

ni u ro ya ri eleli na eni ee ga eye

ni e khi emekeguele,

ali eni Eshinegba o she pfa na

ni e ri ekpe na eva oye,

ghe egho ni ea mu eloe

ali ekhemhue,

abi u li pfuse eni e pfuse eke agbo-a."

¹⁹ Igho a li khueghie Owa ugamhi oyi Eshinegba na iloghie-a, a me Akpati Ishobo agho. Igho inyamhisalo ali ukpimhi ali ingmolo ali ikphala, eke e de kulue, eche rote idane deno kule. [‡]

Oni Okpotso ali Oligio oniemhi

12 Ukpokpomhi irokhase onyaloa o feli shi idane: Okpotso o ya lao ni itsua ni o so e khi ovo, uki o kpoke awe eyoli, arula oghie oyi ikpetata igbeva o

[‡] Li ze Ezik 37.10 ^{‡‡} Li ze 2 Ighie 2.11 ^{‡‡} Li ze Okiali 15.18; iDan 2.44; 7.14,27 ^{‡‡‡} Li ze Iwolo 2.5; 110.5; 115.13 ^{‡‡} Li ze Iro 8.5; 16.18,21

[†] Li ze Okiali 20.11; iDeut 32.40; iDan 12.7; Emof 3.7 ^{††} Li ze Ezik 2.8--3.3 [‡] Li ze Ezik 40.3; iZaka 2.1-2 ^{‡‡} Li ze iLuk 21.24 ^{‡‡‡} Li ze iZaka 4.3,11-14 ^{‡‡‡} Li ze 1 Ighie 17.1; Okiali 7.17-19; 1 iSam 4.8 ^{‡‡‡} Li ze iDan 7.7,21; Iro 13.5-7; 17.8 [‡] Li ze Aza 1.9-10

rughu oli ukhomhi. ² Oo me. O tseshe leghe elemhi otomhe abi o ro ya bia. ³ Igho emhi olese o gbo feli shi idane, ukpokpomhi Oligio oniemhi oyile ni o ze ikhomhi ishilua ali ekphali igbe, ali o rughu irula oghie ishilua shi ukhomhi. ⁴ O ri ughia oyoli fuomhi asheghuo akemhishi ese ikpetata ni e la ukhuli pfino kule eke agbo. Oni Oligio oniemhi o migha oni okpotso ni oku o to egho odalo, ni o ba me asha gbe oli oni omoo ogho le, ini a lese bia li lasese. ⁵ Oni okpotso o bia omose ni o ya ri otsuodu akhuli mhese na egbo ni e la eke agbo nya. Ama a ba oni omoo eke rue ya nga idane ghi Eshinegba ali ukpekhomhi eghiele oyoli. ⁶ Oni okpotso, o na je odagbe ifufu asha ni Eshinegba o rielle shi eke khe oli ni a la ya dua li egbe ogbele agbele ali egbhuębese (1,260.)

⁷ Igho okholi o lasese shi obini iloghie, iMakieni ali igeni eyoli, e nu oni inyagbemhi i kholi. Oni Oligio oniemhi ali igeni eyoli e mie we abo oni okholi. ⁸ Ama o mhue ekpabo te iMakeni ali igeni eyoli oni okholi. Ashini a kpe ro na we obini iloghie o de we oboa. ⁹ A pfi oni ukpokpomhi oni Oligio oniemhi ogho tiemhile eke agbo, oni enye onede ogho ni a lu Etse ali Okphaghie, oni o di agbo nya ya da ode, a pfi oli tiemhile eke agbo, a li pfi igeni eyoli li tiemhile. ¹⁰ Igho mhi suo ukpokpomhi uruli obini iloghie khi oo li,

“Mena, imiepfuese
ali ekpabo ali
Eghiele oyi Eshinegba oyawa
e she bhale!
IKirisiti oyoli ni o ze
o she ri afu oyoli khase.
Irari khi Okphaghie,
ni o gue ezoo o shi
inyoghuo awa egbe,
odalo oyi Eshinegba
ghe ele oghuota ghe ele-iyose,
a she pfi oli tiemhile. ¹¹
¹¹ E gbe oli mu oli le,
itoboo oia eyi oni Omi Osumha
ali ingmemhi otsese oyewe.
Ea ligho nono ingme agbo oyewe,
ni o rewe ya ke
ti je ukhokho na eghuli.
¹² Irarigho, a ke ghele,
ee iloghie ali egbo
ni e la elemhi oli.
Ama epfua o khi na
e eke ali oke oniemhi,
irari khi Okphaghie
o she ri ofu tiemhie deba e!
Ofu o she vo li elemhi,
irari khi o lese khi
ukuku eghęghę o ke mholi.”

¹³ Abi oni Oligio oniemhi o ro me khi a she pfi lue tiemhile eke, o khu oni okpotso ni o bia oni omoo omose. ¹⁴ Ama a ri ipfua eva eyi akpa odegbe oniemhi na li, ni o ro fiala je odagbe ifufu. Ikhi obini a rielle shi eke khe oli ni a la ya ri eloe khu oli, eghęghę ali ighęghę ali ukhukhui eghęghę ni o khi ikpe ese ali ukhukhui, ini oni inyagbemhi o khi ri emhi li o. ¹⁵ Oni Oligio oniemhi o rote unu ku amę lasese abi oke ni oo tu, ro khu oni okpotso ni o ba ri ochikpho fuomhi oli ya gbe. ¹⁶ Ama eke o kpaghie oni okpotso oboo irari khi eke o nya unu-a ri oni oke da ni oni Oligio oniemhi o rote unu kpa ku le. ¹⁷ Igho oni inyagbemhi o pfaa deba oni okpotso, o ya mu okholi vule shi imi oli enekpote o, ikhi eni e ri Omhese eyi Eshinegba gbe akanya, ni e ri igesikia mu otsese oyi iJesu. ¹⁸ Igho oni Oligio oniemhi o migha egele oke oniemhi.

Oni Inyagbemhi ni o rote oke oniemhi lasese

13 Mhi me inyagbemhi khi o rote elemhi oke oniemhi ngale. O ze ekphe igbe ali ikhomhi ishilua, o rughu irula oghie igbe shi eni ekphali. Ukhomhi ogbogbo a keke eva ni o khi ungmeme ipfi-unu-a shi. ² Oni inyagbemhi ni mhi me, o li abi ekpe, awe eyoli e li abi eyi akpogene, unu oyoli o li abi unu odumhi. Oni oligio oniemhi o ri afu na oni inyagbemhi ni o ro mholi ekpabo ro ke mhese abi oghie. ³ A kuale oni inyagbemhi ukpokpomhi utse ni o ge ugboko oniemhi. Ama oni ugboko ogho o bie. O ri abo sha agbo nya, e ve deba li. ⁴ Egbo ee ga oni Oligio oniemhi irari khi o she ri afu na oni elamhako, egbo e li ga oni elamhako, e lie, “Oghuo o li abi oni inyagbemhi!” “Oghuo o dobe ya nu oni inyagbemhi kholi?”

⁵ A ri unu na oni elamhako ni o ro ngme ingmemhi emuebe ali ipfiunu-a. A ri eghęghę na li ni o ro ri afu oyoli gbe akanya iki egbhuęva ali eva. ⁶ O khueghie unu-a, o ngme ipfiunu-a deba Eshinegba, ro pfueche eva oyi Eshinegba ali ashini oo la ali egbo ni e nu oli la iloghie-a. ⁷ A ri afu na li ni o nu eni Eshinegba o she pfa na kholi, ali ni o mu we o le. A ri afu na li ni o mhese shi edeli nya, egbo ali emue ododa ali ishishi. ⁸ Egbo ni e la eke agbo nya e ya ke ga oni inyagbemhi. Eni ea ga oni inyagbemhi ona, e khi eni a keke eva oyewe shi ebe ni a keke eva oyi eni e ya mholi agbo na agbogbo shi, neni a ma agbo. Oni ebe agbo ona o khi ebe agbo oyi Omi Osumha ni a ro luase obo. ⁹

⁹ Oni o mholi esoo, o ro suo!

¹⁰ Eni okholi o ya mu,
o mema ya mu we.

Eni a ya gbolo-a,
a mema ri itakobi
ya gbolo we-a.

Eri a ri ona lie eni Eshinegba o pfa na e ri irabomudu ri egbe mie, e ri igesikia ke khase. ¹¹

† Li ze iDan 7.7 †† Li ze iDan 8.10 ‡ Li ze Aza 66.7; Iwolo 2.9
†† Li ze iDan 10.13,21; 12.1; iJu 9 †† Li ze Igbae 3.1; iLuk 10.18
††† Li ze iJobu 1.9-11; iZaka 3.1

††† Li ze iDan 7.25; 12.7 § Li ze iDan 7.3; Iro 17.3,7-12 †† Li ze iDan 7.4-6 ††† Li ze iDan 7.8,25; 11.36 †† Li ze iDan 7.21
§†† Li ze Iwolo 69.28 †† Li ze iJere 15.2; 43.11

Oni Inyagbemhi ni o rote agbo lasele

¹¹ Igho mhi gbo me inyagbemhi olese ni o rote eke e lasele. O ze ekphali eva abi omi osumha, oo ngme abi oligio oniemhi. ¹² O ri afu oyi inyagbemhi oni odode e gbe akanya na li. O ri itoto ri egbo na eke agbo o ga inyagbemhi onodode, ikhi oni ukpokpomhi ugboko oyoli o she bie. ¹³ O ri ele irokhase onyaloa enefune, o ga ri erali rote idane e tiemhile, ni egbo ee me. ¹⁴ Itobo irokhase ni a ri afu oyi inyagbemhi onodode lina a ri ele, o di egbo ni e la eke agbo. O gueye we e khali ikhumhi, ro khi ufumhi na oni inyagbemhi ni oni itakobi o kualii utse, ni o kie la agbo. ¹⁵ A ri afu na li ni o ri ayemhe na oni ikhumhi irokhokho oyi oni inyagbemhi onodode, ni o dobe ke ngme, ali ni a ke gbolo egbo ni ea lama ga li-a. ¹⁶ O gbo ri itoto mu ogbokpa shi olele shi obita okekhi alukpo, ghe egbo eniemhi ali enikeke, ghe eni e mholi epfue ali eni ea mholi, ghe eni ea khi ighumha ali eni e khi ighumha. ¹⁷ Ogbokhoghuo oa dobe ke e de emikhoghhuo wekhi eri o ro o de, se ni oni o mholi olele ogho, ni o khi eva oyi oni inyagbemhi ali inoba oyi eva oyoli.

¹⁸ Eri onana gueye awa, awa mholi ilisingme. Oni o lolo lese ingme o sa abi a ri oni inoba ona ngme. Oni inoba khi (666), egbhuwe uye ali igbe ali egbhuwe ikpamhi esesa. Inoba ni o migha shi ogbo na.

Oni Omi Osumha ali eni egbo agbele egbhuwe shilua ali ene (144,000)

14 Igho mhi bino. Ghe Omi Osumha odalo oyemhe khi o migha Ute iZayo. Egbo 144,000 (agbele egbhuwe shilua ali ene) ni a keke eva oyoli ali eva oyi itali shi we alukpo e nu oli migha. ¹² Mhi ya rote idane suo uruli abi ikhoshwe oyi utumhi oyi oke nofuni ni o rote ikhomhi echwe tu e tiemhile. Oo ngmolo abi akphala. Oni uruli ni mhi suo, o li abi ini eni e kpheli efa, ee kpheli efa. ³ E to uwolo onogbo odalo ukpekhomhi oghie ali ukpeloe oyi eni elamhako aane ni Eshinegba o ma ali ukpeloe oyi eni egbhali. Ogbokhoghuo oa dobe wena oni uwolo ogho, se ni egbo agbele egbhuwe shilua ali ene egho (144,000), ni a she rote eke agbo pfasheke. ⁴ Enana e khi egbo ni ea ri ikpotso ri ichimhi mu egbewe, irari khi eri e ri egbewe shi ipfuase. E deba oni Omi Osumha a je obiobini o je kpa. Eni a rote ifuabo egbo pfasheke e khi ni a rote odode ro na Eshinegba ali oni Omi Osumha pfo. ⁵ Ogbow oa me egbhali okhoghuo unu oyewe, irari khi ea mholi umhagueli okhoghuo. ^{††}

Eni Igeni Aase

⁶ Igho mhi me ageni olese khi o la iteva irarogbe e fi-ala, o mhuwe usomhi onete na agboagbo ni o ro ya tsabo gueye egbo na agbo, ikhi eni e la ishishi nya, ali edeli nya, ali emue-khi-emue ali egbo kpa. ⁷ O ri ukpokpomhi uruli lie, "Na ulishi Eshinegba, ri ufumhi nali, irari khi eghewe iguwo oyoli o she ramhi, a ke

† Li ze Ezik 9.4; Iro 7.3 †† Li ze iZef 3.13

ga oni o ma idane ali eke ni o ma oke oniemhi ali ashini ame o te e chochow.

⁸ Ageni olese onuzawa o deba li, oo, "IBabilow okekhuu o de, oni o ri onyo ni oa pfuase oyoli ona okia na ishishi nya da." [‡]

⁹ Ageni onuzi-aase o deba we, o ri ukpokpomhi uruli lie, "Ini ogbokhoghuo o ga oni inyagbemhi ali ikhumhi oyoli, ni o ro mie olele oyoli shi alukpo, okekhi obow, ¹⁰ oni ogbow ogho, o ya rote onyo elemhi ibibi oyi Eshinegba li da, ikhi onyo ni aa pfose-a ni a she ku wo uko elemhi ibibi oyoli. A ya ri ofulu ni oo lala biobiobio tose oli-a ukpeloe oyi igeni eni e pfuase ali ukpeloe oyi oni Omi Osumha. ^{†††} Ewoli oyi anasemhe eyewe ee nga idane agboagbo. Eni e ga oni inyagbemhi ali inyagbemhi ni a khali, ali onini o da mie olele oyi eva eyoli ne, ea mhuwe iyemhe shi eleoguota, shi eliyose." ^{††††} Eri onana o gueye eni Eshinegba o pfa na e ri irabomudu ri egbe mie, ikhi eni e ri omhese eyi Eshinegba a gbe akanya, ni e ri igesikia a deba ijesu.

¹³ Igho mhi suo khi uruli o rote idane lie, "Keke onana: Ikhivose o khi na eni e ghu-a shi elemhi Onomhuwe rote memena vu."

"Ikhivose o khi na we egbewe!" "Igho Ayemhe o ngme, khi e ya yemhe inyama-egbe agbo-a, irari khi eminete ni e ri ele, e ya deba we!"

Ikhise oyi eke agbo

¹⁴ Igho mhi bino, mhi me otughunu opfopfo odalo oyemhe. Oni o shito o, "O li abi Omi Ogbow." O rughu arula igolu oyi oghie shi ukhomhi, o ri agaga ni oo mu mholi obow. ^{†††††} Ageni olese o rote Owa oyi Eshinegba laselle ri ukpokpomhi uruli lu oni o shito nga ukhomhi otughunu egho leghe, oo li, "Rue agaga oye ni u ke khise, irari khi eghewe ikhise o she ramhi, irari khi agbo o she bie ni a khise." ^{††††††} Igho oni o shito otughunu egho, o ri agaga oyoli khise agbo.

¹⁷ Ageni olese o rote Owa oyi Eshinegba na iloghie fie laselle, loli o li mholi agaga ni oo mu. ¹⁸ Igho ageni olese o rote atete fie laselle, ikhi ageni ni o mholi omhese shi erali. O ri uruli oniemhi lu oni o mholi agaga ni oo mu egho leghe, oo li, "Rue agaga oni oo mu oye, ni u ro khise ipfonu eke agbo-a, irari khi ipfonu e she yile!" ¹⁹ Igho oni ageni o pfi agaga oyoli gase eke agbo, o khise ipfonu nya, o ku we lo ashini a te e mino onyo. Amino onyo ona, elemhi ibibi oyi Eshinegba o migha shi. ²⁰ Igho a la ashini a la amino onyo ni o la olase oni eoli ri awe gue we. Olia e rote oni amino onyo tu laselle. Utumhi oyi oni oia o ga nuata ramhi imali egbhuwe, e limhi abi ete-awe ishe. [§]

Igeni oshilua ni e tsua anasemhe ishilua

15 Igho, mhi me irokhase oniemhi ni o mu eloe olese ukhomhi idane, ikhi igeni oshilua ni e mholi anasemhe ishilua ni e khi eni e kpukhokho, irari khi wewe Eshinegba o ro ya gbe ofu oyoli ukhomhi.

‡ Li ze Aza 21.9; ijere 51.8; Iro 18.2 †† Li ze Aza 51.17; Igbae 19.24; Ezik 38.22 ††† Li ze Aza 34.10 †††† Li ze iDan 7.13 †††† Li ze ijoe 3.13 § Li ze Aza 63.3; iLame 1.15; Iro 19.15

² Mhi me emini o li abi oke ighegbe oniemi ni erali e soro shi, o migha epfe oke oniemi. Egbō ni e mu oni inyagbemhi ali oni ikhumhi oyoli ali inoba oyi eva oyoli o le, e mu efa ni Eshinegba o ro na we mhue abo. ³ E to uwolo oyi iMosisi oni o o ga oyi Eshinegba ali uwolo oyi oni Omi Osumha, e lie,

“Ufumhi ali oshabo
e khi ikanya eye,
Eshinegba Onomhue Nofune nya.

Ipfuase ali igesikia
ode eye e khi,
oghie ni o mholi ishishi nya! †

⁴ Oghuo o ya na
ulishi oye Onomhue,
ni o ya ri ufumhi
bhale ghi eva oye?
Irari khi yeyeghuo kpele
u khi oni o pfuase.
Ishishi nya e ya bhale
ya kuoghi e, irari khi
ikanya ipfuase eye
e she ri egbe khashe.” ††

⁵ Onana o dose se, mhi bino, mhi me Owa oyi Eshinegba na iloghie, ni o khi Igholo oyi otsese khi o khueghie-a. ⁶ Rote oni owa ugamhi, eni igeni oshilua ni e mholi anasemhe ishilua e te lasese. E sono itsua ni e pfuase ni ee ge nyanyanya, e ri ogbene igolu mu aye. ⁷ Igho otuoghuo eni elamhako aane ni e mholi ayemhe egho, e ri italabi igolu ishilua ni ofu oyi Eshinegba e la, na eni igeni oshilua. Ikhie Eshinegba, ni o la o le agboagbo. ⁸ Oni owa ugamhi o vo ewoli oyi ufumhi ali ekpabo oyi Eshinegba. Ogbō okhoghuo o la o ni o dobe lo oni owa ugamhi ya ramhi ni eni anasemhe ishilua e ro gba pfo. ††

Italabi ishilua ofu eyi Eshinegba

16 Igho mhi suo khi uruli na leghe o rote oni Owa ugamhi oyi Eshinegba gueye eni igeni oshilua, “A ka ku eni italabi ishilua eyi ofu oyi Eshinegba shi eke agbo.” ² Ageni onodode o vu ya ku atalabi oyoli shi eke agbo. Iwali igboko ebe ni e lolo e to, e ge egbō ni e mholi olole oyi oni inyagbemhi, ni e ga oni inyagbemhi ni a khali. ††

³ Ageni onuzava o ya ku atalabi oyoli lo oke oniemi, oni oke oniemi o mele oia eyi egbō ni e ghua-a. Emhikpa ni e mholi ayemhe ni e la elemhi oni oke oniemi e ghulua.

⁴ Ageni onuzi-aase, o ku atalabi oyoli lo oke ali ichochō ame, e mele oia-a. ††¹⁵ Mhi suo khi ageni ni a ri ame nga obō khi o o li,

“Ogueso-ezo ni o pfuase
u khi, irari khi
u gue so ingme ena,
Yeye u khi Eshinegba No pfuase,
Yeye u la o memena,

† Li ze Okiali 15.1 †† Li ze Ijere 10.7; Iwolo 86.9 † Li ze Okiali 38.21 †† Li ze Okiali 40.34; 1 Ighie 8.10-11; 2 Okhe 5.13-14; Aza 6.4 †† Li ze Okiali 9.10 ††† Li ze Okiali 7.17-21; Iwolo 78.44

ni u kpe la o, ni u gbo ya la o,
itobo khi igesikia u ro o so ezo eye.

⁶ Irari khi egbō e she gbolo
eni a pfa na-a
ali emekeguele,
u she ri oia na we da,
abi o ti shi!”

⁷ Mhi suo khi atete o tse se, o o,
“Gueguegue,
Eshinegba Onomhue Nofune nya,
iguzo eye, eyi igesikia
ali eni e te ode e khi!”

⁸ Ageni onuzi-aane o ku atalabi oyoli ku ovo, a ri ekpabo na ovo o ri erali ke tose egbō-a. ⁹ Egbō e daghie-a irari utomhi oyi erali, e ze emube na eva oyi Eshinegba ni o mholi ekpabo ro mhese na anasemhe enana, ama efa lama mupfi ni e ri ufumhi na eva oyoli.

¹⁰ Ageni onuzi-oshe o ku atalabi oyoli kushi ukpekhomhi oghie oyi oni inyagbemhi, eghiele oyoli o la obili. Egbō e ngomhi elemhi unu, shi oya. ††¹¹ E ku itese na Eshinegba na iloghie irari utomhi ali igboko eyewe, ama efa lama mupfi lase ode okhoro oyewe le.

¹² Ageni onuzi-osasa o ku atalabi oyoli lo oke iYufiretisi ni o fu, o khakha ame-a ni ighie na obini ovo o te e ngale e me asha rote dose. ¹³ Igho mhi me khi ikhiakhiamhi iyemhe aase ni e li abi ikele e rote unu oyi oni oligio oniemi ali unu oyi inyagbemhi ali unu oyi omekeguele oyi egboli, lasese. ¹⁴ Wewe e khi iyemhe okphaghie ni ee gbe ikanya oshabo, ni e fie deba ighie ni e la eke agbo nya, ni e ya ti we gbili shi okhori ogbele oyi Eshinegba No fune nya.

¹⁵ “A ghe i, mhi ya bhale abi oghiatō! Ikhivose o khi na ogbo ni o ya gualo, ni o ya ri eloe khu ide eyoli ini o khi ban-a ni a me oli irumheba!” ††

¹⁶ Igho eni iyemhe okphaghie e ti we gbili ashini a ri elemhi Iburu e lui Amagedo. ††

¹⁷ Ageni onuzi-oshilua o ku atalabi oyoli nga idane, igbo uruli na leghe o rote Owa ugamhi oyi Eshinegba rote ukpekhomhi eghiele ngme lasese, o o li, “A she ri ele oli!” ¹⁸ Igho, inyamhisalo ame, ali ukpimhi ali ingmolo oyi ikphala ali inighise eke ee bhale. Inighise nabi ogbo-a kpe me ghue abi a te ma ogbo shi eke agbo. Oni inighise o ga khi oniemi! ¹⁹ Oni eoli oniemi o kemhi asha ese, eoli oyi eni ishishi nya e de kua. Eshinegba o sato eoli iBabilo no fu egbe. O mhese uko ni onyo ofu oyoli o vo nali. ²⁰ Eke ni e la iteva elemhi oke nya e kelea, aa ke me ite ekhoghuo. ²¹ Eche ame na idane oniemi e rote idane de mu egbō. Ee ngmanō ku Eshinegba irari eni opfuse oyi eni eche ame, irari khi oni opfuse o khoro gba. ††

Adegbe nofuno

17 Igho ageni oghuo ni o mholi italabi ishilua o bhale, o o mhe, “Bhale khi mhi ya ri abi a li ya

††† Li ze Okiali 10.21 § Li ze Aza 11.15 †† Li ze iMat 24.43-44; iLuk 12.39-40; Iro 3.3 ††† Li ze 2 Ighie 23.29; iZaka 12.11 †† Li ze Iro 8.5; 11.13,19 ††† Li ze Aza 51.17 †† Li ze Iro 6.14 †† Li ze Okiali 9.23; Iro 11.19

nasẹ ọni adegbe ọnofunẹ khase, ikhi ẹoli oniẹmhi ni o la epfe okẹ ni e bu. ^{†2} Lọli ighie na ekẹ agbọ e nu kia okia, onyọ okia eyọli e gbe ẹgbọ ni e la ekẹ agbọ.” ^{††}

³ Ighọ ọni agẹni ọ rue mhe je ọdagbe ifufu elemhi Ayemhe. Ighọ mhi mẹ ọkpotoso ni ọ shitọ nga inyagbemhi oyile, ni ọ le iwali eva ipfiunu-a, ọ ze ikhomhi ishilua ali ekphali igbe. ^{‡4} Oni ọkpotoso ọ sọnọ itsua eyile, a ga mema ri igolu ali ifeṣe ali ema rọ khuṣe ọli-a. Ọ mu uko igolu mhọli obọ ni o vọ emhi ighuighue ali ikanya ichimhi eyi itṣeṣe eyọli. ^{‡‡5} Emhi osheli na keke shi ọli alukpo khi.

Osheli.

IBabilọ Oniẹmhi.

Inyọ idegbe nya.

Ali inyọ itṣeṣe nya. ⁶ Mhi mẹ khi ọni ọkpotoso, ọ da ọlia eyi ẹgbọ ni a pfa na, ọlia eyi eni a gbe-a irari khi e mie ijesu suọ.

Abi mhi rọ mẹ ọli, mhi yila.

⁷ Ighọ ọni agẹni ọọ mhe, “Elo o ze ni u rọ yila? Mhi ya gueye osheli oyi ọni ọkpotoso ali oyi ọni inyagbemhi ni ọọ nga, ni ọ ze ikhomhi ishilua ali ekphali igbe. ⁸ Oni inyagbemhi ni u mẹ ni ọ kpe khi, mena ni ọa ke khi loli, ọ ya rọte ilimhi na ningolo ngale ya je epfua oyọli. Abọ e ya sha ẹgbọ ni e la agbọ ni aa keke eva oyewe shi ebe ni a keke eva oyi eni e ya mhọli agbọ na agbọagbọ shi, rọte igbaekele agbọ, ini e mẹ ọni inyagbemhi irari khi, ọ kpe khi, mena ọa ke khi, ni ọa ya bhale. [‡]

⁹ “Onana o khi emini ọgbọ te ẹ sa usamhi ilẹsingme. Eni ikhomhi ishilua eghọ, e khi ikhomhi ite ishilua ni ọni ọkpotoso ọọ shitọ. ¹⁰ Ighie oshilua e li gbo khi. Etu-oshe ọ, e she ghua, ọghuo ọọ kiele ẹ mhesẹ, ọni ọ kpole ọa bhale ne. Ini ọ da bhale, ọ mema ya laọ ukuku eghẹghẹ. ¹¹ Oni inyagbemhi ni ọ kpe laọ ni ọa ke laọ eghọ, ọ khi oghie ọnuzi-olale, abeghuo loli ali oshilua enekpole e li, ọ ya li je epfua oyọli.

¹² “Eni ekphali igbe ni u mẹ eghọ, e khi ighie ogbe ni aa ri eghiele na ne, ama a ya ri afu na we elemhi iwakati oghuo tṣe ni e rọ mhesẹ abi ighie, li shi ọni inyagbemhi. ^{‡‡13} Enana emhi oghuo ẹ khi, e ya ri ekpabọ ali afu oyewe na ọni inyagbemhi. ¹⁴ E ya nu ọni Omi Osumha khọli. Oni Omi Osumha ọ ya gbe we ọni okhọli, irari khi Ọnọmhuẹ oyi enemhuẹ ọ khi, ali Oghie ni o mhọli ighie ọ khi. Irari khi e nu ọli la, wewe ọ lu ni ọ ze, ali ni e khi eni e ri igesikia deba li.”

¹⁵ Ighọ ọni agẹni ọọ mhe, “Eni okẹ eniẹmhi ni u mẹ, ni ọni adegbe ọ shitọ, ẹgbọ ali ebubu ẹgbọ ali ishishi ali emue ọdoda e la aghọ. ¹⁶ Oni inyagbemhi ali ekphali igbe ni u mẹ eghọ e ya biselemhi ọni adegbe. E pfuse ọli-a, e banọ ọli-a, e nyanọ li elamhi egbe rọ le, e ri erali toṣe ọli-a. ¹⁷ Irari khi Ẹshinegba ọ rọli shi we udu e rieṣe emini ọ gba, loli e rọ lama kugbe ri ekpabọ eyewe na ọni inyagbemhi ni ọ mhesẹ, ya ramhi ni ungmemhi oyi Ẹshinegba o rọ bhale ya tṣe. ¹⁸ Oni ọkpotoso ni u mẹ loli ọ khi ọni ẹoli oniẹmhi ni ọọ mhesẹ na ighie na agbọ.”

Udemhi oyi iBabilọ

18 Onana ọ doṣe se, mhi mẹ agẹni olese khi ọ rọte iloghie ẹ tiemhile. Ọ mhọli afu nofunẹ, ugẹmhi oyọli o ri ekẹ agbọ ọ ge nyanyanya. ² Ọ ri uruli oniẹmhi tṣeṣe leghe, ọ li.

“Ẹoli iBabilọ Oniẹmhi,
o she de.

O she mele ugbebo

oyi iyemhe eyi

okphaghiẹ-a,

ali ashini iyemhe

okphaghiẹ e la lese,

ashini ipfeli ali elamhako

ni aa pfuase ni aa ghuẹ,

ẹẹ la. ^{‡‡}

³ Irari khi ishishi nya,

e she kpokpo onyọ,

ni o ri ujili ẹ kpha,

ikhi onyọ okia oyọli.

Ighie na ekẹ agbọ

e she kia okia deba li.

Eduoki na ekẹ agbọ,

e she rọte

iliagbọ-tsuakua oyọli

mhuẹ epfue.” [§]

⁴ Ighọ mhi suọ uruli olese ni o rọte idane liẹ,

“Ẹgbọ eyemhe, a na li egbe kua,

ini a khi mhuẹ okemhi

shi olamhe eyọli,

ini a khi mhuẹ okemhi

shi osoli anasemhe oyọli. ^{§†}

⁵ Irari khi olamhe eyọli

e she tigbili yagha ramhi idane,

Ẹshinegba ọ she sato

umha-guẹli eyọli. ^{§††}

⁶ Ā li ọli, abi ọ li ẹ,

ā fali ọli ota asha eva

shi ikanya ni ọ gbe.

Onyọ ni o toto ni ọ rọ na ẹ da,

a sọ oghogho nali da asha eva. ^{§‡}

⁷ A ri osoli ali oyala nali

ni o guẹ to ufumhi ali epfue

ni ọ rona egbọli.

Irari khi eri Ọni Ọkpotoso

ọ la ekelemhi tonu obọ udu liẹ,

‘Mhemhe mhi khi ọni ọlele!

Mhi aa tigbe ya khi

osamhi-olimhi,

mhi aa tigbe ya

mẹ oya egbe ghue.’

⁸ Irarighọ, ogbeleghuo

anasemhe oyọli

o rọ ya sha rughu ọli,

shi eghuli ali eviẹ

† Li ze ijere 51.13 †† Li ze Aza 23.17; ijere 51.7 ‡ Li ze Iro 13.1 †† Li ze ijere 51.7 ‡‡ Li ze iDan 7.7; Iro 11.7; Iwolo 69.28 ‡‡† Li ze iDan 7.24

‡‡† Li ze Aza 13.21; 21.9; ijere 50.39; 51.8; Iro 14.8 § Li ze Aza 23.17; ijere 51.7 §† Li ze Aza 48.20; ijere 50.8; 51.6,45 §†† Li ze Igbae 18.20-21; ijere 51.9 §‡ Li ze Iwolo 137.8; ijere 50.29

ali okiamhi.
 A ya ri erali tose ọli-a.
 Irari khi Eshinegba Onomhue
 ni o ya gue ọli ezọ,
 onofune nya o khi." †
 9 "Ini ighie na agbo ni e kia okia deba li, ni e nu ọli li
 agbo tsua kua, e ya vie, e vie evie oya na li, ini e me
 ewoli erali ni e tose ọli-a. 10 E ya tapfia migha ke vie
 irari ulishi osoli ni a na li, ee lie,
 " 'Eekhue o Eekhue o
 yeye ọli nofunę,
 iBabilo ọli no mhuę ekpabo!
 Elemhi iwakati oghuo tse
 epfua oye o she bhale! ††
 11 "Eduoki na agbo e ya vie ọli e vie oya irari khi og-
 bokhoghuo ọa ke nu we ya de itsua. 12 Itsua igolu ali
 elomho, imieche ni e somhotse ni e ghale, ifefe ali
 ema, ide epfopfo na kpishi, ali eni e yile, ghe ena
 wono, ali ilolo eni eyile ali itsua ododa ni a ri ọra ni e
 pfie khali, ali itsua ododa ni a ri ekphali eni khali, ali
 eera ni e ghale, ide ali ikhuli ali eche imabo. 13 Ali
 alagho na lu ikinamoni ali oshamhi ali ituale afu eera
 ali ituale ni a ku e shi olimhi egbe, ali atike ni ọo pfie ni
 o ghale ali onyo ali oili ali ifulawa ali ikpamhi emhi ni a
 lu ado, ena ali isumha ali ichi ali amoku ni ichi ee tsua,
 li shi egbo ni e khi ighumha. ††
 14 "Eni eduoki e ya lie ọli, 'Imomhi ni u ri ukpelo shi
 eke e khe, o she me na. Epfue ali osuemhe eye nya e
 she kele-a, ni a ke dobe gbolo me ya mie.' 15 Eduoki ni
 e ri emhi enana de ni e me elele epfue rote obọ oyi oni
 okpotso, e ya migha tapfia, ulishi osoli ni o me ọo mu
 we. E ya vie e vie oya, 16 e vie nyogho, ee lie,
 " 'Eekhue-o! Eekhue-o,
 ọli Onofune,
 ni a ri iwulu ichę eneyile,
 ni a ri igolu ali eche
 ni e ghale ali ifefe
 khue akhue!
 17 Aboriekhi igho,
 elemhi iwakati oghuo tse,
 eni epfue eniemhi egho
 e li opfu-a.' †††
 "Eni e khi ega oko-okę oniemhi nya ali eni e lo oko-
 okę oniemhi ya asha ali eni e gua li ali eni e rote okę
 oniemhi e mie ifata, e ya tapfia migha. 18 Ini e me ewoli
 eyi utomhi oyoli, e ya lie, 'Eoli okhoghuo o la o ni o li
 abi oni ọli oniemhi?' 19 E yalo ifufu ku ukhomhi, e ri
 evie ali oya vie leghe, ee lie, 5
 " 'Eekhue-o! Eekhue-o,
 yeye ọli oniemhi,
 ni eni e mholi
 oko-okę oniemhi nya,
 e te mholi epfue eyewe
 rote osuemhe oyi oni ọli!

† Li ze Aza 47.7-9 †† Li ze Ezik 26.16-17 † Li ze Ezik
 27.31,36 †† Li ze Ezik 27.12,13,22 †† Li ze Ezik 27.31,36 ††† Li
 ze Aza 23.14; Ezik 27.26-30 ††† Li ze Ezik 27.32 § Li ze Ezik
 27.30-34

Elemhi iwakati oghuo tse
 a ro pfuse ọli-a. 5†
 20 A ri itobo li
 ke ghele, iloghie,
 A ke ghele,
 ee eni a pfa na
 ali ighiosomhi na keę ali emekeguele!
 Irari khi Eshinegba
 o she gue ọli ezọ
 shi abi o li nase e.' 6 ††
 21 Igho aģeni nofunę o rue udumhi eche ni o li abi
 eche iko pfilo oni okę oniemhi, ọo li,
 "Ekpabo na guo
 a ro ya guogho
 ọli iBabilo oniemhi-a,
 aa ke gbo ya
 me e eloe ghue. 5†
 22 Ogbọ ọa ke gbo ya suọ
 uruli efa
 wekhi oyi emini aa kpheli
 wekhi oyi ofele,
 wekhi oyi akala
 elemhi yeye oni ọli ona ghue.
 Ogbọ ọa ke ya me
 ogbakanya okhoghuo
 elemhi e ghue.
 Ogbọ ọa ke ya suọ
 okeke emini a mhele iko,
 elemhi e ghue. 5††
 23 Erali akpa ọa ke gbo ya ge
 elemhi e ghue,
 wekhi eri a ya gbo suọ
 uruli eni e zu ode
 elemhi e ghue.
 Eduoki eye e khi
 egbo eni e funę na eke agbo,
 u ri ogbho oye
 di ishishi nya wasa-a. 5†
 24 Elemhi oni ọli a me
 ọlia eyi emekeguele
 ali eyi eni a pfa na,
 ali eni a gboloa shi eke agbo nya." 5†

Okuekhoogo!

19 Onana o dose se, mhi suọ uruli ni o li abi okeke
 oniemhi oyi ebubu egbo obini iloghie khi oo
 tseşe, oo lie,
 "Okuekhoogo,
 Imiepfuese ali ufumhi
 ali ekpabo khi
 eyi Eshinegba oyawa.
 2 Irari khi iguezo oyoli
 eyi igesikia ali
 eni e sheshe e khi.
 O she pfa ezọ mu

5† Li ze Ezik 27.30-34 ††† Li ze iDeut 32.43; iJere 51.48 §†
 Li ze iJere 51.63-64; Ezik 26.21 §†† Li ze Ezik 26.13; Aza 24.8 §† Li
 ze iJere 7.34; 25.10 §† Li ze iJere 51.49

adegbe onofune,
oni o she ri okia eyoli
yese eke agbo-a.
Eshinegba o she ye okholi
to oia eyi eni ee ga eyoli." †

³ Igho e gbo tsese, e lie,
"Okuekhoogo!

Ewoli eyoli e she e nga
idane agboagbo." ††

⁴ Igho egbhali uye ali aane ali elamhako aane, e de
yeshi, e ga Eshinegba ni o shito oni ukpekhomhi
oghie, e lie,

"Atse! Okuekhoogo!"

⁵ Uruli o rote oni ukpekhomhi oghie ngme oo lie,

"A kueghie

Eshinegba oyawa,
ee ni ee ga eyoli nya,
ee ni a na ulishi oyoli,
ghe egbo ni e fu
ali eni e she!" †

⁶ Igho mhi suo uruli ni o li abi uruli oniemhi oyi
ebubu egbo ni o li abi ingmolo oyi oko ni oo tu, ni o
gbo li abi ingmolo oyi akphala. Ee lie,

"Okuekhoogo!

Irari khi Eshinegba
Onomhuo oyawa Nofune nya,
loli o le oghie! ††

⁷ Awa ke ghele,
egbe ke mu awa,
awa ri ufumhi nali!

Irari khi izu-ode oyi
oni Omi Osumha

o she ramhi,
omueshi o she mu egbe shi eke.

⁸ Ode opfopfo
ni o dala ni o pfuase,
a ro nali so."

(Oni Ode opfopfo, igue ngeli oyi eni a pfa na o migha
shi.)

⁹ Oni ageni oo mhe, "Keke khi. 'Ikhivose o khi na eg-
bo ni a lu shi oni ukue aruele oyi izu-ode oyi oni Omi
Osumha.'" O gbolo e mhe, "Ingmemhi enana, egbegbi
ingmemhi eyi Eshinegba e khi." ††

¹⁰ Igho mhi de ya wugha li awe ni mhi ga li. Ama oo
mhe, "Khi li ghoo! Oni oo ga nabi yeye ali onabi in-
yoghoo e enekpole mhi khi ni e mu otsese oyi ijesu
mhuo. Ga Eshinegba! Irari khi otsese oyi ijesu o khi
ayemhe imekeguele."

Oni o nga achi opfopfo

¹¹ Igho mhi me khi iloghie o khueghie-a mhi me achi
opfopfo. Oni o nga li a lu oze-regbenga ali oni o khi
igesikia. Ode ni oa mhue azeba o te e so ezoo, ni o te e
kholi. ††¹² Ikpamhi alo eyoli e li abi elemhi ere. O rughu
irula oghie ni e bu. O mholi eva ni a keke shi oli egbe

† Li ze iDeut 32.43; 2 Ighie 9.7 †† Li ze Aza 34.10 † Li ze
Iwolo 115.13 †† Li ze Ezik 1.24; Iwolo 93.1; 97.1; 99.1 †† Li ze
iMat 22.2-3 ††† Li ze Ezik 1.1; Iwolo 96.13; Aza 11.4

ni ogbo olese oa lese, se ni loli ghoo kpele. ††¹³ O so
awulu ni a so oia. Eva ni a lu oli khi, "Ungmemhi oyi
Eshinegba." ¹⁴ Ekholi-okhue ni e la iloghie e deba li kia,
e sono itsua epfopfo ni e dala ni e pfuase, e nga ichi
epfopfo. ¹⁵ Itakobi ni oo mu o rote unu oyoli lasese, ni
o ro ya kholi eni ishishi. Otsuodu akhuli o ro ya ke
mheso na eni ishishi. O ya rote ashini a te e mino-onyo
mino onyo lasese, Ikhi onyo no khi ofu oniemhi oyi
Eshinegba Nofune nya. ¹⁶ A keke eva, "Oghie Ni o
Mholi Ighie, Ali Onomhuo Ni o Mholi Ekhemhuo," shi
awulu na dogo oyoli ali ukhiowe oyoli. ¹⁷ Igho mhi me
ageni khi o migha ovo, ni o vie lasese leghe lui ipfeli ni
e la irarogbe e fiala, "A bhale a ka legba shi aruele og-
bomhi oniemhi oyi Eshinegba. ¹⁸ Eghoghe agho ni a le
elamhi idiegbe oyi ighie ali ega ekholi-okhue ni e ri
ekholi-okhue e ye okhue, ali elamhi idiegbe eyi egbo
nefuno, shi elamhi ichi ali eni e nga we, ali elamhi
idiegbe egbo nya, shi ighumha ali eni ea khi ighumha
ghe egbo enikeke ali egbo eniemhi." ††

¹⁹ Igho mhi me oni inyagbemhi ali ighie na eke agbo
ali ekholi-okhue eyoli khi e lona kugbe, ni e ro nu oni o
nga oni achi ali ekholi-okhue eyoli kholi. ²⁰ Ama a mu
oni inyagbemhi ma omekeguele oyi egbholi oyoli, oni
o ri eva oyoli gbe irokhase onyaloa. Eni irokhase ena o
ro di egbo ni e mie eni olele eyi oni inyagbemhi shi
egbe, ni e ga irokhokho oyoli ni a khali. Oni inyagbe-
mhi ali oni omekeguele oyi egbholi, a mu we pfilo
uyele erali ni ofulu o la to kua yala. ††²¹ Eni e kpole, a ri
itakobi oni o rote unu oyi oni o nga oni achi gbolo we-
a. Eni ipfeli nya e ri elamhi idiegbe eyewe le.

Ikpe Agbele

20 Igho mhi me khi ageni o rote idane e tiemhile o
mu okpe ilimhi na ningolo mholi oboo, o tsua
ukuppomhi uweghe. ² O gamhi oni oligio oniemhi
rue, ikhi enye onede ogbo ni o khi etse ali Okphaghie,
o ge oli ikpe agbele ogbo. ³ O pfi oli lo oni ilimhi na
ningolo, o pfi okpe o. O pfi oni ilimhi na ningolo unu
ma, ini o khi ke gbo me asha di ishishi egbo, ya ramhi
ni eni ikpe agbele e ro ya gba. Ini ona o dose se, a
mema ya rue oli oboo-a ukuku eghoghe.

⁴ Igho mhi me ikpekhomhi ighie. Eni e shito o, e khi
eni a ri afu na ni e ri egbo gue ezoo. Igho mhi gbo li me
iyemhe eyi egbo ni a kholo ikhomhi o, irari otsese ni e
pfi na ijesu ali ungmemhi oyi Eshinegba. Eni egbo ena
ea ga oni inyagbemhi wekhi irokhokho eyoli, wekhi eri
e mie olele oyoli shi atete ukhomhi, wekhi oboo. E ya te
eghuli guale, e ya nu iKirisiti mheso ikpe agbele.

⁵ Egbo ni e kpole ni e ghuloo ea ke rote eghuli guale,
ramhi ni ikpe agbele egho e ro gba. Onana o khi irote
eghuli guale onodode. ⁶ Ikhivose ali ipfuase e khi eyi
eni e mholi oboo shi iguale onodode onana. Eghuli
onuzi-eva oa mholi ekpaboo shi egbo eghogho egbe,
ama e ya khi ekpodalo-ugamhi eyi Eshinegba ali eyi
iKirisiti. E ya nu oli mheso ikpe agbele.

††† Li ze iDan 10.6 † Li ze Iwolo 2.9; Aza 63.3; iJoo 3.13; Iro
14.20 †† Li ze Ezik 39.17-20 ††† Li ze Iro 13.1-18 †† Li ze Ig-
bae 3.1 ††† Li ze iDan 7.9,22

⁷Ini eni ikpe agbele e gba se, a ya taghie Okphaghie owa ighumha oyoli-a. ⁸O ya fie lasela ya di egbo ni e la ishishi nya na eke agbo, ikhi egbo ni a lu iGogi ali iMagogi, ni o ro ti we gbili shi okholi. Eri e bu abi ekhasha ni e la egele oke oniemhi. ⁹Igho e to ogholi ya gbe eke agbo khia, e pfi gasa apfe eyi egbo eyi Eshinegba, eoli ni o nono egbegbo. Ama erali e rote idane tiemhile ya tose we-a. ¹⁰Oni etse ni o di we, a mu oli pfilo erali ilimhi irierie ni ofulu o la to kua yala. Ikhi ashini a pfi oni inyagbemhi ali omekeguele oyi egbholi lo. A ya la agho na we osoli agboagbo, no gbe no bi.

A ri eni e ghu-a gue ezọ

¹¹Igho mhi me ukpokpomhi ukpekhomhi oghie opopfo ali oni o shito o. Abi o shito egho, eke ali ukhui e kele-a, ea ke me ashikhoghuo la. ¹²Igho mhi me egbo ni e ghulua, ghe eniemhi, ali enikeke, e migha odalo oni ukpekhomhi oghie. Igho a khueghie ebe ni e bu-a. A gbo khueghie ebe olese-a ni o khi ebe ni a keke eva oyi eni e ya mholi agbo na agboagbo shi. A gue eni e ghu-a ezọ abi ikanya ni e gbe e li, abi a li keke we shi eni ebe. ¹³Oke o kpa egbo ni e ghulua shi o ku lasela. Eghuli, ali ilimhi, e khueghie unu-a kpa egbo ni e la elemhi we ku lasela. A gue ogbogbo nya ezọ abi o li gbe. ¹⁴Igho a pfi Eghuli, ali ilimhi lo uyele erali. Erali ilimhi irierie onana o khi eghuli onuzi-eva. ¹⁵Onini eva oyoli o da la oni ebe ni a keke eva oyi eni e ya mholi agbo na agboagbo shi ne, eri a ya pfi oli pfilo oni erali ilimhi irierie.

Ijerusalemu Onogbo

21 Igho mhi li me iloghie onogbo ali eke agbo onogbo. Iloghie onodode ali eke agbo onodode e she kala-a, igho li khi oke oniemhi. ²Mhi me oni eoli ni o pfuase ikhi oni ijerusalemu onogbo khi o rote idane e tiemhile rote obo oyi Eshinegba, abi omueshi ni a khuese somhotse e ghi odọ li. ³Igho mhi suo ukpokpomhi uruli khi o rote oni eghiele e lie, "A ghe khe! Eshinegba o ri apfe oyoli tiemhile deba egbo, eri o ke ya nu egbo ngeli kugbe, eni egbo e ya khi egbo eyoli, Eshinegba o ya nu we la kugbe. ⁴O ya shishi we amevie alo-a, eghuli o ke ya la, wekhi eri a ke ke vie wekhi asha o ke ya ke to ogbo, irari khi emini edio e she dose." ⁵

⁵Oni o shito oni ukpekhomhi oghie o o li, "Ghe khe, Mhi ri emhikpa a mele enegbo-al" Igho o o, "Keke emhi enana shi eke irari khi ingmemhi ni a ri egbe e da ni e khi igesikia e khi."

⁶O o mhe, "A she li oli. Mhemhe mhi Aafa ali Omega, mhemhe mhi khi igbaekele ni mhi khi ozukhomhi. Oni okiam e o o gbe, mhi ya rote oke ni o o chochọ ame, ni o ri agbo a na ogbo na li da afue. ⁷Oni o da mu o le ne, o ya mholi ikhivose ona, ni, Mhemhe mhi ya khi Eshinegba oyoli, loli o khi omimhe. ⁸Ama egbo ni e

† Li ze Ezik 7.2; 38.2,9,15 †† Li ze iDan 7.9-10 † Li ze Aza 65.17; 66.22; 2 iPit 3.13 †† Li ze Aza 52.1; 61.10; Iro 3.12 †† Li ze Ezik 37.27; iLev 26.11,12 ††† Li ze Aza 25.8; 35.10; 65.19 ††† Li ze Aza 55.1 § Li ze 2 iSam 7.14; Iwolo 89.26-27

khi enulishi ali eni ea ya lama miesuo, ena angeli ichimhi ali egbugbeli, ali ena itsebo eni e mu imhese ogbho ali eni ega ikhumhi, ali e lo egbholi nya, okiemhi oyewe o ya khi erali ilimhi irierie ni ofulu la to kua yala. Onana khi eghuli onuzi-eva."

⁹Ageni oghuo eni oshilua ni o mholi italabi ishilua ni e vo anasemhe ishilua ni e kpe ukhokho, o bhale ya lie mhe, "Bhale, mhi ya ri oni omueshi onogbo khasa, ni o khi ughue oni Omi Osumha." ¹⁰Elemhi oni ayemhe, oni agen o tsua mhe nga ukhomhi ute oniemhi ni o yagha, o remhe khasa oni Eoli-No-pfuase ikhi ijerusalemu, khi o rote idane te obo oyi Eshinegba a tiemhile. ¹¹O ri ufumhi oyi Eshinegba ge nyanyanya. Ugemhi oyoli o li abi echeli ni o somhi otse ni a lu ijasipa ni o li abi ughegbe. ¹²O mholi ukpokpomhi ugbe ni o yagha ni o mholi ode inuekpe igbeva. Eni ode inuekpe, igeni ogbava e la o. Eni ode inuekpe igbeva ena a keke eva eyi edeli igbeva eyi iZireni shi o. ¹³Ode inuekpe esese e la obo-ugbe enenene oyi oni ugbe. Ese e la ukiekie obini ovọ o te e ngale oyoli, ese e la ukiekie obita, ese e la ukiekie ogobo, ese e li la ukiekie obini ovọ o te e lo eko. ¹⁴Oni ugbe ni o gasa oni eoli o mholi echere irogbekere igbeva. Eni echere irogbekere ena, a keke eva eyi ighiusomhi na kee ogbava eyi oni Omi Osumha shi o.

¹⁵Oni o nu mhe e ngme, o mholi ukpokpo ni a ro o mhesa emhi ni o khi igolu ni o ro ya mhesa oni eoli ali eni ode inuekpe ali igbe eyoli. ¹⁶Oni eoli o ze abo igbe ene, ni iyagha ali inuata ali uemhi eyoli e li abizize. O mhesa oni eoli, o ya khi ikuku emhi ea la imali agbele ali egbhueshe ashi ishe (1,500), unuemhi ali uemhi eyi eni abo igbe ali iyagha eyoli e khi abizize. ¹⁷Oni agen o li mhesa ugbe oyoli, e ya khi ete-awe egbhuegbe. Abi awa lie mhesa eke. ¹⁸Ugbe oyoli, echere ijasipa a ro ma li, oni eoli o khi egbegbi igolu ni a te e me eke abi ughegbe. ¹⁹Irogbekere oyi igbe ni a ma gasa oni eoli e ya khi echere ni e ghale ododa. Onodode o khi ijasipa, onuzi-eva o khi isafaya, onuzi-ese o khi ikalise-doni, onuzi-ene o khi emeradi, ²⁰onuzi-ishe o khi isadonizi, onuzi-esesa o khi ikaneliani, onuzi-ishilua o khi ikirisolati, onuzi-elele o khi iberili, onuzi-itili o khi itopazi, onuzi-igbe o khi ikirisopirazi, onuzi-igbaghuo o khi ijasiti, onuzi-igbeva o khi ametisiti. ²¹Eni ode inuekpe igbeva e ya khi ifefe. Ode unuekpe ogbogbo a ri ufefe oyoli ri ele oli. Ode agbala ni o la oni eoli, egbegbi igolu ni a te e me eke abi ughegbe a ro ku oli. ²²

²²Mhi aa me Owa ugamhi okhoghuo oni eoli, irari khi Eshinegba Onomhwe Nofune nya ali Oni Omi Osumha wewe e khi Owa Ugamhi ni e la agho. ²³Oni eoli o ke mholi emini o ri ugemhi oyi ovọ wekhi oyi uki ya li. Irari khi ugemhi oyi Eshinegba loli o khi akpa ni o la agho, oni Omi Osumha o khi akpa ni o la agho. ²⁴Egbo na agbo nya e ya ri oni akpa ke kia, ighie ni e la agbo e ya tsua epfue eyewe bhale agho. ²⁵Ogbo o ya ya tigbe khukhu ode inuekpe ni e lo oni eoli le ghue, itobbo khi ogbo o ya me eliyose agho. ²⁶A ya tsua epfue

§† Li ze Ezik 40.2 §†† Li ze Ezik 48.30-35 §† Li ze Ezik 40.3 §†† Li ze Aza 54.11-12 §† Li ze Aza 60.19-20 §† Li ze Aza 60.3

ali ufumhi eyi ishishi lo oni ɛoli le. ¹²⁷ Ama, emini e ri ichimhi ɛ mu ɔa ya tigbe lo agho le, wekhi ogbo ni oo gbe ikanya omama ali ni o riɛɛ emhi egbhuɛ, se khi egbo ni eva oyewe o la ebe ni a kekɛ eva oyi eni e ya mhɔli agbo na agboagbo shi oyi oni Omi Osumha. ^{††}

Oke Ame Agbo

22 Igho o ri oke ame ni o ri agbo o na ogbo khasɛ mhe, oke ni o pfuase abi ughegbe, ni o rote ukpekhomhi Eghiele oyi Eshinɛgba ali oyi Omi Osumha tu u lasɛle. ^{‡2} Oni oke o rote iteva oyi oni ode agbala ni o la oni ɛoli. Ukiekie eve-eva oyi oni oke, ɔra ni o ri agbo o na ogbo e migha, ni o mo idumhi igbeva ododa, ni oo mo idumhi uki kpa. Ebe oyi oni ɔra a ro ri ishishi ee ze. ^{‡‡3} Emhikhoghwo ni Eshinɛgba o pfi unu na ɔa ke ya la agho. Ama ukpekhomhi oghie oyi Eshinɛgba ali oyi Omi Osumha oyoli e ya la agho, eni ee ga eyoli e ya ke ga. ^{‡‡4} E ya me alo eyoli, ali eva oyoli o la we alukpo. ⁵ Elyose ɔa ke ya la. E a mhɔli emini e ri ugemhi oyi akpa ali ugemhi oyi ovo ya li, irari khi Eshinɛgba Onomhuɛ lɔlighuo o ya khi akpa oyewe, e ya ke mhesɛ abi ighie agboagbo. ^{‡‡6} Oni aghie oo mhe, "Eni ingmemhi enana, eni a ri egbe e da e khi, e gbo khi igesikia. Eshinɛgba Onomhuɛ ni o ri ayemhe oyoli na emekɛguele, loli o ghie aghie oyoli o ka rokhase eni ee ga eyoli, emini a ya me ni ɔa ke ya tɛse."

Ijesu o ya bhale

⁷ "A ghe ii, mhi kele ya bhale! Ikhivose o khi na ogbo ni o ri ingmemhi imeguele ni e la ebe onana gbe akanya."

⁸ Mhemhe ijoni mhi suo, ni mhi gbo me emhi enana. Abi mhi ro suo, ni mhi ro gbo me na, mhi de ya wugha oni aghie ni o ri eni emhi enana khasɛ mhe awe ni mhi ga li. ⁹ Ama o gueye mhe, "Khi li igho, oni oo ga nabi yeye ali onabi inyoghwo e emekɛguele, ali eni e ri ingme ni a kekɛ shi ebe onana gbe akanya mhi li khi. Ga Eshinɛgba!"

† Li ze Aza 60.11 †† Li ze Aza 52.1; Ezik 44.9 ‡ Li ze Ezik 47.1; iZaka 14.8 ‡† Li ze Igbae 2.9; Ezik 47.12 ‡‡ Li ze iZaka 14.11 ‡‡† Li ze Aza 60.19; iDan 7.18

¹⁰ Oo mhe, "Khi khukhu ingmemhi imeguele ni e la ebe ona, irari khi oni eghɛghe o she ti ramhi. ¹¹ Oni oo riɛɛ onobe, o ke riɛɛ tsee, oni oo gbe ikanya ichimhi, o ke gbe tsee, oni o gue a ngeli, o gue ke ngeli tsee, oni o pfuase, o pfuase ke le tsee." ^{‡‡12} "A ghe ii, mhi kele ya bhale, mhi tsua ifata eyemhe, mhi ya fali ogboagbo ota abi o li gbe. ^{‡‡13} Mhemhe mhi khi Aafa ali Omega, Mhemhe mhi khi oni Odode ali Okpukhokho, ni mhi khi Igbaekele ali Ukpese. ^{‡†}

¹⁴ "Ikhivose o khi na ogbo ni e pfuɛ iwulu eyewe-a pfuase, ni e mhuɛ obo shi ɔra ni o ri agbo a na ogbo, ali ini e ba me asha rote ode unuekpe ni o lo oni ɛoli, le lole. ^{‡††15} Ewa e la oolase oni ɛoli, ali eni e mu imhesɛ ogbho ali eni e li itsɛbo ali egbo ugbeli ali eni e ga ikhumhi ali eni e da nono ingme egbho, ni e di egbo.

¹⁶ "Mhemhe ijesu mhi she ghie aghie oyemhe o ri otsele ona ghi e eni igbaa nya eyi eni e mie ijesu iKirisiti suo. Mhemhe mhi khi Umhili ali Omiomi iDefidi, Mhemhe mhi khi Ukpɛtata ni o ge eluzogbe." ^{‡†}

¹⁷ Oni Ayemhe ali omueshi onogbo oo li, "Bhale!" Oni o suo ona o li lie, "Bhale!" Oni okiame oo gbe o bhale, ali onini o ghɛle o bhale ka da ame ni o ri agbo a na ogbo, afue afue. ^{‡††}

¹⁸ Mhi tse agua ye ogbo ni o suo imeguele ni e la ebe ona. Ini ogbokhoghwo o khi ma o, Eshinɛgba o ya khi anasemhe ni a kekɛ shi ebe ona ma li agbo. ¹⁹ Ini ogbokhoghwo o rote ingmemhi imeguele ni a kekɛ shi ebe onana rue pfi-a, Eshinɛgba o ya mie oli okemhi ni o mhɔli shi ɔra ni o ri agbo a na ogbo, ali ashini a khi na li shi ɛoli ni o pfuase, ni a ngme ingme oyoli shi oni ebe onana. ^{‡†}

²⁰ Oni o pfi otsele shi ebe onana, oo, "Igesikia lo, mhi kele ya bhale."

Atse. Ijesu Onomhuɛ bhale.

²¹ Okhale oyi ijesu Onomhuɛ o ka nu eni miesuo nya la, Atse.

‡‡‡ Li ze iDan 12.10 § Li ze Aza 40.10; 62.11; Iwolo 28.4; ijere 17.10 ‡† Li ze Iro 1.8,17; 2.8; Aza 44.6; 48.12 ‡†† Li ze Igbae 2.9; 3.22 ‡‡ Li ze Aza 11.1,10 ‡†† Li ze Aza 55.1 ‡† Li ze iDeut 4.2; 12.32